MACHÓ JÓZSEF ÉPÍTÉSZ, ÉPÍTŐMESTER **ÉS TÁRSA**
hatóságilag bejelentett építőmesteri tanfolyama
BUDAPEST, VIII. ker., Rákóczi-út 59., II. em.
Előkészít az építőmesteri, kőműves, kőfaragó és ácsmesteri szakvizsgákra
:: kiváló sikerrel. Kérjen tájékoztatót! ::

Magyar Építőművészet

1913. 3. sz.

Machó József
építész

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi utca 24

Machó József
építész
Magyar-Építőművészet

1912. 5-6. sz.

8

MACHÓ JÓZSEF

építész és építőmester
hatóságilag bejelentett

építőmesteri tanfolyama

Budapest, VII.,
Thököly-út 46. sz., II. em.

előkészit az építőmesteri, kőmíves-, kőfaragó- és ácsmesteri szakvizsgákra kiváló sikerrel. Kérjen tájékoztatót!

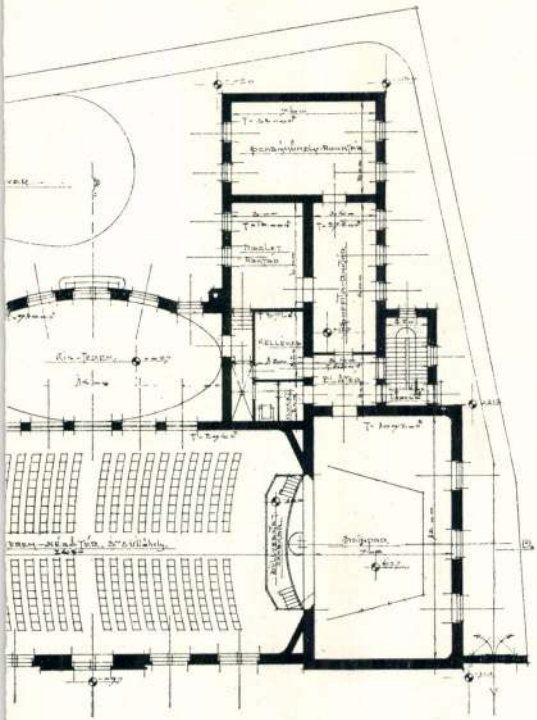

ZINT.

Machunka Alajos

Az albertfalvai asztalos céh atyamesterei a megalakulás tól /1819/ kezdve: Strobl József, 1819-55, Stibinger Zakariás, Machunka Alajos. Az 1886-ban a céh helyett alakult Ipartestület elnökei: Machunka Alajos, Matzky Ede, Prüller István, Pálos István; a testület megszünt 1938-ban. - Az egykori céhláda a BTM-be került, László ferenc faszobrász restaurátor restaurálta.

dr. Tóth Imre: Az albertfalvai asztalos céhláda.
Budapest, 1974. 1.sz. 38.l.

MDK

Macsalik A. és Pozsonyi

Máramarosszigeten tartottak kiállitást

Krónika. Pásztortüz 1921, II. sz. 7o9 l.

MDK

Schachnyik Andorné (Vienna, Ung m.)

1909. Kézimunkákat állít ki. -

Debreceni Zsarnóc. Kiállítás vezetője. - D. - 1908. 24. l.

Machovits W.

vésnok 1928

l.

Vasi Hemle

1938. 217 l.

m.	2.	28	11213	40048	-
				400	-
				53662	2
				97	40
			11213	459116	2

Machovits Walter

V. évés

40 P pitalomelij

1932/33

Ferkèpzomfoiskèvk 27. l.

Machovics Valter

Nobrait

utóbb

Madarassy Valter-

re változtatta a

nevét.

Tõlg, tpl

2

Machovics Walter

festőművész

1924–27

Érmiska 1930. 86 l.

Machovits Walter

festőművész

Ferencz József-fele

180 Pengős festészeti

díj 1932/3

24. l.

Ferképzomfoiskévk

testen.

a hatása eszerhető művein. ~~Hoff~~

~~Erik~~ A „~~Magyar~~ Nemzeti Képtár Pantheon" 1833-tól kezdve jelent meg, de 1835-től kezdve a „Rajzolatok" mellékletei ként is megjelentek az egyes rajzok. A Rajzolatokban olvassuk, hogy „Nemzeti Képtárunk" mutszéseihez külföldről, egy igen szerencsés kezű fiatal művészt szereztünk", ami bizonyítja degen származását.

Schmid János 1833-ban királyi privilégiumot kapott, de a 30-as évek második felétől kezdve mind kisebb

Machovits Walter

Képz. főiskola III évf.
hall. őszköndyak
tanársegéd - Bory
Jenő szobrász osztályában.
Évkképzőiskola

1931 - 32. 86. l.

lásd Mahovits
alatt is

Machovics Valter

1928/29 – 1932/33

Ferképzomfoiskàvk

110. C.

Macinova Zuzanna, szobrász

Gyűrben megnyílt kamarakiállítással fejeződött be az idei, sorrendben már a nyolcadik művésztelep munkája. A művész férjével Marcina hilán szobrásszal évkelzett Nyitrásól. Újabb munkáihoz gyűjtöttek élményeket, készítettek vázlatokat.

K.A.: Eredményesen zárult a gyűri művésztelep.

Kisalföld, 1976. júl. 28.

Mack György Károly

pozsonyi építész 1792-93 készít tervet a felsőtárkányi rk. templom ujjáépítésére. / Ezetleg Zi Mack György Károly :/

Voit Pál stb.: Hevesmegye műemlékei II.

Magyarország műemlékei topográfiája VIII.

Budapest 1972.

7331

JOANNES MACK, lakatosmester

FÜGGDLÉK:.- Ferdinandus Gaigner sarkantyúcsináló mester özvegye, Catharina férje halála után, 1761 öszén férjhez ment Mack lakatosmesterhez. 36.old

T. KNOTIK MÁRTA: XVIII.-XIX.századi fémtárgyak és mesteremberek 19.old

A MÓRA FERENC Múzeum Évkönyve, 1972/73. I.
Szeged, 1974

JOANNES MACK, sarkantyúcsináló mester

Pozsony megyéből származott.1761.szept.16-án szegedi po
polgár.Következő hóban feleségül vette Catharinát,Gaigne
sarkantyúcsináló mester özvegyét.1773.febr.5-én fiatalo
halt meg.Catharina férjhez ment Miller Lőrinc lakatos
mesterhez. /6.sz.pajzs/.- 24.old. 15.jegyz

T.KNOTIK MÁRTA: XVIII.-XIX.századi fémtárgyak és
mesteremberek 19.old

A MÓRA FERENC Múzeum évkönyve, 1972/73. I.
Szeged, 1974

JOANNES MACK, lakatosmester

A táblázatban szerepel:

Joannes Mack, lakatosmester Pozsony megyében szü letett, Palánkban lakott, egy háza volt. 1761-ben ezüstpajzsa van, beházasodik, polgárjogot nyer. 1773-ban halt meg. 36. old. után

T. KNOTIK MÁRTA: XVIII.-XIX. századi fémtárgyak és mesteremberek 19. old

A MÓRA FERENC Múzeum Évkönyve. 1972/73. I.
Szeged, 1974

 M. D. K.

Mack Lajos, szobrász, 1876.

az első világháboru után a pozsonyi tanonc iskolán működött és csak alkalom adtán foglalkozott kamara szobrászattal és kerámia szobrászattal.

Marian Váross: Slovenské výtvarné ~~mucnie~~, 1918-1945.

1960. 69. old.

Machó Mátyás pallér

hivitelezője (Hild Károly felelősségével)

Masjay Károly fmt udv. told.-nak.

Pécsi. János u. 2/801.

UDK-A-II-1/584.

Machold Fülöp
nyomdái

M.D.K.

Beszterczebányán működtek.

Vértes Katalin: A magyar népies fametszet, 1928. 71 l.

M.D.4.

Machold Gusztáv

1912/13

Ferképzomfoiskèvk

11 o. l.

Machotka Béla

Nobriz

1906

Éimisk 1930. 86. l

visszatért szülővárosába. A tillerrak
veduta- és tájképmellékletei első
látásra is azt a föltvést keltik, hogy
Lántz kerétól valók, amit a stílusnak,
a rajztechnikának, s a köre rajzolás
módjának ~~el~~ alaposabb vizsgálata
megerősít és bizonyít az is, hogy
a mellékletek közt találjuk a Vaska-
puról kénített, s előbb már emlí-
tett egyik litografiáját.

Machunka Imre

reni vett a pársi
vilagri allitason

erod
e
Malkowsky

484 l.

Machunka Imre

ünnantalan

Bp.

Lásd

Ezredeves kiáll.

XII. csop. 31. l.

MACIESKI József hejcei asztalos. 1782-ben elkészíti a püspöki kastély parkettázását, amelynek 1775-ből származó rajzai fennmaradtak. Ugyanott a kastély zsalugátereit és a kápolna tabérnaculumát is vele csináltatják. 1783-ban faragja az rk. templom 16 db padját.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

M.D.K.

Macieszky József, egri asztalos

Esterházy hejcei nyaraló-
jának építésekor, 1783-ban,
zsalugátereket hévít, a parhettá-
zás tervét bemutatja, ugyanakkor
a házikapolnába tabernaculu-
mot is faragott.

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII.köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 270. old.

M.D.K.

Macieski József, hejcei asztalos

1782-ben elhészíti a püspöki kastély parhettázását, amelynek 1775-ből származó rajzai fennmaradtak.

Hevesmegye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 361. old.

Maciolanus

Ulysses Romanus

festö XVI-ra

Porsony

l. Kem Pors

15. l.

yek.

64.

iéből

e Compositi

TÁRGYMUTATÓ-CSOPORT

SZÁRMAZÁSI HELY

~~regiomontanus~~ ~~Regiomontanus~~ ~~Regiomontanus~~ ~~

MACHOVITS /MADARASSY/ WALTER, éremművész

Lásd: Madarassy ci-mszó alatt.

SOÓS GYULA: Madarassy Walter éremművészete 79.old.

NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY, LXII-LXIII.évf. 1963-64.
Akad.Kiadó. 1964

M.

~~MACHUA~~

MACHULA József szobrász

1073. Öreavcken Ltsz.: 6224.

A M. N. Galéria állagjegyzéte T/b. r.

Bn. 1959. 23. l.

Mack Lajos MDK

szobrászművész

Pozsonyi születésü./1876/ 1899-ben jött a Zsolnay gyárba, ahol 17 évig dolgozott. Orosz fogságból visszatérve szülővárosában dolgozott.

A bécsi akadémiát végezte.
A torinoi világkiállitás bejáratának hatalmas "ősmagyar szobrai" az ő alkotása.

33.o.

NIKELSZKY GÉZA : A Zsolnay-gyár művészete.
Pécs 1959.

Mack Lajos, szobrasz

---

btnak nehány alakos edényén,kakasos vazáin /ezeket
többnyira Abt tervei alapjan Mack Lajos mintázta/,
már erőteljesebb stilizalás jelentkezik.karikirozás-
an mértéktartó,az abrazolas az edény formájaval össz
gban van. 317.old

Mendöl Zsuzsa: Apáti Abt Sándor és müködése a Zsol-
nay gyárban 315.old

A Jan.Pann.Múz.Évk. XIX. 1974. Pécs

Mack Lajos, szobrász

--

Az 1900-as párizsi világkiállitáson szerepelt Raoul Lerche táncosnő szobra. Ennek a villáanylámpának érdekes analógiája 1900-ban Mack által ter vezett villanylámpa a Zsolnay gyárban. Fármakönyv 6237 Fo szám. 315. old

Mendöl Zsuzsa: Apáti Abt Sándor és müködése a Zsolnay gyárban 315. old

A Jan. Pann. Múz. Évk. XIX. 1974. Pécs

MACK LAJOS
iparművész

Pécs
Zsolnay Múzeum
TKM 640

9. old.

Mack Lajos, szobrász

Apáti Abt Sándor, tervei a Zsolnay-gyar fazonkönyveibe
Fazonkönyv,1 .Kezdődik:1909.7888-8767 fazonszámig
7974. Csésze,két madárral,.1907. VII.17. Mintázta
Mack Jalos
7975. Kakas edény,1907. VII.12.JPM.ltsz:51.4615. Min
tázta Mack Lajos
7998-99. Madaras vázák.1907.VII.20. mintázta Mack Lajo
323.old

Mendöl Zsuzsa: Apáti Abt Sándor és müködése a Zsol-
nay-gy-rban 315.old

AJan.Pann.Múz.Évk. XIX. 1974. Pécs

Mack Lajos, szobrász

Apáti Abt Sándor, szobrász

Apáti Abt Sándor, tervei a Zsolnay-Gyár fazonkönyveibe
Fazonkönyv 13.Kezdődik:1909 7888-8367 fazonszámig
7961.-Madarkancsó ,1907.VII.10. Mintázta Mack Lajos.

Mendöl Zsuzsa: Apáti Abt Sándor és müködése a Zsolnay gyárban 315.old

A Jan.Pann.Múz.Évk. XIX. 1974. Pécs

Mack L jos, szobrász

--

Apáti Abt Sándor tervei a Zsolnay-gyár fazonkönyveiben. Fazonkönyv:11.-Kezdődik:1902.XII.18.-1904.XI.24.
6910-7333 fazonszámig.
7147.-Három Nő szoborcsoport.-Abtés Mack közös munkája. 322.old

Mendöl Zsuzsa: Apáti Abt Sándor és müködése a Zsolnay-gyárban 315.old

A Jan.Pann.Múz.Évk. XIX. 1974. Pécs

2+

Művészeti kiállítások a pécsi Janus Pannonius Múzeumban 1945-1947 között

Mack Lajos, szobrász

Apáti Abt Sándor, szobrász

Apáti Abt Sándor, tervei a Zsolnay-Gyár fazonkönyveib
Fazonkönyv 13. Kezdődik:1909 7888-8367 fazonszámig
~~7972~~.7969.-madaras váza, 1907. VII. 17. mintázta
Mack Lajos 323.old

Mendöl Zsuzsa: Apáti Abt Sándor és működése a Zsolnay gyárban 315.old

A Jan.Pann.Múz.Évk. XIX. 1974. Pécs

Mack Lajos, szobrász

Apáti Abt Sándor, tervei a Zsolnay-gyár fazonkönyveiben
Fazonkönyv,1 .Kezdődik:1909.7888-8367 fazonszámig
7974.-Csésze,két madárral,.1907. VII.17. Mintázta
Mack Jalos
7975.-Kakas edény,1907. VII.12.JPM.ltsz:51.4615. Min
tázta Mack lajos
7998-99.-Madaras vázák.1907.VII.20. mintázta Mack Lajos
323.old

Mendöl Zsuzsa: Apáti Abt Sándor és müködése a Zsol-
nay-gy-rban 315.old

AJan.Pann.Múz.Évk. XIX. 1974. Pécs

Mack Lajos, szobrasz

Apáti Abt Sándor, tervei a Zsolnay-gyar fazonkönyveiben
Fazonkönyv,1 .Kezdódik:1909.7888-8367 fazonszamig
7974.-Ösésze,két madarral,.1907. VII.17. Mintazta
Mack Jalos
7975.-Kakas edény,1907. VII.12.JPM.1tsz:51.4615. Min
tazta Mack Lajos
7998-99.-Madaras vazak.1907.VII.20. mintazta Mack Lajos
323.old

Mendöl Zsuzsa: Apáti Abt Sándor és müködése a Zsol-
nay-gyárban 315.old

Ajan.Pann.Múz.Évk. XIX. 1974. Pécs

Mack Lajos, szobrasz

--

A Zsolnay gyár egykori fazonkönyvei adtak tájékoztatást a gyár századfordulós életéről; Apáti Abt Sándor Mack Lajos, Nikelszky Géza, Hidassy Pilló, Sikorszky Tádé munkáiról. 316.old.

Mendöl Zsuzsa: Apáti Abt Sándor és müködése a Zsolnay gyárban 315.old

A Jan.Pann, Múz.Évk. XIX. 1974. Pécs

M.D.K.

Mack Lajos
Keramikus

A secessios stílusu művészetet a Zsolnay gyárban alkalmazta.

Patakyné: A Zsolnay kerámia

12 l.

M.C.K.

12 I

Mack Lajos, nobrán

Pozsonyi születésű. A bécsi akadémiáról került a Zsolnay gyárban 1899-ben.

Ő tervezte az 1911.-évi torinói kiállítás bejáratának nagyméretű ős-magyar alakjait.

— : A pécsi képzőművészet kistükre (6)

573-576.

JELENKOR, Pécs, 1971. június XIV/6

Mack Lajos szobrász

1899-ben jött Pécsre a Zsolnay gyárba a bécsi akadémiával párhuzamos művészeti szobrász. Abt Sándor segítőtársa lett. 1911. évi torinói kiállítási bejáratának dísz-magyar alakjait ő tervezte.

Jelenkor, Pécs, 1941. 6.

Makk Lajos

A Zsolnai gyárban műtődő-
művészkollektíva egyik tagja,
a grés (finomilott Kőcserép)
formáit és mintáit kénilelle.
1897 tája.
--- Az első egedi darabot egyik
kénilője --.

P. Breslyánszky Ilona,
ismerd meg a kerámiát, Bp. 1966, 114 l.
106 l.

Makk Lajos,szobrász

A pécsi Zsolnay Gyárban sok ecsinmázas figurát készitett. 376.old

Sarkadiné,Hárs Éva: Lüsterfényü kerámiák és a Zsolnay gyár ecsinmázas edények 369.old

A Janus Pannonius Múzeum Évkönyve,1962-1963

M.D.K.

Mack Lajos
keramikus

A bécsi secessio hatása alatt dolgózott.

Pataky Dénesné: A Zsolnay kerámia

13 l.

M.S.N.

192

Mack Lajos

† 1916

H. 2222

~~Apuleiusi ásatások IV. 121.~~

Mack Lajos

szobrász

~~18~~
36
80

Lásd okv.

BPo 444. l.

pozsonyi szül. ctés. szobrász
a pécsi Zsolnay-féle majolika
gyár szobrászati osztályának főmin-
tázója. Kivülő szakember,
kinek modern diszedényei
általánosan ismertek és kereséttek.
Művei közül több darab a
Pozsonyi városi Muzeumba
legyűlt.

.....nevü munkás igazolta

.....

a müvezető aláírása.

ezem:

.....

y helyettesének
sa.

Endrényi Imre, Szeged.

Mack

pozostaje w obrazie

l'

Forum

1935, 136 f.

Farkas Mihály, építőmester VII. 168.

Mack Lajos

pécsi szobrászművész,
a Zsolnay-gyárnak
évekeu át volt szobrá-
sza, aki mint önkéntes
vett részt a háborúban,
a közelmult napokban
az oroszokkal folytatott
vérés harcában elesett.

Vas. Ujs. 1916. 430 l.

La S. V. è invitata a partecipare

all'ASSEMBLEA GENERALE

della

SOCIETÀ ITALO-UNGHERESE

MATTIA CORVINO

che avrà luogo il 24 giugno p. v. alle ore 18
nella sala d'onore del Museo di Arte Decorativa
(IX., Üllői-út 33—35)

Il presidente
Tiberio Gerevich

Mack Lajos

Műcsarnok szobrász. Budapest
1899-1900. táli Erall.

Fieber Henrik VI. 302, 304.

Mack Lajos

szobrász, szül. 1876.

A bécsi akadémián tanult, elb. eschül 4 szos életrajz, melyben Budapest, Debrecen és Zsolnay fordul elő.

6 műve az alábbi muzeumban.

Kat Bratislavy

296. l.

Sbierky 40. l.

Mack

udvari ötvös

l.

Szendviselet

241.

MACK György Károly pozsonyi épitőmester. Szmrecsányi ismeretlen forrása és a felsőtárkányi canonica visitatióba tett bejegyzései alapján ő tervezte és épitette 1792-93 között a felsőtárkányi templomot. /Voit.1956./ Ennek ellentmond Francz József egri, kőművesmester felsőtárkányi szereplése.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

Mack, Franz von

bécsi udvari ékszerésznél többször együtt dolgozott Joseph Moses ötvös.

Baranyai Béláné: A detki kehely. - Művtört.Ért. 1970.4.sz. 265-271.l. 270.l.

1979. VI. 15. 17.35. Kossuth

Láttuk, hallottuk

- Mackó Erzsébet tárlatát Szentendrén látta Bán András.

1021

Mackó Erzsébet kiállításáról.

- Hát a kiállitás nagyon tetszett, nehéz itt szóban megfogalmazható tartlomról beszélni. Ezek a képek, Marckó Erzsébet újabb képeit, tehát az utóbbi tiz évben készült képei valami egészen különös módon befelé épitkezők. Olyan formákat, hát úgy szokták minősiteni, hogy non figurativ festészet, de hát olyan formákat alkalmaz, olyan formákat használ, amelyek mindha jelentéssel telitődnének, vagy érezzük, hogy jelentéssel telitődnek. Valami ilyen konstruktivan amor formák ezek, amelyek egy ilyen nagyon szük képtérben, egy ilyen egyrétegü képtérben valahogy befelé, egyre mélyebben épitkeznek és hát tulajdonképpen csak az kerülhet hozzájuk közel, akinek ilyen az érzékenysége. Az erénye mindenképpen az, hogy olyan legalábbis körülbelül egy tucat annyira érett, annyira kvalitátos, annyira értékes müvet láthattunk, aminek bármiféle magyar festészet történetben helye van. És a másik furca bizonysága ennek a kiállitásnak az, hogy beszélhetünk mi itt, hogy a müfajok végét járják,, hogy a táblakép festészet értelmetlenné válik. Amig van, aki csinálja, és jól csinálja, az az elméletekre a teoriákra mindig ellenpélda.

Mack Lajos

akad. festőművész
1900 körül a pécsi
Zsolnay-gyárban
dolgozott.

med

a

Nikelszky Géza: A
Nemzeti Salon 1901.
első pécsi képkiállí-
tása. Dunántúl
1926 jan. 31.

KÖTŐ-GYAP
vegyileg
tiszta

Mack Lajos

szobrász

szül. 1876. máj. 13. Pozsony

Lásd ott.

Fleischer Bées 66. l.

M

Mack Lajos, szobrász, szül. 1876 máj. 13-án Pozsonyban, 1892 okt.-ben iratkozott be és 1896 júl.-ig az ált. szobrászati szakosztályon E. Hellmer tanítványa, 1896 okt.-től 1899 júl.-ig Kundmann mesteriskolájának növendéke volt. Akadémiai ösztöndíjat élvezett, 1899-ben pedig mesteriskolai díjat kapott.

NICOLA TANEFF

Mack Lajos.

Pécs, ny köztemető

Taizs-féle siremlék
(Madonna relief
bronzból)

Szö Pécs 100. l.

Mack Lajos

zsidó

Szül. 1876 Pozsony

Életrajzát lásd

Csákós 13. l.

vagy Forum 1934-35

Hazai és külföldi tudományos és szépirodalmi, új és antikvár könyvek, papíráruk és irodacikkek kiszolgálására megfelelő módon berendezkedtem. A személyesen, levelezőlapon vagy telefonon rendelt könyveket díjmentesen elküldöm. Állandó vevőimnek folyószámlát nyitok előnyös feltételekkel és könyvet megtekintésre is küldök. Most megnyílt modern kölcsönkönyvtáram havi 1.60 pengő tagdíj ellenében áll a belépők rendelkezésére.

Abban a reményben, hogy az Ön rendeléseit is a legnagyobb megelégedésre teljesíthetem, kérem nagybecsű támogatását és vagyok szolgálatára mindenkor kész

tisztelettel:

Dr. TERBE LAJOS

Fk. Terbe L.

Budai Ferenc nyomda, Szűz-u, 5

Mack Lajos

festő

szül. 1876 máj. 5.

Pozsony

Thieme-Becker

XXIII. 578.

Toman. 393. l.

Mack Lajos

Thieme Becker

XXIII. 578. l.

(Lyka)

UJ KÖNYVKERESKEDÉS
SZÁSZRÉGEN

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Mack Lajos, szobrasz
--

Apáti Abt Sándor, tervei a Zsolnay-gyár fazonkönyveiben
Fazonkönyv,11.-kezdődik,1902.XII.18.-1904.XI.24.
6910.-7333 fazonszámig.
7028.- Tányér két térdeplő nőalakkal,1903.III.12.
Abt Mack Lajossal mintázta . 321.old

Mendöl Zuzsa: Apáti Abt Sándor és működése a Zsolnay gyárban 315.old

A Jan.Pann.Múz.Évk. XIX. 1974. Pécs

MDK

Mack Lajos , wieni
akademikus

1899-ben lépet a gyár kötelékébe, ki Pozsonyból került Pécsre. 1916-ig hasznos munkásságot fejtett ki Abt mellett, az iskolai szakoktatást is végezve. A gyárból katonai szolgálatra vonult be az első világháboru alatt. Fogságból hazakerülve szülővárosában maradt, ma is ott él és működik.
Működése: a szeptevö kedves mintázók osztályába tartozik.

Nikelszky Géza: A Zsolnay gyár művészei és kivitelezöi.

Pécs. 1948.nov.16.

MDK

Mack Lajos

? 1916 ban hősi halált halt az orosz fronton

szobrász

(1928) tavaszán jött vissza a gyárba, s összel ismét el kellett hagynia helyét.

52.o.

Nikelszky Géza: A Zsolnay-gyár művészete. Pécs. 1959.

Mack Lajos MDK

Bucsu, dombormü

Mücsarnok 1899/1900. téli kiáll.

MDK

Mack Lajos, szobrászm.

Bucsu. Domborm ü.

KMTára. 1899-1900. téli kiállitás. Kat. 27.1.

MDK

Mack Lajos, Pozsony.

1899. Mesteriskolai-dij.

Bécsi Képzőm. Akad. magyar ösztöndijasainak névs. Fleischer, Bécs. 1o5.l.

MDK

Mack Lajos, Pozsony

Mesterisxolai díjak 1899

Bécsi képzőm. akadémia nagy. ösztönd. névsora

Fleischer Bécs. 105. 1.

Mack

Новий

Розгону

d.

Forum

1934. 309. l.

EUROPA
FILM-, KÖNYV-, LAP[illegible]SZTŐ
ÉS KÖNYVKIADÓ R. T.
Bp. V. Rothermere-u 12.

Mack Lajos

festőművész

l. Medvey (123. l.

60. l.)

a Zsolnay-gyár házi

festője -

Várpalotai lelet VI. 17.

MACK *Lajos*, szobrász és keramikus, * Pozsony 1880 k., † az orosz harctéren 1916 jún. A pécsi Zsolnay-majolikagyár szobrászati oszt. főmintázója volt. Néhány műve a pozsonyi városi múzeumban van.

É. K. II 53 l

Viselet.

Egy morlak.

A szembe néző morlak te
kezében kivont kardot tart, b
A háttér hegyes vidék jobbról

UN MORIAC

legalól: A Paris Chez M
tins vis a

Szines rm., mér. a r

Szn. 36-9
686-902-

Mack Lajos

Pozsony

l.

Forum (Pozsony)

1931. 30. l.

BUDAPEST
3 29 NOV. 29 -1
LKd 4 LKd

BUDAPEST
23 XI 28 14
Ta 62 Ta

Mack Lajos

MDK

szobrászművész

a Zsolnay-gyár művészeti munkáiban közreműködött 1899-1916.

70.o.

NIKELSZKY GÉZA: A Zsolnay-gyár művészete.

Pécs. 1959.

Mack Sajós

pozsonyi szobrász

l.

Forum (magyar vész)

1937. 32. l.

Budapesti Erzsébet Szegényház

VI. 226.

MDK

Mack Lajos, szobrászm.

1899- a Zsolnay gyárban dolgozott 16 éven át.
től

Nikelszky Géza: A Zsolnay gyár művészei és kivitelezői.
Pécs. 1949. ápr.12.

ORSZÁGOS MAGYAR KÉPZŐMŰVÉSZETI TÁRSULAT.

BUDAPEST, VÁROSLIGET, MŰCSARNOK.

Nagyságos

MACK LAJOS

szobrászművész urnak

Budapest.

Bulyovszki-utca 30.

VIII/29 ein Tind

Sendrey

— („Magyarország Potsdamja.") Dr *Lederer Leo*, a *Berliner Tageblatt* Budapesten idézö tudósitója ezzel a cimmel az alábbiakat irja lapjában:

— Az esti órákban Buda, a Gellérthegy és a Duna varázsosan szép. A pesti Dunaparton a szállópaloták terraszán villamoslámpák sugározzák fényüket és az aranyozott asztali lámpák vöreses rózsaszinü pirt boritanak a fehér asztalteritökre. Ragyogó szépségü asszonyok haladnak végig a vidám termeken és a zene halkan ömlik el a parton a zsufolt hajókra, amelyek a hidak fénylö ivei alatt siklanak tova a sötét, vizen. Odaát a tulsó parton messze ágaskodnak a zöld hegyek és a Gellért-hegy villáinak vöröses tetöi bontakoznak ki az alkonyi sötétségböl. Arany cseppektöl csillámlóan, szürke, ködös, sajátos körvonalu fal emelkedik a magasba. Ez Buda, az ország régi fövárosa. Komoran és némán tekint át a másik partra, az eleven utakra és a fényárban uszó palotákra. A birodalom hagyományainak örzöje Buda, hasonlatos Potsdamhoz, a nemzet szellemének szimboluma, amely oly annyira különbözik Pest mivoltától és épitkezési modorától, mint Potsdam Berlinétöl. Egy világ áll itt szemben a másikkal, a mult a haladással és a két világot széles folyam választja el. Az a rideg szellem, amely egykor Nagy Frigyes kedvelt tartózkodási helyét jellemezte, Buda utcáit is karakterizálja.

Ezután a lelkesedö utazó elragadtatásával irja le Buda szépségeit, megemlékezik a bódító virágillatról, a nyiló akácfákról és Gülbaba festöi minaretje sem kerüli el figyelmét. Rátér a budai vár nevezetességeinek leirására, majd igy folytatja:

— Senki nem tudja jobban szeretni királyát, mint a magyar, egy nemzet sem tudja hálásabban fogadni a királyi szeretet megnyilvánulását, mint ez a könnyen lelkesülö nép. A magyar történelem minden eltévelyedése és mozzanata ebböl a gyorsan lobbanó érzelemböl magyarázható. Ellenségektöl körülvéve, büszke a magyar sajátosságaira, féltékenyen örködik függetlenségén s ez okozza, hogy Magyarország módfölött érzékeny minden nemzeti kérdésnél. Ugyszólván mindazoknak a félreértéseknek, amik Ausztria és Magyarország között bekövetkeztek, az az oka, hogy félreismerték ezeknek az érzelmeknek nagy jelentöségét. A háboru jótékony változásokat hozhat ezen a téren. ***A jövöben senki sem ismerheti félre többé Magyarországnak nagy nemzeti erejét.***

A magyar parlament nagyszerü palotájáról is szó kerül ezután, amely elég lenne egy száz milliós nép képviseletének is. Ennek a kövé vált nemzeti akaratnak jelentösége van, azt mutatja, hogy a magyar politikailag is méltó helyet kér Európa népei között.

— Egyébként — folytatja — a politika majdnem öncél Magyarországon. Nemcsak nemes müvészet, hanem fejlett tudomány is, s jobban uralkodik a gazdasági és társadalmi életen, mint más országokban.

A cikk ezután igy végzödik:

— Ma e politikai tanulmány könnyebb munka, mert a *cenzura rajta van, hogy a vélemények jobbára egységesek legyenek*, ámbár nem szabad abba a csalódásba esnünk, hogy bizonyos kérdéseknél, igy *a husz éves kiegyezést* és Magyarország közjogi jövöjét illetöleg erösen egymásba ütköznek a nézetek. A magyarság erös szellemét sem a török idök, sem a reformáció harcai, de még az Ausztriával való küzdelmek sem törték meg s átfogja élni a világégést is.

— **(Az adásvételi ügynök hirdetése.)** Ama urak egyike, akik a vidéken házak és földek vételét közvetitik s ugy az eladók, mint a vevöknek szolgálatára állanak, a háborus viszonyoknak teljesen megfelelö hirdetést tett közzé „Vitézségi érmet nyert hazánkfiai figyelmébe" cimmel. Az élelmes ügynök, az ö nem mindennapi közéleti fogalmazványában elsö sorban azt adja tudtul, hogy abban a nagyobb vidéki városban, amelyben a feleket szolgálni van szerencséje, sok ház van eladó és pedig 3000 koronától 1200 koronáig terjedö vételárban. Elmondja továbbá, hogy azok, akiknek módjukban áll legalább ezer korona elöleget lefizetni, hamarosan háztulajdonosok lehetnek, mert a hátralékos összegeket részletekben is fizethetik. És mindezek után a következöket irja. "A vevö részéröl az elöleg cimen lefizetett ezer koronán felül maradó összeg, tetszésszerinti törlesztésére, már a kis ezüst vitézségi érem után esö havi járulék is teljesen elegendö. A nagyobb vitézségi éremmel rendelkezök természetesen könnyitést nyernek az ezer koronán felül maradó összeg törlesztésében."

— **(Elgázolt kalauznö.)** A Baross-utca és Köztemetö-ut sarkán Szép Ida huszonegy éves kalauznöt egy városi villamos elgázolta. Bevitték a Rókus-kórházba.

— **(Shackletonnak és embereinek megmentése.)** Krisztiániai hiradás szerint Shackleton expedíciójának az Elefánt-szigeten (Dél-Shetland-szigetcsoport) rekedt huszonkét emberét a Buenos-Airesböl minap elindult „Montevideo" gözös fogja hazaszállitani. A gözös elöbb a Falkland-szigeten köt ki, ahol Shackleton tartózkodik ez idö szerint, aki, mint jelentettünk, öt társával az Elefánt-szigetröl csónakon jutott el Dél-Georgiáig, ahonnan Falkland-szigetig ugyancsak csónakon tette meg az utat. Vajon a „Montevideo" a jelenlegi kedvezötlen idöjárás mellett eljuthat-e az Elefánt-szigetig: legalább is kétségs. Azokon a tengervizeken ugyanis, amelyeken a gözösnek át kell haladnia, ez idö szerint roppant erös szelek veszélyeztetik az utazást. Már pedig az Elefánt-szigeten maradt emberek megmentése, akik az „Endurance" elsülyedése s hosszu szánkó-ut után egy uszó jégtömbön menekültek a szigetre, azért is felette sürgös, mert élelmiszerük már fogytán lehet. Ellenben azt a tiz tagból álló csapatot, amely a Ross-tenger mellett kénytelen áttelelni, mert az „Auróra" hajót a jég letépte horgonyáról és magával cipelte — csak ez év végén lehet megmenteni, amikor a délsarki nyár kezdödik.

— **(Pofon a szövetségestárs csókjáért.)** A *Deutsche Tages-Zeitungban*, Amsterdamból keltezve az alábbi szerfelett jellemzö történetet olvassuk: Az orosz dumaképviselök londoni látogatása alkalmával a lordmajor nagy lakomát rendezett az orosz vendégek tiszteletére. A banketten résztvett néhány elökelö angol politikus, a londoni orosz kolonia több kimagasló tagja és a szövetségesek diplomáciai kara is. A lordmayor nagy üdvözlö beszédet mondott, mig az oroszok nevében *Miljukov*, a duma kadettpártjának vezére, köszönte meg a szivélyes fogadtatást. A zenekar orosz nemzeti dalokat adott elö, pompás borokat és pezsgöket ittak és a hangulat mind emelkedettebbé vált. A londonijáró dumatagok között volt *Krajevcov* parasztpárti képviselö is, akit az oroszok csak azért hoztak magukkal, hogy a duma minden pártja képviselve legyen közöttük, kivéve a szociáldemokratákat, akik távol maradtak a londoni exkurziótól. Krajevcov egyszerü orosz muzsik, s egy darabig türhetöen viselkedett a magas uraságok között, de az alkohol az ö hangulatát is megélénkitette, söt mivel mindig többet nyelt el a néki szokatlanul finom innivalókból, kezdte magát otthonosan viselni. Lelkes szavallatokat adott elö és boldog boldogtalannak, aki közelébe került, nyakába borult és forró csókokat cuppantott jobbra-balra. Amig csak a kiszolgáló személyzetet ölelgette, addig még nem volt baj, de azután sorra került *Asquith* miniszterelnök felesége és két fiatal hölgy, a kormányelnök rokonságából. A muzsik öleléseiböl és csókjaiból kijutott lady Crownak, miss Pauleynek és lady Churchillnek is, akik szintén résztvettek a lakomán. A barátkozó parasztot több izben figyelmeztették társai szokatlan viselkedésére, ez azonban rendületlenül folytatta az ölelkezést, amig azután botrány lett a lelkes csókolózásból. Krajevcov odalépett *Grimani* marquisehoz, az olasz nagykövetség elsö titkárának feleségéhez és meg akarta kezdeni puszilkodását. A marquise férje erre erélyes és félre nem érthetö módon utasitotta rendre az oroszt, de hiába, mert Krajevcov csak nem tágitott. ö minden áron meg akarta ölelni a követségi titkárnét. A követségi titkár most már nem sokat teketóriázott, hanem olyan hatalmas csattanó pofont mért a tolakodó muzsik piros képére, hogy megtántorodott és végig esett a padlón. A lepofozott szövetségestárs föltápászkodott a földröl és ahogy csak kifért a torkán, ordítva gorombán szitkozódni kezdett. Koldusoknak nevezte az olaszokat és tört, zuzott maga körül. A fékevesztett embert szolgák cipelték ki a teremböl, ahol érthetö zürzavar és izgalom keletkezett az épületes jelenet nyomán.

— **(Pro Ecclesia et Pontifice.)** A pápa a Pro Ecclesia et Pontifice-rend nagykeresztjével tüntette ki idösb *Kárpáti Endre*, györi nyugalmazott állami felsöbbányaiskolai igazgatót, aki hatvan év óta nagy érdemeket szerzett a pedagógiai irodalom terén és huszonöt éve szerkesztöje az Örangyal cimü képes gyermeklapnak. A rendjelet Fetser Antal györi megyéspüspök Urnapján adja át a kitüntetettnek.

— **(Öngyilkos tanitóné.)** Zomborban agyonlötte magát *Kristóff József* jánoshalmai tanitó fiatal felesége, a jánoshalmai állomásfönök leánya, aki három hónappal ezelött ment nöül. Férjét, ki mint hadnagy szolgál, Albániába vezényelték. Az asszony azóta a zombori polgármesteri hivatalban dolgozott. Tettének oka ismeretlen.

— **(Kedvezötlen statisztika.)** A központi statisztikai hivatal havi jelentései ebben az esztendöben folyton rossz hireket foglalnak magukban, arról téve bizonyságot, hogy az ország népessége nemcsak nem szaporodik, de fogy. Az áprilisi kimutatás azt adja tudtul, hogy abban a hónapban az élveszülöttek száma 30.370 volt,, az elhaltaké pedig 42.670-re melkedett. Áprilisben tehát a népesség 12.300 halandóval fogyott. Ez annyival is inkább leverö hatást kelthet, mert hiszen a háboru elött egyszer sem volt eset arra, hogy a statisztikai hivatal havi-kimutatásában ilyen, vagy efajta eredményt mutassanak ki. Ami a fertözö betegségeket illeti, azok az ö megszokott utjaikon haladtak és pusztitásuk tekintetében különös különbséget nem mutatnak az elmult hónapokkal szemben. Tüdövészben 7629, vörhenyben 748, hólyagos himlöben 741, kanyaróban pedig 673 emberélet pusztult el. Az ázsiai kolerának csak 3 áldozata akadt. Ha még megemlitjük, hogy április hónapban 4608 szerelmespár játszott szerepet az anyakönyvvezetö-hivatalokban és hogy márciussal szemben ez a szám 981-gyel kisebb volt, a nem éppen örvendetes jelentéssel végezhetünk.

— **(Egy kis figyelmeztetés.)** Ama hirünk kapcsán, amelyben arról volt szó, hogy az utazási igazolványokra több megyében és városban immár nincs szükség, az egyik határrendörség hivatalnokától levelet kaptunk. Ebben azt mondja irója, hogy több olyan bizalmas intézkedése van a kormánynak, amely a nyilvánosság elé nem kerül és amelynek dobraütése nem történt meg. A nagy közönség elött ismeretlen rendeletek között olyanok is vannak, amelyek az utazóközönség megfigyelését teszik szükségessé, tekintet nélkül az utazási igazolványokra. Könnyen megtörténhetik tehát, hogy, különösen a határmenti vonatokon, a határrendörség emberei a legnagyobb udvariatlansággal fölszólitják az egyik-másik gyanut keltö utast, hogy igazolni sziveskedjék magát. Ha az illetö ezt a kivánságot teljesiti, legkisebb baja sem történik, de ha nem akarja, vagy nem tudja megcselekedni, az esetben leszállitják és mindaddig hatósági örizet alatt tartják, amig személyazonosságát hivatalosan nem igazolják. Ily körülmények között tehát nagyon is ajánlatos, ha az utrakelök ellátják magukat olyan okiratokkal, amelyek személyük azonosságára vonatkoznak. Csakis használhat, ha születési, vagy házassági bizonyitványukat, munkakönyvüket, iskolai bizonyitványukat stb. magukkal viszik, mert ez esetben semmiféle kellemetlenségeknek sem lesznek kitéve, ami ellenkezö esetben olyan területeken is megtörténhetik velük, ahol utazási igazolványra nincs szükség.

— **(Nyugdijas vasutasok hadisegélyc.)** Az Országos Hadsegélyzö Bizottság azokat a nyugdijas államvasuti alkalmazottakat, vagy özvegyeiket, akik lakáspénzt nem kapnak, a drágaságra való tekintettel, egyszersmindenkorra szóló segélyben részesiti. Az engedélyezett segély összege a következö: Tisztviselöknél 1200 korona nyugdijig 150 korona, 1201-töl 2000 korona nyugdijig 200 korona, 2001-töl 3000 korona nyugdijig 250 korona. Tisztviselök özvegyeinél 1200 korona nyugdijig 150 korona, 1201-töl 2000 korona nyugdijig 200 korona, 2001-töl 2800 korona nyugdijig 250 korona. Nyugdijas tisztviselö, akinek nyugdija évi 3000 koronát, tisztviselö özvegye pedig, akinek évi nyugdija 2800 koronát meghalad, segélyt nem kap. Altisztcknél, szolgáknál és özvegyeiknél 1000 korona nyugdijig 80 korona, 1001-töl 1200 korona nyugdijig 100 korona. Nyugdijas altisztek, szolgák és özvegyeik, akiknek nyugdija évi 1200 koronát meghalad, segélyt nem kapnak. Az özvegyek által esetleg felvett gyermekseg'lyt nem számitják be az özvegy nyugdijába, hanem a segélyre való jogosultság megállapitásánál csak az özvegyek saját személye szerint megilletö nyugdijat veszi t alapul. A legalább egy éve a magyar szent korona országai területén kivül tartózkodó nyugdijasok, illetöleg özvegyek segélyben nem részesülnek. Az igényjogosultságot az 1916 junius elsejei állapot szerint birálják el, a segélyt tehát csak azok kapják meg, akiknek arra ezen a napon igényük volt. A segély folyósitását nem kell külön kérni, hanem az igényjogosultaknak a nyugtabélyegilleték levonásával az Államvasutak központi föpénztára a fövárosiaknak és a vidékieknek egyaránt a postatakarékpénztár utján junius folyamán hivatalból küldi meg. Viszont azok a nyugdijasok, akiknek hadisegélyre igényük nincs, ennek engedélyezését hiába kérelmezik, mert annak megadására nincsen mód.

— **(A török honosok behivása.)** A budapesti császári török fökonzulátus közhirré teszi, hogy mindazoknak a török honosoknak, akik 1874. és 1897. évek között születtek és akik mint alkalmatlanok vagy segédszolgálatra minösitettek eddig nem teljesitettek szolgálatot, haladéktalanul kötelesek Konstantinápolyba utazni, ahol eddigi minösitésüknek megfelelöen fognak szolgálatté telre bosztatni.

— **(A kicserélt hadirokkant halála.)** Egy svéd gözösön a hazaszállitás közben meghalt Siallze József rokkant cserefogoly. Negyvenegy éves és hir szerint magyar állampolgár volt. Aki bövebbet tud róla, a személyi adatok megállapitása végett közölje a közös hadügyminiszterium sajtóosztályával (Bécs, I., Gochplatz 3.).

— **(Orosz fogságban.)** A pozsonymegyei Zsigárdra, a szibériai Dauriából több levelet irt *Oltinger János* telekkönyvvezető a feleségének és hirt ad bennük következő fogolytársairól.: *Pekarik Vilmos* hölvényi (borsmegyei) tanitó, *Kern Lajos* jogász (Szeged), dr *Terestyéni István* ügyvéd, (Debrecen), dr *Dvorák Viktor*, ügyvéd (Kispest), *Tóth Antal* helyettes rendőrkapitány (Léva), *Szilágyi Lajos* tanitó (Karcag), *Nagy Géza* tanitó (Nagypalád), *Nagy Sándor* tanitó (Darvas), *Kányik Sándor*, *Tóth Alajos*, *Lukács Károly* (Nyiregyháza), *Müller Alvin* (Nemeskajul), *Steiner Miklós* (Pozsony), *Hlavati János*, vásárbiró fia (Vágsellye), *Kurucz Géza* jegyző (Kamocsa), *Károly Lajos* birtokos (Negresd), *Vigh László* banktisztviselő (Tokaj), *Spira Vilmos* bankhivatalnok (Kassa), *Balázs László* tanitó (Tura). Valamennyien egészségesek.

— **(Rokkantak érkezése.)** Szerdán reggel a keleti pályaudvaron Oroszországból százhatvan rokkant hadifogoly érkezett. A Magyar Vöröskereszt Egylet részéről a fogadásnál megjelentek: Darányi Ignác alelnök, dr Farkas László udvari tanácsos, főtitkár, gróf Semsey László, gróf Esterházy Sándor és csetei Herzog Mór főmegbizottak. A rokkant hadifoglyokat a Magyar Vöröskereszt Egylet hadiszállitó kocsijain a Pénzintézeti Tisztviselők hadikórházába szállitották.

— **(Hősök halála.)** Ghyczi assa és ablánczkürthi *Ghyczy József*, 5. Radeczky-huszárezred hadapródja, tizenkilenc éves korában, az idei junius 5-én az Ikva-mentén vivott harcokban hősi halált halt.

Schóber Pál joghallgató, tüzérhadapród, Schóber János nyugalmazott pénzügyi tanácsos fia, az északi harctéren, junius 6-án, husz éves korában hősi halált halt.

Krisztinkovits Imre, a szegedi szinház fiatal drámai szinésze e hónap 5-én az orosz harctéren fejlövés következtében hősi halált halt. Eleste előtt kapta meg a nagy ezüst vitézségi érmet és nemrég léptették elő soronkivül zászlóssá.

A pécsi ügyvédi kamara közgyülésén az elnök kegyeletes szavakkal parentálta el a kamara hősi halált halt tagjait. Ezek a következők: dr *Abonyi Andor* (Dombovár), dr *Balogh Sándor* (Dombovár) és dr *Csillag József* (Szekszárd).

Mack Lajos pécsi szobrászmüvész, a Zsolnay-gyárnak éveken át volt szobrásza, aki mint önkéntes vett részt a háboruban, a közelmult napokban az oroszokkal folytatott véres csatákban hősi halált halt.

A budapesti honvédhelyörségi kórházból eltemették *Radácsi Antal* 23. honvédgyalogezredbeli, mezőturi illetőségü honvédet, *Simó Pál* 1. honvédhuszárezredbeli, albertiirsai illetőségü huszárt.

— **(Essád pasát halálra itélték.)** Még pedig a konstantinápolyi haditörvényszék előtt és persze csak ugy in contumaciam. Felszólitották annak idején, hogy jelenjen meg a sztambuli katonabirák előtt és tisztázza magát a szultánátus meg a kalifátus ellenségeivel való együttmüködés vádja alól, de mert nem jelent meg, meghozták ellene az emlitett itéletet, ő meg ezalatt vigan éli világát olasz földön és sütkérezik az entente kegyének fényében.

— **(Kárpát-Oroszország nemzeti bizottság.)** A Tatiana Nikolajevna nagyhercegnő elnöklésével müködő orosz segélybizottság havi kimutatásában, amelyből kitünik, hogy a bizottság mennyit forditott pénztárából a különböző orosz és nem orosz szervezetek segélyezésére, nemrég még ez a tétel is szerepelt: „Kárpát-Oroszország nemzeti bizottságának hatvanezer rubel." Ezt az összeget *Dudikievics* kezéhez fizették ki. Az összeg az áprilisi kimutatásban már nem szerepelt, amiből következtetni lehet, hogy megszüntették a galiciai orosz vezérek segélyezését.

— **(Orosz kegyetlenkedések Perzsiában.)** A konstantinápolyi Milli-ügynökség közli: Az oroszok napról-napra borzalmas kegyetlenségeket követnek el a hatalmukba jutott területek mohamedán lakosságával szemben. Igy Szaudzsbulak perzsa város egész mohamedán lakosságát, miután a várost elfoglalták, lemészárolták s az öregeket s a nőket sem kiméltek. Néhány öreg embernek csodálatos módon sikerült török földre menekülnie. Ezek a testükön tátongó sebekkel bizonyitják az oroszok barbárságát.

— **(Tüz a tengeren.)** A madraguei öbölben — mint a Havas-ügynökség Marseilleből jelenti, — egy ásványolajjal megrakott bárka fedélzetén tüz ütött ki. A bárka a tüznek martaléka lett. A viz felszinén szétömlött égő olaj felgyujtott több más bárkát, kisebb hajókat és a part mentén épült barakkokat. Csapatok és tüzoltók fogtak hozzá a tüz eloltásához, ami csak nagy munka után sikerült. A marhapiac takarmánykészletei, három hordó petroleum és alkohol, tizenkétezer üres hordó és nehány száz kis csónak elpusztult. A tüz keletkezésének okát még nem tudják.

— **(Nyugdijazás kitüntetéssel.)** A király dr *Horváth Ödön* közigazgatási birósági itélőbirónak, saját kérelmére történt nyugdijazása alkalmából, közszolgálata alatt szerzett kiváló érdemei elismeréséül, a Lipót-rend lovagkeresztjét dijmentesen adományozta.

— **(Ábrányi Kornél siremléke.)** A magyar publicista és irodalom egyik kimagasló alakjának, ifjabb *Ábrányi Kornélnak* siremlékét, e hónap 25-ikén délelőtt tizenegy órakor avatják föl ünnepiesen a kerepesi-uti temetőben. A gróf *Andrássy Gyula* elnöklésével müködő emlékmü-bizottság nevében *Jakab Ödön*, a Kisfaludy és a Petőfi Társaság tagja, az ujságiró testületek nevében pedig *Szatmári Mór*, a Budapesti Ujságirók Egyesületének alelnöke mond beszédet.

— **(Háztulajdonosok mosó rézüstjeinek)** pótlásáról a *Fémközpont* megbizásából, mint hivatalos fémbeváltóhely már gondoskodott a *„Budapesti Háztulajdonosok Szövetsége"* olyképen, hogy a felügyelete alatt müködő *„Háztulajdonosok üst és fémpótló beváltó helye"* utján beszerezheti minden háztulajdonos a pótlásra alkalmas jól horganyzott vasüstöt kilónként K 2.80-ért. Az üstök házhoz szállittatnak és szakszerüen elhelyeztetnek. A rézüst beváltási ára kilónként K 5—5.50. Iroda a szövetség helyiségeiben, IV., Váci-utca 18. Telefon 147—90. *A rézüstök csak igazolt megbizottnak adhatók ki.*

— **(Az uj étlap Bécsben.)** Hir szerint a jövő hónap elsejétől kezdve német mintára Bécsben is életbelép az előirásos étlap. Hustalan napokon vadat és baromfit sem lesz szabad felszolgálni.

— **(Olasz tömegszuggesztió.)** Milanó négy különböző helyén megtámadott a tömeg a legjobb társasághoz tartozó négy hölgyet, köztük egy bersaglieri kapitány leányát, mert állitólag mérgezett édességeket osztottak szét a nép közt. A rendőrség csak nagy nehezen mentette meg őket a lincseléstől. A Corriere della Sera az eseményt a tömegszuggesztió sajnálatos esetének mondja.

— **(A postaszolga büne.)** A rendőrség letartóztatta Gáspár György negyvenhárom éves postaszolgát, aki a nyugoti pályaudvarnál, a 62. irányitó postahivatalnál volt alkalmazva. Hetenként kétszer járatokat kisért Budára és Ujpestre. Ha Budára ment, felesége a Lajos-utca 8. számu ház előtt, ha Ujpestre ment, akkor a Váci-ut 108. számu ház előtt várta. Gáspár az emlitett házak előtt a kocsiról ledobott zsákokat, amelyekben mindig három-négy postacsomag volt. Az asszony a csomagokat hazavitte Lajos-utca 8. számu lakására, ahol a rendőrség házkutatást tartott s igen nagy mennyiségü lopott holmit, élelmiszert és ruhát talált. A család közel egy esztendeje abból élt — hét gyermeke van Gáspár Györgynek — amit az apa a postakocsikról elvitt. Gáspár Györgyöt csütörtökön az ügyészség fogházába viszik.

— **(A rettenetes Cadorna.)** A sárgahajtókás békéscsabai 101-es bakák az asiagoi harctéren négyszáz foglyot ejtettek és három géppfegyvert zsákmányoltak. A foglyok közt volt egy kapitány, zászlóaljparancsnok is, akinél a következő parancsot találták:

— Lequio tábornok őexcellenciájának, az asiagói fensik parancsnokának. Mialatt a front többi részén küzdő csapataink magukat mindenütt bátran viselik, Asiago mellett olyan szégyenletes eset történt, amely méltatlan a katonai becsületére kényes hadsereghez. A legfontosabb állásokat, amelyek könnyen megtarthatók lettek volna, a sokkal gyengébb ellenséges csapatok előtt minden ellenállás nélkül kiüritették. Excellenciádnak a legerélyesebb és legmesszebbmenő intézkedéseket kell megtennie; ha szükséges, e mérhetetlen gyalázat okozóit, — rangra való tekintet nélkül — minden eljárás mellőzésével ki kell végeztetni. Hivatkozzék a csapatok hazaszeretetére és a katonai becsületre és közölje velük, hogy az asiagoi fensikon Olaszország és a hadsereg becsületét kell megmenteni. A jól kiépitett erős védőállásokkal ellátott asiagoi fensikot minden áron meg kell védelmezni! A végsőkig ki kell tartani, vagy ott pusztulni! A hadsereg vezérkarának főnöke: L. Cadorna.

Hiábavaló volt a fenyegetés. A magyar bakák kikergették az olaszokat a jól kiépitett erős állásokból és elfoglalták Asiagot.

— **(Kártya és revolver.)** Nagyszalontán *Deli Géza* utmester, *Becskó József* államvasuti árukiadási pénztáros, *Bodnár Béla* vendéglős és *Nánási Károly* bádogos kártya mellett mulattak a vasuti vendéglőben. Éjjel tizenkét óra felé Bodnár ittas állapotban összeszólalkozott Becskóval, mire Becskó megütötte Bodnárt. Bodnár revolvert rántva, kétszer rálőtt Becskóra, a lövések azonban nem találtak. Deli Géza ki akarta csavarni Bodnár kezéből a revolvert, de az ismét kétszer lőtt. Az egyik golyó Deli utmester mellébe furódott. Ekkor Becskó Bodnárt a földre teperte. Dulakodás közben a revolver ujra elsült és a golyó Bodnár combját keresztül furta. Deli utmester állapota igen sulyos. A csendőrség a vizsgálatot megindította.

— **(Uj egyetemi magántanár.)** A vallás- és közoktatásügyi miniszter dr Pollatschek Elemér kórházi rendelő főorvosnak a budapesti tudományegyetem orvostudományi karán a felső légutak diagnostikája és gyógytana cimü tárgykörből egyetemi magántanárrá történt képesitését jóváhagyólag tudomásul vette és őt ezen minőségében megerősitette.

— **(Életuntak.)** A Ferenc József-rakpartról egy tizennyolc évesnek látszó nő a Dunába ugrott. Kimentették. Eszméletlen állapotban a Rókus-kórházba vitték. — A Várkert-rakpartról egy uriasan öltözött nő a Dunába ugrott, elmerült. — A Vaspálya-utca 6. számu házban Molnár Pál napszámos lugköoldattal megmérgezte magát. Az Alföldi-utcai hadikórházba vitték. — Frankó György negyvenkilenc éves napszámos a Gömb-utca 39. számu házban felakasztotta magát, meghalt. — Suszter Gizella tizenhét éves gyári munkásnő a Váci-ut 74. számu ház harmadik emeletéről az udvarra ugrott. Életveszélyesen megsérült. A Rókus-kórházba vitték.

—

Házasság.

Kuffler Dezső, Ercsi, eljegyezte *Erős Lily* kisasszonyt, dr Erös Sándor m. kir. udvari épitőmester és székesfővárosi bizottsági tag leányát.

Ebesfalvi Lengyel Arankát eljegyezte Szarvason dr *Novák Béla* ügyvéd honvédfőhadnagy.

—

Halálozás.

Berlinben, a rokkantak házának evangélikus templomából szerdán ment végbe *Moltke* vezérezredes temetése, a gyász nagyarányu megnyilvánulása mellett. A templom közepén ravatalozták fel a koporsót, amelynek mindkét oldalán vaskeresztes altisztek álltak diszőrséget. A koporsó majdnem eltünt a virágok és koszoruk özönében. A gyászszertartáson résztvettek: Auguszta császárné Vilmos császár képviseletében, báró Mor-Merkl ezredes, mint Ferenc József király képviselője, Cecilia trónörökösné, Ágost Vilmos herceg és felesége, Eitel Frigyes herceg felesége, a szövetségi fejedelmek képviselői, Bethmann-Hollweg birodalmi kancellár, a birodalmi és állami hatóságok és a tábornoki kar képviselői, a német hadsereg és a szövetséges seregek rendkivül nagyszámu küldöttségei. Miután elhangzott a gyászének, Lahusen főszuperintendens mondott gyászbeszédet, amelyben kiemelte a boldogultnak Istenhez, császárhoz, hazához és családjához való hüségét és feledhetetlen szolgálatait a hadsereg körül, amelyre a német nép emlékezni fog, ha valamikor megkondulnak a béke és győzelem harangjai. A beszéd után még egy gyászének hangzott el, azután megindult a beláthatatlan menet a rokkantak temetője felé, ahol egy sortüz leadása után, amelybe belehangzott a tábori testörtüzérség ágyuinak dörgése is, a holttestet a sirba helyezték.

Dr Gyárfás Leó népfelkelő főorvos, Szigetvár város orvosa, életének 41-ik, házasságának 15-ik évében Szigetvárott meghalt.

Schnitzer Mór magánzó, f. hó 21-én, rövid szenvedés után, élete 73-ik évében Budapesten elhunyt. A köztiszteletben állott megboldogultban dr Somogyi Manó egyetemi magántanár és miniszteri titkár apját gyászolja. A temetés f. hó 23-án délután 3 órakor lesz a gyászházból.

Özvegy Gajzágó Salamonné született Fluck Paulinát, a legfőbb számvevőszék néhai elnökének feleségét, nagy részvét mellett helyezték örök nyugalomra. A müvelt finom lelkületü uriasszony, noha már hetvenhatodik évét járta, mindvégig megőrizte szellemének frisseségét. Egyike volt a legkitünőbb sakkozónőknek.

Dr Singer Bernát főrabbi Szabadkán szivszélhüdés következtében hirtelen meghalt. Negyvenhat éves, erős, egészséges ember volt. Halála előtt pár órával még sétált az utcán.

Weber Frigyes főispáni titkár Szabadkán ötvenkét éves korában meghalt. Báró Vojnich István főispánsága idején lépett városi szolgálatba és rajta kivül még Kállay, Schmausz, Bezerédj és Purgly főispánok oldalán müködött.

—

x **Egy igazi sláger** a „Wágner"-féle 40 koronás tölcsérnélküli éneklőgép. Árjegyzéket ingyen küld Wágner „Hangszer-Király" (Budapest, József-körut 15.)

—

Tungsram

drótlámpa

elpusztithatatlan.

! Óvakodjunk utánzatoktól ! !

MAGYAR GYÁRTMÁNY!

Kapható mindenütt. Gyártja: Egyesült Izzólámpa és villamossági r.-t. Ujpest.

Mack Lajos

a pécsi Zsolnay-
gyár szobrásza – 1916-ban
katonai szolgálatra bevo-
nult ezredéhez, s részt
vett az oroszországi har-
cokban és orosz fogságba
esett.

Pécsi Napló 1916. júl. 2.
és 29, okt. 29.

MACK Lajos szobrász (1876-1963)

FRANCOVÁ, Zuzana: Ludovit Mack, maliar, sochár, návrhár. = Pamiatky muzea, 19, 1993,1. 2o-22. ill. E G

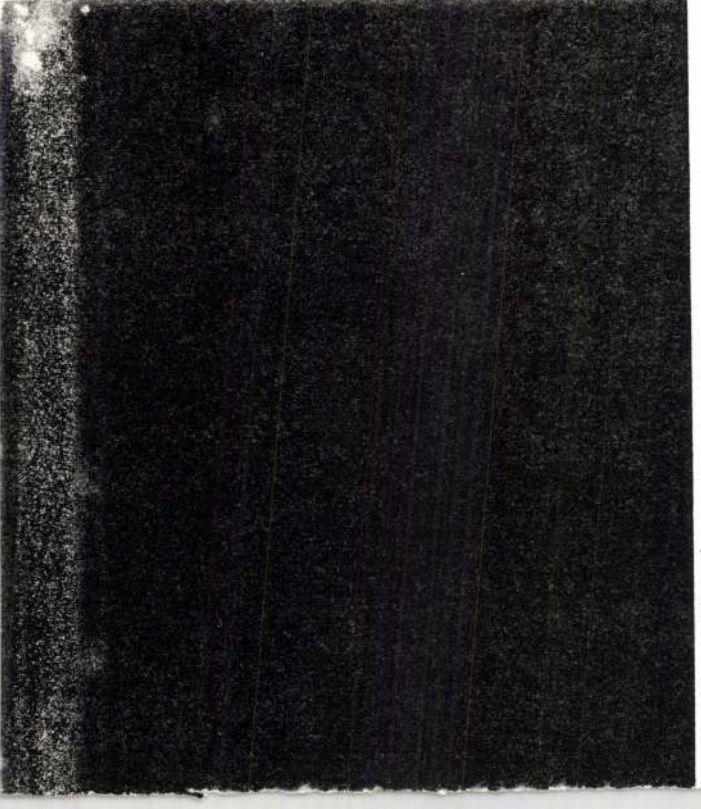

tek üzene
hogy besz
mondaniva
végülis i

Természet
titkára,
kért fel
rezzek ér
végén nek
nincs ell
ben lezár
várja től

A zárójel
ji vasasi
január má
kérdéseim
kérdésekr
laszaidra
dokumentá
a dokumen
javaslom,

A Dómmuze

M.D.K.

Mack Lajos, zobrász

Szobrokat mintázott a Zsolnay gyár számára, 1899-1916 között. 272.o.

Komváry Ferenc: Sinkó András művészetéről 269.o.

A Janus Pannonius Múz. Évkönyve. 1966.-66os. 1967

Mack Lajos

necessiós művén, 1897-ben a Zsolnay gyártan a finomított kőcsereget (grés) alkalmana. Zsolnay Miklós alatt is a gyár tervező művéne

Pataky Dénesné: A Zsolnay kerámia. Bp. 1955.
12.o – 13.o.

M.D.K.

Mack Lajos,

a Zsolnay-gyár szobrása az orosz harctéren elesett.

Építőipar - Építőművészet, Bp.1916. évf. 28 sz. 167. old.

 m. D. K.

Mack Lajos, szobrász, 1846

Tanulmányait a bécsi akadémián végezte. Az akadémia elvégzése után meghívást kapot a pécsi Zsolnai gyártól és ott a szobrászati osztály vezetője lett. Ebben a minőségében sok hazai és külföldi sikert aratott.

Marian Váross: Slovenské výtvarné umenie 1918–1945.

1960 69. old.

mDK

Mack Lajos, akademiai
szobrász

1901 táján egyike volt a négy müvésznek, kik a zsolnay -gyár müvészeti osztályát képviselték.

Nikelszky Géza: A Nemzeti Szalon 1901. első pécsi képkiállitása. - Dunántul. 1926. jqn.31. 2.1.
"Most h. a Pécsi Képrő müvészeti Tars. megalakult...." Visszaemlékerés ez a sikk-

Mack Lajós

Nobrán

lásd Ebér-Gombosi

II. kötet.

A belső nobadistul
nolgató nobrok, figurális
vazak és portrék mintázója,
a kecses, puhavonalu
nőies formák mestere volt.
15 évig állt a nyár nol-
gálatába s azután Po-
zsonyban telepedett le-

Nik Pécs képzm

15. l.

ANGELA MAČKOVIĆ festőművésznő, 1883. július 3-án született Szabadkán. Mint tekintélyes és jómódú szabadkai polgári család gyermeke elvégezte a középiskolát, Münchenbe került, ahol két ismert pedagógus, Haas és Exter festőművészek tanítványa lett.

Két évet töltött a müncheni akadémián, majd apja Titusz, ismert műépítész anyagi tönkremenése miatt kénytelen volt visszatérni szülővárosába, ahol egy ideig Jelena Čović felügyelete alatt folytatta tanulmányait.

Számos rajzaival, főleg jó portréival és néhány impresszionista figurális kompozíciójával bizonyította tehetségét, melynek teljes kibon-

Gajdos Tibor: Képzőművészeti élet Szabadkán a
két világháború között
A szerző kiadása, Szabadka, 1977.

takozása azonban a körülmények folytán a többi szabadkai „elveszettek"-hez hasonlóan — elmaradt.

A két háború között több kiállításon részt vett és mint rajztanár működött.

Munkái annak idején helyet kaptak a Bácskai Képtárban, majd később a Városi Múzeum galériájába és a Városi Könyvtárba kerültek.

Szabadkán hunyt el.

Irodalom: Dr J. Milekić: Slikarstvo u oslobođenoj Subotici. Književni sever, 1933. nov. — Blaško Vojnić H.: Podaci o likovnim umjetnicima i amaterima u Subotici. Kalendar „Hrvatska riječ" 1952.

MACKOVIC Angyalka festő (1883–1956)

Nagybánya és a vajdaságiak
Újvidék, 1996

MACKOVIC, Titus (1851-1919)

Szabadkai építés élete

Cumania, 14. 307-308.

számára ez egy kívülálló feladatnak
ssai és Ujmassai Fassola által épített
ébe. Ismereteink szerint Dercsényi
műemlékes szakembereknek csupán
a kivitelezési feladatokat a diósgyőri

hy Mihály ~~műemléki~~ tevékenységét a
Heves megyei felügyelő számtalanszor
ye területén fennmaradt vasművesség-
negítésében és megértetésében. Ezek
keket kell megemlítenünk, melyekhez
készült védett műtárgyak is. A város
efüggtek a vasművesség témakörével,
Eszterházy Károly által emelt épületek

Macris Agamemnon

"Csók István"-ról készitett szobormüvét, az Ernst Muzeumban rendezett/kiállitáson mutatták be. /arckép/

Irodalmi Ujság, Bp. 1952. juli. 3.
III. évf. 14. sz. 8. lap.

Macfold Fülöp. nyomda Beztercebánya

(1848–49 emlékkiállítás)

MDK

Fabragaz.

Figyelmeztetés. 1849. szept 15én Lewartowski Henrik
császári [illegible] fő parancsnoka bizalommal fordul
a kőszégi elöjárókhoz és lakósokhoz „hogy a még fegyve-
resen kozáló haramiákat saját érdekükben elfogni
igyekezzenek és neki átadják, hogy a „törvényes rendet"
helyszállíttatta.

Fabo D. A zab-ban idejéből való nyomt-ról.

Grafikai Szemle 1891. 12 7 190. old.

Macovei román gobelimművész.

Szab.Nép.1950.290.sz.dec.14. 4.l.

Nacovei Ligia ~~[illegible]~~ román festő

Szabad Művészet. 1957 V. l. 1–9

Pogány Ö. Gábor: A román népköztársaság
művészeti kiállítása

Macris Lizi
iparművész

M.D.K.

Fametszeteiről. — Gobelinterve.
gobelin (repro), gobelen részletek (repro)

Koutka Sándor: Macris Lizi gobelinjéről. — ~~[illegible]~~
Művészet, 1960. dec. — 17 l

MDK

Macris Zizi

Három tanulmány, sz.fam.

Békeplakát és 5 éves terv graf.kiáll.

Ernst Muz. 1953. szept. 9 l.

M.D.K.

MÁCZ Carolus

muratiorum magister

Korpona

1952)

Művért. Kapossy János: Épitők, szobrászok, festők és grafikusok Magyarországon 1828-ban 136.l

MACZALIK

M.D.K

1921-ben Nagybányán dolgozott.

Réti: Nagybánya. Bp. 1904. 334.l.

MÁCZA János

Levele közölve Uj Irás, 1987. 6. sz. 21- 22. p.

Kassákot köszönti 1965-ben A tölgyfa levelei c. Kassák kötet megjelenése alkalmából.

letéve: Kassák

távolabbi fővárosi, fejedelmi meg

A városok és mestereik élén
Nyugatmagyarországgal /Pozsony/, m
fejedelmekkel. Fontos tényező a mi
elszigetelt elhatárolt jelenségekk
kölcsönhatások. Ausztriával a kap
szorosabb az összefüggés Szilézia

A barokk képzőművészet az ép
jelentkezik. A külső és belső dek
munkája egybehangolva, legtöbbször
mellett készül /Nagyszombat, Kism

A dekorációban domináló font
olasz származású mesterek munkája
vagy festett képmezőket fog közre

A mennyezetképek falfestésk
század közepétől növekvő jelentős
alkalmazkodva, tematikai egysége

Falnyomórészt dekorációs in
kapcsolódó a kőszobrászat is, /h

Mácza János
festő

~ műve: Uitz Béla alkotói útja
Moszkva 1932
Uitz B. Ú, Irás 1968 okt.

Szabó Júlia: A magyar aktivizmus tört.
75.
Akad. Kiad. 1971.

Mácza János
festő

Mácza János 1928-ban Moszkvában
élt.

Körner Éva: Néhány támpont a Korniss jelenség.....
Müvészet, 1974. november - 9. oldal

Mácza János művészeltörténész és esztéta

80. éves korában Moszkvában

meghalt november 17-én (?)

Magyar Nemzet 1974 november 19

3. old

Mácza János

festő

~ cikke a MA 1920-as számában.

Szabó Júlia: A magyar aktivizmus története 62.

Akad. Kiad. 1971.

Mácza János
festő

A T. K. bukása után egy ideig
Kassán él.

Szabó Lúcia: A megyei aktivizáns tört.
Akad. Kiad. 1971. 61

Mácza János

utóbb a Szovjetunióban telepedett le.

Körner Éva: Ungarische avantgarde.
München, 1971.

oldalszám nélkül

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

KÖNYV VILÁG

1972 AUG

Mácza János művészet-
történész.
1021

Művészetekről — marxista szemmel

Mácza János nevével a tízes évek második felében találkozunk először Kassák avantgarde folyóirataiban. A *Tett* és a *MA* színikritikusa és művészetelméleti szakírója volt, aki azonban a Tanácsköztársaság bukása után rövid csehszlovákiai, majd bécsi tartózkodás után a Szovjetunióba emigrált. Ma is Moszkvában él, mint a Lomonoszov egyetem professzora; ismert művészettörténész és esztéta, aki immár negyedik évtizede játszik tevékeny szerepet a marxista művészettudomány és esztétika alapvetésében és kibontakoztatásában.

Az emigrációban kifejtett tevékenységéről hosszú éveken át nem értesültünk. Az „elsüllyedt irodalom" sok más képviselőjéhez hasonlóan őt is csak az ötvenes évek végén „fedeztük fel" újra. Ekkor is csak mint irodalmárt: Majakovszkij első magyar fordítóját, a *Kassai Munkás* szerkesztőjét, aki 1919 után úttörő szerepet vállalt szocialista irodalmunk nemzetközi horizontjának kitárásában, kialakításában.

Majd a Gondolat Kiadónál 1970-ben megjelent *Esztétika és forradalom* című válogatás ízelítőt adott mai tudományos munkásságából is. Gondolatgazdag részlettanulmányai az esztétika alapkategóriájáról, az avantgarde-mozgalmak művészettörténeti jelentőségéről, az ipari formatervezésről és történeti összefoglalója a szovjet esztétikai gondolat fejlődéséről — minden érdeklődőt meggyőzhettek arról, hogy Mácza János elméleti munkássága nemzetközi jelentőségű, elidegeníthetetlen része korunk marxista művészettudományának.

A Corvina által gondozott *Legendák és tények* című új kötete jelentős továbblépés az életmű magyar nyelvű bemutatásában. A kötet összeállítója, Szabó Júlia, azt a célt tűzte maga elé, hogy a válogatás az egész pályaképet érzékeltesse.

A kiadvány első része Mácza János színikritikusi és dramaturgiai nézeteit foglalja össze. „A dráma nem irodalom; a színpad nem képzőművészeti térlehetőség; a színjátszás nem előadóművészet. A három együttesen — és csak együttesen — külön művészet: a teljes színpad művészete" — olvassuk *A teljes színpad* című 1919-ben írott tanulmányában. A művészetnek az az ága, amelyben legközvetlenebbül nyilatkozhat meg a kollektív tett: a kollektív hit és kollektív cselekvés egysége.

A kötet legizgalmasabb írásai kétségen kívül azok a dokumentumok, amelyek a húszas és harmincas évek fordulóján lezajlott képzőművészeti és elméleti vitákhoz kapcsolódnak. Ezekben a szerző következetesen azt az álláspontot képviselte, hogy az új szocialista művészet nem támaszkodhat kizárólagosan a múlt századi realizmus hagyományaira. Alkotó módon fel kell dolgoznia mindazokat a vívmányokat is,

Nemes Lampért József: Mácza János portréja 1919-ből

amelyek az avantgarde-mozgalmak termékeny talaján születtek. A proletárművészet szűkítő tendenciái elleni harcban Mácza János számos esetben hivatkozik a nyugati, köztük a magyar származású művészek, mindenekelőtt Uitz Béla alkotásaira. (*A mai Európa művészete* című kötetében pl. felvázolja a magyar avantgarde történetét és tanulságait.) Ugyanezzel a szemlélettel közelít a szerkesztése alatt megjelent *A szovjet képzőművészet 15 éve* című dokumentumgyűjteményben az orosz avantgarde értékeléséhez is. Kiemelkedő érdemei vannak az orosz futuristák és konstruktivisták propagálásában, elismertetésében.

Nem kevésbé jelentősek azonban a kötet zárófejezetében található tanulmányok sem, amelyek a művészet egy másik ágával: az építőművészet természetével és specifikumával foglalkoznak. Mácza János következetesen kitartott azon felfogása mellett, hogy az építőművészet nem azonos az egyszerű építészettel: az újonnan kibontakozó szovjet építkezésekben — a technikai szempontok mellett — messzemenően érvényesíttetni kell a művészi koncepciót is.

A kötetet a szerző részletes önéletrajza vezeti be és Szabó Júlia tudományos igénnyel megírt pályaképe zárja. Mindkettő jelentős hozzájárulás az örvendetesen gyarapodó Mácza-irodalomhoz.

Botka Ferenc

(Mácza János: Legendák és tények. Corvina. Előkészületben.)

A jól ismert szerzők könyvüke a pedagógiai, pszichológiai kuta tás és a gyakorlat közös tevékenységeként állították össze szaktanárok számára az 5. osztályos tantervi anyag alapján.

Járó Miklósné—Almási László:
Nevelésmódszertan nevelőotthonok számára
Tankönyvkiadó. Kb. 304 oldal, kötve kb. **26 Ft**
A kötetben összegyűjtött tanulmányok a gyermekvédelem és a nevelőotthoni nevelés céljával, feladataival, s a célok megvalósítása érdekében a feladatok korszerű megoldásának lehetőségeivel, módjaival és az otthon életének megszervezésével, az életrend kialakításának módszereivel foglalkozik.

G. Kerschensteiner:
A munkaiskola fogalma
Tankönyvkiadó. Neveléstörténeti Kiskönyvtár. Kb. 180 oldal, kötve kb. **13 Ft**
A polgári pedagógia egyik legismertebb képviselőjének reprezentatív művét régen igénylik a nevelés elméletével és gyakorlatával foglalkozó pedagógusok.

Varga Lajos:
A tanulói kísérletezés a fizikatanításban
Tankönyvkiadó. 236 oldal, fűzve **18,50 Ft**
Ez a kiadvány a tanítás hatékonyságát kívánja szolgálni. Elsősorban az általános és középfokú iskolákban fizikát tanítóknak nyújt segítséget az új anyag feldolgozásába iktatott kísérletek és gyakorlatok megszervezéséhez, vezetéséhez és értékeléséhez.

Jog

A Magyar Népköztársaság Alkotmánya
(Miniatűr kötet)

fejlett tőkésországok növekedésének tényeit és tényezőit vizsgálja.

D. M. Gvisianyi:
Szervezés és irányítás A polgári elméletek bírálata
Kossuth. 380 oldal, kötve **45 Ft**
Gvisianyi moszkvai professzor elsőnek vállalkozott arra, hogy a polgári irányításelméletek összefoglaló, következetesen marxista elemzését elvégezze. Rendkívül gazdag tényanyag birtokában, a szervezés — illetve szervezéselméletek legkiemelkedőbb képviselőinek munkásságát feldolgozva tulajdonképpen ennek a tudományágnak a történetét írta meg.

Infrastruktúra
(Válogatott tanulmányok)
Közgazdasági. 432 oldal, kötve **74 Ft**
A kitűzött kiadói cél: lehetőleg teljes tematikai áttekintést adni az infrastruktúrával kapcsolatos kérdésekről. Válogatta: Illés Iván és Rimaszombati Jenő.

Krekó Béla:
Optimumszámítás
(Nem lineáris programozás)
Közgazdasági. 656 oldal, kötve **85 Ft**
Folytatása a több hazai és külföldi kiadást megért **Lineáris programozás** című munkának. A mű csak a determinisztikus modellekkel foglalkozik, és csak a statikus módszereket taglalja, viszont ebben a körben a folytonos és a nem folytonos modelleket is vizsgálja.

Statisztika

Komlós Pálné:
Földrajzi statisztikai zsebkönyv
Kb. 144 oldal, **8 Ft**
…tévenként kerül …talmazza a műve… …z kapcsolódó leg… …egfrissebb termé… …öldrajzi adatokat, …rképeket. A kiad… …ikai Hivatal köz… …készült.

…lattár I—III.
… 1300 oldal, kb. **610 Ft**
…a könnyűipar ösz… …it ismerteti, be… …jelentőségét és …azdaságban és az …odik fejezet rész… …zik az 1949—1970… …akra a szocialista …nelt könnyűipari …elési adataival.

…írközlési évkönyv
… 170 oldal, kötve **80 Ft**
…ékoztatást nyújt …hírközlési tevé… …ődéséről és az el… …elért eredményei… …ad a közlekedés …szetételéről és az …történt változá…

…i statisztikai
… 120 oldal, kötve

Géher Kár…
Lineáris h…
Műszaki. …

E könyv a… …méletét is… …don. Áttel… …mélet fejl… …fontos szá… …tér az eg… …sokra, jó … …elmélet … …táblázatar… …feladatok … …nálhatósá… …zott és bő…

Kémia

L. I. Antr…
Elméleti …
Tankönyv…
…kötve kb.
A Szovje…
…megért kö…
…meretek …
…adja. A …
…számára …
…kívül töm…
…követhető …
…ban tárgy…
…és a fémo…
…lult egyen…
…geit, az o…
…ródokon …
…folyamato…

Szolcsány…
Vegyipari …energetika
Műszaki. …

A könyv …
…ipari mű…
…tikai elem…
…fokának é…
…kiszámítás…
…tosabb ve…
…desztillálá…
…rakciót.

Orvost… egész…

Babics An…
Urológia
Medicina. …
…egyetemi …
Az utolsó …
…nagy utat …
…fejlődését…
…urológia …
…gyógymód…
…oldalú ala…
…merész n…
…keztek, b…
Babics pr…
…összefogla…
…meretekne…

Gábor Gy…
Cardiológi… gyakorlatb…
Medicina.

A könyv …
…sősorban …
…korlat sze…
Főbb fejez…
…séggel, a …
…zető leggy…
…a szívbeteg…
…dozásával …

A Korányi … tudományo… Korányi Sá…

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1975 — — 1
KRITIKA
Budapest
Mácza János
1021

Mácza János emlékezete

A magyar forradalmi avantgarde hőskorának harcosai, az 1910-es évek aktivizmusának utolsó képviselői kilépnek lassan életünkből, s immár végérvényesen képzőművészeti múltunk részesévé válnak. A sort követve: Kassák Lajos, Uitz Béla, Kahána Mózes és most Mácza János, ők, akik nyolc évtizeden át több vihart álltak, mint amennyi elismerést nyertek. Ez utóbbit, ha kapták, jobbára megkésve, életük alkonyán kapták. Ebben is közös volt a sorsuk. A külhoni, s hozzá a sokszor kényszerű belső emigráció tette volna? Valóban, az első világháború elleni dühös ellenállással, a Tanácsköztársaság vörös lobogós lendületével indult és az ellenforradalmi Magyarország, majd a személyi kultusz merev kultúrpolitikájának mellőzése közepette folytatódott út csak az utóbbi évtizedben vezetett el a magyar szakemberek és közönség megértéséhez.

Nemcsak az értékítélet-alkotáskor oly sokszor hangoztatott fél évszázados távlat hiányzott. De talán az is! Hiszen a nemrég Moszkvában elhunyt Mácza János írásaiból az utóbbi években a kiadványok száma hirtelen megszaporodott. Amikor 1969-ben Moszkvában napvilágot látott esztétikai okfejtése *A XX. század képzőművészeti kultúrájának kérdéseiről* — a könyvet egy nap alatt elkapkodták. Budapesten 1970-ben és 1972-ben jelent meg egy-egy gyűjteményes kötete a Gondolat és a Corvina kiadónál. Írásai, még a több évtizeddel ezelőttiek is, frissen, aktuálisan hatnak, hiszen Mácza János progresszív művészetteoretikusi tevékenységét éppen az jellemezte, hogy képes volt rövid távlatokat széles, nagy, gyorsan kristályosodó koncepcióval átfogni. Szinte a kívülálló szemével látta meg és válogatta ki az érett szemeket a modern európai művészet termésből. *„Az új kutatása, a különböző irányzatok közötti harc mindig jellemző vonása volt azoknak a korszakoknak, amikor a társadalmi fejlődésben jelentős fordulatok következtek be."* Így írt oroszul megjelent utolsó könyve előszavában, s e sorok őrá is vonatkoztathatók.

Volt színikritikus, segédrendező, haladó folyóiratok munkatársa és szerkesztője, professzor, az esztétika tanára, de mindig friss szemmel figyelte és tudományosan analizálta a kortárs művészetet kritikáiban (A Tett, a Ma, a Szombat, a Vörös Lobogó, a Pecsaty i Revoljucija, az Iszkussztvo, a Bildende Kunst hasábjain) és tanulmányaiban (*A modern magyar dráma*, 1916., *A mai Európa művészete*, 1926., *Az érett kapitalizmus művészete Nyugaton*, 1929., *Uitz Béla pályájáról*, 1931., *A szovjet művészet 15 éve*, dokumentumkötet, 1933.).

Elkötelezett marxista esztéta volt, aki vállalta hivatását az emigráció megnehezedett viszonyai között is. Tiszta filozófusalkat. A Tanácsköztársaság bukása után emigrált, 1923-tól a Szovjetunióban élt. Az 1930-as évek végén marxizmusának megkérdőjelezése sem tudta kedvét szegni. Ha látszatra az építészet tanulmányozásának nyugalmasabb berkeibe vonult is vissza időlegesen, élete végéig jellemezte az egyértelmű kiállás, a progresszív ítéletalkotás. Korábban éppoly nyíltan lépett fel a proletárművészet vulgáris értelmezése ellen, a modern esztétika kategóriáinak tisztázásáért, mint ahogy legutóbb az „ipari művészet" kérdéseit tisztázta, a formatervezés fontosságát hangsúlyozva.

„Ha... pályáján elért bizonyos eredményeket, akkor ezekben nyomban korábban rejtve maradt újabb ellentmondásokat, új problémabokrokat fedezett fel. S éppen ebben a kritikai magatartásban, az eredmények állandó felülvizsgálatában, a felmerülő kérdések folytonos mozgalmasságában jelölhetjük meg pályájának fő jellemzőjét." Mácza ezeket a sorokat *Uitz Béláról* írta, de önelemzésnek is felfoghatók. Annál inkább, mert kevés művészt és teoretikust kötött össze olyan mély, elvileg is megalapozott, sorsközösségen is alapuló barátság, mint Mácza Jánost és Uitz Bélát. Kapcsolatuk már 1915-ben Kassák mellett kialakult és fennmaradt aktív kölcsönható erőként életük végéig. Életükben erősítették egymást, haláluk után életművük kölcsönösen igazolja a másikét.

Mácza János egyrészt Uitz Béla példájából, expresszív, konstruktív monumentalista művészetéből leszűrt tapasztalatok nyomán — az ellentétes nézetekkel szemben is — bátran állíthatta, hogy az avantgarde útját, a formatanulás iskoláját végigjárni igen fontos. Uitz művészetével bizonyította, hogy korszerű formában hogyan lehet az új értelmű szocialista művészetet megvalósítani. Másrészt elméleti kutatásai, színképelemzési kísérletei, az összművészet megvalósítását

Nemes Lampérth József: Mácza János portréja; 1919. Tus.

célzó gondolatai kétségtelenül az Uitzcal is folytatott eszmecserékben érlelődtek és viszsza is hatottak a művészre, aki rajzaiban ezeknek az elképzeléseknek a gyakorlati eredményeit rögzítette.

Máczát otthonában válogatott kis Uitz-gyűjtemény vette körül, melyeknek adatait számomra ő maga jegyezte fel. Sajnos igaz barátságuk közvetlen portrérajzzal mégsem dokumentálható. De 1969-ben, még Uitz hazatérte előtt, a moszkvai magyar nagykövetségen a Tanácsköztársasági Emlékérem átadásakor szavakban és kézszorításban e kapcsolat summázásának lehettünk tanúi. Bár nem tudták, ez volt búcsúzásuk. Mácza Jánost megrendült egészsége nem engedte Budapestre visszatérni, mégis Uitz budapesti kiállításának megnyitásán is úgy érezhettük, hogy jelen van; szavait a katalógus közvetítette. Az emigráció hosszú 55 esztendeje alatt magyar kapcsolatai nem szakadtak meg: lelkes szovjet tanítványai foglalkoznak ma is Moszkvában a magyar művészettel és tanítását őrzik azok a magyar kutatók, akik mellette dolgozhattak. Reméljük, Mácza János szellemi hagyatéka végérvényesen visszatalál és részese lesz — már mint nemzetközi közkincs — kulturális életünknek.

R. BAJKAY ÉVA

adóteremben? — hangzott az első kérdés. — Nem voltam. — Akkor mondja el, mit lát.

Az egyik szárazon, a másik szellemesen, humorosan vagy halál komolyan elmondta, hogy ott áll a mikrofon nevű szörny előtt, amely így és így fest, előtte üvegkalitkában emberek, akik összehajolnak stb. Mindegyikük rögtönzött, mindegyikük szabatos, kulturált, nyelvtanilag kifogástalan mondatokban. Hosszú vita után döntöttünk, kiket szerződtessünk. Valójában mindegyikök megfelelt.

Jólesne lendületet venni s azzal folytatni a lehangoló beszámolót, hogy azóta gyökeres változások következtek be, amiről egykor kivétel volt, ma szabály. Vagyis ma elképzelhetetlen, hogy egy francia bicikliszerelő, egy olasz spagettilyukasztó jobb előadónak bizonyuljon anyanyelvén, mint egy magyar színész vagy éppen magyar tanár, ugyancsak az anyanyelvén. Semmi jelét nem látom a javulásnak. Az arénát jelenleg a népesedési hullámhegy gyerekei árasztják el, akiket akkor sem taníthattak volna meg a tanáraik élőszóban fogalmazni, ha idejük van és ráadásul értik a módját.

Mert hogy ez távolról sem bizonyos, arról dokumentum van, a cikk elején említett film. A filmben megszólaltatott cigányok akár a Téglaszín vályogputrijaiban laknak, akár a Csé-telepeken, folyamatosan beszélnek; ízesen, színesen, természetesen, a tájnyelven belül kifogástalan magyarsággal. Egyetlenegynek a száján csúszott ki a manapság használatos szószörnyek egyike — a „lerendezés". Csodával határos, hogy a „műveltség" ily kevéssé fertőzte meg őket. A pedagógusok viszont amolyan értekezleti idiómában fejezték ki magukat, beszédjük sem hangsúlyban, sem a fogalmazás egyenletességében, sem a szókincsben nem vehető példának. Hogy beszélnek a szüleik? Hogy a pedagógusok? — erről beszélhetnének a cigánygyerekek. Csakhogy tanár[illegible] tet[illegible] A[illegible] li[illegible] aló[illegible] ide[illegible] műveltség. Kérdés, milyen nyelvi műveltség gel indítják útnak a tanítókat, tanárokat. Nyelvünk további alakulása nagy részben az ő működésüktől függ.

Élőszóban jó magyarsággal fogalmazni éppúgy hozzátartozik az általános műveltséghez, mint a történelmi, matematikai, munkásmozgalmi, filozófiai ismeretek. A szóbeli kifejezés tudása nélkül a tudós legfeljebb súlyosabb, mint egy lexikon, érték dolgában azonban az ember és a könyv egyenrangú. Ki veszi hasznát annak a tudásnak, mely a koponyában együtt meszesedik el az erekkel? Ki veszi hasznát a gondolatnak, az érzésnek, ha megnyilvánulni képtelen? A beszélni nem tudó bizonyos fokig kizárja magát a közösségből. Aki ritkán nyilvánul meg élőszóban, bajosan találhat közös nyelvre a vele egyívásúakkal, hát még az idősebb nemzedékekkel.

„Aggály a csúcson" című cikkemben zárthelyi dolgozatokból válogatott idézetekkel iparkodtam cáfolni azt a véleményem szerint alaptalan állítást, hogy „a legnagyobb nyelvművelő műhelyben, az iskolában, kimagasló eredményeket értünk el" a magyar nyelv tanítása terén. Aggályaimat a szóbeli nyilatkozatok, előadások stb. megerősítik.

Úgy látszik, nem állok egyedül e véleménnyel. Nemrég néhány nyelvészünk közös erővel összeállította a „Szónokok, előadók kézikönyvét". Ha elégedettek volnának az élőszóban való megnyilvánulások színvonalával, aligha szánták volna rá magukat a könyv megírására.

A kötetben tárgyalt néhány kérdésről legközelebb.

KOLOZSVÁRI GRANDPIERRE EMIL

hasadás

ket... Emberünk valószínűleg fölnéz isten végtelen, szabad egére, s úgy véli, hogy beszélgetőtársa őrült. Az emberiség akkor még képtelen volt ilyen óriási „feladatok" megvalósítására. No de ma? Ma már szinte mindenre képesek vagyunk — attól tartok: anyanyelvünk tönkretételére is.

A magánember, az egyes ember persze nem. Nem is próbálkozik vele. Alig hiszem, hogy egy férfi, ha felesége közli vele, hogy elromlott a vízcsap, azt felelné rá: *„Étkezés után megjavításra kerül."* Nyilván azt mondja: *„Majd vacsora után megcsinálom."* Ugyanez az ember a brigádvezetői értekezleten felpanaszolja, hogy *„az anyag nem lett időben biztosítva"* (idézet a televízióból), s azt válaszolják neki, hogy *„a probléma majd megvitatásra kerül"*.

Nyelvünk tudathasadásban szenved. Szétbomlott családi és közéleti beszédmódra. A betegség tünetei már régebben jelentkeztek; a hivatali nyelv régi céltáblája az íróknak, nyelvészeknek. De amikor Móra Ferenc „Mihály folyamatba tétetik" című írásában kifigurázta ezt a személytelen, hullamerev hangot — még merőben más volt a helyzet. Az emberek csupán elszenvedték, ha így szóltak hozzájuk, most viszont azon fáradoznak, hogy ezt a nyelvet beszéljék. A jó szándékú igyekezet fordul itt visszájára: éppen akkor rontjuk a nyelvet, amikor választékosak akarunk lenni. S a „nép" ebben ártatlan: nem ő kezdte.

Azért veszélyes ez a jelenség, mert valami alapvetően jónak, a demokráciának, az emberek közéleti szereplésének kísérő tünete. Csak a tünetek kezelhetők tehát; az ok megszüntetése nem válna javunkra.

Hogy hogyan lehetne ezt a folyamatot megállítani, azt nem tudom. Vissza kellene adni az emberek önbizalmát; elhitetni velük, hogy akkor beszélnek jól, ha — kevés szóval vagy több szóval, kinek amennyi van, de — egyszerűen fejezik ki magukat, úgy, ahogyan az anyjukkal, a gyerekükkel vagy munkatársaikkal beszélnek. Mert nem a téma határozza meg, hogy a családi vagy a közéleti „nyelvjárást" veszik-e elő, hanem a fórum, ahol megszólalnak. (Megszólalni ugyan csak családi körben szoktak, a nyilvánosság előtt felszólalnak; otthon megbeszélnek valamit, az értekezleten kiértékelnek...)

Nyilvánosság előtt beszélni természetesen nem könnyű, s ezért fordulnak a nyelvi sztereotípiákhoz. Ezeket azonban nem ők találják ki, csak kölcsönveszik. A rádiónak, tv-nek, újságoknak tehát nagyon nagy a hatalmuk és a felelősségük. Ezek hiányában egy nép talán valóban nem képes elrontani önnön anyanyelvét, de mindezek birtokában feltétlenül.

Hogy a nyilvános szereplés milyen nagy gondot okoz az embereknek, azt bizonyítja nyelvünk egy új, de hihetetlenül elterjedt ronda ragálya is, a *„tulajdonképpen"*. Ha valakinek van hozzá türelme, számolja meg, hányszor hangzik el naponta ez a szó például a rádióban. A Vár ásatásairól kérdezősködött múltkorjában egy riporter. *„Mi ez a terem tulajdonképpen?"* — kérdezte. *„Tulajdonképpen Mátyás kápolnája volt"* — válaszolta az okos és szakmájában tájékozott műtörténész. *„Az volt, vagy nem az volt?"* — kérdeztem magamban ingerülten én. A „tulajdonképpen" használata itt akkor volna indokolt, ha azt akarná mondani: *„Tulajdonképpen Mátyás kápolnája volt, de sose tette be ide a lábát"*, vagy: *„Tulajdonképpen Mátyás kápolnája volt, de krumplisveremnek használták."* Hallottam olyan riportot, amelyben a lassú beszédű nyilatkozó minden mondatát ezzel a szóval kezdte. Sőt egyszer valaki arra a kérdésre, hogy hol született, azt válaszolta, hogy *„tulajdonképpen a Dunántúlon"*. Talán azt akarta ezzel érzékeltetni, hogy nem ott nemzették.

Gondolkodás helyett, szünet helyett, torokköszörülés helyett, legtöbbször azonban egyenes és határozott válasz helyett unos-untalan ezt a szót mondjuk. Legtöbbször restségből, gyakrabban azonban azzal a nem is tudatos szándékkal, hogy az állásfoglalást már a mondat elején sztornírozzuk.

Sok munkahelyen és családban játsszák azt, hogy a káromkodásért, obszcén szavakért egy forintot kell befizetni egy közös kasszába. Felajánlom a „tulajdonképpen"-t erre a célra: egy félnapos értekezleten össze lehet gyűjteni az esti bankett költségeit.

HALDA ALIZ

KRITIKA

MÁCZA János Kritika 1969.9.

Reméljük egy következő hasonló jellegű kiadás nem várat sokáig magára.

Több válogatás olvasása közben felmerült hiányérzetemről is szeretnék szólni. Hasznosnak tartanám, ha a művek alkotóiról néhány szavas tájékoztatást is közölnének, ahogyan ezt megszoktuk a Nagyvilágban. Túlságosan el lennénk kényeztetve? Esetleg azt is örömmel olvasnánk, hogy a novellák eredetije mikor és milyen fórumokon jutott a Szovjetunióban a közönség elé.

Néhány kisebb zavaró momentumtól eltekintve a fordítások élvezetesek. Kiemelkedik Szabó Mária, Makai Imre és Nikodémusz Elli ragyogó találó szöveghűsége.
(Európa, 1969)

URBÁN NAGY ROZÁLIA

Tájékozódás

Mácza János új könyve*

A magyar származású szerzőnek, aki a Tanácsköztársaság emigrációjának tagjaként került 1923-ban a Szovjetunióba, ez immár a tizenhatodik orosz nyelven megjelent önálló tanulmánykötete: beszédes tanújele annak a töretlen, folyton megújuló alkotókedvnek, amely egyre táguló és teljesedő pályaképét jellemzi.

Mácza a tízes évek közepén, Kassák körében debütált. A *Tett*, majd a *MA* színikritikusa volt, s a Tanácsköztársaság hónapjaiban megírta *Teljes színpad* c. dramaturgiai tanulmányát, amely sűrített formában tartalmazta a szerző modern, a színházművészet kérdéseit komplex összefüggéseikben értelmező felfogását.

A bukás után Csehszlovákiában tevékenykedik, egyik szerkesztője a Csehszlovákiai Kommunista Párt magyar nyelvű lapjának, a *Kassai Munkás*nak. Irodalompolitikai munkássága mellett aktív szervezője a helyi munkásszínjátszásnak, amely a proletkult égisze alatt működött. 1922. május 1-re megrendezi az első magyar nyelvű tömegjátékot.

Moszkvába kerülve elsősorban irodalmi kérdésekkel foglalkozik. Megírja a századforduló és a forradalmak orosz irodalmának történetét (1925, kézirat), majd *Irodalom és proletariátus Nyugaton* (1927) címmel összefoglaló áttekintést nyújt a korabeli szocialista irodalom különféle irányzatairól. A legátütőbb sikert *A mai Európa művészete* c. kötete (1926) aratja, amely voltaképpen az első marxista kísérlet arra, hogy összefoglalja és értékelje az európai avantgarde tevékenységét, s hogy — a RAPP merev elutasításával szemben — felvesse: mit és hogyan tud hasznosítani a szocialista művészet a nyugati avantgarde kísérleteiből.

A húszas évek végétől Mácza érdeklődése egyre inkább a képzőművészetek felé fordul. Mint a Kommunista Akadémia professzora számos vitát kezdeményez, amelyek célja — a szovjet képzőművészet új, korszerű stílusának a kialakítása. Időközben számos elméleti jellegű összegezést is megír, mint például *Az érett kapitalizmus művészete Nyugaton* (1928), majd *A művészettudomány elméletének kérdései* (1930). E téren legjelentősebb alkotása az *Alkotó módszer és művészi hagyomány* c. kötete (1933), amely átfogó formában összegezi a szocialista művészet tartalmára és jellegére vonatkozó nézeteit.

A harmincas évek közepétől az építészet kerül figyelmének középpontjába. Kiemelkedő érdemei vannak abban a munkában, amely az építészettörténet és általában az építőművészet elméletének marxista alapvetését kidolgozta. Közben — „kikapcsolódásként" — tanulmá-

* Problemi hudozsesztvennoj kulturi XX veka. (A XX. század művészi kultúrájának problémái.) Moszkva 1969, Iszkusszтvo, 208 l.

nyokat végez a zene és a filmtudomány erületén is.

E munkákkal párhuzamosan szerzőnkben egyre erőteljesebben alakul ki az az igény, hogy ismereteit, művészetszemléletét esztétikai síkon is kifejtse. E törekvését már a harmincas évek végén is jelzi néhány kisebb közlemény, nagyobb terjedelmű megfogalmazására azonban csak a közelmúltban került sor. Az első ilyen természetű munkája 1959-ben jelent meg a *Művészi örökség és esztétikai nevelés* c. kisebb kötetében. Ezt 1962-ben *Az esztétikai tanítások története* c. munkája követte, amely tankönyvként szolgált a moszkvai Lomonoszov Egyetem hallgatóinak. Majd a következő évben közzétette *Az esztétikai ízlés* c. munkáját, nemrégiben pedig nagyobb tanulmányait a XIX. század francia, valamint a húszas évek szovjet esztétikai irányzatairól, iskoláiról.

Az előttünk levő kötet, amely négy átfogó igényű dolgozatot tartalmaz *(Az esztétika alapkategóriáinak keletkezése, fejlődése és sorsuk a XX. század művészetében, Avantgardizmus és haladás, Esztétikai kultúra hétköznapjainkban és az iparban, A realizmus néhány kérdése)*, voltaképpen a szerző által már a korábbi évtizedekben felvetett kérdések új, magasabb szinten való vizsgálata és megválaszolása; s mint ilyen, lehetőséget ad arra, hogy nagy vonalakban ugyan, de felvázoljuk Mácza egyre gazdagabbá és differenciáltabbá váló esztétikai és művészettörténeti koncepciójának alapjait.

A kötet vizsgálódásainak központi problémája a következőkben foglalható össze: milyen új változásokat hozott a művészetek fejlődésében a XX. század, mik e változások pozitív, előremutató komponensei, s hogyan tudja azokat felhasználni a szocialista művészet — távlatos, egy minden eddiginél egyetemesebb tendenciájú kibontakozásában. E kérdések tárgyalása lebilincselően széles anyagismeretre támaszkodik, és igyekszik kikerülni minden egyoldalúságot, ami a legtöbbször abból származik, hogy a szerzők az esztétikai általánosítások felé kizárólag a művészet egy-egy konkrét formája (irodalom, képzőművészet, zene stb.) felől közelednek. Mácza arra törekszik, hogy megállapításait a művészet valamennyi ágának az ismeretére, tapasztalatára alapozza, s hogy egyes állításait sokoldalú, konkrét tényanyaggal támassza alá.

A kötet legizgalmasabb s egyben legaktuálisabb problémaköre — az avantgardizmus vizsgálata, értelmezése és értékelése. Mácza széles történelmi képben festi le az avantgardeizmus megjelenését, létrejöttének társadalmi okait, a mozgalom világnézeti alapon való differenciálódását, kettéválását. Amit ezen a téren, az avantgarde retrográd és pozitív elemeinek a bemutatásában és szétválasztásában nyújt, nagyjából megegyezik azzal, amit a marxista irodalomtudomány már eddig is elmondott erről a kérdéskomplexumról: nevezetesen azt, hogy az avantgarde legjobbjai (Aragon, Becher, Brecht, Majakovszkij stb., stb.) világnézetileg eljutottak a marxizmushoz, hogy szocialista alkotásaikban felhasználták a mozgalom egyes formai vívmányait, s hogy az avantgardizmus ennek következtében érintkezik, bizonyos esetekben egybefonódik a szocialista művészettel.

Ami viszont új és rendkívül figyelemre méltó Mácza tanulmányaiban, az az avantgarde által létrehozott formai változásoknak további és minden eddiginél közelebbi vizsgálata. A szerző több helyütt is hangsúlyosan figyelmeztet: a művészet új jelenségeit nem elégséges csupán világnézeti, ideológiai aspektusból értékelni. Vizsgálódásainknak fokozottan ki kell térni egy-egy művészeti ág specifikumára, s ezen belül minden egyes alkotóművész formavilágának egyéni sajátosságaira. E messzemenően konkrét és objektív megközelítés számos esetben kimutatja, hogy a tőlünk ideológiailag távolálló alkotók formavilágában is felfedezhetők olyan elemek, újítások, amelyek továbblépést jelentenek egy-egy művészeti ág kifejezési eszközeinek fejlődésében, újszerű kibontakozásában.

Mácza számos példával illusztrálja megállapításait. Többek között kitűnő elemzését adja Cézanne piktúrájának, amely a térszemlélet ún. szférikus formáinak a megteremtésével új korszakot nyitott az európai festészetben. Ugyanott kitér Van Gogh alkotómunkásságára is, amely színtechnikájában hozott forradalmian új változásokat. Az avantgarde megtermékenyítő kísérletei között említi meg Meyerhold színházát, Dziga Vertov filmművészetét, Bartók pentatonikus rendszerét, Le Corbusier és a weimari Bauhaus konstruktivista újításait az építészet terén stb., stb. Bizonyos fenntartásokkal ugyan, de nem csekély figyelmet szentel az ún. nonfiguratív irányzatoknak is, mint amelyek kísérletei termékenyen hasznosíthatók pl. az ipari formatervezésben. (A művészet kifejezőeszközeinek e gyakorlati alkalmazásával külön tanulmány foglalkozik Mácza kötetében, amely tudományos részletezéssel igyekszik körülhatárolni a design fogalmát, a művészethez való viszonyát és kibontakozásának további útjait.)

Az avantgarde jelenségeinek elemzését és értékelését a kötetben hosszabb történeti áttekintés előzi meg, amely felvázolja az esztétika alapvető kategóriáinak létrejöttét, változásait. A szerző további következtetései a szocialista művészet jövőjét illetően ebbe a szélesebb koncepcióba ágyazódnak. Az esztétika alapvető kategóriáit Mácza a harmóniára vezeti vissza. Felfogása szerint a művészi tevékenység s a benne visszatükröződő szépségideál szoros, bár áttételes kapcsolatban van az embernek azzal az intellektuális törekvésével, hogy a világot megismerje, s a maga módján „birtokba vegye". A mitikus időkbe visszanyúlva, érdekes példákkal illusztrálja, hogyan igyekezett az ember megérteni vagy legalábbis magyarázni a számára ismeretlen természeti jelenségeket, a káoszt, a meghatározhatatlanságot; hogyan alakult ki benne a megismerés folyamatában a rend, a meghatározottság, a biztonság érzése, s hogyan hozható összefüggésbe a világ ezen intellektuális birtokbavétele a harmónia igényével és jelenlétével, amely nyomon követhető már a legrégibb művészi emlékekben is.

A harmóniának mint az esztétika alapvető kategóriájának a kialakulása, Mácza szerint, szoros kapcsolatban van a természet egyik legáltalánosabb törvényszerűségének: a ritmusnak, az életjelenségek szabályos időbeni változásainak a megismerésével. Ez a félig tudatos, félig ösztönös felismerés teremtette meg annak a lehetőségét, hogy az ember művészi tevékenysége már a kezdet kezdeteiben is (ének, tánc stb.) ritmikus formában nyerjen kifejezést, s hogy a ritmus szabályain keresztül keresse az utat a harmónia megteremtése felé.

A továbbiakban a szerző meggyőző példák során mutatja be, hogyan fejlődött, gazdagodott a ritmus és a harmónia fogalma, hogyan telítődtek a kezdeti naiv felismerések egyre bonyolultabb gondolati tartalmakkal, s hogyan váltak általános esztétikai kategóriákká, amelyek jelenléte valamennyi művészetben kimutatható a zenétől az építészetig, az egyszerű kijelentő mondat megformálásától egy-egy epikai mű bonyolult szerkezeti felépítéséig.

Mácza tanulmánya ezután felvázolja a harmónia kategóriájának történelmi változásait a görög művészettől a reneszanszon, barokkon, klasszicizmuson stb., stb. át napjainkig, bemutatva, hogyan tágult vagy szűkült az esztétikum fogalma, hogyan érintkezett különböző etikai, világnézeti tartalmakkal. Majd konstatálja, hogy a XIX. század második fele éles fordulatot jelent az esztétika történetében, amelynek középpontjában mindaddig a szép, a harmónia állt. E változás lényege a szerző szerint abban áll, hogy az esztétikába a széppel — harmóniával egyenrangúan vagy azt egyenesen tagadva bevonul a rút, a diszharmónia kategóriája. A francia századvég, majd az avantgarde égisze alatt támadó művészek egy részének alkotásai nyíltan a rút, az amorf jelszavát tűzték zászlajukra. S ez nem egyszerűen azt jelentette, hogy *tematikailag* adtak hangot a kapitalista társadalom ellentmondásainak, az élet visszataszító, antihumánus jelenségeinek, hanem abban, hogy *koncepcionálisan* vallották az élet, a világ megismerhetetlenségét, értelmetlenségét, az ember tehetetlenségét az őt körülvevő káosz közepette. Mácza — érthető módon — elutasítja ezt a világnézeti és esztétikai koncepciót. Történelmileg pontos és részletes magyarázatot ad keletkezését illetően, mi több: számos példán meggyőző elemzéssel mutatja ki, hogy bizonyos művészek alkotó munkásságában, egy-egy adott időszakban az alapvetően hibás világnézeti és esztétikai koncepció *ellenére* is születtek zseniális művek, amelyek formai tekintetben továbblépést jelentettek a művészet kérdéses ágának formai fejlődésében (többek között például Baudelaire-re, Apollinaire-re, Vrubelra, Debussire stb., stb. hivatkozik), ez azonban nem akadályozza meg abban, hogy tagadja és visszautasítsa esztétikai világképük ellentmondásait és végső következtetéseit. A művészet XX. századi kríziséből — a szerző szerint — azok találták meg a kiutat, akik végigjárva e krízis buktatóit és tévedéseit, újra eljutottak a harmóniáig, annak a vallásáig, hogy az ember és a művészet képes a világ birtokbavételére, ura sorsának és jövőjének. S ezen a ponton voltaképpen el is érkeztünk a szocialista művészet esztétikai alapelveihez. A szerző azonban több helyütt is óva int a vulgarizálástól. A szocialista művészet harmonikus lényege, szerinte, a művek *szemléletében* és nem *tematikájában* jut kifejezésre; éppen a teljesség, a harmónia *szerves* megvalósítása érdekében a művésznek tekintetbe kell venni az élet *valamennyi* lényeges („szép" és „rút") elemét, hogy alkotása azok összevetéséből, konfliktusából nemesedjen művészetté.

Csupán a legfőbb és legjellegzetesebb gondolatokat emeltük ki Mácza kötetéből. Szűkre szabott ismertetésünk keretei nem engedik meg, hogy részletesen kitérjünk minden megállapítására. Igaz, vitatni való is található eszmefuttatásaiban, mint például az avantgarde fogalmának újszerű felfogása, amely csak a haladó és szocialista művészek alkotómunkásságával kapcsolatban tartja jogosnak e termi-

nus használatát, vagy esztétikai alapkategóriájának, a harmóniának túlzottan racionalisztikus értelmezése, amely kevés helyet biztosít a művészetben az intuíciónak vagy a játékosságnak, s amelynek következtében realizmus értelmezése is kissé szűknek bizonyul — ezek azonban részletkérdések, és mit sem vonnak le a kötet egészének értékeiből: Mácza önállóan és alkotó módon nyúl a művészetelmélet kérdéseihez. Kötete, amely a műalkotások mély, értő és szerető elemzésére építi megállapításait és szuverén általánosításait, figyelemreméltó hozzájárulás a marxista esztétikai gondolat alakulásához, kibontakozásához.

BOTKA FERENC

A „Kritika" hírei

TAVALY NOVEMBERBEN magyar küldöttség vett részt a világirodalomtörténetírás metodológiai kérdéseiről tartott moszkvai symposionon. Az idén június 20 és 25-e között az *Irodalomtudományi Intézet* volt színhelye egy ötnapos konferenciának, amelyen a reneszánsz, a romantika, a huszadik századi művészeti irányzatok, a modernség problémái és a szocialista realizmus fejlődési szakaszai volt a megbeszélések tárgya.

A megbeszélésekben részt vettek a *Gorkij Világirodalmi Intézet*nek tavalyi látogatásunkat viszonzó tudósai: *(N. I. Balasov, J. B. Borev, J. P. Guszev, M. B. Hrapcsenko, Narkirjev, I. Sz. Nyeupokojeva, O. K. Rosszijanov, R. M. Szamarin, B. L. Szucskov, J. Vipper)*, egyetemeink kutatói *(Almási Miklós, Barta János, Kardos László, Kardos Tibor, Király István, Köpeczi Béla, Tolnai Gábor)*; intézetünk munkatársai *(Bodnár György, Botka Ferenc, Illés László, H Lukács Borbála, Klaniczay Tibor, Lukácsy Sándor, Nyírő Lajos, Rába György, Sőtér István, Szabolcsi Miklós, Szili József, Vajda György Mihály)*.

A megbeszéléseken megállapodás jött létre, amelynek értelmében a két intézet közös tanulmánykötetek kiadását készíti elő a szóban forgó kérdéskörökben. A tanácskozásokon elhangzott néhány fontosabb referátumot lapunk szeptemberi, valamint soron következő számaiban szeretnénk megismertetni olvasóinkkal.

*

A NYÁR FOLYAMÁN két szovjet vendéget üdvözölhettünk szerkesztőségünkben. Fölkeresett bennünket *Anna Karpova*, az Innosztrannaja Literatura munkatársa, majd *Jurij Szurovcev*, a Lityeratyurnaja Gazeta szerkesztő bizottságának tagja. Mindkettőjükkel hasznos megbeszélést folytattunk a szovjet, illetőleg a magyar kritikai élet jelenlegi problémáiról.

*

PÁRMÁBAN francia kritikusok kezdeményezésére ez év májusában *Association International des Critiques Litteraires* néven nemzetközi kritikusszövetség jött létre. Az alakulóülésen a Magyar Írók Szövetségét *Szabolcsi Miklós* és *Koczkás Sándor* képviselte. Szabolcsi Miklós részt vett a július végén a franciaországi Cerisyben az irodalomoktatás időszerű kérdéseiről szóló megbeszélés sorozaton.

*

A ROMÁNIÁBAN Petőfi halálának 120. évfordulójára rendezett ünnepségeken magyar íródelegáció vett részt *(Darvas József, Fekete Sándor, Kónya Lajos* és *Mezei András)*. A segesvári emlékünnepségen a delegáció vezetője, Darvas József, valamint a román kulturális ügyek minisztere tartott ünnepi beszédet.

1921 Mácza János

MÁCZA JÁNOS

Születésének 75. évfordulója alkalmából

„A háború elején néhány ember – fiatalok, elégedetlenek és fanatikus vérűek – összeült a kávéházi asztalnál. Némelyik háta mögött szociáldemokrata szakszervezeti múlt és „izgágaság" címén történt kizárás, a többiek mögött anarchista könyvek, vitatkozások, humanista és pacifista eszmék – és mindenek előtt a magát kereső tiszta ember ideálja." Így emlékezik vissza pályakezdésére egyik később írt cikkében. Azok közé az antimilitarista és újfajta társadalmi cselekvést kereső fiatalok közé tartozott, akik – Kassák köré csoportosulva – kócosan, feketeingesen hátat fordítottak a polgári ízlésnek, s a magyar avantgarde mozgalom elindítóivá, megalapozóivá váltak.

Mácza a *Tett* megindulása után csatlakozott hozzájuk. Már nem volt kezdő. 1913-ban jelentek meg első kritikai írásai az *Ungvári Közlönyben*, s 1915-ben kisebb tanulmánykötetekkel is nyilvánosság elé lépett (*A klasszikus és az új magyar dráma* címmel). A *Tett*, majd a *MA* álladó színikritikusa lesz. Támadja a kor szórakoztató iparrá süllyedt színházát, amelyet már csak a megszokás és a rutin éltet, s amely „saját erejéből legföljebb operetthangulatok, kabaré-illúziók kiváltására képes". Látóköre rohamosan tágul: Ibsennel, Strindberggel, Hauptmannal ismerkedik. A századforduló „naturalista" drámájának eredményeiből kiindulva keresi az új, a forradalmi mondanivalót hordozó színművészet kialakulásának lehetőségeit. E széles, nemzetközi kitekintéssel párosuló koncepcióban elemzi Balázs Béla, Barta Lajos, Bródy Sándor, Lengyel Menyhért, Molnár Ferenc, Móricz Zsigmond műveit (*A modern magyar dráma útja*, 1916. – a *MA* kiadása).

Érdeklődési köre azonban nem korlátozódik a színházra. A forradalmi kor művészete a maga teljességében érdekli. Állandó olvasmánya a német expresszionisták folyóirata, a *Die Aktion*. Néhány verskísérletén érezni az új német líra (J. R. Becher, W. Hasenclewer, L. Rubiner, K. Otten műveinek) hatását. Tanulmányt ír August Strammról, s megismerkedik azoknak a francia íróknak (H. Barbusse-nek, G. Duhamelnek, M. Martinet-nek stb.) az írásaival, akik később a Clartében csoportosulnak. Az őszirózsás forradalom előtti időkben elmélyülten tanulmányozza az olasz futurizmus képzőművészeti alkotásait, közeli kapcsolatba kerül Mattis-Teutsch Jánossal és Uitz Bélával.

A Tanácsköztársaság hónapjaiban újra visszatér a színházhoz. A Közoktatási Népbiztosság segédrendezőnek nevezi ki a Nemzeti Színházba, ahol Hevesi Sándor direktorsága alatt lefordítja Strindberg *Máglya* című darabját, és hozzákezd a mű rendezéséhez. Közben elméletileg is foglalkozik az új dramaturgia irányelveivel. Mottója: „A dráma nem irodalom; a színpad nem képzőművészeti térlehetőség; a színjátszás nem előadóművészet. A három együttesen – és csak együttesen – külön művészet: a teljes színpad művészete." A művészetnek az az ága, amelyben legközvetlenebbül nyilatkozhat meg a kollektív tett: a kollektív hit és kollektív cselekvés egysége. (*Teljes színpad*, 1921 – a *MA* kiadása).

A történelem tragikus eseményei nem adták meg a lehetőséget elképzeléseinek valóraváltására. A bukás után emigrálni kénytelen. Szlovákiába távozik, szülőfalujába, majd azzal a tervvel indul nyugat felé, hogy a weimari Bauhausban folytatja tanulmányait. Lelkiismerete, forradalmi meggyőződése azonban más útra viszik. Bécsben megszakítja útját, s rövid időre ott is marad. 1920 januárjában belép az újjáalakuló kommunista pártba, s a Lukács György által vászonra írt megbízólevéllel visszatér Csehszlovákiába, Kassára, amely ekkor Bécs mellett a magyar tanácsköztársasági emigráció egyik legfontosabb központja volt. Elvont művészi kérdések boncolgatása helyett gyakorlati pártmunka köti le idejét. A csehszlovákiai szociáldemokrata párt baloldala, majd az abból alakuló kommunista párt magyar nyelvű napilapjának, a *Kassai Munkás*nak lesz a munkatársa, illetve szerkesztője. Kezdeményezője s egyik aktív szervezője a munkásság kulturális mozgalmának, amely az egykori „proletkult" jegyében működött. Előadásokat tart, magas színvonalú színjátszó mozgalmat teremt. A *Kassai Munkás* kulturális rovatát megnyitja az emigráció legjobbjainak: Barta Lajosnak, Barta Sándornak, Gábor Andornak, Illés Bélának, Karikás Frigyesnek, Komját Aladárnak stb. Lefordítja a cseh, a német és a szovjet baloldali avantgarde képviselőinek.

többek között Majakovszkijnak a verseit, elbeszéléseit. Közben maga is ír: költeményt, agitációs meséket – és az 1922 május elsején megrendezett legelső magyar tömegjáték forgatókönyvét. S kritikákat, irodalmi, színművészeti és képzőművészeti tárgyú cikkeket, amelyekben arra törekedett, hogy összekapcsolja az avantgarde értékes elemeit a kulturális mozgalom gyakorlati követelményeivel.

1922 második felében újra Bécsben találjuk. Fokozatosan eltávolodik Kassák körétől és a *MA*tól, s a forradalmi gyakorlat után a marxizmus elméleti alapjainak az elsajátításával foglalkozik. „Volt ideje" rá. A kényszerű emigráció „tétlenségében" lassan teltek a hónapok.

Majd 1923 tavaszán megkapja a várva várt hírt: azok között van, akiket a MOPR (a forradalmárok segítségére alakult nemzetközi szervezet) hozzásegít a Szovjetunióba történő áttelepüléshez. 1923 júniusában kerül Moszkvába. Eleinte eredeti „szakmájában" dolgozik: a Kreml patikájában gyógyszerészkedik, de hamarosan a Közoktatásügyi Népbiztosság irodalmi osztályára kerül.

S elérkezik az első szintézis időszaka. Rövid két év leforgása alatt sikerül két olyan alapvető fontosságú kötetet az asztalra tennie, amelyek egész későbbi alkotómunkásságára hatással vannak. 1926-ban megjelenik *A mai Európa művészete* című munkája, majd egy évvel később az *Irodalom és munkásosztály Nyugaton.*

„A mai Európa művészete" a legelső orosz nyelvű tanulmányok egyike, amely általános és összefüggő képet ad a XX. századi avantgarde megszületéséről és eredményeiről. A munka, amelynek egyébként maga Lunacsarszkij volt a lektora, nem túlzunk, ha azt mondjuk: elsöprő sikert aratott. Mindenekelőtt újszerű, komplex szemlélete tűnt szembe: a szerző nem külön-külön az irodalomról vagy a képzőművészetről vagy a zenéről, hanem azok közös gyökeréről, kölcsönös összefüggéseiről beszélt. Úttörő volt Mácza könyve abban a tekintetben is, hogy kimutatta a különböző országokban más és más formában és időpontban jelentkező mozgalmak társadalmi-szociológiai indítékait, de a tekintetben is, hogy józanul mérlegelve feltette a kérdést: mit és hogyan használhat fel az új szocialista művészet a lényegében véve kispolgári eredetű irányzatok részleteredményeiből, formai vívmányaiból.

Alapjában véve ez a munkája s az „Irodalom és munkásosztály Nyugaton" is hol nyíltan, hol áttételesen az úgynevezett „proletárírók" vulgarizáló teóriáival vitázott. Teljes határozottsággal vetette el azt a felfogást, amely a művészi alkotástól csak a politikai tendenciát kérte számon, s elhanyagolta, gyakran fel sem vetette a művészi ábrázolás részletkérdéseit, formai problémáit. Mácza olyan szocialista művészetért szállt síkra, amely nem túlhangsúlyozott politikai tartalmával, hanem életteljességével, mély művészi hitelével, színvonalával hat, amely módszerében nem áll meg a múlt századi klasszikusok tapasztalatainak az alkalmazásában, hanem átveszi a modern irányzatok tanulságait, értékeit is.

Máczának alkalma volt ezeket a nézeteket tág körökben hirdetni. 1926-ban meghívták a Kommunista Akadémia irodalomtörténeti, nyelvi és művészettörténeti szekciójába, valamint a Ranion (a Társadalomtudományok Tudományos Kutatóintézeteinek Oroszországi Szövetsége) irodalmi, archeológiai és művészettörténeti intézetébe tudományos munkatársként. 1928 áprilisától az MGU (a Moszkvai Állami Egyetem) docense, majd 1930-tól professzora. (Máig is ebben a munkakörben dolgozik.) Előadásaival, cikkeivel egyik előkészítője és tevékeny részese volt annak a folyamatnak, amely felszámolta az irodalmi és művészi életben a „proletárírók" túlzásait, hegemonisztikus törekvéseit.

E harc közben – miért kendőzzük – szembe került a „proletárírók" szervezetének magyar szekciójával, s ennek következtében eltávolodott a magyar emigrációtól is. A harmincas évek elejétől fogva kutatási területe egyre inkább a képzőművészet, az építészet lesz. Rövid megemlékezésünkben nehéz lenne még csak felsorolni is azoknak a tanulmányoknak, vaskos monográfiáknak a számát, amelyek *Ivan Macát* – Mácza Jánost – vallják szerzőjüknek. *Alkotómódszer és művészi örökség* (1933), *Beszélgetések az építészetről* (1935), *Csehszlovákia építészete* (1959), *Alekszandr Gyejneka* (1959) stb. – hogy csak ízelítőül soroljunk néhányat. Nem is beszélve egyetemi-oktatói munkájáról, amelynek során az itáliai korai reneszánszról, a XIX. sz. nyugati művészetéről, az orosz építészetről stb. tart előadásokat.

Az ötvenes és hatvanas évek fordulóján elérkezett a második, a végső szintézis időszaka Mácza alkotó munkásságában. Gazdag tapasztalatainak birtokában hozzálátott életművének esztétikai összegezéséhez. Egymás után jelennek meg művei: *Művészi örökség és az esztétikai nevelés* (1959), *Az esztétikai elméletek története* (1962), *Az esztétikai ízlésről* (1963), *A huszadik század elejének polgári esztétikája Franciaországban* (1965), *A szovjet esztétikai gondolkodás a húszas években* (1967).

Jelenleg *A marxista esztétika alapjai* című szintézisén dolgozik. Mint a húszas években, most is az úttörők között halad.

Ehhez az újatakaráshoz, alapteremtéshez kívánunk neki jó erőt és egészséget nemcsak a magunk, hanem az egész magyar irodalom nevében, amely nem feledte el távolba szakadt képviselőjét, s bizalommal várja cikkeinek nemsokára megjelenő hazai válogatását.

BOTKA FERENC

A MAGYAR IRODALOM HELYE A VILÁGBAN*

Egy nemzeti irodalom művelői és vizsgálói számára talán nincs is izgalmasabb – és kínosabb kérdés, mint az, amit a cím állító formában rejt magában: mi a nemzeti irodalom helye a világirodalomban? Vagy másként formulázva: mit tudunk mi valóban időtállót – kissé fellengzősebb szóval: örökérvényűt – mondani a világnak, az emberiségnek? Gondolom, ez a kérdés minden nép fiának egyaránt izgató és izgalmas, önvizsgálatra sőt önkritikára buzdító. Még a nagy nemzeteknek, a világnyelvek birtokosainak is, melyek pedig éppen nyelvük elterjedtsége, univerzális vagy majdnem-univerzális használata miatt hozzá vannak szokva, hogy a világirodalom jelentős részét azonosítsák a maguk irodalmával. De izgalmasabb és fontosabb a kérdés a kis nemzeteknek – s különösen az olyan kis nemzeteknek, mint mi, magyarok is vagyunk, akiknek számbeli kicsinységéhez még egy majdnem rokontalan, különös struktúrájú nyelv is járul; e kettős gátrendszeren kell áttörni a műnek és az alkotónak ahhoz, hogy belekerülhessen a világirodalom áramába, s abban a géniusza s annak megnyilatkozási pillanata által kijelölt helyét elfoglalhassa.

És gondolatmenetünket máris megakasztja egy újabb nehézség: mit értsünk világirodalmon? Fogadjuk-e el a fogalom határaként azt, amit első formulázója, Goethe adott neki: hogy a világirodalom a nemzeti irodalmaknak a nemzetin túlnyúló érdekű csúcsaiban testesül meg, s ezek között, korok és nemzetek fölött, egy titkos és mélyértelmű párbeszéd folyik, mely az egyetemes emberi szellem előrehaladásának megnyilvánulása? Vagy fogadjuk el azt a meghatározást, amely talán elméleti megfogalmazást világosan sosem nyert, de amely az újabb komparatista iskolák gyakorlatában uralkodni látszik: hogy tudniillik a világirodalom a nemzeti irodalmak összege, s minden nemzeti jelenség egyaránt érdemes világirodalmi párhuzamra és méltatásra, s az így nyert korrespondenciák és inkongruenciák együtt adják ki azt az irodalmak, mozgalmak közötti interferenciát, amelyet korról-korra világirodalomnak nevezhetünk?

E kérdésekben a döntést nemcsak az egyéni ízlés sokfélesége s a műveltség egyéni lejtése teszi nehézzé, hanem – lévén az ember nemcsak művészetet teremtő „homo ludens", de a művészetet s a világ más jelenségeit értelmező „homo politicus" is – azok politikai-kultúrtörténeti implikációi. Mert ahogyan a goethei fogalomban rokonszenves a haladás gondolata, hiszen enélkül a művészet csúcsai párbeszédének mi értelme sem lenne, annyira visszatart tőle eredendően arisztokratikus jellege. Míg a másik – ha úgy tetszik, egyetemi – koncepcióban: amilyen rokonszenves annak demokratikus jellege, egyenlő helyet és értelmet vagy jelentőséget biztosítva a világirodalom mindenkire sütő napja alatt úgyszólván minden irodalmi jelenségnek és mozgalomnak, annyira visszatorpant tőle inherens érték-

* *Külföldi hallgatóság számára készült előadás.*

agnoszticizmusa; a jelenség mint jelenség foglalja el a helyét, s ezek summája ad egy egészet, anélkül, hogy a benne foglalt érték partikularitása és univerzalitása kérdésében dönteni vagy ítélni próbálna.

És itt megint egy terminusba botlunk, mely kettős értelmezhetőségével kettős buktatót jelent. Melyik univerzalitásra függesszük tekintetünket? A művekére vagy a tudományéra? S ha a tudományét nézzük: megszokás és az egyén nyelvi befogadóképességének korlátai nem rekesztenek-e ki olyan fontos és jelentős irodalmakat és műveket, melyeknek helyük feltétlenül a fogalom körén belül van? Mert, mondhatnók, könnyű volt még Goethének – vagy bármelyik európai tudósnak – a felvilágosodásig: hiszen számukra addig s akkor még a világirodalom fogalma alig-alig terjedt túl Európán sőt Nyugat-Európán; emlékezzünk csak arra, milyen meglepetés volt Goethe számára például a kelet-európai irodalom egyik jelenségkörének: a szerb népdalnak a megismerése. S hol vagyunk még akkor attól, hogy az öt kontinens számtalan nyelvének minden fontos irodalmi jelenségét a fogalom körébe vonjuk; s megteheti-e ezt egyetlen tudós, egyetlen elme – bármilyen széles befogadóképességű legyen is?

De a tudomány univerzalitásában bizakodva, vagy arra építve: nemcsak az egzakt vagy természettudományokban, a humán tudományokban, nevezetesen az irodalomtudományban s magában az irodalomban is, a mi századunk az információknak mértani haladványszerű szaporodásával örvendeztetett meg, és ejtett kétségbe. Irodalmak, melyek eddig a maguk nyelvi és területi falai közé zártan éltek évszázadok, sőt tán évezredek óta, a népek nemzettéválásának folyamatával egyidőben vagy azt közvetlenül követve próbálnak kitörni partikularitásukból a „népek hazája, nagyvilág" felé; hangjukat mint egyenértékűt, sőt mint az univerzális koncertből kiemelkedőt szeretnék hallatni a világirodalom hangversenyében.

Kinek van igaza? Melyik álláspontot fogadhatjuk el mint jogosat és érvényeset? Van-e jogunk bármely nyelvet vagy irodalmat kirekeszteni a világirodalomból, s ha igen, milyen címen; s van-e lehetőségünk arra, hogy egy minden nyelvre és irodalomra kiterjedő irodalmak-fölötti irodalomtörténetre törjünk; nem jelentené-e ez eleve az irodalomtörténet leglényegének a megtagadását, arra a fokra jutást ebben az eminensen művészettel – tehát a közvetlen tanulságon és ismeretanyagon túlmenően esztétikai érték-teremtő és élvezet-adó ágazattal – foglalkozó tudományban, ahová a legtöbb természettudomány és tudós eljutott: hogy már a művekhez magukhoz nem is jutnak, csak a dokumentációhoz, sőt a dokumentáció dokumentációján keresztül informálódnak a tudomány állásáról és újabb lépéseiről? S ez nem az irodalomtörténet, az irodalomtudomány leglényegének megtagadását jelentené-e; talán profánnak tetsző hasonlattal élve, egy olyan bakteriológiát, mely függetleníti magát a baktériumoktól és a vírusoktól, azokat már nem, csak a róluk szóló írásos műveket vizsgálja, s ez úton próbál újabb eredményekhez eljutni, tisztán spekulatív alapon?

Természetesen ezekben a kérdésekben egyértelműen és mindenkire kötelezően nem dönthetünk – de fel kellett vetnem ezeket a gondokat és szempontokat, részben hogy a magam állásfoglalásának nehézségeit, részben hogy ez álláspont relativitását megvilágítsam.

Már korábban is utaltam a nyelv és az irodalom helyének súlyos problémájára. Mi, magyarok kicsit büszkék vagyunk – s ebben is történelmi hagyományaink vannak – nyelvünk izoláltságára és különösségére, de ugyanakkor szenvedünk is tőle; s irodalmunk egésze is ilyen kettős viszonyban áll nyelvünknek ehhez a sajátosságához. A világirodalom, különösen a világ lírájának felszívása, saját nyelvünkbe való asszimilálása évszázadok óta fontos, sőt bizonyos időszakokban elsőrendű feladata volt költőinknek, s ennek következtében – és struktúrája adottságai folytán – nyelvünk alkalmassá lett mondhatni minden idegen ritmika és rím-rendszer megszólaltatására; de ugyanakkor talán még fokozottabban érezzük át nyelvi okokból való kisemmizettségünket: hogy olyan művészi eredmények, melyek szerencsésebb nyelvek esetében mintegy magától értetődően szívódnak be minden általános műveltségű ember tudatába, nálunk elismeretlenül, vagy legalábbis határainkon kívüli elismertség nélkül tengenek.

Ennek a helyzetnek a következménye is kettős: egyfelől a túlzott önlebecsülés, másfelől a túlzott önérzet; minden, legkisebb jó szónak vagy idegen nyelven való megszólalásnak sokszor túlzott jelentőséget tulajdonítunk – s másfelől minden elismerést és megszólalást kevésnek tartunk.

Mindez – s az ilyen jellegű kérdéseket, ellentmondásokat és visszatartó meggondolásokat még vég nélkül sorjázhatnánk – azonban nem ment fel bennünket attól, hogy a feltett kérdésre keressük a választ, ellenkezőleg, még fokozottabban kötelez.

Ha a magyar irodalom világirodalmi helyét keressük, a feladatnak könnyebb és egyszerűbb megoldása a fentebb vázolt akadémiai teljességre törekvésen belül ezt megjelölni. Ebből a szempontból elmondhatjuk, hogy a magyar irodalom, mint az ország és a nemzet, a kelet-európai irodalmak családjában helyezkedik el – de mint a magyar nyelv, mely e tájon rokontalan, el is válik tőlük. Történelem és sors összeköt bennünket a szomszédainkkal: osztrákokkal, csehekkel, szlovákokkal, lengyelekkel, románokkal és délszlávokkal, s e kötésben az egymás ellen vívott fegyveres és szellemi harcok éppúgy tartószálak, mint az együtt, közös ellenség ellen vívottak. De ugyanakkor el is válunk tőlük: a környező népek valamennyien az indoeurópai nyelvcsaládba tartoznak, részben a szláv, részben a germán törzshöz, míg mi, magyarok, a finnugor nyelvcsalád délre szakadt, s itt társtalan törzse vagyunk. Részben a történelmi harcoknak, részben ennek a nyelvi helyzetnek a következménye, hogy a XII. század óta, amióta csak írott magyar irodalomról s ennek az irodalomnak a folyamatosságáról beszélhetünk, a magyarság, valahányszor szellemileg önmagára találni próbált, a közeli szomszédtól a távoli példához fordult modellért és ihletőért: XIII. századi, első fennmaradt történelmünk – természetesen krónikánk – írójának személye körül még ma is folyik a kutatás és találgatás, de azt biztosan tudjuk, hogy a Sorbonne-on – vagy legalább a Sorbonne-on is – tanult. S a feudalizmus bomlásakor, az addig többé-kevésbé egységes keresztény hit megoszlásakor a prédikátor-jelöltek hamarosan nem a közeli Németországba, hanem a távolabbi Genfbe és Hollandiába mentek hírért és műveltségért, s a környező lutheri változattal szemben a kálvini reformációt terjesztették el a Duna partján. S a XVIII. század legnagyobb szabadságharca, a Rákóczi fejedelem vezette nemzeti felkelés nemcsak katonai segélyért fordult XIV. Lajos udvarához, hanem szellemi modellért is: maga Rákóczi a janzenizmus egyik európai jelentőségű képviselője és írója lett, s a kor legnagyobb magyar írója, Mikes Kelemen, műve ihletését és formai példáját a francia levélregényekben találta meg.

S a sort folytathatjuk tovább a modernebb korokban: a XIX. század legnagyobb magyar s egyik legnagyobb európai költőjének, Petőfi Sándornak lánglelke a francia forradalmak példáján izzott fel úgy, hogy fénye máig világít; s a századforduló nagy irodalmi forradalma, mely megint egy lírikus nevéhez, Ady Endrééhez fűződik, ihletésért és példáért a francia szimbolistákhoz és naturalistákhoz éppúgy fordult, mint az angol századvéghez – hogy ezzel is dokumentálja elfordulását a nálunk évszázadok óta fenyegető német hatalmi és szellemi imperializmustól.

De vajon lenne-e értelme tovább sorolni a neveket és mozgalmakat, a fentebb vázolt folyamat mellett szóló számos további bizonyítékot s azt a néhányat, de szintén nem jelentéktelent, mely ezekkel ellenirányban mozgott? Nem hiszem, mert sosem érnénk a végére, hiszen olyan társadalmi-történelmi magyarázatokba kellene bonyolódnunk csak felületes megértésük érdekében is, mely eredeti témánktól messze vezetne. Inkább kellene tán e mozgás és folyamat lényegét, esszenciáját vizsgálni – s ezzel nemcsak a magyar nemzeti irodalom lényegéhez jutnánk közelebb, ismerkedhetnénk meg vele jobban, hanem világirodalmi jelentőségéhez, s annak problematikájához is.

Azt hiszem, ez a lényeg, ez a megkülönböztető esszencia – megint nem függetlenül a társadalmi-történelmi eseményektől és körülményektől, sőt erősen azok által meghatározottan, sőt legtöbbször azokból eredően – éppen a fejlődés folyamatosságán és szerveségén belül az általános európai fejlődéshez képest fázis-változatokban: a lemaradásokban és az előreugrásokban jelentkezik. A különös és jellegzetes a magyar irodalomban éppen az, hogy az előreugrás mintegy a lemaradáson belül nyilvánul meg, azzal összefonódva.

A nyugat-európai nemzeti irodalmak első nagy hangjukra-találása, Boccaccio, Petrarca, Chaucer után jóval a XV. század közepén, François Villonnal egyidőben még a magyar irodalom legnagyobb alakja a középkor univerzális nyelvén: latinul írja verseit. De a Janus Pannonius költői nevet felvett püspök latinsága már nem középkori, hanem teli-hangú reneszánsz költészet, s ha idegen nyelven is, de az ő verseiben ismer először nemzeti-magára és történelmi hivatására a magyarság, mint ahogy a hazai táj szépségét is ő szólaltatja meg először a magyar lírában, ezzel hangban, témában megjelölve a líra területét és felada-

tait a barokkig, sőt azon túl is, anélkül, hogy kora és köre világából kilépne. S a példákat megint vég nélkül szaporíthatnók a korokon át, de rövidség kedvéért csak az egyik hozzánk legközelebb állót vegyük elő: József Attilát, a két háború közötti korszak legnagyobb magyar költőjét, aki egy látszólag reménytelen nemzeti és egyéni helyzetből tudott olyan lírát fakasztani, mely a kor s az egyén lényegének mélyére ásva rendkívüli tisztasággal s szinte határtalan összetettséggel világít bele a jövőbe – egészen máig, annyira megváltozott életünkig. S az ő költészetében nemcsak mi, tegnapi és mai magyarok ismerünk magunkra, bánatunkra és örömünkre, hanem minden nemzet mai gyermekei, akiknek a nyelvén meg tudott szólalni költői hangon.

S ebben megint valami jellegzetesen magyar vonását ismerhetjük fel irodalmunknak; egy olyan vonást, mely mondhatni minden nagy alakját jellemezte, és ezáltal annak történetére rányomta bélyegét: ez a nemzeti elkötelezettség és a nemzetközi felelősség dialektikája. Ahogyan Balassi Bálint, a XVI. század költő-óriása, Tasso és Shakespeare kortársa, aki, ha méltó megszólaláshoz jutna sokak számára érthető nyelven, hamarosan Pierre de Ronsard mellett, ha ugyan nem előtt foglalná el helyét a költészet-szerető emberek tudatában – mondom, ahogyan Balassi Bálint költői univerzumát (és egyébként egyéni élete folyását is) meghatározta annak a tudata, hogy a török hatalma ellen küzdve nemcsak hazája felszabadításáért, hanem egész Európa felhőtlen jövőjéért küzd, úgy Petőfi számára a nemzeti szabadság és a világszabadság gondolata elválaszthatatlanul összefonódott, s a Habsburgok ellen harcoló nemzeti hadsereg soraiban az ő lelkében már – a világ költői közül elsőként – a világszabadság vörös zászlója lobogott. Hasonlóképpen József Attila: a proletariátus nemzetközi élcsapatába lépve a nemzeti költő kötelességét, hivatását teljesítette; tudta és feledhetetlen sorokban el is mondotta, hogy a huszadik században a munkásosztály nemzetközi méretű harcai vívhatják csak ki a magyarság szabadságát, függetlenségét, önállóságát is; szabadíthatják meg a lélek és a test népbetegségeitől, elnyomó és a lelkeket is sötétségben tartó uraitól egyszerre.

Ki csodálhatná, ha ezt a finom és érzékeny egyensúlyt csak a legnagyobbak és legtehetségesebbek tudták mindvégig érvényre juttatni; ha a kisebbeknél nemegyszer elbillent a mérleg nyelve a nacionalizmus felé? Ez, mondhatni, természetes, sőt néha tán szükségszerű volt egy népnél s egy nyelvben, mely évszázadokon át létében érezte veszélyeztetve magát, s nem ok nélkül; ahol a különböző, rá áhítozó hatalmi törekvések nyelvén keresztül nemzetiségét, nemzetiségén keresztül függetlenségét, sőt létét próbálták nemcsak kérdésessé tenni, de egyenesen megsemmisíteni. De visszanézve korokra és századokra, vajon nem természetes, sőt szükségszerű-e, hogy azok lehettek a legnagyobbak, azok tudtak saját korukban s azóta is a legtöbbet mondani nemzetüknek s a nagyvilágnak, akik a nemzeti és nemzetközi, a sajátos és az általános között ezt az egyensúlyt magukban és művészetükben meg tudták teremteni; akikben a nemzeti színek olyan fokig hevültek, hogy már a nemzet-fölötti, sőt egyenesen a nemzetközi színévé váltak?

Szerény véleményem szerint itt, ebben a pillanatban értünk el a kezdeti antinómia, az egyetemi s a goethei világirodalom-fogalom látszólag feloldhatatlan ellentmondásának – tán még nem feloldásához, de összebékítéséhez, egybeömlésének vidékéhez. Mert íme, a nemzeti sajátságok vizsgálata, körvonalazása során bukkantunk azokra a jegyekre, amelyek a nemzetiből a nemzet-fölöttibe nyúlnak; s e jegyek hordozóiban azokhoz az alkotókhoz, akik – ha már eljutottak az elismertségnek erre a fokára, ha nyelvi s egyéb okokból még nem, akkor is – részei annak a nagy párbeszédnek, mely korok s határok fölött az emberi kultúrában végbemegy.

S minden bizonnyal nem véletlen, hanem a nemzeti sajátságoknak s a történelmi-társadalmi helyzetnek közvetlen következménye, hogy a magyar irodalom ebben a párbeszédben elsősorban lírikusai szavával vesz részt. Joggal-e vagy jogtalanul, ezt eldönteni éppen egy magyarnak a legnehezebb, de mind a rólunk szóló idegenek, mind mi magunk is a nemzet egyik sajátosságát éppen könnyen hevülésében, a nagy szavak, s nagy gesztusok iránti szeretetében véljük feltalálni; s mi alkalmasabb ezek kiélésére, mint éppen a líra? De az ilyen, tán önkényesnek és esetlegesnek tetsző nemzeti karakter-megállapítástól, mely ellen szinte annyi bizonyító mozzanatot lehetne felsorakoztatni, mint mellette, mondom, ettől eltekintve is: a magyar nemzeti történelem alakulása, szövevényes volta, a társadalmi körülmények elmaradottsága legjobb fiainak szellemi fejlettségéhez s igényeihez képest

mind magyarázza, hogy sajátos, és Európán belül, sőt még Kelet-Európán belül is sokszorosan különös helyzetében éppen a líra, az egyéni nézőszög, a szubjektív lelkesülés és letörtség kristály-harangjai voltak azok, amelyek a legtisztábban tudták visszaadni a történelmi feladat és felelősség hangjait. A líra volt az – szemben a nagyobb lélegzetet, biztosabb és szélesebb közönséget igénylő epikával vagy drámával –, amely egy-egy nagy egyéniségében a fejlődésnek és a kultúrának sokszor évszázados lemaradását egyetlen hatalmas ugrással tudta behozni, saját kora élére pattanva; és ezek a kimagasló, sokszor szinte kétségbeesettnek tetsző egyéni teljesítmények tették lehetővé, hogy joggal mondhatjuk el: a magyar költészet általános sőt átlagos színvonala immár két évszázada az egész európai költészet élvonalában, vagy ahhoz közel helyezkedik el.

Legalább féltucat olyan költője van a magyar irodalomnak, aki nélkül a világ lírája nem olyan lenne, mint amilyen, s akiknek a hiánya az egyetemes emberi kultúra vesztesége lenne, nemcsak a nemzetié. Már említettem Balassi Bálint nevét, a XVI. század különös nagyságáét, aki egyéni sorsában érintkeztette a legfelsőbb feudális arisztokrácia és a törvényen kívüli csavargók életét, lírájában pedig egyaránt tiszta és eleven hangon szól a katonaélet szépsége, a vallásos megrendültség szólama s a vérbő, tréfás erotika; arról nem is beszélve, hogy vele egyszerre emelkedik a művelt emberek irodalmának szintjére a magyar, a délszláv és a török népköltészet egész dallam- és formakincse. S Balassi mellé joggal állíthatjuk Csokonai Vitéz Mihályt, a XVIII. század szerencsétlen életű poétáját, akit a betegség és nélkülözés ifjúságában sorvasztott el, s aki egy kultúrátlan, önnön zsírjába fúló parlagi országban tudta a legfinomabb rokokó és a legérzékenyebb romantika hangjait megszólaltatni – megint egybeszőve mindazzal, amit a nép dalaitól formában s költői attitűdben egyaránt tanult. S utána Petőfi Sándor, akire eddig is többször hivatkoztam, s akire nem hivatkozni az európai líra történetében nem lehet; aki egyszerre volt forradalmára a történelemnek s az irodalomnak, s aki e két forradalmat egységben látta, egybe is ötvözte üstökösként ragyogó és hirtelen letűnő életútja során. Petőfi helye a világ lírájában minden bizonnyal Heinrich Heine oldalán van, s minden bizonnyal egyiknek sem kell pirulnia a másik szomszédságától.

S századunkba érve: a század első két évtizedének nagy magyar poétáját, Ady Endrét még nem sikerült igazán megismertetnünk a világgal – nem utolsó sorban éppen kitűnősége okán. Mert Ady egy anakronisztikusan idillikus irodalmi közlevegőbe robbant bele; a legvaskalaposabban viktoriánus irodalomba hozta dalait a pénzről, mint a világ megrontójáról, a női test démoni hatalmáról – s mindez tán még hagyján lett volna, de a népről is, melyet kisemmiznek és elnyomnak, pedig önmaga megváltására született. S ez utóbbit nem lehetett neki megbocsátani – tehát az előbbiért kezdték üldözni, gúnyolni; de mindez s a nyomában felmorajló csatazaj, az értelmiségi fiatalság szenvedélyes melléállása, s a benne hamarosan zászlójukat felismerő radikális politikai mozgalmak, társadalmi megmozdulások költői hevét és politikai-történelmi tisztánlátását csak még magasabbra hevítették, s a költő, aki a francia szimbolisták nyomában talált saját hangjára, rövid két évtized alatt a líra hosszú útjait bejárta, utolsó köteteiben már-már a szürrealizmus határára jutva.

Nemzetközi ismertségben már messzebb tart elődjénél a már említett József Attila, aki a századelő nemcsak magyar, hanem egész európai lírai forradalmának formai eredményeit tudta összeötvözni a tartalmi forradalmisággal és a népköltészet ízeivel, ritmusaival olyan költői eredményre jutva, mely szinte egyedül Federico García Lorca nagy vívmányaival mérhető. S a sor korántsem befejezett: utána és mellette kell említeni Radnóti Miklós nevét, akit a haláltáborok élménye emelt a kor világ-lírájának élvonalába, ugy, hogy ez az élmény sajnos fiatalon az életébe került, s a dicsőség már csak emlékét érheti utol. Élőkről ebben a sorban és nagyságrendben korai lenne szólni; de máris néhány életmű sikerrel döngeti a világhír s a világ lírai köztudatába való befogadtatás kapuját: így József Attila kortársáé, Illyés Gyuláé, a Knokke-i költői biennálé egyik koszorúsáé; Benjámin Lászlóé, a munkásból lett költőé, aki élete és költészete gyötrődő útkeresésében egy nemzedék – a második világháború alatt felnövő s utána a közéletbe bekapcsolódó generáció – lelkiismeretét szólaltatja meg; s Juhász Ferencé, akinek néhány versében Auden a kor egyik legtisztább és legmélyebb költői hangját vélte meghallani.

Mint tán e sommás felsorolásból is látható, a magyar lírának valóban volt és van

mondanivalója a világnak; mondanivalója, melyet
és mondhat el, s amely úgy szól egy kis nép gondjáró
zet fiai a sajátjukra ismerhetnek benne. S ez többé-kevés
afölötti bánatunkat, hogy mostoha helyzetünk prózánk vagy drámánk hasonló fejlődését sohasem tette lehetővé. Prózaíróink most kezdenek felérni a világ prózájának színvonalára, bár még most is inkább a novellában, mint a regényben, s újabban, néhányan, fiatalok, a kisregényben. Drámánk pedig egy-egy hamvábaholt, folytatás nélküli nagy kezdeménnyel dicsekedhetik. Ezek közül is kiemelkedik a múlt század közepi Madách Imre nagy drámai költeménye, *Az ember tragédiája*, mely egy európai szintű gondolkodó és költő hatalmas víziója az emberiség múlt és jövő történetéről s e történet értelméről-értelmetlenségéről.

Utunk vége felé közeledve, s egy kis nemzet nem érdektelen irodalmával szembesítve a világirodalom kétféle felfogását, talán szabad oda konkludálnunk – egyszerre fejezve ki tapasztalati meggyőződést és jövőbe vetett reményt –, hogy a kétféle világirodalom-felfogás lassan-lassan közeledik egymáshoz, hogy valahol a jövőben egymásba olvadva váljék mindkettőt megsemmisítő magasabb minőséggé. Nem kétséges, hogy ma még valójában a goethei világirodalom-fogalom érvényes és egyedül használható az irodalom tudósa számára csakúgy, mint az irodalom barátjának; de az sem, hogy maga ez a fogalom a XIX. század közepe óta s különösen a mi századunk második harmadában rendkívüli mértékben kiterjedt. Olyan áramlatokkal és jelenségekkel szaporodott meg, amelyekről Goethe és kortársai természetesen nem is tudhattak; s itt nemcsak az azóta lefolyt – és rendkívül meggyorsult – európai fejlődésről van szó, hanem az Európán kívüli irodalmak legkiemelkedőbb jelenségeinek beáramlásáról és befogadásáról, esetleg századokkal születésük után eleven ható-erővé válásukról.

S a világirodalomnak, a világirodalom fogalomkörébe eső jelenségeknek és egyéniségeknek ez az időben és térben való kiterjedése nemcsak a két fogalom egymáshoz közelítését és egymásban való feloldódását valósítja lépésről lépésre meg, de az ismeretek elterjedésével, az irodalmak kölcsönös fordítási tevékenységének kiterjedésével egy ennél sokkal fontosabb és jelentősebb eredménnyel is jár. A népek – kezdetben értelmiségük vezető rétegében, később egyre szélesebben és lejjebb terjeszkedve, ahogyan a kultúra mind szélesebben és lejjebb terjed – kölcsönösen legjobb eredményeiken keresztül ismerik meg egymást, tehát az önismeret mély s ugyanakkor rokonszenves képét kapják meg a másikról, ami minden bizonnyal a leghatékonyabb ellenszere mindenféle elfogultságnak, soviniszta elítéletnek vagy elzárkózásnak, s végső soron, ha szerény mértékben is, de eszköze és emelője lehet annak, hogy végre elérjünk egy olyan időhöz, amikor népek nem uszíthatók többé népek ellen, s a nézeteltérések egymás problémáinak, nehézségeinek és sajátosságainak kölcsönös megértésével, kölcsönös egyetértéssel lesznek megoldhatók. E remény nem mai keletű, s e remény megvalósulásában már sokszor csalatkozott az emberiség; de legyen szabad hinnem, hogy ha tétova léptekkel is, de efelé haladunk, s hogy ezen az úton mi, írók, irodalomtudósok a magunk mesterségének jobb és teljesebb gyakorlatával s e gyakorlat elméleti általánosításával néhány követ az emberiség gyorsabb és simább előrehaladása érdekében lerakhatunk.

NAGY PÉTER

Mácza János

Mácza János (1893–1975): esztéta, művészettörténész, egyetemi tanár. A *Tett* és a *MA* színikritikusa volt. 1923-tól

a Szovjetunióban élt. Építészettörténeti és elméleti kérdésekkel, valamint főként az olasz reneszánsszal foglalkozott. Magyarul megjelent tanulmánykötetei: *Esztétika és forradalom, Legendák és tények.*

295

Mihályfi Ernő:Müvészek,barátaim Bp.Corvina 1977.

Mácza János festőművész

Az aktivizmus Közép- és Kelet-Európában az 1910-es években az expresszionizmuson belül kialakuló művészeti mozgalom. Elnevezése a berlini Die Aktion c. folyóirattól származik. – A magyar aktivizmus legjelentősebb képviselői: Mácza János, Kassák Lajos, Uitz Béla, Nemes Lampérth József, Bortnyik Sándor.

Vas Népe, 1981. márc. 29.

Mácza János, festőművész

Az aktivizmus Közép- és Kelet-Európában az 1910-es években az expresszionizmuson belül kialakuló művészeti mozgalom. Elnevezése a berlini „Die Aktion" c. folyóirat tól származik. Magyarországon az 1915-ben Kassák Lajos szerkesztésében megindult Tett, majd folytatása a Ma (1916) c. folyóirat és köre adta irányzat legjelentősebb képviselője. A magyar aktivizmus legjelentősebb képviselői: Kassák Lajos, Uitz Béla, Nemes Lampérth József, Bortnyik Sándor, Mácza János.

Szalai Hírlap, 1981. május 29. 4. old.

Mácza János, életműves

A Magyar Nemzeti Galériában reprezentatív kiállítás nyílt a századelő két jelentős hazai művészcsoportjának alkotásaiból. — Az aktivizmus Közép- és Kelet-Európában az 1910-es években az expresszionizmuson belül kialakuló művészeti mozgalom. Elnevezése a berlini Die Aktion c. folyóiratból származik. — A magyar aktivizmus legjelentősebb képviselői: Kassák Lajos, Uitz Béla, Nemes Lampérth József, Bortnyik Sándor, Mácza János.

Nyolcak és aktivisták.
Napló (Veszprém), 1981. ápr. 4.

Mácza János, festőművész

a Magyar Nemzeti Galériában látható a századelő két jelentős művészcsoportjának, a Nyolcaknak és az Aktivistáknak alkotásaiból összeállított kiállítás. — Az Aktivisták: Kassák L., Uitz B., Nemes-Lampért J., Bortnyik S., Mácza J., és a Nyolcakhoz csatlakozó Fémes Beck Vilmos.

Dunántúli Napló, 1981. ápr. 19.

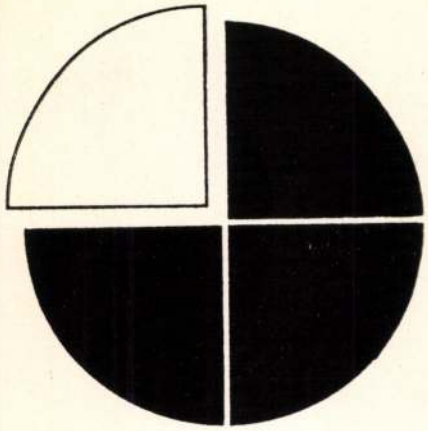

KÖNYV

MÁCZA JÁNOS KÖNYVEI

Az író és tudós ötven esztendeje Moszkvában él. Az ott töltött évtizedek során a szovjet tudományos és művészeti, kulturális élet egyik ismert egyénisége és teoretikusa lett. Különböző kutatói, hivatali, leginkább elméleti és pedagógiai munkássága során jelentős eredményeket ért el, nemzedékek tájékozódtak szelleme és hatása, nevelőmunkája nyomán. Itthon még az első világháború idején kapcsolódott a Tett és a Ma mozgalmához. Akkor főleg a színházművészet érdekelte, avantgarde kísérletei és elemző tanulmányai, manifesztációs írásai a modern dráma és színpad forrásvidékéről valók. Ismeretes az ádáz „kultúrvita" 1919-ben, amikor a polgári ideák védelmezői Mácza (és Kassák, Lukács) munkásságát, tényked ését támadva valójában a Tanácsköztársaság művészeti életének eredményeit vették célba.

A modern és elsősorban az oroszországi konstruktív képzőművészetek felé Mácza figyelme kassai tartózkodása idején fordult, hogy aztán a Szovjetunióban teljesen a szocialista szellemű művészetelméletnek és -történetnek szentelje minden idejét. A magyar aktivizmus és elsősorban Uitz Béla művészetének bemutatása a Szovjetunióban főként Mácza János érdeme, ugyanígy az az elméleti munkásság is, amelyben az esztétika új irányait, az avantgarde és haladás kapcsolatát, a szocialista realizmus sokféle kérdését eredeti és úttörő módon közelítette meg.

Mácza János oroszul megjelent köteteinek és tanulmányainak sorozatából két testes könyv olvasható végre magyarul. Az Esztétika és forradalom című gyűjtemény (Gondolat Kiadó, 1970) az író és tudós elméleti írásaiból ad válogatást, a Legendák és tények (Corvina Kiadó, 1972. A művészettörténet forrásai sorozat) a XX. század művészetének történetével és elemzésével foglalkozó tanulmányokat közöl. Különösen az utóbbi hozott korábban szinte ismeretlen területekről híradást: Mácza János munkásságának jelentős részét képezte a fiatal szovjet képzőművészet irányzatainak, mestereinek és eseményeinek történeti feldolgozása és bemutatása. Bátor könyvekben harcolt tényekkel a legendák ellen: a szovjet képzőművészet első 15 évéről, Tatlinról és másokról a magyar kötetben csak részleteikben közölt írások a mű talán legizgalmasabb fejezetei. Hasonlóképpen a remekül válogatott reprodukciók, a kitűnő jegyzetanyag is, de ez már a szerkesztő: Szabó Júlia érdeme.

Mácza 1970-ben írt önéletrajza után (sajnáljuk, hogy ebben Kassákkal mostohán bánik, hiszen itt az egykori pályatárs neve sem fordul elő) az 1917–21 között még itthon írt (és többnyire a Mában megjelent) apróbb cikkek és dolgozatok találhatók, majd a magyar és nyugat-európai művészeti fejlődésről már oroszul írt bemutatók. A kötet harmadik részében úttörő érdemű írások a kortársi szovjet művészet esztétikai, történeti és aktuális kérdéseiről, az új alakulatok jelentőségéről és távlatairól. Sok, eddig nehezen elérhető adat és kép található a könyvben, megemlítenénk a híres berlini szovjet kiállítás (1922) teljes névsorát, a Szovjetunióban megfordult magyar alkotók és alkotások jegyzékét, a Tatlinról, az új architektura alapvető kérdéseiről írt tanulmányokat. Az esztétikai antológiában Botka Ferenc, a művészettörténetiben Szabó Júlia kitűnő Mácza-portréját olvashatjuk, az életút és életmű sommás elemzéseit.

Külön szót érdemelnek a könyvekből az ipari művészet esztétikájával, funkcióival és történetével foglalkozó fejezetek; a témának a szerző egyik első és a Szovjetunióban igen jelentős teoretikusa, történésze is. Az esztétikai kultúra kategóriáinak alakítása, hatásának vizsgálata amúgyis tudományos érdeklődésének szinte középpontjában áll. Az 1970-es kötetben egy teljes fejezet vizsgálja a „rút, a rend, az egyszerűség, a deharmonizálás" stb. kérdéseit, az esztétikai igények jelentkezését a mindennapi életben, így az iparban is. Majd ennek történeti alakulását (Werner Sombart elmélete, majd Semperé) Angliában, utóbb a németországi fejleményeket századunk első évtizedeiben. A tanulmány második részében Mácza sajátosan iparesztétikai problémákkal (formaképzés és tektonika, a szokott és szokatlan befogadása, a funkcionális-konstrukciós elvek bemutatása és bírálata stb.) foglalkozik.

A második könyvben a szerző először a fejlett nyugati képzőművészetek analizálása során szól külön fejezetben az ipari művészetről, bár a szót nyelvi okokból 1928-ban még idézőjelek közé teszi. Itt az előbb idézett elméleti-históriai bemutatás szűkebb variációját olvashatjuk, de részletesebb elemzést a Bauhausról, és főleg (számunkra különösképpen érdekfeszítő témáról) az orosz „művészeti műhelyekről" (Vhutemasz stb.), az ipari formatervezés első szocialista indíttatású és igényű kollektív és egyéni kísér-

Középen, egy fülke félhomályában, óriási kivilágítható földgömb forog méltóságteljesen. Rajta csillogó vonalak futnak kanyargózva. A Föld legfontosabb közlekedési útvonalait jelzik. A földgömb körül pompás lovashintók csillognak. Találunk itt fekete konflist és díszesen festett főúri díszhintót egyaránt. Egy halódó iparág, a kocsigyártás fennmaradt emlékei.

Utánuk Kandó Kálmán első kísérleti fázisváltós villanymozdonyának megőrzött gépezete, egy Ganz-gyártmányú hajómotor, hajógőzgép és még számos apróbb műszaki emléktárgy sorakozik.

Az emeleti galériákon finomművű járműmodellek egész sorával találkozunk. Legtöbbjük valóságos művészi remek. Egyik oldalon a hajózás történetével, másik oldalon a repüléstechnika fejlődésének emlékeivel ismerkedhetünk. A mennyezetről három eredeti repülőgép csüng le.

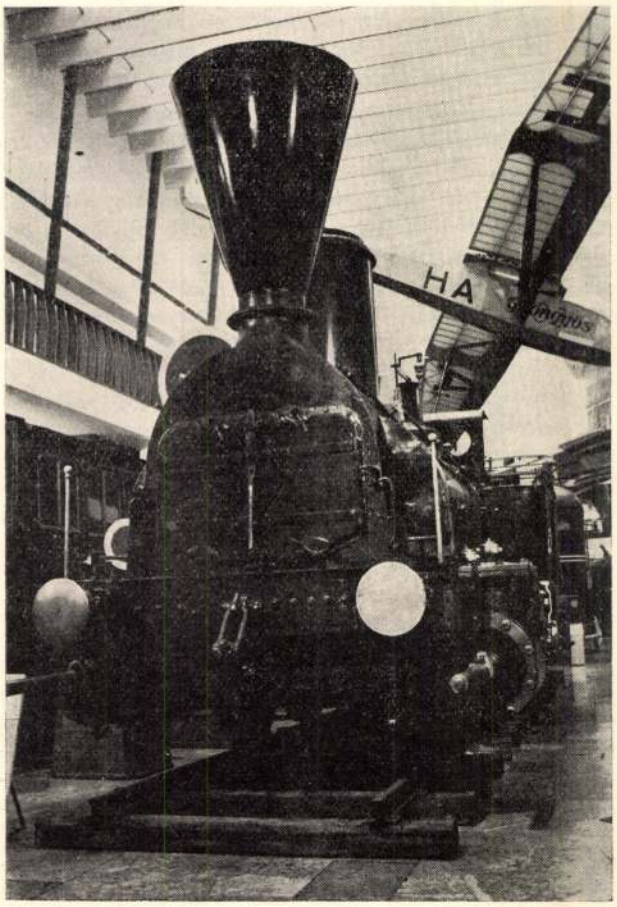

Külön emeleti oldaltermekben foglal helyet a városi közlekedés emlékeinek kiállítása. Régi pesti utcaképeken láthatjuk az omnibuszokat, a lóvasutat, a Földalattit és a Fogaskerekűt. Itt vannak ugyanezek a járművek apró modellekben is. Odébb meg a Lánchíd, a Kossuth-híd, a régi Erzsébet-híd és az új. Villamosok, buszok számtalan formája, s végül a Metró kékeszöld kocsija is, arányos modellek formájában. A terem egyik fele a közlekedési dolgozók munkásmozgalmi tevékenységéről ad hírt számos eredeti emlék bemutatásával.

Egy másik oldalterem a közúti közlekedés, az út-, híd-, alagútépítés történetéből villant fel képeket. Hogyan építették a rómaiak híres útjaikat? Milyen nehézkes szerkezeteket használtak a porlasztó feltalálása előtt a motorok működtetéséhez? Milyen gépkocsifajtákat gyárt a mai magyar autóipar? Ezernyi hasonló kérdésre kaphatunk itt feleletet.

A főbejárat másik oldalán továbbhaladva a kupolacsarnokba juthatunk. Ez a vasút történetét bemutató kiállítást foglalja magában. Körben a falak mentén itt láthatjuk a Múzeum világhírű 1:5 léptékű gőzmozdony- és vasútikocsi-modell gyűjteményét. Ez a méretarány lehetővé tette, hogy az eredeti járműveket teljes műszaki hűséggel képviseljék ezek az igen szépen kidolgozott modellek. Sötét tömegük ellenére könnyed formájuk is megéreztet valamit a szemlélővel a híres gőzkorszak egykori romantikájából.

A terem közepén, külön csoportban a modernebb vasúti járművek másai szemlélhetők. A dieselés elektromosmozdonyok, a korszerű vasúti kocsik modelljei 1:10 léptékben készültek.

A bemutatott tárgyakat minden kiállítási részben sok szemléletető kép, rajz, könyv és más nyomtatvány vagy apróbb emlékanyag egészíti ki, adatait feliratok magyarázzák. Aki még többre kíváncsi, felkeresheti a kiállítási tér egyik csendesebb zugában a szabadpolcos olvasósarkot. Itt számtalan szakkönyv nyújt további gyors tájékoztatást az érdeklődő olvasóknak. A Múzeum anyagának ismerete nélkülözhetetlen azok számára, akik a formatervezés múltjával foglalkoznak. A Közlekedési Múzeum arra törekszik, hogy a tárgyakat és jelenségeket ne önmagukban, hanem történeti és társadalmi környezetükbe ágyazottan tárja a látogatók elé kiállításain, és így segítse azok helyes és korszerű értelmezését. Ennek érdekében a kiállítási tevékenység mellett sokoldalú tudományos kutatómunka is folyik a múzeumban, és a tárgyak gyűjteményeit gazdag archivum és könyvtár egészíti ki.

TISZA ISTVÁN

leteiről. Altman, Liszickij, Malevics, Melnyikov, Punyin, Rodcsenko, Rozanova, Sterenberg, Sztyepanova, Vjesznyin és mások a kötet főszereplői; a Tatlint és az építészet új kérdéseit, alakulatait elemző írások bőven foglalkoznak számunkra izgalmas problémákkal. Hasonlóképpen a tanulmányok után közölt képanyag is hasznunkra lehet: Breuer motorcsónakterve mellett sok érdekes tipográfiai tervet találhatunk, akár a Letatlin fényképét és rajzát, egy szuprematista díszítésű teáskészletet, épületmaketteket és belsőépítészeti modelleket, a Vhutemasz úttörő érdekességű műhelymunkáit stb.

A könyv jelentős tudományos és gyakorlati bemutatása a szovjet művészet 1920–1940 közötti két évtizedének, egyben gazdag életmű bizonyítéka is. Mácza János egyike azoknak, akiket a szükség kényszerített külföldre – mint Moholy-Nagyot, Breuert és a többieket –, itt részesei lettek a nemzetközi művészeti élet és modern megújhodás áramlatainak. Máczának a Szovjetunióban és a szovjet művészet publikációjában különleges és módfelett izgalmas szerep jutott.

A két kötet gazdagítja ismeretünket, szélesíti a látókörünket; Mácza János visszakerülése a hazai esztétikai és képzőművészeti kultúrába szép eredmények és felismerések forrása lehet. Viták és elmélyülések indítéka is.

BODRI FERENC

MARTIN KELM:

FORMATERVEZÉS A SZOCIALIZMUSBAN

Ha ennek a tanulmánynak, amely céljául tűzte ki, hogy a gyártmánytervezés (formatervezés) jelentőségét minden oldalról bemutassa a szocialista társadalom viszonyai között, mottót keresnénk, keresve sem találnánk jobbat annál a Marx–Engels-idézetnél, amely a könyv 10. oldalán található. „Wenn der Mensch von den Umständen gebildet wird, so muss mann die Umstände menschlich bilden." (Ha az embert a körülmények alakítják, akkor a körülményeket emberi módon kell kialakítani.) (Karl Marx–Friedrich Engels: Die heilige Familie.) Kelm kiinduló pontja az a tétel, hogy a szocialista társadalomban az ember áll a központban és a gazdasági, politikai, társadalmi élet minden megnyilvánulásának az embert, az ember fejlődését kell szolgálnia. Ebből a nézőpontból kiindulva foglalkozik a gyártmánytervezés problémáival, értve ez alatt az embert körülvevő világ alakítását, széppé, harmonikussá, célszerűvé, emberivé tételét.

A rendkívüli tudományos tömörséggel összefoglalt tanulmány a szerző disszertációjából keletkezett. Az első fejezetben azt mutatja be a szerző, hogyan válik a gyártmánytervezés a szocialista életmód, kultúra és gazdagság hajtóerejévé, milyen hatást gyakorol az ipari termékek formatervezése a szocialista személyiség kifejlődésére és a szocialista életmód kialakulására. Vizsgálja ebből a szempontból a munkahely és a lakókörnyezet jelentőségét. Elemzi a formatervezés esztétikai, kulturális elemeit, ezek szerepét és hatását az ember életében, társadalmi jelentőségüket. Foglalkozik a formatervezésnek a termék használati értékének növekedésére gyakorolt hatásával, gazdasági jelentőségével. Megvilágítja a formatervezést, mint a minőség elengedhetetlen ismérvét is, kimutatva, hogy a minőség emelése csak az esztétikai követelmények fokozásával együtt valósulhat meg, ez viszont a termelési költségek csökkenéséhez vezet.

A tanulmány második fejezete összehasonlítja a formatervezés kérdését a szocialista és a kapitalista társadalom viszonyai között. Rámutat azokra az alapvető elvi, politikai különbségekre, amelyek meghatározzák ezt a tevékenységet a két társadalmi rendszerben. Elemzi a termékek formaalakításának az emberekre gyakorolt jellemformáló, politikai hatását.

A harmadik fejezetben a szerző bemutatja a formatervezés szervezeti rendszerét, elvi és gyakorlati módszerét a Német Demokratikus Köztársaságban.

A könyv bőséges képanyagot tartalmaz, mellékletben pedig közreadja azoknak a dokumentumoknak, rendeleteknek és szabályzatoknak a szövegét, amelyek meghatározzák a formatervezés helyzetét a Német Demokratikus Köztársaságban.

Az összefoglalásban rámutat a szerző arra a folyamatra, amely a szocialista termelés fejlődése, a tömegek életszínvonalának emelkedése, a termelt gyártmányok iránti igény növekedése, és ez utóbbiaknak a társadalom további fejlődésére gyakorolt hatásában nyilvánul meg.

Dr. Batta János

BUNTA MAGDOLNA–GYULAI PÁL: BATIZ

A magyar kerámiatörténet mostohán kezelt fejezetei közé tartozik a keménycserépgyártás kutatása. A közelmúltban megindult ugyan a hazai kutatás ezen a területen is, kutatóink figyelme e látszólag szerény, de a hazai ízlés- és ipartörténet szempontjából igen fontos műfaj felé irányult. Ezért külön is örvendetes kézbe venni a szerzők több évtizedes kutatómunkája nyomán megírt, nagy terjedelmű, hézagpótló kötetet, mely a legújabb tudománytörténeti módszerekkel dolgozza fel a batizi keménycserépgyár munkásságát. A keménycserépgyártás a történeti Erdélyben és Romániában a nyugat-európai fejlődéshez viszonyítva néhány évtizedes késéssel, a XIX. század elején indult meg. Romániában, Bukarestben, Tirgu-Jiu-ban, Jassi közelében; a történeti Erdélyben pedig Kolozsvárott (Cluj), Görgényben (Giurghiu), Nagyszebenben (Sibiu) és Brassóban (Brasov) működtek keménycserép manufaktúrák. A szerzők – a kolozsvári Muzeul de Historie munkatársai – bevezetőben röviden vázolják a felsorolt manufaktúrák történetét és tevékenységét. Kutatásaik nyomán tisztán körvonalazódik az a tipikusan kelet-európai jellegzetesség, hogy e területen a XIX. század elején az adott társadalmi, gazdasági feltételek között általános használatnak örvendtek a népi fazekasáruk. A fajanszedények már kevésbé voltak elterjedtek, az igen drága porcelán pedig ritkaságszámba ment. Kezdetben a keménycserépedények ára is magas volt, kevesen tudták megvásárolni, ezért a legelterjedtebb használati edény továbbra is a népi fazekasáru maradt. – Nyugat-Európában ezzel szemben a XVIII. század végén és a XIX. század elején a sorozatban gyártott olcsó keménycserép mindenütt kiszorította a használatból a fajanszedényt, míg a drágább porcelán ott is a polgárság és a nemesség fényűzését szolgálta.

A batizi keménycserépgyárat 1805-ben D'André György Nalátzy József Hunyad megyei földbirtokos batizi birtokán alapította. A szépen fejlődő manufaktúra 1805-től 1865-ig működött. A szerzők iparművészettörténeti kutatásaikban a kívánatos komplex módszereket alkalmazták. Gazdag levéltári anyaggyűjtés alapján ásatásokat folytattak a helyszínen, így művük teljességre törekvő összefoglalást nyújt a manufaktúra munkájáról.

Kutatásaik alapján a gyár tevékenysége négy korszakra osztható. Az 1805-től az 1820-as évek elejéig tartó első periódusban a sárga keménycserép használati edények, tányérok, tálak, gyümölcskészletek mellett a vörös agyagból készült edényeket is gyártották.

Az 1821-től 1835-ig tartó második szakaszban a sárga és elefántcsont színű keménycserépedények gyártási technológiáját tökéletesítették, de kidolgozták egy szürkésfehér, a mindennapi használatban tartósságával különösen bevált keménycserépedény-fajta technológiáját is. A manufaktúra virágkora a század 30-as éveitől az 1848-as forradalomig tartott. Ez idő alatt a batizi gyár Erdély egyik legjelentékenyebb ipari vállalkozásává bővült. D'André György helyét a 30-as években fia, a bécsi Politechnikumot végzett Ferenc foglalta el, aki kitűnő kerámiatechnológus volt. Néhány éven át európai tanulmányútja során kémikusként az angliai Wedwood-gyárban is dolgozott. Erdélybe való hazatérte után átvette a gyár technikai vezetését, míg apja a kereskedelmi tevékenységet irányította. D'André Ferenc sokat kísérletezett. A Wedwood-gyárban megismert, európai hírű fekete edényeket is utánozni kívánta. Találmánya, a batizi fekete, ragyogó mázú, vékony falú kőcserépedény mindenütt elismerést aratott. Egész Erdélyben fekete porcelánnak nevezték. 1832–33-ban az aranycsillogású, fémtartalmú mázzal, az aranylüszterrel is kísérletezni kezdett. A kiváló képességű kémiatechnológusnak merész álmai voltak, a porcelán gyártását is be akarta vezetni Batizon. A porcelán laboratóriumi előállítását a század 30-as éveiben sikerrel meg is valósította, de porcelán gyártására az elkövetkezendő időszakban, atyja halála miatt, már nem kerülhetett sor. Minden erejével, tőkéjével gyárát modernizálta, nagyobbította, nagy beruházásokat eszközölt, a munkások számát pedig százra emelte. A szabadságharc bukása után a Bach-korszak politikailag, társadalmilag, gazdaságilag retrográd időszaka súlyos csapás volt számára is. Piaca összeszűkült, tőkéje erősen apadt, gazdasági helyzete annyira megromlott, hogy 1865-ben a dekonjunktúra miatt gyárát kénytelen volt megszüntetni. Története a magyar ipartörténet nagy tragédiái közé sorolható. Egy nagyra hivatott, európai formátumú szakember végzetes sorsa, aki a történelem viharai miatt bukni kénytelen.

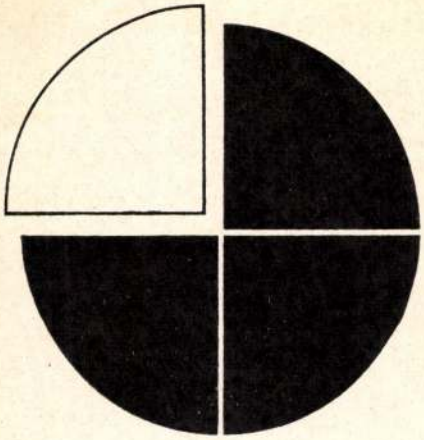

KIÁLLÍTÁS

AZ IPARMŰVÉSZETI FŐISKOLA KIÁLLÍTÁSA

Az Ernst Múzeum termeit betöltő kiállításon első helyre az ipari formatervező tanszék hallgatóinak munkái kerültek. A másik legnagyobb bemutatási területet a tipográfusok kapták, a leglátványosabb anyaggal az ötvös tanszék reprezentált. A hat, speciális szakot magába foglaló textil tanszéknek az ipar számára tervező öt szakcsoportja a kiállítási terület felén, a szőnyeg és gobelin szak a másik területfélen osztozott. A szilikát tanszék három szakcsoportja azonos elosztásban, az építészeti szakkal felesben kapott helyet. Ez, a jelenlegi főiskolai koncepciót is kitűnően jelző arány legalább olyan izgalmas kritikai kiindulási pont lehetne, mint az az 1970–71-es – a maga idején a szakterület tájékoztatására készült –, úgynevezett ezüstkönyv, mely most négylapos kiegészítővel katalógussá debütált. A rövid áttekintésből is azonnal látható területi arányok ugyanis sem a régi ezüstkönyvi rangsoroló elosztást – építészeti, ipari forma, szilikát, textil, tipografika, ötvös szakok –, sem a négylapos füzet legújabb helyzetet vázoló tanszéki sorolását – ebben ipari forma, építészet, textil, tipografika, ötvös, szilikát az említés sorrendje – nem veszik figyelembe. Kritikusi mércém alapján magam is állíthatok fel esetleg más, minőségi sorrendet.

A Főiskola legutóbbi, 1971-es kiállítása óta ugyanis a szakterületek és hivatalos intézmények kialakítottak már bizonyos általános alapelveket, melyek figyelembe vették ugyan a fejlettebb ipari országok módszereit vagy tanulságait, de elsősorban sajátosan hazai viszonyainkra jellemzőek és érvényesek. Magától értetődő, hogy érvényességük megoldásuk arányában alakul majd. A főiskolai kiállítások szükségszerűen ezeken a folyamatokon keresztül kerülnek megítélésre. Akár olyan alapelv szemszögéből nézzük, mint pl. a társadalmi igény és a gazdaságosság összefüggése, akár tárgyilagosan szem előtt tartjuk azt, hogy a Főiskola elválaszthatatlanul a tervezői és ipari szakterületek részeként működik. Nálunk kb. a 60-as évek végére kialakult olyan társadalmi igény, amely potenciálisan befolyást gyakorolhatott a teljes tervezői szintre a képzéstől a szakterületi foglalkoztatottságig.

Az ipar számára éppúgy értékesítési feltételként jelentkezett az esztétikus forma és a jó minőség követelménye, mint egyéb anyagi érdekeltségeinek számbavétele. Szükségszerű következménye mindennek az, hogy ma már az Iparművészeti Főiskola sem kerülheti meg az igények reális felmérésének összehangolását az oktatás közvetlen céljaival. Tény, hogy a folytonosan napirenden lévő ipari gyártmányfejlesztés nélkülözhetetlenül megkívánja az oktatástól azt, hogy színvonala azonos legyen, de ha lehet egy lépéssel előbbre tartson anyagi és szellemi fejlesztésének dinamizmusával. Az iparművészeti főiskolai képzés mesterségbeli izoláltságának eszméje helyett az az életképes modell, mely egyszerre figyel az iparra, a tervezői teljesítményekre, az életkörülményekre, publicitásra és információkra, amely a tervezői feladatok rugalmas irányításával egyidejűleg tud választ adni, esetleg irányt is kijelölni. A Főiskola kiállításának minőségi sorrendjében, ha ezeket az elvben ismert szempontokat mércéül választom, az ipari forma, a porcelán és a tipografika szakok teljesítménye érdemes az első helyre, bár különböző értékekkel.

Az ipari formatervező hallgatók témaválasztása vonzóan gazdag. A korábbi évek munkagépeinek formaterve mellett kiemelkedett két legjelentősebb munkaterületük, a közlekedési gépek, és egészségügyi eszközök tervezése. Betegszállító szék, állítható műtőasztal, mentőautók, csontsebészeti eszközök, vak gyerekek írástanítási eszközei és játékai, konténerkórház, összecsukható kisgyerekszék, kis sportmotor, lemezjátszók, vaku, rádió, elektromos kávéfőző, villanymozdonyok – a teljes emberi környezet eszközeire kiterjedő, sokrétű felmérési szándék jeleiként.

Az egyenetlen színvonalú megoldások jól mutatták a növendékek teljesítőképességét. Jó néhány eszközre csupán a tetszetős, sima vonal, a tiszta és élénk színek köpenye került az alapvető design tervezés komplexitása helyett, hiányoztak az azonos feladatokra készült tervvariációk is. A szak mégis, hazai úttörő útjait is ismerve, nagyot lépett előre évekkel ezelőtti vállalkozásaitól. Az ipari területek szabványosításban és gyártásban egyre fokozódó nemzetközi együttműködése ezen a területen nagyon pontos mérnök-esztéta szemlélet kialakítását követeli meg.

Az ipari formatervező hallgatók törekvései reménytkeltően biztatnak.

A tipográfusok jelentősége más. Grafikai ötletburjánzással lepik meg látogatóikat. Felvonultatták a plakát és illusztráció, a kisgrafika és bélyegtervezés változatos nyomdatechnikai megoldásait, de ennél többet is. Lépést tartanak a szakma nemzetközi eredményeivel, sikerült mégis önálló, fanyar-frappáns szín és vonal ötletgazdagságukat csillogtatni. A sokféle megoldás

építészelméleti, színházelméleti, általános esztétikai írások szerzője is. „Jelenlegi fő kutatási témám, amelynek gondolata már 1928 óta foglalkoztat (amikor a Vhuteinben dolgoztam és meglátogattam a Bauhaust is), a design története és elméleti problémái. A formatervezést az esztétika új, különös területének tartom" – írta 1970-ben. Úgy emlékszem, hogy élőszóval a húszas évek elejét, 1925–26-ot nevezte meg, amióta az ipari formatervezés érdekelte, s ha könyve megjelenésének éve: 1928 – ez valószínű is. Vagyis, a dessaui Bauhausban kapott élményeiről már 1928-ban beszámolt Mácza János („A fejlett kapitalizmus korának művészete Nyugaton", Moszkva, 1928.). Idézzük: „Mivel az ipari típusú művészet kialakulási folyamatát a legpontosabban ott követhetjük, ahol az szervezett keretek közt zajlott, vegyük példának a (Nyugaton) legelső ilyen művészi-termelői szervezetet, a Bauhaust . . . A kisipari típusú táblaképművészetet felváltó ipari típusú művészet létrejött a kapitalista társadalomban, de továbbfejlődni – úgy, hogy ne kerüljön ellentétbe saját alapelveivel – csak a szocializmusban, a szocializmus építése során képes, amikor minőségileg is magas fokú ipari termelés segítségével kezdi betölteni feladatát a tömegek életében, pszichikumának alakításában."

Félévszázad távlatában is úgy hangzik ez, mint a még ma is gyakran pusztába kiáltott szó. Pedig azt is érdemes tudnunk, hogy „1918 októberében Petrográdban és Moszkvában létrehozták az állami szabad művészeti műhelyeket", és ezek alapján alakult meg Moszkvában a VHUTEMASZ – a felsőfokú művészeti-technikai műhely. A Népbiztosok Tanácsának Lenin által aláírt határozata a VHUTEMASZ megalakulásáról kimondja: „A moszkvai felsőfokú művészeti-technikai műhely olyan speciális művészeti és felsőfokú technikai ipari tanintézet, melynek célja magas képzettségű művészmesterek nevelése az ipar számára, oktatók és vezetők képzése a szakmai-technikai képzés részére." Míg Mácza János a VHUTEMASZ módszertani-elméleti szemináriumát irányította, Tóth Viktor a módszertani osztály vezetője volt, s Uitz Béla 1927–39 között a festészeti műhelyé. Nagy nevekkel találkozunk a tanárok között, Tatlinétól kezdve Geraszimovig, Rodcsenkótól David Sternbergig. De tudjuk-e, hogy a Bauhaus és a VHUTEMASZ között nem csupán kapcsolatot teremtettek, de szemléletük, szervezetük, céljaik rokon volt, sokszor azonos is? Keveset tudunk. Mácza János elmegy közülünk anélkül, hogy valóban megismerhettük volna.

Benne élt korában. Univerzális hajlamai, képessége, műveltsége mellett hadd nevezhessük meg másik nagy értékét, történelmi jelenlétét, azt a különös tulajdonságát, hogy mindig felismerte mint alkalmazhatja kora az ő képességeit leginkább, s egyben és ugyanakkor: mivel állhat ő társadalma rendelkezésére. Nem a zsebében hordott diplomával, hanem teljes emberi adottságaival. Így és ezért tudott első lenni korunk irodalmi szókimondásában, korunk építészetének észrevételezésében, színházi kultúránk jövőjét illetően s számunkra és társadalmunkra megfontolóan, az ipari formatervezés kérdéseiben. Mégha tanulmányainak magyar kiadványait nézzük, akkor is azt mondhatjuk: túllátott országhatárokon, előbbre látott kora hivatalnokainál.

Született hát Mácza János egy kis zempléni falu, Alsó-Hrabóc tanítócsaládjából, növekedett Munkácson, s eljegyeztetett gyógyszerésznek, lett mégis író, filozófus, esztéta, művészi tömegszervező, egyetemi tanár, akadémikus, forradalmár, és se nem magyar, se nem cseh, se nem szlovák, se nem orosz, se nem csak a gótika ismerője, se nem csak a design hirdetője, se száműzött, se ünnepelt, se csak helybéli, se csak európai, de így és együtt korának lett fiává, egyetemessé, mert mindig és mindenütt kimondta korának igazát, igazan mondta ki azt, amit maga körül látott.

KOCZOGH ÁKOS

A Könnyűipari Minisztérium, a Kulturális Minisztérium és Vas megye Tanácsa védnökségével 1975 júliusában kerül megrendezésre az Iparművészeti Tanács, a Magyar Képzőművészek Szövetsége, a Savaria Múzeum, valamint a Textilipari Műszaki és Tudományos Egyesület együttműködésével a II. Ipari Textilművészeti Biennálé. Női, férfi, tinédzser és bébi felsőruházati kelmét küldhet be az az iparban dolgozó 110 tervezőművész, akik részvételi szándékukat jelezték. Március első napjaiban, Szombathelyen ül össze a védnökök és rendezők képviselőiből álló bíráló bizottság és ítéli oda a biennálé díjait. Az ünnepélyes eredményhirdetésre, díjkiosztásra júliusban, a Savaria Múzeumban megrendezendő kiállítás megnyitója alkalmával kerül sor. Ugyanebben az időben, Kőszegen kamarakiállításon mutatkozik be az I. Ipari Textilművészeti Biennálé két elsődíjas tervezőművésze, Hegyes Béláné (Lenfonó- és Szövőipari Vállalat) és Bajkó Anikó (Pamutnyomóipari Vállalat Kispesti Textilgyára).

kemencéket használhatták. A távvezetéket hamarosan – csehszlovák segítséggel – helyreállították.

1948. március 2-án a gyár állami tulajdonba került. Továbbra is kőedényt készítettek és minimális díszműárut. 1949-től viszont porcelán szigetelőket is. Új gépeket kaptak és a porcelán égetésére alkalmas kemencéket. Átmeneti nehézséget jelentett, hogy 1954-től a porcelán szigetelők iránti kereslet csökkent. Viszont – a negatívum pozitívuma – a Budapesttől távoli, a csehszlovák határhoz közeli üzemben kénytelen-kelletlen mind több művészi kerámiát: porcelán edényt és díszműárut gyártottak.

Ma már Hollóháza a magyar porcelánipar jelentős bázisa.

S hogy az lett, azzá lehetett, annak előfeltétele volt az 1960-as években kezdődött rekonstrukció.

A korszerűsítési munkákra 120 millió forintot költöttek. Az átépítés szakaszosan történt. Méghozzá úgy, hogy közben a termelés egy napra sem szünetelt! Egy-egy részt lebontottak, a megmaradt munkahelyeken fokozott erőfeszítéssel dolgoztak. A termékek mennyisége nem csökkent, a minőség sem gyengült. A modernizálás: új masszamalom, gázfogadótelep, égetőcsarnok, a széntüzelésű kemencéket gáztüzelésű, alagútrendszerű kemencék váltották fel, a Német Demokratikus Köztársaságból, a Német Szövetségi Köztársaságból importált nyersgyártó félautomatákat állítottak üzembe.

A nagyarányú rekonstrukció és az új technológiai eljárások alkalmazásának együttes eredménye: a gyár gazdagabb formaparkja, a mai kor színvonalának megfelelő művészi darabok, készletek: XX. századi esztétikumú termékek gyártása.

A hollóházi porcelángyár jelene: 1974-ben 1100 munkavállalót foglalkoztattak, közel százat Budapesten. A volt Kőbányai Porcelángyár X. ker. Liget utcai telepe most Hollóháza „fiókja". A dolgozók 60 százaléka fiatal. (Nagy részük falusi gyerek.) Ugyanakkor az üzemben továbbra is ott vannak a százados munkásdinasztiák, az 1800-as évektől Hollóházán dolgozó Kababik, Schmutzer, Belkó stb. családok fiai, lányai. A gyárban következetesen foglalkoznak az emberekkel. Betanítják, továbbképzik, szakmunkássá nevelik az ifjabbakat, az idősebbeket. A gyakorlattal egyidőben mindenkit megtanítanak a munkájukhoz nélkülözhetetlen esztétikai fogalmakra. A leendő iparművészeket pedig Budapestről, a Főiskoláról termelési gyakorlatra fogadják, hogy megismerjék Hollóházát, a hollóházi munkakörülményeket.

A termelékenység a rekonstrukció hatására javult. Ez bizonyít, hiszen az üzemet nem is oly régen, alig másfél-két évtizede, az ötvenes esztendőkben szanálni akarták. A mennyiség nem minden. A korszerűsítéssel egyidejűleg – általában – jobb lett a gyártmányok színvonala. S változott a termékprofil. Az ARTEX exportálja termékeiket. Speciális árucikkeket is exportálnak. Piacaik: Olaszország, Jugoszlávia, USA, Kanada, Anglia, a Német Szövetségi Köztársaság, egyes arab országok.

1974. évi tervük 78 millió forint volt. 60%-a használati edény. (15 százalék export.) Az 1975-ös terv 88 millió forint. A hollóházi kollekció válogatásából országos vándorkiállítást terveznek. Formatervezőik kis szériájú darabjait pedig Budapesten, a Kossuth Lajos utcában lévő Amfora-stúdióban árusítják majd.

Hollóházán 320 terméket készítenek. Évente 50-60 az új tervezés, melynek kb. egyharmada kerül bevezetésre. A régi, régebbi gyártmányokat fokozatosan megszüntetik, kivonják, lecserélik korszerűbbekre. Ok: mindenekelőtt a kereskedelmi rendelések csökkenése, törekvés az esztétikusabb formák gyártására. Az 50-60 újdonság 110-120 dekormintát jelent. A művészek az irányelveket, feladatokat, igényeket a gyáriaktól kapják. A megoldás módja szabad. Az ötleteket szívesen fogadják. A formatervezők egyébként a gyártmányfejlesztési csoporthoz tartoznak. Aktívan együttműködnek a technológiai szakemberekkel. A megfelelő termék sikerében anyagilag érdekeltek. A fizetésükön felül egy-egy jó készletért, dísztárgyért prémiumot kaphatnak. A tiszteletdíj lehet tízezer-húszezer forint is, minden esetben az elfogadott alkotások mennyiségének és minőségének függvényében.

A hollóházi porcelángyárat nyolc formatervező tehetsége segíti.

Négyük – a Liget utcai csoportból – legújabb munkái kerültek az Iparművészeti Múzeum kiállítására.

– A mi műtermünk Budapesten van, az üzem többszáz kilométerre a fővárostól – mondotta Veress Miklós. – Mégis jól tudtunk és tudunk együtt dolgozni. Igyekszünk maximálisan teljesíteni a gyár vezetőinek igényeit. Hiszen az éves feladatok, a hazai és exportterv teljesítése valamennyiünk együttes munkáját követeli. Sokszor megyünk Hollóházára. Tapasztaljuk, a fizikai munkások is mennyire segítik, vigyázzák, hogy nagy és kis széria egyaránt, minden darab valóban egyedi legyen, hű maradjon az általunk elképzelthez. Sőt, nemegyszer – tanácsaikat követve – exkluzívabb, még tetszetősebb vagy – ami egyáltalán nem mindegy – praktikusabb lesz a termék. A rekonstrukció idején nem volt egyszerű a termelés, mi is éreztük az akadályokat. Az eredmény: most kifogásolhatatlan anyagból, nagyipari színvonalon, nagyiparivá vált a gyártás.

(1975-ben formatervezői feladataim mellett elkészítem a gyár nemrég elhunyt igazgatója, Steiner László sírkövét pirogránitból.)

– A különbséget a mai és a régebbi munkáink között szavaknál jobban bizonyítják az 1972-es műcsarnoki és a mostani iparművészeti múzeumi tárlatainkon bemutatott tárgyaink – folytatta N. Szonntag Éva. – A változás három szóval: utolértük a külföldet, Európát. Konkrétan: a gyártás meggyorsult, gördülékenyebb. Az anyag minősége szebb, fehérebb. A tervezés elsődlegesség lehetett. Tehát az ízlés – a mai ízlés – fokozottan érvényesülhet.

– Gazdagodott a választék, a változati skála szinte minden terméknél – a magam példájával –, legyen az étkészlet, falburkoló, váza vagy akár térplasztika – J. Seregély Márta szavait idézzük. – A rekonstrukció biztosította, egyszerűsítette, könnyítette, hogy a porcelán tárgyak valóban modernek legyenek. Olyanok, amilyeneket a szakma, és remélhetően a vásárlóközönség is megkövetelhet a hivatását szerető ipari formatervezőtől.

S végezetül Torma Istvánné véleménye:

– A mi munkánk eddig sem volt l'art pour l'art, most, a fejlesztést követő időkben pedig véglegesen nem az. Nincs többé kifogás az anyagra, a technológiára. A gyárvezetés szemlélete még tovább „fiatalodott". A fejlesztés fejlesztette a mieink megérését, elfogadó, befogadó készségét. Jó érzés tapasztalni: bíznak művészi intencióinkban: teret adnak fantáziánknak, egyéni ízlésünknek, elgondolásainknak. Terveink megvalósítását – a lehetőségeket figyelembe véve – igyekeznek mindenkor maximális pontossággal megvalósítani. Ami még jövőbeli együttes kötelességünk a gyáriakkal: a kereskedelem, a piac, a vásárlók formakultúrájának szinkronba hozása 1975-tel. S ehhez: szándékaink jelzéséhez, az elmélet gyakorlati, „kézzel fogható" illusztrálásához – úgy érezzük – megfelelő alkalom volt négyünk iparművészeti múzeumbeli tárlata.

Torma Istvánné és J. Seregély Márta már kapott 1975. évre feladatot: teljes gyermek edénykészletet terveznek óvodáknak.

LÁSZLÓ MIKLÓS

BÚCSÚ MÁCZA JÁNOSTÓL

Meghalt 1974. november 14-én, nyolcvanegy éves korában. Nevét 1936-ban írtam le először, amikor még erősen hallgattak nálunk róla, s 1938-ban jelent meg nyomtatásban. 1964-ben és 1967-ben három írását is közreadtam az expresszionizmusról írt gyűjteményemben. Különös véletlen, hogy éppen most öt évvel ezelőtt végre meglátogathattam. Két könyve is megjelent azóta magyar nyelvünkön. Az esztétika és irodalom (1970) – s a Legendák és tények (1972).

Mácza János még mindig nem tölti be tudatunkban az őt megillető helyet. A szocialista magyar kultúra nem nélkülözhette Mácza János munkásságát, olvassuk egyik búcsúztatójában. Sajnos nélkülözte. Könyvei nagyon szűkkörű szakmai érdeklődők számára jelentek meg, s nem tudhatjuk nyomukban, hogy valóban kit vesztettünk.

Bortnyik-, Kassák-, Uitz-képek kerültek elő emlékeiből míg barátságosan fogadott moszkvai otthonában, s Majakovszkij hagyatéka. Egy hősi korszak nagy alkotói közelében élhetett, Lunacsarszkij, Tatlin, Rodcsenko, Liszickij, Kassák neve természetesen csengenek abban a környezetben, ahol egyedül a nép szolgálata, a tudás, tehetség, kitartó munka és emberi tisztesség jelentették az értéket, s nem rang, nem előjogok. „1926–32-ig a művészeti élet irányítója voltam" – mondta, fegyelmezetten és csendesen.

Csaknem fél évszázados szovjetunióbeli emigráció után is tisztán, hibátlanul beszélt magyarul. Magyar a felesége is, ez a nagyszerű asszony, aki otthont teremtett köré, otthont, szerény környezetben. Tegnapi épülettömbök, tegnapi bútorok között, de erejében és szelleme lobogásában fiatal ember fogadott öt éve, akit ma a moszkvai egyetem saját halottjának tekint. Ez csak jelkép. Mácza Jánost nem egyetlen egyetem búcsúztatja. A haladó világ áll most egy sír körül, a szocialista ember, alkotó, tudós példája előtt.

Univerzális ember volt Mácza János, korának parancsa szerint. Ibsen is gyógyszerésznek indult, de Mácza gyógyszerész diplomával nem csupán Európa-hírű író, nem csupán az esztétika professzora, egyetemi előadója, nem csupán művészeti szervező és irányító, de jelentős, alapvető irodalomelméleti, zeneelméleti,

MÁCZA János
Ip. Művészet 1975. 1.

Mácza János

Valutapolitikai folyamat különben aligha van, amelyik felfogható lenne annak is, akinek a pénzéről van szó." Amerika indiánjai az európai ember ésszerűsége ellen folytattak harcot, „ami ellen ma mi küzdünk, mint értelmünk legvégső produktuma ellen; világuk és környezetük szétrombolása ellen küzdöttek, szülőföldjük totális alárendelése ellen a profitnak, mely idegenebb volt nekik, mint az ő isteneik és szellemeik nekünk". Éppen elég terület van még tehát, ahol alapos és sürgős tisztázásra szorul az ésszerűség kérdése, s ahol nagyobb és veszélyesebb „hézagok" tátonganak még, mint az irodalom „apró kis felderítetlen zugaiban", amelyekben egyáltalán nem a ránk hagyományozott, kétes ésszerűség húzódik meg, hanem ellenkezőleg, a poézis értelme. Hamis alternatíva tehát valamely új racionalizmus jegyében az információ igényét állítani szembe a poézissel, mert a *közlés* erejét a *kifejezés* erejétől elválasztani nem lehet, hiszen „s megkockáztatom pirulás nélkül a szót: a megtestesült *szépség* éppúgy képes a felszabadításra, mint a közölt gondolat, felszabadításra vagy önmagában, vagy a provokáció révén, amely benne rejlik". És Böll (itt csak szemelgetve követett) gondolatmenete végül is igen határozott fogalmazásban, találó képpel zárja a polémiát: „És éppen ezért... felemelem szavam a poézis szétdúlása ellen, a száraz manicheizmus ellen, egyféle, úgy tetszik, szemellenzős vakbuzgóság képromboló dühe ellen, amely a fürdővizet még be sem ereszti, de a gyereket máris kiönti."

W. Gy.

MÁCZA JÁNOS: LEGENDÁK ÉS TÉNYEK

Tanulmányok a XX. század művészettörténetéhez.
Corvina Kiadó, 1972.

Augusztus 4-én tölti be 80. életévét Mácza János, a fél évszázada Moszkvában élő hazánkfia, az 1919-es forradalmi nemzedék tagja, a kiemelkedő életművet alkotott művészetteoretikus, aki ma is fáradhatatlanul dolgozik összefoglaló művein. További alkotói sikereket kívánunk Mácza János elvtársnak, s legújabb magyarul megjelent kötetéről szóló írásunkkal köszöntjük születése napján.

Ismét sikerült valamit törleszteni adósságainkból: Mácza Jánosnak a Gondolat Könyvkiadó gondozásában megjelent *Esztétika és forradalom* című tanulmánykötete után a Corvina Kiadó közreadta Mácza művészettörténeti és művészetkritikai írásait – Szabó Júlia kitűnő válogatásában, tudományos értékű jegyzeteivel és Mácza munkásságát ismertető tanulmányával. Izgalmas, gondolatébresztő írások, nemcsak kortörténeti dokumentumok, hanem a közel negyven éve írottak is épp oly aktuálisak, mint a hatvanas években születettek, vitára serkentőek, szenvedélyesek.

Mácza a századelejei magyar radikális-forradalmár gondolkodók egyik legfiatalabb képviselője, akinek útja Ady Endre versei tiszteletétől szükségszerűen vezetett A TETT-hez, majd a MA-hoz, a bécsi, a kassai és a moszkvai emigrációhoz. A magyar forradalmi művészet és társadalmi haladás ifjú hívéből a szovjet avantgarde harcostársa, teoretikusa és történetírója lett. Tanulmányai egyszerre forrásértékűek és tükrözői a marxista esztétika fejlődésének, belső vitáinak. Mácza életművének legizgalmasabb vonása éppen abban rejlik, hogy a történeti-esztétikai kutatást sohasem szakította el a napi gyakorlattól, a művészeti élet konkrét problémáitól – ugyanakkor a kortárs törekvéseket mindig történeti és esztétikai aspektusból ítélte meg. Pedig a személyi kultusz éveinek légkörére gondolva, egyáltalán nem volt könnyű megőrizni a politikai aktivitás és a tudományos analízis objektivitásának az egységét, azt a követelményt, amelyet Mácza így fogalmazott meg egy 1966-os

cikkében: „... differenciálni kell, és tudományosan hiteles rendszerbe kell foglalni századunk művészetének egész bonyolult anyagát, amelyet az is jellemez, hogy fejlődése során történelmileg elkerülhetetlen volt egy sor különféle fajtájú és minőségű kísérlet, útkeresés, melyeket jelentős eredmények, durva hibák egyaránt kísértek." Mácza tudja és tudta: „számolnunk kell azzal, hogy e feladat megoldása során előfordulhatnak és lesznek is kényes helyzetek. De ahhoz, hogy a modern művészettel kapcsolatos elmélkedéseink valóban tudományosak legyenek, megfeleljenek a marxizmus–leninizmus követelményeinek, a módszeren és a tájékozottságon kívül még arra is szükség van, hogy legyőzzük félelmünket a rázós vagy kényelmetlen kérdések iránt, elvessük azt a megrögzött szokást, hogy a művészet tényeiről és főleg a művészekről csak ünnepélyes hangnemben beszéljünk."

Megfelelően a MA szellemének. Mácza János a húszas évek elején a konstruktivizmusban látta a jövő művészetét, azaz a kibontakozó közösségi társadalomnak és a modern technikai civilizációnak megfelelő alakulását. De míg a Kassák-kör útja vagy a Bauhaus experimentális kutatása felé vezetett – mint azt Moholy-Nagy munkássága jelzi –, vagy a konstruktivitást úgyszólván vallásos-idealisztikus elvvé, elvont ideavilág képi tükrözésévé változtatta – mint az a képarchitektúrában történt –, a Szovjetunióba emigráló Mácza a tatlinizmusnak és a produktivizmusnak, tehát a konstruktivizmust a mindennapi gyakorlattal, az ipari tevékenységgel és az építészettel összekötő áramlatoknak a vonzásába került, ezért esztétikai kutatása logikusan az ipari esztétika és az építészet elvi kérdései felé fordult. A Gondolat Könyvkiadónál megjelent *Esztétika és forradalom* című tanulmánykötetben közzétett írásai, mint az *Avantgardizmus és a haladás* vagy különösképp az *Esztétikai kultúra a mindennapi életben és az iparban* programszerűen is vállalták ezt, de a jelen tanulmánykötet legizgalmasabb írásai is az ipari művészettel és az architektúrával foglalkoznak.

Mácza szenvedélyes tudós, de mindvégig meg akarja őrizni objektivitását. Jellemző a szocialista művészet stílusáról írt vitacikkének néhány sora: „Egyszóval, nem foglalhatunk el szubjektivista álláspontot. Persze, nézőnek és művésznek, kritikusnak és teoretikusnak egyaránt joga van arra, hogy egy-egy alkotói irányzatot, vagy egy-egy művészt a többi fölé helyezzen. De csak arra, hogy többre tartsa ezeket, nem pedig arra, hogy kedvenceit tekintse a szocialista művészet kizárólagos képviselőinek, szembeállítva őket minden mással." Minden bizonnyal nálunk is érvényesek e sorok. Magától értetődik, hogy a szubjektivitás kizárása ellenére Máczának több olyan megállapítása is olvasható, amely nem eléggé differenciál – ám ekkor sem akar kizárólagos érvényű lenni. Nagyobb gondolkodó annál, minthogy ne ismerné a valóság rendkívül összetett, bonyolult mivoltát. E bölcsesség is életműve tanulságai közé tartozik.

NÉMETH LAJOS

SZEKERES GYÖRGY (1914-1973)

A felvidéki Sarlós-mozgalom nagyreményű ifjú tagjaként indult. A moravska-ostravai antifasiszta *Magyar Nap* külpolitikai rovatvezetője lett, e minőségében járt 1936-ban Magyarországon, ahol élesszemű riporterként mérte fel a helyzetet. Nagy érdeklődéssel figyelte a Márciusi Front és a falukutatók munkásságát; ezzel a témával foglalkozott több későbbi, már Párizsban írt cikke és tanulmánya, melyek a *Szabad Szó*, az *Üzenet* és a *Korunk* hasábjain jelentek meg.

Nagy szerepet játszott a franciaországi ellenállásban, rendkívül bátor illegális tevékenysége során szőtt szoros barátságot több kitűnő íróval (Roger Vailland, Pierre Courtade, Claude Roy), akiknek később kiváló fordítója lett. A felszabadulás után a Magyar Függetlenségi mozgalmat képviselte a párizsi magyar követségen, közben a bevándorolt dolgozók szervezetének volt a főtitkára, majd itthon a külügyminisztériumban töltött be magas állást.

MÁCZA János

Nagyvilág 1973/8

Valutapolitikai folyamat különben aligha van, amelyik felfogható lenne annak is, akinek a pénzéről van szó." Amerika indiánjai az európai ember ésszerűsége ellen folytattak harcot, „ami ellen ma mi küzdünk, mint értelmünk legvégső produktuma ellen; világuk és környezetük szétrombolása ellen küzdöttek, szülőföldjük totális alárendelése ellen a profitnak, mely idegenebb volt nekik, mint az ő isteneik és szellemeik nekünk". Éppen elég terület van még tehát, ahol alapos és sürgős tisztázásra szorul az ésszerűség kérdése, s ahol nagyobb és veszélyesebb „hézagok" tátonganak még, mint az irodalom „apró kis felderítetlen zugaiban", amelyekben egyáltalán nem a ránk hagyományozott, kétes ésszerűség húzódik meg, hanem ellenkezőleg, a poézis értelme. Hamis alternatíva tehát valamely új racionalizmus jegyében az információ igényét állítani szembe a poézissel, mert a *közlés* erejét a *kifejezés* erejétől elválasztani nem lehet, hiszen „s megkockáztatom pirulás nélkül a szót: a megtestesült *szépség* éppúgy képes a felszabadításra, mint a közölt gondolat, felszabadításra vagy önmagában, vagy a provokáció révén, amely benne rejlik". És Böll (itt csak szemelgetve követett) gondolatmenete végül is igen határozott fogalmazásban, találó képpel zárja a polémiát: „És éppen ezért... felemelem szavam a poézis szétdúlása ellen, a száraz manicheizmus ellen, egyféle, úgy tetszik, szemellenzős vakbuzgóság képromboló dühe ellen, amely a fürdővizet még be sem ereszti, de a gyereket máris kiönti."

W. Gy.

MÁCZA JÁNOS: LEGENDÁK ÉS TÉNYEK

Tanulmányok a XX. század művészettörténetéhez.
Corvina Kiadó, 1972.

Augusztus 4-én tölti be 80. életévét Mácza János, a fél évszázada Moszkvában élő hazánkfia, az 1919-es forradalmi nemzedék tagja, a kiemelkedő életművet alkotott művészetteoretikus, aki ma is fáradhatatlanul dolgozik összefoglaló művein. További alkotói sikereket kívánunk Mácza János elvtársnak, s legújabb magyarul megjelent kötetéről szóló írásunkkal köszöntjük születése napján.

Ismét sikerült valamit törleszteni adósságainkból: Mácza Jánosnak a Gondolat Könyvkiadó gondozásában megjelent *Esztétika és forradalom* című tanulmánykötete után a Corvina Kiadó közreadta Mácza művészettörténeti és művészetkritikai írásait – Szabó Júlia kitűnő válogatásában, tudományos értékű jegyzeteivel és Mácza munkásságát ismertető tanulmányával. Izgalmas, gondolatébresztő írások, nemcsak kortörténeti dokumentumok, hanem a közel negyven éve írottak is épp oly aktuálisak, mint a hatvanas években születettek, vitára serkentőek, szenvedélyesek.

Mácza a századelejei magyar radikális-forradalmár gondolkodók egyik legfiatalabb képviselője, akinek útja Ady Endre versei tiszteletétől szükségszerűen vezetett A TETT-hez, majd a MA-hoz, a bécsi, a kassai és a moszkvai emigrációhoz. A magyar forradalmi művészet és társadalmi haladás ifjú hívéből a szovjet avantgarde harcostársa, teoretikusa és történetírója lett. Tanulmányai egyszerre forrásértékűek és tükrözői a marxista esztétika fejlődésének, belső vitáinak. Mácza életművének legizgalmasabb vonása éppen abban rejlik, hogy a történeti-esztétikai kutatást sohasem szakította el a napi gyakorlattól, a művészeti élet konkrét problémáitól – ugyanakkor a kortárs törekvéseket mindig történeti és esztétikai aspektusból ítélte meg. Pedig a személyi kultusz éveinek légkörére gondolva, egyáltalán nem volt könnyű megőrizni a politikai aktivitás és a tudományos analízis objektivitásának az egységét, azt a követelményt, amelyet Mácza így fogalmazott meg egy 1966-os

cikkében: „... differenciálni kell, és tudományosan hiteles rendszerbe kell foglalni századunk művészetének egész bonyolult anyagát, amelyet az is jellemez, hogy fejlődése során történelmileg elkerülhetetlen volt egy sor különféle fajtájú és minőségű kísérlet, útkeresés, melyeket jelentős eredmények, durva hibák egyaránt kísértek." Mácza tudja és tudta: „számolnunk kell azzal, hogy e feladat megoldása során előfordulhatnak és lesznek is kényes helyzetek. De ahhoz, hogy a modern művészettel kapcsolatos elmélkedéseink valóban tudományosak legyenek, megfeleljenek a marxizmus–leninizmus követelményeinek, a módszeren és a tájékozottságon kívül még arra is szükség van, hogy legyőzzük félelmünket a rázós vagy kényelmetlen kérdések iránt, elvessük azt a megrögzött szokást, hogy a művészet tényeiről és főleg a művészekről csak ünnepélyes hangnemben beszéljünk."

Megfelelően a MA szellemének. Mácza János a húszas évek elején a konstruktivizmusban látta a jövő művészetét, azaz a kibontakozó közösségi társadalomnak és a modern technikai civilizációnak megfelelő alakulását. De míg a Kassák-kör útja vagy a Bauhaus experimentális kutatása felé vezetett – mint azt Moholy-Nagy munkássága jelzi –, vagy a konstruktivitást úgyszólván vallásos-idealisztikus elvvé, elvont ideavilág képi tükrözésévé változtatta – mint az a képarchitektúrában történt –, a Szovjetunióba emigráló Mácza a tatlinizmusnak és a produktivizmusnak, tehát a konstruktivizmust a mindennapi gyakorlattal, az ipari tevékenységgel és az építészettel összekötő áramlatoknak a vonzásába került, ezért esztétikai kutatása logikusan az ipari esztétika és az építészet elvi kérdései felé fordult. A Gondolat Könyvkiadónál megjelent *Esztétika és forradalom* című tanulmánykötetben közzétett írásai, mint az *Avantgardizmus és a haladás* vagy különösképp az *Esztétikai kultúra a mindennapi életben és az iparban* programszerűen is vállalták ezt, de a jelen tanulmánykötet legizgalmasabb írásai is az ipari művészettel és az architektúrával foglalkoznak.

Mácza szenvedélyes tudós, de mindvégig meg akarja őrizni objektivitását. Jellemző a szocialista művészet stílusáról írt vitacikkének néhány sora: „Egyszóval, nem foglalhatunk el szubjektivista álláspontot. Persze, nézőnek és művésznek, kritikusnak és teoretikusnak egyaránt joga van arra, hogy egy-egy alkotói irányzatot, vagy egy-egy művészt a többi fölé helyezzen. De csak arra, hogy többre tartsa ezeket, nem pedig arra, hogy kedvenceit tekintse a szocialista művészet kizárólagos képviselőinek, szembeállítva őket minden mással." Minden bizonnyal nálunk is érvényesek e sorok. Magától értetődik, hogy a szubjektivitás kizárása ellenére Máczának több olyan megállapítása is olvasható, amely nem eléggé differenciál – ám ekkor sem akar kizárólagos érvényű lenni. Nagyobb gondolkodó annál, minthogy ne ismerné a valóság rendkívül összetett, bonyolult mivoltát. E bölcsesség is életműve tanulságai közé tartozik.

NÉMETH LAJOS

SZEKERES GYÖRGY (1914-1973)

A felvidéki Sarlós-mozgalom nagyreményű ifjú tagjaként indult. A moravska-ostravai antifasiszta *Magyar Nap* külpolitikai rovatvezetője lett, e minőségében járt 1936-ban Magyarországon, ahol élesszemű riporterként mérte fel a helyzetet. Nagy érdeklődéssel figyelte a Márciusi Front és a falukutatók munkásságát; ezzel a témával foglalkozott több későbbi, már Párizsban írt cikke és tanulmánya, melyek a *Szabad Szó*, az *Üzenet* és a *Korunk* hasábjain jelentek meg.

Nagy szerepet játszott a franciaországi ellenállásban, rendkívül bátor illegális tevékenysége során szőtt szoros barátságot több kitűnő íróval (Roger Vailland, Pierre Courtade, Claude Roy), akiknek később kiváló fordítója lett. A felszabadulás után a Magyar Függetlenségi mozgalmat képviselte a párizsi magyar követségen, közben a bevándorolt dolgozók szervezetének volt a főtitkára, majd itthon a külügyminisztériumban töltött be magas állást.

Mácza János

Kővágó Sarolda: Egy proletár festő a Tanácsköztársaságban

Népszabadság, 1984. IV. 30.

Mácza János, festő

az 1920-as évektől kezdve több magyar képzőművész talált otthonra, kapott munkát a szerjetuniában: Mácza János, festő Kemény Alfréd műkritikus és még többen, mások.

Akácz László: Október és a magyar képzőművészet.

Dolgozók Lapja, 1977. nov. 6.

Mácza János

A Corvina Kiadó „Művészet és elmélet" sorozatának új könyve Mihályfi Ernő képzőművészeti írásai „Művészek barátaim" címmel. – 1925-ben kelt az első Vaszary János a progresszív művészetről a fiatalokról és legfiatalabbakról c. írása és 1972-ben íródott a kötet befejező darabja amely Mácza János munkásságáról szól és művészettörténeti tanulmányainak gyűjteményes kiadását ismerteti.

Láttuk, hallottuk.

1977. V. 29. Petőfi, 16 40 /Kiné/.

Mácza János

az 1920-as évektől kezdve több magyar képzőművész talált otthonra, kapott munkát a szovjetunióban is. Elsőként Uitz Béla és Mácza János telepedett meg Moszkvában

akácz László: Október és a magyar képzőművészet.

Vas Néke, 1977. nov. 6.

Mácza János

A Ma egykori munkatársai közül Máttis-Teutsch Erdélyben,Ruttkay,Mácza egy ideig Kassán. Dobrovits Péter Zágrábban élt.Nemes Lampérth pályafutása tragikusan végződött.

Szabó Julia:A magyar aktivizmus története
Akadémiai Kiadó 1971 61.old.

Mácsa János

Az 1920-as évektől kezdve több magyar képzőművész talált otthonra, kapott munkát a Szovjetunióba. Elsőként Uitz Béla, Mácsa János telepedett meg Moszkvában.

Alsácz László: Október és a magyar képzőművészet
Dolgozók Lapja, 1977. nov. 6.

Mácza János

Esztétika és forradalom c. könyvét ugáltatja a szerző.

Szíj Rezső: Mácza J.: Esztétika és forradalom; Ipari Művészet, 1971. 3. sz. 40 l.

MÁCZA János

A konstruktivizmusról

Kritika, 1971. 7.sz. 40-46.

MÁCZA János

Németh Lajos

Mácza János halálára

Napjaink, 1975. 2. n. 312.*

20-
6-

8-ban Hollósy Simon és Fémes
ontváry, Nagy Balogh és Med-
ei Merse Pál, Benczur Gyula
n módon mindegyikük kezdemé-
t vagy stilust teremtő mester
n is továbbélő, eleven hagyo-
Ferenczy Károly életműve, pél-
lentett.
zakzáró és nyitó jelenségek
egy jelentős részének 1919
éntes emigrációja, egyesek
, de hosszabb ideig tartó

MÁCZA János

Németh Lajos

Mácza János: legendák és tények

Magyar Lap, 1973. 8. sz. 1273-1274

keresen különböztek egym
fogalmazást, amelyet Hev
Gerevich is irhatta voln
új hit, egy új erkölcsi
l e n individuális müvé
kollektiv müvészetet" sz
sét, mely szerint "a mi
/Uj müvészek könyve/, ha
pozitiv, az aktiv, a pro
szolidaritását" hirdető
nalizmus/. A progresszió
galmak, jelszavak más ér

MÁCZA János (esztéta)
KA

"A másik ilyen - voltaképp természetes, ám igy idegenből olvasva meglepetésként ható rokonitás a Proletárkult és avantgarde cimü fejezetben Kassák, Mácza és Anna Csabay."

ALMÁSI Miklós: Muzeumi tükörcsarnokban.. Befunde und Entwürfe. Berlin, 1984. 935.p.

Maczák Zsófia – grafikus

Művésztelep Domoloson

Az idén is megrendezték a Szigetvár melletti Domolos pusztán a művésztelepet. A Kastély Szálló ad otthont azoknak a pécsi hivatásos és amatőr alkotóknak, akik festő- és szobrászművészek, művészettörténészek és pedagógusok keze alatt tökéletesítik tudásukat. Festményeket, grafikákat készítettek a tábor résztvevői, és alkalmuk nyílt arra is, hogy megismerkedjenek a zománctechnikával.

A munka végeztével az elkészült művekből kiállítást rendeztek, a zsűri pedig díjakat osztott a legjobb eredményt elért alkotóknak.

A díjazottak közül Maczák Zsófia grafikája (jobbra) és Husztiné Jakab Erzsébet zománcképe (balra).

Husztiné Jakab Erzsébet

1997. júl. 26. Dunántúli Napló

Ericsson GH 688

69.900 Ft

+ 9.900 Ft előfizetési díj

Ericsson GF 788

89.900 Ft

+ 9.900 Ft előfizetési díj

Nokia 2110i

havi 500 Ft

+ 24.900 Ft előfizetési díj

A kedvezményes készülékárak augusztus 30-ig, és kizárólag új előfizetés vásárlása esetén érvényesek!

További információért hívja nonstop ügyfélszolgálatunkat a 06 1 464 6020-as, 06 20 200 200-as vagy mobiltelefonjáról díjtalanul a 030-as számon, vagy keresse fel bemutatótermeink, területi képviseleteink, illetve hivatalos viszonteladóink valamelyikét! A megvásárolható készülékek csak Pannon GSM SIM kártyával, a bérelhető készülékek csak a bérleti szerződésben hozzárendelt SIM kártyával használhatók! Ajánlatunk a készlet erejéig tart! Az árak ÁFA nélkül értendők!

PANNON GSM

Az élvonal.

MACZÁK TIBORNÉ Nógrán m.,

GAZIN
1998. MÁJUS 30-31.

Tájképek, csendéletek – Gondozónő festőecsettel

Munkahely, otthon és galéria

Középen az alkotó egyik „aktuális" művével a nógrádmegyeri idősek között FOTÓ: GYURIÁN TIBOR

Mindig is szeretett rajzolni, de a három fia, munkája mellett kevéske ideje jutott arra, hogy legalább önmaga előtt próbára tegye a tehetségét.

Az évek múlása aztán segített a dolgon: a fiúk felcseperedtek, így a munkahelyi és az otthoni teendői között egyre több időt tudott szánni az erősödő belső késztetés parancsának. A krétarajzok után – bátyja biztatására – az olajfestéssel is megpróbálkozott, s az eredmény a folytatásra voksolt.

A Nógrádmegyeren élő *Maczák Tiborné*, az idősek otthonának gondozónője ez év tavaszán először állította ki képeit az otthon helyiségeiben. Ezzel, ha úgy tetszik, másodszor és másként is bemutatkozik: az idősek, kollégák, falubeliek még többet tudhatnak meg belső világáról, szemléletéről, érdeklődéséről.

Tájképekkel kezdte, falurészletek, csendéletek megörökítésével folytatta, s mostanában életképekben adja vissza azt, amit lát, ami megkapó, mert végtelenül emberi. Az idősek, a sokat megéltek mozdulataiban kifejeződő magára maradottságról, s a magányoldó szeretetadás pillanatairól egyaránt „beszélnek" ecsetvonásai.

Nagycsaládban született, hatan voltak testvérek. Édesapja szívesen írogatott, bátyja – s egyben közvetlen szomszédja – szintén fest.

A közelség pedig külön jó arra, hogy egymás képeinek – a családtagokon kívül – ők ketten legyenek az első szemlélői.

(mj)

Két kötet az ünnepi könyvhét kínálatából

„Varázsigék és rejtjelek között"

Új Látószög címmel indította útjára a Kortárs Kiadó friss sorozatát, melynek első két kötete Tomkiss Tamás költő és Tallai Gábor író nevéhez fűződik. A szerzőket és műveiket a Magyar Irodalom Házában a napokban mutatta be a sorozat két főmunkatársa Domokos Mátyás a próza és Zalán Tibor a vers szerkesztője.

Tallai kötete az estre ugyan még csak félkész állapotban volt, ám *Nagy Zoltánnak*, a közreműködő színművésznek köszönhetően kitűnő tolmácsolásban ismerkedhetett a hallgatóság az író tollával. Tomkiss kötete azonban elkészült, s „Alt Control Del" címmel hamarosan megvásárolható – többek szerint hiánycikk – lesz a boltokban.

A számítógéphez kevésbé értő közönségnek tudnia kell, hogy a föntebb jegyzett három szócska nagyjából annyit tesz, hogy minden alkalmazásból kilép a masina kezelője, bezárja megnyitott dokumentumait... stb. Így aztán – azt mondhatjuk – a könyv a fedő oldalon lett bezárva.

A szerző úgy indokolta címválasztását, hogy azért kap kiemelt szerepet a számítógép, mert napjainkban mintha éppen ezzel az eszközzel kezdődne egy evolúciós szint; egyfajta eltávolodás a „hamvas" értelemben vett léttől.

– A könyv tehát bezárul és kinyílik egyszerre, bizonyítva talán azt is, hogy „aminek valószínűségét az írásművészetben el lehet fogadtatni, az a szellem világában realitássá válhat" – mondta *Domokos Mátyás*. Majd hozzátette: – A magyar irodalomnak örökös rákfenéje volt, hogy tehetséges indulások után – akár megmagyarázható okok miatt is – elmarad(t) a folytatás. Minden bizonnyal egy borongós századvéget éreznek meg a szerzők, egy filozófiai gondolkodásban lecsapódó közérzetről van szó.

Mintha *Kaffka* férge visszaváltozna, ám létének lefokozása már megmásíthatatlan – példáztak a szerkesztők. *Zalán Tibor* elmondta, hogy a versek kilencven százaléka új, eddigi költészetének javát a fiatal irodalmár a kötetből kihagyta.

A szerző erre reflektálva hangsúlyozta: szeretné, ha ez a könyv lenne jó ideig a *Tomkiss Tamás*-kötet, így nagyon ügyelt arra, hogy mi kerüljön most a sajtó alá.

Fölmerült természetesen, hogy Tomkissék generációját – mely történetesen a cikkíróé is – nevezhetjük-e nihilistának, pesszimistának. A válasz: igen, legalábbis a gondolkodó része – mondta a költő. Ugyanakkor hozzátette, ő nem képviseli generációját, a nyitó versben megfogalmazódó „mi" saját énjének kettősségéről szól.

* * *

Tomkiss Tamást és az Irodalom Visszavág című „új hullámos" lap szerzőgárdáját június 5-én, pénteken 15 órakor a szécsényi Krúdy Gyula Városi Könyvtár látja vendégül. A házigazda *Pál József* író, a Palócföld főszerkesztője lesz. A bemutatkozó fiatal szerzők írásai megjelennek Szécsény irodalmi lapja, a Lant ez évi 4. számában.

(dná)

Jó megfejtés, szerencs

MÁCZA János

Mácza János: Eszmeiség-avantgarde-művészet. 1-2.
Bp.: PIM, 198

rec. KOVÁCS József = Irodalomtörténeti Közlemények,
89, 1985, 250 - 252.

2.

keleti, mind a római egyházban egyaránt tisztelték. Magyarországi tiszteletük korai emléke, hogy arcképük a koronázási palástón és a korona alsó pántján is megtalálható.

Szent Lőrinc vértanút elsősorban Rómában választották sok templom védőszentjéül. Arcképe a koronzásái palástón már látható. A sorrendben elfoglalt 17. helyét különösebben nem tudom indokolni.

A 18. helyen Szent Katalin neve taiálható. Tekintettel arra, hogy anyaggyűjtésünk általában a 14. század közepéig terjedt ki, teljes bizonyossággal zárhatjuk ki Sienai Szent Katalin (+1380) személyét, s csak Alexandriai Szent Katalint választhatták védőszentül. A 305-ben vértanúhalált halt Katalint az egyetemes egyház a négy fő szűz és a 14 segítő szent között tisztelte.

A 19. helyen álló Szent Imre tiszteletét személye kellőképpen indokolja.

A 20. helyen a Szent János evangelista és a Szentlélek tiszteletére szentelt templomokat találjuk, de előfordulások egyenként alig több, mint az összes patrocíniumok 1%-a.

A 21–38. helyen álló patrocíniumok előfordulási gyakoriságai 1 és 0,12% közé, a 39–40. helyen állókéi 0,08 és 0,04% közé esnek, s ezeknek a szenteknek választását már csak véletlenszerű jelenségnek tarthatjuk.

Ha a védőszentek területi elterjedését vesszük vizsgálat alá, akkor az országos sorrendtől eltérő kisebb-nagyobb sajátosságokat figyelhetünk meg.[9] Ezeknek okát általában az egyes területeken előforduló patrocíniumok eltérő esetszámainak tulajdoníthatjuk. Különösen szembetűnő azonban, hogy amíg a Szűz Mária tiszteletére szentelt

9. Vö.: I. és II. táblázat.

MACZALIK ALFRÉD

Felsőbányai fest és ott készült műveiből ki is állít.

Murádin Ferenc: Felsőbányai nyarak (II.)

UTUNK, 1971. aug. 6. 10. lap.

Maczalik Alfréd

Bartók a zongoránál c.
zájzának reprodukciója

Utunk évlényv 70
Cluj 1969 299. old.

Maczalik Alfréd

Balogh Péter Szobrai

Budapest, 1984. / 2.

Macskalik Alfréd festőművész

Balogh Tétet szobrászművész 1920-ban született Bihar megyében, 1934-ben innen és munkás Nagyváradon, ahol Macskalik Alfréd festőművésznél folytatja rajztanulmányait.

L.M: Balogh Tétet szobrai

Dél-Magyarország, 1983. dec. 3.

Macsalik Alfréd, festőművész

a Magyar Nemzeti Galériában rendezték meg Balogh Péter szobrászművész kiállítását, aki 1920-ban született Bihar megyében, 1934-ben innen és munkás Nagyváradon, ahol Macsalik Alfréd festőművésznél folytatja rajztanulmányait. Főiskolai szinten ezt Budapesten és Bukarestben fejezi be.

Losonczi Miklós: Balogh Péter szobrai.
Somogyi Néplap, 1984. aug. 4. 4. old.

MDK.

Máczi Gábor

Gimn. tanuló grafikai munkásságáról

Vas Népe 1965 ápr.15.lap -

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Márki Gábor

VAS NÉPE

1965 ÁPR 15

16.271

Képzőművészeti kör a Hunyadi úton

Délután 5 óra lehetett, amikor bekopogtam a szombathelyi KISZÖV-székház nagytermébe, ahol a Szombathelyi Kisipari Szövetkezetek városi bizottságának Rudnay Gyula képzőművészeti szakköre tartotta foglalkozását. A szakkör vezetője, *Kenessey Péterné* éppen a portréábrázolás „rejtelmeiről" mesélt a szakkörieknek, akik meglehetősen kényelmetlen helyen, magas asztalnak támasztott rajztáblájuk mögött. Két modell is ült a rajzolók előtt. A szakkörvezető klasszikus példákon keresztül magyarázta a fej arányait, az arányok egymáshoz való viszonyát, a fény-árnyékok elhelyezkedését, a plasztikusságot, s egyéb más, a portrérajzoláshoz elengedhetetlenül szükséges tudnivalókat.

Idősebbek és fiatalok egyforma buzgalommal próbálják papírra varázsolni a minden vonás után nehezebbnek tűnő modell arcképét. A négy évvel ezelőtt alakult szakkör tagjai általános iskolai diákok, gimnáziumi tanulók, banktisztviselők, műszaki rajzolók és egy szobafestő. Immár a negyedik éve, hetente két alkalommal rendszeresen járnak foglalkozásokra, hogy bensőségesebb kapcsolatot teremtsenek a művészettel.

A képzőművészeti kör felszabadulásunk 20. évfordulója alkalmából ünnepi kiállítást rendezett. A nagyteremben a fal mellett áll a már lebontott kiállítás néhány képe. Közel harminc képet nézegettünk végig. A képek tematikája — nagyon helyesen — tükrözi a szakkörben folyó munka jelenlegi helyzetét, fejlődésének egyes állomásait. A képek mindegyikén látható az az ösztönösség, hogy minden „egyformán fontos", „mindent el kell mondani" a képen. De látni már letisztultabb, egyszerűbben összefogott, lényegre törő képeket is. *Simon Ernő* Citromos csendéletének tüzes színei valóban vonzzák a nézőt. Ügyes a technikai megoldása is. *Máczi Gábor* gimnáziumi tanulónak a grafika az erősebb oldala. Gondosan megrajzolt részletező tanulmányfejein azonban még nagyobb gondot kell fordítania az arányok helyes összhangjára. *Horváth Miklós* Halas csendélete színeiben hangulatos, összhatásában kellemes élményt nyújt. Érénye, hogy próbálkozik mai életünkből vett témákkal is.

Az egyik legsikerültebb akvarellt *Frank Mária* festette. Sikerült megoldania, hogy csaknem az egész képfelületét puhán tudta kezelni anélkül, hogy a színek erejükből, tisztaságukból vesztettek volna. Pedig a téma — mezei virágokból áll a csendélet — erre bőven adott lehetőséget. Figyelemre méltóak a nyolcadik osztályos *Tölgyesi Ernő* képei, aki foll- és túsrajzain szabadulni akar a szokványos technikától, igyekszik a lényeget hangsúlyozni. Nagy utat tett meg a korábbi mindent elmondani akaró, részletező képek festésétől, az egyszerűbb megoldásokig. *Ujvári István*, aki egy filodendronos csendélettel szerepelt a kiállításon. *Polikár Ferenc* Gépház című színes rajza, konstruktivitásával hat a nézőre. *Kiss Mihály* nagyméretű virágcsendéletének erőssége a színesség.

A kör jó úton halad. Idei terveikből elsősorban az dicséretes, hogy tovább erősítik arányérzéküket, rajztudásukat, több tanulmányt rajzolnak, festenek. *Kenessey* Péterné szakkörvezető odaadó igyekezete, művészet iránti rajongása serkenti a többieket is, hogy ne hátráljanak meg a mind gyakrabban jelentkező rajzi nehézségektől.

Zentai Pál

munkából, egészséges test-
mozgást és ismeretszerzést
Az egyesületi sportcsopor-
tok közül éppen ezért több
is rendszeresen tervezi ki-
rándulások szervezését az
ország más tájaira, a fő-
városba és környékére.
Elősegíti a rendszeres
sportolás megszerettetését
az ifjúság körében a Kili-
án vízi- és kerékpáros ál-
lomások további fejleszté-
se. Jelenleg 13 víziállomás
működik az országban,
melyek kajakokat adnak

zókat, az egészséges életre
törekvőket. Most már csak
az szükséges, hogy a sport-
szervezetek a program
megvalósításában legalább
olyan ötletesek, kitartóak
és kezdeményezőek legye-
nek, mint voltak a műsor
összeállításában.

A. A.

Sz. Spartacus—Szentgotthárd megyei I. osztályú labdarúgó-mérkőzés lesz ma délután fél 5 órai kezdettel Szombathelyen, a Hunyadi úti sporttelepen.

A pankaszi fiúpáros a falusi spartakiád megyei döntőjén.

Óriszentpéteri MEDOSZ, Pankaszi KSK—Kőszegi Ágyterítőgyár, Uraiújfalui MEDOSZ—Sz. Lendület, Sz. Spartacus—Sz. Közker, Május 2: Répcelak—Sz. Közker, Lendület—Spartacus, Kőszeg—Uraiújfalu, Óriszentpéter—Pankasz, Építők—Cipőgyár. Május 9: Cipőgyár—Répcelak, Pankasz—Építők, Uraiújfalu—Óriszentpéter, Spartacus—Kőszeg, Közker—Lendület. Május 16: Répcelak—Lendület, Kőszeg—Közker, Óriszentpéter—Spartacus, Építők—Uraiújfalu, Cipőgyár—Pankasz. Május 23: Pankasz—Répcelak, Uraiújfalu—Cipőgyár, Spartacus—Építők, Közker—Óriszentpéter, Lendület—Kőszeg. Május 30: Répcelak—Kőszeg, Óriszentpéter—Lendület, Építők—Közker, Cipőgyár—Spartacus, Pankasz—Uraiújfalu. Június 6: Uraiújfalu—Répcelak, Spartacus—Pankasz, Közker—Cipőgyár, Lendület—Építők, Kőszeg—Óriszentpéter. Június 13: Répcelak—Óriszentpéter, Építők—Kőszeg, Cipőgyár—Lendület—Kőszeg—Cipőgyár, Óriszentpéter—Építők.

NŐI:

Április 25: Cipőgyár—Pamut, Spartacus II—Kőszegi Á., Kőszegi Textiles—Lendület, Spartacus I—Közker. Május 2: Lendület—Spartacus I, Kőszegi Á.—Kőszegi T, Pamut—Spartacus II, Győrvár—Cipőgyár. Május 9: Spartacus II—Győrvár, Kőszegi T—Pamut, Spartacus I—Kőszegi Á, Közker—Lendület, Kőszegi Á—Közker, Pamut—Spartacus I, Győrvár—Kőszegi T, Cipőgyár—Spartacus II. Május 23: Kőszegi T—Cipőgyár Spartacus I—Győrvár, Közker—Pamut, Lendület—Kőszegi A. Május 30: Pamut—Lendület, Győrvár—Közker, Cipőgyár—Spartacus I, Spartacus II—Kőszegi T. Június 6: Spartacus I—Spartacus II, Közker—Cipőgyár, Lendület—Győrvár, Kőszegi Á—Pamut. Június 13: Győrvár—Kőszegi A, Cipőgyár—Lendület, Spartacus II—Közker, Kőszegi T—Spartacus I.

Élénk sportélet a szombathelyi Nagy Lajos Gimnáziumban

Az új középiskolás sporthatározat eredményeképpen ugrásszerűen megnövekedett középfokú iskoláink sporttevékenysége. Megyénk egyik legnagyobb középiskolája, a Nagy Lajos Gimnázium sem maradt el ezen a téren.

A kosárlabda bajnokságban 15 osztály csapata vett részt. A két csoportban körmérkőzés formában lebonyolított bajnokságot a II. A. és IV. C. csapata nyerte.

Asztalitenisz házibajnokságban 35-en vettek részt. A bajnokságot Varga Elemér nyerte. A további helyezettek: 2. Rákli Kálmán (III. A), 3. Benedek István (I. A), 4. Peresztegi László (IV. B).

Legnagyobb érdeklődés a házi tornaversenyt kísérte, amelyen 10 csapat indult.

Az egyéni versenyzőkkel együtt 148-an vettek részt a nagyszabású versenyen. Külön korcsoportban versenyeztek az I—II. és III—IV. évesek. Eredmények: Csapatban a II. C. (126,2) és a IV. D. (132.1) osztályok győztek. Egyénben Krchknopf Ferenc II. A. (27.3), illetve Boldizsár József IV. D. nyertek bajnokságot.

Kötelező gyümölcsfaápolás

A szombathelyi városi tanács mezőgazdasági osztálya a 20/1957. (XII. 11.) FM. sz. rendelet értelmében felhívja a szombathelyi gyümölcstermelők figyelmét, hogy a kora tavaszi mechanikai és vegyszeres védekezési munkálatokat végezzék el.

Amennyiben ezen felhívásnak nem tesznek eleget, a gyümölcstermelők terhére közérdekű védekezést rendel el a városi tanács mezőgazdasági osztálya.

Mácza János művészet-
történetíró.

1021

Művészetekről — marxista szemmel

Mácza János nevével a tízes évek második felében találkozunk először Kassák avantgarde folyóirataiban. A *Tett* és a *MA* színikritikusa és művészetelméleti szakírója volt, aki azonban a Tanácsköztársaság bukása után rövid csehszlovákiai, majd bécsi tartózkodás után a Szovjetunióba emigrált. Ma is Moszkvában él, mint a Lomonoszov egyetem professzora; ismert művészettörténész és esztéta, aki immár negyedik évtizede játszik tevékeny szerepet a marxista művészettudomány és esztétika alapvetésében és kibontakoztatásában.

Az emigrációban kifejtett tevékenységéről hosszú éveken át nem értesültünk. Az „elsüllyedt irodalom" sok más képviselőjéhez hasonlóan őt is csak az ötvenes évek végén „fedeztük fel" újra. Ekkor is csak mint irodalmárt: Majakovszkij első magyar fordítóját, a *Kassai Munkás* szerkesztőjét, aki 1919 után úttörő szerepet vállalt szocialista irodalmunk nemzetközi horizontjának kitárásában, kialakításában.

Majd a Gondolat Kiadónál 1970-ben megjelent *Esztétika és forradalom* című válogatás ízelítőt adott mai tudományos munkásságából is. Gondolatgazdag részlettanulmányai az esztétika alapkategóriáiáról, az avantgarde-mozgalmak művészettörténeti jelentőségéről, az ipari formatervezésről és történeti összefoglalója a szovjet esztétikai gondolat fejlődéséről — minden érdeklődőt meggyőzhettek arról, hogy Mácza János elméleti munkássága nemzetközi jelentőségű, elidegeníthetetlen része korunk marxista művészettudományának.

A Corvina által gondozott *Legendák és tények* című új kötete jelentős továbblépés az életmű magyar nyelvű bemutatásában. A kötet összeállítója, Szabó Júlia, azt a célt tűzte maga elé, hogy a válogatás az egész pályaképet érzékeltesse.

A kiadvány első része Mácza János színikritikusi és dramaturgiai nézeteit foglalja össze. „A dráma nem irodalom; a színpad nem képzőművészeti térlehetőség; a színjátszás nem előadóművészet. A három együttesen — és csak együttesen — külön művészet: a teljes színpad művészete" — olvassuk *A teljes színpad* című 1919-ben írott tanulmányában. A művészetnek az az ága, amelyben legközvetlenebbül nyilatkozhat meg a kollektív tett: a kollektív hit és kollektív cselekvés egysége.

A kötet legizgalmasabb írásai kétségen kívül azok a dokumentumok, amelyek a húszas és harmincas évek fordulóján lezajlott képzőművészeti és elméleti vitákhoz kapcsolódnak. Ezekben a szerző következetesen azt az álláspontot képviselte, hogy az új szocialista művészet nem támaszkodhat kizárólagosan a múlt századi realizmus hagyományaira. Alkotó módon fel kell dolgoznia mindazokat a vívmányokat is,

Nemes Lampért József: Mácza János portréja 1919-ből

amelyek az avantgarde-mozgalmak termékeny talaján születtek. A proletárművészet szűkítő tendenciái elleni harcban Mácza János számos esetben hivatkozik a nyugati, köztük a magyar származású művészek, mindenekelőtt Uitz Béla alkotásaira. (*A mai Európa művészete* című kötetében pl. felvázolja a magyar avantgarde történetét és tanulságait.) Ugyanezzel a szemlélettel közelít a szerkesztése alatt megjelent *A szovjet képzőművészet 15 éve* című dokumentumgyűjteményben az orosz avantgarde értékeléséhez is. Kiemelkedő érdemei vannak az orosz futuristák propagálásában, elismertetésében.

Nem kevésbé jelentősek azonban a kötet zárófejezetében található tanulmányok sem, amelyek a művészet egy másik ágával: az építőművészet természetével és specifikumával foglalkoznak. Mácza János következetesen kitartott azon felfogása mellett, hogy az építőművészet nem azonos az egyszerű építészettel; az újonnan kibontakozó szovjet építkezésekben — a technikai szempontok mellett — messzemenően érvényesíttetni kell a művészi koncepciót is.

A kötetet a szerző részletes önéletrajza vezeti be és Szabó Júlia tudományos igénnyel megírt pályaképe zárja. Mindkettő jelentős hozzájárulás az örvendetesen gyarapodó Mácza-irodalomhoz.

Botka Ferenc

(Mácza János: Legendák és tények. Corvina. Előkészületben.)

1972 AUG

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 21
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

...s Károly:
...tok szám-
...ere
...lal, kötve
48 Ft
...yi Egye-
...zült tan-
...vitel ana-
...lszámolá-
...rteti, ha-
...z össze-
...a keres-
...különböző
...munkához,
...s informá-
...unka meg-
...nállnak.

...ldal,
61 Ft

...mi
...ve

...may László
...i szakisko-
...oldal, fűzve
193 Ft
...v nélkülöz-
...ázi-klinikai
...ltalános or-
...kai, kémiai,
...smereteken,
...parazitoló-
...l foglalko-
...ra küldött
...al, a vizs-
...azásával, a
...mi eljárá-

...dal, fűzve
8,40 Ft

A jól ismert szerzők könyvüke a pedagógiai, pszichológiai kuta tás és a gyakorlat közös tevékenységeként állították össze szaktanárok számára az 5. osztályos tantervi anyag alapján.

Járó Miklósné—Almási László:
Nevelésmódszertan nevelőotthonok számára
Tankönyvkiadó. Kb. 304 oldal, kötve kb. **26 Ft**
A kötetben összegyűjtött tanulmányok a gyermekvédelem és a nevelőotthoni nevelés céljával, feladataival, s a célok megvalósítása érdekében a feladatok korszerű megoldásának lehetőségeivel, módjaival és az otthon életének megszervezésével, az életrend kialakításának módszereivel foglalkozik.

G. Kerschensteiner:
A munkaiskola fogalma
Tankönyvkiadó. Neveléstörténeti Kiskönyvtár. Kb. 180 oldal, kötve kb. **13 Ft**
A polgári pedagógia egyik legismertebb képviselőjének reprezentatív művét régen igénylik a nevelés elméletével és gyakorlatával foglalkozó pedagógusok.

Varga Lajos:
A tanulói kísérletezés a fizikatanításban
Tankönyvkiadó. 236 oldal, fűzve **18,50 Ft**
Ez a kiadvány a tanítás hatékonyságát kívánja szolgálni. Elsősorban az általános és középfokú iskolákban fizikát tanítóknak nyújt segítséget az új anyag feldolgozásába iktatott kísérletek és gyakorlatok megszervezéséhez, vezetéséhez és értékeléséhez.

Jog

A Magyar Népköztársaság Alkotmánya
(Miniatűr kötet)

...tokában, a
... illetve szervezésel-
...ismeretek legkiemelkedőbb kép-
viselőinek munkásságát feldolgoz-
va tulajdonképpen ennek a tu-
dományágnak a történetét írta
meg.

Infrastruktúra
(Válogatott tanulmányok)
Közgazdasági. 432 oldal, kötve **74 Ft**
A kitűzött kiadói cél: lehetőleg teljes tematikai áttekintést adni az infrastruktúrával kapcsolatos kérdésekről. Válogatta: Illés Iván és Rimaszombati Jenő.

Krekó Béla:
Optimumszámítás
(Nem lineáris programozás)
Közgazdasági. 656 oldal, kötve **85 Ft**
Folytatása a több hazai és külföldi kiadást megért **Lineáris programozás** című munkának. A mű csak a determinisztikus modellekkel foglalkozik, és csak a statikus módszereket taglalja, viszont ebben a körben a folytonos és a nem folytonos modelleket is vizsgálja.

Statisztika

Komlós Pálné:
Földrajzi statisztikai zsebkönyv
...b. 144 oldal,
8 Ft
...tévenként kerül
...talmazza a műve-
...z kapcsolódó leg-
...egfrissebb termé-
...öldrajzi adatokat,
...rképeket. A kiad-
...ikai Hivatal köz-
...készült.

...lattár I—III.
... 1300 oldal, kb.
610 Ft
...a könnyűipar ösz-
...it ismerteti, be-
... jelentőségét és
...azdaságban és az
...odik fejezet rész-
...zik az 1949—1970-
...akra a szocialista
...nelt könnyűipari
...elési adataival.

...hírközlési évkönyv
... 170 oldal, kötve
80 Ft
...ékoztatást nyújt
... hírközlési tevé-
...ődéséről és az el-
...elért eredményei-
...ad a közlekedés
...szetételéről és az
... történt változá-

...i statisztikai
... 120 oldal, kötve

az eg
...sokra, jó
...elmélet
...táblázatar
...feladatok
...nálhatósá
...zott és bő

Kémia

L. I. Antr
Elméleti
Tankönyv
kötve kb.
A Szovje
megért kö
meretek
adja. A
számára
kívül töm
követhető
ban tárgy
és a fémo
lult egye
geit, az o
ródokon
folyamato

Szolcsány
Vegyipari energetika
Műszaki.

A könyv
ipari mű
tikai elem
fokának é
kiszámítás
tosabb ve
desztillálá
rakciót.

Orvost egész

Babics Ar
Urológia
Medicina.
egyetemi
Az utolsó
nagy utat
fejlődését
urológia
gyógymód
oldalú ala
merész n
keztek, b
Babics pr
összefogla
meretekne

Gábor Gy
Cardiológi gyakorlatb
Medicina.

A könyv
sősorban
korlat sze
Főbb fejez
séggel, a
zető leggy
a szívbeteg
dozásával

A Korányi tudományo Korányi Sá

M.D.K.

MACZIESKY József asztalos

Hejce püspöki ugarató asztalos-munkái 1774

Művért 1955. 1/7.

Soós Imre: Fazola Henrik és Lénárd egri vasművesek

44.

dr. Maczke Károlyné, kötött

MDK

4. orsz. iparmüv. kiáll. Mücs. 1959.

Burgkmair /1473—1531/ e
gozott, akár tanitványa,
/15oo k.—1561 k./. Az u
-1528/ és M. Schaffner /
nierista festészet főkén
eredményeként terjedt el

MDK

dr. Maczke Károlyné kötött

4, Orsz. Iparmüv. kiáll. Mücs. 1959.dec.

4. Отд. Прагер. Клаб. Чех. 1959. дек.

MDK

Dr.Maczke Károlyné

Dr.Maczke Károlyné /kötött/ szerepelt a IV. Orszg.Iparm.Kiáll.-on.

IV.Országos Iparművészeti Kiállitás.Műcsarnok Budapest 1959.Dec. 18 - 1960.Jan.31.Kat.

Mackenzie /?/, stukkönnüres

Iparmüvészet 1895-ben 73. l.

Maczkó András

Szivetei agyagmű-
vész

lásd

Raffay András
alatt

. F.: Un vase oriental en porcellaine
e monture d orfevrierie du XIV.siecle.
8 L, év és hely nélkül.
jos: Vezető Budapest szobrai megtekin-
Kis 8 o, 0 K, 148 L, Budapest, 1939.
n Ignátz: Bakacs-kápolnai emlékkönyv.
96 L, Esztergom, 1877.
mon: Ferenczy István élete és müvei.
K, 402 L, Budapest, 1906.
zilicae B. Mariae Virginis a XX.S. Ste-
itae. 16 o, 0 K, 38 L, év és hely nélkül.
zilicae Strigoniensis anno 1856 die 31
nsecratae. 8 o, 6 K, 200 L, Pest, 1856.
lav: Stredovecá architektura na Sloven-
et. 8 o, 123 K, 484 L, Prága-Eperjes,

ie Stadtpfarrkirche St. Jacobi maj. in
. Freistadt Leutschau. 16 o, 1 K, 52 L,
2.

MDK

Maczkó János

Tanulmányfej, szén

A bajai "Fesztivál" Képzőm. Kiáll. kat. Bajai Muzeum 1949. jul. 3./

MDK

Maczkó János

Utépités, of.

Munkába indulók, of.

A bajai "Fesztivál" Képzőm. Kiáll. kat. Bajai Muzeum 1949. jul. 3.

MACZKO MATYÁS, Vordein/próbálómester/

Emlitve:-45.-1642.III.22. Ház örökséggel kapcsolatban szerepel a neve. 30.old.

SZÁSZ PÁL: Adatok a nagybányai Pénzverő alkalmazottairól 1530-1660 25.old.

NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY, LVI-LVII.évf. 1957-1958. Akad.Kiadó, Bpest. 1958

Maczky Sajos (Kő Pál)

Az 1959-60-as tanévben a Képzőművészeti Gimnázium-ban tanult.

Kő Pál: Mire tanított Somogyi.
Művészet, 1975.április - 7.oldal

M.D.K.

MACZKY Lajos tanuló

Részvétel a kiállításon

(t.i.) A Képző és Iparművészeti Gimn. kiállítása

Magyar Nemzet 1961. febr. 11. 4. l.

Maczó Mihályné, náv festő

Budapesten, a Mezőgazdasági Múzeumban aug. 16-án nyílt meg a „Mezőgazdaság a náv művészetben, 1980." c. kiállítás, melyen Maczó Mihályné festett-lakkozott búzaszemekből összerakott mozaikképei szerepeltek c/említve/.

Sass Ervin: Mezőgazdaság a náv művészetben, 1980.
Békés Megyei Népújság, 1980. aug. 28.

Macró Mihályné, naiv festő

/zene/

A naiv müvészek muzeumában az uj állandó kiállitással együ
megnyitják Macó Mihályné növénymozaik képeiből és Magyar
szobor faragásaiból rendezett tárlatot. Mindezt vasárnap 1
tól nézhetik meg Kecskeméten a Naivmüvészek Múzeumában.

Jó reggelt!

1981. VIII. 15. Kossuth 4.25 /Vné/.

itt
r Lajos
10 órá-

Maczó Péter
(Bp. 1949-
Címe: 1142 Bp. Erzsébet kir.né útja 75/a
Nyomdaipari, az Iparművészeti Főiskola tanára, plakáttervezéssel foglalkozik.

Békéscsabai Alkalmazottgrafikai Biennálé
Plakátkiállitás, Munkácsy Muzeum, 1978.IV.2-V.28.
-Katalógus a könyvtárban-

Maczó Péter, grafikus

A kötet borítóját és kötéstervét

rajzolta.

Kiss Dénes: A vizimadarak népe 8.

Népszava, Bp. 1975. okt. 25.

Marcsó Péter, grafikus, typográfus.
2./ Felsőfokú.
Kurba Ildikó: Kérjegy (Marcsó Péter).

Műnövet, 1988, augusztus 31 – okt.

VÁTI
HÍRADÓ

GRAFTRAX
Elektronikai és Számítástechnikai Gazdasági Munkaközösség
H-1108 Budapest, X. Gázmozdony utca 16. IX. em. 38. Telefon: 580-613

chip

Schöde & Wider

MATERV

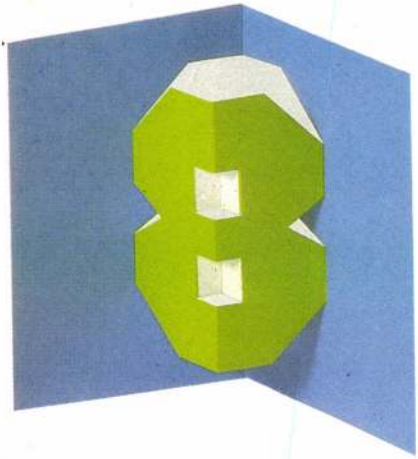

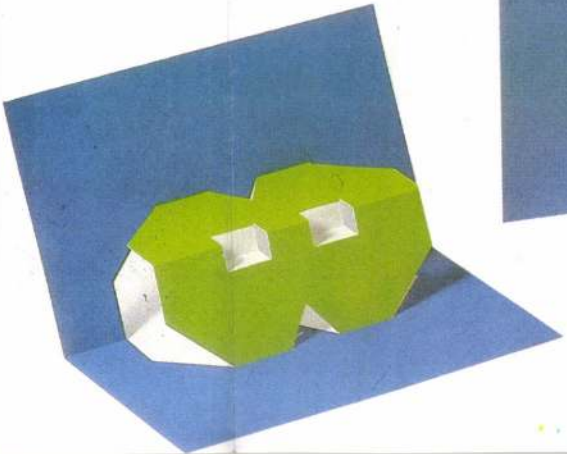

Nemzeti Szalon a Műcsarnokba

Gondolatok a Tavaszi Tárlatról

Emlékszem – kora ifjúságomból –, állt egy épület az Engels tér sarkán. Eklektikus, historizáló, csarnokszerű épület volt. Ma már magam is azt hiszem – hisz olyan régen történt –, csupán látomás volt, és mint a látomással oly gyakran megesik, váratlanul el is tűnt. Lebontották. Akár a Nemzeti Színházat. Pedig a Metró még csupán akkor ébredezett hosszú álmából, és alagútja talán csak a Keleti pályaudvarig nyújtózkodott. Éppen ezért oka sem lehetett a rombolásnak. Talán rontotta a városképet? Netán összeomlással fenyegetett? Vagy esetleg kellett a hely más, fontosabb intézményeknek? A helyén ma zöld házikó, bazár, kolbászsütő, virágbolt áll. És száll, szálldogál a parfümös szegfűillattal keveredett sült kolbász szaga, belengve időt és teret. Az élet kemény reáliái; a sült kolbász és a kacsingató pénztárca kikövetelték helyüket és rangjukat, amit addig a tudat bakafántos „ugyan mire is jó?" termékei, a képek és szobrok birtokoltak. Hátrébb az agarakkal! Pattogott, pukkadozott a véreshurka, összekacsintva a pénztárcával. És a csendéletek elcsendesedtek, az életképek meghátráltak az élet képtelenségei elől.

A lebontott épületet Nemzeti Szalonnak hívták. Ha valaki még szeretné felidézni, hogy milyen is volt, és Szófiában időzik, sétáljon el a város központjában lévő parkba. Ott szökőkutak és szobrok társaságában még megláthatja hasonmását.

De félre a nosztalgikus búsongással. A Nemzeti Szalon, legalábbis szellemében, ezen a tavaszon újra éledni látszott, beköltözött a Műcsarnok úgyszintén historizáló falai közé.

Igaz, csupán időlegesen verhetett tanyát és álnéven jelentkezhetett, *Tavaszi Tárlat*ként hívta fel magára a figyelmet.

Egy április végi hétköznap délután – ha jól emlékszem, ez a nap péntek volt, de ebből már igazán nem szeretnék szimbólumot kanyarítani, netán azt állítva, hogy valami köze lehet a képzőművészet Robinsonjának hűsé-

Maczó Péter, grafikus, tipográfus. 1. Folytatás.
Hudra Klára: Kézjegy (Maczó Péter.

Kézjegy

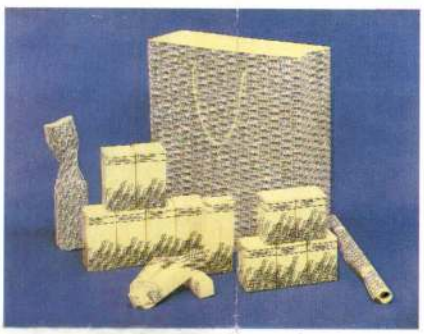

Kézjegy

Maczó Péter 1949-ben született Budapesten. A középiskolai tanulmányok után a Könnyűipari Műszaki Főiskola nyomdamérnöki szakát végezte el, majd 1973-tól az Európa Kiadóban kezdett el dolgozni tipografusként. 1976 után az Iparművészeti Főiskola Grafikai Ágazatának vezető adjunktusa. Közben foglalkoztatta a Magvető, a Műszaki és a Corvina Kiadó, munkatársa volt az Interpress Grafik és az Ipari Forma című magazinoknak, s így elmondhatjuk, hogy elkötelezte magát a magyar kulturális életnek. A hetvenes évek végétől rendszeres résztvevője hazai és nemzetközi grafikai, könyvművészeti és plakátkiállításoknak, ilyen jellegű pályázatoknak. Díjazott munkáinak egyike a müncheni Farsang plakátpályázatra készített szellemesen végtelenített, nyíltan karikatúraszerű plakátja (1985). Izgalmasak irodalmi érdeklődését is eláruló illusztrációs plakátjai: E. A. Poe A holló, Örkény István egyik Egyperces novellája. Szinte minden könyvespolcon találhatunk olyan könyvet, amelynek borítója az ő nevéhez fűződik, s az elmúlt évek során az ünnepi könyvhétre is ő hívta fel figyelmünket hirdetményeivel. Nem feledkezhetünk meg a tipográfus talán kevésbé ünnepélyes tevékenységeiről sem. Csomagolási és arculattervei, újévi kártyái, naptárai, emblémái mindennapi környezetkultúránkat folyamatosan befolyásoló tényezők vagy azokká lehetnek (Chip, VÁTI és Grafipax embléma, pezsgőcímke és dobozterv, Centrum csomagolási makettek stb.). Maczó Péter – ellentétben burjánzó, nosztalgikus díszítményeket divattá tevő korízlésünkkel – az egyszerű, pontos, intézményes jeleket kedveli, úgy gondolja, írástudó korunkban a betű a legalapvetőbb vizuális morféma, azaz a jó felirat a KRESZ-jeleknél is egyértelműbb, jelentésgazdagabb. A betűkép önmagában is, tekintve történeti előképét – például az A betűnél az ökörfejet –, olyan plasztikus forma, amely ideális esetben feleslegessé tehet mindenfajta elképiesítést, emblémásítást. A tipográfus gondolatai egy lap megtervezéséhez, a jelen esetben, megfelelő „alapot" adhattak.

Hudra Klára

Művészet, 1987. aug., 30-old.

kása, 1932; *Kisszínpadok a ciprusligetben,* 1943; *Ház vörös szobával,* 1972). Valószínűleg művészete ezen a ponton is közvetlenül a gyermekkori élményekhez kapcsolódik.

Művészi világa annyira öntörvényű, önmagából fakadó, hogy semmilyen művészettörténeti kategóriába nem helyezhető bele. Bár képzett művész volt, képein az alakok megformálása közel áll az autodidaktákéhoz és naivokéhoz, ezért is nevezik néhányan – helytelenül – őt is naiv művésznek. Román korai képeinek emberalakjait sokkal inkább *Cézanne* fürdőzőivel lehet párhuzamba állítani. Hiszen megfogalmazásuk ugyanúgy a kompozíciónak van alárendelve, ebből fakadnak az esetleges elrajzolások, elnagyolások.

Román művészetét nem lehet összefüggésbe hozni a kor hazai és európai művészeti irányzataival sem. Van ugyan benne némi szürrealisztikus vonás, de csak amennyire az álom szürreális. Több hasonlóságot találunk, ha a hazai expresszionizmussal vetjük össze, fenntartva, hogy Román nem expresszionista festő. A hasonlóságok oka részben az, hogy művein az élmény elevenségének visszaadására, tehát egyfajta expresszivitásra törekszik. Másrészt hogy magánya ellenére a kor légkörében élt, érzékeny szelleme felfogta az őt körülvevő világ ellentmondásait, visszásságait. Képein ezek felett ítélkezik, „a piszok ellen" küzd, azt akarja az emberek belsejében is, a külső világban is megsemmisíteni.

Kolozsváry Marianna

Román's art can not be related either to the Hungarian or European artistic trends of the period. Though it has certain surrealistic features it is only to the extend of the surrealistic content of the dream. More similarities can be found with Hungarian expressionism, maintaining, howewer, that Román is not an expressionist painter. The reason of it, on one hand, is that he strives at reproducing the liveliness of the experience, that is, at a sort of expressivity. On the other, in spite of his solitude he was living in the atmosphere of the time and his sensitive spirit perceived the contraversies and perversities of the surrounding world. In his paintings he passes judgement on them, "he struggles against dirt and wants to destroy it inside people and in the outer world as well".

Marianna Kolozsváry
Translated by Mrs. Eszter Tóth

Román György: A csavargó fürdője (Bath of the Tramp), olaj, farost lemez, 100 × 65 cm, 1966

CURRICULUM VITAE

1913. He was born on the 13th of January, in Budapest. At the age of 3–4 years he lost his hearing due to meningitis.
1919. At the Exhibition of Art–Treasures Turned Public Property, under the impact of the exhibits he decided to become a painter.
1921–28 At the Academy of Fine Arts studied as the pupil of István Réti and in the meantime in
1922–23 studied in Munich, in
1924 worked at Nagybánya.
1931. Travelled to Berlin.
1931–32. Passed several months in Paris and Vienna.
1934–36. Tried his luck in China and Japan.
1937. Started his literary activity.
1963. His biographic novel, Out of Solitude was published.
1973. He was awarded with the golden degree of the Order of Labour.
1979. A portrait–film was made of him, titled Out of Solitude.
1981. Died in Budapest on the 1st of September.

INDIVIDUAL EXHIBITIONS OF HIS WORKS:
Ernst Museum Budapest (together with István Dési Huber and Sándor Mikus), 1932; Creation Artists'–House, Budapest (together with Ernő Hrabéczy) 1944; Free Trade Union of Artists, Budapest 1947; Műcsarnok Small Hall, Budapest 1958; Fényes Adolf Hall, Budapest 1967; Fényes Adolf Hall 1972; Lajos Hatvany Museum, Hatvan 1975; Műcsarnok 1978, Műcsarnok 1983; Vigadó Gallery, Budapest 1988.

Maczó Mihályné népi iparművész

Különleges képeket készít a szentendrei Maczó Mihályné: alkotásai különféle színűre festett búzaszemekből mozaik-technikával készülnek. Egy-egy ilyen képhez több ezer búzaszemre van szüksége.

mán sajtó?

mánia vezeti, mert két pontot rabolt idegenből. Második Magyarország és Norvégia 1—1 ponttal.

A magyar válogatott teljesítményét minden lap dicséri, megállapítva: az első félidőben ez a csapat

persze, nincs mitől félniü
hiszen a moszkvai olimp
óta nagyon tudatosan k
szültek a ma kezdődő Eur
pa-bajnokságra. A kont
nens legjobbjai itt vanna
„Hajdúország" fővárosába
Debrecenben és minden j
dós bizonyítani szeretne. A
öregek azért igyekezne
hogy jelét adják: *tartj*
még helyüket a legjobb

Maczó Péter

1949-ben született Budapesten.
Végzettség: nyomdamérnök
Tevékenységi terület: az alkalmazott grafika valamennyi területe
Lakcím: 1065 Budapest, Nagymező u. 25.

, Magyarország

ja a papírt az írógépből.
t vesz elő.
rakja az indigót. Ír:
ja a papírt az írógépből.
t vesz elő.
rakja az indigót. Ír:
ja a papírt az írógépből.
t vesz elő.
akja az indigót. Ír:
a papírt.
van a vállalatnál.
édel. Egyedül lakik.
hívják.
meg: Wolfné. Wolfné.

Hazánk, Magyarország

„Kicsavarja a papírt az írógépből.
Új lapokat vesz elő.
Közibük rakja az indigót. Ír:
Kicsavarja a papírt az írógépből.
Új lapokat vesz elő.
Közibük rakja az indigót. Ír:
Kicsavarja a papírt az írógépből.
Új lapokat vesz elő.
Közibük rakja az indigót. Ír:
Kicsavarja a papírt.
Húsz éve van a vállalatnál.
Hideget ebédel. Egyedül lakik.
Wolfnénak hívják.
Jegyezzük meg: Wolfné. Wolfné.
Wolfné."

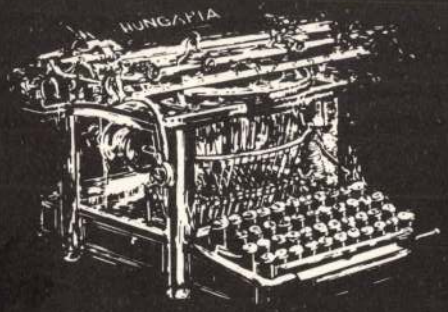

Macskássy János

1910-ben született Budapesten
Végzettség: Képzőművészeti Főiskola
Tevékenységi terület: reklámgrafika, pasztellfestés
Lakcím: 1075 Budapest, Dohány u. 1/c.

Mack Lajos

bécsi akad. szobrász
1900–1915 állt a Zsol-
nay-gyár szolgálatá-
ban. Ő készítette a
finom figurálisdisz-
targyak legtöbbjét.

Nikelszky Géza

Pécsi képzőművészek
Baranyai Magyar-
ság. 1922. máj. 25.

HARMAN / BECKER Automotive Systems Kft.
Székesfehérvár (Sóstó Ipari Park), Holland fasor 19.

MACZELKA LÁSZLÓ*

1. ábra: Távlati kép

Tervező: MATERV Kft.
Felelős építész tervező: Maczelka László
Építész tervezők: Balai Barnabás, Holyba Pál, Séfer Krisztián
Statikus tervező: Török Katalin
Gépész tervező: Tóth István (P & T)
Elektromos tervező: Szabó László (SZUNVILL)
Külső közmű-, úttervező: Sándi László
Gázellátás tervező: Takács László
Spinkler hálózat, tűzvédelem: Kázsmér Béla (ALBA PLAN)
Környezetvédelem: Kudron István / Szabó István (ZAJKONTROLL)
Talajmechanika: Szolnoky Gábor
Geodézia: Zsiga György (GEOPLAN)
Építtető: HARMAN / BECKER Automotive Systems Kft.
Ludwig Söckl, Till Krisztián / Radocsay László
Megbízó, lebonyolító: LORANGER Ipari Ingatlanfejlesztő és Hasznosító Rt. Dely Géza
Kivitelező: ARÉV Rt. / SÁG Rt.
Építésvezetők: Kótai László / Nagy Tibor

2. ábra: Főbejárat, tömb délről

Előzmények

A HARMAN német-USA közös tulajdonú cég (Straubing központtal) elektronikai részegységeket gyárt a számítástechnikai-, szórakoztató-, ill. távközlési ipar számára. A menedzsment 2000. folyamán úgy döntött, hogy a Székesfehérváron eddig elszórtan, több telephelyen (bérelt létesítményekben) működő üzemeit egy helyen telepíti le.

Helyszín

A megvásárolt telek (hrsz.: 9916/5) a Sóstó Ipari Parkban, az Amerikai és a Holland fasor sarkán található; 165 m széles; 192 m hosszú; alapterülete 31.156 m^2. A távlati bővítés lehetőségét egy előirányzott 13 311 m^2-es terü-

3. ábra: Helyszínrajz

* ügyvezető igazgató, MATERV Kft.

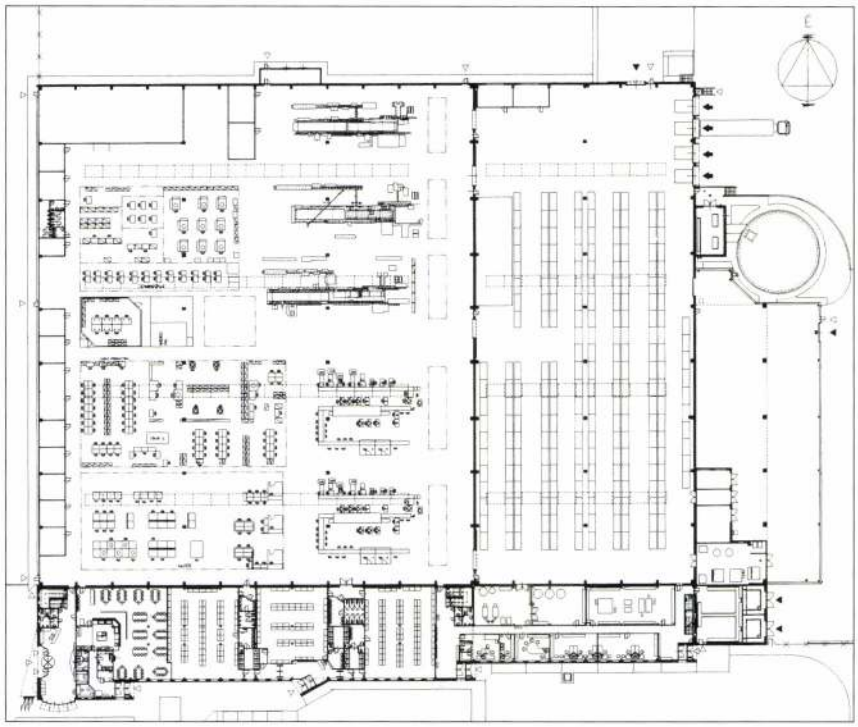

4. ábra: Földszinti alaprajz

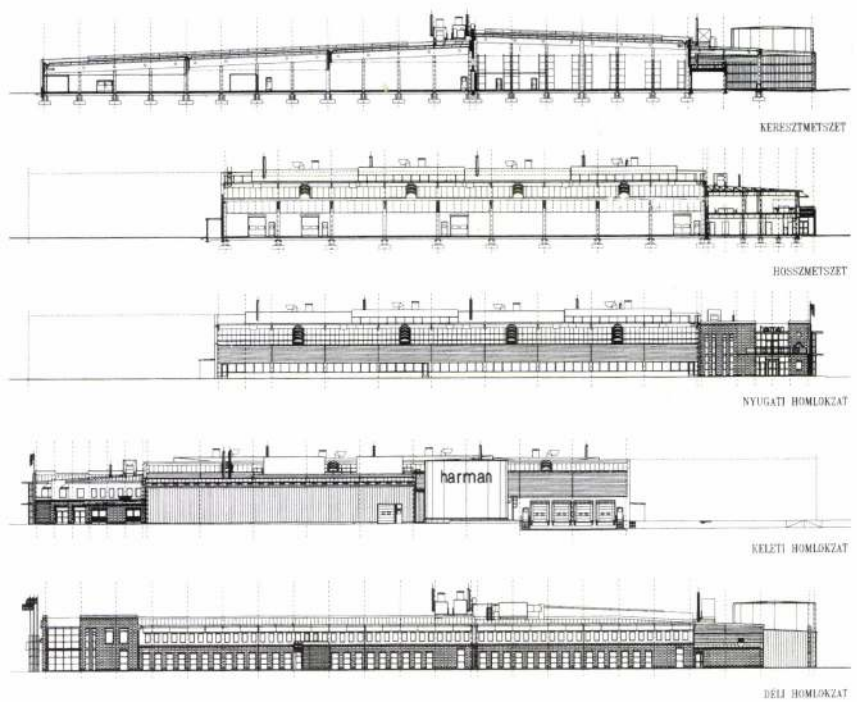

5. ábra: Metszetek és homlokzatok

let megvásárlása biztosítja a telek északi irányú (90 m szélességben történő) meghosszabbításában (hrsz.: 9916/6).

A közel sík terepen a talajvíz igen magasan volt, a mértékadó talajvízszint gyakorlatilag megegyezett a terepsíkkal. A területre vonatkozó szabályozás max. 45%-os beépíthetőséget, ill. 13,50 m max. homlokzatmagasságot írt elő; továbbá a beépítési vonallal az Amerikai fasor felől min. 45 m, a Holland fasor felől min. 10 m távolságot kellett tartani.

Telepítés

A telken tömbösített elrendezésben az alábbi létesítmények nyertek elhelyezést (keletről nyugat felé haladva, egymás mellett): a földszintes gyártócsarnok (cca. 6000 m^2), raktárcsarnok (cca. 3000 m^2) és a melléképületek tömbje (cca. 900 m^2); továbbá előttük, tőlük délre a földszint + 1 emeletes fejépület (cca. 1600 m^2 szintenként).

A telekre két gépkocsibehajtó út vezet: délről (a Holland fasor felől) a keleti telekhatár mellett; nyugatról (az Amerikai fasor felől) a Cseh utca tengelyében. Az épület előtt nyugaton kétsoros, délen egysoros gépkocsiparkoló található, merőleges beállásokkal. (A parkoló befogadóképessége 230 db személygépkocsi, ami 5 db mozgássérült állással, továbbá a konyhaüzem áruszállítását biztosító állással egészül ki.) A déli (Holland fasor felőli) parkoló feltáró útja a telep teherbejárata; a nyugati (Amerikai fasor felőli) parkolóút a telep vészkijáratához csatlakozik.

A kerítés a telek keleti és északi oldalán a telekhatáron fut, a déli és a nyugati oldalon az épület homokvonalához csatlakozik. A teherforgalmat egy 6 m széles automata tolókapu bonyolítja. Ezen keresztül egy szintbeli, majd észak felé haladva egy süllyesztett (–1,20 m) szintű rakodóudvarra jutunk. Az északi telekhatár melletti tűzoltó út csak 4 m széles (egyirányú), a későbbi bővítést figyelembe véve nem kapott szilárd útburkolatot, murvázott kivitelű. A tűzoltó útról kétszárnyú kapu nyílik a kétsoros parkoló felé.

Az áru és a nyersanyag ki- és beszállítása a rakodóudvarokon keresztül történik. A fűtetlen raktárba egy nagyméretű szekcionált kapu vezet (szintben); a süllyesztett rakodóudvarra 4 db rámpakiegyenlítős-tömítéses (gumileffentyűs) szekcionált kapu nyílik. A két rakodóudvar között nyert elhelyezést a 12 m átmérőjű, 10 m magas acélszerkezetű spinkler-tartály, továbbá (a raktárak keleti homlokzatához ragasztott) spinkler gépház.

A melléképületben található a vegyianyagraktár, a veszélyes anyag- és hulladéktároló, továbbá az akkutöltő és a kompresszorgépház. A melléképületet délről a trafóház és az elektromos kapcsoló helyiség zárja. A teherbejárat másik oldalán a gázfogadó nyert elhelyezést.

A főbejárat a kétszintes fejépület saroktömbjében, a nyugati homlokzaton található; az alkalmazotti bejárat a déli homlokzat kitüremkedésénél van. A fejépület visszalépcsőző homlokzati síkjainak véglezárásaként további 3 szélfogós bejárat szolgál a konyha, az üzemorvos, ill. a kamionsofőrök számára.

Funkciók

Fejépület

A kétszintes fejépület az irodai és a szociális blokk elhelyezésére szolgál.

Ezt az épületrészt úgy terveztük, hogy egy későbbi emeletráépítést (irodabővítést) is lehetővé tegyen. A tömb nyugati végén lévő földszinti előcsarnokba a homlokzati síkból visszahúzott főbejárati forgóajtón keresztül jutunk. Az előcsarnokban nyert elhelyezést a recepciós pult, továbbá a vendégváró (lobby) ülőbútorai is. A tér megvilágítását íves üvegfal biztosítja.

Az előcsarnokból kétkarú lépcső vezet az emeleti irodákhoz, de innen nyílik egy kétnemű WC-blokk; továbbá be lehet menni a gyártócsarnokba és az étkezőbe is. Utóbbi 102 fős fogyasztótérrel és melegítőkonyhával bír, a konyhaüzem külön utcai bejárattal rendelkezik. Az emeletre érkező lépcsőkar alatti tér takarítószer tároló céljára hasznosítható.

A fejépület másik (keleti) végén az emeletről levezető menekülő lépcső található (a főlépcsővel azonos elrendezésben). A lépcső előteréből (a homlokzati síkból szintén visszahúzott) szélfogón keresztül juthatunk a szabadba (vészkijárat), de ugyaninnen nyílik egy kétnemű WC-blokk, ill. az orvosi rendelő helyiségcsoportja is. Utóbbi egy vizsgálóból, raktárból és orvosi mosdó-WC-zuhanyozóból áll. A lépcsőházból ajtó vezet a gyártócsarnokba, az érkező lépcsőkar alatti tér hulladék tároló céljára hasznosítható.

A földszint fennmaradó részét az öltözőcsoportok foglalják el. A Holland fasor felől közelíthető meg (a homlokzati síkból előreugró tömegben lévő) alkalmazotti bejárat; ez egy közlekedő térbe vezet, ahonnan (betekintést gátló előtereken át) 3 öltözőcsoport nyílik: szimmetrikus elrendezésben (a folyosó két végén) 2 db 250 fős öltöző (az egyik férfi, a másik női), középen 1 db 200 fős női öltöző. Az öltözők „C" közepesen szennyezett tisztasági fokozatúak, „III" kettős-szekrényes kialakításúak (az utcai és a munkaruha elkülönítetten kerül elhelyezésre). Az üzem három műszakos, a mosdók és a zuhanyozók a legnagyobb műszakszámra (83, ill. 66 fő) méretezettek. Az öltözők átmenő forgalmúak, átöltözés után a dolgozók közvetlenül a gyártótérbe jutnak.

A gyártócsarnok felőli előterekből nyílóan nyert elhelyezést a női-, ill. férfi üzemi WC-csoport; a legnagyobb műszakszámra: 150, ill. 66 főre méretezve.

A földszint magasraktár előtti folytatásában (középfolyosós elrendezésben) irodák, ill. sofőrtartózkodó (az ablakos traktusban), ill. kazánház, gépészeti tér és mérőlabor (a sötét belső traktusban) nyert elhelyezést. A helyiségcsoport keleti végén egyeneskarú lépcső és szélfogós menekülőajtó kapott helyet.

A főlépcsőn följövve az emeleti lépcsőelőtérbe jutunk, innen nyílnak középfolyosós elrendezésben az irodák, ill. a tárgyalók (utóbbiak értelemszerűen a belső sötét traktusba kerültek). A kétnemű WC-csoportok a középfolyosó két végén nyertek elhelyezést. A magasraktár előtti tömb homlokzati 4,5 m széles traktusa az irodáké, ill. egy teakonyha, továbbá egy dohányzó kapott itt helyet. A belső traktusban a szellőző gépház, a szerver helyiség és az archívum található. A tetőre kerültek a fejépület klimatizálását biztosító nagyméretű gépészeti berendezések is.

Gyártócsarnok

Az üzemi térbe kerülő szerelősorok mellett a fizikai dolgozók (betanított munkások) többnyire ülőmunka-jellegű tevékenységet folytatnak (előkészítés, összeállítás, forrasztás, préselés, szerelés, ellenőrzés, csomagolás stb.). A csarnok nyugati homlokzata melletti 4 m széles sávban a gyártással közvetlen kapcsolatban lévő munkatársak irodái, továbbá tartózkodók, ill. WC-csoport kapott helyet.

A térsor (a WC-csoportot kivéve) a füstelvezetés levegő utánpótlásának biztosítása miatt egy légtérben kell, hogy legyen a gyártócsarnok légterével.

Raktárcsarnok

A bejövő nyersanyagok, részegységek, szerelvények, ill. a kimenő végtermékek be- és kiszállítása, ellenőrzése és tárolása a magasraktárban zajlik. A raktári állványokra targoncák adják fel az árut.

Melléképület

A raktárcsarnokhoz, ill. a fejépülethez tapadó lapostetős, ill. enyhe tetőlejtésű melléképületben az üzemeltetés és a technológia által igényelt gépészeti kiegészítő funkciók nyertek elhelyezést: pl. targoncatöltő, trafó, elektromos kapcsoló, kompresszor-ház, stb. A térsort eredetileg egy fedett, de nyitott, vasbeton tartószerkezetű traktusban képzeltük el; ezt később – beruházói kívánságra – egy acélszerkezetű, zárt, fűtetlen raktári sávval egészítettük ki. (Utóbbi kivitelezője a SÁG Rt. volt.)

Alkalmazott anyagok, szerkezetek

Monolit vb. tömbalapok, ill. előregyártott vb. kehelyalapok készültek a csarnok és a fejépület pillérei alatt; monolit vb. sávalapok és talpgerendák a lépcsőházi- és a homlokzati körítő falak alatt.

A háromhajós gyártócsarnok keresztirányban (raszteren) 3 x 24,00 = 72,00 m széles, a raktárcsarnok 2 x 18,00 = 36,00 m. A gerincvonalat a tűzgátló fal teteje adja. A hosszirányú raszterméret 9 x 9,00 = 81,00 m. A fejépület, ill. a későbbi bővítés felőli véghomlokzatokon a pillérek 6,00 m-ként vannak. Az oszlopokra ülő előregyártott vb. gerendák hordják a horganyzott acél szelemeneket, ill. a BUTLER erre kerülő MR-24 korcolt acél trapézlemez tetőjét.

A hőszigetelés 10 cm vtg. THERWOOLIN kasírozott lemez, belső acél trapézlemez burkolat nem készül. Az épületek merevítését közvetlenül a tető-, ill. homlokzati síkok mögött elhelyezett merevítő acélszerkezetek (andráskeresztek) biztosítják.

A fejépület tartószerkezete előregyártott vb. váz: a hosszirányú raszter 6,00 m; a keresztirányú 6,00 és 3,00 m. A közbenső és a tetőfödém szintén előregyártott vb. elemekből készült, a födémpallók kereszt- és hosszirányban futó gerendákon ülnek. Az emeletmagasság 3,60 m. Az épület merevítését a lépcsőházak monolit vb. határolófalai, ill. egyéb alkalmas helyen lévő vb. falak adják. A tetőfödémet úgy kellett kialakítani, hogy egy későbbi emeletráépítés fogadására alkalmas legyen.

A csarnok 4,20 m, ill. 0,90 m magas körítő falai 38 cm vtg. POROTHERM elemekből falazottak, kívül-belül vakoltak, festettek. A lábazati hőszigetelésre KNAUF lábazati vakolat került. A parapetfal fölötti teljes homlokzati felület vízszintes sinushullámú acél trapézlemez, ami a K 110 / 400, 500, 600 jelű vízszintes acél falkazetták függőleges távtartóira (bordáira) ül. A kazettákba 10 cm vtg. THERWOOLIN ásványgyapot hőszigetelés került. Az ajtók és az ablakok a fejépületével megegyezően hőhídmentes, porszórt alumínium szerkezetek (SCHÜCO). A külső falnyílásokat hőszigetelt, betekintő mezős szekcionált kapuk (MEYER-TONNDORF) zárják. A füstelvezetők légutánpótlásának biztosítására a két oldalhomlokzaton nyílásfelületekre is szükség volt.

A fejépület körítő falai 38 cm vtg. POROTHERM elemekből falazottak; a földszinten hasított mészhomoktéglával burkoltak, az emeleten vakoltak, festettek. A lábazati hőszigetelésre KNAUF lábazati vakolat került. Az ajtók és az ablakok porszórt, hőhídmentes, részben rejtett bordás alumínium szerkezetek (SCHÜCO).

A válaszfalak 10 ill. 15 cm vtg. szerelt gipszkarton falak (KNAUF), gletteltek, fehérre festettek (DISZPERZIT).

A csarnokban a tömör acél ajtószárnyak acél tokba kerültek (DOMOFERM). A belső falnyílásokat függőlegesen feltekeredő gyorsmozgású ipari kapuk (EFAFLEX) zárják. A tűzgátló

6. ábra: Fejépület déli homlokzata

7. ábra: Bejárati előcsarnok

falban lévő tűzgátló tolóajtók normál állapotban nyitva vannak. (A tűzjelző hálózat jelére automatikusan záródnak.)

A belső üvegfalak a földszinti étkezőben és az emeleti pénztárban SCHÜCO szerkezetek. Az ajtótokok acélból készültek, az ajtószárnyak az öltözőkben és a vizes helyiségekben tömör, az irodákban mélyen üvegezett kialakításúak (DOMOFERM).

Az épület POROTHERM homlokzati falai külön hőszigetelést nem igényeltek. A lapostető hőszigetelése 10 cm vtg. lépésálló AUSTROTHERM, a lábazaté 5 cm vtg. PERIMATE. A fejépületben a földszinti padló alatt 3 cm vtg. lépésálló AUSTROTHERM került elhelyezésre.

A csarnokpadló alatt DURKEN felületszivárgó lemez és 1 rtg. PE fólia adja a talajnedvesség elleni szigetelést. A tetőn MR-24 korcolt acél trapézlemez burkolat készült (1:24-es lejtéssel). Az eső a tetőről vápa ill. attikacsatornákon keresztül belső vízelvezetéssel távozik. A tetőfelülvilágító dongákba integrált hő- és füstelvezető kupolák kerültek (SIH).

A fejépület 1 rtg. bitumenes vastaglemez talajnedvesség elleni szigetelést kapott. A tetőn korcolt, horganyzott acéllemez fedés készült (RHEINZINK), fa gerendákra ülő deszkázaton, 3°-os lejtéssel. Az eső a fejépület-tetőről külső vízelvezetéssel távozik.

A csarnokpadló 20 cm vtg. acélhajbeton. Az épületkörüli járda betonból készült, hasonlóképpen a rakodóudvar; az utak – az északi murvázott tűzoltóutat kivéve - aszfaltozottak.

A vizesblokkok, az étkező és a teakonyha kerámia lapburkolatúak, ugyanígy a földszinti közlekedők, az előcsarnok és a lépcsőházak. Az orvosi rendelőben és az öltözőkben is kerámia lapburkolat készült, az irodák FLOTEX szőnyegpadló burkolatot kaptak. Az épület előtt díszburkolatként, továbbá a parkolókban VIACOLOR került lerakásra.

A kazánház, ill. egyéb alárendelt helyiségek padlója simított beton.

A vizesblokkok ajtó magasságig csempézettek, a fali lábazat mindenütt a padlóburkolat saját anyagából felhajtva készült. A csarnokokban kerámia ill. keményfa fali lábazat van.

A fejépületben 60 x 60 cm-es, látszóbordás kazettás álmennyezet a +2,70 és a +6,30 m-es szinteken került elhelyezésre (elméletileg 60 cm magas álmennyezeti teret biztosítva a gépészeti és az elektromos szerelés számára).

A ház (tűzfalként kialakított) északi homlokzatához tapad a dohányzó (a gyártócsarnokból megközelíthetően); továbbá egy betonburkolatú szabadtéri rakodótér (a raktárból nyílóan).

GESTAMP / ESMAR HUNGÁRIA Kft.
Mór (Ipari Park), Akai u. 3.

MACZELKA LÁSZLÓ*

1. ábra: Fejépület délről

Tervező: MATERV Kft.
Felelős építész tervező: Maczelka László
Építész tervezők: Balai Barnabás, Holyba Pál, Lele Judit
Statikus tervezők: Szabó István, Török Katalin
Gépész tervező: Tóth István (P & T)
Elektromos tervező: Csikós Györgyné / Gazdag Péter (AKTÍV)
Külső közmű tervező: Sándi László
Gázellátás tervező: Takács László
Környezetvédelem: Kudron István / Szabó István (ZAJKONTROLL)
Talajmechanika: Szolnoky Gábor / Szörényi Júlia (BOHN)
Geodézia: Zsiga György (GEOPLAN)
Építtető/megbízó: GESTAMP / ESMAR Hungária Kft. Roberto Martinez, dr. Siska Miklós
Kivitelező: ARÉV Rt. / SÁG Rt.
Építésvezetők: Kántor László / Zs. Nagy Tibor, Szabó István, Bánhegyi Tamás

Előzmények

A GESTAMP / ESMAR HUNGÁRIA Kft. – akkor még ESMAR HUNGÁRIA néven – 2000. májusában nyitotta meg móri üzemét (I. ütem – a 2146/32 hrsz-ú telekrészen). A cég alapítója a barcelonai székhelyű Estampaciones Martinez S. A. részvénytársaság. A vállalat alapprofilja: préselt fémalkatrészek gyártása az autóipar, illetve a számítástechnikai ipar részére. A cégcsoport magyarországi gyártóbázisa Mór külső részén, a Győr-Székesfehérvár országúttól délre húzódó Ipari Parkban zöldmezős beruházásként épült. Kivitelezője az ARÉV Rt. volt.

2001-ben fenti üzem északi irányban egy újabb hajóval bővült (II. ütem).

2002. februárjában a cég a korábbi opciós telek (hrsz.: 2146/33) északi bővítményeként további telekrészt vásárolt (hrsz.: 2146/41) az Akai utcával párhuzamos alsó bekötőút mentén. Így egy alaprajzilag L-alakú telek jött létre, ennek délnyugati részén épült az új gyártócsarnok és a fejépület (III. ütem). A tervezés 2002. februárjában indult, az épület átadása augusztusban megtörtént. A II. és III. ütem generálkivitelezője a SÁG Rt. volt.

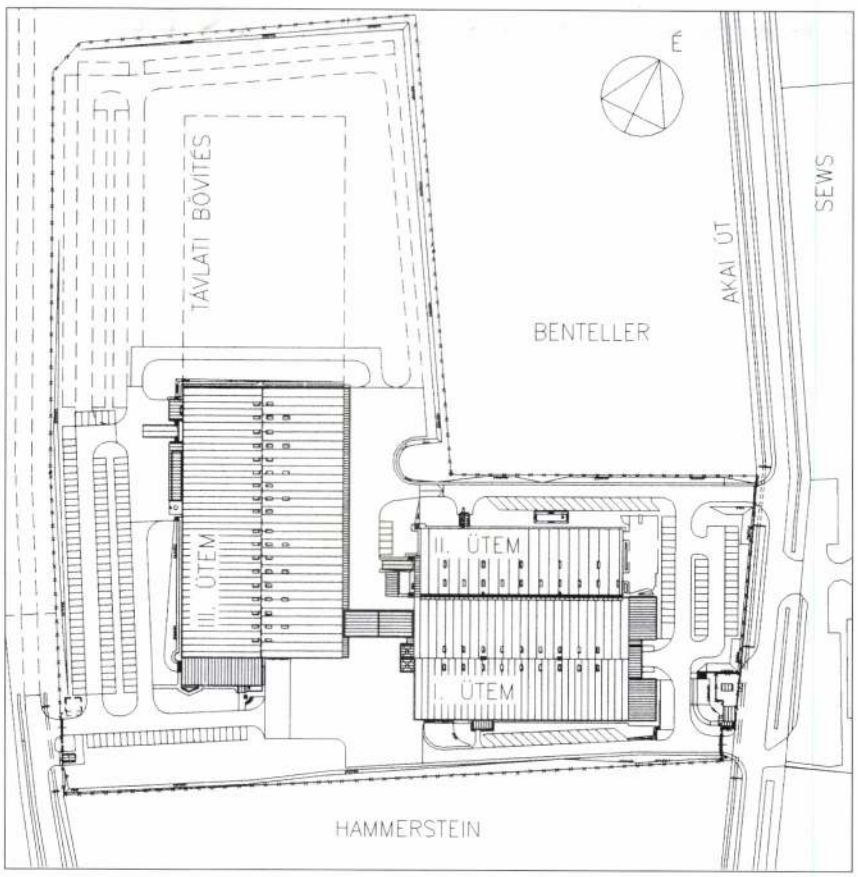

2. ábra: Helyszínrajz

* ügyvezető igazgató, MATERV Kft.

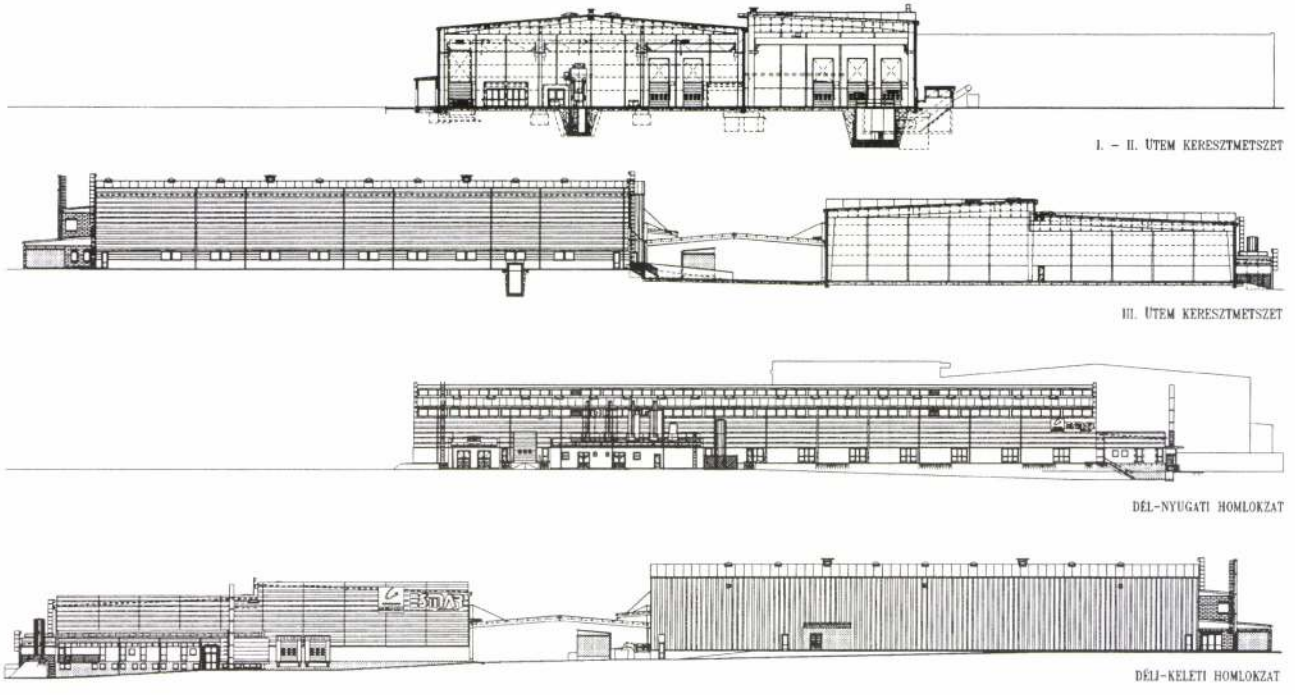

3. ábra: Metszetek és homlokzatok

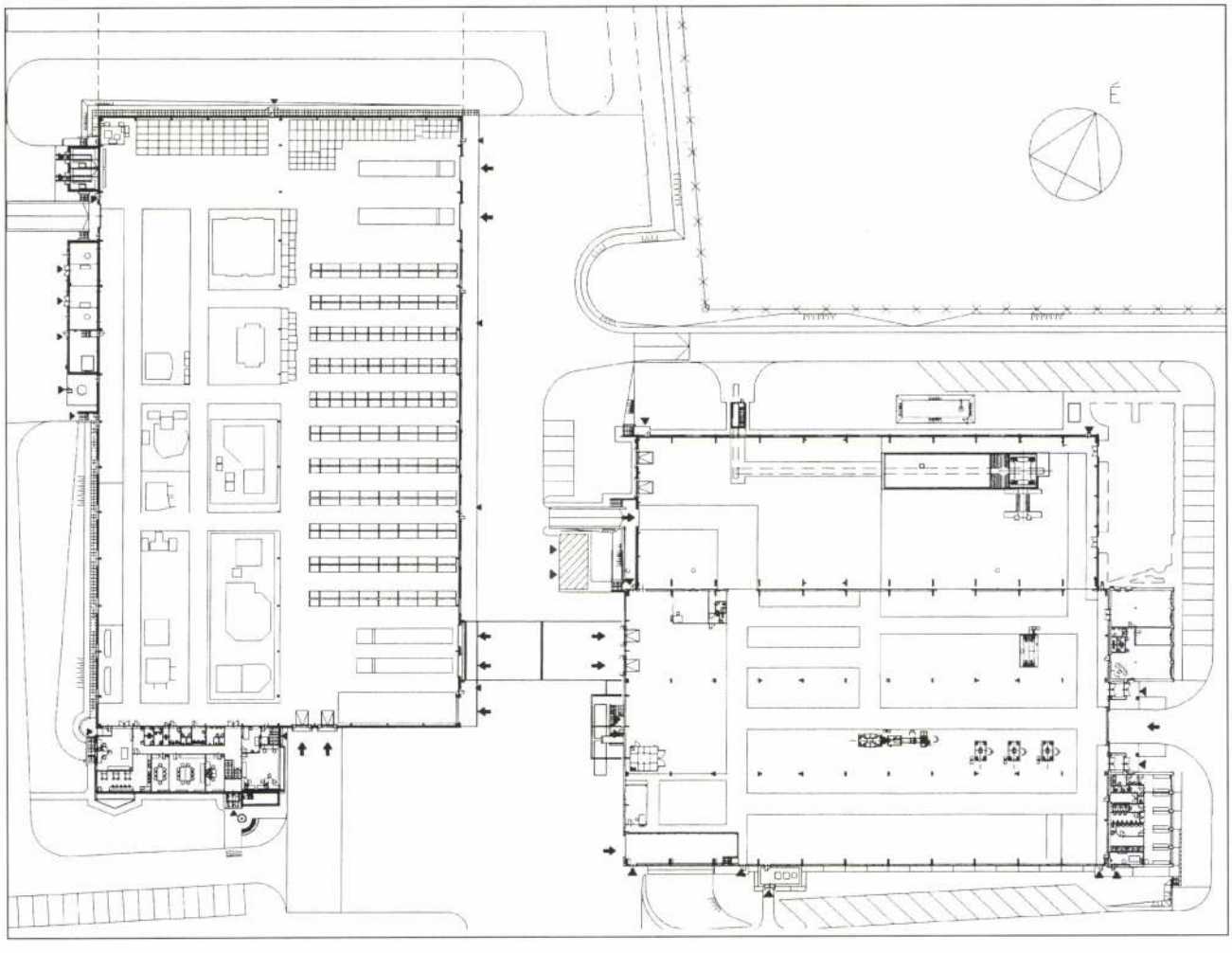

4. ábra: Földszinti alaprajz

5. ábra: II. ütem építés közben

Helyszín

A telken a terep a feltáró úttól (Akai u.) délnyugati irányban 8,5 m-t lejt (182,80 m B.f.-től 174,30 m B.f.-ig lefelé). A tereprendezés és a terület egy részének víztelenítése, továbbá a szivárgóhálózat megépítése az I. ütemben megtörtént. Ugyanígy kiépült az I. ütem létesítményeit ellátó víz-, csatorna-, gáz-, elektromos- és telefonhálózat is.

Az I. ütemben átadott sajtoló üzem egy acél tartószerkezetű háromhajós daruzott BUTLER-csarnok, aminek keresztirányú mérete 3 x 15,00 = 45,00 m; hosszirányú mérete 2 x 7,80 + 9 x 7,20 = 80,40 m. A két szélső hajó út felőli (északkeleti) homlokzata elé két 10,00 x 15,00 = 150,00 m^2 alapterületű blokk került, amiben az irodák és a szociális helyiségek nyertek elhelyezést. A csarnokot a telekre úgy telepítettük, hogy északnyugati irányban (később) bővíthető legyen.

A hátsó rakodóudvar szintje 1,20 m-rel lejjebb került, mint a földszinti padlónívó.

A két Akai u. felőli gépkocsibejáratnál egyirányú forgalom van: a délkeleti saroknál lévőnél a bemenő, az északnyugatinál a kimenő forgalom bonyolódik. A személyforgalom céljára az utcai fronton külön kerítéskapu létesült a délkeleti bejáró mellett. A porta is ide települt. Az épület körül belső utakon és rakodó-udvarokon keresztül folyik az áruszállítás. A fejépület előtt futó útról parkolók nyílnak. Az I. ütemben összesen 88 db személygépkocsi elhelyezésére volt mód.

Szabadtéri trafó épült a porta mögött, a felső útról (kívülről) közvetlenül megközelíthetően. A kompresszorház az üzem délkeleti homlokzata elé került (a csarnokhoz hozzáépítve). A veszélyes anyagok hulladéktárolója a hátsó rakodóudvarról nyílik, a létesítmény 6,00 m-re van a csarnok délnyugati homlokzatától.

A II. ütemben a SÁG Rt. kivitelezésében egy új gyártócsarnok épült a BUTLER csarnok északkeleti homlokzata mellé. Ebben a csarnokban (présüzem) a gyártást 2001. februárjában sikerült beindítani. Az egyhajós, daruzott csarnok a RUTIN acélszerkezetéből készült. Az egyenes záródású, attikafalas ház vízszintes sinus-hullám acél-lemez burkolatú, a tető konzolosan túlnyúlik a BUTLER-csarnok fölé. A keletkező fémhulladék elszállítására (a nagyteljesítményű présgép alatt) részben nyitott pince, ill. alagút épült külső szállítószalagos kapcsolattal. (A présgépek alatt az I. ütemben elkészült csarnokban is szállító alagút üzemel.) A II. ütemben elkészült csarnokhajó északkeleti véghomlokzata elé tervezett kétszintes fejépület, ami a menedzsment irodáit, ill. egyéb kiegészítő létesítményeket tartalmazott volna, nem épült meg.

2002-ben (III. ütem) egy 6000 m^2-es csarnok és egy 300 m^2-es (alápincézett) fejépület épült az I. és II. ütemben elkészült üzemek délnyugati homlokzatától 27 m-re, ÉNY-DK irányú hossztengellyel: tehát az előző csarnokok hossztengelyére merőlegesen. A legújabb csarnok északnyugati irányú megduplázása további távlati bővítésként előirányzott.

Tervezett funkciók

Az új gyártócsarnok (III. ütem) egy 60,00 m széles, kéthajós csarnok, hosszmérete 100,00 m. A hosszirányú raszterek 7,50 m-esek, a két szélső 5,00 m-es. (5,00 + 12 x 7,50 + 5,00 = 100,00 m). A BUTLER-keretek keresztirányú fesztáva 2 x 30,00 = 60,00 m; a végfali homlokzattartó pillérek 6,00 m-ként vannak. Az északkeleti hajó tiszta belmagassága 9,00 m; a délnyugati hajóé 7,00 m. A magasabb csarnokhajóba raktár-funkciók, az alacsonyabba gyártó funkciók kerültek. (Automata hegesztőgépsorokon a VW pozsonyi gyárába gyártanak alkatrészeket). A füstkötények +7,00 ill. +9,00 m szintekig nyúlnak be a csarnoktérbe, azt 4 füstszakaszra osztva. Az új tető 1:24 lejtésű és a két végfalon egyenes záródású attika-fallal bír. (Az attika-falak magassága: +10,30 és +12,30 m.) A két különböző gerincmagasságú tető középről kifelé lejt, az esővíz külső ereszcsatornákon keresztül távozik. (Ereszmagasságok: +8,80 és +10,80 m.)

Az egyenes záródású tömeg vízszintes bordázatú homlokzati fémlemez burkolatot kapott (sinus-hullám). A csarnok körül 4 rakodóudvar épült, ezeknél 2 db rámpakiegyenlítős-tömítéses (leffentyűs), továbbá 6 db normál szekcionált kapu került beépítésre. A délnyugati homlokzaton nyíló kapu elé – a targoncák közlekedését biztosítandó – 8%-os lejtő épült a rakodóudvar és a belső padlónívó közti szintkülönbség áthidalására.

Az északkeleti homlokzat elé konzolos előtető került. A trafó, a lejtő és a gáztartály mellett, az északnyugati homlokzat előtt tereplépcsők is épültek.

A meglévő és az új üzemeket hídszerűen nagyfesztávú (27,00 m) tető köti össze az I. ütem dokkolóinak vonalában (az időjárástól védett rakodást lehetővé téve).

A csarnok lábazataként körben 2,10 m magas; 38 cm széles YTONG-fal épült, ami kívül-belül vakolást és festést kapott. A faltesteket 1,00 x 2,10 m méretű vészkijárati ajtók, ill. üvegfalak szakítják meg a BUTLER-pillérek két oldalán.

A szekcionált kapuk a füstelvezető kupolák légutánpótlásának biztosítására is szolgálnak, tehát olyan automata nyitószerkezettel ellátottak, amik be vannak kötve a füstérzékelő hálózatba, s – adott jelre – a kupolákkal együtt kinyílnak.

A kétcellás új trafóház a csarnok északnyugati sarka közelében, annak homlokzatához tapadva nyert elhelyezést. Az új kapcsolószekrény a telek délnyugati sarkához került (az alsó útról közvetlenül megközelíthetően). Innen földkábel vezet az új, ill. a meglévő trafóhoz. Az új trafóból szintén földkábelen keresztül történik a csarnok megtáplálása.

6. ábra: III. ütem építés közben

Az új csarnok elé a (III. ütemben) 10,00 m széles, kétszintes fejépület is épült. A 2,10 m magas körítő fal szemöldöksávján acélszerkezetű (1:12 lejtésű) tető ül (BUTLER-MR 24). A négyszögletes alaprajzú tömeg az üzemcsarnok délkeleti végfala elé került, mintegy annak meghosszabbításaként. Az irodaépület főbejáratként egy kinyúló tetős üvegdoboz szolgál. Ez egyben szélfogó is. Az irodaépület bejárati szintje megegyezik a -1,20 m-es rakodótér szintjével. A főbejárattal szemben helyezkedik el az aszimmetrikus karú lépcső, amin keresztül feljuthatunk a földszintre, ill. lejuthatunk a pinceszintre. A földszinti helyiségeket feltáró középfolyosó, továbbá a csarnokba vezető közlekedő szintén a lépcsőházi térből nyílik. A külső (délnyugati) traktusba kerültek a tárgyalók, az étkező ill. az iroda. A földszinti belső (csarnok felőli) traktus az irodai és az üzemi, kétnemű WC-csoporté, ill. az elsősegélyé. A csarnok felőli második átjáró mellé került a minőségbiztosítás helyisége, a vele átellenes végfalhoz a szállítási iroda. Ide egy átadó ablakon keresztül a kamionsofőrök beadhatják az útiokmányokat. Az átadóablakhoz a rakodó rámpáról külső lépcső vezet fel. Az étkező sarkában lévő konyhapultban az otthonról hozott elemózsia tárolható, felmelegíthető, ill. az edényzet és az evőeszköz elmosogatható. A fogyasztótérben 16 fő egyidejű étkezése biztosított. Az étkezőhöz erkély, a csarnok délnyugati vészkijáratához dohányzó terasz kapcsolódik.

A pinceszintre a 60 fős férfi és a 40 fős női öltözőcsoport, továbbá a kazánház került. A kazánkémény magassága a csarnok párkány vonalával egyező (+12,00 m).

A csarnok északnyugati végfalához technológiai toldalék épületek kapcsolódnak: trafó, kompresszorház, hűtővíz-gépház. Utóbbi szilárd tetőfödémén áll a hűtőtorony, délkeleti végfalához tapadva pedig egy 6 m^3-es gáztartály épül egy bekerített térrészen (LINDE-hegesztőgáz: folyékony argon). Ezeknek az épülettömböknek padlószintje 90 cm-rel lejjebb van, mint a csarnok padlónívója.

Alkalmazott anyagok, szerkezetek

Az új gyártó üzem és raktár a BUTLER rendszer acélszerkezeteiből készült. Az acél tartószerkezetek tűzvédelem nélkül voltak építhetők, mert a tűzterhelés nem érte el az 500 MJ/m^2 küszöbértéket. Mivel a pilléreken nagyobb méretű süllyedések nem engedhetők meg, ezért – valamint a talaj adottságai miatt – cölöpalapozás készült (BOHN).

A tetőre füstszakaszonként 9 ill. 16 db (1,20 x 2,40 m alapterületű) SIH típusú hő- és füstelvezető kupola került.

Az áruk, nyersanyagok be- és kiszállítása 8 db szekcionált kapun keresztül bonyolódik (MEYER-TONNDORF ipari kapuk). Ebből 2 db rámpakiegyenlítős, ill. tömítéssel ellátott (a délnyugati homlokzaton).

A csarnok parapetfal feletti teljes homlokzati felülete vízszintes sinushullámú acél trapézlemez, a tető MR 24 korcolt acél trapézlemez burkolatot kapott. Az alattuk lévő hőszigetelés vastagsága 10 cm (mind a homlokzaton, mind a tetőn).

A padló 20 cm vtg. acélhajbeton.

A csarnok természetes megvilágítását a hosszhomlokzatokon, ill. a középső tetőszintváltásnál a csarnokhajók teljes hosszában (az ereszvonal alatt) végigfutó fix ablaksáv biztosítja.

A fejépület gerincmagassága 4,20 m, az eresz +3,60 m-en van. A fejépület homlokzati tartószerkezete a 38 cm vtg. hosszfal, amire acélszerkezetű tetőgerendák ülnek. A gerendákat a pince csarnok felőli hosszfala vonalában acélpillérek támasztják alá. A hosszirányú raszter 6,00 m, a keresztirányú 1,50 + 8,50 = 10,00 m.

A homlokzatok YTONG-elemekből falazottak, fehér színű vakolást és festést kapnak. A homlokzat nyílásaiba porszórt felületű, hőszigetelt üvegezésű, hőhídmentes alumínium üvegfalelemek kerültek (SCHÜCO). A főbejárati és végfali üvegfalak hasonló kialakításúak. A kazánházból (az angolaknában) a hasadó felületként kialakított üvegfalban kétszárnyú ajtó nyílik közvetlenül a szabadba.

A válaszfalak szerelt gipszkarton falak (KNAUF), a kazettás álmennyezet a nagyterekben +2,70 m-en, ill. +3,00 m-en van. (A folyosókon és a vizes helyiségekben a belmagasság csak 2,40 m.) A falak a vizes helyiségekben csempézettek, egyebütt festettek, illetve tapétázottak. A padlóburkolatok (értelemszerűen): kerámia, szőnyegpadló, parketta.

Az elektromos kapcsolószekrény az alsó ipartelepi út felőli kapu mellett előregyártott, acélházas típustermék (ÉDÁSZ).

A III. ütemben további 152 db személygépkocsi parkoló épült az új fejépület előtt, ill. a gyártócsarnok mellett.

7. ábra: Irodaépület főbejárata

Maczó Zsuzsanna

MAHIR
MAGYAR HIRDETŐ
SAJTÓFIGYELŐ
LEVÉLREKLÁM
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Qva fi Mszemüvén

ÉLET ÉS IRODALOM

1984 NOV 9

1021

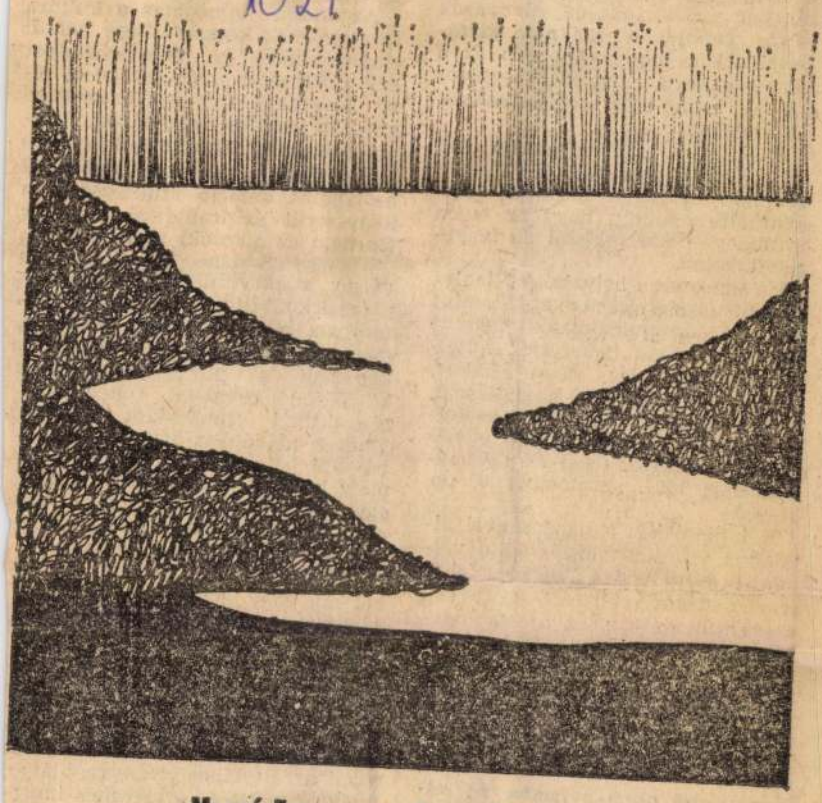

Maczó Zsuzsanna: Szaggatott part

1984. NOVEMBER 9.

Egy tévéfilm esetében pe
írói honorárium még ma is
költség egy százaléka, s
nű, bár a dotációk és el
kusza „rendjében" csaknem
míthatatlan, hogy így v
könyvkiadás, a lapcsinálás,
val az írott betű terjesz
esetében is.

A látható kéz tehát min
az írót sújtotta, a gödölyét,
dominó egyetlen kockáj
érinthette anélkül, hogy a
építmény összeomlással n
getett volna.

Ma sem más a helyzet. A jelenlegi akut válság oka nem egyéb, mint hogy a könyvterjesztés néhány üzemegységében bevezették a teljesítményrendszert, épp akkor, amikor a könyvpiac stagnálásnak indult, s a szabályozók a bérfejlesztések nyomán magasabb adóelvonást írtak elő. (lásd Heti Világgazdaság, 1984. szeptember 8. pp. 37—39.)

A látható kéz a gazdaságból általában visszahúzódik. Önálló vállalati gazdálkodás váltja fel a tervutasításos rendszert, erőre kap a versenyszellem, az új szabályozók termelékenységet követelnek, s csak annak nyomában jövedelemdifferenciálást.

A kulturális termelés azonban nem készült fel az új gazdaságirányításra. Nemcsak a honorárium-

Törvényszerűen jelentkezett
válság a kulturális termelésnek a piaccal közvetlenül érintkező szektorában, a terjesztésnél. Azért is, mert a terjesztő csak látszatra képviseli a piaci igényeket a kiadókkal szemben. Inkább kultúrpolitikai funkciókat bitorol, amikor példányszámok alakulásába szól bele, meghatározza, hogy mely könyvek terjesztését vállalja, egyezkedik a kiadóval. Vagyis: előre manipulálja azt a piacot, melynek spontán igényeit eddig sohasem tudta kielégíteni. Egy könyvből ma vagy sok van, vagy kevés, de sohasem megfelelő mennyiség.

A terjesztő egy könyv megrendelésénél vagy elutasításánál csak a szerző nevét, a könyv címét és rövid tartalmát ismeri, mégis dönteni igyekszik felőle. Egész léte szembehelyezkedik a gazdaságnak azzal az általános irányvonalával, mely termelés és értékesítés integ-

A cikk első részét november 2-i számunkban közöltük.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1981 ÁPR

Könyvvilág

Maczó Zsuzsanna grafikus

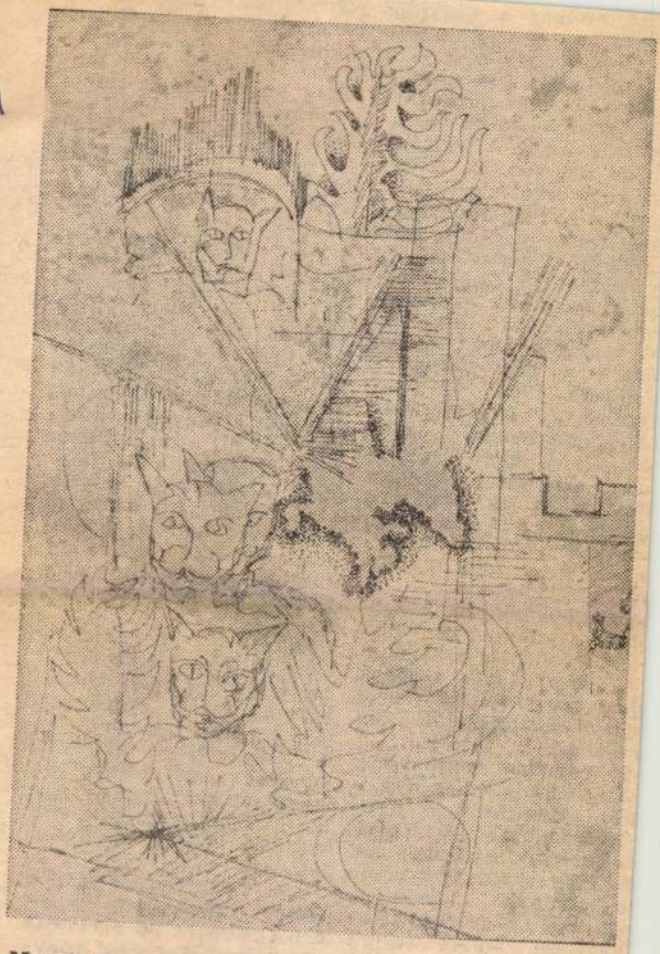

Maczó Zsuzsanna illusztrációja Lao Sö Macskaváros krónikája c. kötetéből (Európa)

ában, amikor a fasiszták
átörtek a rejtekhely lakói-
a, s elhurcolták őket — a
estapo aztán kirabolta a
ázat —, a szétszórt könyv-
ek, papírok között barát-
k lelték meg a levélfor-
ában, egy sose élt Kitty-
ez szóló levelekben írott
aplót. A kislány pontos
épet fest a megszállt Hol-
ndiáról: *„Feje tetején áll*
z egész világ. Gyűjtőtábo-
okba hurcolják a tisztes-
éges embereket, börtönbe
s magánzárkába dugják
ket, s a nép söpredéke
ralkodik fiatal és öreg,
zegény és gazdag felett.
eketekereskedelem miatt
ukik le az egyik, zsidó és
más üldözöttek bújtatása
miatt a másik" — írja, s
ozzáteszi: aki nem tagja
holland fasiszta szerve-
etnek, sose tudja, mi tör-
énik vele másnap...

Schnabel könyve, a nap-
hoz csatolt munka negy-
enkét vallomás a kislány-
ól: *„kirajzolódik előttünk*
gy gyermek életének rövid
tja, és a legsötétebb álom
rnyéka."

Mostanában nagyon sok
ó esik Anne Frank napló-
áról. 1979—1980-ban újfa-
szta rágalmazók több nyu-
at-európai országban azt
ezdték terjeszteni: a napló
amisítvány, *„lehetetlen,*
ogy egy 13—14 éves kis-
ny ilyen művet írjon".
980-ban meghalt Otto
rank, Anne apja (az el-

[illegible], részben egyes iskolatársnőiről. Most — mindenekelőtt azért, hogy a törléseket megfelelő módon helyreállíthassák, de azért is, hogy határozottan megcáfolhassák a különböző újfasiszta rágalmakat, a holland kormány Rijswijkben működő igazságügyi írásszakértői és vegyi laboratóriumai alaposan megvizsgálták a kéziratot; de aztán a vegyészek kezébe is került: a papír minőségét és életkorát, a tintafajtát is ellenőrzik, mielőtt a grafológusok alaposan megnéznék, miféle elváltozások történtek a kislány írásában az első és a második változat megírása közben.

Mindez persze nem változtat a tényen: *Anne Frank naplója különleges kordokumentum* — s nemcsak úgy az, hogy megmutatja az 1942—44-es Európát, amelyen „egy szörnyállam iszonyata rág", hanem úgy is, hogy ezt a világot *egy serdülő kislány* szemével láttatja.

Gárdos Miklós

(Anne Frank naplója — Ernst Schnabel: Anne Frank nyomában. Kozmosz Könyvek. 480 oldal, fűzve 28 Ft.)

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAPKIADÓ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Maczó Zsuzsanna
grafikus

ÉLET ÉS IRODALOM

1981 JUL 11

2021

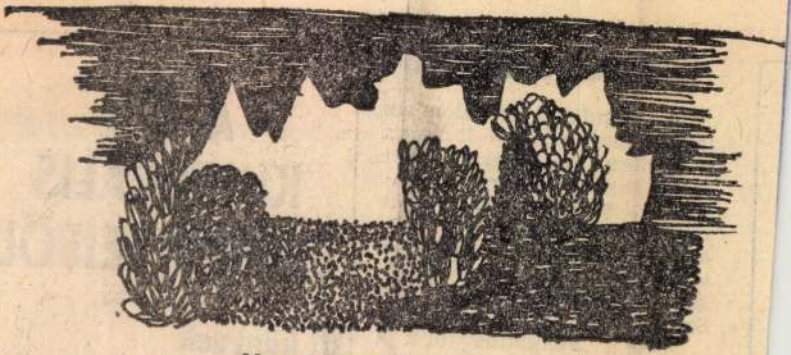

Maczó Zsuzsanna rajza

Bergman-szimultán

„A skandináv irodalomban találja meg művészi formáját a modern magányosság. Ezt a magányt akkor érzi az ember a legjobban, ha ketten vannak hozzá: a szerelemben, a házasságban. Így lesznek a skandinávok a rossz házasságok klasszikusai" — írta Szerb Antal.

Ebbe a „vonulatba" illik a már öt éve Münchenben vendégrendezősködő Ingmar Bergman legújabb kísérlete:

A HÉT KULTURÁLIS ESEMÉNYEIBŐL

Új könyvek

SZÉPIRODALOM

Maczó Zsuzsanna. [grafikus]

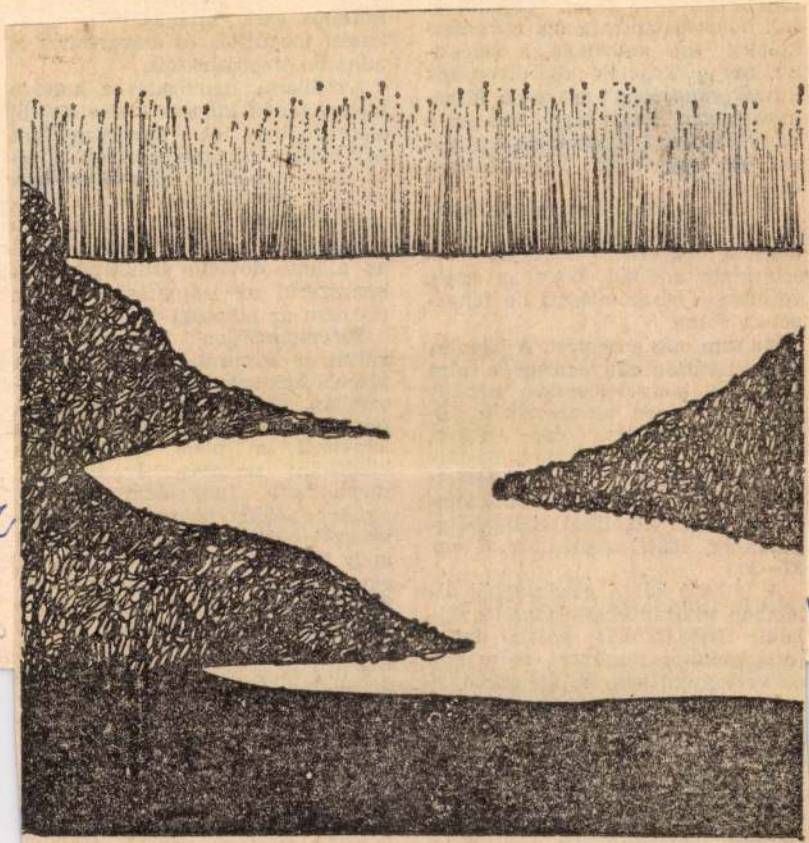

Maczó Zsuzsanna: Szaggatott part

Maczó Z

6.

Élet és

VIII/45.

a versenyszellem, az új szabályozók termelékenységet követelnek, s csak annak nyomában jövedelemdifferenciálást.

A kulturálls termelés azonban nem készült fel az új gazdaságirányításra. Nemcsak a honorárium-

A cikk első részét november 2-i számunkban közöltük.

ből ma vagy sok van, vagy kevés, de sohasem megfelelő mennyiség.

A terjesztő egy könyv megrendelésénél vagy elutasításánál csak a szerző nevét, a könyv címét és rövid tartalmát ismeri, mégis dönteni igyekszik felőle. Egész léte szembehelyezkedik a gazdaságnak azzal az általános irányvonalával, mely termelés és értékesítés integ-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

ÉLET ÉS IRODALOM

M

1981 MÁJ 2

MACZÓ ZSUZSANNA

1021

Maczó Zsu

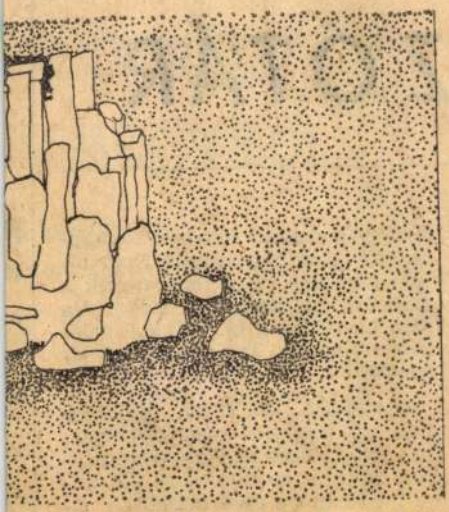

zsanna kiállításáról

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

ÉSZAK-MAGYARORSZÁG

Mácsady Béla

1967 CKT – 5.

1021

Csütörtök, 1967. október 5.

Bemutatkozás a művelődési otthonban

A művelődési otthon Putnokon van, a bemutatkozók pedig Mácsady Béla és Pósfai Lászlóné, helyi pedagógusok. Kettőn együtt hetvennél több képzőművészeti alkotást állítottak ki a művelődési otthon képkiállításra semmiképpen sem alkalmas klubszobáiban. Rossz világítási viszonyok mellett sűrűn zsúfolódnak a falakon a legkülönbözőbb jellegű alkotások, sőt, jut belőlük jócskán a földre, ajtóhoz, falhoz támasztva is.

A zsúfoltság az első, ami feltűnik a látogató előtt. A képeknek ilyen zuhatagában nagyon nehéz áttekinteni a tárlatot, vagy felfigyelni egy-egy különösképpen érdekes alkotásra. Tudjuk, hogy vidéken élő festőnek, grafikusnak ritkán adódik alkalom a bemutatkozásra, s éppen ezért az első, amit dicsérőleg kell feljegyeznünk: a művelődési otthon segítő szándéka, amellyel nyilvánossághoz juttatja a bemutatkozni vágyókat. A nagy tömegű képfelmutatás azonban semmiképpen sem jó.

A Művelődésügyi Minisztérium és a Népművelési Intézet képviselőiből álló zsűri mintegy két és félszáz darabból válogatta ki a kiállított hetvennél több művet. Már ez is arról tanúskodik, hogy a kiállítók igen sokat akartak, vagy szerettek volna markolni, és e nagy tömeg a felmérés hitelességének rovására ment, bizonyos fokú önkontroll-hiányt tanúsít. Elsősorban Mácsady Bélánál kell ezt feljegyeznünk. A másik kiállító, Pósfai Lászlóné viszonylag kevés alkotással szerepel. Többségben rajzokkal. A róla kialakítható kép eléggé egysíkú. Értesülésünk szerint hosszabb ideje kikapcsolódott az aktív alkotó munkából, bemutatott darabjai jó szakköri szintet tükröznek.

Mácsady Béla megítélése már nem ilyen egyszerű. A legváltozatosabb műfajokban dolgozik, a több évet felölelő tárlati anyag arról ad számot, hogy állandó kísérletezésben él. Különböző stílusjegyek fedezhetők fel alkotásain, érdeklődési köre szinte körül sem határolható. Úgy érezzük, hogy egy szigorúbb önkontrollal válogatott tárlat jobb bemutatkozást adhatott volna. Így is érdemes volt végignézni, de érdemes mind a látogatónak, mind a rendező szervnek, s nem utolsósorban a kiállító művésznek tanulságokat levonni az ömlesztve nyújtott, ennélfogva önmaga értékeit semlegesítő anyagból.

(bm)

Forradalmi negyedév a vasútnál

A Tiszai pályaudvar dolgozói és szocialista brigádjai a legnagyobb kitüntetések, a *munka vörös zászló érdemrend*, a *kongresszusi oklevél*, valamint a *Minisztertanács és a SZOT vörös vándorzászlajának* birtokosai. Eredményes, kemény munkával érdemelték ki e magas kitüntetéseket. Az élüzem szinten dolgozó állomás szocialista brigádjai annak idején, amikor a kongresszusi oklevelet átvették, megígérték, hogy a versenyt a Nagy Októberi Szocialista Forradalom 50. évfordulójának tiszteletére tovább folytatják.

Most, az évforduló közeledtével forradalmi negyedévet kezdtek. Ebből az alkalomból megvizsgálták, mit teljesítettek eddigi vállalásaikból, é elsősorban a munkafegyelen javításában, a balesetek csök kentésében mik a további tennivalók. Eszerint tovább kel javítani a vonatok menetrendszerűségét, ami elsősorban a posta és árukezelés meggyorsításával fokozható.

A forradalmi időszak eddi gi műszakjaiban máris kima gasló teljesítmények születtek A Tiszai pályaudvar szakszer vezeti bizottsága elismerés fejezte ki Ádám János szocia lista brigádjának a gondos, kö rültekintő, balesetmentes mun káért. Ugyancsak dicséretet kapott Kósa János kocsime ter, Orbán József térfelvigyá és szocialista brigádja.

Hogyan élü mit és mennyit vá

Érdekes elemzést készített a NEB Borsod megyei bizottságának új szerve, az árcsoport, melynek működése az új gaz-

Az adatok azt mutatj hogy eltolódás mutatkozik lakosságnak kifizetett pénz felhasználásában is. Az elmú

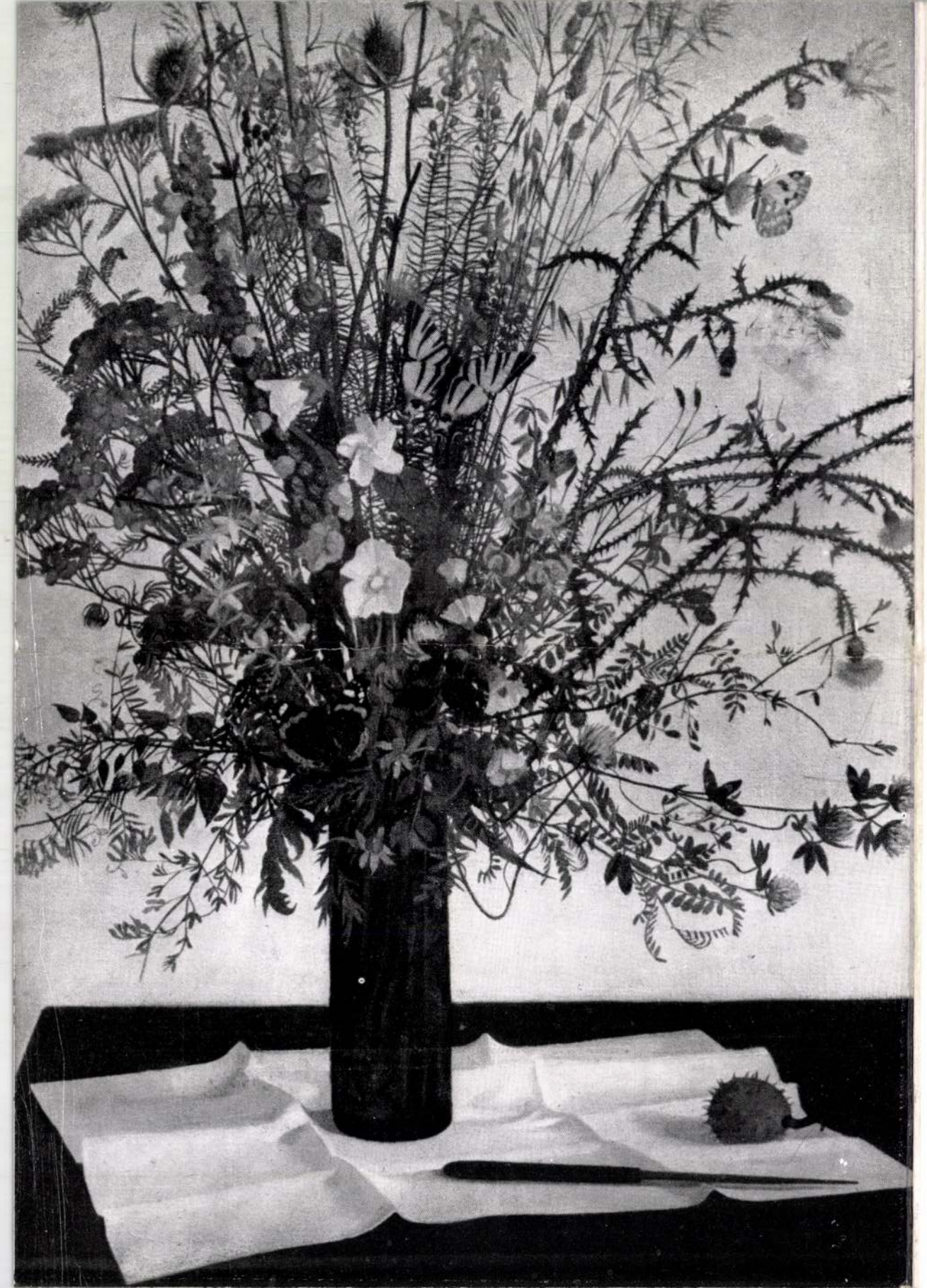

A KÉPEK JEGYZÉKE

Olajfestmények

1.	A firenzei Dóm	1961.	90 x 70 cm
2.	Bözsi	1961.	100 x 60 cm
3.	A párizsi Metro	1961.	70 x 90 cm
4.	Háború	1961.	70 x 100 cm
5.	Pesti gang	1962.	90 x 70 cm
6.	Pesti kapualj	1962.	40 x 30 cm
7.	Az oroszlán	1962.	80 x 60 cm
8.	Női arckép	1962-63.	100 x 70 cm
9.	Janika	1963.	100 x 70 cm
10.	Csendélet tükörrel	1963.	70 x 80 cm
11.	Jutka fekete kucsmával	1963.	70 x 90 cm
12.	Jutka	1963.	100 x 70 cm
13.	Rozika néni	1963.	90 x 70 cm
14.	Nagymarosi utca	1964.	60 x 80 cm
15.	Szentendrei utca	1964.	60 x 80 cm
16.	Római táj	1964.	60 x 80 cm
17.	Pesti fiatalok	1964-65.	80 x 120 cm
18.	Az új budai hídfő	1964.	60 x 80 cm
19.	Vadvirág csendélet	1964.	80 x 60 cm
20.	Vadvirág csendélet	1964.	80 x 60 cm
21.	Csendélet rózsával	1964.	50 x 80 cm
22.	Csendélet citromokkal	1964.	60 x 80 cm
23.	Csendélet rózsaággal	1964.	80 x 60 cm
24.	Csendélet gesztenyeággal	1964.	65 x 40 cm
25.	Dunaparti Vénusz	1963-64.	85 x 125 cm
26.	Arckép	1964.	95 x 70 cm
27.	Vili bácsi	1964.	46 x 38 cm
28.	Gyöngyi lila kalapban	1964.	64 x 45 cm
29.	S. Gy. arcképe	1964.	47 x 38 cm
30.	Gabi kucsmában	1965.	60 x 50 cm
31.	Sikuta Gusztáv	1965.	50 x 40 cm
32.	Poldi	1965.	46 x 40 cm
33.	Papp Zoli	1965.	46 x 38 cm
34.	Hajdu Katalin arcképe	1965.	50 x 40 cm
35.	Bolgár Ferenc arcképe	1965.	46 x 38 cm
36.	Somogyi Soma	1965.	50 x 37 cm
37.	Marton Éva	1965.	50 x 40 cm
38.	A velencei Szent Márk tér	1965.	60 x 100 cm
39.	Jani tanul	1965.	60 x 80 cm
40.	Az Erzsébet-híd	1965.	90 x 70 cm
41.	Sziget-utcai grund	1965.	70 x 90 cm
42.	Csendélet dísz-tökökkel	1965	35 x 70 cm
43.	Csendélet szegfűvel	1965.	70 x 35 cm
44.	Csendélet kagylókkal	1965.	35 x 70 cm

Tollrajzok

45-54.	Útijegyzetek I.—X.	1964.

Felelős kiadó: Köteles István 65-10 400 db — FMNYV d. t. 4221

CSÓK ISTVÁN GALÉRIA BUDAPEST, V., VÁCI UTCA 25

MÁCSAI ISTVÁN

FESTŐMŰVÉSZ

KIÁLLÍTÁSA

1965. november 26-tól december 12-ig

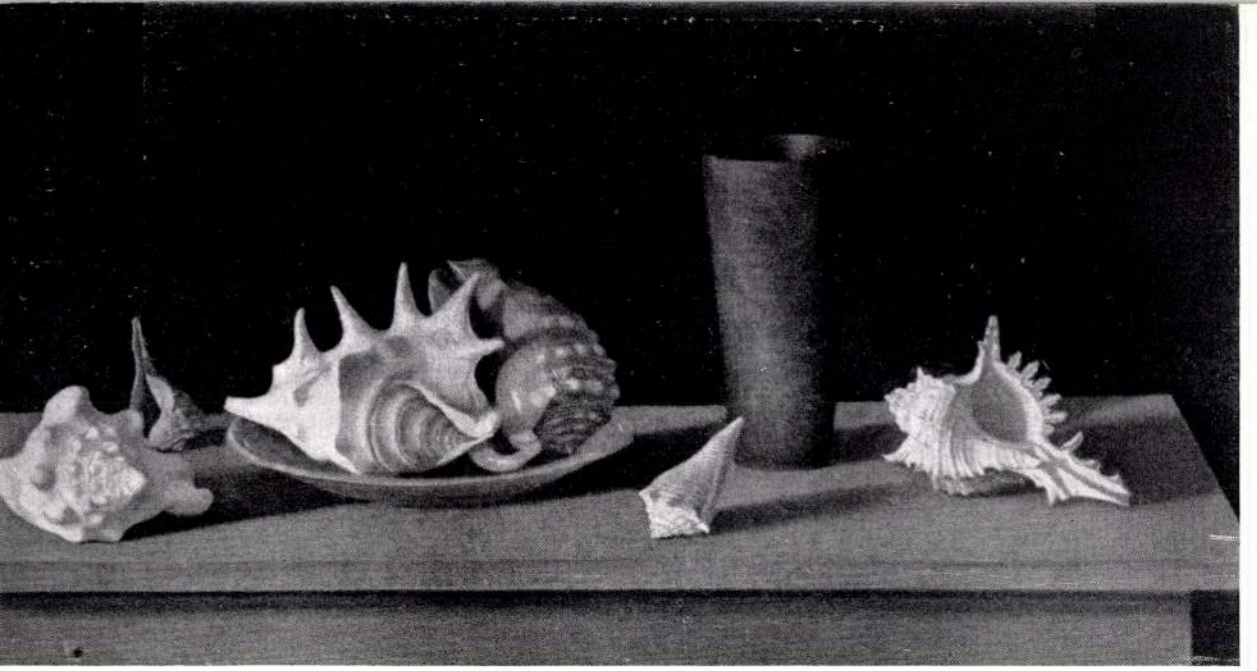

MÁCSAI ISTVÁN KÉPEI

Első gyűjteményes kiállításán, 1960-ban hosszú alkotói periódus termését mutatta be. Módszeres stíluskereső egyéniségét, határozott formaelképzelését azon a tárlaton csak néhány alkotás jelezte. Ez a néhány kompozíció a művész tapasztalatait summázva, új szemlélete mellett is hitvallást tett. Mindaz, amit azelőtt festett — ma már bizonyos — lépcsőfok volt sajátos valóságlátásához. Választott útjának helyességét most újabb öt esztendő alkotásaival argumentálja. Közben olasz, francia, holland és angol múzeumokban, a koraröneszánsz névtelen és neves mestereinek munkáiban, a holland festőknél kereste és találta meg formaélményének újabb inspirációját.

Azok, akik a szokatlanul egyszerű képépítés miatt féltették a festőt a hétköznapiságtól: attól, hogy a lezárt, egyértelműen tiszta komponálásmód nehezen fejleszthető tovább, félretehetik aggodalmukat. Új, soha nem látott témákat nem hódított meg ugyan, — nem is volt célja ez, — de kidolgozta, tökéletesítette, csiszolta előadásmódját. Így a régi tartalom is csengőbb, igazibb, érvényesebb lett. Az is kiderült, hogy a történelmi stílusok jól bírják a reinkarnációt, és a XX. század emberének bonyolult életéhez is segítséget adhatnak a képi megjelenítés szolid és alázatos példájával.

Mácsai képeinek kényes kompozíciós higiéniája, finom motívum-kiemelése, modellt leleplező pszichológiai ereje egyértelmű szemléletet hitelesít. Ez: a szerkezet rendje, egysége és világossága, s ugyanakkor a részletek követhetetlen gazdagsága. A mozdulatlan csendéletek inyenc módra válogatott tárgyai, a világ nagy műemléki együttesei, de az arcképek mondanivalóját kiegészítő leheletkönnyű reprodukciók, bútorok, ruhadarabok is a művész rendező szándékát tükrözik. Szándékosan hangsúlyozza az embert jellemző, a környezetet minősítő tárgyak jelentőségét. A vadvirágok botanikai pontossága, az épületek cirádáinak végtelen gondosságú visszaadása e festői karakterizálásban nélkülözhetetlen. Különös formájú kalap vagy kucsma, sajátos arcszín ragadja meg, és ezen a nyomon elindulva a jellemzés mélyreható, vesébe látó munkáját végzi el. Így lesz az atmoszféra egyenletesen hideg vagy meleg — az emberközpontú festői élmény diktálja az alkotó mozdulatokat. Kitűnő arcképeiben felfokozottan adja vissza modelljei tulajdonságait, egyéniségét, de sohasem torzít, nem használja ki az esendő emberi gyengeségeket. A klasszikus polgárság klasszikus portrétistái hatoltak így bele az emberbe, lehántolva róluk a társaság, az etikett minden felesleges fátyolát. Az illanó jelenségek, a másodperccel elszálló látványok nem hatnak rá. *Képeinek tartalmi-formai nyugalmában éppen a valóság, a létezés állandósága nyugtat meg.* A pesti kapu csepet sem romantikus környéke, a kisember életének díszlete nála festői témává nemesedik, de nem a cinikus, hanem inkább az elérzékenyülő városlakó szólal meg képeiben. A virágok közé tapadva lepkéket bújtat el, a tükörrel hétköznapi tárgyak kettőződnek meg, nagy századok művészete nyomattá szelidülve nézegeti a falról a ma hús-vér figuráit. Valami fojtott intellektualitás fűti az első pillanatban tartózkodónak, hűvösnek érzett kompozíciókat. A városképet úgy kapcsolja össze a fiatal lány aktjával, hogy abban semmiféle prüdéria nem találhat elítélhetőt, s a városkép topográfiai hűsége jól megfér a fiatal test előtti megrendüléssel. Mert a virágzó szép lányok és a fáradt öregasszonyok egyformán simogató szeretetben részesülnek.

Színeinek finom, klasszikus törvényeket tisztelő harmóniája már az első vázlatban megszületik, a képi mondanivaló pedig sok és körültekintő fontolgatás során alakul ki. A míves festők fajtájából való alkotójuk, aki gondolataiban helyére teszi még a részleteket is, csak azután kezdi el a képet. S késznek is akkor érzi, ha az utolsó ecsetvonást legjobb lelkiismerete szerint felfestette.

Korunkban a szenvedélyesen, már-már transzban készült képek idején szokatlannak tűnhet Mácsai elmélyedő, befejezett és a modern élet tempójával ellentétes, klastromos alkotó módszere. Megállapodott formáiban, egyenletes felületeiben mégis a ma emberének kétségekkel és örömökkel teli hangja jelentkezik. Elég ha csak egy képét emeljük ki igazolásul: fiáról festett egészalakos portréját. A gyerek bársonyosan sötét szemében, szomorú tekintetében felnőtt bánat rejtőzik, s ez a fiúcska érzelmein túl a sebezhető felnőtt, a művész lelkéből is megmutat egy darabot.

Dr. Fehér Zsuzsa

1021

Mácsai István
Mennyiszy díjas festőművész

MŰVÉSZ OTTHONÁBAN

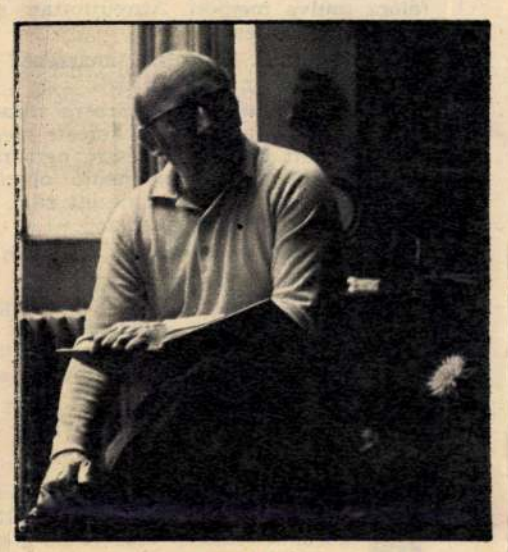

Mácsai István

Arckép — és környezete

Műteremsarok

Az íróasztal

da férfi részlege. Jegyet vettem, megfürödtem, megebédeltem, s valamikor három és négy között bementem a Kisebbségtudományi Intézetbe. Főnökünk nem tartózkodott odabent, de egy félóra múlva megjött. Átnyújtottam neki a román sajtószemlét:

— Mit tetszik gondolni, tanársegéd úr, ennek hasznát venné az intézet?

Tekintete mintegy a papirosra ragadt, vaktában, hátrafelé tapogatózva kereste meg a széket s ereszkedett bele. A sebészre nem néznek oly őszinte hálával, egy életmentő operáció után, mint ahogy a tanársegéd nézett rám, könnyben úszó szemmel, megfiatalodva.

— Igen, igen, az intézetnek erre van szüksége. És hol csinálta, hogy csinálta?

— A Parlamenti könyvtárban. Ott gép is van. De hát, tanársegéd úr, ez időbe kerül.

Hónapokig, meglehet, évekig a sajtószemlével járultam hozzá az intézmény munkájához. Ezzel egyben megvásároltam a jogot arra, hogy negyed-félóráknál többet sohase töltsek a munkahelyemen.

Noha botrányt kavarni körülötte nem sikerült, a „Csibráky szerelmei"-nek irodalmi körökben sikere volt. A feleségem összegyűjtötte a kritikákat, több mint harmincan foglalkoztak vele. Egy év múlva új regénnyel jelentkeztem, „A nagy ember"-rel. Hála időszerű témájának, ez a könyvem többfelé eljutott, mint az előző. Majd 1938-ban megjelent negyedik regényem is, az „Alvajárók". A kitűnő címért Illés Endrének vagyok adósa, a Baumgarten-díjért viszont, amivel a regényt kitüntették, alighanem Halász Gábor kritikájának a Nyugatban.

Mégsem voltam elégedett. Mégsem éreztem jól magam idehaza. Ismét fel-felmerült képzeletemben a húsos özvegy alakja, s a vele kapcsolatos esélyek, melyeket nem játszottam meg. Takarékkönyvet váltottam és hozzákezdtem a pénzgyűjtéshez.

Néhány éve történt. Megyek az utcán, a tömegből kiválik egy éppenhogy még nőszámba vehető személy, rikító színekkel kipingálva, kát lábon járó, kétes értékű kozmetikai reklám, jön szembe és várakozón, szinte sürgetően néz rám. Minden érzékem arra ösztönöz, hogy ne vegyek tudomást róla, elforduljak, átmenjek a túloldalra — oly kevéssé vonzó a látvány, a festékrétegeken botladozó negédes mosoly, utalás közös emlékekre, maga a gondolat is borzadály. De nincs menekvés, a nő elállja az utamat, elfutni még lenne időm, de szégyenlem.

— Miért nem akar köszönni nekem? — hangzik a szemrehányás.

Tehetetlen kézmozdulat, jobb fajta üzletben így adják a vevő tudtára, hogy amit keres:

Szőnyi Gyula rajza

hiánycikk. Valami kétségkívül dereng, de kivehetetlenül, felfoghatatlanul, az arcom nyilván mást fejez ki, nem őszinte tanácstalanságomat. A nő megismétli a szemrehányást:

— Miért nem köszön, Mi?

Senki így nem nevezett, csak Olgi. Tudom hát, ki állított meg, tudom, hogy köszönnöm illett volna, de azt is, hogy a maradék egészségem feledtette el velem ezt a nőt, s mindazt, ami kettőnk között történt.

Utólag ítélve az a tréfa vagy vicc, amivel az ismeretségünk indult, valójában hazugság volt. Ízelítő, amelynek zamatában — ha józanabb vagyok — megérezhettem volna, milyen fogásokra számíthatok a jövő lakomáján. Egy baráti házaspárnál találkoztam vele, alig néztem rá, megtapadt rajta a szemem. Úgy fogadta nagyon is élénk érdeklődésemet, mint aki felkészült rá, a háziak úgyszintén. Engem ismertek, tudták, hogy Olgi tetszeni fog, őneki meg bekonferáltak.

Háziasszonyomat, Rozikát meg a férjét, Dénest, Perugiában ismertem meg. Az Universitá perugli Stanieri-n, amelynek látogatására ők is ösztöndíjat kaptak. Dénes zeneszerzőnek készült, de akárcsak én, az ADOB-nál kezdte, és ilyen minőségben került végül korrepetítornak az Operaházba. A balettkar az ő zongorajátékára gyakorolt. Hála a beosztásának, Dénes megismerkedett a kor valamennyi kitűnő női és férfi táncosával. Dénesék mutattak be a többi között Szalay Karolának, Ottrubay Melindának. Nem lepődtem meg, amikor Olgi a kérdésemre, hogy mivel foglalkozik, azt válaszolta: balerina az Operában. Közlésének nagyon megörültem.

Amíg meg nem érintettem — szilárdan hittem is, hogy csukugyan táncosnő. Kecsesen mozgott, apró termetével, arányos léptecskékkel, a beszéde halk, a nevetése fékezett, minden megnyilvánulásában ugyanaz a stílus csillant meg, másmás árnyalatában ugyanannak az esztétikumnak. Fegyelmezett kis testét úgy övezte az érzékiség, mint a mártíromság a szenteket, azzal a különbséggel, hogy a szentség hangulata a múltban elszenvedett vértanúság jutalma. Olgi érzékisége viszont kecsegtető kilátásaival a jövőt gazdagította meg.

Csakhamar újabb vendégek érkeztek, a baráti kör szinte kicsordult a kis lakásból, a közeli mulatóba mentünk hát, ahol már javában folyt a tánc. Felkértem Olgit; elégedetten nyugtázta a kérést, szemlátomást várt rá. Elbűvölve mentem utána, a táncra szánt betonlapon hirtelen fordult szembe velem, világosbarna, aranycsillámú szeme hamiskásan ragyogott, arcán leheletnyi mosoly, amely aszimmetrikusan helyezkedett el a száj körül. Az állam magasságában nézett föl rám. Nem várta meg, hogy én kezdeményezzek, ő lépett hozzám. Istenem, micsoda nagyszerű élmény lesz magamhoz ölelni ezt balerinát, a testiség és a stílusosság parányi remekművét. Bal kézzel megfogtam a jobb kezét, aztán átöleltem és tenyeremet annak rendje és módja szerint a hátára szorítottam.

— Maga nem balerina — szólaltam meg abban a pillanatban.

— Csacsi gyerek.

A csalódás, hogy egy kisportolt, izmos, feszes hát helyet üde, ruganyos, de polgárian kövérkés hátra tapadt a tenyerem, nem tartott tovább egy másodpercnél. Elvégre csakugyan csacsiság, akár egyetlen pillanatot is efféle gondokra tékozolni.

— De hát akkor miért mondta? — kérdeztem.

— Vicceltünk — vonta meg a vállát.

Kiderült, hogy francia—német szakos tanár.

Ismerkedésünk feltétel nélküli francia-rajongásom korszakára esett. A tény, hogy Olgi francia szakos, újabb szállal fűzött hozzá, amellett szaporította a közös témákat. Nyár és tavasz között járhatott az idő, dátum: 1937. Három hónap telt el tündérálomszerű hangulatban, bűbájban, varázslatban, egyszóval olyan állapotban, melyben nem voltam a magam ura, s ez nemhogy fájt volna, hanem boldoggá tett. Ősszel józanodtam ki, egyik percről a másikra, minden előzmény nélkül, mint a fürdőkádja langyos vizében lubickoló, aki rádöbben, hogy a szappan, amivel a testét bedörzsöli, vitriolból készült.

(Folytatjuk)

Takáts Gyula:

ÉS ZENG MA IS

Kifeslett már az új agancs...
Farkasboroszlán koszorúval
táncol az őzbak és Diána
mezítlen teste, mint narancs
átsüt a lombon és a lángja
tavaszt ígér, a csalfa szűz...
Hallom és látom is, akárcsak
szép mellét és mely ajkán csillogott,
hallgattuk, mind a régi társak
vad szarvasok csapásán hajdan...

Nem íjjal, de kézből etetve
viharzott át a vérző völgyön,
szálfás, gyertyános rengetegbe...
Jött és ígért!... Jégmellű szűz...
És zeng ma is az őszi erdőn
a csontig tépő szedresek között
azóta is a bőgés vad dala,
mint hörgő szeptemberi hárfa
s elfolyt szamócák szőnyegén
a húrjain játszi Diána!

B. Szabó Katalin:

IDEGENBEN

Egy széknyi meleget
keresek órák óta már,
lődörgő tolongás taszigál,
s nem szólít haza
semmi sem — nincs hová —,
bennem a csend
mégis a pohár fenekéig ér,
idegen ízű
koktél csábít,
s kinéz a pincér az asztal mellől,
mert csak egy kávét kérek
pénzemért;

elmegyek, ver az eső, a hideg,
s külföldi túristák fülembe suttogott
szavaiból megértem: leszólít az élet,
parolázni a világgal.

Rács Géza:

VANCOUVER

ércmadár
Grönland fölött.
hanghatár.
tengeren
bóklászó jéghegyek.
rámdől a föld.
jóbarát nyújt kezet.

Vancouver.

a város. a sziget.
milliomosok. munkanélküliek.
totempool. a sok autó.
a kínai negyed.
a Fraser folyó.
a Stanley park. fehér bálna.
a Robson. felhőkarcoló.
meztelen nők non-stop tánca.

zúg a Csendes Óceán.
sorsokat hoznak
álmos nagy hajók.
otthon hajnalodik már.
hallod a rigót?

MÁCSAI ISTVÁN

Leány csizmában

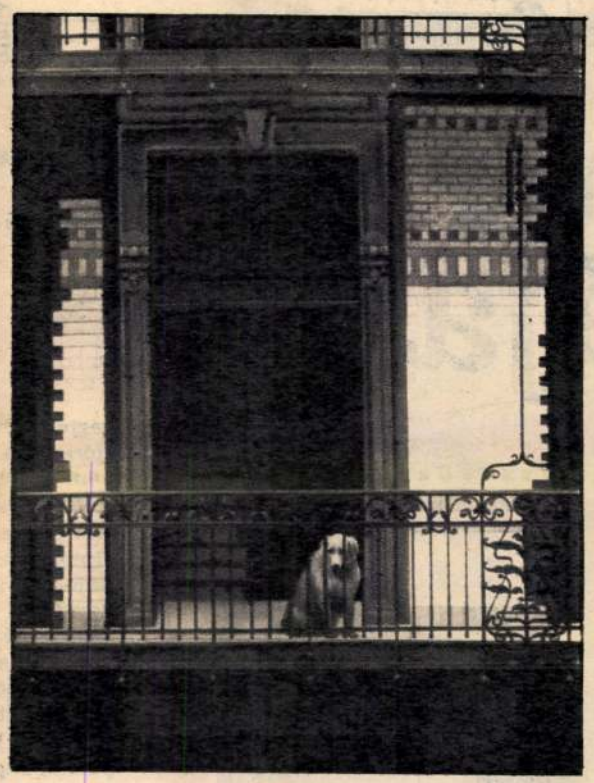

Pesti gang

RÉDNER MÁRTA FELVÉTELEI

Részlet a budapesti térképből

Az egyik illusztráció, Budapest távlati térképének jellemző részlete, nemcsak azért került ide, mert Mácsai István rajzolta. (A térképet egyébként azok is ismerik, akik soha nem vásároltak festményt, nem járnak kiállításra, mégcsak a Képcsarnok üzletei előtt sem szoktak nézelődni.) Azért is érzem itt helyénvalónak, mert ha a művész otthonáról van szó, Mácsai esetében nem tudok eltekinteni a tágabb otthontól, Budapesttől.

Mácsai István Munkácsy-díjas festőművész, két fiúgyermek atyja, európai műveltségű, középkorú férfiú, és rendezett életű budapesti polgár. Nem néz ki festőnek — és mivel régen ismerem, tanúsíthatom, hogy ifjú éveiben sem voltak úgynevezett művész-allűrjei. Minek nézném, ha nem ismerném? Ügyvédnek, orvosnak, külkereskedelmi jogásznak? Elektromérnöknek, exportra dolgozó saját kisüzemmel? Nem tudom, de annyi biztos, hogy egy fél, vagy egyórás beszélgetés alatt nem lepleződne le, ha nem akarná.

Azt, hogy művész, csak a képeiből lehet megállapítani.

Tulajdonképpen még a lakásából sem. Annak ellenére, hogy ott a műterme is. De ha véletlenül elkerülném a műterembe vezető ajtót (és ismétlem, nem tudnám, hogy a lakás bérlője festő), talán hiányérzetem sem volna. Ízléssel összeválogatott, semmiféle divattal nem törődő bútorok és dísztárgyak, jó szőnyegek. A szülők hálószobája. Gyermekszoba pianínóval. Teraszra nyíló világos nappali-hall. A konyhában páraelszívó berendezés. Rend. Nyugalom.

De mivel régóta és biztosan tudom, hogy festő, egyenesen a műterembe megyek. „Festői rendetlenséget" ugyan itt is csak az íróasztalon találni, és még ezen is van valami csendéletszerű elrendezettség. Hogy lám, milyen érdekesek az esetleges, mégis összetartozó tárgyak. Pipák, szemüvegek és tokok, ecsetek, ceruzák, tollak, film- és magnószalagok, óra, feketéscsésze, vonalzók. De ez már alighanem belemagyarázás — ezek a tárgyak valóban spontán kerültek egymás mellé. Más kérdés, hogy valami belső érzék és ésszerű fegyelem még a munka közben kialakult rendetlenséget sem engedi káossá, esztétikum nélküli összevisszasággá fajulni.

A műteremajtó mellett, falra erősített papíron kézzel írt beosztás: tennivalók, elintézendők és a munka óráinak pontos előjegyzése. Furcsa. A falra írt napirend pontatlan emberek szokása.

— De hiszen pontatlan vagyok! — mondja, meglepetésemre, a festő.

Szabad foglalkozású embernek nagyobb szüksége van pontos időbeosztásra, mint annak, akit a munkaidő szabályoz.

— Persze, a szabad foglalkozás azt is jelenti, hogy szabad egész éjszaka is dolgozni, ha kell.

És jönnek az alkotó ember sztereotip panaszai: a munka hetven százaléka kizárólag a megélhetést szolgálja. Ehhez olyan mennyiséget kell előállítani, ami egyszerűen nem ad időt a témák kiérlelésére. Márpedig a pikturának ehhez a fajtájához idő kell.

Milyen fajta is ez a piktura? Mácsait nevezték már neo-naturalistának, természetrajzi festőnek, még csúnyább minősítésekkel is illették.

— Engem nem zavar, hogy az a természethű, egzakt, részletgazdag festészet, amit konzekvensen csinálok, az utóbbi tíz-tizenöt évben sok meg nem értéssel találkozott. Saját hajlamomon kívül más nemigen indított ebbe az irányba, a főiskolán és azután is inkább az érzelemgazdag, elmosódott, impresszionisztikus ábrázolás dívott, vagy éppen a nonfiguratív festészet. Időközben aztán, meglepetésemre, a világ különböző tájain mutatkoztak hasonló irányzatok. Talán mégsem vagyok annyira anakronisztikus!... Sőt, hirtelen akár még az élvonalban érezhetném magam.

— Persze ezek csak stiláris kérdések. Én az egész természethűséget eszköznek tekintem. Andrew Wyeth például, akit különben nagyra becsülök, vagy a szintén amerikai William Bailey, és a francia Claude Yvel, miközben egzaktan, pontosan festenek, sokszor elvesztik a festészet eszmei, érzelmi tartalmát, ami a lényege.

— Az érzelmi tartalom? Én úgy érzem, hogy amikor látszólag szenvtelen tárgyakat sorakoztatok egymás mellé, a hangulati összefüggéseket, az egymás közti viszonylatokat, az ember kötődését a tárgyakhoz, az úgynevezett örök emberi dolgokat közelítem meg.

A kifogástalan mesterségbeli tudás: elkoptatott kifejezés és túl gyakran osztogatott dicséret. Mácsairól szólva tulajdonképpen fölösleges is említeni, hiszen ennek a festészetnek ez nyilvánvalóan alapkövetelménye. Portréiról és csendéleteiről is hallottam már híveitől — mert persze nemcsak „megnemértői" vannak —, hogy egy, a XX. századi Pestre tévedt németalföldi festő munkái.

Vagy egy kis kertje Pestkörnyéken. Nem annak a kedvéért tanulta meg a botanikát, de ott is alkalmazza. És teljesen kizárt dolog, hogy az admirálislepkét, vagy a káposztalepkét ne arra a fajta bogáncsra fesse rá, amelyiken valóban tanyázik.

— Lehet, hogy botanikai csendéletfestő vagyok?

És mutatja egy naptár céljára készített sorozatát. A júniusi lapon egy csokor pipacs. A pipacs tudvalevően a világ legkényesebb növénye, a leszakított virág szirmai öt perc alatt lehullanak. A csokor tehát együtt a valóságban soha nem létezett. Kint festette őket a kertben, vagy behozott egy-egy növényt gyökerestől.

Nemcsak embereket, pillangókat, madarakat, kagylókat, bogáncsokat és ócskapiaci tárgyakat fest. Legújabban azzal kísérletezik, hogy az architekturát ábrázolja, mint mondja, érzelmi tartalommal. Pesti kapualjakról tervez sorozatot.

— Micsoda kapualjak vannak az Izabella utcában!

— Egy régebbi képe, mely külföldre került, jut eszembe. Egy Belgrád-rakparti ház gangrészlete lépcsőházajtóval, sárga-fehér csempékkel, kutyával. Megkomponálása fényképszerű, így a színtelen másolaton fotónak nézné az ember. A plusz csak az eredetin látszik.

A pluszt egyébként elemezzék a műkritikusok, a művészettörténészek. A művésznek elég a munka, a közönségnek a képek.

Osvát Katalin

Kirándulás Közép-Ázsiába

Türkmén tájakon

2

A sivatag hajója — turista osztály

A HÍRLAPKIADÓ VÁLLALAT FOTÓLABORATÓRIUMÁNAK REPRODUKCIÓI

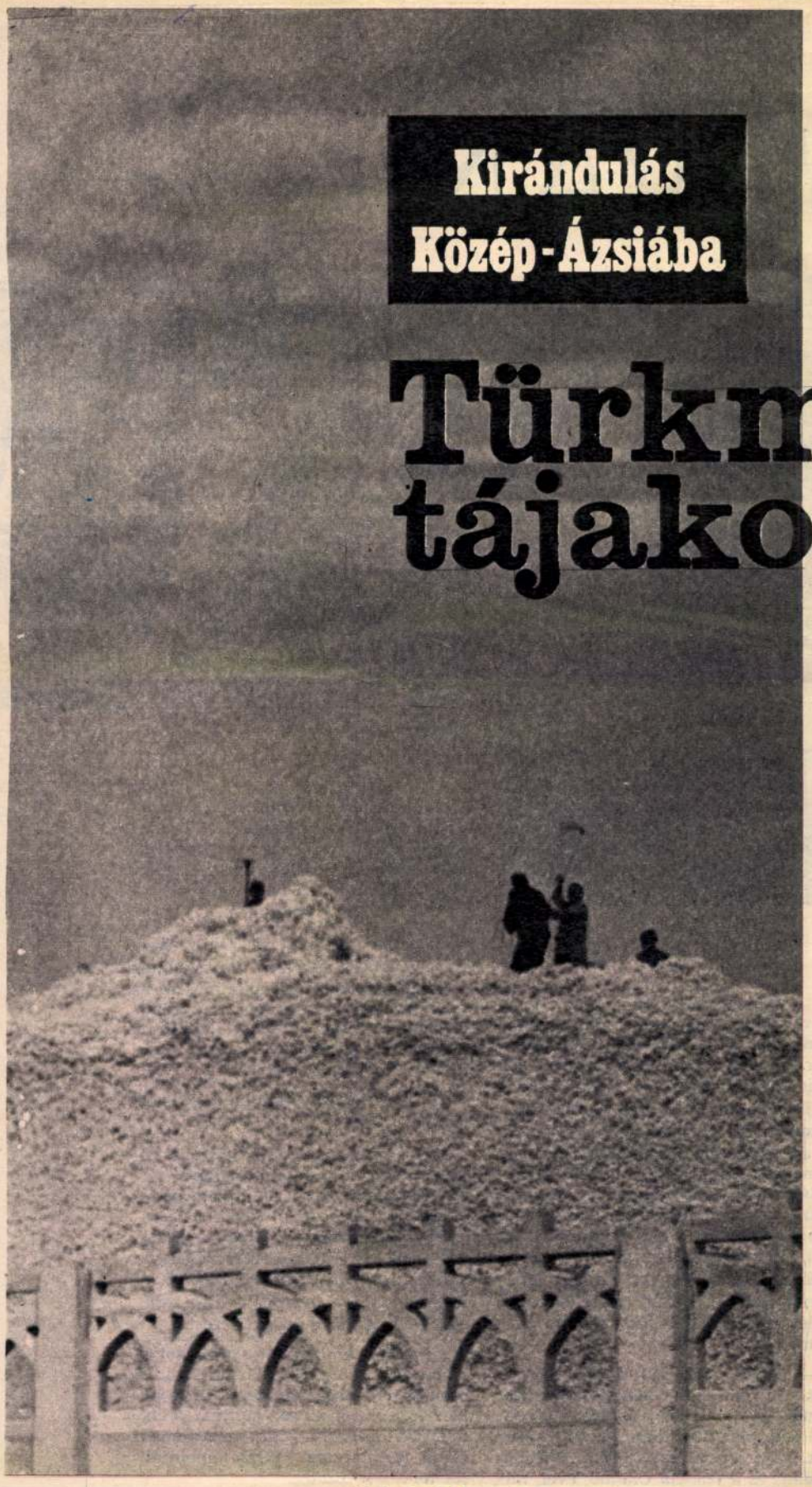

A SZERZŐ FELVÉTELEI

Közép-Ázsia kincse: a gyapot

SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
NŐK LAPJA
1972 NOV 25

Amikor Budapesten elmeséltem barátaimnak, hogy strandoltam a sivatagban, többen mosolyogtak. „Talán verejtékben úsztál?" — kérdezték hitetlenül. Abból kiindulva, hogy a Sivatagi Kutató Intézet és a Karakum csatorna építőinek nem lehet legfőbb gondja a strandolási lehetőségek biztosítása. És ez természetesen igaz, hiszen a Türkmén SZSZK napos és termékeny földjén, 488 millió hektárból, háromszáznál több a sivatag. Ezt elhódítani, vízzel, öntözéssel, ember teremtette oázisokkal termékennyé tenni, nemzedékeket próbáló, történelmi feladat. Oázis helyén létesült, a Kopeták hegységének ölében a főváros, Ashabad is. De a természet szűkmarkúan bánt az oázisokkal. És félóránvira a ligetekben gazdag centrumtól, már gyérül, szürkül a növényzet. Autóbusszal indultunk a fővárosból sivatagot-látni, s a legelső benyomásunk: csalódás. A végtelen homoktenger közelről egyelőre nem is olyan szélfútta, kopár, mint a repülőgépről. Ebben az övezetben, mint megtudtuk, még megél valamiféle fakó, szürke, bogáncsos aljnövényzet. Ahogy gyalogosan letérünk az útról, mégis tudomásul kell vennünk, hogy ez már a sivatag: amerre nézünk, ugyanaz a kép, s lábunkat szandálon keresztül is égeti a tűzforró homok. Ha lenne velünk egy tojás, menten kiprólbálnánk, kényre fő-e a homokban. Így csak a talpunkat kapkodjuk, amikor egyre jobban égeti a föld.

Először majdhogynem tréfának véltük útimarsallunk tanácsát, hogy jó lesz fürdőruhát hozni a sivatagba. A homokban tett séta után azonban legfeljebb húsz percig megy csak autóbuszunk a várossal ellenkező irányba, a végtelen homokmező felé, amikor megpillantjuk a Kurtinszkij víztárolót.

A csatorna első, 800 kilométeres szakaszán nem ez az egyetlen fürdő, de a főváros közelében a legnépszerűbb. Mert Ashabadig 800 kilométeres távon zúg, kanyarog már a Kara-Kum csatorna. Hogy ezt a teljesítményt értékelni tudjuk, Oráz, az oroszul és angolul is kitűnően beszélő idegenvezető elmondja, hogy a Szuezi, a Panama, a La Manche, a Kieli és Korinthoszi csatorna *együtt* alig hosszabb a kara-kumi elkészült szakaszának a felénél. Az első csatornaszakasz az Amu-Darja és a Murgab oázis között épült, s máris véglegesen megoldotta a főváros vízellátását is. (Addig Ashabad a környező hegyi patakok összegyűjtött vizére volt utalva, s ez különösen nyaranta gyakran okozott vízgondokat a lakosságnak és az iparnak.) A hat éve tartó erőfeszítés nemcsak a türkmének ügye. A Szovjetunió 32 nemzetisége és 200 vállalata vett részt az óriási munkában. Megnehezítette az építők dolgát, hogy nagyrészt a közlekedési vonalaktól, lakott helyektől távol dolgoztak, s volt, hogy a homok munka közben 75 C°-ra is átforrósodott.

A vállalkozás eredménye — a sivatagi strandok és az újonnan létesített üdülőterületek le nem becsülhető öröménél is fontosabb: az életet adó víz eddig már 160 ezer hektárt öntöz, ebből több mint százezer újonnan művelt szűzföld, s jelentékeny hányadáról gyapotot és gyümölcsöt takarítanak be. A távlati tervek szerint 1980-ig a csatorna eléri a Kaszpi-tengert, s addigra egymillió hektárt öntöz. A fővárosból, Ashabadból pedig, a sivatag közepén — tengeri kikötő lesz.

RIPORTON, TEVEHÁTON

Magyar turista, fején a hallgatás fátylával — teveháton

Én tevegelek, te tevegelsz, ő tevegel . . .

Furcsa igeragozás. Múlt időben sem hangzik sokkal jobban, de ebben a formában már megfelel az igazságnak. Büszkén jelenthetem, hogy Ashabadban Ibusz-csoportunknak majd a fele tevére pattant a hippodromban.

Vállalkozókedvünkkel, a jelek szerint nem álltunk egyedül: a Türkmén SZSZK fővárosában a ló- és a teveversenyek színhelyére tett, tevegeléssel egybekötött látogatás beletartozik a turistaprogramba. A pálya szélén külön női és férfi jurta várja a vállalkozó szellemű turistákat, akik a szabály szerint népviseletet öltenek, mielőtt tevére szállnak. Itt tanulmányozhattuk a legtüzetesebben a nomád türkmének egykori otthonát, a sajátos fa-merevítőkre húzott tevebőr, vagy nemez-sátrat, a jurtát is. Ezekbe a hordozható sivatagi lakásokba felülről zavartalanul kúszik, sőt árad be a fény. A tetőnyílás nemcsak a jurta világítását szolgálja, hanem itt távozik a jurta tűzhelyéről a

Rendkívüli megszokott

Mácsai István kiállítása

Több mint ötévi szünet után jelentkezett ismét *Mácsai István* legújabb munkáival a Csontváry Teremben. Nem mintha nem dolgozott volna eleget az elmúlt években, de hát tudjuk, mi minden befolyásolhat egy már ismert, érett művészt abban, hogy a nyilvánosság elé lépjen. A legutóbbi évek gazdaságpolitikája és a kultúrával, ezen belül a művészetekkel szembeni elvárása gyökeresen megváltoztatta a művészet, de különösen a képzőművészet helyzetét és sorsát. Élesen kettéválasztotta a műtárgy eladhatóságát és valódi értékét. Ennélfogva ma létezik egy eladhatatlan, sokszor igen magas művészi értéket képviselő képzőművészet, mely egyenesen rájátszik az öncélúságra, miközben burjánzanak közöttük a különféle izmusok szinte követhetetlen változatai. A másik csoport ennek gyökeresen ellentmondó, kimondottan pénzre felváltható művészeti „áru", amelyet elborít a giccsáradat, káros következményeivel együtt. Mégis meg kell találni azt az értékmérőt, mely felismeri és megállapítja a művészi alkotás rangját, szellemi és anyagi értékének szintézisét. Mivel ennek a mércének a megállapítását kevesen merik vállalni, tulajdonképpen a művész önmagából eredő igényessége és legmagasabb követelménye a döntő. Vagyis a művész legtöbbször önmaga ellenőrzése végett is vállalja a kiállítást, sokszor minden anyagi cél nélkül.

A Csontváry Terem, mely az utóbbi években egyfajta elit kiállítási galériává fejlődött, mindenesetre nyújt némi anyagi fedezetet művésznek, galériának egyaránt. Ugyanakkor kiállításai értékmérő jellegűek is. Mácsai kiállítása mindenképpen eszményinek mondható ezen a helyen. Művészi színvonala és közönségsikere bizonyítja, hogy a jó műalkotás is értékesíthető. Így nem csoda, hogy mindvégig telve volt látogatókkal az egyébként gyakran üres helyiség. Kétségtelenül egyik oka ennek az a klasszikus értelemben vett festészet, amely a köztudatban él, mely Mácsai sajátja, és mindenki számára hozzáférhetővé teszi. A valóságot megragadó és általa a művész gondolatait kifejező ábrázolási mód egyáltalán nem tartozik a könnyű műfajhoz. Voltaképpen rendkívüli szakmai, mesterségbeli tudást igénylő nehéz stílus ez, és csak akkor fogadható el a mai modern művészet keretében, ha olyan magas színvonalon van előadva, ahogyan azt ő csinálja. Ez azonban önmagában még kevés lenne, ha nem párosulna egy kutató, kereső felfedező szenvedéllyel, mely indokolttá teszi a tárgyi megjelenítést. Vagyis egyszerű szemlélődés helyett a figyelem felhívását valami – talán nem is éppen rendkívüli, hanem nagyon is – hét-

Mácsai István: Téli vadászat, olaj, vászon, 80 × 60 cm, 1988

köznapi metaforikus jelenségre, mely azonnal fontossá válik, amint a festő vásznára kerül.

A hagyományos festői témák keretében maradva Mácsai emberábrázoló portrékat és aktokat, pesti utcákat, valamint tetszetős csendéleteket fest, nem törődve azzal, hogy mennyiben korszerű témaválasztás ez ma, hiszen festőtársai közül tudjuk, hogy a festészet ezen hagyományos formái ma is jelen vannak a művészetben, létjogosultságukat csak művészi színvonaluk határozhatja meg.

Mi sem könnyebb ma bárkinek, mint portrét fényképezni; mégis, talán kivételesnek nevezhetők azok a portrék, melyeket Mácsai festett *Koncz Zsuzsá*ról *Ildikó*ról, *Gábor*ról vagy éppen önmagáról. A legérdekesebb talán Gábor képe. Ő ugyanis a maga különös, egyáltalán nem jellegzetes figurájával akár falstaffi jelenség is lehetne. Szétterpesztett lábakkal ül a széken, mely csaknem összeroskad súlya alatt, egyenesen szembe néz velünk, hóna alatt attributumként a Forte feliratú filmtasakkal, melyből azonnal kiderül foglalkozása. Hatalmas alkata betölti a képmező kétharmadát, szinte elfogja a levegőt a mellette lévő kis asztalon álló karcsú, törékeny vázától, melyben pár szál virág van. A szürke háttér, fehér ing, szürke mellény különböző árnyalatai kiemelik az arc erős karakterét, hangsúlyozva a fotópapír sárga színével, melynek ellentéte a világoskék üvegpohár és a fehér nárciszok. Az erős ellentét fokozza a hatást, aláhúzza személyiségének erőteljességét, humorát. Hasonló kontrasztot ér el a színek éles ellentétével Zsuzsa portréján, ezzel adva meg közismert személyének fontosságát. Mácsairól eddig is köztudott volt, hogy egyike legjobb portréfestőinknek, ennek már számos jelét adta. A mostani néhány új portréval még inkább bizonyította ezt.

Mácsai István: Gábor, olaj, vászon, 80 × 100 cm, 1987

A klasszikus értelemben vett aktfestészet ma már anakronisztikusnak tűnhet az aktfotók tömeges elterjedésével, pedig az antik művészetektől napjainkig erős próba elé állítja az emberi test ábrázolóit. E tényre utal Mácsai *Hommage â Ingres* című nagyméretű aktképe, melynek modernségét és a mai korba történő elhelyezését éppen a gyönyörűen megfestett fiatal nő kezében tartott Ingres-reprodukció jelenti. A hölgy testtartása követi a Nagy Odaliszk körvonalait, de az enteriőr más, mai, a művész műterme. A test arányait alátámasztó lábhoz tett koponyás csendélet pedig a szépség elmúlására figyelmeztet.

Mácsai filozofálását képzeletével társítja, amikor a pesti utcákat és házakat benépesíti a múlt festészeti idézeteivel. Az üres udvarok, kapualjak halotti csendjében megjelenő látomások ismét csak a múltból vett örök értékeket hívják vissza szürke világunkba. Alkalmazott már korábbi képein is ilyen művészettörténeti alakokat Mácsai. Ezúttal legtalálóbban, legmeghökkentőbben a Szent István körúton suhannak végig *Brueghel* képének vadászai és kutyái a hajnali ködben, álomképszerűen. Az ötlet meghökkentő, szinte „feldobja" humorával az üres körutat. A Balzac utca feltört aszfaltjának korlátai, kiásott gödrei viszont mai keserveinkre hívják fel a figyelmet, csakúgy, mint a ködös, esős utcán álló autók, környezetünk vigasztalan látványai. Mellettük valóban üdítően hatnak a finom virágcsendéletek, még az agyonantennázott pesti háztetők között is.

Sokszor felmerült már a kérdés a Mácsai festészetével kapcsolatban, miért ragaszkodik a hagyományos témákhoz, miért nem lép új utakra kitűnő szakmai tudásával, hiszen ő is találhatna valami mást, rendkívülit. Azt hiszem, nála éppen az a rendkívüli, hogy nem akar semmi újat kitalálni, hanem azzal akar sokkolni, ami talán ma a legnehezebb, jó képeket festeni az önmaga mércéje szerinti magas színvonalon.

Ury Ibolya

Mácsai István: Hommage à Ingres, olaj, vászon, 85 × 130 cm, 1986 (fotók Horling Róbert)

Mácsai István, [ ]

● MÁCSAI ISTVÁN kiállítását ma délután 5 órakor nyitják meg a Műcsarnokban.

–:O Mácsai István. 8.

Esti Hírlap, Bp. 1978. márc. 31.

Mácsai István festőművész

1922 Bp –

Kiállítása a Debreceni Medgyessy Terembe

1976. V. 27. – VI. 10-ig

– Katalógus a bejáratban –

Mácsay János

Nagyenyedről, 1843-ban
30 éves

Lásd
Fleischer Bécs 66. l.

Mácsay János, főhadnagy, Nagyenyedről, 30 éves korában, 1843-ban iratkozott be.

Mácsai Gergelyné

pingálóanyony

l.

Gábor Sajos

Kalocsavidéki

40. l.

1205. Pietro Giovanni Spagna (S)
Sz. Spanyolországban 15(
Angyal.

Jobb lábával felhőkön áll,
övezi, karjait ö
omlik, szárnyai barnák, zöld
hord. Bal lábát feleme

67.8:

Fa, méretei 28.7 cm.
Vétetett E. Costantinitől
Elszámoltatott 1895: VII
Az elszámolásra nézve l.
1894: XII. 18-án Szalay
a vételhez hozzájárultak.

704: IV. 26.

Mácsai (galgamácsai) királyi vadászhastély

Ep. (Nográd vm.)

1870.

Tervezte Schuler F.

Bar Bpestbalp

102, 103. l.

Képpel

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni,
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 435418

Mácsai Antal

rajzlapjai

Mezőtúr 1883-84

1.

Faragó Bálint: A mezőtúri ref. egyház története 1530-1917-ig Mezőtúr é.n. 235 l.

vész.

ím a karimájú és emelkedett 1905.
rennü erem etolapjáú

(an és van ábrázolva.
lt) arczélben ~~látható~~, ~~kerek me-~~
sziti alló kereszttel, ~~[illegible]~~ haja vál-
szakálla göndör. Brokát köntöse
a: LUDOVICUS HUNGARUS" és jelzése:
or "ös szöveg pedig ez: DE STIRPE GALLICA
REGIS FILIUS, ET REX HUNGAR: KASI-
A NEPOS, ORDINEM EQUESTREM IN PO-
AVIT. OBIIT TYRNAVIAE A.D. 1382.
D. 12. SEPTEMB.
4.4 cm.
-án Nuber Károlytól 20 K-án

V. 15-én 508 sz.a.

atott 1905:XI.30-án a 21515 szvsz.

93

1403

Mácsady Béla

Zajza a 4. oldalon

Ezzel magyarország 1971 június 6.

Mácsady Béla

Zajta a 4. oldalon

Erzsébetmajor 1971 április 4

Mácsa István festőművésznek

Júl. 22-én nyílik meg Nagymaroson, az alkotóházban dolgozó művészek tárlata, melyen a művésznek is kiállított.

b-k.: Nagymaroson alkotó művészek tárlata a művelődési házban.
Testvérmegyei Hírlap, 1973. júl. 5.

Mácsady Béla

rajza a 6. oldalon

Erzsébetmagyarország 1971 március 14

nem fogom mondani. Szóval olyan müvészeti kérdést, aktualitást érint, ami nagyon is időszerü és a levegőben van. Arról van ugyanis szó, hogy a mi közvéleményünk, müvészeti közvéleményünk meglehetősen elszakadt a müvészet ujabb irányzataitól és idegenkedve szemlélie az ujabb stilusu alkotásokat. Nem ujkeletü ez a szakadék, itt egy fél évszázados folyamatról van szó és menszire vezetne ennek az okait feltárni. Mindenesetre talán annyit, hogy ha már az ember itt ül a rádió mikrofonja előtt, hogy megjegyezhessek, hogy bizonyára hibás benne a müvészeti oktatás, amellyel nagyon sok gondunk és bajunk van és szeretnénk rajta javitani évtizedek óta és talán a tömegtájékoztatási eszközök, tehát éppen a Rádió, a Televizió is többet tehetne a publikum felvilágositásáért.

- Hát igen, de a legjobb mégiscsak az lenne, ha rábirnánk az olyan embereket is arra, hogy többet járjanak képtárakban, nézegessenek képes albumokat, jó reprodukciókat, mondjuk, akik csak véleményt mondanak a képzőművészetről.

- Elég az hozzá, hogy ez az idegen, elidegenedett közönség az én kiállitásomon egyszercsak szembe találta magát egy olyanfajta festészettel, amiről ugy tünt számára, hogy érti, ahol az ábrázolt emberek, tárgyak, a természet elemei ugy jelentek meg a képeken, ahogy a közönség is látja, vagy látni véli, illetve ahogy az elmult évszázadok müalkotásain a muzeumban megszokta. Ezért a közönség egyrésze lelkesedett, hogy végre érti a képeket, a kritika egyrésze és beleértve a közönségnek egyrésze éspedig élesen elitélte, mondván, hgy igy festeni ma korszerütlen..

- Mit gondolsz a kritika azért itélte el, mert ugy érzi, hogy érti a képeket?

- A kritika meg ugy érezte, hogy el kell utasitani.

- Ugy van! Mert valamilyen módon az a téves képzet alakult ki itten az elmult évtized, hát az elmult 50 év, vagy 60 év fejlődése során, hogy ami közérthető ,valamilyen módon gyanus, az valamilyen módon nem tartozik a müvészet kategóriájába.

- Most, bocsáss meg, csak azért szólok közbe, mert olyan ellenvetések is elhangzottak, hogy ez valamifajta visszafelé hátrálás a szoc. reálnak mondott

- Igen.

- foto naturalizmus felé.

- Hát más a szociál , más a foto naturalizmus. Ezt..itt sajnos el kell egy kissé marasztalnom a mükritikusokat és a müvészeti szakirókat, ugyanis mind a mai napig hiányzik a szocialista realizmusnak irónikusan sokan ugye szoc.reálnak neveznek, az az analitikus, az a helyretevő és a maga értékrendjébe illesztő megfogalmazása, ami pedig már nagyon is időszerü volna. Ezt valahogy be kellene illeszteni annak a folyamatába, ami itt azóta történt. Na, most , ami a korszerüséget illeti, nekem az a véleményem és ahogy öregszem, egyre inkább az a véleményem, hogy a korszerüséggel nem szabad tuleságosan sokat törődni, a müvésznek önmagának. Én láttam szomoru festői sorsokat, ahol az a félelem, hogy a festmény nem lesz elég korszerü, olyan

kapkodásra késztette a festőt, olyan utánzásra, hogy az életmü végére elvesztette a saját egyéniségét. Hogyha valaki nagyon fut a korszerüség után, akkor bizonyos, hogy nem lesz az. Emlékszem egy beszélgetésre szegény Kmetti Jánossal. Nem sokkal halála előtt, ahol egy nagyon okos dolgot mondott nekem. Azt mondta, hogy ugye divat ezeket a külföldi folyóiratokat böngészni és nézni, hogy most mi történik éppen a világban. Azt mondja nekem az öreg, hogy mire ezek a folyóiratok ideérnek addig eltelik egy fél esztendő. A nyomdai átfutási időt beleértve hozzá lehet tenni még egy fél-esztendőt, tehát mire hozzánk ér az anyag, az mindig másfél éves, vagy kétéves, tehát máris elavult vagyok, ha az után futok. És ebben teljesen igaza volt. Akkor már sokkal jobb módszer az, hogyha az ember a saját utját követi, az önmagát izgató müvészi kérdésekre keres feleletet és akkor akaratlanul is korszerü lesz. Velem is valami ilyesfajta dolog történt. Én ugy 1959-60 táján kezdtem kialakitani ezt a jelenlegi stilusomat. Meglehetősen elszigetelten. T.i. akkoriban nálunk az ugynevezett tasizmus divott, az a bizonyos széles oldott ecsetkezelésü festészet, amelyre emlékszünk. Na, most akkor engem ezzel a rajzos, analitikus festésmóddal valamiféle csodabogárnak tartottak a szakma és a közvélemény.

- Sőt , ha jól emlékszem, nem is hitték el, hogy igy festesz?

- Igen.

- Valami szüreális dolgot gyanitottak.

- Na, most mit tesz Isten, vagy a müvészettörténet vargabetüi, ugye? egyszer csak ugy kb. 10 éve hire jött, hogy nyugaton Párizsban, New-Yorkban, meg mindenfélé, egyre másra tünnek fel festők, neorealista, hiperrealista, fotonaturalista és az ördög tudja, hogy miféle elnevezésü stilusokkal. Valahogy én ugy éreztem magam, mint a gyerekek, akik a fa körül kergetőzve egyszerre csak utolsókból elsők lesznek, hogy mintha az élvonalba lettem volna. Én persze tudom, hogy ez tiszavirág életü és valahol, ahol a stilus divatok fazekában most főzik az uj irányzatot és állitólag most valamiféle neoromanticizmus fog jönni, ugye?

- Van, van.

- Már van? Tehát az én divatosságom nem fog sokáig tartani. Ugy, hogy én szépen tovább fogom müvelni ezt a saját munkámat, akkor is és bizom abban, hogy nem a stilus divat, hanem a kvalitás, az, ami megtartja a képeket.

-

- És a viszonyod a fotográfiához? Valóban hüséges vagy-e hozzá, ahogy mondják? Nem akarom naivnak tetetni magam, de ha már emlegetik erről is kellene beszélni.

-

- Mióta a fotot feltalálták, azóta a festészet alkalmazza. Segédeszközként ugye? Hát pld. ismeretes Delacroux naplója és abban van egy mondat, az ugy szól valahogy, hogy Ha az én fiatal koromban ismerték volna fotográfiát mennyi modelpénzt megtakaritthattam volna! Ugye? És hát közismertebb a Munkácsyé, modelfotóé és igy tovább. De ezt megelőzőleg, hiszen már pld. Canaletto alkalmazta a kameropszkurát a képein, sőt Leonardónak, és Dürernek ismeretesek rajzai, ahol ilyen hálózaton keresztül rajzolja a pers-

pertivikus vonalakat. Ők ezt segédeszközként alkalmazták.Kvázi model helyett. Én magam is alkalmaztam a fotót gyakran segédeszközként akkor, ha a model nem ért rá, vagy valamiféle akadályoztatás vol.t. Ma már nagyon ritkán alkalmazom egyébként,annyira különbözik a foto optikája , a lencserendszere az ember szemétől, hogy ez zavar engem. Mint érdekességet megemlitem, hogy a kor viszonyitva a korszerüségre pontosan ugy benne van abban a fotoban,tehát egy nem tudom én Manet korában készült foto pontosan olyan, mint egy Manet kép, mert nem a kamera a fontos, hanem a kéz a fontos, amelyik tulajdonképpen a kezében tartja.
Talán elkövettem egy hibát kiállitás rendezési szempontból,mert ajánlatos lett volna a képekhez készült vázlatokat, szinvázlatokat, tanulmányokat, rajzokat is bemutatni és megmutatni azt, hogy milyen nehezen ,milyen uton jut el a kép az első elgondolástól befejezettségig.Vagyis nem fölnagyitott fotográfiákról van itt szó.

- Nem tartozom azok közé, akik szerint fölösleges a müvész törekvései iránt érdeklődni, hiszen a müvek mindent elmondanak. Én most arra kérnélek, hogy beszélj valamit hitvallásodról, a munkádról.

- Erről nagyon nehéz nekem beszélni, mert talán nem is illdomos és talán ezt kellene a müvészeti iróknak ezt a feladatot,ugye? hogy kianalizálni és megnézni, hogy tulajdonképpen miről van itt szó? Mindenesetre, ami engem érdekel az elsősorban az ember. Szóval az ember , a maga testi és lelki valóságában,környezetében, a város, amelyben él. ugyancsak anyagi testi, egyuttal lelki, szóval hangulati valóságában is . Pld. egy ember, egy emberi arc az egy kimerithetetlen titok. Minél inkább elmélyedek egy portré megfestésében annál inkább megközelithetetlenné válik a személy.Ez egy nagyon érdekes dolog. Annál magábazártabbá, egyénibbé, annál inkább titokká, nem tudok más kifejezést találni hirtelen.. Vagy itt vannak ezek a jellegzetes pesti kapualjak, amiket gyakran ábrázolok. Itt nem arról van szó, hogy engem annak a kapualjnak a képe érdekel, a maga hámló vakolatával és jellegzetes, furcsa alidekturájával, az is persze, hanem inkább az, ami mögötte van. Tehát megint csak a titok. Azok a furcsa emberi sorsok, amelyeknek ez a kapualj a szinpada, akik itt születtek, akik meghaltak és fognak még születni, amig állnak ezek a pesti kapualjak. Tehát asszociációk tömege jut eszembe egy ilyen látványról és ezt szeretném visszaadni.
Vagy az aktok. Hát ezek a bizonyos különös, hüvös aktok, amelyek miatt sok birálat ért. Hát valóban itt nem a z érzéki szépség, az ami engem ezekben vonzott, elsősorban, hanem inkább az a különösség megint csak az a titok, ami körül lengi ezeket a leányokat.
Mert minél inkább beleélem magamat a test anatómiájába, minél inkább próbálom felvetni a szineknek azt a finom, zománcos különösségét,ami egy ilyen bőrön megjelenik, annál távolabb kerülnek és annál elérhetetlenebbek lesznek ezek az alakok. Tehát az a Dunaparti Vénusz c. kép, amit borzasztó sokan támadtak és ugyanannyian dicsértek, ez voltaképpen egy egyszerü pesti leány, akitől távol állt, hogy ő istennő legyen,egy Vénusz, és valahogy azért emelkedett a szememben ilyen allegórikus magasságba, mert tulajdonképpen megéreztem benne azt a valamit, ami tulmutatva az ő egyéni személyén,mégis valahogy a női szépségnek egy magasabb rendü szimbólumává tudott emelkedni.

- Mit értesz ezalatt?

- Itt azt értem ez alatt, hogy mint ahogy Tizian a maga urginói Vé-

nuszában a kornak, tehát annak a Rirenzének, annak a reneszánsznak a női ideálját fogalmazta meg, tehát abban az egyszerü női lényben a nőiségnek az általános értékét. Nagyon kedves kis leány volt, azóta férjhez ment gyereke van, pesti nő , beilleszkedett ugye?

- És amellett azt hiszem, hogy a mütermedben..?

- Igen. A Dunaparton laktam és magától adódott, hogy az ablakomon át láttam ezt az épülő várat, kipolát,akácfákat és mindent, ami előttem volt, semmi mást nem kellett csinálni, mint az ablakot elhagyni és a figura máris a tájba került és megkiséreltem, hogy lehet-e vajon a XX.század közepén egy Vénuszt megfesteni. Hát ilyen lett. Na, most a vendégkönyvben olyan bejegyzések vannak, hogy Mester! A Dunaparti Vénusz bőzalmas! /nevet/ De olyan is van, hogy Gyönyörü. Sőtolyan is van, aki érzékileg is reagál erre. Mert nem hiszem azt, hogy ezek olyan hideg Vénuszok, amik..

- /nevet/
- Hát remélem, hogy az én Vénuszaim sem olyan hidegek, mint ahogy vádolnak engem ezzel.

- Ugy vettem észre, hogy vannak bizonyos kifogásaid a kritikával szemben. Érthető. Hát most itt az alkalom, hogy elmondd álláspontodat.

- Kérlekszépen nekem a kritika ellen, legalábbis a napilapokban megjelent kritika ellen, vagy azok egyrésze ellen az a kifogásom, hogy nem helyesen értelmezi a feladatát.Tudniillik a kritika feladata az volna, hogy közvetitsen a közönség és a müvészet, a müvészet között és nem az, hogy még jobban elidegenitse őket egymástól. Az embernek az a benyomása,hogy a kritikusok egyrésze nem az élő, eleven müvészet folyamatában él és lát, hanem valamiféle elvont kategóriákban gondolkozik. Egy olyan tolvajnyelvet használ, amelyet az a napilap, néplap, közönség talán nem is ért.
A napokban kaptam Prágából egy levelet egy ott élő barátomtól, aki az egyik napilapban megjelent kritikával kapcsolatban arra kér, hogy mostan mondjam meg azt, hogy vajon ez a kritikus dicsért engem, vagy szidott?

- Melyik volt?

- Hát nem mondom meg. De ez a Prágában élő barátom ,aki most már ide s tova 20 éve nem él Magyarországon,ez nem értette, hogy a kritikus dicsért-e engem, vagy szidott? Egyébként szidott, ugy, hogy.. /nevet/

- De ő dicséretnek is vehette, ugye?

- Igen.

- Ugy szidott.

- Odáig is elmerészkednék, bárez most már igazán tulvezet ennek a beszélgetésnek a keretein, elmerészkednék, hogy talán még az sem jó, hogy a müvészettörténészeket a bölcsészkaron képzik. Tudniillik hiányzik az a szinbiózis, az az együttélés, a müvészekkel, ami szükséges volna. Én nem mondom azt, hogy ugye a Képzőmü-

vészeti Főiskolán képzett mütörténészek,ugye, hogy azokból festők és szobrászok legyenek. Ne szobrászokat képezzenek. Bár az sem ártana. Még azt is el tudom képzelni, hgy egyszer bele kell markolni egy marék agyagba és egy fejet megmintázni, de ne egy fejet, egy almát. Én állitom neked, hogyha egy ilyen mütörténész fiatal növendék, aki együtt él avval a szobrász növendékekkel, egyszer egy almát agyagból megmintázna, az többé nem ugy irna, mint ahogy ir.

- Lehetséges. Nem biztos, de lehetséges mondjuk. Na és a kritikusok egyrésze azt veti a szemedre, hogy nem foglalkozol napjaink égető kérdéseivel, hogy a világot tulságosan idillikusan látod és láttatod. Hát hogy van ez?

- Valóban a vendégkönyvben is vagy egy olyan bejegyzés, hogy Tulságosan szép.

- Tulságosan ügyes.

- Hát erről csak annyit tudok mondani biblikusan, hogy hát nagy az én uramnak háza, elférünk benne többen is. Annyian festik napjaink borzalmait és rémületeit, hogy a szelidebb szépség is hozzátartozik az élet teljességéhez. Nem..nemcsak a harcias pátosz. Vagy a kemény okosság. Vagy hogy más területről vegyek példát, egy Schubert nélkül, vagy egy Shárden nélkül,vagy egy Krudy nélkül jóval szegényebb lenne a kultura története. Én ugy érzem, hogy mindenkinek meg van itt a helye, aki a maga tehetségét követi és a maga módján próbálja megközeliteni a dolgot.

- Kedves Hallgatóink! Mácsai István festőművésszel beszélgetett Csapó György.

Magyar Nemzet
MN.

Az oroszlán Kiskunfélegyházán

Mácsai István kiállítása

Kövön koppannak körmei, a gang kövén, jön, jön, jön egy nyitva felejtett előszobaajtón át, már bent van a lakásban: *Az oroszlán — Mácsai* István alighanem legismertebb festménye, mely poszterként is fel van rajzszögezve nem egy tizenéves srác szobájában a falra. S ahogy most elnézzük a *Kiskun Múzeum* nagyobb termében ezt a rőtvörös festményt, eszünkbe juthat az a megrökönyödés, felhorkanás, amit annak idején keltett (azok a tinédzserek is szülőpukkasztónak szánhatták...); lám, milyen gyors, hogy felgyorsult a művészeti tények elfogadásának folyamata — hogy ez a kép már nem botrányos.

Kiskunfélegyházához egyébként rejtett életrajzi köze van a festőnek. Habár Budapesten született, minden évben heteket-hónapokat töltött Félegyházán, az anyai rokonságnál. Az egyik tárlóban látható néhány korai s itt készült munkája: egy darázsról rajzolt tanulmány, tizenhét éves korából, 1939-ből, már előlegezi a későbbi, a magára talált Mácsait — mert Dürer tanítványának mutatja a rögzítés aprólékosan finom gondjában. Aztán egy kedves rajz a Bandi nevű bikaborjúról, egy további egy tyúkolról — s a következő tárlóban a véletlenül fennmaradt korai próbálkozások már megint milyen jellemzőek a későbbi művészre: mert épületszerkezeti tanulmányok, ez esetben a félegyházi templomtoronyról...

És itt van az a Mácsai-kép is, a *Pesti gang*, mely az épületszerkezeteket érző, átélő festő pályájának éppúgy csúcsteljesítményei közé tartozik, mint Az oroszlán, s azzal egy alkotói periódusban jött létre (1960 és 1963 között). Ezen a pesti gangon nem jár oroszlán, mi járunk az innenső — a kép hátsó lépcsőházával átelleni — lépcsőkön vagy jövünk fel a liften. Benne vagyunk a képben fizikailag is és benne vagyunk lelkileg is, érzelmileg is, hisz ismerjük jól ezeket a körfolyosókat, jellegzetes gipsz-cirádáikkal az ajtók keretein, kovácsolt vasvirágokkal a mellvéden, s a soha többé nem pótolt, valamikor lehullott csempe sötétebb hiányfoltjaival az udvarra néző falakon. És ismerősünk a kutya, a kapualj felé figyelő kutya, ismerősünk a kutya magányossága.

Legfontosabb képeit szinte kivétel nélkül mind elhozta Mácsai István megmutatni a majdnem-szülővárosnak. Itt vannak a minden modernségük ellenére mélyen a reneszánszban gyökerező, remek portrék: a *Vili bácsi* (1964), a *Sikuta Gusztáv arcképe* (ugyancsak 1964) és a *Jani*, a művész fiának arcképe (1973), továbbá a lírai szépségű *Kaján Tibor-portré* (1972). Itt vannak minden régimódiságuk ellenére (vagyis annak ellenére, hogy a virágszáron minden szőszmőszt megfest) tökéletesen modern virágcsendéletei, melyeket a szemléletmód tesz maivá: a rendszerint egyszínű, sőt kopár háttér előtt a lényegre koncentrálás; az a komolyság, mellyel a látványra összpontosít; és az a festői eredmény, hogy sohasem édeskések ezek a képek. Itt vannak tájképei közül is a főművek: *A világ vége* (1973), melyről „A puszta, télen" épp úgy eszünkbe jut, mint ama messze távoli hómező, Voronyezs alatt; szívbemarkoló ez a kép, amit tájképről ritkán lehet elmondani — s nem is ábrázol mást, mint egy nagyalföldi (de ha úgy tetszik: kelet-európai) faluvéget reménytelen sárgásdrapp égbolt alatt, hol befútta az utat a hó... Rokon ezzel a festménnyel *A szekér* (szintén 1973), szintén végtelen hómezőn játszódik le a szabadban felejtett szekér drámája, aminthogy rokon *A roncs* is (1977), a kirabolt, kibelezett rozsdás kék Trabant-maradvánnyal az ép és érzéketlen zöld mezőben. És itt van Mácsai talán mindezek közül is kiemelkedő alkotása, az 1979-ben festett *Pesti halál*, a járdán heverő, papírral letakart nőalak... s az igazsághoz való ragaszkodás festői diadala ez az önmaga napi igazságán messze túlmutató mű, ez a ridek költészet, prózai ballada.

Legújabban játékosabb képeket fest, a félegyházi kocsiúton megjelenik Velazquez kis infánsnője (*Látomás*, 1979), egy másik faluszélen — kissé túl szép ég alatt... — Vermeer mester pingál (*Tavaszi varázslat*, 1980), ugyanő át is kerül kedves modelljével saját műtermi képéről az óbudai romok kellős közepébe (*Ars longa, vita brevis*, 1981), de ezek a romok kissé elnagyoltak, s a megfestés finomsága sem elég „mácsais". A legújabb ebben a sorban a *Délibáb* (1981), melyen a kiskunfélegyházi sárga falú, téglaszín aljzatú házak hátterébe, a kissé megint túlkék ég alá leereszkedik a párizsi Notre Dame... Ez a groteszk szituációteremtés érdekes ciklust jelez-jellemez. (S ha jobban belegondolunk, Az oroszlán is csak tréfa! Komolyan veendő képi vicc.)

Eredménye a kiállításnak egy új kis kép, mely erre az alkalomra készült: *Tavaszi reggel* a címe, s amit mutat, az palaszürke ég alatt Kiskunfélegyháza jellegzetes házsora. Az a visszafogott líra szól belőle, mely kedvetlen egekből szokott szétáradni Mácsai legjobb képein.

Ember Mária

MÁCSAI ISTVÁN

Barabás Tibor kitüntetése

A Népköztársaság Elnöki Tanácsa *Barabás* Tibor Kossuth-díjas írónak eredményes munkássága elismeréséül, 70. születésnapja alkalmából a Szocialista Magyarországért Érdemrendet adományozta. A kitüntetést *Korcsog* András művelődési minisztériumi államtitkár pénteken adta át.

A színházak szombati műsora

Erkel Színház: Háry János (11. bérl. 1. ea., 7) — Fővárosi Nagycirkusz: Cirkusz '81. (du. fél 4 és este fél 8).

Bányászok között

Város a dombo

„A Magyar Népköztársaság Minisztertanácsának határozata alapján Komló községnek — járási tanács alá tartozó — várossá alakítását elrendelem. A várossá alakulás végrehajtásának időpontja: 1951. szeptember hó 2. napja."

Három évtizede ennek. Harminc esztendeje, hogy a négyezer őstelepes maga köré kezdte gyűjteni más tájak, vidékek földművelőit, ipari munkásait, a felszabadulás előtti idők cselédeit. Teltek, múltak az esztendők, s a pályaudvar állomásfőnöke útnak indította az első, a második, a sokadik szénvonatot...

Az öregeknek immáron szép és kedves *a hét domb* vidéke. Az újak még most is tanulják a neveket: Szilvás, Dávidföld, Gesztenyés, Kossuth-akna... Nekik még kicsit idegen a várost átszelő csillepálya, szokatlan a több méter átmérőjű, mindenhonnan látható kémény a bányaüzem szomszédságában. És keresik azt, mindazt, amit Komlóról a messziről jött ember hallott, olvasott. De nem találják. Nincs a hírhedt Sport vendéglő, a rendőrök estéről estére nyugodt ügyeletet írhatnak be a naplójukba. Most, a bányásznapra összesen egy szövetkezeti és egy maszek borkimérő kért sátorállítási engedélyt, a többiek jól tudták: forgalmuk hasznából még a helypénzre sem tellene.

Nyugodt tempójú, szolid város. De mégsem olyan, mint a legtöbb hasonló lélekszámú magyar település: a születő új társadalom *jelképe* volt, s az ma is Komló.

A Kossuth-bányában járunk. Szakmájukról, hivatásukról mesélnek. *Győri* Béla, *Molnár* Tibor, *Ördög* László... Meg a brigádról. Akiket *beválogatnak*, azokról tudják, hogy „rendesen jár, elvégzi a munkáját, szolidan él". Ilyenek a frontfejtési csapatok...

Itt, ebben a városban *nem mindegy*, hogy milyen az emberek kedve, hangulata. Mert a feszültség is velejárója életüknek. Kell, nagyon kell az „ellentpont", a másik véglet. A Kossuth-bánya, a Zobák-akna, a Béta-üzem egyaránt sok veszélyt rejt magában. A tűz, a sújtólég a víz itt a leggyakoribb.

— Talán a legtöbbet a biztonságért tettük — mondja *Mérei* Emil. Úgy is, mint régi bányász — és úgy is, mint a Mecseki Szénbányák új vezérigazgatója. S Komló országgyűlési képviselője.

— Legalább ilyen fontos a föld alatt dolgozók egészségének megóvása. Nemrégiben olvastam: húsz perc úszással egy bányász a mozgásszerveire ható napi bántalmakat ellensúlyozni tudja. A város régóta tervezi, hogy egy uszodát épít. Szeretnénk még ebben a tervidőszakban elkezdeni az építést, ha kell, társadalmi összefogással.

Aligha kell más érv, mint ez az adat: a nyugdíjba menetel átlagéletkora 48 év. Van még mit tenni a bányászvállenyém vagy a tanácselnöké — mondja Gallusz József. — A kiskert, a telek, a balatoni nyaraló természetes mifelénk. A szépen berendezett otthonok könyvespolcain ott sorakoznak a kötetek. Igaz, ha megkérdezzük, hogy olvasták-e azokat, akkor gyakran kapunk nemleges választ.

A párttitkár egy folyamatról beszél. Az ma már természetes igény, hogy a város lakói nemcsak lakni, hanem élni is akarnak Komlón. Sok mindent már tudnak, de néhány dolgot még tanulnak.

— Nem tudjuk megadni azt, amit Budapest saját polgárainak. De azt, amit egy kisváros nyújthat lakóinak, mindenképpen. Nem hős bányászoknak dukáló adományról, hanem a munkásembernek, történetesen a bányásznak járó ellátásról igyekszünk gondoskodni.

A hős kategória megszűnt, lekopott. S nem igaz már az sem, hogy a családfő leszáll a bányába, és az asszony addig otthon, a konyhában, a fakanállal foglalatoskodik, várja urát. Dolgoznak ők is, üzemben, irodában. Kozmetikába járnak, a fodrászok meg lépést tartanak a divattal.

— Nagyok a gyerekek, ne menj már le! — mondom

*

A tatabányai szénmedence dolgozóinak képviselői pénteken megkoszorúzták az 1919-es csendőrsortűz bányászmártírjainak emlékművét. Ezzel egyidejűleg elhelyezték a kegyelet virágait a tatabányai temetőkben a munka frontján hősi halált halt bányászok sírján. A városi sportcsarnokban a vállalat vezetői köszöntötték a szénmedence dolgozóit.

Ugyanezen a napon kezdődtek meg a 31. bányásznap ünnepségei az ország más vidékein is. A mátraaljai szénbányák dolgozói ünnepi gyűlést rendeztek a visontai Thorez-bánya üzemcsarnokában.

Nógrádban a Tanácsköztársaság salgótarjáni emlékművének megkoszorúzásával kezdődtek az ünnepségek. Komlón a bányásznapi tiszteletadás keretében emlékeztek meg a település várossá nyilvánításának 30. évfordulójáról.

Újabb gyilkossá
a pretoria

A Magyar Szolid
nyilat

A dél-afrikai fajüldöző rezsim népellenes politikájának újabb kegyetlen megnyilvánulása ellen emel szót a Magyar Szolidaritási Bizottság, pénteken közzétett nyilatkozatában.

Az apartheid rendszer felszámolásáért, az országban az alapvető jogok érvényesítéséért harcoló szervezet, az afrikai nemzeti kongresszus (ANC) három fiatal harcosát ítélték halálra, így az utóbbi

Magyar Nemzet 1981. II. 28.

Mácsai István kiállítása

a Népszabadság székház sajtóklubjában

Új, alkalmanként érdekes összeállításokat ígérő (s tárlatok idején az „utca emberének" is nyitott) terem gyarapítja fővárosunkban a „kiállítási kapacitást": a Hírlapkiadó Vállalaté, mely a Népszabadság székházának földszinti sajtóklubjában jól világított, s a kamaraműfajra alkalmatos helyiség. Ha programját mindjárt kezdetben ígéretesnek mondhatjuk, annak oka a nyitó rendezvény, hiszen — mintegy bevezetőül — tüstént a kortársi festészet egyik legtöbbet vitatott (sőt, támadott) személyiségének, *Mácsai* Istvánnak a munkáit vonultatta fel, mégpedig úgy, hogy az utóbbi húsz esztendő terméséből láthassunk válogatást. Alkalom nyílik hát, hogy betekintsünk ebbe a különös művészi műhelybe, ahol rendkívüli következetességgel (bár finom fejlődésvonalat követve) egy manapság szokatlan *ars poetica* ölt testet, az absztrakt, sőt „absztrakton túli absztrakt" nagy világrészegségének idején is pontosnak tetsző (vagy annak mutatkozó) *ábrázolásával* arcnak, szekérnek, virágnak. Ahol tehát szinte kihívóan él és működik a megjelenítésnek a történelem egy periódusában kialakult realisztikus módszere.

Roppant ingerlő dolog a végletességeink korában: hiszen éppen abban az időszakban, amikor mindenfelől más tendenciákat látunk, Mácsai István festészete kategorizálhatatlanul önfejűnek tetszik, s így jó célpontja lehet a különféle irányból érkező kritikai ingerültségnek. Ha valami nem illik az éppen helyesnek tartott képletbe, és nyakasan a maga útján halad: ha valami eminnen konzervatívnak, amonnan viszont hiperraealistának mondható; ha egyik nézet szerint „leltára" csupán a látványnak, de mélyebb tartalmak közlését észre nem veszi (pedig vannak), a másik viszont „közömbösített idillről" beszél és e művészet keserű filozófiáját felfogni nem bírja: ha a ki tudja hánvadik ráadásul a Mácsai által lefestett világ tárgyi részéből csak „sokunk vásárlási vágyképére", valamint lakberendezési és öltözködési színvonalára tud következtetni, mondanivalóját pedig *nem* a műkritikára tartozónak ítéli, nos, akkor bizony fura esettel állunk szemben.

Furcsa és ravasz esettel, melynél a tetejébe még maga a polémia alanya is mintha saját kárára dolgoznék, hiszen szinte tálcán kínálja az ellene szóló érveket. Itt az *Oroszlán*, 1960-ból: sárga szemű, puhaléptű ragadozó, ahogy valamelyik budapesti bérház szegényes függőfolyosójáról éppen belopakodik egy lakásba. Itt *A világ vége:* kicsiny ház, végpontján a villanyvezetéknek; és szekér, hó, távlatok (1973). És itt a *Jósika utca 73.:* hűséggel lefestve a belső udvar, a fennhéjázó „palota-stíl", meg a házmesterlakásnál falra szögelt Bergmann-cső, az egyetlen „élőlény" egy kivénhedt Volkswagen (1973). Csakugyan: mit lehet ezekkel kezdeni? Nosza, elő a fotografálás vádját (noha Mácsainál semmi nincs fényképészi aprólékossággal megcsinálva), elő a „másolás", sőt a „kópiakészítés" ötletét, holott, ha más nem, már ez az Oroszlán elgondolkoztathatta volna az embert a szinte önkínzó fegyelemmel készített *kompozíció* baljós feszültségében rejtőző moralista alkat tartalmairól. A dühről, az iróniáról, a szorongásról, elhagyatottságról, halálérzetről, szemérmesen titkolt közösségvágyról, csupa gomolygó *költészetről*, mely Arany János-i félszegséggel mer megnyilatkozni csak a rideg világban. Meggyőződésem, hogy innét, e tartalmak felől lehet csak megközelíteni és érteni ezt a festészetet. Nincsen sok értelme a lírának ezt, a minden képen érzékelhető párját kihagyva szemlélni a stílusjegyeket (melyek egyébként éppen a legfrissebb, például olasz törekvésekkel mutatnak véletlen szinkronitást).

A most megnyílt, s részben visszatekintő kiállítás azonban azt is jelzi, hogy Mácsai Istvánt megzavarta 1978-as tárlatának vad fogadtatása (a legszívesebben kritikai visszafutást írnék), újabb képein szabadabbra engedi hát víziónárius szemléletét. Pozitívuma ennek a bátrabb képzettársítás, mindenekelőtt a *Látomás* szép poézisében, ahol egy mai faluban két régesrégi figura tűnik fel, s olyan az egész, akár egy elvágyódó, halk menüett; vagy a *Korai tél* fanyar kontrasztjában, ahol (egy pléhbögre társaságában) virágzó muskátlit látunk behavazva. E pontig az életmű építkezése logikus. Az *Ars longa, vita brevis* azonban már tőle idegennek látszó irányba mozdul, az allegorizmus felé, ahol viszont a sejtelmesség eltűnik, s a mondandó egyszerű, direkt „üzenetté" csökken. Helyesebb talán, még ha kihívó is, tovább követni azt az utat, amely az *Oroszlán* belépőjével világosan adta tudtul: ez az út egy merengő és — ritka adomány! — ugyanakkor konok, indulatos, szuverén művész belső tájaira vezet. Akármennyire is *(látszólag* rezzenéstelenül) köznapjaink világát mutatja csupán.

Szabó György

zítéséről

s Tanácsa

gának elnöke, dr. *Szabó* Zoltán nyugalmazott miniszter, dr. *Lékai* László bíboros, esztergomi érsekprímás.

Az Országos Tanács a vitában elhangzottak figyelembevételével mindkét tervezetet elfogadta, majd döntött az ez év március 14-én, 15-én tartandó VII. kongresszus munkarendjéről és javaslatot tett a kongresszus munkabizottságaira, titkárságára, jelölő- és szerkesztő bizottságára.

ság alapvetően szilárd

tal elkövetett deviza-, vám- és az egymás sérelmére elkövetett erőszakos bűncselekmények.

Beszámolója végén a közlekedés helyzetéről is említést tett. Csökkent a közúti balesetek száma, de még így is több mint négy és fél ezer sérüléses történt közúti balesetekből kifolyólag, s ezekből *240 volt a halálos, másfél ezer pedig súlyos sérüléssel járó.* A közlekedési bűncselekmények az összbűnözés tíz százalékát teszik ki, ezen belül leggyakrabban az ittas vezetés. Felszólalt a tanácsülésen *Ladvánszky* Károly belügyminiszter-helyettes is.

A tanácsülés ezután megtárgyalta és elfogadta a Fővárosi Népi Ellenőrzési Bizottság múlt évi feladatairól szóló jelentést, és megvitatta az idei munkatervet, majd megszavazta az új városrendezési szabályzatot.

*

Pénteken a budapesti pártbizottság, a fővárosi tanács és a Belügyminisztérium vezetői a főváros közbiztonságának helyzetéről tanácskoztak. A tanácskozáson részt vett *Maróthy* László, az MSZMP Politikai Bizottságának tagja, a budapesti pártbizottság első titkára, *Horváth* István belügyminiszter és *Szépvölgyi* Zoltán, a fővárosi tanács elnöke Megállapították, hogy a fővárosban a közrend és a közbiztonság helyzete változatlanul szilárd. Elismeréssel szóltak a belügyi szervek a Budapesti Rendőr-főkapitányság, a kerületi kapitányságok dolgozóinak helytállásáról, áldozatos és eredményes munkájáról. Szükségesnek tartották, hogy mindenekelőtt az állampolgárok biztonságát és nyugalmát, a közterületek, a pályaudvarok, piacok, aluljárók, terek és parkok rendjét veszélyeztető cselekmények, a rablások megelőzésére és visszaszorítására hatékonyabb intézkedések szülessenek. A tanácskozáson a megnövekedett feladatok eredményes megoldása érdekében megállapodtak a tennivalókban.

Az ENSZ főtitkárhelyettesének látogatása

Mihail D. *Szityenko* ENSZ-főtitkárhelyettes február 23—27. között látogatást tett Magyarországon. A főtitkárhelyettest fogadta *Puja* Frigyes külügyminiszter. A vendég *Hollai* Imre külügyminiszter-helyettessel megbeszélést folytatott az időszerű nemzetközi kérdésekről, a leszerelési tárgyalások helyzetéről, valamint a Magyar Népköztársaság és az ENSZ kapcsolatának egyes kérdéseiről.

A főtitkárhelyettes találkozott a Magyar ENSZ Társaság és az Országos Béketanács képviselőivel, valamint *Simai* Mihály akadémikussal, az ENSZ Társaságok Világszövetsége elnökével.

A KIOSZ országos választmánya az utánpótlásról

A kisiparosok immár több mint százezres táborának szakmai előrelépése, feilődése elengedhetetlen azoknak a feladatoknak az ellátásához, amelyek a növekvő igények kielégítéséből ráiuk hárulnak. A Kisiparosok Országos Szervezetének választmánya pénteken ülést tartott, melyen megállapították: jól bevált a kisiparosok továbbképzésének új formája. A szakmunkásutánpótlás lehetőségeiről és a további feladatokról folytatott vitában javasolták: szervezzenek a jövőben is gyárlátogatásokkal egybekötött tanfolyamokat, külföldi tanulmányutakat. Szóltak arról, hogy a magasabb szakmai színvonal eléréséhez elengedhetetlen *a kisipari műhelyek technikai korszerűsítése*, de legalább ilyen fontos a szakmunkástanuló-képzés további ösztönzése. Az utánpótlás biztosítására a KIOSZ kibővítette társadalmi ösztöndíjrendszerét.

Harmincöt éves az FDJ

Harmincöt esztendeje alakult meg a KISZ NDK-beli testvérszervezete. A Szabad Német Ifjúság (FDJ) a Német Szocialista Egységpárt ifjúsági szervezeteként 2 millió 300 ezer ifjúkommunistát mozgósít a párt programjának megvalósítá-

Tizenhatodszor

Forradalmi ifj

Tizenhatodik alkal-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

1978 AUG 9

PESTI MŰSOR

Mácsai István
festőművész

1021

Szeged

A természet szépsége

Olyan tizenhat festőművész küldte el képét a szegedi Képcsarnokba, akiket Európa-szerte mindenütt szívesen hívnak, látnak egy-egy kiállításon. Valamennyien a magyar képzőművészet élvonalához tartoznak, sokféle elismerést, kitüntetést és díjat megkaptak. Az augusztus 5-től 20-ig nyitva tartó reprezentatív tárlatra a legszebb vásznaikat postázták.

Az *Alföldi festők* címmel megnyílt kiállítás ízelítőt ad a hazai tájképfestészet értékeiből, irányzataiból és bizonyos jelenségeiből. A vízzel, a hegygyel, a völggyel — mert nemcsak az alföldi táj az egyetlen téma — olyan különös és bensőséges viszonyba kerülhet a tárlatlátogató, amelyet a természet lágy ölén ritkán élvez. Egy-egy vidék nem oldódik fel egy álomképben — az ecset kezelőinek többsége a realista hagyományok folytatója — azonban a finom festői átmenetek kiszűrik az érzékeny és ritkán felfedezhető tónusokat és az az érzésünk, a természet ennyire szép mégiscsak az álomban lehet A leheletfinom képszerkesztés, a fény- és színkontraszt csodálatos váltakozása láttán azon is el lehet gondolkodni, a mai ember hogyan tud annyira mély, szinte pszichológiai viszonyba kerülni a természettel. A legtöbb képnél a szín és a formaritmus egységben van. Ezzel, s nem a keresettséggel, a hajánál előráncigált ötletekkel hívják fel vásznaikra a figyelmet az ecset mesterei.

Meglepő, amint a kék szín árnyalatában tündököl *Tihany. Óvári László* talán e tájból táplálkozó élmények minden fázisát átélte, s amit kell, tudja erről a vidékről, így érthetően mindent el akar mesélni róla. Mindenki olyannak látja a képen Tihanyt, amilyen élménye van róla, hiszen a táj is ezerarcú. *Mácsai István* hangulatos *szentendrei részlete* a rend és a fegyelem harmóniájának példázata. Az ember ilyen összhangban és elrendezettségben szeretné tudni és látni a világot. Mivel e tekintetben hiányérzete van, Szentendrére vágyódik. *Ridovics László Falusi tája* a színek tobzódásában a hétköznapok gazdagságáról és arról a fantasztikus életerőről regél amit a természet szinte láthatatlanul kölcsönöz az embernek. *Csáki Maronyák József* fehéresszürke színben fürdő *Halászkikötője* arra hívja fel a látogató figyelmét, hogy a csend, a nyugalom nem ellentéte a hétköznapi forgatagnak, a lendületes életnek, hanem kiegészítője. A házak — *id. Benedek Jenő* képén — mesélhetnek a múltról, de a jövőről is. A kompozíció mindenképp az élet múlandóságáról szóló meditációkra késztet.

A szegedi *Képcsarnok Gulácsy-terme* igen sok csendéletnek adott helyet. Érdekes törekvések fedezhetők fel. A csendélet kis világából egy-egy szépségeszmény bontakozik ki. A festők keresik-kutatják az örök szépet. *Kántor Lajos, Sarkantyú Simon, Ridovics László*, páratlan eleganciával vállalkoznak erre.

Mácsai István: Szentendre

Fotó: Somogyi Károlyné

Mit lehet még látni? Nagyon szép képeket *Vati Józseftől, Patay Lászlótól, Eigel Istvántól* és a többiektől. Ennek a kiállításnak valószínűleg az lett volna a legtalálóbb címe: *A természet szépsége.*

Halász Miklós

PM 45

Az FMH-ban

Több mint egy hónap telt el azóta, hogy a Fővárosi Művelődési Ház Folklór Centruma és a Népművészeti és Háziipari Szövetkezeti Vállalat közös rendezésében megnyitották a *Heves megye népművészete*, a *Népi bútorok*, valamint *ifj. Fazekas Lajos nádudvari fazekas* kiállítását. Azóta több ezer látogató gyönyörködött a népművészet remekeiben.

A Folklór Centrum tízéves múltra tekint vissza. Munkájuknak célja, hogy megismertessék a magyar népművészetet színes műsorokkal, reprezentatív előadásokkal, kiállításokkal. Ebben az évben 190 előadást terveznek (várhatóan 70 ezer külföldi vendégnek is), amelyeken amatőr és hivatásos — budapesti és vidéki — együttesek is fellépnek. Nyáron, amikor kevesebb a táncrendezvény, kiállításokon mutatják be a vendégeknek népművészetünket és korunknak megfelelő népi iparművészetünket (szeptember 3-ig du. 2-től este 10-ig látogathatók).

Heves megye népművészete

A Hevesi Háziipari és Népművészeti Szövetkezet 1951-ben alakult (*Tompa Béláné* alapító szövetkezeti elnök vezetésével). Fiatal lányok és háztartásban dolgozó asszonyok, kisgyermekes családanyák voltak azok, akik felkutatták a környék népművészeti hagyományait, és hivatásuknak e hagyományok ápolását választották. Kutató munkájuk során például a szomszédos községben, Átányban értékes mintakincsre bukkantak, s azt a mátrai díszítőművészet sajátos világával tovább gazdagították. Jelenleg a szövetkezetben mintegy 900 nő dolgozik. Szinte a világ minden jelentős piacán megtalálhatók munkáik, méltán hirdetve az észak-magyarországi palóc tájegység népművészeti örökségét. Üzemszerű ipari termelésre is törekszenek, megtartva a háziipar sajátosságait. Számos kitüntetés és díj is bizonyítja a vállalat és a dolgozók jó munkáját.

A földszinti körteremben *mátraderecskei fejelmintás futókat, párnákat, áttört hímzésű recski garnitúrákat, csillagmintás, szegfűs, kerek-rózsás abroszokat* láthatunk. Igen sokszínűek a több mustrával és a bordűrösen tervezett *szádafüggönyök*, amelyek az új, modern és a régi lakások hagyományos bútorzatainak is ízléses kiegészítői, dekorációs elemei lehetnek. Új színűek a *bodonyi szőttesek*, amelyeknek alapanyaga hagyományos pamut vagy szintetikus fonal. A népművészeti boltokban is találkozhatunk a szőttes, rátétes, vagy a recski áttört díszítésű *blúzokkal*. Újdonság, hogy a kicsit elfelejtett *len- és kenderárukat is* felkutatják, felújítják, s azok mintáit az új termékek kiegészítésénél felhasználják. A kiállított anyag egy része kapható a népművészeti boltokban, a másik része a szövetkezet archívanyaga, vagy a Népi Iparművészeti Vállalat múzeumából való (pl. aranyszállal szőtt sződa). Jól illenek a futókhoz, terítőkhöz, függönyökhöz *Szabó Kinga* cserepei, kiegészítő tárgyai.

Fekete kerámia

Mielőtt az emeleten, a galéria előterébe, *ifj. Fazekas Lajos* nádudvari fazekas kamarakiállításához érkeznénk, fotókon pillanthatunk bele a fazekasműhely évszázados titkaiba. Valamikor az ország sok helységében készítettek mázatlan fekete edényeket, amelyek különleges égetési eljárással kaptak fekete színt. Ha díszes tárgyakat akartak készíteni, akkor a felületébe kaviccsal dörzsöltek mintát, amely aztán égetés után csillogó fényt kapott. Ez az eljárás egy időre feledésbe merült, majd a díszítőművészeti hagyományok felkutatása után újra meghonoso-

1021 Mácsai István, Munkácsy-díjas festő-művész

1978. III. 30. 20.45. Televizio 2. MÜSOR
Tv-híradó 2. kiadás
-Mácsai István Munkácsy-díjas festőművész kiállitása holnap nyi-lik a Mücsarnokban. A meglepődés után valószinüleg azzal kell lesz a tárlat látogatók kérdése, minek nevezhetjük ezt a stilust? Mi-lyen festő Mácsai István. Realista? Naturalista? Netán szperna-turalista? Hiszen képei a fényképek hüségével tükrözik az élet egy-egy pillanatát. Portréi megszólalni akarnak. Csendéletein szinte a virágillatát is érezzük. Csakhogy Mácsai István nem ennyire egyoldalú müvész. Próbáljuk meg elfogadni a hétköznapi realista jelzőt, és máris könnyebb dolgunk van. Próbáljuk meg nem a fénykép hüséghez, hanem a megfestett valósághoz mérni ké-peit, és máris többet tudunk felfedezni bennük az ugynevezett objektiv valóságnál. Ehhez persze az apró részletek alapos meg-figyelése kell. Például, hogy észrevegyük a tiz évvel ezelötti Martinelli tér ma már történelmi hangulatát. Hogy értékelni tud-juk a 60-as évekbeli még rom és budavári palota, és a dunaparti Vénus már egyáltalán nem fényképszerü együttesét. És felfedezzük benne a hétköznapi és realista szépségét. Tulajdonképpen ez az önmagán túlmutató témaválasztás az igazi erőssége Mácsai István-nak. Bizonyság erre a tipikus pesti bérházak gangját, kapuit, faggató festmények sora, és méginkább a mai valóság árnyoldalai ...legújabb képek. Az Ajtó. A Roncs. Óbuda. Egy szó, egy kép. Kommentár nélkül is sokat mondóak. Mácsai István kiállitása a Mücsarnokban április 28-áig látható.

Magyar Nemzet 1983. V. 27. 5

Mácsai István

Mácsai István kiállítása

a Vigadó Galériában

EGYESEK SZERINT az ördög, mások szerint az Isten, de annyi alighanem bizonyosra vehető, hogy *az igazság* a részletekben lakozik. A *részleteket* tanulmányozza kifogyhatatlan kíváncsisággal *Mácsai* István festőművész — s lehet az egy kis kancsó árnyékának megnagyobbodása, lehet egy pesti bérház tölgyfa kapuján a repedés, lehet egy főpapi süveg vörös selymének moarés játéka. A *művészi hitel* alapkérdései ezek *realista* festő esetében, és Mácsai István kitartott a realista ábrázolási mód mellett akkor is, amikor az sokak szemében nem volt egészen „komilfó". Realizmuson azonban *nem* napi jelszóillusztrálást ért, hanem napi életünk, mindennapjaink értő dokumentálását (mert ez az intellektuális festészet a dokumentarizmussal is rokon). Ugyanakkor azonban, noha szenvtelennek látszik, a festő érzelmeiről is tudósít a képek sora: megdöbbenéséről a megszokhatatlannal szemben (*Pesti halál*, 1979), szánakozásáról egy gondterhelt fiatal női arc láttán (*Pesti arc*, 1982), humoráról egy kitaszított Botticelli-nőalak és a magának talán a firenzei Uffizi fedett folyosóján „megágyazó" mai turistalány szembeállításakor (*Kívül*, 1981). S hogy realizmuson *nem* földhözragadtságot kell érteni, arra épp Mácsai *fantáziaképei* a példák. A kiskunfélegyházi földszintes házsor mögé oda tudja képzelni a sárga barokk kéttornyú templom helyére a hófehér, gótcsipkés Notre Dame-ot. A kiskunmajsai szekérutat avagy a határ alföldi páráit szerinte kedvvel festhetné egy németalföldi festő is. Ellenben és ugyanakkor kiragadja a középkor kedvelt kellékét, az akkori funkciója szerint elmúlásra emlékeztető ha'álfejet a régi csendéletek közeléből, és mai kandallópárkányra helyezi.

Az eddig elmondottakkal azonban még csak Mácsai István festészetét jellemeztem (nagyjából), de nem a *Vigadó Galéria* emeletén rendezett kiállítását. Mert *egészen újszerű tárlat ez*, és megérdemli a részletesebb bemutatást.

A REALITÁSOK TISZTELETE, a mindenfajta ködösítéstől való irtózás adhatta a művésznek azt az ötletet, hogy a hatvanadik születésnapja táján kapott kiállítási lehetőséget ne szokványos értelmű beszámolóra használja fel. Úgy gondolta, hogy ez a tárlat valóban feltárhatna a közönség előtt egyet-mást abból, *ami a kép mögött van* — tudniillik, hogy mennyi munka, hány változat, részlettanulmány; kitartó újra meg újra nekiveselkedés a témának.

Épp a *Magyar Nemzet* olvasói ismerhetnek néhány lapot *A festő noteszéből* — e cím alatt adott közre lapunkban Mácsai István néhány feljegyzést külföldi múzeumokban Vermeer, Tizian, Velázquez és mások művei előtt készült rajzos-írásos skicceiből. Ezek a nem mindennapi stílusérzékről tanúskodó jegyzetek a festőt mint művészetpedagógust is bemutatták; jelezték azt az igényét, hogy művészetről *közérthetően* szeretne szólni.

A kapcsolatteremtés vágya a közönséggel (és természetesen a minden művészben munkáló „Szeretném magam megmutatni...": minél alaposabban megmutatni!) hozta létre ezt a kiállítást, melynek rendezőjében, *Ury* Ibolya művészettörténészben a festő a szándékait értő-méltányoló partnerre talált.

ÍGY AZUTÁN az egyik tárlóban valóban látható egy lap Mácsai István gyönyörű rajzos noteszéből, emlékeztető megjegyzéseivel (például: *„hűvös reflex a kék köpenytől"*). Örömünkre és meglepetésünkre láthatók a lapunkban megjelent — mert befejezett mondatokká fogalmazott, tehát ismételten végiggondolt — jegyzetek, *mint amelyek az alkotáslélektani folyamatban igenis szerepet játszanak!* Annál is inkább, hiszen Vermeer híres *Atelier*-képét Mácsai István egy 1980-as művében átmásolta egy lebontott óbudai ház kulisszái közé *(Műterem)*; tehát az írásbeli jegyzet, az eredeti élményt felidézve, lehet új művészi gondolatot elindító.

Hogy ehhez az *egy* képhez hányféle oldalról közelített a festő, mire megfestette, az pusztán ennek az egy példának a nyomon követésével is tanulságos, gyönyörködtető, szellemi izgalmat keltő. Hány óbudai ház újkori romján figyelte meg a tapéta lecsüngő rongyait, máshová költözött képek nyomát a falon, lomtalanításra váró ócska fotelt a néhai bejárati ajtó előtt. Talán még nem is tudta, mihez keres motívumot, csak festette, ami a szeme elé került, dokumentálta, hajlama szerint, a bontást, a változást, a városi tájat. De már a Vermeer-kép szereplőinek átmásolási szándékával állította be modelljét a delfti mester háromszáz évvel korábbi nőalakjának pózába, s a tárlat egyik elbájoló képét köszönhetjük ennek a helyzettanulmánynak (*A modell*, 1979). Színtanulmány is ez, a nő vállára dobott kék terítővel — ettől a kék köpenytől jön majd létre egy helyen a fentebb idézett „hűvös reflex"... —, az eredeti harsona helyett azonban megteszi egy fejesvonalzó is a kékköpenyes hölgy egyik kezében, a méltóságteljes, régi könyv helyett pedig egy banális sárga papírdoboz a másik kezében. Az így keletkezett képen a jellegzetesen mai leányarc átszellemülten szép, átszellemülten komoly, ámde kezében a komolytalan tárgyak (s a jellegtesen *mácsais* üres háttér), valamint *maga a beállított modell látványa*, önironikus ellenhatást fejtenek ki; megsejtetnek velünk valamit remény és reménytelenség műtermi kínjaiból. Ez, a nagy példaképtől elrugaszkodó, alapjában véve groteszk kép joggal viselhetné a Vermeer-festmény alcímét: *A festészet allegóriája...*

HOGY MI MINDENNEK kell öntudatlanul felszívódnia egy művész idegeibe, mi mindennek kell benne vérré válnia, hogy azután a kellő időben feltámadjon és hasson, arra csodálkozva döbbent rá — elmondása szerint — Mácsai István, amikor rendcsinálás közben kezébe kerültek *fiatalkori rajzai*; a kiskunfélegyházi templomtorony, valamint a Notre Dame szerkezeti rajza (többek közt). Már rég elfeledkezett róla, hogy valaha tüzetesebben foglalkozott velük; de *benne voltak a kezében!*... S kimondatlanul bár, de *közösségi szolgálatra* vállalkozott ez a kiállítás, más művészek érdekét is szolgálja, amikor azt a felismerést sugallja nézőinek: *egy-egy mű mögöttes tartománya beláthatatlan kiterjedésű mező.* Ennek az önfeltáró, s alapjában véve mégis szerény vállalkozásnak köszönhetően hátha ritkulni kezdenek az olvasfajta nyegle kiszólások, mint a „Művészkém, mi az magának?" (Megváltoztatva a megváltoztatandókat. *Mándy* Iván is feljegyzett hasonlót, filmforgatás közben: „Írókám, ide most dobj fel egy dialógust!")

Tanulságos kiállítást kívánt tehát rendezni Mácsai István, *vállaltan didaktikusat*, nézőnevelőt. Hogy eközben olyan remekléseiben is gyönyörködhetünk, mint legújabb sorozata, a *Koponyatanulmányok*, a guruló halálfejjel, mely tökéletes megrajzoltságában mármár félabsztrakt irányba gurul...: azt természetesnek érezzük.

Ember Mária

A szolnoki Szigligeti Színház május 29-én délelőtt 10 órakor mutatja be Hovámész, avagy: jelentés egy sosemvolt cirkuszról címmel Mészöly Miklós mesekarneválját.

◆

A Nemzetközi Kulturális Intézet és a Magyar Urbanisztikai Társaság rendezésében grafikai kiállítás nyílt csütörtökön dr. Fritz Weber építészprofesszornak, az osztrák—magyar egyesület elnökének műveiből, a társaság székházában. A kiállítást, amelyet Nádor György, a Nemzetközi Kulturális Intézet főigazgatója nyitott meg, július 9-ig tekinthetik meg az érdeklődők a társaság székházában (Budapest VIII., Rákóczi út 7.).

NAPI K

— **Üdvözlő távirat.** A Guyanai Szövetkezeti Köztársaság nemzeti ünnepe alkalmából Losonczi Pál, az Elnöki Tanács elnöke táviratban üdvözölte Linden Forbes S. Burnham köztársasági elnököt.

— **Magyarországot** az ENSZ fejlesztési programja kormányzótanácsának, az élelmiszer-segélyezési politikával és programokkal foglalkozó bizottságnak, valamint a kábítószer-bizottságnak tagjává választotta szerdai ülésén az ENSZ Gazdasági és Szociális Tanácsa.

— **Ifjúsági béke- és szolidaritási gyűlést** rendeztek csütörtökön Kaposvárott. A megyeszékhely új sportcsarnokában több mint ezerkétszáz fiatal előtt Köpf Lászlóné, a KISZ KB titkára mondott beszédet. A nagygyűlésen felszólalt Eva Conrado Flores, Nicaragua magyarországi nagykövete is.

— **A Hajdúsági Agráripari Egyesülés** múlt évi eredményei alapján elnyerte a kiváló címet. A kitüntetéssel járó oklevelet csütörtökön az egyesülés taggazdaságában, a hajdúszoboszlói Búzakalász Termelőszövetkezetben Váncsa Jenő MÉM-miniszter adta át.

— **Az ifjúsági turizmus fejlesztéséről,** fiatal szakemberek cseréjéről, kiállítások, filmnapok szervezéséről tárgyalt Madridban az Állami Ifjúsági Bizottság küldöttsége. A Nagy Sándor titkár vezette magyar ifjúsági delegáció csütörtökön hazautazott Spanyolországból.

— **Iskola és művelődési ház** kapott helyet többek között a Mezőhegyesen csütörtökön felavatott József Attila Általános Művelődési Központban. Az ünnepségen Köpeczi Béla művelődési miniszter mondott beszédet. A több mint hatezer négyzetméter alapterületű művelődési intézmény kilencvenmillió forintba került, s a lakosság kétmillió forint értékű társadalmi munkával járult hozzá a létrehozásához. Az avatási ünnepélyen leleplezték Melocco Miklós József Attila-emlékművét.

— **Budapesten tartja** huszonkilencedik kongresszusát augusztusban a Méhészek Nemzetközi Világszervezete. A csütörtöki sajtótájékoztatón elmondták, hogy hazánkat Európában az első méztermelőként tartják számon. A kongresszusra negyven országból kétezer szakember érkezik, s összesen háromszáz előadás hangzik majd el.

— **MA DEDIKÁL: délután három órakor a Blaha Lujza téri könyvheti sátorban Végh Antal; fél négy és fél öt között a Vörösmarty téren, a Helikon Kiadó könyvsátrában Keresztury Dezső; fél hatkor, a Blaha Lujza téri könyvsátorban Berkesi András; négy és hat óra között a Magvető Kiadó Váci utca 1—3. előtti, fél hét és nyolc között pedig a Kiadó Vígszínház előtti sátrában Moldova György. — Veszprémben 13 órakor az új antikvárium felavatásával kezdődik a könyvhét, 14 órakor nyitják meg a Kner-kiállítást. 15 órakor mutatják be a „Mi lett volna ha?" című új kötetüket Erdei Grünwald Mihály és Gazda István. 16 órakor dedikál: Tatay Sándor, Gyurkovics Tibor és Kemény Géza.**

— **A Magyar Kriminológiai Társaság** alakuló ülését csütörtökön tartották meg az MTA székházában. Az Akadémia gazdaság- és jogtudományi osztályához kapcsolódó új társaság elnökévé dr. Király Tibort, az ELTE Állam- és Jogtudományi Kara Bűnügyi Tudományok Intézetének igazgatóját választották meg.

— Viszonozni akartuk húsvé látszott a legalkalmasabbnak!

— **A Kozmosz—1465 és 1466** mesterséges holdakat csütörtökön Föld körüli pályára bocsátották a Szovjetunióban.

— **Sikeresen felbocsátotta** első, a világűrbeli röntgensugárzást vizsgáló műholdját csütörtökön az amerikai Vandenberg támaszpontról az Európai Űrkutatási Szervezet.

— **Az első országos munkavédelmi vándorgyűlés** ajánlások megfogalmazásával ért véget csütörtökön Szekszárdon. Az ajánlások közé tartozik, hogy hozzanak létre országos munkavédelmi szakértői hálózatot, s szervezzék meg a tervezők speciális munkavédelmi képzését a SZOT Munkavédelmi Továbbképző Intézetében.

— **A 16. Vasas juniális és ifjúsági napot** június 4-én és 5-én a hűvösvölgyi Nagyréten rendezi meg a Vasasszakszervezet. A gazdag program szombaton a fiatalok igényeit igyekszik kielégíteni. Az ifjúsági színpadon Vasas, ne hagyd magad! vetélkedőt, politikai vitafórumot rendeznek, fiatal írók, költők mutatkoznak be, Lesz politikai kaszinó, szellemi totó, modern táncbemutató, s este szabadtéri diszkó. Vasárnap sportműsorok és vetélkedők szórakoztatják a közönséget, s e napon is működik az ifjúsági és a központi színpad, gyermekműsorokkal, kabaréval, gálaműsorral.

— **A szívinfarktus gyakoriságáról,** megelőzéséről, műszeres, sebészeti, terápiás gyógyításáról tartottak tudományos ülést csütörtökön Kecskeméten, a Technika Házában.

— **Műsorváltozás a TIT Természettudományi Stúdióban:** május 27-én, pénteken este 6 órakor a természettudományi filmestek keretében a Noé bárkái helyett a Csizmás kandúr című film kerül bemutatásra. Június 1-én, szerdán este 6 óra helyett 7 órakor kezdődik a Maci Laci bírodalmában című előadás, amely a Yellowstone-parkot mutatja be.

A TELEVÍZIÓ MŰSORA

1. MŰSOR

7.58 *Műsorismertetés*
8.00 *Tévétorna*
8.05—10.40 *Iskolatévé*
9.50—10.00 *Lottósorsolás*
10.40 *Képújság*
13.40—15.40 *Iskolatévé*
15.42 *Műsorismertetés*
15.45 *Hírek*
15.50 *Célpont*
Angol bűnügyi tévéfilmsorozat
16.40 *Öt perc meteorológia* FF
16.50 *Természetbarát*
17.10 *Csali*
Horgászotperc
17.30 *Keresztkérdés*
18.00 *Képújság*
18.05 *Reflektor Magazin*
19.10 *Tévétorna*
19.15 *Esti mese*
19.30 *Tv-híradó*
20.00 *Kit mit tud?*
II. elődöntő
22.05 *A hét műtárgya*
Szőnyi István: Este
22.10 *Tv-híradó 3.*
22.20—23.40 *„Így jöttem"*
Portréműsor
Jancsó Miklósról

2. MŰSOR

18.12 *Műsorismertetés*
18.15—19.30 A KÖSZEGI SZEMLE MŰSORÁBÓL
18.15 *Fekete bárány.* (Ism.)
18.35 *Nevető muzsika*
II. rész. (Ism.)
19.30 *Tv-híradó*
20.00 *Szoba, szép kilátással*
NDK filmsorozat. VI/4.
20.50 *Tv-híradó 2.*
21.10 *Krónika*
A 2. magyar hadsereg a Donnál. (Ism.) FF
22.15 *A „gorilla"*
Olasz bűnügyi film
23.50 *Képújság*

Képszabadság

Ironikus festészet

MÁCSAI ISTVÁN KIÁLLÍTÁSA A VIGADÓBAN

Nem is csak olykor, hanem elég gyakran az a kritikus dilemmája, hogy másképp értelmezi a műalkotást, mint a művész maga. Az Arany Jánostól idézett „Gondolta a fene!" — széljegyzete egy művének interpretációjához — nem az utolsó szó ebben a témában. Kifejezhet egy mű mást is, mint amit alkotója elgondolt. Mácsai István Vigadó galéria-beli kiállításával kapcsolatban feltehetően ebbe a helyzetbe kerülök, mert — olvasva a festő megnyilatkozásait, a katalógus elé írt szövegét — sehol sem lelem azt a fogalmat, amely szerintem Mácsai újabb piktúrájának kulcsa. Ez ugyanis a humor.

A művész is, méltatói is a „klaszszikus értelemben vett festészethez" való ragaszkodásról szólnak, az ifjúkori emlékek inspiráló hatásáról, az ellenállhatatlan művészi ösztönről, a festői indulatról stb. stb. Egyetlen helyen említi Mácsai a „játékos ötlet" fordulatot, de azt is csak azért, hogy elejtse; pedig — én legalábbis úgy látom — éppen az ironikus-humorisztikus játékban van mai eredetisége. Nem mintha engem zavarna, hogy festői „képzettségére", „világos fogalmazásra", „artikulált beszédre" történik hivatkozás, amin ez esetben a precizitás, a természethűség, a virtuóz mesterségbeli tudás értendő. Azon sem akadok meg, hogy Mácsai önmaga feladatát abban látja, hogy, mondjuk, a reneszánsz vagy a korai barokk tiszta műfajait, formakultúráját, ábrázolni tudását „életben tartsa", mintegy átmentse a mai képzőművészet zűrzavaros korszakain.

Csakhogy nem ez jellemzi az ő képeit, hanem az a meghökkentő és egyben mulatságos játék, amelyet a múlt és a jelen, a művészettörténetből vett képi „idézetek", és a mai színhelyek egybekomponálásával űz.

Mert mi más volna, mint irónia és persziflázs, amikor egy sáros-pocsolyás magyar falusi utcán egyszerre csak megjelenik az egyik, ha jól tudom, Velazquez festette kis infánsnő, egy spanyol királykisasszony, akit a mögötte levő parasztházból valamilyen spanyol grand figyel? Mit néz, mit érzékel vagy élvez a néző egy ilyen képen? A természethű megfestést? Persze, az is hozzátartozik. Aki Velazquezt akarja idézni, annak tudnia kell az ő festői nyelvén beszélni. S Mácsai, semmi kétség, ezt tudja. De hát egész másfelé is kalandozik a néző gondolata: a figuráktól teljesen idegen kis falucska kontrasztja foglalkoztatja, a helyzet képtelensége, a díszes aranybrokátba öltöztetett leányka merevsége — az eredetin az udvari konvenciók rabja, aki a paloták márványpadlójához szokott —, itt a sártengertől nem mozdulhat, reménytelenül elveszett ebben a pocsolyás, életteljes környezetben. Ami egyben azt is érzékelteti, milyen távolságban van egymástól a két szféra, időben is, meg minden egyébben. Pedig mindkettő realitás, méghozzá *azonos* stiláris eszközökkel ábrázolt realitás!

Sok mindent indíthat el az emberben ez a látvány, például nyilvánvalóvá teszi, hogy a múltbeli ábrázolás festői módja, ha egy az egyben átemelik a jelenbe, egy teljesen másnemű közegbe, az eredeti kifigurázásává válik.

De ez fordítva is áll; Mácsai például kiállított egy sor kitűnő portrét *Pesti arcképek* címen, mindmegannyi félreismerhetetlen mai típust, csakhogy — remek imitátori képességgel — úgy festette meg őket, mint ahogy Holbein vagy Memling vagy Dürer idején festették a patrícius urak és hölgyek arcképeit; azzal a metsző pontossággal, amelyet az akkori portrétistáktól megkívántak, hideg szórt fényben, amelyben alig vannak árnyékok, és minden részlet kivehető; semleges háttér előtt, hogy semmi el ne vonja a figyelmet a fiziognómiától. S mégis — vagy éppen ezért? — ezek a nagyon is mai arcok messzire kerülnek tőlünk, visszavándorolnak régmúlt századokba; feltehetően azért, mert ezek a képek másképp láttatják őket, mint ahogy a mi szemünk látni szokott.

Mácsai képzelete kimeríthetetlen hasonló, meghökkentő idő-, illetve idő- és térbeli keresztezésekben. Lefestett egy félegyházi utcát, háttérben a helybéli templommal. Majd az utóbbi helyére odavarázsolta a párizsi Notre-Dame-székesegyházat, amelytől szinte összezsugorodnak az eddig egész tekintélyes házacskák.

Vagy vegyük a több variációban is látható *Pihenő modellt:* jellegzetesen mai fiatal lányt ábrázol, farmerben, saruban, amint elnyúlik egy pamlagon, meg más fekvőalkalmatosságokon. Az utolsó variáción egy kőlépcsőn alszik, csakhogy ez alkalommal mögötte egy másik alak ül, egy tragikus nőalak, aki arcát elfedve zokog. Alighanem valamely reneszánsz kori biblikus festményről került ide. Maga a megrendültség, a feszült fájdalom — előtte meg a mai lány, aki nyugodtan, szenvtelenül alszik. Ez a kontraszt is valami humoros „csavarás", a hajdani tragika színpadiasságát éppúgy megkérdőjelezi, mint a modern lány közömbös relaxáltságát.

A leggazdagabban Vermeer van Delft csodálatos „Műterem"-képével játszik el. Az egyik változatban az eredeti figurákat a gazdag polgárház előkelő enteriőrjéből kiviszi egy bontás alatt álló mai külvárosi épület romjai közé; egy másik változatban Vermeer angyalát egy mai lánnyal helyettesíti, akinek égi trombita helyett egy vonalzót ad az egyik kezébe, a másikba a Forte gyár fotópapírdobozát, a csuklóján meg modern karóra látható... És mit tesz Vermeer színeinek és kompozíciójának átvétele? Ugyanolyan áhítattal nézzük ezt az imitált modellt, mint az angyalt az eredetin; csak amikor jobban odanézünk, vesszük észre, hogy a mester a bolondját járatta velünk.

Ám ezek a képi „tréfák" nem valami felületes meghökkentések, mindegyiknek van mélyebb mondanivalója. S korántsem csak arról van szó, hogy becsüljük meg a régiek tudását. Sokkal többet mond el ez a piktúra a máról; iróniája is több, mint formai játék. Értelmezni bizonyára sokféleképpen lehet, de mindenképpen érdemes megnézni és elgondolkodni rajta.

Rényi Péter

A Német Szövetségi Ifjúsági Kör delegációjának tárgyalásai hazánkban

Csütörtökön elutazott az NSZK-beli Német Szövetségi Ifjúsági Kör *Josef Homberg* elnök vezette küldöttsége, amely a Magyar Ifjúság Országos Tanácsa meghívására tartózkodott hazánkban. A delegáció tanulmányozta a magyar politikai intézményrendszer felépítését, működését, és tárgyalásokat folytatott a nemzetközi ifjúsági mozgalom, valamint a magyar és az NSZK-beli ifjúsági szervezetek közötti együttműködés továbbfejlesztésének időszerű kérdéseiről.

A Magyar Ifjúság Országos Tanácsa és a Német Szövetségi Ifjúsági Kör vezetői a megbeszélések során megerősítették, hogy változatlanul érdekeltek az európai ifjúsági együttműködés eddig elért eredményeinek megőrzésében és továbbfejlesztésében, s ennek érdekében készek további erőfeszítéseket tenni.

A két fél a jelenlegi feszült nemzetközi helyzetben fontos feladatának tartja a magyar és az NSZK-beli ifjúsági szervezetek együttműködését, amely a két ország közötti kapcsolatoknak is jelentős tényezője.

A küldöttséget fogadta *Fejti György*, a KISZ KB első titkára, és *Horn Gyula*, az MSZMP KB külügyi osztályának helyettes vezetője. (MTI)

Armand Hammer gyűjteménye a Szépművészeti Múzeumban

A kaliforniai műgyűjtő, a neves üzletember, *Armand Hammer* festmény- és grafikai gyűjteménye június 6. és július 30. között Budapesten, a Szépművészeti Múzeumban lesz látható. A kiállításon öt évszázad csaknem ötven festményét és ötven rajzát, közöttük a régi és a modern művészet legnagyobb mestereinek műveit mutatják be.

A régiek között az itáliai és északi reneszánsz mesterek, Michelangelo, Raffaello, Correggio, Dürer, Goya, Rembrandt alkotásait láthatja a közönség. Az európai festészet XIX. és XX. századi remekműveinek sorában a francia impresszionista festők — Renoir, Degas, Picasso mellett Cézanne, Van Gogh, Gauguin — alkotásait mutatják be a tárlaton. (MTI)

Gazdag program a gyermeknapon

A Magyar Úttörők Szövetsége gyermekmajálisok, különféle játékos összejövetelek, programok szervezésével kívánja méltó módon köszönteni a legfiatalabbakat a hétvégi gyermeknapon. Az egyik központi esemény szombaton a *Városligetben* lesz, ahol hat helyszínen egész napos majálisra várják a gyermekeket.

A *Művészetek utcájában* egyebek között a KISZ művészegyüttes úttörőegyüttese és Rajkózenekara, a Tolcsvay-, a Kaláka-együttes ad műsort, bábművészek lépnek fel, irodalmi verses játékokat rendeznek. Ipar- és népművészeti vásár is lesz itt. A *Sport utcában* a birkózás, a cselgáncs, a karate és a vívás bemutatóit láthatja a közönség. A *Szolidaritás utcájában* a budapesti és a vidéki úttörők alkotásaiból egész napos árusítást szerveznek. A *Technika utcájában* a Magyar Honvédelmi Szövetség modellezői mutatkoznak be.

Nagy erejű földrengés Japánban

Nem végleges adatok szerint harminckét személy vesztette életét, s csaknem százan eltűntek tegnap a japán *Honshu szigetének* északkeleti és *Hokkaidó* egy részét sújtó földrengés s az azt követő szökőár következtében. A hetes beosztású japán skála szerint a földrengés ötös erősségű volt. Az utórezgések több mint két órán át folytatódtak.

A földmozgás a legsúlyosabb károkat a Honshu-szigeti *Akita*, illetve *Aomori* prefektúrában okozta. Az épületek megrongálódtak, több helyütt tűz ütött ki, megszakadt a telefon-összeköttetés, s hosszabb-rövidebb ideig áramkimaradások voltak. Tokiói értesülések szerint az áldozatok többsége a földmozgás utáni szökőár következtében vesztette életét.

Nakaszone Jaszuhiro japán miniszterelnök az érintett területeken rendkívüli állapotot léptetett életbe. A hadsereg egységeit mozgósították a mentési munkálatokra, illetve a károk felmérésére. (MTI)

Több mint háromszáz áldozata van az egyiptomi hajószerencsétlenségnek

Tegnapi lapunkban beszámoltunk arról a hajószerencsétlenségről, amely *Abu Szimbel* közelében, az asszuáni gát mesterséges taván következett be. A legfrissebb jelentések szerint sokkal több ember fulladt a vízbe, mint azt az egyiptomi hatóságok korábban hitték. A kabárkit is életben találjanak még közülük.

A gőzhajó kompjáratban közlekedett a Kairótól 900 kilométernyire fekvő *Asszuán* és a szudáni határ között. Több mint hatszáz utassal és harmincnyolc fős személyzettel, zsú-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

HAJDÚ-BIHARI NAPLÓ

1978 ÁPR 16

1021 Mácsai István festő

A valóság igaza

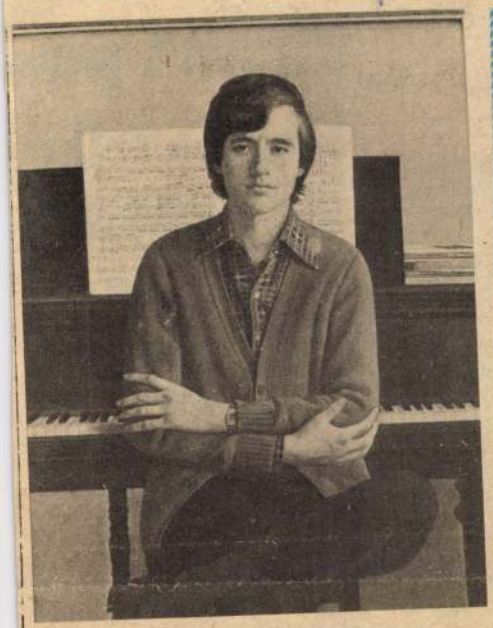

Ránki Dezső arcképe

Meghatóan szép Mácsai István kiállítása a budapesti Műcsarnokban. Meghatóan? Hadd kételkedjünk e jelző helyénvalóságában. Lehet-e „megható" a mérnöki pontossággal megszerkesztett, megfestett valóság? Úgy látszik, lehet. Mindenesetre valósága válogatja. Ha a festő világunk, lakóhelyünk ama részletét mutatja föl nekünk, amely emberi jelenlétünk nélkül is magán viseli emberségünket, akkor, bár Mácsai esetében leheletfinom eszközökkel, de tettenérhetően hatást gyakorol ránk. Mégpedig jótékony hatást. Szép gondolatok elindítója, emberségünk ébresztője lehet.

Ugyanezt mondhatjuk portréiról, sőt kedvelt csendéleteiről, amelyek játszva hessegetik el maguktól a mesteri naturalizmus dicséretét csakúgy, mint a remek fényképszerűség bélyegét. Embere és virága ugyanis egyaránt az életről mesél. Hogy mi módon? A festő kicsit melankolikus, töprengő, ám életigenlő módján.

Különben is. Hogy az említett ismérvek közül — naturalista, fényképszerű — melyik mikor dicséret vagy elmarasztalás, legjobb, ha nem különösen izgatja az alkotót. Mácsait szerencsére a legkevésbé sem lehet az időszerű divatirányzat majmolásával vádolni. Akkor ragadta őt meg a legapróbb részletekig megfogható valóság varázsa, évtizedekkel ezelőtt, amikor a manapság világszerte elképesztő készséggel „fényképező" festők legtöbbje talán még meg sem született. De akkor is tudta, hogy a megragadott tárgyak, képmások, arcok mögé kell hatolnia, és képes volt ezt megtenni. Ha szomorúságra lelt, nem restellte észrevenni. Vallotta, hogy az is emberi. És aztán. Ki tudja, vajon a szomorúság vagy az öröm képe hangol bennünket emberi érzésekre? Alighanem csak az igazságé.

Mácsai István kiállítása április 23-ig megtekinthető Budapesten, a Műcsarnokban.

(balog)

Tárlatsarok

FÓKUSZ a gurulószállodára

Hossza 18 méter, súlya 28 tonna, ára másfél millió nyugatnémet márka. Különlegessége: a világ első gördülő szállodája. Technikai érdekessége: mindössze 15 méteres körben meg tud fordulni...

A Neoplan cég fejlesztette ki az előbb leírt különleges autóbuszt, amelyet a világ immár ki tudja, hanyadik csodájaként emlegetnek. Egy biztos: a közlekedési érdekességet a legtöbben csak kívülről tudják szemlélni. A gurulószállodában ugyanis egy szoba ára 200 nyugatnémet márka. A tervezők azonban nyilvánvalóan nem „tömegigény" miatt döntöttek a különleges busz gyártása mellett. Sokkal inkább arról volt szó, hogy a világ idegenforgalma igényli a különlegességeket. Nem véletlen az sem, hogy a hajdan legendás hírű Orient expressz újra elkészített kocsijait ugyanúgy mozgó szállodaként használják, mint ahogyan a luxus óceánjárók legnagyobb részét.

A szálloda 90 négyzetméteres területet nyújt a vendégeknek, akik 8, egyenként kétágyas szobákban lakhatnak. Igaz a „szoba" elnevezés jótékony túlzás, inkább csak kis lyukakról lehetne beszélni. Az autóbuszt ugyanis két emeletre osztották. A szobák az alsó szinten találhatók, oly módon alakították ki őket, hogy mind nappal, mind éjszaka kielégítsék az igényeket. Nappal egy asztal és két fotel áll rendelkezésre — éjszakára az asztal lesüllyeszthető, s így 1,80 méter hosszú ágy varázsolható elő. (A hosszabb utasok számára egyetlen lehetőség nyílik: éjszakára összébb kell húzniuk magukat...) Az emeleti részen van az étterem és a bár, amely feledteti az éjszakai kényelmetlenségeket. Két hűtőszekrény gondoskodik arról, hogy állandóan friss legyen az étel, míg a gondnok időnként nemcsak szakácsnak, de pincérnek is felcsap.

A „keleti kényelem" hallatán magasra csaptak az érdeklődés hullámai is. Nem véletlenül: a gördülő szálloda minden szobájához fürdőszoba, mellékhelyiség, televíziós készülék, valamint sztereo zeneszekrény tartozik. A luxusigények kielégítésére úgy nyílt lehetőség, hogy Bob Lee tervező rendkívül kis keresztmetszetű csöveket alkalmazva megoldotta a szennyvíz elvezetését a szobákból. A műanyag csövekben különleges vákuum működik, amely a 700 literes tankba szívja a szennyvizet.

Csupán egyetlen nehézséggel kell szembenézniük a jövendő utasainak: a „szálloda" folyosója olyan keskeny, hogy még a karcsú hölgyek is alig férnek át rajta. A busz tehát könyörtelenül figyelmezteti azokat a vendégeket, akiken súlyfelesleg van...

A gondos tervezés következtében szinte nem lehet érezni a sebességet a jármű belsejében. A vezetőhelyiség fölé helyezett kilátófülke jelenti egyébként a busz legkedveltebb helyét: itt 12 vendég 2,5 méteres magasságból figyelheti a tovasuhanó tájat. S bár egyelőre nagyon kevés gurulószállodabuszt gyártottak, egyes utazási irodák vezetői máris nagy érdeklődést mutatnak az újdonság iránt, amely szerintük az ezredfordulón már a közepes távolságúra tervezett üdülések kedvelt megoldási módja lehet.

75 éve született

Ez év április 19-én lenne hetvenöt éves Nádasdi József földműves, a balmazújvárosi agrármozgalom egyik kiemelkedő vezető egyénisége. Ő mozgalmi elődjeiként tisztelhette Pokrócz Ferencet, Veres Pétert, akik előző két nemzedékét adták át a helyi agrárproletárok vezetőinek. Nádasdi József immár annak a harmadik generációnak volt kiemelkedő egyénisége, amelyik a húszas évek végén aktivizálódott, s a mozgalomban az „ifjabb" nemzedék elnevezést kapta. Ennek ellenére sajnos nem köszönthetjük őt most élőként, de illő, hogy születésének évfordulóján emlékezzünk áldozatkész munkájára.

Szervező, felvilágosító tevékenységét elsősorban a gazdasági világválság alatt eladósodott törpebirtokosok és kisgazdák között végezte. Nagy érdeme volt abban, hogy Balmazújvároson ezek a rétegek radikalizálódtak, s nem egy esetben közös akcióban léptek fel az agrárproletárokkal.

Több alkalommal cikket írt faluja és a magyar parasztság gazdasági, társadalmi helyzetéről a Horthy-korszak egyik ellenzéki lapjába: a Kisújságba, majd a nagy parasztíró, Szabó Pál által szerkesztett Szabad Szóba is. Belépett a Szabó Pál és a Veres Péter által szervezett Nemzeti Parasztpártba, s annak vezetőségi tagja lett már a megalakulás évében, 1939-ben.

Ez a tény, hogy őt az országos vezetőségben való részvételre is alkalmasnak találták, szemléletesen igazolja és bizonyítja, hogy milyen sokra értékelték tevékenységét, s hogy milyen érett politikusnak tartották az akkorra már tízéves mozgalmi tapasztalatokkal rendelkező Nádasdi Józsefet.

Széles látókörére jellemző,

MÁCSAI ISTVÁN

Szombat, 1982. január 9. Magyar

A festő noteszéből

Szép hagyománya a magyar festészetnek, hogy legjobb művelői „pictor doctus"-ok is voltak többnyire; kitűnő stilisták, a látványt szavakkal is visszaadni tudók, írásban is képi élményt közvetítők. Nem egy nagy művészünk önéletrajza a legkeresettebb könyvek közé tartozik a magyar könyvpiacon.

Mácsai István, a modern hazai piktúra egyik kiemelkedő képviselője, kép-elemzőként mutatkozik most be ezeken a hasábokon. Noteszei egyikéből, melyekben múzeumlátogatásait rögzíti rajzban és írásban, tanulságos és élvezetes megfigyeléseit adjuk közre Jan Vermeer van Delft „Műterem" című festményével kapcsolatban. Mindenre kiterjedő műelemzést kapunk — a tisztelő, az elragadtatott kolléga, a legapróbb részleteket is értékelni tudó szakmabeli válik tárlatvezetőnkké, valóban avatott képmagyarázónkká.

Bécs, 1979. április 25.

A régi, kedves Kunsthistorisches Museumban.

Vermeer „*Atelier*"-képét persze megint máshová akasztották. De ezúttal a helyre: a fény a valóságt is balkéz felől esik, úgy, ahogy a festményen is látszik. Ez a kép mindig magával ragad, ahányszor csak meglátom. Most már talán tizedszer — húsz év alatt. Miben rejlik elementáris hatása? Valószínűleg abban, hogy olyan, mint egy ablak, amelyen át bepillant az ember egy világba. Mintha meglesnénk a félig elhúzott függöny mögött tevékenykedő két figurát. Egy meghitt, csöndes és mégis emelkedett világ rejlik ott, melybe belátunk anélkül, hogy bennünket észrevennének. Nem két szereplő van itt jelen, hanem három — *mi magunk is a képben vagyunk.* Csak éppen lábujjhegyen, lélekzetünket visszafojtva. Egy váratlan mozdulatra, egy hangos szóra szétrebbenne a két alak, eltűnne a varázs.

Ez a varázs: két ember kapcsolata különös intimitásban; finom feszültség a festő és a modell között. Hallani vélem az ecset surranását a vásznon, a leány halk köhintését. *A csönd ennek a képnek a főszereplője.* Figyelem magam körül a látogatókat: hirtelen elhallgat mindenki, ahogy a képet megpillantja. Még a zsibongó olasz leányhad is, mely egy apáca kíséretében betéved.

„Allegorie der Malerei" — ez áll a kép mellett a kis üvegtáblán. Hibás cím, félreértésen alapul. Ez nem allegória, ez konkrét szituáció. *Allegória* legföljebb annak a képnek a címe lesz, melyen a festő éppen dolgozik. Ez a kép, melyben vagyunk, a valóságot ábrázolja. Ez a leány nem a művészet múzsája, *ez egy beöltözött modell a múzsa figurájához,* amely a készülő képen szerepelni fog. Mit össze nem írtak tudósabbnál tudósabb tudósok arról, hogy ez a leány Clio-e, Fáma-e, Glória-e; ahány múzsa és képletes nőalak létezik, mindegyiket megpróbálták ráhúzni erre a szegény teremtésre. Mintha nem volna mindegy!

Egy bizonyos: *magának Vermeernek mindegy volt, Vermeernek csak ürügy volt.* Vermeert a *fény* érdekelte, amely végigöleli, fonja, csókolja a figurát, a falat, a térképet, balról jobbra. Megpendülve, hangosan csengve és némán bujkálva formákon, síkok buktatóin és szögletek rejtekeiben. A sárgának és kéknek *komplementer akkordja* érdekelte, amely a könyv és a köpeny foltjában tisztán szól, hogy elhalkulva ismétlődjön maszk és térkép, függöny és festőállvány mellékdallamában. A *perspektíva* érdekelte, mellyel bedob minket a térbe, a harmadik dimenzió varázslatába; *az arányok ütemezése* érdekelte, tudva, hogy ő abban a legnagyobb (... és én már tudom, hogy abban Ő a legnagyobb ...). Egyszóval, minden a világon érdekelte, csak egy nem: hogy a szóbanforgó múzsa Clio-e vagy Polyhimnia.

Nyilván megbízást kapott egy ilyenfajta képre, meg kellett festenie, és a vásznon készülő festmény tanúsága szerint nem lett a legjobb képe. Ismeretes néhány ilyen allegorikus témájú festménye, és bizony nem a legsikerültebbek. Mindegyikről leri a kívülről kapott inspiráció, és bár mindent megtesz, hogy a saját nívóján oldja meg a sugalmazott feladatot, ez alig sikerül.) De míg a megrendelt munkán dolgozott, addig mellékesen, mintegy a megrendelő háta mögött, megfestette ezt a képet, amely nem Cliót ábrázolja, nem Fámát, hanem *a műtermet, a festést, a terpentinszagot,* a festő és modellje gyengéd-feszült viszonyát, és létrejött az európai festészet egyik csodája.

Mert ez *európai piktúra* a javából. Az *illuzionizmus,* ez a lebecsült európai találmány ebben a festményben éri el teljesítményének csúcsát, és talán határát is. Ez a kép *a látszat* non plus ultrája, — és mégis, egyetlen centimétere sem „lefestés" csupán, hanem maga az emelkedett eszmény. Vagyis nem a látszattal van baj, mint módszerrel, — arról van szó, hogy a módszer kinek a kezébe kerül.

Egyébként nem tudom, miért gondolja minden szerző (én magam is), hogy ez a festő *maga Vermeer?* Erre semmi bizonyíték. Ellenkezőleg: nagyon is valószínűtlen, hogy ilyen díszbe-öltözötten dolgozott volna saját otthonában. Maga a *műterem* kétségtelenül Vermeeré, ugyanazok a székek, függönyök, tárgyak, melyeket számos képéről ismerünk. De, hogy *a festő* ő maga lenne? Dupla tükörből, hátulról: lehetséges. De az is lehetséges, hogy „beültetett" valakit, aki éppen látogató-ruhában volt, — s az miért ne lehetett volna maga is éppen festő? Egy kolléga, mondjuk: Pieter de Hooch, — és ez megmagyarázná a *rejtélyes Hooch-szignót* a szék peremén. Ezt az írást anyagtanilag kellene megvizsgálni és bizonyára kitűnne, hogy *későbbi,* mint a kép, abból az időből, amikor a képet Hooch festményeként propagálták.

Percek óta bámulom a kép egyik fókuszát. A leány trombitát tartó kezének környéke ez. Itt *tenyérnyi területen egy halom fontos képelem zsúfolódik össze.* Itt van a kép legvilágosabb és legsötétebb pontja (a fal fehérje és a térképrúd gombja) egymás mellett; itt élesen geometrikus egyenesek és puha amorf formák találkoznak (az esztergált faléc és a leány ujjai), egymás mellett jelenik meg hideg fekete, meleg rózsaszín és kevert színű lágy vetett árnyék, — nincs, aki megmondja, miféle színekből összekeverve. *Itt van a legtisztább sárga, a legvadabb kék, és itt vannak a leglíraibb tört akkordok egymás mellett, tíz centiméteren belül.* E körül a gócpont körül azután nyugalmasabb mezők terülnek el, a könyv sárga síkja, a térkép nagy szürke felülete. *Az asztalon is válogatott izgalmak:* a maszk beteg sárgás-fehére és egy papírszelet bonnard-ian színes rózsaszínje, melyek aztán megnyugszanak az abrosz-rojtok lecsüngő foltjában és a staffázsszék árnyéktömegében.

A másik izgalmi góc: a festő ruhájának fekete-fehér mustrája, melyen négy-öt milliméteres sávon zajlik a festői (vagy inkább grafikai) dráma. Hallatlan feszültség vibrál a csíkozat minden milliméterén, hogy lassan lecsillapodjék nyugalmasabb vidékeken át egészen a kép széléig. Egyébként ebben a bal alsó sarokban bú-

„Az egész kép legsötétebb pontja...", „meleg nápolyi sárga", „vil. kobalt": ilyen és hasonló feljegyzések egészítik ki a skicceket; egy lap a festő noteszéből

vik meg a legfestőibb, legvermeeribb bravúr. Itt szék, padló, stafeláj bonyolult metszésű szögletei láthatók, a legkomplikáltabb téri szituációban. És mégis: egységes árnyékfoltként! Minden más festő sötét akcentusokat tett volna ide, hogy jól „hátramenjen", de Vermeer nem: a festő ruhájának sötét foltja mögött a szoba mélyét levegőperspektívába bújtatja, lehelletfinom tónusfokozatokkal enyhítve a széklábak metszésvonalait.

Szilárd szerkezet, és ezen a részletek szinte követhetetlen gazdagsága, — ez a kép titka. Egy fantasztikus ütem-érzék, egy tévedhetetlen kompozíciós ösztön, amely abban nyilvánul meg, hogy minden terület-rész pontosan akkora, amekkorának lennie kell, és e területmezők egymással is éppen ilyen pontosan kidolgozott egyensúlyviszonyban állnak. Azt hiszem, Kenneth *Clark* könyvében olvastam erről, ő ezt finoman „sense of interval"-nak nevezi.

A felület bódítóan szép. Nincs igaza Clarknak, mikor azt mondja, hogy Vermeer „egy cégtáblafestő közönyével" dolgozza meg a felületet. (Clark a kép legérzékenyebb elemzője, de hiába, mégsem szakmabeli!) A képen nagyon is ott vannak a *félreismerhetetlen vermeeri ecsetjárás* jegyei; egy kései Van Gogh expresszív ecsetvonásai könnyebben volnának utánozhatók, mint ezek a remegő, pointillista csúcsfények; a velencei terpentin (és talán dióolaj?) áttetsző, kiemelkedő kis balzsam kúpocskái. A szék fémszögei, a függönyminta szövés-rajza, a csillár. Ez a csillár valóságos dombormű. Önkéntelenül össze kell vetni a festészet másik csoda-csillárával a londoni Van Eyck-képen; azon még érezhető egy kis erőlködés, egy kis áhítat a feladat előtt, — itt már a rajz biztonságos fölénnyel van megoldva, itt az áhítat már a látványé...

Mácsai István

Műfordítópályák

Dosztojevszkijnek lenni

Beszélgetés Makai Imrével

Az orosz nyelvű regény- és drámairodalom klasszikus és mai vonulatának tolmácsolója, *Makai* Imre, aki pályatársainál — már ami az erkölcsi megbecsülést illeti — irigylésre méltóbb helyzetben van (két József Attila- és egy Gorkij-díj boldog tulajdonosa), nemrégiben írt tanulmányában így vélekedik: „Vannak, akik úgy képzelik..., hogy a fordító bornyúszájú ingben, bűgatyában, karikással kergeti a daruszőrű szinonímákat, és nyereg alatt puhítja a körmondatot."

Milyen valójában a fordító munkája?

— Éppen a napokban görgettem magam is ezt a kérdést. Az előbbi idézetnél maradva: nem attól lesz népi valamely műfordítás, hogy fehér helyett fejért, zöld helyett zödet, vörös helyett verest írok — ezek csak külsőségek. Aki ezen a nyomon indul el, az tévútra kerül. Az észjárást, a paraszti gondolkodás- és kifejezésmódot kell lefordítani. Egyetlen példát említek. A nép gyermeke, ha nagyon fel van indulva, ha erőteljesen fejezi ki magát, szinte kottázhatóan, verslábakba foglalhatóan beszél. Amikor a Csendes Don elején Akszinya a szemére veti Grigorijnak, hogy elcsábította őt, azt mondja a férfi: „Ha a szuka nem akarja, nem ugrik rá a kani!" Ha az i-t elhagyom a népi szóalak végéről, csonka lesz a mondat. Hallgassa csak meg még egyszer! „Ha a szuka nem akarja, nem ugrik rá a kan!" Semmi hangulata, nyomatéka nincs. De az előbb idézett mondat zárt, ritmikus szerkezet... Egyébként van egy rövid, egymondatos fordítói *credóm:* ragaszkodni az eredetihez, de nem beleragadni, rugalmasan kezelni a szöveget, de nem elrugaszkodni tőle. Ezt tartom és nevezem én a műfordítás dialektikájának.

Mi vonzotta ebben a mesterségben?

— Tulajdonképpen nem akartam műfordító lenni. *Csak hellyel-közzel szerettem volna fordítgatni.* De az orosz nyelvvel már tizennégy éves koromban is kokettáltam. Az egyik gimnazista társam édesapja az első világháborúban megjárta az orosz frontot, ahonnét magával hozott egy, hadifoglyoknak készült társalgási könyvet. Ezt én gyakran kölcsön kértem, nagyon beleszerettem. Az ötödik gimnáziumban a görög szakot választottam, mert az hittem, ha megtanulom ezt a nyelvet, akkor majd tudom olvasni a liturgikus szövegeket, ugyanis görögkatolikus vagyok. Hamarosan kiderült, hogy ezek nem görög, hanem óegyházi szláv nyelven íródtak. Ekkor kezdett igazán érdekelni az orosz nyelv.

És az irodalom?

— Ezt a vonzódásomat gimnáziumi természetrajz tanáromnak köszönhetem, aki az égvilágon mindennel foglalkozott, nyelvészettel, filozófiával, teozófiával éppúgy, mint a szanszkrit vagy az angol nyelvvel. És természetesen rajongott az orosz literatúráért. Nem az irodalom tanáromhoz fordultam hát tanácsért, hogy mit olvassak, hanem ehhez az emberhez. Elmondtam neki, hogy olvastam már Jókait, Mikszáthot. Hát — csóválta a fejét —, nem roszszak azok, csak nem mélyek. Az oroszokat kell megismernie! És kik azok az oroszok? — kérdeztem. Gogolt, Tolsztojt, Dosztojevszkijt és Turgenyevet ajánlotta. Én pedig megszereztem és olvasgattam magyarra fordított műveiket, s *kedvem támadt, hogy alkotásaikat eredetiben is megismerjem.* 1939-ben vettem egy orosz nyelvű Feltámadást és rájöttem, hogy az akkori magyar kiadás még az egyharmadát sem tartalmazza az eredetinek. Elhatároztam, hogy lefordítom. Persze csak a fejemben volt meg magyarul, de a szavak jelentését előfordulásuk sorrendjében kipreparáltam. Már csak le kellett volna írni. Szeptemberben jelentkeztem is a Cserépfalvinál. Kovács Imrének, az akkori egyszemélyes lektornak azonban nem a Feltámadás kellett, ő forradalmi antológiát akart. Hol szereztem volna negyvenben ilyesmit? Tovább foglalkoztam hát az orosz nyelvvel, úgyhogy, *amikor elérkezett a pillanat, negyvenöt tavasza, színre léphettem.* Az Akadémia főtitkári, illetve könyvkiadói hivatalában dolgoztam akkor, s az egyik kollégám, aki orosz tudásomat és mérsékelt fordítói ambícióimat is ismerte, javasolta, hogy a nyelvoktatás érdekében kezdjük el a kétnyelvűek kiadását. Első szépirodalmi fordításom a Postamester volt. Ez azóta is él, minden prózai Puskin-kötetben benne van.

Ma is vállalja ezt a munkáját?

— Most a legjelenebb jelenbe vagy éppenséggel a jövőbe vágok bele. Megkeresett az Európa Kiadó azzal, hogy mikrofilmre veszik a Csendes Dont meg a Háború és béké. Megkérdezték, akarok-e változtatni rajtuk, s ideadták a korrektúrát. Szerintem a régi fordítások ilyetén korrigálásának semmi értelme nincs. Abban volna fantázia, ha újra összehasonlíthatnám őket az eredetivel, hiszen utoljára húsz évvel ezelőtt foglalkoztam e munkák átfésülésével. *Rövidesen hatvankét éves leszek. Akkor tudnám majd nyugodtan lehunyni a szemem, ha még egyszer lefordíthatnám őket.*

Változtatna rajtuk?

— Nevetséges volna, ha ez alatt az idő alatt nem fejlődtem volna. Természetesen nem soronként vagy oldalanként írnám át, de azért az egészet tekintve talán tudnék változtatni valamit.

Milyen módszerrel dolgozik?

— A fordítandó műveket nem én választom. Kapom. *Volt idő, amikor úgy gondoltam, jelentkezem ötletekkel. Sajnos, ezeket jóformán soha sem sikerült megvalósítani.* Később ugyan visszatértek rá, de az már nem az én javaslatom alapján történt... Most nem panaszkodhatom: amit szívem szerint ajánlanék — Andrej Belij Pétervárát —, már fordítom is. Rendkívül nehéz feladat, de én az akadályoktól soha sem riadtam vissza, inkább mindig vonzottak.

Miért nehéz ez a feladat?

— Szimbolista nyelven íródott a mű, a szerző szántszándékkal „ködösít". Nekem is „sejtelmesnek" kell lennem, de ugyanakkor pontosan kell tudnom, hogy mit és miért mond Belij. Régóta az a véleményem, hogy *a műfordításhoz logika és fantázia kell.* Betege vagyok annak, ha nem értek valamit, ha nem tudom elképzelni. Hogyan képzelem el? Ezt is próbáltam hasonlatokkal megfogalmazni. Úgy, mintha filmen látnám? Nem, mert az csak kétdimenziós. Úgy, mintha színpadon látnám? Az sem jó, mert még mindig messze van. Hanem úgy, mintha az orrom előtt történne, és én magam is — legalább szemlélőként — jelen volnék, de még inkább részvevőként. Ilyenkor vagyok otthon!

Stílusukban mely művek állnak közel önhöz?

— Mindegyiket szeretem, amelyik nem a legszokványosabb, a leghétköznapibb nyelven szól hozzám. Szivemhez közel áll Solohov népi, Tolsztoj abszolút realista nyelve, s Dosztojevszkij lihegő, olykor romantikus stílusa. Nem a kisasszonyos, szentimentális romantikáról beszélek, hanem arról a démoni romantikáról, amely például Wagner legtöbb művét is jellemzi.

Mit tesz, ha nem kedvére való a fordítandó alkotás?

— Ha esetleg nemszeretem munkát végzek (a folytonosság kedvéért, hogy meglegyen a kapcsolat a kiadóval), *megpróbálom elhitetni magammal, hogy ez a világ legnagyobb remekműve.* Amikor befejezem, vagy eljövök egy időre az íróasztaltól, úgy szidhatom, ahogy jólesik.

Nem önámítás ez?

— Ha az, akkor a színész — a jó színész — is ámítja önmagát, hiszen nem a saját egyéniségét mutatja nézőinek. Így van ezzel a jó fordító is! Sokan úgy képzelik, ha megtanultak egy idegen nyelvet, máris műfordítók lettek. Ez pontosan olyan hamis elképzelés, mint amikor azt kérdezik tőlem, miért nem írok. Gondolják, élményanyaga mindenkinek van, ha más nem, hát a saját élete. Stíluskészség? Az is van, már néhány száz kötetben bebizonyítottam. De számtalan más is kelletik még hozzá. Közlésvágy, írói tehetség. Ez egészen más dolog, mint a fordítói tehetség.

Mi a különbség a kettő között?

— Az író szuverén egyéniség. Úgy látja az életet, ahogy ő akarja. A műfordító meg csak az író mása. Ki kell bújnia a saját bőréből, hogy belebújhasson annak az óriásnak vagy közepesnek a bőrébe, akit éppen fordít. Nem utolsó dolog ám egy-két esztendeig Dosztojevszkijnek lenni!

Milyen a műfordítás megbecsülése hazánkban?

— *Méltánytalannak tartom, hogy a fordító nevét mostanában elbújtatják, száműzik* a címoldalról. Legyen a neve a szerzőével egy lapon, mert ha jó munkát végzett, legalább ezt megérdemli. Megszenvedett érte! Ha pedig rosszabbul dolgozott? Vállalja érte a felelősséget!

Mátraházi Zsuzsa

Mácsai István 1

A *Mai magyar művészet* című sorozat immár a hatvanadik kötetén is túljutott. A kismonográfia-ciklus — elnevezéséhez híven — a hazai, kortárs alkotók műhelytitkaiba nyújt bepillantást: egyéni stílusokat, csoportos irányzatokba helyezve elemez. Életműveket követ végig, konkrét műalkotások bemutatása kapcsán. S teszi mindezt a múzeumnéző, a tárlatlátogató közönség minél jobb tájékoztatása végett, a helyes értékrend kialakítása érdekében.

Magyar Hirlap 1981/8/20/10

WI:A Mácsai jelenség

Mácsai István 2

Mindezt azért bocsátottuk előre, mert úgy érezzük, remekül illik a sorozat profiljába egyik legfrissebb példánya. *Csapó György* ugyanis *Mácsai Istvánt* választotta tanulmányának témájául. Azt a kortárs festőt, aki egyre szélesebb közönségsikereket arat, de akit ezzel párhuzamosan egyre szélsőségesebb kritikai reagálás kísér a szakmabeliek részéről. Talán már ezzel is jelezték, hogy Csapó György ko-

Magyar Hirlap 1981/8/2o/1o

WI:A Mácsai jelenség

Mácsai István 3

rántsem a könnyebbik ellenállás vonalán halad, amikor ilyen „rázós" téma tárgyalásába kezd. És már azt is elmondhatjuk elöljáróban, hogy tárgyilagos magatartása révén sikerül megnyugtatóan körüljárni a témát, ezt az aktuális festői jelenséget.

Mi a módszere? Látszólag egyszerű. Hagyja egymás mellett fölvonulni, az olvasó tudatában lecsapódni, és így, közvetve, egymással szembesülni a „pro" és „kontra" érveket. Az egész köteten végigvonul egyfajta kettős-

Magyar Hirlap 1981/8/2c

WI: A Mácsai jelenség

Mácsai István 5

Magya

Csapó György könyvének nagy érdeme, hogy ebben az ellentmondásokkal terhelt pályafutásban keres és talál biztos tájékozódási pontokat önmaga és az olvasó számára. A művek „vallatása" mellett megszólaltatja magát a művészt, érzékelteti a pályatársak meg a kritikusok elismerő, vagy ironizáló véleményét. És ahogy maga a művész sem bánik kesztyűs kézzel önmagával ebben a könyvben, úgy gyakorol önkritikát maga a monográfiaíró művészettörténész is, ha régebbi véleményével kell szembenéznie. A higgadt ítészi alapállás, az értő műélvezetre ösztönzés, a könyv egyik legfőbb érdeme. *(Képzőművészeti Alap Kiadóvállalata)*

(w. i.)

Mácsai István 4

ség. Kezdve a festő ellentétes indíttatásától — a belvárosi, sötét pesti bérlakás és a félegyházi nyarak alföldélményének kontrasztjától, folytatva a felszabadulás előtti fizikai munka és a művészi álmok dédelgetésének ellentétével. A háborús cezura után sem alakult zökkenőmentesen ez a művészpálya. Előbb a főiskolán került szembe mesterével, aztán műtermében kellett kritikailag szembenéznie — önmagával. Bonyolította a magánélet válságait a társadalomban végbemenő tisztulási folyamat megannyi ellentmondása is. A külföldi tanulmányutak sem segítették a tisztázást, csak arról győzhették meg, hogy a nyugati művészeti életben szintén sok az egymással polemizáló tendencia.

Magyar Hirlap 1981/8/

WI:A Mácsai jelenség

Mácsai István festményei

1978. április 13. Kossuth 21,34 Áné

Láttuk, hallottuk

- Ha valaki csak felületesen, messziről, rápillantva nézi végig Mácsai István képeit a Műcsarnokban, akkor azt is hiheti, hogy egy fotókiállításon járt. A festő ugyanis a valóság megszólalásig hü mását igyekszik megfesteni. Ezt a furcsa stilust elég sok skatulyába igyekeznek belegyömöszölni, legtöbben talán a hiperrealizmusába. Rózsa Gyula osztja-e ezt a nézetet?

- Nem szivesen sorolnám kategóriákba, legalábbis ilyen szabvány müvészeti kategóriákba nem tudnám besorolni.

- Nem is besorolásra gondoltam elsősorban, hanem valamilyen eligazitásra, mert ha a beszélgetésben képeket akarunk idézni, akkor ezeknek óhatatlanul elő kell jönniük, hogy olyan furcsa képeket találunk itt, amelyek első pillanatra egy fotó benyomását keltik.

- Minden periódusában ennek a korszaknak ez a fajta valóságos felismerés. Szóval mindig a valóságos tárgyaknak a nagyon könnyü felismerése az, ami elsősorban megragadja az embert. Mégsem használnám a fotórealizmus kifejezést, tudniillik nagyon furcsa módon, ha közel megyünk a képekhez, akkor egyrészt kiderül, hogy egy-egy nagyon finom részletet leszámitva nem olyan tökéletesen kidolgozott naturalisztikus, realisztikus.

Tehát a valóság látványának az epidermiszét nem olyan részletesen adja vissza, mint a fotó. Ez az egyik, amiért szerintem nem igazán fotóhoz hasonlitható. A másik az, hogy én azt hiszem, ha megnézzük, a képek többsége valamiféle érzelmi hatást azért kivált belőlünk, ellentétben a fotónak azzal a formájával, ami nem müvészet, hanem dokumentativ forma.

- Az elég fontos dolog, hogy érzelmi hatást váltson ki, de a legnagyobb gondom a kiállitáson éppen ez volt. Tehát például a városképekkel például a Pesti utcával, nem tudtam mire vélni, hogy mit kell itt nekem tenni, tehát érzelmileg nem tudtam hozzájuk közelkerülni.

- Én ugy fogalmaznék, egyetértve azzal amit mond, hogy valamiféle érzelmi hatást kivált, de nem eléggé nagy érzelmi hatást. Ez Mácsai korai korszakaiban valamiféle, nevezzük talán ugy, hogy elidegenités, valami ilyen undokizmus, azt hiszem igy nevezhetném, affelé halad, és ad valami olyan látszatot, mintha elidegenitené azt a tájat, vagy tárgyat, amit ábrázol.
Nekem ott a bajom, és ugy veszem észre, hogy magának is, és ebben egyetértünk, hogy nem eléggé idegenit el. Vagyis magyarul adja a látvány élményét, ami önmagában kevés. Ad hozzá látszólag egy intellektuális élményt is, de ez az érzelmi intellektuális plusz nem olyan sok, hogy engem sokkoljon, hanem valahol megáll féluton, és ezzel egy nagyon kényelmes lelki alapállásba hoz engem, mint nézőt, mint képvásárlót. Mert megveszem a képet, amelyik ábrázolja a müvet ugy, ahogy az akadémikus izlés előirja, és egy olyan látszatot is megvásároltam a képpel, mintha valamilyen intellektuális pluszt kaptam volna.
Nekem, ha valami kifogásom van ezzel a festészettel kapcsolatban, akkor az elsősorban ez az intellektuális plusz látszat. Ezek pontosan azokon a képeken mutatkoznak meg a legjobban, az utolsó terem, utolsó falán, a legkésőbb keletkezett müvek, egy zöld mezőben egy gépkocsi roncs, ahhoz, hogy az autóroncs abszurditása a zöld mezőben kiderüljön, ahhoz ugy kell megfesteni a zöld mezőt, hogy szinte érezzem a kalászoknak a megfoghatóságát. Hogy az autóroncs tetején, ha végighuznám a kezem, szinte érezném a lepattogzott zománcok helyét. Ez a fajta naturalisztikus megfestés, naturalista erő hiányzik, hogy valóban meghökkentő legyen.
A baj számomra az, hogy közben a nézőknek olyan élményt, olyan hamis öntudatot ad, intellektuális élmény látszatával, ami a képekben - véleményem szerint - nincsen benne.

Napló

Mácsai István: Pesti halál, olaj, farost lemez, 60×100 cm, 1979 (fotó Pálinkás L.)

A „realizmus" csapdája
Mácsai István kiállítása,
Nyírbátor, 1981. IV–V., Kiskunfélegyháza, 1981. VI. 21–IX. 10.

Letisztult őslénycsontokhoz hasonlatosak Mácsai István képei, a mondandó körül megtisztítja a terepet, minden feleslegeset leradíroz – vagyis meg sem fest –, mintha parancsolná az egyszínű vagy teljesen homogén környezettel, hogy a lényegesre, a tárgyra figyeljünk. Realizmusa látszólagos, csupán annyiban az, hogy a tárgyaknak saját alakjuk van, de nem saját jelentésük. Az ő valóságfotózása csapda a mi szemünknek, objektívje tiszta, de tudatosan mesterséges képet alkot, megfontolt szándékkal gyűjt egybe akarata szerinti törmeléket a tárgyi világból, történéseket, amelyeket, ha úgy tetszik, vehetünk leckének is. Olyanok egy kicsit a Mácsai-képek, mint a halotti beszéd a temetésen, amelyen a gyilkos is jelen van: szemrehányó, számonkérő.

A *Pesti halál* című képéből is éppen a visszafogott és inkább a témában feszülő halk figyelmeztetés kése áll a néző szíve felé. Mindegy – mondja a kép –, hogy Te ki vagy, és most éppen hová sietsz innen fontoskodva: csak ennyi, és Neked is befejeztetett. Tehát minden normális embert megdöbbent a kép a benne rejlő és rá vonatkozó kegyetlen jóslat miatt. (A kép címe is tökéletes találat, hiszen mennyivel kevesebb lenne például: A pesti halott vagy Halott a pesti utcán stb.)

A nyírbátori múzeumban egy tízéves forma gyerek mondta a kép előtt: „Milyen szegény nő lehetett, látni a táskájáról és a cipőjéről." A kép azonban más végső konklúziót szül: mi vagyunk a szegények, akik magára hagytuk az embert, csak azért, mert meghalt, kint hagytuk az utcán, mint egy kiselejtezett bútort, mert nem mozog, semmi mutatványra vagy hasznos produkcióra nem képes. És ha ebből a saját sorsunkra következtetünk, bizony a Mácsai-kép nagyon kíméletlen kritika, ami se jót, se szépet nem ígér.

Pálinkás László

Mihail Tkacsenko: Maricska, a hucul lány, olaj, vászon, 60x90 cm, 1957

ből készült szebbnél szebb alkotások gyönyörködtették a kiállításra ellátogató néző szemét.

A nagy pedagógiai tapasztalattal rendelkező, idősebb művészgeneráció elismert művészei, *Emmanuil Miszkó, Iván Gutorov, Szemjon Lazeba, Vitold Manasztirszkij* is a kiállító művészek között találhatók. De a legfiatalabb, ígéretes tehetségű művészek is, köztük *Leonyid Vasziljuk, Tamara Volosenkó, Marján Zavadszkij, Nyikolaj Opanaszcsuk* is bemutatkoztak a magyar közönség előtt.

Az ukrán táj természeti szépségeitől, az ukrán népművészet páratlan szépségétől ihletett lvovi alkotóművészek műveikben sokoldalúan fejezik ki művészi mondanivalójukat a szovjet társadalomban végbemenő eseményeket, változásokat.

A képzőművészet legkülönbözőbb műfajaiban és stílusaiban dolgozó alkotóművészek budapesti bemutatkozásukon műveikkel elénk varázsolták a 35. éve működő főiskola igen komoly művészi oktató-nevelő munkájának eredményeit. A magyar közönség megismerhette a Kárpátok természeti szépsége által ihletett művészi alkotásokat, az ukrán földön élő emberek életének, a természettel való megbonthatatlan kapcsolatának művészi ábrázolását.

Sári Katalin

Mihail Bezpalhiv: Javítják a lőportornyot, olaj, farost lemez, 60x60 cm, 1975

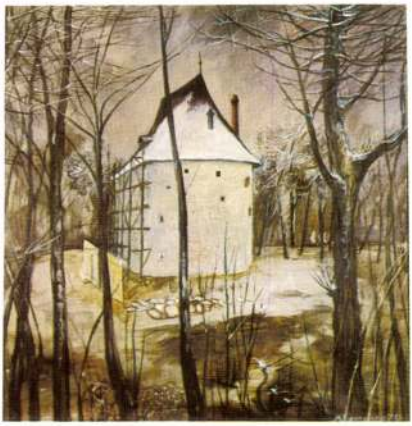

MÁCSAI ISTVÁN

Művészet 1981/11

1021 Mácsai István
festőművész

A formák és színek har

ÁGNES VÖRÖSBEN, 1977

Mácsai István bátor művész. Zömében az utolsó évtizedben alkotott műveit felsorakoztató kiállítása a Műcsarnokban a közönség és a kritikusok vitáitól volt zajos. A vendégkönyv magasztaló és ócsárló bejegyzései egyaránt arról tanúskodtak: bátorság kell ahhoz, hogy zaklatott, disszonáns korunkban a szolid mesterségbeli tudás alapján egyszerű merjen lenni valaki, és a valóság tényeit szellemesen, a szépség nosztalgiájával ábrázolja —, egyaránt távol az édeskés giccstől és a sznobok misztifikált torzításigényétől.

A képzőművészet hagyományos eszközeihez és a közérthető ábrázolásmódhoz való visszatérés ugyan napjaink nyugati művészeti törekvéseiben fokozódó szerepet játszik; az 1960-ban Párizsban, a 60-as évek második felében pedig az Egyesült Államokban fellépett, úgynevezett hiperrealisták népes csoportjai tanúsítják az érdeklődés arányát. Csakhogy a posztimpresszionizmusból kiinduló Mácsai István már az 50-es évek végén kialakította magának sok kísérletezés után ezt a hideg, rajzos dokumentatív hűségű stílust, reakcióként és kritikaként a művészetünkben akkor honos kincstári pátosszal szemben. Ez a hűvös, aprólékosan leíró, csupán a tényanyagra támaszkodó módszer irodalmunkban már nagy tért hódított, létjogosultságát a festészetben sem lehet tagadni. Tárgyválasztását sem, mint ahogy az elmúlt évek kritikái rokonszenvvel üdvözölték törekvéseit.

Mi hát az, ami idei kiállításán Mácsai kritikusait felbőszítette? Furcsa módon a jóléti társadalom tükörképét látják bele a vásznakba, pedig a sima, első pillanatban problémátlannak tűnő képekről kis vizsgálódás után hamar kiderül, hogy finom, kesernyés hangvételük inkább nosztalgia a rend, a harmónia, az eltűnt szépség iránt. Az olasz Quattrocento épületbelsőinek szürke-barna rajzosságával megfestett régi pesti bérházkapualjban visszataszítóan éktelenkedik a lehullott vakolat, a hevenyészve befúrt kábel napjaink Budapestjének egyáltalán nem idillikus utcaképeinek dokumentuma.

Mácsai képeinek zömén csupán a tárgyra koncentráltan új összefüggéseket tár fel, a hétköznapi témát ünnepélyessé teszi. Eszközei, igaz — nem mellbevágóak, látványos trükköket sem alkalmaz, de néhány jelképet gyakran, például a pesti bérház gangján egy oroszlánt, ami a külvilág betörését jelzi az élet egyhangú rendjébe. Ugyanilyen jelkép a havas tájban álló magányos szekér, vagy még inkább az óbudai szeméttelepen álló, rózsaszín függönyös, kulcsra zárt kék konyhaajtó, amely nem vezet sehova, vagy a zöldülő vetésben álló autóroncs.

Képei a modern városlakó ember leszűkült mozgásteréről, nosztalgiájáról tanúskodnak. Aktjai sem szépek, sem derűsek, éles, tiszta kontúrjaikkal közönyös szoborként válnak el a vászon alapjától, tájképi háttér előtt szinte irreálisaknak tűnnek halvány kék-szürke, kevéssé ár-

DUNA-PARTI VÉNUSZ, 1963

A VILÁG VÉGE, 1972

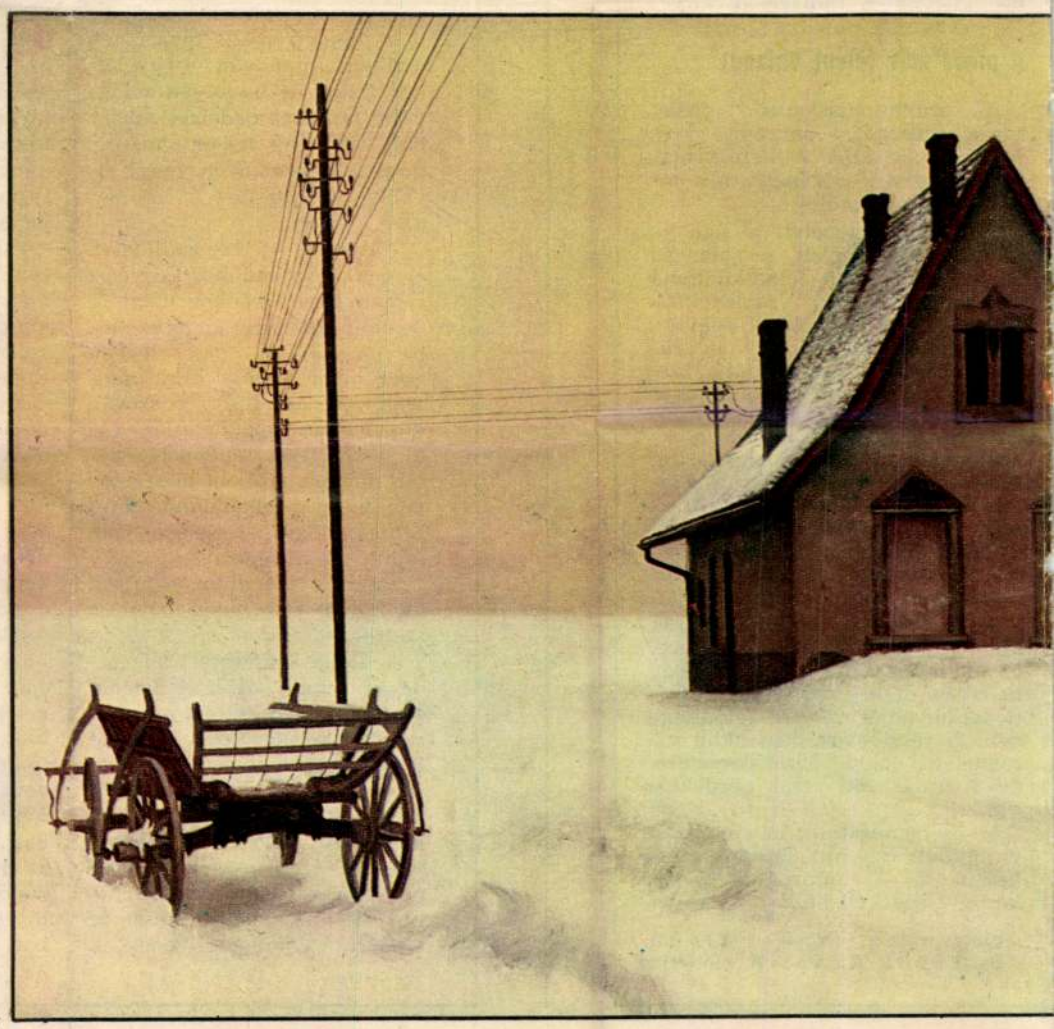

1978 MÁJ. 27

NŐK LAPJA

SAJTÓHIRADÓ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

„Ajánljon valamit kétszázért"

Az ókorban élő indiai nőnek tanulmányoznia és tudnia kellett az úgynevezett hatvannégy művészetet, köztük istenképeknek falevelekkel és virágokkal való öltöztetését, díszítését, virágok festői elszórását a földön, virággirlandok és koszorúk készítését. A virágkötészet nagyon nőies foglalatosságnak tűnik, mégis, a versenyzők — harminchat szakmunkás tanuló és már végzett mesterek — közt jócskán akad fiú is. A zsüri meg szinte kizárólag férfiakból áll; elnöke dr. Nagy Béla, a Kertészeti Egyetem dísznövény tanszékének vezetője.

A lila fürtös gyöngyike, rózsaszín szegfűvel — Kaiser József munkája. Elhárítja a dicséretet: „Nem egyedül engem illet. Dani Magdolna, aki munkatársam is a Tolbuhin körúti virágüzletben, segített: felfűzte és előkészítette a virágokat."

Dani Magda: „Én három éve végeztem ebben az iskolában. Az üzletben rengeteg koszorút, csokrot rendelnek. Előfordul, hogy a menyasszony behoz egy kis mintát a ruhaanyagból, és engem kérdez, milyen csokor illik hozzá. Sőt, estélyi ruhához megint divatos a ruha színéhez, anyagához illő egyetlen szál virág. De sokan csak bejönnek és azt mondják, ajánljon valamilyen szép csokrot kétszázért!"

A virág ismét divat lett. Biró Kinga tíz éve tanít az iskolában, de virágkötészet csak hat-hét éve szerepel a tantárgyak közt.

A piros már jelent valamit

A szakmunkásképző intézet virágtermesztő, parképítő és fenntartó szakma mellett virágkötő szakmára is képesít. Mit tanulnak a virágkötők?

„Művészettörténetet, a szín és a forma törvényeit — mondja Biró Kinga —, a felhasználható segédanyagokról: szalagokról, tüllről is szó esik. Arról például, hogy fiatal menyasszonynak, rövid ruhához gömb formájú, biedermeier, nagyon tarka csokor illik. A gyerekek saját termesztésű virágainkból készítenek csokrokat, tálakat. Megtanítjuk azt is, kinek mit illik ajándékozni. Fiatal lányokhoz fehér vagy rózsaszínű csokor illik, idősebb hölgyeknek inkább a lila és a sárga ízléses kompozíciója. És a piros csokor még ma is jelent valamit!"

A szép virág, persze nemcsak ajándék lehet. Kánnár Lászlóné, az intézet igazgatója meséli, hogy az iskola évről évre virágkötészeti tanfolyamot rendez felnőtteknek. A résztvevők közt akad virágüzleti eladó, kirakatrendező, de olyan is, aki „csak" érdeklődik.

Mi is bemutatunk néhány szép virágtálat, csokrot. Otthon is elkészíthető — fantázia és persze kézügyesség kell hozzá!

Nádor Ilona
és Török Katalin riportja

Illik-e lelkesedni?

A fiatal buszsofőr megváltozott. Szokásától eltérően nem kívánt kellemes utazást, s azt sem mondja: ha valakinek problémája lesz útközben, szóljon, szívesen megáll.

A fiatalember átváltozását két hete figyelem. Mivel nem hagy nyugton a dolog, a végállomáson kávéra hívom és megkérem, legyen őszinte, mondja el, mi a baj. Első mondatát hallva rájövök, hogy — lehet, kijelentésem túl magabiztosnak tűnik — történetét magam is folytathatnám. Esete ugyan nem általános, de nagyon ismerős. Idősebb kollégáinak szemet szúrt a lelkesedése, többször megjegyezték, a busz mikrofonját talán azért használja, mert korábban rádióriporter akart lenni, s most így éli ki magát. Ami pedig az utasokkal tanúsított szolgálatkészségét, udvariasságát illeti, arról úgy vélekednek a kollégák, semmi értelme, az utas olyan amilyen, erre maga is rájön néhány év után.

A fiatalember fáradtságról panaszkodik, s mondja, újabban minden rossz fuvart ráosztanak, mondván: ő egy lelkes fiatal és ha olyan világváltó terveket dédelget magában, hát csak tessék, húzzon, dolgozzon keményen, majd elválik, meddig tart a lelkesedése.

Történetét végighallgatva érzem, az illendőség kedvéért is mondanom kellene valamit. Semmi okos sem jut az eszembe. Mondjam, hogy legyen csak olyan lelkes, mint amilyen volt, az utasok jó szóval, köszönömmel meghálálják neki, vagy üljön faképpel a volán mögé, s szóljon idegesen a nehézkesen felkászálódó öregekre, hogy siessenek, nem érünk rá várakozni?

Ezt sem mondtam, azt sem mondtam. Döntsön ő belátása szerint.

A fiatal buszsofőr lelkesedéséről, vagy elkedvetlenedéséről szólva mindjárt egy félreértést kell tisztázni: nem állítom, hogy a történetben szereplő idősebb kollégák esete általános, hiszen nem törvényszerű, hogy a munkában eltöltött húsz—harminc—negyven esztendő feltétlenül kedvetlenné, fásulttá teszi az embert. Vannak ilyenek is, vannak olyanok is; alkati kérdés.

Egy másik eset.

A lány fél éve kezdte meg munkáját a kisváros könyvesboltjában. Gyakran láttam nyitás előtt fél órával toporogni az üzlet előtt, várva, hogy mielőbb beléphessen munkahelyére. Elvezet volt nála vásárolni, minden szavából kiérződött, hogy érti a szakmáját, szereti, és jó eladó. A könyvkereskedő lány egy idő óta ideges, s mondja, rövidesen új munkahelyet keres.

Miért? A nyugdíj előtt álló üzletvezető, fiatal kolléganője talpraesettségét, lelkesedését tapasztalva, egy idő óta másképp bánik munkatársnőjével. Féltékenykedik, s ha a központból ellenőrök jönnek, egyetlen esetben sem felejti el szóvá tenni, hogy Éva rossz munkaerő, nem lehet megbízni benne, nem ártana, ha a központ erősítést küldene. Az ellenőrök természetesen „beveszik a horgot", — igaz, nem kötelességük a vevőket megkérdezni —, elvégre a szakmai szempontok szerint, mégiscsak az üzletvezető véleményére kell adni. Az eset világos, itt az idősebb kolléga pozícióféltésből igyekszik fiatal munkatársát minél rosszabb színben feltüntetni, s módszere olyannyira hatásos, hogy a pályakezdő fiatal a „törülköző bedobásán" töri a fejét.

Húszéves kőműves ismerősöm megkérdezi tőlem: illik-e manapság lelkesedni? S hogy miért kérdezi? István hajtós, szorgalmas, lelkes fiatalember. Éppen ez szúrt szemet a kollégáknak, s többször rászóltak: lassabban a testtel fiú, ha így hajtasz, megemelik a normát, s kinek lesz az jó?

A lelkesedésről írva, magam előtt látom a fiatal pedagógusnőt is, aki „világfájdalmas" képpel mondja: elég volt, nem csinálom tovább, a lelkesedéssel kilógok a sorból. Elmeséli, hogy rá azért fújnak a kollégák, mert még a tízperces szüneteket is tanítványai körében tölti, abból a pedagógiai megfontolásból, hogy a tanár, a nevelő úgy kerülhet közelebb tanítványaihoz, ha mind jobban megismeri azok belső, lelki problémáit is. A fiatal pedagógust azzal vádolják: különcködik, kihúz a kollektívából, ahelyett, hogy inkább bíz-

tatnák
csak le
Pers
helyről
—, ahc
tettel,
világm
ték, s
pasztal
gették
kibonta

A tanácstalan, kiábrándult fiatalok történeteit hallgatva azonban nem feledkezhetünk meg az idősebb kollégák, szaktársak, pályatársak felelősségéről. Gondolom, nincsen abban semmi túlzás, ha azt írom: a pályakezdő fiatal fogadása, befogadása nagy felelősséget ró a munkahelyi kollektívákra. S a fiatal pályatárs fogadásakor éppen szakmájuk szeretetéből, az utánpótlás iránt érzett felelősségükből vizsgáznak az idősebbek.

Mert mit feltételezzünk arról az 55 éves, komoly beosztásban dolgozó férfiról, aki az elmúlt évek során legalább tíz tehetséges, lelkesedő fiatalt üzött el maga mellől, s akadémikus ítéleteivel kedvét szegte a kezdőknek. Vajon menynyire szereti ez az ember a szakmáját, a hivatását? Erre aligha mondhatok jókat, már csak azért sem, mert szinte hivatásszerűen azon mesterkedik, hogy a szakma folyamatosságát meggátolja. Álláspontja egyben beképzeltségének, önhittségének is bizonyítéka; mert ki hiheti magáról, hogy nyugdíjba vonulása után munkájának nem lesz soha többé méltó folytatója?

Hogy nem tudtam felelni rá, azóta is motoszkál bennem a fiatal kőműves kérdése: illik-e manapság lelkesedni?

Szerintem a kérdés helytelen. Lelkesedni a szakmáért, a hivatásért tűzbe menni, nem illem dolga. A lelkesedés igen szerencsés emberi tulajdonság. S talán nem is gondolunk arra, hogy a világot megváltani akaró fiatalok céljai, tervei valamilyen erkölcsi és anyagi értéket hordoznak magukban. Ha már valaki emberi alapállásból nem tud a lelkesedéshez közeledni, legalább azzal számoljon, hogy mennyit árt, ha a fiatalt elkedvetleníti, s mennyi okos, hasznos alkotástól fosztja meg magát. De csak önmagának árt? Nem, nem.

Mindnyájunknak.

V. J.

Sportos tavasz

Ballon dzseki, gumival húzott aljjal és ujjal (Jacques Esterel)

Homokszínű „szafari"-együttes blúz-kabátkával. (D'Alby)

Egymás közt felcserélhető nadrágos együttesek: tenisz-csíkos, egyenes nadrág flanell dzsekivel és flanell nadrág tenisz-csíkos, csípőt takaró ingkabáttal. (Clubmen)

Férfias zakó két gombbal és csíkos férfipantalló. (Clubmen)

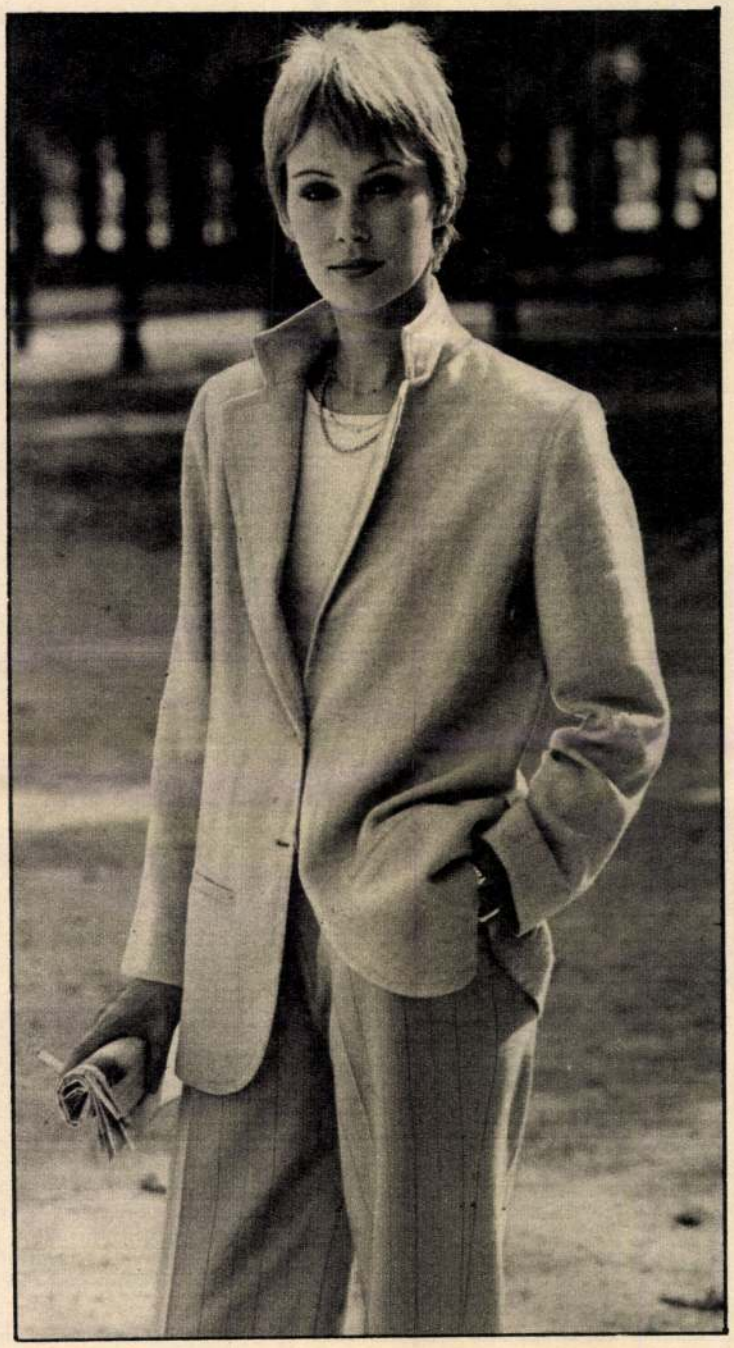

rmóniája

LEÁNY NÉPVISELETBEN, 1976

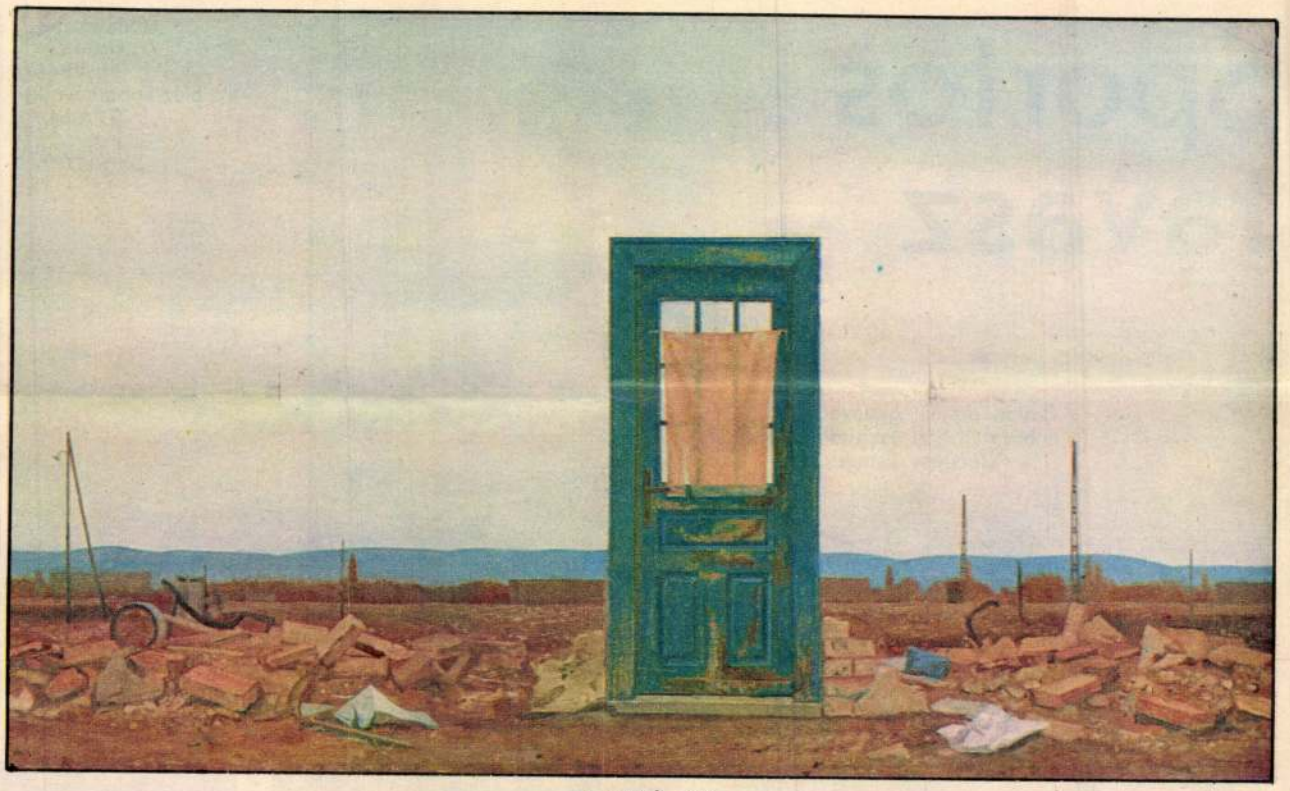

AZ AJTÓ, 1977

SZEBENI ANDRÁS REPRODUKCIÓI

nyalt színharmóniáikkal, mint a „Duna-parti Vénusz" hátterében az épülő királyi várral.

Mácsai ritka képességű portréfestő, e műfajban alig akad versenytársa. Arcképein mély pszichológiai érzékkel az ábrázoltak egyéniségének titkait fürkészi ki, és páratlan mesterségbeli tudással önti formába. Főleg közömbös háttér elé festett mellképei kitűnőek, beállításukkal néha tudatosan utal a régi nagy mesterekre, például Dürerre, vagy Jan Vermeer van Delftre.

Ugyancsak tudatosan próbálja ki erejét a közelmúlt stílusainak átértékelésében, például a plein air festészetében, amelyben törekvései még nem jártak kellő eredménnyel. Képein élvezi a részletek, a mikrovilág festői örömét, a rajz, az éles körvonal, szinte kalligrafikus szépségét. A részletek azonban nem tengenek túl a kompozíció rovására. A valóság eszköz kezében a letisztult művészi forma megteremtésére. Világa férfias, hűvös világ. A törvényt kutatja modelljeinek szomorú tekintetében, a pesti bérházrengetegbe zsúfolt lakók életében, apró örömeiben, minitragédiáiban.

Képein alapos mesterségbeli tudással, fegyelmezetten, festői visszafogottsággal, a formák, színek tartózkodó harmóniáival küzd a zűrzavar ellen.

Brestyánszky Ilona

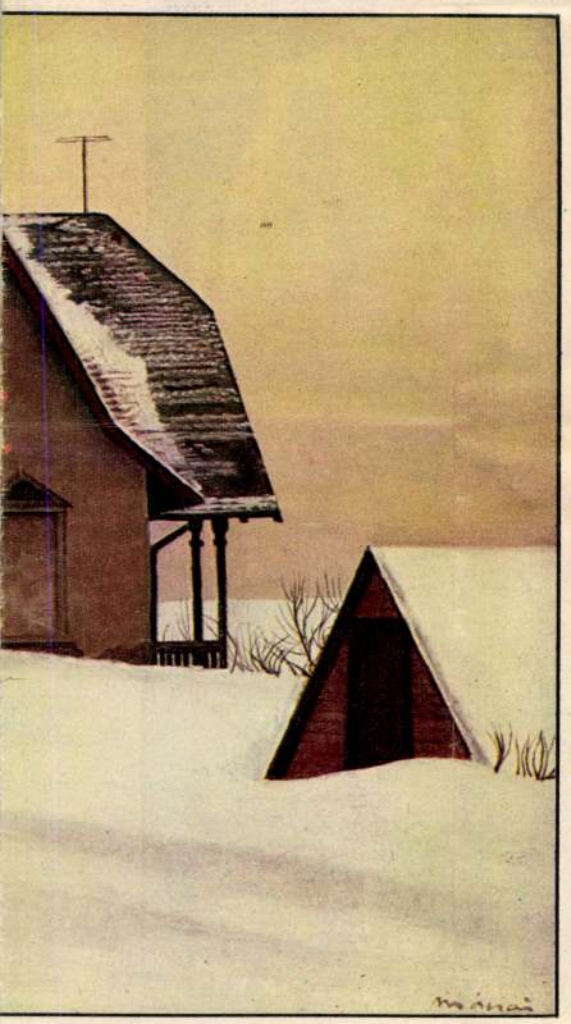

A FIRENZEI DÓM, 1961

Mácsai István, kb°

P. Szűcs J.: Lát

Nincs alca

Látvány és valóság

Mácsai István kiállítása a Műcsarnokban

„Talán mégsem vagyok annyira anakronisztikus!... Sőt hirtelen akár még az élvonalban érezhetném magam" — mondta egyik interjújában *Mácsai István*, és ami választott irányzatának *naprakész jellegét* illeti, nem is túlzott ez a megállapítás. Mostanában fogékonyak lettünk a dokumentumokra a sok hamis mese után, a képzőművészet hagyományos eszközeire a képzőművészet valamennyi létmódjának tagadása után, a nyers-valóságra a vizualitás belterjes ügyei után. A probléma akkor kezdődik, ha a mese dokumentumnak akar látszani, a műhelyprobléma pedig nyers-valóságnak. Tudták ezt a szürrealisták, féltek is a klasszicizálástól. Manapság tudják ezt a hiperrealisták, félnek is a naturalista giccstől. Számolniuk kell a veszéllyel mindazoknak, akik kikapcsolják a festői alakítás-átírás valamennyi módját, nyilván annak érdekében, hogy a tárgyra és csakis a tárgyra koncentrálva rázzanak meg, döbbentsenek új összefüggésre. Mi pedig elfogadjuk, ha olyan feszítő, kitörni vágyó, megfékezhetetlen közlésvágyból fakad mindez, hogy hitelesíti a nagyvonalúság elhagyását.

Ezért: Mácsai aprólékosságával semmi baj. Egyik lehetőség ez a sok valóságábrázoló módszer között. Még akkor is az, ha a mintaképeinek tekintett Vermeerek, Piero della Francescák vagy akár a holland kismesterek technikájához képest *műcsarnoki* teljesítménye hevenyészett, pontatlan, az előbbi mesterek igényszintjéhez képest egyenetlen. De hát: az összehasonlítás nehéz, még a kortársak között is. Olaszok, amerikaiak, NDK-beliek több tucat részletező látványfestőt, hiperrealistát tudnának kiállítani, hogy megállapíttassék, ki tanulta meg jobban a németalföldi iskolát, ki az itáliai perspektívát és ki csak a müncheni akadémizmust. Ki leplezi le az antihumánus jelenségeket, ki dolgozik eladásra kisgalériáknak, és ki konzervatív csak egyszerűen, minden meggondolás nélkül.

Nekünk mindebből a széles skálából csak Mácsai művészete van. Legalábbis egészen a közelmúltig így volt, és hogy ez mit jelentett, elég belelapozni a hatvanas évek elején kapott kritikáiba, amelyek kivétel nélkül üdvözölték irányát. Joggal. Hiszen akkor úgy látszott: magányosan vette fel a harcot az önmagát túlélt posztimpresszionizmus, az önmagát ki nem fejtett avantgardeizmus és az önmagát lejáratott patetizmussal szemben. Azután többé-kevésbé csend következett, és várakozással figyelhettük, hogy Mácsai ábrázolási *módszere* mindinkább divatközelbe került, és *mondanivalója* mindjobban távolodott attól, ami még a műkritikára tartozik.

Ellenben tartozhat sok mindenki másra. Például azokra, akik kutatják vagy kutatni fogják a hatvanas-hetvenes évek vizuális fogyasztási igényét, lebontva az üzletekben kapható használati és dísztárgyaktól egészen a külföldi utazásokról behozott és behozható javakig. Mácsai lefestett világának *tárgyi részéből* — hangsúlyozom, nem művészi üzenetéből — rekonstruálható sokunk vásárlási vágyképe, lakberendezési fordulata, öltözködési színvonala. Végül is a hatvanas évek elején szerettük meg mi is a henger alakú dísztelen poharakat, a kerámia és ötvösbizsukat, az arcot jól keretező mohair sapkát. A hetvenes évek elején együtt szerettük meg Mácsaival az igazi népviseleti blúzt, a tört fényű ónedényeket, az egyiptomi hutásüveg kancsót és a virágot remekül helyettesítő dísztököt.

„*A júniusi csendélet* című képe a legkedvesebb nekem. Igen, júniusban nyílnak a pipacsok" — írta valaki megejtő őszinteséggel a vendégkönyvbe, akaratlanul is rátapintva a képek hatásmechanizmusának lényegére. Ráismerni az ábrázolt tárgyra — kellemes dolog. Még kellemesebb, ha a ráismerés folyamatát nem bonyolítja a mindennapokban nagyon is jelenvaló szabálytalanság, különös fény- és reflexviszonyok, nem jellemző látószög stb. De a legkellemesebb, ha olyan dologra ismerünk rá, ami *a jólét és a jóllét, a kényelem* és *a kellem* világába tartozik. Igen, júniusban nyílnak a pipacsok, igen a *Nagymama* és általában a nagymamák arca tele van okos jósággal, igen, jó nézni a ciklámeneket, a panorámákat, az Adriai-tenger káprázatos ingyen-ajándékait, a kagylókat. Kép nélkül is. Sőt. Elsősorban kép nélkül, lévén *természetes szépségük eredetiben funkcionálisan élvezhető, a másolatban legfeljebb étvágyat csinál.*

Az eddig leírt összképnek ellentmondani látszik néhány kellemetlen élettény lefestése. A levágásra ítélt csirke. (Már Szabó Lőrinc Lócija is borzongva lelkesedett az ilyenért.) A karácsony után kidobott fenyőfa (némi Andersen-emlékkel). A mezőn hagyott autóroncs (a civilizáció elleni tiltakozás régi fegyvertárához tartozik. Egész roncs-ikonográfiánk van). Bizony szomorú látványok ezek. Olyan nyilvánvalóan azok, hogy csak *általuk lesz kívánatossá* a sok jól felöltözött és szépen levetkezett nő nyugalma, a berendezett kisvilágok tárgycentrikus atmoszférája, a kellemessé szűrt látszat-valóság *rafináltan idealizált képe.* Mint ahogy a csokoládékrém is a csipetnyi sótól kapja íze mélységét: *attól válik édességgé igazán.*

A csendéletnél maradva. Júniusban tényleg nyílnak a pipacsok, a valóságnak e szépséges gyomnövényei. De csak szemnek kellemes, másnak munkát-boszszúságot adó ráadásképpen. Az akkor érő tisztabúza mellett, arról, amiről a június végtére is megismerhető. Félreértés ne essék: nem búza-kompozíciókat hiányolunk. Tekintsük ezt inkább Mácsai aprólékos látványvilága és a lényeges dolgok közötti *viszony* szimbólumának.

P. Szűcs J.

A legéndi menyecskekórus énekel.

úttal sajátos közművelődési profilt adna Békéscsabának.

Nehezen összefogható, kaleidoszkóp színességű volt a szombat-vasárnapi műsor, így csak villanások, mozaikok idézhetők fel belőle, például a Nógrád megyei *Legénd* község menyecskekórusa. Vezetőjük az általános iskola tanítónője, *Gáspár Mária:*

— Nem volt nehéz életre hívnom a kórust, tagjait egykor én tanítottam. Kedvvel jöttek, s úgy látom, még nagyobb kedvvel maradtak a kórusban. A szlovák anyagot helyben gyűjtjük. Persze a szlovák és a magyar népzene összemosódott a faluban. Előfordul, hogy magyarul énekelnek szlovák dallamra, akad, hogy szlovák magyar zenére — szakemberhez felkérünk a kiválóbb tanítványaimat.

dapesten. Most már ötödik osztályos, zongorázni tanul, még versenyt is nyert vele. Mindig szerettünk énekelni, persze a föllépésektől kicsit mindig félünk, de azért nagy élmény az is. Az éneklés „tömegsport" — úgy jó, ha sokan csinálják.

A beszélgetés közben a pódiumról kóló dallama szól.

— Mi a kóló? — kérdem a *szentendrei* Vujicsics együttes vezetőjét, *Eredics Kálmánt.*

— Szerb tánc, fürge, apró lépésekkel. Az együttes tagjai a szentendrei zeneiskolában ismerkedtek meg. Ezen a környéken sok délszláv nemzetiségű él, így nem volt nehéz megtalálni zenéjük profilját. A tragikusan elhunyt Vujicsics Tihamér családja rendelkezésükre bocsátotta a zeneszerző gyűjtését: ebből az anyagból táplálkoznak.

— De játszunk sváb, szlovák zenét is. Amennyire képesek vagyunk, folytatjuk név- és példaadónk gyűjtőmunkáját. Most szlovén dallamok után kutatunk, szeretnénk fölvenni műsorunkba — fűzi hozzá.

Talán a legnagyobb sikert egy *eleki* parasztasszony, *Turla Péterné* aratta. A színpadon a műsorbemondónő paraszti hitelességről beszél, míg ő a függöny mögött remegő kézzel köti csomóra kendőjét. Aztán románul kezd dalolni és hangjából elmúlik a remegés.

— Tudja, én beleszülettem a nótákba — magyarázza fellépése után. — Cselédlány voltam, tanultam a társaimtól, hiszen egykor magunk szórakoztattuk önmagunkat. Mivel lehetett azt jobban, mint a közös énekléssel? Később Eleken a kultúrház igazgatójának segítségével kórust is alapítottam, de szétmentek a tagok — megint csak egyedül szerepelhetek.

Fiatalasszony papírt tesz elé: autogramot kér. Turla Péterné lassan gömbölyíti a betűket, majd mentegetőzve mondja:

— Nemrég tanultam meg írni. Mióta nyugdíjban vagyok. Végre megvolt rá az időm.

Két napon át telítette meg a csabai ifjúsági ház nagytermét a nemzetiségi zene. Előadók jöttek külföldről, belföldről; városból, faluról; fiú az apjával, nagyszülők unokával, egész családok, sőt olykor a fél község. A dallamok hozták őket ide: bemutatni, amit tudnak, meghallgatni, amit mások előadnak.

Tamás Erwin

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 11
Telefon: 337-748, 349-726

1978 ÁPR 19

SOMOGYI NÉPLAP

Mácsai István festő

1021

A valóság igaza

Meghatóan szép Mácsai István kiállítása Budapesten a Műcsarnokban. Meghatóan? Hadd kételkedjünk e jelző helyénvalóságában. Lehet-e »megható« a mérnöki pontossággal megszerkesztett, megfestett valóság? Úgy látszik, lehet. S mindenesetre valósága válogatja. Ha a festő világunk, lakóhelyünk ama részletét mutatja föl, amely emberi jelenlétünk nélkül is magán viseli emberségünket, akkor — bár Mácsai esetében leheletfinom eszközökkel — tettenérhetően hatást gyakorol ránk. Mégpedig jótékony hatást: szép gondolatok elindítója, emberségünk ébresztője lehet.

Ugyanezt mondhatjuk Mácsai portréiról, kedvelt csendéleteiről is. Embere és virága egyaránt *az életről* mesél. Hogy mi módon? A festő kicsit melankólikus, töprengő, ám *életigenlő* módján.

Különben is, hogy ismérvei — naturalista, fényképszerű — közül melyik *mikor* dicséret, *mikor* elmarasztalás, legjobb, ha nemigen izgatja az alkotót. Mácsait, szerencsére, a legkevésbé sem lehet az »időszerű« divatirányzat-majmolással vádolni. Akkor ragadta őt meg a legapróbb részletekig megfogható valóság varázsa, évtizedekkel ezelőtt, amikor a manapság világszerte elképesztő készséggel »fényképező« festők legtöbbje talán még meg sem született. De akkor is tudta: a megragadott tárgyak, képmások, arcok mögé kell hatolnia, s meg is tudta tenni ezt. Ha szomorúságra lelt, nem restellte észrevenni. Vallotta, hogy az is *emberi*. És ki tudja: vajon a szomorúság vagy az öröm képe hangol-e bennünket emberi érzésekre? Alighanem csak *az igazságé*.

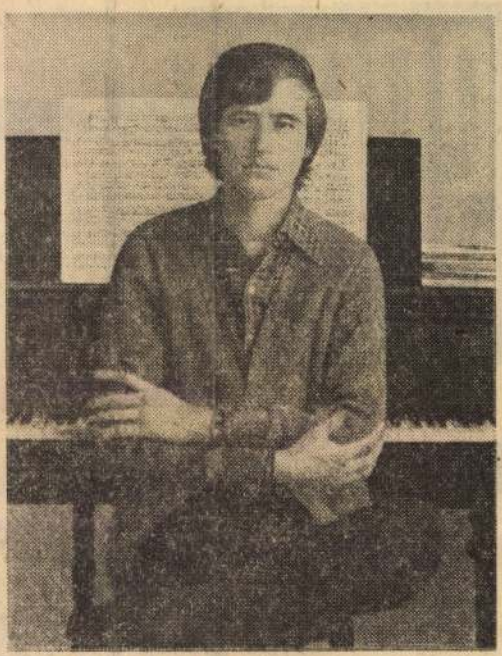

Ránki Dezső arcképe.

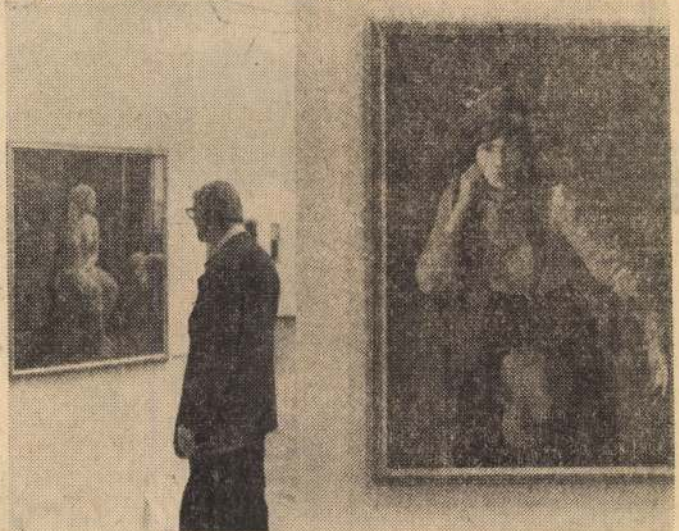

Részlet a műcsarnokbeli kiállításról.

SPORT

Szeretni

Gondok a megyei sak

Sokan a sakkot nem is tartják igazán sportnak. Azt kérdezik: mit fejleszt? Erőt? Rugalmasságot? Állóképességet? (Netán: ülőképességet!?) Gyorsaságot? Nem, ezeket nem fejleszti, tehát nem is sport — adják meg ugyanezek az emberek önmaguknak a feleletet. De vajon akár csak az előző elvet szem előtt tartva is, mi a helyzet? A sakkhoz nem kell valóban kilométereket futni, ugrálni stb. Ez szellemi sport. Pihenteti, illetve fejleszti az agyműködést, — az agyműködés pedig erősen befolyásolja a fizikai képességeket is. Tehát tulajdonképpen a gyorsaságot, akaratot stb. is fejleszti. Azzal, hogy a sakknál »csak« gondolkodni kell.

Ma feledtetni lehet az őszt

Sorsdöntő mérkőzés előtt a Rákóczi

Sorsdöntő mérkőzés előtt áll a Rákóczi. Jelenleg a tabellán egy pont előnye van a Székesfehérvári MÁV Előrének, s valljuk be, ennek is örülhetünk. Vajon ki gondolta volna, hogy a tavaszi második forduló után a Rákóczit nyolc (!!) ponttal megelőző fehérváriakat be lehet még fogni a tavaszi hajrában? Pedig így történt, és ebből mit sem von le az a tény, hogy a MÁV Előre nagyon megtorpant a második félidő közepétől. Az idén ők szereztek annyi pontot (nyolcat), mint ősszel a kaposváriak.

Nos részben »gáláns« ellenfelünk »jóvoltából« az eddig csak fel-felcsillanó remény ma valóra válhat. Amennyiben csapatunk győz, úgy helyet cserél a székesfehérváriakkal, s ez egyúttal már elérhető közelségbe hozza a benntmaradást. Döntetlen esetén az utolsó forduló dönt, amikor is a Rákóczi ugyancsak itthon a PMSC-vel, a MÁV Előre pedig a fővárosban a Csepellel

Dr. Balogh János, a labdarúgó szakosztály elnöke elmondta, hogy sokat beszélgettek a fiúkkal és egy sincs köztük, aki ne érezné át ennek a napnak a jelentőségét. Ma az egészéves munka gyümölcse beérhet vagy veszendőbe mehet. A játékosok ugyan jó kedvvel vegezték az utolsó napok edzéseit, de azért a feszültség érződött a hangulaton. De ez most érthető.

A Rákóczi-pályára ma nézőcsúcsot várnak. Aki netán időközben hátat fordított a csapatnak, ma az is bizonyára kíváncsi az összecsapásra. Szükség is lesz valamennyi torokra. A két legutóbbi hazai győzelem kivívásában időnként már besegített a »régi« szurkolótábor, amely ma is részt kell, hogy vállaljon a várhatóan nagy küzdelemből. Mert küzdelem lesz a mai a javából.

A Rákóczi az alábbi tizenöt játékossal készülődik: *Butús, Németh, Gulyás, Petrók, Csorba, Hangai, Kanyar, Konrád,*

dukciójának a *Népszínház*, a *Várszínház* sarokteremében esetenként százhúsz ember láthatja őt, másik törzshelyén, az *Egyetemi Színpadon* alkalmanként ötszáz. Sándor György továbbra is *egyedül van:* a *Várszínházban* épp úgy, mint másik „törzshelyén", az Egyetemi Színpadon.

Verbális burleszk — talán így lehetne jelölni azt a megnevezhetetlen műfajt, amely egyszerre jelenti Sándor György közvetítésében a szellemi és lelkiismereti igénybevételt, valamint a nevetőgesztusrendszere sem volt ilyen kidolgozott és pontos, az arccal a hanggal való játék és egyéb színészi eszközök alkalmazása még sohasem segítette ilyen természetesen a szöveget.

Szükség is van erre a rendkívüli műgondra, hiszen a Sándor György katedrája elé képzelt iskolapadokban ülő közönséggel mint egy nemzet, egy kor, egy társadalom pillanatnyi képviselőivel kell szembenéznie a szerző által életre keltett diákoknak és oktatóknak, s ezek ezt meg is teszik, deformá végső, már romboló hatású kifejletét.

A Lyukasóra fontos és szerteágazó üzeneteket közvetít. Korkép és kórkép, társadalom- és életforma-diagnózis, s emellett természetesen a mai magyar oktatási rendszer aktuális bírálata is. Minden tehát, csak nem lyukasóra, nem értelmetlen, kieső idő. Mert több benne a tanulnivaló, mint iskolaéveink, oly sok tartalmasnak, bölcsességgel telítettnek szánt tanórájában.

Dúró Győző

VADAS JÓZSEF:

MÁCSAI ISTVÁN

Képzőművészet

Közömbösített idill

Mácsai István elvágyódó festő. Megtagadta az életrajzát. Úgy értem: pusztán a képeiből, a *Mácsarnok*ban látható festményeiből nem tudunk meg róla semmit. Kerüli a látványos eseményeket, a fordulatos történeteket, a távlatokat érzékeltető érdekes epizódokat. Vonzalmaiból nem következtethetünk sem arra, hogy hol született, sem arra, hogy hol él ma. Hiszen a képek között egyaránt szerepelnek nagyvárosi és kisvárosi jelenetek, sőt budapesti, párizsi és firenzei utcaképek.

Megtagadta az érzelmeit. Úgy értem: kerüli az állásfoglalást. Háttérben tartja a maga személyét, amelyet ezek szerint esetlegesnek ítél. Mondván: nem ez a fontos, hanem a megörökítendő tárgy. Tartózkodik az élénk színek használatától, noha ebből korántsem következik redukció: palettáján minden szín helyet kapott. Tartózkodik az érzelmek felszításától, noha kedveli a képzeletünket megmozgató témákat: szép testű női aktok, ismerős városképek és személyiségek vonulnak fel előttünk. Volna min kuncogni és miről pletykálgatni. De a szenvtelen Mácsai elveszi tőle a kedvünket. A legerotikusabb beállítás — az összekulcsolódó combok fölött megnyíló szoknya látványa — sem kelt bennem kíváncsiságot. Korunkat a felgyorsult idővel szokás jellemezni, Mácsai azonban nem törődik ezzel a nem éppen alaptalan szlogennel; úgy örökíti meg a virágcsendéletet, az utcaképeket és az emberi figurákat, mintha megállt volna az idő. Mint az a bizonyos fotográfus, valamikor a múlt század végén, aki az örökkévalóság kedvéért másodpercekre mozdulatlanná parancsolta és így akaratlanul is megmerevetítette a fényképezőgépe elé járuló embereket.

Megtagadta a korát. Úgy értem: kora festészetét. Akad a magyar művészetben jónéhány olyan alkotó, akire ezt a csúnya címkét biggyesztjük, méghozzá dicséretképpen: kategorizálhatatlan. Mert teljesen egyedi jelenség. Vagyis

munkássága nem kapcsolódik s ezért nem is kapcsolható stíusirányzatokhoz, izmusok hozta fordulatokhoz vagy szellemi mozgalmakhoz. Mácsaival azonban más a helyzet. Hiba volna azt mondani, hogy következetlen, s ezért nincs skatulyája; vagy hogy eklektikus volna, ezért aztán sem ide, sem oda nem sorolható. Még a közelmúlt eseményei sem szolgáltatnak magyarázatot; de jó volna azzal érvelni, hogy az elmúlt évtizedekben végképp összekúszálódtak a szellemi frontok, s ez a magyarázata bizonytalanságunknak. Csakhogy ez a festő nem következetlen, nem eklektikus, s mindennek mondható, csak éppen aktuálisnak nem. Ráadásul: nem áll egymagában. Van előzménye ugyanis az ő piktúrájának is: a tizennyolcadik század művészete. A fénykép hűségével vetekedő városképei láttán az olasz Canaletto jut az eszünkbe; jelentéktelenségekre figyelő csendéletei pedig Chardin realizmusát idézik. Főképp azonban a holland életképfestők vezetik a kezét munka közben. A *Lány népviseletben*, ez az oldalt ülő, ám arcát felénk fordító figura Vermeer bármelyik követőjének is a modellja lehetett volna, hiszen ez a beállítás olyannyira általános volt, hogy a biedermeierben modorrá vált.

Lehet, hogy ez a baj?

Gondoljunk csak utána: a népéletképnek nevezett zsánerkép Petőfi előtt forradalmi újítás, Petőfinél költői forradalom, Petőfi után azonban lekezelő népieskedés; manapság egyértelműen pejoratív minősítés. S hasonlót mondhatunk Mácsai művészetének minden eleméről. Mert a tizennyolcadik századból nemcsak a zsánert veszi át, hanem például az idillt is. De lehet-e idillt festeni idillizmus nélkül? Ő mindenesetre megpróbálja, amint *A csirke* vagy a *Pesti utca* mutatja. Visszafogott színekkel, tárgyszerű előadásmódjával, kiegyensúlyozott kompozíciójával igyekszik közömbösíteni mosolyunkat, amit a konyhai csap szifonjához kötözött csirke vagy a cigányasszonnyal, utcaseprővel, diáklánnyal, virágárussal kialakított pesti utcakép vált ki belőlünk. Becsületes festői munkával tálalja a közhelyeket.

A katalógus-előszóban azt olvasom, hogy Mácsai dokumentumhűséggel festi meg a valóságot, s hogy valamiféle egyéni „hyperrealizmust" fejlesztett ki. Egyénisége vitathatatlan, mindig ráismerni a képeire. Naturalizmusig precíz előadásmódjához sem fér kétség. A hyperrealizmus kifejezéssel azonban óvatosabban bánnék. Ez a szó ugyanis modernizálja Mácsai pikturáját, amely elkoptatott festői sémákat elevenít fel, érzékeny megfigyelésekkel téve szalonképessé a műkereskedői ízlésvilágot. Az eredmény felemásságát maga a művész is érzi. Legalábbis újkeletű képeinek tanúsága szerint. Mert az *Óbuda II.*, a *Roncs* vagy az *Ajtó* már nem lejáratott ikonográfiai típusok felhasználásával készült, hanem valóságos élmények ihletésében. Itt már van állásfoglalás is. Ha a művészettől új felfedezéseket váró látogató mégis úgy érzi, hogy ezek a mai élet kérdéseit az érdekesség szintjén felvillantó képek valamelyik elegáns műkereskedő üzletébe kívánkoznának, akkor ennek az érzésének csupán egy oka lehet: Mácsai továbbra is kínosan akadémikus ízű festésmódja.

Élet és Irodalom, Bp.
1978. ÁPRILIS 8.
XXII. évf. 14. sz. 12. lap.

A tuloldalon lásd: Gondos István: "Kopár táj" c. rajzát.

kérdem én, nem elég ok? mihaszna Szabó Endre, igyjon egy kupiczával, aztán „Reviczky éljen!"

Gondos István

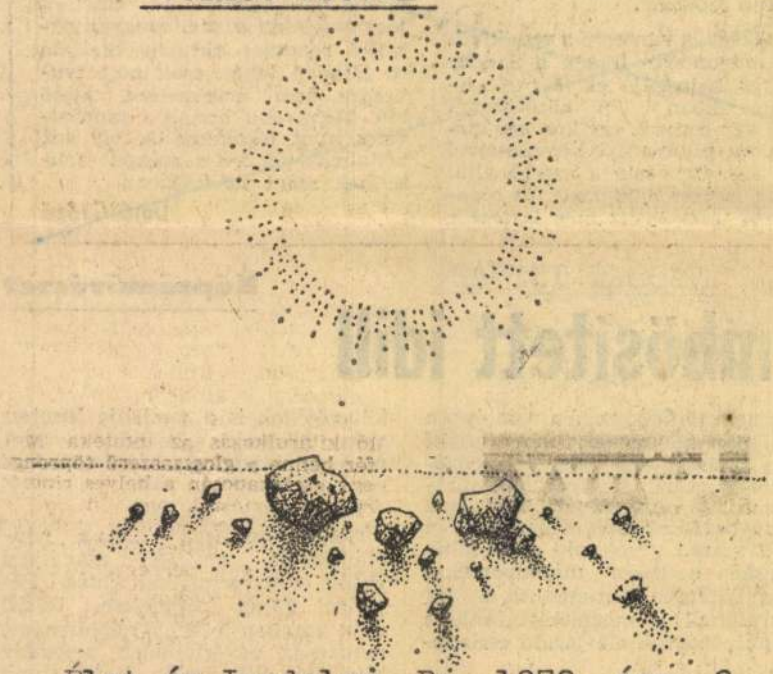

Élet és Irodalom, Bp. 1978. ápr. 8.
Gondos István: Kopár táj
XXII. évf. 14. sz. 11. lap.

persze, leleményes szakemberek, s némi zanzásítással (fejzsugorítással) ezt is megoldják.

Kérdés azonban, hogy ez a mennyiségi növekedés csakugyan *fejlődést* jelez-e? (A mennyiségi gyarapodást az élettan hízásnak vagy növekedésnek, a minőségit pedig fejlődésnek nevezi.)

Erre a kérdésre van egy *igen*em és van egy *nem*em.

Fejlődésnek tartom, hogy újabban nem kell reklámálnom a Szép versek fellegvárától sokáig Hamupipőkeként távoltartott költőket, s az idén Rab Zsuzsát is észrevették. Ez jó. A fiatalok is lényegesen többen vannak, mint korábban — ez is jó, igaz, hogy évről évre korosodnak. Úgy látom, harmincon aluli egy sincs köztük — fiatal költőn ma „elsőkönyvest", s nem teenagert vagy twentyagert kell érteni, még kevésbé a tavalyi év új fölfedezettjét. Ez nem jó.

●

A fejlődést nem a „szüntelenül fejlődő költészet" bemutatásától várom. Nem hiszem, hogy a magyar líra állandóan fejlődik; inkább változik. Színvonala biztosan magasabb, mint 1895-ben volt, de csúcsai nem magasabbak, mint 1848-ban vagy a harmincas évek közepén, s a hatvanas évek első feléhez képest se beszélhetünk fejlődésről.

Jávor, a legenda

■ *Bános Tibor: Jávor Pál (Gondolat, 287 old.)*

A kitűnő Szemtől szemben sorozat kötetei általában tizenötezer példányban jelennek meg. A *Jávor Pálról* szóló hatvanezerben. A kiadó nagyvonalúsága — érthető. Nyilvánvalóan többen kíváncsiak a magyar mozidarabok legendás amorózójának kalandos életére, mint például a jelenkori filmművészet egyik legérdekesebb egyéniségére, Andrzej Wajdára. Nem csodálkoznék, ha ezt a hatvanezer példányt rövid idő alatt elkapkodnák.

Bános Tibor gondosan összeválogatott idézetekkel, egykori kritikákkal, a színész saját írásaival és más dokumentumokkal pontosan annak a fenegyerek Jávornak állít emléket, aki annyi női szívet hódított meg kackiás bajuszával, kissé merev, ámde férfias kiállásával, villogó szemével. A sztárról szól ez a könyv, miközben szerzője éppen azt kívánja bizonyítani, hogy hőse a pénzéhes mozisok, a vidéki úri társaság, a korabéli szenzációhajhász sajtó és saját zabolátlan természetének áldozata volt, mielőtt még valóban meghurcolták volna 1944-ben, a nyilas uralom idején. „Életerő, energia feszült benne, valósággal habzsolta az élvezeteket, és vibráló szenvedélyek fűtötték" — írja Bános, fel is sorolván Jávor botlásait, azt a nevezetes históriát például, amikor a színész pecsétgyűrűs öklével súlyosan megsértette a „német származású Winternitz" cirkuszi lóidomár és lótulajdonos fél szemét. A német származás felemlítése eleve sugallja, hogy csak afféle bocsánatos bűnről van szó. Hasonlóan jelentéktelenednek el a Nemzeti Színház egykori igazgatójának, a Jávort kitartóan pártfogoló Németh Antalnak valamennyi fegyelmező és figyelmeztető levele is, melyben arra akarta volna rábírni a színház tagját, hogy tartsa be a társulat törvényeit. Így válik a könyv, a tárgyszerű pályakép rajzával is új és veszedelmes legendák forrásává. Mert bárhogy megváltozott mára a színészek élete és társadalmi helyzete, az alkoholos bohémkalandok, fegyelemsértések még ma is sok igazi tehetség életében okoznak törést, s a színház szigorú szabályainak felborítása jeles tehetségek pályáján okoz időleges vagy végzetes kisiklást. A Jávori botlások — talán Bános szándékától függetlenül — szinte vonzóak. Kiváltképp, amikor olyan „költeménnyel" vegyítve olvassuk őket, mint amelyet a harmincnyolc éves amorózó írt: „Aradról jöttem, kis kosárral, — Keserűséggel telt pohárral! — Pályaudvarokon háltam este, — Kíntól, nyomortól összeesve — Kóboroltam a pesti járdán — A gazdag várost néztem árván. — Sok volt a kín, kevés az álom — Ezt az utat még egyre járom — Ma több siker és jobb falat vár, — De ifjúságom elszaladt már.

Bános tudja: Jávor színpadi alakításainak már kevés élő tanúja van. De akad még. Magam is közéjük tartozom. Láttam a Nórában, Rank doktorként, láttam a Peer Gynt-ben, a Zenebohócokban, épp ezért nem marasztalnám el azt a Major Tamást, aki 1945-ben egy valóban új és igényes Nemzeti Színházat, az ország legjobb fiatal és idős színészeiből álló társulatot szervezett és „szabadságolta" Jávor Pált. Ha a színészt nem hurcolják el a nyilasok, majd a németek, ha nem állt volna ki karakánul csakugyan a Színészkamara ura ellen, Major feltehetően nem kényszerül e szabadságolással időt húzni. Abban az akkori együttesben a snájdig Jávor nem lelte volna helyét. Igaz, láttam őt érettebb színésznek is, a Művész Színház Makrancos Kata előadásán, Petrucchióként, mielőtt Amerikába távozott volna. És láttam, fájó szívvel, a visszatért Jávort „civilben", súlyos betegen, nem sokkal halála előtt.

1021 Mácsai István
Munkácsy-díjas festőművész.

1981. VIII. 30. 21,40 (Kiss P-né)

Mácsai István

Mácsai István festőművész műtermében vagyunk.
Kedves Pista, azt hiszem elég régóta ismerjük egymást ahhoz, hogy igy szólitsam.
Ez a beszélgetés most egy kicsit kapcsolódik is ehhez a kis kiállitáshoz, ami a legutóbb volt. Talánahhoz a kiállitás-sorozathoz is, amelynek vagy rajongói, vagy ellenzői voltak. Pontosabban a maga festészetének. Azért is keritettem sort, erre a beszélgetésre.

- Hát nézze, én mindig óvakodtam attól, hogy nevet adjak a saját stilusomnak. Ezt ráhagyom amitörténeszekre. Végeredményben ez az ő dolguk. Amit én csinálok az nem elvi meggondolásból fakad, hanem belső hajlamból, belső meggyőződésből, és igy adódott az, hogy velem született, ilyen analitikus,elemző, rajzos, részletekbe menő festészetet dolgoztam ki, épitettem ki magamnak az évtizedek folyamán. Es ez egész véletlenül találkozott egy olyan korszerü irányzattal, amely közben az elmult 10-15 évben világszerte kibontakozott és aminek ralizmus, irrealizmus, hiper-realizmus, fotónaturalizmus és az ördög tudja milyen neveket adnak, azok, akik értene k hozzá. És hát valószinü, hogy ilyen formán történt az a furcsa dolog, hogy korszerütlennek látszó festőből egyszercsak korszerü festővé váltam. En mióta az eszemet tudom, két vagy hároméves korom óta rajzolok. Erről mindenféle családi legendákat hallottam. Es az, hogy én festő legyek az számomra olyan evidencia volt, hogy el se tudtam képzelni, hogy valaha más legyek. Persze azután közbejött a haboru, a történelem és kénytelen voltam annak idején, fiatal koromban szakmát tanulni, hiszen akkor nem lehetett szó arról, hogy valaki festőként megéljen a mi köreinkben. Igy nyomdász lettem, litografus lettem, aztán grafikus, plakátokat rajzoltam. Végül sikerült bejutnom a Képzőművészeti Főiskolara. Na most,amit én csináltam, addig csinál-tam, az egy ösztönös, belső indittatásból fakadó talán nevezzük naturalizmusnak volt. Egy elemző részletekre kiterjedő rajzolási és festési mód,ami legbelülről fakadt. En nem is nagyon ismertem a mütörténetet és a nagy elődöket. Na most mikor bekerültem a Képzőművészeti Főiskolara, 45 után, Bernáth Aurél növendéke lettem. Akkor ott a főiskolán már rögtön tapasztaltam egy ellenérzést, ami azóta is mindig kisér az én munkamódszeremmel kapcsolatban. Akkor ugyanis a főiskolán a Bernáth mesternek, Szőnyi Istvánnak, Kmettynek, Berényinek, ők tanitottak. Ez kitünő korszak volt. Ma látjuk csak, hogy tulajdonképpen milyen kitünő erők müködtek ott. Ott egy ilyen oldott "festői" irányzat divott, amelytől ez az én festésmódom idegen volt. Na most persze rögtön, ugye kollégák kritikáiból szembe kerültem azzal, hogy én korszerütlen vagyok. Es hát persze ez nagyon fájt nekem és mindent elkövettem, hogy korszerü legyek. Vagyis el kezdtem oldott, széles ecsettel festeni és igyekeztem önmagamat megtagadni. Hogy ügyetlenebb legyen a kezem, el kezdtem bal kézzel dolgozni. No de hát mit tesz isten, néhány hét alatt kitünően me gtanultam bal kézzel is rajzolni. Ma mar elmondom, mert akkor fiatal voltam és ott egy nagy mulatság tárgya volt a főiskolán, hogy levet-

tem a cipőmet és a lábujjamhoz illesztettem a ceruzát és ott mindenkinek a.., el kezdtem lábbal rajzolni. No de hát meg mielőtt lábbal is meg tanultam volna rajzolni, abba hagytam ezt természetesen. Hát ezt csak azért mondom, hogy én mindent elkövettem, hogy én ne legyek olyan, amilyen vagyok. De aztán mindig beláttam, hogy belső küzdelmek és vajudások után, hogy semmi értelme és akkor végre rájöttem és vállaltam valami,

- Na most a kor viszont éppen ezt a nagyon preciz rajzolást kérte számon a művészektől. Itt már a szociál időszak következik.

- Hát a szocreál. Ez egy nagyon nehéz téma és ugy érzem, hogy ez megérdemelne egyszer egy külön müsort, vagy legalabbis egy külön könyvet, vagy tanulmányt, a mütörténészek részéről, hogy mi is történt akkor. Mert ezt nagyon végletesen és igazságtalanul itélik meg, véleményem szerint mindkét részről.
Egyfelől a szocreál semmit nem türt meg csak azt a bizonyos stilust, amit ma gúnyosan szocreálnak nevezünk. Akkor szociali ta realizmusnak neveztük. Másfelől ma pedig mind azt, ami a szocreál idejében történt, azt ugy ahogy van kidobjuk az ablakon. Maguk a müvészek is, mert legszivesebben elfelejtenék azt, amit csináltak, ha rossz volt. Pedig én állitom, hogy nem minden volt rossz. Csak egyet mondok, ami nem volt rossz. Az nem volt rossz, hogy százezrek néztek meg a kiállitást, amiről ma nincs szó. Es fölkeltette az emberekben az érdeklődést a müvészet iránt. Ma pedig a müvészet rendkivül arisztokratikus módon viselkedik a publikummal szemben. Amit a mütörténészek is egy kicsit elősegitenek. Nem a szocreált védem, nem a képeket, amelyek létrejöttek. Hanem a hozzáállást, hogy közügy volt a müvészet. Na most mindenki igyekszik ezt elfelejteni, de én nagyon jól emlékszem, hogy ahova néztem, az én mestereim, énfiatal ember voltam akkor, 26-27 éves. De a mestereim, és ahova néztem mindenhol, mindenki nagy buzgalommal készült, ezekre a kiállitásokra, esemény volt egy ilyen kiállitás. En ezt hiányolom, hogy ma nincsen országos képzőmüvészeti kiállitás minden évben, ami egy esemény, amire készülni lehet, ami a publikumot hozza.

- Jó. A két évvel ezelőtti Mucsarnok-i kiállitását azt hiszem rengeteg ember nézte végig, a mai számadatokhoz viszonyitva Mácsai István kiállitását. A vendégkönyv tele volt olyan bejegyzésekkel, hogy egy tanulmány is lehetne ez a vendégkönyv ilyen módon. A rajongói várják a képeket.Rendkivül gondosan és rendkivül nehéz ez a fajta festészet, ezt nem lehet egy-két év alatt megcsinálni. Aki Mácsai-Képet szeretne, annak bizony várnia kell a sorára, ugye? Mert végső soron itt a közönséggel való kapcsolatot saját vonatkozásában hiányolni nem szabad. Mert hiszen a közönség-siker totális azt hiszem.

- En egy kicsit félek ettől a közönségsikertől és nem akarom letagadni magam. Nem vagyok arról meggyőződve, hogy a publikumnak tetszik. Most nem magamról beszélek csak, mindig, ami az igazi értéke egy képnek. A külső jegyek, a naturalisztikus megjelenités amire azt mondja a laikus, hogy majd megszólal. Ez tetszik az embereknek. De nem biztos, hogy mindig az tetszik, ami megszólal. Tehát,ami mögötte van. Tehát a lényege a dolognak az, ami mögötte van. Ugyhogy az a stilus,amelyet én

alkalmazok, ez egy mondanivaló érdekében alkalmazott stilus. Nem önceluan tetszeni, vagy tetszelegniakar abban, hogy egy virágszirom hogy van megfestve, vagy egy szekérnek a küllője hogy van megfestve, hanem mondani akar valamit azzal és a kép érdekében hát, hogy mondjam, hoztam ezt az áldozatot, hogy belebújik a részletekbe és kianalizálja a végsőkig.

- Végső soron mégiscsak az, hogy szépség, az feltétlenül benne van, a szépség igény benne van. Nem valami idealizált szépségre gondolok, csakhogy az emberben azt hozza ki, azokat a tulajdonságokat, az anyagból, a területekből, a tárgyakból, mostmar konkrét képekről beszélünk, ami simogatja a rechártyát, vagy simogatja a szemet, vagy örömet okoz. Nem?

- Persze. Konkrét képről beszéljünk, erről?

- Bármelyikről, A régebbiekről.

- Ez egy kedves kép. Talán egyik legjobb képem is. A valóságban ez a helyzet, ez a látvány, igy ahogy a képen megjelenik soha nem volt előttem. Ez egy nagy marosi öreg ház és egy nagymarosi szekér-motivum. Ez a szekér egy paraszt udvar kellős közepén áll egy csomó egyéb tárgy mellett. Nem is itt, nem ezen a helyen. A ház, megint egy ilyen házsorba illesztve jelent meg ott a nagymarosi utcán. És csináltam róla ceruza-vázlatokat. És valahogy egyszercsak egy teljesen uj viszonylatba került a dolog. Külön került a ház, külön került a szekér, ez a végtelen horizont, ez a hó. Egyébként nem is volt hó ezen a tájon, akkor amikor ezt rajzoltam. Az egy teljesen más alkalommal, más helyen látott hó. És amikor ez összekerült, ez a teljesen különböző helyekről vett motivum-anyag, egy képbe, számtalan variáció és rajz-vázlat után, akkor kezdett kialakulni ennek ez a sajátos mondanivalója. Ez az elhagyatottság, ez a világvége hangulat. Most nem időben, hanem térben, az utolsó állomás volna, ahova még éppen bekötötték a villanyt és azért adtam ezt a cimet, hogy "A világ vége." No most minden elem, teljesen szigorúan naturalisztikus. A kerékküllők, a drótok, a szigetelőporcelánok és minden egyéb. Ugyanakkor egy irreális, soha nem volt helyzetet hoztam létre, mondhatnám egy költői helyzetet, amely ugy néz ki, mintha naturalisztikus kép volna, de nem az.

- Mondhatom azt, hogy elidegenedett már a tema, mire megfestésre került és ugyanakkor ez az elidegenedés szünt meg a festés közbe?

- Igen. Elidegenedett magától a motivumtól, a naturális motivumtól. De ugyanakkor megtelt egy bizonyos - mondjuk igy - költői mondanivalóval, ami viszont belülről jön és nem a látványból.

- És lehetséges, hogy ezek a régi pesti bérházak, akpualjak, ahol legutolsó repedés is a falon meg van föstve, ezek is nosztalgiát, emléket, az elmulást, mert itt pontos helyszinrajzról van szó?

- Igen.

- Egy időben készültek ilyenek is, halvány lámpa világit csak.

- Itt sok minden lehet. Gyerekkori emlékek.

- Vagy egy dokumentalizmus?

- Nem,nem. Egész egyszerűen egy ilyen csúnya pesti bérházban születtem, a Zichy Jenő utcában. És a gang, ugye, a körfolyosó, amire nincs szebb szó, mint a gang, ott éltem le a gyerekkorom első éveit és ma is valahányszor elszarándokolok a Zichy Jenő utcába, benézek abba a borzasztó házba, ahol körbe futnak a gangok. Akkor elborzadok egy kicsit, hogy lehetett itt élni, mert ott az első emeleten laktunk, soha be nem sütött a nap. Talán egyszer-kétszer a nyári hónapokban egy kicsit. És amit akkor talán nem is éltem át, de ma már látom, hogy milyen szomoru világ volt. Ez tér vissza.

- És amikor az oroszlán...?

- Igen. Hát annak egy aktuális előzménye volt. Mert éppen aznap valami nagyon nehéz délelőtt volt. Állandóan csöngettek, jött valaki, postás, számla, házmester, én nem tudom kik, folyton jöttek. Azt mondtam, mostmár akárki bejöhet és nem hagynak dolgozni. És akkor odafestettem ezt az oroszlánt, amely oroszlán természetesen nem volt ott soha. Az állattkertben ül a rácsmögött, azonban azáltal, hogy egy létező, élő oroszlán realitásával van megfestve, az előszoba szintén és az a két reális valami egy teljesen irreális vonatkozásba kerül.

- Maradjunk a régebbi dolgoknál, hiszen emberekről nem is beszéltünk. Márpedig az emberek, a tárgyak, az emberi ruházat nagyon fontosak , nagyon fontos elemei a művészetének, hát ez megint egy különös emberlátás, amit talán nem mindenki ért eléggé, és talán tulságosan is a modell hü lenyomatának képzelik az arcot, vagy a testet.

-En mindig igyekszem a lehetőségig hasonlóvá festeni a fejet, de azért valahogy mégis azt hiszem, hogy ezen a felületi azonosságon tulmegyek. Valahová, nem akarok ilyen szavakat használni, hogy a lélekbe, mindenesetre mélyebb rétegekbe és a legjobba n sikerült képeim ez a bizonyos Vili bácsi nevü kép. Aki sajnos egy már meghalt rokonnak az ábrázolja, vagy a ..... kollégámrel festett portré, és még sok más. Kaján Tibor arcképe. Azok tulmennek a felületi hasonlóságon. És adnak valamit ezeknek az embereknek, a lélek karakteréből. En nem tudom azt megmondani, hogy ez hogy történik. D

- De ezeken a képeken, ha jól emlékszem, szinte szuperközeliben jön.... semmi nincs a háttérbe. Van ilyen nőiportréban is. De a legtöbb portré mellett tárgyak vannak, különösen a nőknél.

- Hát, hát nem is tudom. Van egy olyan képtipus, amit ugy hivunk, hogy enteriör, szakmailag. Ez azt jelenti,hogy szoba belsőben ábrázolt személy. Ugye, valamiféle tevékenységet végez. A régi hollandusoknál lehetett ilyen képet látni. Aztán van a portré, amelyik kiemeli a figurát a környezetéből. Hát ezek a klasszikus reneszánsz portrék a Tician portrék ugye. És hát keverni is lehet a dolgot. Lehet festeni a figurát, hogy odateszek egy jellegzetes tárgyat, diszitőelemként, a képkompozició miatt. Vagy a ruházatára helyezek sulyt. Általában a ruházat az nagyon fontos. Szerencsére olyan korban élünk, amikor mindent lehet viselni. Tehát pulóvertől kezdve én nem tudom milyen

valóságos mütörténeti, emlékruhákig, mindent. Ugyhogy ezt könnyü kihasználni, és ezt nagyon jól föl lehet használni. Ezek a kucsmák, bundák, szines sálak. Ezek csupa gyönyör a festő számára.

- És egy vékony ecsettel részletekig lehet mintazni.

- Igen. Persze.

- Persze én most nem is egeszen igy értem ezt a dolgot, mert hiszen nem a saját környezetébe valók ezek az emberek. Erről azt hiszem egysze r a kritika is szólt, hogy a sajat ragyait, tehat a festő sajat tárgyait veszi....

- A muterem tárgyait. A müterem enteriörjében leült modell, figura. A festő és a modell közötti kapcsolat, áramkör, vagy én nem tudom minek nevezzem. Aztán fölfüti ezeket az á akat is.

- Azért szeretnék átkötni a tárgyakra, épp a csendéletre. Ez egy fontos része...

- Igen. Persze.

- Ezek a tárgyak szép tárgyak, vagy valami emléket hordoznak. Ezek a tárgyak kicsit emlékeztetnek valóban arra a németalföldi tárgyanyagra, amit látni lehet. Szándékosan keresi, szándékosan válogotja a butorokat?

- Ezek a csendéletek, vagy virágcsendéletek, vagy hát ilyen gyüjtött tárgyak, vagy ahogy azt a szakzsargon mondja, talált tárgyak. Ugye utazások során összegyüjtött kagylók, edények és egybek. Hát a virágokhoz való, lepkékhez, rovarokhoz való vonzódásom az is gyerekkori dolog. Már legfiatalabb kamasz koromban lepkéket gyüjtöttem. Még ma is megvan két doboznyi belőle. Hát ezeket fogom és beillesztem a csendéletekbe. Csodálatos szép formák. A virágok. Az ember kimegy a mezőre és ottan valami csodálatos szimfóniája jelenik meg a vadvirágoknak. Ebből hármat-négyet kiemel az ember és betesz egy pohárba és odahozza az egész nyarat betesz egy pohár, akkor elkezdi analizálgatva festeni és akkor a végén egy olyan csokor lesz belőle, mint az a bizonyos ma is kedvencem, babonásan őrzött képem, ez a bizonyos augusztusi csendélet. Ahol tényleg a tőlem telhető, legkisebb reszletekig belebujtam ezekbe a formákba, a virágoknak és a lepkéknek ezekbe a részleteibe, és valahogy mégis egy egységes és nagyvonalu kép lett belőle. Mert ez fontos és ez a nehéz, hogy a legreszletekbe menőbb analizis mellett is, állandóan ügyelni a kép nagyvonalu egységére. Ez a titka tulajdonképpen ennek az egésznek, az én pikturámnak.

- Akkor ebben olyen dolgok is lehetségesek, amelyeket a néző talán nem vesz észre, hogy mennyit változik a valóságos perspektivához viszonyitva, hogyan tünik el a háttér és a... a levegő. Hogy hogyan válik szinte rásimulni látszik a sikra. Mert némelyik képen ezt érzem.

- Igen, mert sík dekorációként jelenik meg. A lepke, meg a viráginda, a vadvirágnak aszirma, és eleme és de ugyanakkor térben is és itt megint

ez a kettősség van, ez a furcsa játék, amiről az előbb beszéltem, hogy részlet és egész. Itt meg sík és tér között egy ilyen folytonos hullámzás és egy folytonos ide-oda cikázó összevevés, ami a nézőben zajlik le.

- Persze én érzek benne egyfajta tisztaságot, mert például azt a csöndet, ami a téli tájon a szekérrel, meg fogja az embert. Az embert... pedig valami szomorúságot. Rosszul érzem én ezt?

-Nem. Lehetséges. Ez nem tudatos. Ez nem tudatos. Mások hivtak fel a figyelmemet a munkáimban egyes érdekességekre, amiket én észre se vettem.

- Hogy a hátterekben nemcsak tárgyak vannak, hanem reprodukciók is.

- Igen.

- Nagyon hűségesen megfestett reprodukciók. Utalnék arra, hogy a gyerekkor és a közvetlen környezet mellett a sok utazás és a muzeumi élmények és azok az épületek, amelyeket külföldön látott erősen beszivárogtak, illetve megjelentek a művészetében.

- Igen. Persze. Hát a külföldi utazások jelentősége talán abban van, hogy először 1957-ben jutottam ki hosszabb időre külföldre Olaszországi és franciaországi, hollandiai tanulmányutra. Aztán később többször. Hát két jelentősége volt. Az egyik az,hogy megismerkedtem a nagy mestermüvekkel, amiket addig csak reprodukciókról ismertem. Hát azt nem kell mondani, hogy ez mit jelent. Természetesen az ember elsősorban a rokonait keresi. Ugye hát részemről a hollandusokat elsősorban Fermert, a spanyolok közül Velázouezt, a flamandok közül, ahogy most divat mondani Brhert és ha ugy érzi,hogy ezek a müvek igazolják az Ó saját munkásságát, akkor boldogan veszi ezt tudomásul. Mintha ezek ugy rábolintatának az ember ténykedésére. Ez az egyik jelentősége a dolognak. A másik pedig az,hogy rájöttem, hogy mostmár a mai élő festészetre vonatkozik, hogy mindent szabad csinálni, mindent lehet csinálni. Ugyanis nálunk Magyarországon egy kicsit mindig sikerült egymagunkat beskatulyázni valami stilusba és, megint a mütörténészeket, vagy a kritikusokat fogo m bántani, ami jó, az akkori, adott, aktuális irányzat rendszerbe tartozik azt elutasitjuk. Es hát igy nálunk ez a bizonyos, amit mondtam, hogy oldott festészet egy időben, vagy én nem tudom ilyen izmus, vagy olyan izmus, szellemében dolgozunk. En pedig azt láttam, hogy egymás mellett, párhuzamosan, teljesen természetelvü, akkor tünt fel a foto naturalizmus, azokban az években és teljesen nonfiguratiy és teljesen expresszív és teljesen oldott, egzakt és mindenféle, fajta irányzat egesz türhetően megmaradhatott egymás mellett. Egymást tolerálva tudott müködni, és ezért bátoritott ez engem arra, hogy én is nyugodtan csinálhatom a magam pikturáját. Azt vetik a szememre, hogy nem vagyok korszerü. Hát mi az, hogy korszerü? Lehet, hogy holnap ez lesz a korszerü. En egyáltalán nem törödök a korszerüséggel, csak a kvalitással és azzal,hogy amit csinálok az tőlem telhetően a legjobb legyen. Nem hiszek abba, hogyha valaki ma él ebben a XX. században és ennek minden gondját és baját és örömét, nyavalyáját átéli,hogy az nem korszerü.

Lehet, hogy ma nem látjuk, vagy nem látják benne a korszerűt, de biztos vagyok benne, hogy száz év múlva hajszál pontosan meg fogja mondani annak a kornak az embere, művtörténésze vagy értője, hogy ez a kép a XX. század hetvenes, vagy nyolcvanas éveiben készült. Ez biztos. Hiába akarunk egész mást, mint amit csinálunk. Végülis a kor benne van a képeinkben.

- Ezek szerint ez válasz lehet arra a vádra is, hogy a saját szubjektuma nem világitja ki eléggé belőle, Tehát hogy a maga érzelmei, a dokumentumhüség mögé helyezi, vagy pedig ez egyszerüen benne van, ezek az érzelmek?

- Lehetséges. Lehetséges. Hát én nem tudom. Azt mondják, hogy a Mácsai képek azok már messziről fölismerhetők. Én ezt nem akarom. Valószinü, hogy belekerül az egyéniségem ha akarom, ha nem. Tehát igya kor is belekerül, ha akarom, ha nem. Ugyhogy énszerintem a korszerüséggel ne m szabad törödni. Azt is meg merem kockáztatni, hogyha valaki nagyon fut a korszerüség után, akkor korszerütlen lesz.

- Azt is tudjuk, és akkor beszéljünk róla, hogy a fotó, mint eszköz használható-e a festészetben és elég régóta?

- Igen.

- Bizonyos részleteknek a rögzitése fotóban röténik a képei előtt, vagy közben?

- Hát erről me int érdemes volna hosszabban beszélni, mert itt rengeteg félreértés van a fotó használata körül. Ugyanis a fotó mint segédeszköz, amikor felfedezték azonnal a müvészek kezébe került, segédeszközként. Ismeretes például Delacroix n plójából az a kedves megjegyzés, ahol Ő azt irja,hogy öregkorában, hogy ha az én fiatalkoromban degerotipiát ismerték volna, de sok modellpénzt megtakaritottam volna. Na most ilyen értelemben nyugodtan lehet a fotót használni. És amennyiben én használtam fotót a képeimhez, csak ilyen értelemben használtam, hogy a modell nem ért rá,hogy ruharánc soha többé ugy be nem állt, ahogyanazt szerettem volna. Tehát ezt megörökitettem magamnak. E kompozicionális célból és élményszerzés céljából nem használtam a fotót. Több okból. Egyrészta fotómasina rendszerének az optikája egészen más, mint az emberi szem. Másrészt a pillana tnyisága a fotónak, azt sem tudom használni, legfeljebb egyes részleteiben. Mert az én képeim, azok nem pillanatképek, hanem azok valamiféle inkább öröklélet,vagy mi a csudát...

- Állapotot...

-Igen, állaptotot akarnak megörökiteni, örökké valóvá tenni és nem pillanatot. De ilyen értelemben a fotót nyugodtan lehet használni.

- A 73-as kiállitás után - azt hiszem - olyan kritikai hangok voltak hogy feltehetően Mácsai tovább lép, és esetleg a szürrelaizmus irányába. Nem emlékszem most arra, a Vénusz, a Dunaparti vénusz az már 73-ban meg volt?

- Hogyne. Az akt-modellje egy nagyon helyes, kedves fiatal lány

azóta férjhezment, gyereke van, tisztes családanya. Őt festettem aktként a műtermemben, mindenféle Dunaparti háttér nélkül, helyesebben rajzoltam. Ugyanakkor kintaz ablakom alatt, akkor a Duna-parton laktam, egy Dunára néző lakásban. Ott állt a Vár, a hegy, az épülő Vár, akkor még a kupola nem is készült el, és mintegy ráfényképeztem a lelki szemeimmel ezt az aktfigurát ennek a dunai háttérnek az ölébe, ide ültettem a figurát és az ablakot és szobát, mindent elhagytam, egész egyszerüen a tájat behoztam a szobába, vagy az aktot kivittem a szabadba, gondolatban. Egy soha nem létező szituációban összehoztam a kettőt. Hát most nevezze ezt valaminek.

- Én mindenképpen egy furcsa, bizar helyzetnek nevezném. Ugyanakkor gondolom ez hozzá is tesz tartalomban.

- Igen. Ez a régi műtörténeti korokban is igy volt. É n nem hinném, hogy a Georgone Vénusz-a, az a bizonyos csodálatos kép, hogy az valóban ott kint a szabadban feküdt volna a párnán. Hát Ő ezt odaképzelte, vagy a Tizianó Milói vénusza. Habár az mást, az egy enteriör. Itt is valami ilyesmiről vanszó. Kétségtelen, hogy szerettem volna visszautalni a múltra és szerettem volna egy kicsit megállitani az időt és szerettem volna bebizonyitani, hogy ma is lehet egy nagyléleqzetü, nagy igényü, öröklétre igényt tartó képet, kompoziciót létrehozni. Tehát egy kis dacos kép az kétségtelen, konzervativ ilyen értelemben. De jó értelemben, mert koncerválni akarja, amit itten vétek volna elveszitení a müvészetben.

- Egészen más a legujabb képekben a müvészettörténeti előzmény szerepel. Mert ezekben a muzeumokban jegyzeteket kés it, naplót ir a látottakról.

- Hát igen. Az ember járja a muzeumokat és rajzolgat, részleteket és feljegyzi magának. Most ugy teszek,mintha nem tudnám, hogy itt van ebbe a kiskönyvbe, előre ide készitettem, hogy megmutatom, hogy néz ki valójában egy ilyen utijegyzet. Az ember ir, ir, és akkor egyszercsak megáll és azt mondja, hogy itt van a Tizian III.Pál pápa arcképe, és akkor megjegyzi, hogy bibor és velencei terpentin és igy tovább. Vagy például itt van ez a csodalatos Ferner kép, ez a Müterembeli civil, amely, hát aztán én később feldolgoztam számos változatban, hol a kompoziciós elemeket és a kép ritmikáját, kompoziciójat próbálom analizálni.

- Ma Mácsai István a környezetét festi. Furcsa módon a hétköznapok, a pesti utca. A pesti utcának még a tragédiás vonásai is beszüródnek már a képeibe. Ezek a furcsa régifigurák, ezek az egyszer megfestett alakok helyet foglalnak mai környezetben. Ez a legujabb periódus.

- Hát valószinüleg erre a Látomás cimü képre gondol,ahol a kiskunfélegyházi utcán a Bethelen utca sarkán megjelenik Velázouez Mária Margaréta infánsnő figurája..Hát ennek az a története, hogy én ezt a képet megfestettem infásnő nélkül, városkép, vagy utcakép gyanánt és hosszu hónapokig igy szerepelt. Ki is állitottam egyszer egy kiállitáson igy. És valahogy mindig egy kicsit üresnek éreztem. Valahogy ez az egész ugy állt össze, hogy egy pillanat alatt a képzeletemben

a figura, tehát az infánsnő figura belekerült a képbe, méghozzá ugy hogy az a bizonyos udvarmester, vagy kicsoda, aki éppen bejön hátul ismeretes az a kis kivágás, ahol az a figura bejön, ez éppen beleillett nekem a Bethlen utca sarkan levő kis ajtóba. Igy magától összeállt és adodótt hogy összehozzam. Na most az érdekes az, hogy a Velásguez kép festésmódja, tehát ez a bizonyos realista, verista, féloldalról megvilágitott fény-árnyék festészet, mert ennek a képnek a festésmódja ammennyire összevágott és szinben is annyira összeillett, minthogyha rogtön eredetileg ez a dolog igy lett volna kitalálva.

- Es a jelentését kereső...?

- Na most,hát a jelentése. Az nyilván valamiféle nosztalgia, hogy hát miért múlt el az a régi kor, amikor még igy lehetett festeni, ahogy Velázouez festette. Egyébként nagyon humoros történeteim vannak erről a képről, mert hát vannak akik teljesen megrökönyödve vették tudomásul, hogy kerül oda az infánsnő, és akkor kénytelen voltam azt mondani, hogy jelmezbál. Igy aztán elfogadták. E nazt a cimet adtam a képnek, hogy a nyitva felejtett ajtó. Tudnillik arra az ajtóra céloztam, amit Velázouez nyitva hagy a képen és ami itt ennek a kis paraszt udvarnak az ajtaján nyitva volt adva. De aztán később, hogy egyértelmü legyen, kicsit alásegitve a mondanivalónak azt a cimet adtuk, hogy Látomás.

- De ez folytatódott egy másik képen?

- Hát, ez a Fermer-figura. Az is itt Félegyháza körül van, Majsán. Hát az már igazán a világvége, és ott van egy barátomnak egy ilyen kis tanyája. Ott voltam látogatóba és megfestettem ezt a képet. A valóságban egy paraszt szekér bandukolt ott a homokos uton. De én már aztán átalakitottam a kedvens Fermer-figurámmá,ami egyébként ebben a naplóban vázlatképpen is szerepel. Ugyhogy ezek ilyen lépések valamifelé, amit én akkor még nem láttam tisztán,csak ugy utólag visszagondolva látom, hogy ez egy utnak,egy szakasza volt. Aminek a legutolsó államosa, ez a bizonyos Fermer-kép részlet az óbudai romok között. Hát ennek azt a cimet adtam,hogy..... talán nem helyesen, mert egy kicsit irodalmias, tulsagosan dirrekt ez a cim, ugye a művészet örök az élet rövid. Dehát mégicsak valami ilyesmit akartam ezzel mondani. Ott mászkáltam Óbudán,ahol most ez a nagy laktólepe épült, és ott éppen bontották a kis házakat. Es nézegettem, akkor még ilyen öncéluan, hogy ezek a vörös, okker házfalak, meg a zöld ajtó milyen jól néz ki, és milyen jól van komponálva. Erről csináltam egy kis rajzot és szinvázlatot. Es később lassanként érlelődött meg bennem az, hogy e z voltaképpen egy enteriör. Lehetne akár egy ilyen holland s.ocabelső is,s valaha az volt. Emberek éltek benne és meghatak benne és most csak egy romhalmaz. Mi volna, ha én ezt a kedvenc figurámat,ezt a Fermer mütere mkép-figurát és a modelljét,amiről annyi sokat irtak a mütörténetben és senki nem tudta megfejteni, hogy kitszimbólizál és kit ábrazol. Ezt a két alakot kiemelném az eredeti Fermer-képből és betenném ebbe az óbudai romházba és ezáltal az egész szimbólummá emelkedne. Azt szimbólizálván, hogy lerombolhatják a házat, összedölhet, jöhet háboru, jöhet földrengés, egyszerüen a dömper elviszi onnan

a házat és ők nyugodtan tovább festenek, mintha mi sem történt volna. Nem veszik észre, hogy az egész világ a fejük fölött elmult és eltünt és ők festenek tovább. Szóval a müvészet örök.

- Ezekről a képekről, amelyek ilyen tragédiás hangulatuak, ezekről nem beszéltünk még.

- A pesti halál. Hát ez igy volt. Igy volt a Nagymező utca egyik kis mellékutcájában, talán a Dessewffy utcában mentem és ott láttam ezt a letakart hallottat, amilyet nagyon gyakran lehet látni Pesten. Autóbaleset, szivinfarktus, vagy ki tudja mi érte és sajátos módon rögtön valahonnan kerül csomagolópapir és letakarják. Az emberek átmentek a túlsó oldalra, kikerülték. Ugy tettek, mintha nem vették volna észre. Ami az egészben a legborzasztóbb volt, kinos és egyben borzasztó, a retikülje, a táskája, amit rátettek a hasára. Részben azért, hogy a szél el ne fujja a papirt, vagy talánazért, hogy a tulajdonjogot illusztrálják, hogy ez az övé. Tehát együtt kell majd elvinni. Ez valami egészen megrendito volt. Az a kopott táska, amibe ez az asszony, akiről mindent lehet tudni, anélkül, hogy látnánk az arcát és a ruháját, pusztán a kikandikáló két cipője orrából és abból a táskából pontosan lehet tudni, hogy egy 60 év körüli föltehetően nyugdijas, középkoru és nem gazdag és valószinüleg bevásárlásból tért haza, valaki, akinek az egész életrajza benne van ebben a figurában, anélkül, hogy látnánk az arcát.

- Most viszonyitva egyéb képekhez, hogy készül egy ilyen kép?

- Hát ez ugy készül, hogy ceruzarajz készül ott a helyszinen. Csak egy gyors vázlat. Aznap nem is foglalkoztam vele. Tulságosan megrendito volt az egész. Csak hetekkel később vettem elő, és akkor visszamentem a helyszinre, amikor ő már nem volt ott természetesen. És akkor aztán egzakt módon megrajzoltam a környezetet. Nem ott ahol őt láttam, hanem 20 méterrel arrébb, egy alkalmas, erre a célra alkalmas környezetet, ezt a nagyon tipikus pesti, ezt nem is tudom, hogy ellenállás, vagy transzformátor, amit állandóan lehet látni ezeken a pesti bérházakon. És az a lehuzott róla, az az ásitó lyuk, amely levezet, valahová a pincébe. És ami egy kicsit az alvilág szimbóluma is. És hát akkor elkezdődik a kép épitése. A képépités saját törvényei szerint Bekomponálva a függőlegeseket, a horizontálisokat, a kép egyensulyát, a szineket. Kis vázlatok készültek szinvázlatok. Barna meg az a szürkés, meg az a violás szin, meg a csomagolópapirnak a szine hogy viselkedik a képen és igy tovább. A képépitésnek a szuverén törvényei következnek. A legvégén aztán, és most jön a fotó szerepe, amiről az előbb beszéltünk, fogtam egy csomagolópapirt, összegyurtem, vettem egy zsákot, leraktam. Van egy terasz a lakásom mellett és oda leraktam, és ahogy ott gyürődött az a papir, azt lefotografáltam. Tehát hónapokkal később, mint ahogyan az eredeti látványt láttam és ennek a ráncait és rücskeit azután vittem bele a képbe. Tehát a kép hónapokig készül.

- Na most az a fajta sorongató érzés, amit egy ilyen halál jelent, az hogyan marad meg, vagy most tulajdonképpen ez is eliidegenedik a festőtől?

- Hát el kell, hogy idegenedjen, mert különben nem lehet, nem lehet dolgozni, ha az ember meg van hatva.

- Márpedig ez az ajtó, a magányosan álló ajtó....

- Szigoruan és környörtelenül a szakmára nézve, a szakma törvényeire figyelve kell dolgozni. A nézö legyen meghatva ne a festő.

- Szóval az az emóció, ami egy fontos része a festészetnek az ha belekerül a képbe, az árt, mert nekem ez egy uj dolog, amit most mondott?

- Nem tudom. Talán ezeknél a képeknél éppen azt váltja ki, hogy a kép hüvősen, objektiven és szenvtelenül mondja el a dolgokat.

- Azzal kezdtük a beszélgetést, hogy sokan félreértik a müvészetét. Sokan, kritikusok is megirták azt, hogy túl kényelmessé teszi egy münek a befo adását és azonkivül szemre illesztve a látvány minden részletét, tulajdonképpen be akarja lopni magát a néző szivébe. Nem idézek pontosan, de valami ilyesmiről volt szó. Na most a különös képektől nagyon hamar eljutottunk azokig a képekig, ahol mély gondolatok és életfi ő zófia, egyáltalán a mult-jelen viszonya van jelen. Hogyan foglalná össze, azt amit remélem ebből a kis beszélgetésből is kiérez majd a néző?

- Itt valamiféle arcpoetikát kellene megfogalmazni. En ezt csak első személyben, önmagamra fogalmazva tudom ezt az arcpoetikát megfo almazni. Nem szabad a stilussal törödni. A mondanivalóval kell csak törödni. Azzal a stilussal, amely a festő kezére áll, legjobban a kezére áll azzal a stilussal kell,azt a mondanivalót kifejezni, ami leginkább az övé.

Zene

1021

Mácsai István
Munkácsy-díjas festőművész

1981. augusztus 23. Petőfi 10,45 Vgné

Láttuk, hallottuk...

- Kiskunfélegyházán, a Kiskun Muzeumban látható Mácsai István festőművész kiállítása. Akinek az a különlegessége, hogy olyan hüségesen festi le a világot, mint egy fotó, mint egy fénykép. Mácsai Istvánról éppen mostanában jelent meg egy kis album. Ennek a könyvnek a szerzőjével, Csapó Györggyel beszélgettem.
Nemrégiben Békéscsabán jártam, és ugy elsétáltam egy könyvesbolt előtt, ki volt téve a könyved, amely Mácsai István-

ról szól. De valójában azt hiszem nem miattad és nem Mácsai István miatt volt kitéve. Éppen egy aktnál volt kinyitva.

- Hát igen, így szokták valóban, a képeslapoknál is így szokták. Tehát a könyveknél is ezzel akarják eladni, természetesen.

- Hát Mácsai Istvánról annyit el kell mondani, hogy megvesztegetően fotószerü hüséggel fest.

- Igen is, nem is. Én nem érzem annak. Noha vannak, akik azt mondják, hogy ezek un. fotórealista képek. Talán a technikája, ugy tünik fel, hogy ez fotórealizmus, a valóságban nem az. Ezek festmények a valóságban, semmi közük a fotóhoz, csak annyiban, amennyiben egy kor fotója éppen ugy kifejezi a fotót, mint a kor festménye.

- Ha most ezek a festmények kilennének állitva egy müvelő dési házban, a falon egymásmellett szines fotók és Mácsai István szines festményei, azt hiszem, hogy a betévedő nagyközönség nagy része nem tudná megkülönböztetni egymástól a fotókat és a festményeket.

- Én attól tartok, hogy a betévedő közönség mást sem igen tud egymástól megkülönböztetni. Esetleg azt hinné egy világhirü müvészről, mondjuk egy Mondreal képről, hogy egy gyerek csinálta, ez nem bizonyit semmit. Vagy egy picasso rajzról. Ez nem jelent semmit. Az, hogy a nagyközönség egy része ugy látja, és a kritika egy része is ugy látja, mintha! Ez, hogy ugymondjam magánügy, mindenkinek a joga és nemcsak joga, hanem mindenki azt lát benne, amit lát. Nem lehet előirni, hogy ő mondjuk egy csendéletben idillt lásson, én némely Mácsai-csendéletben nemhogy idillt nem látok, hanem néha ugy érzem, mintha egy kést huznának végig az üvegen, olyan viszolygtatónak érzem. Szóval a Mácsai ilyen értelemben nagyon is kifejezi a kort. Ő keres valami szilárdságot, valami stabilitást, valami állandót, és ugy fejezi ezt ki, ahogy egy mai müvész ezt ma kifejezi, egymódon. Ez nem azt jelenti természetesen, hogy ezer módon ne lehetne, hát ő a maga módján fejezi ki.

- Ma világszerte nagy divat az un. fotórealizmus. Mácsai István is együtt uszik ezzel a világdivattal, együtt uszik az árral?

- Nem uszik együtt, ő mindig is ezt csinálta. Egy rövid korszaka volt, amikor megpróbálta ezt az un. oldott festészetet. Abba is hagyta. Ha megnézi az akkori un. oldottabb képeit, akkor teljesen a Bernátosnak tünnek fel

a főiskolás képei. Tudod? Meghitnek tartják sokan, bidermayernek. Hát, ha valami anti bidermayer, hát ez azt. Szerintem.

- Térjünk mégegyszer vissza a fotórealizmushoz! Ez a divat, a fotórealizmus divatja, valamikor a hetvenes években bontakozott ki, azt mondanám, hogy a hetvenes évek közepe tájékán. Akkor vált világszerte nagyon elterjedtté.

- Igen, akkor valamikor.

- Mácsai Mikor kezdte el ezeket a fotórealista képeit?

- Mácsai ezt valamikor az ötvenes évek végén. Szóval, mikor abbahagyta ezeket az idillikus zsnerképeket, az un. szocreált, akkor elkezdte megirni előről a munkásságát, szinte ujjáértékelni. De megintcsak odalykadt ki, szóval ő nagyon hüségesen, nagyon realista módon ,szóval hogyha a gyökereit keresnénk, vagy keressük, akkor az hiszem leginkább a hollandoknál kellene keresni, Fermeer,az egy életre megbabonázta Mácsait. Sokan a szemére is hánják, de én azt hiszem, hogy nem rossz mester. És a Mácsai nem is rossz tanitvány! Ennyit a fotórealizmusról! Hát a Mcsai, már kiállitotta ezeket a képeit hatvanvalamikor, akoris a kritika nem tudott vele mit kezdeni. Őszintén szólva, magam sem. Én is féltettem ettől a fajta leegyszrüsitéstől, kicsit konzervativnak tartottam, stb., stb. s kiderült, hogy birja szusszal, ujat nem fedez fel, nem áz meg olyan értelemben, da nagyon alaposan, ujabb és jabb rétegeket igyekszik lehántani a reális világról, és prál mélyebbre hatolni abba a látványba.

mint osztrák, s mégis (vagy talán éppen ezért) mindenhol idegen maradt. 1933-ban írt Hin und her című bohózatában talán egy kicsit a saját határhelyzetét írta meg. Havlicsek, a kisember hiába sétálgat a két állam határsorompója között, egyik sem nyílik meg előtte. Ez azért is érthetetlen, mert a határ egyik felén ugyanúgy élnek, isznak, szeretnek és bűnöznek, mint a másik oldalon. Minek hát a mesterséges elválasztás?

Az már nem Ödön von Horváthból, hanem közép-európaiságunkból következik, hogy a Havlicsek-konfliktus ma is él. Kapás Dezső azonban nem a napi aktualitást keresi a darabban, hanem az író hamisítatlan zsánerképeit. Rendezése nem nagypolitikában, hanem kispolgárokban gondolkodik. Ahogy Szegő György realizmusával fintorgó színpadképében csak egy vonallal töri meg a kapcsolatot a két ország között, úgy Kapás is inkább a hasonlóságok felvillantására törekszik. Alakjaira a báj, rendezésére az ötletek kifogyhatatlansága jellemző. Csak mintha összerendezésükre nem maradt volna elég idő. Mert amilyen következetesen véghez vitt a mozdulatok hangaláfestése, éppen annyira kilóg a történetből a zene. Darvas Ferenc brechties songjai, operettparódiái és a próza között a rendező nem találja meg a megfelelő átkötést. A színészek közül inkább a fiatalabbak bírják az idillt kifigurázó stílust. Jakab Tamás rendíthetetlen, látványosan lángoló határőre, Markovits Bori férfi után kapkodó fogadósnéja és Bede-Fazekas Annamária antinaivája egyformán jól kitalált. De az előadást mégis Kőszegi Ákos chaplini kellékekkel felruházott, értetlenül bolyongó Havlicsekje mozgatja. A színész mind lírával, mind fizikai erővel győzi a szerepet. Megkapóan, a határokat megtartva komédiázik. Nem csoda hát, hogy a végén az egyik oldalon mégiscsak befogadják.

Csizner Ildikó

Kiállítás

6. ESZTERGOMI FOTÓBIENNÁLÉ

Esztergom, Vármúzeum-rondella

Megnyílt a hatodik esztergomi fotóbiennálé. Ez a tény önmagában is figyelemre méltó. Az esztergomi biennálé sorsa ugyanis meglehetősen hányatott volt történetének tíz esztendeje alatt. Csupán a fontosabbakra utalva; az itt rendelkezésre álló szűk hely sokszorosára lenne szükség. Pedig érdemes volna: tanulságos történet. Mert nem arról szól, hogy milyen viszontagságos dolog vidéken jelentős kiállítást szervezni (persze arról is), hanem egy fotós magatartás, az úgynevezett kreatív fotózás itthoni gyökértelenségéről.

De megnyílt a hatodik. S ez a fontos. Természetesen új szisztéma szerint: már majdnem olyan önálló kiállítási biztosok révén, mint az a komoly kiállításokon szokás. A válogatás ezúttal Baranyay András képzőművész és Hajdú István műkritikus közös munkája.

Jó munkát végeztek. Hisz áttekintést kapunk arról, milyen utakon jár ma itt a „manipulált" fotográfia. Hogyan olvasztotta magába a hetvenes évek képzőművészetének tanulságait (és hogyan nem a nyolcvanasokét), milyen álmok, milyen szomorú álmok foglalkoztatják.

Az idei esztergomi fotóbiennálé Budapesten is megtekinthető lesz, mégpedig november 8. és december 31. között a Lajos utcai kiállítóházban.

Bán András

MÁCSAI ISTVÁN KIÁLLÍTÁSA

Csontváry terem

Divatok jönnek, divatok mennek, sőt, nemcsak divatok, „elvárások" is olykor, fölülről és alulról, netán oldalvást, a szakma részéről. Mácsai látnivalóan maradt a maga választotta úton.

Fölületes látszat ez. Tény, hogy portrék, aktok, csendéletek és városképek ismétlődnek vásznain. De hiszen ez már egy egész világ! Hogy valamiféle neoklassziczizmus, újrealizmus, sőt hiperrealizmus jellemzi a látását? Ez is egész világ. Aki pedig veszi a fáradságot, hogy munkásságát, művészete széltében-hosszában vizsgálja az oeuvre-t, fölismerheti a változást, a fejlődést is. Meghökkentő méretűt? Aligha. No és... Hisz Mácsai már évtizedekkel ezelőtt meghökkentő készségű fegyverzettel lépett a nyilvánosság elé. Ez védte őt s védi ma is sok, viszonylag gyorsan múló jelenséggel szemben. És védi valamiképpen a híveit, vevőit, mi több gyűjtőit is, ha szabad végre ebben a kommercialitást nem rejtegető korban a művészi magatartás eme értékét is fölmutatni.

Bárhogy is van, Mácsai szemlélete sohasem volt különösebben derűs. Manapság miért lenne az? Én mégis úgy látom, be-belopakodik ebbe az emberséges szomorúságba, amelynek alapélménye az *elmúlás*, egy leheletnyi mosoly vagy egy apró fintor, ami mosolyra késztet.

Szilágyi Lenke fotója

A lichthof

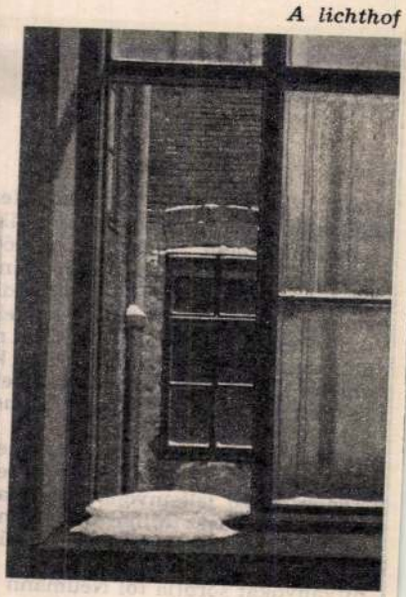

SZÓLÁS

ki lehet nyomtatni, hogy nincs sajtósza-

nostól Wigner Jenőig, s Teller Edéig, Lukács Györgytől Szabolcsi Bencéig, Fényes Adolftól, Glatz Oszkártól Edvi Illés Aladárig és Doráti Antalig, továbbá említi Falk Miksát, Riedl Frigyest és Kálmán Imrét is... Micsoda fénylő névsor, s közel sem teljes! Hirtelenében László Zsigmond, a magyar vers és prozódia kiváló kutatója jut eszembe.

Ám Kornidesz a százados múltú evangélikus gimnáziumot — amely készséggel fogadott be más vallású ifjakat is — elsősorban a szelleme alapján jellemzi. Több mint száz esztendeje mondotta ki az iskolát elígazító egyetemes gyűlés, hogy szoros egyenlőség s merev egyformaság a mi gimnáziumunkban nem óhajtatik; és éppen száz éve — tudomásul véve az állami tantervet — tűzte ki célként a gimnázium az értel mi erőnek oly mérvű kifejtését, hog a tanuló önálló ítélésre szert t gyen...

Ez hát az annyiszor emlegetett k emelkedő „diáksikerek" titka, tová bá, hogy írásban is lefektették: iskola lelke a tanár, akit több p lyázó közül választottak, és ha b vált, tisztes jövedelemben rész tettek.

Jó dolog, hogy tervbe vették a sori gimnázium újjáélesztését. alighanem ennél is fontosabb az bevált elvek szélesebb körű fö venítése.

Balog Já

ÚJ TUKOR / Képes kulturális hetil

Szerkesztőség: Budapest VII., Lenin körút 9–11. 1073
Telefon: 221-285, 222-408
Főszerkesztő: **FEKETE SÁNDOR**
Főszerkesztő-helyettes:
GYURKÓ LÁSZLÓ,
KOROSPATAKI KISS SÁNDOR

Kiadja: **PALLAS LAP- ÉS KÖNYVKIADÓ VÁLLALAT**
Budapest VII., Lenin krt. 9–11. 1906
Felelős kiadó: **SIKLÓSI NORBERT,** a Pallas Lap- és Könyvkiadó Vállalat vezérigazgatója
HU ISSN 0133–1361

88.1818 Athenaeum Nyomda, Budapest, rotációs mélynyomás. Felelős vezető: **SZLAVIK ANDRÁS** vezérigazgató. **Meg nem rendelt fényképekért és kéziratokért a szerkesztőség nem vállal felelősséget.**

Olvasószerkesztők:
BÉRES ATTILA
GERA MIHÁLY
Képszerkesztő:
KELETI ÉVA

Terjeszti a Magyar Posta. Előfizethető bármely hírlapkézbesítő postahivatalnál, a hírlapkézbesítóknél, a Posta hírlapüzleteiben és a Hírlapelőfizetési és Lapellátási Irodánál (Helir) Budapest XIII., Lehel u. 10/A. — 1900 —, közvetlenül vagy postautalványon, valamint átutalással a Helir 215-96162 pénzforgalmi jelzőszámra. Előfizetési díj: negyedévre 120,— Ft, fél évre 240,— Ft, 1 évre 480,— Ft.

Folyóirat

LELKE A TANÁR
Budapest

Csak a napokban értesültem Mendelssohn György, a neves amerikai hanglemezkiadó hetekkel ezelőtti haláláról, és elmulasztottam sajnos Sebestyén János róla készített rádiós emlékműsorát is. De hisz Mendelssohn Pesten járván, már beszélt rádiónkban — akkor írtunk is róla, kiemelve a fasori gimnáziumot, amelyre Petrik Gáborral, Tátray Vilmossal oly lelkesen emlékezett.

E legendás intézmény történetét eleveníti föl sok, ma szinte revelációnak tetsző jellemvonás bemutatásával Kordinesz Mihály. Mert nem csupán a tudományban és a művészetben világhírűvé lett egykori tanítványokat sorolja föl Neumann Já-

szerződést hétfőn a CIB Bank és az Új Színház vezetősége. A y, a CIB Bank elnök-vezérigazgatója (balról), Cserhalmi Gábor, az Új Színház igazgatója írta alá

(Ecofotó)

T

ínyattatásai

az orosz allhattunk ját. Abban k, hogyan népszerű- éle hagyo- gpendíteni, beszél. iállás nem el László, ilm viszo- rt, ismét a elemezte, adalomnak remt belő- zek a figu- l. Lengyel- is, de nem szos", tehát lényegesen ban irodal- idtatja ma- ves polito- beszélge- való, hogy jában nem akiről ez- ni: bohóc, lelőtlen, s

Végül is mi történt? Egyórányi adásidő lefutott a *Kossuthon,* a vendégek, akik amúgy is gyakori fellépők a Magyar Rádióban, tovább gyarapították honoráriumukat. Pedig ott motoszkált a műsorban a lehetőség – csak nem volt, akinek érdekében állt volna kibontani – annak a kérdésnek az elemzése, hogyan csinál a média a hatalom és a saját érdekei szerint sztárt vagy rémet valakiből, miért futtat és miért hallgat el valakit, és hogyan képes álproblémákat felfuttatni, hogy elterelje a figyelmet a valódi bajokról.

Van azért arra is példa, milyen az, amikor a műsorkészítőnek köze van témájához, s azzal jól is tud élni. A csütörtöki

Mágnes

adásában *Szamara* Eleni szerkesztő-műsorvezető Görögországgal ismertetett meg bennünket. Nem a sokat reklámozott, égszínkék világgal, amelyet a legtöbben ismerünk, nem is a görög történelemmel, hanem azzal az országgal, amelyről a napi politikai híreken kívül alig tudunk valamit.

Szamara Eleni görög emigráns család sarja. Így, bár otthon is van abban az országban, mégiscsak a kívülálló szemével látja. Még most is megrendülten teszi fel a magnóra azt a szalagot, amely a huszonkét évvel ezelőtti athéni diáktüntetéseken készült. Amelyről a géppuskasortüzeket, a diákok vezéreit hallhatjuk, amely megrázó dokumentum ma is a történelem egy pillanatáról.

Hanthy Kinga

Mácsai István festőművész

Újlipótvárosi alkonyat

Aki csak egy sorok elolvasása után ismerkedik meg *Mácsai* Istvány festőművésszel, az ne induljon el képeit keresni kiállítótermekbe, galériákba, mert csak december elsején találkozhat a mester egyik festményével, amikor is a Vigadóban *Bernáth* Aurél tanítványainak kiállítását nyitják majd meg. Mácsai István, aki 1945 és 1950 között volt növendéke a Képzőművészeti Főiskolának, a már említett Bernáth Aurélnek volt egykoron tanítványa, aki ha élne, ma századik esztendejét tölthetné be, és annak örvendhetne, hogy tanítványai egy-egy képpel tisztelik meg mesterüket.

Mácsai István, aki Budapest hangulata, jelenkori arculata képi megőrzésének szolgálatába állított festőművészeti munkásságáért kapott Pro Urbe-díjat, legközelebb jövő márciusban Kecskeméten állítja ki alkotásait. A kiállítás visszapillantó jellegű lesz, eddigi műveit láthatja majd a hírös város közönsége s az, aki veszi a fáradságot, és ellátogat az alföldi városba. A festő azt reméli, 1997-re elkészül egy olyan kiállítási anyaggal, amely méltó lesz a fővárosi bemutatkozásra.

A díjazott úgy látja, ha a magyar festészetben van nagybányai festészet vagy alföldi, szentendrei iskola, lehetne akár budapesti festészet is. A VI. kerület mélyén, a Zichy Jenő utcában született festő képeinek hangulatát, már az általa „borzasztó csúnyának nevezett" szülőháza meghatározta. „A szomorú, csúnya kapualjak, a gangok világa mindig nagy hatással volt rám" – mesélte Mácsai István a díjátvételt követően, miközben az embernek eszébe jut a Pesti gang című képe, amely egy árva kutyát ábrázol. Az eb ott ül egy rács mögött. De gondolhatunk akár az Oroszlán című festményére is, ahol egy szimbolikus vadállat ballag be az ajtón. „Sok mindenki becsöngethet ijesztő módon, akár egy oroszlán is..." – így Mácsai István, aki 1953-ban és 1955-ben Munkácsy-díjat, 1964-ben Enghien város díját, 1976-ban a Honorable Metion Monte-Carlo, 1980-ban Szeged város fesztiválnagydíját nyerte el.

Mácsai István szerint kimeríthetetlen témaanyagot szolgál Budapest a művésznek. A Pro Urbe-díjas festőművész, aki hajdan *Diósy* Antal nyomába szegődött, most városképrészleteket fest. A legújabb festménye, amin dolgozik, a Pannónia utcai alkonyatot fogja megörökíteni. „Ezt senki nem gondolná témának, mert olyan, hogy alkonyat a visegrádi hegyen, az Alföldön, a természeti tájban van. De a Pannónia utcában?" – magyarázza a festő, miért festi le az alkonyatot éppen az Újlipótvárosban, ahol a szóban forgó utca „olyan, mint egy hosszú, mély völgy, melynek tetején a nap vörösesen izzik, megsüti még a csúcsokat, alul meg minden kék, szürke és sötét". Sorozatot készít Mácsai, melyben az említett utcarészlet évszakonként jelenik majd meg. „Ez lesz a mi alkonyatunk" – mondja nevetve a festőművész, akit a mostani elismerés is arra ösztönöz, folytassa a város részleteinek megörökítését.

(ruck)

MD 1995. nov. 21. 16.

1021

Mácsai — Budapest

Fenti idézet abból a versből való, mellyel *Mácsai István* legújabb festményeinek kiállítását a Fészek Klubban megnyitották. Nem sok kép fért el egyébként a kis teremben, de mindegyiknek ihletője ez a város volt. Ezek a gangok, ezek a tűzfalra nyíló ablakok, lépcsőkorlátok, kapualjak, csövek és szögletek, alkalmanként egy-egy sanyarú ecetfát melengető udvarok, a régi és máig élő, elpusztíthatatlan Budapestnek azzal a rideg varázsával, mely mégiscsak költészet az aszfaltrengetegben, része életünknek Babitstól máig, és tovább; gyermekkorunk, öregségünk, alig észrevett legendánk, terünk és időnk.

Első pillantásra a lehető legpontosabbnak tetsző másolatban.

Ismeritek a bérházak fonákját, / mely valamely üres telekre hátall, / a függőlegesen leszelt tetővel / — akár az utca hasadt volna szét — / a nyirkos aljat s lépcsős tűzfalat, / s köztük a puszta, sápadt, síma sárgát, / amelyen nem fog semmi napsugár, / s a szomszéd ház egyenes árnyékának / éles vonala elomlik, elolvad?

Ismeritek a négyszög-mélyedést / a hosszú, keskeny, apró ablakokkal, / melyeknek barna, szűk keretjei / egymás fölé ritkásan sorakoznak?

Babits Mihály: A világosság udvara

De ne siessük el az ítélkezést. Ezek *csakugyan* pontos képek, a látvány hű visszaadásának azon a mesteri fokán, mely Mácsainak jó ideje sajátja, akár divatos éppen ez a megjelenítési mód, akár nem (most éppen utolérte egyébként a ,,hiperrealizmus''), s akármit mond is rá a kritika (szélsőséges véleményekből korábban sem volt hiány). Ez a tárgyilagosság azonban, mely bravúrosan tudja újrateremteni a legbizarrabb falfelületet is, sokkal ravaszabb annál, mintsem hogy egyszerűen kópiának mondhatnánk, és lényeges eleme a festő poézisének. Ha szabad irodalmi hasonlatot hozni, Nagy Lajosnál például rokon módszerét látjuk e hűen visszaadott ,,köznapiságból'' kibomló mágiának; és nincs kétségünk, hogy roppant érzelmek húzódnak meg benne, bármennyire tényszerű is.

Mácsai Istvánnál ugyanígy hat együtt a felszín és a mély. A látszat és a lényeg. Amit szemünk észlel: mozdulatlan, vagyis öröklétbe dermesztett pillanatfelvétel jobbára olyasmiről, amit a magasztos esztétika észre sem vesz, ami a szépség elegáns körén kívül esik. És ami, valamilyen utolérhetetlenül finom beavatkozás folytán Mácsai Istvánnál mégis megszépül, sejtelmes, sőt szívszorító lesz. S nemcsak a felfedező tekintet vagy rejtetten működő kompozíciós bátorság miatt (figyeljük meg, például, az ablak-

Atlaszok a grundon. 1983.

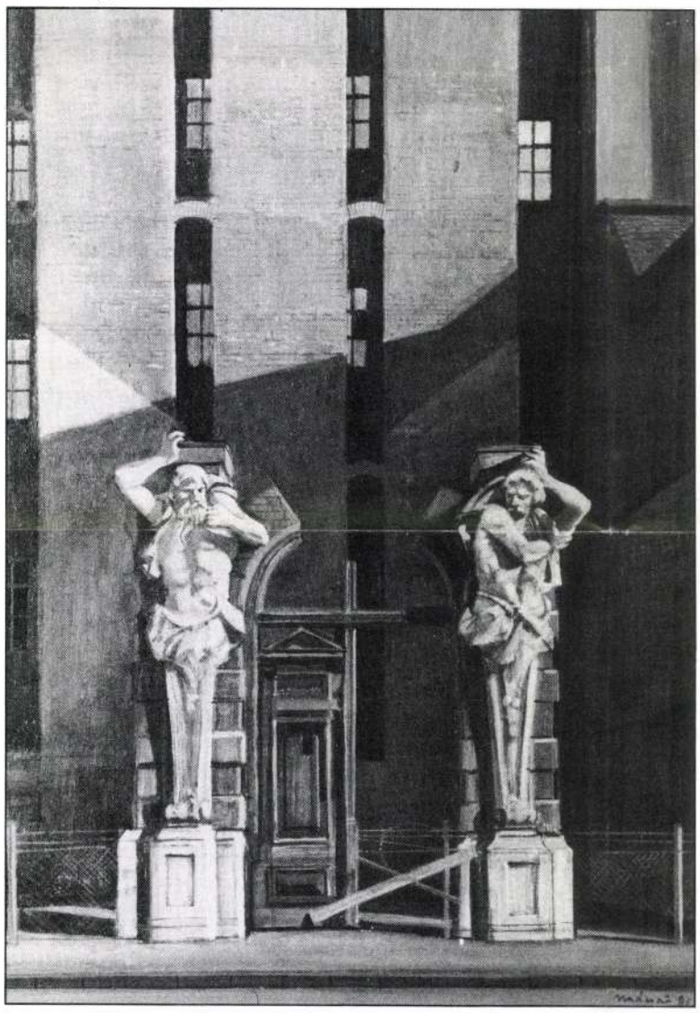

Lichthof. IV. 1983.

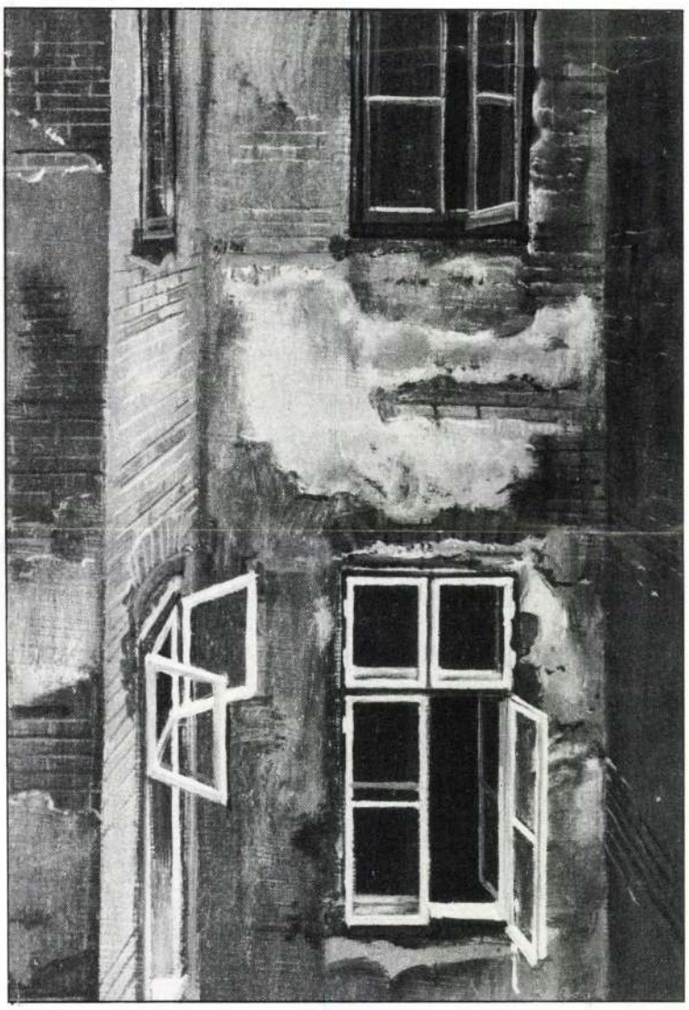

ENDRŐDI SZABÓ ERNŐ

Érintőleges bukolika

szép ősz miért ingerelsz dühítsz miért packázol velem
mert másnaposan kóválygok a kék fák alatt
talpig beburkolódzva a levelek október-istenhozzádjába
mert főfájósan kutatom az arcod a szemed
és hideg vasárnapodat bámulva versbevaló sorokat keresek
szép ősz mert törkölyhangon dúdolok-énekelek tüzeidről
zúzos ligetekről a hajnalonta dérrel üzenő
budai hegyekről szép ősz
azért még ne játssz velem

mit hoztál szép ősz
hoztál-e hódprém-havat üvegrepedés-szelet
hoztál-e száz boszorka fútta-nyögette erdőt
hoztál-e öregördög öklözte szurokszín eget
szép ősz te ív-idomú érettöblű mondd
megszülöd-e a telet

s mit hoztál még
pincékben erjedő mustot édesülő bort
meghoztad-e az esténként gyúló rókafark-tüzeket a
kertek csönd-árkában gyúló gótikus mécseket
gazdák dörmögését présházak jóllakott álmát
kenetlen kapuvasak téli nyikorgását rőzse recsegését
birsillattal elöntöd-e az ódon alkóvokat
borz és menyétszuszogással bolyhozod-e a földmélyi zugokat

te ősz ezeket a nagy égő tüzeket a
szemembe ezeket a zsarátkötegeket
szemembe miért rakod

Szeretném ha végre meghoznád
nyugalom-borházam s a szűrt oldalfényben
vetkőző lányt szeretném ha bújtatnál
szivarfüst-ingmellbe ha indigószín este
lugasba vinnél s kedvem kerekítnéd kőasztal-kerekre
ha házat adnál nekem s hozzá gerendás ámbitust
hol ha reggel kilépek borókaszagú dér húzza a tust
s a friss fagy is arcullegyint hideg zöld illattal megcsap

szeretnék azután hosszú kék sétákat
estéidben a tabáni oldalon
pompej-vörös presszókban üldögélni
míg kinn frigid dühöd villog szór
záporos avart hideg hosszúszálú esőt
málló gesztenyeburkot felkap sodor
töppedt didergő madarat ónt és darát
zúdít marokszám az üvegre mely mögött
hallgatag ülök s rovom soraim szeretném
a gyertyacsönd-esteket s ha meghoznád
végre az olívzöld verseket

de ősz te ősz szemembe a nagy égő fáklyákat október-tüzeket a nagy rőt felkiáltójeleket miért rakod mért nem nyitod rám meleg ajtóidat omló linzer-zenéidet miért nem dalolod ősz mélybarna lányszoba-ablakaid miért pántolod ősz ezeket a tüzeket nagy rőt felkiáltójeleket lángoló október-fáklyákat miért ősz miért a szememet ——

szeretném pedig a meghitt esteket ——
erzsébetiszapban októbersárban kóborlok
egymagam vándorlok parázsló zugaid lángoló
kocsmáid között zümmögök törkölyhangú nagyvárosballadát
siratóéneket: nyomban halottak: vérrög-seregek ——

mögöttem halottak az árnyak ——
vért okádok s a rögökben halottaim:
— 1 anya
— 2 feleség
— 2 gyerek

ősz rohadék irgalmatlan ősz rohadék ringyó ősz
kis piros trolibuszokkal miért tolatsz a szembe
kezembe ír lantot kelta dárdát miért adsz rohadék
ringyó ordenáré ősz halottaimmal mit teszel rohadék
kis piros trolijaiddal mit teszel lennék inkább pingvin
élnék inkább Niagara-barlang mélyén őrült nászutazó
ki rólad hallani sem akar

ősz rohadék ringyó szemembe a nagy égő fáklyákat október-tüzeket szemembe a nagy rőt felkiáltójeleket miért rakod mért nem nyitod rám meleg ajtóidat omló linzer-zenéidet miért nem dalolod ősz mélybarna lányszoba-ablakaid miért pántolod ősz ezeket a tüzeket rőt felkiáltójeleket nagy égő október-fáklyákat ősz a szememet ——

ó tudom én ha volnál oly szépséges-lehetetlen
mint amilyen vagyok vagy te volnál ismeretlen
new yorki kedvesem ki üvegfalú tetőszobájából
unottan eltekint Manhattan felett ha te volnál
nagy számok törvénye szülte ismeretlen kedvesem
ki most épp lemezeket cserélget egy ódivatú
tölcséres gépen vagy épp hosszúszálú egyiptomi
haját fésüli ezüstkatánggal s márványos mósusszal
öblíti-mossa ha olyan volnál mint sosemlátott
kedvesem
szép ringyó ősz
tudom
szerelmem nem volna reménytelen

A budafoki Duna-part

Ha Budafok belvárosán át, a Nagytétényi úton kifelé utazunk, a Tétényi-fennsík meredek sziklapadjai alatt kedves ismerősként tűnik fel a Duna ezüstszürke vízfelülete a túlparti Csepel Művek kéményeinek jellegzetes sziluettjével. A szélesen hömpölygő — itt mintegy 500 méter széles — Nagy-Duna szelíd kettős kanyarulata halad el a budafoki partok alatt.

Magához a városhoz, a Varga Jenő tér körül szerveződő, élénk forgalmú és sokszínű helyi centrumhoz mégsem tartozik igazán hozzá a folyó, pedig földrajzilag igen közel van: a múlt század közepe táján megépült székesfehérvári vasút töltése vágja el a városmagot a vízparttól. Ennek az állapotnak a kialakulása jól látható az 1910-es években készült folyamszabályozási térkép bemutatott részletén, amelyből azt is kivehetjük, hogy a vasúti pályán keresztül csak az az egy jelentősebb utca vezet ki a Duna-partra, amelyik a Savoyai-kastély* épületegyüttesétől indul ki, nagyjából a mai Duna utca vonalában.

A helyszínrajzon a vasúti pálya körül kanyargó vonal az árterület határát jelöli. A budafoki Duna-part neve ma is Ártér utca, ahová négy vasúti aluljárón juthatunk ki.

Sétáljunk ki ezek valamelyikén, például az előbb említett Duna utca végén lévőn! Áthaladva az aluljárón, utunk a Hosszúréti-patak torkolati szakasza mentén vezet, amely itt a XI. és a XXII. kerület határán folyik. Ez az állandó vízfolyás — régebbi nevén Kőér-patak — több mint 100 négyzetkilométer területnek, főleg a Budaörsi-medencének vizeit hozza a Dunába.

A partvonalat a patak torkolata alatt változó szélességű feltöltött — jelenleg nagyrészt kihasználatlan — térség szegélyezi. Az 1965 június-júliusában tetőzött ,,száznapos'' nyári árvíz után töltötték fel. A több hektár nagyságú területsáv — amelyet most már a feltöltés után — nem veszélyeztetnek az árvizek, alkalmas lenne például egy városi liget kialakítására. Valószínű, hogy az ehhez szükséges létesítmények anyagi fedezete csak fokozatosan, évek-évtizedek múlva biztosítható, de a ligetszerű fásítás — például a budapesti zöldövezeti program keretében — aránylag kis költséggel megoldható.

Lejjebb, a vasútállomás felé néhány egyesületi és üzemi csónakház mellett hétvégi házak és horgásztanyák sorakoznak a partvonalon. A terep szintje itt már alacsonyabb, a 7,50 méter fölött tetőző árhullámok elöntik a terület kisebb-nagyobb részét. Itt működött 1965-ig a híres ,,Kutyavilla'' halászcsárda. Az egykori levelezőlap felvételei kellemes vízparti vendéglőt mutatnak. Különösen megkapó az árnyas fasor alatt kialakított terasz, ahonnan élénk vízi élet tárult a vendégek szeme elé. Egy ilyen jellegű vendéglő, amelyet természetesen az árvízvédelmi szempontok figyelembevételével kellene megépíteni, ma is népszerű lenne itt. A Duna-parton egykor folyó élénk evezőséletre szívesen emlékeznek az idősebb budafokiak.

Az 1941. évi jeges árvíz nagy pusztítást okozott a vízisport létesítményekben. A Budapest alatti Duna-szakaszt szabályozták azóta, s a jégtörők munkája elejét veszi jeges árvíz kialakulásának. A vízisport-életet tovább lehetne fejleszteni, ha a parti sétány egy részére csónakházakat építenének. A Budafok-Belváros rekonstrukciója során felépült lakónegyed fiataljait, a közeli gyárakban dolgozókat, de a valamivel messzebb lakókat is minden bizonnyal ide vonzanák a néhány perces sétával elérhető csónakházak.

A vasútállomás alatt érünk el a volt budafoki hajóállomáshoz. Innen csak átkelőhajók indulnak a túloldali Csepelre, amint azt a ,,Kutyavilla'' csárda teraszáról készített felvétel is mutatja, menetrend szerint kötöttek ki itt a hajók. A 12.30-kor Mohácsról érkező gőzössel annak idején őstermelők és árusok jöttek, ők látták el áruval a helyi piacot.

Érdemes lenne foglalkozni azzal, hogy hétvégeken a Budapest belső részében levő hajóállomásról ismét járnának kiránduló kishajók idáig vagy tovább, a Hárossziget, illetve Nagytétény irányába. Egy ilyen hajóútról az érdeklődő számára új arcát mutatja fővárosunk déli része, a ferencvárosi és csepeli partok, a jobb parton pedig Albertfalva, mögötte a Tétényi-fennsíkot szegélyező változatos dombsorral. Segíteni lehetne a terület fejlődését útbaigazító táblákkal, jelzett turistautakkal, geológiai bemutató területek és kilátópontok kialakításával, tájékoztató nyomtatványokkal, helyi turistatérkép kiadásával, és még sok mással, amire kirándulóknak, túrázóknak szükségük lehet.

A hajóállomástól még több mint egy kilométer hosszú vízparti út vezet a Vágóhíd utcáig, ahol ismét aluljáró teremt kapcsolatot a Nagytétényi úttal.

Ma már csak ipartörténeti érdekesség, hogy a mészkőpadokba vájt nagy kiterjedésű borgazdasági tárolórendszereknek

* A Savoyai-kastélyt, amely hosszú időn át a középpontja volt Budafoknak, 1911-ben bontották le. Az egykori épületegyüttesből csak a két címertartó oroszlánfigura maradt meg a Likőripari Vállalat Pentz Károly utca 4. szám alatti telephelye kapuoszlopain.

Helyszínrajz a budafoki Duna-szakaszról, 1910.

DOMONKOS ENDRE felvétele és reprodukciói

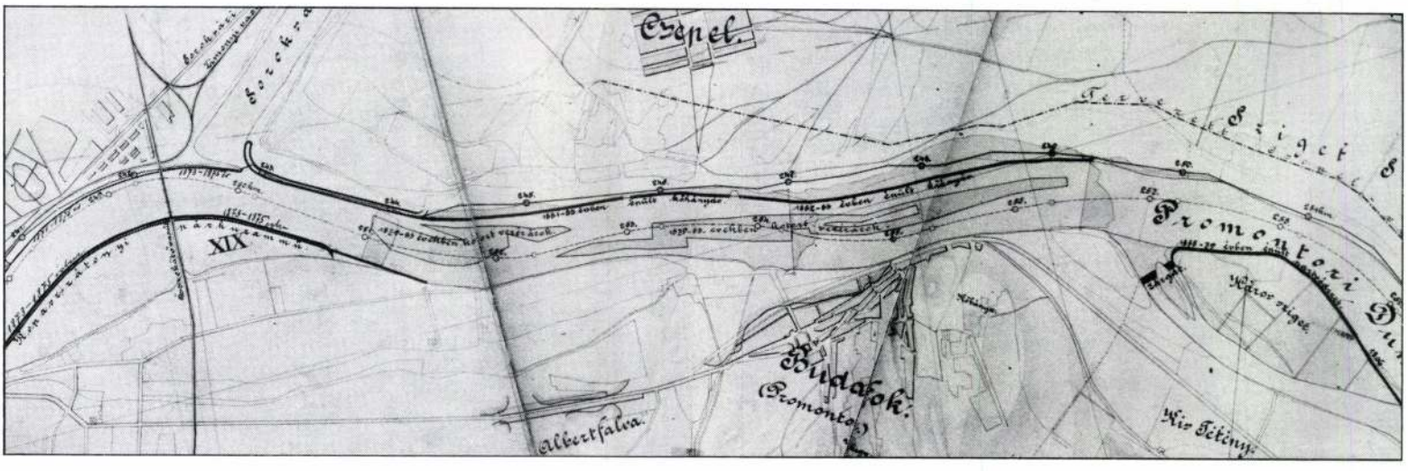

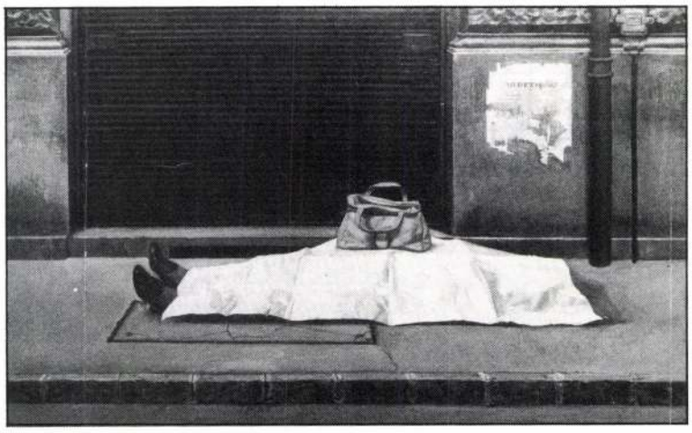

A pesti halál. 1979.

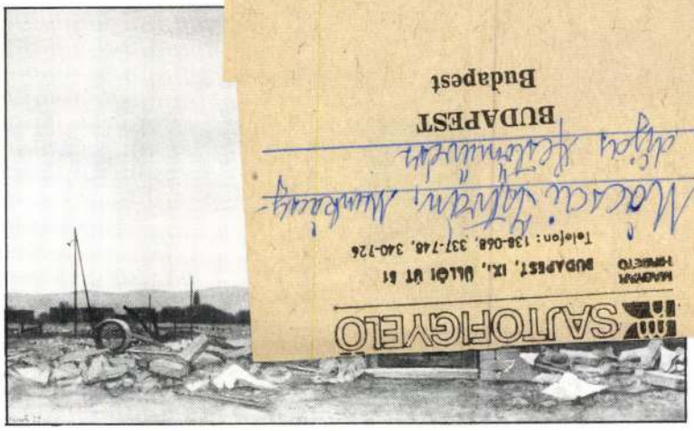

Az ajtó. 1977.

keretek játékát), hanem a mű momentumainak összessége révén, így a téma, a ,,képkivágat'', az ábrázolás miként je, a szerkezet, az enyhén borongós színhasználat s a művek bármelyikén előbb-utóbb megérezhető emberi melegség szétválaszthatatlan együttesének sugárzása nyomán. Olyannyira, hogy — elcsépelt szóval — félreérthetetlen *vallomásokról* beszélhetünk. Igen, mindegyik kép vallomás, melyben a tárgyhoz való viszonyunkat nem tudjuk, nem is akarhatjuk titkolni; igen, dráma, melyben semmi nem mozdul, mégis megnyilatkozik; igen, ez (ha úgy tetszik) filozófia, létértelmezés, ahol egy nagyváros közegében beszélünk hősiről és kiszolgáltatottról, földhözragadtról és talányosról, életről és halálról.

Meg merem kockáztatni hát, hogy aki Mácsait nem ismeri, nem ismeri ezt a heroikus várost sem; amint ez a város benne tudja megismerni önmaga nem egy igaz vonását. Megbonthatatlannak látszik ez a kapcsolat. Alapja talán mindannak, ami Mácsai István tulajdonképpen jóval szélesebb körű világában megnyilatkozik. Szabad-sík tájképei, áhítatos falu-belsői, jobbára komor csendélet-merengései,melyekbe azért néha egy-egy tündér is belép, hogy elbűvölő képzettársításokra késztessen minket, meghökkentő motívumkapcsolásai, melyek jól megférnek, mondjuk, a magyar főváros lírai panorámájával, mind részei így determinált szemléletének. Folytonos nyugtalanság keres itt nyugalmat, forró érzületű lélek húzódik be a bérházak közé, szemérmesen gazdag romantika kutatja és találja meg a maga formáját és mondandóját ebben a ma már szinte egyöntetű lelkesedéssel fogadott életműben, melynek alanya és állítmánya mégiscsak ez a Budapest, akár idézőjellel vesszük a városnevet, akár anélkül. Mert ez: ő.

SZABÓ GYÖRGY

Árnyék. 1983.

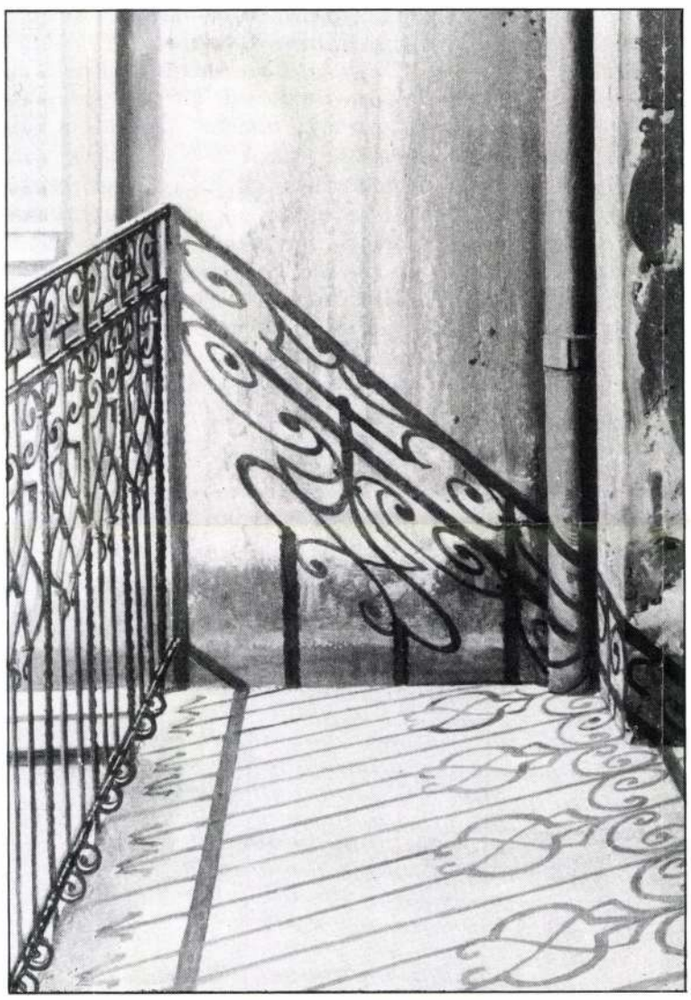

Damjanich utca. 1983.

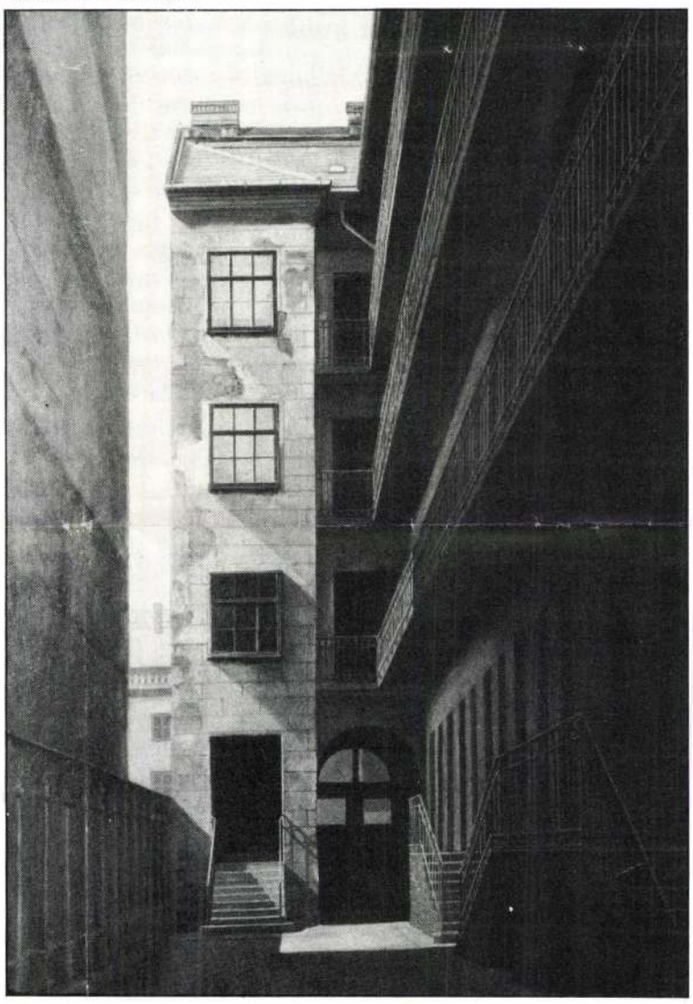

1021

Mácsai István

Mácsai-kiállítás

a nyírbátori múzeumban

Mácsai István Munkácsy-díjas festőművész kiállítása március 29-én nyílik meg Nyírbátorban a Báthori István Múzeumban. A művész neve és munkássága nem ismeretlen a közönség körében. Jelenleg is három festménye látható a Báthori múzeum állandó gyűjteményében.

Mácsai István azok közé a ritka művészek közé tartozik, akiknek kapcsolata a közönséggel élő és eleven, szinte eltéphetetlen. 1950. óta kiállító művész, több önálló tárlata volt itthon és külföldön.

Festői stílusa a kezdeti útkeresés után a hatvanas években alakult ki. Fő jellemvonása a természethű ábrázolás. Ez a sokak által vitatott és konzervatívnak látszó hagyományos festői stílus, a realizmus újbóli feltámasztása egyre inkább tért hódít korunkban, talán éppen a nonfiguratív ábrázolás ellensúlyozására.

Mácsainál a látvány ábrázolása mögött erős hangulati tartalom, töprengő és elmélyült gondolatvilág, nemegyszer állásfoglalás, sőt ítélet rejtőzik. A látvány szépségével nem fedi el korunk valóságát, mely korántsem mindig szép, ha néha annak is látszik. Legújabb képein bizarr látomásait idézi elénk bravúros mesterségbeli tudással.

Mácsai évtizedek óta ellenáll az egymást váltó művészeti stílusoknak. Egész munkássága küzdelem a múlandóság ellen, mindenben az állandót, a maradandót keresi. Átgondolt és precíz kompozíció, elegáns, harmonikus színvilág a biztosítéka festői kifejezésmódjának. Törekvése a közérthetőségre, a világos megfogalmazásra hitelessé teszi műveit. Kiállítása fontos esemény a megye képzőművészeti rendezvényeinek sorában.

Ury Ibolya

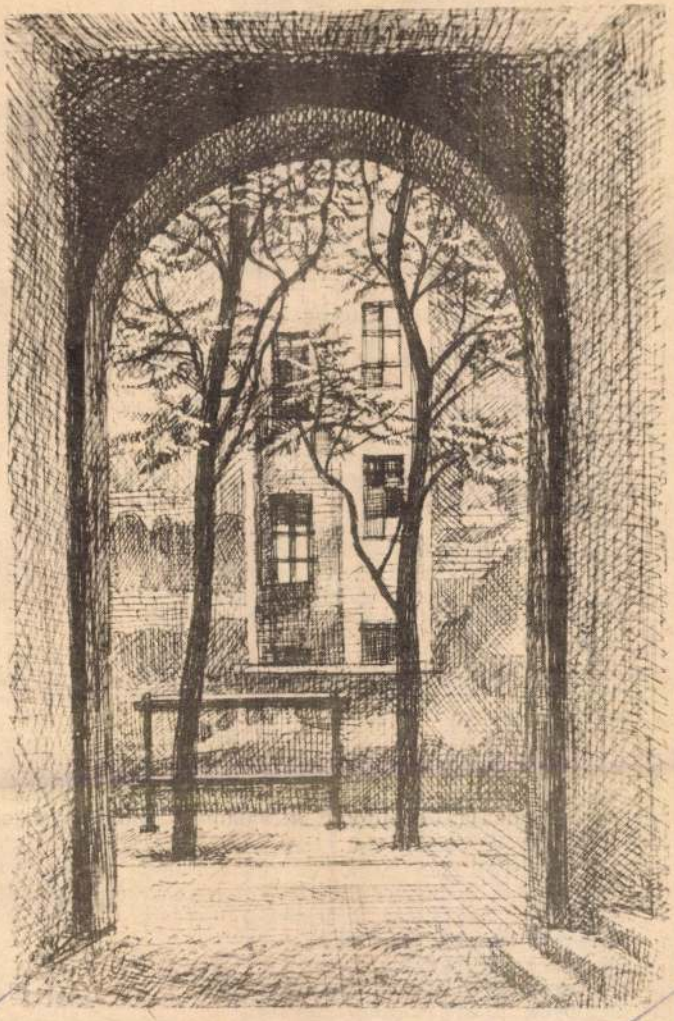

Mácsai István: Kapualj (tusrajz)

PAPP LAJOS:

Kolenda

Utazzunk el!
itt csak a gondok, kedvesem;
az asztalon nem fér tőlük a vasárnap,
szaporodnak, nem kérnek engedelmet, bejöttek
ajtón-ablakon: szél jár a repedésekben,
a falban pattog az idő, roppan a holnap,
a padló réseiben ők sustorognak egyre,
s túl a reteszen hangoskodó adósság
dörömböl-hadonászik;
meg ne lássanak!
hunyd be most szemed: felemelkedünk,
fogy a felleg, áttör fentről a fény,
a csönd jégpáncélját zöld fűszálak,
nyilak verik át egyszerre, lehanyatlik;
lovunk a szél!
kapaszkodj a vállamban;
kapál-nyihog, eljött az ideje, tudja,
várt gyermekkorunktól mostanáig:
csillaghajó-táltos, útja sugáregyenes,
rázkódik, tűzre áll, magasba szökken,
kéken lobogó szemében acél-tükör a nap,
kívánságunk teljesedik!
a szabadság
gyermekköröm-körtánc: a nehézkedő félelmet
ledobtuk, zuhan, egyre kisebb; nem félünk
akaszkodó aszattól, tüskös huzakodástól,
sercegő-vizes gyávaság itt nem kerülget,
holló-kétkedések homlokunkra nem vetülnek,
gyűlölet kés-ingája nem leng arcunk előtt,
nem húz le a mély, elnyelő ólomtenger;
az emlékezet
folyóvize tejfehér:
felhőfátyol lebben, a tavasz vizeinél
együtt voltunk akkor, és tiszták, és tiszták;
fűzfákra függesztett gitárok feletted,
s mondtam akkor: szeretlek, távol énekeltek,
ugyanakkor: szép vagy, a beszéded kedves,
az én szerelmesem enyém és én az övé;
két emlőd vadkecskék, liliomok közt legelnek,
fordítsd el szemeid!
megzavarnak engem;
szédülök s elveszek sugaras ítéletedben,
balkezem a fejed alatt, jobb karommal
megölellek, derekadból virág hajt ki,
virág-rét, virág-felleg: halhatatlan az álom,
ölelj!
repüljünk tovább, valahol megtalálom
mind, ami múlandó ébrenlétünkben elveszett:
az utca démon-erdő, ördög-vihogás tolong,
kirakat-falak közt fillér-vágyakat csörgetek,
csöndült a nap és elgurult;
most hazamegyek,
gondok nyűgét-koloncát vinnem egyre nehezebb,
s valami megint kevesebb: kapaszkodj a vállamban,
álmom kulcsa nálad van, feszülő homlokomnak
elárulta homlokod, s huhoghat kint a holnap,
megmaradsz, amint én álmodban megmaradtam
vigyázónak: emlékeink lüktetnek a falakban,
ölelésünk-ölelésük az otthon;
ötkor délután jössz a munkából,
a gyerekek jönnek az iskolából,
megjövök fáradt estének a mából,
cipőmet-bajaimat kioldom;
üt-mutat az óra: járunk töretlő körön,
s a magunk-cséplő úton, kipergő magvak útján,
életünk kimért körén botladozva, köszönöm

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

ÉSZAK-MAGYARORSZÁG
1981 MÁR 8

Mácsai István

1021

Mácsai István rajzai

Mácsai István 1922-ben született Budapesten. A Képzőművészeti Főiskolán Bernáth Aurél növendéke volt.

Hazai és külföldi múzeumokban több munkája látható. Két ízben tüntették ki Munkácsy-díjjal. Világosan komponált, kiérlelt színvonalú képei a reális valóság látszata mögött lírai és szimbolikus mondanivalót hordoznak. Festményeit a gondos szerkesztés, a neoklasszicista ízű, dekoratív hangvételű, erőteljes színvilág jellemzi. Itt közreadott rajzait a kiérlelt, biztos tudású grafikus erények jellemzik.

FEJTÖRŐ

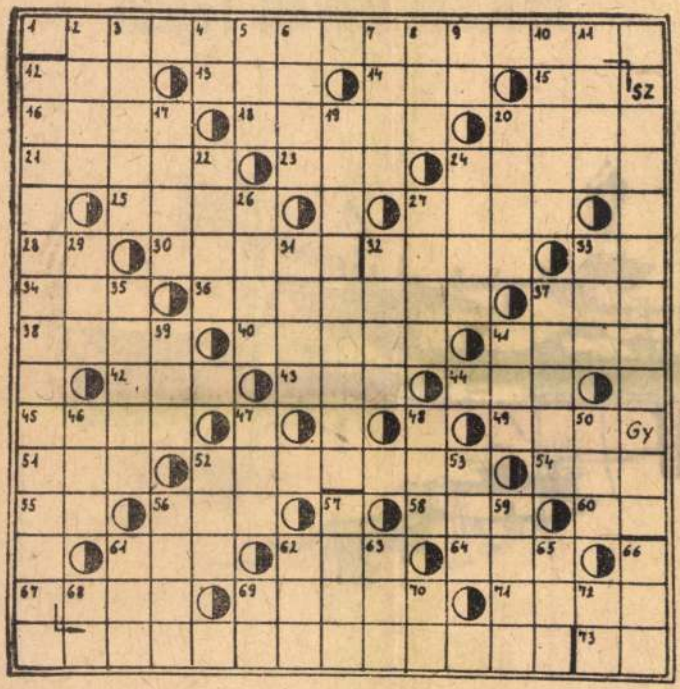

Dorottya

Csokonai „Dorottya" című komikus eposzának két sorát idézzük a függőleges 12., vízszintes 1. és függőleges 19. sorban.

Vízszintes: 1. *Beküldendő.* 12. PLÉ. 13 Stázsája. 14. Dió, dinnye ehető része. 15. Termékeny sárga föld. 16. Kártyafigura. 18. Fekhelyet készít állatoknak. 20. Partner. 21. Virág. 23. Műveltető ige képzője. 24. Közelébe. 25. Kiváló. 27. Idegen férfinév. 28. NÜ. 30. Névelős folyónk. 32. Becézett Borbála. 33. Tégladarab! 34. Hátra arc! 36. Az USA egyik állama. 37. Levegő görögből vett szóval. 38. Fésű hatfi kevorve. 40. 31. Becézett Nikolett. 32. Szétszed. 33. Üdítő ital. 35. *(Beküldendő). Névelős farsangi sütemény.* 37. *(Beküldendő). Farsangi maszk.* 39. Ésszel felfog. 41. Ital argónyelven. 46. Fagylalt, jég németül. 47. Becézett Ilona. 48. Mint a 29. sor. 50. Nagy edény. 52. Egyik szülő. 53. Énekszólam. 56. Nagy tó a Szovjetunióban. 57. Üzlet. 59.

rádió

VASÁRNAP

KOSSUTH: 6.00: Előttünk a vasárnap! — 7.23: Kopogtató. — 8.10: Öt kontinens hét napja. — 8.26: Operettrészletek. — 9.08: Külföldi népek dalai. — 9.29: Verses összeállítás a nemzetközi nőnapra. — 10.08: Szívhiba. Rádiójáték. — 10.43: Népdalok. — 11.14: Vasárnapi koktél. — 12.10: Édes anyanyelvünk. — 12.15: A Vasárnapi koktél című műsor folytatása. — 13.00: Rázós úton. Bajor Nagy Ernő írása. — 13.10: A nápolyi dal száz esztendeje. — 13.37: Rádiólexikon. — 14.07: A zeneirodalom remekműveiből. — 14.41: Athéni mozaik. Hável József útijegyzete. — 15.13: A negedű virtuózai. — 15.54: Csendes Don. XV. (befejező) rész. — 17.10: Várakozás. Farkas Zoltán gazdasági jegyzete. — 17.20: Opera-művészlemezek. — 18.50: Diákkönyvtár hangszalagon. — 19.37: Világjáró zenekarok. — 20.40: Töltsön egy órát kedvenceivel! — 21.40: Magyar képeskönyv. — 22.20: Lemezmúzeum. — 23.14: Operarészletek. — 0.10: Táncdalok.

PETŐFI: 6.00: Népszerű muzsika — korán kelőknek. — 7.00: A református egyház félórája — 7.30: Johannes Ernst Köhler orgonál. — 8.05: Mit hallunk? — 8.30: Miska bácsi levelesládája. — 9.00: A Rádió Kabarészínházának márciusi bemutatója. — 10.33: Színházi magazin. — 12.00: Jó ebédhez szól a nóta. — 12.57: Jelentés az FTC—Rába ETO bajnoki labdarúgó-mérkőzésről. — 12.59: A homokországi királyfi. Móra Ferenc meséje. — 14.05: Sediánszky János műsora. — 14.33: Táskarádió. — 15.30: Gondozásra szorulnak. — 16.00: Híres előadók albuma. — 16.40: Slágerek mindenkinek. — 17.25: A vasárnap sportja. Totó. — 17.55: Mit üzen a Rádió? — 18.33: Nótakedvelőknek. — 19.20: Pop-műnely. — 20.05: Filmzene. — 20.38: Társalgó. — 22.35: Népdalok. — 23.10: Leonard Bernstein zenés játékaiból.

3. MŰSOR: 7.00: A pécsi körzeti stúdió szerb-horvát nyelvű nemzetiségi műsora. — 7.30: A pécsi körzeti stúdió német nyelvű nemzetiségi műsora. — 8.11: Horusitzky Zoltán műveiből. — 8.37: Operaáriák. — 9.16: Új lemezeinkből. — 10.10: Új Zenei Újság. — 11.06: Hét zongoradarab. — 11.28: Bach-művek. — 13.05: A kamarazene kedvelőinek. — 13.59: Kis magyar néprajz. — 14.04: Operafelvételek. — 14.57: A Nemzetközi Rádió-

A HAJÓGYÁRI-SZIGET május 6-tól:

CARDO sziget

CARDO – A HELYRE SZABOTT KÉNYELEM!

A Cardo Bútorgyár 1994. május 6-án megnyitja budapesti bútoráruházát Óbudán, a Hajógyári - szigeten.

A hangulatos környezetben az érdeklődők a teljes Cardo bútorválasztékkal megismerkedhetnek.

A 600 négyzetméternyi területen egyszerre van jelen az egészséges kényelem, a design és a fiatalos lendületesség. A vásárlókat házhoz szállítás és – igény szerint – helyszíni beszerelés várja.

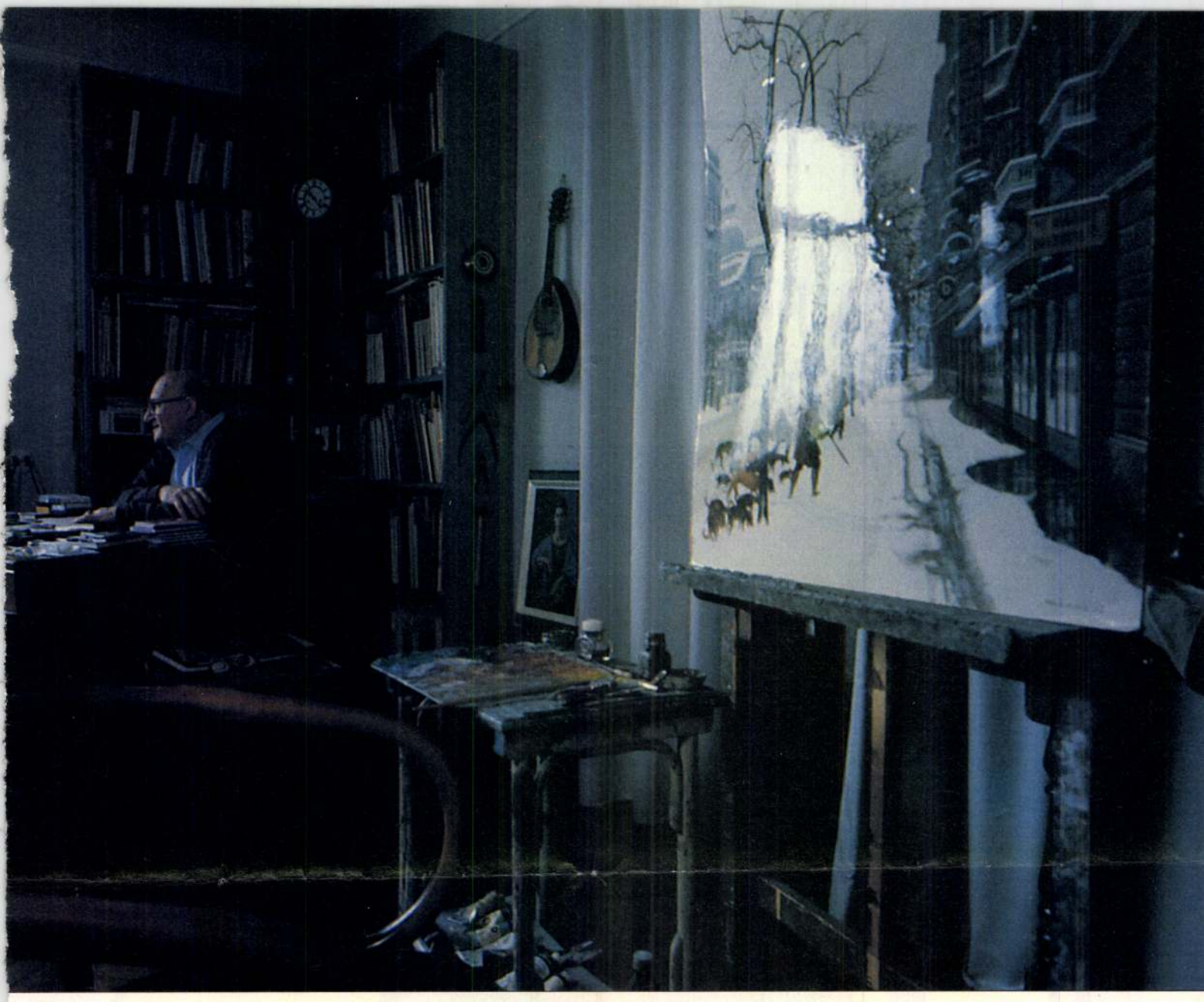

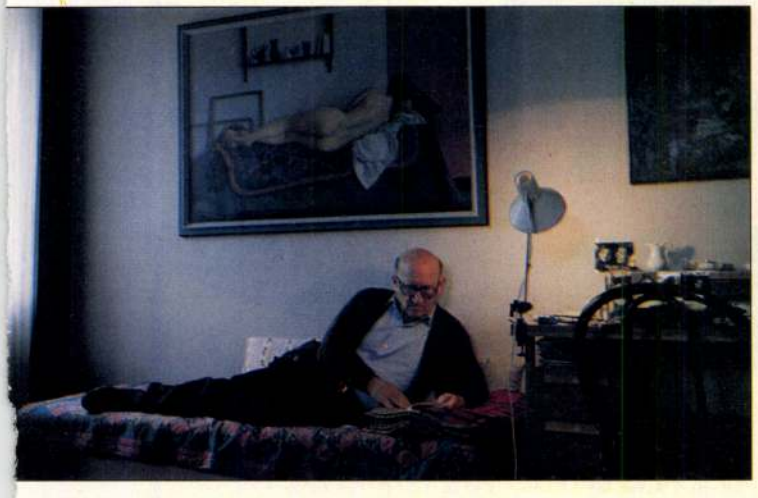

festek. Van egy titkos szenvedélyem, hogy ebéd után lefekszem jó fél órára aludni. Ha az elmarad, akkor egész nap agyonvert vagyok. Este aztán megint jön egy periódus, amikor lehet dolgozni. Az az igazi csönd és nyugalom. Lámpánál hamisak a színek, de kompozíciós problémák akkor is megoldhatók.

Gyerekkoromban is ezen a környéken laktam. Emlékszem olyan időkre, amikor az utolsó utca a Radnóti volt, és attól északra egészen Újpestig csupa grund. Ott fociztunk a barátaimmal. Ez a ház akkor már állt, valamikor 1925 körül épülhetett. Jól emlékszem a négy utcára néző, nagy Phőnix házra. Hatéves lehettem, de tudom, hogy május elején kezdték építeni és novemberben már beköltöztek a lakók. Nemrégiben tatarozták az épületet, ami körülbelül kilenc évig tartott.

A mi házunkban vörös kókuszszőnyeg volt a lépcsőn, frissen szidolozott sárgaréz rudakkal. Ennek már nyoma sincs. Akkoriban az úgynevezett Újlipótváros Pest legmodernebb kerületének számított. Minden házban volt lift és központi fűtés. A kazánt a segédházfelügyelő, azaz a viceházmester kezelte.

Ez nem festői környék. „Festői" a Balaton, meg a Dunakanyar, erdő, völgy, berek. Ezek a városi vidékek elvileg különösebben nem volnának festői témák, de én felfedeztem valamit, amit nem tudok megnevezni. Városi tájkép, vagy valami ehhez hasonló. Az utóbbi időben sok képet festettem a lerobbant kapualjakról. Érdekelt, hogyan változnak a napszaktól függően. Itt fedeztem fel kedvenc motívumomat, egy növényt, amit tévesen ecetfának hívnak. A legképtelenebb helyeken bukkan fel, képes két kockakő között kinőni és egyszerűen kiirthatatlan. Érdekes lírai hangulatuk van a haldokló akácfáknak is a Hegedűs Gyula utca tájékán, a betontengerben. Na, és itt vannak a Balzac utcai háztetők, ezekkel a girbe-gurba, rosszul épített, szél által ledöntött, használaton kívüli tévéantennákkal. Mintegy felkiáltójelként állnak behavazva télen a tetőkön, és olyankor nagyon élvezem a látványukat.

Lejegyezte:
GALAMBOS ÁGNES

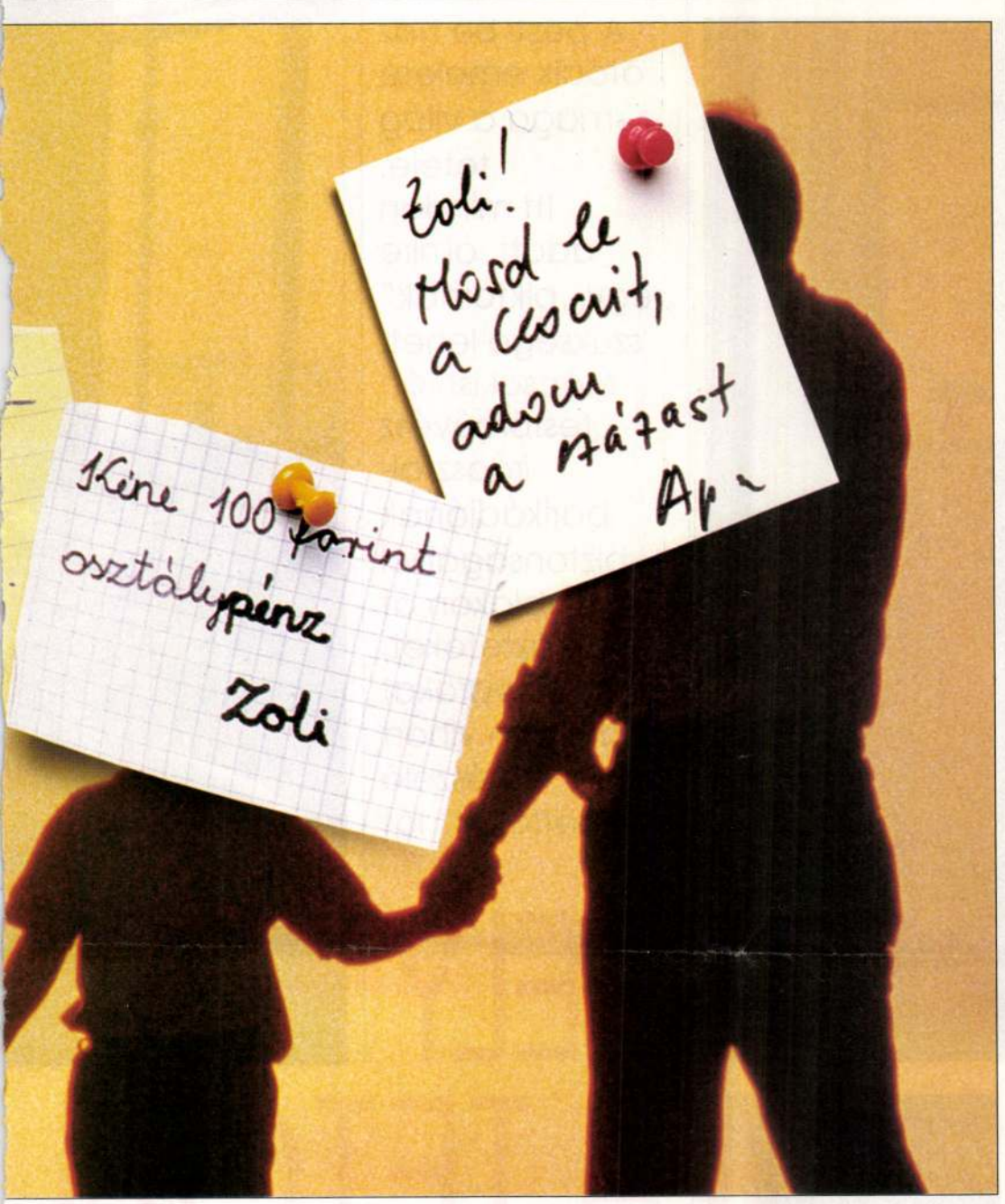

MIT IGEN, MIT NE

- Idegenekkel szemben mindig udvariasabbak vagyunk. Otthon eleresztjük magunkat és olyanok miatt is zsörtölődünk a másikkal, amiért kollégánkra nem szólnánk rá. Talán nem kellene mindent azonnal szóvá tenni. Az ősrégi tanács, mely szerint számoljunk magunkban tízig, mielőtt megszólalnánk, egy házasságban is hasznos lehet.
- Nem csupán az a fontos, hogy miről beszélünk, hanem az is, hogy odafigyelünk-e a másikra. Beszélgetőtársunknak nagyon rosszul esik, ha lelkesen előadott története közben újságot olvasunk vagy a körmünket piszkáljuk.
- Szervezzünk közös programokat! Az együttes élményekről utólag jókat lehet beszélgetni.
- Hallgassuk figyelmesen a másikat, érezze, hogy nekünk is fontos, ami vele történt.
- Kérdezzünk érdeklődve, és ne a plafont nézzük, miközben a másikhoz beszélünk.
- A beszélgetésnek nem kell erőltetetten hosszúnak lennie. Fél óra, de tíz perc is elég, ha az intenzív.
- Kérdésünk konkrét legyen, ne általános.
- Problémánkat annak mondjuk, akit illet, ne egy harmadik személyen keresztül „üzenjünk".
- Hétköznapi dolog is lehet jó téma. A közösen látott tévéműsorról, vásárlásról is sokat lehet beszélgetni.
- Ahhoz, hogy a másikkal való kapcsolatunk ne szürküljön el, érzelmileg ne távolodjunk el egymástól, beszélgetni kell. Hetente legalább egyszer, de lehet többször is!

OUI

sik megtartó erő a hallgatás. Hogy úgy tudjunk együtthallgatni valakivel, hogy a csend nem feszült, torokszorító, ki nem mondott kérdésekkel és váddal teli. Hogy a csend csak önmagáról szóljon. Arról, hogy nekünk most jó. Jó együtt lenni, sétálni, így kézenfogva lapozgatni ezt a könyvet, munkahelyi brosúrát és gondolkozni. Hogy nem azért hallgatunk, mintha nem lenne mondanivalónk. Egyszerűen tiszteletben tartjuk egymás békéjét. *„Érdekes, hogy idegenekkel nem tudunk hallgatni. Az ember késztetést érez arra, hogy folyton mondjon valamit, ha másról nem, legalább az időjárásról"* – mondja Lengyel Zsuzsa.

Hogy a beszélgetés, a családi kommunikáció milyen fontos az életünkben, az is mutatja, hogy belopózott az irodalomba, filmművészetbe is. *Vámos Miklós* 1970-ben írta meg *Cédulák* című novelláját, ami arról szólt, hogy egy család csak cetliken levelez egymással. Ami akkor erősen utópisztikus túlzásnak tűnt, lassan túlszárnyalt valóság, hiszen sok helyütt ma már cetliken sem üzennek. A huszonegy nyelven megjelent novellából tizenöt évvel később film készült *Csók anyu!* címmel, de addigra már sokat változott a világ, és a történet maga is. *„A filmnél az volt az írói koncepcióm* – mondja Vámos Miklós – *hogy írok egy olyan forgatókönyvet, ahol a szereplők nem találkoznak egymással. Ezt száz százalékig nem tudtam megvalósítani, de majdnem sikerült. A mai család már így él. Az emberek napi tizenkét órát dolgoznak, nem látják nemhogy a családtagjaikat, de a szeretőjüket sem."*

Az író szerint egymás iránti fásultságunk oka felgyorsult világunkban keresendő: *„Amikor az ember egy nap tizenkétezer fontos üzenetet kap, ha hazatér a családjához, az onnan érkező üzenetekre már immunis lesz, és ő maga sem kíván üzeneteket adni. Egy külföldi kritikus egyszer azt írta, hogy túlértékelem a család fontosságát az életben. Szerintem azt nem lehet túlértékelni."*

HEGEDŰS NOÉMI

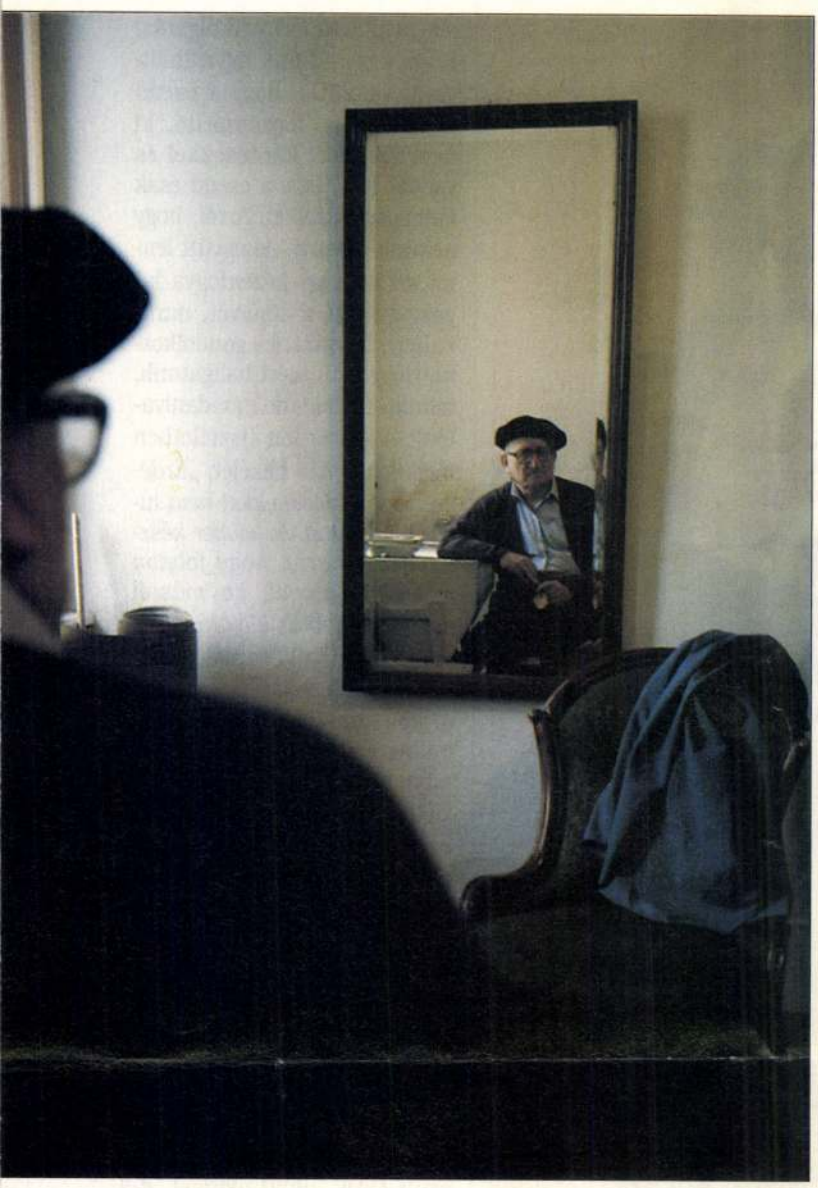

A pesti bérház ötödik emelete maga a világ teteje. Itt minden adott, amire egy „piktornak" szüksége lehet. Mácsai István festőművész íróasztal-barikádjának biztonságából az ablakon át háztetőket, betonudvarokat és minden vihart átvészelő „ecetfákat" lát

HELY A TETŐN

A feleségem két évtizede próbál rendet teremteni az íróasztalomon. Egyszer előfordult, hogy sikerült neki és akkor hónapokig nem találtam semmit. A szokott rendetlenségben csak úgy, csukott szemmel odanyúlok, és akkor megvan minden, amit keresek.

Huszonkét éve költöztünk ide egy szép Duna-parti lakásból, mert a két fiunk megszületése után az már kicsinek bizonyult. János, az idősebb ma már nagyon komoly, zenetudománnyal foglalkozó úriember és neki is két fia van. Pál, a másik gyerekünk munkájánál fogva jóval ismertebb. Én nem is tudom, hogy mi is ő tulajdonképpen. Színész, rendező, vagy dramaturg. Mindenesetre ebben a műfajban jeleskedik.

A művészet az valahogy benne él a családban.

A festőnek először is tér kell, de az nem is annyira fontos, mint a fény. Az ember a szokások rabja. Én legalábbis világéletemben nehezen mozdultam. Mint afféle „naturalista" festő, kötve vagyok bizonyos megvilágításhoz, megszokott tárgyakhoz. Tudnom kell, hogy a fény hogyan vonul reggeltől estig a falon, és hogyan rajzolódnak az árnyékok. Eltelhet húsz-harminc év, mire az ember megtanulja egy lakás fényviszonyait és hangulatait.

FOTÓ: RÉVÉSZ TAMÁS

A lakásban túlságosan zárt a világítás és a méretek sem egészen jók. Így aztán itt az emeleten kialakítottam a régi mosókonyhából egy pici műtermet. Ha még jobban el akarok vonulni, bezárkózni, akkor oda szoktam „bebörtönözni" magamat.

A reggeli órák a leghosszabbak. Hat óra után feltápászkodom, és tizenegy-tizenkét óráig

Mácsai István

Magyar Hírlap

ódéváros

világ

áros?

ifelé sétálunk,
ngária körútig tartó,
kéz egykori ipartelepek
sok nem változnak
tő negatív tendenciák
olishoz fog hasonlítani
M főosztályvezetője.

ai

ystó átmeneti zónán kívül egy
ási terület húzódik majd
rván a Hungária körútig.
t nem tartja valószínűnek,
gy a nyugati citykhez ha-
hlóan teljesen elnépteleneik a belvárosi üzleti negyed,
n az ezt övező gyűrűben már
Nyugaton közismert, re-
nénytelen nagyvárosi problémákkal kell szembenéznünk.

A külső kertvárosi rész valószínűleg még hosszú ideig a maihoz hasonló képet mutat, a paneles lakótelepek sorsa azonban kétféle is lehet. Vagy elviselhető állapotban maradnak, vagy pedig megállíthatatlanul elindulnak a szlömösödés útján.

Hogy a paneltömbök melyik fejlődési irányba haladnak, az főleg a beépítés módjától függ. A jelenleg is népszerű, emberi léptékkel kialakított lakótelepek, mint például a Római parti lakótelep, akárcsak a régebbi Wekerle, a jövőben is kedvelt marad. Ellentétben az ugyancsak Duna-parti Békásmegyerivel, ahonnan, aki teheti, már ma is menekül.

Az ilyen lakótelepek, akárcsak a Nagykörúton kívül eső gyűrű jövője, nem igazán biztató. Az már nyilvánvaló, hogy ezen területek rehabilitációjára csak a vállalkozói tőke képes, ám a pusztuló, alacsony erkölcsi tőkéjű városrészekbe nem szívesen mennek befektetők, így ezek a negyedek menthetetlenül epusztulnak.

K. P.

Pest-Budából Budapest

1872. november 22-én kezdi meg az országgyűlés képviselőháza a „Buda-Pest fővárosi törvényhatóság alakításának és rendezésének tárgyában benyújtott törvényjavaslat" tárgyalását. A vita nélkül, mindössze néhány perc alatt elfogadott első pontok tartalmazzák tulajdonképpen az egész törvény lényegét. Az első paragrafus kimondja: „Buda és Pest szabad királyi városok, valamint Ó-Buda mezőváros és Margitsziget, ez utóbbiak Pest megyéből kikebeleztetvén, Buda-Pest főváros név alatt egy törvényhatósággá egyesíttetnek."

Ezt követően, december 17-én, a főrendiház minden különösebb perpatvar nélkül törvénybe iktatta a javaslatot, majd a parlamentáris formáknak megfelelően öt nappal később, december 22-én már rá is került Ferenc József aláírása. A kihirdetés tényével egy nappal később, Budapest törvényesen megszületett. A három város 34 delegáltjából álló bizottság január 9-én már meg is tartotta első ülését.

Az elkövetkező hónapok alatt a három város 11-szer összehívott közös közgyűlése végül sikeresen szabályozza az egyesüléssel együtt járó összes lényeges részletkérdést. Leghamarabb a választó- és közigazgatási területek kialakítását kellett elvégezni, hiszen ez szolgált alapjául az új, egységes fővárosi törvényhatósági bizottság megválasztásának lebonyolításához, amelynek időpontját 1873. szeptember 25–26-ára tűzték ki. Az első fővárosi közgyűlések egyikén, december 3-án hangzik el végül a javaslat: november 17-ét, amikor a főváros új közigazgatása ténylegesen megkezdte működését, nyilvánítsák Budapest hivatalos születésnapjává.

Pro Urbe Budapest Díjak

A fővárosi önkormányzat **Pro Urbe Budapest** díjat adományozott **Fellegi Ádám** zongoraművésznek, **Hanák Péter** akadémikusnak, **László György** építésznek, **Mácsai István** festőművésznek, **Szentadrássy István** festőművésznek, a **Trefort Ágoston Kétnyelvű Szakközépiskola, Gimnázium és Diákotthon tantestületének**. Huszonnégyen **Budapestért Díjat** is kaptak, köztük **Unyi János** önkormányzati képviselő.

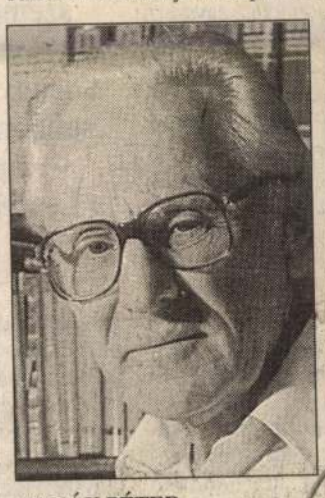

HANÁK PÉTER
akadémikus
(Pro Urbe Budapest Díj)

A történelmi körülmények – kezdve a tatárdúlástól 1956-ig – és a földrajzi elhelyezkedés miatt fővárosunk számtalan kataklizmát élt meg, ám mindannyiszor sikerült újjászületnie – mondja a művelődéstörténész professzor. Mindebben segítette hagyományos vitalitása, az itt élők közmondásos ügyeskedése. Bécs fejlődését összevetve Budapestével, elmondható: most nem faire ez az összehasonlítás. A „sógor" főváros épülése, szépülése 1955, az orosz megszállás megszűnte óta töretlen. Tíz-húsz év múlva Budapest is itt tart majd. Mindez köszönhető lesz annak a magyar vállalkozó-tőkés rétegnek, amelynek születéséről, tradícióiról most készülő könyvében is ír.

MÁCSAI ISTVÁN
festőművész
(Pro Urbe Budapest Díj)

A Budapesten született, ma 73 éves művész Bernáth Aurél tanítványaként kezdett festeni. Mindig is különös érzelmi viszony fűzte a Duna-parti fővároshoz, ezért nem véletlen, hogy képeinek témáját is túlnyomórész fővárosi életképek, épületek, hidak, látképek adták. Több munkáját a Nemzeti Galéria és a Kiscelli Múzeum őrzi. Nosztalgiával gondol az egykori kávéházi teraszokkal tarkított régi Pestre. Mint mondja, egyik európai nagyváros, még Párizs sem kerülheti el a amerikanizálódást. Így csak keseregni lehet azon, hogy az elmúlt években nem a kávéházak nyitották ki újra kapuikat, hanem Budapest-szerte egyfajta jellegtelen, idegen büfévilág vált uralkodóvá.

UNYI JÁNOS
önkormányzati képviselő
(Budapestért Díj)

A 37 éves energetikus 1990 óta kerületi önkormányzati képviselő, jelenleg a XXIII. kerületi testület számos bizottságának tagja és elnöke. Eddigi munkájának egyik legnagyobb eredményeként – a kerületi KDNP-s szervezet létrehozása mellett – Soroksár önállósulását tartja. A függetlenné vált kerület őt választotta fővárosi küldöttévé. Azt, hogy a választás mennyire jó volt, mi sem bizonyítja jobban, mint az a 60 millió forint, amelyet a fővárosi közgyűlés – a kerületi küldött közbenjárására – a költségvetésből Soroksár csatornafejlesztésére szavazott meg. Ugyancsak a fővárosi küldött nevéhez fűződik a kerület önálló, ingyenes buszjáratának beindítása.

Két lélekkel

Ha Horn Gyula a szívére hallgat, maga is a tüntetők közé áll. A minap úgy nyilatkozott a rádióban, hogy alapvetően egyetért a felvonuló dolgozókkal: a közalkalmazottak, köztük az egészségügyiek és a pedagógusok fizetése nem csökkenhet tovább. S ha már nem csatlakozhatott a Kossuth Lajos téren masírozókhoz a kormányfő – mert mégiscsak furcsán hatott volna, ha ott vonul maga is, és az első sorokból hallgatja a szakszervezeti vezetők beszédét, miközben a kezében táblát szorongat –, az derék, hogy legalább egyetért mindazokkal, akik szerint lazítani kellene a kemény megszorításokon.

Ha Horn Gyula az eszére hallgat, akkor persze azt is tudja, hogy ott a Parlament előtt az emberek ellene is tüntetnek. Mert évek óta mind nehezebben élnek, ami nem nagy öröm, még ha tudják is a tanárok meg az egészségügyiek, hogy most itt gazdasági válság van, amiről Horn Gyula a legkevésbé sem tehet. De mégiscsak az utcára vonulnak, mert azt is látják, hogy van egy határ, amelyet nem lehet átlépni. Mert ha teljesen lepusztul az egészségügy, ha tönkremegy az iskolarendszer, akkor az akkora károkat okoz, amelyek évtizedek alatt lesznek csak helyrehozhatók. Tehát ki kell menni az utcára, sztrájkolni kell: ha másként nem megy, legalább így rávehető legyen a kormány arra, hogy adjon.

És a kormány ettől zavarba jön. Nem tudja, hogy ő most Mr. Jekyll vagy dr. Hyde. Ő most szigorú elvekhez ragaszkodó, a jövőért áldozatokat vállalni kész kormányzat, vagy olyan, amely mindig annak enged, aki a leghangosabb? Tud arról valaki valamit, mi is a kormány előre elhatározott, tudatos politikája, amelynek alapján válaszol a követelésekre? Azoknak ad valamit, akik a legkitartóbban követelnek, vagy azoknak, akik a leginkább rászorultak? Azokat támogatja-e, akik egy esetleges munkabeszüntetéssel jelentős kárt okozhatnak, vagy azokat, akiknek tevékenysége előbb-utóbb, de nagyobb hasznot hajt az országnak? A kérdésekre adott bármilyen megindokolható válasz a maga módján jó lehet. Hiszen ha a leginkább rászorultakat segíti, az is elfogadható, mint ahogy az is logikus, ha azokat a csoportokat részesíti előnyben, amelyek viszonylag jobban élnek ugyan, de eredményesebben tudják képviselni az érdekeiket például azzal, hogy képesek megbénítani a fél ország életét. Ám valamilyen jól átlátható rendezőelvre szükség volna, már csak a miheztartás végett is.

Persze a tüntetések, a sztrájkok akkor sem lennének elkerülhetők. Csak akkor talán a polgárnak meglenne az a kellemes érzése, hogy valamilyen világos, mindenki által megismerhető szabályok szerint történtek az események.

Horn Gyulában láthatóan legalább két politikus birkózik egymással. A szociálisan érzékeny, aki együttérez a nyomorgó kisemberekkel, és a másik, aki szorgalmazza a szigorú, ám sok ok miatt nehezen elkerülhető megszorításokat. Hol az egyik, hol a másik kerekedik felül attól függően, hogy miként hozza a helyzet. Így aztán nem lenne bölcs az, aki nem járna

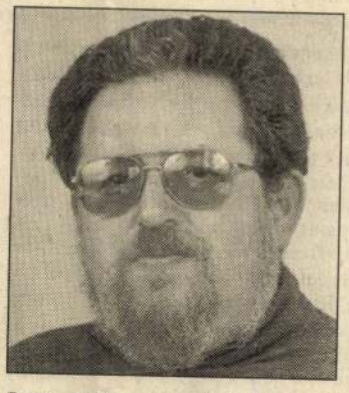

Barabás T. János

Lengyel nehéz va

Jerzy Urban, az utolsó varsói kommunista kormány szóvivője öt évvel ezelőtt, az első szabad elnökválasztáskor írta: a lengyelek tragédiája, hogy mindig csak a rossz és a kisebbik rossz között választhatnak. Akkor egyértelműen a rossz Stanislaw Tyminski volt, egy nemzetközi kalandor, a kisebbik rossz Lech Walesa. Mindenki megkönnyebbüléssel fogadta tehát a hírt, hogy a Szolidaritás vezére, a rendszerváltás élő legendája, a Nobel-békedíjas munkásvezér lett az államfő. Sokan már akkor megfogalmazták kétségeiket, vajon ez az egyszerű munkásember képes lesz-e megfelelően képviselni hazáját a világpolitikában, és milyen irányba sodorhatják el személyiségének már akkor is érzékelhető autokratikus vonásai. Egyetlen méltó ellenfele, Tadeusz Mazowiecki még a döntőbe se jutott be. Ebben meghatározó szerepe volt a tömegek bizalmatlanságának az értelmiségi elit iránt, s annak, hogy Walesa akkor ugyanúgy, mint most, az egyszerű lengyelek nyelvén beszélt.

A képlet egyszerű volt, és a választás győztese csak Walesa lehetett. Vasárnap bonyolultabb lesz a helyzet, bár szeretik túlságosan leegyszerűsíteni. Formálisan a lengyeleknek a jobb- és a baloldal között kell választaniuk, amikor eldöntik, hogy a jelenlegi államfőre vagy kihívójára, Aleksander Kwasniewskire, a baloldal vezérére adják-e voksukat.

Kwasniewski az utolsó, bár reformer szellemű kommunista kormány minisztere volt, és hihetetlenül gyors pártkarriert futott be. Joggal hivatkozik azonban arra, hogy sem kora (41 éves), sem betöltött funkciói okán nem vádolható a kommunistáknak felrótt bűnökkel. Szinte kizárólag sport- és ifjúsági ügyekkel foglalkozott. Emellett ő volt a megalapítója a kommunista utódpártnak titulált, de valódi szociáldemokrata értékeket felmutató Lengyel Szociáldemokrata Pártnak. Személye egyszersmind jel

Lengyelországában – legalábbis Kwasniewski pillanatnyi ígérete szerint – méltó helye van a római katolikus egyháznak is, de ez nem jelenthet kiváltságokat, és azt sem, hogy az egyház diktáljon a törvényhozásnak. Győzelme esetén Kwasniewski demokratikus, nyugati típusú fejlődést és stabilitást helyez kilátásba, mert a lengyel baloldal az itt tapasztal-

„...bárki nyeri is meg a v elnökválasztást, az országr szempontból nehéz és viharos Az egyetlen vigasz, hogy bár a re a lengyel kormányok sűrűn vált sohasem engedtek hatalomra ju amely letérítette volna a ga a Leszek Balcerowicz által megin reformok útjáról...'

ható működési zavarokat – nem ok nélkül – jelentős mértékben az egyháznak, a Szolidaritásnak és Walesa elnök akadékoskodásainak tulajdonítja.

Lech Walesát, a hajógyári villanyszerelőből lett munkásvezért, majd államfőt, sokkal nehezebb jellemezni, de ötévi elnökségének tapasztalatai és szándéknyilatkozatai alapján fölrajzolható az általa vágyott Lengyelország képe. Ebben a Lengyelországban minden erkölcsinek minősíthető kérdésben a római katolikus egyházat illetné meg a döntő szó, a végrehajtó hatalom feje a köztársasági elnök, aki békeidőben egyúttal a fegyveres erők tényleges főparancsnoka is. A kormány feladata az államfő megszabta irány követése, a napi politikában az általa kijelölt feladatok végrehajtása. A parlament szerepét formailag nem korlátozná semmi, de igazi funk-

nöki rendsze szerepre a „k önmagát tart lasztási győz tosra vehető, kelt jobbold győznie arról szélyt jelent mintha a bal lament és a mellett a köz loldali volna és az elnökv jában ezer s oldal egyes gyobb erőt nál, ami Wa

Arra a k niewski vag lentené-e m Lengyelorsz egyértelmű niewski győ stabilitás meg, hiszer mék és cél

Nyelvében él vissza

Mádi István Mácsai

General Art betont hauptsächlich ungarische Kunst der Gegenwart. Bei der Vernissage am Montag waren auch Romane, Surrealisten, Spitzfindige und Ironische zu bemerken. István Mácsai stellt das „Testes Antlitz" einer jungen, sorgenvollen Frau im typischen Hinterhof der Jahrhundertwende dar.

K. Rösike: General Art-Studio eröffnet.
Daily News, 19[illegible] máj. 9.

MACSAI ISTVÁN

Senkinek nem hiányzik az almafa?

Beszélgetés Mácsai István festőművésszel

Az a tragédia történt velem, hogy hetvenöt éves lettem – mondja Mácsai István festőművész, aki éppen új kiállításához válogatja a képeket, amikor meglátogatom Pannónia utcai lakásában. Körülötte „festői rendetlenség", falnak támasztva az utóbbi öt év munkái. Ezekből nyílik majd a születésnapi tárlat november 6-án a Vigadó Galériában.

– Amikor a képeit nézegetem, az az érzésem, mintha külön-külön egy nagy festmény részleteit látnám. Az egyiken kovászos uborka, a másikon eldobott kólásdoboz, a harmadikon egy kutya a gangról. Honnan valók ezek a részletek, miről szól az a bizonyos nagy festmény?

– A Pannónia utcáról, amit sokan festőietlen, romantika nélküli városrésznek tartanak, holott nem az. Huszonöt éve lakom itt, a gyerekkorom is ide köt a Tátra utcához, a Katona József utcához... Akkor még autót alig lehetett látni. A Sziget utcától – amit ma Radnótinak hívnak – északra csak üzemek és grundok voltak. Emlékszem a Főnix-ház építésére. Egy év alatt épült fel, 1929–1930-ban. Méghozzá úgy, hogy sváb legények és bőszoknyás parasztlányok tróglival hordták föl a rámpákon a betont. Nemrég a házat tatarozták. Természetesen a legmodernebb technikát vonultatták fel. Mégis kilenc évig tartott a munka. Röhej!

– Látok a képei között tipikus, feltúrt pesti utcát. Meglepő, milyen esztétikus a sok piros-fehér haránt-csíkos kordonléc.

– Ez is a Pannónia utca, a Vígszínház melletti szakasza. Nézze a KRESZ-táblákat: behajtani tilos, megállni tilos – mintha lehetne...

– Teljesen valósághű.

– Hiperreális. Ez a stílus neve is, Amerikában. De az enyém mégsem egészen az. Mert ők fotó után dolgoznak, s a fotó kompozíciós rendszerét alkalmazzák, én pedig nem.

– Minek nevezné a saját stílusát?

– Vonakodom attól, hogy nevet adjak neki.

– Hogy készülnek a képek? Kiáll az utcára a festőállvánnyal?

– Nem. A helyszínen csak rajzokat, színvázlatokat készítek, esetleg egy-egy fényképet. Festeni itthon szoktam.

– Mégis, minek tulajdonítható ez a realista alázat?

– Sokan támadtak ezért. Magyarországon ma az úgynevezett avantgárd dívik, s aki nem azt csinálja, mellőzik, nem törődnek vele. Az USA-ban egészen mást tapasztaltam. New Yorkban például minden stílusirányzatnak megvan a maga utcája. Engem az bátorított, hogy amikor ott jártam, egy sereg kitűnő realista festővel találkoztam.

– Az ön realista stílusában van némi költői részvét a tárgyak iránt. A dolgok gyakran alkonyati fényben jelennek meg a képein. Mulandónak látszanak. Lehet, hogy ez a részvét az oka az alázatnak, az élethű megjelenítésnek is?

– Lehet, hogy így van, de nem szoktam ezen spekulálni. Egyszerűen csak megérzek valamit egy látványban. Itt van például ez a kidobott kólásdoboz a járdaszegély mellett. Ezt a képet nagyon szeretem. Kicsit Andy Warhol Coca-Cola képére is válasz. Pont az ellenkezője. Nem a diadalmas Coca-Cola, hanem az elhasznált, összegyűrt, kidobott. A budapesti Coca-Cola. De itt van egy másik kép. Az egyik oldalán reneszánsz hölgyek, a másikon farmednadrágos fiú és egy meztelen lány, a háttérben pesti háztetők, tűzfalak. A reneszánsz asszonyságok Carpaccio Kurtizánok című festményéről valók. Erről azt kell tudni, hogy a kép fele elégett, csak ez a része maradt meg, a két nővel. Évszázadok óta találgatnak, vajon mi lehetett a másikon. Engem is legalább harminc éve foglalkoztat a kérdés. Most végre sikerült megoldanom. A farmernadrágos fiú és a lány pont ide illik. Még húsz évvel ezelőtt festettem le a nagyobbik fiamat az egyik modellemmel az erkélyen. És pont az erkélyben rejlett a megoldás. Ez hozta össze a kép két felét, hiszen a reneszánsz hölgyek is egy erkélyen állnak. Kíváncsi volnék, ezt a képemet például hová fogják besorolni a kritikusok.

– Ebben is van költőiség...

– Van Mondriannak egy sorozata, amellyel azt illusztrálja, hogyan jutott el a figuratív ábrázolástól az absztraktig. Az első képen egy almafát látunk élethűen megrajzolva, a másodikon már kissé szögletesek a vonalak, a harmadikon alig ismerhető fel a fa, az utolsón pedig már csak mértani formák jelennek meg. És erre mindenki úgy tekint, mint valami nagy csodára. Sose értettem őket. Hát senkinek sem hiányzik az almafa?

Csordás Lajos

Születésnapi tárlatára készül BÁNHALMI JÁNOS FELVÉTELE

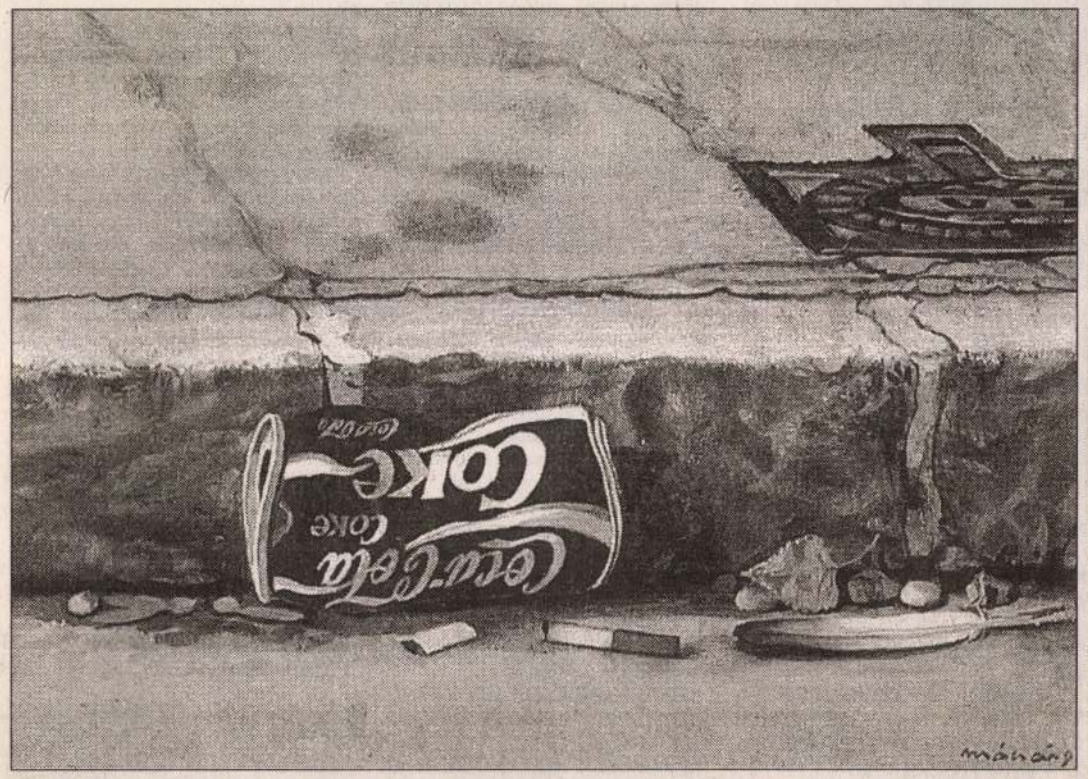

Coca-Cola (1995)

Tél a Pannónia utcában (1995)

HANGVERSENYEK

BÁLINT ZSIDÓ KÖZÖSSÉGI HÁZ (VI., Révay u. 16.) 8-án 19 órától Jandó Jenő és Pauk György szonátaestje. Műsoron Beethoven, Dvorák és Brahms művei. 11-én 19 órától dal- és áriaest. Fellép: Ötvös Csilla, Kővári Eszter Sára. Zongorán közreműködik: Legány Dénes. Műsoron Schubert, Mozart, Puccini művei.

ÓBUDAI TÁRSASKÖR (III., Kiskorona u. 7.) 6-án 19 órától A reneszánsztól napjainkig... – Lorenz Dávid gitárestje. Közreműködik: Bálint János (fuvola). 7-én 19 órától Változatok kamarazenére I. – a Bartók Vonósnégyes (Komlós Péter, Hargitai Géza, Németh Géza, Mező László) koncertje. Közreműködik: Kovalszki Mária (zongora), Onczay Csaba (gordonka), Ruzsonyi Béla (nagybőgő). 10-én 19 órától Hetvenkedők... Vendégek: Békés Itala és András, Kautzky József, Mednyánszky Ági, Lorán Lenke, Liska Dénes, Foky Ottó. Díszvendég: Illés György, szerkesztő-műsorvezető: Solymosi Ottó.

RÁTKAI MÁRTON KLUB (VI., Városligeti fasor 38.) 5-én 18 órától Stúdió-klub – a Kőbányai Zenei Stúdió növendékeinek klubja.

ZENEAKADÉMIA (VI., Liszt Ferenc tér 8.) 7-én és 8-án 19.45-től a Budapesti Fesztiválzenekar koncertje. Műsoron Dvorák, Kurt Weill, Janacek művei. Közreműködik: Annika Skoglund, vezényel: Libor Pesek.

TÁRLATOLGATÓ

ADY-EMLÉKMÚZEUM (V., Veres Pálné u. 4–6.) Ady Endre otthona.

ALBERTFALVAI HELYTÖRTÉNETI GYŰJTEMÉNY ÉS ISKOLAMÚZEUM (XI., Pentele u. 8.) Asztalosipar Albertfalván című kiállítás.

ARANY SAS PATIKAMÚZEUM (I., Tárnok u. 18.) A patika története. Gyógyszerészet a reneszánsz és a barokk korában.

ART CAFÉ (V., Vörösmarty tér 1.) Kortárs képzőművészeti alkotások bemutatója.

ARTE GALÉRIA (V., Ferenczy I. u. 14.) Válogatás Frey Krisztián (1929–1997) festőművész 1968–1975 közötti papírmunkáiból.

ART-X GALÉRIA (Budapest Hilton, I., Hess A. tér 1–3.) Neves kortárs hazai iparművészek üvegtárgyai, egyedi tervezésű ékszerei, ruhái, bőráruk, ajándéktárgyak, Zsolnay-porcelánok, rajzok, festmények, szobrok.

AULART ISKOLA-GALÉRIA (XIII., Karikás Frigyes u. 3.) A Budapesti Festő-stúdió kiállítása.

BARKÓCZI GYULA GALÉRIA (XI., Kelenhegyi lépcső 4.) Barkóczi Gyula festőművész balatoni képeinek kiállítása. A tárlat előzetes telefonbejelentés alapján látogatható (165-8729).

BARTÓK BÉLA-EMLÉKHÁZ (II., Csalán út 29.) Bartók Béla emlékszobái. Bartók Béla életútja. A Magyar Posta bélyegei Bartók Béláról. Bartók a képzőművészetben.

BÉLYEGMÚZEUM (VII., Hársfa u. 47.) Magyarország és a világ postabélyegei.

GALÉRIÁJA (I., Úri u. 42.) Vízfestmények kiállítása.

CSEPEL GALÉRIA (XXI., Szent Imre tér 3.) Millart Csoport kiállítása. Gross Arnold kiállítása

CSODÁK PALOTÁJA INTERAKTÍV TUDOMÁNYOS JÁTSZÓHÁZ (XIII., Váci út 19.) Illúziók. Térhatású mozi, lézervízió, látszólagos valóság, vizuális varázslatok, csodakerékpár.

DOROTTYA GALÉRIA (V., Dorottya u. 8.) Péter Vladimir ötvösművész kiállítása.

DOVIN GALÉRIA (V., Galamb u. 6.) Homage à Gémes Péter II. – Vízvonal.

DUNA GALÉRIA (XIII., Pannónia u. 95.) Serényi H. Zsigmond festőművész, grafikus Constellation című kiállítása.

ELMED DUNAP'ART GALÉRIA (XIII., Újpesti rkp. 7.) Kortárs képző- és iparművészeti állandó kiállítás.

ERDŐS RENÉE-HÁZ (XVII., Báthori u. 31.) Helytörténeti gyűjtemény. Epress-gyűjtemény. Néprajzi szoba. Merzse-mocsár dioráma.

ERNST MÚZEUM (VI., Nagymező u. 8.) Váli Dezső újabb festményei. Péreli Zsuzsa kiállítása.

EVANGÉLIKUS ORSZÁGOS MÚZEUM (V., Deák tér 4.) Evangélikusság a magyar kultúrában.

FLAMENCO SZÁLLÓ MINIGALÉRIÁJA (XI., Tas vezér u. 7.) A Lajosmizsei Képzőművészeti Alkotótábor művészeinek kiállítása.

FÖRDŐS LÁSZLÓ ÖTVÖS IPARMŰVÉSZ MŰHELYGALÉRIÁJA (III., Bécsi út 81.) Egyedi ékszerek és fémtárgyak.

FŐVÁROSI GÁZMŰVEK RT. MŰVELŐDÉSI KÖZPONTJA (III., Sujtás u. 3.) Kő Pál szobrászművész és Kő Boldizsár grafikusművész kamarakiállítása.

FŐVÁROSI SZABÓ ERVIN KÖNYVTÁR (VIII., Szabó E. tér 1.) Kísérleti lakótelep – a hatvanas évek Budapestje című sajtófotó-kiállítás.

FRANCIA INTÉZET (I., Fő u. 17.) Kohn József Váradi képek – váradi emlékek, a Holnap városa – tegnap című kiállítása. Olajos György Eső című kiállítása

GLOBE SZÍNHÁZ (XIV., Városligeti krt. 1.) A Magyar Természettudományi Múzeum rovarkiállítása és a londoni Természettudományi Múzeum Óriásrovar-bemutatója.

HADTÖRTÉNETI MÚZEUM (I., Tóth Árpád sétány 40.) A kézifegyverek története. Tizenhárom nap... 1956. október 23.–november 4. Magyar Aero Múzeum, Oshawa, Ontario, Kanada. A Magyar Királyi Honvédség, 1922–1945. Katonák, várak, fegyverek (vármakett, XV. század). A hadak története Magyarországon, 896–1686. Hungaria Eliberata – a megszabadított Magyarország 1683–1718. A honi hadiipar évszázadai. A román hadsereg hadtörténeti múzeumának kiállítása.

HOPP FERENC KELET-ÁZSIAI MŰVÉSZETI MÚZEUM (VI., Andrássy út 103.) Délkelet-ázsiai buddhista művészet.

ILLÁRIUM MŰVÉSZETI GALÉRIA (VIII., Köztársaság tér 15.) Nagy Csaba képzőművész Unugduta Maguna – Az objekt darabolása című kiállítása.

IPARMŰVÉSZETI MÚZEUM (IX., Üllői út 33–37.) Művészet és mesterség. Histo-

Szabó Zoltán festőművész tárlata a Lord-Major Galériában (XII., Szamos u.) a hónap végéig látogatható

sa a Zeneakadémián. 10 éves a Liszt Ferenc Emlékmúzeum.

MAGYAR ELEKTROTECHNIKAI MÚZEUM (VII., Kazinczy u. 21.) Az erősáramú elektrotechnika története.

MAGYAR KERESKEDELMI ÉS VENDÉGLÁTÓ-IPARI MÚZEUM (I., Fortuna u. 4.) Vendégváró Budapest című kiállítás. A múzeum hétfőn és kedden zárva tart.

MAGYAR NEMZETI BANK BANKJEGY- ÉS ÉRMEGYŰJTEMÉNYE (V., Szabadság tér 8.) A pénzkibocsátás Magyarországon (a kiállítás csütörtöki napokon 9–14 óráig látogatható).

MAGYAR NEMZETI GALÉRIA (Budavári Palota) Középkori és reneszánsz kőtár. Gótikus faszobrok és táblaképek. Késő gótikus szárnyas oltárok. Reneszánsz és barokk művészet. Munkácsy Mihály és Paál László művészete. XIX. és XX. századi festészet és szobrászat. Habsburg nádori kripta. Válogatás a jelenkori gyűjtemény anyagából. Szunyoghy András grafikusművész Rajziskola című könyvének eredeti anatómiai rajzait bemutató kiállítás.

MAGYAR NEMZETI MÚZEUM (VIII., Múzeum krt. 14–16.) Magyar koronázási jelvények. Magyarország története István királytól a millenniumig. Magyarország tör-

12.) A magyar nép hagyományos kultúrája. Ótörök kőemberek – Kunkovács László etnofotográfus kiállítása. Birodalmak peremén – nomádok és városlakók Ázsiában és Észak-Afrikában. India – Konkoly-Thege György művészi és néprajzi fotókiállítása. Mongólia magyar szemmel – Nagy János és Szabó Csaba fotókiállítása.

ÓBUDAI HELYTÖRTÉNETI GYŰJTEMÉNY (III., Fő tér 1.) Kispolgári szecesszió enteriőr a Kőszegi-hagyatékból. Játéktörténeti kiállítás kicsiknek és nagyoknak. Békásmegyer múltja – életmód-történeti kiállítás.

ÓBUDAI PINCEGALÉRIA (III., Fő tér 1.) Herczeg László kiállítása.

ÓBUDAI TÁRSASKÖR GALÉRIA (III., Kiskorona u. 7.) Lengyel András installációja.

OPERA GALÉRIA (VI., Andrássy út 22.) Bod Éva keramikusművész karácsonyi kiállítása.

ORSZÁGOS FÖLDTANI MÚZEUM (XIV., Stefánia út 14.) Magyarország ásványkincsei. Magyarország földtörténete. Ősvilági lábnyomok. A magyar földtan története. Lechner Ödön-emlékkiállítás.

ORSZÁGOS IDEGENNYELVŰ KÖNYVTÁR KIÁLLÍTÓTERME (V., Molnár

ORSZÁGOS SZÉCHÉNYI KÖNYVTÁR (Budavári Palota, F épület) Megyetérképek a Széchényi Könyvtár Térképtárában (1723–1950). Pesty Frigyes emlékezete című kiállítás. Kell a jó könyv című kiállítás.

PARLAMENT GALÉRIA (V., Kossuth L. tér 9.) Korponay Margó festőművésznő kiállítása.

PETŐFI IRODALMI MÚZEUM (V., Károlyi Mihály u. 16.) Petőfi és kora. A Károlyi-palota története. Réti Zoltán akvarellkiállítása. A pénzügyminiszter reggelije című grafikai pályázat anyaga.

POSTAMÚZEUM (VI., Andrássy út 3.) Postatörténeti állandó kiállítás.

RÁKOSPALOTAI MŰZEUM (XV., Pestújhelyi út 81.) A palotai nagytemplom száz éve.

RÁTH GYÖRGY MÚZEUM (VI., Városligeti fasor 12.) Keleti műgyűjtés Magyarországon a Hopp Ferenc Kelet-ázsiai Művészeti Múzeum tükrében. Japán buddhista művészet.

RÁTKAI MÁRTON KLUB (VI., Városligeti fasor 38.) Forintos Anna festőművész kiállítása.

RÁTZ STÚDIÓGALÉRIA (VII., Madách I. u. 3.) Kortárs magyar képzőművészek műalkotásainak kiállítása. (A galéria szombaton és vasárnap zárva tart.)

RÉKAI GALÉRIA (V., Galamb u. 5.) Bukrán Edit keramikus iparművész munkái.

SCH-GALÉRIA (XII., Böszörményi út 3/D) Kortárs művészek alkotásai (Szász Endre, Deák B. Ferenc, Szegvári Péter, Radnai József, Mág Tamás), régi képek, Morvay Zsuzsa-kerámiák, ajándéktárgyak, képkeretezés.

SEMMELWEIS ORVOSTÖRTÉNETI MÚZEUM (I., Apród u. 1–3.) Képek a gyógyítás múltjából. Egészségügy a dualizmus korában.

SOROKSÁRI ÖNKORMÁNYZATI GALÉRIA (XXIII., Hősök tere 13.) Morvay László képzőművész retrospektív kiállítása.

SZANTHOFFER IMRE MŰTERME (XII., Tamási Áron u. 42.) Olajfestmények, grafikák, szobrok. A műterem előzetes telefonbejelentésre látogatható [395-5143, (88) 481-648].

SZÉPMŰVÉSZETI MÚZEUM (XIV., Dózsa György út 41.) Régi képtár. Barokk szoborgyűjtemény. XIX. századi gyűjtemény. XX. századi gyűjtemény. Egyiptomi kiállítás. Antik gyűjtemény kiállítása. Back Fülöp és a Gamhudi ásatás, 1907.

SZOBORPARKMÚZEUM (XXII., Balatoni út–Szabadkai utca sarok) A kommunista diktatúra gigantikus emlékművei.

TELEFÓNIA MÚZEUM (I., Úri u. 49.) Távközlés-történeti állandó kiállítás. Tantuszvariációk – telefonkártya-kiállítás.

TESTNEVELÉSI ÉS SPORTMÚZEUM (XIV., Dózsa Gy. út 3.) 100 éves a magyar foci. (A múzeum pénteken zárva tart.)

TM GALÉRIA (V., Fehérhajó u. 10.) Kiss Tibor festőművész kiállítása.

ÚJLIPÓTVÁROSI KLUB-GALÉRIA (XIII., Tátra u. 20/B) Szathmáry József festőművész kiállítása.

XI. KERÜLETI HELYTÖRTÉNETI KIÁLLÍTÁS (XI., Erőmű u. 4.) A kerület régészeti, építészeti, ipari és repüléstörténeti emlékei.

55.) Varga Tünde kiállítása. Hegyi Csaba kiállítása.

ZÁSZLÓMÚZEUM (VIII., Szigony u. 39.) Földünk országainak címerei, zászlói, jelképei (hétfőn, pénteken és vasárnap a múzeum zárva tart).

ZVOLSZKY GALÉRIA (V., Szervita tér 2., III. em. 1.) Kortárs képzőművészeti lakásgaléria. Látogatható előzetes telefonbejelentkezéssel [118-3880, (06-20) 347-160].

ZSIDÓ MÚZEUM (VII., Dohány u. 2.) A zsidó vallás kegytárgyai. A második világháború magyar zsidótörténete. Diaszpóra (és) Művészet – átfogó képzőművészeti tárlat.

PÓDIUM

BÁLINT ZSIDÓ KÖZÖSSÉGI HÁZ (VI., Révay u. 16.) 5-én 19 órától Djerba, mint az első diaszpóra – Székely Gábor úti beszámolója. 9-én 17 órától Ez mind te vagy – Popper Péter szabálytalan lélektani tanfolyama irodalomszeretőknek. Közreműködik: Andai Katalin színművész. II. rész: „Oly korban éltem én e földön..." – régi békevilág, háborúk, holocaust, felszabadulás. 10-én 18.30-tól Gondolatok a Szentírás olvasása közben – házigazda: dr. Schöner Alfréd.

KORONA PÓDIUM (I., Dísz tér 16.) 5-én 19 órától Faludy György szerzői estje. Közreműködik: Bánffy György, Mikes Lilla.

MERLIN SZÍNHÁZ (V., Gerlóczy u. 4.) 7-én 22 órától A pincér, aki hozzászól: Fábry Sándor. 9-én 16 órától Civil mise. 19 órától Képpel és képtelenül – vendég: Lator László. 10-én 22 órától 5 éves a Criticai Lapok.

MŰCSARNOK (XIV., Hősök tere) Így s ekképp tovább – válogatás az elmúlt 40 év főiskolás diploma- és vizsgafilmjeiből: 5-én 18.30-tól Tarr Béla, Dárday István, Fehér György, András Ferenc, Lányi András, Gothár Péter, Almási Tamás munkái.

RADNÓTI MIKLÓS MŰVELŐDÉSI HÁZ (XXI., Vénusz u. 2.) 7-én 19 órától J. Hasek-Mikó: Svejk vagyok? – sörözéssel egybekötött zenés játék egy részben Mikó Istvánnal. Zongorán kísér: Szentirmai Ákos.

RÁTKAI MÁRTON KLUB (VI., Városligeti fasor 38.) 6-án 18 órától Kérés és Vallomás – a Kláris kulturális lap 1997. évi antológiájának bemutatója. Bevezetőt mond: dr. Györgypál Katalin főszerkesztő. Közreműködik: Keres Emil színművész, a Kláris című lap alkotói. Műsorvezető: Tárkány Imre szerkesztő.

ÚJPESTI KAMARASZÍNHÁZ (IV., Árpád út 66.) 9-én 15 órától A karosszékben: Antal Imre – vasárnap délutáni csevegés sok humorral. Beszélgetőtárs: Nyári István, közreműködik: Balassa Tamás.

ÚJPEST SZÍNHÁZ (IV., Tavasz u. 4.) 8-án 15 órától Alfonso Paso: Mennyből a... hulla – krimikomédia két részben. Rendező: Radó Denise.

BULI VAN

ALMÁSSY TÉRI SZABADIDŐKÖZPONT (VII., Almássy tér 6.) 5-én nosztalgia táncest. 7-én Cadillac rock 'n' roll klub. 9-én Sirtos görög táncház. 10-én Rece-fice (dél-

1997. november 23

Nem nézett rá,
t mellette, és
akarná, hogy
ıpénzt tett az
erébe, és már
a lépcsőn. A
, de már nem
elfelejtette az

míg a zebra
etett, a földet
t, milyen jó,
t enniük, van
nézegetheti a

det nézte, ami-
előtt.

artos Zsuzsanna

Itt a tél

Mácsai István kiállítása

Lassan, de egyre biztosabban közeledik a tél. Ebben a nem mindenki által kedvelt időben próbál a festőművész, Mácsai István, új kiállításával kis meleget hozni életünkbe.

Ránk fér ez a kis melegség, hiszen a tél közeledtével az emberek zárkózottabbak, morcosabbak lesznek, úgy érzik, az élet lassan elhagyja őket. Mint a természet, ők is befelé fordulnak.

Mácsai Istvánnak öt évvel ezelőtt volt kiállítása. Akkor is, most is olyan képekkel áll a közönség elé, melyek nem késztetnek minket rejtvényfejtésre, hiszen kézzel fogható,

mindennapi témákat jelenít meg. Kólásdobozt az úttest szélén, cigaretta csikkekkel „körítve", melyek köznapi életünk nem épp dicső részei, kísérői. Vagy a Pannónia utcát, melyet télen és nyáron egyaránt megörökített. Talán azért, hogy lássuk, nemcsak mulandó dolgok vannak életünkben.

Az említettek mellett számos mást ábrázoló festmény is szerepel a 75. születésnapját ünneplő festőművész tárlatán, akit ezúton köszöntünk. (A kiállítás november 23-ig látható a Vigadó Galériában.)

szántó

RT

elelősök

gyoskodott. A
ap szerint — 4
evízió képer-
nt néhány lé-
rkolót lehetett
ezren voltak-
dés.
ni, miért titko-
gyi adatai. Má-
lamtitkokat —
n hallgatják el
lől. Tudható,
épviselő, de az
vág zsebre át-
ocista. Ez az
sított, mint a
o, persze a je-
kisembert nem

zolgálati televí-
. mert ezekből
nyílt tájékoz-

lene a népharagnak sújtania. Az igazi felelősöket kellene megkeresni, ami a mai Magyarországon a sport körein kívül is elég reménytelen vállalkozás. Ám a hajdan oly népszerű labdarúgás fölött megkondult a lélekharang. S ha most sem történik semmi, ha most sem kezdenek „fönt" rendet rakni, Kosztolányival együtt mondhatjuk el: „Hol volt, hol nem volt, a világon egyszer"...

Kritika

Petró András: Szülőknek az iskoláról

amely a szerző szándéka szerint „tankönyvnek" készült, célja, hogy segítse a szülőket jogaik és kötelességeik gyakorlásában, az iskolával való nyugodt kapcsolatuk kialakí-

MÁCSAI István

Új MAGYARORSZÁG

Hirdetéssel és terjesztéssel kapcsolatos információk, ügyintézés
Tel.: 261-0905; 262-4664
Levélcím:
Nemzeti Média Kiadói Kft
Pf. 199. Bp. 1410
Személyesen: 1107 Bp., Mázsa tér 3—5.
Szeretettel várjuk ügyfeleinket!

MEGRENDELŐLAP

Megrendelem az Új Magyarország című lapot
1997. év.....hónap ..... naptól kezdve
Megrendelő neve: .....
.....
Címe: (város, község, kerület): .....
.....
utca, tér, lakótelep: .....
.....
házszám, emelet, ajtó: .....

Az előfizetési díjat a nyugtával jelentkező postai dolgozónak fizetem ki.

Átutalással rendelkezem,
számlaszámom: .....

aláírás .....

ELŐFIZETÉSI DÍJ:
❑ **egy évre: 8700,— Ft**
❑ **fél évre: 4350,— Ft**
❑ **negyedévre: 2175,— Ft**
❑ **egy hónapra: 725,— Ft**

A megrendelőlapot kérjük borítékban
— Budapesten: Hírlapüzletági Igazgatóság, 1846 Budapest,
vidéken: Postahivatal — helyben — küldeni.

Itt a Kézfogás-sorozat!

Gyökössy Endre: Fogadd el végre önmagad! Senki a másik embert nem tudja elfogadni, míg önmagát el nem tudja fogadni annak, aki. Aki magával nincs jó kapcsolatban, nem lehet jóban Istennel sem. *(Kézfogás sor 19.;* 116 Ft)

Gyökössy Endre: A szeretet ereje – „Ha egy jó szó krisztusi szeretettel, melegséggel van megtöltve, az már Ige és ami Ige, az gyógyít; az Ige egy didergő embernek meleget sugároz..." *(Kézfogás sor 20.;* 116 Ft)

Újra kapható Gyökössy Endre-kötetek:
1. köt.: Megnyílt szemek (110 Ft)
2. köt.: Hat névtelen levél (120 Ft)
3. köt.: Hogy nézheti az Isten? (130 Ft)
4. köt.: Ezt cselekedd és élsz (130 Ft)
5. köt.: Ember a sírboltból (120 Ft)
6. köt.: Ti vagytok (120 Ft)
7. köt.: A nagy birkózás (110 Ft)
8. köt.: Levél Jézustól (100 Ft)
9. köt.: Döntő találkozás (130 Ft)
10. köt.: Negatívumok pozitívumai (110 Ft)
15. köt.: Kelj fel! (116 Ft)
17. köt.: A lélek nyugalma (116 Ft)
18. köt.: Szabadság és kötöttség (120 Ft)

Még nem késő előfizetni hetilapunkra, a SZERETETre! Sajnos, a megemelt nyomdai és postai díjak miatt egy évre 520 Ft-ot kell Öntől kérünk. Cserébe nemcsak hetilapot nyújtunk, hanem decemberben **napilapot** – azoknak, akik most előfizetnek, postázzuk a 24 adventi újságot is!! Ezenkívül **megajándékozzuk Önt születés- vagy névnapján;** a csekk hátuljára írja fel a megfelelő dátumot!

Új könyvünk: **Adventi hajnalokon** (Faághy R.) Gondolatok advent minden napjára (210 Ft)

Mácsai István, festő

Leltár a képeken

MÁCSAI ISTVÁN KIÁLLÍTÁSA

Mácsai István és két portré

Gondosan megfestett portrék, emberi alakok, gyönyörű formájú női aktok, közönyös vagy éppen szorongást, magányt kifejező tájak. Mácsai Istvánnak a Műcsarnokban kiállított képein minden pontos, leltárba vehető. A pesti utca épp olyan hűséggel vászonra telepített, mint a párizsi metró, a kietlen tájban a magányos szekér, vagy rengeteg női portréján a finomnak és rejtélyesnek szánt mosoly.

Minden bizonnyal kevesen tudnak úgy festeni nálunk, mint Mácsai István. A szakmai tudás, a virtuozitás a kisujjában van. Fényt és árnyékot, árnyat és mélységet, színes mozgalmasságot és fáradt egyhangúságot egyaránt képes pontosan, élethűen kifejezni. Mácsai vásznain fölleltározható az is, amit annyi más festő képén hiába keresünk, s amit annyi kritikai írásban kértünk számon a kor festőitől: jelen korunk emberének arca.

De vajon ezek a divatfrizurával, kalap- és kendőviselettel hitelesített, komoly közönnyel maivá tett arcok valóban a ma emberének portréját örökítik-e a jövőre? A válasz csaknem egyértelműen tagadó.

Mácsai István a festőakadémián — szánt szándékkal nem főiskolát írunk — mindent megtanult és elsajátított, amit egy tehetséges és a szakma iránt érzékkel bíró festő elsajátíthat. Csak a nyugtalanságot, a kereső bizonytalanságot, a kérdezés és válaszadás vágyát nem. Enélkül viszont hiába a mesterségbeli tudás, a műalkotás közömbös lesz, fényképpé válik, a festő megmarad az arc bőrénél, a szemben rekedt fénynél, nem kíván mélyebbre hatolni, felmutatni a karaktert, végső soron önmagát, véleményét a világról, s abban jelenvalóságát.

Tetszetős műszóval nevezhetnénk Mácsait akár hiperrealistának is, ám ehhez az ő ecsetje nem eléggé tárgytalan, nem eléggé tiltakozatos. S ami a legfontosabb, ha a művész nem akarja, hogy hiperrealista szándéka megrekedjen a csak fényképező naturalizmusnál, ugyancsak álláspontjának kell lennie a világról. Mácsai gyönyörű aktjai a kamaszálmot varázsolják a vászonra, s nem azt a mezítelen testet, amelyet napjaink a maguk módján csupaszítanak le, s tesznek kiszolgáltatottá. A Mácsai által meglátott emberekből a jelenhez és önmagukhoz való viszonyuk kifejezése hiányzik.

Napjainkban a festészet, mint jó néhány más művészeti ág, útját, érvényesülését és érvényességét keresi. Az útkeresés kolmolyságában sokszor éppen azért kételkedünk, mert nem érezzük mögötte a szakmai hitelességet. Mások — és közéjük tartozik Mácsai is — a kétségbevonhatatlan szakmai hitelességgel próbálják a művet hitelesíteni, s elfogadtatni, hogy a bemutatott alak és világ egyben ábrázolt is. De ehhez a festői precizitás kevés, mert képtelen arra, hogy gondolatot, önmagunkat megsejtő érzést keltsen bennünk. Sajnáljuk, hogy így van, mert ismét állítjuk: a felelős útkeresésnek szakmai hitellel kell párosulnia. S milyen jó lenne, ha ez utóbbit megtanulnák Mácsaitól azok, akik hosszabb és merészebb útra vállalkoznak: napjainkból a jövőbe szeretnének elindulni.

(harangozó)

fognak, közös feladatuk
nukleáris háború veszé
nek elhárítása — mon
ta a külügyminiszter.

**Vance — egy kérd
válaszolva — az amer
neutronfegyver gyárt
nak elhalasztását ig
kezett alku tárgyává
ni.**

Kifejtette, hogy Washi
ton azt szeretné, ha a Sz
jetunió csökkentené h
kocsi- és rakétaerőit. C
ter állásfoglalását „nel
de helyes" döntésnek
nősítette.

IZÜLETI GYULLADÁ

Barnard ne

A szívátültetés úttörő
sebészi pályafutását. A
Barnard professzor súly
műtétet asszisztenseire bízott. Az ízületi gyulladás néha már lehetetlenné tette számára a munkát — főként a csuklóját fájlalja.

A johannesburgi *Groote Schuur* kórház vezető orvosa 11 évvel ezelőtt új fejezetet nyitott a gyógyítás történetében: Barnard hajtotta végre az első sikeres szívátültetést, amelyet orvosi körökben kezdetben kétkedéssel és értetlenséggel fogadtak, majd az eredmények nyomán máshol is sikerrel alkalmaztak az egyébként gyógyíthatatlan szívbetegek esetében.

Az ABC amerikai televíziós hálózatnak hétfőn adott interjújában a jelenleg New Yorkban vendégeskedő professzor elmondta, hogy *nem* fordított teljesen hátat hivatásának — *elméleti munkával, írással és irányítással* akarja segíteni orvoskollégáit.

A Monte Mario városnegyedben — ahol a véres dráma lezajlott — megszüntették a carabinierik ellenőrzőpontjait,

amiből arra lehet következtetni, hogy a szakértők szerint a *Vörös Brigádok* Rómán kívül tartják fogságukban a politikust. (*A terroristákról cikksorozatunk kezdődik ma az 5. oldalon.*)

tilipari vállalat vesz részt azzal a céllal, hogy elsősorban az úttörőkkel, megismertesse az üzemek munkáját, s képet adjon az ott dolgozó szocialista és ifjúsági brigádok tevékenységéről, a gyárak, a munkahelyek kulturális és sportéletéről.

A kiállítást április 16-ig lehet megtekinteni.

SZÁNTÓ GYÖRGY:

Az angyalos bot

(Zádor István rajza)

1

Mielőtt rátérnék történetem tulajdonképpeni hősére, az én kincskereső nagyapámra, el kell mondanom, hogy az Ocskó-i uradalom ősnemesi familiájáról lesz szó. Ocskó igen közel esik Trencsénhez meg Verbóhoz is. A kettő között fogta el vad lovashajsza után Jávorka Ádám Ocskai brigadérost, amikor nagy tivornya után hazavágtatott Ocskóra.

De ahogy az út kétfelé ágazik Verbó, Ocskó és Trencsén között, úgy ágazott kétfelé az ocskói uradalom ősnemesi birtokosfamíliája. Egyikéből sarjadzott a magyar Ocskai ág, a másikból az Ocsovszkiak, megtartván eredeti szláv nevüket.

Az én történetem, illetve az Angyalos bot története erről az ágról szól, ennek is elszegényedett leszármazottairól.

2

Ne kutassuk elszegényedésük okait. A régi nóta: eszem-iszom, dínom-dánom, kocka-kártya, jégverés, háború, forradalom, tolvaj tiszttartó.

Panaszkodott is Ivanovszky Styevo, az uradalmi intéző Dolfinak, a zsidó sörgyári és kocsmabérlőnek.

— Látod, Dolfi, ilyen a mi szerencsénk. Akkor kerültem ide, ebbe az istenverte uradalomba, amikor már lopni sem lehetett az embernek. Hiszen tudod...

Tudta Dolfi, hogyisne tudta volna, amikor ő hozta a máramarosi pajeszes kaftánosokat, akik megvettek mindent, még a nádast, az erdőirtást, a kimustrált hintót, a patkószeget is. Igaz, olyan áron, hogy abból Styevonak, Dolfinak vajmi kevés jutott. Csak éppen a süllyedő hajó réseinek foldozgatására jutott, addig ameddig.

És mivel minden addignak van ameddigje is, eljött az idő, amikor Ocsovszky Jani úr hajója, az ősi birtok már annyi léket kapott, hogy a betáblázásokat, fedezetlen váltókat, kamatoskamatokat, becsületbeli tartozásokat (mert még ilyenek is voltak) tovább foltozgatni már nem lehetett. Szélnek eresztették az egész személyzetet, már azt is az utolsó családi ékszerek mélyen leszorított árából elégítvén ki.

Nem maradt más a kastélyban, csak John, a süket angol komornyik, aki már Jani úr nagyapját is szolgálta, és Vavrincák Palo, az egykori pardéskocsis, aki kiöregedett ebből a hivatalból, de most ismét visszacsöppent belé, amikor már a pompás telivérek helyett csak két parasztgebét hajthatott egy visszamaradt ócska batár előtt, ameły már a kaftánosoknak sem kellett.

Meg kell hagyni, hogy a familia nem fogta fel tragikusan a dolgok ilyetén változását.

— Király lettem, mondta Jani úr. Földnélküli János.

A még mindig gyönyörű Ocsovszkyné (született Osztroluczky Lili), a konyhában tevékenykedett, a három kisasszony takarított, mosott, vasalt, berregett a varrógép is, divatjamúlt ruháikat alakították és fehérneműt javítgattak, fódozgattak.

— Fenn az ernyő, nincsen kas — nevette Marianne, a legkisebbik leányka, amikor már az asztalnemű, ágynemű értékesebb részét is el kellett adogatni.

— Azért nyaralni mégis fogunk — jelentette ki Jani úr, amikor jól belakták mindnyájan paprikáskrumplival. Hová parancsoltok? Marienbad? Karlsbad? Gleichenberg? Semmering? Ostende? Biarritz?

A kisasszonykák kacagták a papa tréfálni való kedvét.

Csak Ocsovszkyné (szül. Osztroluczky) vette észre, hogy Jani nem tréfál.

— Megbolondultál? — kérdezte, némi aggodalommal.

— Eb ura fakó! Pénzzel nem kunszt úrnak lenni. De úr a javából is úr! Határozzatok, mert holnap indulunk! Kiadtam a parancsot annak a tolvaj Styevonak, hogy nékem ma öt darab sötétkék ezresbankót hozzon, mert én nyaralni akarok. Szabadkozott, hogy így, meg úgy. De aztán ma reggel...

És Jani úr kiteregette az asztalra az öt ezresbankót. Körülrakván velük azt a sávos-i porcelántálat, amelyből a paprikáskrumplit a család farkasétvággyal fogyasztotta el.

3

Két kérdőjel kedves olvasóim szemében. 1. Honnan teremtette elő Ivanovszky Styevo az öt darab sötétkék ezerkoronást? 2. Mi köze mindennek nagyapám Angyalos botjához?

Minden történet olyan, mint maga az emberélet: először szétágazódnak az utak, aztán összefutnak. A fenti két kérdőjelre is egy a felelet, amint alább következik.

Styevo ugyancsak vakarta a füle tövét, amint megkapta Jani úrtól az ötezerkoronás parancsot. Igaz, harmincéves tiszttartót működése alatt lopott annyit, hogy a magáéból is bőven adhatott volna. De tudott dolog, hogy ha az a »volna« nem volna, akkor sokminden másképp volna. Mert hiszen a hat Ivanovszky csemete sem szárazkenyéren nevelődött, anyjuk pedig, a termetes Borbála asszony, úgy vigyázott minden kopományra, mint a hétfejű sárkány. Ehhez Styevo még akkor sem nyúlhat, ha akar. Dehát effélére álmában sem gondolt. Az uradalom felirata pedig a szép törökfejes Ocsovszky címer alatt még ez volt: AHOL NINCS, OTT NE KERESS! Ott keresett hát Styevo, ahol volt. Elment a Dolfi kocsmájába, kiemelte a kisöreget a kármentőből, ki még a belső ivóból is, amelyből márcsak a szentélybe lehetett jutni, a Dolfiék hálószobájába. Styevo annak ajtaját is kulccsal zárta be, mielőtt nagy titokzatosan belékezdett volna mondókájába.

— Igaz-é Dolfi, hogy mi mindig jó cimborák voltunk?

— Igaz, ha maga mondja.

— Meg az a néhány holdacska, amely néked is jutott az uradalomból. Meg az a takarékkönyv, a Nyitrai Bankban. De sok beszédnek sok az alja. Most tesszük rá a házra a tetőt. John, az a süket angol komornyik elárulta nékem, persze jó pénzért, hogy a kastélyban valahol temérdek kincset rejtettek el még a török időkben az Ocsovszkyak. Ezt még a Jani nagyapjától hallotta volt, amikor még nem volt süket. A bogaras öregúr, Kázmér, rövidesen azután el is húnyt Angliában, ahol Johnt felfogadta. John nemcsak siket, de néma is tudott lenni. Nem szólt a kincsről a családnak, csak az alkalomra lesett, mikor kaparinthatná meg magának. De ez az alkalom mindmáig késett. Hiszen padlót, falat, mennyezetet, pincét, padlást kéne kopogtatni, bontogatni, amíg megleline a kincs rejtekét. És ötven éve nem maradt magára John a kastélyban. Hiszen ha az uraság sokat is utazgatott, nyaralt, telelt külföldön, ott volt a személyzet a kastélyban. Most már nincs. Viszont Jani úrék nem tudnak pénz híján mozdulni sem. Ehhez kellene a tőkebefektetés, hogy hosszabb időre elutaztassuk őket. Érted már?

— Értem. Mennyi kéne?

— Öt darab ezres.

— Hát azt én honnan vegyem?

— Honnan? Hát a Nyitrai Bankból.

— Onnan ugyan egy fillért sem kapok ki. A feleségem nevén van, Regina meg úgy vigyáz rá, mint a hétfejű sárkány, mindent a gyerekeknek tartogat.

— Ismerem az effélét. Borbála is...

Nem folytatta csak legyintett. De észrevette, hogy Dolfi erősen töri a fejét valamiben. Tehát horogra akadt.

— Nem megy másképp — szólalt meg végül —, csak ha szerzünk egy üzlettársat. Van nékem egy jó komám, a Popper. Most nősült, szép hozománvt kapott. Bérbe vette az Erdődy grófoktól a galgóci serfőzdét, ahhoz nem kell forgótőke. Beveszszük harmadosnak.

Az a Popper az én anyai nagyapám volt. Ölnyimagas termet, arasznyi vállak, azokkal emelgette a hordókkal, ládákkal megrakott söröskocsikat éjszakánként a sörház udvarán, ha a lovak nehezen indították.

Az ilyen nagy, behemót emberek hiszékenyek.

4

A többit már tudod, kedves olvasóm. Vagyis eltaláltad: a verbói és ocskói Ocsovszky familia a nagyapám hozományán ment el »nyaralni«. A négy »üzlettárs« ugyan áshatta, fúrhatta, bontogathatta az elhagyott kastélyt, amelybe Ocsovszkyék vissza sem tértek többé. A fáma arról regélt, hogy Marianka, a legkisebbik leány egy Potoczky herceget fogott ki magának valamelyik keleti-tengeri fürdőhelyen, aki azt az elvet vallotta, hogy nézd meg az anyját, vedd el a lányát.

Nagyapám, a pórul járt kincskereső pedig az Angyalos botot szerezte meg a kastélyban, mint egyedüli kincset. Tőle örököltem, azzal a tanulsággal, hogy kincset csak munkával keressen az ember.

Hiszen aztán ő is azzal kereste. Nyolc gyermeket nevelt fel becsülettel, ő beszélte el azoknak az ő jóságos mosolyával az ocskói kincskeresés hiteles történetét.

Két hamisítatlan tengerentú[illegible]et

Aranyláz Ungavában

AZ ESZKIMÓK RÉSZVÉNYFÜGGÖNNYEL ELZÁRT FÖLDJÉN

Egy ungavai anya gyermekével

Száz év előtt Kaliforniában volt aranyláz, most Kanadában tört ki. Mert híre kelt, hogy az ország messzi, északi vidékén, ahol eddig a madár se járt, és csak az eszkimók kergették a jégtáblákra kimerészkedő fókákat, óriási kincseket rejt a föld: rezet, nikkelt, aranyat. Ungavának hívják ezt az eszkimólakta földet. Most mérnökök, geológusok, fúrástechnikai szakértők lepték el Ungavát, a kanadai ősvidéket. A pénzhajhászok is megrohanták volna, de Ungavába csakis helikopteren lehet eljutni! Így csak a nagytőke emberei juthattak el erre a dús kincsű vidékre. A quebeci kormány, mely az eszkimó területeket »igazgatja«, sokáig ingadozott: melyik pénzcsoportnak adjon kutatási jogot. Végül döntött, és jelenleg 36 részvénytársaság foglalkozik a kincsek feltárásával.

Az eszkimók, akik eddig is leírhatatlan szegénységben éltek itt, tulajdon telepeiken, hiába találnak lépten-nyomon nikkel-, réz- vagy aranyércet, nem érnek vele semmit. Törvény intézkedik: az effajta érceket kizárólag a bányatársaságok vásárolhatják meg. Azok meg a bagóért megvásárolt eszkimóföldből úgyszólván ingyen bányászhatják a kincseket, tehát nem is méltatják figyelemre az eszkimók által talált érceket. Ezért van az, hogy mióta Ungava »kincses bánya«, az ott élő eszkimók — otthontalanná váltak és — ha erre egyáltalán mód van — még jobban elszegényedtek.

Ungavát a jégmezők zárták el egykor a világtól, ma áttörhetetlen részvényfüggöny védi!

(bl.)

◀ Csillog a nikkel és a vas a földről felemelt rögben

*

Az egyetlen közlekedési eszköz Ungavában, a helikopter

A titkos szertartásokon többször részt vett a híres angol filmszínésznő, Vivien Leigh. Titokban vipera a gyengéje...

Akik a kígyókat imádják...

Aranyos: furcsa gusztus, különös áhítat

A kígyóimádók hazája nem lehet volt a térképen! Sőt! Nagyon is kiszínezett. A kígyóimádók hazája ugyanis, Amerika! Kentucky és Tennessee égbenyúló hegyei közt, rejtett tisztásokon gyűlnek össze minden második vasárnapon a kígyóimádók. Negyvenkilencedszer tartja ezt így.. Akkor, 1909-ben alapította meg ugyanis Oscar Hutton, egy Angliából bevándorolt telepes, a kígyóimádók szektáját.

— Mi vagyunk a hit legerősebb oszlopai — tanítja a ma 64 esztendős Hutton —, mi vagyunk az élő hit, az élő isteni erő...

A szent prédikátor, egy őszülő hajú férfi, egy a harminc kígyóimádó prédikátor közül, öt kígyóval a nyakában a gyülekezet közepén áll és prédikál. Két tekergőző vízisikló és három ásító csörgőkígyó a nyakában. A kígyók időnként feljebb vagy lejjebb csúsznak a prédikátor nyakán, feje körül szisszenek, nyaka felé kapnak... A hívők ereiben megfagy a vér, de a prédikátor nyugodt és tovább prédikál.

Aztán lekapja nyakáról a kígyókat, kézbe fogja őket, és körbejár a hívők között, akik nagy áhítattal megérintik a szent állatokat. Majd énekelnek, táncolnak, s ezzel véget is ér a szertartás.

Egy-egy kígyóimádásra 2—3000 ember gyűl össze a templommá avatott farmerházban vagy titkos tisztáson... Többször részt vett a titkos szertartásokon a világhírű angol filmszínésznő, Vivien Leigh is, aki még szülőhelyén, Indiában, jó barátságot kötött a kígyókkal. A neves művésznőnek a viperák a gyengéi, s nem is egy ízben viperával a nyakában tündökölt a kígyóimádók »istentiszteletén«.

Arról már kevesebbet beszélnek a kígyóimádók, hogy a prédikátorok egy része izomyatos kígyómarásoktól szenvedve szenvedett ki. A »vértanúságot« szenvedett prédikátorok szomorú statisztikája szerint a halálos marások 12 százaléka viperáktól, több mint 50 százaléka pedig csörgőkígyóktól származik. A többi áldozat szemüveges kígyók, boa constrictorok és egyéb »szent állatok« martaléka lett...

Egy azonban bizonyos: a kígyóimádásból aligha lesz új világvallás!

A 64 esztendős Oscar Hutton, a kígyóimádók szektájának megalapítója, öt mérges kígyót visel a nyakán negyvennyolc esztendeje és kutyabaja...

Kentucky hegyeiben készült ez a tragikus kép. Az együgyű fanatikusok még simogatják azt a hatalmas boa constrictort, mely néhány perccel később halálra marta a prédikátort...

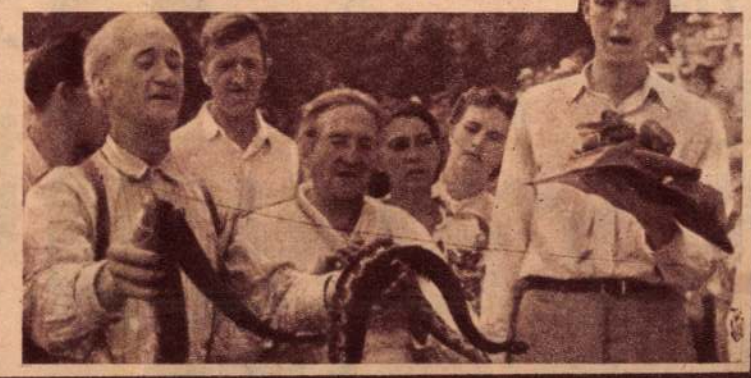

AMIKOR A FESTŐ FOTOGRAFÁL

Mácsai István Munkácsy-díjas festőművész nemrég több hónapot töltött Párizsban. „Ecsettel" festett képeit sikerrel állította ki a Kultúrkapcsolatok Intézetében — most bemutatjuk fényképezőgéppel megörökített párizsi emlékeit.

S ha ezeken a képeken nincs is rajta a festőművész „keze-nyoma", de mindegyik felvételen érződik a művész látásmódja, a festő kompozíciós érzéke, amely megálljt parancsolt a múló pillanatnak.

Pálos Miklós

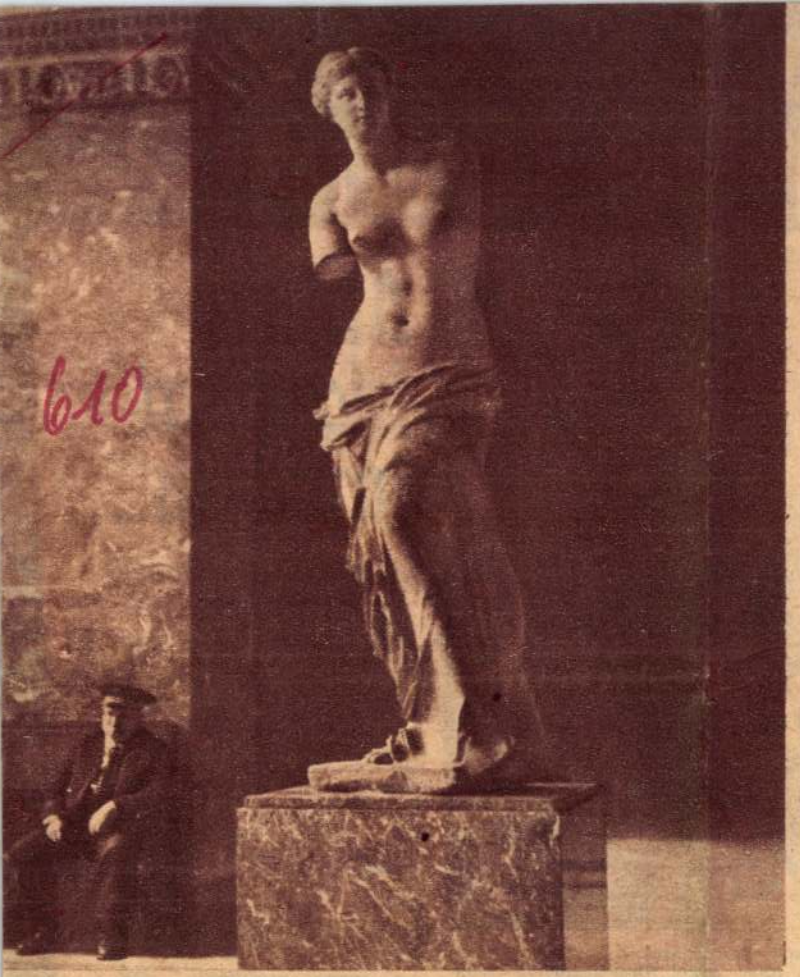

Párizs! Louvre! Milói Vénusz! Csupa szépség, csupa művészet! És a művészetek e hajlékában, ahol a látogatók áhítattal veszik körül a régmúlt idők művészetének csonkán is tökéletes alkotását — ott ül a mindenkori »jelen«, az egykedvű múzeumi őr, közömbösen, álmosan, gondokkal teli. Még a Vénusz sem tudja jobb kedvre deríteni...

Nem kérem! Ezek nem külföldiek! Ellenkezőleg. Tipikus párizsi kispolgárok. 30 év óta minden áldott nap itt pihennek a Louvre falai tövében — és mint felébredésük után kijelentették — az Eiffel-toronyban és a szomszédos kerületben még sohasem jártak. Minek? — kérdezték. Az is Párizs, ez is Párizs

Ez a felvétel jóval éjfél után készült azokról az egzisztencialista fiatal irodalmárokról, akik hajnalig tartó vitákat folytatnak és ezért nem érnek rá írni. Rendszerint valami másból élnek. Mert az egzisztencialistáknál is a legfontosabb probléma — az egzisztencia

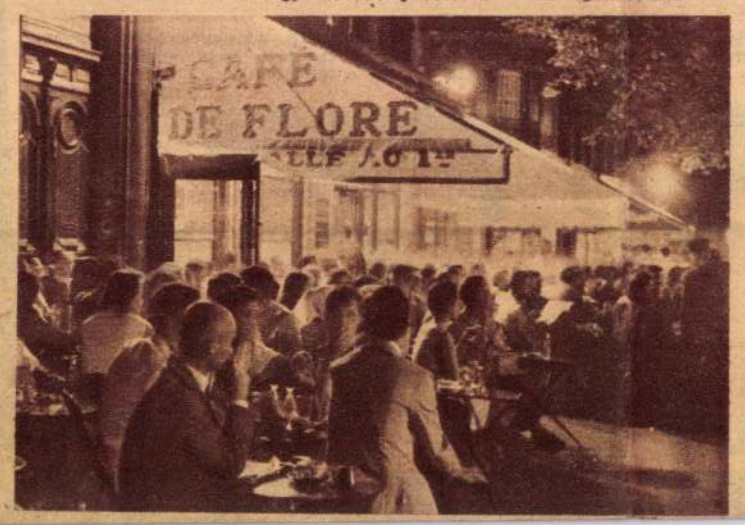

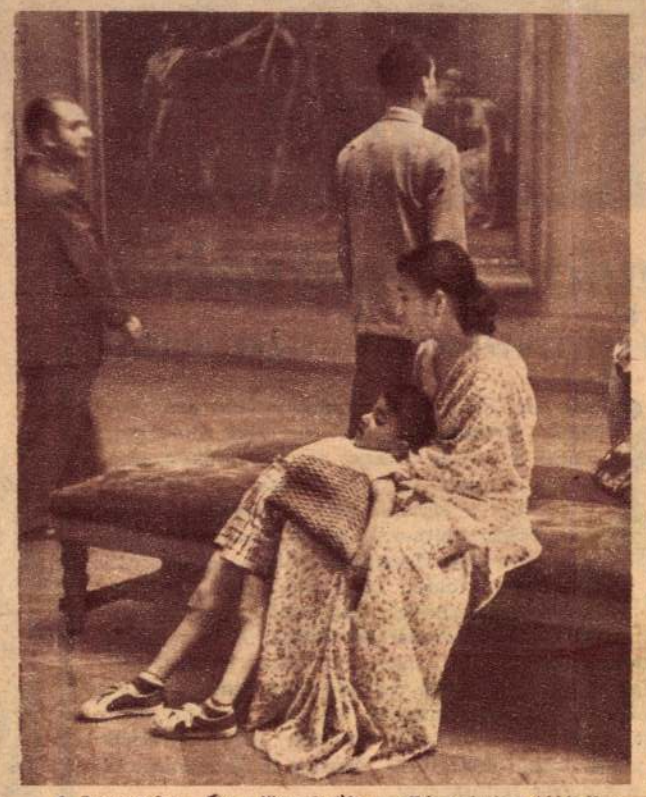

A Louvre-ban. Úgy jönnek ide a világ minden tájáról a szépművészetek rajongói, ahogy a régi vándorok zarándokoltak Mekkába

Párizsban 40 000 festő él. (Csak él, nem megél!) De hogyan? Az egyik módszer, — a képen is látható hűhó, azaz önreklám. Egymás képeit bámulják önfeledten, míg egy-egy pénzes »műértő« soraik közé áll és megvásárolja a festményt

Ez a »mester« még a 40 000 közé sem került be... Nem is tartja magát festőnek, csak egyszerű párizsi koldusnak, aki stílusosan dolgozik az alamizsnáért. De ő legalább nem dilettáns, mint akik azt hiszik, hogy a Notre-Dame-ot rajzolja krétával az aszfaltra! Tévedés! Az Amiens-i székesegyházat ábrázolja a mű!

A párducszoknya ezen a lányon nemcsak külsőség, nemcsak divathóbort; olyan volt minden lépése, mint a párducé... szóval meg kellett utána fordulni

Tessék, most legyen boldog minden pesti! Nemcsak a budapesti utcát borítja itt-ott szemét. A párizsit is. De azért ennek a képnek az alapján ne mondja senki, hogy a szemét nálunk »nyugati haladó hagyomány«!

Ez kérem, ha nem tévedünk, egy mindennapos párizsi típus. Ha tévedünk — egy minden másnapos

Párizs. Metro. Talán éppen éjfél. De lehet hogy hajnal. Vagy dél. Valljuk be, ez nem is olyan kifejező felvétel. Hiszen ki tudná eldönteni, hogy honnan tér haza ez a magányos párizsi lány?

A kép valóságos keresztmetszet egy városról. A dicsőséges történelmi múltat őrző szobor, a kőpaloták és alattuk az oly sokat látott csendes Szajna. Aztán itt látható a párizsi ember is, aki tudja, hogy az intim fehérneműi éppen úgy hozzátartoznak a városképhez, — mint a palota, a szobor vagy a híd

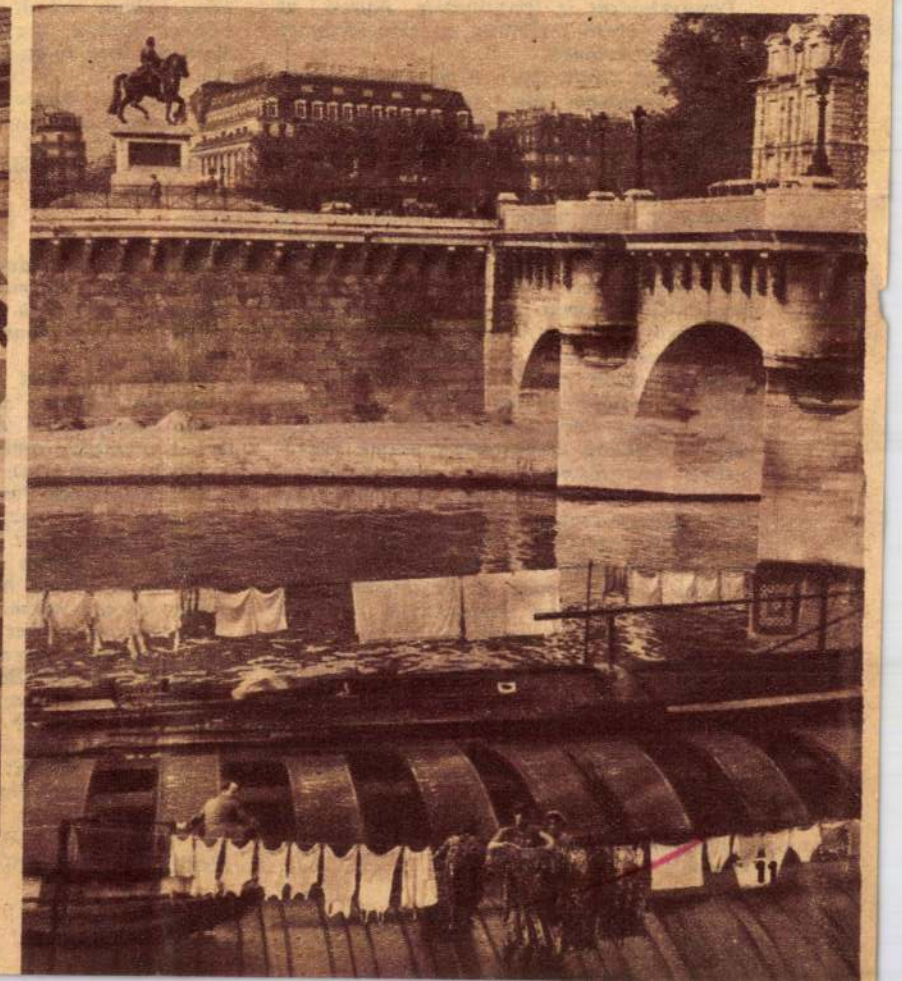

MAGYAR TÁVIRATI IRODA
Külföldi Sajtószolgálat Főosztály
FIGYELŐSZOLGÁLAT
Budapest, VI. Dalszínhá...-u 1.
Tel.: 227-651 és 227-4..
Független Magyarország
Mácsai István
Megjelent: 1951 OKT 22

276

VÁZLATKÖNYV

Mácsai Istvánnal akkor találkoztam, amikor a II. Magyar Képzőművészeti Kiállításra festett kompozícióját a Műcsarnokba szállította. Hónapokig lelkesen és áhítatos szorgalommal dolgozott a képen, valósággal szerelmese lett a témájának. Messerert, a nagy szovjet balettművészt örökítette meg munka közben, amint a Hattyúk tavának egyik főjelenetére tanítja Kováts Nórát és Rab Istvánt, Operaházunk két kitűnő művészét, a háttérben pedig fiatal balettművésznők figyelik a jelenetet.

MACSAI ISTVÁN: MESSERER MAGYARÁZ
(Tanulmány a II. Magyar Képzőművészeti Kiállításra készült festményhez)

A kép születésének a történetéről beszélgetünk.

— Riporton voltam az Operában — meséli Mácsai —, amikor a III. emeleten véletlenül benyitottam egy terembe. Földbegyökerezett a lábam az elémtáruló festői szépségektől: a terem minden sarkában balettnövendékek voltak és a középen egy energikus, fiatalos férfi — akiről később megtudtam, hogy Messerer — szuggesztív mozdulatokkal magyarázta Kováts Nórának és Rab Istvánnak a Hattyúk tava egyik figuráját. Én csöndben meghúzódtam és vázlatot csináltam erről a látványról. Hetekig őriztem magamban a témát és egy színvázlatot is csináltam róla. Elhatároztam, hogy nagy képet festek ebből és felkerestem Messerert, hogy balettszakmai tanácsokat kérjek tőle. Alighogy hozzáláttam a munkához, néhány nap mulva csöngött a telefon, Messerer hívott fel és érdeklődött: hogy megy a munka. Panaszkodtam, hogy van egy-két megoldatlan problémám, például nem tudom pontosan, hogyan állítsam be a képen Kováts Nóra arabeszk-figuráját. Messerer tíz perc mulva váratlanul megjelent a műteremben és élő illusztrációnak magával hozta Kováts Nórát és Rab Istvánt, hogy rajtuk mutassa be a kérdéses mozdulatot. Omaga is egy órahosszat ült modellt a képhez, türelmesen tartotta a kezét abban a pózban, amelyben lefestettem. Majd felajánlotta, hogy máskor is szívesen segít a munkámban és valóban többször is felkerestem és többször is modellt ült.

— Amikor elkészültem a kép vázlatával: a II. Magyar Képzőművészeti Kiállítás konzultációs bizottsága elé vittem. A bizottságnál munkaelőleget kaptam a kép költségeire és arra, hogy gondoktól mentesen folytathassam munkámat. Ezenkívül beutaltak a sárospataki Alkotók Házába is és ez lehetővé tette számomra, hogy két kiállításra is készülhessek minden erőmmel. Ott festettem a Magyar katona a szabadságért-kiállításon szereplő Bem-képemet is. Ez a segítség különösen értékes volt számomra, mert én csak a felszabadulás óta vagyok festő, azelőtt nyomdász voltam.

— Hogy visszatérjek a képemre: a fő művészi problémám az volt, hogy a kép festői tartalma mellett ne sikkadjon el az eszmei mondanivaló, hanem a festői mondanivaló és a kép témabeli mondanivalója fedje egymást. Ez a kérdés okozza ugyanis a szocialista realizmus felé haladó festészetünknek a legnagyobb nehézségeket. Úgy érzem, tavaly óta ezen a téren fejlődtem, de még mindig nem jutottam el a probléma teljes megoldásához.

g. m.

A N

Sétálunk az új Bu
jókedvvel végzett mun
alkonyatok: a jövő felé.
parensek ragyogása vé
mögé; mindenütt valam
már az új Budapesthez,
percig a napsugarat s
ablakok előtt.

Váci-utcán, Váci-utcán...

Idegenvezető voltam tegnap, Kovács Pista öreg barátomat kalauzoltam. Vidéken él, 1947-ben járt idefönt utoljára, s ahogy akkor a híres Váci-utcán végigsétáltunk, szólt a Pista kissé kesernyésen:

— No, ez sose lesz a miénk.

Szörnyen előkelő, szörnyen színes, szörnyen zsúfolt és — szörnyen üres volt a Váci-utca. Drága kirakatok közt drága ruhákba öltözött úrfiak és delnők lejtettek a korzón, a »felső tízezer«-nek csúfolt sokadalom és a sleppje, pontosan úgy, mint tíz évvel azelőtt. Mintha közben mi sem történt volna.

Négy év elfutott, észre se vettük, s tegnap ismét találkoztam Pistával. Debrecenben dolgozik, hivatalos ügyben jött, s ahogy végzett a minisztériumban, felkeresett. Nagy volt az öröm és a koradélutáni napsütésben sétálni invitáltam.

A Vörösmarty-tér felől kanyarodtunk be a Váci-utcába. A nagy beszélgetésből csak az egykori Corsomozi előtt figyelt fel.

— Bartók-terem? — állt meg. — Persze, hiszen olvastam róla... Hm... Szóval itt van.

Aztán a másik oldalra nézett.

— Horizont... No, hiszen ez is új. Szép.

S attól kezdve számolni kezdte az új feliratokat, a Cipőbolt NV-k, Ruhabolt NV-k és a többi között hangosan olvasta és ízlelgette a kissé szokatlan cégfeliratot: »Színházi Közönségszervező Iroda.« Aztán megállt a »Napfény« eszpresszónál és azt kérdezte, hogy mi is volt ez azelőtt.

— A Napfény, a Napfény? — tűnődtem. — Ha jól emlékszem, Nylon.

Pistám dühösen rázta meg a sörényét:

— Marhaság. Mi volt ott »nájlonból«? A kávé?

— Ne haragudj, pajtás — nevettem el magam — nem én adtam a nevét. A Napfényt vállalom.

Ő is mosolygott, aztán meglepőd-

kötszer és nem hó — eleven növény. Három ágacska gyapot a vázában.

— Honnan? — kérdi a vendég és gyönyörködve tapintja meg az ujjai között a puha fehérséget.

A vendég nem azt kérdi ezzel, hogy melyik Virágért üzletben kapni az ilyesmit. A vendég tudja, hogy ebben a házban éppúgy nem elégszenek meg a »vágott virággal«, mint a kész igazsággal; szeretik megnézni a dolgokat egészben és gyökerükig, a növényeket épúgy, mint az emberek cselekedeteit. Amikor azt kérdi: »honnan?«, nem azt érti alatta, hogy hol vették, hanem azt, hogy hol jártak, hova mentek utána, hol dolgoztak meg érte? Mert ebben a házban azért szép minden, attól szépül meg és fénylik fel minden, váza és emberismeret, rend és szó, étel és tekintet, mert maguk dolgoztak meg mindenért, minden eredményért és felismerésért, amire szellemi és fizikai munka után számíthat csak az ember a világon.

Mit látott már a vendég ebben a vázában? Látott ezüstösen zöld rozskalászt tavasszal. (A háziak Soroksáron töltötték a vasárnapot; egy termelőszövetkezeti csoportnak segítettek.) Latott ágasbúzát nyáron. (A háziak egy állami mintagazdaságban dolgoztak vasárnap.) Látott halványzöld, finoman hajlékony rizskalászt. (Megpróbálták egy vasárnap a munkát a rizsföldeken.) Látott koranyáron egy ág cseresznyét, látott tökéletes kis szürke tokjában zörgő mákot, látott egy ág vadgesztenyét. »De gyönyörű!« mondta ilyenkor elragadtatva. S a háziak rendszerint azt válaszolták: »Látnád odakint! Egyben az egészet!«

A vendég még nem látta odakint, még nem látta egyben az egészet. Még csak itt tart: az első igazi búzakalásznál, az első ágacska gyapotnál. Még csak a szépséget látja, a mintát, a gyönyörködtetővé vált hasznosat a vázában. De ez a minta, nem érték nélküli

Dutka M.: 1955. jan. 9. K

Aczél Tamás: KÍNA TITKAI

Alkonyodik Peking felett, lehulló sugarak és kékesszürke füst, a hajdani Tiltott Város, a császári palota vörös téglafalai mégegyszer fellángolnak a koraőszi ragyogásban, a Fehér Pagodát lassan sűrű, fekete szövetbe burkolja a borzongó éjszaka, az Északi és Nyugati tavon már nincsenek csónakok, csöndesen fodrozódik a víz, az ezer Buddha templomának színes kerámiafala beleolvad az éjszakába, megnyúlnak a pagodák árnyékai, libegni kezdenek az alkonyatban, a piros és zöld és sárga és arany nem szikrázik már vidáman és csalogatóan, alkonyodik Peking felett. Csak állunk szótlanul, meghatottan és csodálkozva a Fehér Pagoda dombján, mögöttünk az Ezerkarú Istenség vigyáz a világra, előttünk és alattunk kigyúlnak Peking fényei, egyszerre minden elveszti nappali bizonyságát, hűvös lesz, csöndes és titokzatos. És alkonyodik Szianban, az ezeresztendős Dobtorony alján, alkonyodik Jenanban, a löszbevájt barlangok mélyén fellobbannak a mécsek, alkonyodik a fusuni szénbányák lépcsői fölött, alkonyodik már Kantonban is, ahol a Gyöngy folyó lágyan és csendesen ringatja a dzsunkák ezreit, kiröppennek a denevérek, suhognak a fiatal bambuszerdők, a pálmák és a datolyafák.

Ki vállalkozhat arra, hogy megértse Kína titkait?

Bármerre jártunk is Kínában, 9000 kilométert hagyva hátunk mögött, mindenütt beleütköztünk a múltba, az évezredek történetébe, a titokba, amely annyira izgatta, kísértette az európai ember képzeletét, hogy hajóra szállt és elindult áttörni a hófödte hegycsúcsok, tágas fennsíkok és üdezöld folyóvölgyek zárólláncain — felfedni Kína titkait. Sok titka van Kínának.

Alig hagytuk magunk alatt a Gobit, ezt a halálos szörnyeteget, alig maradt mögöttünk az a kopár, fák és bokrok nélküli hegylánc-sorozat, amely Pekinget védi a szikkasztó sivatagi szelektől, máris ott kanyargott alattunk, völgybe le, csúcsra fel, irdatlan szakadékok és gerincek végtelenjén a Nagy Kínai Fal. Később, egy hűvös, szürke őszi napon, amikor ott sétáltunk a Fal tövében, a bástyák során, végig, s fent a Falon, ahol könnyedén elfér két hatalmas teherautó egymás mellett, azon tűnődtünk, hogyan építették fel ezt a rettentő óriást, amely több mint 2000 kilométer hosszan kanyarog, kígyózik a mongol puszták felől egészen le Tiencsinig, a tengerig; hogyan építették fel ezt a megrendítő védőbástyát, évszázadokon át hurcolva a kövek áradatát a szédítő csúcsokra a kopár hegyoldalakra; azon tűnődtünk, hogy az emberi szenvedésnek micsoda végtelenje állította ezt a falat, óceánja a könnyeknek és fájdalomnak, hány kínai Kőmíves Kelemenné teste épült a ledönthetetlen járatok közé, hány kínai kőműves-rabszolga húsa, vére, élete szilárdította évezredek után is éppé ezt az óriást. Ki tudna erre válaszolni? Ez Kína titka.

Futott velünk a vonat, nappalokon és éjszakákon keresztül, hegyek és folyók között, Senjanból Sanghájba, Sanghájból Kantonba, Kantonból Pekingbe, s ha kinéztünk az ablakon, ott húzódtak előttünk a földek, a hajlékony finomsággal megművelt földek, az aprócska parcellák, amelyek néha tenyérnél is kisebbek, de mindegyiken ott fénylik-ragyog a féltő emberi kéz, a gondos emberi munka nyoma. Ki írhatná le ezt a munkát? Sokszor láttuk a kínai parasztot, amint guggolva-hajladozva, tenyerével épít meleg ágyat a magoknak, tapasztja a gondosan szántott barázdát, óvja a jövő évi termést, a kenyeret, a rizst, az életet. Megrendítő látvány. A föld kevés és nagyon sok az ember. Zöldel az árokpart, mert ott is vetettek, rettentő hegyek között kanyarog az autóbusz Jenan felé, s a sziklák alatt megbúvó aprócska földek zöldelnek, mert ott is vetettek, ragyog az emberi munka fénye, a munkáé, amelyre Kína gazdagsága épül, annak a nyomornak és szenvedésnek fénye, amely ott tükröződik a császári palota minden pagodájának és termének falán immár letörölhetetlenül. S a földek közepén vagy szélén kicsiny halmocskák emelkednek, eső mossa őket, szél szikkasztja agyagos testüket, néha egy-egy kő, néha egy-egy fa jelzi, hogy sírok azok, az ősök névtelen sírjai, a munkában megöregedett, ráncosbőrű kínai parasztok sírjai a frissen zöldelő termés közepén. Együtt van itt az élet és a halál. A paraszt még holtában sem hagyja el földjét s az élő, míg szánt — rá emlékezik. Vetnek, aratnak a kínai parasztok. Kantonból jövet átkeltünk a Jangcén, ezen a rettentő folyón, amely idén negyvenegy métert emelkedett s árvize elöntött városokat, falvakat, földeket. A víz most már lassan lehúzódik a mezőkről, szántókról, de még mindig magasan áll. S néha csak szobányi szigetek emelkednek ki a vízből, körülöttük még szennyesen hullámzik az ár, de a kínai paraszt már ott áll ökrével a szigeten, kezében az eke szarva és szánt. Dolgozik. Ez is Kína titka.

Tiencsinben, nem sokkal megérkezésünk után, a vacsoránál, leült mellém egy alacsony, csendes, halkszavú fiatalember, akiről mindössze annyit tudtam, hogy költő. Beszélgetni kezdtünk, kissé nehezen és vontatottan, s én arról beszéltem neki, hogy éppen most jövünk Jenanból, a párt fellegvárából, amikor megjegyezte, igen, ő is volt már Jenanban. — Mikor? — érdeklődtem. — Régen — mondta ő, csendes mosollyal —, 1938-ban. S mit csinált ott? — Tanultam — felelte. — Katonai akadémiát végeztem, sajnos mindössze egy éven át csak. S azután? — kérdeztem én. — Azután — mondta a költő — partizánhadosztályparancsnok lettem a Japán elleni felszabadító háborúban. Megdöbbenten néztem rá. Ő meg kíváncsian énrám: mi van ezen csodálkozni való? Nem válaszoltam, mert ez is Kína titka. Szianban ellátogattunk az északnyugati 2. számú állami textilgyárba. A párttitkár, Pei Tai-hei elvtárs vezetett körül bennünket a nagy modern üzemen. Hanem textilgyárat mi már láttunk eleget, a munkásokkal szerettünk volna beszélni. Csakhamar megakadt szemünk egy munkájába merülő, fiatal, csinos lányon. Nem telt bele tíz perc s a pártirodában ültünk, gőzölgő zöld kínai tea mellett és beszélgetni kezdünk Van Sin-dzei elvtársnővel, a gyár egyik ismert sztahanovistájával, aki mindössze 19 éves és 1953 júniusában jött falujából (nagyon messziről!) a gyárba dolgozni. A faluból jött? Sokkal mélyebbről! A nyolctagú családnak mindössze tíz mu földje volt, a nyomor és éhség mindennapos vendégként ült az asztalnál, ha ugyan asztalhoz ültek egyáltalán. A földesúr halállal fenyegette a bátyját, aki végül is megszökött és partizánnak állt. Az apja ott halt meg a földön, munka közben — éhség? szívbénulás? — a múlt itt kavargott ebben a füsttel teli kis szobában, míg Van Sin-dzei beszélt s ragyogott az arca. A nép szólt most hozzánk, elszoruló szívvel hallgattuk. Utunk elején volt ez s még azután hányszor! Eljöttem a gyárba, mert felszabadultunk s most már lehetett — mondja s ez a szó — »felszabadulás« eleven életet él szavaiban, — felszabadultunk s a gyárba jöttem, nagyon ügyetlen voltam ám, de a többiek segítettek — s a párttitkárra néz, aki bólint, mosolyogva, mint aki mindenre emlékszik — különösen Lu Lien-dzin elvtárs, úgye? — s a párttitkár ismét bólint, egyetértően. Ma már sztahanovista, 600.000 jüant keres, abból 120 ezret étkezésre költ, havonta 200—250 ezret haza is szokott küldeni, mert otthon is nagy szükség van a pénzre, öten vannak, sok az éhes száj, a bátyja meg Koreában van még, igaz, nagyon várják haza mostanában. S munka után? Igen, munka után szórakozni járnak, tanulnak, ő a kultúrcsoportban is dolgozik, a dobtáncot gyakorolják, elég nehéz, de érdekes, igen, kórus is van, hanem az még elég gyengécske, de hiszen csak két hónapja alakult mindössze, s olvasni is szokott, sajnos elég keveset, mert nem ismeri még jól az írást, most tanul, naponta, nehéz dolog ez, s bólint, gondterhelten. Hát ez is Kína egyik titka.

Egy délután Kau ti-phu faluban vártak ránk, hogy megnézzük a falut, a szövetkezetet, beszélgessünk a parasztokkal. Van Se-tu, a szövetkezet helyettes elnöke fogadott minket, (az elnök éppen bent járt a városban, Szianban) egyszerű mosollyal és nagyon egyszerű ruhában, de kihúzott derékkal és büszkén. Hogy miért? Csakhamar kiderült. A kis sárvisikó, amelyben ültünk, hímzett selyemzászlókkal volt tele, mellettem Pei Hu-jen elvtársnő, egy brigádvezető, sorra mutogatta nekem a zászlókat s azt próbálta velem megértetni, hogy miért is kapták azokat. Sajnos, nem sokat értettem a szavaiból. A szemeiből annál többet. Közben a... ban az elnök helyettese is elmondotta a magáét. Helyesebben: a büszkeség okát. A falucska valamikor a földesurak járma alatt nyögött. Hogy az milyen volt? Egy példát arról is. Csang-hua, egy szegényparaszt egy alkalommal 55 kiló gyapotot kért kölcsön a földesúrtól és 155 kilót kellett visszaadnia. Százfajta adó nyögette a népet. Kuomintang csendőrök garázdálkodtak. Ismerős kép! Valamennyi paraszt aratás után a földesúr színe elé járult. És termésének több mint a felét átnyújtotta az úrnak. Ennek a falunak ma gazdag és virágzó szövetkezete van, 1230 mu-n 103 család gazdálkodik, s takarítja be a termést, amely jobb, mint valaha képzelni merték volna. 56 új házat építettek. 35 új csűr áll a faluban. És mindenkinek van termosza! — teszi hozzá Szun Tenjan brigádvezető s ezen nevetünk, noha ez egyáltalán nem nevetséges. Termosz a parasztcsaládoknál — ez maga a szimbolum, az élet szimbóluma. Amikor egy lakásba belépünk — bárhol Kínában — azonnal előkerült a termosz s belőle a forró tea. Aki megérti, mit jelent a termosz a kínai faluban — az megérti, mit jelent a felszabadulás. Szun Ten-jannak igaza volt: mindenkinek van termosza! S ez is Kína. Ez is Kína titkai közé való.

Lapozgatok jegyzőfüzetemben, kutatok emlékeimben: Kína titkait keresem. A mesebeli pagodák, tátott szájú sárkányok titkait még őrzi a nép, őrzik a paloták, a falak, a kapuk. De az a világ már régen eltűnt az időben. De őrzi a nép a hősök emlékét is, akik nem féltek a haláltól, mert nagyon szerették az életet s a titkukat továbbadták az embereknek, mielőtt odaálltak a puskacsövek elé, hogy utolsó kiáltásuk ébresztője legyen az elnyomottaknak, megszégyenítetteknek. Ez volt a titkuk. Vajon titok volt-e valóban? Beszéltem egy textilgyár igazgatójával, aki részt vett a Nagy Menetelésben. Tizenhárom hónapon át, naponta százkilométert is gyalogolva a poklok és csaták sűrűségében vonult délről északra a Vörös Hadsereg — és győzött. Mi volt ennek a győzelemnek a titka? — kérdezem. — Tehettünk másként? — vág vissza az öreg harcos. Vajon titok volt-e ez valóban? S beszéltünk új gyárak új munkásaival, az ansani nagykohó fiatal mérnökével, aki kint tanult a Szovjetunióban s aki tudta jól, hogy mire kell a vas, meg az acél, beszéltünk egy sangháji óvoda vezetőivel, finom és szerény asszonyokkal, akik tudományos módszerekkel bátorságra, igazságra, hazaszeretetre, a szép és jó megbecsülésére, a munka nagyságára tanították a három-négyéves apróságokat. Beszéltünk Kantonban a dzsunkák lakóival, akik télen-nyáron, tavasszal-ősszel ott élnek a Gyöngy folyón csendesen ringatódzó ladikokban s akik azt mondották nekünk, hetenként moziba járunk s a fiatalok meg táncestéket rendeznek a parton, a munkásklubokban. Ahogy az idő múlt, úgy értettük meg egyre tisztábban és világosabban Kína titkát: az élet szeretetét és a munka megbecsülését. Vajon valóban titok ez? Nem, Kínának nincs többé titka. Kína nyílt és egyszerű, hatalmas és erős, ismeri a múltat és tudja a jövőt. S mert bízik benne — dolgozik is érte. Azt mondja a világnak: íme, nincs többé titkom előttetek.

1954 KÉPZŐMŰVÉSZETI TÜKRE

Az V. magyar képzőművészeti kiállítás festményei

Az esztendő termése ismét betakaríttatott, mint öt év óta rendszeresen, a Műcsarnok december végén nyílt kiállításán. Ennek a termésnek érését, fejlődését az idén jóval több alkalma nyílt figyelemmel kísérni a képzőművészet egyre szélesedő baráti körének, mert képzőművészeti életünkbe sok-sok kiállítás nyújtott betekintési lehetőséget. De az igazi összefoglaló, az évi termés teljes egészében ott mutatkozik meg a Műcsarnokban, erényeivel és hibáival, őszinte törekvéseivel, eredményeivel és fogyatékosságaival, kísérleteivel, megtorpanásaival — a tiszta nemes búzával és a konkollyal együtt. Megmutatkozik az is, ki mennyire készítette elő saját talaját, melynek egyéni továbbmunkálásához az idén kormányzatunk jóval bőkezűbb támogatást nyújtott, mint az elmúlt években. Vagyis, kiderül az is, ki hogyan sáfárkodott saját tálentomaival és azokkal a tálentomokkal, melyeket időközben eszmeileg, elméletileg, erkölcsi és anyagi téren kapott. Ez utóbbiakban pedig — ismét le kell szögezni — ugyancsak nem volt hiány. Az évi termés talaja tehát kedvezően volt megágyazva.

Ha a kiállítást elsősorban ebből a szempontból tekintjük végig — ami idén nem oly fárasztó, mint tavaly, mert a múlt évi 800 műtárggyal szemben idén mintegy 450 szerepel — azt látjuk, hogy nagy általánosságban *képzőművészeti életünk hangja emberibb, őszintébb és közvetlenebb, s azon az úton van, hogy rátaláljon igazi hivatására:* a valóság tükrözésére, társadalomalakító, tudat- és emberségnevelő szerepére. S ezt bármilyen sokszor is halljuk, nem lehet elégszer emlékezetünkbe idézni.

A helyes útra való rátalálás jelét abban is látjuk, hogy kiszorultak az idén a kiállításból az utóbbi években kellemetlenül elburjánzott, művészetellenes fotografizmus és monumentalizmus riasztó balfogásai.

Nagy történelmi tablók sem szerepelnek az idén. *Bizonyos mértékig* ezt a tényt is pozitívumnak foghatjuk fel, s örvendetesnek a szocialista művészerkölcs szempontjából, mert a múlt és közelmúlt történelmének művészi megjelenítése iránt igen élénk a kereslet, olyannyira, hogy az ilyen témájú festményekkel szemben — az elmúlt öt év tapasztalata bizonyítja — a megrendelő, vagy vásárló közület hajlandó esztétikai mércéjét igen alacsonyra tenni. Ez a tény pedig nem valószínű, hogy képzőművészetünk ügyét előrevinné, de azt a veszélyt mindenképpen magában hordja, hogy fiatal és nem fiatal művészt egyaránt könnyű kereseti lehetőségre csábít. Nagy történelmi tablók alkotása festészetünknek természetesen továbbra is jelentékeny feladata, de képzőművészetünk úgy látszik, még nincs eléggé felkészülve rá és ennek a felismerésnek körvonalai is bennfoglaltanak a kiállításban.

Nemzeti kiállításainkon évek óta felmerül a kérdés: megszületett-e már és megszülethetett-e egyáltalában az a kimagasló nagy mű, mely képes kielégíteni a képzőművészetünkkel szemben felvetett eszmei és formai kívánalmakat?

Úgy érezzük és látjuk, hogy *Bernáth* Aurél freskóterve ad erre az évek óta visszatérő kérdésre feleletet. Tiszteletlenség lenne Bernáth mesternek e művével kapcsolatban az eléggé elkoptatott »fejlődés« kifejezést használni. De a műve láttán érzett elismerés és öröm mégis erre kényszerít bennünket. Bernáth Aurél példát mutatott arra, hogy egy nagy kvalitásokkal megáldott mester évek, nyilván nem mindig csak örömöket nyújtó szívós munkájával hogyan érlelt meg egy nagyszabású, minden részletében átgondolt és átérzett kompozíciót, melyben az ipari munkásság és a sport tematikáját a képzőművészet legnemesebb formanyelvén jelenítette meg. Bernáth Aurél, az intim, finom hangulatok kiváló mestere, tehetsége és becsvágya révén *ki tudott lépni önmagából:* az intimitásból a több térben lejátszódó nagy kompozíció monumentális porondjára. Egykori imbolygó, álmodozó alakjai ma földi lények, húsból-vérből való cselekvő emberek. Ez a nagy fejlődés, S ehhez hozzáadta színkultúrájának minden szépségét, a mesterség területén szerzett értékes tapasztalatát, egyéniségének gyöngéd poézisát. *Újjászületett képzőművészetünk nagy eredménye Bernáth Aurél freskóterve.*

Ezekután tegyünk kísérletet arra, hogy Bernáth Aurél freskótervének tükrében nézzük meg a kiállítás képeit. Tegyük először is e tükör elé az egy nemzedékkel fiatalabb, szintén nagyképességű *Domanovszky Endre* az évi munkásságát. Három nagyobb kompozíciója és egy portréja szerepel most. Termelése talán kissé sok is; ha nem is ártott lényegesen művei minőségének, de az elmélyültségüknek igen. Ismerjük és elismerjük Domanovszky nem mindennapi tehetségét, éppen ezért *tartalmasabb, elmélyültebb s befejezettebb alkotásokat vártunk volna tőle.* Domanovszky virtuóz ecsetjével kétségtelenül le tudja nyűgözni a nézőt, s egyúttal el is kápráztatja. De ezzel ő sem érheti be. A kiváló művész e négy képében, ha halványan is, de felfedezhető valami »tipikus« jelenség, amire talán rá kellene mutatni. Nevezetesen az, hogy engedményeket tesz a tetszés, tetszetősség érdekében, még önmaga benső meggyőződése ellenére is. Tavalyi, *Készülődés* című, valóban komoly és értékes művének idei továbbfejlesztésénél például egyik kritikusra hallgatva elejtette a középső leányfigura piros cipellőjét, s ez az elejtés szerintünk nem használt a kompozíció eszmei, formai és hangulati ötvözetének. (A kritikát is kritikával kell fogadni, s ez alól mi sem vonjuk ki magunkat.)

Bencze László az emberábrázolás, a portré tartotta fogva, ami további munkásságára bízvást lendítő hatással lesz. Mégis hiányzott, hogy ennek a folyton fejlődő, jó művésznek most nem hallhattuk korunkról és korunkhoz szóló mondanivalóit, melyek feltehetően megfogalmazva állanak tarsolyában. *Bán Béla Ifjúsági röpgyűlés* című, a felszabadulási pályázaton díjat nyert műve csupa jószándék, őszinte törekvés és Bán pályafutásának újabb állomása. Mégis azt javasolnánk: próbáljon meríteni Bernáth Aurél alkotómódszerének tanulságaiból, elsősorban annak érdekében, hogy görcsössége feloldódjék. *Pónyi Géza Virágárus leány* című festményével ismét magasabbra emelte művészi rangját. Kompozíciójának hangvétele szélesebb skálájú, s talán éppen ezért mélyrehatóbb is e festményének élménytnyújtó ereje.

Külön kellene szólnunk *Szőnyi* István tájképeiről, bár e festmények önmaguk szólnak önmagukért. Szó helyett azonban inkább örvendezzünk ismét azon, hogy van egy Szőnyi Istvánunk, aki oly sok igaz, szép és tartós élménnyel gazdagítja életünket.

Egy cikk keretében lehetetlen még csak felvázolni is mindazt a sok kérdést, melyet a kiállítás felvet. De befejezés előtt még egyet. Mint a művészettörténet lapjai, a múzeumok képtárai is illusztrálják, minden fokú és rangú művészi képesség érvényre juthat s kifejlődhet a maga határai között. S erre is látunk néhány rokonszenves, megszívlelendő példát. Utalhatnánk *Tóth* B. László csaknem muzeális értékű *Kisleányom* című festményére, mely a mesterséget állandóan építő, elmélyedő munka, az őszinte benső érzésekre való hallgatás, a kifejezni tudás és az intelligencia összjátékának megindító eredménye. S csaknem így jellemezhetnénk *Vén* Emil szerény, de távolról sem igénytelen szép csendéletét.

Be kellene még számolnunk *Diener-Dénes Rudolf* meghitt tájairól, *Hintz Gyula* érdekes és sok problémát felvető piktúrájának kibontakozó állásáról, *Mácsai* István jóirányú törekvéseiről, *Matttoni Eszter* tájképéről, a fiatal *Miha Nándor* két figyelemreméltó kísérletéről, *Mihálty* Pál komoly szentendrei tájáról, a *Móricz* Sándor újabb munkáinak gyöngéiről, *Perlott-Csaba* Vilmos és *Márffy* Ödön, a két kiváló idős mester friss alkotókészségéről, *Szilvássy* Margitnak Móricz Virágról festett karakteres képmásáról s a kiállítás egyik igen jó üzem-ábrázoló képéről, *Veszprémi* Endre munkájáról.

Végezetül pedig, mivel bizonyára közönség, kritikus és alkotóművész egyaránt úgy érzik, hogy sok felvetődött kérdés vár megválaszolásra, úgy véljük, 1955-ben itt volna az ideje egy kongresszus összehívásának, melyet a kiállításon felvetődött kérdések gondos sorrendbehelyezésével, a szovjet írókongresszus tanulságainak alapos figyelembevételével kellene előkészíteni. Ott pedig töltsenek tiszta vizet a pohárba, szerezzen érvényt az építő bírálat és önbírálat s remélhető, hogy a magyar képzőművészet a továbbiak folyamán hazai és nemzetközi viszonylatban újabb sikereket arat.

Dutka Mária

Kitüntetések

A Népköztársaság Elnöki Tanácsa kiváló munkájuk elismeréséül a »Munka Érdemrend« kitüntetést adományozta. *Jóboru* Magda oktatásügyi miniszterhelyettesnek, *Orbán* Lászlónak, az OM marxizmus—leninizmus oktatási főosztálya vezetőjének, *Hodászi* Edének, a szentgotthárdi általános gimnázium igazgatójának, *Parragh* Viktor kohó-üzemvezetőnek. Ugyanakkor számosan kapták meg a *»Szocialista Munkáért Érdemérem«* és a *»Munka Érdemérem«* kitüntetést. A Népköztársaság Elnöki Tanácsa a *»Magyar Népköztársaság érdemes művésze«* kitüntető címet adományozta *Boross* Gézának, a Vidám Színpad tagjának.

A kitüntetéseket Dobi István, a Népköztársaság Elnöki Tanácsának elnöke szombaton délben az Elnöki Tanács fogadótermében nyújtotta át.

*

A Népköztársaság Elnöki Tanácsa *Hajdú-Bihar, Szabolcs-Szatmár* és *Bács-Kiskún* megye felszabadulásának tizedik évfordulója alkalmából kormánykitüntetéseket adományozott. Számos dolgozó kapta meg kiemelkedő munkája elismeréséül a *Munka Érdemrend,* a *Szocialista Munkáért Érdemérem* és a *Munka Érdemérem* kitüntetést.

A kitüntetéseket Hajdú-Bihar és Szabolcs-Szatmár megye kitüntetettjeinek *Nagy* Dániel, a Népköztársaság Elnöki Tanácsának elnökhelyettese Debrecenben, Bács-Kiskun megye kiváló dolgozóinak pedig *Nezvál* Ferenc, az Elnöki Tanács tagja Kecskeméten szombaton délelőtt nyújtotta át.

A művészeti oktatók részére január 17-ig adják ki az ideiglenes működési engedélyt

A Népművészeti Intézet közli: A népművelési miniszter a SZOT elnökével egyetértésben, az elmúlt hetekben utasítást adott ki az öntevékeny művészeti csoportok szakmai vezetőinek munkafeltételeiről.

Az utasítás hatálya kiterjed a zene- és az énekkari karmesterekre, és korrepetitorokra, néptánc-csoportok oktatóira és segédoktatóira, színjátszó csoportok rendezőire és segédrendezőire, az egyes csoportok hangszeres kíséretét ellátó dolgozókra, bábjátszó csoportok vezetőire, képzőművészeti körök vezetőire.

Nem terjed ki a rendelet azokra a szakmai vezetőkre, akik falusi művészeti csoportot vezetnek és azokra sem, akik a művészeti csoportok szakmai vezetését társadalmi munkában végzik.

Az 1954. december 1-én működő szakmai vezetők csak ideiglenes működési engedéllyel foglalkoztathatók tovább. Ideiglenes működési engedély nélkül január 31-e után egyetlen szakmai vezető sem vezethet csoportot. Az ideiglenes működési igazolványokat az illetékes szervek január 17-én adják ki.

NAPI KRÓNIKA

— **Üdvözlő táviratot** intézett a SZOT elnöksége a Szakszervezeti Világszövetséghez tartozó Indonéz Szakszervezetek Központi Szövetségéhez, január 9-én kezdődő II. országos kongresszusa alkalmából.

— **90 mezőgazdasági szakfilmet** vetítenek a filmszínházak vidéki városainkban és falvainkban. Az idén legkiválóbb mezőgazdasági szakemberek bevonásával újabb 23 mezőgazdasági filmet gyártanak, melyek közül néhányat más népi demokratikus országokban is bemutatnak.

— **A tönkrement gázórák kicserélését** folyamatosan végzi a Fővárosi Gázszolgáltató Vállalat. Decemberben 13.000 órát cseréltek ki és kijavítottak sok ipari nagymérőt is. Az idén tovább gyorsítják a gázórák javítását, hogy minél hamarabb megszüntessék az átalányban használt gáz pazarlását.

— **Méhészeti cikkeket** hoz forgalomba a Méhészeti Szövetkezeti Vállalat. A régen keresett cikkeket mintegy száz kijelölt földművesszövetkezeti mezőgazdasági szaküzletben árusítják.

— **Növénytermelési továbbképzést** tartanak január 24-től február 19-ig az Agrártudományi Egyetem Továbbképző Intézetében. A Kertészeti és Szőlészeti Főiskolán január 24-től február 12-ig zöldségtermelési előadássorozatot rendeznek. A hallgatók a továbbképzés idejére rendes fizetésüket, útiköltségmegtérítést, élelmezési díjazást kapnak.

— **Északi madarak érkeztek** a szegedi Fehér tóra. Az első vendég, a vörösnyakú lúd, a Jeniszej folyó környékéről jött, majd rövid pihenő után dél felé vette útját. Megjelent a tavon egy hatalmas halfarkas is. Az északi vizekről érkező füles vöcskök a Fehér tó nádasai között találnak téli menedéket.

— **Primőr zöldségféléket** termesztenek a keszthelyi kísérleti gazdaság kertészetében. Az elmúlt napokban már több kosár zöldpaprikát, zöldhagymát és salátát küldtek a budapesti csemegeüzletekbe.

— **35 új Pobeda gépkocsit** kapott az elmúlt hetekben az Autótaxi Vállalat.

Enyhe idő

Budapesten szombaton 12 órakor a hőmérséklet plusz 1 fok, 21 órakor plusz 2 fok, a tengerszintre átszámított légnyomás 757 milliméter, alig változik.

Várható időjárás vasárnap estig: Enyhe, túlnyomóan borult, ködös időSokfelé eső, ónos eső. Mérsékelt keleti—délkeleti szél.

Várható legalacsonyabb hőmérséklet ma éjjel: mínusz 2—plusz 1, legmagasabb nappali hőmérséklet vasárnap: plusz 1—plusz 4 fok között. Délkeleten egyes helyeken 4 fok felett.

A fűtés alapjául szolgáló várható középhőmérséklet 0—plusz 3 fok között lesz.

*

HOJELENTÉS. A hegyeket jégpáncéllal fedett — sportolásra kevéssé alkalmas — hóréteg borítja. A nóviszonyokban lényeges javulás nem várható.

Hóretegvastagságok: Szabadsághegy 10 cm, Pilis-Dobogókő 16 cm, Klastrompuszta 8 cm, Királyháza 15 cm, Magyarkút 12 cm, Salgó-menedék 18 cm, Galyatető 24 cm, Kékestető 24 cm, Mátraháza 20 cm, Parád-Sasvár 14 cm, Bükkszentkereszt 30 cm, Diósgyőr 25 cm, Lillafüred 26 cm, Gézaháza 3 cm, Farkasgyepű 2 cm.

— **900 közalkalmazott** vett részt eddig téli üdülésben. Március végéig újabb ezer beutalt tölthet szabadságát a SZOT és a Közalkalmazottak Szakszervezete téli üdülőiben.

— **»A gépipar kiváló dolgozója«** címmel tüntette ki a kohó- és gépipari miniszter kiváló sajtómunkássága elismeréséül Gál Pált, a Szabad Nép, Faragó Istvánt, a Népszava, Somogyi Lajost, a Magyar Távirati Iroda, Boda Istvánt, az Északmagyarország és Fazekas Mártont, a KGM-sajtóiroda munkatársát.

A rádió rendkívüli hó- és útjelentési szolgálata

A Magyar Rádió a közlekedési szervek és a közlekedési dolgozók kérésére a közutak járhatóságáról állandó időpontban tájékoztatást ad a Kossuth-rádión.

Hétköznaponként reggel 4 óra 40 perckor és 7 óra 10 perckor — a hírek után. A délután 14 órakor sugárzott hírek között. Éjjel 0 óra 10 perckor — az éjféli híradás után. Ezenkívül minden hétköznap (szombat kivételével) rendkívüli tájékoztatást sugároz a Kossuth-rádió 19 óra 45 perctől 20 óráig.

Szombaton a Kossuth-adón 17 óra 10 perckor — a hírek után ad rendkívüli hójelentést a rádió.

Vasárnap a reggel 8 órai hírek között és 22 óra 10 perckor — a hírek után — ad a rádió közlekedési tájékoztatást.

Ezt a rendkívüli szolgálatot a rádió csak addig tartja fenn, amíg a rendkívüli időjárási, illetve útviszonyok ezt megkívánják.

— **Megváltozott a 62-es villamos végállomása.** Ezentúl a rákospalotai MÁV-állomás helyett a Szilágyi utcáig közlekednek. A Béke úti aluljáró építése miatt a 90-es, 91-es és 62-es villamosok csak egy vágányon közlekednek.

— **Új trolibuszvonallal** bővül a főváros közlekedési hálózata az első negyedévben. A 76-os jelzésű kocsik a Jászai Mari tértől a Keleti pályaudvarig közlekednek majd.

— **A Nagytétényi Gumigyár** lapunk december 12-i számában a »Hangfelvételi Kísérleti Telep«-ről megjelent közleménnyel kapcsolatban annak megállapítását kéri, hogy az említett »telep« részére berendezést nem szállított, mindössze másfél kiló hulladék vinidur-lemezt adott el, 42 forint értékben.

— **Tizenhárméves rablógyilkost** fogott el a weddingi (Nyugat-Németország) rendőrség. A kisfiú vadállati kegyetlenséggel meggyilkolta és kirabolta Rosalinde Dombrowski 74 éves nyugdíjas aszszonyt. Kihallgatása során elmondta, hogy sok amerikai gengszterfilmet látott s ezek hatására támadt a gondolata, hogy bűntény útján szerez pénzt. Bűntettének elkövetése után is moziba ment és megnézett egy új amerikai kalandorfilmet.

Lósport

A vasárnapi ügetőversenyre jelöltjeink a következők: I. Janika — Laci II. II. Hasznosbankó — Aladin — Musette. III. Ata — Arany — Bessy. IV. Betyár — Dervis — Oculi. V. Adél — Bejöhet — Acsa. VI. Aranykéz — Bomba — Ipolyszög. VII. Bordy Bella — Botrány — Bálvány. VIII. Borbála — Bevárlak — Annuska. IX. Carmen — Erzsébet — Alexandra. X. Artatlan — Csábító D. — Babona.

Német, lengyel, csehszlovák cirkuszok Budapesten — magyar cirkuszok külföldön

JÖN A BUSCH-CIRKUSZ

Kéthónapi, sikerekben gazdag vendégszereplés után hazafelé készül az *Aeros Cirkusz* művészgárdája és menazsériája. A magyar közönség számára sokáig emlékezetes lesz a Német Demokratikus Köztársaság *legnagyobb állami cirkuszegyüttesének* vendégjátéka, nemcsak a sok szórakoztató élményért, hanem azért is, mert *Budapesten téli időben még sohasem játszott cirkusz.* Egy ügyes technikai ötlet, a nyári előadásokra épült cirkusz fűtése azonban ezt a problémát is megoldotta és a most rendezett téli cirkuszelőadások látogatóközönsége éppoly jól érezte magát a kellemes temperatúrájú nézőtéren, mint a nyári szezon idején.

A két baráti állam illetékes körei elvi megállapodást létesítettek arra, hogy *a jövő év májusában* ugyancsak többhónapos vendégszereplésre *magyar cirkusztársulat utazik a Német Demokratikus Köztársaságba.* Ez év novemberétől a jövő év február végéig az Aeros Cirkusz lipcsei arénájában

magyar cirkuszelőadásokat

rendezünk, szintén kizárólag magyar artisták felléptével.

Tárgyalások folynak a *Lengyel Népköztársasággal*, a *Csehszlovák Köztársasággal* is egész cirkusztársulatok csere-ver. égjátékának létrehozása érdekében és a Finn-Magyar Társaság kezdeményezésére *Finnország* is élénk érdeklődést mutat a magyar artisták iránt. A közeli hetekben magyar hivatalos *szakmai küldöttség* utazik a Német Demokratikus Köztársaságba, a Csehszlovák Köztársaságba és a Lengyel Népköztársaságba, ezeknek a megállapodásoknak a perfektuálására.

Az Aeros Cirkusz vendégszereplése különben azt eredményezte többek között, hogy a városligeti *Cirkusz épületében ezentúl nyáron-télen egyaránt tartanak majd előadásokat.*

Langenfeld Károly, az Aeros Cirkusz igazgatója elmondotta, hogy a héten meglátogatták a *Hortobágyot* és ott négy magyarfajta szarvasmarhát, egy bikát és két borjút vásároltak. Ezeket idomítva, egy látványos

magyar cirkuszrevűben

fogják szerepeltetni. A magyar cirkuszrevű keretében magyar táncszámokat, énekszámokat fognak előadni, amelyeknek betanítására *Galambos* Erzsébet artistaművésznőt szerződtették, a jelenet egyik attrakciós száma pedig a világhírű magyar *Szabó*-ugrócsoport produkciója. A jövő évben ismét ellátogat hozzánk egy német cirkusz — lehet, hogy újra az Aerost láthatjuk vendégül.

Az Aeros Cirkusz különben program szerint január 15-én tartaná utolsó budapesti előadását, mert a következő napon már új vendégünk,

a Busch-cirkusz

kezdené meg vendégszereplését. A téli időjárás viszontagságai folytán azonban megtörténhetik, hogy a Busch Cirkusz megérkezése egy-két napot késik. Ebben az esetben az Aeros Cirkusz *meghosszabbítja vendégjátékát* mindaddig, amíg a Busch Cirkusz megérkezik és csak egy nappal előbb rendezi búcsúelőadását. *A Busch Cirkusz március 1-ig* marad Budapesten, társulatához mintegy 80 artistaművész tartozik. Elefántok, tigrisek, egyéb egzotikus állatok, lovak alkotják a cirkusz menazsériáját.

(i—ő)

Színházak és mozik műsora

Operaház: V: A diótörő (11). Traviata; op. négyessor. VI. és komb. V., XIII. 2. (7). H: Nincs előadás, K: Anyégin (7). Sze: Traviata; komb. VII., XIV. 2. (7). Cs: Bihari nótája (7). P: A rózsalovag; K. 4. (7). Szo: Carmen; komb. V., XIV. 2. (7). V: A diótörő (11). A bohémélet; P. 5. (7).

Erkel Színház: V: Operák, operettek (3). Faust (7). H: A M. All Hangversenyzenekar Beethoven-estje (8). K: Rigoletto; 16/4). (7). Sze: Lakmé (7). Cs: A trubadur; 3/5. Szo: A trubadur (7). V: A cigánybáró (7).

Nemzeti Színház: V. H. Sze. Cs. Szo. V: Az ember tragédiája (6). K: Armány és szerelem (7). P: Csongor és Tünde (7). Bérletek: K: Katona—Vörösmarty 4. Sze: Hevesi 5. Ujházy 4. P: Somlay, Bajor 4.

Katona József Színház: V. Sze. jövő V: A képzelt beteg (7). H. Cs. P. Szo: Pygmalion (7). K: Fáklyaláng (7). Bérletek: Sze: Sugár 4. Szo: Megyeri 5. V: Lendvay 5.

Magyar Néphadsereg Színháza: V. jövő V: Holnapra kiderül (fél 3). Zrínyi (7). P: Nincs előadás, H. K. Cs: Cyrano de Bergerac (7). Sze. Szo: Zrínyi (7).

Déryné Színház: V: Családások (3, 7). H. K. Sze. Cs: Nincs előadás. P. Szo: Néma levente (7). V: Családások (3). Néma levente (7).

Madách Színház: V: Nem magunkról (fél 3). Három nővér (7). H. P. Szo: Három nővér (7). K. Sze: Romeo és Júlia (7). Cs: Caesar és Cleopatra; XII. bérl. (7). V: Liliomfi (fél 3). Caesar és Cleopatra; VI. bérl. (7).

Madách Színház Kamaraszínháza: V. K. Sze. P. Szo: Egy pohár víz (7). H: Nincs előadás, Cs, jövő V: Nóra (7).

Fővárosi Operettszínház: V, jövő V: Szelistyei asszonyok (negyed 3 és 7). H: Nincs előadás, K. Sze. Cs. P. Szo: Csárdáskirálynő (7).

Blaha Lujza Színház (Dohány u. 42.): V, jövő V: Párisi vendég (3). Montmartrei ibolya (7). H: Nincs előadás, K. Sze. Cs. P. Szo: Párisi vendég (7).

Vidám Színpad: Egész héten, hétfő kivételével: Hol szorít a cipő? (7. V: 3 is).

Fővárosi Kis Színpad (VI., Jókai tér 10.): Egész héten, hétfő kivételével: Téli találat (fél 8. V: fél 4 is).

Petőfi Színház: Egész héten: Pál utcai fiúk (7. V: 3 is).

Jókai Színház: V. K. Sze. Cs. P. Szo, jövő V: A tanítónő (7). H: A kérők (4). Sze. Cs. P. Szo: A kérők (3).

Állami Bábszínház: V: Művész Maci (11). Csalavári Csalavér (3 és 5). Szigorúan bizalmas (fél 8). H: Nincs előadás. K. Sze. Cs. P: Szigorúan bizalmas (fél 8). Szo: Csalavári Csalavér (5). Szigorúan bizalmas (fél 8). V: Hófehérke (11). Műmas (fél 8). Szigorúan bizalmas (fél 8).

Jászai Mari Színház (Állami Faluszínház előadásai. Kölcsey u. 2.): Egész héten, péntek kivételével: Bújócska (7. V: fél 8).

Zeneakadémia: V: Szív küldi... (4 és 8). K: Vásáry Tamás Chopin-estje (8). Sze: M. Áll. Hangversenyzenekar; E. bérl. 1. (8). Szo: Magyar zenetört. Alt. isk. 4. bérl. hangv. (4). Purcell: Dido és Aeneas, Bartók: Cantata profana; D. bérl. 1. (8).

Bartók-terem: K: Schubert—Mendelssohn—Brahms-művek, hangl. IV. sor. 4. (7). P: Orosz és szovjet szerzők művei. Hangl. I. sor. 5. (fél 6). Tátrai-vonósnégyes kamaraestje. G. bérl. 1. (8). Szo: Verdi: Othello. Hangl. II. sor. 4. (7).

Építők Kodály Kultúrotthona (Nagymező u. 11.): Mikro-hanglemez előadások: V: Beethoven VII. szimfónia és C-moll zongoraverseny Rubinsteinnel (de. 11). Puccini: Manon Lescaut (7). K: Varázsfuvola Karajannal (7). Szo: Verdi: Requiem, vez.: Toscanini. Szólisták: Di Stefano, Barbieri, Siepi, Nelli (4). Parasztbecsület Giglival és Bajazzók Mario del Monacoval (7). V: Hánsel: Julius Caesar (11). Lehár: Vig özvegy: Elisabeth Schwartzkopf, Erich Kunz (7).

Budapest Varieté: Egész héten: Le az álarccal (8. Szo: fél 6 és fél 9. V: fél 3, fél 6 és fél 9).

Kamara Varieté: Egész héten: Lepsénynél még megvolt (6, fél 9. V: fél 4, 6 és fél 9).

Fővárosi Nagy Cirkusz: Egész héten: Aeros Cirkusz (3 és 7).

MOZIK MŰSORA:

2×2 NÉHA 5 (új színes magyar filmoperett): SZIKRA (Lenin krt. 120.) f10, f12, h2, 4. n7, f9. PUSKIN (Kossuth Lajos u. 18.) 9, 11, n2, f4, h6, 8. CORVIN (Kisfaludy kör) h4, 6, f9. ATTILA (Budafok) n6, f8, v. 3.

SIMON MENYHÉRT SZÜLETÉSE (új magyar film): (kísérőműsor: Operettalbum): VÖRÖS CSILLAG (Lenin krt. 45.) 3. hétre prol. 4, f7, 9. MÁJUS 1. (Mártírok útja 55.) 3. hétre prol. f4, 6, f9. UGOCSA (Ugocsa u. 10.) f4, 6, f9. MUNKÁS (Kápolna u. 3/b.) f4, h6, 8. HUNYADI (Kispest) f4, 6, f9. BRIGÁD (Pestlőrinc) f6, 8, v. 3. FÉNY (Ujpest) 3. hétre prol. f4, 6, f9. SZABADSÁGHEGYI (Evetke u. 2.) 8—9-én: 6, 8, v. 4. MOM KULTURotthon (Csörsz u. 18.) 9-én: 3, f6, 8.

SVÉD GYUFA és ALJEKO (két színes szovjet film egy műsorban): URÁNIA (Rákóczi út 21.) prol. 4. n7, f9. MŰVÉSZ (Lenin krt. 88.) f4, h6, 8. ZUGLOI (Angol u. 26.) f4, h6, 8.

EGY NYÁRON ÁT TÁNCOLT (magyarul beszélő svéd film): (16 éven felülieknek): DUNA (Fürst Sándor u. 7.) 4. hétre prol. f5, h7, 9. ünn. n3. VÖRÖSMARTY (Üllői út 4.) f10, f12, f2, f4, h6, 8. SZABADSÁG (Bartók Béla út 64.) prol. 10, 12, 2, 4, n7, f9.

KAMÉLIÁS HÖLGY (színes francia film: (16 éven felülieknek): KOSSUTH (Váci út 14.) 5. hétre prol. f5, h7, 9, v. n3. ÁLKOTMÁNY (Ujpest) f4, h6, 8. TÁNCSICS (Csepel) f4, f6, h8. TÁTRA (Pesterzsébet) 4, 6, n9.

HÁROM TESTŐR (színes francia film): TOLDI (Bajcsy-Zsilinszky út 36.) 3. hétre prol. f4, h6, 8. ÁRPÁD (Soroksár) 10-től: h6, 8.

ÉN ÉS A NAGYAPÁM (magyar filmvígjáték): (kísérőműsor: Ami megérthetetlen): FELSZABADULÁS (Flórián tér 3.) 3. hétre prol. f4, h6, 8. TANÁCS (Szt. István krt. 16.) 10, 12, n3, f5, h7, 9. SPORT (Thököly út 56.) 4, n7, f9. BALASSI (Pestimre) 6, 8, v. h4, csüt. szünnap.

ZÜRZAVAR A CIRKUSZBAN (színes csehszlovák filmvígjáték): DÓZSA (Róbert Károly krt. 59.) 4. n7, f9, v. 2, CSILLAG (Csillaghegy) h6, 8, v. f4.

1. Magyar híradó, 2. Az élet nyomában, 3. Lammermoori Lucia, 4. Festett róka: HIRADÓ (Lenin krt. 13.) Reggel 9-től este 11-ig folytatólag.

Pique Dame (kísérőműsor: Herend): VERSENY (Pataki István tér 14.) f6, h8, v. n4, UJVILÁG (R.-keresztúr) h6, 8, v. f4.

Senki nem tud semmit (csehszlovák filmvígjáték): BÁSTYA (Lenin krt. 8.) 5. hétre prol. 11. 1, 3, 5, 7, 9. MARX (Landler Jenő u. 39.) prol. h4, 6, n9. TINÓDI (Nagymező u. 8.) f4, h6, 8.

A kékvérosék erdejében (új színes magyar természetfilm): (kísérőműsor: Pixi és Mixi a cirkuszban): ADY (Tanács krt. 3.) f4, h6, 8. BETHLEN (Bethlen Gábor tér 3.) prol. 4, n7, f9, v. 2. BEM (Mártírok útja 5/b.) prol. f11, f1, f3, f5, f7, f9. KOLCSEY (Kispest) h6, 8, v. f4.

Bíróság előtt (francia film): GORKIJ (Akácfa u. 4.) prol. f4, h6, 8. HAZÁM (Váci út 150.) 4, n7, f2, k. 2.

SPORT

AZ 1954. ÉV SPORTBÍRÁLATA

»LEGSIKERESEBB SPORTÉVÜNK«-NEK méltán nevezhetjük az elmúlt esztendőt. Ez azonban csak mint »általános« jelző állja meg a helyét, mert tömegsportunk tekintetében már nem mondható az elmúlt év sikeresnek. Sportolóink és sportközönségünk nevelése, a sport magasabb eszméi iránti megértés terén is igen sok tennivalónk maradt erre az évre.

A VILÁG SPORT-ÉLVONALÁBA tartozik változatlanul vívásunk, labdarúgásunk, úszásunk, vízilabda- és öttusasportunk, s az elmúlt év tanúsága szerint felfejlődött oda kajaksportunk és férfi atlétikánk is. De már csak női vonalon tartozunk a világ legjobbjai közé tornában. Némileg javultunk teniszben és kerékpározásban — utóbbiban azonban csak pályán — (a kerékpáros közlekedés nagyobb szabadsága talán segítene). Tartjuk eddigi jó helyünket kosárlabdázásban, de a nőknél egy kis visszaesést tapasztaltunk; kézilabdázásban — ahol igen kevés volt a nemzetközi mértékünk — a nők javultak s a férfiak estek vissza. Fejlődött legfiatalabb labdasportunk, a röplabda is.

KOMOLY VISSZAESÉSRŐL kell azonban beszélni ökölvívásban és birkózásban, annak ellenére, hogy a Főiskolai VB-ben egyes ökölvívóink és birkózóink valamit javítottak. Itt vezetésbeli hibák vannak, amiket a szakemberek, edzők igyekezetét is meghiúsítják. Súlyemelésben sem javultunk, s mindhárom nehéz atlétikai sportunkban az utánpótlás sem kielégítő. Helyes volna — a labdarúgás, vívás, úszás példájára — régi, nagy ökölvívó- és birkózóbajnokaink eddiginél fokozottabb bevonása. Visszaestek asztaliteniszezőink is s ez csak némileg magyarázható az új japán ütővel — ami már nem is egészen új. Örvendetes azonban női játékosaink átlagának javulása. A visszaesett sportágak közé kell sorolnunk sportlövőinket is, akik csak olimpiai águnkban tartották — de csak idehaza — az olimpiai színvonalat.

A VALÓDI »NYÁRI« ÉS »TÉLI« SPORTÁGAK közül evezésben némi javulást láttunk a csehszlovákok elleni viadalon, de ez a klasszikus vízisportunk messze elmaradt sokkal fiatalabb testvérétől, a kajakozástól, nemcsak eredményekben, hanem tömegben is. Vitorlázásban a réginél nagyobb volt a versenyzőgárda, de nem volt nemzetközi mérkőzésünk. A »téli« sportokban lehetőségeink sokkal korlátozottabbak, mint a nyári sportokban. Korcsolyázásban és síelésben csak női vonalon beszélhetünk némi javulásról, ami azonban nagyon messze van még a nemzetközi élvonaltól, kivéve persze kitűnő műkorcsolyázó vegyes párjainkat. Jégkorongozóink lassú fejlődését jelzi négy csapatunk közel egyenlősége.

ÚJ VÉRKERINGÉST vitt gépállomásaink és falusi szövetkezeteink tehetséges lovasainak bekapcsolása a lovaglósportba, a tekézés is inkább a vidék sportja — bár itt nem beszélhetünk olyan új ötletekről, mint a lovaglásban. A motorsportok lassan előre haladnak, kapcsolatban versenygépeink fejlődésével, nemzetközi szereplésünk és az ötletes terepversenyek biztatóak a jövőre. Sportrepülésben és modellezésben is néhány kitűnő eredménnyel jelezték versenyzőink tehetségüket.

A NEMZETKÖZI MÉRKŐZÉSEK nagymértékben vitték előre minőségi sportunkat, pedig nem is volt a mostani év sem olimpiai, nem olimpiát előkészítő esztendő, amikor a múltban a teljesítmények a csúcspontjukat érték el. A nemzetközi mérkőzések mérlege összesítve igen kedvező, ami azt is mutatja, hogy jól megválogattuk és jól előkészítettük nemzetközi találkozóinkat — persze, itt is voltak kivételek. Meg kell azonban kettőt jegyezni: voltak sportágak — férfi- és női vonalon egyaránt — amelyeknek alkalmuk nyílott nemzetközi téren tanúságot tenni jó képességükről. Viszont voltak nemzetközi kötelezettséggel túlterhelt sportágak, illetve részekre bontva: csapatok és egyének, amelyeken és akiken a túlságba vitt külföldi mérkőzések és versenyek éreztették káros hatásukat, nemzetközi és hazai viszonylatban is. Persze, helyes az az elv, hogy főként jó eredményre képes csapatunk reprezentáljon. De: meg kell erősíteni középcsapatainkat és feljavítani minden sportágban átlagunkat, hogy kiszélesítsük a reprezentálás területét.

TÖMEGSPORTUNK az alapja minőségi sportunknak s erről az »arany alapról« nem is szabad letérni, még a legkecsegtetőbb nemzetközi vonatkozások kedvéért sem. És erre az alapra áldozni is kell, mert minden forint, amelyet a tömegesítésre áldozunk, bőségesen meghozza kamatát. Az eddigi MHK próbákból és versenyekből is kerültek ki világhírű bajnokok és rekorderek a magyar sport számára. Éppen ezért a minőségi sport mellett tavaly háttérbe szorult tömegsportunk — elsősorban az MHK — problémáit, az üzemi, hivatali és falusi sport kampányszerűségének megszüntetése mellett a dolgozók sportolásának állandósítását, továbbá az MHK, illetve tömegintézményeink (szpartakiád stb.) népszerűsítését és helyes elveinek lefektetését kell a most felállított és nagyon hasznos munkára hivatott Testnevelési Tudományos Tanácsnak első feladatai közé felvenni.

A LABDARÚGÁS ALAPJÁNAK VISSZAFEJLESZTÉSÉT, az NB II-ben most végrehajtott és a labdarúgás világtörténetében páratlanul álló 36-os kiesést éppen a »tömegesítés«, a jobb átlag elérésének szempontjából sem lehet helyeselni. Nagy városok, ipari és megyei gócpontok sportolóit vetjük itt vissza az országos küzdelemből helyi környezetükbe. Ez a labdarúgás országos vezetése számára is megnehezíti a tehetségekről való tájékozódást, a kibontakozó tehetség eltűnik szem elől, legalább is sokkal lassúbb lesz a fejlődése, nem szólva arról, hogy a labdarúgás sok-sokezer nézőt is veszít. A többi sportágban — igen helyesen — szélesítették az alapot, vidéki csapatok bevonásával. A legnépszerűbb sportágnak is meg kell találnia a tömegsport szempontjából célravezetőbb megoldást, esetleg NB III. alakjában. Nem szabad elfelejteni, hogy a labdarúgás legtöbb helyen — falun is — alapja és megindítója a többi sportág művelésének is.

AZ OLIMPIAI ELŐKÉSZÜLETEK éve előtt megnyugtató képet nyújt a magyar sport 1954-es éve, az elért nagyszerű eredmények, a feltűnt tehetségek minden jót ígérnek 1956-ra, az ausztráliai Melbourneben megtartandó olimpiára. Helyes is, hogyha a most következő évben a minőségi sport felé fordul a figyelem. A nagy nemzetközi találkozók, világ- és Európa-bajnokságok jól fogják előkészíteni a magyar sport képviselőit az olimpiára. Legtöbb sportágunkban — kivéve a birálatunkban visszaesőknek jelzetteket — már most is megnyugtató a felkészülés tárgyi és személyi része is. Fel kell azonban javítanunk ismét a visszaesett sportágakat, tovább kell fejlesztenünk az elmaradtakat. A legtökéletesebb olimpiai edzés és az erre irányuló sok nemzetközi mérkőzés közben sem szabad azonban megfeledkeznünk a jövőről: a még szélesebb tömegsporttal intézményesen biztosítanunk kell olimpiai és világbajnok, Európa-bajnok sportolóink megfelelő utánpótlását.

Földessy János

*

A Honvéd—Vörös Lobogó labdarúgó NB I. mérkőzésre, amelyet az Üllői úton játszanak le vasárnap de. 11 órai kezdettel, a Vörös Lobogó Gellér, Zakariás és Palotás nélkül áll ki. A Honvédban is kétes Bozsik és Czibor játéka.

Befejeződött a hastingsi sakkverseny, amelynek utolsó fordulóján Szabó legyőzte a jugoszláv Fuderert. Végeredmény: Szmiszlov és Keresz 7. Fuderer, Pachman és Szabó 5,5. Unzicker 5. Alexander 4,5. Donner 2,5. Fairhurst 1,5. Philipps 1 pont.

Szovjet és csehszlovák jégkorongyözelmek: Moszkvában: Szovjetunió—Svédország 4:2. Zürichben: Csehszlovákia—Svájc 8:1 (másodszor is).

Bp. Kinizsi—Bp. Szikra 6:3. A Béke Kupa jégkorongtorna küzdelmei során a Bp. Kinizsi megérdemelten győzött a Bp. Szikra csapata ellen, mely igen sok gólhelyzetet hagyott ki.

RÁDIÓMŰSOR

VASÁRNAP, JANUÁR 9.

KOSSUTH-RÁDIÓ: 4.30—8.00-ig: Reggeli zene. — 8.00: Hírek. — 8.10: Egy falu — egy nóta. — 9.00: Zenés fejtörő. — 10.00: Vasárnapi levél. — 10.10: Kívánsciak klubja. Gyermekrádió. — 11.00: Magyar írók, újságírók a Kínai Népköztársaságról. — 12.15: Hangképek a Bp. Vörös Lobogó—Bp. Honvéd bajnoki labdarúgómérkőzésről. — Utána, kb.: 12.40: Hanglemezek. — 13.15: Ajándékműsor. — 14.15: A rádió szimfonikus zenekara. — 15.25: Liszt: Nyugalom a bérci tetőn. — 15.30: Egy hét a külpolitikában. — 15.45: Szív küldi. — 16.15: Kilátó. A Rádió világirodalmi folyóirata. — 17.10: Tánczene. — 17.40: Kincses Kalendárium. — 18.40: A film diadalútja. Esemény. — 19.10: Szív küldi. — 19.30: Az épülő kommunizmus nagy országában. — 20.00: Esti Híradó. — 20.20: Helyszíni közvetítés Budapest zenés szórakozóhelyeiről. — 20.50: Zenés irodalmi műsor a téli estéről — 22.10: Szovjet szerzők operettjeiből. — 23.05: Budapest hangversenytermeiből. — 0.10: Virágénekek.

PETŐFI-RÁDIÓ: 8.00: Népi zenekar. — 8.30: Református vallásos félóra. — 9.00: Falurádió. — 9.30: Miska bácsi lemezesládája. — 10.10: Szív küldi. — 11.00: Népek dalai és táncai. — 11.50: Vidám zenés vasárnap délelőtt. — 12.30: A világirodalom humora. — 13.00: Művészlemezek. — 14.00: A magyar operettzenekar. — 15.00: Apáczai Csere János. Előadás. — 15.20: Népköltészet és néptánc. — 16.00: Népszerű operarészletek. — 17.00: A kiskakas gyémántfélkrajcárja. Zenés mesejáték. — 17.40: Könnyű szimfonikus zene. — 18.35: Brahms: H-moll klarinétötös. — 19.10: A szovjet írók II. kongresszusa. Devecseri Gábor jegyzetei. — 19.30: Batyubál. Népi zenés játék. — 20.35: Tánczene. — 21.30: Fúvószene. — 2158: Zenekari hangverseny.

HÉTFŐ, JANUÁR 10

KOSSUTH-RÁDIÓ: 4.40—8.22-ig: Reggeli zenés műsor. — 8.30: Zenekari hangverseny. — 9.20. Szellemi ébredő. Harmadik forduló: Természettudomány. — 9.40: Énekkar. — 10.10: Beethoven: Hat bagatell. — 10.30: Óvodások műsora. — 11.00: Magyar operákból. — 11.30: Egy orgonán játszik. — 16.00: Természettudományos folyóirat. — 16.25: A középiskolások zenei műsora. — 16.40: Népdalfeldolgozások. — 17.10: Válaszok falusi hallgatóknak. — 17.30: Egy falu — egy nóta. — 18.00: Riportműsor az Állami Faluszínházról. — 18.20: Táncok kórusok előadásában. — 18.40: Tudományos híradó. — 19.00: Ajándékműsor. — 20.00: Esti Híradó. — 20.20: Egy ember becsülete. Szimonov színműve. — 21.25: Operettrészletek. — 22.10: Tíz perc külpolitika. — 22.20: Hazánk zenei életéből. — 23.30: Népi zenekar. — 0.10: A Fodor-furulyahármas.

PETŐFI-RÁDIÓ: 14.00: Operarészletek. — 15.00: A Lengyel Rádió műsorából. — 15.40: Sárga bajszú katona. Elbeszélés. — 16.00: Szív küldi. — 16.30: Népi zenekar. — 17.00: A Csemszlovák Néphadsereg Művészegyüttese. — 17.25: Filmzene. — 18.00: Hanglemezek. — 18.30: Mozart kamaraműveiből. — 19.00: Az épülő kommunizmus nagy országában. — 19.30: Puskin megzenésített verseiből. — 19.50: Operalemezek. — 20.20: Sporthíradó. — 20.40: Tánczene. — 21.10: Magyar nóták. — 22.00: Zenekari hangverseny.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
ZALAI HÍRLAP
1965 MÁJ 1.

8

1021

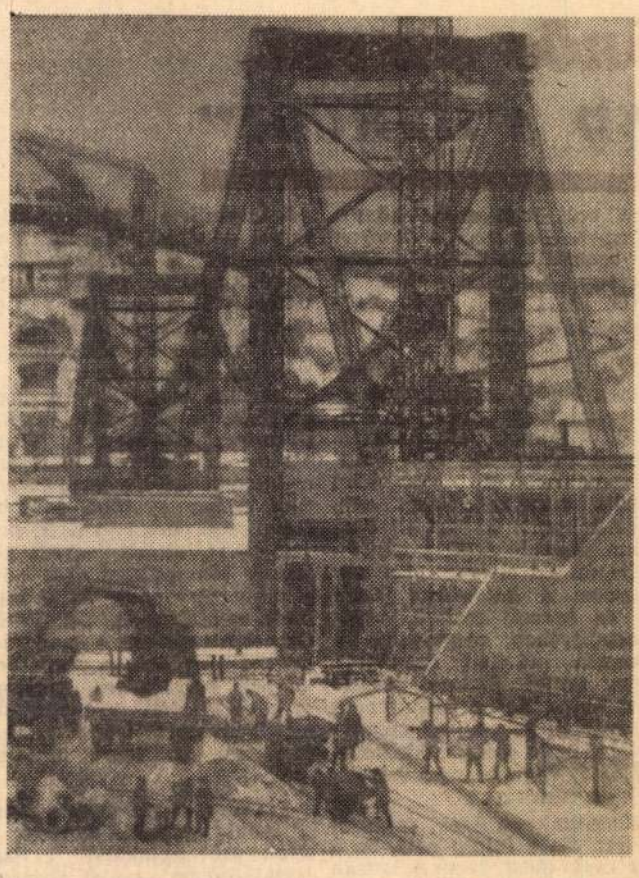

Mácsai István festménye: Épülő Erzsébet-híd

Az ember és a munka dicsérete a képzőművészetben

„Én őt dicsérem csak, az élet anyját;
Mitől jövendő győzelmünk ered;
A munkát dalolom, ki a szabadság
útjára visz gyász és romok felett..."
(Juhász Gyula: A munka)

„DOLGOZÓ EMBEREK KÖZÖTT" címen a Képzőművészek Szakszervezete kezdeményezésére már 1959-től kezdve évenként bemutatásra került egy-egy szép kiállítás, amelyen az ember és munkája volt a téma. Megelőzte a kiállításokat több művész hónapokra terjedő tartózkodása tsz-ekben, ipari- vagy bányavárosokban, ahol az ott élő emberekkel való személyes kapcsolat — ami gyakran barátsággá mélyült —, valamint az adott termelőmunkával történő közelebbi ismeretség — üvegfúvás, szövés, hídépítés, földmunka — ihletővé lett. A *„téma"* mindezen ismeretek birtokában természetességgel kért szót a műben, s a társadalmilag hasznos munka minden fajtája, a félelmetes földmarógépek, a szelíd tanítónő, vagy éppen muzsikáló ember nagy-nagy bensőséggel állt a művészi átírás előterébe.

A dolgozó emberrel, szorosabban véve a munkásosztály életével, harcával és hőseivel már a két világháború közötti periodusban foglalkoztak nem mindennapi tehetségű, marxista ideológiával áthatott művészek, mint *Derkovits Gyula, Dési Huber István*, valamint a Szocialista Képzőművészek Csoportjának fiatal, tudatos, vagy kevésbé tudatos, de szívvel és értelemmel a munkásmozgalomhoz vonzódó művészei. A derkovitsi életmű a szocialista realizmus első megvalósulása hazánkban, s legközvetlenebb hagyománya az új, most bontakozó művészetünknek. Formailag már nem egy követőre talált, de az átélés, a meggyőződöttség ereje még nem fűti éppolyan intenzitással a követők téma- és formaválasztását. Az utóbbi húsz esztendő természetesen változott munkafeltételeket teremtett, s ez a művészi munkára is vonatkozik, bizonyos szükségszerű eltérések mellett. *A társadalmi tulajdonú termelőeszköz más tudatot kell, hogy alakítson, mint a robotba görnyesztő, tőkéstulajdonú gép. Ez a megmásult viszony, a birtokon-belüliség adhat olyan megnövekedett öntudatot, amely a művészetben így vagy úgy, de tükröződik.* Nem érheti a „lakkozás" vádja művészeinket, ha képben-szoborban az ember és a munka szépsége és erkölcsi összetartozása jelentkezik.

SZINTE TÉMÁK szerint csoportosítható volna a jó munkaábrázolások sora, de lényegében minden téma egyetlen főcím alá sorolható, mert az aszfaltozás, a rakodás, az aratás, a műtét, vagy a versírás, mind a szocializmus építése címen foglalható össze. S mivel minden valamire való munka építés, ez meghatározza többé-kevésbé a stílust is, természetesen a művész sajátos alkatának és a hagyományoknak megfelelően. Így most a szerkesztő-elvű festészet az, ami az új mondanivalóknak legalkalmasabb kifejező formája.

Három olyan művész munkájáról adunk képet, akik ebben jeleset alkottak. Elsőnek *Kádár György: Egymillió lakást!* című nagy kompozícióját említjük, amelyben a mindennapi gazdaság-politikai program nyert pompás művészi megfogalmazást. Nem aggasztotta a művészt, hogy művészetével az aktualitások szolgálatába áll, mert ez mit sem von le képe valóságos értékéből, sőt többlete annak. A kompozíció a szép szerkezetű állványzaton foglalatoskodó munkások komolyságával, s a világos színek nemes harmóniájával a holnapok felé mutat.

A szocialista mezőgazdaság egyik legérettebb művészi megfogalmazása *Kurucz D. István: Cséplés* című festménye, amelyen az egy, hatalmas tagban megjelenő búzatáblában, a lágy hajlatú domb tetején magános — a távlattól aprónak tűnő kombájn dolgozik. Az ezüstös-sárga tengerben a kicsi feketés-piros gép magában győzi a beláthatatlan terület learatását. Ember nincs is a képen, de ettől mintha még monumentálisabb lenne a föld, amelyet már a teljesen kezessé szelidített géppel formál, termékenyít és szedi meg gyümölcsét. Az utóbbi évek legszebb és legmeggyőzőbb alkotása ez a témán belül.

A harmadik jellemző munka *Mácsai István: Épülő Erzsébet híd* című festménye, amely hűen tükrözi a budapesti emberek örömét és szeretetét az új híd iránt; a csodás, havas és hamvas budai part felé feszülő hatalmas, modern alkotmány pompás íveivel és pilléreivel, lábánál, a pesti parton dolgozó, hangyányi emberek, e szépség és nagyság alkotói.

HÁROM TELJESEN különböző temperamentumú művész különböző témájú, de azonos szándékú képeit említettük azzal a céllal, hogy a művészet, méghozzá a modern, korszerű magyar festészet tükrében lássuk az ember és a munka dicséretét.

Oelmacher Anna

VÖRÖS CSEPEL,
ESD A HARCOT"

nem volt párttagsági könyv, de egy sorban ment szuronyok elé azokkal, akik 1918 decemberében megalakították a KMP helyi szervezetét. Harcolt, megsebesült, hazajött, felesége tbc-t kapott a királyerdei földkunyhóban; feketelistára került, a telekrészleteket nem tudta fizetni a Hollandi Banknak, elárverezték, tönkre tették. De 1943 szeptemberében a többiekkel együtt sztrájkolt, mert nem akar háborút; őrséget áll Bagi Ilona síremlékénél, melynek feliratán ezt olvasta: *„Én már leteszem a kalapácsot, vedd fel és harcolj tovább!"* 1944 decemberében megtagadja a németek kiürítési parancsát, látja, amint Kormos László hősi halált hal a tűzharcban; a gyárba rohan, megakadályozza, hogy a fasiszták leszereljék és vagonba rakják a gépek egyrészét...

Elszálltak az évek, megöregedett, fia a fejére nőtt, de a tűz csak most kezdett igazán forrni vérében: *„Miénk az ország, magunknak építjük!"* Romot takarított társaival, pékséget szervezett, vetőgépért kenyeret cserélt Jánoshalmán, kábelt fektetett villámlás közepette a Kvassai zsilipnél. S mielőtt felvirradt az első szabad május elseje, a WM Gyár rohammunkásaival az ország első szocialista munkaversenyére hívott fel. *„Vörös Csepel, vezesd a harcot"* — harsogott a diadalmas tavaszi menetben, s a Váci út, Kőbánya, Ózd, Diósgyőr — az egész ország felelt szavukra tettekkel.

Szemtanúja vagyok, miként készülnek ma a huszadik szabad május ünnepére. A Vasmű szocialista brigádvezetője, akivel néhány szót váltottam, elmondta: a felszabadulási munkaversenyt tovább folytatják, cél: a jobb és gazdaságosabb munka mindenütt: a Fémműben, a Transzformátorgyárban, a Csőgyárban, a Szerszám- és az Egyedi Gépgyárban, a Híradástechnikai Üzemben és másutt. Vörös Csepel — Budapest ipari termelésének egytizede, hatvanezer ember — több és jobb motorkerékpárt, varrógépet, acélcsövet, huzalt, egyedi gépet és tömegcikket akar adni a népgazdaságnak és a külföldi rendelőknek. *„A Vörös Csepel hírnév ma a gazdasági munka hétköznapi tetteiben kötelez helytállásra, magunk és a világ előtt"* — hallottam a brigádvezetőtől és úgy éreztem, sok-sok társa nevében szól.

Tíz perc alatt Pesten vagyok a „zöld nyíllal". Kinézek a gyorsvasút ablakából: a Szabadkikötőben szovjet vasércet rakodnak, a Kőolajipari Vállalat tartályai a százhalombattai olajváros termékét várják, áll a Papírgyár új csarnoka, mintha intene a Posztógyár, a Maggyár, a sok-sok építkezés...

A májusi ünnep — ahogyan a brigádvezető mondta — több és jobb munkára szólít: legyünk következetesebbek, alaposabbak, hogy terveink gyorsabban valóra váljanak. Vörös Csepel ma erre hív fel, a májusi menetben ez hangzik majd a legszebben, — s a választ visszhangozza majd egy ország szíve-dobbanása.

Ilkei Csaba

Demény Ottó:

OTT KEZDŐDÖTT

Szürke kő, barna drót, poros fák,
élettelen élet, rideg fény.
Ott kezdődött a város valahol
a kanyargó vaspályák mentén.

Ahol bádogtetők suhogtak
a kerítés nélküli telken,
és korom hullt rájuk az égből,
amit a szél és eső elkent.

Majd egyre beljebb, ahol máló
vakolatú vén házak álltak.
Ablakaikon repedt függöny,
homlokukra írva — alázat.

Nem törli le róluk azt többé
az idő — s bennem él örökkön.
Itt kellett élnem s egy maréknyi
igaz örömért könyörögnöm

s kivágnom magam a fényre!
Im, az utódok szerencséje:
majd mosolyognak szavainkon:
ki érti, aki át nem élte?

---

erektől egy korty vizet kérek. ó hideg, tiszta víz volt, hozzá em jöhetett az én olasz Chianti borom, amit ajándékba aptam, amit az ülésben hozam, hogy otthon megkóstolom. szőlőben dolgozó ember fiát s feleségét hallgatta, amint zok nem hagyták őt békében,

napló

fülét rágták, hogy miért nem ette meg az apa fia kérését? Miért kellett a gyereknek is ijönni a szőlőbe, ahol most an a nyitás; kapálni kell? Körülnéztem a szerelvényt, megínáltam őket narancsal, hizen azt is kaptam, mert tudja, érem, egész Európát összeszidgálom én. Voltam én már - mindenhol; ismerem az országokat, embereket; látok tákat, várakat, virágzó fákat, rjadó vetéseket, gyümölcsöket és gyárakat, füstös, vilmosoktól csikorgó nagyvárokat. Most ott ültem az árokarton és meghallgattam az vődést. A falubeli gyerekek hát gyerekbált akartak rendezni — böjtben. Ki akarták róbálni, lesz-e valami bajuk, miért a tilos böjti időben mulatságot rendeznek? A mamák megsütötték a kalácsot, miegymást, a kislányok elkészítették a szendvicset, persze a gyerekek nem mondták meg, miért éppen ebben az időben rendezik meg a bált. Hallották az öreg emberektől, hogy böjtben táncolni — az halálos vétek; leszakad az ég; a világ elpusztul. Böjtölni, böjtölni, koplalni, koplalni kell. Meg imádkozni. Az apa fiát is kivitte a szőlőbe kapálni; fuccs lett a böjti táncnak. És most ott ültek a szőlőhegy lábánál, s azt mondta az apa: „Csak azért akartatok mulatságot?". „Csak", mondta durcásan a fiú, „Akkor sebaj; hiszen ma éppen vasárnap van", felelte apja. A gyerek arca, szíve feleengedett. „Hiszen mikor te még nem éltél, én sokszor dolgoztam — másoknak — vasárnap is. És itt vagyok", fejezte be a szót az apa.

Amerre jöttem, a magyar falvak üresek voltak; a mezőn, a szőlőkben, a kis gyümölcsösökben, meg a nagy almáskertekben dolgoztak az emberek: a gépek zakatoltak, az emberek megpezsdítették a munkát. Elvtárs, üresek voltak a magyar faluk, de az emberek a határban dolgoztak. Azt se kérdezték maguktól, sem az élettől, hogy milyen nap van ma ?— A munka napjai vannak errefelé, elvtárs!".

SZÍNHÁZ · ÉS · MŰVÉSZET

I. Magyar Képzőművészeti Kiállítás

Festészet. IV.

Makkay József „Falusi orvos gyermekeket vizsgál" c. festménye szintén sok megfigyelésen alapuló motívumot mutat nagyobb festői kultúra nélkül. Mácsai István „Reggel a gyermekotthonban" c. képén a dolgozók sokszázezreit érintő témát festett meg. A tömegek örömmel állnak meg a kép előtt. Ezen keresztül tudatosodnak meg bennük Népköztársaságunk eredményei. Kár, hogy a sok pozitívum mellett árnyoldal is van: az előadás módja szegényes, halásvadászó. Mácsai István tehetséges festő, ezt mutatja másik képe, az „Épülő falu" is, amelyen szintén látható, hogy Mácsai a mellékes dolgok irányában elcsúszik. Moldován István „Falusi traktorista lány" c. képe színes, derűs festmény. A dolgozó nő lehetőségeit mutatja meg. Mesterségbeli szempontból sok ellenmondás van benne: a kép kompozíciója naturalista elemeket mutat, a színek pedig ugyanakkor kissé dekorativra hangoltak. „Fiatal életek indulója" c. képe sok eredménye mellett abba a nagy hibába esett, hogy egyedül az erős színellentétekkel akarja elérni a hatást. Nagy fejlődést mutat a valóság tanulmányozása terén Molnár C. Pál „Gyár" c. képsorozatán. Tehetséges festő Moritz Sándor, „Összeállítják a szovjet kultivátort" c. képe a valóságból fakad, de befejezetlen s egyes színei nyersek.

Rendkívül derűs, eleven és hangulatos Nolipa István Pál «Város szélén» c. festménye. A művész találóan érzékelteti festői eszközökkel a megváltozott városszéli életet. Piri Kálmán «Termelőszövetkezeti csoport értekezlete» c. képét épúgy a bátortalan színezés és a fényképszerű kompozíció jellemzi, mint Csekei Zoltán képeit. Mindkettőnél igen nagy rajzkészség van, de a színezés bágyadt, erőtlen, elfogódott, a színek szerepe a rajzos elem mögött háttérbe szorul. Ez az egykedvűség nem alkalmas a téma kihangsúlyozására, ez naturalizmus. Pontos ábrázolásával tűnik ki Repcze János kissé egyhangú «Kövezők» c. képe. Rudnay Gyula szép kis festménye a mester életművének egyik gyöngyszeme. Eleven, színben talán szegényes Sajó Péter «Ifjú kovácsok» vagy Szabó Endre «Bányász» c. képe, Szentgyörgyi Kornél «Szénlapátoló» c. képe helyes próbálkozás. A művész önmagát festette meg gyári háttér előtt, erő és optimizmus van a festményben. Másik képe viszont megoldatlan. Nagy fejlődést mutat Torockai Oszvald is, aki a komor, széles festőiségből jutott el a derűs kompozícióig. Alakjai kissé zsúfoltan állnak, az anyagszerűséget nem sikerült teljesen keresztülvinnie, de nagyban és egészben jó képet festett, melyben népünk új, felszabadult típusait örökítette meg. A fiatal Váci András «Tárlatvezetés a szovjet kiállításon» c. képével helyes útra lépett, csak festői erőben kell gazdagodnia. Vidéky Brigitta alkotása szeretetteljes ábrázolás, csak nem eléggé konkrét. Vidovszky Béla egyik-másik képén nemes hagyományokat használ fel, anyagszerű hatásokat ér el. Hangulatos képei a szokásosnál nagyobb elmélyülést mutatnak. Festői kultúrában fiataljaink sokat tanulhatnak tőle. Zádor István Somlay portréja hűvös és objektív magatartásból fakadt. Tiszta, jószándékú valóságábrázolás mélyebb indítékok nélkül. Az előadás egyszerű módja megbecsülendő érték.

Végvári Lajos

Dokumentfilm Majakovszkijról

Majakovszkij forradalmi költészetét, ezt a lángolóan szocialista és hazafias, rendkívüli hatású életművet csak a felszabadulás után ismerhette meg a magyar olvasó. Megismerte és azonnal megszerette, mert érezte, hogy ez a költő a népek forradalmi hevét és erejét kiáltja világgá, a szabadságot énekli nemcsak minden sorában, hanem minden új, a valóságra tapintó jelzőjében is, s mint igaz költő, ki „tudatos jövőbe lát", a boldog és nagy jövendőt hirdeti. A magyar nép aztán elolvashatta Majakovszkij munkásságának méltatásait, megismerhette a költő életútját, mely szorosan összeforrt a Nagy Októberi Forradalomban megszületett szovjet nép szocializmust építő, majd megvalósító, s most a kommunizmust megteremtő útjával, mindazokkal az eszményekkel, amelyek ezt a népet napi munkájában, békeharcában, világot átformáló akaratában mélyen áthatják.

Most, ebben az 1950-ben készült dokument-filmben a magyar közönség végre szemtől-szembe is találkozik a költővel. Látja a most már róla elnevezett falut, ahol született, a környezetet, amelyben nevelkedett, a börtöncellákat, melyekben forradalmi tevékenysége miatt sinylődött, látja élete és munkája tárgyi dokumentumait, s látja megvalósulásukban eszméit egy olyan társadalomban, amilyenről a világirodalom leghaladóbb költői is csak álmodozhattak. Szemtől-szembe láthatja a költőt, amint meggyőződése tüzétől átfűtve néptömeg előtt versével „az élőkkel élő nyelven beszél", tanúja lehet egy ritka gazdag tevékenységű élet mozzanatainak és eredményeinek, s annak a forró szeretetnek, amely a népből feléje áradt életében és halálában. A film alkotóinak sikerült a költő jelentőségét olyan mértékben feltárni, hogy, mint Klebanov a Szovjetszkoje Iszkusztvóban megállapítja, a nézőben tudatosodik, miként kapcsolódik élete és művészete a kommunizmus építéséhez a Szovjetunióban és a dolgozó milliók békeharcához az egész világon.

A film elkíséri Majakovszkijt a kapitalista országokban tett útjaira, amelyekről sok, nálunk is kedvelt, harcos és szatirikus verse szól.

Feltárul a képeken Majakovszkij bensőséges viszonya a másik nagy szocialista íróhoz, Gorkijhoz, s az a bámulat, hála és hűség amely őt a Szovjetunió megteremtőjéhez, Leninhez és a nagy mű továbbépítőjéhez, Sztálinhoz fűzte.

Nekünk, magyaroknak, egy nagy élet példamutatásán kívül azt is bizonyítja a Majakovszkij-film, hogy egy szocialista országban mennyire összeforr a néppel az igaz költő s milyen tisztelet övezi a szocializmusban azt az embert, aki a nép jogát, s a magasabbrendű igazságot hirdeti. De példamutatás ez a film arra is, hogy dokumentumfilmgyártásunknak milyen úton kell haladnia nemcsak művészi rendezésben, az adatok összeszedésében, hanem a téma megválasztásában is.

—a.

„Szentiványéji álom"

a Margitszigeti Szinpadon

Ugyanez a hold, amely csütörtökön este befonta fényével a «Szentiványéji álom» tündéri és pajkos látomását a Margitszigeti Színpadon, úszott el az Avon fölött is négyszáz évvel ezelőtt; olyan ligetekben, amilyeneket a szigeti tölgyek és bársak állnak körül, kerülte az iskolát, a Grammar Schoolt, a gyermek Shakespeare a zöld stratfordi határban. Ott tanulta meg, milyen a „vadászt sejtő vadlúdsereg, vagy rőtlábú varjak csoportja», ott járta «a gyalogösvényt a szép zöld gyepen», amelyet «ki sem vehetni, mert nem járja nyom». Mindent a természettől tanult, mindent az ember, a társadalom és a millió gyökerű élet megfigyeléséből tanult meg ő. Azt a bonyodalmas és jókedvű játékot is, amelyet aztán harmincéves fejjel vetett papírra és színpadra, amelyet az emberi együgyűség, ügyetlenség és érzelmi zűrzavar, meg a képzelt tündérvilág rakoncátlanságainak és csalafintaságainak összevegyítése tesz olyan páratlanul vonzóvá és amelyet «Szentiványéji álom» címmel a képzelet és a tapasztalás legbájosabb remekműveként tisztel háromszázötven év óta a világ.

Megmutatni ezt a mesét ott, ahol gondolata megfogant: a fák alatt, az arany hold alatt, míg körül igazi vizek zúgnak s valódi rigó füttyent, olyan, szinte kertészi feladat, mint visszaültetni egy melegházban nőtt cserjét a szabadba, a boldog ég alá. Képzelőerő és a valóság ismerete, stílusérzék és művészi öntudat kell hozzá. Mindezeknek ura Major Tamás, a rendező, aki a művet már a Nemzeti Színházban is rendezte, most pedig elképzelését tágabb körben, szabadtéri színpadon is meg tudta valósítani. A természetes környezet adta lehetőségekkel helyesen él ez a rendezés s nem él vissza velük, megadja a shakespearei látvány mellett megillető jogát a shakespearei szónak és gondolatnak is. Hogy a megafonok elhelyezése nem egészen szerencsés, mert a nézőtér egyes pontjain a hang másfelől jön, mint ahol a színész beszél, leküzdhetetlen technikai akadály, amelyért sem rendező, sem más nem felelős, csak a szabad tér. Ezt pedig el kell tűrnie annak, aki Shakespeare-t szabad téren akarja hallani. Major Tamás a rendkívül dús, természetes környezetet a lehetőség határáig benépesítette mozgalmassággal és játékkal s szintén nem az ő hibája okozza, hanem a természet ereje, hogy azt az aránytalanságot, amely valódi fák és színészek, teljes égbolt és színpad között megvan, nem lehet eltüntetni s így a tömegjelenetek néha eltörpülnek csillagok, fűvek, bokrok és benyomások tömkelegével szemben. Shakespearenek, kivel pedig sírfelirata szerint «az élő természet meghalt», minden erejét meg kell feszítenie, hogy versenyre tudjon kelni a természettel s ez a verseny végül a rendezés segítségével mégis az ő javára dől el, mert a közönség a szabadtéri «Szentiványéji álom» után Shakespeare világával eltelten és felejthetetlen este emlékével lép ki a tündéri valóságból az emberi valóságba.

A színészek nagy részét: a viháncoló, eleven Puck szerepében az életerős Mészáros Ágit, az esetlen és mulatságos Zubolyban a néhol tragikomikus magaslatra emelkedő Ladányi Ferencet, a holdsugárból szőtt Titániában és Oberonban a finom Szörényi Évát és nemesen patétikus Ungvári Lászlót, Lukács Margitot, Bástit, Biharit, Bajót, Somogyvárit és Gábort már láttuk ezekben az alakításokban. Az új szereplők közül különösen ki kell emelni Ruttkai Éva me'eg, női humorral átjárt, igen kedves Heléná-ját, Tompa Sándor elragadóan mulatságos Dudás fuvó-foltozóját, Gellért Lajos szépen beszélő, emberi Egeusát, Ferrari Violetta kissé modern Hermiáját és Juhász József jó Gyalu ácsát. A sejtelmes táncok lenge, éjtszakai pil'angó-báljának képe, Arany János fordításának költői íze és Mendelssohnnak a shekespearei játékkal zsenialitásban is összeforrt muzsikája még hosszan elkísérte a szigeti estében szétoszló, megbűvölt közönséget.

M. B. B.

Felháborodva tiltakozunk...

A magyar dolgozó nép valamennyi rétege mély felháborodással bélyegzi meg az amerikai légirablók embertelen kegyetlenkedéseit. Szellemi és fizikai dolgozók egyaránt kifejezésre juttatják testvéri együttérzésüket Korea hős népe iránt.

dr. Weil Emil,

az Orvosegészségügyi Szakszervezet főtitkára:

— Felháborodva tiltakozunk az amerikai hadsereg embertelen gyilkosságai ellen. Szenvedélyes gyűlölettel fogadjuk a híreket arról, hogy az amerikai imperialisták a vesztett csaták feletti dühükben ártatlan gyermekeket, asszonyokat mészárolnak le vadállati kegyetlenséggel és pusztítanak el bombáikkal.

— De mélységes segíteniakarás is van bennünk, egészségügyi dolgozókban. Egyesek közülünk — a Koreában működő tábori kórház egészségügyi dolgozói — Koreában nyujtanak közvetlen segítséget e barbár bombázások áldozatainak, az itthon maradottak pedig az ő példájukon lelkesülve, fokozott munkateljesítménnyel teszik erősebbé népi demokráciánkat, a béketábor magyar szakaszát.

— A magyar egészségügyi dolgozók egyöntetűen követelik az amerikai haderők koreai kegyetlenkedéseinek azonnali beszüntetését. Követeljük a békés lakosság kiirtására parancsot adók felelősségrevonását, követeljük a hódító amerikai imperialisták csapatainak azonnali kivonását Koreából.

Vida Béla,

a Standard Villamossági N. V. sztahánovista műszerésze:

— A hős koreai nép iránti szolidaritásunk, a testvéri segíteniakarás hozta létre a már Koreában működő tábori kórházunkat, indította meg a szeretetcsomag-akciót és ennek eredményei a Koreai Héten elért ragyogó teljesítmények.

— Az Alkotmány ünnepére jó munkámért sztahánovista oklevéllel tüntetett ki népi demokráciánk. Ez arra kötelez, hogy még jobb munkát végezzek, tovább fokozzam teljesítményemet. Minden egyes százalék, amellyel az új normát túlteljesítem, egyben kifejezi tiltakozásomat az amerikai imperialisták barbár támadása ellen is.

Petz Bertalan,

a Rákosi Művek Martin-műhelyének sztahánovista olvasztára:

— Még jobb munkával, a termelékenység fokozásával fejezem ki csatlakozásomat a „Megvédjük a békét"-mozgalom Országos Tanácsának az ENSZ-hez intézett tiltakozó táviratához. Ökölbe szorul a kezem, ha az amerikai imperialisták terrorcselekményeiről hallok, amelyeket koreai testvéreim ellen nap mint nap elkövetnek. De ugyanakkor még acélosabbá válik az az elhatározásom, hogy tovább fokozzam a Koreai Héten elért eredményemet, hogy túlszárnyaljam az új normát. Nemcsak magam akarom ezt elérni, fiatal dolgozó-társaimat is megtanítom az észszerű munkára, hogy közös erőfeszítéssel, a békefront magyar szakaszának további erősítésével tiltakozzunk az amerikai imperialisták agressziója ellen.

Szekeres Róbert dr.

a VII. kerületi tanács végrehajtóbizottságának elnöke:

— Nem tudok eléggé kifejezést adni mélységes felháborodásomnak az amerikai imperialisták koreai agressziója felett. Vereségük feletti tehetetlen, elvakult dühükben ártatlan gyermekeket, asszonyokat, öregeket gyilkolnak a védtelen koreai városokban és falvakban, repülőgépekről döntik romba a szabadságáért küzdő nép szociális, egészségügyi, kulturintézményeit. Minden jóérzésű ember csak megvetéssel és izzó gyűlölettel felelhet ezekre az aljas cselekedetekre. De felelünk mással is. Innen, a távolból mutatjuk meg, hogy együtt vagyunk a megtámadottakkal és mindent elkövetünk, hogy megsegítsük a mi szabadságunkért is küzdő hősöket. A VII. kerület Koreába küldött kórházi felszerelés gyüjtési mozgalmában is egyike volt nemcsak a fővárosban, hanem az egész országban a legszebb eredményeket felmutató közületeknek. Most, hogy megindult a szeretetcsomag-akció, ezen a vonalon is méltóan vesszük majd ki részünket távolkeleti testvéreink megsegítéséből. Már eddig 32.000 forint értékű szeretetcsomag-utalványt osztottunk ki a kerületi üzemek dolgozói között és remélem, hogy a végső eredmény ennek sokszorosa lesz.

A termelésben élenjáró MNDSZ asszonyok találkozója

Csütörtökön délután az MNDSZ nagybudapesti központjának Széchenyi-utcai székházában összegyűltek az új normák túlteljesítésében kitünt MNDSZ-asszonyok, hogy kicseréljék tapasztalataikat és elmondják egymásnak, hogyan teljesítették túl a normát, milyen módszerrel érték el jó eredményeiket.

Eljöttek a MÁVAG, a Ganz Vagon, a Gyapjúmosó, az Elzett és más üzemek legjobban dolgozó asszonyai, akiket az MNDSZ Nagybudapesti Központjának szervezési osztálya nevében Nádas Klára üdvözölt.

Ezután barátságos uzsonna keretében vendégelték meg a megjelenteket, akik közül számosan örömmel mondták el, hogyan járulnak hozzá szorgalmas, lelkes munkájukkal a szocializmus építéséhez s ezen keresztül a béketábor erősítéséhez.

Ágócs Istvánné, a Gyapjúmosó szövőnője elmondotta, hogy ez év februárja óta négy gépen dolgozik, a koreai műszakban 238 százalékos teljesítményt ért el. Az Alkotmány ünnepén megkapta a kitünlető sztahánovista oklevelet.

Kerpata Istvánné Elzett-gyári dolgozó felszólalásában hangsúlyozta, a nődolgozók belátták, hogy szükség volt az új normákra és helyeslik azok bevezetését.

— Nekünk, magyar asszonyoknak is arra kell törekednünk — mondotta —, hogy munkánkkal segítsük a fegyverrel harcoló hős koreai népet és megvédjük azt a szabadságot és békét, amelyet a nagy Szovjetúniótól és annak szeretett vezérétől, Sztálin elvtárstól kaptunk. Megmutatjuk szeretett vezérünknek, Rákosi Mátyásnak, hogy mi, magyar asszonyok tudunk harcolni a békéért, szabad hazánk, szebb jövőnk védelméért.

A jelenlévők a késő esti órákban tapasztalatokkal gazdagodva távoztak, hogy azokat másnap üzemeikben már hasznosítsák is.

A MUOSZ távirata az Albán Munkapárt központi lapja alapításának évfordulója alkalmából

A Magyar Újságírók Országos Szövetsége a következő táviratot küldte az Albán Munkapárt Központi Lapja, a Zori i Popullit szerkesztőségének a lap alapításának nyolcadik évfordulója alkalmából:

„További sikereket kívánunk a Zori i Popullitnak abban a harcban, melyet mint az Albán Munkapárt és az albán nép erős fegyvere folytat a szocializmus építéséért és a békéért az imperialisták és titóista ügynökeik ellen."

Vasárnap békegyűlések lesznek Miskolcon, Debrecenben és Kecskeméten

Vasárnap Miskolc, Debrecen és Kecskemét városok békebizottságai békegyűléseket rendeznek. Miskolcon Apró Antal, a SZOT főtitkára, Debrecenben Kiss Károly, az MDP Központi Vezetőségének tagja és Kecskeméten Hidas István, az MDP Központi Vezetőségének tagja mond ünnepi beszédet. A három város békebizottságai és egész dolgozó népe lelkesen készülnek a békegyűlésekre.

A „Vidám Budapest" szombati és vasárnapi műsora

Budapest főváros tanácsa végrehajtóbizottságának népművelési osztálya augusztus 26-án és 27-én a „Vidám Budapest"-akció keretében a következő műsorokat rendezi:

Szombaton, 26-án este fél 8 órakor a Kálvária-téri „Kulich Gyula"-színpadon „Szállj te büszke ének" címmel a Ganz Vagongyár zenekara ad hangversenyt. Este 8 órakor az Ulrich NV kultúrgárdája népi táncokkal szerepel és bemutatja az „Orsai csomópont" című színművet. Ugyancsak 26-án, szombaton este 7 órakor a Császárfürdő kertjében az OTI zenekara ad műsort. A Rákosi Mátyás kultúrházban délután 4 órakor gyermekműsort rendeznek. A Károlyi-kertben este 8 órakor a rendőrség ad műsoros estet.

Vasárnap, 27-én délelőtt 10 órától a Hűvösvölgyben gyermekműsor lesz. Délután 5 órától vegyesműsor szórakoztatja a dolgozókat. A Vasas központi művészegyüttese este fél 8 órakor kezdi meg műsorát a „Kulich Gyula"-színpadon. A Rákosi Mátyás kultúrházban tarkaest keretében mutatkozik be a kultúrház tánc- és szinjátszó csoportja.

Délelőtt 11 órakor az óbudai hajógyár zenekara hangversenyt ad a Kolosy-téren. Albertfalván délután 4 órakor a Rákóczi-téren rendeznek szimfónikus hangversenyt.

Árcsökkenés a piacon

Pénteken 128 vagon élelmiszer érkezett a fővárosba, többek között 15 vagon paradicsom, 11 vagon zöldség, 10 vagon szilva, 9 vagon burgonya, sok paprika, dinnye, szőlő, hagyma, tojás, baromfi. A környékbeli termelők 162 kocsirakomány árut hoztak fel, autón is nagymennyiségű tojás és baromfi érkezett. Az árak csökkentek. A töltenivaló paprika ára 1.22—1.35, a paradicsompaprikáé 1.72—2.20, a fejeskáposztáé 1.12—1.44, a vöröskáposztáé 2.32, a zöldbabé 1.05, a Juliska-babé és a fejtenivaló babé 1.95, a csemegeszőlőé 2.80 forint volt kilogrammonként.

Kedvezményes nyárvégi pihenés

BALATONFÜRED
BALATONALMÁDI
TIHANY
SIÓFOK
BALATONFÖLDVÁR
BALATONLELLE
HÉVÍZ
HAJDÚSZOBOSZLÓ
JÓSVAFŐ
MISKOLC-TAPOLCA
SIKONDA
ÉRDLIGET

legszebb üdülőházaiban!

Pensióárak 35.— Ft.-tól egyheti tartózkodásnál!

Felvilágosítás, szobafoglalás a

IBUSZ

budapesti és vidéki irodáiban!

Felhívás!

Megbízóm átvenni kívánja **Rottmann Mihály** budapesti, XIII., Kiss József-u. 68. sz. a., **Kozár József** budapesti, XX. (Pesterzsébet), Előd-u. 69. sz. a., **Mandel Lipótné** budapesti, XIII., Kiss József-u. 117. sz. a., **Tocsán András** budapesti, VIII., Rákóczi-út 57. sz. a., **özv. Schwarcz Imréné** budapesti, VI., Jókai-u. 8. sz. a., **Schmidt Ferencné** budapesti, VI., Podmaniczky-utca 5. sz. a., **Zagyva Béla** budapesti, VI., Teréz-körút 35. sz. a., **Oravecz Lászlóné** budapesti, X., Bánya-u. 18. sz. a. és **Dankó István** ujpesti, Erzsébet-utca 25. sz. alatti fűszer-, illetve gyümölcs- és zöldségüzletének berendezését. Felhívom a hitelezőket, hogy követeléseiket nálam 8 napon belül írásban, mellőzés terhével jelentsék.

JANKA FERENC.
Budapest, V., Váci-utca 36.

Minden jót
együtt megtalál a
MAGYAR **Vasárnap**
legújabb számában.
Csupa színes, érdekes írás
Keresztrejtvényverseny, sakkrovat

Az eredmények láttára egyre nagyobb számban lépnek be a dolgozó parasztok a termelőszövetkezetekbe

Az ország minden részéből érkeznek hírek a termelőszövetkezeti csoportok felvilágosító mozgalmának újabb eredményeiről. A Szovjetunióból hazatért parasztküldöttség beszámolói újabb, hatalmas lendületet adtak ennek a mozgalomnak. Hogy dolgozó parasztságunk egyre inkább belátja, hogy a fejlődés útja a nagyüzemi társasgazdálkodás, arra példa a sok közül Lenti község, ahol valamennyi dolgozó paraszt belépett a termelőszövetkezeti csoportba.

Az Alkotmány ünnepén Alsószenterzsébeten 161 taggal 57 dolgozó parasztcsalád alakított termelőszövetkezeti csoportot.

A kiskunfélegyházi járásban augusztus 20-án Csolyospálos községben 41 taggal és 220 hold földdel megalakult a termelőcsoport. Sulka Sándor, a csoport elnöke az alakuló ünnepségen hálás köszönetet mondott a Pártnak és Rákosi Mátyásnak, hogy segítségükkel és iránymutatásukkal megtalálták felemelkedésük útját.

Zala megyében a neszelei és nekeresdi termelőszövetkezeti csoportok egyesültek. Az egyesült csoport neve: «Dicsőség Sztálinnak».

Bács-Kiskun és Borsod-Abauj-Zemplén megye is megkapta a begyüjtési kedvezményt

A minisztertanács felhatalmazása alapján a belkereskedelmi miniszter Bács-Kiskun és Borsod-Abauj-Zemplén megyék területére is kiterjesztette a már korábban Hajdú, Békés, Szolnok és Heves megye részére biztosított «C» őrlési kedvezményt, s így ebben a két vármegyében is a «C» gabona után járó, fejadagon felüli vámőrlési kedvezményt a jelenleginek kétszeresére emelte fel.

Hajdú-Bihar megye dolgozó parasztsága nagy lelkesedéssel fogadta a minisztertanács határozatát a dupla vámőrlésről, amellyel a nép kormánya a begyüjtést túlteljesítő megyék dolgozó parasztjait jutalmazta.

Sorozatos angol határsértések Kínában

Kantonból jelentik: Je Csien-Jin tábornok, a Kínai Népköztársaság kvantungi tartományának elnöke és a kvantungi néphadsereg parancsnoka nyilatkozott egy brit hadihajónak kínai vizekre történt behatolásáról.

— Partvédelmi egységeink jelentették — mondotta —, hogy auguszus 17-én reggel egy brit hadihajó, amely a Mansan szigetcsoporthoz tartozó Kajfung-sziget felől jött, hirtelen behatolt a kínai vizekre, miután áthaladt a Lingting és Tam kon kínai szigetek között húzódó csatornán. A behatoló brit hadihajót azonnal figyelmeztették a kínai néphadsereg partvédelmi egységei. A brit hadihajó több mint húsz ágyúlövést adott le csapatainkra, majd további két lövést adott le, miközben visszafordult a hongkongi vizekre.

— Ez nem az első eset, amelyről jelentést kaptam, hogy kínai vízterületre behatoló brit hadihajók hasonló incidenseket idéztek elő.

Brit repülőgépek ismételten berepültek a kínai légi térbe és felderítéseket végeztek, máskor teljesen felszerelt brit katonák kínai területre léptek.

— Ünnepélyesen kijelentem, hogy a hongkongi brit hatóságoknak kell viselniök minden felelősséget a határsértésekért, valamint a brit hadsereg, légihaderő és tengerészet provokációinak minden következményéért.

Jugoszláv fasiszták újabb provokációi az albán határon

Tiranából jelentik: A belgrádi fasiszta bűnözők folytatják fegyveres kihívásaikat az albán határon és augusztus 8-ától 21-éig hat ízben követtek el provokáló cselekményeket, négy esetben szárazföldön, két esetben pedig a levegőben.

Hatezer bányász és kétezer bányászgyerek nyaralt augusztus végéig a szakszervezeti üdülőkben.

Budapesten a kerületi békebizottságok egyik legfontosabb feladatuknak tekintik, hogy a főváros lakosságának legszélesebb retegeiben tudatosítsák a békéért folyó harc jelentőségét. A VI/22. körzet békebizottságának 150 tagja állandó és szoros kapcsolatokat tart fenn a házak lakóival. Felvilágosítják a lakókat a napi politika kérdéseiről és elsősorban a béke ügyét érintő eseményeket beszélik meg.

A dolgozó tömegek nyomására az osztrák hatóságok beszüntették az eljárást a gráci építőmunkások ellen.

Lopásért és okirathamisításért elítéltek három jobboldali szociáldemokratát

A budapesti büntetőtörvényszék Jónás-tanácsa a MÁVAG delejutcai kultúrtermében tartott tárgyalást abban a lopási és okirahamisítási perben, amelyet nemrég az üzem fémesztergaműhelyében lepleztek le. A vádlottak jobboldali szociáldemokraták: Győri István, Barát Gyula és Frank Jenő. Mind hármuknak a MÁVAG-gyár munkásainak jelenlétében kellett felelniök súlyos tettükért.

A tárgyalás megnyitása után Szabó Lajos, a munkásból lett államügyész ismertette a vádiratot, amely szerint Győr István — felszabadulás előtt a Horthy-rendszer és a tőkések ügynöke, felszabadulás után szociáldemokrata párttag — becsmérelte a Szovjetuniót és a magyar népi demokráciát, majd bércsalást szervezett s lopásra, okirathamisításra bujtotta fel a fémesztergaműhely két másik munkását, Barátot és Frankot, akik a művezető irodájából lepecsételt munkalapokat loptak ki, azokra aláírást hamisítottak, s így el nem végzett munkáért sok-sokezer forintot vettek fel.

A vádlottak tagadni próbáltak. A terem hallgatósága, a több mint másfélezer dolgozó ember, felháborodottan figyelte a népi demokrácia ellenségeinek hazug védekezését. A tanuk vallomása azonban mindent rábizonyított Győr Istvánra és társaira, a hallgatóság füttyel tüntetett Győr ellen, amikor a tanuk arról vallottak, hogy Suhajda művezetőt, mivel leleplezte Győr István üzelmeit, megfenyegette, hogy elteszi láb alól. A tárgyaláson kiderült, hogy Győr István szorgalmasan terjesztette az üzemben Amerika hangjának rémhíreit, Frank Jenő pedig korábban már több hónapot ült tiltott határátlépésért.

Az ügyészi vádbeszéd után s a védőbeszédek elhangzása után a Jónás-tanács Győr Istvánt 3 évi, Barát Gyulát 2 évi, Frank Jenőt 1 évi és 8 hónapi börtönre ítélte.

Színházak és mozik műsora:

Margitszigeti Szinpad: Vas.: Parasztbecsület, Bajazzók (½8)
Állatkerti Szinpad: Vas.: Román együttes (½8)
Károlyi-kert: Vas.: Rádiózenekar (8)
Vidám Park: Szo és Vas.: Vidám esték (8)
Fővárosi Nagycirkusz: Egész héten: Vadállatok a cirkuszban (¼4, 8)

A Rádió színházi műsora:

Szombat: Becsület (Petőfi 19.20). Vas.: A verbunkos cigány (Petőfi 19.30).

Mozik műsora

SZERENCSE FEL (bányászfilm) URÁNIA (Rákóczi-út 21.) 4, ¼7, ½9, DÓZSA (Róbert Károly-krt. 61.) 4, 6, 8, MUNKÁS (Kápolna-u. 3/b.) ¾6, 8, v. ½4, TÁNCSICS (Csepel) 6, ½9, v, ¾4, KORZÓ (Ujpest) 4, ¼7, ½9, ROYAL (Kispest) 6, 8, vas. 4 is.
AZ UZSORÁS (Balzac elbeszélése nyomán) Prolongálva! **Vörös Csillag** (Erzsébet-krt. 45.) 5, 7, 9, FORUM (Kossuth Lajos-u. 18.) ½5, ¼7, ½9.
KATKA (vígjáték) **Szikra** (Teréz-krt. 60.) 5, 7, 9, MÁJUS 1. (Mártirok-útja 55.) ½5, ½7, ½9, FELSZABADULÁS (Flórián-tér 3.) ½5, ½7, ½9, TÁTRA (Pesterzsébet) ½6, ½8, vas. ½4, BRIGÁD (Pilisrinc) ½6, ½8, vas. ½4.
VIHAR ELŐTT (szicíliai halászfilm) DUNA (Fürst S.-u. 7.) ½5, ¾7. 9, CORVIN (Kisfaludi-kőz) 4, 6, 8.
MAJAKOVSZKIJ FÁKLYA (Teréz-krt. 28.) ½5-től vas. 3-tól este 11-ig folytatólag.
CSIHOSTYI CSODA kiséröműsor a Hazám, Olympia, Petőfi és Brigád filmszínházban.
VITAMIN A. B. C. kiséröműsor a Komara és Tinódi filmszínházban.
RAJTTÓL A CÉLIG kiséröműsor az Uránia, Vörös Csillag, Munkás, Táncsics és Korzó (Ujpest) filmszínházakban.
PJATNYICKIJ KÓRUS kiséröműsor az Ady filmszínházban.
ÁZSIA ASSZONYAI A BÉKÉÉRT kiséröműsor a József Attila filmszínházban.
Az Orel gőzös pusztulása (tengerészfilm) KAMARA (Dohány-u. 42.) ½5, ½7, ½9, UGOCSA (Ugocsa-u. 10.) 4, 6, 8.
Külvárosi fiúk ADY (Somogyi Béla-út 3.) 4, 6, 8.
El a kezekkel Koreától! (dokumentfilm) és **A béke legyőzi a háborút** ZUGLÓI (Angol-u. 26.) ½5 ½7 ½9.
Becsületbiróság (magyarul beszélő szovjet film) SZABADSÁG (Bartók Béla-út 64.) ½5 ½7, ½9.
Győzelmes visszatérés BÁSTYA (Erzsébet-krt. 8.) 11, ½2, 4, ½7, 9.
Diadalmas Péter (történelmi film) ÓBUDA (Selmeci-u. 14.) ½5 ½7 ½9
Halló Moszkva (zenés vígjáték) BETHLEN (Bethlen-tér 3.) ½5, ½7, ½9.
Jégmezők lovagja (történelmi film) SAVOY (Üllői-út 4.) 4, ¼7, ½9.
Végzetes éjszaka (magyarul beszélő szovjet film) TINÓDI (Nagymező-utca 8.) ½5, ½7, ½9.
Legény a Tajgáról (vígjáték) KOSSUTH (Váci-út 14.) 4, ¼7, ½9.
Milliomos úr szerelmes (vígjáték) STUDIÓ (Akácfa-u. 4.) 4, ¼7, ½9.
Figaró házassága (Mozart operája) PÁTRIA (Népszinház-u. 13.) 4, ¼7, ½9.
Viharos alkonyat TÁTRA (Üllői-út 63.) ½5, ½7, ½9.
Szibériai rapszódia (szines, zenés film) VESTA (Erzsébet-krt. 39.) 4 ½7 9.
Az ezred fia (magyarul beszélő szovjet film) ROXY (Rákóczi-út 82.) ½11, ½1, ½3, ½5, ½7, ½9.
Tengerész lánya (vígjáték) JÓZSEF ATTILA (Kálvária-tér 7.) 4, ¼7, ½9, PETŐFI (Rottenbiller-u. 37.) ½5, ¾7, 9.
Egy asszony elindul (magyar film) ELIT (Szent István-krt. 16.) ½5, ½7, ½9.
Boldog aratás (magyarul beszélő szovjet film) BODOGRÁF (József-krt. 63.) ½5, ½7, ½9, GLÓRIA (Thököly-út 56.) ½5, ½7, ½9.
Gazdag menyasszony (zenés vígjáték) PLUTO (Kerepesi-út 44.) ½5 ½7 ½9
Egy életen át (dráma) KRISZTINA (Krisztina-krt. 155.) 4, 6, 8, csütörtökön szünnap.
Csendháborító (vígjáték) HAZÁM (Váci-út 150.) 4, 6, 8.
Makacs menyecskék (vígjáték) OLYMPIA (Erzsébet-krt. 26.) ½5, ½7, ½9
Hiradó mozi 1. A béke ifjú harcosai, 2. A cigaretta élete, 3. Magyar és szovjet hiradó, 4. Tavasz a hegyekben (színes film) Reggel 9-től este 11-ig folytatólag.

A sydnei kikötőben a kikötőmunkások megtagadták két Koreába irányított fegyverszállító hajó rakodását.

Kis- és apróhirdetések

Hirdetések felvétele

főkiadóhivatalunkban: V., Bajcsy-Zsilinszky-út 34., fiókkiadóhivatalainkban: V., Bajcsy-Zsilinszky-út 78., József-körút 14., Kossuth Lajos-utca 4., Szervita-tér 10., Bartók Béla-út 32., Endresz György-tér 2., Krisztina-körút 135. és a hirdetőirodákban. Vidékiek a hirdetési díjat a 936.538. számú csekkbefizetési lapon, vagy postautalvány felhasználásával küldhetik be.

DIJSZABÁS:

HÉTKÖZNAP:

Apróhirdetés szavanként —.60. Keretes apró szavanként 1.—. Kishirdetés mm-soronként 1.20. A legkisebb hirdetés 10 szó.

VASÁRNAP:

Apróhirdetés csak a pesti, vagy csak a vidéki kiadásban szavanként 1.40, összes példányban szavanként 1.80. Keretes apróhirdetés csak a pesti, vagy csak a vidéki kiadásban szavanként 2.20, összes példányokban 2.50. Kishirdetés csak a pesti vagy csak a vidéki kiadásban mm-soronként 2.60. Összes példányokban 3.—. Szombaton a vasárnapra feladott kis- és apróhirdetések után 25% felárat számítunk fel.

Házasság, levelezés

hirdetés hetenként egyszer, csütörtökön jelenik meg. Apróhirdetés szavanként 1.—, keretes apró szavanként 1.60, kishirdetés m/m-ként 2.— Ft.

BERENDEZÉS

Bútor

VESZEK hálót, kombinálttat, egyes bútordarabokat, egész háztartást magas áron. Hívásra azonnal jövök.
T. 341-471 FUCHS
Ghyczy, Jellinek, Frankó

Gyermekkocsi, gyermekágy, összecsukós ágy legolcsóbban Prohászkától. Zichy Jenő-uta negyvenhat. Javítást vállal.

Bútorszövetet iutánvosan termelőnél vásárolion Szövőműhely Légrády Károly-utca 12.

MAGAS ÁRON VESZEK BÚTORT, RUHÁT és teloszlatott háztartást VARGA T.: 343—605.

Bútorok, hálók, kombinált szobák, úriszobák, egyes bútorok jó minőségben fizetési kedvezménnyel is kaphatók Akácfa-utca hét. szuterén, Gerstl.

VESZEK használt HÁLÓSZOBÁT, KONYHÁT és egyes bútordarabokat Ecseri-út 4/b. 199. fülke. 224—413.

Kétfekhelyes garnitura, alig használt, nagyon jó állapotban két fotellel, két székkel eladó. Wahrmann-utca 36. II. 3 Pozsonyi-út sarok.

VESZEK HÁLÓSZOBÁT, kombinált bútorokat, egész háztartást. Rózsavölgyi, Ecseri-út 4.
T. 141-571

Korabeli antik bútorok, képek, szőnyeg, porcelán privátnak eladó. 114—565.

Szőnyeg

Perzsaszőnyegek legolcsóbban eladók. Podmaniczky-utca tizenhét, I. Brandlnál.

Mindenfajta SZŐNYEGET nagyméretűt is, most magas áron VESZ OKTOGON SZŐNYEG. Teréz-krt 11. T.: 424—434

2 drb 3x2-es és néhány összekötő perzsaszőnyeg sürgősen, jutányosan eladó. Árató, Királyi Pál-u. 13/a. III. 1.

VESZEK **SZŐNYEGET, gépit, hibásat** is, ruhát, egyenruhát ponyvát. TÜZA. **185—205.** Ecseri-út 4/b. 140-es fülke

Perzsaszőnyegek eladók. XI., Kruspér-utca 3. II. 25.

Szőnyegjavitás (használt) Burgernél ismert műhelyében. Ó-utca harminchét. Tel.: 311—576.

Egyéb berend

10—25—30 és 75 lit. űrt. **BOYLEREK** raktáron. VÉTEL — ELADÁS. **AUDION** VI. Nagymező-u 31 T. 123-129

Üzleti polcokat, pultokat, galériát egészséges deszkát, berendát veszek Tel.: 335—535

PARKETTKÉPE 2 és 3 kefés raktáron. VÉTEL — ELADÁS. **Audion** VI. Nagymező-u.31. T. 123-129

Csillárt Vogel csillárüzemtől. Részlet, javítás, felüvegezés. Alkalmi vételek. Mária Terézia-tér egy.

HANGSZER

Büsendorfer, Förster, Stingl, Lauberger stb. világmárkák meglepő olcsón, jótállással. Fenyőné, Erzsébet-körút huszonhat.

Zongorát vagy pianinót privától sürgősen készpénzért vennék. Telefon: 221—396

Zongorát vagy pianinót vennék. Tel.: 223—027. Dohány-utca hatvanhat. Étkezdében. Zsoldos.

Készpénzért vennék privától sürgősen zongorát vagy pianinót. Telefon: 423—530.

Vennék zongorát vagy pianinót azonnali átvételre. Rottenbiller-utca huszonegy. T.: 226-712. (Kramberger.)

Vennék sürgősen **zongorát** vagy pianinót! Ajánlatot 110-823 telefonon!

Harmóniumot bármily állapotban veszek. Demény, Lázár-utca 13. Telefon: 311—209.

Tangóharmonikát privától vennék. Blockner, Budapest Városház-utca tíz

Tanulózongora 2500 keresztpüros miniozongora háromezerötszáztól Pianinók olcsón. Radványinál. Rákóczi-út 55.

RÁDIÓ GRAMOFON

Rádióját hibásan is megveszem, hívásra érte megyek Borsfay, Király-utca kilencvenkettő. Tel.: 228—682.

FOTÓ, OPTIKA

Super Ikonta beépített fénymérős fényképezőgép sürgősen eladó. Telefon: 144—075.

RUHÁZAT

FIGYELEM!
férfiruhákért, kabátokért valóban legtöbbet fizet ENDRŐDI 140-366 és 143-731

Tegyen kisérletet! Ruhát, szőnyeget, ágyneműt és egyéb eladó tárgyait zálogjegyről is legmagasabb árban megveszem. Roth, Ecseri-út 278. fülke. Telefon 186—165.

Férfiruháit legjobban Szabónénak adhatja el. Dob-utca harminchét. Telefon: 220—356 Hívásra jövök.

Csodálatos árakat fizetek használt férfiruhákért, télikabátokért. Fischbein. Telefonálion: 226—072.

FÉRFIRUHÁÉRT TÉLIKABÁTÉRT,
árlási árat fizetek, **GUTTMANN,** Kazár-u. 1. T. 427—010. Hívásra jövök

Mindenkinél többet fizetek használt férfi és női ruháért télikabátokért. László. Telefonáljon: 221—674.

Legtöbbet fizetek
férfiruhákért
saját üzletem részére. **Morgenstern és Zsiray**
Hív. jövő T.: Kazár-utca 11 **227-104**

Férfiöltönyért, télikabátért, borkabátért, csíkos nadrágért legtöbbet fizet Grünwald, Kazár-u. 1. Telefon: 227-110. Hívásra jövök.

TÉLIKABÁTÉRT FÉRFIRUHÁÉRT
szenzációs árakat fizetek, **REISS,** Tel.: **226—963** Kazár-u. 2. Hívásra jövök

JÁRMŰ

Huszonöt márkás személygépkocsi között válogathat, cserével is, négyezer forinttól. Pataki, Hajós-utca tizenöt. 111—919.

DKW generálozott 4 személyes **eladó.** Érdeklődni: Tel.: 456—946.

Jókarban lévő S. 4. Puch eladó vagy nagyobbra elcserélném. Vác, Iskola-utca 4. Zsilinszky Károly.

Négyajtós Renault kisfogyasztású taxisnak, vásározónak, prima állapotban olcsón eladó. Kadett, Olympia, DKW személykocsik olcsón. Zimányi, Vígszínház-utca 5.

GÉP, SZERSZÁM

Varrógépet, nőit, keresek megvételre. Alpár, Bródy Sándor-utca 27.

2 drb állóhengeres szikvízgép és letöltők eladók. Fogarassy, I. Fortuna-köz 3.

Megvételre keresünk melegviz fűtéshez 2 drb kb. 20 m³ kozkazánt vagy 2 drb 18 m³ daraszénkazánt megjavítható állapotban. Villamosipari Beruházási N. V. Báthori-utca 3.

INGATLAN

Modern belterületű bérház százezerig veszek. Ajánlatokat: „Teljes komfort 18" jel. főkiadó.

Kétszer kétszobás villarész kerttel, olcsón eladó. Bartók Béla-út 118.

Balatonzamárdin kétszobás beköltözhető villa eladó tulajdonostól. Budapesthez közel vennék gyümölcsöst két holdig. Tel.: 144—075.

Vennék kettőszobás összkomfortos beköltözhető családi villát Zuglóban, Óbudán. „Azonnali lebonyolítás 45200" főkiadóba.

Zugló Kertvárosban emeletes villa, egyszer kétszobás, egyszer háromszobás komforttal, kétszázas telekkel eladó. Mátyásföld, Táncsics-u. tizenhat, Székely.

Böszörményi-úti négyszobás villa, beköltözhető, 130.000. „Privátnak 16547" főkiadóba.

Kistarcsán kétszobás mellékhelyiséggel, ház, kerttel, lakoltan, beköltözhetőségi lehetőséggel eladó, Sztálin-út 53. Virágüzlet.

XVI. kerületben többszámyas házban, szárnyanként egy- és kétszobás helyiségek öröklakásként, többszáz öles gyümölcsös, kerttel szabadkézből néhány ezerért eladók. Cím kiadóban.

Beköltözhető kettőszobás összes mellékhelyiségből álló családiházamat 2283 négyszögöles gyümölcsösben eladom, vagy ugyanilyen budapestkörnyéki házzal kisebb telekkel elcserélem. Cím kiadóban.

Délivasutnál, Alkotás-utca tizenkilences kis emeletes ház kéthármad részét eladia háztulajdonos.

Pestszentimrén beköltözhető szép házam, szoba konyha mellékhelyiségek lakáscserével eladó. „10 ezer forint 45188" főkiadóba.

Budafoki kétszobás beköltözhető ház eladó. „Privátnak 16546" főkiadóba.

Társulna beköltözhető telkes házvételéhez magános, 40-es férfi tizenötezerrel, lehetőleg Nagy-Budapesten. Kimerítő levelet „Szép jövő" főkiadóba.

Öröklakást, 2—3 szobást, összkomfortosat veszek. „Nem beköltözhető 45209" jel. főkiad.

Gyümölcsöst vannék vikendházzal. „Sürgősen 1798" jel. Aratóhoz, Erzsébet-körút 14.

Gyönyörű fekvésű pestkörnyéki 500 öles gyümölcsös, vasútállomás mellett, bekerítve, villák között eladó. Érdeklődni: Budapest XI. ker., Zenta-u. 5. V. 1.

Belvárosi gyönyörű parkban új napsugaras egyszoba-hallos adókedvezményes örök lakás, luxus, nagyméretű, „Beköltözhető 40 ezer Ft." jeligére főkiadóba.

ÉPÍTÉSI ANYAG

KERAMIT TÉGLÁT,
elsősorban új, esetleg használt, 6000 darabot **KERESÜNK** megvételre. 2/10/6 méretben. **BUDAPESTI EGYESÜLT KÖZÉPÍTÉSI N. V.,** V., József Attila-u. 18.

ÜZLET ÜZEM

Bádogos, szerelő műhelyem bérbe adnám vagy társas viszonyba. VII., Rombach-utca 3. I. 4. Reggeli órákban.

RÉGI KÖNYVEK

Könyvet, könyvtárakat állandóan vesz: Szalay, Dob-utca hetvenegy. — Telefon: 228—427

Mielőtt bármely könyvet értékesít, okvetlen előbb hívjon telefonon 120—942

Művészeti, zenei könyveket keres műgyűjtő. „Művészet 27031" jelig. kérem válaszát főkiadó

Legtöbbet fizetek: Modern regényekért — sorozatokért — ismeretterjesztő — tudományos és egyéb könyvekért. Gál, VII. Alsóerdősor 6. Divatcsarnoknál.

Könyveladásnál, könyvtár értékesítésénél **bizalommal** forduljon a 40 éves **Lantos** antikváriumhoz. V. Dorottya-utca 9.

Jó könyvek — kevés pénzért! Ady: Új versek, kve 4. Le Sage: Gil Blas. I—II. 16. Malonyay: Palócok művészete, 50. Szász Károly: A világirodalom époszai I—II. fbőr. 30. Várady: A régi Pest emlékeiből. 8. Virágos gyertyák. Kinai regény. 16. Schlickeysen: Gyümölcs és kenyér. 5. Varró: Arc- és testápolás gyógynövényekkel. 6. Tisza könyvkereskedés, Bajcsy-Zsilinszky-út **ötvennyolc.**

Néhány napig böngészhet egy forinttól tudományos, művészeti könyvekben. Múzeumkörút huszonkilenc.

Huszonegy kötetes Révai lexikon priváttól eladó. Érdeklődni lehet vasárnap 9—11-ig. Telefon: 136—714.

Szépirodalmi és **tudományos** könyvtárat keres „Priváttól 27030" jeligére főkiadóba.

Sauvageot, vadonat új, második kiadás, eladó. Cím: Blocknernél, Városház-utca.

Rendkívül olcsó könyvek Kőműves könyvkereskedés összes kirakataiban: Szépirodalmi, történelmi, irodalomtörténeti, technikai, orvosi, nyelvészeti, művészeti könyvek, régiségek, szótárak, nyelvtanok, most páratlanul olcsón kaphatók. **Jöjjön el, nézze meg! Múzeumkörút tizenhárom.** Tel.: 182—174. **Mutató a kirakati árakból:** Klasszikus Regénytár 54 kötetes sorozat 350.—. Képes Remekírók 50 kötetes sorozat 250.—, Magyar Statisztikai Szemle 1925-től 1943-g. kötve 150.—, Magyar Könyvszemle 32 kötet, 250.—, Petit Larousse 20.—, Vörösmarty sorozat, díszkiadás, 8 kötet, 40.—, Jókai kötetenként 6.—.

SAUVAGEOT, YOLLAND és más nagy SZÓTÁRAKAT LEXIKONOKAT TECHNIKAI, KÉMIAI, TEXTIL ÉS EGYÉB **szakkönyveket** JÓ ÁRON VESZÜNK. **KISS** könyvkereskedés József Attila-u. 26 Telefon: 181—742

Szenzációs árakat fizetek: Pattantyusért, Möllerért, Hütteért, Sauvageot, Thienemann szótárakért, Zenei, Révai: Lexikonokért, tizennyolckötetes Bréhmért, Százkötetes Jókaiért, Beke, Szász: Differenciálokért, Réti, Örv: Központi és melegvízfűtésért, Dénes, Terézkörút harmincegy, II. huszonegy. 312—210.

EGYÉB AD., VÉTEL

HIGANYT vesz GROSS, József-krt huszonhárom

AUTOSYPHON palackot, hibásat is, veszek. MŰSZAKI BOLT VII., Klauzál-utca 3.

LAKÁS

Lakáscsere

Háromszobás lakásért kétszobás és egyszobás fürdőszobás lakást adok. „Egy emeletig" főkiad.

Két utcai szoba hallos komfortos szép lakásomat kisebbre vagy FIK útján átadom. Marosi, Farkas István-utca 5.

Eleserélném Pozsonyiúti utcai egyszobás összkomfortos légfűtéses luxus lakásomat szép tágas környékbeli garszonra. „Pozsony 154" jeligére.

Eleserélném XIII. ker., Láng gyárnál, gyönyörű 2 szoba, konyha, spéiz, WC-ből álló lakásomat hasonlóra Csepelen. Erzsébeten vagy Kispesten, eseileg családiházra ráfizetek. Megbeszélés d. u. 5-től: Teve-utca 49/a. I. 27.

Eleserélném vérmezői 2 szoba összkomfortos gyönyörű lakásomat 2 szoba hallos vagy 3 szobás budai lakással. Cím a kiadóban.

Lakást kínál

Szabadrendelkezésű egyszobás félkomfortosok 5000 és 7000. Kétszobás összkomfortosak Britanniánál. Zeneakadémiánál (12.000). Építőiroda, Király-utca 75.

Kétszobás hallos villalakás összkomforttal augusztusra kiadó, hatvanegyes villamos, hetes autobusznál. Délután öttől hétig, XI. Diószegi-utca ötvenkettő.

Egy szoba hallos. Kálmán-utcai beköltözhető, hivatalmentes lakás, részben lelakható hozzájárulással átadó. Telefon: 222—851. Hétköznap 4—6-ig.

Kettőszobás komfortos azonnali beköltözéssel, szabadlakás lakbérelakással, minden árban. Építési iroda, 225—813.

Szabadrendelkezésű egyszobás félkomfortosak Telekinél (5000). Körönönél (7000). Kétszobás összkomfortosak Zeneakadémiánál, Britanniánál (12.000). Építőiroda, Király-utca 75.

Lakást keres

Társérletet vagy levá lasz ható lakrészt vennék sürgősen. „Belvárosban" jeligére Kossuth Lajos-utcai fiók kiadóba.

Albérleti szoba

Fölépcsőházból gyönyörű szoba melegvizes fürdőbenyilóval vidékinek is azonnalra Bővebbet V. Teleki Pál-utca 44. I. 1.

Díjtalanul kiadja szobáját magánosoknak, házaspároknak, lelkiismeretesen közvetít szobákat: Bakó hirdető, Rádday egy. (387—142.) — Hétig

Díjmentesen bérbeadjuk szobáját leinformált jól fizető dolgozó személyeknek bárhol. Szobák nagy választékban. Hirdetőiroda. Király-utca 75. 227—238.

Díjtalanul kiadjuk albérleti bútorozott, üres szobáját előrefizető ügyfeleinknek. — Somogyi Béla-út 22. földszint három.

Különbejáratú bútorozott szoba kiadó. Megbeszélés: Erzsébet-körút 42. III. 15.

Díjmentesen bérbeadjuk albérleti szobáját, fölfizető, leinformált személyeknek. Feigl Iroda, Erzsébet-körút 40. Telefon: 223—254.

Elfoglalt tisztviselő szobát keres. Somogyi Béla-út öt, földszint 27. Telefon: 427—809.

Bútorozott szobák házaspároknak, magánosoknak állandóan kaphatók. Somogyi Béla-út 22. földsz. három.

Szobák városszerte kaphatók. Szobáját díjtalanul kiadjuk. Somogyi Béla-út öt. Tel. 427-809.

Kizárólag vidékieknek Nyugatinál napi szoba. Kádár-utca öt. I. nyolc.

Bútorozott vagy nyaralószobáját díjtalanul kiadom. Szobák házaspároknak, egyedülinek kaphatók. Teréz-körút 22 110—309.

Csinosan bútorozott szoba Kossuth-híd közelében. Budán, információképes férfinak kiadó. I. Szalag-utca 6. fszt 2.

Bútorozott erkélyes légfűtéses szoba férfinak Széna-térnél kiadó. „180 45175" jel. főkiadóab.

Margit-híd pesti hídfőjénél albérleti szoba felső középiskolai vagy egyetemi hallgatónak (nőnek) kiadó. „Nagyon iutányos 30730" ieligére kiadóba.

Egy szépen bútorozott szoba egy férfi részére szept. 1-ére kiadó. Cím: Kresz Géza-utca 36. III. 5.

Központi fűtéses kétszemélyes szobát keresek azonnalra Apponyi-tér környékén. Reáltanoda-utca 9. Házfelügyelőnél.

Elegáns szoba kiadó információt kibiró férfinak. Dorottya-utca kilenc, III. egy.

Különbejáratú bútorozott szoba magánosnak. Megbeszélés: Pesterzsébet, Drégely-utca 11. Vasárnap.

Esztvös gimnázium környékén diákfiamnak lakást keresek zongora használattal. ármegielő léssel. Válóczy, Ecseg.

ÁLLÁS VÁLLALK.

Magántisztviselő délelőtt elfoglaltságot keres fizikai munkakörben is, sürgősen. „Vasipari szakképzettség 45186" főkiadóba.

Dolgozó nő kis háztartásába komoly alkalmazott otthont talál. II., Bajvivó-utca négy. II. 2. Vasárnap egésznap, hétköznap este hattól.

Középkorú tiszta rendes egyedülálló özvegy asszony elhelyezkedne rendes helyre, csekély díjazásért. Róbert Károly-körút 104. I. 15.

Középkorú főzőmindenes ajánlkozik hosszú bizonyítvánnyal. VI., Kmetty-utca 19. fszt 1.

2 személyhez, 2 szobához megbízható komoly főzőmindenest keresek. Vasárnap, Katona József utca 26. II. 8. Hétköznap: Szövetség-utca 36/b. Vegyiüzem.

Dolgozó szülő 1 éves lánya mellé bejáró nyugdíjas nőt keres kedvező feltételek mellett. VI., Baiza-utca 53. II. 27.

Gyermekekhez, irodába, bármilyen munkakört keres „Fiatal tanítónő 19382" főkiadóba

Fiatal mindenest jó bizonyítvánnyal felveszünk. Jókai-utca 5. Gumiüzlet.

Háztartási alkalmazottat felveszek. Megbeszélés este 6—8 között. Katona József-utca 39. IV. 22.

Fiatal főzőmindenes jobb családnál szept. 1., állást keres. Pintér Margit, Bp., Somogyi Béla-út 24. I. 1.

Kéttagú családhoz vidékre ötven körüli egyszerű magános nőt keresek, lehetőleg nyugdíjast. Cím főkiadóban.

Mindenes főzőnő hosszú bizonyítványval azonnalra felvételik. Erzsébet-körút 44—46. I. 12/a. Délután hattól nyolcig.

Vidéki leány keres azonnalra, heti három félnapi házimunkáért, külön szobát. Értesítést „Egyes megbízható" jel. Aratóhoz, Erzsébet-körút 14.

Komoly, tiszta, pedáns, minden házimunkában gyakorlott mindenest azonnal felveszek. Ujpest, Bán Tibor-u. 43. Tel.: 292—025.

Magánoshoz, dolgozó párhoz házvezetésre ajánlkozik kitűnően főző középkorú jó háziasszony családtagként. „Vidékre is" főkiadóba.

Oktatás

Különleges módszerrel gyorsan, olcsón tanít angolt, főkiadóhivatali értesítéssel. „Középkorú férfi".

Iskolásgyermekek sétáltatását német konverzációval, korrepetálással vállal szeptemberiől pedagógiailag tapasztalt fiatal férfi. Ajánlatok: „Anyanyelv német 753" jel. főkiadóba kéretik.

Könyvelővé (Evolut, Kálisz) allásképesen legiutányosabban kiképezem. Vak Bottván-u. 3. IV. 2.

TÁRS, PÉNZ

IV. vagy V. kerületben iparigazolványt keresek „Vegyeskereskedés" jeligére Blocknerhez, Városház-utca

Társításokat leggyorsabban létrehoz. Iroda, Somogyi Béla-út öt.

Václuteai üzletbe **regietársat** keresek. „Nagy kirakat 45173" jeligére főkiadóba.

Könyvkereskedői iparigazolványossal társulnék. „Nagy magánkönyvtár 45174" jeligére főkiadóba.

VEGYES HIRD.

Töltőtollát harmincéves szakműhelyemben megjavítom, becserélem vagy tisztességes árban megveszem, hibásan is. Erzsébet-körút húsz. Gergely

Elveszett csütörtök délután 3 órakor a Palatinus strandfürdő nagymedencéjénél barna strandtáska, benne drapp szandál, erszény, arany karóra. Megtaláló teljes értéke ellenében adia le Hirdetőirodában, Bajcsy Zsilinszky-út 29.

Dohány-utcai templomban női- és férfiülés eladó vagy ünnepekre bérbeadó. Tel.: 128—836.

Magyar Nemzet
Főszerkesztő: Mihályfi Ernő
Felelős szerkesztő: Parragi György
Felelős kiadó: Hegedüs Gyula
Szerkesztőség és kiadóhivatal: V., Bajcsy-Zsilinszky-út 34. Telefon: 125—340* Postatak. csekksz.: 936.538. Előfizetési díj: 1 hóra 12 Ft., negyedévre 36 Ft. Hungária Hirlapnyomda Rt., V., Bajcsy-Zsilinszky-út 34. Felelős: Daka István
A szöveg közötti hirdetések — jellel vannak ellátva.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Mácsay István

MAGYAR NEMZET

1965 DEC 4.

1021

Mácsay István képei

a Csók Galériában

Portrék hosszú sora, mindmegannyi precíz feltérképezése az arcnak, és mind valami simán merev, klasszicisztikus maszk mögött. Csendéletek virággal, pohárral, tengeri csigákkal, és mind a higiénikus tisztaság, a puritán dísztelenség állapotában. Utcarészletek a faágak és a kövezet apró szögleteivel, előszobarészlet, amelynek legprecízebb naturalizmusában egyszer csak megjelenik egy jól fejlett oroszlán. Vagy az Erzsébet-híd részlete, mögötte a Belvárosi templom homlokzatával — régi és új, avagy csak a véletlen összjátéka? *Biedermeier szürrealizmus*, vagy szürrealista ízű feltámasztása a biedermeiernek? — *Mácsay* István képei láttán némi zavart érezhet a szemlélő. Valamenynyi műve talányos alkotás, félig kimondott szimbólum, de ugyanúgy lehet valami eleve leszűkített józanság, és a copfos pedantéria állapotának rögzítése is — mennyit vehetünk komolyan belőle, és mennyi az irónia?

Ha csupán csak azt vizsgálnánk, hogy miként vannak a képek megmunkálva, mennyire »naturalisták«, akkor azt kell mondanunk, hogy nagy a távolság köztük és az elevenen lüktető és áhítatos Barabás Miklós-portrék között. Ha mint eleve paradox szándékú műveket tanulmányozzuk őket, akkor pedig látnunk kell, hogy az olasz Chirico vagy Carra mennyivel paradoxabb témát választott, még mielőtt a festést elkezdte volna. Mácsay Istvánt tehát nem technikájának mikroszkopikus vizsgálatával kell megközelítenünk, sem pedig véletlenszerű, vagy tudatosan kitervelt témái felől, hanem valahonnan »előbbről«, a magyar festészet mai problémáit szem előtt tartva. Mácsay képei abból a tényből érthetők meg, hogy a magyar festészet szabadulni szeretne a nagymúltú, de agyonkoptatott plein-air festéstől, szabadulni a jól-rosszul megfestett tájak és napsütések kiüresedett konvencióitól. És ha így tekintjük Mácsay kiállítását, akkor e nagy gonddal festett kompozíciók igen figyelemreméltó tanulságul szolgálhatnak.

E képek, szemben minden impresszionizmussal és felületes hangulatossággal az egzaktságot kívánják hirdetni. Korunk a tárgyias gondolkodásmód, az egzakt fogalmak kora, és e világ felé szándékozott Mácsay is közeledni. Ízlésünk kerüli a romantikus hangulatokat és kerüli a hangulatos látomásokat is, ezeket akarta a festő is elkerülni józan higiéniájával. Hogy mégis mindez csak szándék maradt, az azzal magyarázható, hogy bár józanok és egzaktak vagyunk, gondolataink világa dinamikus és feszültségekkel teli világ, ami körülvesz bennünket, az sokkal nyersebb, színesebb és valódibb, mint egy biedermeier szobabelső. A polgári múlt felidézése ezért ma már csak bizonyos értelmezéssel együtt képzelhető el (ezt teszi a kései polgári művészet is: például Chirico a klasszicisztikus hérosz nyakára egy üres gömböt festett), nem pedig eredeti formájában. Az egzaktság, az elvontabb és gondolatibb festészet szükséges út, de e kiállításon látható módja túl egyszerű, túl kézenfekvő és túl keveset mondó.

Mácsay maga is érezhetően tovább akar ennél jutni; csendéleteinek egy része, a bizarr formájú kagylók világa már kilép a precizitás egysíkú világából, és hűvös feszültséggel teli, sokértelmű gondolatvilágra utaló bonyolultságot ígér. Ha sikerül ezeket a képeket Mácsaynak továbbfejlesztenie, akkor a szürrealizmust és a parodisztikus biedermeiert egyaránt maga mögött hagyva, valami sokkal tartalmasabban egzakt festészethez juthat el.

Perneczky Géza

Felbocsátották a Szovjetunióban a Luna—8 önműködő űrállomást

A Szovjetunióban pénteken felbocsátották a *Luna—8* önműködő űrállomást. A kísérlet célja: *a Holdra való sima leszállási rendszer elemeinek további kidolgozása* és tudományos kísérletek végrehajtása. Az űrállomás súlya 1552 kilogramm.

Az előző, ez év október 4-én felbocsátott Luna—7 teljesítette a Hold felszínére való sima leszállás megvalósításához szükséges műveletek többségét. Egyes műveleteket azonban nem teljesített és ezért mérési berendezéssel látták el, amely automatikusan az űrrepülés programjának megfelelően, de földi parancsra is működésbe lép.

A mérési adatok feldolgozásának előzetes eredményei azt mutatják, hogy az *űrállomás a kiszámítotthoz közeli pályán halad.*

Az űrállomás egész fedélzeti berendezése kifogástalanul működik. *Különleges földi mérési komplexum figyeli a Luna—8 útját.* A koordinációs számítóközpont feldolgozza az érkező adatokat.

Pénteken magyar idő szerint 16.00 órakor a Luna—8 45 670 kilométerre volt a Földtől, az északi szélesség 41 fok 19 perc és a keleti hosszúság 83 fok 21 perce koordináták metszéspontja felett.

us a Venusokról

nek hatására alakul. A program előirányozta, hogy különleges hajtóberendezések segítségével megfelelő időpontban módosítják majd az űrállomások útvonalát, hogy azok a lehető legpontosabban közelítsék meg a céljukat. Az űrállomások felbocsátása azonban annyira pontosan történt, hogy talán nem is lesz szükség ilyen módosításra.

t Budapestre
an járt küldöttsége

leginkább sújtott déli területeken is. Hasznos megbeszéléseket folytattunk a vietnami ifjúsági szövetség vezetőivel és megállapodtunk abban, hogy a vietnami fiatalok küldöttei személyesen veszik át több országban a népüknek szánt ajándékokat.

— A DIVSZ a következő hónapokban megemlékezik a Dél-vietnami Nemzeti Felszabadítási Front megalakulásának ötödik évfordulójáról. Ezenkívül arra szólítjuk fel tagszervezeteinket, hogy a politikai akciókkal egyidejűleg folytassák a vietnami hazafiak anyagi támogatására kibontakozott mozgalmat — fejezte be nyilatkozatát a DIVSZ elnöke.

ob növekszik
r termelése

delkezésére bocsátott 30 millió forint beruházási összeget felhasználta és a tervezett beruházásait megvalósította. A könyvkiadók 2220 művet, több mint 33 millió példányban bocsátottak közre, a Tankönyvkiadó gondozásában 6999 féle tankönyv több mint 16 millió példányban jelent meg.

A papíripar az ideinél kilenc százalékkal többet kíván termelni jövőre. Megkezdődik a Lábatlanon épülő újabb nagy papírgyár építésének előkészülete is. A könyvnyomtatásnál 2,4 százalékos termelésnövekedésre számítanak.

ásra szorul
képzés tematikája

minden hónapban négyórás KRESZ-oktatáson. Helytelen, hogy ez a kötelező oktatási forma megszűn

1021 Mácsai István

Mácsai István: Honvéd zeneiskola – École de musique des soldats – Военная музыкальная школа

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

MŰVÉSZET

JAN 1963

MŰVÉSZET

A MAGYAR KÉPZŐMŰVÉSZEK SZÖVETSÉGÉNEK FOLYÓIRATA

1963. JANUÁR

IV. ÉVFOLYAM 1. SZÁM

Mácsai István

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

NÉPSZABADSÁG

1021

1965. december 9, csütörtök

Jegyzetek KIÁLLÍTÁSOKRÓL

Két festőművész egyéni tárlatáról számolunk be ez alkalommal; a Váci utcai Csók Galériában Mácsai István, a Rákóczi úti Fényes Adolf Teremben Móritz Sándor mutatja be újabb festményeit.

Mácsai István

mostani bemutatkozása bizonyára sok nézőt meglepett első látásra konzervatívnak, naturalistának tűnő felfogásával. Annyiban csakugyan naturalisták ezek a művek, hogy megfogalmazásuk keményen aprólékos, hűvösen objektív, formaadásuk ragaszkodik a természethez. Ha azonban naturalizmuson fantáziátlan természetábrázolást, üres objektivizmust értünk, kiderül, hogy a festő mégsem naturalista, más, több annál.

Hiszen elég az első terem két egymás melletti csendéletét összehasonlítani *(Csendélet halakkal, Csendélet disztökkel)*: máris kitűnik a köztük levő érzelmi-gondolati különbség, az, hogy nagyjából azonos tárgyakkal milyen eltérő, erőteljesen művészi hatást tud elérni, ellentétben a naturalizmussal. Az előző csendélet tompa, erős kék hátterével, tört liláival valami érezhetően tartózkodóbb, kicsit talán szorongó életérzést szólaltat meg, míg a másik mű melegebb, elevenebb színei, nyugodtabb kompozíciója egy bonyolultabb életigenlés, határozottabb derű kifejezésére szolgálnak.

Ez a két tartalmi momentum határozza meg Mácsai legjobb képeit, s legfőbb kifejezési eszköze a szín. Erre talán a *Csendélet rózsákkal* című kép a legjobb bizonyíték: a festő színkezelése olykor vetekszik a legmerészebb koloristákéval. S ebből derül ki valójában, hogy a látszólagos konzervatív formaadáshoz modern festészeti tanulságokat is igénybe vett a művész, és éppen a természethű formák és a stilizált színek feszültsége adja képeinek formai erejét. Ezzel az erővel pedig a már említett, egyrészt borongósan elgondolkodtató, másrészt az életet derűs valóságában elfogadó érzésvilág születik, s ez ragad meg bennünket legjobb művei, így a *Pesti gangon* vagy a *Pesti kapualjon*.

Ez a festésmód persze állandóan azzal fenyeget, hogy vagy a valóban üres naturalizmusba, vagy az irodalmiaskodásba csúszik. Mácsainak eddig még nem sikerült ezt minden esetben megnyugtatóan elkerülnie, de műveinek zöme azt bizonyítja, hogy helyesen keresi egyéni útját, s ez a bátor keresés többnyire nincs kárára a tartalomnak.

Móritz Sándor

láthatóan jobban kötődik a közelebbi hagyományokhoz, elsősorban a két világháború közötti haladó nagyjaink, a Gresham-kör művészetéhez. Puha, eleven foltokból összeálló vibráló képei egy-egy érzékeny hangulatot, derűs pillanatot rögzítenek egyenletesen, jó színvonalon.

Olajfestményei közül elsősorban azok ragadják meg a nézőt, amelyekkel továbblépett elődeinél, s egy-egy mozzanatot bonyolultabban, formailag egyénibben, tartalmilag lendületesebben ragad meg. Az *Őszi patakmederre* gondolunk, amelynek élénkzöld, barna, mélyzöld ritmusa egyéni látásmódot mutat, meg az *Őszi záporra*, amelynek formaritmusa racionálissá teszi a hangulatilag jól megragadott pillanatot.

Ez a könnyed, kulturált festői érzékenység sokszorosan érvényesül Móritz vízfestményein. Az akvarell funkciója, műfaja és anyaga jobban szolgálja a puha költőiséget, s ezt a művész is érzi, hiszen a képek nagyobb része ezzel a technikával készült. Móritz alapos ismerője, művésze is az akvarellnek, magabiztos könnyedséggel használja a színeket, a könnyeden odavetett foltok, a súlyosabbra árnyalt színek, a finom áttűnések és a bátran használt fedőfesték jó harmóniája emeli magas nívóra kis alkotásait. Ezeknél derül ki az is leginkább, mennyire ismeri és szereti Móritz témáját, a vidéki tájat, s mennyi egyéniséget, érzelmi töltést tud adni ezeknek a témáknak. A sárga, barna, zöld áttűnésekkel költőien megfestett *Kukoricás*, a finom függőlegesekkel halk határozottságot sugalló *Napraforgó*, a lendületesen komponált, élénk folthatású *Tihanyi részlet*, s még egy sereg hasonlóan kulturált lap mutatja, hogy ez a műfaj a festő igazi területe, s hogy itt még sok kellemes művészi élményt várhat tőle közönsége.

R. Gy.

ÚJ KÖNYVTÁR DOBOZON

15 évvel ezelőtt, 180 könyvvel alakult meg a dobozi községi könyvtár. Ma 7200 kötetből válogathatnak az olvasók. A kibővült könyvtár új helyiségbe költözött. A társadalmi és különösen az ifjúsági szervezetek segítségével és a községfejlesztési alapból juttatott mintegy 150 ezer forintból felépült az új könyvtár.

(Fehérváry Ferenc felvétele — MTI Foto.)

Ezerötszázan tanulnak az idén a Mezőgazdasági Mérnöktovábbképző Intézet tanfolyamain

(Tudósítónktól.)

Tizenegy éve működik hazánkban a Mezőgazdasági Mérnöktovábbképző Intézet. Tevékenységét az indokolja, hogy a mezőgazdasági tudományok — más tudományokhoz hasonlóan — állandóan fejlődnek; új eljárások, módszerek bevezetése szükséges a termelés növeléséhez. Az intézet egyik fő törekvése, hogy ezeket az új ismereteket adja át a termelésben, kutatásban, közigazgatásban dolgozó szakembereknek. Tizenegy év alatt az intézet szervezésében *231 tanfolyamon 8500 mezőgazdasági szakember gyarapította ismereteit.*

A tanfolyamok általában 2—4 hetesek s tematikájuk a szakmai igényekhez igazodik. A mostani oktatási évadban például *tíz* tanfolyamot szerveznek.

A gazdaságok, technikumok, kutatóintézetek és más intézmények jelölése alapján az *idei tanfolyamokon kereken 1500 mezőgazdasági szakembert képeznek tovább.*

Az intézet tevékenységéhez kapcsolódnak az agrártudományi főiskolák és a mezőgazdasági kutatóintézetek tudományos munkatársai is. Az előadók a fejlődő tudományág legnevesebb hazai szakembere ismertessen, s így a hallgatók *„első kézből"* gyarapítsák ismereteiket.

A mezőgazdasági tanárképzés feladatát is az intézet oldja meg. Tanárképző szakra olyan agrármérnökök jelentkezhetnek, akik az egyetem elvégzése után legalább két évet a termelésben dolgoztak. A tanárképzés ideje rendes tagozaton egy év, levelező úton két év. Ez idő alatt a hallgatók filozófiát, logikát, didaktikát, lélektant, szakmódszertant (a növénytermesztés, az állattenyésztés, a gépesítés, kertészet és az üzemszervezés oktatásának módszertanát), továbbá neveléselméletet, neveléstörténetet, iskolaegészségtant és iskolavezetést tanulnak.

Az idén kezdték meg a felsőfokú mezőgazdasági technikumot végzettek tanárképzését. Erre a szakra egyelőre olyan mezőgazdasági gépésztechnikusokat vesznek fel, akik valamelyik gépészszakmunkás-képző iskolában tanítanak, de pedagógiai képzettségük még nincs.

A tanárképzés iránti érdeklődésre jellemző, hogy jelenleg az

Mácsai István

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

ZALAI HÍRLAP
Zalaegerszeg

1021

1970. május 1.

„Lehet mást is..."

Beszélgetés Mácsai István Munkácsy-díjas testőművésszel

Nemcsak képein, mozdulatain, beszédén — egyáltalán — minden megnyilvánulásán érződik: megfontolt, preciz ember. Lassan körüljárja készülő zalaegerszegi kiállítását, néhány apróbb tanácsot ad a rendezőknek, majd helyet foglal. Az összhatást mérlegeli. Közben a képeiről beszél:

— Bármennyire meglepő is, Bernáth-tanítvány voltam. Sokat tanultam mesteremtől, s hatása itt-ott még ma is érződik képeimen. Csakhogy az ember a saját egyéniségét keresi. Keserves belső vívódások után, mintegy tíz évvel ezelőtt alakult ki saját stílusom. Óvakodok ennek nevet adni. De talán nem is kell. A megtalált hangvétellel saját érdeklődésemet, belső igényeimet akarom kifejezni, megszólaltatni. Lényegét tekintve ez egy analitikus látásmódra épül, s a dolgoknak, tárgyaknak a legelemibb részletei iránt érdeklődik. Tehát egy növény botanikai titkait, vagy egy építészeti architektúra sajátosságait kutatja.

— *Hacsak ezt tenné, az eredmény nem lenne több fotoszerű naturalizmusnál...*

— Igen. De — s ez a lényeg — ezt én egy képi szerkesztés elveinek rendelem alá. Nálam a látvány minden esetben egy bizonyos képi egyensúlyra, egy sajátos színharmóniára épül. Épp azért, hogy ne egy semmitmondó, leíró természetű piktúra legyen. Tehát egy bizonyos fajta kettősség egyensúlyban tartására törekszem. Egy felől egy nagyvonalúan szerkesztett kép és színkompozíció, míg — másfelől — a részleteknek a szabatos, pontos leírása a célom.

— *Mit akarnak kifejezni ezek a képek?*

— Azt a kimondhatatlan — tehát éppen ezért szavakkal el sem mondható — hangulatot, azt a varázst, amit ezeknek a lefestett dolgoknak a látványa számomra jelentett. Tehát nem az a lényeg, hogy egy havas tájban áll egy szekér, hanem az, hogy a néző érezze azt a — nincs jobb szó rá — varázst, amit a festő akkor érzett ott, a látvány előtt. Hogy ezt valaki hogyan éri el, az teljesen mindegy. Az eredmény, a hatás a fontos.

— *Erősen kontúros, aprólékosan kidolgozott képeinek nem egy ellenzője is akad. Szerintük ma már az ilyen míves kidolgozottságú festészetnek beálkonyult. Vagy mégse?*

— Ma nálunk az oldott festői stílus uralkodik. Szinte mindenki ezt csinálja. Lehet azonban mást is. S erre évekkel ezelőtt egy amerikai utazásom során kaptam bátorítást. A legdühöngőbb nonfiguratív láz közepette éppúgy megvoltak a realizmusnak is a képviselői, hívei.

— *S mi a véleménye a nonfiguratív művészetről?*

— Elismerem eredményeit, létjogosultságát, de csak bizonyos feladatok esetében. Nem tartom ugyanis alkalmasnak arra, hogy az egész valóságot felmarkolja. Csak annak egy elemét, a szerkezetét ragadja meg. Lemond tehát egy alapvető emberi igényről, a teljességről. Egy Brueghel-kép például mint absztrakt mű is tökéletes. Emellett azonban egy gyönyörű, hangulatos természetképet, sőt — továbbmenve — folklorisztikus anyagot, humánus tartalmat, s még sok egyebet is ad. Én — ha dadogva is, de — megpróbálok a régi korok nagyjaihoz hasonló piktúrát csinálni.

Szelestey László

Részlet egy jellegzetes Mácsai-képből.

MA:

A Rádió Kossuth-adóján: 6.10: Kellemes ünnepet! — 8.10: A budapesti énekkarok május 1-i műsora. — 8.50: Májusi óda. — 9.05: Májusi zászlók alatt. — 12.10: 25 éve szólalt meg a felszabadult Magyar Rádió. Az első hangverseny. — 13.10: Kovács Apollónia nótákat énekel. — 13.27: Világhírű előadóművészek lemezeiből. — 14.20: Es hogyan éltek? Riport. — 15.06: Jelentés a nemzetközi kardcsapatversenyről. — 15.13: Az elmúlt hónap slágerei. — 15.48: Operettdalok. — 15.58: Őszi vetés. Regény rádióra. — 17.05: Jelentés a nemzetközi kardcsapatversenyről. — 17.10: 25 éves a rádiózenekar — 18.30: A MR és TV népi zenekara játszik. — 19.10: Jelentés a nemzetközi kardcsapatversenyről. — 20.15: Töltsön egy órát kedvenceivel. — 20.15: A Magyar Rádió kívánságműsora. — 0.10: Melódiakoktél.

A Petőfin: 7.00: Mozart-művek. — 8.00: Verbunkosok, csárdások. — 8.32: Diószemű. Mesejáték. — 9.20: Könnyűzene, tánczene, jazz. — 9.55: A Magyar Rádió és Televízió szimfonikus zenekara játszik. — 10.48: A magyar nyelv hete. — 11.50: Giuseppe Valdengo énekel. — 12.10: A Belügyminisztérium Duna Művészegyüttesének népi zenekara játszik. — 12.47: Citromka kalandjai. Mesejáték. — 14.00: Peter Nero zongorázik. — 14.15: A magyar nyelv hete. — 14.30: Üzenetek. — 15.10: A MR és TV női kara énekel — 15.30: Kútágasra szállott a sas... — 16.05: Gencsy Sári és Palló Imre nótákat énekel. — 16.40: Pályakezdők. Riport. — 17.00: Ötórai tea. — 18.05: Jelentés a nemzetközi kardcsapatversenyről. — 18.10: Interjú egy emlékművel. — 19.31: Jelentés a nemzetközi kardcsapatversenyről — 20.10: Muszorgszkij: Borisz Godunov. Négyfelvonásos opera. — 21.14: Magyar tárlatok Párizsban. Útijegyzet. — 21.57: Egy légy. Elbeszélés.

A TV műsora: 7.58: Műsorismertetés. — Májusi seregszemle. — 8.00: Közvetítés a moszkvai Vörös térről, a katonai díszszemléről és a sportparádéról — 9.30: A Szovjetunió tájain. Kisfilm. — 9.45: Közvetítés Budapestről, a Dózsa György útról, valamint Ceglédről és Tatabányáról. — 16.03: Műsorismertetés. — 16.05: Nemzetközi gyermekkórus-találkozó. — 16.30: FTC—Bakony Vegyész női bajnoki kézilabda-mérkőzés közvetítése az Üllői úti pályáról. — 17.40: Cirkusz a stúdióban. Közvetítés Moszkvából, felvételről. — 18.45: Történelmünk hullámhosszán. — 19.40: Esti mese — 19.55: Szünet. — 20.00: TV-Híradó. — 20.20: Szervedélyről szenvedélyre. Zenés elvonókúra. — 21.50: Húsz perc Toldy Máriával. — 22.10: TV-Híradó — 2. kiadás. — 22.20—0.10: Ejszakai előadás. Drága John. Magyarul beszélő svéd film. (18 éven felülieknek)

A Jugoszláv TV műsorából: 10.00: Üdvözlések. — 10.10: Költészet. — 10.40: Népdalok. — 11.10: Napfényes május. — 11.55: Rajzfilm. — 12.15: Magyar nyelvű adás. — 13.20: Jugoszláv ökölvívó bajnokság. — 14.30: Kosárlabda-torna. — 17.35: Film gyermekeknek. — 18.00: Rajzfilm — 18.50: Kicsoda Ön, Miroslav Cangalovic? — 20.35: Egy kicsit én — egy kicsit te. — 21.45: Odüsszeusz. Sorozatfilm. — 22.45: Kéz a kézben.

Az Osztrák TV műsorából: 15.30: Maynard Ferguson és zenekara. — 16.15: Robot Robi. Bábjáték. — 16.45: A marha neve Amália. Angol ifjúsági film. — 17.40: Vadnyugati paródia — 18.40: Lovasjáték. — 19.30: TV-Híradó. — 20.06 Sport. — 20.15: A madarász. Zeller operettje. — 22.10: TV-Híradó. — 22.25: Buffalo Bill, a fehér indián. Vadnyugati film.

II. program: 20.15: Bernhardi professzor. Komédia

A zalaegerszegi Ady moziban 16, 18 és 20 órakor az **Ítélet** című magyar filmet, a **nagykanizsai** Béke moziban 16, 18 és 20 órakor **Az „Angyal" vérbosszúja** című, magyarul beszélő angol filmet vetítik.

Zalaegerszegen, a Megyei Művelődési Központban 11 órakor: **A szocialista brigádmozgalom 10 éve Zala megyében** című **kiállítás** megnyitása. A kiállítás nyitva május 15-ig, megtekinthető naponta 9—19 óráig.

SZOMBAT:

A Rádió Kossuth-adóján: 6.05: Kellemes ünnepet! — 8.05: A magyar nyelv hete. — 8.10: Jó reggelt vasárnap — szombaton. — Iránytű mikrofonnal. — Minipódium. — A világ ritmusára — 9.50: A magyar nyelv hete. Olvasmányélményeimből. Mit ajánl olvasásra Illés Endre? — 10.03: A Gyermekrádió vetélkedőjének II. előfőntője. — 11.13: Rádióreklám. — [illegible] — 21.10: Színes népi muzsika. — 21.45: Egy hír a mikroszkóp alatt. — 22.00: Hanglemezgyűjtők húszperce — 22.20: Slágereinkből. — 23.10: Szimfonikus zene.

A TV műsora: 10.00: Műsorismertetés. — 10.01: Iskolatévé — orosz nyelvtanfolyam haladóknak. — 10.25: Csak gyerekeknek! — 11.30: Pamir 69. (ism.) — 15.23: Műsorismertetés. — 15.25: Iskolatévé. Francia nyelvtanfolyam haladóknak. — 15.50: Monitor. A magyar külpolitika negyedszázada. — 16.40: Reklámműsor. — 16.50: Telesport. — Magyarország —Lengyelország labdarúgómérkőzés közvetítése a Népstadionból. — 18.50: Tévé-operakalauz. — 19.10: A világ térképe előtt. Heti külpolitikai összefoglaló. — 19.20: Esti mese. — 19.30: Frédi és Béni, avagy a két kőkorszaki szaki. Magyarul beszélő amerikai rajzfilmsorozat. — 19.55: Szünet. — 20.00: TV-Híradó. — 20.20: Ráktérítő. Tévéfilm. — 21.50: Arany és ezüst. Beszélgetések Lehár Ferenccel. — 22.50: TV-Híradó — 2.. kiadás.

A Jugoszláv TV műsorából: 10.10: Forradalmi líra. — 11.00: Körhinta — gyermekopera. — 12.00: Tengerész csinyek. — 12.25: Tíz parancs. — 14.15: Belgrádi tavasz — népdalok. — 15.00: Jugoszláv ökölvívó bajnokság. — 16.00: Időszerű események. — 18.20: Bolond évek — ifjúsági játékfilm. — 19.20: Időgép. — 20.35: Magazin. — 21.40: Vízmentében lefelé.

Az Osztrák TV műsorából: 15.40: Az UNICEF gálaestje — 16.30: Az elhagyott csigaház. — 17.10: Daktari. Egy dzsungelorvos élményei. — 18.00: Heti magazin. — 18.25: Kulturális aktualitások. — 18.50: Szervusz szomszéd. Szlovéniai látogatás. — 19.30: TV-Híradó. — 20.06: Sport. — 20.15: Mi lesz veled emberke? — 21.40: Sportújság. — 22.10: TV-híradó. — 22.25: A kárhozottak faluja. Film.

II. program: 20.15: Elektra. Sophokles tragédiája.

A zalaegerszegi Ady és a **nagykanizsai** Béke mozi műsora **azonos** a péntekivel.

Zalaegerszegen a Megyei Művelődési Központban 19 órakor az **Állami Zeneiskola tanári hangversenye.**

Az Állami Déryné Színház előadása **Cseztregen 19 órakor: Windsori vig nők.**

VASÁRNAP:

A Kossuth-adón: 7.45: Néhány perc tudomány. — 8.15: Lányok, asszonyok. — 8.35: Régi magyar dalok és táncok. — 8.55: A magyar nyelv hete. — 9.00: Mit mond az EEG? — 9.10: Operarészletek. — 10.05: A magyar nyelv hete. — 10.30: Mozart: B-dúr zongoraverseny. — 11.00: Kíváncsi Mózsi. Mesejáték. — 12.10: Ki nyer ma? Játék és muzsika tíz perceben. — 12.20: Melódiakoktél. — 13.50: A harmadik évezred felé. — 14.00: Táncdalok. — 14.10: Operarészletek. — 15.05: Endrédi Mimi és Varga András népdalokat énekel. — 15.33: Haydn-művek. — 16.07: Győzelmes ének — kantáta. — 16.18: Homérosz világa. — 17.05: Mi újság az Operában? — 17.52: A MR és TV szimfonikus zenekara játszik. — 18.50: Közvetítés a Hungária Kupa nemzetközi egyéni kardvívóversenyről. — 19.14: Könnyűzenei olimpia. — 20.16: A Rádiószínház bemutatója. Vérnász. — 22.10: Sporthírek. — 22.15: Meditáció. — 22.25: Kamarazene. — 23.25: Verbunkosok, népdalok. — 0.10: Lassus: VII. Bűnbánati zsoltár.

A Petőfin: 8.05: A Postás Szimfonikus Zenekar játszik. — 8.57: Tánczene. — 10.00: A zene hullámhosszán. — 11.47: A magyar nyelv hete. — 12.00: Az élő népdal. — 12.10: Művek és megoldások. — 13.03: Barokk muzsika. — 14.00: Kettőtől hatig... zenés délután. — 14.10: Nóták. — 14.50: Táncdalok. — 15.00: Fuvószene. — 15.12: Pol-beat. — 15.33: Csak fiataloknak. — 16.18: Ifjúsági krónika. — 16.33: Zenekari muzsika. — 16.51: Mai témák, mai dalok. — 17.00: Néhány perc tudomány. — 17.05: Kedvelt régi melódiák. — 18.05: Népi zene. — 18.46: Tudósaink arcképcsarroka. — 19.01: Operettrészletek. — 19.22: Új könyvek. — 19.35: Kapcsoljuk a Zeneakadémia nagytermét. — 21.15: Gazdasági könyvespolc. — 21.25: Kár lenne elmulasztani. — 22.10: Tánczene. — 23.15: Filmzene. — 23.25: Prokofjev művek.

A TV műsora: Iskolatévé. 8.10: Földrajz ált. isk. 5. oszt. — 8.35: Angol nyelv középisk. I—II. oszt. — 9.00: Környezetismeret ált. isk 4. oszt. — 11.55: Földrajz ált. isk. 7. oszt. — 13.10: Földrajz

Mácsai István

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

NÉPSZAVA
1984 FEB - 2

1021

A híd — pesti szemszögből

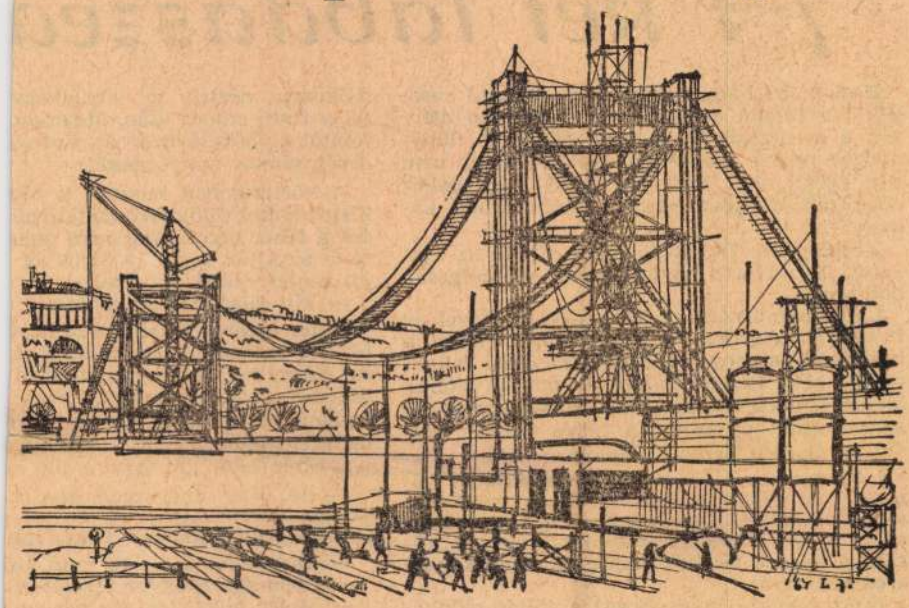

Agyoncsépelt mondás: a téma az utcán hever. Mácsai István Munkácsy-díjas festőművész azonban ezt így módosíthatja: a téma az ablak alatt nő.

Le sem kell hajolni érte. Csak kitekinteni az üvegen — s már szaladhat a ceruza a papíron, ecset a vásznon.

A híd — a téma! — valóban itt növekszik az ablak alatt. Építésének ceruzával, ecsettel írt krónikája — a hatalmas vállalkozás történetének megannyi »fényképe« — egy mappában simul.

... ez még a régi Erzsébet-híd kapuzata... Bontják az esztelenség roncsba dermedt kései mementóját... Felvonulnak az új híd építői... A hosszú nyakú daru acélidomot idomra állít... A vörös színű kapuról vörös kábelcsíkok indulnak át Budára...

A művész ablaka — úgy tűnik — egy monumentális szabadtéri műteremre nyílik, amelynek túlsó falát a Gellérthegy hirtelen-meredek sziklái adják.

— S most már tíz napja nem látok át a túlsó partra, félek, hogy nem is leszek kész.

A szakszervezetek közelgő kiállítására készül a híddal, de ecsetjét a köd lassan két hete nem engedi felvenni a palettáról.

— Szemből megnézte-e már?

— Átjárok gyakran. Úgyszólván nincs olyan pont, ahonnan ne láttam volna. Megfordulok az építők között is, szeretek mindent tudni a munkáról, amelyhez foghatót innen az ablakból aligha látok valaha még.

Legfeljebb, ha szabadtéri műtermét megnagyobbítaná az újjáépülő budai Várig... Erre azonban nem gondol, csak — mint valami hajóskapitány — kémleli aggódva a ködöt, amelybe a Duna felett belefúrja magát a két kábelnyaláb, s onnantól egyelőre csak a sejtés tudná vászonra vinni a születő híd portréját.

— Mivel pedig az rossz festő, nézzük, mit ígér a meteorológia...

Mert a művész azt szeretné, ha »pesti szemszögből« készült hídja sikert aratna a kiállításon.

(kiss)

Gara János:

A két labdaszed

Hatkor ért haza a munkából. Az ajtó hasadékából cédula pottyant elé. Nyomban átfutott a ceruzával írt kusza sorokon és dünnyögve gyűrte zsebre a papírt. Jó, hogy nem egy egész libát kér! Az okos! Tegnapelőtt operálták. Honnan vegyek neki töltött káposztát.

Körülnézett. Vajon ki közvetíthette az üzenetet. Az udvarra nyíló ajtók ellenségesen hallgattak.

L-alakú földszintes ház volt ez, közel az Északi Fűtőházhoz, a töltés alatt. Fister a hosszabbik szárny legutolsó lakásában lakott, amely nem is volt lakás — mintha annak idején elmérték volna magukat az építők —, hanem csak egy szoba. A töltés tetején mindig várakozott néhány szipogó mozdony. Fister személyesen ismerte a gépek oldalán könyöklő vezetőket, s legszívesebben velük beszélgetett. Érdeklődött, hogyan telt el a szolgálat, s nyári estéken rádióját kitette a küszöbre, hogy a vezetők följegyezhessék a totóeredményeket.

Ezért hálából le-lecsúszott a töltés oldalán néhány hasáb fa, vagy nagyobb göröngy szén. Télire rendszerint annyi összegyűlt, hogy Fisternek nem volt gondja tüzelőre.

Fister harminc éve lakott itt. A házban ő volt a legrégibb lakó, egyben neki volt a legkevesebb tekintélye. Lenézték. Az életforma következménye volt, amelyet maga választott, s amely mellett következetesen kitartani nem volt nehéz. Joga lett volna tiltakozni e méltánytalan megkülönböztetés ellen, de nem tette. Amíg felesége élt, az asszony néha panaszkodott. Fister ilyenkor arra gondolt, kirámolja a házból az egész csibész bandát! Aztán elballagott a sarki csehóba, bedobott három nagyfröccsöt, s minden visszazökkent a megszokott kerékvágásba. Az asszony halála óta nagybátyjával lakott együtt, ha hallott valami megjegyzést, csak legyintett: az okosok! Náluk a labda, ők játszanak vele!

Fister odabent megszokott mozdulattal a sarokba állította a vattakabátot, s ledobta a vállraakasztós bőrtáskát. Fogta a vödröt, kiment az udvari csaphoz. Amíg a vödör megtelt, nézegette a virágágyakat. — Jobb, ha nem nézelődöm, még azt hiszik, szívességet akarok kérni! — szögezte le magában. Legjobban ettől reszketett. Nem is érintkezett senkivel. Legfeljebb a házban lakó gyerekekkel. Velük is csak addig, amíg megvágták

dálkozva néztek a lábujjhegy
nagy testű ember után. Megmosc
lomtól kivörösödött arcát, suttog
dését, cinkos hunyorgását.

A kórteremben húsznál is töb
Fisterre megkülönböztethetetlenü
sza a fehér arcok. Már arra gond
tette az ajtót, mikor a sarokból
jól ismert rekedt harákolás:

— Mit állsz ott, te mamlasz!

Fister arcán a győzelem örömtü
fel! Az első pillanattól kételkede
zás sikerében. Minduntalan attól
összefut valami orvossal, vagy
ápolónő űzi el, hiszen ilyen helye
mélyzet cselleng, mint a városlig
senyeken, ahol két nézőre jut eg

— Hé, öreg labdaszedő, élsz m
az ágy szélére zöttyent. Az öreg
betörő-arcán fájdalmas fintor hul

— Lassabban te... Ez nem haj
— Ilyen gyerekágyba fektettek t
— Miért, nagyokos! Na mit gon
— Itt legalább nincs huzat. I
ártalmas a huzat.
— Amennyit még itt leszek! M
nagyokos! — Az öreg merengve
nyitott kórházi ingéből kilátszó bo
kasát.
— Te csak ne ugrálj, te labdasz
ha egy ideig maradsz a fenekeden.
csen ilyen klassz ágy, meg meleg!
nővér sincs, se látogatás!
— De bicska sincs!
— Bicska!... Túl vagy rajta, íg
— És ha kinyitnak?!... Szere
mit szólnál hozzá, ha téged kellene
legyintett az öreg. Hangjában a t
gen átesett emberek félelme és a
iránt érzett szelíd lenézés érződött
— Na és ha kinyitnak. Akkor
Majd becsuknak! Ne félj, nem ha
va! Nem!
— Mi vagyok én?! Kocsmaajtó,
gassanak!
— Mert a pián jár a fejed! Ne
másra gondolni!
— Nem kell nekem a pia! —
öreg és igyekezett elkeseredett ar
— Nekem te nem mesélhetsz! —
mutatóujját az öreg arca előtt. —
[illegible] A máiad benne

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
Mácsai István
NÉPSZAVA
1963 MÁR 31
+1

Budapest állt modellt

Helikopterünk a Vérmező fölött állapodott meg. Innen nézzük a fekete-kék Budapestet. A játékkockányi házak, a tornyok, a hidak, a hajók mind feketében, csak a Duna csíkja szeli át kéken az éjszakát.

118x84 cetiméteres határok fogják közre e képet. Mert helikopterünk a valóságban nem szállt fel: *a rajzoló az I. kerület fölött lebegő gép utasának szemszögéből örökítette meg a várost.*

Nem a pillanatnyi élmény hatása alatt. A madártávlati kép kialakításához előbb »leszállt« a házak tövébe, s rajztáblával az ölében, hol itt, hol ott vetette papírra a szemközti ház homlokzatát. Ketten csinálták. A grafikus és a festő, *Kass János és Mácsai István Munkácsy-díjasok.* Egy évig rajzoltak szakadatlanul. Előbb felosztották egymás közt a várost. Buda Kassnak jutott, Pest Mácsai Istvánnak. Minden házat lerajzoltak, némelyiket csak egy-egy tömb részeként, de a nevezeteseknél hosszan elidőztek. A Duna bal partján a *Parlament* és a *Nyugati* pályaudvar kívánta meg a legaprólékosabb munkát. Egyetlen tornyocska, kiugró, párkányszegély sem hiányozhatott az Országház rajzáról. Budán a *Vár* fogta legtovább falai közé megörökítőjét, hisz a Mátyás-templom sem sokkal könnyebb téma a Parlamentnél.

— Viszontagságokkal teli munka volt — emlékezik *Mácsai István.* Zsebünkben a megbízólevéllel, az engedéllyel, néha megtámadott egy-egy — kutya. Úgy látszik, nem nézte jó szemmel a hűséges házőrző a porta előtt sokáig elmélyülten figyelő idegent. A *Viza* utcában — Angyalföldön — harapássá fajult a dolog, *végül is az SZTK-ban végződött az aznapi rajzolás.* A tél nekünk különösen kemény volt. Fagyszünetet nem tartottunk: *15—20 fokos hidegben, meggémberedett ujjal vetettük papírra például az Orvostudományi Kutató Intézet Üllői úti alumíniumpalotáját, az OTI-tornyot, s a környező háztömböket.*

— Melyik volt a munka legnehezebb része?

— A festői képzeletnek két, szigorúan meghatározott szempont között kellett mozognia. Kötelező volt *a pontos alaprajz, s a nevezetesebb épületeket kiemelkedőbbeknek* kellett megörökíteni. Talán ez, hogy megtaláljuk a helyes középutat.

Élnek a fekete tussal húzott épületek a térképen. Itt már egymás mellé rakva, mások az egyes rajzok, mint a részletképeken. Mert esténként, ha hazatértek a rajzolók műtermeikbe, elkészítették a napi munkát olyan vetületben, mintha azt helikopterről látták volna. S ez a madártávlati épület került a készülő térképre. Így állt össze lassan egész Budapest.

A határokat kissé beljebb húzták a valódinál. A Margitsziget északi csúcsa, a Külső-Váci út, a Hungária körút, a Petőfi-híd karéjában fekszik ez a város. A munka célja kívánta így: *Budapest műemlékeinek térképéhez a műemlékekben gazdag belső városrész állt modellt.* Igaz, Kass Jánosnak területén néha tervrajzról kellett rajzot készítenie. A BUVÁTI tervei alapján került az Erzsébet-híd budai hídfőjének jövő képe a térképre. A Vár kupolájának megörökítésénél is még csak tervek vezették a ceruzáját. A két rajzoló munkatársa, *Pásztói Margit* pedig 88 műemlékről *részletes leírást* is mellékelt a térképhez.

Már nyomdában a »kézirat«. A *Képzőművészeti Alap Kiadóvállalatának* gondozásában ötvenezer példány készül belőle — a vásár első napjaira ígérik megjelenését. Sikerét előre sejteti annak a néhány embernek a felkiáltása, akik már látták a tervrajzot:

»Itt a ház, ahol lakunk, még az ablakomat is megtaláltam!« **(légrády)**

Ormos Gerő:

Költemény egy kocsin

A mérnök három perce figyeli kicsit mérgesen, kicsit mosolyogva ezt a képet: két gyerek mustrálgatja lent az utcán a kocsiját. Tíz év körüli fiú, szép dundi, göndörhajú kölyök és valamivel fiatalabb, sovány, szőke kislány. A fiú ott áll a kocsi oldalánál, lehajol, benéz az ablakon, hátraszól valamit, a kislány ijedten nézeget jobbrabalra a néptelen gyalogjárón és előrehajol, mond néhány szót a fiúnak, aztán megint figyel.

Tetszik nekik, állapítja meg a mérnök, aztán megnézi az óráját: van még tíz percem, gondolja, addig csak nézegessék a kocsit. Milyen vágyak támadhatnak fel az ilyen kölyökben! Beleülni a kocsiba, repeszteni, talán meg sem állna vele, amíg a benzin tartana. Hiába, nagyon futkos az ilyen srácok képzelete. Menynyire örültem én, amikor apa egy használt kerékpárt vett nekem, húsz évvel ezelőtt!

Lent az utcán szép hosszúra nyúlik a kocsi árnyéka, a kislány már a haját igazgatja türelmetlenségében, s ebben a pillanatban leguggol a fiú a kocsi oldalán, eltűnik a mérnök szeme elől. No, mi ez? — figyel föl és egyszerre elfogja a gyanakvás: ez a kölyök valami kárt tesz a kocsiban!

Felkapja a kabátját, siet lefelé a lakásból. Langyos, porszagú levegő ömlik az utcán, verebek zajonganak a szomszéd kert fáin s kilépve a kapun, a kocsi felé siet, a kislány egészen előrehajol, riadtan szól.

— Miki!

De a mérnök ott van már, Miki nem tud menekülni. Kiegyenesedik, nagyot szippant az orrán, ujjait beletörli hátul a nadrágjába és piros a pufók arca.

— Na, mi van itt? — néz k
Ne fi
a tal
A
varta
aztán
szint
méve...

A mérnök hátrább lép a kocsitól, nem tudja, nevessen-e vagy szidja a fiút. Két fejet rajzolt a gyerek a kocsi poros falára, egy nagyhajú lányt, emellé odaírta, Klári és egy kócos fiút, Miki szöveggel.

— Mi ez? — kérdi a mérnök és megfogja a gyerek vállát, de nem keményen, nem fenyegetően, inkább apás barátsággal.

A fiú összenéz laposan a kislánnyal, aki fél lépést se mozdult a faltól, kis gödrös mosoly rezdül meg a szája sarkában.

— Ő és én — mondja és fölnéz a mérnökre.

A mérnök is elmosolyodik, a kislányhoz fordul.

— Tetszik ez neked? Hasonlít rád? Ilyen vagy?

— Hát — vonogatja meg a vállát és ő is szippant egyet a szép kis orrán. — Hasonlít valamit...

zot.

— Na, és nem találtál mást? Nem lett volna jó egy tiszta papírra rajzolni ezt a Klárit. Azt oda is adhattad volna neki emlékbe.

A fiú egyre zavartalanabbul mosolyog.

— Az más — mondja és össze-összenéz Klárival. — Ez kocsi.

— Na és — folytatja a mérnök —, nem tanítottak meg téged arra, hogy nem illik más holmijában kárt tenni?

Nagyot csodálkozik a fiú.

— Ez kár?

— Hogyne lenne kár — felel a mérnök bizonytalanul. — Összekarcolhatod. Tudod, mibe kerül ez?

— Nem karcoltam, vigyáztam.

— De miért éppen kocsira kell ezeket a szép arcképeket felrajzolni?

Mácsai István

„A művész teljesen eltérő törvényei szerint tükrözi a valóságot.

Losonci Miklós: Magyar tájak – Biennale.
Új Tükör, 1978. december 17 – 4. lap.

1021

Mácsai István festő

MÁCSAI ISTVÁN a Csók Galériában mutatta be újabb képeit. Az „újabb" jelző azonban csak a képek keletkezésének évszámát tekintve helytálló — a bemutatott művek csak kevéssé különböznek azoktól, amiket 1965-ben ugyanezen a helyen láthatunk. Akkor úgy értékelte a méltatás a kiállítást, hogy az agyonkoptatott plein air festészettől szabadulni kívánó magyar piktúra egyik lehetséges útja ez, de több gondolatiságot, elmélyedést kívánt a művésztől. Az eltelt idő alatt a magyar képzőművészet nagyot változott: Mácsai István művészete azonban lényegében változatlan maradt. Ami akkor erénynek tűnhetett, mára elvesztette értékeit és konvencióvá silányult. A dokumentumszerű hűségről bebizonyosodott, hogy alig több egy sima, kellemes, szinte hűvösen udvarias festészet egyik kellékénél.

A képeken csend és rend uralkodik; minden nagyon nyugodt, precíz. E fogalomkörbe éppúgy belefér K. T. és M. R. portréja, mint Orsolya hideg-meleg sárgasággal gondosan kiegyensúlyozott arcmása; a télről alkotott konvenció (tágas, havas mezőn, borongós ég alatt elhagyott szekér) képi megfogalmazása, mint a Jókai utcai ház udvarának precíz mása. Ez a piktúra az egyszerit ragadja meg, elegánsan, gondosan mérlegelt színekkel, de nincs elég ereje, hogy az egyszeriben az általánost is bemutassa. Kerül minden emóciót, háborgást — még arra is ügyel, hogy a fekvő aktok keltette érzéki hatást a modell bőrén visszajátszott hideg tónusokkal eloszlassa. A képek látható sikere ellenére is, úgy érezzük, hogy mindez kevés. Korábbi kiállításán még voltak olyan jelek, melyek arra utaltak, hogy művészi fejlődése egy magvasabb, hitelesebb mondanivaló megfogalmazása felé tart: ezúttal azonban a tárlat minden ilyenfajta jelzésnek híjával van.

Magyar Hírlap, 1973. szept. 12.

Lovász Sándor.

is, hogy az idén megnőtt a filozófiai és a politikai gazdaságtan kérdéseivel foglalkozó kétéves szakosítók iránti érdeklődés. Az egyetem tananyagait a Kossuth Könyvkiadó gondozásában mintegy százezer példányban jelentették meg.

A hagyományokhoz híven, az 1973—74-es tanévben tovább bővítették a speciális kollégiumok körét. Az idei őszön a tavalyinak csaknem kétszeresét, összesen hatvan speciális kollégiumot indítanak.

Sok érdeklődőt vonz a *Tudományos előrelátás filozófiai-társadalmi problémái* című kollégium. A tudományos-technikai forradalom lényegét, fejlődésének újszerű vonásait tárgyalják majd *A tudományos-technikai forradalom eszmei-világnézeti problémái* címmel meghirdetett egyéves kollégium hallgatói. Újdonság lesz a *Szociológia alkalmazása a politikai és gazdasági vezetésben* című egyéves kollégium.

A beszédhibák legtöbbje azonban nem ilyen súlyos, azoknál megfelelő logopédiai kezelés is hatásos lehet.

— A leggyakrabban előforduló beszédhiba a pöszeség, tehát amikor bizonyos hangot egyáltalán nem, vagy csak hibásan, tudunk képezni. Ez a jelenség az óvodás korú gyerekek öt-hat százalékánál fellelhető. Súlyosabb zavar a dadogás; többnyire kettő-hat éves korban már előfordul. Tartós logopédiai foglalkoztatással lehet gyógyítani, amelyet gyógyszeres kezelés is kiegészíthet. Gyakori beszédhiba még az orrhangzós beszéd, amelyet a mandulák megnagyobbodása, vagy a lágy szájpad kóros elváltozása okozhat. Hibának tekinthető a beszéd késői kialakulása is. Ha a gyermek hároméves korában még nem beszél, annak leggyakoribb oka hallászavar vagy értelmi fejlődési visszamaradás le-

MÁCSAI ISTVÁN

VIGADÓ GALÉRIA

83. 30485 Petőfi Nyomda, Kecskemét — F. k.: Fazekas János

Megtekinthető: 1983. május 19-től június 12-ig
hétfő kivételével naponta 10-től 18 óráig

A kiállítást rendezte: Ury Ibolya

A Magyar Népköztársaság Művészeti Alapja
meghívja Önt és kedves családját
1983. május 19-én 17 órára a Vigadó Galériába

MÁCSAI ISTVÁN

festőművész

kiállításának megnyítására.

Megnyitja: SZABÓ GYÖRGY művészeti író

Közreműködik: GERA ZOLTÁN színművész

MÁCSAI ISTVÁN festő

Élek: Mácsai István Munkácsy-díjas festőművész alkotásaiból nyílt meg kiállítás csütörtökön Bp-en, a Vigadó Galériában.

Népszabadság 1983. V. 20.

Mácsai István, festőművész

a X. nagymarosi nyári tárlaton szerepel a művész képe.

Losonci Miklós: Tárlat Nagymaroson.
Pest Megyei Hírlap, 1979. júl. 10.

Mácsai István, keramikusművész

Kölesden 1975 őszén a Kossuth Műv. Házban bemutatták M. Szabó István műveit, akik szintén Tolna megyei festő. 1976. májusában Mácsai István műveit állították ki.

Kölesd – a művészetpártoló falu.

1979. szept. 24. Petőfi 13, 25 [M.]

Mácsai István festő
(Bp. 1922 –

Kiállítása a Múcsarnokban
Bp. 1978. márc. 31 – ápr. 23.
– Katalógus a Könyvtárban –

Mácsai Tihán, festő

● MÁCSAI ISTVÁN festőművész kiállítását a Népszabadság Székházában március 4-ig meghosszabbították.

-.o Mácsai-Tihán, festő

12

Esti Hírlap Bp. 1981. [illegible]. 28.

75,

Mácsai István, festő

● *FESTMÉNYEK. Ma délután fél 4 órakor Drecin József kulturális miniszterhelyettes nyitja meg Mácsai István Munkácsy-díjas festőművész kiállítását a Hírlapkiadó Vállalat klubjában.*

-:o Festmények

12

Esti Hírlap, 1981. febr. 20.

Mácsai István, festő

L: Kokas I.

Tandi L.: Kiállítási jegyzetek. 108–112.

Tiszatáj, Szeged, 1980. nov. XXXIV/11

Mácsay István, festőművész: Óbuda, olaj, vászon, 60 x 100 cm.

4 A TÁMOGATÁS MÉRLEGE Művészet, Budapest, 1979. Nov. 4. old.

Természetesen ezzel korántsem azt akarom állítani, hogy mindez tudatos, különösen nem, hogy szándékos manipulációk révén állhat elő ez a helyzet, sokkal inkább a „társadalmi csapdák" olyan tipikus esetével állunk szemben, amelynek veszélyessége éppen abban áll, hogy minden egyéni jó szándék és átgondolt, jól megfogalmazott alapelvek ellenére pusztán egy túlbonyolított mechanizmus tehetetlenségi nyomatékból adódó „túlpörgéséről" van szó. Éppen ezért lényeges, hogy időről időre felülvizsgáljuk e mechanizmus szabályozó- és biztosítékrendszereit, s ha kell, menet közben is módosítsunk működésén. Korántsem egyszerű, nem is gyorsan végrehajtható feladat ez, ám éppen megváltozott gazdasági helyzetünk teszi indokolttá e munka elvégzését, hogy a jövőben is megőrizhessük a művészeteknek nyújtott társadalmi szolgáltatásban eddig elért eredményeinket, hogy a felelősségteljesebben szelektáló támogatás a jövőben értékre orientáltabb legyen.

RIDEG GÁBOR

*„E sorok írója egyszer úgy jellemezte a művészetet mint az emberiség, az emberi nem öntudatát, vagyis a belső emberi fejlődés (egyén és nembeliség összefüggésének fejlődése) lényeges megnyilvánulásainak rögzítését: kiegészítően szembeállítva a tudományokkal, amelyek a világról való helyes megismerésünket őrzik meg tudatunkban a jövendő cselekvések nagyobb hatályossága érdekében..." (Lukács György: *Adalékok az esztétika történetéhez*, I. kötet, 14–15. o., Bp., 1972.)

MTI SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Mácsai István,

DOLGOZÓK LAPJA "
Munkácsy-díjas festőművész

1981 MÁR 29.

1021

Mácsai István rajza

Ligetfalvi János sok cirkusszal járt, l
gyarországon, külföldi turákon. Nagy sil
aratott fakírként is; nyolc kötőtűt szúrt
bőrén egyszerre. Ott volt a Schneller-cirku
ban, amikor a főnököt szétmarcangolta há
oroszlán...

— Bohóc is voltam. Nem az ügyefogy
Auguszt, hanem a fehér képű, elegáns Clo
Flitteres ruhám volt. Később aztán Jancsi
hóc lettem.

Baráth Lajos:

A természet hódolata

Némi pátosszal úgy is mondhatnám: beköszöntött a tavasz, s a domboldalakon és az erdei tisztásokon a természet már elénk teszi, mintegy a lábunk elé, hódolatának első jelét. Kertem partos részén, a déli oldalon, megjelennek a hóvirágok. S ha az út túloldalán kereskedem, megkapom a jutalmam; még nagyobb pásztákban nyújtogatja a kedves virág hosszú, zsenge-zöld szálain hófehér virágait. Ritka, hogy szednék belőle. A vadonnőtt virág ott igazán szép, ahol megtermett; ha hóvirágot szeretnék látni, kisétálok oda, ahol megbújik; a téli

A domb tetején virágozni kezdenek mandulaják. Még be sem teltünk a gyö nyörködésével, az erdei sétákon feljedez zük, hogy a lábunk elé terített mohaszö nyeg — él. A laposokon, ahol sokáig meg ül a téli hóvíz, kupos májmoha zöldesbarn foltjai élednek, fentebb, a dombosabb ré szeken, a testvére telepszik meg, apró fol tokban, s ha lehajol hozzá a vándor, boróka illatát érzi. A fehér sziklákon im már megjelenik a térképzuzmó, hog holdbéli tájak szigeteit vetítse elénk. jön az élénkzöld vánkoska párnarengete ge a nyírfák törzsein, s már messziről p

MK SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Mácsai István
Munkácsy-díjas festőművész

PEST MEGYEI HÍRLAP
1981 JUL 05

Falurészlet 1021

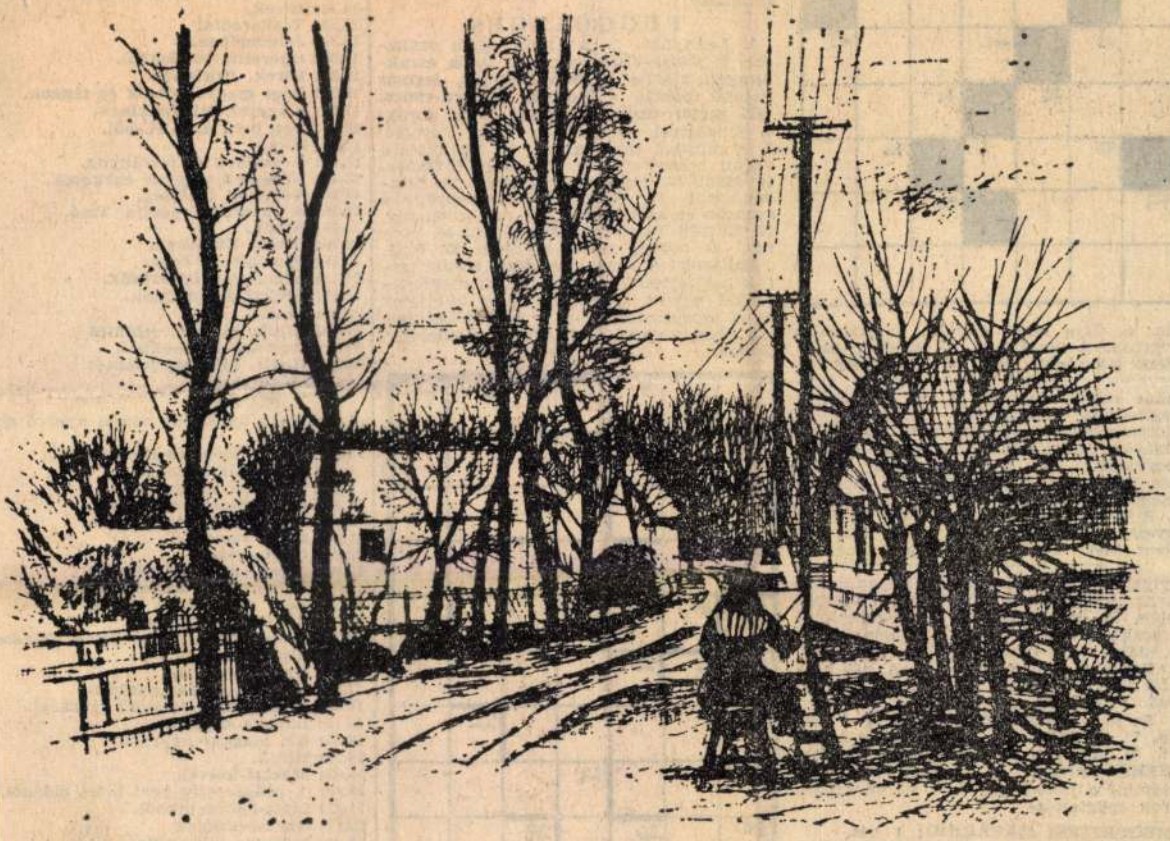

Mácsai István rajza

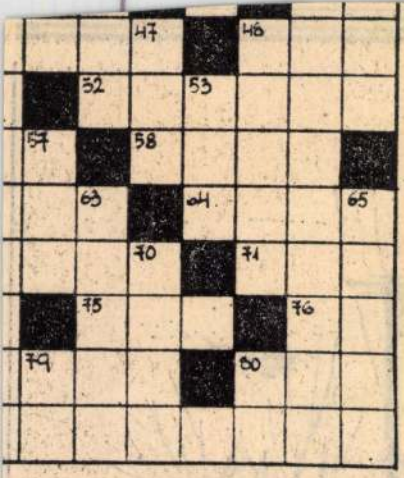

tőle. 4. Erre lehet építeni. 5. Marokkó fővárosa. 6. Határrag. 7 **1935-ben megjelent kötetének címe.** 9. Tiltakozás 10. Tervszerű megelőző karbantartás. 11. Lankadás nélkül figyelő. 14. A köpüléskor megmaradó, savanykás folyadék. 19. Menyasszony. 21. Az Egyesült Arab Köztársaság volt elnöke (Gamel Abdel). 23. Becsukódik. 25 Szóösszetételek elején újat jelent. 26. Angyalrang. 29. Gombabetegség a növények levelén 32. Bálna. 35. Éjjeli mulatóhely. 37. Az ott levő. 39. **Egyetlen verseskötetének címe, 1929-ben jelent meg.** 40. Ilyen a tenger vize. 42. A vérszerződés hét magyar vezérének egyike. 46 Táncmulatság. 47. Hegedűtartó. 48. Az Attila név változata. 50. Fékezhetetlen. 53 Félig kiemel! 55 Fészket épít a fecske. 57. Igen jól hasadó ásvány. 61. ...-dáb; apró-cseprő ügyre mondják. 63. Karcolat az újságban. 65. A bál kezdetét jelentő csárdás 67. Tavaly elhunyt európai államfő. 69. Mindenféle kacat. 70. Szódát tartalmazó föld. 73 Felesége van. 77. Háziállat. 79. Kettős mássalhangzó!. 80. Magyar és olasz autók jelzése.

BEKÜLDENDŐ: a vízszintes 15., 24., valamint a függőleges 2., 7. és 39. számú sorok megfejtése

MEGFEJTÉSI HATÁRIDŐ: 1 hét.

A JÚNIUS 22-I KERESZTREJTVÉNY HELYES MEGFEJTÉSE: Szpasszkij, Euwe, Tal, Botvinnik, Capablanca, Petroszjan, Szmiszlov, Karpov, Lasker, Steinitz, Aljechin, Fischer.

KÖNYVJUTALMAT NYERTEK: Básta

öböl között. 16 Tíz n
18. Annyi mint rövid
a munka alól. 21. **Ne**
az indiai nemzeti m
zetője volt. Soós Tó
nélkül ázik! 24. Ez
sportot űzők haszn
vünk. 27. Járásra
Hangszer

FÜGGŐ

1. Leánynév. 2. A
sza. 3. Össze-vissza
nyugati részén húz
gasabb pontja a (
8611 méter magas. 5. Csak
6. A régivel szemben az újért harcoló. 7. A múltból fennmaradó. 10. Rövidítés a vasúti menetrendben. **13. India fővárosa.** 14 Mágiával foglalkozó személy. 15. Disznópásztor. 17. Buta. 19. ...-szoprán; a szoprán és az alt közé eső női énekhang. 22. Község Tatabánya közelében. 26. Spanyol és norvég autók betűjele. 27. Paci.

Pajtások! A vastag betűkkel szedett sorok megfejtését, a többi júliusi megfejtésekkel együtt, augusztus 10-ig küldjétek be a szerkesztőséghez. A helyes megfejtők részt vesznek a júliusi jutalomsorsolásban.

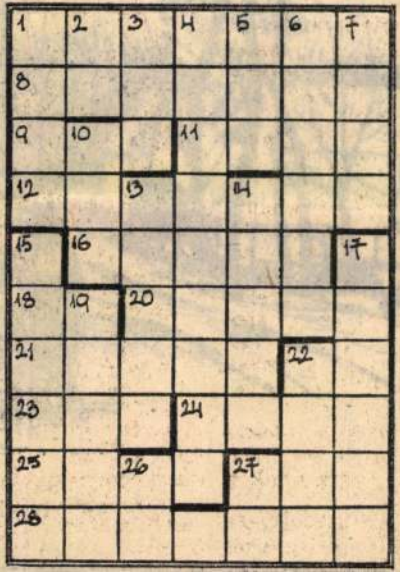

18.00: Egy ...
18.30: Hírek.
18.33: Gesztusok és látványok.
18.53: Népszerű magyar énekesek.
19.20: Védtelen tehetség.
19.30: A vasárnap sportja. Totó.
20.00: Nóták.
20.30: Hírek. Útközben.
20.38: Sporthírek. Totó.
20.43: Ismeretlen ismerősök.
21.43: Örökzöld dallamok.
22.41: Nóták.
23.00: Hírek. Időjárás-jelentés.
23.10: Dzsesszfelvételekből.
24.00: Hírek. Időjárás-jelentés.
0.10: Műsorzárás.

3. MŰSOR

7.00: Szerb-horvát és német nyelvű műsor.
8.00: Hírek. Időjárás-jelentés.
8.11: Szimfonikus zene.
9.55: Új zenei újság.
10.45: Öt kontinens hét napja.
11.00: Hírek. Időjárás-jelentés.
11.06: Hi-Fi varieté.
12.10: Operaáriák.
13.00: Hírek. Időjárás-jelentés.
13.05: Romantikus kamarazene.
14.16: Régi hangszerek világa.
14.33: Zenekari muzsika.
15.30: A Beatles együttes összes felvétel
15.59: Kodály-művek.
16.19: Operarészletek.
17.13: 30 éves a Rádiószínház.
18.00: A magyar széppróza századai.
18.15: Barokk muzsika.
18.55: Kis magyar néprajz.
19.00: Hírek.
19.03: Mozart-művek.
20.40: A progresszív beat híres előadói.
21.21: Liszt-lemezeinkből.
22.15: Operarészletek.
23.00: Egyenes labirintus.
23.30: Hírek. Időjárás-jelentés.
23.33: Műsorzárás.

TELEVÍZIÓ

9.10: Tévétorna.
9.15: Óvodások filmműsora.

Mácsai István, festőművész

Jó gazdának bizonyult a művészeti alap tavaly, jól válogatott az év képzőművészeti terméséből. — Szerepelnek művei Mácsai István, Kvári László és Eigel István-nak. — A Műcsarnokban látható tárlat febr. 11.-ig látogatható.

Losonci Miklós: Köbe, bronzba álmodott élet.
Pest Megyei Hírlap, 1981. febr. 1.

KULTÚRA

Elhunyt Mácsai István festőművész

Nyolcvanhárom éves korában hunyt a kétszeres Munkácsy-díjas Mácsai István festőművész. A művész több hazai és külföldi tárlaton mutatta be alkotásait, 1957-ben Cannes-ban kamaratárlata, 1960-ban és 1965-ben a Csók Galériában gyűjteményes kiállítása volt. *(mti)*

FOTÓ: MTI – CZIMBAL GYULA

...ek, hogy to-
... Sahtyor Donyeck
... az UEFA-kupa csoportkörébe. Az egycsatáros játékkal próbálkozó Supka Attila vezetőedző szerint a taktika bejöhetett volna, ha nincs a korai gól.

LABDARÚGÁS

A magyar bajnoki címvédő Debrecen 4–1-es vereséget szenvedett Donyeckben a Sahtyor labdarúgócsapatától az UEFA-kupa 1. körének első mérkőzésén. S még örülhetnek is a DVSC szurkolói, hogy a csapat egy négyessel megúszta, az ukránok első percben lőtt gólja után ugyanis nem tudott talpra állni a Debrecen; Brandao sorra hagyta ki az ajtó-ablak helyzeteket, de két gólja után ezeket már egy mosollyal elintézte. Nem úgy Marcea Lucescu, az ukránok edzője. „Nagyobb különbséggel is megverhettük volna a magyarokat. Nagyon bosszant, hogy az első félidőben három ziccert is kihagytunk" – idézte az edzőt a DVSC internetes honlapja. A második félidőre aztán Brnovics mellé

MAHIR
SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-743, 340-726

1981 MÁR 21

KISALFÖLD

Macsai István, festő-
művész

1021

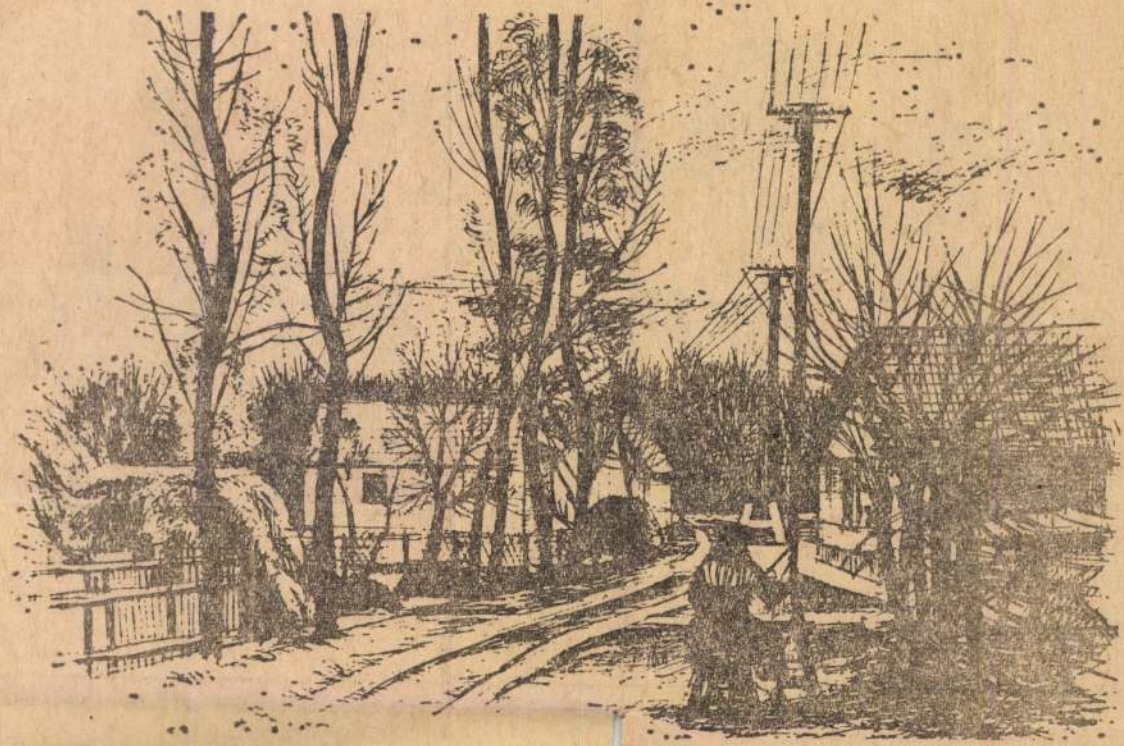

Macsai István rajza

Ámon László: *Virágének*

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Mácsai István, Munkácsy-díjas festőművész

VAS NÉPE

1981 MÁR 22

1021

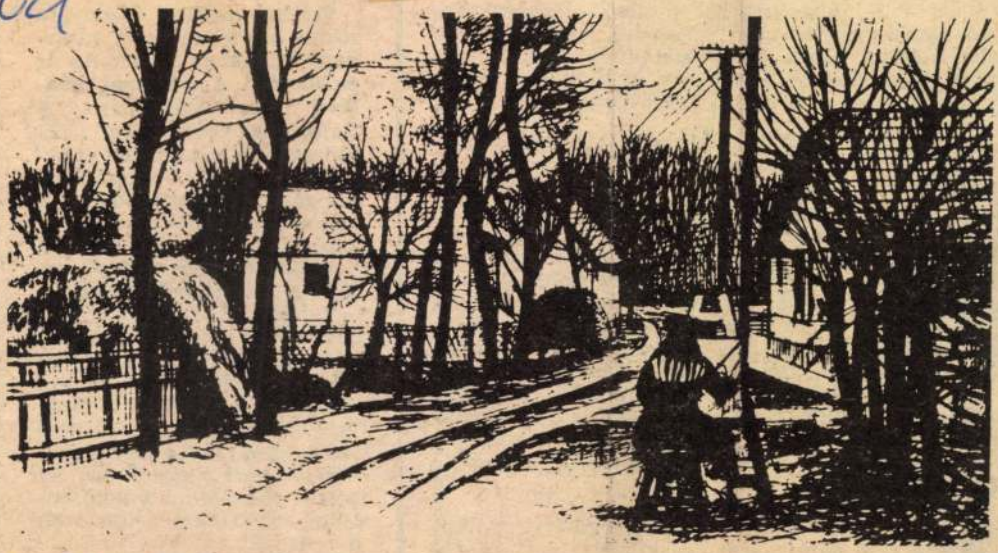

Mácsai István rajza.

került, de még így is olcsóbb az üzletekben. Azért nem m hogy itt minden olcsó — leggy ban hó elején, fizetés után jövök ki, amikor drágább holmik között is válogathatok. Szóva den attól függ, mennyi pénze van az embernel na jön a választék — a piacon ezzel nincs gond.

Szigeti György autószerelő kán járok piacra, nagy kertü odahaza, ott megterem r Most fóliasátrat akarok készít sehol sem jutok fóliához. Ar nem sikerül megvalósítani, addig a primőr áruért ki kell néha jönni a piacra. Kilenc hónapos kislányunk — és a család is — igényli a friss zöldség- és gyümölcsfélét, — most ezekből vásárolok. Egyébként az ABC-ben is van minden, ide csak azért érdemes kijönni, mert frissebb az áru. Mindenki tudja, hogy a friss spenót többet ér, mint a konzerv. Igaz, jóval drágább is — akár a piaci áru általában —, mégis megvesszük.

Varga Józsefné nyugdíjas: A napi piacra érdemes kijárni, mert például a gyümölcs sokkal jobb és fris-

ő vendégeiknek sem a legjobb a szűkös hely miatt.

Vendégként voltam a fodrászüzletben, amikor az egyik műszak felelőse ezügyben beszélt a központ egyik vezetőjével. Elmondta, hogy van olyan dolgozó, aki nem tudja elhelyezni a munkaeszközeit, mert nincs hova. Az volt a felvetésre a vezető válasza, vigye haza a csavaróit a dolgozó.

Szerintem ez nem válasz,

SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Mácsai István, Munkácsy díjas festőművésznek

DOLGOZÓK LAPJA
1981 MÁJ 2 4

LAPJA 1981. május 24., vasárnap

1021

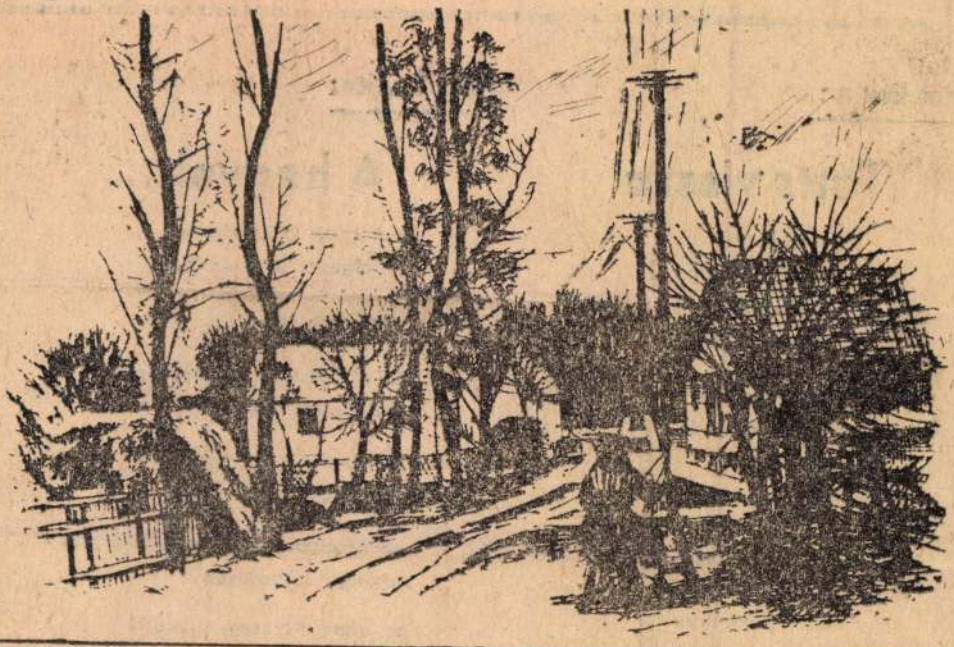

FALUSI CSENDÉLET (Mácsai István rajza)

Sass Ervin :

Tarts vissza

a világból
ha megszököm
a bánatom
visszaköszön

Gólem leszek
földből támadt
felhasítom
néma számat

rám lesnek majd
minden sarkon
vörös láng lesz
csontos arcom

A hegyek...

a hegyek örvendeznek
a folyóvizek tapsolnak

nem ismerik

az elveszített szárnycsapások
előlegezett poklát

az égremázolt gyötrelem
kondenzcsikjait

az értelem köré csavart őrület
iszonyú láthatárát

az elméleti szegénykedők
luxus kacatjait

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

DÉL-MAGYARORSZÁG

1980 JUL 20

Mácsai István festőművész

Vasárnap, 1980. július 20.

DM MAGAZIN

1021

Ma nyit a nyári tárlat

Harmadik évtizedét kezdi a Szegedi Ünnepi Hetek legrangosabb képzőművészeti rendezvénye, a *Szegedi Nyári Tárlat*. A Móra Ferenc Múzeum Horváth Mihály utcai képtárában ma, vasárnap délelőtt 11 órakor *Pásztor Gabriella*, a Képző- és Iparművészeti Lektorátus megbízott igazgatója nyitja meg a kiállítást. A 21. országos seregszemlére minden eddiginél több, 730 művet adtak be a festők, grafikusok és szobrászok. Először dolgozott Szegeden a zsüri, s választotta ki azt a 300 alkotást, mely keresztmetszetét adja mai képzőművészeti életünknek. Tegnap, szombaton délelőtt *Bányainé dr. Birkás Mária*, a városi tanács elnökhelyettese adott tájékoztatót a nyári tárlat előkészületeiről, szervezési munkálatairól, s bemutatta a kiállítást.

A megújulás képességét bizonyítja, hogy az idei seregszemlén *hat fődíjat és három munkajutalmat adnak át*, az előzőekhez képest nagyobb pénzjutalom kíséretében. Művészeti életünk derékhadának, s az ifjú alkotóknak képviselői mellett néhány nemzetközi hírű művész is elküldte alkotását a szegedi bemutatóra. A megnyitó napjáig mintegy félmillió forint értékben vásároltak műalkotásokat az állami, társadalmi és tömegszervezetek, üzemek. A nagyszabású kiállítást *Ury Ibolya* művészettörténész rendezte.

MÁCSAI ISTVÁN: LÁTOMÁS

KOLLÁR GYÖRGY: ZSANA

a nemzetközi tudomány vérkeringésébe?

— Fő témánkból öt év alatt több mint 80 dolgozat jelent meg, főként tekintélyes, külföldi folyóiratokban. Az elmúlt öt évben körülbelül 100 előadást tartottunk, sokat külföldön: az NDK-ban, az NSZK-ban, Lengyelországban, Csehszlovákiában, a Szovjetunióban, Svájcban, Hollandiában és Jugoszláviában is. Állandó szerződést kötöttünk a moszkvai szovjet össz-szövetségi kutatóintézettel, a Halle-i egyetemmel.

A falra esik a pillantásom: a bekeretezett, díszes okmányon olvasom: A Halle-Wittenberg Egyetem természettudományi kara díszdoktorrá avatta dr. Kedvessy Györgyöt. A professzor egyébként jó néhány külföldi tudományos társaság rendes és tiszteletbeli tagja, az MTA és a minisztérium több bizottságában vezető, illetve közreműködő szerepe van. A sok egyetemi doktori disszertáció mellett ott van a polcon Gyógyszertechnológia című tankönyve, amelynek 5. kiadása átdolgozás alatt áll.

— *A sok munka, az eredmények jó munkatársakat is sejtetnek.*

— Szerencsés vagyok: rendkívül szorgalmas, kitűnő felkészültségű szakemberekkel dolgozom. A 11 diplomás közül négy kandidátus. Hamarosan megjelenik a dr. Selmeczi Béla docenssel közösen írt, tablettázásról szóló monográfiánk.

— *Professzor urat annak idején mint a népfront városi bizottságának elnökét ismertem meg. Úgy tudom, jelenleg is vannak társadalmi tisztségei.*

— Az orvosegészségügyi szakszervezet alelnökeként és az Országos Béketanács tagjaként is tevékenykedem.

CHIKÁN ÁGNES

A becsület

Kora reggel. A lakótelepi ABC-áruházban a szokásos nyüzsgés. A környező házakból az álomtól még dagadt szemekkel, szapora léptekkel érkeznek a fiatalasszonyok. Sietve pakolják kosarukba a tejet, számlálják zacskóba a kiflit, türelmetlenül toporogva állnak sorba a pultnál felvágottért, sajtért. Egy-két nagymama kivételével láthatóan mindenki siet, idegesen pillantgat órájára s a pénztárak előtt várakozó hosszú sorokra. Két festékes-meszes munkaruhás férfi érkezik.

— A reggeli alapozót ma én veszem — szól oda társának a fiatalabb és határozott léptekkel indul az italokkal megrakott polcokhoz. Kétdecis vegyes gyümölcspálinkával teli üveget tesz a kosarába. A pultról elvesz fél kiló kenyeret s beáll a felvágottért várakozók sorába. Lassan halad előre, várakozás közben az üvegezett polcon felhalmozott húsárukat nézegeti közömbösen. Alig veszi észre, hogy társa szorosan melléáll. Csak akkor kapja fel a fejét, amikor meghallja a suttogást:

— Itt van a főnök!

Hátrapillant, szeme összevillan kollégájával, kilép a sorból, gondosan maga előtt tartva, takargatva a kosarat elindul a bolt másik sarka felé. Megállt a hűtőpultnál, szemlélődik. Megvárja, amíg egyedül marad, sandán körbepislog és a mosóporokat kínáló polc „fedezékében" villámgyors mozdulattal munkanadrágja feneketlen nagy zsebébe csúsztatja a pálinkásüveget. Aztán mintegy megkönnyebbülve ismét körülnéz és kiemel a ládából egy zacskó tejet. Két ujja közé csippentve a zacskó egyik sarkát feltűnően rázogatja, mintha a ládában ráfolyt tejet akarná lecsöpögtetni róla. Így tér vissza a húsáruk részlegéhez. Főnöke mellé érve a tejet szinte hivalkodó mozdulattal ejti a kosárba.

— Mindennapi betevőnk — mondja. — Csak ezért, a reggeliért ugrottunk át.

Felettese helyeslő bólogatását látva beáll a sor végére. Míg megveszi a töpörtőt, aztán a másik pultnál a zöldpaprikát lopva többször megtapogatja zsebében az üveget. A pénztárhoz érve a főnökétől legtávolabb eső sor végére áll. Szinte gyanakvó-félő tekintettel méregeti a körülötte várakozókat. Amikor a pénztárosnő kezdi beütni a gépbe a kosárban levő élelmiszerek árát közelebb hajol hozzá és odasúgja neki:

— Tessék hozzáadni kétdeci vegyespálinkát is.

A pénztárosnő még egyszer átforgatja a kosárban a csomagokat és értetlenül ránéz. A fiatalember elégedetten zsebére ütve kacsint.

— Eltettem, mert itt van a művezetőm. Isten őrizz, hogy meglássa, mert akkor oda a becsület...

SZABÓ MAGDOLNA

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Mácsai István,
Munkácsy-díjas festőművész

KELET-MAGYARORSZÁG

1981 MÁR 22

1021

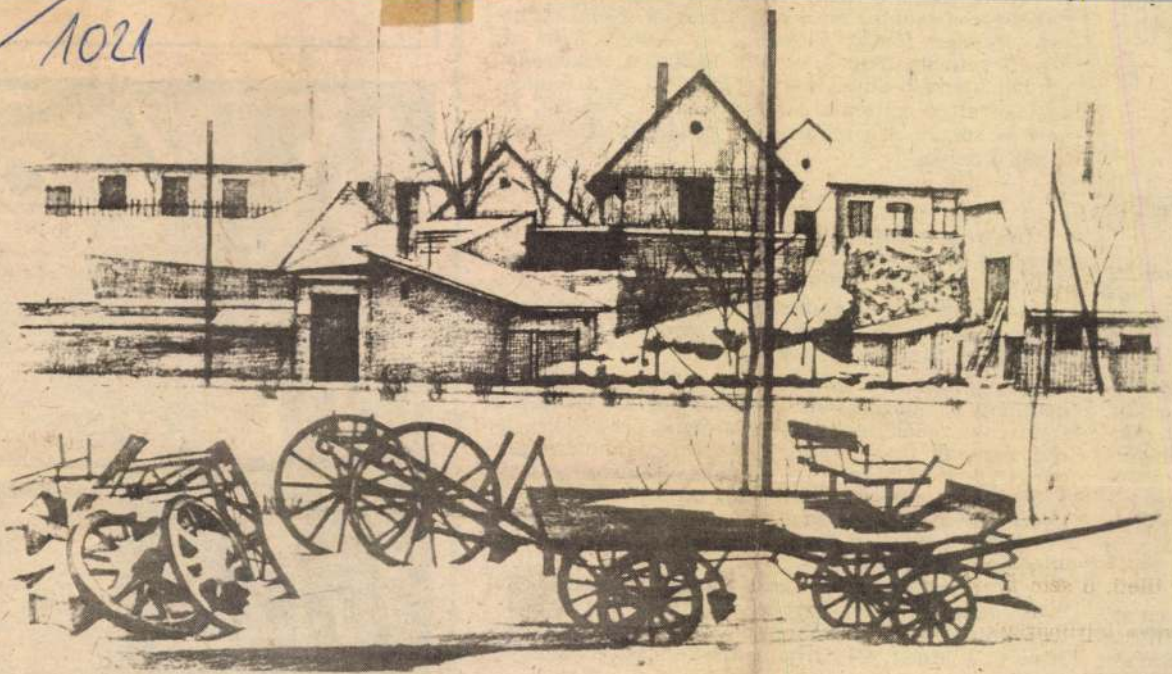

Mácsai István rajza. Kiállítása egy hét múlva nyílik a nyírbátori múzeumban.

mindegyike mentes ettől a betegségtől. Nem az, szen minden főnök, beosztott is valahol, nem hiszen vannak, akik a vezetői beosztást a társa lomból kiemelő státuszként fogják fel és a fele ség helyett a hatalmat élvezik abban. Vannak, nem is sokan. Ám mindaddig, amíg egy ilyen ő lesz a példa.

Milyen a főnököd? — kérdezik egymástól az merősök és mesélik a történeteket, többnyire ol aminek a felét ők találták ki.

— Milyenek az embereid? — kérdezik egymástól a főnökök, és mesélik a történeteket, közöttük olyat, amit kitalálni véltek.

És „viselkedik" a beosztott a főnök, a főnök a beosztott és mégnagyobb főnök előtt. Mögöttünk a fiatal nemzedék már úttörőkorában protokollt tanul egy-egy őrsi gyűlésen, felnőtt-majmolón magázza egymást a két barát a KISZ-gyűlésen. Viselkedik, mert akkor becsülik, ha ezeket a külsőségeket tanulja meg jól. Ezek a gyerekek is felnőnek. Főnökök lesznek, vagy beosztottak — egyremegy. Egymáson rontanak.

A történeteket ezért mondtam el. Főnöknek hívott, aki tüzet kért, mert más voltam mint ő. Szóltam volna, hogy nem akarok főnök lenni, de már nem volt kinek. Ott álltam kirekesztetten. Egymagamban.

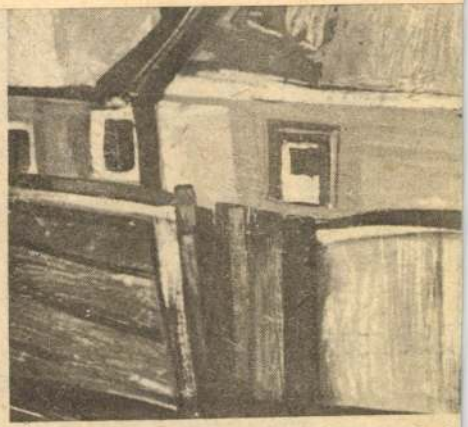

Ház kerítéssel — Pál Gyula festm

Márkai István

Fikenkei dóm c. képe szekeptet a Tk. magyar képzőművészeti kiállításon

Vigilia, 1962, 7n., 432 sd.

MDK.

Mácsai István

Munkaábrázolásairól

Zalai Hirlap 1965 május 1.lap -

MDK.

Mácsai István

Munkaábrázolásairól

Hevesmegyei Népujság 1965 máj.lalap -

MDK.

Mácsai István

Munkaábrázolásairól

Békésmegyei Népujság 1965 május 1.lap -

MDK.

Mácsai István

Utalás a nagymarosi müvésztelepre

Szabad Föld 1965 máj 16.lap -

MDK

Mácsa i István, festö

Tanulmány a kalocsai pingáló asszonyokhoz.
60 x 45 Olf.

Tanulmány a kalocsai pingáló asszonyokhoz. Olf.
100 x 70

Kalocsai pingáló asszonyok. "

Klárika arcképe. "

Mücs.-V.M.Képzm.Kiáll. 1954.dec.-1955.jan. 14.l.

Mácsai István, festőművész.

Szegeden, a Móra Ferenc Múzeumban megnyílt a 21. nyári tárlat, amely aug. 20.-ig tekinthető meg. A földszinten láthatók a kiállítás díjnyertes művei: Berki Viola, Kollár György, Mácsai István és még több művésznő alkotása.

TV-Híradó 2.

1980. júl. 22. Televízió 2. műsor 21.10 | Ámé |.

Mácsai István, pesti

L: Csikós Andrási

Olasz Sándor: Csikós Andrásnak 93-96

Tisztatáj, Szeged, 1978. nov. XXXII/11

Mácsai István, festő

Megnyílt a IX. nagymarosi nyári tárlat, melyen szerepel a művész-műve. A mesterség biztos gyakorlata olvasható le pilisi tájáról is. (említve)

Losonci Miklós: A monumentális táj művészete.

Pest Megyei Hírlap, 1978. júl. 11.

Mácsai István, festőművész

A Helyőrségi Művelődési Otthon vezetője, Ujvárosi Endre alezredes az elmúlt évek során több kiállítást alakított ki, plá. többek között Mácsai István, Balázs János művészek műveinek tárlatát.

(dr. Tóth Ervin): Szegvári Károly kiállításáról.

Hajdú-Bihari Napló, 1980. febr. 24.

Mácsai István, [festő ?] MDK.

1959. febr. 24-én beszámolt a II. ker. MSzBT-ben
~~a~~ bécsi, amszterdami s prágai útjáról, s
művészi tapasztalatairól, élményeiről.

—: Képzőművész klubeszt a II. kerületben

Népszabadság, Bp. 1959. febr. 25. 8. lap

Mácsay István

Képeit szépnek mondják.

Lévai Júlia: Kérdések és kérdőjelek; Valóság, 1971. 7. sz. 68. l.

Mácsai István

1949-ben végzett a Főiskolán, Bernáth tanítványaként. Eleinte oldott festői módszerrel dolgozott, később feladta, mivel szerette a dolgok rajzát, a grafikai kontúrokat. Andrew Wyget művészetét a magyával rokonnak érzi.

Szabolcsi Gábor: M. I. műtermében; Műgyűjtő, 1970. 1. sz. 41. l.

MDK

Mácsay István

Külváros, festm.

Aradi N: Párizs hatása. . . Élet és Irodalom,
1958. jan. 31.

Mácsai István /sz. 1922/ MDK

festő

Repr.:

87. Breznay-Mácsay: "Aratósztrájk/1894-ben"
1952. o.v.240x45o.Külügyminisztérium

Aradi Nóra: Száz kép a magyar történelemből.
Bp. 1956.

MDK

Mácsai István

1957. Párisban volt tanulmányuton.

Adjuk meg a lehetőséget művészeinknek, hogy világot lássanak. Népakarat, 1958. jan. 18. 1 l.

Mátrai István [grafikus?] MDK

Kass Jánossal együtt készíti
Budapest műemlék-térképét.

L. M.: „Térképíró" mesterek új művei
3.

ESTI HIRLAP, Bp. 1963. febr. 14.

Mácsai István, grafikus MDh

Mácsai István és Kass János grafikusok
Kénilették el a térkép egyes részleteit.

-bel-: Műemlék-térkép Budapestről

2

ESTI HIRLAP. Bp. 1963. Máj. 18.

MDK.

Mácsai István

Munkaábrázolásairól

Kisalföld 1965 május 1.lap -

Mácsai István

Arvakb.

»FIGYELŐ«
UJSÁGSZELVÉNY VÁLLALAT
Budapest, XIV., Nürnberg-u. 42.
Telefon: 299-632.

Lap: Világosság

Megjelent: 1949 FEB. -5

„ERRŐL BESZÉL BUDAPEST". Ez a címe annak a nagyszabású művészbálnak, amelyet a Fészek Klub huszonöt kiváló képzőművésszel és jeles karikaturistával karöltve rendez február 26-án. A falakat Abrán Zoltán, Berend Ilona, Czumpf Imre, Endrődy István, Gál István, Gis, Gábor Marianne Gáspár Antal, Göböly Sándor, Herman Lipót, Kassó, Koresmáros Pál, Molnár C. Pál, Marosán Gynia, Mácsai István, Pán József, Ruszkai György, Ruzicskay György, Sándor Károly, Scheiber Hugó, Schwott Lajos, Szigethy István, Tóth B. László, Várnay György, Vörös Géza, Zádor István művei teszik emlékezetessé. A védnökséget Vas Zoltán miniszter vállalta.

...paketon végzett tetőfedési mun-

...ésedelmi kamattal együtt

...a jár és tisztelettel kérjük igen

sziveskedjék ezen összeget részünkre

...gunkat és vagyunk

kiváló tisztelettel

ETERNIT-MŰVEK HATSCHEK LAJOS

számla . . . 3983.98 korona

...1.VIII/7-ig
315.40 kor.

...1.

78.56	"	393.96	"	4377.94 kor.
1801.36	"	. . . . .		1801.36 "
				2576.58/kor.

Mácsai István

Pestő nül. 1922

1

Ujmagyépz

Rother Turm Pass/ 1705. "
(5 Blätter geheftet)

1771. "

burg/ 1750. "

1739. "

(1709) 1750. "

1730. "

1730. "

| | | |

Mácsai István

1.

Szabad Művészet

1950. 9. sz.: 767. l.

kézirat

Kiadó: Moderer V

Délben: *Húsleves Meinl-féle levestészta, marhahús paradicsomoskáposztával, egyszerű csokoládészelet, Meinl-fekete.*

Este: *Puliszkahal, sütemény délről.*

Recept: Egyszerű csokoládészelet: cát habosra keverünk, majd 7 dg cukorral to- erjük, 4 tojás sárgájával, 10 dg megpuhított koládét, 4 tojás fehérje keményre vert hab- dg lisztet adunk hozzá. A tepsit Epocával jól a masszát vékonyan rákenjük, vagdalt man- eghintjük, megsütjük és még melegen szele- juk.

al: ½ kg kukoricalisztet sósvízben befőzünk, evés borsot, vagdalt petrezselymet és ¼ kg ser- apróra vágva adunk hozzá. Ezt jól összekeverjük, rmába nyomjuk, kiborítjuk és Epocában sült, hagyott zöld petrezselyemmel díszítjük.

Délben: *Ragoutleves, töltött kappan gesztenyés kelkáposztával, fánk, Meinl-fekete.*

Este: *Hideg felvágott, puncs, Meinl-keksz.*

Recept: Gesztenyés kelkáposzta: ztenyét meghámozunk és minden gesztenyét fe- a egy előre tisztított kelkáposztalevélbe becsa- egy Epocával kikent lábasba tesszük egymás gsózzuk, egy kis zsírt és annyi vizet öntünk gy ellepje. Így pároljuk, majd végül egy kis hintjük és kiborítva tálaljuk.

fánk (nagyon jó és nem drága): 1 csésze lan- s tejben 4 dg élesztőt megkelesztünk, hozzá-

MDK

Mácsay (festő)

(Fényképe munka közben – repr.)

Fedor Ágnes: Hogyan talál egymásra művész és modell.
Ország-Világ, Bp. 1961. 11. sz. (10. l.)

MDK

Mácsai István /1922-/

/Nők Napja/

"Nők Napja" 1947.

Magyar Plakát-Történeti Kiállitás. Bp. 1960.
32.l.

MDK

Mácsai István, festö

Sárospataki parkrészlet. Olf.

Messerer tanitja a magyar balettmüvészeket. "

Bp.Mücs.-II.Magy.Képzöm.Kiáll. 1951.nov.4.-dec.2.
Kat.7.1.

MÁCSAI István MDK

A moszkvai kiállitáson /1958 dec/ kiállitják

"Kalocsai pingálé asszonyok" c.
festményét.

Dersi Tamás: Tizenkét ország 4000 műve a moszkvai kiállitáson.
Esti Hirlap . 1958. okt. 1o;

m.D.K.

Mácsai István

Festőművész "Mederjavitás" c. képe felv.

Kiállit a Csók galériában.

A munka dicsérete cimmel kiállitás a Csók galériában.

Népszava 1960. febr.21. 8.old. 44.szám.

MÁcsai István MDK

"Reggel a gyermekotthonban"

Pogány Ö.Gábor: Az Első Magyar Képzőművészeti Kiállitás.I.
Szabad Nép. 1950. VIII. 27. 11.1.

Mácsai István MDK
Mácsai

"Aratósztrájk 1894-ben" Breznay József és Mácsai István képe.

Pogány Ö. Gábor: A III. Magyar Képzőművészeti Kiállitás. Irodalmi Ujság. 1953. I. l. 6. l.

MDK

MÁcsai István

"Reggel a gyermekotthonban"

Végvári Lajos: I. Magyar Képzőművészeti Kiállitás. Festészet IV.
Magyar Nemzet 1950. VIII. 26.

Mácsai István MDK

"Épül a falu"

Végvári Lajos: I. Magyar Képzőművészeti Kiállitás
Festészet IV.
Magyar Nemzet 1950. VIII. 26.

MDK.

Mácsai István festő

"Sárospataki utcarészlet" olaj
"Kiárika fest" "
"A c ukraszdaban" "
"Este a Bodrogban" "

VI. Magyar Képzőművészeti Kiállítás
Műcsarnok, 1955. 18.1.

Mácsai István, Munkácsy-díjas festőművész

A Budapesti Tavaszi Fesztivál keretében márc. 16-án a Műcsarnokban megnyílt az Orsz. Képzőművészeti Kiállítás. Szabó György művészettörténész mondta meg a kiállítást és ő szól róla. – Mácsai István a „Bérházudvar"-ától kezdve egészen a legelvontabb képekig mindegyik fajtával és elképzelésben talál érdekeset Szabó György.

/Említve/.

Képzőművészet '84.

1984. III. 29. TV 2. műsor /Ismé./

Mácsai István, festőművész

„Az oroszlán" (repr.)

Párczer Ferenc: Poster magyar módra.
Ifjúsági Magazin: 1979. márc. 51. old.

Mácsai István

P. Szücs Julianna: S termelni eladhatót?
Jegyzet a Mücsarnokból

Népszabadság, 1984. IV. 14.

Mácsai István: A szuhakállói bányászok megmentése

Kádár György : 1930. szeptember 1

Macsai Istvan –

Mätzen

Mácsai István, festő

MDH

A Csók Galériában nyílt meg gyűjteményes kiállítása.

A művész sokat fejlődött az utóbbi években.

Témái környezetéből valók: színész- és orvosbarátai, családtagjainak portréi, gyermekképei, csendéletei igazolják derűs, harmonikus szemléletét.

P.T.: Fegyzetek kiállításokról

Népszabadság. Bp. 1960. V. 27.

9. l

Mácsai István

"Fa és erdő" cimmel ir Szabó György a Mücsarnokban rendezett, "Uj müvek" c. kiállitásról és dicsérettel emlékezik meg a müvésznek a tárlaton szereplő müveiről.

Élet és Irodalom, Bp. 1971. márc. 16.
XV. évf. lo. sz. 13. lap

Mácsai István MDK

Művészetének jellemzése

Pogány Ö.Gábor:Magyar festészet a XX. században.Bp.1959.7o.l.

MDK

Mácsai István

Kiállítási kritika

Szolnokmegyei Néplap 1968 szept.21.

Ügyiratszám:

Ügyintézőnk:

Budapest, 196

ORSZÁGOS TER
BUDAPEST,
TELE

4081 66. FNYV. 9. t. (N)

Márcsai Istvánné
festő

M. D. K.

„Szőlőkötöző lányok".
„Sódervahodok" + repro

D. Fehér Ilszusa: „A munka dicsérete
Művészet, 1960. november. 32 lap.

Mácsai István. M.D.K.

festő

Méltatás. — Kaján és Hegedűs" (repro)

"Párizsi utcarészlet" (repro)

Pogány Ö. Gábor: Mácsai István első gyűjteményes kiállítása.

Művészet, 1960. szeptember.

Mácsai István

festő

MDA

Kiállítása nyílt a Csók galériában.

D. Fehér Zsuzsa: Három kiállítás.
Élet és Irodalom, 1960. jún. 17. – 25. szám.

Mácsai István
festő

M.D.K.

Munkáit bemutatta a tárlaton.

Oehmacher Anna: Dolgozó emberek között
Művészet, 1964. augusztus – 42 lap.

Mác s ai István M.D.K.

tárlata a Csók galériában

Napló

Magyar Nemzet 1965. nov. 24. 4.l.

MDK.

Mácsai István

Cikk munkaábrázolásairól

Nógrád 1965 ~~június~~-május 9.lap -

Москва 1965 Янгиз-медлис 9.Iар -

Mácsai István

festőművész kiállítása. Bp. Csók Galéria. – Tom. Pogány Ö. Gábor. Művészet, 1966. 7. évf. 3. sz. 43-45. l.

Az 1966. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört. Ért. 1969. 3. sz. 243-284. l./

268. l.

Mócsai István

Plakát és illusztrációs grafikával is foglalkozik. Kétszeres Munkácsy díjas (1952, 1955). Több művei: Klárika, kaján és Hegedüs, Dunaparti Vénusz, Fekete hucsmás lány, Csendélet.

Ki kicsoda? Életrajzi lexikon / Fonó György né, Kis Tamás / Bpest, 1969. 1-617 l.
342 l.

Mócsai István

1950 - vesz részt kiállításokon, legutóbbi önálló kiállítása 1965 a budapesti Csók Galériában. Az 50-es években főleg Zsánerkepeket, ujábban elsősorban portrékat fest.

Ki kicsoda? Életrajzi lexikon. / Fonó Györgyné, Kis Tamás / Bpest, 1969. 1-617 l
342 l

Móczai István

(1922)- festő, művész, grafikus. Nyomdász - és litográfustanuló, majd 1945-49 elvégzi a budapesti Képzőművészeti Főiskolát Franciaországban, Hollandiában és Olaszországban jó tanulmányúton.

Ki kicsoda? Életrajzi lexikon. / Forró Gyöngyné, Kis Tamás / Budapest, 1969. 1-617 l.

342 l.

Mácsai István

"Marosi részlet" repr.

A természetbűség a mai megyei
művészetben
Kritika, Bp. 1970. nov.

Mácsai István

Született Budapesten 1922-ben festő, grafikus művész. Munkácsy díjas. A budapesti Képzőművészeti Főiskolán tanult. Jól ismert plakát tervező.

Fehéte Mórton: Prominent Hungarians Home and Abroad, München, 1966. 334 l
191 l.

MDK

Mácsay István

kiállit a Fényes Adolf teremben.

Esti Hirlap 136 sz. 1960 jun. 10 2 old.
/Cs.M. cikke/

M.D.K.

Mácsai István festőművész

Kiállitása a Csók István Galériában.

Népszava, 1960. máj. 14. 4.l.

Mácsai István
festő

M.D.K

Méltatás.

Fóthy János: . . . .
Művészet, 1962. december – 45 lap

mdk

Maisai István és Kass János

grafikusművészek

Közös munkája: Budapesti Műemlékek Térképe. (több mint egy évig tartó munka)

Mozaik: Budapesti Műemlékek Térképén

Nyíregyháza, 91 évf. 66. sz. 1963 márc. 20. H. l.

MDK

Mácsai István festőm.

Havas L: Munka és munkásábrázolás a képző-
művészetben. Szép Szó, 1960. febr. 21.

Mácsai István

Csók galériában volt kiállitása,
"Kisvárosi Borbélyüzlet" c képét a Nagymaros 1966
c. kiállitáson bemutatták.

Vigilia 1966. X. 705.l.

Mácsay István festő M.D.K.

Portrék, csendéletek,

Perneczky Géza: Mácsay István képei
a Csók Galériában

Magyar Nemzet 1965. dec. 4. 4.l.

Mácsay István festő .D.K.

Portrék, csendéletek,

Perneczky Géza: Mácsay István képei
a Csók Galériában

4. 4.1.

Mácsai István

N.D.K.

A nagymarosi művésztelepen dolgozik

Dezvald János: A táj varázsa
/ Tízéves a nagymarosi művésztelep
Pest megyei Hirlap 1966. jan. 1. 4.l.

Mácsai István
festő

M.D.K.

Méltatás.

D. Fehér Zsuzsa: Szúnyi év után
Művészet, 1965. április - 3 lap

Mácsai István

festő

M.D.K.

Méltatás — „Kisfiú autóval"
(repro)

D. Fehér Zsuzsa: A kortársi festészetről.

Művészet, 1962. január — 25 l.

Mácsai István, festő, sz.1922.

A felszabadulás előtt litografus volt. Rendszeres képzm.tanulásra csak 1945 után nyilt alkalma. A Képzm.Főiskolát Bernáth Aurél növendékeként 1948. végezte el. Művészete egyenletesen fejlődik. Képeinek mondanivalója lirai jellegü intim hangulatok közléséből fejlődött ki. Ereznay Józseffel festett közös képén pedig már a társadalmi összeütközés ábrázolásával, a szabadban festés problémáinak megoldásával foglalkozik. Ezt a képet Munkácsy-dijjal tüntették ki.

Uj M.Képzm.III. 1953.

84.1. és kép

IV. 1954. 128.l.

és kép

Mácsai István, festő

MD4

Primitivizmussal kísérletezik.

Rényi Péter: A IX. Magyar Képzőművészeti Kiállítás festményei 8.1

NÉPSZABADSÁG Bp. 1962. máj. 12.

Mácsai István
festő

M.D.K

Méltatás.

Jóthy János: Festő és kritikus
Művészet, 1962. június — 48 lap

Mácsai István, festő

A Petőfi Irod. Múz. 1958 szept. 20-án megnyílt kiállításához illusztrációkat készített költők verseihez. 28 old.

Magyar költészet - mai magyar grafika. 27.o.

A Petőfi Irodalmi Múz.Évkönyve.1959.Bpest.1959.Révai Nyomda.Bp.

Mácsai István M.D.K.

"1944. Kossuth /1/2 bélyegsorozat 4 cimletének alkalmi " népfőiskolákért" felülbélyegzés felülnyomásának terve, 1945.

Pákozdi László: A magyar bélyegek monográfiája, Bp. 1967. 139.l.

MIK

Mácsai István

Kiállitási kritika

Délmagyarország 1968 jan. 26

Mácsai István

rézt vett a nagymaros képzőművészeti kiállításon

Padányi Anna: Képzőművészeti kiállítás Nagymaroson

Pestmegyei Hírlap, 1966. júl. 29. 3. o.

M.D.K

Mácsai István

festő-

A Csók Galériában rendezett kiállítást. Méltatás. „Duna parti Vénusz" (repró) + „Erzsébet híd".

Pogány Ö. Gábor: Mácsai István kiállítása. Művészet, 1966. március -43 lap

Mácsai István, festő MDh

A nagymarosi művésztelep egyik lakója. Kiállít.

(f.f.): Nagymaros titka 2

Bp. 1966. júl. 16.

EST PLAP

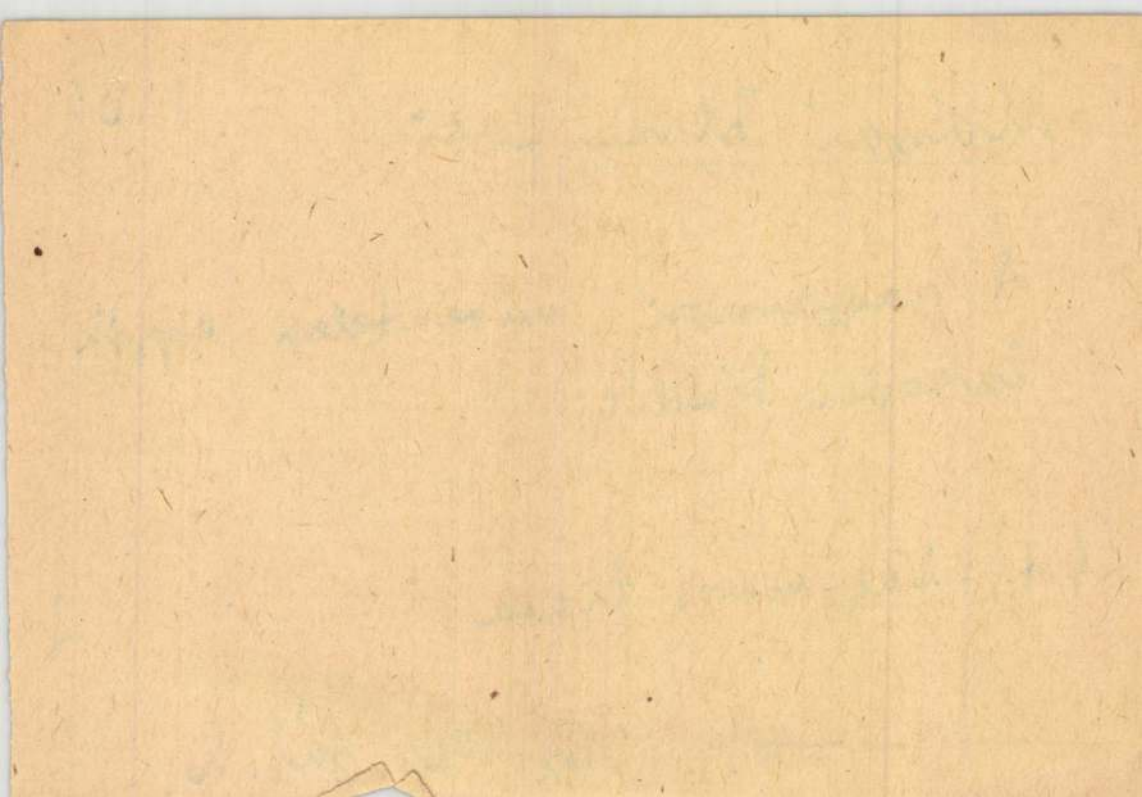

Mácsai István
festő-

M.D.L.

Dunaparti fiatalok és futha cimű
képen a festőr elképzelés ervényesül.
„Pesti fiatalok" (repro)

D. Fehér Ismesa: A kétmillios vásarlás prahmai bemutatójáról.
Művészet, 1966. augusztus - 16 lap.

Mácsai István

grafikus

M.D.V.

Részt vett a nagymaros-i táborban

Szabó György: Tábor Nagymaroson.
Élet és Irodalom, 1966. aug 6. - 9 kép

Mácsai Iván

M.D.K.

Műve a MNG gyűjteményébe került

Csengeryné Nagy Zsuzsa: A Magyar Nemzeti Galéria az 1962-1963-as évben

A Magyar Nemzeti Galéria Közleményei V. Bp. 1965.

163. l.

M.D.K

Mácsai István
festő

Portré festő-nk.

Szy Rezső: Portréfestészetünk és Deminy Attila
Művészet, 1966. November - 29 lap.

MDK.

Mácsai István

Kiállitási kritika

Esti Hirlap 1966 julii.16.

Moosi Jatyán

Kiállítási kritika

Esti Hírlap 1966 július 16.

MDK

Mácsai István

Szerepelt a kiállitáson.

"Firenzei dóm"

Dévényi Iván: IX.Magyar Képzőművészeti Kiállitás.
VIGILIA 1962. jul. 432-434.lap.

Mácsai István festő M.D.K.

Munkácsy-díjas

Budapest távlati térképén dolgozik Kass Jánossal.

Belvárosi részlet a térképből ,repr.

Balog János: Pesti háztetők fölött.
Magyar Nemzet 1963. március

Máczai István

Kritika a Csók Galériában nyílt kiállításáról.

Élet és Irodalom 1965. dec. 4.

A „Yes-Art", meg két harai kiállítás. Szabó György

MDK.

Mácsai István

Kiállitási kritika

Esti Hirlap 1967 juli.8.

Mécsai István

Kiállítási kritika

Esti Hirlap 1907 juli.8.

Mácsay István

IV. Országos kiállításon feltűnt a bányászok megmentését ábrázoló képe.
Breznayval együtt festette Vicléki esték c. képét.

A. Tyihomirov: Iszkusstvó Vengrii IX-XX.
Moszkva 1961. 157. l.

Mácsai István
festő

M.D.K

Portréjával vesz részt a
tailaton.

Pogány Ö. Gábor: Dolgozó emberek között
Művészet, 1968. május – 33 kép

Mácsai

„Dunapasti fiatalok" és „Jutta"
c. p. képeit emlitik meg

Tanulmányok a 2 milliós vásárlásról
Magy. Képz. Szöv. 1966
D. Ichér Zsuzsa ikke 30 l.

M.D.K.

Mácsai István

Az akadémiai növendékek Szabadszervezetben rendezett kiállitásán müveit kiemelkedően jónak találja Berend Ilona: "Kiállitások az uj esztendőben" c. kritikájában.

"Szinház Szeme Füle, " c. rovat
Szinház, Bp. 1948. jan. 13-19. IV. évf.
3. sz.

Mácsay István festőművésza

a képzőművészeti ízlés mérése reprodukciókkal. A második sorozat:

az alanti vizsgálathoz tartozó ízlés mérés második sorozata már olyan képeket is tartalmaz amely még jobban eltér a hagyományos látványhű ábrázolástól. Hogy maradjon azért választási lehetőség, a sorozatot mai festők látványhű képei egészítették ki. A válaszokban a művész festménye a második helyen áll.

Vitányi Iván: Képzőművészeti ízlésvizsgálat munkások között.

Új Irás, Budapest, 1973. okt. 48. old

MDK

Mácsai István Munkácsy-díjas festőművész.

Több hónapot töltött Párizsban. Festményeit a kulturkapcsolatok Intézete bemutatta ki. Párizsban készült fényképfelvételeit közli a lap.

Pálos Miklós: Amikor a festő fotografál.

Ország-Világ, Bp. 1958. március 19. 10-11. l.

Mátyás István

Bárdossy László há-
rom arca
repr.

Képes Figyelő
1945, nov. 3.

Darányi Ignácz X. 176.

A KÉPCSARNOK VÁLLALAT
MEGHÍVJA ÖNT

MÁCSAI ISTVÁN

FESTŐMŰVÉSZ

KIÁLLÍTÁSÁNAK

ÜNNEPÉLYES MEGNYITÁSÁRA

1965 NOVEMBER 26-ÁN,

PÉNTEKEN D. U. ½6 ÓRAKOR

MEGNYITÓ BESZÉDET MOND:

Dr. POGÁNY Ö. GÁBOR

A MAGYAR NEMZETI GALÉRIA FŐIGAZGATÓJA

CSÓK ISTVÁN GALÉRIA
BUDAPEST V. VÁCI U. 25

Fk.: Köteles István 4725 65 FNyV 6 t — Fv.: Farkas L.

KÉP CSAR NOK

Mácsai István

MEGHÍVÓ

Mácsai

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

ÉSZAKMAGYARORSZÁG

1963 JÚN 10.

Magyar tájak, emberek

A Képcsarnok Vállalat kiállítása

Okos kulturpolitikai meggondolások alapján hirdette meg pályázatát a Képcsarnok Vállalat. Olyan alkotásokat szedett össze így, amelyek témájukkal, közérthető megoldásaikkal alkalmasak a lakások művészi értékű díszítésére. Gyakorlatilag is sikeres frontnyitást jelent a giccs elleni harcban. Ennek a pályázatnak az anyagából rendeztek kiállítást a miskolci Szőnyi István teremben. A kiállított képek összhatása kiegyensúlyozott, kellemes benyomást nyújt, némileg felül is múlja az átlagos képcsarnoki színvonalat. A különböző tematika iránt érdeklődő emberek megtalálják az érdeklődésüknek megfelelőbet az anyag viszonylagos változatosságában. Mindez persze inkább a kiállítás céljának felel meg, de kevésbé a hangzatos címnek, mely sokkal mélyebb, lényeget feltáróbb valóságábrázolást és kevesebb átlagmegoldást, szokványosságot, sablonmunkát ígér.

A célnak megfelelően legtöbb a tájkép és a csendélet. Legtöbbre a mesterségbeli tudás, a becsületes kidolgozás, de már sokkal kevesebbre jellemző az ihletett alkotás. A díjazott képek közül leginkább *Szurcsik János: Ünnep* című képe emelkedik ki életszerűségével. *Patay László Szerelmespárja* minden klasszicizáló megoldása ellenére korszerűnek tűnik, bár a finoman körüllengő, poetikus hangulat a századfordulót idézi. *Mácsai: Nő tájképpel* című festménye már határozottabban, keményebben kötődik a klasszicizáló hagyományhoz (még a tájkép egy mellékmozzanatában is hangsúlyozza ezt egy klasszicista épülettel). Meghaladott módszerének mégis érdeme, hogy szembefordul az üressé vált, művészietlen naturalizmussal. *Elekfy Parkrészlete* becsületes megoldás a szokványtémán belül, *Papp Gyula Tulipánjai* ellenben a rég idejétmúlt szecessziót idézik. (*Csendélete* pedig még kompozíciójában is szétesó).

Sokkal frissebb, egyénibb megoldásokkal találkozunk a nem díjazott képek között. *Orosz János* két képe és *Szurcsik* másik képe jelenti talán a legegyénibb színt a kiállításon, bár ők sem adták ezekben a képekben tehetségük legjavát, sőt egyéniségüktől eltérőbb képekkel jelentkeztek. Érdekes megoldású *Korga: Ősz* című képe, mely az egyes részletek szinte naturalisztikus kidolgozása ellenére a kompozícióval a szürrealisták formanyelvére emlékeztet, mégis teljesen érthető és kellemes hatással.

Boros Csendélet és különösen *Tanya* című képe érdemel figyelmet, valamint *Benedek Jenő* meleg színhatású képei (*Szolnoki Tabán, Táj tehenekkel*). Megemlíthetjük még *Ridovics: Utca, Czene: Festőszéplak, Bér Rudolf: Domboldal, Izsák: Csendélet, Baláze: Csendélet* című képeit.

(kabdebó)

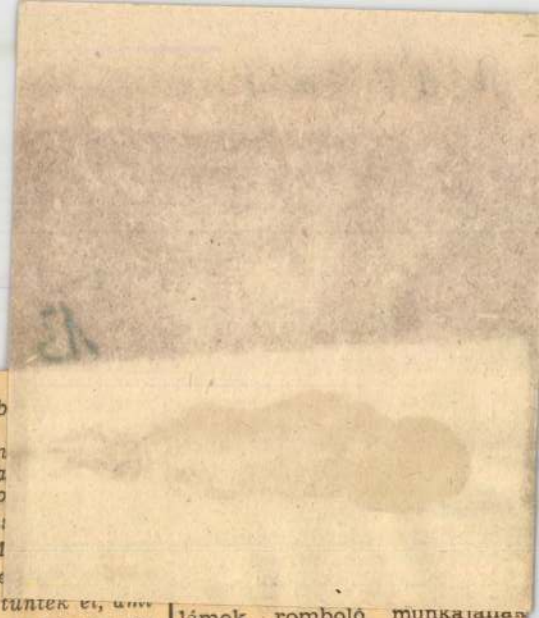

eletes kutyaház

talosüzem, hozz onnét deszkát. Fogaid erősek, elhúzhatod velük.

— De hiszen ez lopás.

— Dehogyis az. Majd rájön magától a gazdád, hogy mivel is tartozik neked. Kifizeti, egész biztos a deszkák árát. Új házat kapsz, s ha sok deszkát szerzel, még emelet is kerülhet rája.

— Emeletes kutyaház? — tápászkodott fel Hektor. — Ilyet még az öregapám sem látott, pedig sok tájat bejárt. Ugyanis számolóművésze volt egy világhírű cirkusznak.

— Dicső család — áradozott a macska. No, de most már eredj, mert sok lesz a dolgod. Majd én vigyázok itt mindenre.

Hektor nem kérette magát tovább, de Kormos sem. Első dolga volt besurranni a kamra nyitott ablakán.

A bölcs kutya egész éjjel hurcolta a nehéz deszkákat. Hajnalra már morogni is alig tudott a fáradságtól, de büszkén és várakozón nézett fel kilépő gazdájára.

— Mi ez a sok deszka? — ámuldozott, de nem sokáig, mert nagy kiab az asztalosok.

— Ezt se gon magáról. Erre ta ját? Deszkát lop

Nagy kiabálá gyarázkodás. M kákat is követe amelyek akkor tűntek el, amikor ő még nem is lakott a faluban.

Szörnyen röstellte magát Hektor. Szánta gazdáját, érezte, hogy ő a bűnös, s ezért fogta magát, aztán fájós fogaival kezdte visszahúzigálni a vitás holmit, a harmadik szomszédságba.

Ennek láttán, az asztalosok mérge elreppent, mint ágról a hajnali madár. Elnevették magukat. Kormos pedig édesdeden aludt a feldúlt kamrában, ahol evés közben elnyomta az álom. Hej, mit kap majd Hektortól! Biztosan élete végéig megemlegeti majd az emeletes kutyaházat.

Darázs Endre

lámok romboló munkájának hatására lassan olvadni kezdenek. Hatalmas dörgések közepette óriási jégdarabok szakadnak le az iszapos hordalékkal együtt. Igy fokozatosan, évről évre kisebbednek, végül a sziget egész területe teljesen elolvad. A Szemenovszkij-sziget hossza 1829-ben körülbelül 8 mérföld volt, 1912-ben 2,5 mérföld, 1936-ban 1,1 mérföld, a legutóbbi években a sziget teljesen eltünt.

szak a nagyfiúk

gyon kicsike. Lemarad pajtá- partján. Ezért szökdécsel.

Mácsai István

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

1960. jún. 10

ESTI HÍRLAP

A Váci utcai *Csók Galériá*-ban gyűjtötték össze

MÁCSAI ISTVÁN

festményeit. Ezek a képek a család, a baráti környezet zárt világába születtek, hiába keresünk bennük tartalmi vagy formai aktualitásokat, izgalmasabb művész-emberi fordulatokat. Megnyerő a sajátos, finom, sima elegancia, amellyel a művész a nőalakokat, gyermekportrékat megformálja, d nem elégíti ki! Hiányérzet támad: — magvasabb, élményszerűbb, közvetlenebb, hitelesebb mondanivalókat vár a művészetszerető látogató.

Cs. M.

mekeinek elszállítására.

Az elvezető csatornák még nem készültek el, s ezért késik a hatalmas mértékben felduzzadt tó vizének levezetése. *A csatornaépítési munkálatok éjjel-nappal folynak* a legkorszerűbb földkotró, árokásó és földgyalugépekkel, továbbá nyolcvan traktorral.

UPI-jelentés közli, hogy San-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1973 SEP 10.

Esti Hírlap

Mácsai István, kétszeres
1021 Kossuth-díjas festőművész.

Mácsai István, kétszeres Kossuth-díjas festőművész kiállítása látható a Csók István Galériában. Képünkön: a művész Pihenő című kompozíciója.
(MTI fotó, Tóth felv.)

Ára

1973. sz

Esti Hír

POLITIKAI NA

PESTLŐRINCTŐL AZ ÚJLIPÓTVÁROSIG

Városközpontok, lakónegyedek

Ebben az esztendőben mintegy 5000 lakás elhelyezésére alkalmas terület

MA DÉLELŐ

Alap
leté

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1973 SEP 21

Panel

Mácsai István festő, műv.

Tárlatvezető

A Csók István Galéria Mácsai István festőművész újabb alkotásaiból rendezett tárlatot. Mácsai István harmadszor állít ki. Először 1960-ban, majd öt év múlva szintén ugyanitt mutatta be műveit a közönségnek.

A magyar képzőművészet nagyot változott ez idő alatt is, azonban Mácsai István festészete lényegében változatlan maradt. Ábrázolásmódja valósághű maradt. Mint a németalföldi mesterek, ő is csendéleteket, portrékat, városképeket fest. S mindezt pontosan, részletesen, így próbálja megközelíteni a lényeget. Művészete ezért természetes és közérthető.

Azonban itt nem a „szolgai" módon való másolásról van szó. Képeiben benne van belső világa is: az elmagányosodás veszélye, korunk „betegsége", az ember elidegenedése elleni küzdelem. Ugyanakkor elutasítja az antihumanista magatartást is.

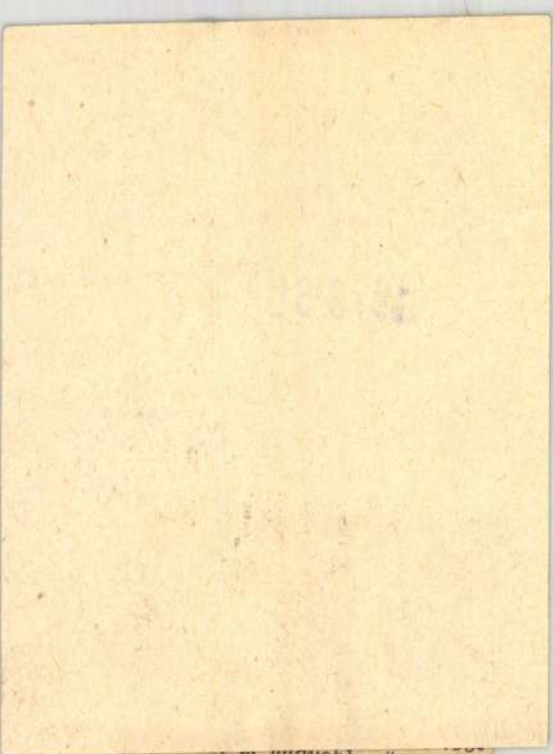

...nagyobb ünneplés-
ben részesítettek. Szép delegá-
ciót vonultattak fel az olaszok
is, akik a vietnami demonstrá-
ció jegyében különböző deko-
rációkat vittek, nagy sikerük
volt különösen azért, mert
nyakukban egy-egy vietnami
szabadságharcossal vonultak el
előttünk. A franciák jövetelé-
nél az egész stadion egyszerre
énekelte a Marseillest. És ter-
mészetesen, valamennyiünk-
nek legjobban tetszettek a mi
fiataljaink, kik nagyon ötletes
dekorációkkal méltán vívták
ki az egész stadion ünneplő
tetszését. A felvonulás után,
miközben kigyulladt a feszti-
válláng, szemet, lelket gyö-
...tető, színpompás sport-
következett.

...elmondhatom,
... első napja,
...t a hátra
...k, egy

Mácsai István.

„A magyar katona a szabadságút" c. képzőművészeti kiállításon Bem József-fet ábrázoló műve szerepelt. (említve)

Magyar Nemzet, 1951. Okt. 17.

Mácsai István.

„A magyar katona a szabadságért" c. képzőművészeti kiállításon Bem-portréja szerepelt. (említve.)

Szabad Nép, 1951. Okt. 4.

Mácsai, István
festőművész

A Fő. Tanács festészeti pályázatára meghívást kapott „Dolgozók a színházban, az Operában, a hangversenyteremben" témakör vázlatának elkészítésére.

Magyar Nemzet, 1952. ápr. 23.

Mácsai István,

A Fő. Tanács képzőműréseti pályázat „Dolgozók a színházban, az Operában, a hangversenyteremben" témakörben a bizottság elfogadta művét. (említve.)

Magyar Nemzet, 1952. Jún. 15.

Rácsai Ottrán.

A Fő. Tanács képzőműséseti palgárat
„Dalgorok a rinhalban, a Oberabon, a
hangszerengtesenben" tinakösben a kiegyt-
ság elfogadta műszt. (emeltre.)

Nagyon Nemzet, 1921. Jún. 16.

Mádai István.

Az M. Sz. T. képzőművészeti pályázat III. díját kapta „Nyikityin arcképe" c. képével. (emléklap.)

Népszava, 1952. márc. 15.

LAPKIADÓ VÁLLALAT
SAJTÓFIGYELŐ SZOLGÁLAT
BUDAPEST, VII., LENIN-KÖRÚT 9—11
TELEFON: 227-651, 221-285

MAGYAR NEMZET

Mácsai István.

1952 DEC. 11

Magyar Nemzet

276

850 festmény, 300 plasztikai és 500 grafikai alkotás érkezett a III. Magyar Képzőművészeti Kiállításra

A december 19-én nyíló III. Magyar Képzőművészeti Kiállítás anyagának elbírálása most folyik a Műcsarnokban. Már a beküldött anyag mennyiségében is megmutatkozik, hogy *képzőművészeink mennyire lelkesen készültek a nagy beszámolóra.* Mintegy 850 festmény, 300 plasztikai alkotás, 500 grafikai munka érkezett be a kiállításra. A beküldött anyag komoly, lelkiismeretes válogatását festő-, szobrász- és grafikus-művészekből összeállított külön szakbizottság már a mult hónap végén megkezdte. A szakzsűri tette meg javaslatait a nagy összzsűrinek, amelyben képviselve vannak a tömegszervezetek és néphadseregünk. A beérkezett anyag alapján — amint a zsűri a sajtót tájékoztatta — megállapítható, hogy *a kiállítás mérföldkövet jelent a magyar művészet szocialista-realista irányú fejlődésében.*

Festőművészeink közül sokan választották témául *dolgozó népünknek az elnyomás elleni hősi harcait. Mácsai* István és *Breznai* József az 1894-es aratósztrájkok egyik jelenetét festették meg nagyméretű olajképen, *Bán* Béla a munkásmozgalom fiatal harcosainak illegális gyűléséről alkotott képet, a fiatal *Demjén* Attila »Gábor Áron rézágyúja« című művével szerepel. *Bánhidi* Andor szintén történelmi jelenetet festett: I. Péter követei II. Rákóczi Ferencnél. Nagyméretű életképek foglalkoznak mai életünk ábrázolásával. *Imre* István és *Szentgyörgyi* Kornél közösen festettek nagy kompoziciót »Almaszüret« címmel, a Néphadsereg fiataljai és a dolgozó nép között kialakult, közvetlen kapcsolatot fogalmazták meg művészi formában. *Benedek* Jenő nagyméretű kompoziciója azt a jelenetet rögzíti, amikor egy szolnoki üzem dolgozói velet írnak Rákosi Mátyásnak vállalásuk teljesítéséről.

Természetesen nem hiányoznak a kiállításról a *tájképek* és a *portrék* sem. *Csáki Maronyák* József három arcmással, *Bán* Béla, *Glatz* Oszkár, *Gábor* Móricz szintén portrékkal szerepelnek. Igen érdekes már témájánál fogva is *Bencze* László egyik festménye, mely Rákosi Mátyást ábrázolja Kodály Zoltán és Lőcsei János sztahanovista társaságában.

A III. Magyar Képzőművészeti Kiállításon kerülnek dolgozó népünk elé *a földalatti Stadion állomására készült szobrok és domborművek,* de ezenkívül szerepelnek a különféle *emlékművek,* mint például a Kossuth-emlékmű modellje, *Beck* András most felállított József Attila szobrának mása.

Grafikusaink is közelebb kerültek az élethez és ez megnyilvánul abban, hogy *nagy létesítményeink munkájáról* számos helyszíni rajzot alkottak, de ezenkívül több grafikusunk nagyobb kompozició grafikai megoldásával és történelmi témával is kísérletezik.

Kétségkívül nagy várakozás előzi meg *Domanovszky* Endre és *Szőnyi* István nagyméretű pannóinak bemutatását. Tudvalevőleg ez a pannó-sorozat *Pátzay* Pál szobrával együtt a Moszkvai Mezőgazdasági Kiállítás pavilonjának díszítésére hivatott.

A III. Magyar Képzőművészeti Kiállítás egyik érdekessége, hogy anyagában helyet kap a *karikatúra* is. Eddig karikaturistáink évente egyszer önálló kiállításon számoltak be fejlődésükről, most ellenben igen helyesen, ők is felsorakoznak a nagy seregszemlére.

A Műcsarnok ezúttal két nagy teremmel és egy hatalmas szoborcsarnokkal bővült s ezáltal sokkal nagyobb anyag bemutatására nyílt lehetőség.

SSAL K
AK RÉ

hasonló megr
békemozgalon
cialisták, kereszténységszocialisták és liberálisok egyszerűen nem engedelmeskedtek vezetőiknek, hanem nagy lelkesedéssel működtek közre a Népek Kongresszusának előkészítésében. A belga küldöttség tagjai sorában is találhatók szocialisták, kereszténységszocialisták és liberálisok. *A küldöttség olyan összetételű, hogy Belgium egész lakosságát képviseli.*

A Népek Békekongresszusának előkészületei idején rendkívül nagy példányszámban fogy el az Osztrák Béketanács lapja, az *Österreichische Friedenszeitung,* amely Ausztria egyik legnépszerűbb lapja lett.

a béke váltó zászlaját
k ifjaknak

a békezászlóra. *Lajos* József, Sopron békebizottságának tagja mondott ünnepi beszédet, majd *Pataki* János, a DISZ Központi Bizottságának tagja adta át Franc *Benciknek,* a Freie Österreichische Jugend vezetőségi tagjának a békezászlót és a váltóbotot. Az Országos Béketanács nevében *Csermák* József olimpiai bajnok tejezte ki a magyar nép elszánt békeakaratát.

Amikor vége volt a soproni ünnepségnek, fáklyák sorfala között futottak együtt osztrák és magyar fiatalok a határ felé. A Soproni Pamutipar gyára előtt még egy utolsó szalagot illesztettek a békezászlóra, majd fáklyák fényében lépte át az osztrák ifjak váltója a magyar határt, magával vivén sok-sok magyar békeüzenetet a bécsi Népek Békekongresszusára.

rius, belvárosi pléb nos
sszus jelentőségéről

ben, hogy hazánkban az egyház és az állam közti megegyezés a belső béke egyik fontos tényegúságot, most száz és száz holdakon virágzik a gyapot, kenderföldek mellett kenaf díszlik, citromot érlel a dunántúli nap és földimogyoróból préselik a legfinomabb olajat. Bármerre járunk az országban, akár északon, délen vagy keleten, a Nagy Alföld sík vidékén, vagy a Dunántúl lankás dombjain, mindenütt találkozunk már a felszabadulás előtt még ismeretlen, új mezőgazdasági növényekkel. Megváltozott a táj képe az elmúlt néhány esztendő alatt. De megváltozott az emberek élete is és ez a változás, az új élet, az új munkamódszerek, az emelkedő életszínvonal összefügg az új növények meghonosításával. Mezőgazdaságunk szocialista átszervezése, a hároméves tervünk és felemelt ötéves tervünk sikerei és legfőképpen a Szovjetunió baráti segítsége és támogatása tette lehetővé, hogy mezőgazdasági termelésünk iránya is új utakra térjen, a hasznos ipari növények fokozottabb termesztésére.

A „fehér arany"

A termelőszövetkezetek, termelőcsoportok, állami gazdaságok földjein száz és száz holdon érik be a késő őszi napsütésben a gyapot, amely legfontosabb ipari növényünk. Négy esztendővel ezelőtt, 1948-ban hozott határozatot a kormány a gyapot meghonosítására. Még abban az évben elkezdődtek az üvegházi kísérletek. Egy kísérleti intézetben és tizenkét mintatelepen indultak harcba tudósaink és dolgozóink a szovjet termelési tapasztalatok alapján a gyapot meghonosításáért. 1949-ben még csak párszáz holdon folytak a gyapot szántóföldi termelését elősegítő, fajtakiválasztó és nemesítési munkák. 1950-ben már [illegible]

Mácsai István M.D.K.

Művei a Miskolci Grafikai Biennálén

Horváth György : Egy " vásárlási" kiállitás szo oru tanulságai

Magyar Nemzet 1965. augusztus 24. 4. l.

Mácsai István
festő

M.D.K

„Szány hőmyvel" (repro)

Művészet, 1965. december - 30 kap

Miácsai István
festő

M.D.Y

Részt vett a tárlaton.

D. Fehér Zsuzsa: A X. Magyar Képzőművészeti Kiállításról
Művészet, 1965. november - 28 lap

MDK.

Mácsai István

Kiállitási kritika

Müvészet 1965 nov. lap 29.

Mácsai István, festő MDh

A Csók Galéria ban látható
művei.

–: A hét végi kulturális programból

11

NÉPSZABADSÁG Sp. 1965. dec. 11.

Mácsai István, festő

MDK

Kiállítása a Csók Galériában –

Tekinthető meg.

–: A hét végi kulturális programból

11

ÉPSZABADSÁG

Bp. 1965. dec. 4.

Mácsai István, festő MDh

A Csók Galériában mutatja be műveit. Konzervatív festő, de gazdagon tudja bemutatni a világot: Csendélet dísztökkel, Csendélet halakkal, Csendélet rózsákkal, Pesti gangon, Pesti kapualjon.

R. Gy.: Jegyzetek kiállításokról 8

NEPSZABADSÁG Sp. 1965. dec. 9.

Mácsai István

festő

mód

Képzőművészetünk

tizéve Műcsarnok

Bp. 1955. (Képpel.)

K

Mácsai István

Breznayval
közösen festett
Arató sztrájk c.
képéről

Imre J.: I. Orsz. Kép-
zőművi. Tanácskozás.

Szabad Művészet
1953. 64. l.

P

~~[illegible]~~ 251. l
~~[illegible] 248. l~~
Mácsai István 248. l
Mészáros Mihály 248. l
Scholz Erik 248. l
Somogyi Árpád 248. l

Cifka P.: A Nyári Tárlat problémáiról. ŠzM. 1954

K

Mácsai István

és Breznay István

Aratósztrájk 1894-

ben c. képéről

Német Lajos: A pozitív hős ábrázolásának néhány problémája.

Szabad Művészet

1953. 70. l.

Mácsai István

és Breznay József

K

1953. Aratósztrajkc.
képűkért Munkácsy-
díj I. fokozata.

Szabad Művészet

1953. 94. l.

P

Mácsay István

Festő

Munkácsy-díj.

III. fokozat

Szabad Művészet

1955. 149. l.

K

Mácsai ISTVÁN

128. ▲
Mácsai István (1922-)

Laura Corot albummal
Olaj, vászon 80x60 cm
Jelezve jobbra lent: Mácsai
Kikiáltási ár: 220.000 Ft

129.

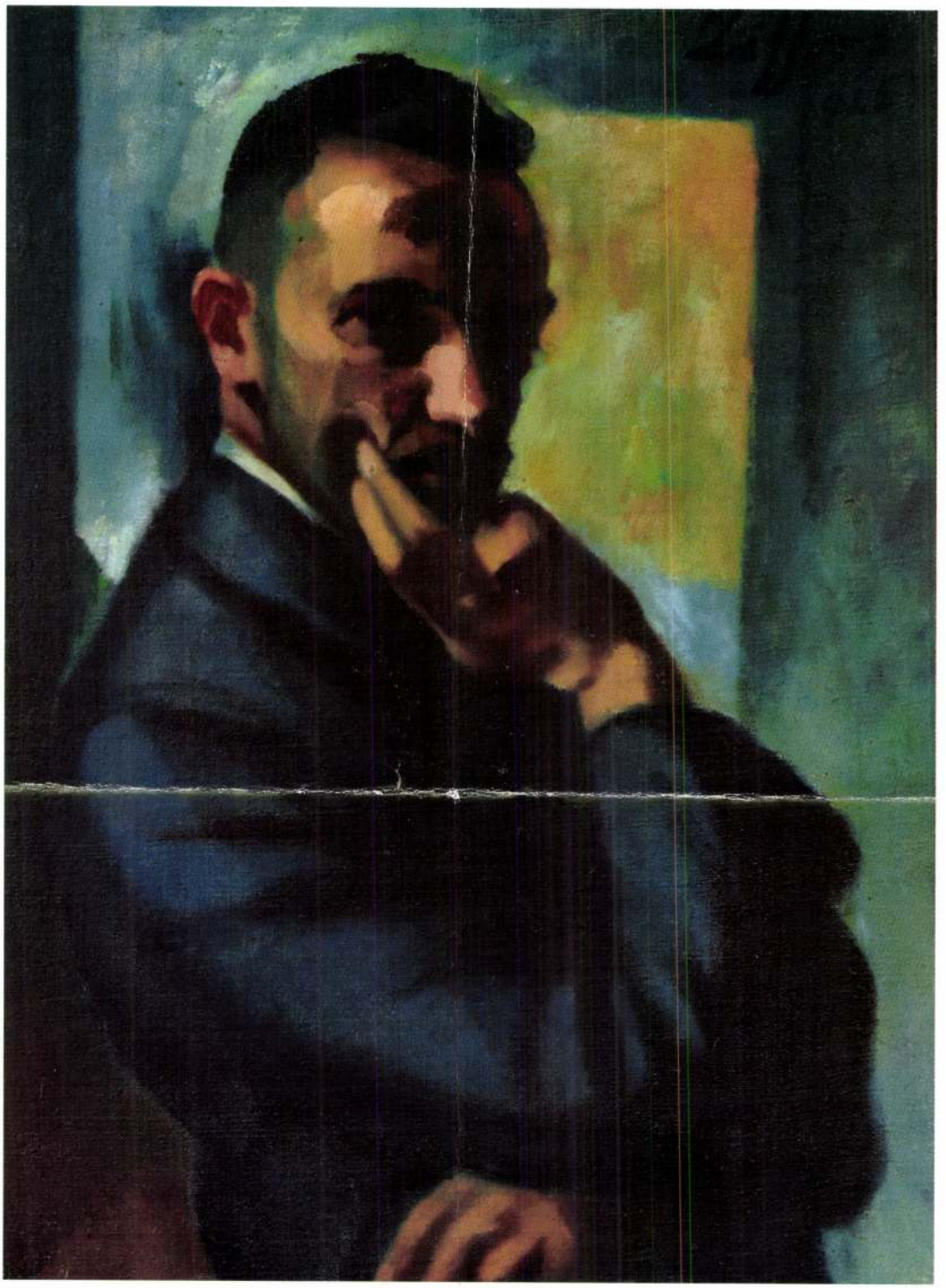

129.▲
Ziffer Sándor (1880-1962)
Önarckép
Olaj, vászon 63,5x48 cm
Jelezve jobbra fent: Ziffer S. 1925
Reprodukálva: Vásárhelyi Z. Emil: Erdélyi művészek. Erdélyi Szépműves Céh, 1937. XLIX. Tábla, Borghida István: Ziffer Sándor. Kriterion, Bukarest 1980. 4.kép
Kikiáltási ár: 1.300.000 Ft

MÁCSAI ISTVÁN KIÁLLÍTÁSA

Húsz esztendő alkotásaiból válogatta ki Ury Ibolya művészettörténész Mácsai István kétszeres Munkácsy-díjas festőművész legújabb kiállításának anyagát. A tárlat szeptemberig a kiskunfélegyházi Kiskun Múzeumban látható. Képünkön Az oroszlán című festmény.

ÚJ TÜKÖR 1981/XVIII/ 27. sz. 43. o.

vánunk biztositani a Kutató
dülési keretekből a fiataloknak

Mácsay István

Óbuda

Borbély Károly: A művészet anyagi alapjairól.
MŰVÉSZET, 1979. november - 4. lap.

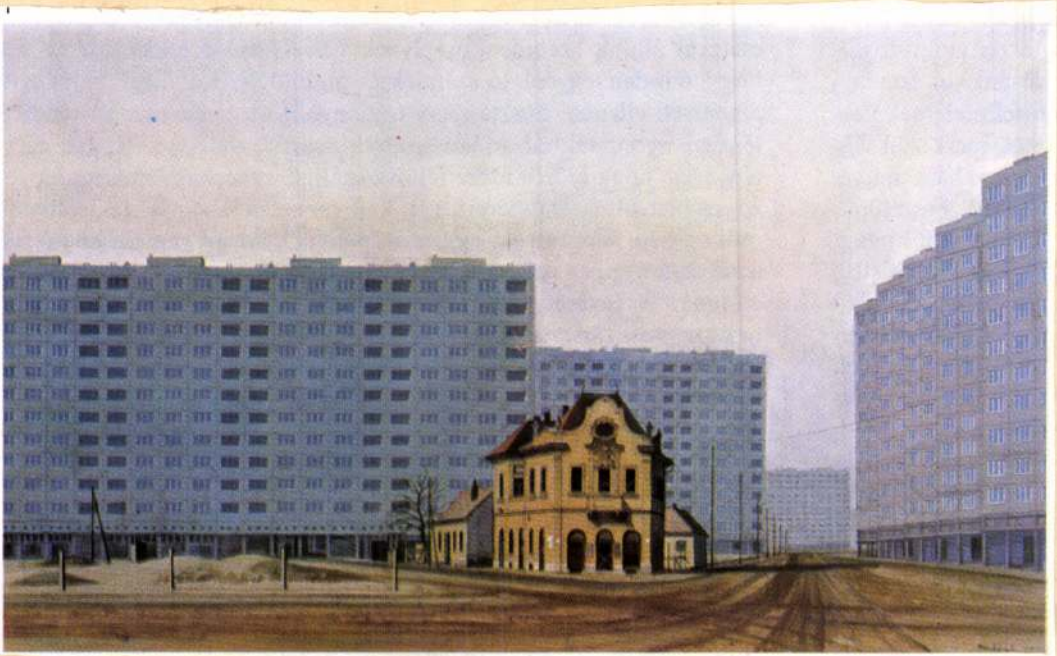

1965 MAJ

1021

Az ember és a munka dicsérete

„Én őt dicsérem csak, az élet anyját:
Kitől jövendő győzelmünk ered:
A munkát dalolom, ki a szabadság
útjára visz gyász és romok felett...”
(Juhász Gyula: A munka.)

Egymást dicsérik ők ketten, az ember jó munkája, amellyel átformálja világát s az egyre szebbre alakuló világot az őt alkotó ember. A dialektikus kölcsönhatás nyilvánvaló s ebben a kölcsönösségben és egységben rejlik végső soron a szocializmus fejlődése. A művészek — a dolgozó emberek egyik rétege — nemcsak szemlélik és érzékelik, de átélik a más területen alkotó embert és így festői, vagy szobrászi élmény, művészet lesz belőle.

„Dolgozó emberek között” címen a Képzőművészek Szakszervezete kezdeményezésére már 1959-től kezdve évenként bemutatásra került egy-egy szép kiállítás, amelyen az ember és munkája volt a téma. Megelőzte a kiállításokat több művész hónapokra terjedő tartózkodása tszekben, ipari, vagy bányavárosokban, ahol az ott élő emberekkel való személyes kapcsolat — ami gyakran barátsággá mélyült —, valamint az adott termelőmunkával történő közelebbi ismeretség — üvegfúvás, szövés, hídépítés, földmunka — ihletővé lett. A „téma” mindezen ismeretek birtokában természetességgel kért szót a műben, s a társadalmilag hasznos munka minden fajtája, a félelmetes földmaró gépek, a szelid tanítónő, vagy éppen muzsikáló ember nagynagy bensőséggel állt a művészi átírás előterébe. Minden céltudatos és hasznos emberi tevékenység méltó a megörökítésre és a mindennapok névtelen hősei, termelvén a társadalmi javak összességét, emelik valójában hazánk s népünk színvonalát.

A dolgozó emberrel, szorosabban véve a munkásosztály életével, harcával és hőseivel már a két világháború közötti periódusban foglalkoztak nem mindennapi tehetségű, marxista ideológiával áthatott művészek, mint Derkovits Gyula, Dési Huber István, valamint a Szocialista Képzőművészek Csoportjának fia-

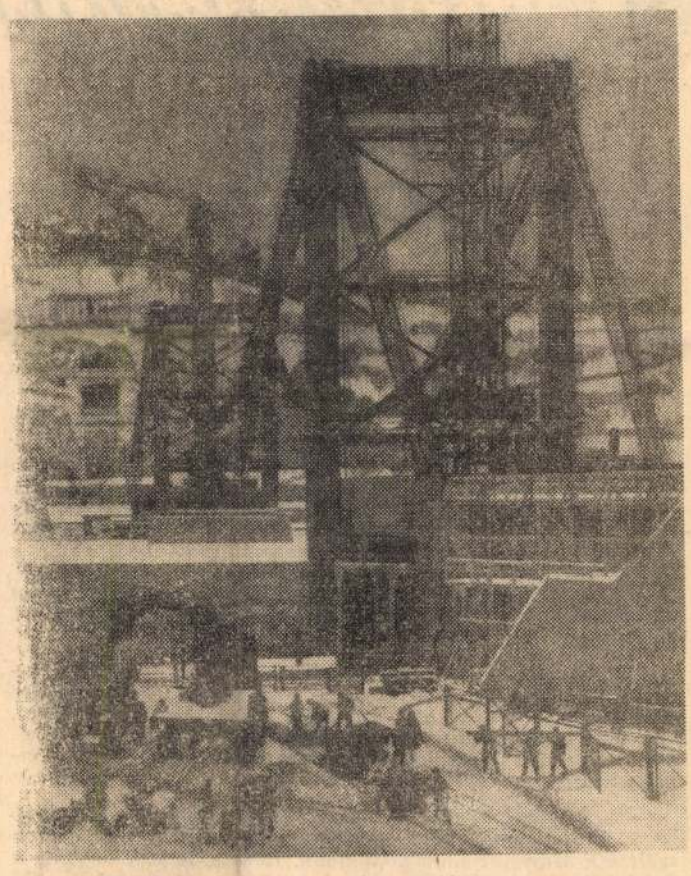

Mácsai István festménye: Épülő Erzsébet-híd.

tal, tudatos vagy kevésbé tudatos, de szívvel és értelemmel a munkásmozgalomhoz vonzódó művészei. A derkovitsi életmű a szocialista realizmus első megvalósulása hazánkban s legközvetlenebb hagyománya az új, most bontakozó művészetünknek. Formailag már nem egy követőre talált, de az átélés, a meggyőződöttség ereje még nem fűti éppolyan intenzitással a követők téma- és formaválasztását. Az utóbbi húsz esztendő természetesen változott munkafeltételeket teremtett, s ez a művészi munkára is vonatkozik, bizonyos, szükségszerű eltérések mellett. A társadalmi tulajdonú termelőeszköz más tudatot kell, hogy alakítson, mint a robotba görnyesztő, tőkéstulajdonú gép. Ez a megmásult viszony, a birtokonbelüliség adhat olyan megnövekedett öntudatot, amely a művészetben így, vagy úgy, de tükröződik. Nem érheti a „lakkozás” vádja művészeinket, ha képben, szoborban az ember és a munka szépsége és erkölcsi összetartozása jelentkezik. Egy fejő asszony szép mozdulatában benne van a termelőtevékenység; a nádvágók kötegeik és kúpjaik között, a hegesztő fény-modellálta, figyelő figurája, az építkezés ritmusa okos gépekkel tüzdelve: mind alkalmas, sőt több, érdemes a megörökítésre, a művészi átköltésre, dicséretre.

A munka, mint az emberré válás legfőbb tényezője, a társadalmak kialakulásának forrása. Különösen fontos és szívünknek kedves a szocialista társadalmat formáló munka, amelynek valóban értékes művészi tükrözésével találkozhattunk az elmúlt két évtized során. Imponáló névsort lehetne összeállítani, de a nevek kevesebbet mondanak, mint a művek, amelyek magukban foglalják az alkotó egyéniség s ugyanakkor az alakító korélmény jellemző vonásait. Szinte témák szerint csoportosítható volna a jó munkaábrázolások sora, de lényegében minden téma egyetlen főcím alá sorolható, mert az aszfaltozás, a rakodás, az aratás, a műtét, vagy a versírás, mind a szocializmus építése címen foglalható össze. S mivel minden valamirevaló munka építés, ez meghatározza többékevésbé a stílust is, természetesen a művész sajátos alkatának és a hagyománynak megfelelően. Így most a szerkesztőelvű festészet az, ami az új mondanivalónak legalkalmasabb kifejező formája.

Három olyan művész munkájáról adunk képet, akik ebben jeleset alkottak. Elsőnek Kádár György: Egymillió lakást! című nagy kompozícióját említjük, amelyben a mindennapi gazdaságpolitikai program nyert pompás művészi megfogalmazást. Nem aggasztotta a művészt, hogy művészetével az aktualitások szolgálatába áll, mert ez mit sem von le képe értékéből, sőt többlete annak. A kompozíció a szép szerkezetű állványzaton foglalatoskodó munkások komolyságával s a világos színek nemes harmóniájával a holnapok felé mutat.

A szocialista mezőgazdaság egyik legérettebb művészi megfogalmazása Kurucz D. István: Cséplés című festménye, amelyen az egy hatalmas tagban megjelenő búzatáblában, a lágy hajlatú domb tetején magános — a távlattól aprónak tűnő kombájn dolgozik. Az ezüstös-sárga tengerben a kicsi feketés piros gép magában győzi a beláthatatlan terület learatását. Ember nincs is a képen, de ettől mintha még monumentálisabb lenne a föld, amelyet már a teljesen kezessé szelidített géppel formál, termékenyít és szedi meg gyümölcsét. Az utóbbi évek legszebb és legmeggyőzőbb alkotása ez a témán belül.

A harmadik jellemző munka Mácsai István: Épülő Erzsébet-híd című festménye, amely hűen tükrözi a budapesti emberek örömét és szeretetét az új híd iránt; a csodás, havas és hamvas budai part felé feszülő hatalmas, modern alkotmány pompás íveivel és pilléreivel, lábánál a pesti parton dolgozó, hangyányi emberek e szépség és nagyság alkotói.

Három teljesen különböző temperamentumú művész különböző témájú, de azonos szándékú képeit említettük azzal a céllal, hogy a művészet, méghozzá a modern, korszerű magyar festészet tükrében lássuk az ember és a munka dicséretét. Említhettünk volna még számtalan jellemző példát a művészet köréből bizonyságul, hogy sokszorosan dicsért költészetben, festészetben s a művészet minden ágában a teremtő munka, miáltal új arcú lesz ez a föld s hogy általa alakul szebbé és boldogabbá, etikusabbá és műveltebbé, szocialistává népünk és hazánk.

Oelmacher Anna

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Tisztelt Szerkesztő Úr!

Nagy utat tettem az elmúlt héten. Gondoltam nem jövök haza: elküldöm a levelem postán. Remélem nem járok úgy, mint az osztrák posta volt tulajdonosának az unokája, aki levelet küldött Olaszországba és kiderült, hogy a modern eszközök sem szállították olyan hamar a címzettnek a levelet, mint annak idején az öregapja lópostája.

Persze nem minden fejlődik úgy, olyan ütemben, mint a posta. A technika például rohamléptekkel halad. Valamikor csak azt mondták a papra: Bort iszik és vizet prédikál. Ma már ez nemcsak szóban, de írásban is előfordul. Amerikában ugyanis feltalálták a legújabb töltőtollat, amelyet vízzel kell megtölteni és tintával ír. Tehát „vizet iszik és bort prédikál."

A prédikálásról jut eszembe. Rómában, helyesebben Vatikánban nagy vita dúl. A Vatikán az istennek sem akar beleegyezni a női papok felszentelésébe. Az indokok nem rosszak: Először is nadrágba kellene bujtatni a női papokat, hogy meg lehessen őket különböztetni a férfi papoktól. Ez még nem is lenne olyan nagy indok, sokkal nagyobb ennél silentium. Ha a tiszteletesnénémasszonyékat beültetnék a gyóntatószékekbe a gyónószöveget is meg kellene változtatni, mégpedig valahogy így: „Gyónom a Mindenhatónak, Neked Lelkianyám, és az alvárosnak, a felsővárosnak, a tizedik kerületnek és mindenkinek...."

Szóval nem lenne titok. Mint ahogy most is minden kiderül előbb utóbb. Például én is hosszú ideig kerestem egy olyan vezető embert, aki hivatalos útjára mindig vonattal, sőt vicinálissal megy. Nos találtam egy ilyet. Az illető hivatalos útjaira kizárólag vicinálison jár. Ugyanis egy vicinális mozdony vezetője az illető.

És, ha már szóba hoztam a vonatot elmondom azt is, hogy láttam egy olyan gyereket Ausztriában, aki dróton született. Mármint drótkötélpályán. Renata Reisch ugyanis a drótkötélpálya fülkéjében hozta világra a gyerekét, aki most jutalomként egész életén keresztül ingyen használhatja a drótkötélpályát, viszont, ha megkérdik hol született ezt kell válaszolnia: a dróton.

Ma már van dróton szülés, földalatti robbantás és vizalatti sztriptíz. Ugy bizony. A párizsi Moulin Rouge-ban láttam ezt a legújabb szórakoztatási formát. Itt van egy nagy színpad, amelynek van egy nagy átlátszó medencéje. Ebben, illetve a vízben táncol a 40 tagú vízi balettkar. Gyönyörűen táncolnak. Csak az a baj, hogy a víz mozog, az ember előtt ülő is mozog és így kevet látni.

Hát ez van a kapitalizmusban. Vízi sztriptíz a szárazszínpadi helyett. Hiába ők fejlődnek. Mi még mindig csak a házibuliknál tartunk. Meg kell vallani, hogy a mi házibulijainkon időnként azért többet lehet látni, sőt mi több — ingyen.

Viszont a kapitalizmus sem fenékig tejfel. Nemcsak az emberek szabadságát korlátozzák, de a kutyákét is. A lyoni bíróság például éppen a napokban hozott egy olyan határozatot, amely az egész megyében alaposan megnehezíti a kutyatulajdonosok helyzetét. A négylábú házőrzők ezentúl éjjelenie legfeljebb csak egy negyedórát ugathatnak. Ha ettől hosszabb ideig ugatnak tulajdonosaikat pénzbírsággal sujtják, s ha a dolog megismétlőlik, le is zárhatják őket.

Persze, ha meg tudják tartani a tárgyalást.

Mert ugye ez is nehézségekbe ütközhet. Angliában, a warringi bíróságon ugyanis a napokban nem tudták megtartani a tárgyalásokat, mert betörők jártak a bírák, ügyészek öltözőiben és ellopták az összes parókát. Angliában pedig paróka nélkül nincs tárgyalás.

Tudták a betörők mit kell ellopni. Mert, ha a törvénykönyvet ellopják azzal mit érnek? Törvénykönyv nélkül még lehet tárgyalni, de paróka nélkül, kopasz fejjel...!

Viszont tárgyalni még parókával sem biztos, hogy lehet. Mert mi történne például, ha egy gépesített szélhámos állna a bíróság elé. És ez nem lehetetlen. Párizsban, az orvosi berendezések kiállításán bemutattak egy elektronikus gépet, az elektronikus szélhámost, amely bárki aláírását hamisítani tudja. A hamis aláírást még a szakértők sem képesek megkülönböztetni az eredetitől.

Ez igen!

Viszont ez még igenebb.

Stanley Burwick 44 évi szolgálat után nyugalomba vonult. Hosszú pályája alatt soha sem evett hagymát, fűszereket vagy heringet. Nem azért, mintha beteg lett volna, hanem ő volt, Londonban az ivóvíz főkostolója.

Hát ilyen is van, persze csak Londonban és minden modern városban. Szekszárdon úgy gyanítom, hogy nincs. Mert, ha lenne maximum öt napig élne, a mi társadalmunkban pedig legfőbb érték az ember, a fene ott egye az ivóvizet.

Azt hiszem ez utóbbiért nem fognak megdicsérni. Sebaj, ismerek egy nagyon jó hindu közmondást. A közmondás így szól: ha minden rosszat elmondanak rólad, örülj, hogy nem rágalmaznak. Ha rágalmaznak, örülj, hogy nem vernek. Ha vernek, örülj, hogy agyon nem vernek. Ha agyonvernek, örülj, hogy itthagyhatod ezt az ilyen pocsékul berendezett világot.

Ezzel zárom soraimat. Tisztelettel:

Vitéz Johannes Kár

Lángeszű idi

Columbia állam (USA) orvostudományi akadémiáján nagy közönség gyűlt össze. Az emelvényen 19 éves ifjú áll. Udvariasan válaszol a kérdésekre, amelyeket a terembe gyűlt mintegy 200 orvos és egyetemi tanár ad fel neki.

— Percy, meg tudná-e mondani, hogy a hétnek milyen napja volt 1934. június 29-e? — kérdezi egy ősz hajú tudós.

— Péntek volt — felel azonnal Percy. A tudós bólint, ő jól emlékszik erre a napra, mivel akkor született a lánya.

A terem minden részéből ostromolják a kérdések a fiatalembert. Egyre nehezebbek a kérdések, egyre távolabbi múltra vonatkoznak. De a fiú mindegyikre gyorsan és hibátlanul válaszol. Válaszait igazolva az egyik orvos, aki öröknaptárban ellenőrzi az adatokat, dr. Sichey Carter, az ideg- és elmekórtani fakultás dékánja lép az emelvényre.

— Percy — szólítja meg a fiatalembert. — Mindannyian bámulunk téged, hogy ilyen gyorsan és hibátlanul válaszolsz, de mondd meg, hogyan csinálod?

Percy üres szemmel bámul a tudósra. Az tovább unszolja.

— Magyarázd meg, honnan tudod, hogy egy dátum melyik napra esik?

A fiatalember csak néz, arca kifejezéstelen.

— Szeretnénk megtudni, milyen módszerrel számolsz — faggatja a tudós.

Percy végre felocsudik és megszólal:

— Mi az, hogy módszer, doktor úr?

Percy nem félénk ember, nem is ügyes fickó, aki valami új öröknaptár-elvet talált fel. Az elmegyógyászat „okos idiotizmusnak" nevezi azt a rendkívül ritka elmebajt, amiben Percy szenved. A betegséget az jellemzi, hogy a beteg szelleme általában visszamaradt a fejlődésben, de egy bizonyos, gyakran egészen szűk területen a beteg rendkívüli, kiváló képességekkel rendelkezik. Olykor olyan nagy tehetséggel, hogy arra már a „lángelme" meghatározás illik.

Az ember és a munka dicsérete a képzőművészetben

„En őt dicsérem csak, az élet anyját;
Kitől jövendő győzelmünk cred;
A munkát dalolom, ki a szabadság
útjára visz gyász és romok felett . . ."
(Juhász Gyula: A munka)

Egymást dicsérik ők ketten, az embert jó munkája, amelylyel átformálja világát s az egyre szebbre alakuló világot az őt alkotó ember. A dialektikus kölcsönhatás nyilvánvaló s ebben a kölcsönösségben és egységben rejlik végső soron a szocializmus fejlődése. A művészek — a dolgozó emberek egyik rétege — nemcsak szemlélik és érzékelik, de átélik a más területen alkotó embert és így festői, vagy szobrászi élmény, művészet lesz belőle.

„Dolgozó emberek között" címen a Képzőművészek Szakszervezete kezdeményezésére már 1959-től kezdve, évenként bemutatásra került egy-egy szép kiállítás, amelyen az ember és munkája volt a téma. Megelőzte a kiállításokat több művész hónapokra terjedő tartózkodása tsz-ekben, ipari-, vagy bányavárosokban, ahol az ott élő emberekkel való személyes kapcsolat — ami vészek, mint *Derkovits Gyula, Dési Huber István, valamint a Szocialista Képzőművészek Csoportjának fiatal, tudatos, vagy kevésbé tudatos, de szívvel és értelemmel a munkásmozgalomhoz vonzódó művészei.* A derkovitsi életmű a szocialista realizmus első megvalósulása hazánkban s legközvetlenebb hagyománya az új, most bontakozó művészetünknek. Formailag már nem egy követőre talált, de az átélés, a meggyőződöttség ereje még nem fűti éppen olyan intenzitással a követők témaés formaválasztását. Az utóbbi húsz esztendő természetesen változott munkafeltételeket teremtett s ez a művészi munkára is vonatkozik, bizonyos szükségszerű eltérések mellett. A társadalmi tulajdonú termelőeszköz más tudatot kell, hogy alakítson, mint a robotba görnyesztő, tőkéstulajdonú gép. Ez a megmásult viszony, a birtokon-belüliség adhat olyan megnövekedett öntudatot, amely a művészetben így, vagy úgy, de tükröződik. Nem érheti a „lakkozás" vádja művészeinket, ha képben—szoborban *az ember és a munka szépsége és erkölcsi összetartozása jelentkezik.* Egy lényegében minden téma egyetlen fócim alá sorolható, mert az aszfaltozás, a rakodás, az aratás, a műtét, vagy a versírás, mind *a szocializmus építése, címen foglalható össze.* S mivel minden valamirevaló munka építés, ez meghatározza többé kevésbé a stílust is, természetesen a művész sajátos alkatának és a hagyománynak megfelelően. Így most a szerkesztő-elvű festészet az, ami az új mondanivalónak legalkalmasabb kifejező formája.

Három olyan művész munkájáról adunk képet, akik ebben jeleset alkottak. Elsőnek *Kádár György: Egymillió lakást!* című nagy kompozícióját említjük, amelyben a mindennapi gazdaság-politikai program nyert pompás művészi megfogalmazást. Nem aggasztotta a művészt, hogy művészetével az aktualitások szolgálatába áll, mert ez mit sem von le képe valóságos értékéből, sőt többlete annak. A kompozíció a szép szerkezetű állványzaton foglalatoskodó munkások komolyságával s a világos színek nemes harmóniájával a holnapok felé mutat.

A szocialista mezőgazdaság egyik legérettebb művészi megfogalmazása *Kurucz D. István: Cséplés* című festménye, amelyen, az egy, hatalmas tagban megjelenő búzatáblában, a lágy hajlatú domb tetején magános — a távlattól aprónak tűnő — kombájn dolgozik. Az ezüstös-sárga tengerben a kicsi feketés, piros gép magában győzi a beláthatatlan terület learatását. Ember nincs is a képen, de ettől mintha még monumentálisabb lenne a föld, amelyet már a teljesen kezessé szelídített géppel formál, termékenyít és szedi meg gyümölcsét. Az utóbbi évek legszebb és legmeggyőzőbb alkotása ez a témán belül.

A harmadik jellemző munka *Mácsai István: Épülő Erzsébet híd* című festménye, amely hűen tükrözi a budapesti emberek örömét és szeretetét az új híd iránt; a csodás, havas és hamvas budai part felé feszülő hatalmas, modern alkotmány pompás íveivel és pilléreivel, lábánál, a pesti parton dolgozó, hangyányi emberek, e szépség és nagyság alkotói.

Három teljesen különböző temperamentumú művész, különböző témájú, de azonos szándékú képeit említettük azzal a céllal, hogy a művészet, méghozzá a modern, korszerű magyar festészet tükrében lássuk az ember és a munka dicséretét. Említhettünk volna még számtalan jellemző példát a művészet köréből bizonyságul, hogy *sokszorosan dicsért, költészetben, festészetben s a művészet minden ágában a teremtő munka,* miáltal új arcú lesz ez a föld s, hogy általa alakul szebbé és boldogabbá, etikusabbá és műveltebbé, szocialistává népünk és hazánk.

Oelmacher Anna

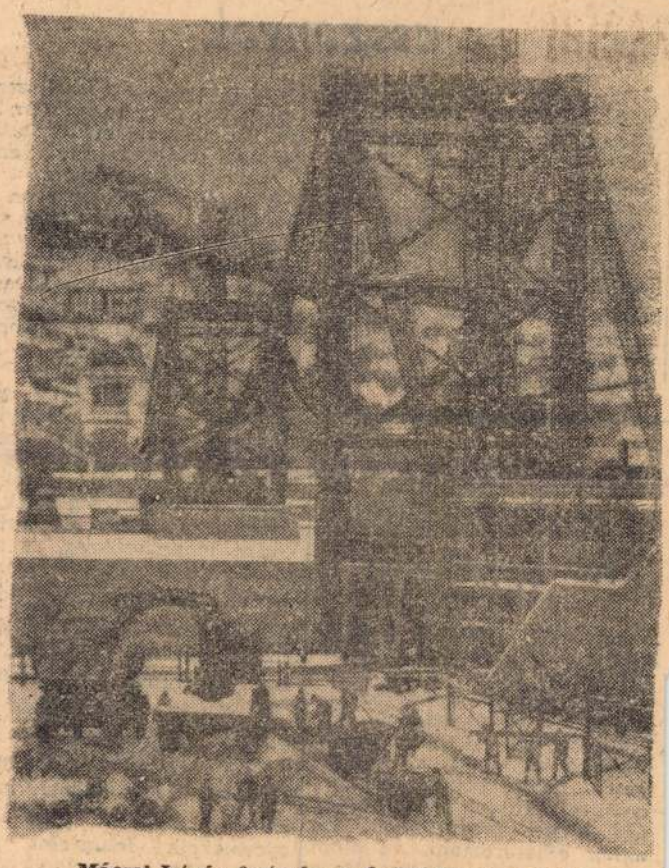

Mácsai István festménye: Épülő Erzsébet-híd.

yakran barátsággá mélyült —, alamint az adott termelő munkával történő közelebbi ismeretség — üvegfúvás, szövés, hídépítés, földmunka — ihletővé lett. A „téma" mindezen ismeretek birtokában természetességgel kért szót a műben, s a társadalmilag hasznos munka minden fajtája, a félelmetes földmaró gépek, a szelíd tanítónő, vagy éppen muzsikáló ember nagy-nagy bensőséggel állt a művészi átírás előterébe. Minden céltudatos és hasznos emberi tevékenység méltó a megörökítésre és a mindennapok névtelen hősei, termelvén a társadalmi javak összességét, emelik valójában hazánk s népünk színvonalát.

A dolgozó emberrel, szorosabban véve a munkásosztály életével, harcával és hőseivel már a két világháború közötti periódusban foglalkoztak nem mindennapi tehetségű, marxista ideológiával áthatott művészek, mint *Derkovits Gyula, Dési Huber István, valamint a Szocialista Képzőművészek Csoportjának fiatal, tudatos, vagy kevésbé tudatos, de szívvel és értelemmel a munkásmozgalomhoz vonzódó művészei.* A derkovitsi életmű a szocialista realizmus első megvalósulása hazánkban s legközvetlenebb hagyománya az új, most bontakozó művészetünknek. Formailag már nem egy követőre talált, de az átélés, a meggyőződöttség ereje még nem fűti éppen olyan intenzitással a követők témaés formaválasztását. Az utóbbi húsz esztendő természetesen változott munkafeltételeket teremtett s ez a művészi munkára is vonatkozik, bizonyos szükségszerű eltérések mellett. A társadalmi tulajdonú termelőeszköz más tudatot kell, hogy alakítson, mint a robotba görnyesztő, tőkéstulajdonú gép. Ez a megmásult viszony, a birtokon-belüliség adhat olyan megnövekedett öntudatot, amely a művészetben így, vagy úgy, de tükröződik. Nem érheti a „lakkozás" vádja művészeinket, ha képben—szoborban *az ember és a munka szépsége és erkölcsi összetartozása jelentkezik.* Egy

fejő asszony szép mozdulatá
ban benne van a termelő te
vékenység; a nádvágók köté
geik és kúpjaik között, a he
gesztő fény-modellálta, figyel
figurája, az építkezés ritmus
okos gépekkel tűzdelve: minc
alkalmas, sőt több, érdemes
megörökítésre, a művészi át
költésre, dicséretre.

A munka, mint az emberré válás legfőbb tényezője, a társadalmak kialakulásának forrása. Különösen fontos és szívünknek kedves a szocialista társadalmat formáló munka, amelynek valóban értéke művészi tükrözésével találkoz hattunk az elmúlt két évtized során. Imponáló névsort le hetne összeállítani, de a ne vek kevesebbet mondanak mint a művek, amelyek ma gukban foglalják az alkot egyéniség s ugyanakkor a alakító kor-élmény jellemz vonásait. Szinte témák szerin csoportosítható volna a j munkaábrázolások sora, d

1965 MAJ 1
ÉSZAK-MAGYARORSZÁG
Magyar Hirdető
SAJTÓIRODA
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

mást követően. Jól esett látni, mennyire érdekli a moszkvai *Tyeplov* professzort mindaz, amit Borsodban csináltak. És kellemes tudni, hogy a német szakemberek gyakorta ellátogatnak Miskolcra, és szorgalmasan jegyezgetik a vezető továbbképző tanfolyammal kapcsolatos tapasztalatokat. Veszprémben, Győr megyében és Budapesten számos kezdeményezés született a borsodi példa alapján.

Ez egyben elismerése a tanfolyam nagyszerű oktatói gárdájának, amelynek tagjai között olyanok nevével találkozhatunk, mint *dr. Szabó László* tudományos munkatárs, *Farkas I. Zoltán* osztályvezető, *Radnai József* intézeti igazgató, *Vaszkó Mihály* tudományos akadémiai osztályvezető, *Hegedüs András* intézeti igazgató és a tanfolyamot vezető *dr. Susánszky János* docens.

5.

Volt idő, amikor fölösleges rossznak, a szocializmustól idegen tudománynak tekintették a vezetéselméletet. Most már *rangos helyet kapott* minden olyan kezdeményezés, mely valamelyest hozzásegítheti üzemeink, gyáraink vezetőit, hogy jobban, korszerűbben, tudományosabban irányítsák, szervezzék a rájuk bízott vállalatot.

A vezető-továbbképzés szükségessége elfogadott tény. Talán a formák, a kialakításra váró *„struktúrák"* vitathatók. Mi, borsodiak — mindenfajta lokálpatriotizmust mellőzve mondhatjuk — úttörő munkát vállhatunk magunkénak. Nemcsak azért, mert ankétokat, tanfolyamokat rendeztünk ebben a fontos tárgykörben, hanem, mert *felébresztettük* az egészséges türelmetlenséget

ne... Most meg ott áll minden, immár megvalósulva, ami néhány hónapja még csak gondolat volt. Azaz — sokkal szebben, sokkal impozánsabban.

Hatalmas területen csillogó, üvegfalú, üvegtetejű, üvegpalotáknak. Valamikor gyermekkorunkban valahogy így, de bizonyosan sokkal igénytelenebb kivitelben képzelhettük el a mesékben szereplő üvegpalotákat. S most itt állnak készen. Korántsem azért, hogy mesefigurává változzanak, hanem, hogy a való, a mindennapi életben szolgálják az emberek boldogulását. Milliónyi üdezöld palántát neveljenek hőforrás fűtötte meleg falak között, s éltető vitaminokat érleljenek, amikor kint még hideg szelek, hó uralja a természetet. Mert a palotákat az ember alkotta, nemes céllal, nemes célra.

Nos, él ezekben az üvegpalotákban, most már az egyik igen csinos lakóházban egy ember, akinek nevét elismeréssel, tisztelettel kell kiejteni, ha e mesésen csinos és gazdaságilag is igen sokat igérő, csillogó létesítményről esik szó. A neve, Berecz István, egymagában nem sokat mond. Külsőre alacsony, fürge mozgású, szemüveges fiatalember. Azonban vannak „különös" ismertetőjelei. Az egyik: igen sokat szeret és tud beszélni. Beszélni mindarról, ami körülötte van, amivel foglalkozik, ami a munkája. A másik ismertetőjele az, amiért azt mondják rá a környéken, a tsz-ekben, a járási tanácson: áldozatkész ember. Az üvegpalotákról szóló régi mesékben így szóltak az ilyenekről: volt, egyszer, egy

Se út, se meleg lakás, s más, kényelmes körülmények s a hatalmas munka közepe te számos korrigálni való, szamos buktató. De — ahog mondja, s ahogy az élet bizo nyítja is —, egyszer sem bán ta meg, amire vállalkozott.

— Itt laktam egész téle — mutat a hajtatóház egyik előszobájára. Amikor nem volt fűtés, nem keringett melegvíz a csőhálózatban, olvastam. S elfelejtettem, hogy fázom.

— Tele volt itt minden könyvekkel — mondja az egyik építési mérnökember.

— Nem is volt más bútorzat.

— És a közlekedés? Ha be akart menni akárcsak a közeli községbe?

— Hát csak úgy lábbuszon. De nemigen mentem be. Annyi volt itt a gond, hogy attól melege is volt az embernek, meg nem ért rá mással foglalkozni.

A körülállók mosolyognak, hiszen a látottak alapján, a mosoly itt a helyénvaló. Az üvegházakban kellemes meleg van, nyúlánk, üdezöld palán-

indult el, nemhiába nélkülözött, megtalálta, amiért elindult, az üvegpalotákat. Birtokába vette, s most már nem hagyná el semmiért. Nemcsak azért, mert becsülik érte ezren és ezren a környező községekben, nemcsak azért, mert tudja, hogy ezzel ezreknek tesz jót, tsz-tagoknak és a városnak a korai zöldségféleségekkel, hanem azért is, mert szereti ezt a munkát, ezt kereste, s megtalálta. Ezért is mondja a korábbi hónapokról:

— Semmi volt az, egy kis hétköznapi próbatétel.

Barcsa Sándor

Versenyben a termelőszövetkezeti asszonyok

Harmadik éve egyre nagyobb lendületet vesz a sátoraljaújhelyi járás termelőszövetkezeteiben a női munkacsapatok versenymozgalma. Különösen a bodrogközi tsz-asszonyok között erősödik évről évre a nemes vetélkedés, s ebben a sárospataki Kossuth Tsz és a ricsei Új Esztendő Tsz asszonyai és lányai haladnak az élen. A ricseiek például tavaly a 30 holdas kertészetre tervezett 400 ezer forint termelési értékkel szemben a 820 ezer forint tényleges teljesítéssel bizonyították be, hogy érdemes részt venni a versenymozgalomban.

A munkacsapatokat ezen a tavaszon is összeállították, nevezésüket is elküldték, vagy közelesen elküldik a járási nőtanácsra és a mezőgazdasági osztályra a tsz-ek nőbizottságai. Ezzel tulajdonképpen már meg is kezdődött a női munkacsapatok versenye.

Nem lesz tehát hiány igyekezetben és munkakedvben ez idén sem. Éppen ezért szeretnék, ha a községi és a termelőszövetkezeti vezetők az eddiginél jobban segítenék a gyermekes anyákat. Több napközire lenne szükség, és szeretnék, ha a meglevők működését is szabályoznák. Eddig ugyanis az történt, hogy a községi napközi otthonok valamilyen hibás rendelet folytán délután 4 órakor már befejezték munkájukat, így az anyák éppen e legjobb munkaidőben kénytelenek hazamenni a mezőről, hogy kisgyermekeik felügyelet nélkül ne maradjanak. Az a kívánságuk, hogy az illetékesek találjanak módot a napközi otthonok estig való működtetésére, mert ez jelentős mértékben növelné az asszonyok munkájának eredményességét.

azóta a legnagyobb szeretettel gondozza gyermekét. De szenved. Bünhődik! Akkor is, ha bűnét igyekszik jóvátenni.

Ami a gyermekkacajból kicsendül

— Akkor, amikor bementem a kórházba, mondta a nővér, hogy állami gondozásba veszik a kicsit. Ekkor nyilalt belém először és igazából, mit követtem el. Aztán, amikor először tartottam a karomban... Égett bennem valami, szorította valami a torkomat, azt hittem megfulladok. De akkor elhatároztam, vállalom a szégyent, a megvetést. De a gyereket magam nevelem fel.

Egy szóval sem panaszkodik a húsz hónap miatt. Hiszen nincs joga a tiltakozásra. Nem a maga sorsa aggasztja. A gyerek most az ő sorsa. Mindennél jobban hatalmába kerítette az anyaság. Megbánta és bánja tettét. A nagymama az elítélő közvéleményre panaszkodik. Ő nem. A külsőségnél nyomasztóbb terhet rakott lelkiismeretére a soha el nem múló szégyenérzet, ami gyötri éjjel és nappal, s amire keresi a magyarázatot, de nem találja, nem találhatja. Van-e ennél nagyobb büntetés?

Péter ott ül az ölében, kezével ritmustalan taktust ver a levegőbe, aztán egyszeriben széttárja kicsiny karjait, feje megbicsaklik, mint a szélfújta virág, hátradobja magát s belekacag a marcangoló csöndbe:

— Ej, hát feledjük el, ami volt!

Mintha így mondaná. Hiszen, ha olyan egyszerű volna...

(csala)

Új csemegeszőlők Borsodban

A világhírű tokaj-hegyaljai, s a hazai piacokon elismerten jó borokat termő más, dombvidéki szőlőkön kívül az elmúlt években kezdett tért hódítani megyénkben a csemege szőlő is. Megyaszó határában több mint 50, Sajóvámoson 34, Mezőkövesden több mint 200 holdon, ezenkívül a Tisza mentén, Csobajon is jókora területen fordulnak termőre az elkövetkező esztendőkben a csemege szőlős kertek. Az idén többfelé telepítenek újabb csemege szőlőket. Csobaj határában 28 holdon, Sályban pedig 50, s az elkövetkező években további 100 holdon ültetnek csemege tőkéket, elsősorban Csaba gyöngyét. A sályi szőlőt öntözni is fogják a közeli víztárolóból.

1965 MÁJ 15
1021

Az ember és a munka a képzőművészetben

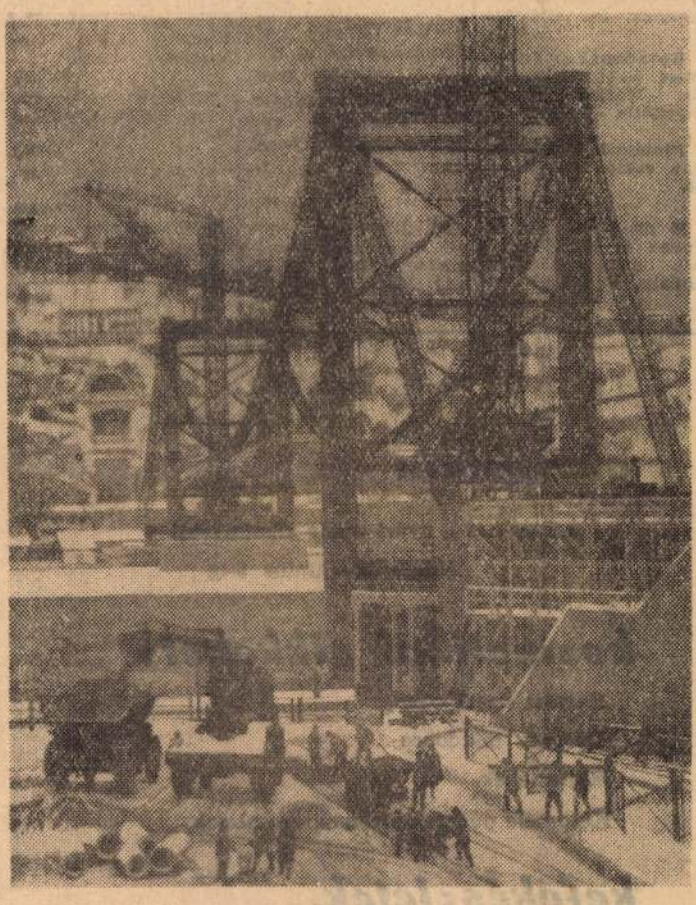

Mácsai István festménye: Épülő Erzsébet-híd.

„Én őt dicsérem csak,
az élet anyját;
Kitől jövendő győzelmünk
ered;
A munkát dalolom, ki a
szabadság
útjára visz gyász
és romok felett..."
(JUHÁSZ GYULA: A munka)

Egymást dicsérik ők ketten, az embert jó munkája, amelylyel átformálja világát s az egyre szebbre alakuló világot az őt alkotó ember. A dialektikus kölcsönhatás nyilvánvaló s ebben a kölcsönösségben és egységben rejlik végső soron a szocializmus fejlődése. A művészek — a dolgozó emberek egyik rétege — nemcsak szemlélik és érzékelik, de *átélik* a más területen alkotó embert és így festői, vagy szobrászati élmény, *művészet lesz belőle.*

„Dolgozó emberek között" címen a Képzőművészek Szakszervezete kezdeményezésére már 1959-től kezdve évenként bemutatásra került egy-egy ilyen kiállítás, amelyen az ember és munkája volt a téma. Megelőzte a kiállításokat több művész hónapokra terjedő tartózkodása tsz-ekben, ipari, vagy bányavárosokban, ahol az ott élő emberekkel való személyes kapcsolat — ami gyakran barátsággá mélyült —, valamint az adott termelő munkával történő közelebbi ismeretség — üvegfúvás, szövés, hídépítés, földmunka — életévé lett. A „téma" mindenben ismeretek birtokában tárgyszerűséggel kért szót a műben, s a társadalmilag hasznos munka minden fajtája, a lélemetes földmaró gépek, a szelíd tanítónő, vagy éppen a tüzsikáló ember nagy-nagy komolysággal állt a művészi átalakítás előterében. Minden céltudatos és hasznos emberi tevékenység méltó a megörökítésre is a mindennapok névtelen hősei, termelvén a társadalmi javak összessége, emelik valójában hazánk s népünk színvonalát.

A dolgozó emberrel, szorosabban véve a munkásosztály életével, harcával és hőseivel már a két világháború közötti periódusban foglalkoztak nem mindennapi tehetségű, marxista ideológiával áthatott művészek, mint *Derkovits Gyula, Dési Huber István,* valamint a *Szocialista Képzőművészek Csoportjának* fiatal, tudatos, vagy kevésbé tudatos, de szívvel és értelemmel a munkásmozgalomhoz vonzódó művészei. A derkovitsi életmű a *szocialista realizmus első megvalósulása hazánkban,* s legközvetlenebb hagyománya az új, most bontakozó művészetünknek. Formailag már nem egy követőre talált, de az átélés, a meggyőződöttség ereje még nem fűti éppolyan intenzitással a követők téma- és formaválasztását.

A munka, mint az emberré válás legfőbb tényezője, a társadalmak kialakulásának forrása. Különösen fontos és szívünknek kedves a szocialista társadalmat formáló munka, amelynek valóban értékes művészi tükrözésével találkozhattunk az elmúlt két évtized során. Imponáló névsort lehetne összeállítani, de a nevek kevesebbet mondanak, mint a művek, amelyek magukban foglalják az alkotó egyéniség s ugyanakkor az alakító korélmény jellemző vonásait. Szinte témák szerint csoportosítható volna a jó munkaábrázolások sora, de lényegében minden téma egyetlen főcím alá sorolható, mert az aszfaltozás, a rakodás, az aratás, a műtét, vagy a versírás, mind a szocializmus építése címen foglalható össze. S mivel minden valamirevaló munka építés, ez *meghatározza többékevésbé a stílust is,* természetesen a művész sajátos alkatának és a hagyománynak megfelelően. Így most a szerkesztőelvű festészet az ami az új mondanivalónak legalkalmasabb kifejező formája.

Három olyan művész munkájáról adunk képet, akik ebben jeleset alkottak. Elsőnek *Kádár György: Egymillió lakást!* című nagy kompozícióját említjük, amelyben a mindennapi gazdaságpolitikai program nyert pompás művészi megfogalmazást. Nem aggasztotta a művészt, hogy művészetével az aktualitások szolgálatába áll, mert ez mit sem von le képe valóságos értékéből, sőt többlete annak. A kompozíció a szép szerkezetű állványzaton foglalatoskodó munkások komolyságával s a világos színek nemes harmóniájával a holnapok felé mutat.

A szocialista mezőgazdaság egyik legérettebb művészi megfogalmazása *Kurucz D. István: Cséplés* című festménye, amelyen, az egy, hatalmas tagban megjelenő búzatáblában, a lágy hajlatú domb tetején magános — a távlattól aprónak tűnő kombájn dolgozik. Az ezüstössárga tengerben a kicsi feketéspiros gép magában győzi a beláthatatlan terület learatását. Ember nincs is a képen, de ettől mintha még monumentálisabb lenne a föld, amelyet már a teljesen kezessé szelidített géppel formál, termékenyít és szedi meg gyümölcsét. Az utóbbi évek legszebb és legmeggyőzőbb alkotása ez a témán belül.

A harmadik jellemző munka *Mácsai István: Épülő Erzsébet-híd* című festménye, amely hűen tükrözi a budapesti emberek örömét és szeretetét az új híd iránt; a csodás, havas és hamvas budai part felé feszülő hatalmas, modern alkotmány pompás íveivel és pilléreivel, lábánál, a pesti parton dolgozó, hangyányi emberek, e szépség és nagyság alkotói.

Három teljesen különböző temperamentumú művész különböző témájú, de azonos szándékú képeit említettük azzal a céllal, hogy a művészet, méghozzá a modern, *korszerű magyar festészet tükrében lássuk az ember és a munka dicséretét.* Említhettünk volna még számtalan jellemző példát a művészet köréből bizonyságul, hogy sokszorosan dicsért költészetben, festészetben s a művészet minden ágában a *teremtő munka,* miáltal új arcú lesz ez a föld s hogy általa alakul szebbé és boldogabbá, etikusabbá és műveltebbé, *szocialistává* népünk és hazánk.

Oelmacher Anna

KELETMAGYARORSZÁG
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

A Nagykállói Épületszerelő és Karbantartó Ktsz mérlegképes, vagy gyakorlattal rendelkező képesített könyvelőt keres főkönyvelői beosztásba. Fizetés megegyezés szerint. Jelentkezni lehet a Szabolcs-Szatmár megyei KISZÖV személyzeti osztályán, Nyíregyháza, Báthori u. 5.

(165)

A Megyei Kórház (Nyíregyháza, Vöröshadsereg u. 68.) azonnali belépéssel felvesz egy főszakácsot, egy szakácsot, egy vízvezetékszerelő szakmunkást. Jelentkezés írásban, eddigi munkahelyek feltüntetésével.

(166)

A Baktalórántházi Járási Tanács VB mezőgazdasági osztálya pályázatot hirdet igazgatási csoportvezető és oktatási előadói munkakör betöltésére. Feltételek: oktatási előadói munkakör esetén egyetemi, vagy főiskolai végzettség. Pedagógus pályán működők is jelentkezhetnek. Igazgatási csoportvezető esetén jogi végzettség. Illetmény a 116/1965. Mü. M. sz. rendelet alapján. Pedagógus házaspár esetén lakást biztosítunk. Jelentkezés, írásban vagy személyesen fenti címnél.

(169)

Az őszi cukorrépa átvételhez jól és gyorsan számoló cukorrépa átvevőket keresünk. Jelentkezést írásban rövid önéletrajzzal a Szerencsi Cukorgyár termeltetési osztályára kérjük küldeni.

(145)

Nagy gyakorlattal rendelkező, gyárépítésben jártas építőipari technikusokat, művezetőket, kitűzőket, valamint villanyhegesztőt és épületlakatost keresünk felvételre. Jelentkezni lehet az É. M. 31. sz. Állami Építőipari Vállalat 18. sz. főépítésvezetőségén, Berentén.

(K 76461)

Nyíregyházi Háziipari Szövetkezet nagyszállási kosárfonó részlegéhez dolgozókat felvesz és betanít. Jelentkezés: Széchenyi u. 15.

(167)

Épületszerelő és Karbantartó KTSz Nagyhalász nyíregyházi munkahelyére kőműves szakmunkásokat és segédmunkásokat vesz fel. Jelentkezés: Nyíregyháza, Tűzoltó utca 4. építkezés (172)

APRÓ

Ágyneműtartó, 7 ... ros gitár kifogásta... állapotban eladó. T... di, u. 38. I/5.

(81...

Üzemképes állapotban teljes felszereléssel együtt agrosztolyt vennék. Sz. A. Kisar.

(5771)

Kovácsműhely-felszerelés eladó. Érdeklődni: Muszta József, Nyírpilis.

(5777)

Hintaszék jó állapotban eladó. Selyem u. 38.

(5781)

36 db 25—45 kg-os malac és jó fejős tehén eladó. Henzsel Mihály, Felsősima

(5794)

Fekete bőrfedeles konfliskocsi eladó. Volt Örökösföld IV. szakasz, Fény u. 2.

(5792)

Egyszobás szövetkezeti lakásunkat kétszobásra cserélnénk. Cím: Toldi u. 22. fszt. 3.

(5784)

Jó állapotban lévő 250 köbcentis Pannónia motorkerékpár eladó. Mártírok tere 3.

(81195)

Duplatetős ... fogástalan állapotban igényesnek eladó. Solymosi, Kisvárda, Mártírok útja 9. Telefon: 54.

(81259)

Hibátlan hálószobabútor eladó. Marx tér 12.

(5764)

Süldők eladók. Vasvári Pál u. 18/a.

(5768)

Különbejáratú üres szobát keres fiatal házaspár. Cím a Kiadóban.

(5722)

30—40 százalékkal

olcsóbban

vásárolhat a nyári vásár alkalmával!

Május 17—június 5-ig

kozmetikai cikkeket:

Harmat szeplőkrém,

Decenta díszdoboz

Hajfestékek

Különféle púderek, krémek és rúzsok,

kefekészletek,

autóápolási cikkeket

Használja ki a kedvező „kedvezményes" árakat!

A Nyíregyházi Gumigyár

jó rendű érettségi bizonyítvánnyal rendelkező férfiakat

2 éves vegyipari technikum esti tagozatára beiskoláz

BUDAPESTRE

A tanulmányi idő alatt Budapesten fizikai munkát biztosít, szállásról és élelmezésről költségtérítés mellett gondoskodik.

Az iskola időtartama 2 év. Befejezése után technikusi képesítést és képesítésüknek megfelelő munkakört kapnak.

Jelentkezni lehet azoknak akik katonai kötelezettségüket teljesítették, vagy az alól felmentést kaptak.

Jelentkezési határidő: július 15.

---

dlóburkolólapok

2,— 3.18 Ft/db
) 10 x 10 1,32 — 1.57 Ft db
) 15 x 15 2,68 — 3,24 Ft/db
63,60 —65,90 Ft/m²

119.—244 Ft/m²
x 15 cm-es méretben
1,90—2,50 Ft/db

n. Levelezőlapon beküldött
negadott címre szállítjuk.

Nyíregyházi Tüzép Vállalat

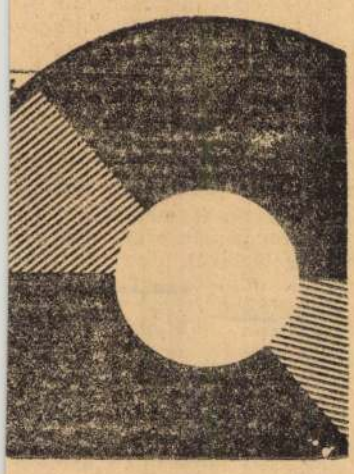

MOST VÁSÁROLJA MEG

mezeit !

százalékos árengedmény

KÁRPÁTHY GYULA RIPORTSOROZATA:

„Diplomata módon"

Harmadik razzia az apróhirdetések között

»Na és?!... Azért, mert nem társaságban ismerkedem? Tehetném. Most ehhez van kedvem. Magának is? 189-997. Délután.«

Mondani sem kell talán, hogy ez a hirdetés — a házassági rovatban állott. Már a telefon tárcsáján volt az ujjam, amikor meggondoltam a dolgot. Aki ilyen kihívó hangon fogalmazza meg hirdetését — azzal nem jó ujjat húzni. Igy inkább ismét a társulási rovatok tallózása következett. Ez szinte kifogyhatatlan tárháza a furcsaságoknak. Mert például mi a szösz akar lenni ez a következő:

Gyermekvédelmi akció lebonyolítására, valamint temetkezési gyorssegély taggyüjtésre jómegjelenésü, tárgyalóképes férfiakat és nőket keresünk. Gyakorlat. Kezdőket is betanítunk. »Fix 716.« (M. N. V. 29.)

Lelkiismeretes curiculum vitaevel a jeligés levelet leadtam a kiadóba. Soraink zártáig sajnos nem érkezett válasz, igy ez a mondhatni kissé különös hirdetés megoldatlannak látszik. Bevallom, lehet, hogy curiculum vitaemet, amibe pedig az emberek általában növekvő gyakorlatra tesznek szert, nem fogalmaztam meg elég tetszetősen. De hát elvégre mit is irhattam volna? Gyermekvédelmi akció és temetkezési gyorssegély olyan két életpálya, amiben, egyszerre, alighanem lehet tárgyalóképes bármelyik nemből felet találni, legfeljebb jómegjelenésüt.

»Kezdőket betanítok« bátorit ugyan a hirdetés, de ha pedagógiai ismereteim nem csalnak, ez korántsem látszik kevésbbé merész igéretnek, mint ez a másik:

Hivándorlók! Angolt, spanyolt és franciát három hónap alatt tanitok. »Tökéletes nyelvmester.« (M. N. V. 29.)

Azt hiszem, a hirdetés helyesebb jeligéje nem a »tökéletes nyelvmester« lett volna, hanem, hogy »nyelvzsenik jelentkezzenek«.

Egy pasaréti villában

A vegyes rovatban jelent meg a következő hirdetés:

Bécsbe, Svájcba, Párisba utazom. Megbizható egyének ügyét elintézem. »Diplomata módon« jeligére. (M. N. V. 29.)

A Hüvösvölgyi-út 88. sz. alatt elegáns, emeletes villába hivtak ki, a megadott válaszlevél alapján. Három mérges kedvü foxi rohant elém a kavicsos úton. Hangosan csaholva úgy fogtak körül, mint a terelő pulik a nyájat. Lélek az ajtón se be, se ki, — nem mertem már se előre, se hátra menni. A veranda felől őszhajú, empriméruhás hölgy szólt le a barátságtalan ebeknek:

— Teddy, Johnny... Mary...

Nevük említésére a foxik otthagytak és felmentem a verandára. Bemutatkoztam.

— Dr. Renkey Ottóné vagyok, — mondotta a hölgy, idegenes kiejtéssel. — Fáradjon beljebb.

A szobában nagy hajókoffer, még félig kinyitva. A vitrinek, szekrények kitárva. Láthatóan éppen nagy csomagolás folyt. A hölgy mentegetőzött, hogy férje most hivatali ügyeit intézi a városban s igy ő tárgyal a jelentkező felekkel.

— Miről volna szó az ön esetében? — tette fel a kérdést

— Egy üzleti ügyről, — feleltem — egy kintlevőség behajtásáról. Mielőtt azonban elmondanám, ne haragudjék, szeretném megtudni, hogy önök miért utaznak ki, illetve, milyen megbizatással?

— Legálisan megyünk ki, — jelentette ki a hölgy határozott hangon. — Bővebb felvilágositással én nem szolgálhatok. Majd az urammal tárgyalhat róla.

— Mégis, — vetettem közbe — mi a foglalkozása a kedves férjének?

— Kereskedelmi megbizott a minősége jelenleg. Amennyiben majd szükséges, referenciákkal szolgálhat. Azt hiszem, nem lehet senkinek sem kifogása ellene, mert komoly értékeket is biztak már rá és nem volt panasz...

A szomszéd szobában telefon szólalt meg. Az ajtón keresztül halkan kivehető volt, hogy egy férfi-hang mondta a telefonba:

— Halló... itt dr. Renkey...

A beszélgetés pillanatnyi szünetében a hölgy is meghallhatta, hogy én meghallom és zavartan, gyorsan beszélni kezdett.

METEOR csillár
POMPÁS VILÁGÍTÁST AD
PODMANICZKY-UTCA 27

— Kérném szépen, legjobb volna, hogyha ön most elmondaná pontosan, miről van szó s ha férjem hazajön, én majd referálok neki.

— Milyen formában kéri a díjazást a férje?

— Százalék formájában. Természetesen bizonyos előzetes költségeket meg kell téríteni. Ez az ügy szóbanforgó értékének (!) tiz százaléka. További tizenöt százalékot kap akkor, hogyha az ügyet elintézte.

— Értem, — mondottam a hölgynek, ahogy elbúcsúztam tőle s magamban megállapitottam, hogy valóban, körülbelül mindent értek. A férj otthon volt. A feleség — felderitő őrs, aki először kipuhatolja, hogy kivel állnak szemben. S aztán informálódnak. Mit tehessen tudni?... Az ilyenfajta hirdetőket mindig érhetik megtepetések. Még akkor is, ha »diplomata módon« kezdik meg a tárgyalásokat...

Az altruista művész

A következő hirdetés már korántsem ilyen üzleties jellegü. Sőt, kifejezett altruizmusról tesz tanuságot:

Szobrát díjtalanul elkészitem. Gyarmat-utca 49. Műterem. Délután. (M. N. V. 29.)

Ki ne szeretné magát szoborban megörökiteni? Hát még díjtalanul! Mindjárt hétfőn, a délutáni órákban felkeresték a Gyarmat-utcai műtermet rajzoló kollégámmal. A kapu alatt a névtábla: Bakay I. Ernő, szobrászművész.

A negyedik emeleti manzárdlakás vasajtaját félmeztelen, shortos, szőke férfi nyitja ki. A szobrászművész.

A műteremben fullasztó a hőség, a nap hatalmas ablakokon süt be. A férfi vizsgálódva néz ránk,

— Önök ujságirók?...

A kérdés váratlan, sőt megtepő.

— Miből gondolja? — kérdezzük vissza, kitérvén a válasz elől. — Ez sértés, vagy bók?

— Nem tudom... Valahogy az volt az érzésem...

Közöljük vele, hogy szeretnénk egy szobrot csináltatni, természetesen, a hirdetésnek megfelelően — ingyen.

Meztelen lábát deszkának támasztja, egy fürésszel vágja ketté a fadarabot, amelyen piros rongyba burkolva valami szoborszerű dolog lehet. Körülnézünk. Sehol egy szobor...

— Nem láthatnánk valami alkotását?

— Nem, — jelenti ki lakonikusan. — Majd a kiállitáson. Amig nincs kész, addig nem tartozik idegen szem elé...

A feltételekre terelődik a szó.

— Fejet most nem csinálok csak aktot. Ön hajlandó aktot állni? A szobor... majd önnek átadok, ... fürdőnadrágot. N... szobor-csopo... ell. Nőkről mintázok pa... ruhában is. Mert arra is szükségem van.

Ezután keresztkérdéseket tesz fel, hogy sportoltam-e vagy sem és általában kidolgozottak-e az izmaim. Igy, ruhástól megsaccolva, szemlátomást nem valami komoly anatómiával kecsegtetem.

— Mondja, — viszem aztán lassan a szót a tényegre, — tulajdonképpen miért adott fel ön ilyen hirdetést?

Vizsgálódva néz rám ismét, érzem, hogy újfent ujságirógyanus lettem számára. Azért válaszol:

— Nem vagyok újító, erre már volt eset. Nincs nagy társaságom, ismeretségi köröm, igy kénytelen volnék nyilvános helyen, mondjuk strandon ismerkedni. Azt tapasztaltam viszont, hogy akár férfiakat, akár nőket szólitok meg, mindenképpen félreértik. Ez kellemetlen. Igy határoztam el a hirdetést ebben nincs semmi rejtett dolog, az erkölcsrendészet ellenőrzése alatt állok.

Igy mondja, szószerint.

Kalkulációs szempontból indultunk el képzeléseit. Lassankint rájövünk, hogy a dolog nem is olyan bolondság. Egy aktmodell kollektiv díja hat forint és a mintázáshoz igen sok óra kell. Egy szoborcsoportnál ez hatszáz, sőt ezer forintra is felmehet. A művészi szoborcsoportra szóló rendelését tehát, amit kapott, mindjárt a »modell-rezsi« jelentősen megterhelné. Már ez a megtakarítás is tiszta haszon. Emellett mindig akad olyan, aki nem aktjára, hanem fejére kiváncsi, s azt pénzért csináltatja meg.

Még az ingünk is átizzad a műterem hőségében. Pedig ülünk. Mi történik akkor, ha valakinek órákig kell állni, még ha aktot is, valamilyen pózban?

— O, ez nem tesz semmit, — mondja búcsúzóban — ha a modell óhajtja, kereszthuzatot csinálok...

„FIGYELŐ"
UJSÁGSZELVÉNY VÁLLALAT
Budapest, XIV., Nürnberg-u. 42.
Telefon: 296—534

Lap: ...Képes Figyelő.....
1936 JUNI 4
Megjelent: .....

Gyönyörűen újjáépült Parlament

várja az országgyűlés megnyitását

A nácik vandál hadviselése Magyarország legreprezentánsabb épületét, a parlamentet sem kímélte. A gyönyörű műalkotás, a magyar nép büszkesége még ma is sok belső és külső sérülés nyomát viseli. A parlamentet igazi nemzeti kincsnek tekinthetjük, a Műemlékek Országos Tanácsa műemléknek nyilvánította, jóllehet az épület csak negyvenötéves, 1904-ben fejezték be. Nagy Imre, a képviselőház népszerű elnöke, rendkívüli lelkesedéssel és szeretettel foglalkozik a parlament helyreállításának ügyeivel. Nemrég elrendelte, hogy az új parlament június 8-ára, a megnyitás kitüzött időpontjára az ülésterem körül mutatkozó nagy sérüléseket helyre kell állítani. Azóta a munka erősen fokozott iramban folyik, úgyhogy a megválasztott honatyákat, majd különböző kellemes meglepetések fogadják.

Járok a munka zajától hangos folyósókon, állványok meredeznek itt, amelyeken serény kezek dolgoznak. Komorner Artur miniszteri tanácsos, az építkezések vezetője, mutatja: ime rendbehozzuk a »pletykafolyósót«. Szemben az ülésterem másik oldalán húzódó folyósót: az »összeesküvők folyósójának« hivták. Itt sétálgattak a szélsőjobboldaliak, itt szőtték az összeesküvés szálait. Mint tudjuk, közülük sokan politikai szereplésüket végleg befejezték.

Az összekötő-folyósóról nyílik Rákosi Mátyás miniszterelnökhelyettes szobája. A folyósót már teljesen rendbehozták, a miniszterelnökhelyettest most is vidéki emberekből álló küldöttség várja és Rákosi a szokott szívélyes mosolyával szeretettel fogadja látogatóit.

22 karátos aranydiszités

Kísérőm felhivja a figyelmemet, hogy a folyósók diszitését régebben 22 karátos arannyal vonták be, de a megsérült diszitések helyreállításához most természetesen nem 22 karátos aranyat, hanem fémből készült, úgynevezett »metáll«-lapokat használnak. A folyósók mennyezetét megszáradt vizesfoltok éktelenítik. A mennyezet beázott és igy a diszitést is sok helyen helyre kellett állitani. Érdeklődésünkre izelitőt kapok a német hadak barbár módszeréről, amelyet az ostrom idején a parlament épületével szemben alkalmaztak. A német gránátok tönkretették a parlament tetőzetét és igy a belső részek teljesen beáztak. Azonkivül a parlamenttel szemben volt a »Vitéz-utcai halálház«, amelyben a németek tudvalevőleg óriási mennyiségü muníciót halmoztak fel. A robbanás nemcsak a bérház lakóit temette maga alá, hanem a parlamentet is súlyosan megrongálta.

Egy orosz pilóta nemes gesztusa

Egy orosz megfigyelő-pilóta nemes gesztusáról értesülök, aki véletlenül épitész és egyben műértő is. Az ostrom kezdetén gépével Budapest felett járt. A magasból megpillantotta a gyönyörű palota csipkés sziluettjét, amire azonnal jelt adott az orosz tüzérségnek, hogy a parlament vidékét kimélje.

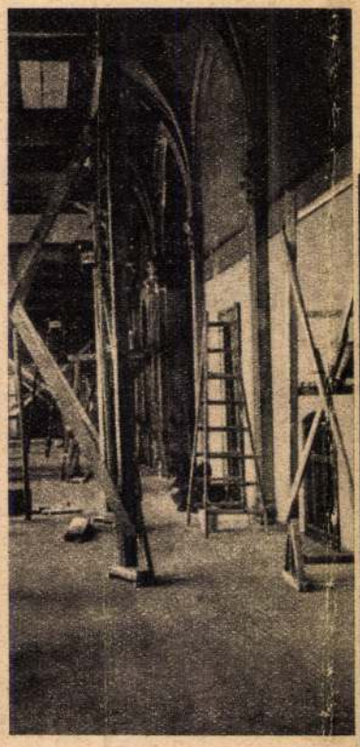

Újjáépülnek a parlament diszes folyosói

*

A gyönyörű kupolacsarnokot már teljesen helyreállították

A helyreállítási munkálatok szemlélése közben a nagy képviselői ebédlőteremhez érkezünk. A terem freskóit restaurálják. A Dunára nyiló ebédlőterrasz súlyos sérüléseit már tökéletesen kijavították.

A diszlépcsőházat, a parlament diszfeljáratát már rendbehozták. Június 8-án már itt vonulnak be a Házba az új honatyák. A lépcsőházat ékesitő gyönyörű Lotz-freskókat teljesen restaurálták. Az angyalos magyar cimert is eredetiben hagyták meg a mennyezeten. A népi demokrácia tiszteli a műbecsü emlékeket.

A diszbejárat előtt az eddig hiányzó oroszlán is elfoglalta posztját. A régi bronzoroszlán tudvalevőleg az ostrom alatt elpusztult. Az elárvult oroszlán már megkapta társát. Fiatal, haladószellemü szobrászművész alkotta kissé modernebb felfogásban.

15 iparművész dolgozik a freskókon

A diszlépcsőházból nyiló kupolatermet még a munka zaja tölti be. A kupola jelentős anyagi és művészi kárt szenvedett. Egyrésze leszakadt, átütötte a padlót és a könyvtárterembe esett. Először ideiglenesen kátránypapirral fedték be, a kezdetleges helyreállítás után most a tökéletes helyreállítás folyamatban van. Befedésére 1400 négyszögméter palát kellett felhasználni. A freskók kijavításán 15 iparművész dolgozik az állványok fapadlóin.

Viszafelé indulunk, ódon levegő csap meg bennünket: a régi főrendiház folyósójára érkeztünk. A karzatról kétségbeejtő látvány tárul elénk, a széksorok csupaszan tátonganak, mert a régi Magyarország »mumiáinak« üléseiről a nácik letépték a bőrt, egyetlen centiméter sem maradt egyiken sem.

Elhaladtunk Nagy Imre elnöki szobája mellett. A hatalmas előterem falain 1929-ben Magyarország négy kormányzójának emlékét örökitették meg. Azonban csak három kormányzó emléke maradt megőrökítve: Kossuth Lajosé, Hunyadi Jánosé és Kapisztrán Jánosé.

Borbély József

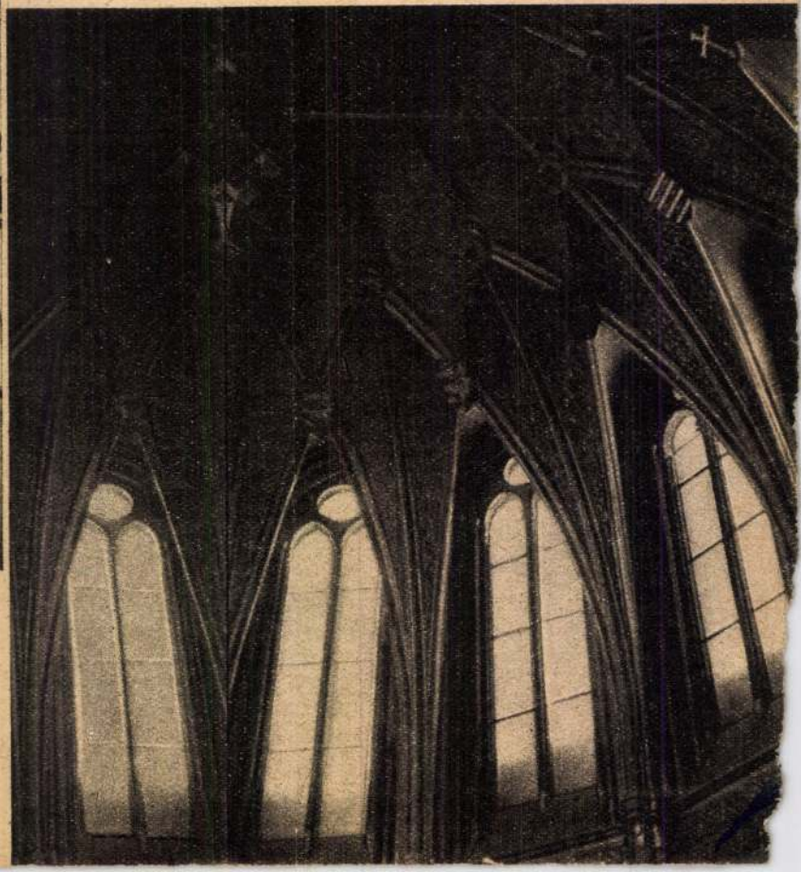

Mácsay István MDK

Czobel Béla beszámol fenti fiatal művész Párizsi működéséről.

Esti Hirlap 89 sz. 1958. ápr. 17 2 old.

MDK

Mácsai István

Cifka P.: A Nyári Tárlat problémáiról. SzM. 1954. 248.l.

Mácsay István

MDK

5 festőművészünk dolgozott Párizsban.

/Szajnapart/

Esti Hirlap 15 szám 1958. jan.18 2 old.

Mácsai István festö

Szab.Nép.1950.199.sz.aug.27. 11.l.

Macsai István festö.

Szab.Nép.1951.259.sz.nov.4. 9.l.

Kiriani

Mácsai István festőmüvész

Irodalmi Nipág, 1954. jan. 16. 2. old.

Kirimi

Mácsai István festőmüvész

Művelt Nép, 1954. febr. 2. 17 old.

Kirimi

Mácsai István

Irodalmi Ujság, 1953. jan. 1. 6. old.

Kirimi

Szuha kállói bányászok. megmentése.
(Mácsai István felmérye.)

Szabadi Ujság, 1954. jan. 16. 2. old.

Kirimi

Aratószfrajk.

(~~Brezmany József~~ – bácsai István
festménye.)

(megoan mégcatur)

Sprodalmi Ujság, 1953. apr. 9. 8. old.

Kirimi

Klárika archége.
(Mácsai István festménye)

Izdalmi Ujság, 1954. jul. 31. 9. old.

Festmény Macsay István Képe.

A képzőművészeti Főiskola
növendék kiállítása.

Szabad Nép 1947. dec. 24.-40.-

Kirimi

Aktamelmány.
(Mácsai István fedménye)

Irodalmi Ujság, 1954. jul. 31. 9. old.

Kiszimi

Mácsai István

Izsdalmi Ujság, 1953. ápr. 9. 8. old.

Mácsai István festö.

Uj Világ.1952.12.sz.márc.20. 7.l.

Kirimi

Mácsai István festőművész

Irodalmi Ujság, 1954. jul. 31. 9. old.

Kácsay István festő

a Képzőművészeti Főiskola növendék kiállítása.

Szabad Nép 1947. dec. 24. – 4. –

Mácsai István festő

Szabad Művészet. 1950 II. 9. 330-335

Németh dajos: Fiatalok a Riállitáson

Mácsai István
Festőművész

Kiállítás a Csontváry Terembe
„Festőkortársak Budapestről
pályázat rendezésében

Munkája naturalis, borongos
kangulatu

Magyar Hirlap 1973 X. 272

Mácsay István, festő

Szerepel.

↓

— : Kiállítás a Láng Gépgyárban 2.

ESTI HÍRLAP, Bp. 1975. máj. 5.

Mácsai István

A Csók Galériában állitott ki, szerepelt többek között K.T., M.R. portréja.

Magyar Hirlap 1973-251-6
Láncz:Kiállitásról kiállitás ra

Mácsay István

A nagymarosi Művelési Házban a nyári tárlaton részt vett Szentgyörgyi Kornél, Butalari László, Dobrovits Ferenc, Vén Emil, Freytag Zoltán, Borky Viola, Mácsay István, Károlyi András

Magyar Hirlap 1973/224/6

Böjár: Kiállitásról kiállitásra

Mácsai István

A spoletói művészeti fesztivál szervező bizottsága meghívta hazánkat egy festészeti kiállítás bemutatására. A művész alkotása szerepelni fog a kiállításon.

Esti Hírlap, 1972. jún. 12.

Mácsai István

A salgótarjáni képcsarnok „Tavasz a művészetben" c. kiállításon a kétszeres Kossuth-díjas művész olajfestményei szerepelnek.

Nógrád, 1972. jún. 23.

Macsai István

Dobos című olaj, 90×70

Dolgozó emberek között képzőművészeti kiállítás
Ernst múzeum 1968. június

Mácsai István

Dobos néni olaj 95×70

Dolgozó emberek között
Képzőművészeti kiállítás
Ernst Múzeum 1968.

Rácsai István

Csendélet madonnával, 1970. olaj
80x60 cm, repr.

Vadászati Világkiállítás – Képzőművészeti
Kiállítás, Bp. 1977.

Mácsai István festő

40 művét mutatja be tárlatán.
(Csók Galéria.)

— : Hír

8.

Népszabadság, Bp 1973. szept. 7.

Mácsai István

Megnyílt jún. 4.-én a Debreceni Képzőművészeti Galéria, ahol látható a művész alkotása.

Hajdúbihari Napló, 1974. jún. 5.

Mácsai István

Képei szerepelnek a
Tétényi Kastélymúzeumban rendezett
Kiállításon

Magyar Nemzet 1973 július 11
4. old

Mácsai István (festő)

1922-ben született Bp., s 1949-ben fejezte be a Főiskolát Bernáth Aurél növendekeként.

Népszava, 1975. jan. 12. 103. evf. 10n. 8p.

Mócsai István (festő)

Gyűjtemények találata 1960-ban, 1965-ben és 1973-ban volt a Csók Galériában.

Nógrád, 1975. jan. 12. 103. évf. 10. sz. 8. p.

Mócsai István (festő)

Az ötvenes évek óta kiváló művek. Képei eljutottak szinte Kelet - és nyugat-európai országba, önálló anyaggal szerepelt Franciaországban, Olaszországban, az NDK-ban.

Népszava, 1975. jún. 12. 103. évf. 10 sz. 8p.

Mácsai István (festő)

Az újjáépülő Erzsébet-híd (fotó)

Népszava, 1975. jan. 12. 103. evf. 10 sz. 8 p.

Mácsai István festő

Másfél évtizede Nagymaros vendége. Hiányolja a tájvédelmet

Losonci Miklós: Téli napok a nagymarosi alkotóházban.

Pestmegyei Hírlap, 1945. jan. 9.

Mácsai István, festő

A Csók Galériában mintegy 40 képe látható.

Pitenő c. (olaj) képe : Repr

Miklós Pál: Képzőművészeti krónika 1123–1130.

XVI/12.

JELENKOR, Pécs, 19 3. dec.

Mácsai István

Leányvostré (fotó)

Népszava, 1973. szept. 14. 101. évf. 215 sz. 4 p.

Mácsai István

Első gyűjteményes kiállítása 1960-ban volt.

Népszava. 1973. szept. 14. 101. évf. 215 p. 4 r.

Mácsai István

1973. szept. közepén a Csók Galériában megnyílt harmadik gyűjteményes tárlata.

Népszava, 1973. szept. 14. 101. évf. 215. sz. 4p.

Mócsai István

Második gyűjteményes kiállítása 1965-ben volt.

Népsza, 1973. szept. 14. 101. évf. 215 sz. 4 p.

Mácsai István, festő

Megemlítve. (Állami vásárlás.)

Miklós Pál: Képző művészeti krónika

652 - 662.

XVII.

JELENKOR, Pécs, 1974. jól.-aug. 7-8.

Márcsay István
festő

A művész egy-egy festményével
gyarapodott a képzőművészeti
Galéria.

Sz.Kürti Katalin: Képzőművészeti Galéria Debrecenben.
Művészet, 1974.október - 20.oldal.

Mácsay István

A Csók István galériában kiállítása volt.

Dévényi Iván értékelése

Vigilia 73/11

783-0.

Mácsai István

27. Firenzei csendélet 60x40

28. Győr 40x80

Mácsai István festőművész kiállítása
Gyók J. G. 1973.

Mácsay István, festő

A Budapesti Gyermekkórházban
leleplezték Békés Glass Imréről
festett portréját

– Emlékezés ellenállási hősökre

4.

Népszabadság, Bp. 1974. febr. 23.

Máczay István, festő

Megfestette Békés Glass Imre portréját.

— : Diákünnepség 2,

ESTI HIRLAP, Bp. 1974. febr. 22.

Mácsai István

Jani, olaj 70 + 70 cm

Anyagalföldi képző- és iparmivészek
kiáll. Múcsarnok 1974

Mácsai István

Mai bila Kalapban repr.

Mácsai István festőművész kiállítása
Csók I. G. 1973.

Mácsai István

39. Műterem – csendélet 50×80

40. Tabán 40×80

Mácsai István festőművész kiállítás
Csók I. G. 1973.

Kárpáti István

37. K.T. arcképe 62×90

38. M.R. arcképe 60×80

Kárpáti István festőművész kiállítása
Csók I.G. 1973.

Mácsai István

35. Pali 80x70

36. Zsámbéki 80x40

Mácsai István festőművészi kiállítása
Csók I. G. 1973.

Mácsai István

33. Pihenő 100x80

34. Jani 70x70

Mácsai István festőművész kiállítása
Csók I. G. 1973.

Mácsai István

31. Orsolya 55x80

32. Rókaprém-kucsmás nő —"—

Mácsai István festőművész kiállítása
Csók I. G. 1973.

Mácsai István

23. A világ vége 50 x 80

24. Interieur 52 x 90

Mácsai István festőművész kiállítása
Csók I. G. 1973.

Mácsai István

21. Mari lila kalapban 60×80

22. Leány hendővel 48×80

Mácsai István festőművész kiállítása
Csók I. G. 1973.

Márson István

19. A karácsonyfa 50 x 80

20. Fehete kucsmás lány 52 x 80

Márson István festőművész kiállítása
Csók I. G. 1973.

Márcsi István

17. Tél 35x60

18. A Busuló Julász 80x60

Márcsi István festőművész kiállítása
Csók I. G. 1973.

Márcsi István

15. Izabella utca 33. 60x40

16. Jósika utca 28. 60x40

Márcsi István festőművész kiállítása
Csók I. G. 1973.

Márcsi István

13. Karácsonyi csendélet 60x80

14. Csendélet szalonákkal 80x60

Márcsi István festőművész kiállítása
Csók J. G. 1973.

Mácsai István

11. Augusztusi csendélet 100x60

12. Októberi —"— 80x60

Mácsai István festőművész kiállítása
Csőle J. G. 1973.

Kósa István

9. Május emlékei 80×60

10. Június emlékei 80×60

Kósa István festőművész kiállítása
Csók I. G. 1973.

Márcsi István

7. Mari 120x80

8. Januári csendélet 80x60

Márcsi István festőművész kiállítása.
Csók I. G. 1973.

Márson István

5. Akt 82x140

6. B.M. arcképe 103x70

Márson István festőművész kiállítása
Csók I. G. 1973.

Mácsai István

3. Szekerek 50 x 80

4. Műtereimben 72 x 128

Mácsai István festőművész kiállítása
Csók I. G. 1973.

Mácsai István

1. Nappuarosi udvar 57 x 90
2. Toronto 50 x 90

Mácsai István festőművész kiállítása
Csók I. G. 1973.

Mácsai István

25. Délután 60x90

26. Pesti csendélet 60x40

Mácsai István festőművész kiállítása
Gyóli J. G. 1973.

Mácsai István

29. Akt könyvvel 70x122

30. Vadvirág csendélet 60x40

Mácsai István festőművész kiállítása
Gök J. G. 1973.

Mácsai István

A Csók István galéria nagy termében kiállít.

Műgyűjtő, 1972/4. sz. „kiállítási naptár"

Mácsai István, [ ]

Táblata lesz 73-ban.

— : Új Csók Galéria 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1972. dec. 15.

Mácsai István.

A Képzőművészeti Alap Kiadóvállalat sajtótájékoztatóján bemutatta az 1973. évi naptárakat. Az Egyesült Izzó falinaptárát a művész B virágcsendélete díszíti. (ennlítve)

Képszabadság, 1972. okt. 28.

Mácsay István festőművész

Kaposváron, a Képcsarnok Vállalat kiállítása megnyílt a gyűjtők festménybemutatója címmel, hogy az elmúlt 25 év alatt kiállításra és vásárlásra kerülő műveket megismerjük. A művész alkotásaiból is láthatunk e darabon.

H.B.: Gyűjtők festménybemutatója a Vasvárytéremben.

Somogyi Néplap, 1974. ápr. 3.

Mácsai István

a csontváry-teremben a Képcsarnok pályázatára beküldött festményeket mutatták be, ahol képe szerepelt.

Losonci Miklós: Pályázat és bemutatkozás.
Pest m. Hírlap, 1972. aug. 6.

Márcsai István

Lajta Editről kisített portréját közli illusztrációként

Gerzsi Teréz: Lajta Edit /1926-1970/

Müvtört.Ert.1971.4.sz.

307-308.1.

140

Maicsai Ishvan

A Sárospataki Galéria új szerzeményei között látható Maicsai Ishvan festőművész alkotása.

Új művek kiállítása a Sárospataki Galériában.

Izraels-Magyarország 1972/199 4old.

Mácsai István, Jestő

Pihenő c. kompozíciója:

(A Csók Galériában megnyílt táblat anyagából) Repr.

— : (— szöveg — kép —) 2,

ESTI HIRLAP, Bp. 1973. szept. 10.

Mácsai István, festő

szept. 6-án kiállítása nyílik a
Csók Galériában.

— : Hallo Huk

2.

ESTI HIRLAP, Bp 1973. szept. 6.

Mácsai István festő

a Csók-Galériában, kb. 40 képe volt kiállítva, melyeken zőnében „megvásárolták" cédula volt. Virágcsendéletek, aktok, naptárhoz készült virágcsendélet sorozata látható (rendelve)

Miklós Pál: Képzőművészeti Krónika,

Jelenkor, 1973. dec. 1125. old.
1126 -a

Mácsai István festőművész

a főváros egyesítése centenáriumának tiszteletére a Főv. Tanácsa a Képcsarnokkal közösen pályázatot hirdetett. A Képcsarnok által kiírt egyik 3 ezer ft-os III. díjat a művész nyerte el festményével.

Magyar Hírlap, 1943. szept. 28.

Mácsai István

Nagybecskereken, az Egry József-teremben megnyílt „Tél a művészetben" c. kiállításon a téli tábáról festett alkotása szerepel. (említve).

Kalai Hírlap, 1942. márc. 11.

Mácsai István, grafikus

A perspektivikus térkép grafikai anyagának egyik készítője.

— : Új Budapest-térkép

2.

ESTI HIRLAP, B.,.973.jan. 25.

Mácsai István, festő

Kiállít.

— : Tárlat Nagymaroson 2.

ESTI HIRLAP, Bp 1973. júl. 18.

Mácsay István festő

kerepel ↓

— : Bemutatták a jövő évi művészeti
naptárakat 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1974. nov. 12.

Mácsai István

„Téli táj"

(versek)

Napló (Veszprém), 1972. márc. 11.

Mácsai István
festő

A spoletoi IV.Nemzetközi Festészeti Fesztiválon vett részt.

-.- Magyar művészek kiállitásai külföldön.
MÜVÉSZET, 1972.szeptember - 46.oldal

Mócsai István

Csendélet szalonkákkal

olaj, 80 × 60 cm

Vasvármegyei Képzőművészeti Kiállítás 1977.

Műcsarnok

Maicsai István, festő

Szerepel a szocialista művészeti fesztiválon.

—: Európa: Kilenc magyar festő— 2.

EST/HIRLAP, Bp. 1972. jún. 12.

Mácsai István

Fiatal leányt ábrázoló festményét-a müvész kiállitásáról- bemutatja a lap.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1973. szept. 8.
XVII. évf. 36. sz. 5. lap.

Mácsai István, festő

Marosi vénlet c. kép

: Repe.

(és elemzése: Jány kép nek látnik, kedig festmény. Zsákutca a fejlődésben.)

– : A természet hűség a mai magyar művészetben

Műmelléklet : 3.

KRITIKA, Bp. 1970. november

VIII/11.

Mácsai István, festő

Újabban nem szerencsés irányban

fejlődik (... „képei az ábrázolt

tárgynak puszta dokumentumai, amit

a fénykép is több szubjektivitással produ-

kál, ha a masina művész kezében van.")

Miklós Pál: A természethűség a mai magyar

képzőművészetben

18-24.

KRITIKA, Bp. 1970. november

VIII/11.

Mácsai István

„Klárika Arcképe" c. müve és „Akttanulmány"-a „nagy mesterségbeli gonddal megfestett" alkotás, -mondja kritikájában Cifka Péter: „Nyári Tárlat" cimmel.

Irodalmi Ujság, Bp. 1954. juli. 31.
V. évf. 2o. sz. 9. lap.

Mácsai István

A müvész feleségéről festett képe szerepel a IV. Magyar Képzőművészeti Kiállitáson, melyet Cseh Miklós ismertet, beszámolva az ott szereplő müvekről.
A tárlatot a Mücsarnokban rendezték.

Irodalmi Ujság, Bp. 1954. jan. 16.
V. évf. 2. sz. 1-2. lap.

Máesai István

"A Képcsarnok vállalat kezdeményezésére A Magyar Népköztársaság Művészeti Alapja felügyelete mellett" képzőművészeti pályázatot hirdetett tájképfestészetre. A Csontváry Terem kiállitására beérkezett pályamüvek között szerepel a müvész képe is, melyről Szabó György: "Pályázat" c. kritikája megjegyzi, hogy mü "ezuttal kissé érzelmes, de most is kihivóan pontos".

Élet és Irodalom, Bp. 1972. aug. 26.
XVI. évf. 35. sz. 12. lap.

Mácsai István

"Szuhakállói bányászok mentése" c. művét bemutatják a IV. Magyar Képzőművészeti Kiállításon,-kötli a lap.

Irodalmi Ujság, Bp. 1953. okt. 24
IV. évf. 22. sz. 1o. lap.

Mácsai István

és Breznay József müvészek közös képe, az "Aratósztrájk" c. nagyméretü történelmi festmény szerepel a III. Magyar Képzőművészeti Kiállitáson, melyről Pogány Ö. Gábor ir.

Irodalmi Ujság, Bp. 1953. jan. 1.
IV. évf. 1. sz. 6. lap.

Mácsay István

"Aratósztrájk" c. képéért a Munkácsy-dij I. fokozatát kapta.

Irodalmi Ujság, Bp. 1953. ápr. 9.
IV. évf. 8. sz. 8. lap.

Mácsai István

neve emlékve, festményei

kiállításon szerepelnek majd a

Csók Galériában

Megyei Nemzet 1972 december 17

12. old.

Mácsai István, festő

Kiállító.

Rózsa Gyula: Csendéletekről, két vénletben

13.

Népszabadság, Bp 1973. ápr. 30.

Mácsai István

Bemutatott műve:

"Téli udvar" , olaj, 100 x 60

Zala Tibor: XI. magyar képzőművészeti kiállitás,

Budapest, 1968.

61

Mácsai István
festő

Mácsai István festő kiállítása
a Csók István Galériában szeptem-
ber 6-tól - 22 ig látható.

---: Kiállítási naptár.
Művészet, 1973.szeptember - 46.oldal

Mácsai István

Jestő

Életi

Ujmagyképzőnu II.

31.t. 63.l.

KIR. MINISZTÉRIUM SZÁMVEVŐSÉGÉTŐL.

rster Gyula urnak,
ága elnökének, v.b.t.t.,

Budapest.

...hó 4-...-n...419...sz. a. kelt
...cs ém.....
...dó. kiskomáromi.....
.....
...illére érvényesítve tisztelet-

Mácsai István

festő szül. 1922

Élet.

Ujmagyképz

(1950)

92. l.

ménytár

A mű neme	A mappa jelzése	Megjegyzések
Sajtrép		

Stephaneum nyomda r. t. Budapest.

Mácsai István

Szabad Művészet

1952. 2. sz. 84. l.

irányzása mellett a megfelelő ki-
felemeltessék.-
ételek terhére eszközölt sürgős ki-
szolgáló ellátmányt külön utaltam

pcsán a t. Orsz. Bizottságot, hogy
s kiadások kezelése tárgyában kiadott
t 20 és 68 §§-ai értelmében a Bi-
ben esetleg befolyó bevételeket he-
árékpénztári 60.431. számú bevételi
tési lap elismervényét számadásaihoz

október hó 7-én.-

A miniszter rendeletéből:

Bíró

miniszteri tanácsos.

gának,

Budapest.-

Mácsai István

festő

Breznay Józseffel közösen festett képei az III. M. Képzőművészeti Kiállításon. 1952. dec – 1953. márc:

1) Aratósztrájk 1894-ben.

2) Tanulmány az Aratósztrájkhoz I–II. öf.

z Gyula
úrnak mint a
ágos bizottsága elnökének
Budapest

09 számú átvíatára
ém tisztelettel érte-

Mácsai István

festő

Szabad Művészet

1957. 439. l.

Képpel.

5 20	[illegible]	
·560	13. 120	
r. III.	a. oszt.	
mber	hó	
	Némethi XVI/12.	

SZÁMVEV

Márcsai István

festő

Szabad Művészet

1957. 381. l.

[illegible] szakszerűleg megállapítva. Az idő mulik
[illegible]ink.

[illegible]gyeskedjék intézkedni ugy, hogy a renovalast
[illegible]lhessük.

[illegible]tóságodnak mlázatos szolgája:

Horváth József
plebános

Mácsai István

Lásd

Szabad Művészet
1952. 9. sz. 435. l

Kassa szab.kir

7021.szám.

1909. tan.

A MÜEMLÉKEK TEK.ORSZÁ

378/909.szá

sitjük, hogy az Orbán torony á
közgyülési határozatot és terve
ter Urhoz felterjesztettük; egy
ge nevében a rendelkezésünkre b
a T.Czimnek megköszönjük, tudat

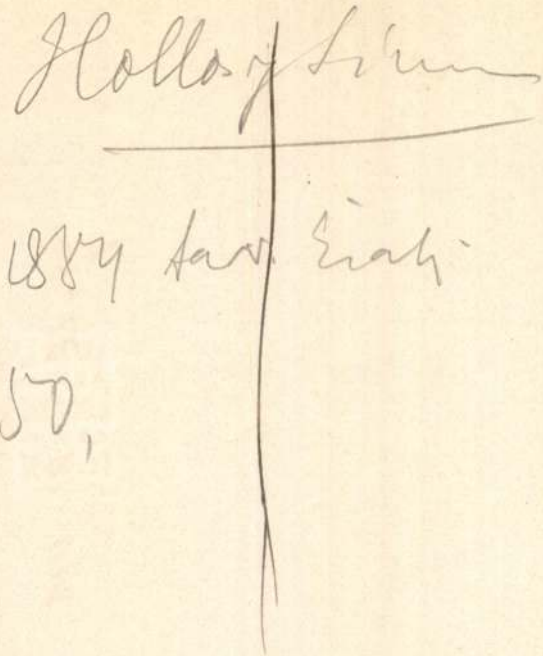

Mácsai István

festő

l.

Szabad Művészet

1950. 9. sz. 332. l.

Gell V. 278.

Mácsai István festő

a vasárnap megnyílt tárlat felvonultatja azon alkotókat, akik ezen a vidéken születtek, vagy véglegesen itt telepedtek meg. A művész képe szerepel a tárlaton

Sosonci Miklós: Képzőművészeti seregszemle Nagymaroson.
Pestmegyei Hírlap, 1975. jún. 3.

Mácsai István festőművész

a Képzőművészeti Alap Kiadó Vállalata egy kiállításon mutatta be új fali és asztali naptárait melyen a XX. sz. magyar festők művei láthatók, a művész városképeit tartalmazza egyik naptár

Képes Krónika.

1974. XII. 21. TV. 16.30 V.

Mácsay István

a Láng-Gépgyár előcsarnokában kiállítást rendeztek az Angyalföldön élő művészek munkáiból. Szerepel a művész műve: „Arckép" c. (említve)

TV-híradó

1975. ápr 29. TV. 19.30 (11)

Mácsai István Sestő

Az 1971-72 évi állami vásárlások anyagából egy hétre bemutató tárlat nyílt ápr. végén a Múcsarnokban, melyen képei szerepeltek.

Miklós Pál: Képzőművészeti Krónika, Jelenkor, Pécs, 1974. aug. 660. old.

Mácsay István

A "Jubileumi Képzőművészeti Kiállitásról"Vadas József ir: "Belépés mindenkinek" cimmel. A résztvevők közül az itt felsoroltak művészetére egy-egy jellemző megállapitással igyekszik rávilágitani: Csik István, Óvári László, Dobi Piroska, Vecsési Sándor, Kurucz D. István, Szurcsik János, Gerzson Pál, Fabók Gyula, Hock Ferenc, Miskolczi László, Mácsay István, Pekáry István, Fóth Ernő, Kádár János Miklós.
A részletes beszámolót lásd: Czóbel Béla neve mellett.

Élet és Irodalom, Bp. 1975. május 3.
XIX. évf. 18. sz. 13. lap.

A KÉPCSARNOK MEGHÍVJA ÖNT

MÁCSAI ISTVÁN

MUNKÁCSY-DÍJAS FESTŐMŰVÉSZ
KIÁLLÍTÁSÁNAK
ÜNNEPÉLYES MEGNYITÁSÁRA
1973. SZEPTEMBER 6-ÁN
CSÜTÖRTÖKÖN
DÉLUTÁN FÉL 6 ÓRÁRA

MEGNYITJA:
DR. POGÁNY Ö. GÁBOR
A MAGYAR NEMZETI GALÉRIA FŐIGAZGATÓJA

CSÓK ISTVÁN GALÉRIA
BUDAPEST, V. VÁCI UTCA 25.

MÁCSAI ISTVÁN

73,284 — Képcsarnok V. Ny.

Maicsay István, festő

B virágcsendélete került falinaptárra.

— : Festmények, műemlékek, táncpotók — naptárakon 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1972. okt. 27.

Mácsai István

"Nosztalgiák" cimmel, -több kiállitást ismertető beszámolójában- Vadas József foglalkozik a müvész munkáival, melyeket a Csók István Galériában mutattak be. A csendéleteket, városképeket, emberi figurákat ábrázoló müvekről megállapitja, hogy "aprólékosan, fegyelmezetten fest...minden érzelmi elfogultság nélkül jeleniti meg motivumait...szinei is visszafogottak" Puritán hangját birálja, mivel ma már nem kelt olyan figyelmet, mint néhány évvel ezelőtt.
Élet és Irodalom, Bp. 1973. szept. 22.
XVII. évf. 38. sz. 12. lap.

Mácsai István
festő

Három külföldi és négy hazai egyéni és számos kollektiv szerep-lés után nyolcadik önálló kiállítása a Csók galériában van.

---: Kiállitási naptár.
Művészet, 1973.szeptember - 46.oldal

Mácsai István
festő

Mácsai István kétszeres Munkácsy díjas festőművész, kinek képei nemcsak az európai közönységet, de Amerikát és újabban a japán vásárló közönséget is megnyerték.

---: Kiállítási naptár.
Művészet, 1973.szeptember - 46.oldal

Mácsai István

festő

Mácsai István kiállításai 39
festménye látható az eredetileg
a mult évi jubileumra ter-
vezett kiállításon.

----: Kiállitási naptár.

Művészet, 1973.szeptember - 46.oldal

Mácsai István
festő

Mácsai István kiállításának
anyaga jobbára az utolsó négy
esztendő alkotásaiból állt össze.

----: Kiállítási naptár.
Művészet, 1973.szeptember - 46.oldal

Mácsai István

festő

Mácsai István kiállításain bemutatott csendéleteket, interieurőket, táj- és városképeket, arcképeket, aktokat.

----: Kiállítási naptár.
Művészet, 1973.szeptember - 46.oldal

Mácsai István

festő

A festőművész számára igen fontos az ember a maga karakterológiai valóságában, az ember műhely- és tágabb környezete.

----: Kiállítási naptár.

Művészet, 1973. szeptember - 46. oldal

Mácsai István
festő

Mácsai István számára igen fontos a növényzet, az alakulóg a maga botanikai és morfológiai igazságában, az architektúra.

----: Kiállitási naptár.

Művészet, 1973.szeptember - 46.oldal

Mácsai István festőm.

Munkácsy-díj - III. fo?.

NV: Kiontható a művészeti díjakat

Nemzeti 1955 okt. 5. 83 évf. 79 sz. 8 l.

MDK

Mácsai, Jenő

bőrön festette Brennay-val

„Aratósztrájk 1894-ben".

Mncs. - III. Magy. képzőműv. kiáll. - M.N. 1952 XII. 27. - 5. l.

Dulka M.

Maisay Istvan

Lenin

Orszag - Vilag 1970/16 14 old

MÁCSAI István

Munkácsy díj III. fokozat

N.N. Kitüntetések április 4-én

Művelt Nép 1955, 11 évf. 15 tr. április 10, 8 old

MÁCSAI István festő

Kalocsai pingálóasszonyok, olejf.

Cifra P: A képzőm. kiáll. festményei és grafikái.
Művelt Nép 1955 II évf. 3 n. jan. 16. 1 l.

Mácsay István

Akt tanulmány, olaj

Klárika arcképe, olaj

Nyári Tárlat. Ernst Múz. 1954. jul. 3 1.

Mácsai István

Sárospataki parkrészlet, olaj
Zenélő fiatalok, olaj
Messerer tanitja a magyar balettmüvészeket, o

II. Magy. képzőmiv. kiáll. Műcs. 1951. nov.
71.

MDK

Mácsay István /Breznay Józseffel közösen/

Munkácsy-díj I.fok. 6ooo Ft

Arató-sztrájk, festm.

Szabad Nép 1953. ápr.4.

MDK

Mácsay István

Munkácsy-díj I.fok

Arató-sztrájk

Kiosztották az 1953. irod. és müv. díjakat.
Magyar Nemzet 1953. ápr. 4.

Mácsai István
Kalocsai pingáló asszonyok, olaj
Fiatal Képzőművészek és Iparművészek kiállitása
Ernst Muzeum, 1955. június 18 l.

19. kép. *Aranyosmaróti mester 1460 körül: tizenkét éves Jézus a templomban.*

ARANYOSMARÓTI FESTŐ 1460 körül

1. *Háromkirályok imádása* (18. kép)
(Belső kép)

2. *A tizenkétéves Jézus a templomban* (19. kép
(Külső kép)
Fa, tempera, 107·5×59 cm.
Az aranyosmaróti r. k. templomból. Szétfűrészé
oltárszárny két oldala.

Divald: Csúcsíveskori szárnyasoltárok Ba
és Túróc vármegyében. A M. Mérnök-
Építész-Egyl. Közlönye, XLV., 1911., 540.

MDK

Mácsai István festő

Szuhakálói bányászszerencsétlenség kompoziciója

Bencze László: Válasz Bernáth Aurélnak, Csillag 1954. VIII.évf. augusztus 1563.l.

MDK

Mácsai István

Reggel a gyermekotthonban, festm.

Pogány Ö.G: 1. Magy. Képzőműv. kiáll. Szabad Nép, 1950. aug. 27. 11 l.

MDK

Bíró J: A marosvásárhelyi képtár. Magy. Művészet, 1937. 177-78 l.

MDK

Mácsay István

7

A II. kerületi MSZT-ben rendezett kiállításon szereplő, Tanulmány című színrajza repr.

Grafikai munkák budapesti kiállításokon.
(reprodukciók, általános kísérőszöveggel.)
Nők Lapja, Bp. 1954. április 22. [20. l.]

MDK

Mátyási István

A Tavaszi Találatom szereplő, Gyöngytyúk című festménye repr.

(Pogány Ö. Gábor: Tavaszi Találat a Műcsarnokban.)

Nők Lapja, Bp. 1952. május 22. [10-11. l.]

MDK

Mácsai István

és Breznai József Aratósztrájk 1894-ben című képe szerepel a III. Magyar Képzőművészeti Kiállításon.

Szurdi Márta: A III. Magyar Képzőművészeti Kiállítás.

Nők Lapja, Bp. 1952. december 25. [10-11. l.]

MDK

Mácsai István

„Reggel a gyermekotthonban" című olajfestménye szerepel az I. Magyar Képzőművészeti Kiállításon.

Berend Ilona: Szoborban, képben.

Nők Lapja, Bp. 1950. szeptember 21. [20. l.]

MDK

Mácsay István

pingáló asszonyokat ábrázoló festménye szerepel az V. Magyar Képzőművészeti Kiállításon. (repr. Kalocsai pingáló asszonyok címmel.)

Oelmacher Anna: Az V. Magyar Képzőművészeti Kiállításról.

Nők Lapja, Bp. 1955. január 6. [12.l.]

MDK

Mácsay István festőművész

Tavaly négy festőtársával Párizsban járt. Itt a Modern Múzeumban állították ki képeiket. Most Párizsban készült műveiket mutatják be Budapesten, a Kulturkapcsolatok Intézete tárlatának kiállítási termében.

Kovács Béla: Tudja ön, mi a tassizmus?

Ország-Világ, Bp. 1958. február 26. 9. l.

MDK

Mácsai István festőmüv.

Magyar Nemzet cikke. 1953. febr. 28. 5 l.

bikus, egyemeletes, sarok 1+3+1 ab-
t, rajta magyar címer. Oldalhomlokzat
a 1862-ben.

MDK

Mácsai

Gyenes T: Művésztelepek - műv. vidéken.
Sz.M. 1953.
220 l. képpel

Mácsai István, festő

MDH

Május 13-án kiállítás nyílik meg műveiből a Csók István Galériában.

– : Hír

Népszabadság. Bp. 1960. május 12.

10. p

M. D. K.

MAĆSAI István festő

Kiállítása a Csók István Galeriá-
ban 1960. máj. 13—

Magyar Nemzet 1960. (XVI.) 114. sz. 4 l.

M. N. G.

MÁCSAI István festő

Kiállítása a Gók Galériában

Pesti utcarészlet

A művész apja

Nő a tükör előtt

Magyar Nemzet 1960. (XII.) 122. sz. 4. l.

(Tehnős) Mácsai István kiállítása

MDK

Mácsai István

Reggel a gyermekotthonban

A nagy kiáll. kérdőívei. Világosság, 1950. szept. 12.

~~Mácx~~ Mácsai István MDK

Szerepelt az Ernst Muzeumban rendezettkiállitáson.
"Az épülő Erzsébet-hid"

Méhes Géza: Dolgozó emberek között.
KAZÁN 1964 máj. 18.

A FIRENZEI HÁRMAS KORONA

Mácsai István

Dante, Petrarca, Boccaccio művei

Dante Összes Művei. M. Helikon, 1962. (Helikon klasszikusok)
Dante: Isteni színjáték. Európa, 1957. (A világirodalom klasszikusai)
Szemelvények Petrarca műveiből. = Világirodalmi antológia 2. Tankönyvkiadó, 1952. (Egyetemi segédkönyv)
Petrarca Daloskönyve. Európa, 1957. (Janus-könyvek)
Petrarca Levelei. Gondolat, 1962. (Európai antológia)
Boccaccio Művei. M. Helikon, 1964. (Helikon klasszikusok)
Boccaccio: Dekameron. Európa, 1961.

Ajánlott irodalom a felkészüléshez

Barbi, Michele: Dante. Gondolat, 1964.

*

(A 4—12. vetélkedő irodalomjegyzékét később közöljük.)

Olvasó nő
Mácsai István
olajfestménye

Könyvtáros 679
1964 Nov.

Tinódi elismeréssel szólt szerb népénekes-kortársáról:

Sok hegedős vagyon itt Magyarországban,
Kármán Demeternél jobb nincs az rác módban.

Balassi, akinek költészetében Közép-Európa minden népének dallama összetalálkozik, egyik versét „egy horvát virágének nótájára" írta. A továbbiakban is gyakran lesz alkalmunk párhuzamokra utalni a magyar és a délszláv irodalmak között; ezt nem azért tesszük, hogy a magyar művelődés fölényéről keltsünk hamis képzeteket, hisz a hatások többnyire kölcsönösek, sokszor pedig nem is hatásról van szó, hanem a közös történelmi sors teremtette hasonlóságokról; nálunk még kevéssé ismert jugoszláv írók bemutatását mindenesetre megkönnyíti, ha szerepüket egy-egy magyar név említésével jellemezzük.

A délszláv irodalmakban hosszú ideig nagyobb szerepe volt a népköltészetnek, mint az írott nyelvemlékeknek, bár a XV. század végén már nyomda is működött a mai Jugoszlávia területén. Ami nálunk csaknem teljesen eltűnt — a népi epika — éppen az a jugoszláv népköltés legfőbb gazdagsága. Egy része történelmünk közös nagyjairól, Hunyadiról, Zrínyiről szól; mások a legendás Marko fejedelemről, a rigómezei csatáról, a török hódító ellen vívott harcok népi hőseiről, bújdosó betyárokról. A jugoszláv népi énekek szépségét olyan nagy európai szellemek magasztalták, mint Herder, Goethe, Grimm, Mérimée; nálunk Kazinczy az első, aki lelkesedik értük, s az egyikről így ír: „Kivévén az egy Zrínyit, nézzük meg a XVIII. század közepéig van-e magyarban öszveséggel annyi poétai becs, mint ebben az egy dalban. Bizony nincs." Miként a széphalmi mester, Kölcsey is fordít a szerb népdalokból, s kijelenti: „A szerbusok oly poétai lebegéssel, oly makacs kedvvel s oly egyszerű fenséggel költik dalaikat, mint Anakreon és a Homeridák." Székács József délszláv nép-ének fordításai 1836-ban jelennek meg, tíz évvel korábban, mint Erdélyi János magyar népköltési gyűjteménye. A tízszótagos délszláv verssor, a *deseterac*, „szerbus manír" néven a magyar költészetben is meghonosodik, Vörösmarty és sokan mások használják. Újabban több szép műfordításkötet készült déli szomszédaink népköltésének kincseiből: Csuka Zoltán és Kiss Károly munkái; napvilágot látott néhány népmesegyűjtemény is.

A délszláv irodalmak évszázadairól a magyar közönség két könyvből tájékozódhatik: 1963-ban jelent meg Csuka Zoltán összefoglaló ismertetése, *A jugoszláv népek irodalmának története*, és ugyanakkor Vujicsics D. Sztoján hétszáz lapos válogatása,

Márcsai István
festő

„Marika" (repro)

Berecz Miklós: Magyar Universum
Művészet, 1971. július - 24.oldal

Mácsai István

Augusztusi csendélet (repró)
Részlet az előző képből (repró)

Műgyűjtő, 1970. 1. sz. 42. l.

Rácsai Károly

Stilleben mit Kastanienzweig

100 Jahre Kunst in Ungarn
Museum am Ostwall Dortmund, 1971.

Mácsai István

művei szerepelnek a
nagymaros Művelődési Házban rende-
zett Kiállításon

Nagyszava 1969 augusztus
2. old.

MDK

Mácsai István

Klárika arcképe, festm.

Képzőművészetünk 1o éve. Műcs. 1955. Kép

MDK

Mácsai István

2. M. Képzőmüv. Kiáll. Szab.Nép, 1951. nov.4. 9 l.

MDK

Mácsai István festőm.

Fővárosi Tanács képzőm. pályázatának eredm. Magy. Nemz.
1952. jun. 15.

ginek másolata, állittatta Kuckländer
alin, 1710-ben. Eredetileg a vár díszte-
ze 1770-ből.

, Strigoniensis... descriptio. Esztergom,
tergom XVIII. vzáradi művészeti emlé-

Mácsai István, festő M.Dk.

Szőlőkötözés c. képe.

Repr.

–: A munka diszérete – Kiállítás a Csók István Galériában

Népszabadság Bp. 1960. febr. 14. 7.(

MDK

Mácsay István

Place Furstenberg, festm. repr.

Aradi N: Párizs hatása... Élet és Irodalom,
1958. jan. 31.

Mácsai István

Szerepel a hivatkozási naptárban (Zalaegerszeg, IV. 24 – V. 9.).

Műgyűjtő, 1970. 1. sz.

Mácsai István

neve említve

„Festőművészek Tanácsadása"

Nápszova 1968 március 5

5. old.

MDK

Mácsai István

Bem József tábornok, of.

Magyar katona a szabadságért. Föv.Képt. 1951. szept.

4 l.

Mácsai István, festő

7 Dk

7 A Csók Galériában megrendezett „A munka diszérete" című kiállításon szerepel.

Péter Imre: Fegyzetek kiállításokról

Népszabadság Bp. 1960. März. 3. 18.

MDK

Mácsai István

Bem József tábornok, repr.

Magyar katona a szabadságért. Főv. Képt. 1951. szept.

9 l.

Mácsay István festő

Neve megemlítve.

Debitzky J. = Az új magar képzőmův. Kiállítása."

Dunántúli Napló. 1953. X. évf. dec. 25. 6. l.

MDK.

Mácsai István, festő.

Feleségem arcképe. Of

Gyöngytyúk. "

Nyikitin arcképe. "

Mücs. - Tav. tárl. 1952 máj. 10 - jun. 4. -
Jegyz. 9. l.

MDK.

Mácsai István, ? kolv.?

Kiállításra kerül 1919 című jelképes, női figurája

—: Mázcius 27-én nyílik a VII. Magyar Képzőművészeti Kiállítás

Népszabadság, Bp. 1959. márc. 11. 9. l

MDK

Macsai István, festő.

Bem-portré.

Fő Képtár: Képzőm. kiáll. – II. „A magy. katona a szabadságért." – Sz. N. – Végvári L. – 1951 X. 4. – G. l.

Mácsai István MDK

sz.1922

Résztvett az 1950.évi Első Magyar Képzőművészeti Kiállitáson/ a felszabadulás után felnőtt művésznövendékek között emlitve/

Pogány Ö.Gábor:Magyar festészet a XX.században. Bp.1959.67.l.

MDK

Mácsai István, festő-grafikus

Amorzov a Rákosi-mübekben. Kritar.

„Magy.-Szovj. Barátság" 1952. - Képzőm. kiáll. - kat. 6. l.

MOK

Maácsai István, festő.

A Szovjetunió Állami Népi Együttese az Operaházban

: Nyikitin ..

„Magy. Szovj. Barátok" - 1952. - Képzőm. Kiáll. kat. 4. l.

MDK

Mácsai István, festő -

Nyíkityin portréja tatásos.

Ernst Mnz. - „A M. - Szorj. Barátó" - M Sz T pályázkiáll.

Sz N. - 1952 III - 28. - Végvári L.

6. l.

Mácsai István MDK

"Place Furstemberg"

Párizsi képek.
Műterem 1958 1. évf. 3. sz. 41-42

Mácsai István

Dutka M: A IV. M. Képzm. Kiáll. festményei. MN.
1954. jan. 10. 5 l.

MDK

Mácsai István

Kovács László: A Harmadik M. Képzmk. Kiáll. SzNy
SzN. 1953. jan. 9.

MDK

Mácsai István

Rényi P: A VI. M. Képzm. Kiáll. festményeiről. MN. 1956. jan. 28.

M D K

Mácsay István

Cifka Péter: A Szépművészeti Muzeum grafikai osztályának uj szerzeményei. Magyar Nemzet 1955. okt. 12.

5 l.

Mácsai István festőművész
Végvári: A II.Magyar Képzőművészeti Kiállitás
Szabad Nép, 1951, november 4. 9 l.

11.	Pohynep [illegible]		[illegible]	[illegible]	
10	„ levonat		1.–	10.	–
4	Rajz		5.–	20	

Id. WEINWURM

Eredeti vissza!

M.D.K.

MÁCSAI István festő.

Bene József

Művért: 1952.
Pogány O. Gábor: A II. Magyar Képzőmű-
vészeti kiállítás után. 156. l.

Mácsay ~~Lajos~~ festő M.D.K.

A szuhakállói bányásrok megmentése" c. képe a IV. képzőművészeti kiállitáson.

Redő F: IV. hagyar képzőművészeti kiállitás. Művtört. Ért. 1954 1 sz. 165

Mácsai István MDK

Feleségem arcképe, olf.

Gyöngytyuk, olf.

Nyikitin arcképe, olf.

Miccarnok 1952 Tavaszi Tárlat

Mácsai István MDK

Őszi napsütés, olf.

Mücsarnok 1952-53 III. Magy. Képzőm. Kiáll.

Mácsai István MDK

A művész felesége, olf.

A szőlőben, olf.

Tanulmány a szuhakállói bányászok megmentéséhez, olf.

A szuhakállói bányászok megmentése, olf.

Mücsarnok 1953 IV. Magy. Képzőm. Kiáll.

Mácsai István MDK

Arató-sztrájk 1894-ben, repr.

Műcsarnok 1952/53 III. Magy. Képzőm. Kiáll.

Mácsai István MDK

Sárospataki parkrészlet, olf.

Zenélő fiatalok, olf.

Messerer tanitja a magyar balettmüvészeket, olf.

Mücsarnok 1951.II.Magy. Képzőm. Kiáll.

Mácsai István, festő MDK

Épülő Erzsébet-híd c.

festménye. Repr.

– : Az Ernst Múzeum új kiállítása

NÉPSZABADSÁG bp. 1964. máj. 10.

MDK

Mácsai István /1922-/

Nők Napja.1947., 84x57 MH

Magyar lakát-Történeti Kiállitás.1960.
Műcsarnok. Kat. 32.l.

Mácsai István, [grafikus?] MDK

„Budapest műemléki térképét rajzolta meg Mácsai István és Kass János grafikusművén."

– : Hír 6.

ESTI HIRLAP, Bp. 1963. márc. 18.

MDK

Madarasi István, festő

Búcsúztatót mondott Petri Lajos szobrászművész temetésén. (Farkasréti temető. 1963. aug. 30.)

— : Eltemették Petri Lajos szobrászművészt 10. l.

NÉPSZABADSÁG, bp. 1963. aug. 31.

Mácsai István MDK

szerepelt a kiállitáson

"Pesti utca"

--:Értékes anyag a'Göcseji Muzeum "XX. századi magyar festők alkotásai " cimü kiállitásán. Zalai Hirlap. 1963 okt. 27.

Mácsai István MDK

szerepelt a Bakonyi Múzeumban rendezett kiállitáson.

a pesti belváros egy részletét ábrázoló müve

"Pesti utca"

Péter Márta: "Uj magyar festészet."

Napló /Veszprém/ 1964 jan 25.

Maicsai István, grafikus

Rajza. Repr.

—: A Híd 1963-ban 7.

NÉPSZABADSÁG, 1964. nov. 19.

MDK

Mácsai István

Sárospataki utcarészlet. Olajf. 60x80
Klárika fest. Olajf. 92x70
A cukrászdában. " 60x50
Este a Bodrogban." 60x80

VI.Magyar Képzőművészeti Kiállitás.Műcsarnok.
1955.Kat.18.1.

M.D.K.

Mácsai István
festő

A Medvyanszky terembe ~~a~~ pályázaton
második díjat nyert.

— : —

Művészet, 1963. július – 47 lap

Máriási István, grafikus

M Dk

Kass János és Máriási István grafikusok elkészítették Budapest emlékérmének tervképét.

–: Kulturális hírek

8. l.

NÉPSZABADSÁG, 1963. máj. 9. [Vidéki]

Mácsai István MDK

Szerepelt a "Magyar tájak - magyar emberek" c. kiállitáson és

"Nő tájképpel" c.

képével

II. dijat nyert.

/sárvári/ : Budapest ujj kiállitó terme
a Mednyánszky-terem.

Magyar Nemzet. 1963. márc. 31.

MDK

Mácsai István MDK

szerepelt a soproni városi tanács és a Műcsarnok közös rendezésében megnyilt kiállitáson.

(radó): Portré- és fejtanulmányok. Kiállitás Sopronban.
Kisalfold. 1963. jun. 1.

A KÉPCSARNOK VÁLLALAT

MEGHÍVJA ÖNT

MÁCSAI ISTVÁN

FESTŐMŰVÉSZ

KIÁLLÍTÁSÁNAK

MEGNYITÁSÁRA

1960 MÁJUS 13-ÁN, DÉLUTÁN 1/2 6 ÓRAKOR

MEGNYITÓ BESZÉDET MOND:

POGÁNY Ö. GÁBOR

a Magyar Nemzeti Galéria főigazgatója

CSÓK ISTVÁN GALÉRIA V., VÁCI UTCA 26. SZ.

Fk.: Dr. Balázs Istvánné 1436 m Fővárosi Ny. Váll. 1. sz. telepe

Návsai István

Szerepel a nagymakosi
művelődési ház kiállításán

MTI: Két kiállítás

Nyíregyháza 1969 VIII. 3

Návsay István

Szerepel a magyarosi művészteleje távlatan

N.N.: Három Liánitás

Pestmagyei Hírlap 1969 VIII. 5

MÜVÉSZETTÖRTÉNETI
DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

MDK

Mácsai István

Himes tojást festő asszonyok

Mácsai I. festőm. kiáll. 1960. máj. Csók Gal.

MDK

Bácsai István

Téli reggel

Cigányasszonyok

Bácsai I. festőm. kiáll. 1960. máj. Cs3k Gal.

MIK

Mácsai István

Dr. H. T. arcképe

A nagymarosi trafik

Várakozás

Mácsai I. festőn. kiáll. 1960. máj. Csók Gal.

MNK

Mócsai István

Nagymarosi utcarészlet

A nagymarosi fasor

Költözködés

Mócsai I. festőm. kiáll. 1960. máj. Csók Gal.

MDK

Mácsai István

Csendélet rákokkal

Nő piros ruhában

Nagymaosi utcarészlet

Mácsai I. festőm. kiáll. 1960. máj. Csók Gal.

MDK

Mácsai István

Tükör előtt

Nő kék pulloverben

Nő csikos szoknyában

Mácsai I. festőm. kiáll. 1960. máj. Csók Gal.

MDK

Mácsai István

Mosónők

Sárospataki parkrészlet

Sárospataki táj

Mácsai I. festőm. kiáll. 1960. máj. Csók Gal.

MDK

Mácsai István

A párisi Café Danton

Espressóban

Nő kávédarálóval

Mácsai I. festőm. kiáll. 196o. máj. Csók Gal.

[illegible]

[illegible]

Párisi utcarészlet

" "

" alkonyat

[illegible]

MNK

Mócsai István

Vizivárosi utcarészlet

A Kärtnerstrasse

Párisi diákok

Mócsai I. festőm. kiáll. 1960. máj. Csók Galéria

MDK

Móczai István

Sárospataki parkrészlet

Alkonyat a Bodrogon

Sárga ruhás nő

Móczai I. festőm. kiáll. 1960. máj. Csók Galéria

MDK

Mácsai István

Reggel.

Kalocsai pingálóasszonyok

Tanulm. a pingáló asszonyokhoz

Mácsai I. festőm. kiáll. 1960. máj. Csók Galéria

MDK

Mácsai István

Csendélet almákkal

Feleségem arcképe

Önarckép

Mácsai I. festőm. kiáll. 196o. máj. Csók Galéria

MDK

Mácsai István

A Margit-hidnál

Falusi udvar

Csendélet piros virággal

Mácsai I. festőm. kiáll. 196o. máj. Csók Galéria

MDK

Mácsai István

Arckép-tanulmány

Kossuth Lajos tér

Ferhécz bácsi boltja

Mácsai I. festőm. kiáll. 196o. máj. Csók Galéria

[illegible]

[illegible]

Jani három hetes

A Ferenciek tere

Pesti utcarészlet

[illegible]

MDK

Mácsai István

Csendélet rákokkal II.

Anya és gyermeke

Kaján és Hegedüs

Mácsai I. festőm. kiáll. 196o. máj. Csók Gal.

MDK

az alábbi festő·mivo, olajfestmény

Iván Szilárd festőm. kiáll. 196o. ápr. Csók Galéria

MDK

Mácsai István

Apám arcképe

Festő és modell

Fehér ruhás leány

Mácsai I. festőm. kiáll. 196o. máj. Csók Gal.

MDK

Mácsai István

Gyuri és az autó

Gera Zoltán arcképe

Csendélet játékokkal

Mácsai I. festőm. kiáll. 1960. máj. Csók Gal.

MDK

Mácsai István

A kis kakas

Az Erzsébet-hidnál

Pesti utcarészlet

Mácsai I. festőm. kiáll. 1960. máj. Csók Gal.

MDK

Hócsai István

Pesti utcarészlet

Reggeli csendélet

Tükör előtt

Hócsai I. festőm. kiáll. 1960. máj. Csók Gal.

MDK

Mácsai István

Csendélet, of.

Ferencziek tere, of.

Mederjavitás, of.

VIII. M. Képzőművész. Kiáll. Műcs. 1960. ápr.

MDK

Mácsai István

Mederjavitás, repr.

VIII, M. Képzőmüv. Kiáll. Mücs. 196o. ápr.

MDK

Mácsai - Bereznay

Aratósztrájk

Képzőművészetünk a felszabadulás után. MNG
1960.
9 l.

MDK

Mácsai István

Kalocsai pingáló asszonyok, of.

Klárika, of.

Képzőművészetünk a felszabadulás után. MNG 196o.

19 l.

Mácsai István.

A II. Magyar Képzőművészeti Kiállításon szerepelt tájképe.

Szabad Nép, 1951. Nov. 4.

Mácsai István.

A Berlinben tartandó VIT képzőművészeti kiállítására kiválasztják alkotását.

Magyar Nemzet, 1957. jún. 8.

Mácsai.

a II. Magyar Képzőművészeti Kiállításra „Zenélő fiatalok" és „Balettiskola" c. festményeit küldte be zsűrizésre. (említve)

Kis Ujság, Budapest, 1951. Okt. 19.

MDK.

Mácsai István

Kiállitásának hirdetése 1966 jan.

Szocialista Müvészetért 1966 jan.

Mácsai István.

A Magyar Szorjet Társaság képzőmű-
vészeti kiállításán portré-műve
szerepelt.

Népszava, 1952. Ápr. 11.

Mácsai István.

Bukarestben, a Magyar Népköztársaság képzőművészeti kiállításán „Bem tábornok" c. művét láthattuk. (említhe.)

Utunk Kolozsvár, 1952. máj. 15.

MDK

Mácsai István,

Klárika, repr.

Képzőművészetünk a felszabadulás után. MNG 1960.

Mácsai István.

A III. Magyar Képzőművészeti Kiállításon szerepelni fog Breznai József-fel közösen alkotott „Aratósztrájk 1894.-ben" c. műve. (említhe)

Magyar Nemzet, 1952. Nov. 29.

Mácsai István.

A III. Magyar Képzőművészeti Kiállításon Breznai Józseffel közösen alkotott képe, amely az 1874-es ovatósztrájkok egyik jelenetét ábrázolja – fog szerepelni. (említve.)

Esti Budapest, 1952. Dec. 9.

Mácsay István festő M.D.K.

Művei a kiállitáson

Leány könyvvel

Perneczky Géza: Festmények A X. Magyar Képzőművészeti Kiállitáson
Magyar Nemzet 196 . okt. 3. 9.l.

Mácsai István.

„A Magyar-Szovjet Barátság", az MSZT pályázati kiállításán Nyikityin portréja szerepelt. (Aulétve.)

Szabad Nép, 1952. Márc. 28.

Mácsai István.

A Magyar-Szovjet Barátság képzőművészeti kiállításán szerepelt az a műve, mely a Magyar-Szovjet X Társaság festmény pályázatának III. díját kapta.

Uj Világ, 1952. Márc. 20.

MDK

Mácsai István, festő

Domonkos L.: A 6. M.Képzm.Kiáll. Szab.Nép, 1954. jan. 15.

Rácsay István

„Lenin" (versek)

Országos Világ, Bp. 1970. ápr. 27, 15. l.

Mácsay István

Kajáni és Hegestus olaj 90×110

Magyar Művészet 1945–1969.
Mácsarnok

Mácsai István

Említve

Egri Mária: Képzőművészeti „új szer-
zeménye"...
Szolnok megyei Néplap, Szolnok 1970. jún. 16.

Mácsay István, festő MDK

felszólalt.

← : A képzőművészek szövetségének
Közgyűlése 8.

NÉPSZABADSÁG, ápr. 1966. ápr. 7.

Máczai István, festő

festmény: Repr.

— : Lány könyvvel 51.

KÖNYVTÁROS, Bn. 1966. január XVI/1.

Maicsai István, festő

Kass János grafikusművésszel együtt a Képzőművészeti Kiadó Vállalat megbízásából Budapest belterületének madártávlati térképét készíti el.

—: Röviden

6.

NÉPSZABADSÁG, Szn. 1962. okt. 11.

MDK

Mácsai István,

88.1.

Sz.M. 1953. 3.sz. címlapkép ,márc.ápr. sz.
/Az I.Orsz. Képzőm. Tanácskozás./

Mácsai István

~~Csík István 83. l.~~

~~Benjén Attila 89. l.~~

~~Domanovszky Endre 88-89. l.~~

~~Domján József 92. l.~~

~~Ék Sándor 84. l.~~

~~Gábor Pál 92. l.~~

~~Gyenes Tamás 85, 86. l.~~

Mácsai István 88. l.

3. tr. címlaphép

SzM. 1953, márc.-ápr. sz.

(Az I. Grsz. képzőművv. Tanácskozás.)

K

MDK

Mácsai István

Breznay Józseffel közös képükért az Aratósztrájk, Munkácsy-dij I.fokozatát kapták.1953.

Szabad Művészet 1953. 94.l.

MDK

Mácsai István festőm.

Mederjavitás, festm. repr.

Szép Szó, 196o. febr. 21. kép.

Mácsai István

MDK

Leány könyvvel, olf.

Műcsarnok 1965. X. Magy. Képzőm. Kiáll.

Mácsai István MDK

Firenzei dóm, olf.

Mücsarnok 1962. IX. Magy. Képzőm. Kiáll.

M.D.K.

Mácsai István festőművész

Résztvett a Műcsarnokban rend.V.magyar képzőművészeti kiállitáson.

Dutka Mária: 1954 Képzőművészeti tükre.

Magyar Nemzet 1955. jan.9. 7.o.

Mácsai István festőm. MDK

Aratósztrájk, festm. ért Munkácsy dij I.fokozat

Szabad Művészet, 1953. 94. l.

Mácsai István festőm.

Szabad Művészet, 1959. 7o. l. Németh Lajos:

A pozitiv hős ábrázolásának néhány problémája

MDK

Mácsai István

Amoszov a Rákosi Művekben. Krétarajz.

"Magyar-Szovjet Barátság" Képzőművészeti kiállítás katalogusa. 1952. 6.l.

MDK

Mácsai István

Tanulmány a kalocsai pingalóasszonyokhoz
1954 olaj Főv.Tanács tul.

Képzőművészetünk tiz éve.Műcsarnok.
Kiállitott művek jegyzéke. 12.1.

Mácsai István festőm. MDK

Aratósztrájk, festm.

Szabad Művészet, 1953. 64. l. Imre I: I.O.Képzm. tanácskozás.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Mácsay István

ESTI HÍRLAP

1982 OKT 8

1021

Az első díjat nem adták ki

A Képcsarnok tavasszal meghirdetett csendélet- és tájképpályázatára mintegy 280 alkotás érkezett a meghívottaktól. A bíráló bizottság határozata most vált ismeretessé: az első díjat nem adták ki. A két második díjat — 3—3 ezer forintot — Mácsay István és Patay László kapta. Három harmadik díjat adtak ki — egyenként 2—2 ezer forintot. Ezeket Elekfy Jenő, Papp Gyula és Szurcsik János kapta.

Kis kirándulás

Október első vasárnapján nyári idő köszöntött a fővárosra. Sokan kirándultak, sőt, a nyitvatartó strandok medencéi is megteltek fü-

MDK

Mácsai István

Nyikitin. Olaj.

"Magyar-Szovjet Barátság" Képzőművészeti kiállitás katalogusa.1952.4.l.

MDK

Mácsai István

A Szovjetunió Állami Népi Együttese
az Operában. Olaj.

"Magyar-Szovjet Barátság" Képzőművészeti
kiállítás katalógusa. 1952. 4.l.

MDK

Mácsai István

Klárika arcképe, 1954. Repr.

Képzőművészetünk tiz éve. Műcsarnok. Kat.

MDK

Mácsai István

Klárika arcképe 1954 olaj OSZM tul.

Képzőművészetünk tíz éve. Műcsarnok.
Kiállított művek jegyzéke. 12.1.

MDK

Mácsai István

A művész felesége 1953 olaj OSZM tul.

Képzőművészetünk tiz éve. Műcsarnok
Kiállított művek jegyzéke. 12.1.

M.D.K.

Mácsai István
festő

Az Ernst Múzeumban a
kiállításon nem volt.

Szigeti Lajos: Egy kiállítás és „háttere"
(Művészet, 1963. január — 28 lap

Mácsai István

festő

M.D.K.

„Honvéd zenéiskola" (repro)

Művészet, 1963. január. – 2 kep

Mácsai István festő

Szöveg ben említett mű: Pesti gang
/a művész Csók-galériában
tenderett kiállításáról/

Rózsa Gyula:
Látóhatás 1966. 3-4 szám. Hazai kiállításo-

M.D.K.

Mácsai István, festő

„Dunaparti Vénusz" c. fekvő női aktképét közli a lap, minden szöveg kísérés nélkül.

"BUDAPEST", Bp. 1966. IV.évf. ápr.sz.

13. old.

Mácsai István festő M.D.K.

Ajándék.

Hegedüs.

Csengeryné Nagy Zsuzsa: A Magyar Nemzeti Galéria az 1960-1961-es évben 159.1.

A Magyar Nemzeti Galéria Közleményei IV. sz. Bp. 1963.

Fényhép Palló

Képzőművészek Szövetsége

Mácsai István: A szuhakállói bányászok megmentése. IV. Magy. Képz. Kiáll.

Jel.: Mácsai 953

Olajfestmény

Fotó: Petrás S.

Ny. 10

Fénykép Palki

Képzőművészek Szövetsége

Mácsai István: Messerer tanítja a magyar balettművészeket /II. Magy. Képz. Kiáll./

Jel: Mácsai

Olajfestmény

Fotó: Petrás S.

Neg. van

Fénykép

Magyar Foto: BT 2515/16 Hegedűsné

Mácsai István: Gyöngtyúk

blaj

1952.

Neg. van

Fénykép

Magyar Foto: M 573/3 Hegedűsné

Mácsai István: Reggel a germekotthon-ban

Cluj

1950.

Neg. van

Fénykép

Magyar Foto: RB 926/6 Hegedűsné

Mácsai István: Bem József tábornok

Fotmény

1951. IX. 26.

Neg. van

Fénykép

Magyar Foto: FA 1025/22 Hegedűsné

Mácsai István: Zenélő fiataloh

Cluj

Jeh. j.o.: „Mácsa(i) 1951"

1951. X. 25.

Neg. van

Fénykép

Magyar Foto: ZÖ 31222/23 Hegedűné

Mácsai István: A szuhakállói bányászok megmentése

Cluj

1953. XII. 22.

Neg. van

Fényképész

Magyar Foto: GK 1025/20 Hegedüsné

Máriási Szilvia: Messerer tanítja a magyar balettművészeket

Cluj

1957. X. 25.

Neg. van

Fényképész

Magyar Foto: KT 41221/7 Hegedüsné

Medveczky István: Kalocsai pingáló asszonyok

Cluj

1954. XII. 21.

Neg. van

Fénykép

Következ

Hegedűsné

Mácsai István: Kalocsai pingáló asszonyok

Olaj

Fénykép

Uj Magy.Képt.: 5662 Kerényiné

Mácsai István: Kalocsai pingálóasszonyok. 1954.
J.l.b.: Mácsai 954
festmény

Petrás foto

Fénykép

Magyar Foto: PE 5115/1-21 Hegedűsné

Mássai István, az Operával kötött nerzödés keretében készült. képeinek bemutatója a Képzőm. Alap Képcsarnokában

1955. I. 15.

Neg. van

Mácsay István, festő

MDK

A Képcsarnok czendélet - s tájkép pályázatán 3000 ft - s π-díjat nyert.

— : Az első díjat nem adták ki 2.

ESTI HIRLAP, bp. 1962. okt. 8.

MÁCSAI ISTVÁN - BREZNAY JÓZSEF

Aratósztrájk 1894-ben. Olajf. 45ox24o.
Tanulmány az "Aratósztrájk"-hoz.olajf. 35x45.
" " " 4ox5o.

III.Magyar képzőművészeti kiáll.kat. 1952.dec.-1953. márc.
Műcsarnok.

MÁCSAI ISTVÁN

Őszi napsütés. Olaj 80x60.

III.Magyar Képzőművészeti kiáll.kat. Műcsarnok 1952.dec-1953.márc.

Mácsai István
festő

M.D.K.

Budapest távlati térképe
(Részlet) rézm

A borító hátlapján
Művészet, 1963. augusztus

Mácsai István

Lázd

Szabad Művészet
1955. 248. l.

M.D.K.

Mácsai István festő

Kiállitása a M. Nemzeti Galériában

Hirek

Pest megyei Hirlap 1965. nov. 24. 5.1.

Mácsai István MDK

Reggel a gyermektotthonban, olf.

Épül a falu, olf.

Műcsarnok 1950. I.Magy. Képzőm. Kiáll.

M.D.K.

Mácsai István

grafikus

Devecseri Gáborról készült

rajza.

Erki Edit: Devecseri Gáborról

Élet és Irodalom, 1967. febr 25 – 12 kép

M.D.K

Márcsai István
festő

A nagymaros Művelődési
Házban rendezett tárlaton
részt vett. — „Nagymarosi utca"
(repro)

Fóthy János: Nagymaros 66
Művészet, 1967. február - 44 kép

Mácsai István
festő

M.D.K.

„Téli udvar" (rajzo)

Pogány Ö. Gábor: Még egyszer a Tiredikről.
Művészet, 1968. szeptember – 33 kap.

Mácsai István

Erzsébet hídon, 1960.
fehete fehér tábla, reprodukció

A felszabadult Budapest művészete
Budapest, 1960. Kiállítás, katalógus

Mácsai István

kiállított festményei:

Olvasó nő, olaj, 60×80 cm.
Az esperesben, -a-7 50×60 cm.
Párizsi utcarészlet, olaj, 70×50 cm.

7o művész kiállítása, Bp. 1957. Bp. 1957. 16 lev.

Mátrai István

Klárika (fe, tmány, repró)

Nagyvarsány, 1965, 4 sz., 18 old.

MDK

Mácsai István,festö

Nöi akt. Olaj.

Mücsarnok.-Tavaszi Tárlat.1957. Kat.11.1.

MDK

Mácsai István festő
Munkácsy-dij III.fokozat

Szabad Művészet 1955. 149.o.

MDK

Mácsay István

festőművész kiállitást rendez a Csók galériában, mely máj. 15. nyilik meg.

Esti Hirlap 112 sz. 1960 máj. 13. 2 old.

MDK

Mácsai István, festö

Breznay József-Mácsai István:

Aratósztrájk 1894-ben. Olajf.
36. Tanulmány az "Aratósztrájk"-hoz. Olajf.
37. Tanulmány az "Aratósztrájk"-hoz. "

Öszi napsütés. /8.old./ "

/Műcsarnok?/-III. Képzőmüv.kiáll. 1952.dec.-1953.má[illegible]
Kat. 5.1.

MDK

Mácsay István, festö

idén nem mutatott be jelentös müveket.

Rényi Péter: Az V. Magyar Képzömüvészeti Kiállitás festményeiröl. Sz.N. 1955. jan.9. 6.l.

M.D.K.

Mácsai István

"Dolgozók az Operában" c. új művével készül a III. Magyar Képzőművészeti Kiállitásra.

H i r e k c. rovat

Szinház és Mozi. Bp. 1952. nov. 28.-dec. 4.
V. évf. 48. sz. 16. l.

molk

Mácsai István

Párizsi öregasszonyok c. felvétele a Kiállításon.

K. I. A Madame össz. fényképkiállításáról. Népművelés, 1958, 4. sz. (Látóbortólap)

MDK

Mácsai István, festö

A művész felesége. Olf.

A szülöben. "

Tanulmány a szuhakállói bányászok megmentéséhez. Olf.

A szuhakállói bányászok megmentése. "

Mücs.-IV.M.K.pzm.Kiáll. 1954.jan.-febr. Kat. 8.1.

Mácsai István MDK

A belvárosi Krist-ház. rajz. repr.

Budapest gyógyuló sebei.
Haladás 1949. máj. 19.

Mácsai István

MDK

A régi Vigadó. repr. rajz.

Budapest gyógyuló sebei.
Haladás 1949. máj. 19.

MDK

Mácsai István, festö

Reggel a gyermekotthonban. Olf.

Épül a falu. "

Mücsarnok.-I.M.Képzöm.Kiáll. 1950. Kat. 5.l.

mdk

Mácsai István festőm.

A szulakállói lős életmentők c. festménye a IV. M. Képzőművészeti Kiállításon.

Gogolák Lajos: Két képzőművészeti kiállítás
Népművelés 1954, 1 évf. 1 sz. 16-18 l.

Maksai István

Szegi P.: A III. M. Képzőműv. Kiáll. festményei.

Szabad Művészet

1953. 11. p. (Kép)

13. l.

Mácsai István

festő

Szabad Művészet
- 1953. 88. l. (42 I.
Országos Képzőművészeti
Tanácskozás)

Biblioteka Narodowa

MDK

Mácsai István festő

olajf.:

Jutka

Rozika néni

Nagymarosi utca

Mácsai I. kiáll. Csók I. Galéria, 1965.nov.

MDK

Mócsai István festő

olajf.:

Szentendrei utca

Római táj

Pesti fiatalok

Mócsai I. kiáll. Csók I. Galéria, 1965.nov.

Mácsai István, festő MDK

A Csók Galériában látható tárlata.

—: A hét kiállításai 6

ESTI HIRLAP, bp. 1965. nov. 24.

MDK

Mácsay István

Rue de Paris, of.

Exposition de Peinture Sculpture et Arts Graphiques Hongrois d'aujourd'hui. Antwerpen, 1958.

Hácsai István festő

Szöveg emliti részvételét a nagymarosi tárlaton.
Műveket nem emlit.

Szabó György:
Tárlat Nagymaroson
Élet és Irodalom 1966. aug. 6.

MDK

Mácsai István

Erzsébethidon, repr.

Felszabadult Bp. művészete. N.Szal. 1960.

MDK.

Mácsai István

Nagymaros 66 kiállitás meghivója

MDK

Mácsai István

Firenzei dóm, of.

IX. Magyar Képzőm. Kiáll. kat. Mücs. 1962. 15.l.

Mácsai István festő M.D.K.

Művei a Magyar tájak-magyar emberek c. ,aKépcsarnok Vállalat pályázatára beérkezett alkotásokból rendezezett kiállitáson

Nő tájképpel II. dij.

/sárvári/Budapest uj kiállitó terme a Mednyánszky-terme.

Magyar Nemzet 1963. március 31. 9.1.

MDK

Mácsai István

Erzsébet hid épitése, of.

Felszabadult Bp. müvészete. N.Szal. 196o.

MDK

Mácsai István

Olvasó nő, of.

Az Espressóban. of.

Párizsi utcarészlet, of.

7o művész kiáll. Ernst Mus. 1957. dec.

MDK.

Mácsai István

Kiállitási hiradás

Népmüvelés 1966 szept.

Mácsai István

Kisújtási Hiradás

Képmüvelés 1966 szept.

MDK

Mácsai István festő

olajf.:

Az uj budai hidfő

Vadvirág csendélet

Vadvirág csendélet

Mácsai I. kiáll. Csók I. Galéria 1965. nov.

MDK

Mácsai István festő

olajf.:

Csendélet rózsával

" citrommal

" rózsaággal

" gesztenyeággal

Mácsai I. kiáll. Csók I. Galéria 1965. nov.

MDK

Mácsai István festő

olajf.:

Dunaparti Vénusz

Arckép

Vili bácsi

Mácsai I. kiáll. Csók I. Galéria 1965. nov.

MDK

Mácsai István festő

olajf.:

Gyöngyi lila kalapban

S.Gy. arcképe

Gabi kucsmában

Mácsai I. kiáll. Csók I. Galéria 1965. nov.

MDK

Mácsai István festő

olajf.:

Sikuta Gusztáv

Poldi

Papp Zoli

Mácsai I. kiáll. Csók I. Galória 1965. nov.

MDK

Mócsai István festő

olajf.:

Hajdu Katalin arcképe

Bolgár Ferenc "

Somogyi Soma

Mócsai I. kiáll. Cs.K. I. Galéria 1965. nov.

MDK

Mácsai István festő

olajf.:

Marton Éva

A velencei Szt. Márk tér

Jani tanul

Mácsai I. kiáll. Csók I. Galéria, 1965.nov.

MDK

Mácsai István festő

olajf.:

Az Erzsébet-hid

Sziget utcai grund

Csendélet disz-tökökkel

Mácsai I. kiáll. Csók I. Galéria, 1965.nov.

MDK

Mácsai István festő

Csendélet szegfüvel

" kagylókkal

Mácsai I. kiáll. Csók I. Galéria, 1965.nov.

MDK

Mácsai István festő

tollrajzok:

Utijegyzetek I-X.

Mácsai I. kiáll. Csók I. Galéria, 1965.nov.

Mátsai István

Szerepel a „Nagymaros 1966"
c. táslatban

Négyünvelés 1966 IX. n. 92 old.

MDK

Mácsai [ ], festő

Szendélet pohárral c. képe

↓

— : Művészi reprodukciók — Jelvédon

12

Népszabadság. Bp. 1968. nov. 7

Návsay István

Judit i műve (eml.)

a Szolnoki Múzeumban van

Egri Mária: A Damjanich Múzeum legújabb kőrömüvészeti szerzeményei

Szolnok Megyei Néplap 1969 I. 7.

Mácsai István

... nemegyszer más területen munkálkódó művész vagy tudós is fotografálni kezdett... (A hosszabb névsorból emeljük ki... Koffán Károly, Homoki Nagy István, Mácsai István nevét.)

Lelkes István: A magyar fotóművészet útja.

Új Irás VI. évf. 1966. jún., 6. sz. 97–98. l.

Mácsai István

Női akt, olej, 100 × 80 cm

Budapest Műcsarnok Kiállítása 1957
kat. szerk. Kudéfiné Kisimi Jenő.

11.

Mácsai István

Téli udvar.
(reprod)

Művészet, 1968, szept. Pogány Ö. G.;
Mégegyszer a Tizenegyedik Tól

32.1

MDK

Mácsai István

Téli udvar, o.

11. M. Képzőm. kiáll. Mücs. 1968.

M.D.K.

Mácsai István, festő

„Reggel a germerotthon-ban" c. képét emliti:
Brezsnay Jósseffel körösen festett
„Aratósztrágk 1894-ben" c. képét
körli:

Láncz Sándor: A szocialista realizmus müvészetéből
1949-1956

Müvészettörténeti Értesitő, 1965. XIV.évf. 2.sz.

127. + 124. 113. old.

Mácsai István, festő MDG.

Tárlata a Szők Galériában

„Nézhető" meg.

—: A hét végi kulturális programból 11.

Sp. 1965. nov. 27.

NÉPSZABADSÁG

Máriai István

kiállítása nyílt a Csók Galériában.

Magyar Nemzet 1965. dec. 5.

MDK

Mácsai István, 1922--

Nők Lapja

1889-1960. M. plakátt[illegible]rt. kiáll. [illegible]ics. 1960.

Mácsai István

MDK

A szuhakállói bányászok megmentése, repr.

Műcsarnok 1953-54 IV. Magy. Képzőm. Kiáll.

Mácsai István

MDK

Tqnulmány a kalocsai pingáló asszonyokhoz, olf. I–II.

Kalocsai pingáló asszonyok, olf.

Klárika arcképe, olf.

Műcsarnok 1954 V. Magy. Képzőm. Kiáll.

Mácsai István

MDK

Klárika arcképe, 1954. olf.

Műcsarnok 1955. Képzőművészetünk tíz éve

Mácsai István MDK

A művész felesége, 1953, olf.

Műcsarnok 1955. Képzőművészetünk tiz éve

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
1967 FEBR 5

ÉLET ÉS IRODALOM

1021

Mácsay István

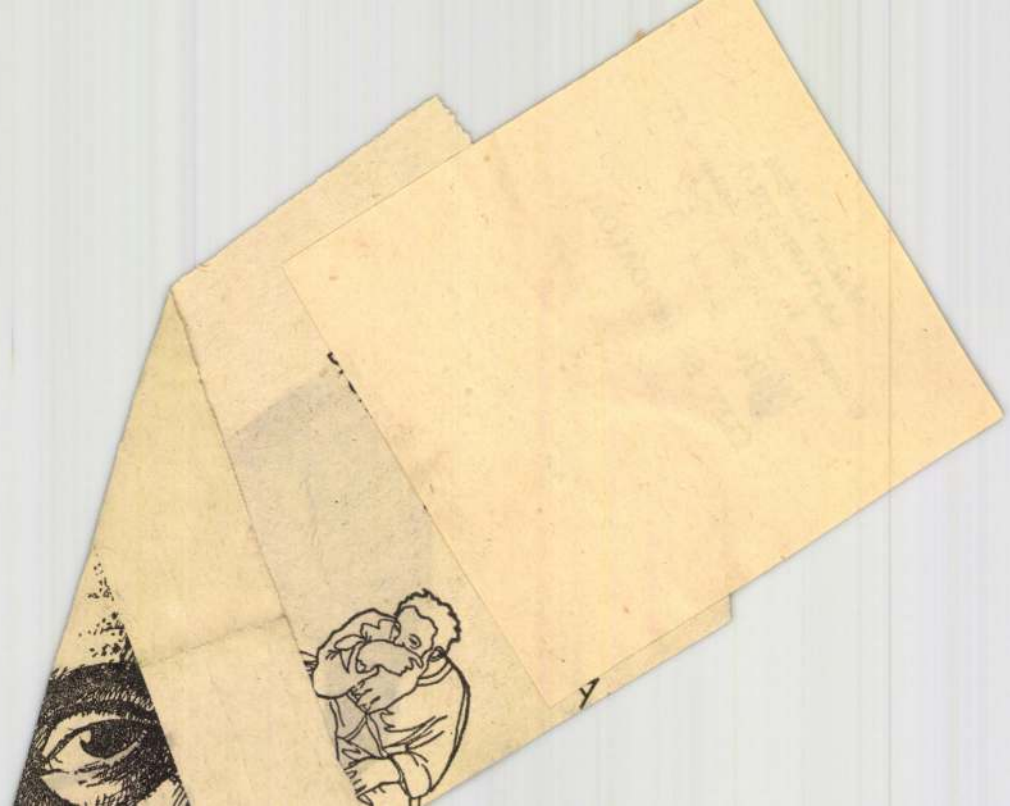

Mácsai István MDK

Tanulmány a kalocsai pingálóasszonyokhoz,1954.olf.

Mücsarnok 1955. Képzőművészetünk tiz éve

Mácsai István MDK

Klárika arcképe, 1954. repr.

Mücsarnok 1955. Képzőművészetünk tiz éve

Mácsai István festő M.D.K.

Résztvett a kiállitásen

Várba kanyargó ut cime:Látvány

/sárvári/Képzőművészeti kiállitás az I. kerületben

Magyar Nemzet 1963. április 10. 4.l.

mdk.

Mácsai István festőművész és Kass János grafikus

Kőrösmunkája

a műemléktérkép

(légrády): Budapest állt modelt
Népszava, 91 évf. 76. sz 1963, márc 31. 4. l

MDK

Mácsai István festő

olajf.:

A firenzei Dóm

Bözsi

Mácsai I. kiáll. Csók I. Galéria, 1965.nov.

MDK

Mácsai István festő

olajf.:

A párizsi Metro

Hábor

Pesti gang

Mácsai I. kiáll. Csók I. Galéria, 1965.nov.

MDK

Mácsai István festő

olajf.:

Pesti kapualj

Az oroszlán

Női arckép

Mácsai I. kiáll. Csók I. Galéria, 1965.nov.

MDK

Mácsai István festő

olajf.:

Janika

Csendélet tükörrel

Jutka fekete kucsmával

Mácsai I. kiáll. Csók I. Galéria, 1965.nov.

MDK

Mácsai István

Épülő Erzsébet híd, o.

Dolgozó emberek között kiáll. Ernst Muz.

1964. máj.

MDK

Mácsai István

Épülő Erzsébet hid, o., repr.

Dolgotzó emberek között kiáll. Ernst Muz.
1964. máj.

Návsay István festő, munkány díjas
Kiállítása nyílt a Csók Galériában

Nézmona 1965 nov. 27

Mácsai István

Női akt, olf.

Miccarnok 1957 Tavaszi tárlat

Mácsai István.

Breznai József-fel közösen egy történelmi képen dolgoznak, mely az 1890-es aratósztrájkok korát ábrázálja. A festmény a III. képzőművészeti kiállításra készül. (emlétve.)

Két tanulmányfej (repro.)

Művészeti Dolgozók Lapja, 1952. Okt. 27.

Márcsay István

kiállítása nyílt a Csók Galériában

Magyar Nemzet 1965. dec. 12.

Mácsai István MDK

Sárospataki utcarészlet, olf.

Klárika fest, olf.

A cukrászdában, olf.

Este a Bodrogban, olf.

Műcsarnok 1955 VI. Magy. Képzőm. Kiáll.

Mácsai István MDK

Éljen a forradalom!, olf.

Parkban, olf.

Mücsarnok 1959. VII. Magy. Képzőm. Kiáll.

Mácsai István

Kiállítása nyílt a Csók Galériában.

Népszabadság 1965. nov. 27.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

ÉPÍTŐELEM

1965 DEC 9

Mácsai István

1021

— **Mácsai István** festőművész kiállításának ünnepélyes megnyitására 1965. november 26-án került sor a Csók István Galériában. Dr. Pogány Ö. Gábor — a Magyar Nemzeti Galéria főigazgatója — mondta a megnyitó beszédét.

★

Mácsai István MDK

Csendélet, olf.

Ferenciek tere, olf.

Mederjavitás, olf.

Mücsarnok 1960. VIII.Magy.Képzőművészeti kiáll.

Mácsai István MDK

Mederjavitás, repr.

Műcsarnok 1960. VIII. Magy. Képzőm. Kiáll.

Mácsai István

MDK

Aratósztrájk 1894-ben, olf.

Tanulmány az Aratósztrájk-hoz I-II, olf.

Műcsarnok 1952-53 III. Magy. Képzőm. Kiáll.

Mácsai István

„Épülő Erzsébet - híd" /repr./

Oelmacher Anna: Az ember és a munka dicsérete a képzőművészetben

Északmagyarország 1965 máj. 1. 6. l.

Mácsai István

Nő tájképpel c. műve a Képcsatnok pályázatán díjazott művek kiállításán Pesten, majd Miskolcon bemutatva.

Magyar tájak, emberek /kabdebó/
Északmagyarország 1963. jun. 16. 7.1.

MDK

Mácsai István, festő

Szerepel a képzőmův. kiállításon

(fenesik): Kürtösök az előcsarnokban 2

ESTI HIRLAP Bp. 1968. ápr. 11.

MDK

Mácsay István

Római Forum, o.

Firenzei dóm, o.

Velencei Szt.Márk tér, o.

Magyar festők Itáliában. N. Gal. kat. 1967.

M.D.K.

Mácsai István festő

Nagymarosi utca c.

Arckép c.
műve bemutatva az Áll. Képzőművészeti Vásárlások
III. kiállításán. A Képzőművészeti Alap vásárlása.

Tájékoztató az Áll. Képzőművészeti Vásárlások III.
kiállításáról 5.l.

MDK

Mácsai István

Dobos néni, o.

Dolgozó emberek között képzőm. kiáll. Ernst Muz.
1968. jan.

Márson István

Női postréjo- (eml.)

szerepel a X. hagy. Kép. mův.

kiállításon

Körnek Éva: A X. hagy. Kép. mův.

kiáll.

Tiszatáj 1965 XII. n. 925 old.

Mácsai István

kiállitott festménye:

Női akt, olaj, 100 x 80 cm.

Tavaszi tárlat. A Mücsarnok kiállitása. 1957.
Kat. szerk. Kisdiginé Mirmi Arén. B. 1957.
19 l.

11-l

MÁCSAI ISTVÁN

Kalocsai pingáló asszonyok olaj

Fiatal képzőművészek és pásztorok
kiáll 1955

Ráckeve látképe – rézmetszet
céhlevélről

Magyarországi városképek
Magyar Nemzeti Múzeum
Katalógus: Rózsa György

Mócsai István

(1922)

Ersóbet hídépítése, 1960, olaj-vászon
102 x 81 cm

A felszabadult Budapest művészete.
Budapest, 1960. Kiállítás, 30 l.
Katalógus.

Mácsai István

MDK

Nők Lapja, 1947

Műcsarnok 1960. Magyar plakát-történeti kiállí.

MDK

Mácsai István, festő

Szerepel a Múcsarnok

tárlatán.

Zsugán István: Képzőművészet – ötmillió-
ért 2

ESTI HIRLAP, Bp., 1967. júl. 8.

MDK

Mácsay István

Pesti utca, o.

Szegedi O. Képzőm. kiáll. Szeged 1964.

Mácsai István

„Csendélet" c. művét megemlíti?

Tanulmány a tabla kép-
vásárlásról – – Hry. Zapor-
nov – Sofmány István

1966

89 l.

Perlovits

Mácsai István

„Reggel a gyermekotthonban"
c. festmény (említve).

Kis Újság, 1957, ápr. 26.

MDK

Mácsai István

Olvasó nő, o.

Dolgozó emberek között kiáll. Ernst Mus.

1964. máj.

MDK

Mácsai István

Jutka, o.

Téli Tárlat 1964, Székesfehérvár

Mácsai István, Munkácsy-díjas festőművész
a debreceni Medgyessy-teremben a művész
30 legújabb alkotását mutatják be.

Magyar Hírlap, 1976. máj. 28.

Mácsai István

Mácsai István festőművész
a debreceni Medgyessy Terem-
ben május 27-én rendezte
tárlatát.

----:Kiállitási naptár.

Müvészet,1976.május - 48.oldal.

Mácsai István

Debrecenben a Medgyessy
Teremben november 13-án
nyílt meg Mácsai István
festőművész tárlata.

--------:Kiállitási naptár.

Művészet, 1975. november - 45.oldal.

MÁCSAI ISTVÁN festő

Pannonia, 1988.2.32.p.

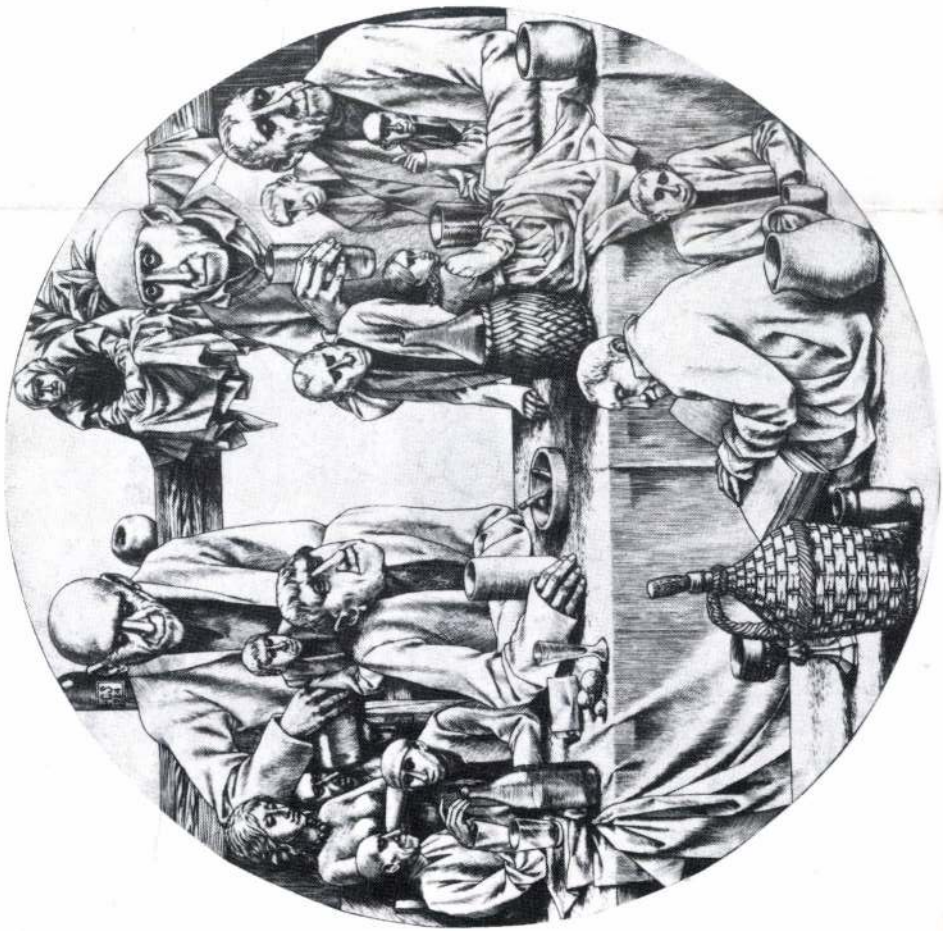

István Mácsai: Venus an der Donau, Öl, 1965

Mácsai István festőművész

a Műcsarnokban rendezett „Testészet '47" c. kiállításon szerepeltek a művész művei.

N. K.: Testészet '47.
Dolgozók Lapja, 1947. febr. 19.

Mácsai István, kső

MÁCSAI ISTVÁN Munkácsy-díjas festőművész kiállítása pénteken nyílt meg a Műcsarnokban; a csaknem két évtized alkotásaiból rendezett tárlat április 23-ig lesz nyitva.

–: Hu

8.

Népszabadság Bp. 1978 ápr. 1

Mácsai István

Mácsai ritka képességű portré-festő, e műfajban alig akad versenytársa. Az képein az ábrázoltak egyéniségének titkait fürkészi.

Brestyánszky Ilona: A formák és sinek harmóniája
Nők Lapja, 1978. május 27 - 16. lap.

Mácsai István festőművész

Czóbel Béla kiállitását a balatonboglári Képolna Tárlaton május 23.-án,
Benkő Viktor kiállitását a Schönherz Zoltán Kollégiumban május 24.-én,
Patay László kiállitását a dunaujvárosi Uitz teremben május 28.-án,
Bányai István kiállitását a Helikon Galériában május 27.-én,
Szabó László kiállitását a Studió Galériában május 26.-án,
Ardai Ildikó kiállitását a Csók István Galériában május 27.-én,
Mácsai István kiállitását a debreceni Medgyessy Teremben május 27.-én nyitják meg,- mint a kulturális eseményeket ismertető rovatában a lap közli.

Élet és Irodalom, Bp. 1976. május 22. XX. évf. 21. sz. 8. lap.

A KIÁLLÍTÁSI INTÉZMÉNYEK

MEGHÍVJA ÖNT

MÁCSAI ISTVÁN

MUNKÁCSY-DÍJAS FESTŐMŰVÉSZ

KIÁLLÍTÁSÁNAK MEGNYITÁSÁRA

1978. MÁRCIUS 31-ÉN, PÉNTEKEN DÉLUTÁN 5 ÓRÁRA

MEGNYITJA:

POGÁNY Ö. GÁBOR

A MAGYAR NEMZETI GALÉRIA FŐIGAZGATÓJA

BUDAPEST, MŰCSARNOK, HŐSÖK TERE

7E 2373 - FNYv 1

MÁCSAI ISTVÁN - [illegible]

Festménykiállítás – Mácsai István, Oszter Dezső, Puskás Imre, Zombori László festőművészek kiállítását nyitotta meg Benkő László, a legendás Omega Együttes vezetője, bilentyűse Pécsett, a Színház téri Helyőrségi Klub kiállítótermében. A tárlat május 28-ig naponta 10 és 18 óra között megtekinthető. FOTÓ: TÓTH LÁSZLÓ

Új Dunántúli Napló 1996. 05. 24.

Pécsi diákok az angol versenyen

Az általános iskolások országos angol nyelvi versenyén szép sikert értek el a pécsi Árpád Fejedelem Gimnázium és Általános Iskola diákjai. A nyolcosztályos gimnazisták között a negyedikes *Kovács Péter* az ötödik lett (tanára Sebestyén Emese), a harmadikos *Lukács Attila* pedig a kilencedik (tanára Bujtorné, Bonert Gyöngyi.)

Fuvarozási világkongresszus

A közúti közlekedés fejlesztésekor az állampolgárok érdekében különös figyelmet fordít hazánk az EU normáival harmonizáló környezetvédelmi előírásokra is – mondta Lotz Károly a Nemzetközi Közúti Fuvarozási Egyesület 25. világkongresszusán.

Gépjármű-diagnosztikai konferencia

A Pécs-Baranyai TIT rendezésében szerdán nyitották meg a pécsi Széchenyi Gimnáziumban a VIII. Országos Gépjármű-diagnosztikai Konferenciát. A ma záruló háromnapos tanácskozás félszáz résztvevője

Megyesi Gusztáv (balról) K
zott idézetekhez fűzte hozz

Iskolaös

A Bánki Donát, a

Azt beszélik Pécs városában, hogy az önkormányzat iskolákat tervez bezárni és összevonni néhány héttel azután, hogy a közgyűlés elfogadta az oktatási intézmények racionalizálásáról szóló előterjesztést, amelyben ennek nyoma sem volt. *Troska Gyulát*, a Testvérvárosok Téri Általános Iskola igazgatóját, a közoktatási bizottság új elnökét kérdeztük a fejleményekről.

– Komoly gondot látok abban, hogy nem kap publicitást az a fajta gondolatsor, amely Pécs város közoktatásával kap-

Mácsai István

A festő udeszából
Bruegel és Bevys

Magyar Nemzet 1986. 10. 26.

Mácsai István, Munkácsy-díjas festőművész

a Múcsarnokban ezúttal másodszor kerül sor az elmúlt esztendők legjelentősebb alkotásai közül kiválogatott művek gyűjteményes bemutatására. —

Mácsai István lakóház-belsőt festett, derűsen, színte mozdulatlan reggeli idillben. (említve).

-bányai-: Több esztendő munkáiból.
Magyar Papíripar, 1984. máj. 5. 6. old.

Mácsai István, Munkácsy-díjas festőművész

Az Országos Képzőművészeti Kiállítás a budapesti Műcsarnokban látható. – Mácsai István „Kívül" c. festménye szerepel a kiállításon, a magány újféle megfogalmazása, amely azért a kirekesztettség elmúlását is reményli. /említve és repr./

Sass Ervin: Tárlatsétán a Műcsarnokban.
Békés Megyei Népújság, 1982. máj. 15. 8. old.

Mácsai István, festő

L: Ék Sándor

Székely A.: Sz. „Ötvenes évek" művészetéhez 23-38

Mozgó Világ, Bp. 1984. máj. X/3.

Mácsai István, jstő

L: Deim Pál

Vadas József: Generál úr

13.

Élet és Irodalom 1984. ápr. 20. XXVIII/16

1021

Művészet 1983. július

A kipróbált értékek átmentése

Mácsai István festészetéről

Túllépve hatvanadik életévét, *Mácsai István* eddigi életműve mindenképpen megállásra, számvetésre késztet. Nemzedékének, a „lost generation"-nak életét és az ő művészpályáját is döntően befolyásolta a történelem. A társadalmi-ideológiai változások folyamatát követő új művészeti áramlatok megrázták művészeti életünket is. A világszerte tapasztalható „újrealista" törekvések legkorábbi megjelenése nálunk a hatvanas évek elején, a nyugati tendenciákkal szinte egyidőben történt. És bár akkor erre senki sem figyelt oda, Mácsai István elsőként „fedezte fel" – akkor még csak önmaga számára – ezt a lehetőséget.

Bernáth Aurél keze alatt a főiskolai években egy nagypolgári, lírai természetelvű festészet alapjait sajátította el. Ez a szellemi légkör nem elégítette ki, de lehetővé tette mesterségének alapos elsajátítását, mely tehetségével párosulva utat nyitott számára bármely alkotói módszer vagy stílusirányzat felé. Legfogékonyabb ifjú éveiben, az ötvenes évek kezdetén a politikai irányzat csak egy utat mutatott számára: a szocialista realizmus vonalát.

A hivatalos festészet hozott ugyan néhány eredményt és sikert (Munkácsy-díj), de az ötvenes évek végére ez az út járhatatlanná vált számára is. A különféle hivatalos megbízások mellett próbált más módszert is keresni, ezek azonban csak kísérletezések maradtak.

Néhány eredménytelen próbálkozás után, beleértve nonfiguratív kísérleteket is, a hatvanas évek elején a klasszikus festészet felé fordult és szinte a „kályhától elindulva" tért át a ma is ismert Mácsai-stílusra.

Vermeer és a németalföldi nagy mesterek segítették abban a megújulásban, mely végül is visszaadta önbizalmát és hitét a festészetben. Ez éltetője ma is. A hatvanas években nem kis bátorság kellett ehhez, de ma sem könnyebb kitartani mellette.

Tízévi útkeresés nem nagy idő egy művész életében. Mácsai festészetének kialakulását ennélfogva az 1960-as évek elejétől vizsgálhatjuk módszeresen.

Első állomások: a *Pesti gang,* a *Dunaparti Vénusz* és a portrék közül a *Vili bácsi* – alapvető munkái.

A Pesti gang előfutára annak a hiperrealista látásmódnak, mely azóta a világ különböző részein felbukkant a festőművészetben. A pesti bérház sivár körfolyosóján ülő szomorú szemű kutya azt a világot ábrázolja, melyet valamennyien ismerünk, naponta megyünk el mellette anélkül, hogy észrevennénk a nagyvárosi rabság különös szimbólumát. A kép horizontális osztását átszövik a vertikális vonalakkal ketrecet szimbolizáló, az objektumot híven ábrázoló formák. A pesti bérház precízen megrajzolt téglacsempéi, lépcsőházának architektúrája többet mondanak a látható jelenetnél. A hétköznapi, szinte banális mondanivaló fájdalmas gondolatot rejt: vágyat az elvesztett paradicsom után. A festési mód, a monokróm

1

gus jól tudja, hogy egyik ember sem másolata a másiknak, hiszen pszichofizikai adottságai, egyéni tapasztalatai, külső megjelenése, jelleme stb. révén különbözik tőle. Mégis úgy vélik, hogy adott esetben »a természet műszaki hibájáról« van szó, amely korlátolt »termelési lehetőségei« miatt nem képes a szériagyártásra, tehát mindaz, ami az egyéni variánsok szférájába tartozik, nem érinti az embernek mint társadalmi és kulturális jelenségnek a lényegét...

Mi ellenkező feltételezésből indulunk ki, s úgy gondoljuk, hogy az egyéni eltérések (és a rájuk rakódó kulturális-pszichológiai jellegű csoporteltérések) az embernek mint kulturális-szemiotikai objektumnak a legbensőbb alapjához tartoznak. Éppen az emberi személyiségnek a kultúra egész története által kifejlesztett és ösztönzött variativitása képezi az ember szerteágazó kommunikációs és kulturális tevékenységének alapját."[84] Mindez teljes mértékben érvényes a művészi alkotótevékenységre is. A természeti rendszerek változékonysága e területen olyan elsődleges feltétel, amely magában rejti az alkotásnak mint jellegzetes emberi tevékenységnek elvi lehetőségét. Feltételezhető, hogy a „leghidegebb" társadalmakban a viselkedés változékonysága még a természetihez áll közel, és azt főként a biológiai szóródás determinálja. Mégis, már ebben a stádiumban létrejön egy másik, sokkalta bonyolultabb rendszer, amelyben elkerülhetetlenül új minőségek keletkeznek. Maga a változékonyság jóval magasabb szintre emelkedik, és a variánsok okozta eltérések szociokulturális alapra és jelentőségre tesznek szert. Lehetséges, hogy éppen ott lépi át az ember az alkotás küszöbét, ahol az ösztönös variatív szóródást célratörő variálás váltja fel. Amikor pedig az új variációs változás már úgy tudatosul vagy legalábbis tudatosulhat az adott kultúrában, mint a létrejövő művészi objektum egyéniesülése, akkor születik meg a művészi szerzőség és a művészi alkotótevékenység. *(Vége)*

B. M. Bernstejn

(Ford. Baik Éva)

Jegyzetek

68 Kagan, M. Sz.: *Morfologija iszkussztva.* Leningrád, 1972. 217. o.
69 Sztyeblin-Kamenszkij, M. I.: I. m., 82. skk. o. A szerzőség ismeretlenségében látja a szerző a folklór döntő ismérvét. L. uő: *Folklor i litye ratura.* – Izvesztyija ANSZSZSZR. Szerija litye raturi i jazika. Moszkva. 1972. vip. 3. 250. o.
70 Propp, V. Ja.: *Szpecifika folklora.* 22. o.
71 Guszev, V. Je.: *Pszihologija kollektivnogo tvorcsesztva.* Szodruzsesztvo nauk i tajni tvorcsesztva. Moszkva. 1968. 218–232. o.
72 Porsnyev, B. F.: I. m. 147–148. o.
73 Csisztov, K. V.: *Szpecifika folklora v szvete teorii informacii.* – In: Tipologicseszkije isszledovanyija po folkloru. Moszkva. 1975. 32. o.
74 Guszev, V. Je.: *Esztetika folklora.* Leningrád, 1967. 5. o.
75 Annak szükségességét, hogy a „folklór" fogalmába a népművészetnek minden válfaját felvegyük, megindokolta pl. M. Sz. Kagan (*Morfologija iszkussztva,* 197–200. o.), M. Koleszov (*K szovremennim szporam o szuscsnosztyi folklora.* In: Voproszi teorii i esztetiki muziki. vip. 2. Leningrád, 1972.), I. Je. Fagyejeva, (*Narodnoje iszkussztvo kak plasztícseszkij folklor.* – In: Szovjetszkoje iszkussztvoznanyije '78, vip. 1. Moszkva. 1978. 284–306. o.).
76 L. erről a kérdésről Lihacsov, D. Sz.: *Poetika drevnyerusszkoj literaturi.* Leningrád, 1971. 90–91. o.
77 Putyilov, B. N.: I. m. 189. o.
78 G. A. Levinton nyomán megkülönböztethetnénk „maximális invariánst" (noha ez nem invariáns), vagyis olyan hipotetikus szöveget, amely minden olyan elemet tartalmaz, amely legalább egyetlen variánsban megtalálható, továbbá „minimális invariánst", amely az összes variánsokban jelenlevő elemekből áll. In: Levinton, G. A.: *K probleme izucsenyija povesztvovatyelnogo folklora.* In: Tipologicseszkije isszledovanyija po folkloru. 311–321. o. Ez esetben az itt idézett „mű" fogalom, nem egyezik sem az első, sem a második „invariánssal", mert ez nem a rekonstruált maximális vagy minimális összöveg, hanem csupán a variánsok nyílt halmaza.
79 Figyelemre méltó, hogy a variáns fogalmának nélkülözhetetlenségét az ikonfestészet tanulmányozása során mélyrehatóan felismerte V. Ja. Propp folklórkutató. L. V. Ja. Propp: *Zmejeborsztvo Georgija v szvetye folklora.* In: Folklor i etnografia russzkogo Szevera. Leningrád, 1973. 190–208. o.
80 Sz. H. Rappoport, aki önálló munkában dolgozta fel az előadóművészet variatív sokféleségének problémáját, úgy véli, hogy „a variatív sokféleség törvénye" minden művészeti ágra érvényes, nem csupán az előadóművészetre, hiszen a művészi alkotás érzékelése elkerülhetetlenül variatív. (L. Rappoport, Sz. H.: *O variantnoj mnoszesztvennoszty iszpolnyityelsztva.* In: Muzikalnoje iszpolnyityelsztvo. vip. 7. Moszkva. 1972. 13. o.), – Valóban, a hagyományos és kanonikus szerzőség variatív volta azzal hozható összefüggésbe, hogy a már létező szöveg befogadásán alapszik; az összegező, másodlagos, előadott szöveg befogadása valószínűleg erősen korlátozott variálhatóságával tűnt ki, és inkább „egyházi" jellegű volt. A kreatív típusú szerzőség dominálásának időszakában a variativitásban „fáziseltolódás" megy végbe, és az a receptív társalkotás fejlett formájává alakul át. – Sajnos Sz. H. Rappoport az előadóművészet variatív sokféleségét csupán a „mai modell" keretei között vizsgálja. Ez a művészi „kronocentrizmus" korlátokat szab a probléma vizsgálatának. A szerző arra a következtetésre jut, hogy az előadóművészet nem más, mint „a művészi tartalom átvitelének aktusa egy nem művészi rendszerből egy művészi rendszerbe" (Uo. 37. o.; Vö. Rappoport, Sz. H.: *Szemiotika i jaszik iszkussztva.* – In: Muzikalnoje iszkussztvo i nauka. vip. 2. Moszkva, 1973. 52–53. o.), vagyis pl. kottából élő hangzásra való fordítás. Miután a szerző a művészi kultúra korábbi állapotait úgy tekinti, mint olyanokat, amelyek a művészet gyermekkorához tartoznak (Uő: O variantnoj mnozsesztvennosztyi ... 37. lábjegyzet), látóköréből kimaradtak a szerzőségnek azok a típusai, ahol az előadásnak nincs köze a „fordításhoz" (átvitelhez), és egyetlen művészi rendszer kereteiben valósul meg (folklór stb.). Az előadóművészet mai variativitása azonban nem eredeztethető csupán a „lefordítás" (átvitel) mozzanatából, amely ugyan ad erre lehetőséget, de csak részben. A variativitás elképzelhetetlen az adott variáns más variánsokhoz való reális vagy ideális viszonya nélkül. Ilyen értelemben a variativitás a kifejezetten „művészi rendszerek" szférájában valósul meg.
81 Ivanov, V. V., Toporov, V. N.: *Invariant i transzformacii v mifologicseszkih i folklornih tyeksztah.* In: Tipologicseszkije isszledovanyija po folkloru. 74. o.
82 Čistov, Kirill V.: *Die Variabilität als Problem der Theorie der Folklore. Létopis.* – Jahresschrift des Instituts für sorbische Volksforschung. 1976. Reihe C. Nr. 19. 23. o.
83 „...az alkotás sajátja az élettelen természetnek, sajátja az élő természetnek is az ember megjelenése előtti szakaszban, sajátja az embernek és a társadalomnak. Az alkotás elengedhetetlen feltétele az anyag fejlődésének, új formái létrejöttének, amelyek megjelenésével együtt változnak az alkotás formái is." (Ponomarjov, Ja. A.: *Pszichologija tvorcsesztva.* Moszkva. 1976. 16. o.).
84 Lotman, Ju. M.: *Fenomen kulturi.* – Trudi po znakovim szisztemam, vip. 10. Tartu, 1978. 13–14. o.

2

színvilág csak alátámasztja ezt a hatást.

1965-ben feltűnést keltett Mácsai Csók Galéria-beli kiállításán a Duna-parti Vénusz. Azt hiszem, akkor a szocreál prüdériás aszkézise után kevesen mertek aktképet kiállítani. Mácsai Duna-parti Vénusza diadalmas nőt ábrázol, az örök nőt, aki él és uralkodik a Városon. Szimbólum ez a javából. Sikeres kitörési kísérlet egy álszemérmes ideológiai börtönből. Az emberi szépségideál iránti igény fejeződik ki ebben a műben. Látszólag az akadémikus látványfestészet visszatérése a klasszikus kánon szerint, a valóságban azonban a társadalmi szükségszerűség megjelenése a hatvanas évek festészetében. Ennek vetületét megtalálhatjuk a társművészeteknél is, párhuzamosan a fotóban, zenében, irodalomban, filmen, színpadon. Az egyéni igény egybeesik a művészi gondolat kifejezésének módjával. A kép akkor nagy sikert aratott, és ma is oeuvre-jének egyik legjobb darabja. Azóta többször is megcsodálhattuk különböző kiállításokon a festői bravúrt, mely rangot ad a sokszor ábrázolt emberi test mai, esztétikus interpretálásának. A háttér, a város, természetes színpadi díszletként fogja körül az alakot.

A hatvanas évek portrésorozata Mácsai legjobb munkái közé tartozik. Különösen azok, melyeknél kizárólag az arc kifejezésére koncentrál, mellőzi a hátteret, a figyelmet megosztó külső dekorációt, a látvány beállítottságát. Vili bácsi arcképe a klaszszikus mesterek portréit idézi emlékezetünkbe. Példája a lényegre redukált szuverén ábrázolásnak. Elszakadás tértől és időtől, az emberi arc időtlenségének hangsúlyozása. A leegyszerűsített látványt felfokozza a színek ereje. A háttér és a szemek összecsendülő kékje merészen kiemeli az arc színét, a fej formáját és az egyszerű öltözék barnáját.

A hetvenes évek a termékenység évei voltak Mácsai életében. Sorra születtek klasszikus hangvételű csendéletei, akt- és portréképei, néhány pesti ház kiemelkedően szép belseje, továbbá nosztalgikus hangvételű művek, mint a *Világ vége*, a *Szekér*, *Karácsonyfa* stb.

A gyors siker természetszerűleg bizonyos fellazuláshoz vezetett, főként tartalmi vonatkozásban, és a tetszetős, könnyed modorosság veszélye fenyegette.

1978-as műcsarnoki kiállítása előtt ezt maga is észrevette, és komolyabb témák felé fordult. Ezen a gyűjteményes kiállításon felmérhető volt, hogy a hatvanas évektől kezdődően melyek a kiemelkedő művei és melyek váltak konvencionálissá. Már akkor látható volt, hogy *Az ajtó*, *Az autóroncs*, *Az óbudai romok* új hangot, új tartalmat ígérnek. Ez előremutatott arra a pozitív tendenciára, mely azóta egyértelműen kimutatható festészetében. Ezek nem a tetszetős látvány megnyerő ábrázolását kívánják szolgálni, hanem a nagyobb jelentőségű társadalmi problémákra hívják fel a figyelmet. A témaválasztás önmagában természetesen nem elégítheti ki a festő igényét. A tartalom magában hordozza a formát, és így lassú változás észlelhető Mácsai festői megjelenítésében is. Az élénk, különösen a csendéletekre jellemző kolorit egyre inkább a monokróm felé halad, hangsúlyozva a mondanivaló jelentőségét, és a tárgyak bemutatása is redukálódik. A korábbi, sokszor zsúfolt enteriőrök lassan letisztulnak, így az ábrázolt objektumok jelentősége nő. A felület kidolgozása viszont egyre melegebbé, finomabbá, szférikussá válik. A látvány bensősége lehetővé teszi, hogy mi magunk is részeseivé váljunk az élménynek.

3

1 Mácsai István: A Duna-parti Vénusz.
olaj, vászon, 85x125 cm, 1964
2 Mácsai István: Vili bácsi,
olaj, farost lemez, 46x38 cm, 1965
3 Mácsai István: Pesti gang,
olaj, vászon, 90x70 cm, 1965

4

5

A konvencionális témakörökön belül két vonulat mutatható ki folyamatosan műveiben: egy szürrealista és egy „újrealista" irányzat, de érezhető a súlypont áthelyeződése is.

A szürrealista vonal 1960-ban az *Oroszlán* című képpel kezdődött. A kép azóta nagy sikert ért el, poszterként megjelent a műkereskedelemben, az ifjúság kedvence lett. A szürrealista látásmód az 1978-as műcsarnoki kiállítást követően újra előtérbe került. Mégpedig egy teljesen másfajta aspektusból. Előzménye arra a visszavágyódásra vezethető vissza, melyet a klasszikus művészek iránti tisztelete és rajongása magyaráz. Az eszményképek, Vermeer és Velázquez állandó jelenléte kimutatható Mácsai festői tudatában.

A szokványos kisvárosi utcaképben megjelenő Marguerita infánsnő frappánsan visszájára varázsolja a poros, unalmas hangulatot. A magyar tanyák között festegető Vermeer az örök festő jelenlétét hangsúlyozza ellentmondásos korunkban. Vermeer *Műterm*ének szereplői rendíthetetlenül végzik munkájukat egy budapesti félig lebontott romházban. A maradandóság utáni vágyódás szuggerálja Mácsainak ezeket a műveket. A Párizsi Notre Dame délibábként jelenik meg a kiskunfélegyházi templom helyén. Mögötte feltűnik a kérdés: miért is nincs, nem lehet nálunk egy Notre Dame? Milyen történelmi viharok pusztították el nálunk a műemlékeket? Mitől maradtunk ilyen provinciálisak?

Ugyanakkor ezeknél a szürrealista képeknél a drámai hangvétel nemegyszer ironikus humorral keveredik tragikomikus látvánnyá.

Másik kimutatható vonulata Mácsai festészetének az „újrealizmus", a „tény festészete" (fact as poetry). A „fact as poetry" napjainkban a művészek lázadása a valóság megsemmisítése, a jelenségek tagadása ellen. Az irányzat világjelenség, megtalálható a külföldi kortárs művészet egyes relációiban, a hiperrealizmus egyik ágaként. *Andrew Wyeth, Claudio Bravo, W. Bailey* és mások. A tények közlése a mögöttük húzódó jelentős mondanivaló kifejezését szolgálja. Újsághírként közölt apró tények általános emberi problémákat hordoznak. Ilyen Mácsainál a *Pesti halál*

6

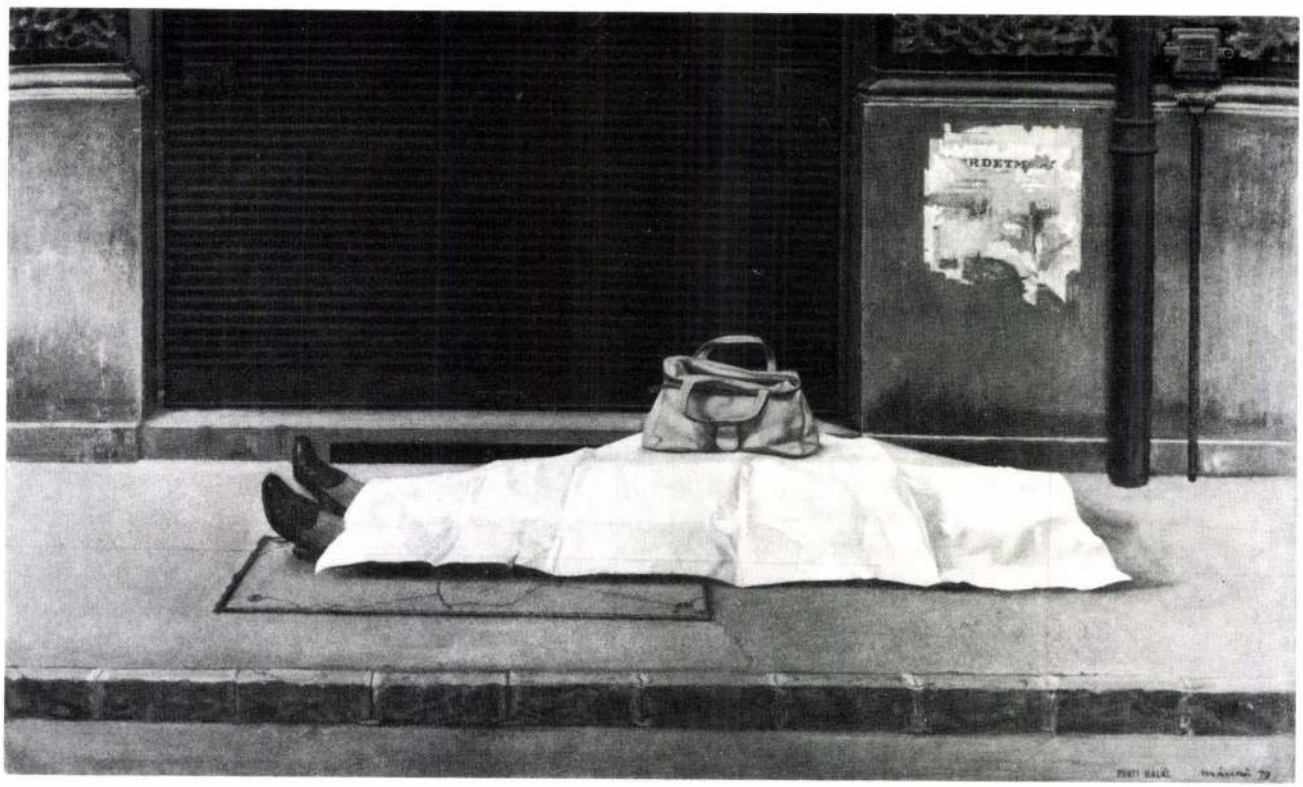

személytelen közlése, melynél az utca és a csatornák élethű látványa, a hullát letakaró csomagolópapír gyűrődéseinek precizitása szorongást kelt a nézőben. A pesti kapualjak tátongó sötétje mögött különféle életformák, örömök és tragédiák zajlanak, itt minden megtörténhet. A kapu elé kitett üres székről hiányzik valaki; vajon mi történt vele? A bíboros ruhájának mesteri módon megfestett redői a hatalom jelképei, a télen-nyáron őrködő *Madárijesztő* az emberi magányosság szimbóluma.

Külön figyelmet kell fordítani Mácsai csendéleteire. Kétségtelen, hogy napjainkban a klasszikus csendélet festése nem hat korszerűnek. Érdemes azonban visszapillantani a csendélet pályafutására, melyet a növekvő polgárság igényeinek megfelelően a németalföldi mesterek emeltek magas színvonalra. *Cézanne* és *Morandi* már új festészeti problémák felvetésére használták. *Rabinovszky Máriusz* a *Kétezer év festészetében* azt mondja, hogy a csendélet a festői mesterség, a kompozíció és színhasználat próbaköve.

Mácsainál is több ez egyszerű ujjgyakorlatnál, bravúrszámnál. A Vigadóban didaktikus módon kiállított koponyás csendéletei pregnánsan mutatják, hogyan lesz az ujjgyakorlatokból mesteri alkotás. A tárgyak, nevezetesen a különböző használati edények véletlenszerű egymás mellé helyezésével a végeredmény egy transzcendens tartalmat sugalló kép lett. A koponya mint az emberi agy szellemi tartóedénye kifejezi áttételes jelentését. A festészet eszközeinek olyan magas szintű alkalmazásával találkozunk ezen a képen, mely messze túlmutat egy csendélet tárgyi megjelenítésén. A tárgyak titkokat hordoznak magukban, velük való találkozásunk tettekre ingerel, megszerzésükre vagy elpusztításukra ösztönöz. Mácsait festésre ingerlik, méghozzá fegyelmezett, egzakt festésre, mely csak ritkán oldódhat fel egy-egy eltévedt madárijesztő képében.

Felmerül a kérdés, mi rejtőzik Mácsai István művészi magatartása mögött.

Egy szakmájába szerelmes művész lázadása saját korának agresszív antimővészete ellen. Egy félelmekkel, szorongásokkal terhelt festői életmű monomániásan végig vitt kibontakozása, görcsös ragaszkodása gyermekkori álmához: „festő akarok lenni". Ám aki festő akar lenni, „pokolra kell annak menni". Különösen ma, amikor a magafajta „konzervatív" művész csak nagyon ritkán örülhet a sikerélménynek, amikor szinte bűnnek számít az elkötelezettség, a hűség, a szépség utáni vágyódás, mert a szépművészetek lassan anakronizmusnak hatnak. Kétségtelen, a magas színvonalú rajztudás, a kolorit bravúros használata, az átgondolt kompozíció nem tartozik ma a festőművészet feltételei közé. A pontosságra való törekvés, a fény és árny játéka, a perspektíva, melyeket évszázadokon keresztül törekedtek elérni a festők, és csak a legnagyobbaknak sikerült, ma elavultnak számít.

Mácsai mindezt tudva nem mond le erről a szakmai hitelről, nem keres valamilyen új divatot, vállalja festőiségének minden elmarasztaló kritikáját. Nem riasztja vissza az sem, hogy egzakt piktúráját leltárszerű dokumentumfestészetnek minősítik, rásütik az akadémikus vagy fotografikus jelzők bélyegét.

Kétségtelen, hogy Mácsai nem tartozik az avantgarde-művészek közé, nem akarja mindenáron túllicitálni a divatos irányzatokat. Ez évi kiállítása a Vigadó Galériában meggyőzően mutatja festői beérésének jelenlegi állapotát, művészi hitvallását és elkötelezettségét. Piktúrája a mai magyar valóság egyik fontos vonalát képviseli, nem agresszív, nem egyedül üdvözítő, de mindenképpen megbecsülendő. Éppen ma, amikor már sokfelé felbukkan a vágy művészetszerető emberekben az általános és kipróbált emberi értékek átmentésére.

Úry Ibolya

7

4 Mácsai István: Látomás, olaj, vászon, 60x80 cm, 1979
5 Mácsai István: Alkonyi csendélet, olaj, farost lemez, 70x100 cm, 1982
6 Mácsai István: Pesti halál, olaj, farost lemez, 60x100 cm, 1979
7 Mácsai István: Izabella utca, olaj, farost lemez, 70x50 cm, 1982
(fotók Hegyi G.)

Minya Mária

A pályáról röviden: grafikai szakra jelentkezett a szegedi művészeti gimnáziumban, de néhány hét múlva már kerámia szakra került. Az ipari szakközépiskolaként indult gimnáziumban igen sokoldalúan tanították a szakmákat: az együtt végző hat keramikus mindegyikét fölvették valamilyen főiskolára. Minya Mária 1965–1970 között végezte el az Iparművészeti Főiskolát, mesterei Schrammel Imre és Jánossy György voltak, diplomamunkái porcelán készlet, illetve építészeti falkép-terv. A főiskolai tanszaknak ez különösen jó korszaka volt, a növendékek nemcsak a szükséges anyagi és technológiai ismereteket sajátították el, hanem megtanultak tájékozódni az edénytől a falburkolatig terjedő műfajok funkciójában.

Minya Mária arra készült és számított, hogy a főiskola elvégzése után a hollóházi gyárhoz kerül. Ez a terve nem valósult meg, de hamarosan a Budapesti Gránitgyár tervezője lett. 1970 óta dolgozik, itt 1982 óta mint a gyár művészeti vezetője. Folyamatosan készültek gyári tervei, készletei – a legújabbakra és legjobbakra már külföldi sikerük után figyelt fel a hazai kereskedelem. És ezzel párhuzamosan alkotta falburkolatait, falképeit, térplasztikáit. Ezek időrendben: a budapesti XIII. kerületi óvoda két kerámia falképe (1973–1974); a *Szilágyi András*sal együtt alkotott falburkoló mozaik egy szegedi szálloda külső falán (1975); a gyulai Várfürdő előcsarnokának egész falas kerámia képe (1974); a kecskeméti új megyei kórházépület első emeletének három kerámia fala (1979–1980); a budapesti Sugár Áruház földszinti pihenőhelyének kút funkcióját betöltő félporcelán oszlopa (1980–1981); Békés város pártbizottsági épületének bejáratánál elhelyezkedő négy kerámia fal (1980–1981); a zalaegerszegi Kispesti úti lakótelep parkjába készült pirogránit térplasztika (1980–1983). Ez utóbbi a Gránitgyár és kerülete, Kispest városrész ajándéka a testvérvárosnak. A dátumok a tervezés és az anyagban való kivitelezés éveit jelölik, a munka elhelyezése egy-két esetben a következő évre tolódott. Minya Mária 1974-ben SZOT-díjat, 1980-ban Munkácsy-díjat kapott. Az adatok tükrében úgy látszik, mintha a pályakép szinte küzdelem nélküli lenne. A fázisok egymásutánja azonban meg-megújuló próbatételek sora. Nem valamiféle alkotói válság, hanem a változó feladatok értelmezését megérlelő, a matériabeli és technológiai megoldást kereső, az előző eredményeken mindig túllépni akaró és tudó alkotói küzdelem.

Ez az állandó, meg nem nyugvó újat keresés a művész szubjektumából adódik;

1

az új eljárások folytonos keresésének kockázatával járó izgalom végső soron a művész „saját felelősségének" a számlájára írható. A felelősségérzet nemcsak a falikerámia vagy térplasztika tervezésének-kivitelezésének velejárója, hanem a gyári tervezőmunkát is áthatja. Ez pedig már nehezebb terep. Igaz, az utóbbi időben javult némiképp, legalábbis ebben az iparágban, a gyári tervező helyzete. A rendszertervezési, értékelemzési koncepciók végiggondolása és nem utolsósorban a mai ipari-kereskedelmi verseny közvetlenebbé teszi a fogyasztóval való kapcsolatot, megkönnyíti az igények felmérését és az alakítását is. De mindez még korántsem eredményezi a gyáripari tervező személyes érdekeltségét a termelésben és az értékesítésben. A szerteágazó kérdéskomplexum kiterjed az iparban foglalkoztatott művésztervezők helyzeté-

2

nek alapvető megoldatlanságára, ami egyaránt érinti a munkaviszony jogi jellegét és a munkakör értelmezését, az általános érdekvédelmet és a szellemi tulajdon érdekvédelmét. Mindezek a kérdések természetesen nem itt és most, nem Minya Mária kapcsán tárgyalandók, aki végül okkal érezheti, hogy munkahelyén becsülik, és a gyártól független alkotómunkáját is lehetőség szerint segítik.

Minya Mária szeret edényt tervezni és készíteni, kedvvel kutatja az anyag adta lehetőségek maximális kihasználását a sallangmentes, korszerű formák alakítása érdekében, a nyersanyag-technológia olyan összefüggéseit, amelyek lehetővé teszik a célszerű formája révén szép, díszítetlen, lehetőleg fehér vagy egynemű tört színű, fényes vagy matt, puritánul elegáns edények nagy tömegű létrehozását. Kutatja a kőedény-anyag adottságait a minél sokoldalúbb használati funkció kielégítésére, lépést tart az általános környezetesztétikai változással, amibe a terített asztal is beletartozik. Gyári tervező munkájában sem elégíti ki a kényelmet sugalló rutin. E ponton ellentmondásba is kerül az ún. szakmai környezettel. Vannak, akik csak edénytervezőként tartják számon, ami kétségkívül könnyebb, mint megismerni egyedi alkotásait az ország legkeletibb és legnyugatibb pontja között. Mások nyomós érvekkel vetik a szemére, hogy tervezői leleményének és energiájának nagy részét az üresjáratai miatt nyomasztó gyári tervezésre fordítja, ami esztétikailag is periferikus egyéb munkáihoz képest. A fiatal művésznek kétségkívül meg-megújuló problémát okoz ez a valóságosan meglevő, de mesterkélt kettősség, amely korántsem szükségszerű velejárója a keramikusi hivatásnak, csak a hazai tarthatatlan, de sajnos tartós állapot következménye. Az már komoly belső problémát okozhatna, ha valamiféle mesterkélt „beskatulyázás" bénítaná egyik vagy másik irányú alkotói lehetőségét.

Szívesebben nevezném Minya Máriát a kerámia mesterének, mintsem kerámiaművésznek, a francia „maître" vagy „métier" értelmében. A mai magyar szóhasználat szerint azonban a mester vagy a magas szinten tanító vezető művészt jelenti, vagy a mesterembert. Amiért ezt mégis megemlítettem, annak az az oka, hogy Minya Mária mindig, mindenfajta munkájában, az anyagból, a mesterségből indul ki. Egy tányér vagy egy csésze hajlata nemcsak elképzelt forma, hanem a tervhez idomított anyagösszetétel, kemencehőfok és megannyi más tényező előre látásának eredménye is. S az egyedi munkákban megvalósuló képzelet kiinduló-

1 Minya Mária: Óvodáskészlet, 1975
2 Minya Mária: Edények, a Gránitgyár termékei, 1970-es évek (fotók Molnár G.)
3 Minya Mária: Kerámia fal, 1977, Várfürdő, Gyula

Műhely

3

pontja a fentieken túl a rajz, nem mint önálló rajzi alkotás (noha sok rajza ezt a szintet is eléri), hanem fekete-fehér vagy színes rajzi jegyzet, ahol tisztázódni kezd a motívumok, a ritmusproblémák kompozíciós szerepe. Az alkotói fantázia kibontakozásának terepe, az eddigi tapasztalatok alapján, kétségkívül a falikerámiák, a térplasztikák köre. Ez indokolja, hogy ilyen munkáira koncentráljak, a jó szemű vevőre bízva (és persze a kereskedelemre is), hogy mi ismerhető meg edényeiből az áruházi polcokon.

Első három munkája színes, a szó köznyelvi értelmében. A későbbiekből sem hiányzik persze a szín, de ez már bonyolultabb folyamat: a térbeli profilok pozitív-negatív ritmusából adódó fény-árnyék hatás vagy az égetés során változó árnyalatokat eredményező nyersanyag-összetétel függvénye. A kiindulópont mindegyiknél a rajzban elkészült terv, a koraiaknál természetesen a pontos színvázlat is.

A főváros XIII. kerületébe került két óvodai falképen a mesemotívumokat feldolgozó, képzeletgazdag kompozíciók úgy helyezkednek el az építészetileg célszerűen tervezett óvodaépület két, közvetlenül a kertes udvarra nyíló játszótermében, hogy a gyerekek a falkép bármely pontján találnak továbbnézésre indító mesefigurát, állatalakot, és egy-egy nagyobb léptékű, nem szimmetrikusan elhelyezett motívum – az egyiken ló, a másikon kakas – fogja össze a képek sokaságát. A megbízó nemcsak a képalkotás minőségét-milyenségét kérte számon, nemcsak azt, hogyan hatnak a kerámia képek egészükben és részleteikben a gyermeki képzeletre, hanem azt is, hogy a részletmotívumok az óvodai foglalkozás tananyaga szerint legyenek magyarázhatóak. A színes mesefalak mindeddig minden szempontból megállták a helyüket, részesei az óvodások mindennapjainak és meghitt ünnepeinek, technikailag makulátlanul tisztán tarthatók. E mesevilág megteremtéséhez más is kellett, mint keramikusi szakismeret és rajzi készség vagy az a lelemény, ahogyan a művész magának a színnek a lapokra vitelét variálta, a motívumok jelentéséhez alkalmazva a változó technikát. Feltétel volt a művész fogékonysága a meseirodalom és a folklór iránt, olvasottsága, a természeti szép befogadására kész érzékenysége.

A szegedi és a gyulai munka más arányú, fekvő alakú felület, de az előzővel némileg rokon a belső tagolás, a ritmus. Ez főként a gyulai falra áll. A szegedi Mozaik nemcsak azért más, mert ketten alkották: Minya Mária és Szilágyi András a tervezéstől a kivitelezésig minden fázist közösen végzett. Hanem feltehetően azért is, mert merőben eltérő az elhelyezése, hiszen egy épület hosszanti falán végigvonuló külső burkolat. Itt funkcionálisan sincs helye a korábbi mesélőkedvnek, a nagy színes síkok csak áttételesen utalnak tárgyi elemekre, a színritmusnak úgy kellett ellenpontoznia az épület adta raszterképet, hogy alá is rendelődjék az épületnek, vagyis szerves részévé váljék. A következő munka a gyulai Várfürdő nagy üveges előcsarnokának egyetlen bontatlan balfelületét burkolja. Nem képszerűen komponált, mint az óvodai falképek mesevilága, nem is külső burkolat, mint a szegedi. Funkcionálisan mégis ez utóbbihoz áll közelebb, mert egyrészt összefüggő falburkolat, másrészt pedig a bal oldali, a fürdő udvarára néző hosszanti üveges fal összekapcsolja a belső és a külső teret, s a kerámia fal várformára és hullám-

4

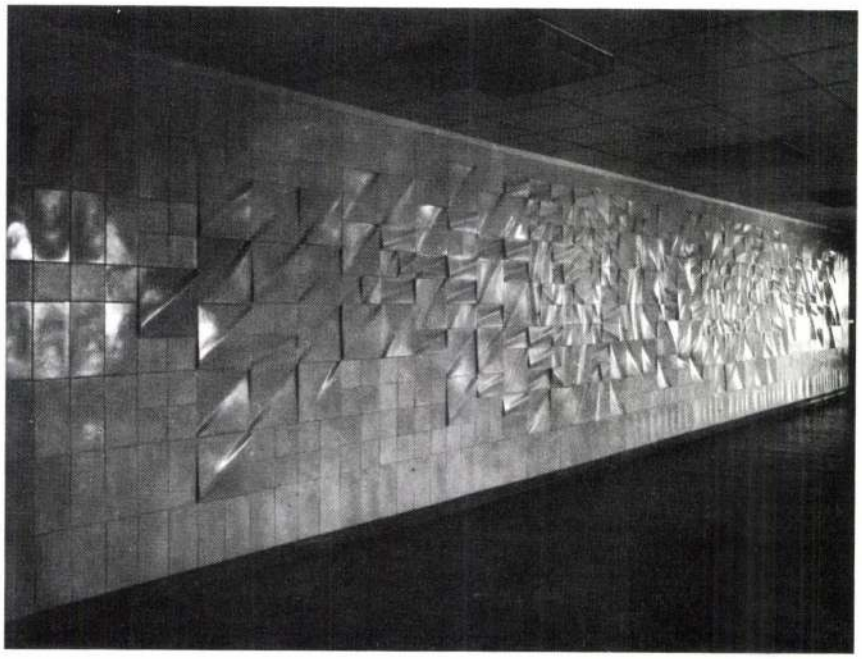

keméti munka azért is fontos Minya Mária pályáján, mert a kitűnő építész-belsőépítész kollektívával való együttműködés szakmai látókörét is tágította. A három fal közül kettőnek a hullámvonal a fő mozzanata, amely ezúttal nem színben ábrázolt, hanem a plasztikus elemek szerkezeti váza, és kétirányúan megoldott: egyrészt csempénként, az egységek plasztikája révén, másrészt a plasztikus elemek illesztéséből adódó, az egész falon átívelő hullámformák révén. Noha a hullámzás jellege módosul aszerint, hogy honnan nézzük a falat, a kompozíciós alaphang minden nézőpontból azonos hatású. A két fal inkább csak a belső tagolás mértékében különbözik egymástól, de kompozicionálisan és technikailag egyazon folyamat részei. Ez a faliplasztika, amely főként a háromdimenziós elemek által optikailag teremtett mozgásképzet révén hat, akár egy egész pályának vagy egy pályakép fontos szakaszának a jellemzője is lehetne. Nem úgy Minya Máriánál, aki a harmadik kecskeméti falnál már másba fogott. Távol áll a művészettörténésztől, hogy bármelyik alkotót lebeszélje a folytonos újat keresésről; a művészmaga-

vonalra utaló képelemei élményszerűen is „kivezetnek" az előcsarnok teréből a kert és a medencék területére. A domináló barna-sárga színeket szinte ellenpontozzák a kékek-zöldek és ezek átmenetei. A lendületes kompozíció egyidejűleg tud élénkítően és megnyugtatóan hatni.

Az óvodai munkák tematikailag és festéstechnikai újításaik révén, a szegedi mozaik a tér és a sík épületkülsőn való összehangolásával, a gyulai kerámia fal a nagyvonalú képalkotás s a megfelelő színhatású és tartósságú mázak technikai kikísérletezése révén tette próbára a művészt. Ezekhez képest valóban monokrómnak nevezhetők a további alkotások, de bárki, aki valamelyest is tisztában van a gyűjtőnevükön kerámiaként emlegetett, lágy vagy durva anyagok sajátosságaival, viselkedésével, fel tudja mérni a nem színes (pontosabban: nem színezett) falak vagy térformák érzékeny színhatásának szakmai értékét. Úgy látszik, mintha egyre szűkszavúbb, egyre racionálisabb lenne a hangvétel, mégis utat enged egy sajátos lírának, amelynek nyíltabb vagy mértéktartóbb megnyilvánulása a megoldandó feladatok jellege szerint változik.

A kecskeméti kórház három kerámia fala várótermekbe, illetve átjáróhelyiségbe került. Mozgalmasságuk foka összhangban van azzal, ahogyan az adott helyiség funkcionál; a legmozgalmasabb fal a gyermekrendelő várójában van. A kecs-

5

6

tartás lételeme a meg nem nyugvás. De végiggondolva két ilyen fal születésének folyamatát, ennek az annyira plasztikai és annyira keramikusi gondolkodásnak a menetét az anyagban való realizálódásig, mindazt az előrelátást – beleértve az esetleg szükséges tartalékelemek égetését is –, ami a majdan egybeillesztendő egységek mintázását és égetését végigkísérte, aligha képzelhető el, hogy ez a fázis egyszer s mindenkorra lezárult volna. Bizonyosra vehető, hogy plasztikai-technikai tanulságai nem mennek veszendőbe.

A harmadik kecskeméti falban is van hullámos ritmus, de inkább nyugodt, függélyes tagoltságú, legömbölyített végű plasztikus elemek mozgatják meg. És ez a sík felület szinte térbe fordul, térelemet határol a Sugár Áruház fehér oszlopán. Az összevetés így természetesen leegyszerűsített, az oszlopot nem csupán megmozgatott felület borítja, hanem meg-megforduló, egymásba átjátszó vízszintes elemei vezetik körbe-körbe és felfelé a szemet. Inkább a hangvétel, a ritmus jellege és plasztikai igénye sugallja némiképpen a kecskeméti munka folytatását, ami az időbeli közelséget tekintve is logikus. De ekkor már megindult a békési és a zalaegerszegi tervezés, s ez ismét két teljesen különböző, az előzőektől eltérő munka.

A művésznő szülővárosának, Békésnek a pártbizottsági épületére került a kétszer két kerámia fal, amelyek elhelyezése is izgalmas feladat megoldására adott lehetőséget. A homlokzatra merőlegesen, a hosszanti homlokzat két oldalán helyezkednek el, vagyis együtt nem láthatóan vezetnek befelé. A homlokzat tükröző üvegében megkétszereződik a két kerámia fal külső része; belülről eltűnik már a tükörkép, és helyette látható a kerámia fal belső része, a külső kompozíció folytatása. Innen tehát már összefüggően jelenik meg – egyik és másik oldalon – a két-két falikerámia. Ezen a munkán a szorosabban vett mintázott elemek nem töltik meg a teljes felületet, hanem sima felületű függélyes lapok közé sorolódnak képszerűen a sajátos plasztikák, a növények erezetére, magvaira, lenyomatára utaló pozitív vagy negatív domborulatú részletek. A komponálás kívülről befelé oszlopos-függélyes tagolással indul, a mintázott elemek összefüggő képpé sűrűsödnek, végül sima lapokká csitulnak. Ennél a munkánál a tervezés folyamatába szinte kezdettől fogva beletartoztak a matériakísérleti, égetési próbák. Az anyag önmagában színes. Vöröses, barnás, néhol szürkés árnyalatok váltakoznak benne, különösen a mintázott elemeken. Tervezés közben kellett kipróbálni az igen magas hőfokú égetést megkívánó anyag, a fémoxidos összetevők „viselkedését". A kerámia szakmára különösen érvényes, hogy a tervezés egyetlen fázisában sem hiányozhat a matéria és a technológia minden irányú számbavétele, vagyis egymást feltételezi a művészi képzelet és a mesterségbeli készültség. Minya Mária tud korongozni, ki tudja égetni az általa tervezett porcelán edényt, ki tudja számítani vagy türelemmel kikísérletezni, hogy a kőedénytípusok úgy jöjjenek ki a kemencéből, ahogyan megtervezték őket. Az egyedi alkotásonként konokul vállalt újrakezdést végigkíséri az anyaggal való állandó foglalkozás és a folytonos önművelés. A békési munka, akár a többi, nem a technikai előkészítés küzdelméről szól, de a választott téma a technológia révén lett élő motívummá: a hajdani tengerfenék vidékre utaló megkövesedett erezetek és az eleven növényvilágot idéző levelek, termések tartózkodó dísze meghitt összhangba került az alföldi város szép új épületével.

A zalaegerszegi plasztika víztükör fölé tervezett, betonalapra fémmel rögzített kettős vízszintes tömb. A világos és a sötétebb térelem hullámvonalban illeszkedik egymáshoz, de nem tapad össze. Színük váltakozva tér vissza a másik elem túlsó oldalán, egy-egy tömb befelé hatoló, plasztikus megmozgatásában. Az illeszkedés, a színváltás, a két különálló elem tömbszerű egysége áttételesen utal a testvérváros-témára, az összetartozás gondolatára.

Minya Mária évtizednyi időnél alig hosszabb alkotó pályáját végigkíséri a folyamatos közösségi, közéleti munka. Ez ugyan nem közvetlen része a pályaképnek, de nem is mellékes a művészi felfogás alakulása, az egyéni érlelődés, a hivatástudat szempontjából. Célja kettős: egyfelől a mindenfajta érdemleges kerámia munka védelme s a lehetőségek keresése, hogy értékek megvalósuljanak, másfelől a közönség előkészítése, segítése a legjobb eredmények befogadására. Ennek érdekében él a gyáripar adta lehetőségekkel, és e mellett érvelnek önálló munkái is.

Aradi Nóra

7

4 Minya Mária: Falikerámia, 1979–80, Megyei Kórház, Kecskemét,
5 Minya Mária: Kút, 1980–81, Sugár Áruház, Budapest
6 Minya Mária: Kerámia falburkolat, részlet, 1980–81, Városi Pártbizottság, Békés
7 Minya Mária: Térplasztika, 1:10-es terv, 1980–83, Zalaegerszeg (fotók Tóth B.)

A képzelet valósága

Kovács Tamás grafikái

1

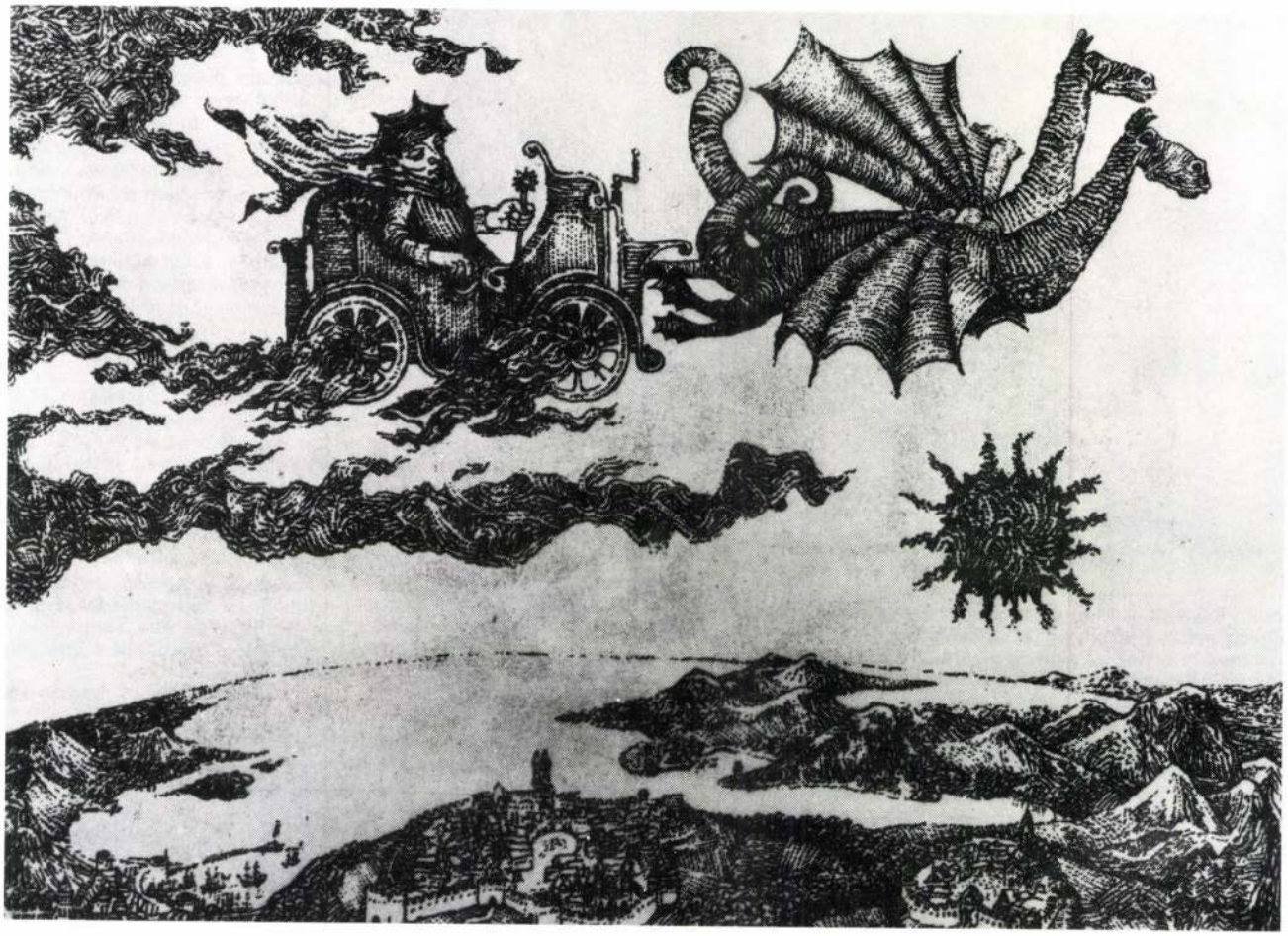

Mindannyiunknak vannak gyermekkori álmai. Felnőttként aztán elfelejtjük vagy eltitkoljuk őket. A művész megőrzi, magában hordja, dédelgeti álmait, hogy egyszer majd adott alkalommal, olvasója, nézője elé tárja e jobb, tisztább világot. Kit nem ragad magával *A. Fournier Ismeretlen birtok*ának elmúlt – de a művészet eszközeivel érzékletesen megjelenített – soha vissza nem térő csodavilága, e kert, gyermekkorunk édenkertje vagy az elmerült Atlantisz varázslatos utópiája? E mikro- és makrovilág, a teljesség és a tisztaság hona, képzelgés, de ugyanakkor embert formáló, ideálteremtő erő. Nemcsak a művész, a homo moralis sem felejti el, adja fel álmait, hű marad hozzájuk, ezek, ideáljai biztosítják azt az erkölcsi tartást, amely egyre jobban hiányzik napjaink pragmatista világából.

És a képzőművész? Ő is előadja, csak az íróval ellentétben nem elmeséli, hanem ábrázolja álmait. A festő és a grafikus nem kalandozhat el az időben, nála az idő két vagy három dimenzióban kimerevedik a térbe. Ebből a szempontból kétségtelen hátrányban van az íróval szemben, az idő érzékeltetésére sokkal kevésbé képes, az időére, melyben a gondolat mérhetetlen távolságokat tehet meg, miközben az egyén tudatában van behatárolt létének, annak a paradoxonnak, hogy születése és halála tőle független, és ezt éppen a művészet és a képzelet segítségével igyekszik feloldani.

A mese, az álom, a képzelet, a csodák birodalmába vezetnek *Kovács Tamás* grafikái is.

1968-ban végezte el a Képzőművészeti Főiskolát, és neki is, mint annyi más kortársának, meg kellett küzdenie a nagybányai hagyományokat – a festőiséget, a frisseséget – megkövetelő oktatással. E felfogásban a grafika nem lehetett más, csak gyorsan készülő skicc vagy vázlat. A hatvanas évek végén induló, saját hangjukat kereső grafikusokat nem elégítette ki ez a szemlélet. Ott állt viszont ösztönzőként előttük a kondori példa, melyből eszmeileg és morálisan meríthettek.

Érdemes ragaszkodni ideáljainkhoz, stílusunkhoz – mondotta egy interjújában Örkény István, visszatekintve ötvenes évekbeli rövid kritikai realista kitérőjére, mely után ismét visszafordult groteszk kifejezésmódjához. Kovács Tamás is hű maradt, még a főiskolai oktatással szemben is, aprólékos, míves stílusához. Munkáit soha nem készítette gyors skiccek után, és nem is ezeket dolgozta ki. Műveire a kötetlen komponálás jellemző; elkezdi valahol a rajzot, mondjuk a papiros

bal felső sarkában, és onnan építi fel kompozícióját.

E generáció – Kovács Tamás, *Szemethy Imre, Somogyi Győző* nemzedéke – alkotásmódjának meghatározója a szakmai gondosság, az aprólékosság, a technikai megoldások hangsúlyozott szerepe. Ezen alkotói magatartás kialakulása felfogható a főiskolai oktatás, a kor művészetszemléletének ellenreakciójaként is, de a képzőművészet fejlődése, a mondandó megváltozása követelte meg igazán az új kifejezésmódot. S ezt, valamint a kondori tradíciót olyan alkotók, mint *Gross Arnold* és *Rékassy Csaba* munkái is megerősítették.

Egy beszélgetésünk alkalmával Kovács Tamás kifejtette, hogy a grafika nyolcvankilencven százaléka technika, és csak a maradék tíz százalék művészet. Tehát a kifejezésmód mikéntje, a forma teszi műalkotássá a szövegben, képben materializálódó szellemi produktumot.

A hatvanas évek végén induló és a fentebb leírt módon gondolkodó grafikusokat alig érintette a hetvenes évek második felének fotóláza. Ők nem tárgyakkal, foltokkal komponálnak, hanem vonallal dolgoznak. Szemethy Imrének, *Banga Ferenc*nek vagy éppen Kovács Tamásnak ha készültek is ofszet- vagy szitanyomatai, ezek inkább rajzaik sokszorosítására szolgáltak. Mindig kisegítő támasz, biztos menedék, de ugyanakkor a formai újításokat, a szabad csapongást részben gátló bilincs is a technikához való ily mérvű ragaszkodás. Napjainkban, amikor az első eufóriás mámor után múlóban van a szita- és az ofszettechnikák varázsa, a közönség érdeklődése ismét a kis szériás vagy egyedi munkák felé fordul, még inkább bizonyosságot nyer, hogy az újabb és újabb grafikai eljárások nem szoríthatják ki a régieket – a tollrajzot vagy a rézkarcot –, minden kifejezésmódnak megvan a létjogosultsága, ha hitelesíti minősége.

A magyar grafika számára Kondor által felfedezett düreri vagy még a Dürer előtti grafikai tradíció határozza meg Kovács Tamás korai, *Spies Faust*jához készített illusztrációinak formavilágát is, de nyomokban már megjelenik a későbbi lapjainak lényegét képező sajátos rajzmodor és az álmokat megörökítő, képzeletre, mesére, fantasztikumra épülő tematika is. Kovács ragyogó érzékkel jelenít meg meséket, fogékony mindenfajta fantasztikum iránt. Munkáinak nosztalgikus-idillikus költőiségét, a képzelet teremtette helyzetek, furcsa, bizarr figurák, álom alkotta szörnyek, madarak „naturális" ábrázolása adja. Az 1968-ban készült Spies-illusztrációiban is a mese ragadja meg a

2

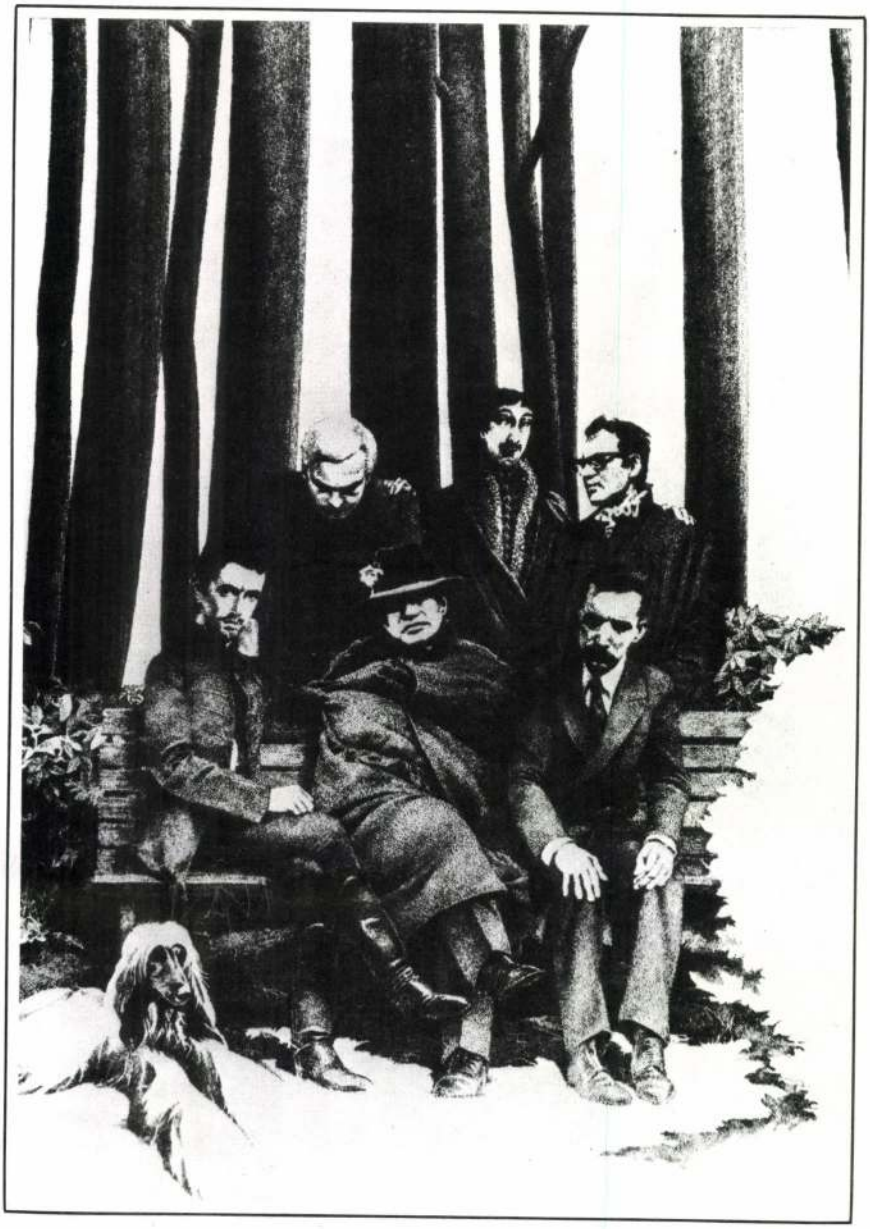

szerzőt, a fantasztikum: a lapon Faustus doktor két sárkány vontatta szekéren repül az űrben, alatta a már enyhén gömbölyödő föld, hegyekkel, tengerrel, a XVI. századi német metszetekről ismert, várfallal körülvett, tornyos városokkal. Szekerének mitológiai vonatkozásai – Héliosz napszekere – is vannak, de formája már nem erre utal, nem a barokk allegorikus, cifra égi hintaja, inkább egy XIX. század végi ősautomobilra emlékeztető jármű. 1969–70-ben már csodálatosan letisztult, kiforrott lapjaival találkozunk, amelyeken a stílbravúrok, a részletező előadásmód, az ezoterikus téma minőségjegy, de béklyó is egy kicsit. Hogy miért az? Ezen talán érdemes eltöprengeni, hiszen csak így értjük meg a stílusát és témavilágát megújítani akaró művész kitörési kísérleteit, amelyek mind a mai napig – egy-egy jól sikerült laptól

1 Kovács Tamás: Spies: Doktor Faustus-illusztráció, rézkarc, 18x23,5 cm, 1968 (fotó Somfai)
2 Kovács Tamás: Ady társaságban, rézkarc, 38x26,5 cm, 1977 (fotó Somfai)

3

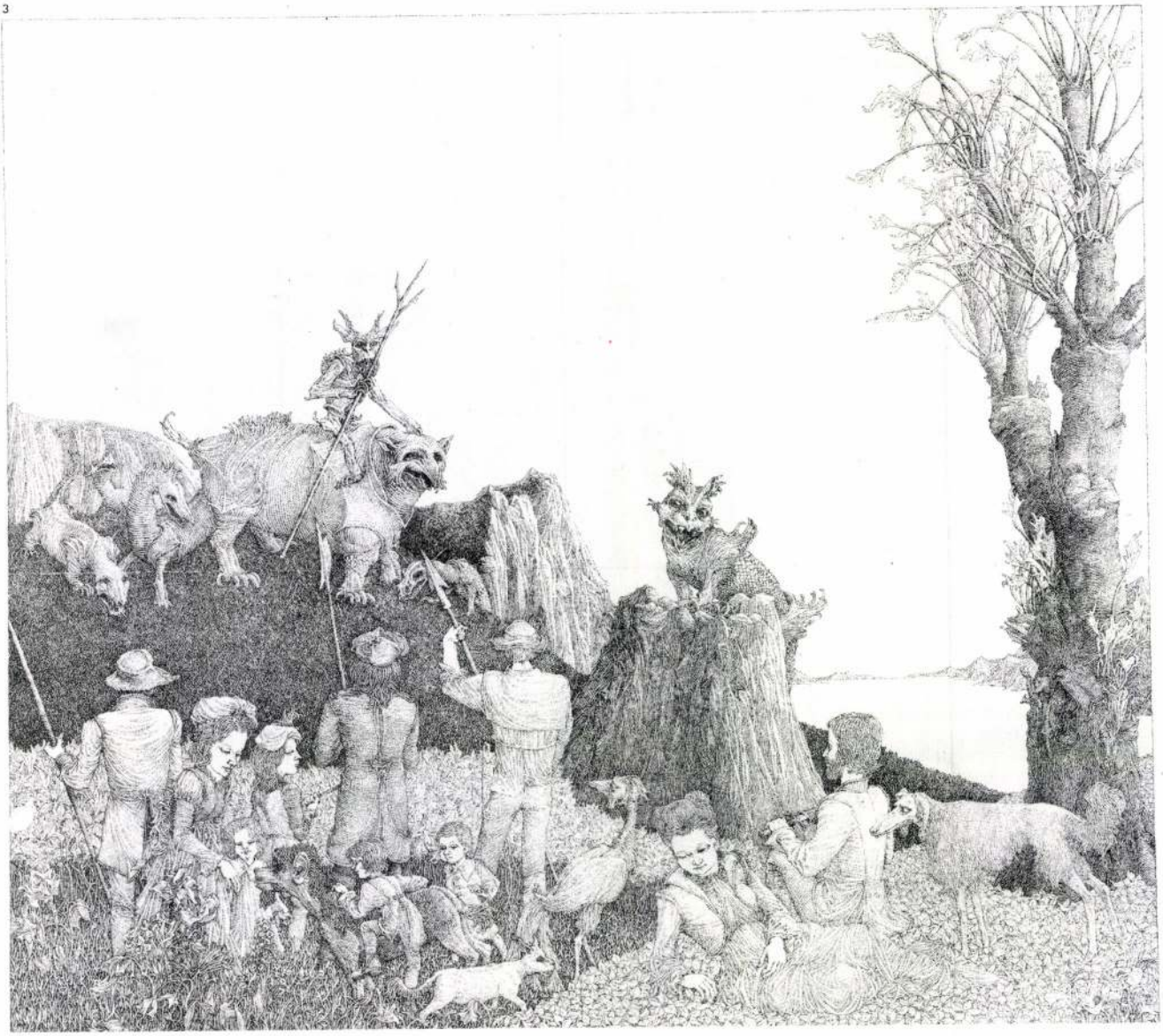

3 Kovács Tamás: Mesék II, rézkarc, 32x36,5 cm, 1971 (fotó Dévényi A.)
4 Kovács Tamás: Illusztráció ifj. Gaál Mózes Mildi meséi című könyvéhez, rézkarc, 19x13 cm, 1982 (fotó Somfai)

eltekintve – nem voltak olyan meggyőzőek, hogy érdemes lett volna elhagyni értük frappáns, kipróbált kifejezésmódját, melyben – véleményem szerint – még mindig óriási lehetőségek szunnyadnak.

A XIX. század második feléig, a modern művészet megszületéséig, nem nagyon volt rá példa, hogy a képzőművész a saját kifejezésmódjával színezett korstílust feladta volna egy újabbért, esetleg jelentősebben különbözött volna tőle alkotásmódja. Ez nem is történt meg mindaddig, amíg a látvány visszaadása, és nem a világ értelmezése vagy új formák teremtése lett az alkotó fő célja. A XX. század szülte az örökké kísérletező művészt, melynek prototípusa *Picasso,* a közmegegyezésen alapuló társadalmi normák, formák és stílusok felrúgója, az állandóan formát és stílust változtató zseni, az ezerarcú Próteusz, akinek csupán változékonysága állandó. De ő csak a művésztípusok egyik változatának a képviselője. A másik oldalon ott áll az állandóságot – akár még a monotónia vszélye árán is – vállaló *Chagall,* aki meghatározó fiatalkori élményanyagából szürrealizmusba hajló formákkal teremtett magánmitológiát. Kovács Tamás ez utóbbi művésztípushoz sorolható. S bár mindkét magatartás egyenlő értékű, hazai képzőművészeti életünkben mintha az állandóan újító személyiségeket tartanák többre. Sajnos sokakat a lemaradás mumusa hajszol újabb és újabb stílusváltásra, pedig ha ezek a változások nem az életműből következnek, bizony nem sokat érnek. Az örökös száguldás azután csak szétforgácsolja a művészpályákat. E kettősség között őrlődve Kovács is úgy érzi, újítani kellene. De hogy lehet ezt egyéniségét nem feladva megtenni? Megfogta a maga építette ezoterikus világ. A megújulás korántsem egyszerű: ha álomvilágát feladja, lehet, hogy elveszíti önmagát, ha ezt nem teszi, rásütik a monotónia bélyegét. A maga alkotta művészi világból való kitörési kísérlet volt az *Ady társaságban*

(1977). E lapon a kompozíció felépítése és kivitelezése maradt a régi, a téma azonban változott: konkrét társadalmi és művészeti kérdéseket megválaszoló „aktuális" művet igyekezett – sikerrel – alkotni a grafikus. A csoportkép kultúránk nagyjait vonultatja fel, mégsem apoteózis. Kovács Tamás nem tagadta meg játékos énjét sem: a parkban egy padon ülő, illetve mögötte álló Ady, József Attila, Latinovits, Kondor és társai mellé még egy groteszk kutyát is rajzolt, jelezve, hogy a panteont azért ő nem veszi olyan komolyan, és tisztelgése nem az értékhierarchiának, hanem az egyéni teljesítménynek szól. Okfejtésemet megerősítő példámat viszont joggal kifogásolhatja bárki, mondván, ez a lap megrendelésre, pályázatra készült, és a tematika is adott volt, így nem tekinthető spontán kitörési kísérletnek. Nem motiválták viszont külső körülmények – bár társainak munkái és a technikai feltételek szintén befolyásolhatták – makói kísérleteit. A művésztelepen főleg szita- és ofszetnyomással készülnek alkotások. Az első években itt készült szociológiai ihletettségű „írásos" portréi mégsem elég meggyőzőek, neki Somogyi Győzővel ellentétben nem kenyere a szociológia. Kivétel és méltán sikeres alkotás viszont az ofszettechnika lényegével dolgozó, a Kovács Tamás-i mesevilágot sem feladó, 1982-ben készült *Apám hagyatékából.* E lapon sikerült a direktséget sugalló ofszettechnikát és a sajátos, meséket, álmokat idéző alkotásmódját maradéktalanul egymáshoz alakítania, egységbe olvasztania. Itt a tollrajztól merőben eltérő, fotóra épülő ofszettechnikával is meg tudja ragadni a korábbi munkáira annyira jellemző álomvilágot. A grafika egy század eleji fénykép átrajzolása, átköltése, kiegészítése. Az eredeti fotón egy kisfiú ül eklektikus századfordulós műtermi környezetben, túl díszes vázát tartó posztamensen, lábát cirádás neobarokk székre támasztva. E fotográfiába rajzolt bele a művész: a fiúcska mögé monoklis, szalonkabátos kutyafejű instruktort, a talapzat elé pedig egy rút és bölcs hüllőembert.

De térjünk most már vissza azokhoz a finom, aprólékos kidolgozású, részletgazdag tollrajzokhoz, melyekkel Kovács kitűnik szinte minden tárlaton a mezőnyből. E nyomatok úgy születnek,hogy tollrajzait fotomechanikus eljárással lemezekre másolja át és a lemezről aztán meghatározott számú nyomat készül. A már bemutatott Doktor Faustus-illusztrációk után alkotói kiteljesedését hozták a *Vu Cseng-en Nyugati utazás* című könyvét illusztráló lapok. E munka nem volt megbízásos. Gyakori eset azonban az illusztráló művészek körében, hogy a szemléletükkel rokon irodalmi művekhez minden előzetes felkérés nélkül is készítenek rajzokat. A téma meseszerűsége, az egzotikus keleti világ megmozgatta a grafikus képzeletét, magával ragadta a XVI. századi kínai szerző fantasztikus története. Ezután 1970–72 között rajzolta *Mese*-sorozatát. A lapok technikája és a felvonultatott alakok kosztümjei a század eleji illusztrációk világát idézik. Sokan lapozgattuk gyermekfejjel az otthon megőrzött, az 1900-as években kiadott Verne-köteteket, s miközben olvastunk, megcsodáltuk a válogatott kalandokat megörökítő metszeteket. A Mese-sorozat egy emberöltővel később készült lapjai éppen úgy lekötik figyelmünket, mint a nyiladozó értelemmel lapozgatott könyvillusztrációk: megcsodáljuk briliáns technikai megoldásaikat, választékos előadásmódjukat és képzelet szülte tematikájukat. Az egyiken férfi, nő és két gyerek sétál kies környezetben, mellettük fura, kecskére emlékeztető állat és Poe félelmetes és bölcs hollóját idéző madár *(Mese I.)*. Egy másik lapon játszó gyerekek és rájuk felügyelő nők körül ólálkodnak bizarr, prehisztorikus korokból feltámadt szörnyek, de még mielőtt megtörténne a tragédia, rátámadnának a gondtalan csoportra, már ott is vannak a férfiak lándzsákkal és kardokkal, hogy

4

5

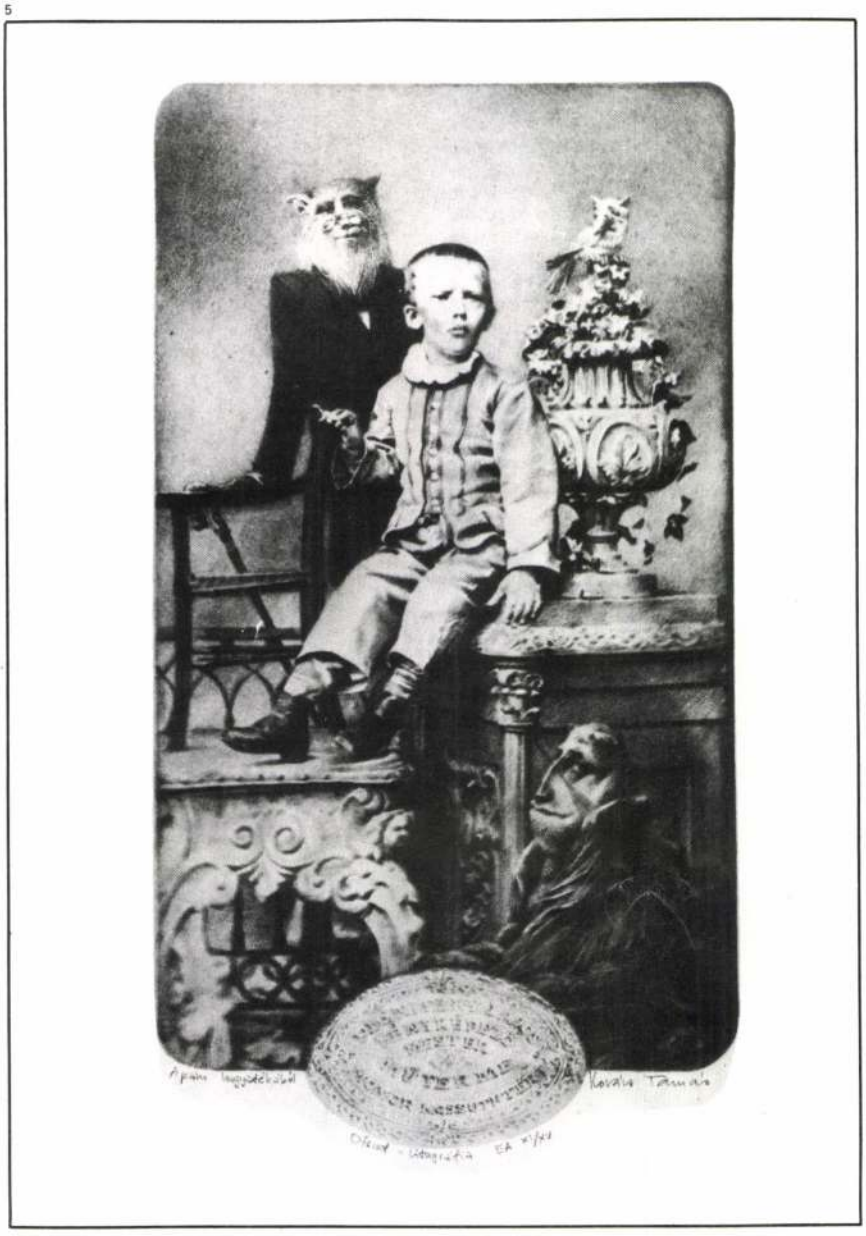

5 Kovács Tamás: Apám hagyatékából, ofszet, litográfia, 41x29 cm, 1982 (fotó Farkas Á.)

megvédjék szeretteiket *(Mesék II.)*. A grafikus magával ragadó fantáziája mellett, a részletek mestere is. Ilyen részletgazdagságot, a fűnek, fáknak, virágoknak aprólékos kidolgozását, a részletekbe való belefeledkezést, ilyen önfeledt örömet az itáliai trecento festőinek tájábrázolásain figyelhetünk meg. Kovács Tamás tájábrázolásai ugyan minden naivitástól mentesek, de éppen úgy átértelmezi, a maga képére formálja a természetet, mint korai elődei. Tájai nem naturálisak, inkább olyanok, mint amilyenekről álmodni szoktunk. A természetben fellelhető mintáikkal csak azért hasonlítjuk össze őket, hogy a különbségek még inkább előtérbe kerüljenek. A mesesorozat előadásmódja idillikus, de a felhőtlen idillt mindig fenyegeti valami, így nem andalít el bennünket, hanem rádöbbent arra, hogy a boldogságot mindig megzavarhatja valami. E lapokon a derű a lét meghatározója, konkrét veszélyek megzavarhatják ugyan, de meg nem semmisíthetik. Az ártatlanokat széttépni akaró szörnyek fantasztikus voltukban is konkrétumok, tehát nem az ontológikus szorongás jelképei, nem a veszélyekkel teli világba vetett parányi egyed kiszolgáltatottságára utalnak, hanem a megfogható-, eltávolítható mindennapi problémákra.

Külön kell szólnom a grafikus illusztrációs tevékenységéről, hiszen az elmúlt tíz évben sok szép, igényes rajzot készített, főleg a bibliofil kiadásaira mindig is nagy gondot fordító Helikon Kiadónak. Kovács Tamás illusztrációs módszerére jellemző – és munkáit ez is rokonítja a századelejiekkel –, hogy szituációkat jelenít meg, a maga sajátosan nosztalgikus, álmokat, csodákat életrehívó míves stílusával. Méltán sikeresek tehát illusztrációi: Goethe *Wertheréhez*, Lessing *Bölcs Nathan*jához vagy Dugonics András *Cserei* című magyarításához készült rajzai. A fantasztikum vonzotta legújabb munkájához, ifj. Gaál Mózes elfeledett és most újra felfedezett, *Mildi meséi* című könyvéhez is.

Hogy mi készteti a grafikust illusztrálásra? Legyünk prózaiak: sokszor a megélhetés. Az illusztrátorok a mások művei iránt alázattal viseltető grafikusok, akik amellett, hogy interpretálnak, saját egyéniségüket is bele tudják vinni munkáikba. Nem véletlen persze, hogy egyéniségükhöz közel álló irodalmi műveket választanak. Jó példái ennek Szemethy Szentkuthy-illusztrációi, ahol a grafikus az író barokkos mondatindáit, jelzőhalmozásait – tehát a mű jellegét – jól tudta érzékeltetni tárgyakkal telezsúfolt intellektuális-szürreális nyomatain.

Ha a nyolcvanas évek elejéről visszapillantunk, és a honi grafika elmúlt tíz évének termését szemléljük, megállapíthatjuk, hogy míg a hatvanas éveket a tárgyszeretet és a mívesség jellemezte leginkább, a hetvenes éveket már a fotó – főleg az évtized közepétől –, addig úgy tűnik, a nyolcvanas évek az érzelmeké, az emocionalitásé lesznek. Míg ha a technika szemszögéből nézzük ezt az alig több mint egy évtizedes fejlődést, a sokszorosított munkáktól az egyedi művek irányába történő mozgást figyelhetünk meg. Természetesen abszolút helyes diagnózist nem adhatunk, hiszen több stílus, kifejezésmód él egymás mellett, fejlődik, versenyez; és ez így is van jól. De ebből a sokszínű mezőnyből is kitűnik Kovács Tamás egyéni hangú, színvonalas művészete.

Lóska Lajos

Szervátiusz Tibor: Napisten ébredése,
bronz, 42x32x26 cm, 1973
(fotó Somfai)

Rétfalvi Sándor: Nagy hasú táj,
bronz, 30x50 cm, 1981
(fotó Somfai)

Két évtized

Hitelesség, történelmi háttérrel

Beszélgetés Szervátiusz Tiborral

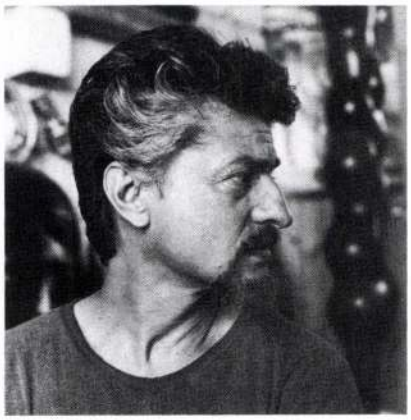

(fotók Somfai)

– Erdélyi kézműves család sarjaként láttad meg a napvilágot, szobrászműteremben nevelkedtél, mégis első vonzalmad az orvosi pálya felé irányított. Lehetséges, hogy az emberi test anatómiája iránti érdeklődés ilyen kerülő utakon jut kifejezésre?

– Valóban, családomban élt a kézműves hagyomány. Őseim Kolozsvár városának mesterei: kerekesek, asztalosok, lakatosok, kovácsok. Anyai ágon a városban lakó tősgyökeres magyarok révén földműves ősök leszármazottja is vagyok. Apám is kerekesként kezdte, majd valami belső kényszertől sarkallva faragni kezdett. Pénz nélkül, egy oldalszalonnával, húszéves korában Párizsba ment, ahol egy kitűnő, konstruktív művészetet oktató szabad iskolában szobrásszá képezte magát.

Én a nagy gazdasági válság közepette születtem szegény, kisebbségi sorban élő művészcsaládban. Egyéves koromban egy véső a gyalupadról lecsúszva a fejembe állt. Ezt apám különös jelnek vélve azt mondta: na fiam, téged megkeresztelt a szerszám, már látom, te is szobrász leszel.

Ilyen előzmények után furcsa módon mégis orvosnak készültem. A felvételin, Marosvásárhelyt „kispolgári" származásom miatt azonban elutasítottak. Ebben most már én is a sors kezét láttam, s beiratkoztam a kolozsvári újonnan létesített, akkor még a Magyar Művészeti Intézet nevet viselő képzőművészeti főiskolára.

– Hogy az ötvenes évek elején milyen volt a főiskolai képzés Magyarországon, azt jobbára ismerjük, de keveset tudunk arról, hogy milyen volt Romániában.

– Főiskolás éveim alatt Romániában is javában dühöngött a „szocreál". Ez természetesen fejlődésemre is rányomta bélyegét. Stílust, módszert nem tanultunk, a legnagyobb alázattal, szolgai módon kellett a természetet utánozni. A mesterség titkainak elsajátításában ebből sok előny is származott. A tanárok nemigen korrigáltak, stílusukat – mivel nem volt – nem kényszerítették ránk, mindenkire rá volt bízva, hogy milyen mértékben vesz részt a munkában. Én tevékenyen dolgoztam, szabad időmben faragtam, majd később, főiskolás létemre nekem is volt „szocreál"-korszakom: néhány nagy sikerű, tematikus kompozíciót készítettem. Szerencsére ez a korszak rövid ideig tartott, a „szocreál"-keretet szűknek éreztem, s diplomamunkámban, egy nagyméretű ülő Ady-szoborban, már a szobrászat lényeges, nagy összefüggéseit kerestem. Magam előtt látom első kolozsmonostori, mészkőből faragott önarcképemet, egy induló fiatalembernek, az ösztönre támaszkodó egyszerű, tömör megnyilatkozását, s azt, hogy miként tudta elrontani mindezt bennem egy, a művészet számára kigondolt téves elképzelés, s mekkora harcot kellett vívnom magammal azért, hogy ettől megszabadulva, ismét megtalálhassam énemet.

Harmadéves voltam, mikor első, igazi kompozícióim megszülettek. 1953-ban a *Dózsa*, majd *Dózsa György kivégzése*. Ezután *Beloiannisz kivégzése* következett: egy várfal sarkában állott a térben az elítélt, bekötött szemmel. Vele szemben a kivégző osztag, a falakon ablak, rács. Most, hogy visszagondolok, látom, hogy az ott megjelenő formai és kompozíciós kérdések milyen nagy teret kaptak később a nyugati művészetben.

– Fennmaradtak ezek a szobrok?

– Az önarcképek műtermemben vannak, a *Dózsa* első változata Kolozsvárt, a *Beloiannisz*t már diákkoromban összetörtem.

– Mi késztetett e drasztikus lépésre?

– Az volt az érzésem, hogy ezzel az elgondolással túlságosan belekapcsolódtam egy számomra idegen gondolatba, s a laza szerkezetű kompozíció semmiképpen sem illett elképzeléseimbe. A szobrászatnak akkor már másfajta belső magját, szerkezetét kerestem.

A Dózsa-szobor hazai gyökérből táplálkozott, megfogalmazását belső kényszertől hajtva szükségesnek, elkerülhetetlennek éreztem. A frontálisan álló, széttett lábú, kardot markoló szobor még megfelelt a konvencióknak. Felületkezelése – láncingét is megmintáztam – emlékeztetett *Fadrusz János Mátyás-emlékmű*vének mellékalakjaira. Nem sokkal később, 1953-ban megmintáztam a *Dózsa György kivégzése* első változatát. Ez már az enyém volt, ízig-vérig gondolataimat hordozta. Dózsa ül a tüzes trónon, társai rágják, marják a parasztvezér húsát.

– A főiskola után milyen hatások formálták szemléletedet?

– Elsősorban Ady, kinek verseit, prózáját bibliaként olvastam. Ady-kötetemnek fából borítót faragtam, rajta a költő arca, „író a hadak útján". Amit Ady-ban olvastam, azzal gyerekkoromban már találkoztam erdélyi barangolásaim során. Erdélyt én nem a néprajzos szemével, kívülről láttam, ott születtem, benne éltem. Egy példát mondanék: gyermekkoromban Csíkmenaságról a havasokon át többször is mezítláb, ősi Mária-énekeket énekelve, nehéz kereszteket, templomi zászlókat cipelve, harangokat lóbálva gyalogoltam a tizenhat kilométerre levő Csíksomlyóra, a híres búcsúhelyre, a székely nép nagy gyülekezőjébe. A Jézus-hágón háromnégyszáz éves düledező kőkeresztek, faragott Krisztusok között kapaszkodtunk a csodatévő kápolnához. Micsoda élmény volt, múlt, jelen, pogány hagyomány és

kereszténység, kelet és nyugat keveredése. A csángók a búcsú napjának hajnalán a Mária-kultusz jegyében, Mária-énekeket énekelve a felkelő napot köszöntötték térdre borulva a hegytetőn. Vajon nem így és ezért találkozott Ady és Bartók életművében is Kelet és Nyugat, ősiség és XX. század?

De megéltem az erdélyi nép minden gondját-baját. Megismertem örömét, bánatát, dalait, táncait, balladás múltját és jelenét. Sokat laktam falun, a mezítlábas falusi gyerekek életét éltem. Bicskával kicsi bálványokat faragtam a havasokból lezúduló patakok partján. Az ékrovásos ornamentikát mesteri módon ismertem és faragtam. Székelykaput készítettem 1946-ban Medvés községben. Talán legnagyobb hatással rám mégis a csángóság több ezer éves emlékeket ébresztő zenéje, éneke, s ma is a Halotti beszéd korát idéző nyelve volt. S a táj, az erdélyi havasok, a völgyekben meghúzódó falvak látványa.

Kamaszkorom nagy nevelő iskolája a háború volt. Itt, Budapesten éltem meg szóban el nem mondható borzalmait, belém rögződtek a szörnyűséges látványok, a rettegés, a félelem. Talán ez a Dózsa-szobrok alapélménye?

Ilyen körülmények között élve, már főiskolás koromban megfogalmaztam, hogy én elkötelezem magam ennek a nehéz sorsnak, életnek, s ha Erdélyben magyarnak születtem, a művészetet is anyanyelvemen kell beszélnem, művészetet magyart, de egyetemesen emberit kell teremtenem. Olyan művészetet, mely a hagyományokban gyökerezik, felmutatja ennek a népnek múltját, jelenét, sorsát, élethalálharcát, veszteségeit, sok bukását, de a bukásokon is túlmutató hitét az életben, a megmaradásban, az ember, az emberi szellem elpusztíthatatlanságában.

– *De ezeknek az eszméknek formákban, síkokban, szerkezetekben, téri látványban kell alakot ölteniük. Az erdélyi szobrászi hagyományokról keveset tudunk, a gótika és a huszadik század közötti hiátust alig tudjuk nevekkel kitölteni. Milyen szobrászi hagyományból indultál ki önálló stílusodat keresve?*

– 1962-ben írtam le az Utunkban, hogy a Kolozsvári testvérek óta apám Erdély első jelentős szobrásza. Az űrt, mely valóban nagy, csak néhány vándor barokk mester munkássága tölti ki. A történelem sohasem kedvezett Erdélyben a művészet virágzásának. Sok, kiindulásra alkalmas lehetőséget ilyen módon én sem találtam magam körül. Az emberi magatartásomat, művészi hitvallásomat meghatározó tényezőkről már beszéltem, ehhez azonban megfelelő formát is kellett találnom, s azt hiszem, a művészetben szinte ez a legfontosabb feladat.

Erdélyben annak idején meglehetősen el voltam zárva a világtól. Utazni nem lehetett, információk nem érkeztek, a művészettörténelmet az impresszionizmussal bezárólag tanultuk. Magamra voltam utalva, sok mindenben magamnak kellett határoznom, döntenem. A szocreál kereteit már tanulmányi éveim vége felé szűknek éreztem, ezt bizonyítja tömör formákra épített diplomamunkám, a háromméteres, ülő *Ady-szobor,* amely a cipőfűzőt is kötelezően megmintázó korszakban valóban forradalmi tett volt. Próbálkoztam, kísérleteztem, kerestem magamnak a formát, szerkezetet, anyagszerűséget, a felület kezelését. Indulásomat nehezítette, hogy mellettem állt apám, a már érett, ismert, kiforrott stílussal rendelkező szobrász. Műtermében nőttem fel, tőle tanultam fát faragni, vésőt fenni, az anyagot ismerni, szeretni. Jelenléte nyomasztó, dermesztő volt számomra. Rövidesen döntenem kellett. Mivel apám művészetét igen szerettem, úgy gondoltam, hogy amit ő magának megteremtett, kialakított, meg kell hagynom neki. Azt továbbra is ő alakítsa, fejlessze magának. Én más korban születtem, más generációhoz tartozom, más az idegrendszerem, anyám révén más géneket is örököltem. A gyökerek, a célok lehetnek közösek, de harcomat a magam művészetéért meg kell harcolnom. Ez bizony kemény küzdelem volt. Eleve lemondtam a domborműről, a felületek színezéséről, a női aktok faragásáról. A kő megmunkálásában ez már korábban sikerült. Döntő fontosságú volt a *Kalotaszegi menyecske,* egy kalotaszegi parasztasszony gyönyörű feje után készített tanulmányból 1955-ben kolozsmonostori mészkőbe faragott fej. Tömör, a fej domborzatát minimálisra csökkentő, sejtelmes formákkal, csiszolt felületekkel faragott szobor. Azért mondom, szobor, mert már nem portré, inkább kollektív jelentéseket hordozó. A tartományi tárlaton holdvilágnak titulálták, s ha belegondolok, a szocreál ízlésének bűvöletében valóban szokatlanul is hatott, én viszont fejlődésemben fordulópontnak tartom. Valamit megtaláltam, ami az *Ady* folytatása, amiből kiépültek későbbi, nagy tömör formákat hordozó szobraim, létportréim, kicsi bálványaim.

Mi hatott rám ezzel kapcsolatban? Elsősorban az erdélyi és moldvai parasztemberek tömör szépségű feje. Az asszonyok orcája a pofacsontra feszül, a pártás lányok homlokán fénylik a bőr. Biztosan hatott az egyiptomi szobrászat formarendszere, anyagismerete, időtlensége. Az erdélyi népi faragások, népi ornamentika,

1

2

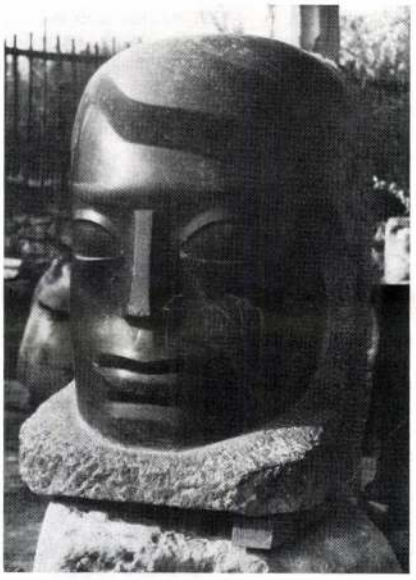

3

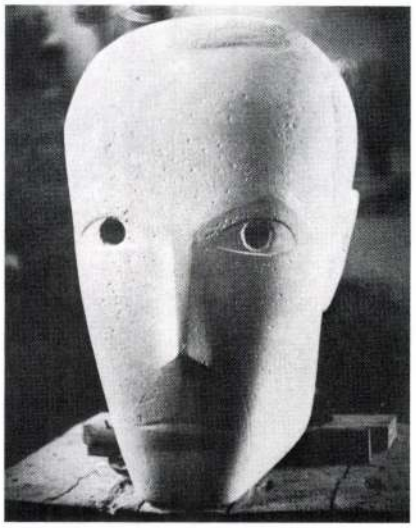

1 Szervátiusz Tibor: Kalotaszegi menyecske, mészkő, 40x30x35 cm, 1955
2 Szervátiusz Tibor: Ady-fej, andezit, 50x80x40 cm, 1956–68 (fotó Szervátiusz T.)
3 Szervátiusz Tibor: Bartók, mészkő, 75x40x70 cm, 1965 (fotó Szervátiusz T.)

4

melynek ékrovásos jellegéből később kialakult nagy szobraim fecskefarkú vésővel sűrűn szántott felülete, s az erdélyi kapukon látható nap motívumok, a magyar nép ősi jelrendszere által ihletett *Napsorozat*. De talán leginkább a székelyföldi régi kőkeresztek primitív szépségű Krisztusai, s végül látványnál is fontosabb belső kényszer, ami engem is ilyen formai rokonság irányába indított.

1954-től kezdve sokszor jártam Kalotaszegen. „Pompás magyarok templomból jövet, mentek át a Kalota folyón" írja Ady versében. Ez a látvány fogadott engem is, amikor egy nagypéntek napján először ott jártam. A kék, zöld, fekete színek gyászos orgiájánál csak az emberek büszke méltósága volt szebb. Ez lett alapja kis szobraim belső tartásának, bálványszerűségének. A kalotaszegi lányok kendővel, virággal a kezükben, fejükön nehéz pártát viselve állnak, mint a bálványok, az oszlopok. Mozdulatlanok, szépek, titokzatosak. Egész sorozat született ebből az élményből, először cserépben, eleinte még lazább festőibb felülettel, majd fából, kőből a *Kalotaszegi menyecske* eredményeinek felhasználásával, egyre tömörebben.

1958-ban, eddigi életem egyetlen külföldi útja során eljutottam az Ermitázsba is. Ekkor nyitották meg a múzeum egy új részlegét, a teljes épségben konzerválódott 2400 éves pazirki lelet, egy szkíta királysír teljes anyagát tartalmazó kiállítást. Megdöbbenve néztem a székely színvilágot hordozó ismerős motívumokat, az életfát, a tulipánokat a rátétes technikával készített nemeztakarón, de még fontosabb volt számomra a folyosón kiállított ún. kunbabák sorozata. Mintha moldvai csángómagyar asszonyok ülnének kapujuk előtt a padon, az ő kezükben is kendő vagy virág – ültek, legfennebb sejtelmesen mosolyogtak. Felületük csiszolt, plasztikai értékeik redukáltak, tömbszerűek, a részletek az egészben mégis igen fontosak. A látvány megerősített eddigi fejlődésem helyességében, a kicsi bálványaim, létportréim alakulásában.

1956-ban sokat faragtam: az első nagy *Ady-fej*et, a *Madéfalvi veszedelem* első változatát, néhány parasztfejet. 1957 és 58-ban Kallós Zoltánnal gyalog bejártuk egész Moldvát, a csángóföldet. Sokat rajzoltam, mintáztam szép, kemény szerkezetű parasztfejeket. A tapasztalatokat levonva, elhagytam azt a véső- és felületkezelést, amelyet apám használt, a szobrot most már fában is nagy tömör síkokból, formákból, csiszolt felületekből építettem. E megtalált kincsek birtoklásának örömében ezekben az években igen sokat dolgoztam, faragtam, tömörítettem a formákat, csiszoltam a felületeket, egyre nagyobb erőket, feszültségeket szorítva az anyagba. 1956-ban kezdtem el az andezitbe faragott *Ady-fej*et is, melyet tizenhárom évig érleltem, fejlesztettem.

– *Ebben a szobrászi világban különféle vonulatokat ismerhettünk meg a budapesti kiállításon. Az egyik a magyar történelem balladákban gyökerező drámai sorozata, a másik a portrék együttese, míg a harmadikba a kultikus szobrokat sorolom, és ezen belül is elkülöníteném a* Napisten-*szobrokat. Ez utóbbiak formailag elválnak a hitelességre törekvő ábrázolásoktól, szinte az volt a benyomásom, hogy ezek a szögekből kirakott szobrok valamely konstruktív kiállításon is megállnák helyüket.*

– Nem volt érzékem a túl egyedi keresésére. Inkább kollektív élmények, tartalmak éltek bennem. A portrét mint műfajt nem műveltem, a XX. század művészetében létét nem tartom jogosnak. *Ady*, majd *Bartók* megfaragására sem a portrékészítés igénye készt ett. Inkább magam mellett akartam lát zok fizikai valóját, tudni azok szellemét, kiket nagyon szerettem. Ez a helyes meghatározás, mert a követ csak addig faragtam, koptattam, míg az Adyra vagy Bartókra jellemző tömeget, arányokat vett fel: az anyag mintha az idők geológiai folyamatában Adynak, Bartóknak született volna, már csak rájuk hasonlított és senki másra. Faragás, csiszolás közben azonban az anyagba kényszerítettem azt a vitális erőt, feszültséget, szellemiséget, melyet ők magukban hordoztak, s amely nekem is tulajdonképpen fontos volt. A *Móricz* ezek mellé megbízásként, de hasonló értelmezésben párosult. Én létportrénak nevezem őket.

– *Mindeddig a hagyományokról, a hazai gyökérzet tápláló erejéről beszéltünk, de fontos lenne tudni azt is, hogyan és*

5

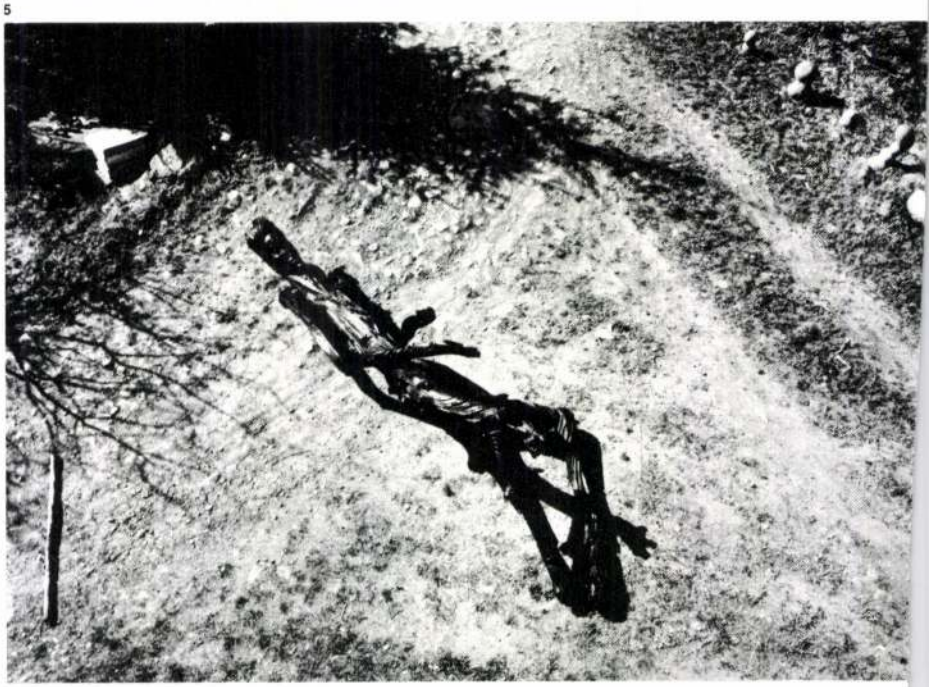

4 Szervátiusz Tibor: Csángó menyasszony bodzafa, 65x20x20 cm, 1968 (fotó Somfai)
5 Szervátiusz Tibor: Petőfi Erdélyben, égetett szilfa, 430x110x120 cm, 1974 (fotó Szervátiusz T.)
6 Szervátiusz Tibor: Petőfi halála, égetett tölgy, 350x75x75 cm, 1973 (fotó Korniss)
7 Szervátiusz Tibor: Ispánkút, bronz, 60x8x7 cm, 1977 (fotó Somfai)

6

mikor találkoztál a kortárs európai művészettel, és milyen reakciókat váltott ki belőled?

– Erdélyben a történelem sokszor különös dolgokat produkál, menetét hullámhegyek és hullámvölgyek váltakozása jelzi. Ilyen hullámvölgybe kerülve jórészt abba kellett hagynom mindazt, amit eddig kialakítottam. Olyan zártságban éltünk, mint kőkorszaki ember a barlangjában. Utazni nem lehetett. Néhány könyv állott rendelkezésemre, amiből megismertem Egyiptomot, *Medgyessyt*, *Donatellót*, *Michelangelót*. A sokszor emlegetett *Brâncusi*ról már hallottunk, de egyelőre mint a dekadencia elrettentő példáját emlegették. Lassan érkeztek külföldi vándorok, nyugatról művésztársak, sokat meséltek, egy-egy albumot hoztak ajándékba. Így kiderült, hogy az örök teremtőerő nem állott meg az impresszionizmusnál, sőt, néhány évtized alatt a formák végtelen variációját, s a variálhatóság lehetőségét bontotta ki. Mindez a felfedezett újdonság erejével, mint mindenkire, rám is hatott. új pályára kényszerülve menekülésként is ebbe próbáltam megkapaszkodni. 1959-et írtak ekkor. Ezt a mintegy három évig tartó időszakot a kísérletezés korszakának tartom. Új anyagokat, technikákat, formai lehetőségeket próbáltam ki. Jó, hogy jött, mert felszabadított bennem sok mindent, megindította bennem a XX. századi elkötelezettség gondolatát. Ott köztudomású volt, hogy én voltam ennek úttörője, kovásza, első képviselője. Ilyen jellegű szobraimat akkor még dugdosnom kellett. Mindig elrejtve, ronggyal letakarva állottak a műteremben. Néhány év elteltével legfelső döntéssel intézményesen is eltörölték a „szocreált", egyben a művészet szabad kibontakozását is meghirdetve. Rövidesen ebből is le kellett vonnom a tanulságokat. Tehát: 1959-ben szilvafából *Önarcképet* készítettem, nagyobb változata lett volna ez egy már korábbinak. Megtetszett nekem a forma alakulása, így a nyakat levágtam róla. A fej kinagyolt formáját megőrizve, azt stilizálni csiszolni kezdtem. Rossz érzéssel vettem észre, hogy *Modiglianira* emlékeztet. Tovább egyszerűsítettem, fejlesztettem, csiszoltam, s máris Brâncuşinál tartottam. Ugyanígy jártam a konstruktív, a szimultanista s más kísérletezéseimmel is. A levont tanulság az volt, hogy ismét a magam lábán kell megállnom. Nem szabad megkésve átvennem olyan elképzeléseket, melyeket máshol, más körülmények között már kialakítottak. Vissza kell térnem ismét a gyökerekhez, melyekhez sorsom engem is kötött, melyhez a Duna mente bőven szolgáltatott élményt, s melynek felmutatását a szűkebb pátriámban élő emberek tőlem elvárták, sőt számon is kérték.

Mindez a művészet nyelvére átfordítva egy görbe vonalú rendet kínált a nyugati világ egyenes vonalú geometriájával szemben. Én a természetet, a sorsot, a történelmet, a népi ornamentika lágyan hajló vonalrendszerét tudtam magam mellett, a nyugati művész pedig a fejlett technikán, civilizáción, a felhőkarcolók világán keresztül az egyenes vonalú geometriai rendet. Az egyik a század szellemi arculata, a másik racionális formavilág. Ezért maradt idegen az, ami kizárólagosan nyugatról jött. A kísérletezésekből azonban sokat tanultam, főleg azt, hogy a magammal szembeni őszinteség talán mindennél fontosabb, s hogy az egyetemes emberi felé a Duna mente szellemi és formai hagyatékából kiindulva próbáljak közeledni. Következtetést csak a magam számára vonhatok le, de úgy érzem, ez Bartók ránk hagyott öröksége, a bartóki gondolat.

– *Milyen kapcsolatod alakult ki a kortárs magyar szobrászattal?*

– Utazni nem lehetett, így a kapcsolat sokszor a Művészet néhány példányára, egy-egy, a „szocreált" népszerűsítő kiadványra szorítkozott. *Medgyessyt*, *Mészáros Lászlót* tartottam nagy magyar szobrásznak. A háború után 1962-ben látogattam el először Magyarországra. Említettem, hogy 1959-től próbáltam nyitni Nyugat és a XX. század felé. Sok műterembe ellátogattam, új kísérletezéseim eredményeit bemutató fotóimmal sok vitát váltottam ki a nagyrészt még a „szocreál" malomkövei között őrlődő kollégáim között. Természetesen az itteni művészi élet teljes keresztmetszetét felmérni nem tudtam.

7

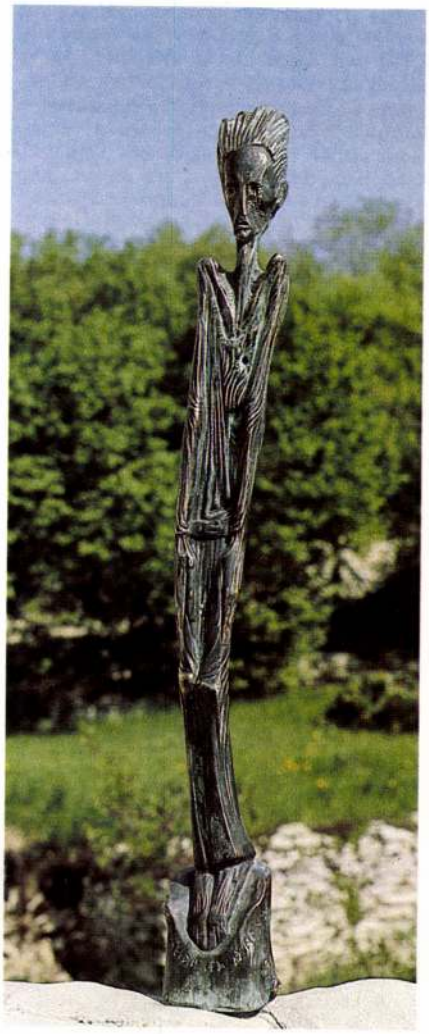

Én csak néhány éve élek itt. Pontos adatok, információk hiányában néhány, kiállításomról írt kritikában tárgyi tévedések fordulnak elő. Hatások, kölcsönhatások kimutatása időrendben sem igazolható. Valakiről bármit lehet írni, de a tárgyi tévedések igazságtalanok, sőt bántóak is lehetnek. Jó volna tisztázni, mit tettem, és azt, mikor tettem. Miközben én újra a gyökerekhez tértem vissza, itt is bekövetkezett a Nyugat fele való teljes nyitás korszaka. Ettől kezdve inkább írókkal, filmesekkel kerestük kölcsönösen egymással a kapcsolatot. Ők hittek azokban a gondolatokban, egy nép közös szellemi arculatának fontosságában, melyről már többször is beszéltem.

Egy ismerősöm korábbi elbeszélése alapján lemezt domborítani és hegeszteni 1960-ban kezdtem el *Megyeri Barna* példájára, kivel néhány év múlva személyesen is megismerkedtem. Olvasztottam, informel módon csepegtettem a fémet, majd ebből oszlopokat kezdtem építeni, közben hegeszteni tanultam, és kutattam a hegesztés adta lehetőségeket. 1961-ben vaslemezből nagyméretű dekoratív leányfejet domborítottam, hegesztettem. Ez most a Kolozsvári Művészeti Múzeum tulajdona. Szintén 1961-ből valók első, küllőkből kialakított spiráltémáim, melyeket 1968, 1970, 1972-ben kifejlesztettem, *Ördögszekér, Tejút, Napisten kedve* címen. 1968-ban készült a *Napisten rendje, Napisten haragja* és a *Fogoly Napisten*. Ezek közül a *Napisten rendje* a kolozsvári, a *Tejút* a nagyváradi múzeum tulajdona. Ennek a sorozatnak része a kolozsvári múzeum tulajdonában levő 1970-ben készült márvány *Eufonia*, valamint a *Napisten ébredése* és a *Napisten szerelme*. Kísérletezéseim eredményeként megtartottam a lehetőségét annak, hogy formát a valóság szabad asszociálásával is lehet létrehozni. Ezek a formáim nem absztrakt szobrok, inkább elvont gondolatok: jelek. Nevezetesen a napnak, a magyarság ősi szimbólumának formai megfogalmazásai. 1963-ban készült a vasból hegesztett *Prelúdium*, 1964-ben a *Börtön*. 1965 és 67 között a *Kolozsvári Krisztus*, a *Dózsa* formai elődje, 1968-ban a *Madéfalvi veszedelem* hárommétereres változata. 1962-ben első megbízásom a lemezből hajlított, hegesztett, Szamosújvárt felállított szökőkút. 1968 és 72 között a domborított, hegesztett *Dózsa György kivégzése*. A Petőfi-változatok ennek lettek volna folytatásai, de anyag vásárlására sem pénzem, sem hivatalos engedélyem nem volt.

Ami a lemez megmunkálását illeti, a *Leányfej* alakítása közben már rájöttem, hogy dobozszerű zárt formák létrehozása a rajta logikátlanul elhelyezkedő varratokkal nehézkes, csak a bronzöntést helyettesítő lehetőség. Én a tűzből, az anyag olvadásából, összeillesztésének lehetőségeiből indultam ki. A szobor részletekből épül, mint egy híd, mint egy épület vasváza. A részletek, miként az egész is, körüljárhatóak a térben. A varrat ilyen módon eltűnik, illetve a szemlélet szerves részévé válik.

– *Az ilyen nagyméretű szobrok köztéri munkákként, állami megbízásra készülnek itthon, hiszen egy-egy monumentális plasztika kivitelezése meghaladná a művész anyagi erejét. Milyen kapcsolatban álltál az állami megrendelővel Erdélyben?*

– Helyzetem rendhagyó volt. Szemléletem kívül esett azok körén, akik az állami megbízásokat osztották, illetve teljesítették. Nehéz anyagi feltételek között dolgoztam, mindig magamra voltam utalva. Ez azonban függetlenséget, bizonyos szabadságot biztosított számomra az alkotásokban.

– *Állami megbízást nem is kaptál?*

– 1962-ben pályázaton vettem részt, és a szamosújvári szökőkút elkészítésével engem bíztak meg. 1963-ban a kolozsvári Állami Magyar Színház megrendelésére elkészítettem *Móricz Zsigmond* portréját. Ezután és ezeken kívül ott semmiféle állami megbízást nem kaptam.

– *De térjünk vissza a hegesztéses eljárásra, mely számodra a nagy lehetőséget ígérte. Hegesztett szobraidhoz készítettél-e tervet, vagy a felépítés improvizatív módszerével haladtál előre?*

– A *Dózsa* formai alapját hegesztéssel végzett kísérletezéseim, elsősorban a *Börtön* és a *Krisztus* képezték. Kompozíciós magja Dózsa-szobraim variációin keresztül érlelődött. Nagy *Dózsa*-szobromhoz vázlatot, tervet de még egy kis rajzot sem készítettem. Az egésznek a víziója állandóan előttem lebegett, a benne rejlő feszültséget magamban hordoztam, s ezt fejlődése alatt napokon, hónapokon, éveken át meg is tartottam. Határozott szemlélet alapján illesztettem egymás mellé a kialakított részleteket, a felületkezelés, a hegesztés, a fém olvasztása, csorgatása spontán módon, szinte gesztusszerűen, de mégis az egész rendjének törvényei szerint alakult. Egy áttört plasztikai rendszer, melyet kívül-belül átjár és körülölel az atmoszféra.

– *A Dózsa- és Petőfi-szobrok végig-*

8

9

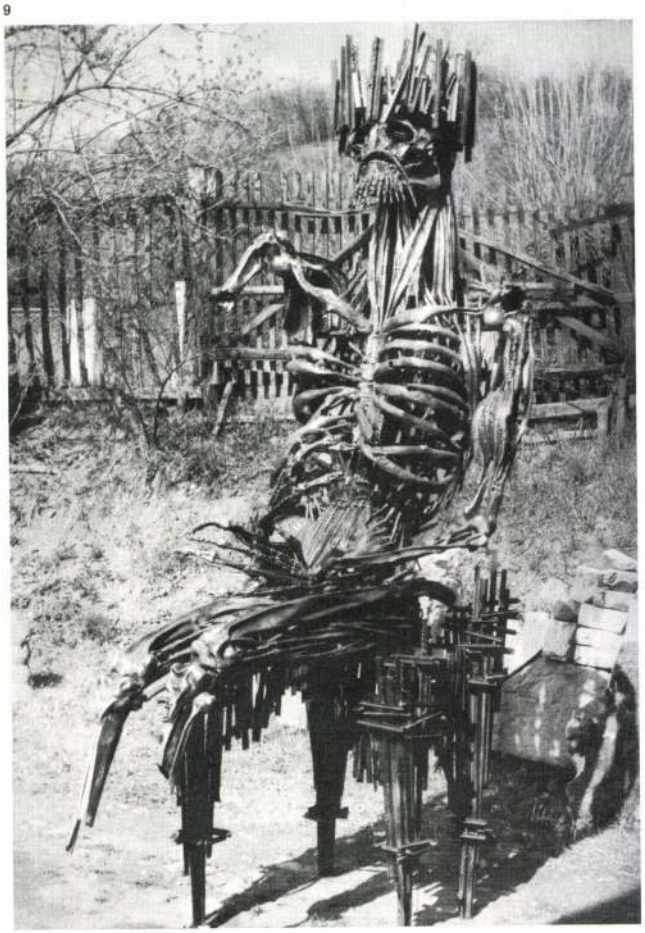

10

kísérnek egész pályádon. A tragikus Petőfi- és Dózsa-értelmezések egyre súlyosabb tartalmakat hordoznak. A Petőfi Erdélyben *című égetett szilfa szobor fekvő alakjával, furcsa formáival alig találja helyét a kiállítóteremben. Petőfi Erdélyben a halállal viaskodik.*

– Úgy kísérnek végig, amint a történelmi helyzetekből fakadó sors is. Hogy hiteles legyek, minden szobornak megkeresem a pontos történelmi hátterét. Dózsa György létezett. Ismeretes származása, életútja, egyéni tragédiája, ismeretes a forradalom, melyet vezetett, és annak bukása. Ha a kört tágítom, alakja jelentheti mások egyéni tragédiáját, akár a Petőfiét is. Bukása más korok, más forradalmak bukását. Ha címe Spartacus lenne, a Végpusztulás vagy Hiroshima, azt mondanák: egyetemes emberi megnyilvánulás. De én mégis azt mondom: Dózsa György halála vagy Tüzes trón. Úgy érzem, így vagyok hű a gyökérhez, amiről már annyit beszéltem, az emberekhez, kikkel sorsközösséget vállaltam. A gyökértől a történelem során térben, időben így jutok el korunkhoz. Azt hiszem, a *Dózsa* anyagában, technikájában, formájában, feszültségeiben huszadik századi. Sőt, amint Csoóri Sándor írja: második világháború utáni. A mai ember végpusztulástól, atomháborútól való félelmét hordozó, „gépiesített halál", de ugyanakkor magyar, erdélyi, kelet-európai.

Ilyen módon születtek meg *Petőfi*-szobraim is. Nagy hatással volt rám Petőfi Erdélyhez fűződő kapcsolata. Ott valami titkot ő is talált, mert a Kárpátokról írt verse ellenére foglalkozott az Erdélyben való letelepedés gondolatával is. Ez valóban létre is jött, de egészen másként, mint remélte, tragikus módon. Erdélyben nagy, élete legnagyobb áldozatát hozta. Oda ment népét, a forradalmat, a szabadságot védeni, s ahogy ledöfték durva kezek, úgy döfték le egy nép forradalmát, szabadságvágyát is. Sokszor végigjártam a csatamezőt, felidéztem minden lépését, lelkiállapotát. Álltam a szent Zarándokhelyen, ahol élete utolsó percében állott, amikor az utolsó döfést várva elfogta a borzalom, talán abban a tudatban, hogy bár „meg nem tapossa, nem jő megnézni senki síromat", de a gondolat, az áldozat nem lesz hiábavaló, pusztába kiáltott szó. Ezek a szobrok halálukban is állva maradnak, fekvő holtukban is elpusztíthatatlanok. Szellemük él, sugározza az erőt, a megmaradásban való hitet.

Egyszer azt írta Arany Jánosnak: „...szentül hiszem, hogy lesz idő (ha fönnmarad a magyar nemzet), midőn Dózsának nagyszerű emlékszobrot fognak emelni, s talán mellette lesz az... enyém is." A Petőfi-szobrot halálának színhelyére, az Ispánkúthoz helyeztem képzeletben. A környezet nem változott, a csorgó, amiből talán inni akart, most is csobog. A dombtetőn nő a kóró, alatta kukoricás.

Jó lenne, ha a világ tudomást szerezne ezekről az áldozatokról, melyeket hoztunk. Jó lenne ha tudna feszültségeinkről, melyeket a táj, az ember, a sors hordoz. Jó lenne, ha végre rendeződnének emberi gondjaink a Duna mentén.

Sinkovits Péter

11

8 Szervátiusz Tibor: Kolozsvári Krisztus, hegesztett vas, 300x300x100 cm, 1965–67 (fotó Szelényi K.)
9 Szervátiusz Tibor: Tüzes trónon, hegesztett vörösréz, vas, 350x240x100 cm, 1968–1972, Magyar Nemzeti Galéria (fotó Korniss)
10 Szervátiusz Tibor: Madéfalvi veszedelem, tölgyfa, 130x20x25 cm, 1979 (fotó Korniss)
11 Szervátiusz Tibor: Csak tiszta forrásból, égetett tölgy és somfa, 110x55x110 cm, 1983 (fotó Somfai)

Egy szobrász Pannóniából

Beszélgetés Rétfalvi Sándorral

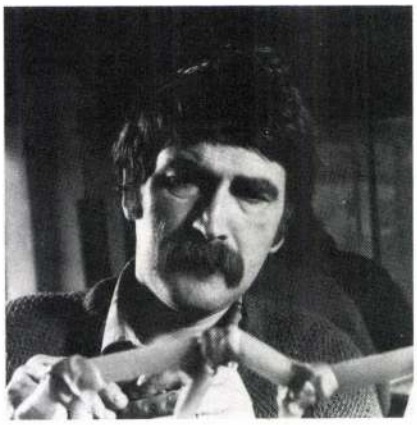

(fotók Somfai)

– Azt javaslom, kezdjük kissé rendhagyóan ezt a beszélgetést. Bizonyára ismered a játékot a lakatlan szigetről: ha egy lakatlan szigetre kerülnél, melyik volna az egyetlen könyv, az egyetlen kép, az egyetlen lemez stb., amelyet magaddal vinnél? Most ennek analógiájára, ha csak egyet lehetne megnevezni: melyik volt az az esemény vagy élmény, amelyről úgy érzed, gyökeresen befolyásolta a pályádat?

– Ez váratlan fordulat. Talán Janus Pannonius megismerése, felfedezése. Úgy is, mint szobrászi téma, úgy is, mint irodalmi élmény.

– Mikor volt ez?

– 1972-ben.

– Hadd tegyek föl egy újabb, az előbbihez hasonló kérdést: ha most három olyan művedet kellene megnevezned, amelyikről úgy érzed, hogy valamilyen szempontból számodra különösen jelentős volt, melyik lenne ez a három mű?

– Az egyik biztosan a *Janus Pannonius*-sorozatom, amelyet egy műnek tekintek, a másik a *Havi-hegyi corpus*, amit korábban csináltam, a harmadik pedig – a viaszveszejtéses bronzöntés...

– Most ezek után térjünk vissza a kronológiához. Idestova húsz éve, egészen pontosan 19 éve vagy a pályán. 64-ben végeztél a Képzőművészeti Főiskolán. Kik voltak a mestereid?

– Ha mesterekről van szó, akkor – és mostanában sokat beszélgettem barátokkal, kollégákkal erről – valójában nagyon szerencsés évjárathoz tartozom, mert akiket én példaképemnek tekintek magyarországi viszonylatban, azok így vagy úgy tanítottak. Elsősorban *Somogyi József*re gondolok, aki a gimnáziumban tanított. A főiskolán két évig *Szabó Iván* növendéke voltam, majd *Pátzay Pál* osztályába kerültem. Mesteremnek tartom *Barcsay Jenő*t is, aki nemcsak anatómiát, hanem úgynevezett tárgyábrázolást is tanított egy ideig. A szobrászoknak fakultatív rajzoktatásra lehetett mestert választani, én *Hincz* mestert választottam. És valahogyan a sors úgy hozta, hogy nagyon hosszú évek után részem volt abban is, hogy *Tót Imre* műhelyébe járhattam Olaszországban, ami számomra egyrészt technikai vonatkozásában nagyon sokat jelentett, de amit ez alatt az egy vagy másfél hónap alatt tőle tanultam, annak alapján merem azt mondani, hogy kicsit őt is mesteremnek tekinthetem.

– Főiskolás korodban éreztél-e magadban csábítást, hogy kifelé is tekints, és esetleg nem volt-e vonzóbb egy szobrásznövendék számára a külföldi művészek vagy egy külföldi mester példája?

– De igen. Mindenkinek volt ilyen vonzalma, azt hiszem. Nekem egy időben ilyen ideálom volt *Manzù*. Őt megelőzően az egyiptomi művészet vonzott, nem egy mester tehát, hanem egy nagy kor, amely nagyon mély benyomást tett rám. Nagyon furán ismerkedtem meg *Henry Moore* művészetével, akit nem tudtam elviselni az első magyarországi bemutatásakor. Valahogy nem tudtam vele megbarátkozni, és ennyi idő után merem még azt is mondani, hogy én a magam módján, lázas művészpalánta voltomban meg is szóltam azt a fajta művészetet. De 1964-ben, amikor hazajöttem a Sankt Margarethen-i szobrászszimpozionról – mint a pécsi Művészeti gimnázium fiatal kinevezett tanára, 1300 forintos fizetéssel –, az első dolgom volt, hogy megvegyem az éppen megjelent háromkötetes Moore-albumot, 1600 forintért.

– A főiskola után közvetlenül Pécsre kerültél. Te vidéken születtél, ha jól tudom, Nagykanizsán.

– Nem Kanizsán születtem, de ott nevelkedtem.

– ...tehát lényegében a vidéki élet nem volt számodra ismeretlen. Továbbá azt is elmondtad már, hogy közvetlenül a főiskola elvégzése után kint jártál Ausztriá-

1 Rétfalvi Sándor: Pieta, bronz, 28x17x10 cm, 1965
2 Rétfalvi Sándor: Havi-hegyi Corpus, bronz, beton, 430 cm, 1970

ban, részt vettél az Európai Szobrászati Szimpozion tevékenységében, 1964-ben. Úgy hiszem, ez a tanulmányút nemcsak azt eredményezte, hogy megbarátkoztál Moore-ral, netán beleszerettél a munkásságába, hanem követendő példát is láttál Sankt Margarethenben. Hazatérve kezdeményezted itt Pécstől nem messze a villányi dombvidéken, a szársomlyói kőbányában az azóta közismert szobrászszimpoziont.

– Hát ez az egész nem volt azért ennyire egyszerű, ahogyan így elmondtad. Nagyon fontosnak tartom azt elmondani, hogy én Pátzay mesternél diplomáztam. Aki szakmabéli, tudja, hogy ez milyen iskolát jelent. Ebből az iskolából kerültem én Sankt Margarethenbe. Az homlokegyenest más világ, és mindenfajta zárt burokban történő művészneveléstől idegen. Meg kell vallanom, először egyszerűen nem értettem meg. Én belebetegedtem ott a munkába, az én első élményem az volt, hogy diplomát kaptam ugyan a Képzőművészeti Főiskolán, de nem tudok követ faragni, nem tudom a spiccvésőt, a kalapácsot fogni, föltöri minden szerszám a tenyeremet, nem tudok kőben gondolkodni, nem tudom a máfél tonnás követ megemelni. Amikor onnan hazajöttem, mondanom sem kell, hogy kígyóbékát kiabáltam baráti körökben arról a fajta művészetről, amivel ott találkoztam. Ugyanakkor – ez a temperamentumomból, gondolkodásmódomból és minden más egyébből adódik – nem volt egy éjszaka, hogy nyugodtan aludtam volna; mert végül is hihetetlen, hogy ezek ne legyenek normális emberek. Fantasztikus belső harc, vita játszódott le bennem ebben az időben. Ezzel egyidőben meg kellett küzdenem itt Pécsett a beilleszkedés nehézségeivel is, a tanári pályakezdés problémáival és sok minden egyébbel. Ezek után a sors véletlenül úgy hozta, hogy Villányban adódott egy olyan lehetőség, hogy itt van egy elhalt kőbánya, a közelben egy olyan épület, ahol meg lehetne szállni, és itt valamit kellene csinálni. Meg volt ehhez már az előképem is, és én megpróbáltam ezt az előképet átültetni a magyar viszonyokba. A következő meggondolásokból: az, ami engem ért: a belső megrázkódtatás, a művészet

2

3 Rétfalvi Sándor: Villányi Vénusz, bronz, 20 cm, 1972
4 Rétfalvi Sándor: Epigramma Szilviáról, bronz, 18 cm, 1972
5 Rétfalvi Sándor: Pannónia dicsérete (A tó), bronz, 20 cm, 1972
6 Rétfalvi Sándor: Pannónia dicsérete (Kőbánya), bronz, 20 cm, 1972
7 Rétfalvi Sándor: Janus Pannonius, bronz, 60 cm, 1972 (fotók Panyik)

hitéből való kivetkezés, az föltételezhetően minden szobrászt elér Magyarországon – hiszen szegények voltunk, csak kisplasztikában gondolkoztunk. Én úgy kerültem ki a főiskoláról, hogy „nem kell követ faragnod, majd megfaragja a Kőfaragó Vállalat", „nem kell bronzot öntened, majd kiönti a bronzöntő". Arra gondoltam, hogy mi van akkor, hogyha egy generáció a kőbányában nő föl, úgy, hogy saját maga kénytelen az anyaggal megküzdeni, és automatikusan, a munka természetéből adódóan kialakul egy másfajta plasztikai gondolkodásmód a magyar szobrászatban, mint amibe én beleszülettem és beleneveltek.

Ez volt az indítéka elvileg ennek az egész villányi ügynek, és tulajdonképpen erre a lóra tettem. Olyan hajlamú, olyan temperamentumú ember vagyok, hogy természetesen teljes elánnal vágtam bele. Fölmértem azt, hogy az idősebb generációból senkit nem lehet ebbe bevonni, hiszen kialakult, bejáratott utaik vannak. Nekem nem volt presztízsem, nem volt veszteni-valóm, én egyszerűen a volt évfolyamtársaimra, a korábban, illetve később végzett ismerős szobrászkollégáimra építve képzeltem el azt, hogy Magyarországon létrehozok egy olyan monumentális szobrászati műfajt, amely formailag, tartalmilag, az adottságokból adódóan, automatikusan meghatároz egy teljesen új mai magyar szobrászati nyelvet.

– Lehet, hogy én ezt most utólag rosszul látom, de úgy vélem, hogy a te felbuzdulásodhoz, a mozgatórugókhoz, az egyéni művészi megrázkódtatásodhoz társult egy olyanfajta mozgalom itt Pécsett, Somogyban, Zalában, amit most már nyugodtan nevezhetünk talán a fiatalok lázadásának is a fennálló intézmények ellen. Akkor veled közel egyidőben jó néhány fiatal képzőművész került Pécsre,

3

Kaposvárra, Nagykanizsára, és ezek a fiatalok idegenül érezték magukat az eddig kialakult intézményesített keretek között, és mondhatjuk nyugodtan, hogy egy kicsit generációs lázadás is volt, ami lezajlott ezzel a villányi kivonulással.

– Igen.

– Mert nemcsak szobrászok társultak hozzád, hanem textilesek, festők, grafikusok, kerámikusok is.

– Igen. Nagyon jól látod ezt a kérdést, tudniillik az én Pécsre kerülésemnek az oka is alapvetően az volt, hogy valami ellen mindig lázadtam, és valahogy hasonló barátokat is szereztem mindig. De nagyon rövid időn belül tudomásul kellett vennem azt, hogy Pécs város akkori művészeti közélete valójában egyetlenegy fiatalt sem tudott befogadni. Ebben az időben telepedett le itt, hogy neveket mondjak: *Fürtös Gyurka, Bérczes Gábor.*

– És veled Fürtös Ilona, *a feleséged...*

– Pattantyús Jóska és még nagyon sokan követtek minket, hiszen nagyon hirtelen duzzadt föl ez a létszám. Az érdekessége a dolognak az, hogy Pécs városában ez ideig csak festők voltak. Jó, rossz festők, és velük egy színes vidéki városi művészeti közélet alakult ki. Ebbe mi belerobbantunk mindenki megkérdezése nélkül, és óriási kordifferenciával. A letelepedésnek az egyik oka, illetve ami előidézte ezt a fajta mozgást a városban, az a nem sokkal azelőtt megalakult Művészeti szakközépiskola volt. Ezt fontos megemlíteni, azt hiszem, mert az én életemben is jelentős szerepet játszott.

– Már csak azért is, mert sokatok számára a kenyeret ez adta.

– Így van. Ez nagy vonzerő volt. Ugyanakkor nagy vonzerő volt Pécs város művészeti élete, amiről a fővárosban alapvetően másképp tájékozódtunk, mint ami a realitás volt.

– Messziről szebbnek látszott a „menyasszony"?

– Sokkal szebbnek. Hogy mondjam, teljesen másképp festett, messziről keze is volt meg lába is. Tehát most itt hirtelen összejött jó egynéhány fiatal művészember, akik semmilyen vonatkozásban nem nyertek bebocsáttatást a hivatalos művészeti életbe. Tele voltunk erővel, élettel, egészséggel, és mint minden friss diplomás, úgy éreztük, hogy nekünk valamit csinálnunk kell. Természetes dolognak tartom, hogy a világon mindent megragadtunk, amibe mi meg tudtunk kapaszkodni, és ami köré mi csoportosulni tudtunk. De ennél még fontosabb dolog volt, hogy ugyanebben az időszakban Somogy megyében is letelepültek fiatal művészek; *Bors Pista, Szabados Jancsi, Honthy Márta;* Zala megyében *Szabolcs Péter, Tenk László, Brád András, Haraszti Laci, Kustár Zsuzsa* Nagykanizsán; megközelítőleg egy évjárat vagyunk, és az érdekeink összehoztak. Tehát a kapcsolatot mi itt vidéken ebben a kis régióban nagyon szorosan tartottuk egymással, annál is inkább, mert jó barátságban voltunk már Budapesten is.

– Közbevetőleg megkérdezem, akkor már létezett a Dél-dunántúli Területi Szervezet?

– Akkor kezdődött el a területi munka. Viszont a Dél-dunántúli Területi Szervezet már akkor is *Szövetség* volt. Ami azt jelentette, hogy a frissen letepedett fiatal művészek, akik még nem voltak szövetségi tagok, tulajdonképpen se nem osztottak, se nem szoroztak.

– Ezek voltak tehát a személyes és a generációs mozgatórugók, egyszersmind a személyi feltételei is, hogy megszülessen a villányi szimpozion. Ez valóban mozgalomszerű felbuzdulás volt, egy olyan művészeti programmal, amely mögé sokan odaálltak, és hivatalos támogatóra is találtatok a KISZ Baranya megyei Bizottsága személyében. Visszatekintve erre a korszakra; nem tudom, osztod-e a véleményemet, hogy ez a lelkes művészi program

4

5

6

szakmailag nagyon nehezen volt megvalósítható.

– Igen.

– *Talán éppen a sokat akarás és a sokműfajúság miatt Villányból az ezt követő évek során nem az lett, amit eredendően te szerettél volna. Ez a művészcsoportosulás aztán különböző okok miatt meg is szűnt; kiváltak a keramikusok, kiváltak a grafikusok, festők, végül is úgy nézett ki, hogy a felbuzdulás nem hozta meg a várt eredményt. Szervezeti változások is közrejátszottak abban, hogy kezdeményező emberek, közöttük te magad is, lassan elmaradtak a villányi kőbányából.*

– Igen.

– *Te időközben viszont – és itt már a 70-es évek elejénél tartunk – ekkor lettél valójában pécsi szobrász. A beszélgetés elején pályádat leginkább meghatározó élményedként említetted Janus Pannoniust.*

– Igen. De ehhez hozzátartozik az is, hogy ezt megelőzően, a 60-as évek végén kaptam a megbízásomat a *Havi-hegyi corpus*ra. Ez énnekem rendkívüli feladatot, sok gonddal járó munkát jelentett.

– *Ne haragudj, egy kicsit topografikusan írjuk körül, hogy mi is az a Havi-hegy: Pécs fölött a Mecsekben, a Tettye-forrástól nem messze van, a város minden pontjáról lehet látni ezt a gyönyörű, kiugró sziklacsúcsot.*

– Nem akarok erről bővebben beszélni, valójában annyiban tartozik hozzá az egész Janus-ügyhöz, hogy 69-ben csináltam ezt a corpust, 70-ben avatták, és valahogy úgy éreztem, hogy az én figurális szobrászatomnak – bár még nagyon kevés idő telt el a főiskola elvégzése óta – olyan klasszikus csúcsa volt ez, ami után én egy ideig az emberi figurával nem tudtam foglalkozni. Ugyanakkor hirdetett meg a Baranya megyei Tanács egy jubileumi pályázatot Janus Pannonius tiszteletére, amiben én nem akartam részt venni, kívül akartam maradni az egész dolgon, egészen az utolsó pillanatig, amikor a kezembe került egy Janus Pannonius-kötet. Elkezdtem olvasgatni, és valahogy megcsapott egy olyan világnak, egy olyan gondolkodásnak a szele, amely egész különösen érintett. Elsősorban a nagyon érces, kemény epigrammái fogtak meg, amelyeknek minden sora úgy érzem, a mai napig, a mi korunkra, a mi társadalmunkra is érvényes. Tulajdonképpen ez volt az, amibe én először belekapaszkodtam. Utána kezdtem komolyabban foglalkozni az életével, kezdtem elmélyedni abba a világba, amelyet ő tulajdonképpen kulturáltságával Olaszországból hozott magával, de amely itt,

ezen a vidéken tudott igazán kiteljesedni. Nagyon foglalkoztatott az a művészi világ, forma, nyelv is, amellyel ideköltözésem után itt találkoztam. Valójában az én életemtől, gondolkodásomtól ez idegen volt. A mai magyar művészetben jelen pillanatban is úgy emlegetik, hogy egy külön kis sarka, egy avantgarde-sarka ez Magyarországnak. Engem ez sok minden más ok miatt nagyon komolyan foglalkoztatott, hogy megértsem, tudjam, mi ez, miért csinálják az itteni művészek. Gondolok itt *Lantos Ferenc*re, *Martyn*ra, *Bizse János*ra vagy *Simon Béla*ra, aki hozzám közelebb volt, vagy érthetőbb volt, az ő expresszív világával. Ugyanakkor az addig elmúlt 6 vagy 7 év alatt nagyon mélyen érintett a kővel való találkozás, a kőben való fogalmazásmód, a Sankt Margarethen-i élményeim miatt is, és úgy éreztem, hogy nekem a jövőben egy másfajta formai rendben kell kifejeznem mondandómat, mint ahogy eddig csináltam, hiszen nagyon erősen befolyásolt, még a főiskola elvégzése után is. Somogyi mester plasztikai gondolkodásmódja, téralakítása, amit én ugyan a mai napig sem érzek hibának vagy rossznak.

– *Fölfogható-e ez a Janus Pannonius-sorozat egy kicsit valamiféle sajátos, személyes szabadságharcnak is?*

– Igen. És elsősorban ezért említettem az elején a három legfontosabb munkám között. Úgy éreztem – és utólag is úgy érzem –, ez volt az az időszak az én életemben, amikor egy kicsikét valójában magamra találtam, mindazokkal a belső érzésekkel, gondolatokkal, amelyekkel azelőtt másképp fogalmaztam szobrot.

– *Ekkor már elmondhatjuk azt is, hogy az egykor a képzőművészeti élet fennálló intézményei ellen lázadó pályakezdő szobrászból lassan közéleti művész válik, aki ezeknek az intézményeknek, illetve jogutódainak egyik vezetője; hiszen évekig te irányítottad a területi szervezet munkáit mint területi titkár.*

– Igen. De előtte még egy nagyon fontos állomásom volt. 1968-ban szervezték újjá felsőbb hatóságok az oktatási reform ürügyén a művészeti gimnáziumokat szakközépiskolákká. Én 64 óta tanítottam a Művészeti gimnáziumban Pécsett. Én voltam az első szobrásztanár, és 68 őszén kineveztek művészeti igazgatóhelyettessé, de akkor már nem a gimnáziumban, hanem a művészeti szakközépiskolába. Ez a feladat az én számomra teljesen új lehetőségeket nyújtott; egyrészt nemcsak a művészi, hanem egyfajta művészetpedagógiai gondolkodásban is. Az én gondolataim afelé szárnyaltak, hogy küszöböljek ki minden olyasmit a művészeti oktatásból, amiről úgy éreztem, hogy káros volt az én életemben, ugyanakkor a lehetőség szerint minden olyan újat próbáljak meg bevezetni, ami elképzelésem szerint egy korszerű művészetoktatásban nélkülözhetetlen. Emiatt vágtam bele – nagyon élesen – abba a fajta közéleti tevékenységbe, amire te gondolsz.

– *Közéleti tevékenységet vállalsz tehát, eleinte mint pedagógus, mint a szakközépiskola művészeti igazgatóhelyettese, de később úgy is mint a területi szervezet titkára. Szövetségi tisztségviselői tapasztalataid alapján az a sokat emlegetett partnerszerep, amit legfelső szinten sem tudnak mindig vagy az esetek többségében megvalósítani, itt egy területi szervezet és egy terület társadalmi irányítása között hogyan valósulhat meg?*

– Hát nézd, baráti körben sokat beszélünk arról, hogy tökéletesek az elképzelések s az elvek, de a gyakorlatban – itt most partneri viszonyra is gondolok –, minél lejjebb megyünk, annál jobban csorbulnak, alakulnak ezek az elvek valami mássá. Az én tapasztalatom az volt ez

8

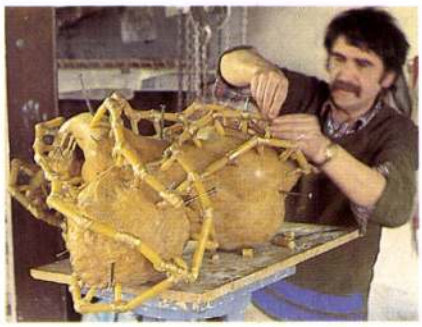

idáig, hogy Baranyára vagy Pécsre is érvényes a nagy általános alapelv, tehát hogy minél alacsonyabb szinten próbálunk ugyanarról a dologról beszélni, annál nehezebben megy, minél magasabb poszton tárgyalunk, annál nagyobb az egyetértés és a természetes támogatás.

– Azt hiszem, hogy a kérdést azzal kellett volna kezdenem, hogy egyáltalán tisztázott-e a területi szervezetek helye, funkciója a művészeti közéleten belül.

– Budapestről tekintve azt hiszem, hogy nem. A mi oldalunkról nagyon is tisztázott. Tudniillik egy területi szervezet munkája a hivatalos állami és pártvezetésnek alapvetően fontos. Ezeket a feladatokat egyszerűen nem tudja más káderanyag ellátni. Gondolok itt kiállításokra, magára a jelenlétre, gondolok előadásokra, tanításra, nagyon sok mindenre. De ezzel meghatároztam azt is, hogy egy vidékre telepedett művésznek valójában olyan szinten kell befolynia a helység vagy a terület napi közéletébe, ami napi x óra elfoglaltságot jelent, politikai felelősségvállalással.

– Amikor azt kérdeztem, hogy tisztázott-e ez a funkció, akkor arra is gondoltam, hogy a területi szervezetek a Magyar Képző- és Iparművészek területi egységei, tehát tagjai elvileg csak a szövetségi tagok lehetnek.

– Igen.

– Ugyanakkor egy területi szervezetnek nemcsak a szövetségi tagok szakmai érdekeit kell képviselni, hanem minden, a területen élő képzőművészét.

– Ez nagy probléma. Mi itt helyben úgy látjuk, hogy mi valóban szövetség vagyunk, amit, ha Budapestre utazunk –, holott mindenért és mindig Budapestre kell utaznunk – ezt nem érezzük. Szóval a mi számunkra nincsen szövetségi tag és Alap-tag és amatőr, annak ellenére, hogy bizonyos speciális helyi érdekvédelmi adottságok folytán ezt bizonyos esetekben külön kell választani. De a munkát, amit el kell végezni, amit elvárnak tőlünk az állami és a pártszervek, azt nem lehet így megosztani. Abban kivétel nélkül mindenkinek részt kell vállalnia. Ezt hiányoljuk a budapesti képzőművészek szövetségénél. Továbbá az a fajta tevékenység, ami szövetségi élet címén Budapesten folyik, az nálunk a valós élet, ami rendkívül sok munkával, idővel, energiával, politikai és egyéb helytállással és sok minden mással jár együtt. Most csak egy példát mondok: Budapesten, föltételezem, a művészek 99%-a szabadúszó, egy vidéki területen, ahol mondjuk 100 ember él, ilyen szabadúszó művész négy van. Tehát teljesen fordított az arány.

– Véleményed szerint melyik az egészségesebb?

– Föltétlenül ez a fajta életforma, amit mi csinálunk, csak ezt nem lehet kibírni abban a hierarchikus harcban vagy rendben, ami gyakorlatilag jelenleg Magyarország képzőművészeti közéletét, szakmai rangsorát meghatározza.

– Lépjünk azonban tovább, annál is inkább, mert – kissé tréfásan fogalmazva – azóta „nyugdíjba" mentél, mint a területi szervezet titkára. A beszélgetés elején a harmadik művednek te a viaszveszejtéses eljárás magyarországi újrahonosítását említetted. Talán beszéljünk erről, de egy megjegyzésem van, hogy talán nem véletlen, hogy több meghatározó élményed fűződik az anyag alakításához, az anyaggal való birkózáshoz. Sankt Margarethenből is ilyen élménnyel jöttél haza, és azt hiszem, hogy Rómából is, ahol ösztöndíjasként, másfél hónapig tanulmányoztad ezt a viaszveszejtéses eljárást. Tehát adva van ez az eljárás, mely a régiek tanúsága szerint csodálatos lehetőségeket rejt magában. A legújabb korban lassan a feledés homályába merült, de itt Pécsett úgy látszik, kezd újra gyökeret verni.

– A magam részéről nagyon fontosnak tartom, hogy erről beszéljek. A főiskolán megtanultam mintázni, utána meg kellett tanulnom követ, fát faragni, lemezt domborítani, minden egyebet. Ezt mind nem a főiskola adta. A sors úgy hozta, hogy Amerigo Tottal a Baranya megyei tanácsnak különösen jó kapcsolata alakult ki, és ezelőtt két évvel, egy beszélgetés alkalmával én elsóhajtottam a bánatomat, hogy milyen jó lenne ezt a fajta technikát ismerni, mire Amerigo Tot fölajánlotta az ő műhelylehetőségét. Egyet kért a megyei tanács elnökhelyettesétől: próbáljon segítséget nyújtani abban, hogy a Római Magyar Akadémián ösztöndíjat kapjunk. Számomra meglepő módon nagyon gyorsan létrejött ez a lehetőség, így jutottam ki Rómába többedmagammal. Ott belecsöppentem egy olyan öntödei légkörbe, amiről csak olvastam meg hallottam meg úgy elképzeltem, hogy ilyen meg olyan lehet, de álmodni sem mertem arról, hogy egy olyan szobrászati, technikai lehetőséggel ismerkedem ott meg, aminek technikailag a lényege az én klasszikus szobrászati alapismeretem, gondolok én itt most a gipszöntésre, a negatívra, a pozitívra, és az ezen belüli variációs lehetőségekre. Az én számomra ez a római út azt jelentette, hogy most fejeztem be a főiskolai tanulmányaimat; igaz, hogy én már akkor 40 éves voltam. Ezért tartom rettenetesen fontosnak azt, hogy erről okvetlenül beszéljünk. Elhatároztam, a

9

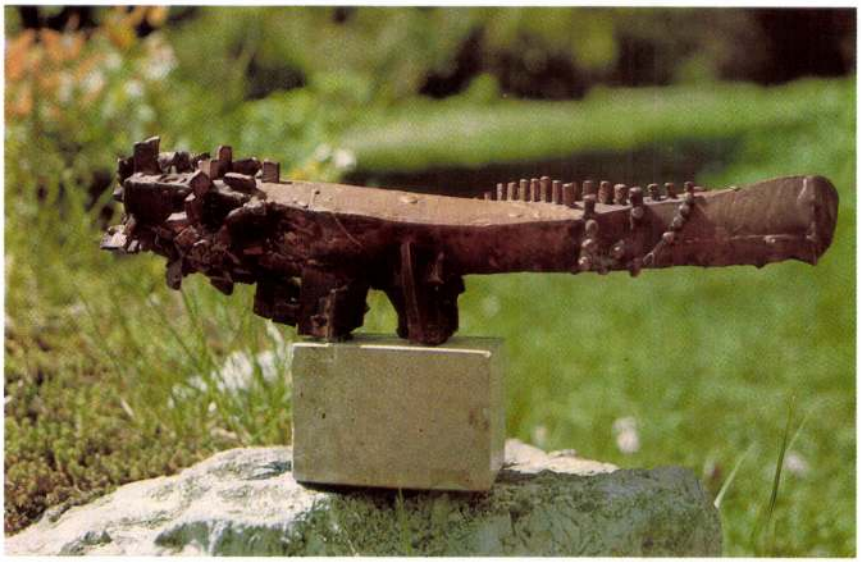

10

11

fejembe vettem, hogy nem nyugszom addig, amig Magyarországon újra meg nem honosítom. Tudniillik nem ismeretlen technika a viaszveszejtéses eljárás, Magyarországon nagyon sok szobrász próbálkozik és kísérletezik évek óta a házi öntéssel, ez a változata azonban, a római technika, amely közvetlenül az etruszkoktól származik, itthon még ismeretlen. Nem mintha valaha nem ismerték volna Magyarországon, de az élet egyszerűen kisodorta, szükségtelenné vált valami miatt.

– *Az elmúlt két év kiállításain már megjelentek az általad kiöntött első, nagyobb méretű viaszveszejtéses plasztikáid. Gondolok én itt a legutóbbi pécsi kisplasztikai biennáléra vagy a kaposvári Dunántúli Tárlatra. Tehát már az első nekifutásra is eredménnyel járt ez a fajta eljárás. Végezetül azonban engedd meg, hogy visszakanyarodjak főiskolai éveidhez. Ezt az is indokolja, hogy te magad is tanítasz a pécsi pedagógiai főiskolán. Ilyen minőségedben megvalósíthatod-e azokat a művészpedagógiai elképzeléseket, amelyeket a főiskolai tanulmányaidból és az azóta eltelt évek tapasztalataiból leszűrtél magadnak?*

– Nem tudom. Egy biztos, az eddig eltelt húsz évben is egyetlen dolog mozgatott, hogy valami olyat csináljak, ami alapvetően segítséget tud nyújtani azoknak az embereknek, akik hasonló úton próbálnak elindulni, mint amerre én elindultam. Ennyi év után nagyon pontosan tisztáztam magamban, hogy mégis mit jelentett nekem a Főiskola, annak ellenére, hogy mikor kikerültem, azt mondtam, hogy többet az életben nem akarok hallani róla és látni sem. Most azt mondom, hogy igenis nagyon sokat kaptam ott. De nagyon pontosan és tisztán érzem, hogy mi az a sok minden, amit nem kaptam meg. Ez elsősorban a művészeti gondolkodásban való nyitottságra vonatkozik. Az én elképzelésem az, hogy ezen a főiskolán egy olyan művészetpedagógus generáció nőhessen fel, akik mindarra nyitottak, amit énnekem a Képzőművészeti Főiskola után kellett megtanulnom.

Pécs, 1983. január 30.

Rideg Gábor

8 Viaszveszejtéses bronzöntés-sorozat
9 Rétfalvi Sándor: Táj napsütésben, bronz, 9x38 cm, 1982
10 Rétfalvi Sándor: Táj felhővel, bronz, 17x36 cm, 1982
11 Rétfalvi Sándor: Táj villámmal, bronz, 30x36 cm, 1982
(fotók Somfai)

A rendíthetetlen ólomkatona harca és élete

Román György-emlékkiállítás a Műcsarnokban

„Magányos, rideg zsoldos katonáéhoz hasonlítson a művész élete, ha azt akarja, hogy a benne lakó emberszeretet a műveiben nyerjen területet. Gyöngédség, párnák, szép függönyök, szőnyegek... elvinne az ördög, ha ilyen körülmények között kéne élnem... S még hozzá az az agresszív múzsa, akit feleségnek nevezneknek..."
„Sohasem voltam senkinek a hatása alatt, talán egyvalaki befolyásolt: Andersen. Mint festőt."

Román György

Valóban gyermeki-e az a valóságlátás, ahogy *Román György* életműve ábrázolja a világot? – vitázom magamban az emlékkiállítás kapcsán a legtöbb kritikával. Nem. Nem általánosan gyermeki. Inkább egyedi, sajátos Román György-i valóságismeretből fakad, amelynek azonban a századforduló óta számos rokona akad, de sokkal inkább a filozófusok, gondolkodók, művészek családjában, mint a gyermekek között.

A magányból című önéletrajzi regénye elárulja, hogy kisgyermekkorban egy agyhártyagyulladás következtében szerzett süketsége milyen hatással volt értelmi fejlődésére: a hallás és ezen keresztül az beszédkialakulás hátráltatottsága miatt sokáig szinte egyáltalán nem volt fogékony az elvont dolgok iránt, viszont képzeletében rendkívüli jelentőségre tettek szert a valóság egyes képei, látható jelenségei. Így lehetett, hogy egy bajusz – sokat betegeskedő édesapja hatalmas fekete bajusza az ágy párnái között – egész életre szólóan a betegség jelképévé vált számára. Ez a látható jegyeknek néha különös, realitás feletti jelentést tulajdonító, a tapasztalt dolgokba sokszor a külső jelek alapján – néha téves, felnagyított vagy félreértett értelemmel – szorongást, félelmet keltő, baljós hatást belevetítő szemléle†, illetve a rejtett, titkolt kórra, fizikai vagy erkölcsi betegségre, bűnre ráérző kifinomult ösztön a férfikorban is mélyen bevilágított az emberi viszonyoknak egy sötét, fojtott levegőjű, titkokkal terhes, drámai világába – amelyet azonban Román György sokszor inkább megsejtett és költött, mintsem érzékelt, hallott, látott, a realitásban átélt.

„Mindkét lábamra béna voltam akkoriban: az agyhártyagyulladás, amely elpusztította hallásomat, később lábam mozgatóidegeit is megtámadta. Úgy hordoztak át délutánonként nagymamáékhoz pokrócokba csavarva, mint valamiféle feladásra szánt csomagot. Fiatalabbik nagybátyám a délutáni órákat rendszerint a kongregációban töltötte, az idősebbik meg a hivatalban. Aztán később, amikor is nagyanyám a vacsora elkészítése miatt a konyhába távozott, én az ablaknál ülve s az utca elibém tárulkozó képét bámulva egymagamra maradtam... »Nézz rám – kérleltem a görög női fejet ábrázoló bronzreliefet...«" – íme, a gyermekkori alapélmény, a festői életmű egyik alapmotívuma.

Azonban mégsem a betegség, hanem épp a betegség leküzdésére tett szinte emberfeletti erőfeszítés, állandó megfeszített munka, a bénult lábakat mozgásra, tornára bíró, és a szellemet állandó megfigyelésre, a külső és a belső folyamatok állandó kutató analízisére és egyre magasabb szintű alkotó tevékenységre ösztökélő akarat tette Román Györgyöt profi bokszolóvá, remek irodalmárrá és egy hatalmas festői életmű tulajdonosává. Ő maga is ezt a tulajdonságát, az üresjáratokat nem tűrő önépítő akaratot tartotta saját magában a legtöbbre. „Az érzékenység és az érzékenységgel párosult tisztaság fejlesztette ki bennem előbb tudatlanul, majd később tudatosan az akaratot" – írja.

Újra visszamentem az emlékkiállításra, hogy lássam az 1979-ben készült portréfilmen (írta és rendezte: Kende Márta) az akkor 76 éves Román Györgyöt, ahogy lassan lemegy a szuterénba, kinyitja a mosókonyha ajtaját, belép, leveti tréningfelsőjét, helyben fut, lazít, befáslizott kezére felölti bokszkesztyűjét, majd fájdalmasan erőtlen-erős, tragikomikusan súlytalan mozdulatokkal kitartóan öklözni kezdi a lengő homokzsákot. Még egyszer látni akartam azt a heroizmust, amellyel az utolsó percig küzdött.

Úgy ítélte, „az ember testi szükséglet, evő, ivó, alvó és szeretkező lény, akinek az ezek után való vágy vagy az ettől való csömör ül az arcán" – és ezzel ő nem vállalt közösséget. Így korán meg kellett tapasztalnia a magány, a másság, a kirekesztettség élményeit, amelyekről legtöbbször szemérmesen, állatalakos ábrázolásokba rejtve mesél: az egyéniség és a csorda, a hősi jellem és a tömeg szembenállásának, az egyéniség áldozattá válásának szimbolikus jeleneteiben. *Ortega y Gasset* így ír arról a lelki nemességről, amely Román Györgyöt is annyira jellemzi:

„A nemesség szó nem volt meg a római imperium előtt, és egészen pontosan az öröklődő nemesség intézménye csak a hanyatlás korában merült fel. Az én szememben a nemesség az erős élettel egyértelmű, mindig kész arra, hogy saját magát fölülmúlja, és hogy túl azon, amit már elért, jusson ahhoz, amit mint kötelességet és követelményt tűz maga elé. Így a nemes élet a közönséges vagy erőtlen életnek, mely mozdulatlan, örök egy helyben maradásra kárhoztatva zárul magába, hacsak valami külső erő nem

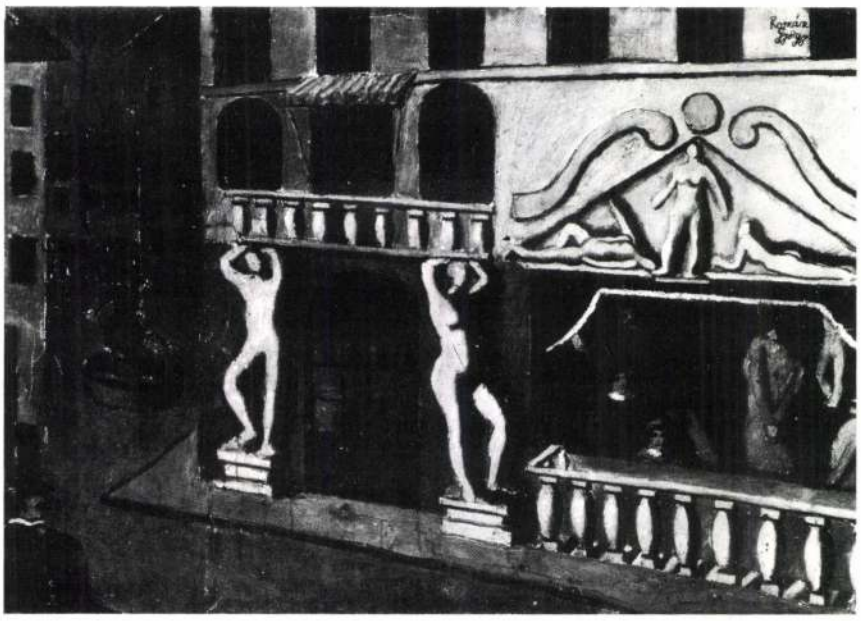

2

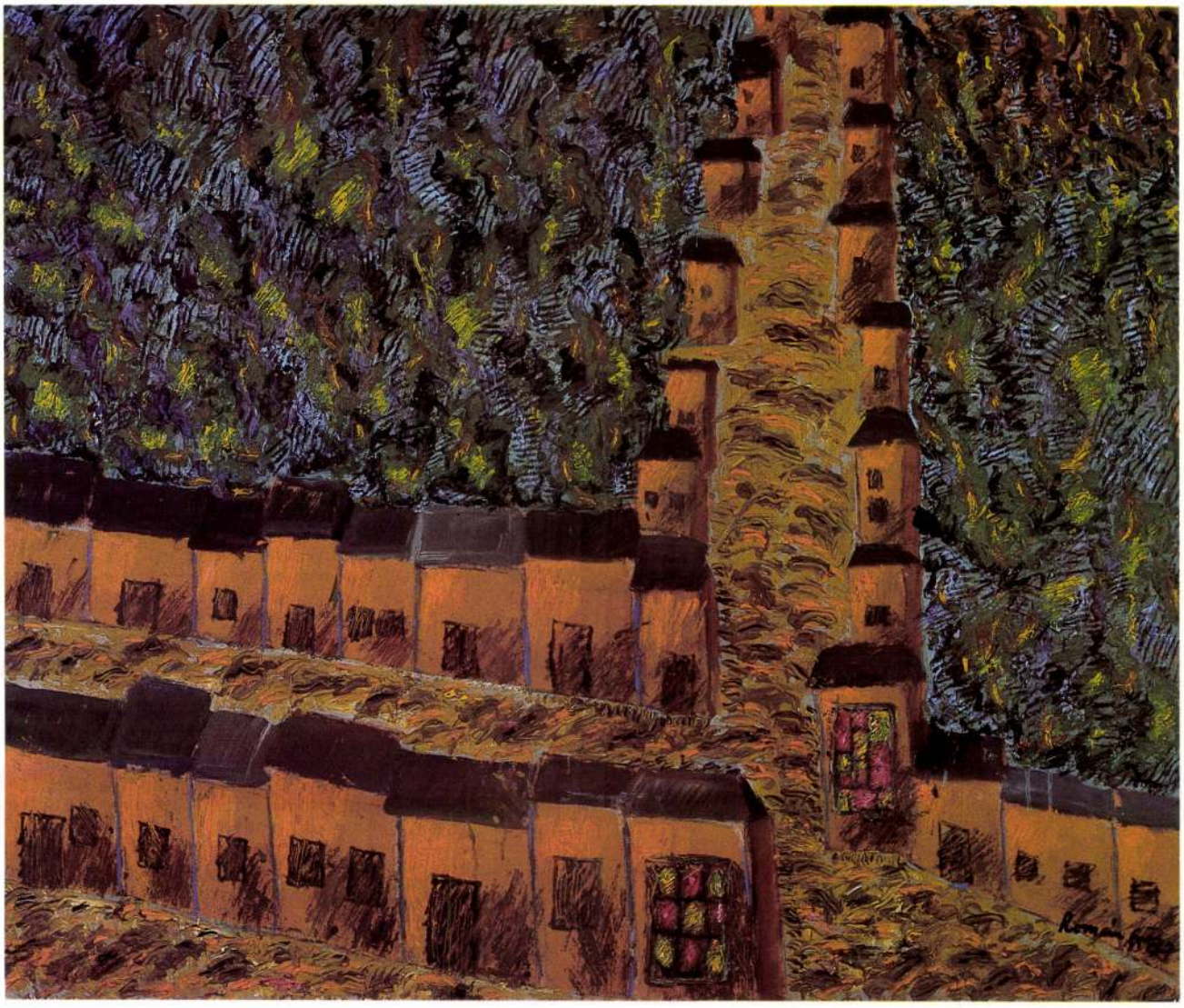

kényszeríti kimozdulásra – a tökéletes ellentéte. Azért nevezzük az ilyen embert tömegnek, mert tehetetlen, s nem azért, mert sok van belőle.

Ennek megfelelően, amint tapasztalataink gyarapodnak, szinte már elunjuk, hogy az emberek – és kivált a nők – nagy része képtelen más erőkifejtésre, mint hogy szűkösen, éppen csak reagálásképpen, egy-egy külső kényszerűségnek megfeleljen. Épp ezért a tapasztalatunkban egészen elkülönül s mintegy felfokozódik az a néhány ember, akit valami önálló és nagyszerű erőfeszítésre alkalmasnak találunk. Ezek a kiválasztottak, a nemesek, akik nemcsak reagálnak, hanem, és egyedül ők, tevékenykednek – életük örökös feszültség, szüntelen gyakorlás. Tréning annyi, mint aszkézis."

Bár *A tömegek lázadása*, amelyből a fenti idézet való, már az eredeti kiadással egyidőben, 1929-ben megjelent magyarul, természetesen Román György munkásságában Ortega közvetlen hatásáról nem beszélhetünk, mert ő sehol nem említi, milyen olvasmányok formálták életfelfogását, milyen irodalmi-művészeti-kulturális eszményeket, élményeket szívott magába. Csak következtethetünk rá, hogy nem élhetett a kor műveltségétől érintetlen „szent együgyűségben", hogy nyilván sokat tudhatott például a két világháború közötti Magyarország irodalmi és szellemi életéről, mert családi vonatkozásban önéletírása is megemlíti, hogy egyik nagybátyja Elek Artúr író, kritikus, a Nyugat főmunkatársa, keresztapja pedig Móricz Zsigmond volt. Ő azonban a hagyományos értelemben való „magas kultúrától" minden látszat szerint nem tanult, ehelyett a populáris művészet néhány jellegzetes formája: a mese, a vurstli, a cirkusz, a panoptikum formálta világát. Egy gyilkosság körüli újságcikkek, rémtörténetek, ponyvák, ábrándok, álmok, saját életének kalandos epizódjai ötvöződnek furcsa, egy nagy művészegyéniség individuális eredményeiben megtestesülő, mégis hangvételében eredendően populáris, „tömegművészeti" matériává.

Festőművészet saját bevallása szerint először 1919-ben, a *Kommunizált Mű-*

1 Román György: Egy ház és lakói, olaj, vászon, 70x100 cm, 1931
2 Román György: Kínai utca, olaj, vászon, 100x125 cm, 1972

kincsek Kiállításán hatott rá: *Monet, Renoir, Greco, Goya* nevét említi, de lényegében sem ezek a művészek, sem az 1921–28 között a Képzőművészeti Főiskolán eltöltött évek, sem a müncheni rajzakadémiai tanulmányok nem befolyásolták bontakozó festői karakterét. „A Münchenben felszedett rajzolási tudományt, amelynek eredményei, a szép, precíz akttanulmányok nagybátyám igényét is kielégítették, hazatérésem után rövidesen úgy elfelejtettem, mint ahogy az ember érettségi után egyes nemszeretem tárgyaknak jóformán még az emlékét is kiüríti a fejéből." Sőt, amikor *Réti István* tanítványaként 1914-ben Nagybányán tölt egy nyarat, a plain air szikrázó napsütése alatt alakítja ki saját „plasztikus" festésmódját, amely tehát a legbelsőbb élmények lélektani kifejezésének ad az egész életműre vonatkozó, egységes formai megfelelőt. „Egyes helyeken olyan vastagon alkalmaztam az olajfestéket, hogy az ilyen módon készült munkáimat már inkább kiszínezett domborműveknek lehetett volna tekinteni, s ugyanakkor kanyargósan rángattam az ecsetet, nem körívekben vagy egyenes vonalakban, mint az iparművészek, vagy egyes modorossá fajult előadásmódú festőknek a szokása, hanem önkényes, erőszakolt kacskaringókban: így próbáltam a részletezőbb kivitelt megkövetelő előteret elfogadhatóvá, a kép nézőjének közelebb fekvővé varázsolni, kacskaringókkal helyettesítve az ott elhelyezkedő sziklákat, rögöket, fénypászmákat, mezei virágot, letört gallyakat, csorba bögréket meg egybeket..." – írja a Nagybányán folytatott kísérletekről a tőle megszokott őszinteséggel és öniróniával. Hamarosan végleg abba is hagyja a természet utáni stúdiumokat, hogy élményei megörökítésének, elmesélésének, megértése vágyának engedelmeskedjen, abban bízva, hogy ez elsöpör majd minden technikai akadályt. Élményközpontú művészetet akar tehát, mert eleve, hogy „az élmény hangulatbeli átérzése, alapuljon az bármily komor emléken is, ha erőteljes, ha mélyen zengő, az élettel rokon; a hangulattalanság, az üresség idézi a halált: a negativumot, a semmit." Nekilát, hogy megfesse kedves meseírójának, *Andersen*nek egy figuráját: *a rendíthetetlen ólomkatonát,* akit egész életműve központi hőséül, önarcképéül, művészi alteregójául választ. Áthelyezve az alakot saját élettörténetének színtereire, saját álmaiba és ábrándjaiba, létrehozza a XX. század egyik nagy festői magánmitológiáját.

A fél lábán is rendíthetetlenül álló ólomkatona (aki testi fogyatékosságában különbözött társaitól, ám a festőművész rokona) nagy bámulója a közelében lévő játékkastély úrnőjének, egy gyönyörű kis papír táncosnőnek. Egy véletlen azonban a katonát az ablakon át a „világba veti", ahol két utcagyerek papírcsónakot készít neki, amivel veszélyes utazást tesz az utcacsatornán, míg egy hal torkára akad. A halat azután kifogják, piacra viszik, eladják, hasát felvágják, hogy megsüssék –, s micsoda véletlen! Az ólomkatona pont abba a szobába kerül vissza, ahonnan elindult vándorútjára. Ott találja a kis táncosnőt is, s e mitológiai utazás után tragikus szerelemben, a kályhában, közös tűzhalálban egyesülnek. Az ólomkatona Román Györgynek azt az arcát veszi fel, amelyik a lírai érzelmeket és a lovagi erényeket testesíti meg. Mint egy helyütt bevallja, minden nőben elvarázsolt királykisasszonyt látott (hogy ez az idealizálás mennyire nem egyoldalú, tanúsítják novelláinak asszonyszörnyetegei). Ha őket nézi, pompás parkokat, kastélyt, remekül felkantározott paripát és hódoló inasok hadseregét képzelte mögéjük – és egész életében a lovagi gesztusra vágyott, hogy valakit megmenthessen valamely rém karmai közül. Egy karácsonyon kapott is ajándékba egy csapat gyönyörű, díszes egyenruhájú ólomkatonát, amelyekkel – míg kishúga mellette babázott – ő egymaga „férfijátékokat" játszva újabb és újabb nagyszerű csatajeleneteket talált ki, élt át, miközben – ahogy utal rá –, pszichodramatikus formában eltávolította magából, kifejezte és így önmegnyugtatásul semlegesítette a nap során szerzett nyomasztó élményeket.

A kivetítésnek talán a legtisztább formája, hogy az ólomkatona mellett e sötét árnyak, szorongások, félelmek, a betegség, amelyet legelőször saját testében, majd édesapjánál tapasztalt, s nemsoká általános érvényre tett szert a városligeti panoptikum viaszfiguráinak egyikében, a „beteg emberben" – önálló, állandó figurában öltött testet. Megszületett a Rém. Mitológiájában tehát a „lovagias ólomkatona" a „fekete bajuszos rém" örök ellenfelévé válik. „Üvegszemű dadám üvegszeméből pattant ki ez az ember – emlékszik vissza a kisgyermekkor egyik ténylegesen átélt, szörnyű megrázkódtatására –, lábrakelt, útnak indult s

3

3 Román György: Az ólomkatona, olaj, vászon, 110x85 cm, 1972
4 Román György: Tehénfejű ember a tömegben, olaj, vászon, 110x125 cm, 1977

háromféves koromtól idáig, a zuglói házig követtem." Ez a ház és környéke rendkívüli hatással volt képzeletére. Motívuma rendszeresen visszatér, újabb és újabb jelentésárnyalattal bővül, gazdagodik főművein. „A nem túlságosan magas házak mindegyikéből erkély ugrott ki a kapu fölött; az erkélyt rendszerint két nőalak tartotta, hatalmas testű, robusztus, meztelen férfi- vagy nőfigura; dagadó izmú óriás, a nőalakot is úgy megrakták izmos gömbölyűségekkel, arcát annyira tömörre verte a kőfaragó, hogyha széles csipőjét és dagadó keblét nem látom, talán bajusztalan férfinak nézem." A zuglói ház lakója pedig két kisgyerek, akiknek ábrándjaiban központi szerepük lesz. Titokzatosságuk – hogy felnőttet körülöttük sohasem lát, hogy mindig a zárt, lefüggönyözött ablak mögött állnak és vágyakozva tekintenek kifelé – vonzza és felajzza képzeletét. Részletesen elképzeli a lakást, a gyermekek életét, s attól kezdve, hogy a gyermekek mögött a szobában egy napon megpillantani véli a „bajuszos embert', számos megmentési akciót eszel ki, és néhányat igyekszik is a gyakorlatban végrehajtani – míg egyszer a ház lakói hirtelen, nyomtalanul eltűnnek. Így értékeli e varázslatos kalandokkal teli időszakot önéletrajzi regényében Román György: „Amíg később teljességgel művészi pályára nem adtam a fejem, e család gondolata helyettesítette bennem a művészetet, a hozzájuk, az emlékükhöz való makacs ragaszkodás, a kutatási szándék, a konok elszántság a művész küzdését, akaraterejét." Ez ihlette számos festményét, köztük egy korai főművét, *A ház és lakói* című képét. „A zuglói ház feltűnésével és eltűnésével kezdődött életemnek ez a konfliktusa, melyet legjobban így nevezhetnék néven: emberekre, helyzetekre, általában a valóságos világ egyes jelenségeire a magányban gátlástalanul nekiszabadult fantáziám önkényes, tetszése szerint irányított szerepet erőszakolt..."

Természetesen hamarosan minden átváltozott ily módon környezetében, „megelevenedett" a bérház, amelyben lakott, a ház lakói, a fa az udvaron télen, majd tavasszal, amikor virágba borult, hogy később mindez újra meg újra festői alakot öltsön. A *Vénlányok* című, izgalmas, pokoli színekkel, naturalisztikus környezet- és lélekrajzzal festett novellájában, amely később *Pókok* címmel abszurd drámává is érett, így ír arról a lakóházról, amely különféle képein különféle vízióként szintén gyakran szerepel: „Börtönhöz is hasonlíthatnám lakóházunkat (mármint a hidegek, eső, havazások idején), börtönhöz, melynek oda kárhoztatott lakói az örökös együttléttől, az egymás képében való, esetleg élethosszig tartó gyönyörködéstől már halálosan unják egymást. Miután az emberek időnkint mégiscsak elhagyják celláikat abból a célból, hogy a szomszédot meglátogassák (esetleg palacsintasütő vagy más háztartási tárgy kölcsönkérése céljából), a lakásokba zárt gyűlölködés tüze gyakran ki-kicsapogatott börtönéből, úgyhogy az összezördülések, sértődések télen sohasem kerültek

4

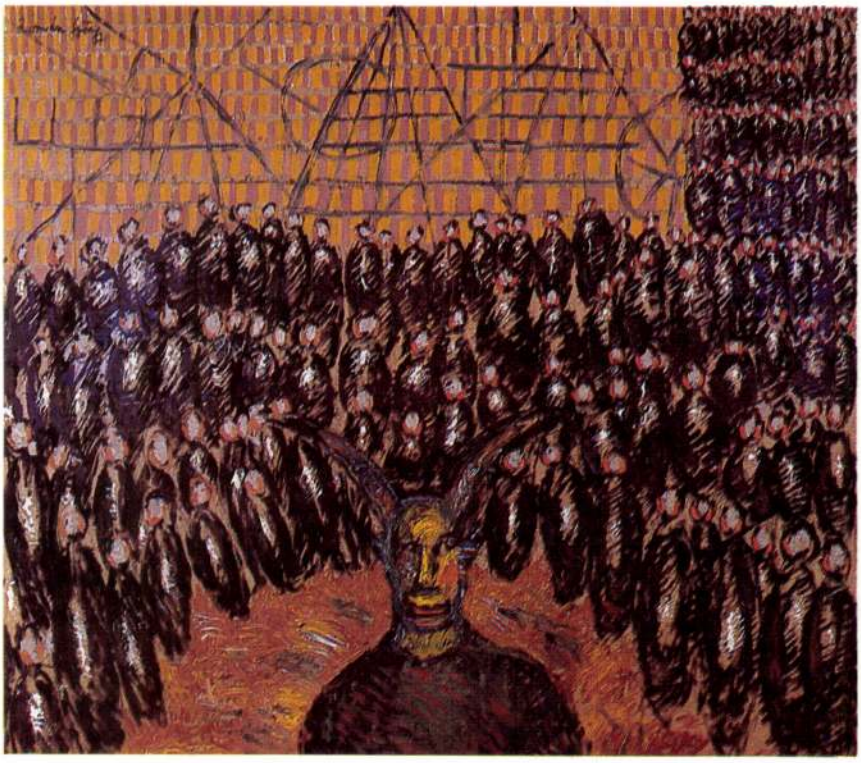

le házunk napirendjéről, hol az egyik szomszéd veszett össze a másikkal és békült meg egy harmadikkal (hogy aztán bűnbaknak használva az elsőt, ha másban nem, pletykázásban összefogjanak ellene), hol a másik az egyikkel. Így ment ez, míg csak meg nem érkezett az április, a fa lombosodásának s a barátkozásoknak kezdete."

Az architekturális környezet, utcarészletek, házak, udvarok, fürdők, az ember útját irányító, vezető, meghatározó, magasba törő, mélybe futó, egymást keresztező lépcsősorok amúgy is álmainak, víziónak, ifjúkori berlini, párizsi, távol-keleti utazásaiból fakadó emlékeinek (mert Román György Tokióban és Sanghajban próbált szerencsét, hogy cukorkadrazsírozó mesterséget tanulva vagy profi ökölvívóként pénzhez jutva változtasson családja válságos egzisztenciális helyzetén – de csak élményekben gazdagodva tért haza) egyik legkedveltebb motívuma, állandó eleme, amely egyben mindenkor feszes kompozíciós rendet, konstruktív térszerkezetet kölcsönöz műveinek. Mint ahogy a fák – virágzó, lombos vagy beteg, férgek által ellepett koronájú fák ábrázolásai mindenkor a különböző pszichikai állapotok szimbolikus lenyomatai.

A gyermek Román György betegsége miatt iskoláit magántanulóként végezte. Budai lakásuktól útja tanítójához így gyakran vezetett Pestre, a Városligeten környékére, ahol az órák után – vagy helyett – sokat kóborolt. Az „iszony magnetizmusával" vonzotta a vurstli, a cirkusz, a panoptikum – művészetének ez a másik nagy áramköre. Mert ez a világ, amely – ahogy Szabolcsi Miklós *A clown* című monográfiájában elemzi –: *Watteau Gilles*-jétől *Degas, Toulouse-Lautrec* és *Seurat* táncosnőitől, műlovarnőitől, *Rouault* bohócáig, *Klee* és *Miró* jelképessé vált cirkuszáig, *Picasso* artista családjaiig, Fellini *Országút*onjáig, illetve 1971-ben készített *Bohócok*jáig számos egyéni értelmezésben jelent meg, és a XX. század művészei számára a művészlét allegóriájául szolgált –, Román György számára nem a fény és a csillogás, az egzotikus állatok, a festői kosztümök, kikent-kifent maszkok, az akrobaták pompás, a gravitáció legyőzésére törő mutatványainak bámulatos világa volt. De nem is a művészek családjának ezoterikus, zárt élet-

5

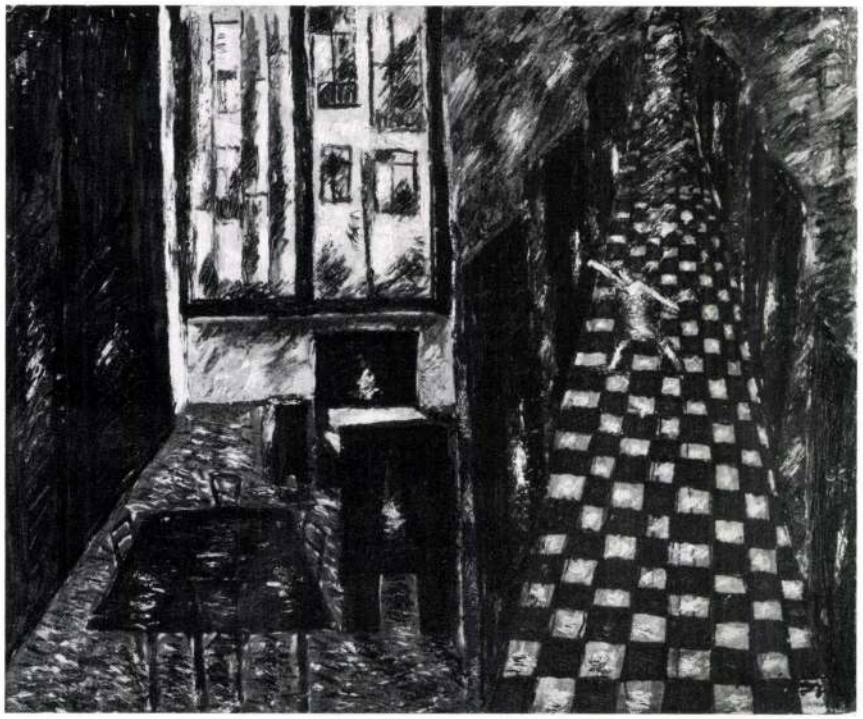

formáját, a színfalak mögötti hétköznapjait jelképezte, és nem a szomorú sorsot, a művésznyomort, a vándorkomédiások nélkülözésekkel terhes életét; de nem is a veszélyes életet, a filiszterek életfelfogásától elütő, polgárpukkasztó különcségeket, a devianciát és a kivételességet, s ennyiben nietzschei értelemben a „Művész-Übermensch"-et, Zarathusztra segítőtársát – hanem a bűnt, az érzékiséget, a testiséget és erőszakot, a tudattalan, ember alatti, sötét ösztönöket, amely ellen Román György a tisztaság és az öntudat nevében egész életében harcolt. (Ta'án ezért használja 1949-ben megjelent kulcsművében, a *Liliputok lázadása* című megrázó novellájában történelmi parabolaként a II. világháború után a vurstli romjai közül előcsalogatott liliputiak, törpék, ösztönemberek sorsát, történetét, amelyben a színfalak mögött közönség nélkül magukra maradt színészek előbb egyetlen előadássá, rémdrámává formálják életüket, gyilkos ösztönnel egymásra törnek, majd kiszabadulnak a külvilágba...)

Szabolcsi idézett művében szerepel egy részlet Edmond de Goncourt 1879-ben megjelent, nagy hatású regényéből *(Zemganno testvérek)*, amely Román különös cirkuszfelfogásával rokon:

„Az utóbbi évek angol clownkodása sötét és rémületkeltő lett... Ez már végképp nem a meszelt képű, behunyt fél szemű s csak szája egyik szögletén vigyorgó paprikajancsi keserű gunyorossága; még a hoffmanni fantasztikumot és polgári természetfölöttit is elveszítette.

És egy idő óta az angliai cirkuszok porondján csak úgy, mint a hangversenytermek színpadjain, már csak amolyan közjátékokat és betéteket találunk, amelyekben az ugrások és bukfencek többé nem a szem gyönyörködtetését kívánják szolgálni, hanem minden egyes igyekezetükkel rémült elképedést, félelemérzést s szinte fájdalmas elszörnyedést akarnak kelteni, testük és izmaik ama szokatlan és beteges mozgatásával, melyben vigyori ökölcsapásokkal, irtózatos családi jelenetekkel elegyesen siralmas bolondozások, bedlami és newcastle-i, bolondokházabeli, bonctermi, fegyházi és hullaházi jelenetek érik egymást. S a legmegszokottabb díszlete ennek az akrobatikának vajon micsoda? – valami fal, valami külteleki fal, gyanús világításban, olyan fal, melyen még ott sejlik holmi gyilkosság rosszul letörölt nyoma, és gerincén fekete ruhában jelennek meg az éjszaka modern kísértetei, s miközben leereszkednek lábuk nyújtogatva, egyre hosszabb lesz az. Egyre hosszabb... mint azok a lábak, amelyeket álmukban látnak a Távol-Kelet ópiumszívói; s aztán onnan imbolygó és idomtalan árnyékukkal a fehér falon, mely olyan, mint a laterna magica elé kifeszített lepel, elkezdődnek az őrült erőmutatványok, a bárgyú handabandázások, egy tébolyudvar vonagló, izgága arcjátékai.

És e dermesztő bohóckodásba és minden hasonlóba a kopott fekete ruha, az angol bohócok e legújabb uniformisa valami halottasan groteszket, részeg gyászhuszárok virgonckodásához hasonló hátborzongató elemet vitt be. E. Goncourt olyan világot idéz fel – írja Szabolcsi –, amely a szürrealisták fekete humorának is, az absztrakt színháznak is elődje – de egyszersmind utódja a középkori haláltáncoknak."

Az e világgal rokon képtípusnak, a „borzalom színházának" egyik főműve az 1927-ből származó *Akasztás a cirkuszban*. Nem vállalkoznék pontos megfejtésére, egy árnyalatnyit azonban vitatkoznék itt *Frank János* magyarázatával. Ő még látta a háború előtti cirkuszt és panoptikumot: „Ismerjük a mutatványt – írja –, amikor az artistanő valamilyen pipát vesz a szájába, s rágóizmaival összeszorított szájpadlásánál fogva drótszál emeli föl a magasba, dobpergés között. A festő is láthatta gyermekkorában ezt a mutatványt, a fölvonástól már csak egy gondolati ugrás az akasztás, a marcona gárdisták statisztériáját nyilván az ólomkatonák sugallták." A képnek elképzelhető, hogy egy ilyan „félreértés" vagy gondolati ugrás a magva. Azonban – anélkül, hogy a mű erkölcsi tanítását valamiképpen menteni akarnám, hiszen erre semmiféle purizmus alapján nem szorul – úgy vélem, a szereplők Román György mitológiájában „állandó jellemmel" rendelkeznek, s a következetesség azt kívánja, hogy a gárdisták által a cirkuszban elkövetett brutális erőszak csak „tisztogatási hadművelet" lehet, amelyet az ólomkatonák a túlfűtött erotikájú, mezítelen és csábító – tehát Román György által ezekben az években különösen megvetett – testiség ellen folytatnak. De ha még jobban megfigyeljük a képet, úgy tetszik, a gárdisták nem is avatkoznak a jelenetbe, csak gyűrűbe zárják a porondot, nehogy onnan a bohócok és néhány fekete keménykalapos, bajuszos által bemutatott látványos erőszak a „vidám akasztás" borzalma vagy a lányok bujasága „kiszabaduljon". A két világ – az ólomkatonáké és a cirkuszé – erkölcsi előjelében oly szélsőségesen szembenálló, hogy nem

hiszem, hogy egyetlen képen is kibékül, összevegyül, s az ólomkatonák egy gyilkosság statisztériáját alkothatnák. Mint ahogy az 1946-os *Álom* és az 1959-es *Álomkompozíció* is ugyanazt a helyszínt mutatja: a Rém tanyáján a panoptikum raktárának polcait, amelyen többek között számos pornográf viasz szobormodell hever. S ezek mellett látható Román György és a „bajuszos ember" lecsavarható viaszfeje. Ez arra vall, Román György magát sem tudta mentesnek minden bűntől – s nemcsak a „test révén", hanem a „fej révén" is –, hiszen épp ő az, aki e nagy *grand guignolt* képzeli, s ábrázolásában még örömét is leli. Az 1978-ban készült *Mutatványos* is erről szól: az egész „vásári komédiának" ő az egyedüli szerzője, s nemcsak az idill és a világjobbítás, de a fekete humor és morbiditás, az erotika, a borzalom és a groteszk dráma sem idegen tőle. A világról pedig tényleg nem lehet túl jó véleménye, ha az 1975-ös *„Körhinták"* eszelős gépezetnek állítja be az egészet. „Akár a rablóhús nyársán a sültdarabok, úgy tűzte Román kilenc tengelyre a körhinták négyemeletes gyűrűit a rajtuk álló emberalakok láncával" – mondja Frank; ehhez a tánchoz – tehetjük hozzá nyugodtan – bizony az ördög húzza a talpalávalót!

E képtípushoz tartozik – bizonyítva, hogy a horror, a borzalom nem volt Román György művészetének ideiglenes állomása –, az életmű két késői főműve: az 1977-es *Dráma* és az 1979-es *Tetthely*. A hosszú, szűk folyosón, a rémület már más képekről is ismert sakktáblakockás kövezetén eszelős, üzött figura rohan, kinek ruhája oly izzóan vörös, mintha meggyújtották volna, s égne. Szinte hallani véljük üvöltését a zárt ajtók sorfala között. Véleményem szerint a *Dráma* művészi teljessége csak *Edvard Munch Sikoly*ához mérhető, amely 1894-ben készült. A két kiáltás átíveli a századot. Román György képe egy világháborút is megélt ember, a XX. század metafizikus magányát és szorongásait jól ismerő művész komplex életélménye. A *Tetthely* pedig szinte kísértetiesen emlékeztet Bergman egyik legújabban bemutatott, egy prostituált meggyilkolásának eseményeit rekonstruáló filmjének *(Jelenetek a bábuk életéből)* helyszínére, ugyanakkor a Goncourt által emlegetett vészterhes külvárosi, kültelki színhelyekre. Nem csodálnám, ha Románban, az ő 1970-es évek végén megújuló, „kivirágzó" verizmusában – amelyre először Frank Jánosnak a Corvina Műteremsorozatban megjelent kitűnő elemzései hívták fel a figyelmet, s amely által Román György a gyermekkor lidérceit előzve az emberi lélek egyre hatalmasabb és egyetemesebb ellenfeleivel nézett szembe – a magyar „Új szenzibilitás" vagy new wave egy neoexpresszionista iránya egyik közvetlen előzményére ismerne. S ugyanakkor, a 70-es évek közepén-végén festői fejlődésében, plasztikus képfelületeinek hímzésében az absztrakt expresszionista formanyelv partjaihoz is elérkezett a romániai művészet.

Összegezve tehát az eddigieket, egy kis merészséget engedve meg a végkövetkeztetésben, úgy vélem, hogy az ólomkatona figurája „visszavezethető" a clown egy lírai típusára. Ő a naiv, a tiszta fehér clown, aki az életben mindig a költészet fennköltebb ideáljait képviseli. Míg clown ikertestvére a fekete bohóc, a halálbohóc, a Rém, Román György másik arca a tudattalan sötét káprázatait mondja el, amely ellen a tudat, a felettes én, az önélveboncoló őszinteséggel magát analizáló erkölcsi lény újra meg újra felvette a harcot, de az mégis állandóan új és új testet öltött.

Hipotézisemet más oldalról árnyalja, amit – Szabolcsi Miklós közlésében – *Jung* ír Picasso-tanulmányában a bohóc, a clown, a Harlekin archetípusáról 1932-ben: „Hiszen a Harlekin is egyszerre az ellentéteké, a harmóniáé, és mindenen túl: az életből a halál felé tartó hős is; Harlekin alakja tragikusan kétértelmű, jóllehet ruháján hordja már a következő fejlődési fokozatoknak az értő szem számára látható jelképeit. Hiszen ő az a hős, aki át akar gázolni Hádész vizein – de sikerül-e majd neki? Harlekin-Hermes a Halál Révésze: – így nő Jungnál a Harlekin – mondja Szabolcsi – az Örökbe, a Mítoszba." Valami hasonló történt Román György festészetében is. S itt a kör bezárult.

Nem kilincselt karrier után, nem érdekelték a művészekkel kapcsolatos polgári vagy hivatalos elvárások. Megvoltak az önmagára kiszabott clownszerepei. Mégis sokan becsülték, Kállai Ernő már első, 1932-es Ernst Múzeum-beli kiállítására felfigyelt, és értékelte sehova sem tartozó, egyetlen iskolához sem csatlakozó, kortalan, mégis nagyon modern figuráját. Szerencsénkre nem hagyott titkokat maga után. Aki képeinek pontos kulcsát keresi, forduljon regényeihez, elbeszéléseihez. Nagyszerű irodalmi élmény is lesz.

Gyetvai Ágnes

6

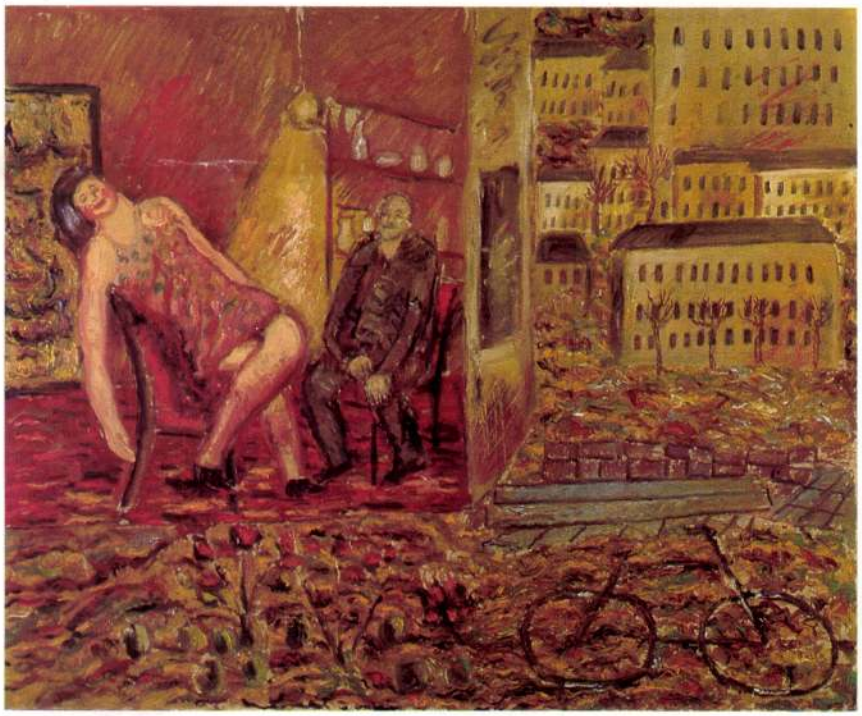

5 Román György: Dráma, olaj, vászon, 100x120 cm, 1977
6 Román György: Tetthely, olaj, vászon, 90x110 cm, 1979
(fotók Tahin)

Edgar Augustin szobrai

jan tart tehát, abban a tömeken[illegible]ban, amikor a kialakult művészi orientáció már művek tömegében realizálódik, s jól felmérhetővé, érzékelhetővé teszi nemcsak a tartalmi, karakterbeli jellegzetességeket, de a kvalitás szintjét is.

Herbert Read a modern szobrászat fejlődésvonalának megrajzolásakor említést tesz arról az impresszionizmus és klasszicizmus közt hányódó nemzedékről, amelyik visszautasította a modernizmus első formáját, a kubizmust. A „tétovázók" egész csoportjára, akik igen gyakran német származásúak, valamiféle „manierizmus" jellemző – jegyzi meg –, s ebben Hildebrand végzetes hatását látja, annak a szemléletnek a gátló erejét, amely a szobrászat valódi, tapintási érzéklésen alapuló normái rovására a vizuális és festői értékeket állította előtérbe. Látszólag, az emberi alakhoz forduló, annak organikus egységét felbontatlanul megőrző, ábrázoló törekvései révén – mint kései leszármazott – Augustin is ehhez a csoporthoz sorolható. Szobrainak alaposabb szemügyre vétele azonban meghazudtolja ezt a feltevést. Határozott plaszticitással mintázott alakjai ugyanis nem egy lineáris ritmika szolgálatában állnak, hanem inkább a tömegek és formák markánsan vitális játékát örökítik meg, bár nem azzal az összefogott, koncentrált formatagolással, mint mondjuk Maillol tette, hanem inkább Rodin felé kacsintva, a mozgalmasságot és felületi hatást kiaknázó módon.

Augustin természetelvű, hagyományos felfogású szobrai elsősorban alkotójuk mesterségbeli tudását bizonyítják. A művész gondosan elsajátított mindent, amit az emberi testről tudni kell, s ezt a tudást nem elvont sémákban, akadémikus szabályillusztrációkban, hanem elevenen, érzékletesen megformált alakokban gyümölcsözteti. Érdekes módon ez a vitális motívummegközelítés és magával ragadó plasztikai anyagszerűség egyik korai művében, az 1966-tól származó *Torzó*ban éri el tetőpontját, ahol különösen két mozzanat vésődik emlékezetünkbe. Egyrészt a széken ülő, oldalra dőlő női akt testének virtuóz módon kiaknázott mozgásritmusa, amely a feltámasztott jobb kartól a hátrahúzott bal lábig egységgé szervezi, összefogja a kidomborodó vagy visszahúzódó ívelt formákat és a különböző hajlásszögű végtagokat. Márészt az a felületi feszültség, amely a sima és érdessé tett,

MAHIR
Sajtófigyelő
NÉPSZAVA
1983 AUG 6

/1021/ Mácsai István 9

Mácsai István **CSENDÉLET**

A felh
fogytak
a csuk
katonák a fal
a tavaszt ha
tonák a me
szörnyűségeit
Nyugodtabbnak éreztem ma-
gam mégis a falu védő szár-
nya alatt mint bújdosva a
razziákkal, bombázásokkal
terhelt Budapesten. Nagyon
is otthon voltam. Szállásom
helye természetesen a leg-
tehetősebb rokonnál, a ka-
darkirály Ferke családjánál
volt. Ferke feleségével, Ka-
tóval és kisfiával élt a nagy-
portán. Szőlőt művelt, ter-
ménnyel, borral kupeckо-
dott, s mint akit még nem
szólítottak seregbe, szakadá-
sig dolgozott.

Szinte a fél falu rokon itt
a faluban, s valamennyien
vendégszeretők, mint általá-
ban a kiskunok. És ami több,
ügyes gazdák hírében állnak,
összetartóak segítik egymást,
ha némelykor marakodnak
is, mint a házőrző ebek.

Egyelőre a béke szigetének
láttam Kunnagyfalut, ahová
családostól leköltöztem. So-
kan menekültek akkoriban
vidékre a bombázások elől,
nem volt feltűnő a megjele-
nésünk. Én mégis váratlan-
nak éreztem a változást. Fájt
elszakadni a redakciótól, iro-

falui nádasokba keresett menedéket a betyár, s éjszakánként belopta magát a faluba. Fokosa helyén ott feketéllett a neve is, mert emlékét oda véste fel. De nemcsak erről nevezetes az öregház, ebben sírta ki magát — isten tudja hányszor — s gunnyasztott gyermekei mellett nagymama, aki tenyerébe temetett arccal most is itt üldögélt a kisszéken. Halálosan fáradtan, nyolcvan évével a vállán már csak elmélkedik, régen kiesett kezéből a munka, s haszontalan nyűgnek érzi magát a háznál. Nagy esemény az életében, ha valaki rokon rá-

Mátyás Ferenc

BÉNI MEG

1964 MÁJ 1 6.

1021

AZ ERNST MŰZEUM ÚJ KIÁLLÍTÁSA

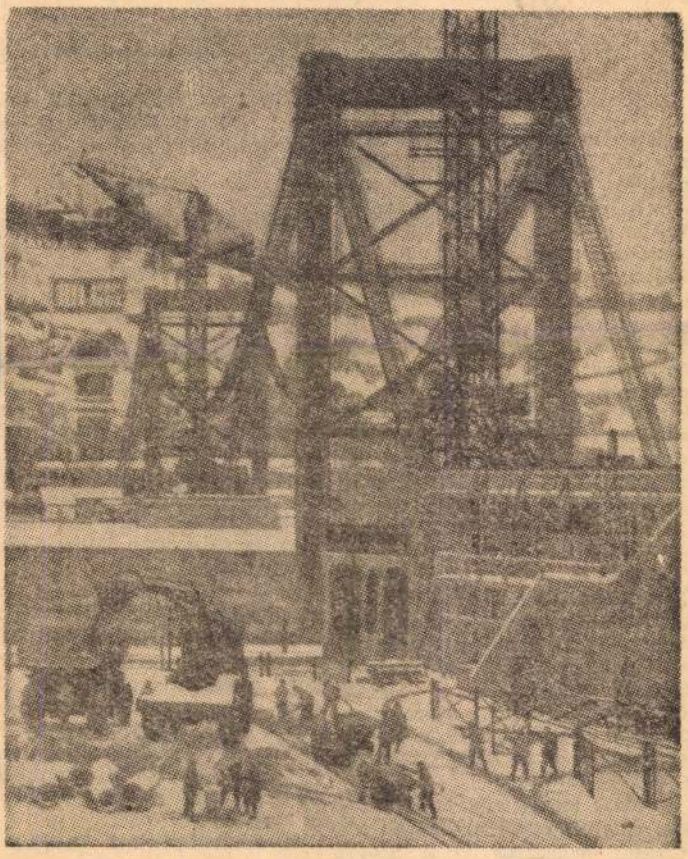

Mácsai István festménye: Épülő Erzsébet-híd.

Az Ernst Múzeumban szombat délben ünnepélyesen megnyitották a Dolgozó emberek között című országos tárlatot, amelyet a Szakszervezetek Országos Tanácsa, a Magyar Képzőművészek Szövetsége és a Műcsarnok rendezett.

A kiállítás mintegy kétszázötven műtárgyat — festményt, szobrot, grafikát — mutat be.

Urbán Ernő:

„JELENTKE

Egy új hivatás műhelyéb

I.

„Kineveztek egy eldugott faluba. A legközelebbi autóbuszmegálló két kilométer. Ez még nem is lenne probléma, hiszen én szeretem a falut. Az iskolával azonban annál több baj van. Az elődöm már júniusban tudta, hogy elhelyezik, így egész nyáron nem törődött semmivel. Ő tanította a *felsőt*, az *alsót* egy öreg kartársnő, aki most nyugdíjba ment. Idejöttem a nagy zűrzavarba... Aztán jött a tanév kezdete. Másik nevelőt nem küldtek, és így I—IV. és V—VIII. összevont osztályokat tanítok. A gyerekek tudása? Negyedikeseim még százig se tudnak rendesen számolni... Ez már tényleg a nagybetűs Élet, ahogy a képzőben sokszor emlegették. Ez azonban csak az iskolai munka. Mint az egyszeri tanítónak, nekem is már annyi a tisztségem, hogy nem is tudom számon tartani. Az iskolai és a községi könyvtárt vezetem, kultúrotthonigazgató, tanácstag vagyok. Sportköri elnöknek és KISZ-titkárnak is megválasztottak."

A fenti idézet egy levél részlete, amelyet egy ifjú, frissen kinevezett pedagógus írt a Szombathelyi Tanítóképző Intézetbe. Az iskola diákok szerkesztette és írta időszakos folyóiratában, a *Jelentkezünkben* akadtam rá, ahol is azzal az indokolással közölték, hogy... „tűnjön el végre minden hallgató szemléletéből a könnyű élet utáni vágy, a dolgok egyszerűsítése, és hogy mindenki világosan lássa: milyen felkészültségét, helytállást, hivatás-

bathely az idei tanévtől ke
már „csak" Budapestről é
Dunántúlról toborozza hallga

III.

Amidőn az intézet klubest
meghívtak, amellett, hogy szí
örültem az ifjúság megtisztelő
deklődésének munkám és sze
lyem iránt, két kérdés „izgat

1. Milyen meggondolásból,
féle tervek és remények ala
választják *pesti fiatalok is* a
művelő-könyvtáros szakot, hi
választásuk azzal jár, hogy m
azt a megpróbáltatást is vá
niuk kell, amit egy újfajta h
tás gyakorlása, de főképp a fó
rosihoz képest még sok hel
igen-igen mostoha falusi életv
magával hoz.

2. Egy egészen új, a szó szo
értelmében véve *úttörő* jell
képzésről lévén szó, ugyan mi
módszerekkel éri el az inté
hogy a diploma mellé már el
olyan tapasztalatokat is nyújt
amelyek a hallgatók gyors m
gyökerezését segítik elő falun,
letve: a gyakorlati munká
mintegy a fogásaira és fortélya
is megtanítják őket.

A megválaszolást kezdjük
lán egy summázó jelentés
amelyet az intézet a megyei
nács legutóbbi ülésére állított ö
sze, s amelyben ilyen passzu
találhatók:

„A hallgatók rendszeresen lá
gatják Szombathely és a já
művelődési otthonait, s megad
szempontok alapján vizsgálják
ott folyó munkát... Másodé
seink zöme TIT-előadó, mások

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

1969 JUN 7
TÁRSADALMI SZEMLE

[illegible] jelentette meg a Gondolat mostani kötetének anyagával jórészt egyező Lukács-válogatását, az igények gyors kielégítése végett, s ezzel majdnem egyidőben megindította Lukács Gesamtausgabéjét.

ezért a magyar szellem történetéből sem lehet egyetlen részletét sem kiiktatni.

Csetri Lajos

1021

Mácsai István

Mácsai István: Mari

kat, vagy a szubjektum-objektum azonosság hegeli kategóriáját), kimutatva, hogy milyen módon alakult át fő művében e fogalmak tartalma, akkor is messze meghaladnám e recenzió kereteit. Ezért a továbbiakban már csak *két kategóriával* óhajtok részletesebben foglalkozni, s egyúttal példájukon bebizonyítani, hogy *„Az esztétikum sajátossága"*-ban kibontakozó esztétikai rendszer kategóriáit nem lehet egymástól elszakítva tárgyalni, hisz az általa kidolgozott fogalmak csak dialektikus összefüggésükben képesek leírni az esztétikai tárgy sajátosságait. Ezért természetesen az ezután tárgyalandó kategóriák csak az eddig tárgyaltakkal legszorosabb kapcsolatban alkalmasak arra, hogy Lukács esztétikai nézeteinek *rendszeréről* valamit mondjanak.

A *mimezis* és az *ember nembeli lényegéhez* való felemelkedés kategóriáiról van szó. A Simmel-tanítvány ifjú Lukácsnál ugyan még inkább az életformák és művészeti formák összefüggésének problematikájáról, a Theorie des Romansban pedig a teljesség-igénnyel összefonódó társadalmi jelentőség és eszményigény felismeréséről lehet beszélni. Marxista esztétikai fejlődésének első, szorosabban ismeretelméletinek minősíthető korszakában, az objektív valóság tendenciáinak mély tükrözését követelve a művektől, az eszmény és a művészi szub-

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Mácsai István

1970 ÁP[illegible]

MAGYAR HÍRLAP SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

ZALAI HÍRLAP

Zalaegerszeg

Mácsai István festőművész ~~mintegy két tucat képéből~~ nyílik kiállítás pénteken a Képcsarnok Vállalat egerszegi bemutatótermében. A tárlat május 9-ig tart nyitva.

1021

Mácsai István

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
· Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

1970 ÁPR 15

ZALAI HÍRLAP
Zalaegerszeg

1021

Tegnap délután öt órakor ünnepélyes keretek között megnyílt Mácsai István festőművész kiállítása Zalaegerszegen, a Képcsarnok vállalat bemutatótermében. A kiállítást dr. Oroszy Zoltán, a városi tanács vb. művelődésügyi osztályának vezetője nyitotta meg. A kiállításon a művész húsz festményét láthatják az érdeklődők.

(Kiss Ferenc felvétele)

üzemiga
Zalaege

Te

figyelem!

A nyári betakarító gépek javítására már most felkérjük figyelmüket.

Vállalatunk minden gépjavító egysége vállalja:

kombájnok, aratógépek

JAVÍTÁSÁT

kombájn és traktor alkatrész

ELADÁST

kombájn és minden tipusú traktor cseréjét

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

BUDAPESTER RUNDSCHAU

1983 JUN. 27

Mácsai István fest.

1021

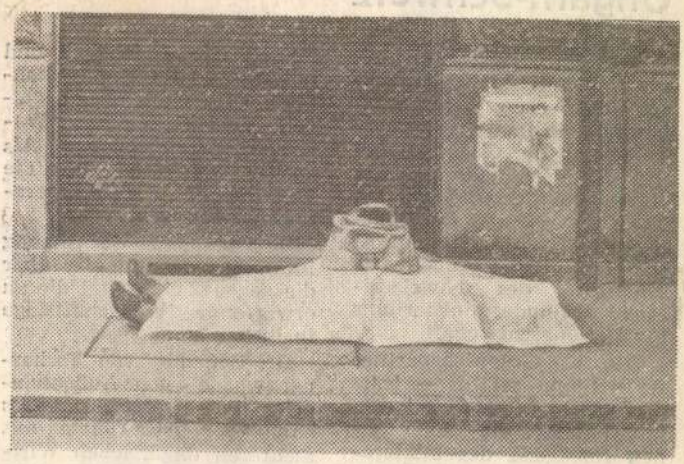

István Mácsai: Tod auf einer Pester Straße

Ungarn-Schwe

Vom 14. bis 16. Juni die gemischte ungari schweizerische Wirtsch kommission in Budapest 4. Sitzung ab. Geleitet den die Verhandlungen Vizeaußenhandelsministe *Tibor Melega* und *Dr. Bene-dikt von Tscharner*, Botschafter im Außenwirtschaftsamt des schweizerischen Bundesministeriums für Nationalwirtschaft.

Wie die Gesprächspartner feststellten, sei es — trotz der gegenwärtigen Weltwirtschaftsflaute, die auch einen Rückgang des bilateralen Handels zwischen Ungarn und der Schweiz zur

Die Teilnehmer der Sitzung informierten einander über die gegenwärtige und die zu erwartende Wirtschaftslage in ihrem Land.

Dr. Benedikt von Tscharner wurde von Außenhandelsminister *Péter Veress* empfangen und führte mit mehreren ungarischen Wirtschaftsleitern Unterredungen.

MH SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

BUDAPESTER RUNDSCHAU

1983 JUN 27.

Mácsai István

HAU

1021

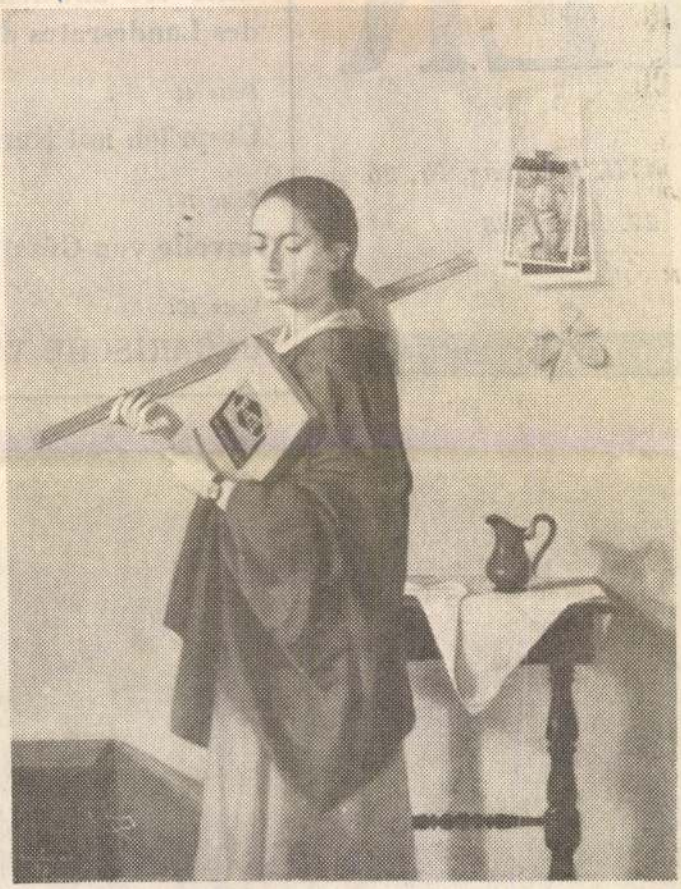

István Mácsai: Modell, 1979

XVII. Jahrgang, Nr. 26
27. Juni 1983

D KULTUR

Seite 4:
Gespräch mit Kard
Seite 10:
Novelle von Géza C
Seite 12:
UNGARISCHE W

SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

BUDAPESTER RUNDSCHAU

1983 JUN. 27

Mácsai István

1021

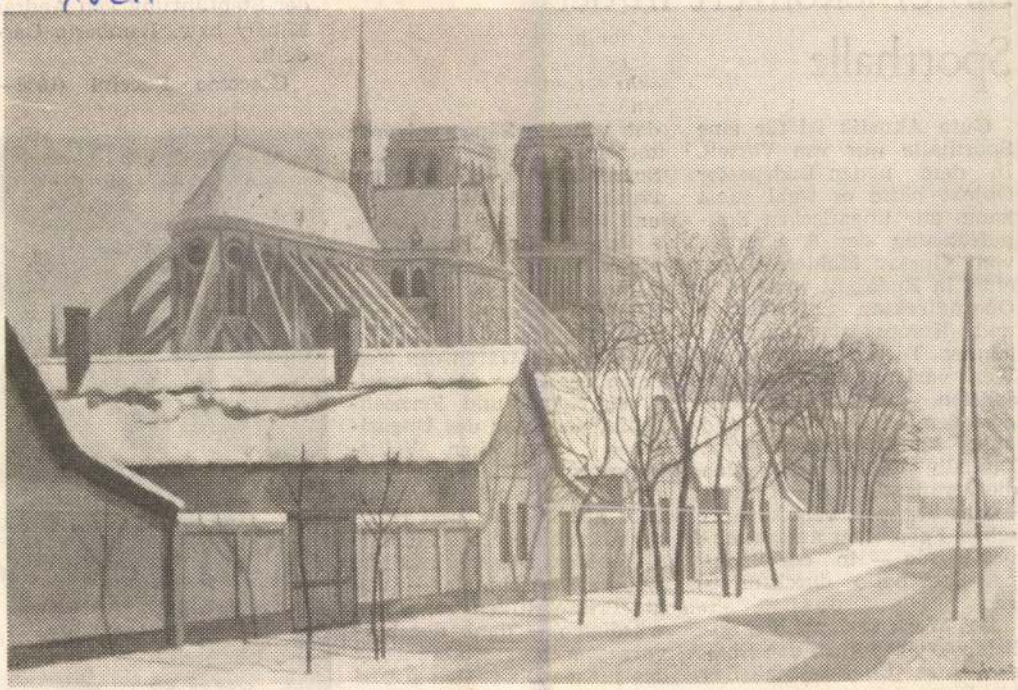

István Mácsai: Fata Morgana II, 1982

Sinfoniekonzert in der Sporthalle

Gute Akustik ist für eine Sporthalle nur von Vorteil. In dem neuen Budapester Objekt hätte es wohl sonst kaum zur ungarischen Erstaufführung der 8. Sinfonie von Gustav Mahler, dem einst in Budapest wirkenden Operndirektor, Dirigenten und Komponisten, kommen können. Dieses monumentale Werk verlangt acht Gesangssolisten, zwei Kinderchöre, drei gemischte Chöre und über 150 Instrumentalisten. Deshalb entschlossen sich die Veranstalter, das Konzert — das übrigens vom kanadischen Fernsehen aufgezeichnet wurde — in der Budapest-Sporthalle durchzuführen.

Das Werk verlangt den Solisten — aber auch den Chören — fast Übermenschliches ab. Diese Schwierigkeiten in bezug auf Stimmregister, Intonation und Dynamik wurden von den Sängern jedoch überlegen gemeistert: den drei Sopranistinnen Éva Bártfai-Barta, Adrienne Csengery und Mária Tóth, den beiden Altistinnen Julia Hamari und Klára Takács, dem Tenor András Molnár, dem Bariton Sándor Sólyom-Nagy und dem Bassisten József Gregor. Mitwirkende waren des weiteren der Chor des Ungarischen Rund- und Fernsehfunks, der Chor des Ungarischen Staatlichen Volkskunstensembles, der Budapester Chor, je ein Kinderschulchor aus Miskolc und Nyíregyháza sowie die Budapest-Sinfoniker. Dieser gewaltige Apparat verschmolz — wie die Pressekritiken vor allem würdigten — dank der hervorragenden Stabführung des jungen Dirigenten Árpád Joó zu einer echten Gemeinschaft.

K.

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MTI
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Mácsai István festő

BUDAPESTER RUNDSCHAU

1983 JUN 27

1021

In dieser Nummer stellen wir auf Seite 9 den Maler István Mácsai vor. Reproduktionen seiner Werke finden Sie auf den Seiten 2, 4, 6, 7 und 9. Bild oben: Atelier, 1979

István Szabó

Löhne auch dort zu erhöhen, wo das Nettoeinkommen der Betriebe nicht steigt oder sogar zurückgeht, denn dieses — leider nicht seltene Vorgehen — steht nicht im Einklang mit unseren wirtschaftspolitischen Zielen. Auch dann nicht, wenn die jeweilige LPG die Zahlung der damit einhergehenden höheren Steuern übernimmt.

Sie sehen also noch Aufgaben bei der inneren Steuerung beziehungsweise der Anpassung an die Wirtschaftspolitik?

Aber ja, denn nicht nur unsere Lohnwirtschaft bedarf der Vervollkommnung. Es gibt auch bei der Betriebs- und Arbeitsorganisa-

der [illegible] nicht beibehalten werden! Selbst in den besten Genossenschaften gäbe es Möglichkeiten, mit dieser Praxis zu brechen.

Nun einige Worte zur Leitung: Niemand weiß warum, aber es ist allgemein üblich, selbst in LPG mit bescheidenen Produktionswerten zwei oder drei hauptamtliche Vertreter des Vorsitzenden zu wählen. Wo der Produktionswert 80—150 Millionen Forint beträgt — was in 40 Prozent der LPG der Fall ist —, besteht keinesfalls die Notwendigkeit, die Administration zu komplizieren, die Organisation der Produktion mit diesem oder jenem Verantwortlichen oder gar mit Hauptabteilungen zu belasten. Weder der erweiterte Tätigkeitsbereich, noch die weitverzweigten Wirtschaftsbeziehungen und die Anwendung moderner Technik sind ein Grund dafür, die Postenzahl der nicht direkt an der Produktion Beteiligten zu erhöhen. Das ist ein komplizierter Themenkreis,

A VIGADÓ GALÉRIA
tisztelettel meghívja Önt és családját

MÁCSAI ISTVÁN

festőművész

Újabb képek

című kiállításának megnyitására
1997. november 6-án, 17 órára a Vigadó Galériába.
(Budapest V., Vigadó tér 2.)

Megnyitja
SZABÓ GYÖRGY író
Rendezte URY IBOLYA művészettörténész

A kiállítás megtekinthető: 1997. november 6-23-ig
hétfő kivételével naponta 10-től 18 óráig.

VIGADÓ GALÉRIA

A kiállítás létrejöttét támogatták:
Nemzeti Kulturális Alap
Művészeti és Szabadművelődési Alapítvány
Magyar Alkotóművészek Közalapítvány
Magyar Alkotóművészek Országos Egyesülete

MÁCSAI István – festő

Zalai Hírlap 1997. Ok. 17.

A Szentgróti Kulturális Napok keretében többek között Mácsai István, Riedlmayer József, Bodor Miklós, Izsák József és Bihari Sándor festő-, valamint Tóth Vali szobrászművész alkotásaiból nyílt kiállítás kedden este a zalaszentgróti Városi Művelődési Központban. A „Tavaszi tárlatot" április 25-ig tekinthetik meg az érdeklődők.

(Sámel József felvétele)

eladó vagy kiadó. Érdeklődni este, reggel: 92/321-214, napközben: 06/30/470-517-es telefonszámokon. (370602/1K)

SZEMÉLYAUTÓ

1 db karambolos, totálkáros autót vennék 10 évig, saját részre. 06/30/442-677. (367932/15H)

Sérült, totálkáros autót veszek. 06/30/490-210. (366463/15H)

Ford Escort 1.3-as, 8 éves, 5 ajtós, metál színű eladó. Csere érdekel! Telefon: 92/320-124. (370518/1K)

Opel Astra 1.4 SE extrákkal eladó. Érdeklődni: 92/370-049 telefonon. (370569/1K)

Wartburg '76-os, felújított motorral 40.000 Ft-ért eladó. Nagykapornak, Béke u. 30. (370607/1K)

Lada Samara 1.5-ös, 5 ajtós, 5 sebességes, fehér színű eladó. Érdeklődni: 92/329-464.

3 999 000 Ft-tól*

CHRYSLER STRATUS **PREMIUM**

*korlátozott darabszámban.

Ez nem egy ajánlat. Ez már kísértés.

BUDAPESTER RUNDSCHAU

1983 JUN 27

Mácsai István
fest.

1021

István Mácsai: Aus der Reihe „Budapester Gesichter" 1981—83

Der Aalpaprikasch gehört zu unseren gefragtesten Spezialitäten. Der gesäuberte, gehäutete und in Stücke geschnittene Aal wird mit Zwiebeln angedünstet und mit Gewürzpaprika bestreut. Man gießt Fischbrühe hinzu und nach etwa zwanzig Minuten dickt man das ganze mit Mehl und saurer Sahne an. Als Beilage werden Nockerln gereicht." — **gömöri** —

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

BUDAPESTER RUNDSCHAU

1983 JUN 27

Mácsai István festő

1021

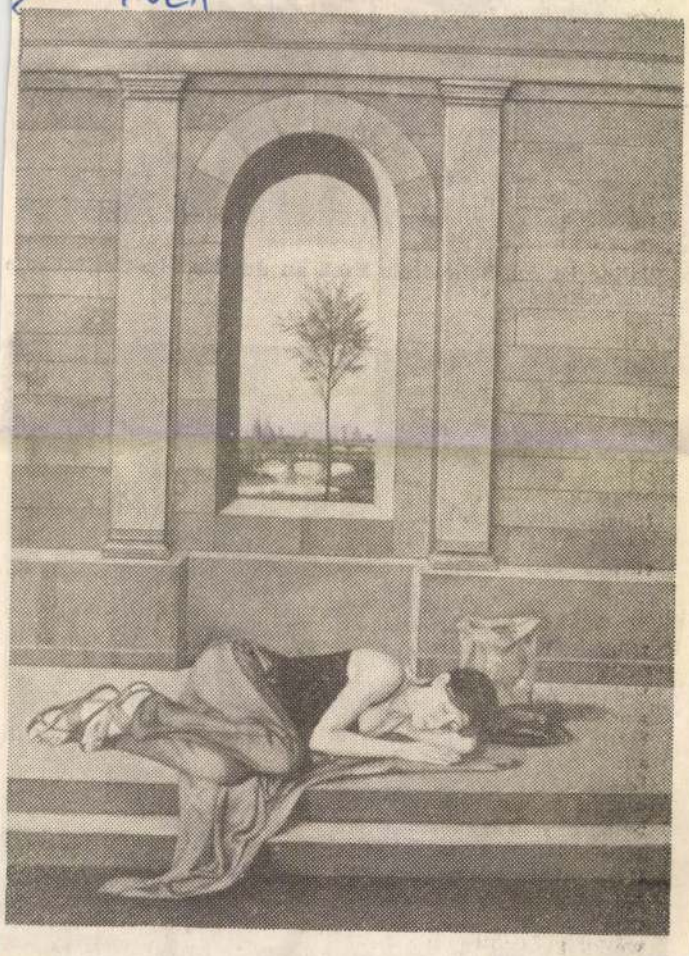

István Mácsai: Draußen II, 1932

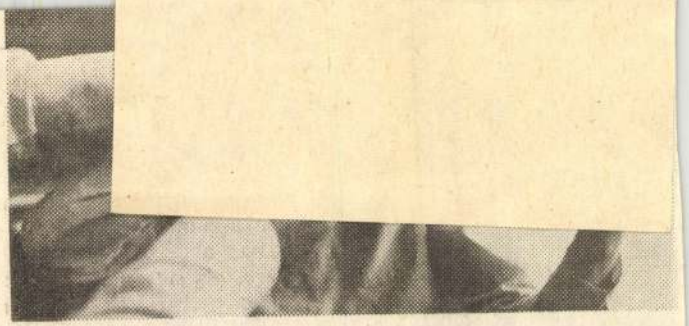

Violine ist das beliebteste Fach an der Kodály-Musikschule in Kecskemét

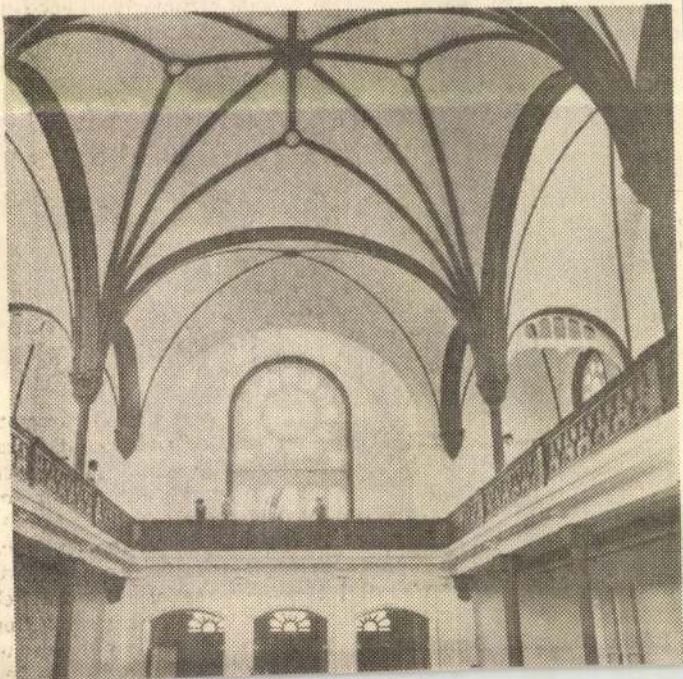

Telefon: 337-748, 340-726

Mácsai István festő

BUDAPESTER RUNDSCHAU

1983 JUN 27

1021

István Mácsai: Ruhendes Modell II, 1981

In Rákóczifalva (Komitat Szolnok) bringen die Traktoristen der LPG die Gerste ein

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726

1976

10

Társadalmi Szemle

Mácsai István

1021

Mácsai István: Csendélet

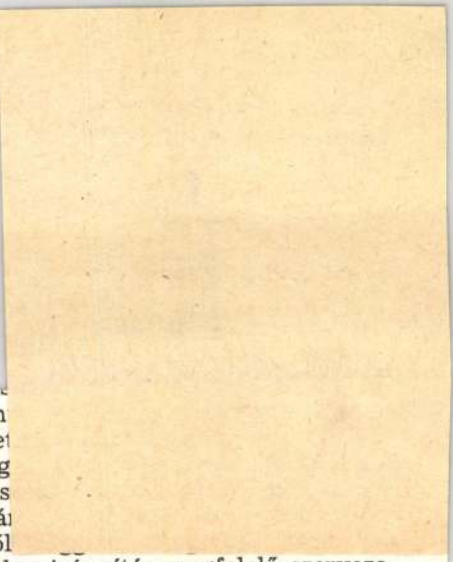

kapcsolatban. Az SZKP
resszusa többek között
, hogy Nyugat-Szibéria
rmészeti erőforrásainak
mplex kiaknázását éppen
minisztériumok és ható-
ti hatékony koordináció
dályozza. Ennek eredmé-
időben egyáltalán nincs
va az egymással összefüg-
objektumok (olaj- és gáz-
gységek, csővezetékek, fel-
emek, erőművek, szállító-
b.) átadása, a különböző
párhuzamosan létrehoz-
gazdasági rendeltetésű ob-
— építési bázisokat, szál-
ezeteket, folyami kikötő-
akat, ellátó szervezeteket
előhelyeken megjelentek a
ipari kisegítő gazdaságok.
ágazati szűklátókörűség
et okoz a nyersanyag-ki-
, és fölösleges anyag-,
pénzráfordításokat von
Mindez alaposan csökken-
hatékonyságát, s lényegé-
oz az ügynek.
zabású népgazdasági prog-

összes Művei. 43. köt., Kossuth
1974., 257. old.
old.

getlen
terület

A g
szakas
számá
güktől

komplex irányítás megfelelő szervezeti formáját, de a célért felelős szervek számára minden esetben biztosítani kell a megfelelő teljhatalmat, hogy létrehozhassák a hatóságok közötti kapcsolatok világos és tervszerű rendszerét, s meg kell adni nekik a jogot, hogy ellenőrizhessék és szabályozhassák a feladatok megfelelő időben és minőségben történő végrehajtását.

A program minden elemét a felelősségek pontosan körülírt rendszerébe kell helyezni, úgy, hogy a rendszer kiterjedjen az irányítás minden szintjére — az alprogramok vezetőire, a programban rögzített intézkedések felelős végrehajtóira, az irányító és a tudományos-elemző szintekre. Fontos elvi kérdéssé válik a különböző szervek és szintek tevékenységének koordinálását célzó kapcsolatok és viszonyok rendezése. Éppen ezeknek a szervezeti kérdéseknek a megoldásától függ jelentős mértékben az objektumok átadása során a szigorú sorren-

Mácsai Sólyan

Közömbös háttér elé festett mell-
képei beállításukkal néha tudo-
losan utal a régi nagy mesterek-
re.

Brestyánszky Ilona: A formák és színek harmóniája
Nők Lapja, 1978. május 27 - 16. lap.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
1967 FEB 2 5

ÉLET ÉS IRODALOM

Mácsai István
1021

Mácsai István rajza

hez, persze, szerencse is kell. A szerencse pedig akkor is jó, ha későn jön.

Füst Milán

KAMONDY LÁSZLÓ:

SZŰRT FÉNYEK BENZINC

Egy fiatalember ül a padon, bal pihenteti, hanyagul szétveti a lábát, övé lenne a pad.

Búcsúzik a nap, a sugárút egyik ba borul, akik élvezni akarják az ő nak a keleti oldalra, bár a járműve mert enyhe nyugati szél lengedez.

*A fiatalember mellé — aki bal ide-oda tornáztatja, s mikor ezt meg ugyanezt —, egy idős pár telepszik

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1965 NOV 24.

ESTI HIRLAP

Mácsai István

1021

A HÉT KIÁLLÍTÁSAI

Ezen a hétvégen három képzőművész önálló kiállítása nyílik meg. *Mácsai István* festményeit a Csók Galériában, *Móritz Sándor* akvarelljeit és tájképeit a Fényes Adolf Teremben, *Szlávits László* szobrait pedig a Kulturális Kapcsolatok Intézetének Dorottya utcai kiállítóhelyiségében láthatja péntek délutántól a közönség.

eddig azonban semmi jele
sincs annak, hogy a brit kor-
mány elmozdult volna arról
a holtpontról, amelyet az
Egyesült Államok vietnami

Mácsai István

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

NÉPSZABADSÁG

1960 FEB 14.

KULTURÁLIS MELLÉKLETE

117

A munka dicsérete – Kiállítás a Csók István Galériában

Mácsai István: Szőlőkötözés.

11

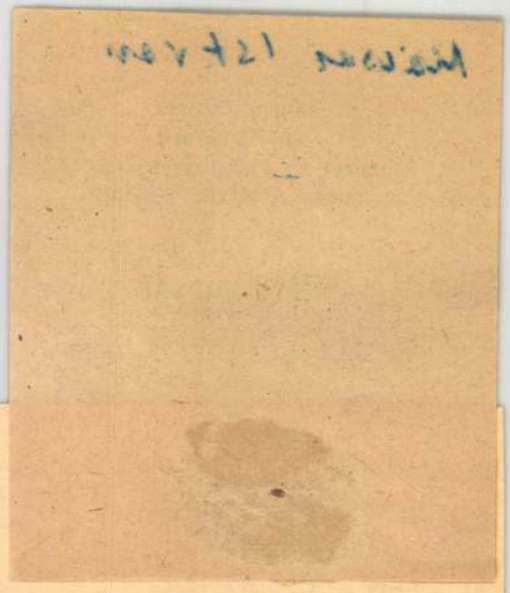

FÖLDKÖZELBEN

Urbán Ernő riportgyűjteményéről

AZOK A RIPORTOK, amelyeket Urbán Ernő *Földközelben* című gyűjteményében olvashatunk, tizenkét év alatt jelentek meg elszórtan hírlapokban és folyóiratokban. A kötetnyitó riport 1947-es évjáratú; ebben a kezdetleges „rizses-csoport" elnöke még így beszél: *„Nemrég, 1945 decemberében alakultunk..."* A kötet utolsó írása az 1959 január-februári nagy „gátszakadásról" számol be. A riportok majdnem kivétel nélkül a falusi élettel foglalkoznak, s a mezőgazdaság szocialista átszervezésének nehéz és bonyolult útját fürkészik, egyengetik.

Kevés írónk ismeri úgy az új magyar falut, a mozgásban levő paraszti élet kis és nagy gondjait, mindennapi problémáit, mint Urbán Ernő. Ismeri és szereti a dolgozó parasztokat — s azért, *mert szereti*, büszkén vallja magáról, hogy *„a közös gazdálkodásnak nemcsak szegődött krónikása, de meglehetős ismerője és szenvedélyes propagálója is"*. Ez a hitvallás, ez a szenvedély óvta és óvja meg Urbánt mindenféle káros egyoldalúságtól: a mindent rózsaszínben látó hurrá-felfogástól éppen úgy, mint az örökké dünnyögő, „tragédiák" után szimatolók felesleges aggódásaitól.

Még tavaly ősszel történt. A budapesti Hungária Kávéházban és vidékén megdöbbentő „falusi hír" járt szájról szájra. Egy dunántúli községben egy parasztember — persze, *nyomásra!* — aláírta a bekinyitni a konyhaajtót s öklével bezúzta az üveget.

Nem, egyáltalán nem kicsi és nem könnyű feladat a mezőgazdaság szocialista átszervezése. Nem volt könnyű, főként azokban az években, amikor a korábbi pártvezetés az agrárpolitikában is súlyos hibákat halmozott. *Káros önámítás lenne, ha ezt a roppant erőfeszítést követelő munkát, a parasztság szövetkezeti útra vezetését idillikus események sorozatának tekintenénk.* Nehéz vívódások, őszinte tusakodások kísérik ezt a történelmi folyamatot. Ám nem szabad elhallgatni, hogy aki *csak* a paraszti „kálváriákat" kutatja, *csak* a „tragédiákat" veszi észre, helytelen úton jár. A magyar parasztság tragédiája, karóval, bottal, csendőrszuronnyal és lovaglópálcával övezett kálváriája 1514-től a Don-kanyarig, vagy még pontosabban 1945 április 4-ig tartott!

NEM KENDŐZIK EL a nehézségeket Urbán riportjai sem. Az 1950-es évek elején az ő riportalanyai sem tódulnak újjongva a szövetkezetbe. Ott volt az öreg Vincze bácsi Vasszilvágyon, ahol már pedig virágzott egy jól gazdálkodó „ős-termelőszövetkezet". Az öreg, mintha imádkozott volna, úgy beszélt a földjéről, amelyet, ha odaadna a tsz-be olyan lenne, mintha a szívét vágnák ki... Vagy ott volt a híres, répcelaki riportsorozat, amely 1955 decemberében jelent meg a Szabad Népben: ez a — majdnemhogy jegyzőkönyvre emlékeztető — szocio*párt helyes, átgondolt, határozott és egyúttal türelmes politikája nyomán a magyar faluban végbementek.* Pártmunkások, írók, újságírók számára, s mindazok számára, akiknek a legkisebb közük is van a falusi kérdésekhez, szinte nélkülözhetetlen az a fontos felismerés, amelyet Urbán ezekben a riportjaiban sűrít. Meghökkentő jelenségek fordultak elő például a tavaly téli „nagy mozgásban" is. Egy seregélyesi középparaszt *este* még kijelenti: *„Inkább a nyakamat hagyom levágni, semhogy szövetkezetbe lépjek"* — s mit tesz isten, *másnapra* eldöntötte a nagy kérdést: termelőszövetkezetet alakított.

Csakhogy az ilyen és hasonló jelenségeknek okuk van. S ez az ok sok, szerteágazó tényezőből tevődik össze. Kitűnő érzékkel bogozza ezeket — távolról sem teljesen — Urbán *A harmadik hullám* című írásában. A sok tényező közül egyik legérdekesebb az, hogy dolgozó parasztságunk tájékozottsága az ország és világ dolgaiban ugrásszerűen megnövekedett. Igaza van Urbánnak: *„Bátran utána lehetne nézni például annak, hogy a gazdák hány százaléka van tisztában a világpiac árakkal, kezdve azon, hogy hány dollárért kel a libamáj kilója, végezve mondjuk azon, hogy m a kapósabb· a narancs-e vagy jonatán alma?"*

Kis- és középparasztjaink jelentős része ma már úgy beszél — teszem azt — a *„rentabilitásról"* vagy a második ötéves terv beru-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Mácsai István
MAGYAR NEMZET

1966 JUL 22

1021

Magyar Nemzet

NAGYMAROS 66

Kiállítás az Alkotóházban készült művekről

Igazában rég esedékes volt, hogy az alkotóházak termése a publikum elé kerüljön. Nem mintha bizonyításra szorulna létük, hiszen a nagy kiállítások anyagában számtalan festményt és rajzot láthattunk Maros vagy Zsennye szép tájairól s még előbb a nagyon kedvelt Sárospatak — elveszett Paradicsom — öreg köveiről, piacáról, Szkircsák néni műhelyéről, a Bodrog hídjáról, a Sátorhegyről és így tovább. Vagyis jó otthonai voltak e házak az alkotó munkának és inspiráló közeg az együttélés formája is, hiszen azon frissiben lehet megbeszélni a készülő vagy elkészült munkákat.

Érthető, hogy a Duna-kanyar valóban páratlan szépsége főleg tájképfestésre inspirál és ezért ezen a kiállításon többségében tájképet látunk. Mégis érdekessé és változatossá teszi a kiállítást a festői nyelv gazdagsága, sokfélesége. A tömör, tárgyias-leíró jellegűtől, mint *Mácsai* István kitűnő kis Borbély-sarok képe, *Molnár* Róza lírai finomsággal formált festményén át *Béres* Jenő nagyon rossz absztrakt-kísérletéig: mindenfélét láthatni. Az adott táj karaktere összeáll a jó művekből, vagy kifejezi azt egy-egy darab is, mint *Batári* László igazán erőteljes képe, *Demjén* Attila szép szürkében tartott hegy-víz kompozíciója, *Freytag* Zoltán kékre és violákra hangolt kis festménye. *Szentgyörgyi* Kornél színben is erős, szerkezetes munkája, *Balogh* Jenő és *Klie* Zoltán érzékeny átköltései megérdemlik a figyelmet. Szokott színvonalán szerepel *Gádor* Emil, *Luzsicza* Lajos, *Medveczky* Jenő és *Pap* Gyula. De nem szerepel mindenki tájképpel, s így *Vén* Emil halas csendélete és *Sugár* Gyula virágai azt bizonyítják, hogy rossz időben is lehet jó képet festeni. A kevés grafika és rajz sok örömet szerez a nézőnek, mindenekelőtt *Göllner* Miklós kitűnő, Hajóállomás című rajza, *Aszódi Weil* Erzsi és *Gross* Arnold rézkarcai, *Szenes* Zsuzsa és *Varga* Nándor Lajos rajzai.

A nem alkotóházbeli, hanem marosi lakos művészek közül *Szigethy* István érdekes, és a futuristák szimultán történést ábrázoló szándékával rokon, »Elindul a vonat« című kompozíciója hívja fel a figyelmet, valamint a Szőnyi-igézetből lassan kilábaló *Újváry* Lajos tájképének szép színeire gondolunk szívesen. Az egyetlen kiállító szobrász, *Szöllősi* Endre két kedves figurát küldött be.

A kiállítás jó, mert bár nem minden kép egyformán magas színvonalú, de hazánk egyik szép darabját sokszólamúan szólaltatja meg és ha a táj maga — a víz és a hegyek formációi — Markó Károly óta nem is sokat változott, Visegrád, Maros és a Duna XX. századi formákba öltözve áll elénk. Az alkotóház — s mind a többi művésztelep — nagyban hozzájárul a modern magyar művészet kialakulásához, mert kevés pénzért védett körülményeket biztosít a művészeknek a koncentrált munkára. A csaknem negyven művész, aki itt kiállít, s még nem is teljes a létszám, mert sokkal többen megfordultak a marosi házban, kevés kivétellel jó művekkel bizonyít az alkotóház hasznossága és kellemessége mellett. De nem utolsósorban hasznos lehet e kiállítás a Duna-kanyar Intéző Bizottságnak, amely szép képes kiadványt készíthet a művekből a táj rendkívül vonzó sajátságainak propagálására. Végül csak azt kívánhatjuk, hogy bárcsak sok ilyen paradicsoma lehetne a művészeknek, hogy a természettel együtt élve szilárduljon valóságérzékük, telítődjék színvilágúk.

Oelmacher Anna

Magyar Nemzet

ísok, földeken

éges termés őszibarackból

szakember, sokat segített a 800 új SZK kombájn is, sajnos, azonban *a gumiellátás nem javult. A Gumiipari Vállalat elmaradt a szállítással.*

A rézgálichiány is szóba került. Tavaly 11 ezer tonna rézgálicot kapott a mezőgazdaság, az idén 12 ezer tonnát, mégis hiány mutatkozik, bár e hó 20-ig összesen 26 300 tonna rézgálicnak megfelelő gombaölő szert és rézgálicot dobtak piacra, s ez a mennyiség a hónap végéig tovább emelkedik. A hiány amiatt keletkezett, hogy a tőkeerős szőlőtermelők felvásárolták a gálicot. Nagyüzemekben van belőle bőségesen, de a kiskereskedelmi boltokban nem lehet gálicot kapni.

Egyébként a rézgálicot fejlettebb országokban már nem használják, Franciaországban például a permetezőszereknek csak a 20 százaléka gálic, amikor nálunk még mindig 70 százalék az arány. Ezenkívül meg is drágult a rézgálic, 1964-ben 2770 devizaforintért kaptuk tonnáját, 1966-ban pedig már 4210 devizaforint volt egy tonna ára. *Ennél sokkal olcsóbbak, s legalább olyan hatásosak az egyéb permetezőszerek.*

És végül egy jó hír a sok százezer kertészkedőnek, szőlőtermelőnek: *házipermetezőből növeljük az exportot, s jövőre lesz belőle elegendő.*

i. s.

t Vietnamnak!

ENSZ Társaság elnöksége és intéző bizottsága

egyezmény aláírásának történelmi előzményeit és elemezte a nemzetközi jog alapján az amerikai agresszió következtében Vietnamban kialakult helyzetet.

Rámutatott: *az amerikai kormányzat Dél-Vietnamban nem egy törvényes kormánynak ad segítséget, hanem katonai klikket támogat,* amely nem kormány, nem törvényes és valójában nem is védekezik. Hangsúlyozta: mindinkább egyetemes felismeréssé válik, hogy a megtámadott vietnami nép megsegítése, *a háború lokalizálása és megszüntetése az egész emberiség legközvetlenebb érdekeit szolgálja.*

— A világ békéjének fenntartása csak akkor lehetséges, ha a világ népei — a hatalmasok és gyengék egyaránt — alkalmazkodnak a közösen megállapított magatartási szabályokhoz, a nemzetközi joghoz. Ennek érdekében emelik fel szavukat a magyar jogászok is.

Felszólalt a nagygyűlésen *Dinh Ba Thi,* a Dél-vietnami Nemzeti Felszabadítási Front budapesti irodájának vezetője is.

Ezután a nagygyűlés részvevői elhatározták: magyar jogásztársadalom nevében levéllel fordulnak a Vietnami Demokratikus Köztársaság jogászszövetségének elnökségéhez. A levél hangsúlyozza: a genfi egyezmény 12. évfordulója alkalmából indokolt figyelmeztetni az Amerikai Egyesült Államok kormányát arra a veszélyre, amit vietnami politikájával idézett elő.

Vietnami őrtűz a Mecseken

A Baranya megyei KISZ-bizottság — a Béke-világtanács felhívásához csatlakozva — a genfi egyezmény megkötésének 12. évfordulója alkalmából július 20—30 között rendezi meg a vietnami szolidaritási napokat. A vietnami őrtűz tíz napon át minden este kigyullad Pécsett, a mecseki parkerdő egyik magaslatán.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Bp. V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

SZOLNOK MEGYEI
NÉPLAP

1969. január 28. 1021

Új szerzemények

Lapunkban már hírt adtunk róla, és olvasóink személyesen is megtekinthették a szolnoki Damjanich Múzeumban az új szerzeményeket.
Képeinken bemutatunk belőlük hármat.

Mácsai István: Judit

RHÁBORÚ

vetkezetj lakásába. Aligha akadt valaki, akj boldogabban szilvesz erezett, mint ők. Akkor viszont még nem tudta, minek néz elébe.

bújócskáig

lalatnál december 16-án már nem tudtak arról, amiről még júniusban az igazgatók leveleztek egymással? Vajon miért kellett úgy felüntetni Azari Tibor előtt a dolgot, mintha „szűz" ügyről lenne szó?

Aztán ezek olvashatók még a jegyzőkönyvben: „A kivitelező vállalat részéről jelen jegyzőkönyvben a hiányok, illetve szavatossági meghibásodásokra egyértelműen válaszolnj nem tudok. Szükséges, hogy a létesítmény részleteiben a jegyzőkönyvben szereplő falnedvesedés okozati összefüggéseit feltárjuk. A ténybeli dolgok megismerése után tud vállalatunk nyilatkozni a meghibásodás elismerését illetően, valamint a szavatossági munkák kijavításáról is... Állásfoglalásunkat 15 napon belül megküldjük, addig a beruházó ne tegyen folyamatba döntőbizottsági eljárást..." (1968. december 21.)

A tanácselnök nem tétovázott

Azari Tibor 1969. január 4-én az Állami Közegészségügyi Járványügyi Felügyelőséghez fordult kérve, vizsgálják meg lakását. Dr. Hajdú Imre írásbeli nyilatkozata szerint: „A fal 50 centiméter magasságig nedves... ennek hatására a búrok, faliszőnyegek elváltozást szenvedtek... A lakás egyes helyiségeiben a falak penészesek. Az éléskamrában, de az egész lakásban is érezhető a nyirkos, dohos szag. A lakás, különösen a nagy lakószoba, ahol a két kisgyermek állandóan tartózkodik az ott lakók egészségét veszélyezteti."

Fekerestük Csoma Kálmánt, a városi tanács vb-el-

dig egészségtelen körülmények között, amíg a jogi vita lezajlik. Segíteni fogunk mégpedig úgy, hogy átmeneti lakáshoz juttatjuk Azariékat arra az időre, amíg az övékét rendbe nem hozzák — mondta az újságírónak.

Korrekt eljárás ez?

December 21-e óta már kétszer tizenöt nap is eltelt, de a megyei állami építőipari vállalat még mindig nem nyilatkozott „a meghibásodás elismerését illetően, valamint a szavatossági munkák kijavításáról" — tájékoztatott bennünket a beruházási vállalat igazgatója.

Vajon korrekt eljárás ez?

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1973 SEP 8-

ÉLET ÉS IRODALOM

Mácsai István

1071

Mácsai István kiállításáról

oslakok tevékenységének fontos államma vátoztatni.

E. FEHÉR PÁL:

Kelet – mítosz

Jegyzetek az ötödik afro-ázsiai irotalálkozó ürügyén

1

André Malraux — az *Ellenemlékiratok* tanúsága szerint — egész életében *a legendás Keletet* kereste. Pedig látta a keleti népek forradalmait, s nemcsak szemtanú volt, hanem katona is, az életét tette kockára, nemzetközi támogatást szervezett, fegyvert, pénzt szerzett Kínában, Indokínában és Indiában egyaránt. Személyes ismerőse a forradalmak nyomán önálló létet kezdő államok vezető garnitúrájának — Nehrutól Maóig. Indiába látogatva — politikai küldetést teljesít de Gaulle tábornok megbízásából — először a benáreszi Buddha-emlékekhez siet, a hindu gondolatot keresi Buddha halotti máglyájának varázsos fényében. Holott Malraux nem misztikus, sőt realista — a politikában is és az irodalomban is. Ennek ellenére például Indiában — a misztikát, Kelet „lelkét" keresi.

Malraux-val nagyjából egy időben egy szovjet-kazah író látogat az ötvenes évek derekán Indiába. *Muhtar Auezov* ízig-vérig keleti ember: mind származása, mind műveltsége szerint. Amikor megszületett, népének csak legendái, hősi eposzai voltak — az ábécét nem ismerték. Maga is nomád törzs fia, aki iszonyú erőfeszítéssel sajátítja el a XX. század európai műveltségét. Auezov nem politikus, inkább tudós: irodalomtörténész, kitűnő folklórista, vaskos monográfiák szerzője — és író, realista író, mint Malraux. A forradalomban nem volt olyan romantikus szerepe, mint francia kortársának (Malraux mindössze négy évvel fiatalabb a kazah írónál): nem szerzett pénzt, fegyvert, nem ült repülőgépre — falusi tanítóként dolgozott. Indiai útján nem teljesített fontos diplomáciai küldetést: íróként igyekezett megismerni az országot. Legendák nélkül.

Ő is járt Benáreszben, ő is látta Buddha sírját. A mítoszt csak elmeséli, mint kötelező ismeretanyagot. Ami igazán felkelti érdeklődését: a Buddha- és Siva-szobrok többségét megcsonkították. Az „igazhívő muzulmánok" a bűnbocsánat reményében pusztították a „barbár bálványokat". Ez a vallási „szent düh" kelti fel Auezov érdeklődését, aki maga is mohamedánnak született, s aztán ugyancsak meg kellett küzdenie a muzulmánok forradalomellenes dühével.

Félreértés ne essék: nem minősíteni akarom a két írót. Malraux nagysága közismert, Muhtar Auezovot alig-alig ismeri a világ, holott kiváló elme, nagyszerű író, egy irodalom: a kazah literatúra alapítója.

A látásmód különbsége azonban tagadhatatlan. Malraux azt keresi Keleten, ami Európában hiányzik, azokat a tulajdonságokat akarja megmutatni, amelyek Ázsiát elválasztják Európától. Auezovnak elege van a legendákból, a mítoszok mögött a kegyetlen valóságot látja. Auezov azt az Ázsiát kereste otthon is, az ázsiai kontinens más országaiban is, amely az egyetemes társadalmi és technikai fejlődés követelményeit vállalja.

ZALÁN MAGDA:

Képzőművészetünk Washingtonban

A Nemzetközi Valutaalap — angol neve kezdőbetűivel IMF — washingtoni központjáról kevesen tudják, hogy ott pénzügyeken kívül művészeti kérdésekkel is foglalkoznak. A hatalmas üveg- és márványpalota tövében egy kisebb épületben áll az IMF Visitors' Center, ahol francia igazgatója, *Yves Gisse* kiállításokat, hangversenyeket, tudományos és kulturális előadásokat lát vendégül. Az eseményeket a Valutaalap ügyfeleinek számító országok rendezik, Washingtonban akkreditált követségeik égisze alatt.

Május 6. és július 2. között a bejárati lépcsők felett a magyar trikolór színei jelzik, hogy a pénzintézet képtára ezúttal magyar művészeket mutat be. *Hungary before and after* (Magyarország azelőtt és azóta) a tárlat címe, huszonnyolc művész több mint harminc képe első ízben ad ízelítőt az amerikai fővárosban a II. világháború utáni magyar képzőművészetről, annak három főbb stációjáról.

A megnyitó nézői — pénzügyi szakemberek, politikusok, a sajtó képviselői, művészetkedvelő amerikai magyarok, magyarkedvelő amerikaiak — nagy érdeklődéssel jártak-keltek a kiállított művek között. Kíváncsiságuk leginkább az 50-es évek pártparancsra készült, errefelé szinte még sosem látott „szocreáljának" szólt. E sorok írója néhány meglepő megjegyzést, kijelentést kapott el a képek előtt állókra figyelve.

— Ha az öregúr mosolyogna, a kép lehetne Norman Rockwell is — mondta *Robert Darling* díszlettervező Csáki-Maronyák József *Úttörő felköszönti nagyapát* című olajképe előtt. — A mi Rockwellünk a 30-as, 40-es évek nagy tiszteletben tartott szuperrealistája, sokak szemében máig az amerikai életideál, a derű, jólét, nyugalom leghűségesebb kifejezője. De miért is nem mosolyog ez a nagyapa?

Az amerikai művész kérdése váratlanul érte *Hirschler Richárdot*, a szocreál derűjében, a kísértetiesen hasonlító „béke, jólét, biztonság" szólamának Budapestjén felnőtt, ma a Világbank gondozásában Washingtonban megjelenő gazdasági folyóirat szerkesztőjét, nem is tudott rá válaszolni. Mindössze annyit szögeztek le, hogy akár szándékos volt, akár nem „az öregúr" fásult, törődött arca, érdekes, hogy nem szúrt szemet a kor művészeit művészietlen követelmények tucatjával gyilkoló kultúrpolitikusoknak.

Rozs János *Úttörők* című képe előtt *David Ehrlich*, politikai beszédek és útikönyvek írója ezt mondta *Andai Judit* washingtoni pszichológusnak:

— Borsódzik tőle a hátam. Rettenetes lehetett az a kommunista agymosás.

Ez a megjegyzés is meghökkentette hallgatóját. Ugyan mivel váltották ki a zászlók alatt vidáman éneklő, vörös nyakkendős fiúk?

— Vidáman éneklő?! De hiszen nyilvánvaló, hogy ezek eltorzult arccal jelszavakat kiabálnak. Mondjuk: „Halál az amerikaiakra!"

Az amerikai néző valami olyant látott ezen a képen, ami valószínűleg nem lehetett rajta alkotója szándéka szerint, és amit kora magyar nézője akkor se merészelt volna észrevenni, ha meg is látja.

— Uramisten, ki vette meg, ki volt hajlandó falára akasztani ezt a kivágott papírfigurának tűnő, jellegtelen színű mázolmányt? — kérdezte egy magát műgyűjtőnek mondó, nevét leírva látni nem akaró amerikai hölgy marosvásárhelyi születésű, Washington mellett élő barátnőjétől, az ugyancsak lelkes gyűjtő *Győrffy Ilonától*. A kép, ami előtt álltak, az 1971-ben meghalt Fenyő Endre *Az ifjú Sztálin* című portréja volt. Mintha csak az amerikai hölgynek akart volna válaszolni a kiállítást Washingtonba elkísért egyik művész, *Mácsai István*. A mester *Munkások az operában* című képe mellől, tévékamera előtt állva elmondta, hogyan született festménye.

— 1950-ben huszonnyolc éves voltam, egy évvel előbb szereztem meg a diplomát a Képzőművészeti Főiskolán. Nem volt még rangom, pénzem, de technikám sem. Egy napon behívnak a Művelődésügyi Minisztériumba. Vagy ötven kollégámat találom ott, az akkori magyar képzőművészet legnevesebbjeitől a magamfajta kezdőkig. Egy nagyszabású kiállítást, seregszemlét terveznek, mondták a minisztériumban. Elénk tettek egy címlistát: ha vállaljuk a felsorolt témák valamelyikének megfestését, előleget kapunk, a kép elkészültével honoráriumot, és persze a kiállításon való szereplés megtiszteltetését. Életében kevés magyar festő hallott akkor előlegről, és a honorárium is akkora volt, hogy szentnek kellett lennie annak, aki visszautasítja az ajánlatot. Korgó gyomorral dehogyis voltam szent. Kértem a listát. Halálomig fogok emlékezni néhány címre. „Muszka Imre a Moszkvába induló vonat ablakából integet." „Bátor határőr disszidálni próbáló, tőkést tartóztat le a határon." „Munkások az operában." Ez utóbbi volt a legjámborabb. Ezt választottam. Árából műtermet vettem és nekiláttam megalapozni a piktúrámat. A parancsra készült képet ma némi restellkedéssel nézem, de érdemeit is látom. Az a vékony zsebű fiatalember, aki festette, ha gúzsba kötve is, de azért csak táncolt. Valamelyes átdolgozással még talán joggal függhetne annak a Nemzeti Galériának a falán, amelynek pincéjébe történelmi mementóul került.

Az IMF Visitors' Center második termében állították ki a második és harmadik periódus képeit: a Tar nagykövet katalógusbeli előszavában gulyáskommunizmusnak nevezett 60-as, 70-es évek lazább pórázon tartott művészetét és azokat a legfrissebb alkotásokat, amelyek az időközben elnéptelenedett demokráciában — angolra fordíthatatlan szellemes kifejezésével az egyik pesti vendégnek — születtek.

A vernisszázs szakértőbb közönsége főleg ebben a teremben kongregált. Legtöbbjük azt szerette volna látni, miben és mennyire különbözik a mai magyar kortárs képzőművészet attól, amit napjainkban az amerikai mesterek csinálnak.

A UPI hírügynökség washingtoni szerkesztőségének művészetkedvelő irodafőnöke, a magyar születésű *Frank Csongos* szerint Mácsai *Téli vadászat* című festménye könnyen vevőre találna akármelyik washingtoni galériában. „Egyfelől, mert a nagy pontossággal megfestett Szent István körúti táj az egyik legdivatosabb irányzat, a fotórealizmus jegyében készült, de másfelől a Breughel híres művéről ismert kopók és hajtók beleplántálása szürreális ízt, szellemes felhangot ad ennek a sokak által csak üres technikának tartott stílushoz."

Robert Saxe volt galériatulajdonos, ma „art consultant", aki nagyvállalatoknak, magángyűjtőknek segít képbe, szoborba invesztálni, két kiállított festményre mondta, hogy jószívvel ajánlaná valamelyik kliensének „egyfelől pikturális kvalitásaik, másfelől kompetitív árazásuk miatt". Az egyik, szerinte, az egész anyag legeredetibb műve: *Kovács Attila* 2x1 méteres, csiszolt vaslemezből készült *Összeomlás* című, egy derékig betemetett férfi meztelen torzóját hátulról mutató kompozíciója. Saxe másik kedvence *Fehér László* 1992-ben készült „izgatóan ambivalens" fehér-fekete-szürke olajképe, amelyet a konzultáns a festmény és a grafika közötti missing linknek látott.

A vászon előtti állandó csoportosulásból ítélve sokaknak tetszett *Pinczehelyi Sándor* olajjal, olajceruzával és akrillal készült, kevert technikájú, úgynevezett fotóvászna. A plakátgrafikát táblaképpé nemesítő kompozíció — egy piros, egy fehér és egy zöld paprika mellett megjelenített vörös csillagon áthúzódó Coca-Cola felirat — nézői élvezettel nyugtázták a mester ironikus híradását a szovjet befolyás alól menekülőben amerikanizálódó magyar viszonyokról.

A kiállítás Washingtonból Los Angelesbe, Chicagóba és talán New Yorkba megy, majd az út végén a Kiscelli Múzeum falaira kerül. Az anyag esetleges válogatása, számbeli limitáltsága ellenére egy fontos feladatot jól oldott meg: felkeltette amerikai nézőiben a magyar piktúra iránti őszinte érdeklődést. Remélhetőleg a most látható anyagot előbb-utóbb követi majd egy nagyobb szabású, átfogóbb, kicsit kevésbé esetleges válogatás, amely Munkácsytól (aki korában az Egyesült Államok egyik legsikeresebb európai mestere volt!) Rippl-Rónain, Csontváryn át Szőnyiig, Egriig, Czóbelig mutatja be kétszáz év magyar táblafestészetét.

ORAVECZ IMRE VERSEI:

Szobrászat

Szajla: Verstanulmányok egy regényhez

Volt a Baji-páston egy mély szakadék,
az út melletti oldalban, a vályogvetőnél,

a cigányok csinálták,
onnan szedték a sárnak valót,
és ahogy fogyasztották a hegyet,
úgy haladtak egyre beljebb.

tiltották,
hogy alá menjünk vagy rá,
az omlásveszély miatt,
de ha senki felnőtt nem volt a közelben,
mindig megszegtük a tilalmat.

üregeket, lépcsőfokokat vágtunk a függőleges földfalba,
szerettünk volna rajta felkúszni,
vagy eltűnni egy alagútban.

de igazi becsét nem ez,
hanem a fal anyaga, a kékessárga agyag adta.
hasábokban piszkáltuk ki,
és különféle figurákat, lovat, madarat, halat faragtunk belőle késsel.

mikor a fiam még kicsi volt,
és meséltem neki róla,
talált pár használható tömböt a leomlott földfal helyén,
és haza hozta.

unszolt,
mutassam meg,
hogyan kell faragni,
de addig halogattam,
hogy megkeményedett az agyag,
és a végén ki kellett dobni.

Sár

Dorothy unokahúgom,
aki nem tud magyarul,
mutatott nekem Windsorban egy levelet,

apám írta az ő anyjának legénykorában Magyarországról,
és arra kéri benne szinte könyörögve Annus nénémet,
hogy vitesse vissza Kanadába,
mert már nem bírja tovább,

az ok nyilvánvaló,
de apám nem részletezi,
mit nem bír,

panaszkodik viszont,
hogy sár van, mindig rettentő nagy sár van,
és legutóbb is,
mikor Terpesen volt a bálban,
és sokat táncolt,
olyan sáros lett a nadrágja szára,
hogy alig bírta kikefélni,
mikor másnap megszáradt.

Liget — NYÁRON

Az eszköz, amivel Rembrandt másként láttatni képes: a fény... nem kívülről jön, nem mechanikus, de nem is világít ki a rajzból, hanem valahogy belül marad, befelé mélyül, a belül-lét erősségét, intenzitását fokozza addig, ameddig a befogadó, a néző lelki képességeiből telik.

S. NAGY KATALIN: Rembrandt rajzairól

A nyári Liget irodalmi és ökológiai rétegei változatosan gazdagok, de szervesen, gömbszerűen kapcsolódnak össze... Az előbbi „de" voltaképpen nem is helyénvaló, talán csak a szerkesztők örömét jelzi, és vágyát is, hogy az olvasó ne csak az egyes írásokat, hanem az egész lapot érzékelje. Az ÉS vendégoldalán néhány kiragadott, lényeges részlettel próbálunk erre biztatni s bevezetőül *R. Várkonyi Ágnest* idézzük, aki *Zrínyi és a tenger* című esszéjét ezekkel a sorokkal zárja: „Ovidiusról, az átváltozások költőjéről az Akadémia 1957. évi nagygyűlésén Marót Károly elmondta, hogy bár korábban kezdték elfelejteni, diadalmas túlélését jelzi, hogy többek között Rilke műveiben is érződik hatása. Rilkének valóban hálás lehetek. Pályám kezdetén megajándékozott egy történetfilozófiai látomással: *a szakadatlanul hömpölygő történelemben magasabb rálátással minden évszázad csak egy nyár.* Vagyis egy jó nyár, ha megérleli a jövőt, akár egy évszázadnyi változatlansággal is felér. Azon a hídon, vagyis a roncsokra ácsolt faalkotmányon mi tizenéves iskolások Pestről Budára tartva sokat ácsorogtunk. Nem tudom, hogy már akkor átkeresztelték Szabadságra, vagy még Ferenc József volt?... csak emlékszem a korlát fenyőfaillatára. Szerettünk volna kihajolni rajta, hogy lássuk az összetört, kicsavarodott hídkarokat, a múltat, a kavargó vizet, a felbukkanó tetemeket; mert akkor, jó hónappal a világháború után még mindig hozta a víz a halottakat. Meddig álldogáltunk a Duna felett? Ki tudja. Ki tudná ma már megmondani, mióta nézzük a folyót, próbáljuk megérteni a történelmet, és várjuk a nyarat."

Horgas Béla—Levendel Júlia

KOMORÓCZY GÉZA:
Ezékiel a csatorna partján

Ezékiel, én így értem a szöveget, találkozni akart az Istennel. Egyedül akart lenni vele. Már ötödik éve annak, hogy a (volt) zsidó foglyok itt élnek, Babilóniában. Jönnek a hírek Jeruzsálemből, az Országból: a királyi udvar vakmerően bizakodik. A góla körében is mindenféle reménység kap lábra: vajon nem hamis reménység-e? Jeruzsálemben Jiremjáhu (Jer. 29,20 skk.), nagyjából ugyanebben az időben, szembefordult a Babilóniában fecsegő optimistákkal: hamis prófétáknak nevezi őket. Ezékiel mindig az egész népre gondolt. De tudni akarta azt is, mit mond Jahve külön a góla számára (vö. 3,11). Találkozni akart az Istennel. Mint Móse hajdan a Szinaj-hegyre: egyedül ment ki a Kebár-folyó parjára. Rasi (ad 1,1) szükségesnek tartja megjegyezni, hogy a *góla* szó a könyv kezdőmondatában nem azokra vonatkozik, akik a „fogság"-ban élnek, hanem magát a „fogság"-ot — a helyzetet — jelenti: mert Ezékiel a látomás idején egyedül volt. A tudatosság: a látomásnak mármár a kihívása érezhető a szövegben.

SZEPESI ATTILA:
Remetehegyi levél

Az élet olyan lesz, mint egy elkoszlott, súlyos páncél, amelyben az ember lépni sem tud. Ám — ha gyanútlanabb — sebezhetetlennek fogja hinni magát. Nincs köze többé a teremtéshez. Elszajkózhatja a mindenkori kincstári lózungot: „Én optimista vagyok", holott valójában nem is létezik már, csak mint doktrínák visszhangja és piaci áruk fogyasztója.

Aligha tévedek, ha az előzőekben látom nemzedékünk (a ma ötven körüliek) „zöld lázadásának" okát...

És a Remete-hegy sziklagyepén ücsörögve, ahol a szél jár, csepereg az eső, perzsel a nap, és éjszaka látható a csillagos ég, még az a tiszteletlen és tán otromba gondolat is megfordul az ember fejében, hogy a természetet védeni a legutolsó és a legsandább humanista blöff. Talán kétesebb értékű és hitelű, mint az aggálytalan iparosítás. Mert felismer ugyan valamit, amiből aztán rögtön ki is vonja magát. Ahelyett, hogy a tükörbe nézne, ide mutat, meg oda mutat. Nem az egységet látja a maga arca tükrében, nem az „ez mind te vagy" igazságát, hanem elkezd egy újabb skizofrén konstrukciót fabrikálni, amiben van ez és az: olajfoltos valóság és zöld múzeum. Füstokádó kémény és „madárvárta". És van persze — harmadikul — a rendszer teremtője, aki lamentál és mossa kezeit.

BORSOS BÉLA:
Orvoslás és élet

Az orvosi és állatorvosi terület sokszor átfedésbe kerül egymással, mutatván, hogy egy rendszerről van szó. A paradox járványügyi intézkedések jó példája a Borneó szigetén végzett malária-ellenes hadjárat a hetvenes évek elején. Az azóta többszörösen bűnösnek kikiáltott DDT-vel permetezett falvakban a malária vektorainak gondolt csótányok villámgyorsan rezisztensekké váltak a szerrel szemben. Nem úgy ragadozóik, a gekkók. A letargikusan szédelgő gekkókat a házimacskák szedték össze, könnyű prédát gyanítva bennük. A biológiai akkumuláció szép példájaként a három láncszemen feldúsult DDT-adagtól a sziget macskái kimúltak, és hiányuk miatt elszaporodtak a bubópestist terjesztő patkányok. A hadseregnek kellett deszantos macskákat ejtőernyőn ledobni az elharapódzó bubópestis-járvány megfékezésére. És hogy a kép teljes legyen, a malária elmaradt.

ISPÁNKI JÁNOS:
Révfülöpi rapszódia

Szétpillantva a csillogó vízen, nem minden szorongás nélkül gondolok a tó jövőjére. Az ismétlődő halpusztulás évek óta jelzi, hogy a Balaton beteg. Bajait, annak külső jeleit nem ismétlem el. De azt kevesen tudják, hogy ez a baj nem tegnap vagy tegnapelőtt, nem is a pártállam idején, hanem sokkal korábban kezdődött: tulajdonképpen akkor, amikor a tavat nyaralási célból fölfedezték. A Balatonnak ugyanis van egy végzetes gyengéje: nagyon sekély; hatalmas felületéhez képest kevés a vize. Az átlagos mélysége alig három méter. Ezért a belejutó idegen anyagokat viszonylag lassan dolgozná fel, ha nem segítenék ebben a nádasok s az északnyugati szél, mely rendszeresen a déli partra sodorja a belehullott szemetet.

A Balatont a reformkor hozta divatba, de az érdeklődés akkor főleg Fürednek: a savanyúvíznek meg a teátrumnak szólt. A Széchenyi kezdeményezésére megépült Kisfaludy gőzös vitt némi életet a távolabbi partokra is, de a tó egésze s főleg a somogyi part fölfedezetlen maradt. Aztán 1821-ben történt valami. Leégett a veszprémi káptalannak a tó siófoki kifolyására épült hatkerekű malma. Ez még önmagában nem lett volna baj. De amikor lebontották a malomhoz épített gátat, a Balaton szintje rövidesen egy métert apadt. A part hosszában hatalmas földterületek kerültek szárazra, s a part-birtokosok az ingyen kapott földeket művelni kezdték. Mivel evés közben jön meg az étvágy, megpendítették a tó kiszáradásának eszméjét is. „Nincs messze az idő, amikor le fog csapoltatni ez a haszontalan nagy víz" — írja a *Társalkodó* 1842-ben.

HANÁK PÉTER:
Rutinműtét

Néhány hónapja, aggódó baráti intésre, hogy lassítsak, műveljem a kertecskét is, még hetykén válaszoltam: inkább akár csak egy-két évig a megszokott öreg gúnya, a vibráló életstílus, mint tíz-húsz évi eltunyulás a békés háztájiban... Úgy látszik, a kihívó alternatíván kívül akadt *tertium:* az operáció. Mi is vitt rá? A kutató ösztön, az igazság megismerésének vágya? A katéterezés lesújtó eredménye? Vagy talán a *ragaszkodás az utópiához*, a Duna-táji megbékéléshez?

Kutató voltam, kíváncsi, vállalkozó, az elengedhetetlen racionalitással és kalandorsággal megáldva. Szellemi hajszálgyökereim a próféták népéhez s a racionális prófécia évezredes hagyományához kötnek. Értelmiségi alkatom a racionális protestáns etikával, a szabad szellemi vállalkozás fajtájával rokonít. Meggondolva és megfontolva az állandósuló veszélytudatban, sőt betegségtudatban töltendő félélet, vagy egy kis rizikóval járó — bár súlyos — műtét alternatíváját, én másképpen nem dönthettem.

Éjfél múlt. A kedves fotelomban üldögélek. Előttem négyszögletű asztal, körülötte kisebb fotelok, polcok, székek, tele könyvvel, irattal, kész és félkész tanulmányokkal, rendezetlen levelek garmadájával — az élet értékeivel és hordalékával. Az enyémek. Holnap, azaz már nyolc óra múlva, hivatalosan bejegyzett beteg leszek, a test és a gyógyító intézmény foglya. A kezelés tárgya. — Búcsúzol? Nem, nem búcsúzom, nem érzékenyülök el ezen az éjszakai meditáción. De megborzaszt a kórház üzemszerűsége, az önkéntes vállalással csak kevéssé enyhített fogsága. Riaszt a személyiség intézményesített — bár fehér köpennyel és sok jóakarattal fedett — redukciója, amely rövid idő alatt önredukcióvá, az esetté válás és a fogsághierarchia elfogadásává válik.

Egyszer csak fel kell kelni a fotelból. Lemosakodni, aludni. Vár a kórház, komoran, szenvtelenül, mégis reményesen.

Az évszakonként megjelenő

Liget folyóirat

Budapesten a nagyobb könyvesboltokban
és a metróállomásokon az Extra-Hír
árusítóhelyein kapható
— a legbiztosabb mód,
hogy Ön megkapja időben a lapot,
ha közvetlenül a szerkesztőségnél
fizet elő rá.

Egy évre: 200 Ft, külföldre: 500 Ft.
A cím: Budapest, 114 1525 Postán maradó

Egyidejűleg könyveink is megrendelhetők
a vételár elküldésével:

Verses öröknaptár	258 Ft;
Szerelmeink (versek és levelek)	298 Ft;
Dalos Margit: Szénszünet Kapernaumban	158 Ft;
Hanák Péter: Ragaszkodás az utópiához	188 Ft;
Balassa Péter: Szabadban	188 Ft;
Lipp Tamás: A Sátán körzője	188 Ft;
Horgas Béla—Levendel Júlia: Legalább	188 Ft.

Rádió

Fülelő

Ha kevés ideje is van, de mégis érdekli a hazai vagy netán égi tévéműsor mellett más is, akkor ezt hallgassa meg!

„Valljuk meg, hogy nagyon megszűkültünk a magyarságban, melynek ugyan bőségében soha nem voltunk. (...) Minden nemzet a maga nyelvéről ismértetik meg a leginkább; – hogy neveznéd az olyan nemzetet, melynek anyanyelve nem volna? (...) Mozgásba, tűzbe kell hozni a nemzet elméjét..."

Bessenyei György Magyarság című röpiratának imperatívuszos gondolatait ma is fontolóra vehetjük. Ezért idézi fel őket *A magyar nyelv századai* (kedd, Bartók, 10.20). Az immár fél évtizede hömpölygő műsorfolyam egyébként az idén egy újabb évszázad nyelvtörténetébe búvik át: nyelvünknek és művelődésünknek abba a korszakába, amikor a Magyar Nyelvőr, a Magyar Tudóstársaság és az első helyesírási szabályzat, szótár is nyelvvigyázó hadrendbe állt.

*

A Nyugat harmadik nemzedékéhez tartozó *Takács Gyula* lesz a hét költője (hétfő, Kossuth, 8.20). A 80 éves poéta verseiből sohasem rajzolódott ki élettörténet, sohasem rendeződött kristályrácsos lírai gondolatrendszer, de kibontakozott belőlük egy olyan valóságpoézis, amely mindig harmóniát, derűt, bölcsességet és életörömöt sugárzott. És hirdette halk szóval: az ember még otthon van a világban, a költészet még benne van a világ dolgaiban. Hiszen: „a költészetben a világmindenség emberi aranya ragyog".

*

A jugoszláviai magyar irodalom a hatvanas években sodródott az avantgárd áramlatok hullámverésébe. Az izmusok az Új Symposion körül csapkodtak leginkább. Ekkor avatták íróvá *Gion Nándort* (kedd, Kossuth, 14.05), ha ugyan íróvá kellett őt avatni... A Kétéltűek a barlangban és a Testvérem, Joáb megjelenésekor a kritika még fanyalgott ugyan és „földszinti metszést" emlegetve azt rótta fel, hogy „az emlékezés még nem kezdte meg válogató, elkülönítő munkáját" (Bori Imre), de a Virágos Katona és a Rózsaméz már mindenkit meggyőzött „jelenlétével" (Utasi Csaba). E regényeknek már pontos földrajza, történelme, társadalmi rétegzettsége és emberi tipológiája van. És az a megkülönböztető sajátossága, amely azt bizonyítja, hogy Gion Nándor valami olyat tud, ami a hagyományos prózát a modern líraisággal fonja egybe.

*

„Rhapsodia, symphonia, sonata és más cifra nevű, előírt formájú hybridumok nem a mi népünk fülének valók. Annak nóta kell!" – állította Dóczy József debreceni, szatmári, majd pedig nagykárolyi pénzügyigazgatósági tisztviselő, aki egy ujjal pötyögte ki a zongorán és úgy kottázta le hangról hangra a nótáit. A cigány varázsnyírettyűje s a tokaji aszú majd kivirágoztatja azt a vadgalambos, csaplárosnés, száz szál gyertyás, orgonanyílásos, bánatfelhős, édes keserűséget. Ezt – többek közt – *Almási István* kolozsvári népzenekutató is cáfolhatja, aki Erdély kevéssé vagy még egyáltalán fel nem tárt vidékeiről 5000 népdalt gyűjtött össze és rendezett kiadásra amellett kardoskodva mindig, hogy zenei anyanyelvünk és nemzeti zenekultúránk alaprétege a népdal. (Szombat, Kossuth, 20.00.)

MŰHELYMUSTRA

Ma és a jövőben mindig bekukkantunk egy-egy rádiós műhelybe, hogy megkérdezzük: „mit sütsz, kis szűcs..."

Naponta ötször jelentkeznek. Az egyetlen igazi hírműsort ők készítik ma Magyarországon. Lehet, hogy a tévét esténként többen nézik, a tájékoztatás mércéjének mégis ők számítanak. A Krónika... Évtizedről évtizedre rádiós nemzedékek alakították ezt a műsort. A Krónika a rádió szíve, ötlépcsős rakéta, öt robbanás. Előfordul, hogy álmosra sikeredik, végre is: Magyarországon vagyunk. De most valahol távol, a Perzsa- vagy Arab-öböl partján a világ eddigi legtechnikaibb háborúját vívják. A beszélgetőpartner: László József főszerkesztő.

Háborús krónika

– Különös háború ez. Oly dramatikusan, „szépen" előkészítette a sajtó, a rádió, a televízió. Meglepő lett volna, ha ennyi szervezés után nem tör ki. Nagyon várták már?

– Várta az ördög. De fel kellett rá készülnünk. És január 15-e után – finoman fogalmazva – „esélyt láttunk valamire".

– Miből állt ez a felkészülés?

– Márványi Péter kollégánk elutazott Izraelbe, az egyik feltételezett „frontországba". (Ezt azért teszem idézőjelbe, mert Izrael egyelőre nem hadakozó fél.) S amit itthon megtehettünk, azt megtettük. Készen álltak a technikusok, a gépírónők, az újságírók, felkészültek a külföldi tudósítók. Figyeltük a bomba ketyegését. Végül – ahogy a külügyminiszter is nyilatkozta – a világon tán az elsők között voltunk, akik jelentettük: kitört a háború.

– Nem gondoltak arra, hogy ebben a helyzetben egy igazi haditudósító aranyat ér?

– Izraelnél közelebb nem engedtek bennünket. Nem kaptunk szaúdi vízumot. Bagdadból mindenki elmenekült. Kinek lett volna kedve odamenni? Egyszerre több forrásból merítünk. Ott vannak az amerikai, a nyugat-európai hírforrások, a saját tudósítóink, a stúdióban állandóan nézzük a CNN-t.

– Cinikus erről így beszélni, de minden csoda három napig tart. A háború – különösen ha hónapokig elhúzódik – lassan belesimul a hétköznapokba.

– Ehhez mi hozzá vagyunk szokva. Nekünk a híreket és a hallgatóság érdeklődését egyszerre kell szem előtt tartanunk. Előbb-utóbb ismét a magyar belpolitika eseményei szerepelnek majd a műsorok élén, és a „csaták anyja", ahogy a „Nagy Szaddám" nevezte az általa provokált vihart, csak a Krónika harmadik percében bukkan majd elő.

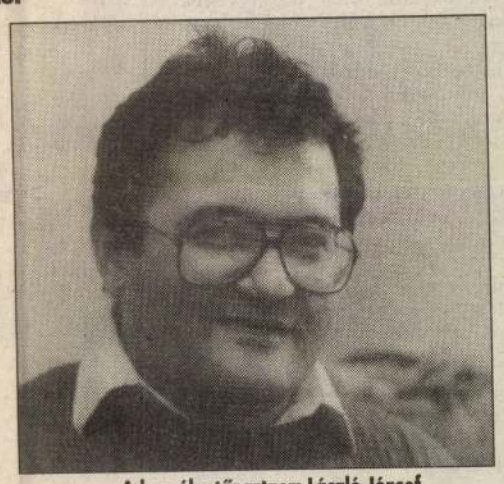

A beszélgetőpartner: László József

– Egy angol képviselő a háború első napján kifogásolta a tudósítók stílusát, akik lelkesülten „nagyszerű tűzijátéknak" nevezték a bombázást s a légvédelem akcióját.

– Ez az ő problémájuk. Szerintem a Krónika nem lépi át a jó ízlés határait.

– Értenek valamennyire a hadtudományokhoz?

– Külpolitikával is foglalkozó férfiembereknek néhány dolgot illik tudniuk. Ami az alapismereteket meghaladja, abban segítenek nekünk, hiszen nagyszerű szakértők vannak velünk.

– Meddig tart a Krónikánál a háborús feszültség?

– Bízom abban, hogy nem sokáig. De mindig lesznek hírek...

(BUJÁK)

Széchenyi hétszer

A társaságban Stefi grófként ismerték. A gazdasági életben álmodozóként és nagy kezdeményezőként. Kötetekbe rögzített, s szerencsére máig fennmaradt elvei szembekerültek kora valóságával, s a feloldhatatlannak látszó ellentmondás összeroppantotta. De így történt-e valójában? Erre keres választ egy hétrészes rádiójáték, melyet szerdán, csütörtökön, pénteken hallhatnak a Bartók rádió műsorán.

– Sokan hangoztatják manapság a közéletben, hogy őket Széchenyi formájára szabták: konzervatívnak. Üzenem, ha ezt úgy is értik, mint ahogy ő, akkor szerencsénk van – mondja Siklós Olga író-dramaturg, örökös rádiós. – Annak viszont örülhetünk, hogy a fiatalok végre torzítás nélkül ismerhetik meg annak az embernek a művét, aki – a benne munkáló félelmek és szenvedélyek ellenére – mértéktartó és következetes tudott maradni egész életében. A komikus alkat akkor is mulatságos, ha pátosszal szónokol, a drámai karakter egy pohár vizet is csak drámai módon tud meginni. Széchenyi ilyen volt. Ezért olyan feszült, robbanó a Napló legbanálisabb sora is. Az, hogy „Pozsonyba hajóztam", nála többet jelent egy közönséges hajóútnál. Minden lépés a döblingi végcél felé viszi, addig a pillanatig, amíg üldözője ki nem jelenti, hogy Döbling megszűnt menedék lenni.

Siklós Olga, a hétrészes, Széchenyiről szóló rádiójáték író-rendezője („Az ár ellen – az árban" – arckép Széchenyiről) a Széchenyi Társaság tagjaként ma is sokat tesz Stefi gróf életművének népszerűsítéséért. Most például Széchenyi tanulmányi versenyt, rádiós diákvetélkedőt szervez.

– A mához szóló üzenet – egyebek között – szerintem az, hogy kerülni kell az olcsó, a könnyű megoldásokat. Széchenyi szomorúan és illúziótlanul látta, hogy Pest-Buda csúnya, poros és szegény város, épp ezért akarta felépíteni itt a lehető legszebb hidat. Nem érte be egyszerű hajóhíddal. Ma is ezt kell tennünk. Én szegénységben nőttem fel. Anyám mindig jó, tartós holmikat vásárolt. Mit ér a divatos cipő, amely gyorsan elkopik? Ami pedig a hangjátékot illeti: nagyon jó a főszereplő Mécs Károly, és igazán megrázó alakítás Tomanek Metternichje.

B. A.

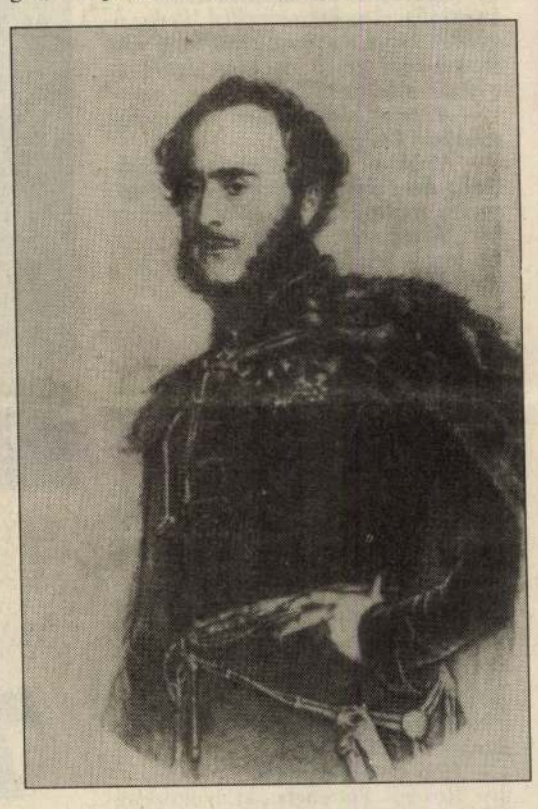

Solti, Nilsson és a többiek...

Ha hiszik, ha nem, Nostradamus évszázadokkal ezelőtt már azt is megjósolta, hogy 1991. február havában „különösen alkalmas napok lesznek mélyültebb zene hallgatására". Vajon ismerték-e a próféciát a komolyzenei műsorok szerkesztői? A heti műsor mintha azt jelezné: igen.

Miközben Solti György dirigensi búcsúkoncertjére készül, természetesen soha nem vonul vissza a rádióból. A Magyar Rádióból sem. És most a Wagner-rajongók különösen figyeljenek. 9-én és 10-én – két részre bontva – a Bartók rádió19.25-től Richard Wagner Siegfriedjét közvetíti parádés előadásban és szereposztásban. A Bécsi Filharmonikusok zenekarát Solti György vezényli, a szereplők sorában pedig Birgit Nilsson és Hans Hotter (Wotan) mellett a közelmúlt legkiválóbb Wagner-énekeseinek hangja csendül fel.

S nem kell különösebb jóstehetség, hogy kijelentsük, a komolyzene-rajongók a közeljövőben is több Solti-felvételt hallgathatnak, hiszen rádiónk archívumában a világhírű dirigens (idén tölti be 79. életévét) szinte valamennyi jelentős felvételét megtalálhatjuk. Ami persze azt is jelenti, hogy Soltival a világ legkiválóbb művészei szólalnak meg, a zenekarokról nem is beszélve. (1972-től Sir) Solti György – mint közismert – a világ húsz legjobb zenekara közé sorolt együttesek közül hatnak (többek között a London Symphony Orchester, a Chicago Symphony Orchester, az Orchestre de Paris, a Londoni Covent Garden és mások) éveken át főzeneigazgatója, művészeti vezetője volt...

Gyerekember rádiója

A leggazdagabb kínálat a gyerekeké. Fő műsor esténként a *Hol volt, hol nem volt...* a Kossuthon. Az *Óvodások műsora* mindig a legkisebbeknek szól, a *Nyitnikék* pedig a kisiskolásoknak. Az alig nagyobbak a *Kölyökrádiót* hallgassák! Akinek füle inkább a muzsikára nyílik, az már biztosan tudja, hogy a *Ki kopog?*, a *Hangoló* és az *Új zenei felvételek gyerekeknek* műsoraira kell fülelnie. A sportkedvelők a *Kengurut* hallgassák, azok, akik a versenyeket szeretik, a *Fonókát*. Aki a telefonos nyereményjátékba akar bekapcsolódni, nosza, itta *Ország-város-híres ember*. A tollforgatók és levelezők ne a postaládában keressék a választ, hanem a *Nyitnikék postáját* vagy a *Katapostát* várják. Tovább is van, mondjam még? Igen. Gyerekeknek készül a *Vesszőparipám*, a *Mesterségünk címere*. És *Miska bácsi negyedórája* is őket hívja a rádió mellé. Kimaradt valami? Ha kopaszra vakarom a fejem búbját, akkor sem tudom. (A rádió gyermek- és ifjúsági főosztálya egyébként évente 100 000 percnyi műsort sugároz a talán leghálásabb hallgatóknak.)

(SIPOS)

TÖRTÉNETEK MIKROFONJA

Ha valaki itt-ott találkozott volna már egy-egy alább olvasható aprósággal – magára vessen. Korán született

Kezdjük ma a *telefonhírmondóval*, hiszen bizonyos szempontból a rádiózás ősének tekinthető. A kezdetben a Magyar utcában, rövid ideig az Erzsébet körút 24-ben, majd a Rákóczi út 22-ben működő intézménynek – bár legnagyobb „sikere" az egykori Párisi Nagy Áruház *égésének* közvetítése – igen sok művészvendége is volt. Blaha Lujza, Pálmay Ilka, Hegyi Aranka és mások mellett többször szerepelt *Jókai Mór*, aki egyszer majdnem *nótázott* is a műsorban. Azért csak „majdnem", mert amikor a Rákóczi úti stúdióba igyekezett, a lift elakadt vele – ezt rossz ómennek vélte és megmakacsolta magát: *„Nem dalolok!"*...

*

1948 táján még igen időszerű volt a rádió széleskörű elterjesztése. Országos „rádióakciókon", olcsó vezetékes rádión s egyebeken kívül egy nagyszabású *ötletpályázat* is ezt a célt szolgálta. Néhányat az ötletvadhajtásokból: „Kezdő csellisták számára közvetítsen a rádió triólemezeket, de úgy, hogy csak a hegedű és a zongora hallatsszék, a csellószólamot pedig *odahaza hozzájátsszák*..." „Sokszor előfordul, hogy az ember kinyitja a rádióját, de nem tudja, milyen zeneművet hall. Ilyenkor egy gombnyomásos készülék kis *táblácskát* ugratna ki, melyről a mű címe lenne leolvasható. Íme, a találmány, a kivitel *csupán* technikai kérdés!"...

(Ami a rádiózás elterjedését illeti: arra a kérdésre, hogy szokott-e rádiót hallgatni, *Kassák Lajos* 1946-ban még így válaszolt: *„Sajnos, nem jutottam még odáig, hogy rádiót tudtam volna szerezni magamnak..."*

*

A „Pagodában" mesélik *Simonffy Gézáról*, az ismert tudományos szerkesztő-riporterről, hogy egyik műsorában külföldi vendéggel németül beszélgetett. Kislánya – ma már maga is édesanya – hallgatta-hallgatta a rádióból kiszűrődő hangot, de sehogysem értette. *„Anyuka, anyuka, tessék csak jönni: apu beszél, de nem mond semmit!"*...

*

Ódry Árpád – jó ideig a Rádió főrendezője is – mondta annak idején: – *Rádiósztár* nem alakulhat ki soha. A sztárt nem a taps, hanem a kassza csinálja. A rádió pedig bajosan fog kasszaraport útján színészsikert felmutatni.

Miért éppen e téren ne születtek volna (s ne születnének) *tévjóslatok*?...

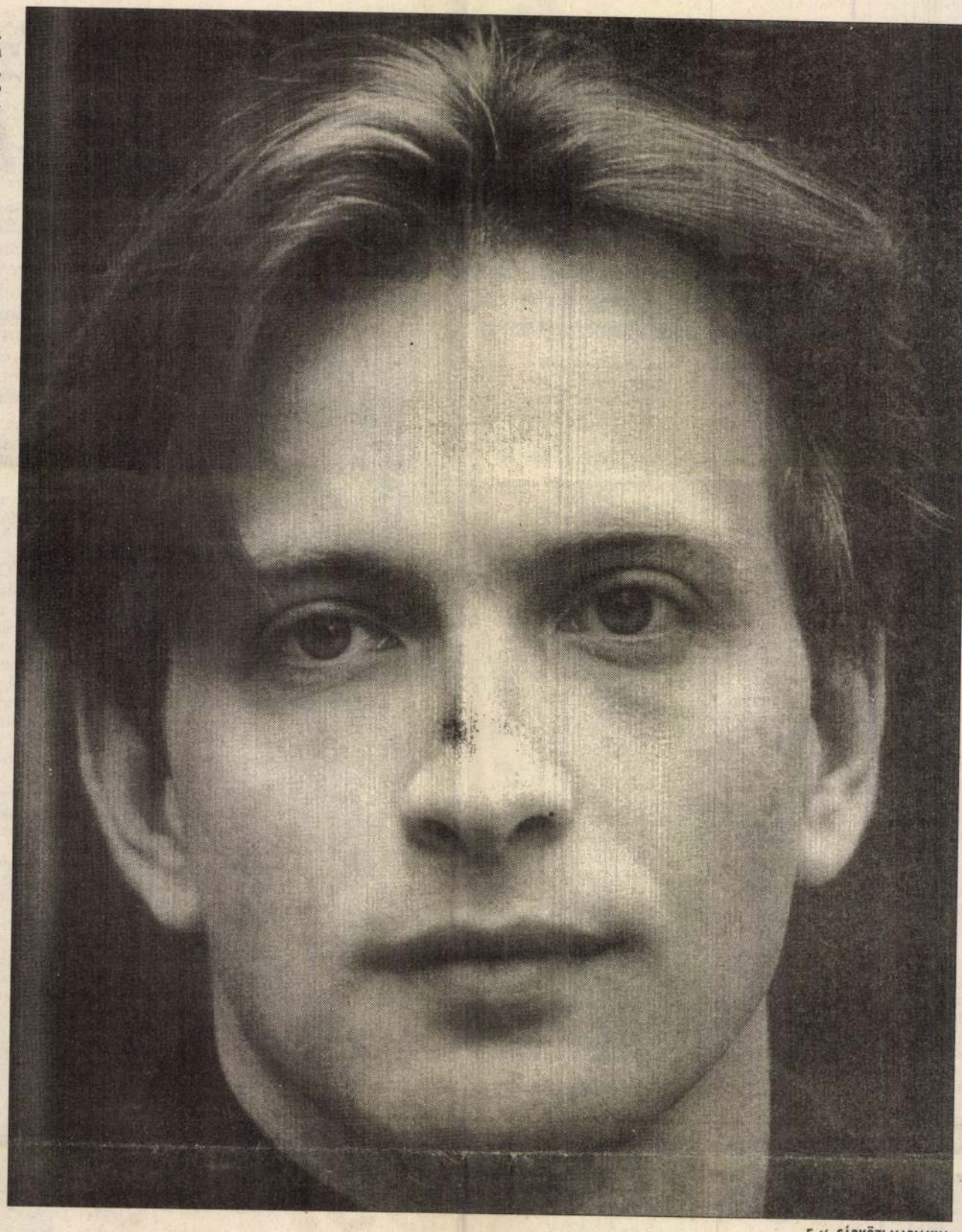

Fotó: SÁRKÖZI MARIANNA

NEM TARTOZOM A SORSNAK

Mácsai Pállal beszélget Varjas Endre

Harmincéves. Lesz nemsokára. A színészi diploma mellé rendezőit is szerzett. A Nemzetiben Rómeóval mutatkozott be, új társulatánál, a Madáchban a legnagyobb modern magyar drámának, Weöres Kétfejű fenevadjának főszerepével. Nemrég megjelent egy dallemeze, ami hozzá hasonló korú színésszel Magyarországon még nem esett meg. Legutóbb a Madách Kamarában, a Teaház az Augusztusi Holdhoz című darab előadásában komikus remekléssel, az abszolút főszereppé emelt Szakini figurájával aratott sikert. Népszerű, szorgalmas. Sokat szerepel színházban, filmen, tévében, rádióban. Februárban Veszprémben Örkény Macskajátékát mutatják be az ő rendezésében.

– *Szerencsés fickó vagy.*

– Tisztázzuk, mit jelent a szerencse. Ha olyasmit, hogy az úristen szórja rám a kegyeit –, akkor nem. Ha viszont azt, hogy az ember marha sok meló árán jó helyzetbe kerül –, akkor talán. Azt hiszem, nem tartozom a sorsnak. Biztosan lehetne jobban gazdálkodni azzal a bizonyos talentummal, ami rám van bízva, de nem nagyon. Itt van például a lemez. Megnyugtat, hogy én nem tudtam volna jobban megcsinálni. Két év munka van benne, két év töprengés, összetépett papírok tömege.

– *Édesapád festő, édesanyád…*

– Fűzőkészítő kisiparos. Nagyon kis iparos. A cég mindig két varrógépből és némi szorgalomból állt. A nagyapám halála után az üzletet a nagyanyám és az anyu vitte. Az óvodából, iskolából gyakran oda mentem. Jól emlékszem mindenre. A szomszéd szobából leselkedtem is, amikor odaát a nők vetkőztek.

– *Édesapád nem volt kifejezetten ünnepelt festő a gyerekkorodban. Pedig nem „absztrakt".*

– Hozzá képest mindenképp szerencsés vagyok. 1952-ben volt harmincéves. A legsötétebb Rákosi-korszakban. Még nem járt külföldön. Hiába festett otthon másképpen, csak *A szuhakálói bányászok megmentését* meg az *Aratósztrájkot* adhatta el, ezt rendelték, ezt vették meg tőle. Én meg legalábbis bármire nemet mondhatok, ami a teljes szabadságnak a fele. És legalább ötvenhatvan százalékát megcsinálhatom annak, amit akarok. Mostanában gyakran hallani, hogy a hatvanas-hetvenes években elnyomták a nonfiguratív festőket. Én viszont jól emlékszem, milyen kegyetlen, megalázó kritikákat kapott az apám. Akin a kritikusok talán a lelkifurdalásukat vezették le, mert muszáj volt a „szocialista realistákat" dicsérniük. És őt – igaztalanul – azonosították a szocreállal, a posztszocreállal. Pedig figuratív képei az új szürrealizmus első fecskéi közt voltak. Azóta is megvetem a kirekesztő kritikát.

– *A pályaválasztásodban volt szerepe az otthoni közegnek?*

– Magának a közegnek biztosan. Noha nem tettek különbséget a nagyanyám műhelye és az apám műterme közt. A műterem is műhely volt. A falon lógott néhány reprodukció, és mi a bátyámmal – aki zenetörténész lett – tudtuk, mi az. De az én életemben nem játszott szerepet, hogy apám festő. Nem járt össze kollégákkal, ezt talán tőle örököltem. Kifejezetten polgári módon öltözik, és valóban kispolgári családból is származik. De épp a kispolgári háttér miatt keményen meg kellett küzdenie azért, hogy festő legyen, mert a szülei szerint „a festők csak a haláluk után keresnek".

– *Akkor ő biztosan nem akadályozta, hogy művész legyél.*

– Viszont engem nem érdekelt a művészet. Tizenegy és tizenhét éves korom közt főként fociztam, rockzenét hallgattam, csajok után futkostam, bagóztam, farmerban jártam. Nálam közönségesebb, szürkébb, kellemetlenebb kamasz aligha létezett.

– *Hogy tűrték a szüleid?*

– Rosszul. Rettenetes, az üvöltözésig fajuló veszekedéseink voltak pitiáner dolgokon: hogy milyen nadrágot vegyek fel, milyen hosszú lehet a hajam. Igaz, olvastam akkoriban is, rajzolgattam, de a színház nem is jutott eszembe. Általában határozott, kiegyensúlyozott, vidám, kicsit felületes, talpraesett gyereknek tartottak. A Szent István parkban töltöttem a kölyökkoromat. Megtanultam, hogy megvédjem magam, bár nem sokat verekedtem. Inkább vagánynak kellett látszanom, pedig túlságosan is érzékeny, „kibörulékony" és rettenetesen gátlásos voltam. Mostanság kezd annyi önbizalmam lenni, hogy vállaljam magamat.

– *Hogy ért véget a „felületes" élet tizenhét éves korodban?*

– Váratlanul belém hasított, hogy mi lesz belőlem.

– *Ezt sokat hallottad a szüleidtől?*

– Nem. És azzal ütöttem el, hogy orvos leszek. Azt gondoltam, hogy ez egy komoly dolog. Ehhez tudni kell, hogy első szerelmem amolyan „komoly", színjeles lány volt. Másfél évig jártam vele. Aztán megismerkedtem egy nagyon finom, érzékeny, komolyzene-hallgató, az irodalommal is próbálkozó lánnyal, aki minden érdeklődésemet a humán dolgok felé fordította. Persze, ennek is voltak előzményei: jártam egy évig a Harsan a kürtszó című rádiós úttörőműsorba, szavaltam iskolai ünnepségeken, Kazinczy-érmet nyertem Győrben. Az a magyartanárnőm, aki a versenyre küldött, egyszer megkérdezte, miért nem megyek a Pinceszínházba – volt ott egy barátja. De hogy megyek, mondtam. A színház nem érdekelt. Egy nyári napon aztán egyszerre, hirtelen belém nyilallt, hogy most el kell dönteni, mi leszek, ki leszek. És teljesen világos volt, hogy valahol a színház körül van a helyem.

– *Ez nagyon konkrét, egyszeri megvilágosodás volt?*

– Az volt. Dunabogdányban nyaraltunk a Kölcsey gimnáziummal, a hatodik kerületi KISZ-táborban, és a zeneművészeti középiskolások, a „konzisok" is ugyanott. Nálunk szigorú fegyelem volt, takarodó, elméleti oktatás meg ilyenek – náluk épp ellenkezőleg. Egy este átszöktem a konzisokhoz, akik közül egy-kettőt ismertem. Éjjel kettőigháromig ültünk, beszélgettünk tea, gyertyafény mellett. Ha visszamegyek, lebukom. Így aztán náluk aludtam a tanárnővel meg azzal a lánnyal, aki később a harmadik nagy szerelmem lett. Másnap, a hajnali ködben bóklásztam vissza. És rettentően gyűlöltem, hogy nem maradhatok ott. Megéreztem: inkább a konzisokhoz tartozom, és rám tört a pánik. Egy hét múlva volt a felvételi a Pinceszínházban. Megtanultam két verset. Fölvettek.

– *És aztán már ment minden, mint a karikacsapás.*

– A Pinceszínház akkor Mezei Éva néni és Keleti Pista bácsi birodalma volt. Nagyon jó emlékek maradtak bennem. Bár a gátlásosságom miatt kellett vagy három hónap, hogy otthon érezzem magam. Később persze éjjel-nappal ott lógtam, megesett, hogy ott is aludtam, ami pedig tilos volt. Addigra már kitört a szerelem azzal a konzis lánnyal, úgyhogy alig voltam otthon. Anyámék veszekedtek, hogy nem tudok majd érettségizni. Ők nem is sejtették, hogy a suliba sem igen járok be. Telefonon megígértem, hogy majd hozok igazolást. Év végére 280 igazolatlan órát szedtem össze, és harminchárom után a rendtartás szerint ki kellett volna rúgniuk. De addigra a tanárok közt már legalább ketten-hárman láttak bennem valamit, fogalmam sincs, mit, és megvédtek. Pokoli vad, veszett év volt. Az osztályfőnököm azt mondta, hogy csak akkor igazolja az óráimat, ha felvesznek a színművészetire. Gera Zoli bácsi az apám ismerőse volt, őt kértem meg, hogy készítsen fel. Nagyon jó instrukciókkal látott el, felvettek. Ezt épp a szóbeli előtti este hirdették ki, így megkönnyebbülten mentem érettségizni. Aztán még jött egy fantasztikus nyár. Először voltam külföldön – a szerelemmel. Föl voltam véve. Minden sikerült. Bevonultam katonának egy évre, de a télen leszereltek egy három hónapig tartó makacs lumbágó miatt. Nem lehetett mit kezdeni vele, és azóta is bajlódom néha. Volt még egy fél év, amikor statisztáltam a Vígszínházban, csavarogtam, lógtam, megszereztem a jogosítványt.

– *Aztán a főiskola.*

– Igen. Azt hiszem, nagyon jót tett nekem Kerényi fegyelmezett, koncentrált személyisége, s főként, hogy ezt tőlünk is megkövetelte. Tizenhatan voltunk az osztályban, eleve jó csapat, mégis keményen rostált, tízen végeztünk. Az első két évben elég sokat szorongtam. Ez bennem csak akkor szűnt meg, amikor a harmadikban megkaptam Rómeót.

– *Akkor már tudtál zenélni?*

– Sosem tanultam, és még most sem tanultam meg. Valamikor a gimnázium elején, szintén egy KISZ-es építőtáborban Rényi András művészettörténész az akkor már régen megszűnt Illés-együttes dalait, különösen Bródy szövegeit elemezte nekünk, filozófiai, ellenzéki szempontból. Aztán tizenhatodik születésnapomra gitárt kértem a szüleimtől. Pöntyögtem fül után az Illés-számokat, és zenéket csináltam gyerekversekre. Ezekkel később a főiskolán harmad- és negyedévben elég jól kerestünk. Egy osztálytársnőm még most is játssza őket.

– *Igazi színészálommal, Rómeóval indultál a pályán. A Nemzetiben. Mégis rögtön újrakezdted a főiskolát – rendező szakon.*

– Nem rögtön, bár rögtön akartam. De Kerényi, Ádám Ottó és sokan mások lebeszéltek. Azt mondták, hogy előbb játsszak el néhány nekem való szerepet. Így szerződtem a Nemzetibe. Aztán három évig nem kaptam igazi szerepeket. Senki sem gondolkozott bennem. Rohadt periódusa volt az életemnek. Ráadásul a szerelem, amelyben akkor éltem, nem elégített ki. Úgy éreztem, nincs mit várnom, magamnak kell megoldanom az életemet. Ha nem kellek mint színész, akkor el kell mennem rendezőnek. Aztán Kerényit kinevezték a Madách Színházba, és én vele mentem. Közben megismerkedtem azzal az asszonnyal, akivel élek. Ez a szerelem roppant fontos számomra, mert átalakult az életem. Találkoztam egy minden bájos tinédzserszerűségével együtt is felnőtt, kész személyiséggel. Összeköltöztünk. A rendező szakkal is mázlim volt. Ellentétben a dolgok szokásos rendjével, én közben játszhattam, újra főszerepeket kaptam. A Malom a pokolbant, aztán a Kétfejű fenevadat.

– *'89-ben szereztél rendezői diplomát. Most akkor már rendezőnek tartod magad?*

– Azt hiszem, az eddigi rendezéseim jobbak voltak, mint a kritikákból kiderül. De igazán csak most, Veszprémben, a Macskajáték rendezése közben éreztem meg, hogy tulajdonképp mi a rendező dolga. Amit, azt hiszem, már a főiskolán meg kellett volna tanulnom, ha tanították volna.

– *Sikeres színész vagy. Rendezel. Zenélsz, dalszöveget írsz, nagylemezed jelent meg. Díszletet is terveztél már. Az ilyen sokoldalúságot a magyar szellemi élet elég rosszul tűri. Nem néznek rád ferde szemmel? Nem mondják a szemedbe vagy a hátad mögött, hogy aki ilyen sok mindenben otthon van, az sehol sincs igazán otthon, az sehol nem találja meg magát?*

– Udvariasságba csomagolt szakmai féltékenységgel találkoztam már, de bántó leszólással még nem. Abban meg, hogy sehol sem találom meg magam, még lehet is valami. De sok munkával, nagyon sok művelődéssel biztosan van helyem a színházban, akár rendezőként, akár színészként. És még több munkával, még több művelődéssel akár jelentős rendező vagy jelentős színész is lehetek.

– *Akkor most jó a közérzeted.*

– Vannak azért kétségeim. Aggaszt, hogy a Madách egyre inkább a musical felé halad, egy ilyen fejlődésbe az én elképzeléseim nem illenek bele. Nem szeretnék olyan produkciókat csinálni, amelyek másról szólnak, mint ami engem érdekel a színházból. De jó, hogy a Madáchban megrendezhetem Shakespeare Téli regéjét. Fiatal, harmincon aluli kollégákkal dolgoznék, hiszen a darab második része huszonöt évvel az első után játszódik, tehát voltaképp arról szól, milyenek leszünk huszonöt év múlva. Most azért harcolok, hogy az előadást gazdasági okokból ne tegyék át a Stúdióba.

– *A színház sorsa nagyon függ a politikai-társadalmi közeg állapotától.*

– A színházat az fenyegeti, hogy nem lehet színészeket szerződtetni, mert akkor másokat utcára kellene tenni. Az is fenyegeti a színházat, hogy a gazdasági kényszer nyomása miatt ízlésbeli engedményeket kell tenni, és egy ilyen siker végül erényt csinál a kényszerű megalkuvásból. Politikai szempontból viszont sokakkal ellentétben én rövid távon vagyok derűlátó, hosszú távon pesszimista. Egy ideig még eltart az öröm, hogy többpártrendszer van, hogy lehet szabadon írni, és nem kell belépni semmilyen pártba. De nem látom azt a bizonyos vállalkozó réteget, vagy azt a középosztályt, amely ki tudná vinni ezt az országot a córeszból. Magyarországon ezt a réteget túl jól kiirtották. Én azokban bízom, akik most végezték vagy végzik a gimnáziumot. De kell jó húsz-huszonöt év, amíg ezek az új csókák, ha semmi sem jön közbe, rendbe hozhatják az országot.

– *Ha most azt csinálhatnád, amit akarsz, mihez kezdenél?*

– Hát… valahol a színház körül… Csinálnék egy színházat. Az érdekelne. Elővenném a legjobb szerzőket, meghívnám a legjobb színészeket, a legjobb rendezőket, jól megfizetném őket. Vagy itt van a film. Szívesen csinálnék filmet is, de tudom, hogy az nagyon komoly szakma, újra kellene tanulnom.

MÁCSAI Pállal

Mácsai István, festő

SZABÓ GYÖRGY:

Képzőművészet

Egyszemélyes „izmus”

E sorok írója korábban sem tagadta elfogultságát, sőt elkötelezettségét Mácsai István egyedülálló festészete iránt. Olyan képek láthatóak ezen a kiállításon, melyekből egy ritka következetességű művészetika sugárzik felénk, egy — már-már azt mondom: konok — törvényrend, melyre egy hajdanvolt film címe illenék: a *Magam útját járom*. „Going *his* way”, Mácsai István — egyébként vitathatatlanul ritka képzettségű és érzékenységű mestere szakmájának — nem törődik semmilyen csábító divattal, nem enged a szirénhangoknak, legalábbis látszólag még az a kritikai kötözködés sem zavarja meg, mely életútján, fájdalom, többször osztályrészéül jutott.

Igaz, önmagában ez a következetesség se nem érdem, se nem erény, vannak kaleidoszkóp-életművek, és vannak másmilyenek, a lényeg — köztudottan — mindig az esztétikai érték igazoló erejében van, nincs értelme másmilyen — formális — mérlegelésnek. Csak arra figyelhetünk tehát, csak arra szabad figyelnünk, mit és hogyan tud az élmények, gondolatok, benyomások, hangulatok, töprengések, sőt tépelődések komor vagy mosolygó világából, képletesen szólva, ebből a változatos szigettengerből, éppen ez az *ars*, mely odakötözte magát a természetelvűnek tetsző ábrázolás árbocához, elhozni nekünk, mondhatni, küldetéstudattal; mit képes a ma talán legnehezebb (és a mások által hol lenézett, hol meg újra felkapott) alkotói nyelvezettel, e látványmegjelenítővel, mint megrendítően szépet, mint katartikusat, közölni valónkról, lényünkről és lényegünkről, magunknak és utódainknak.

(Elhangzott 1983. május 19-én, a vigadóbeli kiállítás megnyitóján)

Ez a jól tagolt kiállítás bizonyítja, hogy igencsak sokat.

Alapjait becsülésünknek a rögtön nyilvánvaló emberi-szakmai hitel rakja le. Páratlannak tetszik az a műgond például, mellyel — ahogy a műhelyrajzok és útijegyzetek, de a variációk is mutatják — a mondandó megtalálja végső fogalmazását, és fegyelmezett, kevés beszédű, mindenféle cicomától vagy hatásvadász elemtől irtózva formát ölt. Vegyük hozzá, hogy ritka rajzkészségű és kulturált festő kezenyomán mer, akar és tud ez a mondandó egyszerűsködéstől mentesen klasszikus-modern egyszerűségű, a szó eredeti és nem a mai meggyalázott értelemben puritán, vagyis tiszta, szeplőtelen és — a latin értelmezésben ez is benne van — maga-valóságú lenni. A megismerés és a megnevezés koincidenciája, a személyesen értelmezett látszat és lényeg egybeesése mint sajátos költészet bontakozik ki, így, melynek irodalmi ágon talán Rilke és Nagy Lajos a rokona akkor is, ha e két nevet nem szokás összekapcsolni. De a német poéta érzékeny lelkének rebbenéseit, nyugtalan és heroikus igyekezetét akár a legegyszerűbb megragadására, épp úgy jelenvalónak véljük, mint a magyar novellista tárgyias pontosság mögé rejtett, a felületre tekert géz-konvenciókon vércseppként átütő igazságának vörösét.

Íme, a rendkívüli, a megejtő, a szívszorító és szívemelő tudósítások ebben az „igazság-izmusban”, mely Mácsai István egyszemélyes „izmusa”: íme, a pesti utca halottja, barna cipőben, reá rakott táskájával, egy szenvtelen gázkapcsoló tábla közelében; íme, az üres szék egy bérház kapujánál, melyen nemrég még egy öreg néni üldögélt; íme, a szürke gangok, lakótelep közepére szorult (és ars poetica-értékű) egyéniség-házacskák, árnyékos udvarok néhány négyzetméterén diadalmaskodó fák, hősiesen kitartó gipsz-kariatidák, meg hallgatag petróleumlámpák méltóságos poézise, melyben emberségünk hajol le a kisemmizett, a szegény, sőt a póri és a köznapias, mások által talán észre sem vett tárgyakért, hogy egzisztenciánk közép-európai koordinátáiban aztán varázslatosan lényegünk tartozékává nemesítse azt. Ez egy XX. századi, zivataros időkben keményre és érzékenyre edzett bölcs Assisi Szent Ferenc költészete.

És íme, megint másik oldalán Mácsai István művészet-kristályának, állandó szembenézésünk az elmúlással, pontosabban folytonos (és persze szorongástól se mentes) humán küzdelmünk vele, a baljós fények, drapériák és koponyás csendéletek komorságában; de, íme, itt a mesék bátorsága és szabadsága is, a félegyházi utcakép mögött felmagasló Notre Dame-mal, mely — akárcsak Fellini óceánjárója az *Amarcord*-ban — kilendíti a nézőt megszokott képzettársításai meg életérzete fogságából, hogy a csoda, a talány, és a magasztos líráját csillantsa meg neki, földszintes létében. Íme, néhány aspektus csupán az érzelmet és az intellektust brechti módon elegyítő művészetből, ahol is egyik fékezi s ugyanakkor felforrósítja — kölcsönhatásban — a másikat. Íme, tehát, valami abból a folytonos nyugtalanságból, mely nyugalmat keres, abból a kavargásból, melyet rejteni próbál a mély, abból a társkeresésből és vallomásból, mely magányát oldani hivatott, íme valami a sírásból, hideg konstatációból és forró érzületből, melyet nem észrevenni bűn volna.

Íme, valami hát — éppencsak néhány villanás — a festőből, akit szerencsénk van kortársunknak tudhatni, és akit (valamelyes időcsúszással ugyan, de) hatvanadik születésnapjának termékenységében köszöntünk.

12.

XXVII/21

ent veluk? Egy teljes Szon-
tsorozat néz itt vissza rám,
ad olyan, kinek köznapi ar-
áismerek. (A tárgyilagosság
rt: az idei Szép versek fény-
kevésbé szélsőségesek, mint
ŏek.) De, ha előhívom em-
emben a régebbi nagy ma-
öltők arcképeit, Ady gyö-
fejét, a szelíd-szigorú Tóth
t, a bűvölően elegáns Kosz-
ét, az elgondolkozó, sötét
Babitsét (még akár a testi
yomaival), a bájosan-fiús
Attiláét, mintha más világ-
ültem volna. Másfajta raj,
nberek közé. Maj költőink,
és kevésbé nagyok — né-
ivételtől eltekintve —, a
vészet áldozatai. Igazán
eretnék sekit sem megbán-
vált nem egy hasznos szak-
nely sok értékes dokumen-
nemegyszer kiváló művé-
hozott létre. Csupán arra
ék rámutatni, hogy az egyes
készítésekor a karakter
ízen át való keresése, a
ai trükk, a természetesség

a dantei pokoljárás „nagy sötétlő erdejévé" változott körülötte. (Nem véletlenül írt döbbenetes-szép szonett-változatot a „Ki itt belépsz, hagyj fel minden reménnyel" sorra.)

Az Infernót vizionáló Dante mellett a magyar népköltés közismert dalát is idézhetem: „Aki dudás akar lenni, Pokolra kell annak menni". Ez azonban nem elhatározás kérdése — Veress Miklós példázza, mennyire nem az. Nem biztos, hogy egy verskritika keretei közé tartozik, de közügy, tehát lefrom: közéleti — főszerkesztői — szereplése, s mindaz, ami vele ilyenként történt, bizonyítja előttem, hogy az 1940 körüli nemzedék, nagy részében, s képességeitől függetlenül, fölkészületlen volt bizonyos közéleti szerepek betöltésére.

S ezt azért kell kimondani, hogy az utánuk érkezők ne a vereség biztos tudatában, hanem fölkészültebben próbálják betölteni az űrt, mely bátyáik nyomában támadt, s ne is helyezkedjenek a „bölcs kívülálló", a „független szemlélő" kényelmes álláspontjára. Ő legalább nem marasztalható el a mulasztásban — cselekvő emberként szerzett kudarcokat. Ezeket nem felejtve, vegyük szemügyre, milyen *költői* eredményeket hoztak Veress Miklós élményei, tapasztalatai.

„Részeg a kor / hát fújd dalod / míg elfújják / mint a gyertyát" — íme, az egyik közérzetjelzése. „Kizökkent az idő / mert kátyús a tér / a helsingőri köztemetőben" — alkalmazza lélektani helyzetére a Hamlet világát. Jobb sorsra érdemes tennivágyát így szeretné el*halasztani* a történelmi időben: „hibernálni kell lelkünk végre / hibernálni mind ki halott: / mi csoda nemzeti siker / lesz a hazányi frizsider". Egyik legerősebb költeményében, Utassy Józsefnek ajánlva írja: „Agyamra elsőrendű / nemzeti gramofontű / recsegve szánt barázdát: / hasonló leszek hozzád". Ez azonban már annak a költői szereptudatnak a tragikomikumba forduló, önmarcangoló (dehogyis a költőtársat bántó!) megkérdőjelezése, amelyet régebben úgy mondott ki — idéztem már —, hogy „boldog ki e népnek lehet prédikátora". Amikor ezt szóvá tettem, nem sejthettem, hogy ekkora csalódást kell majd átélnie, hivatástudatának jóhiszemű áldozataként, Szabó Lőrinc önironikus szavával: balekjaként. A kritikus most saját lelkiismeretétől kérdezi: *ezt akartam?* S minthogy nem a moralizmus mechiavellistájának szerepében kíván tetszelegni, így válaszol: ezt nem kívántam *a költőnek*, nem kívántam *magunknak* sem, de hogy a költő csalódásából és kínlódásából remek vers született, azt le sem tagadhatnám.

Hallgatni azonban arról, tapintatból bár, hogy az identitás is kockán forog némelyik versben, annyi volna, mint kikerülni az egyik legjelentősebb költőtehetség pokoljáró pályaszakaszát, annak legvészesebb lehetséges következményét. Eleddig bámulatos pontossággal, költői fegyelemmel fogalmazta meg ezt a veszélyt — a kései József Attila önuralmával szinte! —, miközben jelzést adott róla versformáival, a képzettársítások merészségével, fájdalmas groteszkségével, sőt a versek hol szófukar, hol szertelen, szerteágazó szerkezetével is. A legragyogóbb darabok közül csak néhányat említek: *Macskaszem, Máglya, A*

hiányzik belőlük a művészi jelentés." S művészi jelentés hiányában „közérthető" és „közérthetetlen" egyaránt hazudik. Az egyik azt akarja elhitetni a nézővel, hogy mindenféle szellemi erőfeszítés nélkül megtudhat valamit, értesülhet valamiről, megérthet egyet-mást a világból. A másik meg minden erőfeszítés eleve-föladására csábít: azt sugallja, hogy a világ úgyis érthetetlen. Márpedig az ember világa érthető világ, s a művészet nem kerülheti meg az értelmezés követelményét. „A jó festmény titka az — idézi Miklós Pál Csi Paj-sit —, hogy hasonlít is meg nem is. Ha túlságosan hasonlít, akkor hízelgő és közönséges, ha viszont nem hasonlít, akkor csal." Vagy az információelmélet nyelvén szólva: „minél nagyobb egy üzenet jeleinek elrendezésében a valószínűség, annál kisebb az információértéke." S a teljes rendezetlenség ugyanúgy maximális valószínűségű, mint a teljes rend. Nézőpont kérdése csupán. Információértékük egyaránt zérus. A közöttük lévő világ, ahol „*A véletlenfüggvényeken indázó időből / elfojthatatlan sarjad a törvény:*" ez a világ az ember érthető világa, vagy — folytatva a költő Mandics György szavait — „a megtalált anyaföld".

Az információelméleti vagy helyesebben szemiotikai interpretáció fényében teljesen természetes, hogy a művészeti értelmezés mindig kétoldalú: a nézőnek meg kell tudni fejteni a művészetben jelekké kódolt üzenetet. A szilárd szemiotikai szemlélet Miklós Pál esztétikájának alapjaihoz tartozik, meg kell tehát magyarázzon nehéz fogalmakat, de teoretizálása is példásan szemléletes. Egy klasszikus kínai tájkép — tehát egy nékünk ismeretlen kultúrából származó tárgy — részletes jelelméleti, művészettörténeti és művészetszociológiai elemzésével demonstrálja, hogy „a kép mindig tágabban felfogott kontextusában értelmezhető", a művészetben mindig „konvencionális, társadalmi megegyezésen alapuló jelrendszerrel van dolgunk". Ennek ismerete nélkül a néző az esztétikai információnak legföljebb néhány fölületes vonását foghatja föl; a művészi jelentés teljesebb megértéséhez nélkülözhetetlen az eredeti „kommunikációs közeg" valamelyes ismerete. Csak ebben a közegben értelmezhetők a művészi alkotás jelrendszerének, nyelvének sajátságai, például a kínai kép jellegzetes kalligrafizmusának kifejlődése a grafikus jelek eredetileg fogalom-osztályt jelölő funkciójából. S egyáltalában: csak ebben a kontextusban érthető meg funkció és jelentés hallatlanul komplikált és rejtett összefüggése akár olyan mindennapi tárgyak esetében is, mint egy plakát vagy egy használati eszköz. A kínai példán megmagyarázott összefüggéssel Miklós Pál játszi könnyedséggel bontja le a „magos" művészet és az iparművészet közé régóta építgetett falakat; nem utolsó sorban Lukács György esztétikájának hasznosításával. De még ennél is sokkal többre jó néki a kínai példa. Mert miközben követjük, hogyan stilizálta a jellegzetes kalligrafizmus írásszerűen síkbarendezetté és önmagát vállalóan képszerűvé a kínai képet; miközben a kínai művészettörténetben jártas szerző a modern szemiotika segítségével bevezet egy idegen piktúra titkaiba, egyúttal elvben s általánosságban megérteti, lépésről-lépésre haladva, a kultúra — bármely kultúra — vizuális vonatkoztatási rendszerét. Megérteti, hogyan működik, miféle szabályozók útján hat, miként keletkezik egy ilyen vizuális vonatkoztatási rendszer. Így válik a tanulmány szakmai remekelésből napjaink vizuális zűrzavarában eligazodni segítő eszközzé.

És lényegében ugyanez érvényes — ha tán kevésbé expliciten kifejezve is — a többi tanulmányra mind, az egész kötetre. Miklós Pál az értelmezés körein keringve megérteti, hogyan teremt a közösség műveket, a mű pedig közönséget magának; föltárja ennek a nehezen követhető folyamatnak elméleti alapjait és a művészeti életben megnyilvánuló gyakorlatát. Föltárja? Túlságosan durva és semmitmondó a szó; Miklós inkább „a teória esélyeit" firtatja és hasznosítja. Ezért kapcsolódik esztétikájában a vizuális vonatkoztatási rendszer, a vizuális kultúra szervesen a társadalom történetének s életének nagy áramába. Ebben a hatalmas keretben megérteni a művészet szerteágazó jelenségvilágát: ez lehetne éppen a művészettudomány feladata? Vagy inkább tán kalandja? Ez a megálmodott új tudomány Miklós Pál elképzelésében mindenesetre nem holmi mindent-magába-foglaló mamutszintézis igényével lép föl, inkább azt mondhatná tán el magáról, amit Szerzőnk egyik fiatal

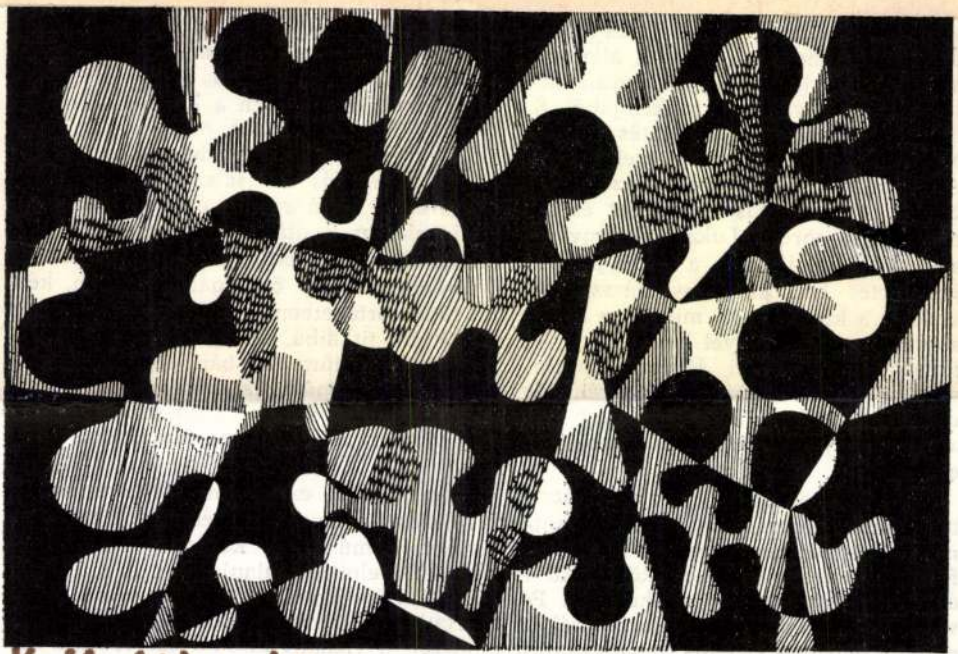

Káldi Judit rajza

542.o.

Mácsai István, kés

Mit lát mármost ezzel az előítélettelen szemmel körültekintve egy kiállítási évadon? Sokat és sokfélét. Az első meglepetés tán éppen az, hogy még egy kritikus is milyen sok érdekeset láthat, ha elfogulatlanul — saját erudíciójától is elfogulatlanul — tud nézni. Észreveszi például Czóbel képeinek „ismerősségében" az idős mester tartós sikerének titkát, s értékeli a világot otthonossá varázsoló míves konzervativizmusát. Meglátja viszont s hibáztatja Mácsai pompásan elrendezett műgondjában a látásról leszoktatás veszélyét. A poszt-nagybányai stílus, de a plakátok nyers színeivel és mértani szögletességű formáival hivalkodó „modern" szecesszió is megkapja a magáét. Azt is bevallja azonban férfiasan, ha nem ért valamit. A kisplasztikai biennáléról szóló beszámoló például üdítően közvetíti az eligazodástalanság jóindulatú csüggedtségét. Hasonlóképpen az őszinte „nem értem" imponáló a Pignon-kiállításról írt krónikájában: „Megvallom, tanácstalan vagyok". Még türelmesebben — vagy megadóbban? — nézi-nézi Kokas Ignác képeit: „többet és másfélét is szeretnék látni belőle, hogy *hozzászokjam*. De az is lehet, hogy mire megszoknám ezeket a képeit, már másféléket fog csinálni. Talán így mindketten jobban járnánk." A Fiatal Képzőművészek Stúdiójával szemben viszont már nagyobb igényt támaszt, tehát türelmetlenebb: „A mostani kiállításon a festőknél egy bizonyos technika uralkodik: marokecset-technikának keresztelném el. Receptje egyszerű: végy egy marokecsetet (amilyent a mázolók használnak), egy nagy vásznat és sok-sok festéket, csinálj mindebből olyan festményt, hogy ábrázoljon is, ne is. Az eredmény: itt-ott egy felismerhető forma, de azért az egész inkább absztrakt festmény lenne. Csak épp művészi élményt nem nyújt." De semmivel sem bánik kímélletesebben a kor- s tekintély megszentelte nagyságokkal sem. „A bonyolultság érzékeltetése — írja például Mikus Sándor kétszeres Kossuth-díjas művész' kiállításáról — nem kenyere ennek a plasztikának, s ha tisztelettel köszöntjük is érte a 71-ik évében munkálkodó mestert, elképzelhetőnek tartjuk, hogy akadnak, akik a klasszikus harmónia ilyen megfogalmazását, a külsőségekben való megragadást nem érzik már kielégítőnek. (Magam is közéjük tartozom.)" És a sok évtizede valóságos népszerűségi rekordot tartó Molnár C. Pál — „élő klasszikusunk" — „örök témáiról" is nyugodtan megírja, hogy „nem igazi festői problémák, hanem inkább irodalmi-lélektani jellegűek", s nem föltétlenül az ő „erotikus madonnái" azok a képek, melyek kiállítási termeinkből fájdalmasan hiányoznak. S elmond még — hasonló finom modorban — sok keserű igazságot; haragja azonban, nem ítélete, hanem elítélése — ezt is jól látta Rózsa Gyula — egyes-egyedül a „kancsal művészetet" illeti. „Hogy milyen a kancsal művészet? Hát olyan, hogy meglátszik rajta: mestere (vagy hóhéra) egyik szeme a hivatalra figyel, a másik szeme meg a sznobokra. S hogyan látszik meg rajta ez? Hát úgy, hogy se hal, se hús. Szíve szerint absztrakt lenne — de azt nagyon nehéz jól csinálni, meg aztán a hivatalnak esetleg nem tetszik; a hivatalnak »közérthetőség« meg »tartalom« (értsd: szavakba foglalható eszmei mondanivaló) kell — azt meg lenézi a »jobb« közönség. Győz tehát a kompromisszum. De minek ezt megvásárolni?"

Az évad krónikáiból pontosan sejthető az is, hogy Miklós Pál miféle mai magyar műalkotásokat vásárolna meg. Kritikusi magatartásából határozottan kirajzolódik esztétikája. Számos alkotót kísér erős rokonszenvvel, de utóbbi szempontból elsősorban tán Kondor Béla és Deim Pál értékelése érdemel figyelmet. Deim Pál művészetében — főleg plasztikáiban — Barcsay Jenő emberközpontú konstruktivizmusának folytatóját méltatja, Kondor Béláében pedig az alkotásai együtteséből kibontakozó világképet, melyben Kondor „a mai ember legfontosabb gondjait ragadta meg, olyan pontokat a világból, amelyekről elindulva talán nem lehet sarkaiból kimozdítani az egészet — hiszen nem is ez a művészet feladata —, de be lehet látni, s fontos igazságokat lehet megmutatni belőle. Kondornak sok képén jelenik meg a tragikus hős, a bukás, a pusztulás — mert ezektől félti az embert. De ott van képein mindig az ironikus gesztus vagy a kataklizmát megfékező erő is: mert hisz abban, hogy... erőnk is van még legyőzésükre." A látomásokat, a víziókat, az álomszerű kompozíciókat Miklós „modern mítoszokként" értelmezi: „Kondor képei a modern civilizáció profán mítoszainak ikonjai... A modern mítosz tanítása Kon-

törvényeiről... Azt tartom ugyanis, hogy a rendetlenséget is csak renddel lehet ábrázolni — az ember feje és szeme már ilyen —, a harc káoszát is csak értelmezve lehet bemutatni." A művészetben relevánsan ábrázolt világ: érthető világ. A XX. század nagy alkotásai valamiképpen mind az érthetőséget szolgálják. Ez az erőteljes hermeneutikai fordulat úgylehet legjellegzetesebb vonásuk.

Azt ne higgye azonban valaki, hogy ez a határozott hermeneutikai követelmény valamiféle szigorú vagy épp merev rend-esztétikát szül! Ellenkezőleg: mi sincs messzébb az értelmezés rendjétől a művészetre ilyen-amolyan indokokkal rá-oktrojált rendeknél! Az értelmezés rendje finoman fölépülő rendszer, s egyáltalában nem a világosan elhatárolhatót, az egyértelműt, a kizárólagost, a „pompásan elrendezettet" jelenti. „Igen, a művészet a világ káoszának értelmezéséhez, zűrzavarának elrendezéséhez akar elvezetni, de éppen mert élményként teszi, mert arra késztet, hogy éljük át a rendért vívott küzdelmet, érzékelteti a káoszt és a rendteremtés kínját is. De ha eltagadja ezt belőle, s csak a kész rend kényelmével hiteget: rászed bennünket — akarva-akaratlan." A világ persze nagyon sokféleképpen értelmezhető. Miklós Pál hermeneutikai esztétikája tehát örvendetesen széles skálát fogad be korunk művészetéből: Lantos Ferenc absztrakt formák dinamikájával látni tanító kísérletezésétől és Vasarely logikai absztrakcióitól Szabó Vladimir Gulácsy álomvilágát idéző mai romantikájáig és Ujházi Péter gyermekfirkákra emlékeztető „infantilis kifejezésmódjáig" sok jó vállalkozás belefér. „Ha egy festői vagy plasztikai világnak — fogalmazza meg esztétikája toleranciakritériumát —, amit a művek elém tárnak, fel tudom fedezni a belső rendjét, a humánum alapvető tartozékának vallott szellemi koherenciáját, összefüggéseit — legyen az mégoly kusza vagy ösztönösnek látszó gesztusok nyomai mögé rejtve is —, akkor értéknek tartom." Ez az értékkritérium jelöli ki az elfogadhatóság határait.

Egy esztétikai rendszer értelmezéséhez azonban ugyanilyen fontos tudni azt is, hogy mit utasít el. Miklós Pál nagy érdeme, hogy ismételten pontosan megfogalmazza, mi marad kívül esztétikája toleranciahatárain. Egyik oldalról a természetelvűség, másik oldalról a puszta véletlenre redukált absztrakció. Mindkettő — és tán ez a lényeges — ugyanazon okból: üressége miatt. „Puszta dekorációk, mert

VIGADÓ GALÉRIA

A kiállítás megtekinthető:
2002. október 10-től november 3-ig
hétfő kivételével 10–18 óráig.

Szabó György
Mácsai Istvánról szóló könyve
a galériában megvásárolható.

KÖRMENDI GALÉRIA
BUDAPEST
2002

A kiállítás létrejöttét támogatták:
Körmendi–Csák Gyűjtemény
Magyar Alkotóművészek Országos Egyesülete
Művészeti és Szabadművelődési Alapítvány
Magyar Alkotóművészeti Közalapítvány

Mácsai

A Vigadó Galéria tisztelettel
meghívja Önt
Mácsai István 80. születésnapja
alkalmából rendezett
kiállítás megnyitójára
2002. október 10-én,
csütörtökön 17 órára.

A SZOC-REÁL-tól A SZÜR-REÁL-ig.

A kiállítást megnyitja
és Mácsai Istvánról
a Körmendi Galéria által kiadott
monográfiát bemutatja
Bereczky Lóránd művészettörténész,
a Magyar Nemzeti Galéria főigazgatója.

A kiállítást rendezte:
Ury Ibolya
művészettörténész

Az oroszlán
olaj, vászon 80 x 60 cm, 1961

MSZH SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

1976 MÁJ 27

HAJDÚ-BIHARI NAPLÓ

Mácsai István Munkácsy-díjas festőművész

1021

Ma nyílik Mácsai István tárlata

Ma, május 27-én nyitja meg Márkus Béla, az Alföld olvasószerkesztője Mácsai István Munkácsy-díjas festőművész tárlatát Debrecenben, a Medgyessy teremben. A megnyitó délután öt órakor lesz.

Mácsai István a középnemzedék egyik legjelentősebb festője. Valóságábrázolásra törekszik, természetelvű alapon, de a színek, a sík és a tér elemző alkalmazása, a képi rend, a szigorú szerkesztés elválasztja képeit az egyszerű valóságábrázolástól — írja róla D. Fehér Zsuzsa, a kiállítás meghívójában. A képen Leány népviseletben (olajfestmény).

GYERMEKNAPRA

28—29-ÉN

20% engedménnyel

FIÚ-LÁNYKA ÚTTÖRŐ-ING, -SZOKNYA, RÖVIDNADRÁG ÉS PANTALLÓ

a Hajdú-Bihar megyei Ruházati Kisker. Vállalat debreceni, hajdúszoboszlói, hajdúböszörményi, hajdúnánási, polgári és berettyóújfalui szaküzleteiben.

HAJDÚ-BIHAR MEGYEI • RUHÁZATI KISKERESKEDELMI VÁLLALAT • RKV

MÁCSAI ISTVÁN festő, Munkácsy-díjas
Budapest, 1922

A Képzőművészeti Főiskolán 1945-49-ben Bernáth Aurél növendékeként tanult. Tanulmányuton Hollandiában, Francia- és Olaszországban, a Szovjetunióban, továbbá Kanadában és az USA-ban járt. Gyüjteményes anyagát 1960-ban, 65-ben és 1973-ban mutatta be a Csók István Galériában; 1957-ben Cannes-ban, 1964-ben Enghienben, 1972-ben Firenzében volt önálló kiállitása. 1953-ban és 55-ben Munkácsy-dijat kapott. - A hagyományos értelemben vett reális előadásmódot modern elemekkel frissiti fel, az ember és környezete pontos megfestését artisztikusan oldja meg. Rendkivül érdekes ötletekkel teszi változatossá, hatásossá kompozicióit, s a tárgyilagosabb hangvételnél sem mond le a piktura hangulati, érzelmi értékeiről. Figurális festményein szellemes hátterekkel, jelképes kellékekkel lépi át a puszta ábrázolás határait, s ugyszólván minden vásznán egyfajta merengő kororitba transzponálja át a megszokottabb látványok szinvilágát is. Alakitó, formáló ereje sohase bizza müveit a véletlenre, tudatosan, megfontoltan rendezkedik emlékeinek és megfigyeléseinek anyagában.

Művészéletrajzok 1975

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR MAGYAR HÍRKÖZLŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

1981 SEP 4

Mácsai István,

DUNAÚJVÁROSI HÍRLAP

Munkácsy-díjas festőművész

1021

MÁCSAI ISTVÁN rajza

JUGOSZLÁV TV I

18.05: Tv-naptár. 18.15: Kis világ — gyermekműsor. 18.45: Szórakoztatózenei műsor. 19.15: Rajzfilm. 19.30: Napló. 20.00: Szórakoztatózenei műsor. 21.00: Claudine — filmsorozat. 22.30: Napló. 22.45: Zene a műteremből — szórakoztató műsor.

JUGOSZLÁV TV II

19.00: Tudomány. 19.30: Napló. 20.45: Hírek. 20.55: Népi muzsika. 21.25: Tv-ismeretségek.

SZLOVÁK TV I

8.55: Hírek. 9.00: Óvodások műsora. 9.20: A Pavlovszk kastély. Kisfilm. 9.50: Hosszú hónap. Tv-játék. (Ism.) 10.45: Eljegyzés feltétellel. Tv-film. (Ism.) 12.15: Tv-magazin. (Ism.) 12.55: Hírek. 14.55: Hírek. 15.00: Kerékpáros világbajnokság. Helyszíni közvetítés. 16.45: Stúdió beszélgetés. 17.25: Barátom, Piki Jakab. Jugoszláv tv-sorozat gyerekeknek. 7. rész. 17.45: Kiváló sportolók galériája. 18.10: Tanácsadó szolgálat. 18.20: Bratislavai magazin. 18.40: Tv-torna. 18.45: Vadászösvényen. Természetfilm-sorozat. 1—2. rész. 19.10: Esti mese. 19.20: Időjárásjelentés és műsorismertetés. 19.30: Tv-híradó. 20.00: Aranyláz. Ausztrál tv-filmsorozat 2. rész. 21.05: Vetélkedő-műsor. 21.45: Ez történt

mérkőzésről.
verbunkos fel
Pophullám.
közben: 18.15
noki labda
19.30: A han
zenei újdon
csokor. 20.38:
Sportkrónika.
vételeinkből.
együttes játsz
Dalszínháza.
rettje egy
Szombatesti
germúzeum..

BUDAPEST

9.00: Idősebb
Tv-torna (Ism.) (Sz). 9.05: Nas Ekran — A mi képernyőnk. A Pécsi Körzeti Stúdió szerb—horvát nyelvű nemzetiségi műsora. (Ism.) (Sz). 9.25: Mese, mese, mátka. Kisfilm-összeállítás. 1. Táborozás. Lengyel rajzfilm a Lolka-Bolka c. sorozatból. (Ism.) (Sz). 2. Bernát sportol. Csehszlovák rajzfilm (Sz). 3. A tengerparton. Román rajzfilm (Ism.) (Sz). 9.50: Tollas-suli. VI/6. rész (Ism.) (Sz). 10.05: Zsebtévé. (Ism.) (Sz). 10.35: San Francisco utcáin. Magyarul beszélő, amerikai, bűnügyi tv-filmsorozat. A halál bélyege. (Ism.) (Sz). 11.25: Keresztkérdés. Fejtörőjáték (Ism.) (Sz). 11.55: A TV Galériája. Lóránt Zsuzsa szobrász (Ism.) (Sz). 13.50: Magyarország állatai.

21.25: Zenés műsor. 21.50: Telesport.

Vasárnap

KOSSUTH RÁDIÓ

7.23: Vizeink völgyében. A Surján-patak mentén. Kovács Jenő műsora. 8.10: Öt kontinens hét napja. 8.26: Örökzöld dallamok. 9.30: Nagyítás. Mester Ákos műsora. 10.08: Bumbele cirkusz. Írta Gálvölgyi Judit és Peterd Pál. A Gyermekrádió és a Móra Ferenc Könyvkiadó közö műsora a Gyermek- és Ifjúság

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Mácsai István,
Munkácsy-díjas festőművész

SZOLNOK MEGYEI NÉPLAP

1981 OKT 4

1981. OKTÓBER 4.

1021

Mácsai István rajza

Lajos

észt vett az
emzetgyűlés
21-i debre-
ártt a szak-
e dolgozni.
deig, mint
det s tagja
zolnok me-

Az Éhhalom titka

Honfoglaláskori leletek Tiszasülyről

Újabb értékes lelettel gyarapodott a szolnoki Damjanich Múzeum honfoglaláskori gyűjteménye. Tiszasülyi-Éhhalom nevű lelőhelyről, amely 1968 óta ismert, egy férfi és egy női sír leletei kerültek elő.

A lelőhelyen 1968 nyarán Selmeczi László három honfoglaláskori sírt mentett meg. A legérdekesebb lelet a 2. számú lovassírból származik. A női váz állkapcsa alatt egy rosszezüst, áttört korong volt. Ábrázolása mind a mai napig egyedülálló honfoglaló őseink emlékanyagában. A korong kör alakjához komponált lovon ülő ember figurát mintázott a mester. A ló fejét, lábát és farkát a korong peremével dolgozták egybe. Az ember egyik keze a ló nyakán van, feje szintén a korong peremhez ér. Lábtartásából egyértelműen kitűnik, hogy a lovas lábát kengyelbe téve üli meg paripáját.

A koronggon ábrázolt lovas alakjában egykori viselője valószínűleg valamiféle segítő szellemet, esetleg a

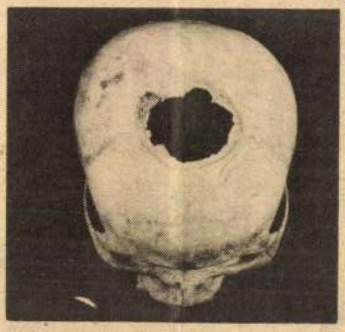

ját és lábcsontjait a halott lábához helyezték a temetéskor. Ugyanide tették a lószerszámot is, az ezüst dirhemekkel gazdagon kivert szíjazatot, a vaskengyeleket, a zablát, s talán a nyerget is.

A halott férfi mellé helyezték fegyvereit, ezüstdíszes szablyáját, nyílcsúcsokkal töltött tegezét, csontlemezekkel merevített reflexíját. A halot öltözetének legszebb darabja ezüst veretekkel díszített öve lehetett.

A megmentett együttes legszebb, legértékesebb darabja a szablya markolatának végét díszítő ezüst tárgy. Ennek előoldalán az ötvös egy középtengelyre felépített kiboruló palmettacsokrot mintázott. A palmetták közötti teret gazdagon aranyozták. A szablya ellenzőjét bronzból öntötték, felü-

Oktatási és közmüve

Nevelésköz

Megyénk egyik

got
azon
gekt
dig
lenn
talha
nem
pujá
köny
elég
jelen
okta
mény
nyek
hetős
—két
néhó
közös
—
dik.
kiskö
zai,
sokk
sek,
tárgy
egyé
mód
gébe
lenn
dály
velés
retéb
és
Sok
isme
más
kitűz
is tu
másk
güke

településén új, korszerű általános iskolát avattak a közelmúltban. A kívül-belül mutatós, az oktatás-nevelés céljait szolgáló legmodernebb eszközökkel is ellátott intézmény tövében szerényen húzódik meg a község művelődési háza. A régi — mihamarabb felújításra szoruló — épület jó akarattal sem nevezhető a közművelődés ideális, már csak küllemével, berendezésével is vonzó, helybéli hajlékának. Ennek ellenére falai között hosszú évek óta eredményes munka folyik, gyermekfoglalkozásainak híre például már rég túllépte a megyehatárokat. A közművelő szakemberek tapasztalatcserére járnak a „rogyadozó házba", a helybéli pedagógusok pedig azzal a természetességgel, mint ahogy munkahelyére megy nap mint nap az ember. Mert mondani sem kell, a művelődési ház eredményeiben, különösen amelyeket a gyermekek sokoldalú, a közművelődés sajátos módszereivel való nevelésében ért el, oroszlánrészt vállaltak a pe-

Mácsai István, Munkácsy-díjas festőművész 3. Folytatás (vége)

Úry Ibolya: Rendkívüli megrokott, Mácsai István kiállítása, Csontváry Terem.

Mácsai István: Hommage à Ingres, olaj, vászon, 85 × 130 cm, 1986 (fotók Horling Róbert)

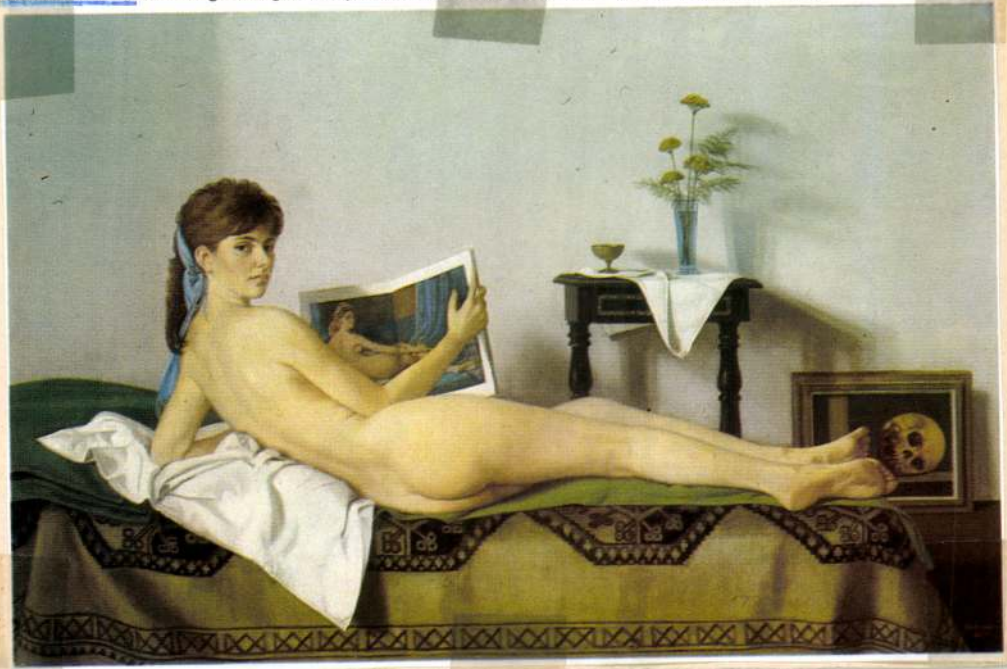

Művészet 1989. 3. 42-old.

Mácsai István, munkácsy-díjas festőművész 2.) Folytatás,
Ury Ibolya: Rendkívüli megnyokott, Mácsai István kiállítása, Csontváry Terem.

Mácsai István: Gábor, olaj, vászon, 80 × 100 cm, 1987

Művészet, 1989., 3., 42-old.

Mácsai István

MH SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

festőművész

FEJÉR MEGYEI HÍRLAP

1021

1983 JUN 11

9. OLD.

Mácsai István képei

MINDENKINEK –

Tudomány

A repülés mindenese

(MTI Külföldi Képszolgálat — KS)

Az utóbbi évtizedekben világszerte számos üzembiztos helikoptert alakítottak ki mind polgári, mind katonai célra, de érdekes, hogy legkevésbé azon a területen vált be, amire eredetileg tervezték: a rendszeres utas- és teherszállítókra. Ennek az az oka, hogy a helikopter szállítási költsége a merev szárnyú repülőgépekéhez képest meglehetősen nagy: azokénak három-négyszerese.

A helikopterek előnye, hogy bármely irányban, előre, hátra, oldalt emelkedve, vagy süllyedve minimális sebességgel repülhetnek, sőt huzamos ideig egy helyben lebeghetnek is. A rotor, vagy forgószárny teszi ezt lehetővé, amely a helikopter bonyolultabb szerkezeti eleme. A rotoron keletkezik a repüléshez szükséges felhajtóerő, valamint a vízszintes repüléshez szükséges tolóerő is: egyszerre ellátja a szárny és a hajtómű feladatát. De a rotoron keletkezik a kormányzáshoz szükséges erő egy része is, bizonyos módon részben a kormány szerepét is betölti.

A rotor a repülőgép légcsavarjához hasonlóan lapátokter maximális sebességét, amely nem több az óránkénti 200—250, legfeljebb 300 kilométernél.

Helikoptereket csak olyan polgári szakterületeken használnak, ahol más repülőeszköz nem alkalmazható, vagy ahol a költség alárendelt szerepet játszik. Ilyen terület például a mezőgazdaság, ahol növényvédő szer vagy műtrágya kiszórására rendkívül alkalmas. Ismeretesek a rendőrségi forgalomellenőrző és szabályozó helikopterek is. Főleg árvizek idején nálunk is nagy szerepet töltenek be a honvédségi helikopterek, amelyek közvetlen veszély esetén leszállás nélkül fedélzetre vehetik a bajbajutottakat. Helikopterrel akkor is eredményes a segélynyújtás, amikor más módon meg sem lehetne kísérelni, például hegymászókatasztrófa, lavinaomlás esetén. A mentőbetegszállító helikopterek gyorsaságukkal és a földi forgalomtól való függetlenségük révén már sok ember életét megmentették. Az építőmunkában szintén óriási a jelentőségük, különösen nehezen járható terepen, mint a képünkön is

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726
1983 JUN 4
NÓGRÁD

MÁCSAI ISTVÁN

1021

KIÁLLÍTÁS NYÍLT MÁJUS 19-TŐL JÚNIUS 12-IG A VI- GADÓ GALÉRIÁBAN MÁCSAI ISTVÁN KÉPEIBŐL.

Pesti arcok című sorozatból

A modell

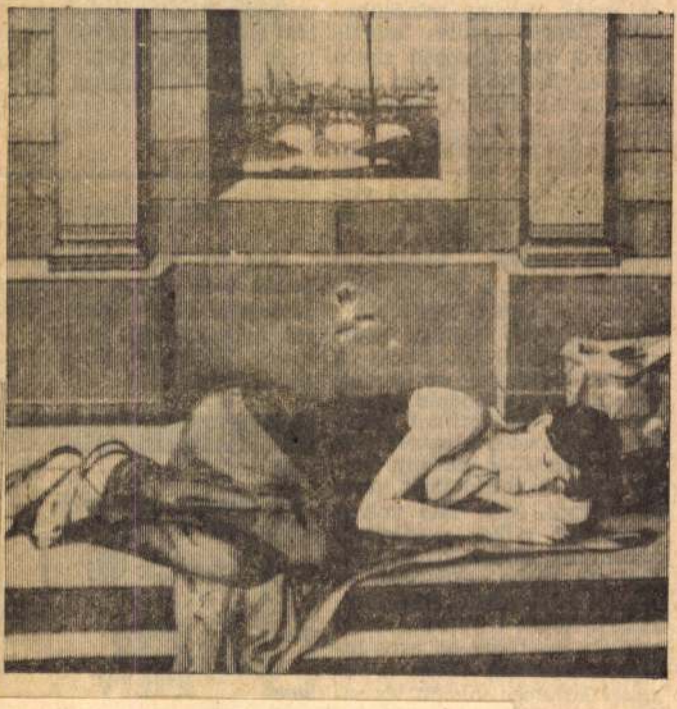

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAKIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

M

KISALFÖLD

1981 MÁR 7

1021

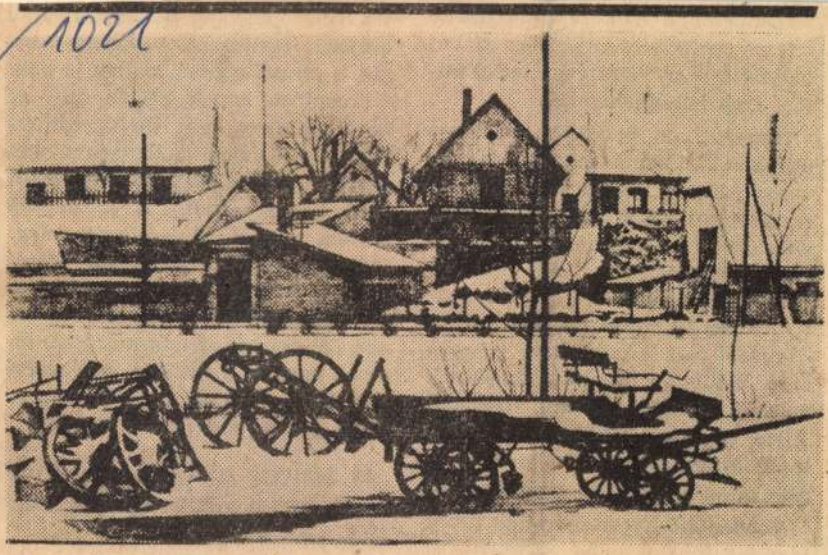

■ Mácsai István rajza

megengedni a szokások é
tetések fejlődése által k
kialakításokat." Röviden é
teni meg műemlékeinket.

Nemcsak a hazánkba
külföldiek, hanem magu
vesen időzünk pohár bor
nom falatok mellett a me
gulatú régi vendéglőkben,
ban, tavernákban. A
Könyvkiadó jelentette me
zy Károly főszerkesztésében a Vendégváró régi házak című nagyon szép kiállítású albumot, amelynek szerzői: *Détshy Mihály, Horváth Alice, Koppány Tibor, T. Papp Melinda és Pereházy Károly.* A szerzők mind műemléki szakemberek.

Vendéglátó létesítményeink problémáját két aktuális szempontból dolgozták fel. Az egyik: hogyan lehet régi, patináns kávéházakat, vendéglőket, borozókat, cukrászdákat

tér északi oldalán található a Vaskakas Taverna nevű étterem. Helyisége az egykori győri vár, elnevezése pedi a vár töröktől való visszavételéhez fűződő monda emlékét őrzi."

A mintegy négyszáz éves Kazamatát 1971-ben állították a vendéglátás szolgálatába.

Megemlíthetjük még a csopaki Malomcsárdát, amely az 1700-as

SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

M

KELET-MAGYARORSZÁG

1983 JUN 17

1021

A KM tárlata

Mácsai István képeiből

PESTI ARCOK CÍMŰ SOROZATBÓL

A MODELL

KÍVÜL II.

Adalékok a város történe

Az újratelepített Nyí

A betelepült *Petrikovics Jánosban* „az új Nyíregyháza *első polgárát* kell látnunk... toboroz a szarvasi és környéki tótajkú evangélikusok között híveket a gróf tervei számára, sőt később a Felvidéken is sikerrel agitál a telepítés érdekében„. Itt alkalomszerű megemlíteni, hogy a nyíregyházi „gyarmatosítás" kapcsán 3 patens levél keletkezett: 1. Az elsőt 1753. május 16-án Rácz Demeter, Károlyi sógora és plenipetentáriusa adta ki. 2. Teljesen megegyezik gróf Károlyi Ferenc 1753. május 23-i pátens levelével. 3. Kevésbé ismert, hogy Károlyi 1753. június 24-én Igar nevű helység (Heves vm.) küldöttsége számára külön pátenslevelet adott ki.

Az új lakosok pezsgő életet hoztak az elpusztult Nyíregyházára. A helység két részét: a nyugati (Palocsayné majd később Dessewffy-féle rész) felét, valamint a Károlyi tulajdonát képező keleti fekvésű félrészt „promiscue" azaz elegyítve, a két birtok különválasztása nélkül foglalták el a telepesek. Az egy helyről (Szarvas, Csaba, Berény) indulók igyekeztek letelepedés után is együttmaradni.

Az elhagyott düledező házakat újjáépítették, s a régi Nyíregyházához délről új telepet csatoltak. A régi utca és helyneveket átvették, illetve újakat is alkottak. Tény, hogy 1754 nyarán — azaz 3/4 évvel a betelepítés után — már közel 200 nagy ház készen állott, pedig 1753 őszén csak kb. 300 család (főleg családfő) jött Nyíregyházára. Az építkezésekhez a faanyagot Károlyi tisztjei bocsátották rendelkezésre. Az egyre népesedő település utcái (ulicá-i) négy kerületet (paletá-t) képeztek: 1. Szarvas-paléta (ez volt a legnépesebb). 2. Pazonyi-paléta. 3. Debreceni-paléta. 4. Oroszpaléta (a mai Kossuth utca környéke).

Petrikovics János aránylag rövid idő alatt nagyszámú települőt hozott Nyíregyházára. Kisebb népvándorlásra vagy készülő hadműveletre emlékeztetett, amikor több száz családfő szekérrel, állatokkal és szántó felszerelésel átvonult Békésből Szabolcsba és nyomban elvégezte az őszi szántás-vetést a gróf által adományozott vetőmaggal.

II.

A bizonytalankodást, a kedvező tapasztalatok várását is jelezte, hogy *az asszonyok és kisebb gyermekek többnyire csak 1754-ben követték az „előőrsöket"*. A telepesek többsége szegény jobbágy földmíves volt: *paraszt* (vagy mint anyanyelvükön mondták: trpák, tirpák azaz tűrő, szenvedő), s iparos csak néhány volt közöttük. Közös népi tulajdonságuk volt: földszeretet, szorgalom, vallásosság, takarékosság és nagyfokú közösségi érzék. Letelepedésük csoportos módja a régi Nyíregyházát körülvevő szállásokon, ún. *bokortanyákon* is ezt őrizte meg.

A telepesek eltávozását Békés vármegye és báró Harruckern — minthogy azok előzetesen eleget tettek adózási kötelezettségüknek — nyugodtan szemlélte. Azt sem kell hinni, hogy Petrikovics János ingyen, teljesen önzetlenül munkálkodott, miként Szohor feltételezte, mert „Károlyi illően megjutalmazta az impopulatio agilis vezetőjét... s örömmel hallotta tisztjeitől, hogy az új lakosok fölöttébb szorgalmas, igyekvő nép".

Az oratórium „eltörlése" idején, 1754 októberében „valaki" eljuttatta a pátenslevelet a helytartótanácshoz, mely már 1754. okt. 31-én újabb dörgedelmes intimátumot küldött a vármegyéhez: „Erősen kifogásolja ebben, hogy az említett pátenslevelet a községekben kihirdették. E vétkes, törvénytelen és a királyi rendelettel ellenkező tettet legkeményebben helyteleníti. Szigorúan meghagyja, hogy a vármegye az új lakosokat azonnal adózás alá vesse, a *telepítés vezetőjét, Petrikovicsot pedig kihallgassa*, kinek a parancsára és megbízásából hirdette ki a pátenslevelet s csalogatta a jobbágyokat? Végül felsorolja a pátenslevélben

Soltész Albert: „Erdei részlet"

Mácsai István

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Fatő művész

NAPLÓ (VESZPRÉM)

1983 JUN 4.

1021

MŰVÉSZET

Kiállítás nyílt május 19-től június 12-ig a Vigadó Galériában Mácsai István képeiből. Portré a pesti arcok című sorozatból

Klóraceta
az egyszikűek irtá

A több évig ható triazinos gyomirtás következményeként a mezőgazdasági művelés alatt álló területeken uralkodóvá váltak az egyszikű gyomnövények. Ezért szükségessé vált olyan növényvédő szerek alkalmazása, amelyek elsősorban az egyszikű gyomokat irtják és nincsen káros utóhatásuk, mert a herbicidhatás csak egy vegetációs időre, vagy annak egy részére terjed ki. Ilyen kívánalmaknak kiválóan megfelelnek a klóracetanilidek mint pl. a propaklór, acetoklór, alaklór, melyeknek a Nitrokémia Ipartelepeknél több éves gyártási hagyományai vannak és széles körű kutatás folyik a különféle termesztéstechnológiákba jól beilleszkedő, megbízható hatású, gyárilag elkészített kombinációk előállítására is. A Nitrokémia céljának tekinti még, hogy a készítmények minél korszerűbb

NITICID

Egyéves
propakl
szer
kukoricá
hagymá

ACENIT

Egyéves
acetokl
szer
az egys
kukoric
és almo

ACENIT

Az acet
antidótu
gyomirt
nagyobl
a kuko
A vetőn
szolgálá
kezelése

MG–63

Acetokl
hatóany
a magr
kukoric
és dugh
étkezési

MG–65

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

DUNAÚJVÁROSI HÍRLAP

1981 DEC 18

1021

MÁCSAI ISTVÁN rajza

17.25: A '101. tanév. Emlékműsor a f[illegible]nnállásának 100. évfordulóját ünneplő budapesti Szilágyi Erzsébet Gimnáziumról. 18.05: Még egyszer — gyerekeknek! Zsebtévé (Sz, ism.). 18.35: Pedagógusok fóruma. Beszélgetés a pedagógusképzésről. 19.30: Tv-híradó (Sz). 20.00: Találkozás egy régi szerelemmel. Gábor S. Pál szerzői estje (Sz, ism.). 20.40: Kertünk — udvarunk — riportfilm (ism.). 21.00: Öt perc meteorológia — időjárás előrejelzés (ism.). 21.05: Tv-híradó 2. (Sz). 21.25: Reklám. 21.35: Minden róla szól. Magyarul beszélő szovjet bűnügyi filmsorozat VI/1. rész (Sz).

JUGOSZLÁV TV I

17.10: Magyar nyelvű Tv-napló. 17.40: Hírek. 17.45: Kicsiny világ — gyermekműsor. 18.15: Tv-naptár. 18.45: Ifjúsági műsor. 19.15: Rajzfilm. 19.27: Ma este. 19.30: Tv-napló. 20.00: Találkozások a stúdióban — szórakoztató zenei műsor. 21.00: Filmsorozat. 21.50: Tv-napló. 22.05: Örökké fénylő csillagok — szórakoztató zenei műsor.

JUGOSZLÁV TV II

18.15: Tudományos témák. 18.45: Társadalmi témák — művelődési adás. 19.15: Kis koncert. 19.27: Ma este. 19.30: Tv-napló. 20.00: Család és társadalom — dokumentumsorozat. 20.45: Zágrábi körkép. 21.10: Népi muzsika. 21.40: A szív kultúrája.

[illegible]vei. Cselszö[illegible] ism.). 3. Az á[illegible] Lengyel rajzf[illegible] Pályán marad[illegible] vetélkedő — [illegible] Magyar népm[illegible] sorozat. XIII/[illegible] kétszemű, hár[illegible] 10.10: Reklám[illegible] család. Magya[illegible] tévéfilmsorozat. XIII/11. rész: Az ezüstdoboz (Sz, ism.). 11.05: Autó—motorsport. A Telesport technikai magazinja (Sz, ism.). 11.25: Álarcban — NDK tévéfilmsorozat. Az afrikai bajtársi szövetség. III/1. rész (Sz, ism.). 12.30: Aki mer, az nyer! Matematika rejtvényműsor 5. osztályosoknak — V. forduló (ism.). 14.00: Bélyegvilág (Sz). 14.10: Keresd a párját! Vetélkedőműsor gyerekeknek — 3. középdöntő. 14.20: Cesar Birotteau nagysága és bukása. Magyarul beszélő francia tévéfilmsorozat VI/6. rész (Sz). 15.15: Reklám. 15.25: Vasas—Ú. Dózsa bajnoki labdarúgó-mérkőzés. Közvetítés a Fáy utcából (Sz). A szünetben: Reklám. 17.20: Hírek. 17.25: Reklám. 17.35: A fele sem igaz! Vetélkedőműsor. 18.05: Módi '81 — zenés divatkalauz (Sz). 18.35: Idősebbek is elkezdhetik — tévétorna (Sz). 18.40: Esti mese (Sz, ism.). 18.55: A főtitkár. A Szovjet Televízió dokumentumfilmje. L. I. Brezsnyev születésének 75. évfordulóján (Sz, ism.). 19.30: Tv-híradó (Sz). 20.00: Vers — mindenkinek. Radnóti Miklós: Levél a hitveshez (Sz). 20.05: Szombat esti

10.38: A Magyar Rádió és Televízió gyermekkórusa énekel. 10.55: OIRT vasárnapi hangverseny. A Magyar Rádió és Televízió szimfonikus zenekarának hangversenye a 6-os stúdióban. 12.10: Édes anyanyelvünk. 12.15: Művészlemezek. 12.57: Tudósítás a Volán—FTC bajnoki labdarúgó-mérkőzésről. 13.00: Egy korty tenger. Fekete Gyula írása. 13.10: Elisabeth Schwarzkopf és Nicolai Gedda Lehár: A mosoly országa című operettjéből énekel. 13.40: És ha azt hallja... nevetés? Bán László műsora. 14.00: Emanuel Feuermann gordonkázik. 14.33: Gyerekharag. Veres Péter elbeszélése. 15.14: Színes népi muzsika. 16.00: Üdvözlet az olvasónak. III. rész. 17.10: Fenyőfák és ajándékok. Kerekasztal-beszélgetés külföldi tudósítóinkkal a szocialista országok karácsonyi szokásairól, az ünnepi előkészületekről. 17.30: Arturo Toscanini vezényel. 18.15: Hol volt, hol nem volt... 18.45: Sporthírek. Totó. 18.50: Rádiószínház. Uri muri. Móricz Zsigmond drámájának rádióváltozata. 20.19: Örökzöld dallamok. 21.17: Count Basie együttes játszik. 22.20: Tosca.

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-743, 340-726

H

DÉL-MAGYARORSZÁG

1981 MÁR 15

1021

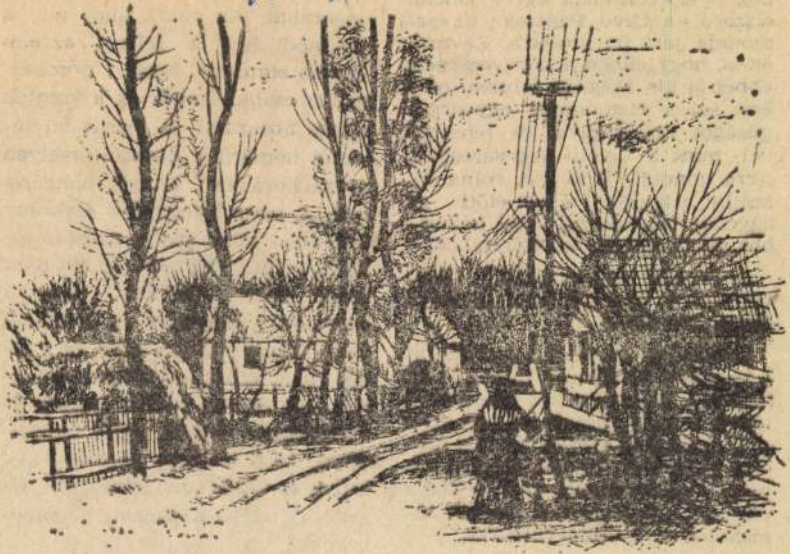

MÁCSAI ISTVÁN RAJZA

Ahogy közeledtek
hoz, Koroknainak
elszorult a szíve. Pon
tendeje járt itt utolj
az is, hogy ebben a k
ebben a kis, szegény
érzi azt a biztonság
gúságot kollégájával
vel, mint a távoli n
Arra gondolt, jobb l
szállni a kocsiból a h
egyedül megérkezni
hoz, öreg, özvegy éde

— Itt állj meg — szólalt meg váratlanul, bizonytalanul és csendesen Koroknai.

Kollégája azonnal megállította a kocsit és kíváncsian nézett ki az ablakon. Pontosan két ház között álltak meg. A hátuk mögött szép szál deszkából szegelt kerítés mögött téglafalú ház állt, előttük néhány lépésre sárból vert, fehérre meszelt, megroggyant hajlék támaszkodott a domb lábának.

— Várjál! — szólt rá az ajtót nyitó Koroknaira a férfi. — Hátratolatok egy kicsit. Háztól házig, nem?

hely melege vigyázza. A két szék háttal áll az asztalnak, mintha haragban lennének. A komódon jelen van a múlt, a jelen és a jövő. Régi, cifra, aranyozott poharak, egy tegnap sütötte kenyér és üvegekben befőtt. Piros paradicsom, zöld uborka, paprika, kék szilva és vörös som. Sombefőtt. Az erdő ajándéka a szegény embereknek.

Az öregasszony az ajándékkendővel az egyik falnál terpeszkedő, kicifrázott, látásra is súlyos ládá-

MH SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

DÉL-MAGYARORSZÁG

1981 MÁR 15

Mácsai István

1021

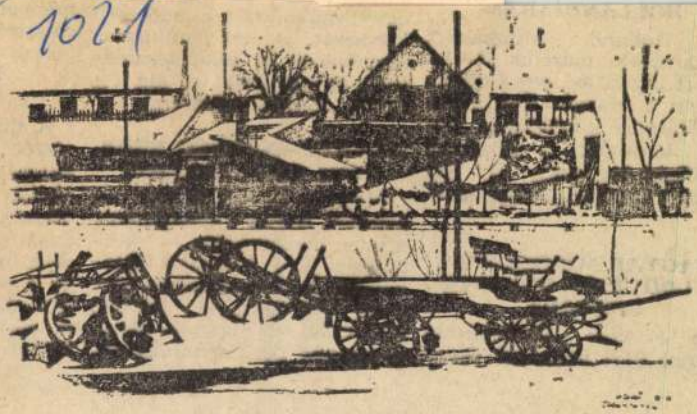

MÁCSAI ISTVÁN RAJZA

HOLLANDIÁBA

A Holland Mun
meghívására március 1
között látogatást tett Hol
diában a Magyar Szociali
Munkáspárt küldöttsége. B
recz Jánosnak, a Központ
Bizottság tagjának, a KB
osztályvezetőjének vezetésé-
vel.

MAGYAR MUNKÁSÖR-KÜLDÖTTSÉG UTAZOTT SZÍRIÁBA

Az Arab Újjászületés
(Baath) Párt Központi Veze-

H
nis
döt
gatás
gvalt Ulf Sand, a Norvég pülőgép am
Királyság pénzügyminisztere. díjként" kic
A norvég pénzügyminisztert litikai fogol

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

DÉL-MAGYARORSZÁG

1981 MÁR 15

Mácsai István

1021

MÁCSAI ISTVÁN RAJZA

Pék Pál

Szél jár utánam

Kövek zuhognak, seb a sebre
hajnaltól estig. Rontani
szél jár utánam át a házon,
lépcsőkön bukdos. Pusztulásom
be kéne mégis vallani.

Sereglik értem fakó népem —
S lángom latolva nem tudok
kötéllel, késsel öszezárva
tükörbe köpni, a szavára,
hiába fosztott, vadított.

Mert velem nőtt és el
[nem enged.
Magával biztat! S meglapul,
keserűn csak, ki visszaválhat
a csönddel-beírt
[magasságnak —
Miatta bénít ez a súly.

Hisz kilobban még
[otthontalan
szavamból tisztán a világ!
S hol öncsonkító virágzás nyit,
majd fölemel a szabadságig
s e földdel békít, a fiát!

Atomdil

Nemrégiben fe
Claude de Gi
rűen sikerült
filmsorozatának sugá
műsorán, így hát k
nyomásokat kapha
leáris forradalomról
kezdetei századunk
lálhatók. Nehezen
ember a két lehetőség közötti választás gondjától, hiszen az elmúlt fél évszázad alatt az atomokban felgyülemlett óriási energia feletti uralmunk elbizonytalanodott. Az atomenergia öntörvényeinek érvényesülésével emberek százezrei pusztultak el vétlenül, igazságtalanul. Még nem fejeződött be a filmsorozat sugárzása, amikor elhangzott az új amerikai hadügyminiszter, *Weinberger* nyilatkozata a neutronbombák gyártásáról és telepítéséről. Ismét csak ráébredünk, hogy a nagyszerűnek látszó műszaki-tudományos eredmények alkalmazásának dilemmájában a másik fél a két lehetőség közül azt szándékozik választani, amely az ember ellen szól.

szabadul az

Egykori gimnáziumi tanárom arra okított bennünket, hogy az ember adottságait és testi hátrányait fejével, illetve eszével igyekszik pótolni. Amint ezt az ember felismerte, ekkor lépett be életébe e természettudomány, az a tudomány, amelynek legfőbb támasza a sokféle tapasztalat, a tény és a valóság. Ezzel a tudománnyal

Századunk, amely megajándékozta az emberiséget a szecesszióval, a kánkánnal, Puccinivel, Debussyvel, Bartókkal, Sarah Bernhardtal, a két Mannal, Gauguinnel és Cézanné-nal, a futballal, nagy földrajzi felfedezésekkel, a műszaki-tudományos haladást olyan kiváló alkotó egyéniségek szolgálták, mint Röntgen, Planck, Rutherford, a Curie házaspár, Einstein, Edison és Marconi, a repülés és az automobilizmus megálmodói, a nagyipar megteremtői, majd sajnos egyenes út vezetett a világ újra felosztásának világméretű jelenségéhez. Ezek tények, de az is igaz, hogy a műszaki-tudományos haladás elsősorban az emberért folyik, és eredményeinek helytelen alkalmazása miatt nem marasztaljuk el. Tagadhatatlan tény, hogy a tudomány az ember életével fejlődött és fejlődik szükségszerűen, és az egyes embereken keresztül az egész emberi társadalmat irányítja vagy befolyásolja. A tudományok fejlődésében ma ismertté vált tény, holnap már az ember szolgálatába áll, életünket segítve, vagy félelmet keltve ben-

MH SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

M

ÉSZAK-MAGYARORSZÁG

1981 MÁR 14

Mácsai István

1021

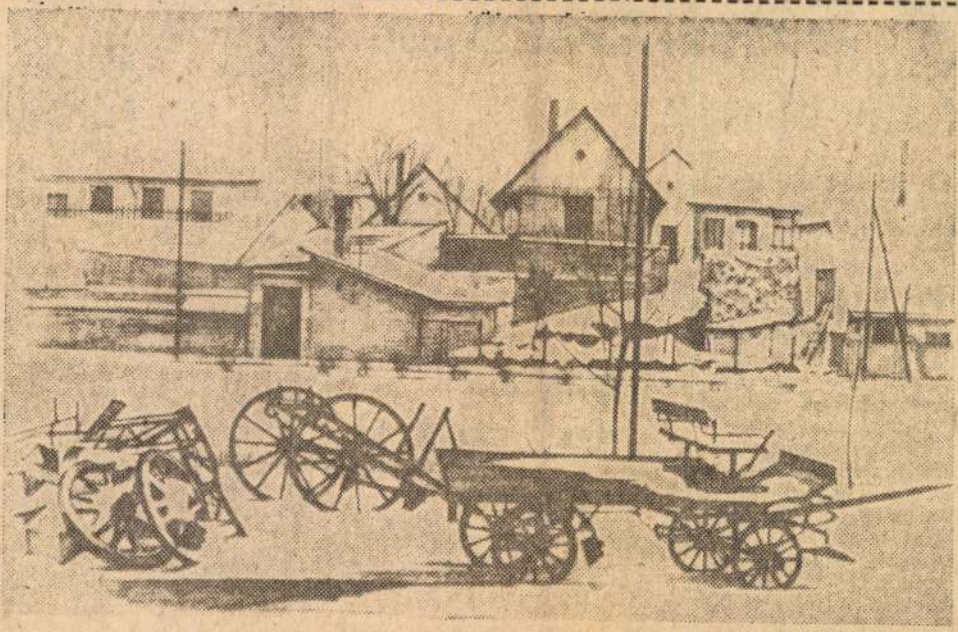

Mácsai István rajza

ár születik...

Ki a jó lakatos?

ogy szervezettebb, gyorsabb szolgálást kapjanak a kosz-termelőüzemek, csökenjenek a „bespájzolt", étszórtan gyűjtögetett pótkatrészkészletek. Ugyankkor *produktív munkával rulunk hozzá a beruházás keréhez; a gépgyártás felttatásához; s a gyár terütén igen drágán dolgozó, ülső karbantartó és kivitező vállalatok pótlásához.* ert azt szeretnénk, ha mél kevesebb pénzt kellene leslegesen kidobnunk. Egy élda: a konverter-falazást égző idegen vállalatnak mi djuk az anyagot, a szerszámot, a gépet. A magyar tűzlótégla darabonként ötven orintba kerül. Az angol yártmányú darabonként két-

részét. Óriási tartalékot látunk a 400 milliós értékű pótalkatrészkészlet csökkentésében, s a forgási sebesség növelésében. Jelenleg ugyanis csupán a készlet fele mozdul egy év alatt.

Exportra is

Bencze József, az új igazgatóság vezetője szemmel láthatóan elégedett munkatársai válaszaival.

— Úgy gondolom, kibontakozott a kép arról, hogy mekkora vállalkozásba fogtunk. A vállalaton belül jelenleg folyó hagyományos gépipari tevékenység értéke elszámoló áron meghaladja

Kövesdi példa

Egymi

Kinek van erre energiája? — halljuk és mondjuk lépten-nyomon, s különösen mondják azok a gazdaságok, üzemek, amelyek évekkel korábban felhagytak, s azóta sem foglalkoznak fólia alatti palántaneveléssel, zöldségtermesztéssel. Ami igaz, igaz: az energia ára valóban csillagászati méreteket öltött. Márpedig fűtés nélkül ugye sem korai palánta, sem korai zöldség nem születik. S ha ehhez még hozzászámítjuk a termesztés kézimunkaigényét is, bizony jó nyereséget ettől a tevékenységtől nem remélhetnek a gazdaságok. Sőt, azt hiszem inkább visz, mint hoz ez az ágazat.

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR

1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

SZOLNOK MEGYEI NÉPLAP

1982 JAN 30

/1021

Mácsai István

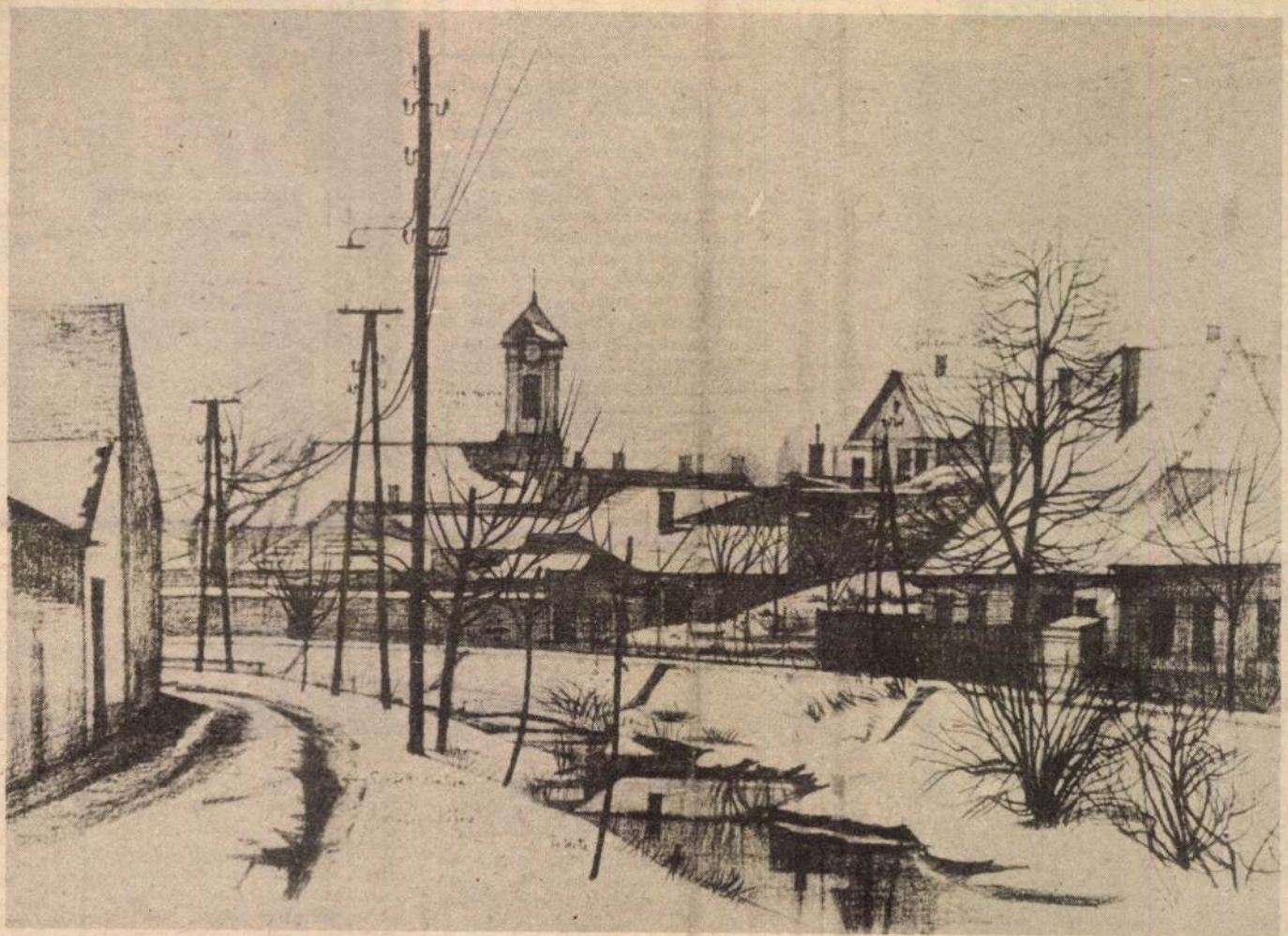

Mácsai István rajza

védelmében

A Győri Balett holnap t
új bemutatóját „Don
árnyéka rajtunk" cín
Richard Strauss zenéjé
az ifjú Vajda János erre az
estre készült szerzeményére.
A darab érdekessége, hogy
három alaptörténetet dolgoz
fel: Don Juanét, Faustét és
Franz Kafka „A per" című
művét — mint egy százado-
kon átívelő utazást, amellyel
napjainkba érkezünk. A fő-
hőst Markó Iván táncolja. A
képen: Markó Iván, Ladányi
Andrea, Horváth Gizella és
Bombicz Barbara

Kálmán-est a televízióban

Az idén ünnepeljük a világhírű, magyar zeneszerző születésének 100. esztendejét.

— Kálmán Imre nevét az egész világon ismerik, ezért megünneplésére emlékezetére mi most egy nemzetközi televízióműsorral készülünk, — mondja Lengyelfi Miklós tv-szerkesztő. — A holnap képernyőre kerülő csak jelentős összeállítás a szerző magyarországi munkáinak szentel emléket. Lesz egy blokkunk is, amelyben a világ legkülönbözőbb országaiból érkezett művészek saját nyelvükön angol, norvég, spanyol, japán, perzsa, román vagy éppen maláj nyelven énekelik el valamelyik Kálmán áriát. Végezetül pe-

A h
é
esem

Több
országos
mányos
dezvényt
Bács-Kis
színes,
összeállít
ték azt i
bodott a
A mű
nyelvben

KÉPEK JEGYZÉKE

1. Arckép-tanulmány	50 × 70 cm	1947.
2. Kossuth Lajos tér	50 × 70 cm	1947.
3. Ferhécz bácsi boltja	50 × 70 cm	1947.
4. A Margit-hídnál	50 × 70 cm	1947.
5. Falusi udvar	50 × 70 cm	1947.
6. Csendélet piros virággal	55 × 68 cm	1950.
7. Csendélet almákkal	60 × 80 cm	1950.
8. Feleségem arcképe	60 × 80 cm	1952.
9. Önarckép	60 × 50 cm	1953.
10. Reggel	60 × 45 cm	1953.
11. Kalocsai pingáló asszonyok	110 × 160 cm	1954.
12. Tanulmány a pingáló asszonyokhoz	80 × 60 cm	1954.
13. Sárospataki parkrészlet	50 × 70 cm	1954.
14. Alkonyat a Bodrogon	60 × 80 cm	1955.
15. Sárga ruhás nő	80 × 60 cm	1956.
16. Vízivárosi utcarészlet	60 × 80 cm	1956.
17. Csendélet	80 × 60 cm	1957.
18. Bécsi utcarészlet	50 × 70 cm	1957.
19. A Kärntnerstrasse	50 × 40 cm	1957.
20. Párisi diákok	100 × 80 cm	1957.
21. Párisi utcarészlet	60 × 50 cm	1957.
22. Párisi utcarészlet	60 × 80 cm	1957.
23. Párisi alkonyat	55 × 68 cm	1957.
24. A párisi Café Danton	60 × 80 cm	1957.
25. Espressóban	50 × 60 cm	1957.
26. Nő kávédarálóval	60 × 80 cm	1957.
27. Mosónők	90 × 110 cm	1958.
28. Sárospataki parkrészlet	60 × 80 cm	1958.
29. Sárospataki táj	60 × 80 cm	1958.
30. Tükör előtt	90 × 70 cm	1958.
31. Nő kék pulloverben	70 × 90 cm	1959.
32. Nő csíkos szoknyában	70 × 90 cm	1959.
33. Csendélet rákokkal	60 × 80 cm	1959.
34. Nő piros ruhában	60 × 80 cm	1959.
35. Nagymarosi utcarészlet	60 × 80 cm	1959.
36. Nagymarosi utcarészlet	60 × 80 cm	1959.
37. A nagymarosi fasor	70 × 100 cm	1959.
38. Költözködés	50 × 70 cm	1959.
39. Dr. H. T. arcképe	80 × 100 cm	1959.
40. A nagymarosi trafik	60 × 80 cm	1959.
41. Várakozás	70 × 90 cm	1959.
42. Jani három hetes	60 × 100 cm	1959.
43. A Ferenciek tere	70 × 90 cm	1959.
44. Pesti utcarészlet	60 × 80 cm	1959.
45. Csendélet rákokkal II	80 × 60 cm	1960.
46. Anya és gyermeke	70 × 80 cm	1960.
47. Kaján és Hegedűs	90 × 110 cm	1960.
48. Apám arcképe	80 × 100 cm	1959.
49. Festő és modell	90 × 110 cm	1959.
50. Fehér ruhás leány	100 × 130 cm	1959.
51. Gyuri és az autó	70 × 90 cm	1960.
52. Gera Zoltán arcképe	110 × 90 cm	1960.
53. Csendélet játékokkal	60 × 80 cm	1960.
54. A kis kakas	90 × 70 cm	1960.
55. Az Erzsébet-hídnál	80 × 100 cm	1960.
56. Pesti utcarészlet	60 × 80 cm	1960.
57. Pesti utcarészlet	50 × 70 cm	1960.
58. Reggeli csendélet	60 × 80 cm	1960.
59. Tükör előtt	80 × 60 cm	1960.
60. Téli reggel	50 × 70 cm	1960.
61. Cigányasszonyok	90 × 70 cm	1960.
62. Hímes tojást festő asszonyok	80 × 100 cm	1960.

F. k.: dr. Balázs Istvánné - 60 - 1463 - 689/4 - Révai-nyomda, Budapest

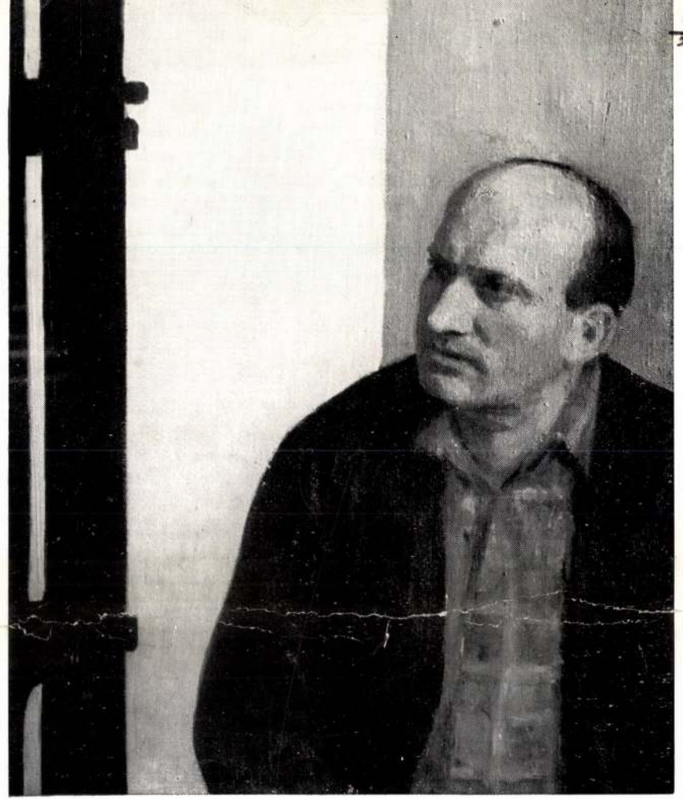

CSÓK ISTVÁN GALÉRIA V., VÁCI UTCA 25

MÁCSAI ISTVÁN

FESTŐMŰVÉSZ

KIÁLLÍTÁSA

1960. május 13-tól május 27-ig

Tizenhárom évi szorgalmas festői munkálkodás, két Munkácsy-díj után első alkalommal jelentkezik önálló bemutatón műveivel Mácsai István. Mögötte van már egy sereg más kiállítás eredményes szereplése, többhónapos holland és francia tanulmányút. Most 38 éves, 1947-ben végezte el főiskolai tanulmányait. Bernáth Aurél növendéke volt.

A nagyváros festője. Témakereső kirándulásai itthon csak ritkán lépik túl Budapest körzetét. Festészetének ihletője nemcsak a hangulat és atmoszféra, ez másodlagos helyre szorul ; az ember, épület, vagy tárgy szolgál környezetéül, annak tartalmi, kifejezésbeli erejét segíti, azt húzza alá.

Ez önmagában biztosítéka annak, hogy távolkerüljön tőle minden, ami l'art pour l'art. Az ember rejtett tulajdonságait és a város jellegzetes arcát egyforma érdeklődéssel kutatja. A csendélet tárgyai, a látvány öröme mellett a megismerkedés örömét is jelentik számára. Asztalok, székek kecses vonalának ritmusa, a koponya csontjainak, a rák lábainak, a drapériák motívumainak képi-kompozíciós szerepe nem vész el azáltal, hogy rajzilag és formailag pontos ábrázolást ad.

Erőszakolt lenne az eddig megtett utat pontosan elhatárolható fejlődési szakaszokra bontani. Lényegét tekintve, szemléleti vonatkozásban, tartalmi jellegében a főiskola utáni első években kialakult művészi magatartása, ami a kezdeti célkitűzésektől eltérést, bizonyosfokú módosulást jelent, az a festői gyakorlat megszerzésével és a kor-divattal függ össze. Képeinek tartalmi világa hosszú évek óta megszokott körben mozog, ennek oka azonban nem az élményszegénység, — ellenkezőleg, jó értelemben vett makacsság és a következetes festői törekvés. Egy-két figurával, szűkreszabott interieurral, néhány tárgy együttesével az utca hétköznapi eseményeinek látványával sok mindent el akar mondani. De a kiválasztott téma tükör is egyben, mely többet mutat az egyszerű lefestésnél. A családok világa, az otthon szélesebbre tárul, mint amennyi a képen látható. Bensőséges jelenetek vászonravitelével, lágyan hajladozó szép lányok mozgásának megfogalmazásával, a jövőn merengő anya megörökítésével, a játszadozó gyermekek gondolatainak kivetítésével, a szépségnek, ártatlanságnak, a boldog várakozásnak is kifejezést ad. Mondanivalója így mindenki számára érthető, summázott előadásmódja világos lesz. A lírai tartalom azonban nála nem ködös hangulatok, sejtelmes világítások, ki nem mondott gondolatok együtteséből adódik, hanem éppen abból az egészséges egyensúlyból, amely a jelenségek valósághű ábrázolását a kifejezés mélységével köti össze. Egyéniségek, típusok anekdotikus bőbeszédűség nélkül szólnak magukról, s egyben a művész érzelmeiről is.

Puritán, egyszerű formaadású s néha hideg világa mögött érzések húzódnak meg. Az az ember benyomása, hogy a fegyelmezett szemléletet éppen az érzelgősség elkerülése miatt szorítja magára a művész. Csak alaposan megfigyelt, gondosan tanulmányozott látvány megfogalmazására vállalkozik.

Festészetének jellegzetességeit az elmúlt esztendőben festett képei mutatják legjobban. Ezeken nyilvánul meg fő sajátossága: a vonal szeretete. Ma már nem is igyekszik leplezni, hogy az embert és a tárgyakat nem az atmoszférikus hatások s a plasztikus formaalakítás oldaláról közelíti meg, hanem elsősorban a természetben fellelhető rajzi szépségek megörökítését vállalja feladatának. Táj- és városképeinél is érezhető ez a törekvés, bár azokban sajátos formaegyszerűsítése nem érvényesül olyan mértékben. Ha eddigi munkálkodására visszatekintünk, néhány kisebb kitérőt leszámítva — Kalocsai pingáló asszonyok, Arató-sztrájk, lírai tájak — könnyen nyomon követhetjük a vonalat, melyen mai képeinek felfogásához eljutott. A külföldi utazás, a nagy klasszikusok példája s a nyugat mai művészetének veszélyes forgataga nem zavarta meg, sőt inkább megerősítette művészi törekvéseit. Páris utcáit járva sem veszti el egyéni és hazai karakterét s még a nagy város könnyűéletű ifjúságából sem lett nála a dekadencia ünneplése. Meglepő, hogy a Quartier Latinban utcán éneklő ifjú párja a magyar ihletésű mosónőkkel mennyire rokon, s a francia főváros izgalmas házsorainak ábrázolása sem más, mint a szeretett Budapest képpé vált részletei. Ez utóbbiakon a jelzőlámpa, a híd, vagy az a néhány ház sem válik unalmassá, s a legegyszerűbb motívum is érzékeltet valamit az új főváros világvárosi jellegéből.

Mácsai festészetét nehéz lenne besorolni a nálunk megszokott stíluskategóriák bármelyikébe is. Sem a fanyalgó posztimpresszionizmus, sem a bravúros körvonalakkal dolgozó konstruktivizmus, sem az olykor patetikussá váló drámai előadásmód nem alkalmas jelölésére. Ezek oldaláról közeledni művészetének megértéséhez céltalan lenne. De festményei nem is ébresztenek első látásra andalító hangulatot s nem ajándékoznak meg rendkívüli izgalmakkal. Mint ahogyan képeinek születésében döntő szerepe van a valóságnak, a szemlélőnek is ebből kell kiindulnia. Így mutatkoznak meg az áttételek, a sűrítés, tehát mindaz, ahogyan a látottakat átalakítja. Természetesen ez a fajta formai egyszerűsítési törekvés nem mutat egyforma eredményeket valamennyi képén. A minden részletében gondosan megfigyelt élet festői megjelenítésének módszere legjobban azokban a képekben lelhető fel, ahol az érzelmi tartalom dominál s az elemző pszichológiai kifejezés érvényesül. Legjobb alkotásain a személyt környező világ egyensúlyi szerepe, — ajtó vonala, tárgyak foltjai — nyilvánvalóvá válik. A kompozíció nem a felület játékosságából, hanem az egymástól mereven elhatárolt színek, kontrasztok és főleg a vonalak együtteséből alakult ki. Az ilyenfajta szemléletnél a környezet tárgyai sem másodlagosak, hiszen a rajzi élmény kifejezését segítik. Ezzel az ábrázolási móddal függ össze alakjainak mozdulatlansága, mintha valamennyien egy titokzatos belső hangra figyelnének. Az ellentétes színek alkalmazásával is kellemes harmoniákat teremt.

Szenvedélyesen szeret festeni. Kis- és középméretű alkotásaiban a németalföldi mestereket választja példaképül. Az újtípusú természetelvűség alapjain állva a krónikás szerepére vállalkozik, — de nem megbotránkoztatni akarja a polgárt, hanem inkább tükrözi világát. Az egyszerű embert gondos cizellálással örökíti meg, elszórakozik az arc ráncain, az epidermisz rezdülésein, az ernyedten lecsüngő kéz részletein. A vékony ecset hegyével, játékos érdeklődéssel keresi a tárgyak jellegzetességét, furcsaságát.

Első gyűjteményes kiállítása tanulságos leend továbbfejlődése szempontjából is.

Dr. Fehér Zsuzsa

A VIGADÓ GALÉRIA
tisztelettel meghívja Önt és családját

MÁCSAI ISTVÁN

festőművész

Újabb képek

című kiállításának megnyitására

1997. november 6-án, 17 órára a Vigadó Galériába.
(Budapest V., Vigadó tér 2.)

Megnyitja

SZABÓ GYÖRGY író

Rendezte URY IBOLYA művészettörténész

A kiállítás megtekinthető: 1997. november 6–23-ig
hétfő kivételével naponta 10-től 18 óráig.

VIGADÓ GALÉRIA

A kiállítás létrejöttét támogatták:
Nemzeti Kulturális Alap
Művészeti és Szabadművelődési Alapítvány
Magyar Alkotóművészek Közalapítvány
Magyar Alkotóművészek Országos Egyesülete

A VIGADÓ GALÉRIA
tisztelettel meghívja Önt és családját

MÁCSAI ISTVÁN

festőművész

Újabb képek

című kiállításának megnyitására
1997. november 6-án, 17 órára a Vigadó Galériába.
(Budapest V., Vigadó tér 2.)

Megnyitja

SZABÓ GYÖRGY író

Rendezte URY IBOLYA művészettörténész

A kiállítás megtekinthető: 1997. november 6-23-ig
hétfő kivételével naponta 10-től 18 óráig.

VIGADÓ GALÉRIA

A kiállítás létrejöttét támogatták:
Nemzeti Kulturális Alap
Művészeti és Szabadművelődési Alapítvány
Magyar Alkotóművészek Közalapítvány
Magyar Alkotóművészek Országos Egyesülete

MEGHÍVÓ

Mácsai István

Mácsai István

Bruegel és Beuys

A festő noteszéből

Magyar Nemzet, 1986. ápr. 26. 9.

Mácsai István

Mácsai István

A Téli vadászat előtt
A festő notesszéből
[Brueghel-kép elemzése]

Magyar Nemzet, 1986. ápr. 4.

9.

Révész László: Kék angyal és zöld folyó, 1992, olaj, vászon, 120×160 cm

Révész László: Kínai sor, 1993, olaj, vászon, 119×177,5 cm

Révész László: Benazir Butto és az alteregója, 1992, olaj, vászon, 110×160 cm

Révész László: Civilek és fegyveresek, 1993, olaj, vászon, 116×175 cm

Révész László: Kínai szempontok, 1992, olaj, vászon, 120×160 cm

(Fotók Tahin Gyula)

MÁCSAI István

SZIBER Mária: „Füstös képek" és spárgaszobrok.
= Magyar Nemzet, XLII. 126. 1984. május 31. 6.p.

Bp., Fészek Művészklub, 1984.

szakíró.

Mattyasovszky-Zsolnay Lászlóról

Magyar Művészet,1936/6.sz.161-166

Aláírás:Oltványi-Artinger Imre

1 Wilde-szerű - Oskar Wilde elvei

2 Manet, Edouard /1832-1883/ fran

3 Monet, Claude /1840-1926/ franc
vezéregyénisége.

4 Courbet, Gustave /1819-1877/ fr
egyik ~~xxxxxxxx~~ nagymestere.

Magyar mesterművek.Szerkesztette:

Magyar Művészet,1936/6.188.

Aláírás: o.á.i.

1 Miklós Andor /1880-19 / hirlap
rovatvezetője.1910-ben indított

MÁCSAI István

Szabó György

Mácsai - Budapest

[Mácsai István]

Budapest,

~~Új Tükör 1984~~ aug. XXII. évf. 8. sz. 16-17.

~~Új Tükör 1984~~

MÁCSAI István festő

Mácsai István

A napraforgó Breugel

A festő noteszéből

Magyar Nemzet, 1986. máj. 10. 9.

MÁCSAI István

91 10 35/79

Új Művészet

MÁCSAI István

A kilincs, 1990, o.,farost, 4ox60 - 91.3.21

Új Müvészet

Új Művészet

A Vigadó Galéria meghívja Önt

MÁCSAI ISTVÁN festőművész

VÁLOGATOTT KÉPEI

című kiállítás megnyitójára,

1992. április 24-én pénteken 17 órára a Vigadó Galériába.
(Budapest V., Vigadó tér 2.)

Megnyitja

SZABÓ GYÖRGY író

A kiállítás megtekinthető: 1992 május 17-ig,
– hétfő kivitelével – naponta 10-től 18 óráig.

VIGADO GALERIA

VENEZIA · MUSEO CORRER · PIAZZA SA

A kilincs 40x60 cm. 1990.

Mácsai István, Munkácsy-díjas festőművész 1. Folytatás,
Ehry Ibolya: Rendkívüli megszokott. Mácsai István kiállítása, Csontváry Terem,

„Téli vadászat", olaj, vászon,
80 x 60 cm, 1988. /repr./

Művészet, 1989, 3., 41-old.

Mácsai István festőművész

Pataki Gábor: Konzervatorius – Lapgományok nélkül,
1950-es évek művészete

Művészet, 1982. március

Mársai István

Kiállítás a Fészek Művészklubban

Magyar Nemzet 1984. V. 31.

MDK

Mácsai István

Leány könyvvel, o.

X. Magy. Képzőműv. kiáll. Műcs. 1965.

Máriai István

Országos Képzőművészeti
Kiállítás '84

Magyar Nemzet 1984. III. 25.

MÁCSAI István

Hiszen Hajósy Mónika vibráló Hátuszója mégiscsak Caravaggio vérbő festőiségét idézi, egyszersmind a hiperrealizmus kifejezési gazdagságát. Mint ahogy Bernát(y) Sándor rafinált optikáju képe és Mácsai István transzcendens hatásu csendélete is ugyanerről a tényről, árulkodik.

Irja:

Szuromi Pál: Mozdulatlan horizont. Az I. Szegédi Táblakép-festészeti Biennálé. = Tiszatáj, 1983/11. 96.p.

MÁCSAI István

Mátrai István

Mátrai – Budapest

Budapest, 1984/8.

Mácsai István festőművész

ill.
"40 alkotó Év" kiáll.

→ Mincz Gyula fm
Művészet 1985/4/37.

Mácsay

Mácsai István

VI. országos tájfestészeti biennale Hatvanban

Hevesi Szemle 1985/1

Mácsai István válogatott képei

Kiállítás a Vigadó Galériában
Budapest, V., Vigadó tér 2.
április 24-május 17

Selected Paintings of István Mácsai

Exhibition at Vigadó Gallery
Vigadó tér 2, Budapest V.
April 24– May 17

VIGADÓ GALÉRIA

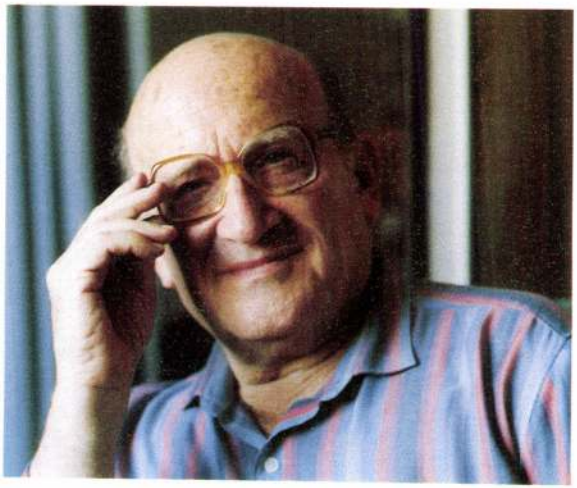

Mácsai István festőművész 1922-ben született Budapesten. A Képzőművészeti Főiskolát 1945-50-ben végezte el Bernáth Aurél növendékeként.
ÖNÁLLÓ KIÁLLÍTÁSAI:
1960 Budapest, Csók Galéria, 1964 Enghien, Galerie du Casino, 1965 Budapest, Csók Galéria, 1970 Zalaegerszeg, Kisfaludi-terem, 1972 Firenze, Galeria Piu Arte, 1973 Budapest, Csók Geléria, 1976 Debrecen, Medgyessy-terem, 1981 Budapest, Népszabadság Klubja, 1978 Budapest, Műcsarnok, 1981 Nyírbátor, Báthory István Múzeum, 1981 Kiskunfélegyháza, Kiskun Múzeum, 1982 München, Galerie Rutzmoser, 1983 Budapest, Vigadó Galéria, 1983 Budapest, Fészek Művészklub, 1984 Amsterdam, Breughel Art Gallery, 1988 Budapest, Csontváry terem, 1989 Veszprém, Várgaléria, 1992 Budapest, Vigadó Galéria.
DÍJAK:
1953 Munkácsy-díj, 1955 Munkácsy-díj, 1964 Enghien város díja.
Elismerő oklevél Monte Carlo, Kortárs Művészet Kiállítása, 1980 Szeged Város Fesztivál-nagydíja, 1983 Bronz-diploma Országos Portré-Biennálé, Hatvan.

István Mácsai, painter, was born in 1922 in Budapest. He attended the College of Fine Arts from 1945 to 1950 as a student of Aurél Bernáth.
HIS SOLO EXHIBITIONS INCLUDE:
1960 Budapest, Csók Gallery, 1964 Enghien, Galerie du Casino, 1965 Budapest, Csók Gallery 1970 Zalaegerszeg, Kisfaludy Exhibition Hall, 1972 Florence, Galeria Piu Arte, 1973 Budapest, Csók Gallery, 1976 Debrecen, Medgyessy Gallery, 1978 Budapest Exhibition Hall, 1981 Budapest Népszabadság Club, 1981 Nyírbátor, Báthori István Museum, 1981 Kiskunfélegyháza, Kiskun Museum, 1982 Münich, Galerie Rutzmoser, 1983 Budapest, Vigadó Gallery, 1983 Fészek Art Club, 1984 Amsterdam, Breughel Art Gallery, 1988 Budapest, Csontváry Exhibition Hall, 1989 Veszprém, Castle Gallery, 1992 Budapest, Vigadó Gallery.
PRIZES:
1953 Munkácsy Prize, 1955 Munkácsy Prize, 1964 Enghien Artist Prize, 1964 Honorable Mention, National Museum of Monaco, 1980 Prix d'Honneur, Szeged Art Festival, 1983 Bronze Medal, portrait Exhibit, Hatvan

Hetvenedik születésnapján jelentkezik a Vigadó Galéria termeiben Mácsai István festőművész.

Eddigi munkásságának méltatása felelősségteljes feladat. Az elmúlt évtizedekben - a magasztaló dícsérettől a szélsőséges elutasításig - ellentmondásos kritikában volt része. Ideje volna részletesen elemezni festészetét a kezdettől napjainkig. Ez a mostani válogatás műveiből alkalmat adhat arra, hogy áttekintést nyújtson eddigi, csaknem félévszázadra terjedő életművéről. Mácsai István ahhoz a művészgenerációhoz tartozik, amelynek indulását késleltette a második világháború, és megnehezítette az utána következő politikai helyzet. Ezen a kiállításon 1937-ig visszatekintve szemelvényekben mutatjuk be anyagát, néhol éppen csak érintve egy-egy korszak állomásait.

Az első pillantásra megállapítható, hogy Mácsai klasszikus értelemben vett vérbeli festő, rajongója hivatásának, aki semmiféle, még oly hatásos művészeti divat kedvéért sem mond le a piktúra hagyományos eszközeiről, a festőiség örömeről. Bravúrosan használja az ecsetet, alkalmazza a színeket, kompozíciós rendszere precíz és átgondolt.

A mesterétől, Bernáth Auréltól megtanult, de tőle nem szolgain átvett stílus útkeresése, a nem kihagyható „szocreál" évek kitérője, és a külföldi utak tanulságai alapján, a hatvanas évek elején talált rá saját hangjára: a *Dunaparti Vénusz, A pesti gang, Az Oroszlán* megjelenésével. Művészetének kiteljesedése mostani éveire tehető. Ma is a festészet hagyományos témakörei érdeklik, elsősorban a portré, a csendélet, a városkép. A hiperrealizmushoz közelítő utcaképek rideg tény-ábrázolásai mögött azonban jelentős mondanivalók rejtőznek. Egyes képein klasszikus műtörténeti idézetekkel találkozunk, amelyek szintén arról tanuskodnak, hogy Mácsai ma sem tagadja meg a múltat, sőt iróníkusan összekapcsolja a jelennel, és ezzel a szürrealista hatással különös lírai érzelmek kifejezésére képes. Arcképein a hasonlóság mögött a jellemet fürkészi, csendéletein a beállított „objektumok": a virágok, edények, tárgyak rejtett összefüggéseit igyekszik megragadni.

A legújabb *Országúti táblák*-at összehasonlítva a negyven évvel korábban készült *Falusi szatócsbolt*-tal, valamiféle visszatérést érzünk, érdekes hasonlóságot a különbözőségben, kezdet és jelen között.

Mácsai István munkássága még nem befejezett, nem lezárt, nyitva áll előtte az út a további megújulásra, életművének méltó folytatására. Reméljük, hogy ez a kiállítás alkalmat nyújt festészetének tudományos objektívitással történő értékelésre, hogy az őt megillető helyre kerüljön a huszadik századi magyar festészet folyamatában.

Ury Ibolya

Látomás 60x80 cm. 1979

Vision

Irodalom **Selected Bibliography**

Pogány Ö. Gábor: Mácsai István első gyűjteményes kiállítása. Művészet 1960. I. 2.

D. Fehér Zsuzsa: Katalógus előszó 1960., 1965. Budapest, Csók Galéria

Perneczky Géza: Mácsai István képei a Csók Galéribában. Magyar Nemzet 1965. XI. 30.

Rózsa Gyula: Mácsai István. Népszabadság 1965. XII. 5.

Pogány Ö. Gábor: Mácsai István kiállítása. Művészet 1966. VII. 3. sz.

D. Fehér Zsuzsa: Katalógus előszó. 1973 szeptember. Budapest Csók Galéria

Tasnádi Attila: Kiállítási kalauz (Mácsai István) 1973. IX. 14.

Miklós Pál: Képzőművészeti krónika. Jelenkor. 1973. 12. sz.

Tasnádi Attila: 30 év műalkotásaiból: Mácsai István: Az újjáépülő Erzsébet-híd. Népszava 1975. I. 12.

Székely András: A valóság pontos mestere. Új tükör 1978. II. 19.

D. Fehér Zsuzsa Katalógus előszó, a budapesti Műcsarnokban rendezett kiállításhoz. 1978. március

Vadas József: Közömbösített idill. Élet és Irodalom 1978. IV. 8.

P. Szűcs Júlianna Látvány és valóság. Népszabadság 1978. ápr. 18.

Brestyánszky Ilona: A formák és színek harmóniája. Nők lapja 1978. V. 27.

Tod in Pest. Bilder mit stillen Zauber. Süddeutsche Zeitung 1982. V. 21.

Peter Rutzmoser: Wer ist der Maler István Mácsai? Katalógus előszó. Galerie Rutzmoser, München 1982. IV. 27.

Peter Renyi: Ironische Malerei. István Mácsai Ausstellung. Budapester Rundschau 1983. VI. 2.

András Székely: István Mácsai's Studio. The New Hungarian Quarterly 1983. No 92

Szabó György: Egyszemélyes izmus. Élet és Irodalom 1983 V. 27.

Ember Mária: Mácsai István kiállítása a Vigadó Galériában. Magyar Nemzet 1983. V. 22.

Ury Ibolya: A kipróbált értékek átmentése. Mácsai István festészetéről. Művészet 1983. 3. sz.

Csapó György: Mácsai István. (Mai magyar művészet) Képzőművészeti Kiadó 1984. V.

Szabó György: Mácsai - Budapest. Budapest 1984. augusztus

István Mácsai paintings at the Fészek Klub. Daily News 1984. V. 10.

Csapó György: A rendteremtés lehetősége. Mácsai István kiállítása. Ország-Világ 1988. nov. 9.

Ury Ibolya: Rendkívüli megszokott. Mácsai István kiállítása. Művészet 1989. 3.

A képek jegyzéke

MNG = a Magyar Nemzeti Galéria tulajdona
BG = a Budapest Galéria tulajdona
mgt. = magántulajdon

1.	Tanulmányfej	1937	olaj, vászon	40 x	30 cm.	mgt.
2.	Rozi néni	1939	olaj, vászon	70 x	50 cm.	mgt.
3.	Öregúr esernyővel	1945	olaj, vászon	78 x	57 cm.	
4.	Önarckép	1945	olaj, vászon	35 x	25 cm.	mgt.
5.	A verandán	1947	olaj, farost	70 x	50 cm.	mgt.
6.	A Margit hídnál	1947	olaj, vászon	50 x	70 cm.	
7.	Falusi szatócsbolt	1947	olaj, vászon	50 x	70 cm.	mgt.
8-9.	Tanulmányok a Kalocsai pingáló asszonyokhoz	1954	olaj, vászon	80 x	60 cm.	mgt.
10.	Bécsi alkonyat	1957	olaj, vászon	50 x	70 cm.	
11.	Párizsi alkonyat	1957	olaj, vászon	42 x	61 cm.	
12.	Sárospatak	1958	olaj, vászon	60 x	80 cm.	
13.	A csirke	1960	olaj, vászon	80 x	60 cm.	
14.	Az oroszlán	1960	olaj, vászon	80 x	60 cm.	mgt.
15.	A párizsi metró	1960	olaj, vászon	70 x	90 cm.	mgt.
16.	Leány fekete kucsmában	1963	olaj, vászon	70 x	90 cm.	MNG
17.	Pesti gang	1963	olaj, vászon	71 x	90 cm.	mgt.
18.	Vadvirág-csendélet	1963	olaj, vászon	80 x	60 cm.	mgt.
19.	Rozika néni	1963	olaj, vászon	90 x	70 cm.	mgt.
20.	Dunaparti Vénusz	1963	olaj, farost	85 x	130 cm.	mgt.
21.	Vili bácsi	1964	olaj, farost	46 x	38 cm.	mgt.
22.	Sikuta Gusztáv arcképe	1964	olaj, farost	47 x	38 cm.	mgt.
23.	Lajta Edit arcképe	1964	olaj, farost	60 x	50 cm.	mgt.
24.	Tavaszi csendélet	1965	olaj, farost	50 x	60 cm.	
25.	Gyula	1965	olaj, farost	50 x	40 cm.	mgt.
26.	Poldi	1965	olaj, farost	50 x	40 cm.	mgt.
27.	Devecseri Gábor arcképe	1967	olaj, farost	50 x	40 cm.	mgt.
28.	Őszi csendélet	1970	olaj, farost	50 x	60 cm.	
29.	A világ vége	1972	olaj, farost	75 x	50 cm.	MNG
30.	A roncs	1972	olaj, farost	60 x	100 cm.	MNG
31.	Jani	1973	olaj, farost	70 x	60 cm.	mgt.

32.	Kaján Tibor arcképe	1973	olaj, farost	62 x 90 cm.	MNG
33.	A madarász, M.R. arcképe	1973	olaj, farost	50 x 80 cm.	mgt.
34.	Firenzei csendélet	1975	olaj, farost	60 x 40 cm.	
35.	Az ajtó	1977	olaj, farost	50 x 80 cm.	mgt.
36.	A diófa	1977	olaj, farost	60 x 90 cm.	mgt.
37.	Pesti halál	1978	olaj, farost	60 x 100 cm.	BG
38.	Délibáb	1979	olaj, farost	60 x 80 cm.	
39.	Látomás	1979	olaj, vászon	60 x 80 cm.	mgt.
40.	K.M. arcképe	1980	olaj, farost	90 x 70 cm.	mgt.
41.	Kosztümtanulmány	1981	olaj, farost	60 x 40 cm.	
42.	Tanulmány	1982	olaj, farost	30 x 40 cm.	
43.	Hajnali csendélet	1982	olaj, farost	70 x 100 cm.	mgt.
44.	Önarckép	1983	olaj, farost	40 x 60 cm.	mgt.
45.	Pali	1983	olaj, farost	60 x 40 cm.	mgt.
46.	Pesti udvar	1983	olaj, farost	30 x 20 cm.	
47.	Műteremben	1986	olaj, farost	80 x 60 cm.	mgt.
48.	A lichthof	1986	olaj, farost	80 x 55 cm.	
49.	Zsuzsa	1987	olaj, farost	110 x 80 cm.	mgt.
50.	Báthori utca 17	1987	olaj, farost	80 x 50 cm.	
51.	Gábor	1987	olaj, farost	80 x 100 cm.	mgt.
52.	Pihenő	1987	olaj, farost	85 x 130 cm.	
53.	Létrák	1987	olaj, farost	40 x 30 cm.	
54.	Téli vadászat	1988	olaj, farost	100 x 80 cm.	mgt.
55.	Gang	1988	olaj, farost	60 x 40 cm.	
56.	A kilincs	1990	olaj, farost	40 x 60 cm.	
57.	Leány piros kendővel	1990	olaj, farost	100 x 76 cm.	
58.	A köpeny	1990	olaj, farost	130 x 95 cm.	
59.	Ny. K. arcképe	1991	olaj, farost	80 x 110 cm.	mgt.
60.	Üröm	1991	olaj, farost	60 x 100 cm.	
61.	Lujza utca 13.	1991	olaj, farost	60 x 100 cm.	
62-65.	Óbudai séták I-IV	1991	olaj, farost	30 x 40 cm.	
66-68.	Ürömi vázlatok I-III	1991-92	olaj, farost	30 x 40 cm.	
69.	Ráckevei Anna arcképe	1992	olaj, farost	90 x 70 cm.	mgt.
70.	Az ecetfa	1992	olaj, farost	60 x 40 cm.	

A kiadvány
az EÖTVÖS JÓZSEF ALAPÍTVÁNY
és a NOVOTRADE Rt.
támogatásával készült.

A kiállítást rendezte: Ury Ibolya
A nyomdai terv: Muray Róbert
A fotókat készítette: Horling Róbert
Felelős kiadó: Ottó Klára
ISBN 963 040 1568
HU-ISSN 0230-113 X
A Vigadó Galéria 1992/1 kiadványa

MTI Nyomda 92.0430

Mácsai István

Senkinek nem hiányzik az almafa?

Beszélgetés Mácsai István festőművésszel

Az a tragédia történt velem, hogy hetvenöt éves lettem – mondja Mácsai István festőművész, aki éppen új kiállításához válogatja a képeket, amikor meglátogatom Pannónia utcai lakásában. Körülötte „festői rendetlenség", falnak támasztva az utóbbi öt év munkái. Ezekből nyílik majd a születésnapi tárlat november 6-án a Vigadó Galériában.

– Amikor a képeit nézegetem, az az érzésem, mintha külön-külön egy nagy festmény részleteit látnám. Az egyiken kovászos uborka, a másikon eldobott kólásdoboz, a harmadikon egy kutya a gangról. Honnan valók ezek a részletek, miről szól az a bizonyos nagy festmény?

– A Pannónia utcáról, amit sokan festőietlen, romantika nélküli városrésznek tartanak, holott nem az. Huszonöt éve lakom itt, a gyerekkorom is ide köt a Tátra utcához, a Katona József utcához... Akkor még autót alig lehetett látni. A Sziget utcától – amit ma Radnótinak hívnak – északra csak üzemek és grundok voltak. Emlékszem a Főnix-ház építésére. Egy év alatt épült fel, 1929–1930-ban. Méghozzá úgy, hogy sváb legények és bőszoknyás parasztlányok tróglival hordták föl a rámpákon a betont. Nemrég a házat tatarozták. Természetesen a legmodernebb technikát vonultatták fel. Mégis kilenc évig tartott a munka. Röhej!

– Látok a képei között tipikus, feltúrt pesti utcát. Meglepő, milyen esztétikus a sok piros-fehér harántcsíkos kordonléc.

– Ez is a Pannónia utca, a Vígszínház melletti szakasza. Nézze a KRESZ-táblákat: behajtani tilos, megállni tilos – mintha lehetne...

– Teljesen valósághű.

– Hiperreális. Ez a stílus neve is, Amerikában. De az enyém mégsem egészen az. Mert ők fotó után dolgoznak, s a fotó kompozíciós rendszerét alkalmazzák, én pedig nem.

– Minek nevezné a saját stílusát?

– Vonakodom attól, hogy nevet adjak neki.

– Hogy készülnek a képek? Kiáll az utcára a festőállvánnyal?

– Nem. A helyszínen csak rajzokat, színvázlatokat készítek, esetleg egy-egy fényképet. Festeni itthon szoktam.

– Mégis, minek tulajdonítható ez a realista alázat?

– Sokan támadtak ezért. Magyarországon ma az úgynevezett avantgárd dívik, s aki nem azt csinálja, mellőzik, nem törődnek vele. Az USA-ban egészen mást tapasztaltam. New Yorkban például minden stíluságnak megvan a maga utcája. Engem az bátorított, hogy amikor ott jártam, egy sereg kitűnő realista festővel találkoztam.

– Az ön realista stílusában van némi költői részvét a tárgyak iránt. A dolgok gyakran alkonyati fényben jelennek meg a képein. Mulandónak látszanak. Lehet, hogy ez a részvét az oka az alázatnak, az élethű megjelenítésnek is?

– Lehet, hogy így van, de nem szoktam ezen spekulálni. Egyszerűen csak megérzek valamit egy látványban. Itt van például ez a kidobott kólásdoboz a járdaszegély mellett. Ezt a képet nagyon szeretem. Kicsit Andy Warhol Coca-Cola képére is válasz. Pont az ellenkezője. Nem a diadalmas Coca-Cola, hanem az elhasznált, összegyűrt, kidobott. A budapesti Coca-Cola. De itt van egy másik kép. Az egyik oldalán reneszánsz hölgyek, a másikon farmednadrágos fiú és egy meztelen lány, a háttérben pesti háztetők, tűzfalak. A reneszánsz asszonyságok Carpaccio Kurtizánok című festményéről valók. Erről azt kell tudni, hogy a kép fele elégett, csak ez a része maradt meg, a két nővel. Évszázadok óta találgatnak, vajon mi lehetett a másikon. Engem is legalább harminc éve foglalkoztat a kérdés. Most végre sikerült megoldanom. A farmernadrágos fiú és a lány pont ide illik. Még húsz évvel ezelőtt festettem le a nagyobbik fiamat az egyik modellemmel az erkélyen. És pont az erkélyben rejlett a megoldás. Ez hozta össze a kép két felét, hiszen a reneszánsz hölgyek is egy erkélyen állnak. Kíváncsi volnék, ezt a képemet például hová fogják besorolni a kritikusok.

– Ebben is van költőiség...

– Van Mondriannak egy sorozata, amellyel azt illusztrálja, hogyan jutott el a figuratív ábrázolástól az absztraktig. Az első képen egy almafát látunk élethűen megrajzolva, a másodikon már kissé szögletesek a vonalak, a harmadikon alig ismerhető fel a fa, az utolsón pedig már csak mértani formák jelennek meg. És erre mindenki úgy tekint, mint valami nagy csodára. Sose értettem őket. Hát senkinek sem hiányzik az almafa?

Csordás Lajos

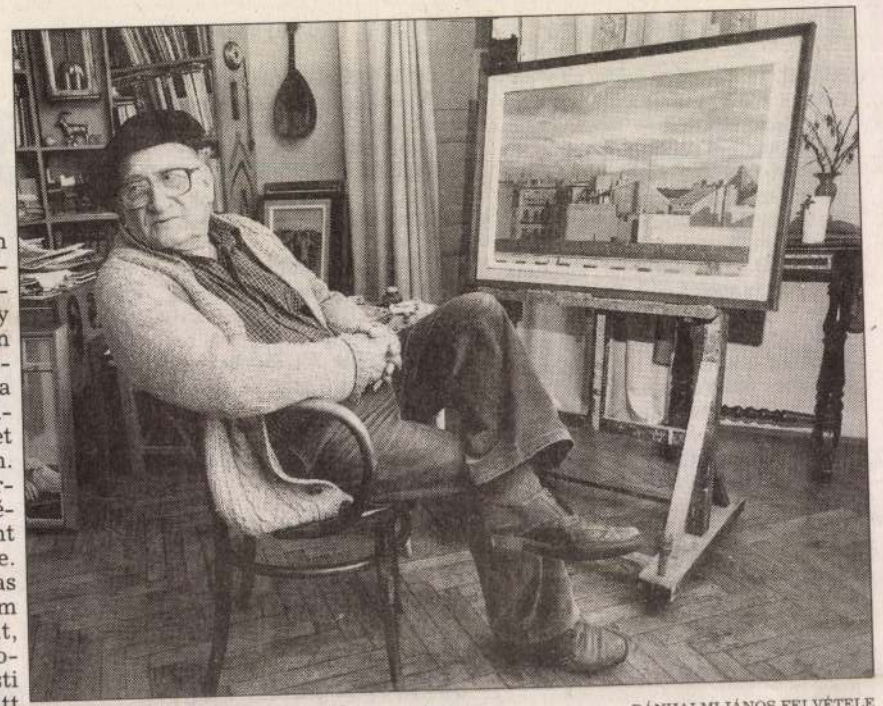

Születésnapi tárlatára készül BÁNHALMI JÁNOS FELVÉTELE

Coca-Cola (1995)

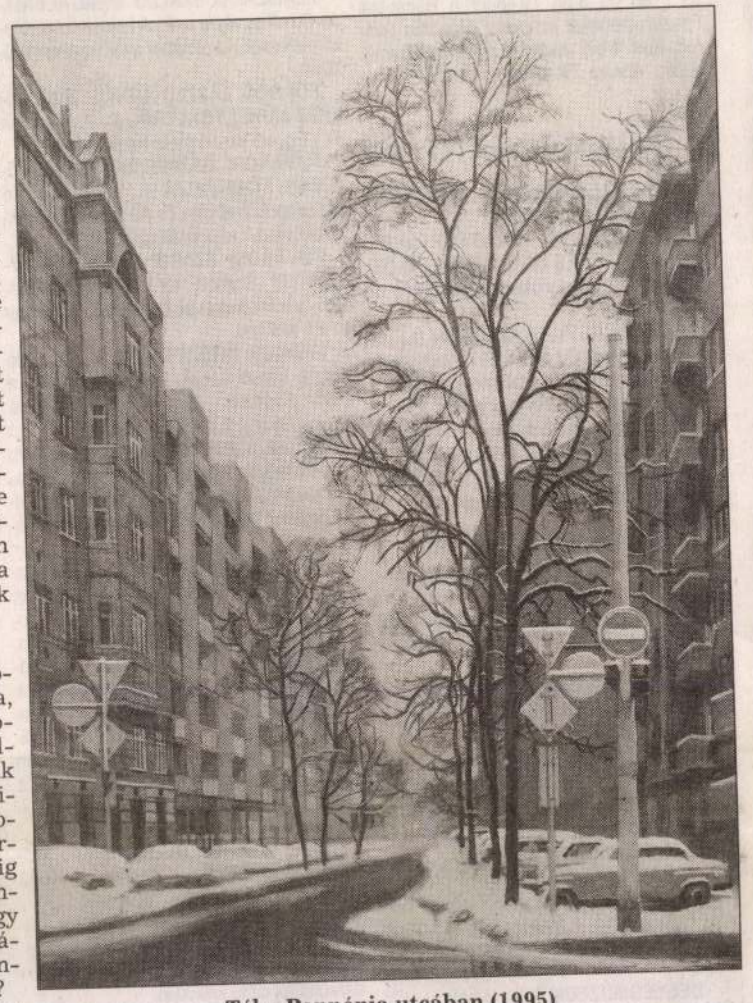

Tél a Pannónia utcában (1995)

HANGVERSENYEK

BÁLINT ZSIDÓ KÖZÖSSÉGI HÁZ (VI., Révay u. 16.) 8-án 19 órától Jandó Jenő és Pauk György szonátaestje. Műsoron Beethoven, Dvorák és Brahms művei. 11-én 19 órától dal- és áriaest. Fellép: Ötvös Csilla, Kővári Eszter Sára. Zongorán közreműködik: Legány Dénes. Műsoron Schubert, Mozart, Puccini művei.

ÓBUDAI TÁRSASKÖR (III., Kiskorona u. 7.) 6-án 19 órától A reneszánsztól napjainkig... – Lorenz Dávid gitárestje. Közreműködik: Bálint János (fuvola). 7-én 19 órától Változatok kamarazenére I. – a Bartók Vonósnégyes (Komlós Péter, Hargitai Géza, Németh Géza, Mező László) koncertje. Közreműködik: Kovalszki Mária (zongora), Onczay Csaba (gordonka), Ruzsonyi Béla (nagybőgő). 10-én 19 órától Hetvenkedők... Vendégek: Békés Itala és András, Kautzky József, Mednyánszky Ági, Lorán Lenke, Liska Dénes, Foky Ottó. Díszvendég: Illés György, szerkesztő-műsorvezető: Solymosi Ottó.

RÁTKAI MÁRTON KLUB (VI., Városligeti fasor 38.) 5-én 18 órától Stúdió-klub – a Kőbányai Zenei Stúdió növendékeinek klubja.

ZENEAKADÉMIA (VI., Liszt Ferenc tér 8.) 7-én és 8-án 19.45-től a Budapesti Fesztiválzenekar koncertje. Műsoron Dvorák, Kurt Weill, Janacek művei. Közreműködik: Annika Skoglund, vezényel: Libor Pesek.

TÁRLATOLGATÓ

ADY-EMLÉKMÚZEUM (V., Veres Pálné u. 4–6.) Ady Endre otthona.

ALBERTFALVAI HELYTÖRTÉNETI GYŰJTEMÉNY ÉS ISKOLAMÚZEUM (XI., Pentele u. 8.) Asztalosipar Albertfalván című kiállítás.

ARANY SAS PATIKAMÚZEUM (I., Tárnok u. 18.) A patika története. Gyógyszerészet a reneszánsz és a barokk korában.

ART CAFÉ (V., Vörösmarty tér 1.) Kortárs képzőművészeti alkotások bemutatója.

ARTE GALÉRIA (V., Ferenczy I. u. 14.) Válogatás Frey Krisztián (1929–1997) festőművész 1968–1975 közötti papírmunkáiból.

ART-X GALÉRIA (Budapest Hilton, I., Hess A. tér 1–3.) Neves kortárs hazai iparművészek üvegtárgyai, egyedi tervezésű ékszerei, ruhái, bőráruk, ajándéktárgyak, Zsolnay-porcelánok, rajzok, festmények, szobrok.

AULART ISKOLA-GALÉRIA (XIII., Karikás Frigyes u. 3.) A Budapesti Festő-stúdió kiállítása.

BARKÓCZI GYULA GALÉRIA (XI., Kelenhegyi lépcső 4.) Barkóczi Gyula festőművész balatoni képeinek kiállítása. A tárlat előzetes telefonbejelentés alapján látogatható (165-8729).

BARTÓK BÉLA-EMLÉKHÁZ (II., Csalán út 29.) Bartók Béla emlékszobái. Bartók Béla életútja. A Magyar Posta bélyegei Bartók Béláról. Bartók a képzőművészetben.

BÉLYEGMÚZEUM (VII., Hársfa u. 47.) Magyarország és a világ postabélyegei.

BÉKE GALÉRIA (VI., Teréz krt. 43.) Száldobágyi Sándor kiállítása.

GALÉRIÁJA (I., Úri u. 42.) Vízfestmények kiállítása.

CSEPEL GALÉRIA (XXI., Szent Imre tér 3.) Millart Csoport kiállítása. Gross Arnold kiállítása

CSODÁK PALOTÁJA INTERAKTÍV TUDOMÁNYOS JÁTSZÓHÁZ (XIII., Váci út 19.) Illúziók. Térhatású mozi, lézervízió, látszólagos valóság, vizuális varázslatok, csodakerékpár.

DOROTTYA GALÉRIA (V., Dorottya u. 8.) Péter Vladimir ötvösművész kiállítása.

DOVIN GALÉRIA (V., Galamb u. 6.) Homage à Gémes Péter II. – Vízvonal.

DUNA GALÉRIA (XIII., Pannónia u. 95.) Serényi H. Zsigmond festőművész, grafikus Constellation című kiállítása.

ELMED DUNAP'ART GALÉRIA (XIII., Újpesti rkp. 7.) Kortárs képző- és iparművészeti állandó kiállítás.

ERDŐS RENÉE-HÁZ (XVII., Báthori u. 31.) Helytörténeti gyűjtemény. Epress-gyűjtemény. Néprajzi szoba. Merzse-mocsár dioráma.

ERNST MÚZEUM (VI., Nagymező u. 8.) Váli Dezső újabb festményei. Péreli Zsuzsa kiállítása.

EVANGÉLIKUS ORSZÁGOS MÚZEUM (V., Deák tér 4.) Evangélikusság a magyar kultúrában.

FLAMENCO SZÁLLÓ MINIGALÉRIÁJA (XI., Tas vezér u. 7.) A Lajosmizsei Képzőművészeti Alkotótábor művészeinek kiállítása.

FŐRDŐS LÁSZLÓ ÖTVÖS IPARMŰVÉSZ MŰHELYGALÉRIÁJA (III., Bécsi út 81.) Egyedi ékszerek és fémtárgyak.

FŐVÁROSI GÁZMŰVEK RT. MŰVELŐDÉSI KÖZPONTJA (III., Sujtás u. 3.) Kő Pál szobrászművész és Kő Boldizsár grafikusművész kamarakiállítása.

FŐVÁROSI SZABÓ ERVIN KÖNYVTÁR (VIII., Szabó E. tér 1.) Kísérleti lakótelep – a hatvanas évek Budapestje című sajtófotó-kiállítás.

FRANCIA INTÉZET (I., Fő u. 17.) Kohn József Váradi képek – váradi emlékek, a Holnap városa – tegnap című kiállítása. Olajos György Eső című kiállítása

GLOBE SZÍNHÁZ (XIV., Városligeti krt. 1.) A Magyar Természettudományi Múzeum rovarkiállítása és a londoni Természettudományi Múzeum Óriásrovar-bemutatója.

HADTÖRTÉNETI MÚZEUM (I., Tóth Árpád sétány 40.) A kézifegyverek története. Tizenhárom nap... 1956. október 23.–november 4. Magyar Aero Múzeum, Oshawa, Ontario, Kanada. A Magyar Királyi Honvédség, 1922–1945. Katonák, várak, fegyverek (vármakett, XV. század). A hadak története Magyarországon, 896–1686. Hungaria Eliberata – a megszabadított Magyarország 1683–1718. A honi hadiipar évszázadai. A román hadsereg hadtörténeti múzeumának kiállítása.

HOPP FERENC KELET-ÁZSIAI MŰVÉSZETI MÚZEUM (VI., Andrássy út 103.) Délkelet-ázsiai buddhista művészet.

ILLÁRIUM MŰVÉSZETI GALÉRIA (VIII., Köztársaság tér 15.) Nagy Csaba képzőművész Unugduta Maguna – Az objekt darabolása című kiállítása.

IPARMŰVÉSZETI MÚZEUM (IX., Üllői út 33–37.) Művészet és mesterség. Historizmus és eklektika. Szecesszió – a XX. század hajnala

Szabó Zoltán festőművész tárlata a Lord-Major Galériában (XII., Szamos u.) a hónap végéig látogatható

sa a Zeneakadémián. 10 éves a Liszt Ferenc Emlékmúzeum.

MAGYAR ELEKTROTECHNIKAI MÚZEUM (VII., Kazinczy u. 21.) Az erősáramú elektrotechnika története.

MAGYAR KERESKEDELMI ÉS VENDÉGLÁTÓ-IPARI MÚZEUM (I., Fortuna u. 4.) Vendégváró Budapest című kiállítás. A múzeum hétfőn és kedden zárva tart.

MAGYAR NEMZETI BANK BANKJEGY- ÉS ÉRMEGYŰJTEMÉNYE (V., Szabadság tér 8.) A pénzkibocsátás Magyarországon (a kiállítás csütörtöki napokon 9–14 óráig látogatható).

MAGYAR NEMZETI GALÉRIA (Budavári Palota) Középkori és reneszánsz kőtár. Gótikus faszobrok és táblaképek. Késő gótikus szárnyas oltárok. Reneszánsz és barokk művészet. Munkácsy Mihály és Paál László művészete. XIX. és XX. századi festészet és szobrászat. Habsburg nádori kripta. Válogatás a jelenkori gyűjtemény anyagából. Szunyoghy András grafikusművész Rajziskola című könyvének eredeti anatómiai rajzait bemutató kiállítás.

MAGYAR NEMZETI MÚZEUM (VIII., Múzeum krt. 14–16.) Magyar koronázási jelvények. Magyarország története István királytól a millenniumig. Magyarország története a XX. században. József főherceg, a 12.) A magyar nép hagyományos kultúrája. Ótörök kőemberek – Kunkovács László etnofotográfus kiállítása. Birodalmak peremén – nomádok és városlakók Ázsiában és Észak-Afrikában. India – Konkoly-Thege György művészi és néprajzi fotókiállítása. Mongólia magyar szemmel – Nagy János és Szabó Csaba fotókiállítása.

ÓBUDAI HELYTÖRTÉNETI GYŰJTEMÉNY (III., Fő tér 1.) Kispolgári szecessziós enteriőr a Kőszegi-hagyatékból. Játéktörténeti kiállítás kicsiknek és nagyoknak. Békásmegyer múltja – életmód-történeti kiállítás.

ÓBUDAI PINCEGALÉRIA (III., Fő tér 1.) Herczeg László kiállítása.

ÓBUDAI TÁRSASKÖR GALÉRIA (III., Kiskorona u. 7.) Lengyel András installációja.

OPERA GALÉRIA (VI., Andrássy út 22.) Bod Éva keramikusművész karácsonyi kiállítása.

ORSZÁGOS FÖLDTANI MÚZEUM (XIV., Stefánia út 14.) Magyarország ásványkincsei. Magyarország földtörténete. Ősvilági lábnyomok. A magyar földtan története. Lechner Ödön-emlékkiállítás.

ORSZÁGOS IDEGENNYELVŰ KÖNYVTÁR KIÁLLÍTÓTERME (V., Molnár u. 11.)

ORSZÁGOS SZÉCHÉNYI KÖNYVTÁR (Budavári Palota, F épület) Megyetérképek a Széchényi Könyvtár Térképtárában (1723–1950). Pesty Frigyes emlékezete című kiállítás. Kell a jó könyv című kiállítás.

PARLAMENT GALÉRIA (V., Kossuth L. tér 9.) Korponay Margó festőművésznő kiállítása.

PETŐFI IRODALMI MÚZEUM (V., Károlyi Mihály u. 16.) Petőfi és kora. A Károlyi-palota története. Réti Zoltán akvarellkiállítása. A pénzügyminiszter reggelije című grafikai pályázat anyaga.

POSTAMÚZEUM (VI., Andrássy út 3.) Postatörténeti állandó kiállítás.

RÁKOSPALOTAI MÚZEUM (XV., Pestújhelyi út 81.) A palotai nagytemplom száz éve.

RÁTH GYÖRGY MÚZEUM (VI., Városligeti fasor 12.) Keleti műgyűjtés Magyarországon a Hopp Ferenc Kelet-ázsiai Művészeti Múzeum tükrében. Japán buddhista művészet.

RÁTKAI MÁRTON KLUB (VI., Városligeti fasor 38.) Forintos Anna festőművész kiállítása.

RÁTZ STÚDIÓGALÉRIA (VII., Madách I. u. 3.) Kortárs magyar képzőművészek műalkotásainak kiállítása. (A galéria szombaton és vasárnap zárva tart.)

RÉKAI GALÉRIA (V., Galamb u. 5.) Bukrán Edit keramikus iparművész munkái.

SCH-GALÉRIA (XII., Böszörményi út 3/D) Kortárs művészek alkotásai (Szász Endre, Deák B. Ferenc, Szegvári Péter, Radnai József, Mág Tamás), régi képek, Morvay Zsuzsa-kerámiák, ajándéktárgyak, képkeretezés.

SEMMELWEIS ORVOSTÖRTÉNETI MÚZEUM (I., Apród u. 1–3.) Képek a gyógyítás múltjából. Egészségügy a dualizmus korában.

SOROKSÁRI ÖNKORMÁNYZATI GALÉRIA (XXIII., Hősök tere 13.) Morvay László képzőművész retrospektív kiállítása.

SZANTHOFFER IMRE MŰTERME (XII., Tamási Áron u. 42.) Olajfestmények, grafikák, szobrok. A műterem előzetes telefonbejelentésre látogatható [395-5143, (88) 481-648].

SZÉPMŰVÉSZETI MÚZEUM (XIV., Dózsa György út 41.) Régi képtár. Barokk szoborgyűjtemény. XIX. századi gyűjtemény. XX. századi gyűjtemény. Egyiptomi kiállítás. Antik gyűjtemény kiállítása. Back Fülöp és a Gamhudi ásatás, 1907.

SZOBORPARKMÚZEUM (XXII., Balatoni út–Szabadkai utca sarok) A kommunista diktatúra gigantikus emlékművei.

TELEFÓNIA MÚZEUM (I., Úri u. 49.) Távközlés-történeti állandó kiállítás. Tantuszvariációk – telefonkártya-kiállítás.

TESTNEVELÉSI ÉS SPORTMÚZEUM (XIV., Dózsa Gy. út 3.) 100 éves a magyar foci. (A múzeum pénteken zárva tart.)

TM GALÉRIA (V., Fehérhajó u. 10.) Kiss Tibor festőművész kiállítása.

ÚJLIPÓTVÁROSI KLUB-GALÉRIA (XIII., Tátra u. 20/B) Szathmáry József festőművész kiállítása.

XI. KERÜLETI HELYTÖRTÉNETI KIÁLLÍTÁS (XI., Erőmű u. 4.) A kerület régészeti, építészeti, ipari és repüléstörténeti

55.) Varga Tünde kiállítása. Hegyi Csaba kiállítása.

ZÁSZLÓMÚZEUM (VIII., Szigony u. 39.) Földünk országainak címerei, zászlói, jelképei (hétfőn, pénteken és vasárnap a múzeum zárva tart).

ZVOLSZKY GALÉRIA (V., Szervita tér 2., III. em. 1.) Kortárs képzőművészeti lakásgaléria. Látogatható előzetes telefonbejelentkezéssel [118-3880, (06-20) 347-160].

ZSIDÓ MÚZEUM (VII., Dohány u. 2.) A zsidó vallás kegytárgyai. A második világháború magyar zsidótörténete. Diaszpóra (és) Művészet – átfogó képzőművészeti tárlat.

PÓDIUM

BÁLINT ZSIDÓ KÖZÖSSÉGI HÁZ (VI., Révay u. 16.) 5-én 19 órától Djerba, mint az első diaszpóra – Székely Gábor úti beszámolója. 9-én 17 órától Ez mind te vagy – Popper Péter szabálytalan lélektani tanfolyama irodalomszeretőknek. Közreműködik: Andai Katalin színművész. II. rész: „Oly korban éltem én e földön..." – régi békevilág, háborúk, holocaust, felszabadulás. 10-én 18.30-tól Gondolatok a Szentírás olvasása közben – házigazda: dr. Schöner Alfréd.

KORONA PÓDIUM (I., Dísz tér 16.) 5-én 19 órától Faludy György szerzői estje. Közreműködik: Bánffy György, Mikes Lilla.

MERLIN SZÍNHÁZ (V., Gerlóczy u. 4.) 7-én 22 órától A pincér, aki hozzászól: Fábry Sándor. 9-én 16 órától Civil mise. 19 órától Képpel és képtelenül – vendég: Lator László. 10-én 22 órától 5 éves a Criticai Lapok.

MŰCSARNOK (XIV., Hősök tere) Így s ekképp tovább – válogatás az elmúlt 40 év főiskolás diploma- és vizsgafilmjeiből: 5-én 18.30-tól Tarr Béla, Dárday István, Fehér György, András Ferenc, Lányi András, Gothár Péter, Almási Tamás munkái.

RADNÓTI MIKLÓS MŰVELŐDÉSI HÁZ (XXI., Vénusz u. 2.) 7-én 19 órától J. Hasek-Mikó: Svejk vagyok? – sörözéssel egybekötött zenés játék egy részben Mikó Istvánnal. Zongorán kísér: Szentirmai Ákos.

RÁTKAI MÁRTON KLUB (VI., Városligeti fasor 38.) 6-án 18 órától Kérés és Vallomás – a Kláris kulturális lap 1997. évi antológiájának bemutatója. Bevezetőt mond: dr. Györgypál Katalin főszerkesztő. Közreműködik: Keres Emil színművész, a Kláris című lap alkotói. Műsorvezető: Tárkány Imre szerkesztő.

ÚJPESTI KAMARASZÍNHÁZ (IV., Árpád út 66.) 9-én 15 órától A karosszékben: Antal Imre – vasárnap délutáni csevegés sok humorral. Beszélgetőtárs: Nyári István, közreműködik: Balassa Tamás.

ÚJPEST SZÍNHÁZ (IV., Tavasz u. 4.) 8-án 15 órától Alfonso Paso: Mennyből a... hulla – krimikomédia két részben. Rendező: Radó Denise.

BULI VAN

ALMÁSSY TÉRI SZABADIDŐKÖZPONT (VII., Almássy tér 6.) 5-én nosztalgia táncest. 7-én Cadillac rock 'n' roll klub. 9-én

Mácsai István festőművész

Szuromi Pál: Triptichon
Országos tárlatok szegeden
és Vásárhelyen

Művészet, 1982. január

Mácsai István festőművész

Kurucz Pál: Rezignáltan, kulturáltan

Művészet, 1983. november

MÁCSAI István festő

Pro Urbe díj 1995

MN 1995. okt. 30. 4.

pamiatkovej starostlivosti pre sídelný útvar [Eperjes]. = Pamiaty príroda, 15, 1986, 6. 204-211. ill.

451. M.Gy.K.[M. GYÖNGY Katalin]: A Belváros déli részének rendezése. Tervpályázat, 1985. = Magyar Építőművészet, 1986, 3. 16-19. ill.

452. NOVÁK László: Településnéprajz. Tanulmányok az Alföld településnéprajzához. Nagykőrös, Arany János Múzeum, 1986 270 p., ill. (Az Arany János Múzeum kismonográfiái, 5.)

453. NOVÁK László: Településrendszer-típusok az Alföldön. = Acta Musei de János Arany nominati, 4, 1986 585-596. ill.

454. PERÉNYI Imre: Néhány gondolat a magyarországi városépítés hagyatékának értékeléséhez. = Városépítés, 22, 1986, 2. 15-18. ill.

455. PERÉNYI Imre: A városszerkezet az Athéni Carta értékelésének tükrében. = Építés- Építészettudomány, 18, 1988, 1-2. 3-29.

456. PINTÉR István: Dél-Gömör településnéprajza. Debrecen, Kossuth Lajos Tudományegyetem, 1986 171 p., ill. (Gömör néprajza, 2.)

457. SCHNELLER István: A város földszintje- földszintek Budapesten. = Magyar Építőművészet, 1986, 1. 35-37. ill.

458. VOFKORI László: Településföldrajzi gondolatok Székelyudvarhelyről. Városszerkezeti és funkcionális-morfológiai kép. = Korunk, 45, 1986, 12. 931-935.

Kertművészet

459. KOMISZÁR Lajos: A fogyatkozó Városmajor. = Természet Világa, 117, 1986, 9. 417-418.

Magyarországon - 7963.

Mácsai István festőművész

Nagy Zoltán: Program és megvalósulás az ötvenes évek művészetében

Művészet, 1982. március

Mácsai István festőművész

Szuromi Pál: Díjnyertesek

Művészek, 1982. november

Mácsai István festőművész

Acsay : Mácsai István

Művészet, 1983. május

Mácsai István festőművész

Virág Ibolya: A kipróbált értékek átmentése

Művészet, 1983. július

A Vigadó Galéria meghívja Önt

MÁCSAI ISTVÁN festőművész

VÁLOGATOTT KÉPEI

című kiállítás megnyitójára,

1992. április 24-én pénteken 17 órára a Vigadó Galériába.
(Budapest V., Vigadó tér 2.)

Megnyitja

SZABÓ GYÖRGY író

A kiállítás megtekinthető: 1992 május 17-ig,
– hétfő kivitelével – naponta 10-től 18 óráig.

VIGADO GALERIA

VENEZIA · MUSEO · CORRER · PIAZZA · SA

A kilincs 40x60 cm. 1990.

Mácsai István festőművész

A π. országos tájképfestészeti biennálé Magyar tájak c. anyaga a Nemzeti Galériában látható! – A tárlat egyaránt helyet biztosít Gerzson Pál mereszen korszerű elvonatkoztatásainak és Mácsai István leíró megszállottságának.

Losonci Miklós: Hazai tájak.
Pest Megyei Hírlap, 1977. febr. 8.

Mácsai István

30 legujabb alkotását a debreceni Medgyessy teremben mutatják be májusban.

Magyar Hirlap 1976/125/6

Mácsai István, Jestő

1/a

L.: Melocco Miklós

Vekerdi László: Az értelmezés erélyei c.
bírálatának első oldala (538.v.)
Láncz S. ismertetésének végén. (537.v.)

Láncz S.: Képzőművészeti Mónika 533-537

Jelenkor, Pécs, 1977 június XX/6.

Mácsai István

Munkácsy díjas festőművész kiállítása
1976. május 27-én nyílt meg a debreceni
Medgyessy Teremben.

1922-ben született Bp.-en, a Képzőművé-
szeti Főiskolát Bernáth Aurél növendékeként
végezte el 1950-ben

Képeinek katalógusa 1976.

Mácsai István

1950-óta rendszeresen szerepel kiállításokon. Tanulmányutat tett és kiállított Európa és Amerika számos országában, városában. Művei a Magyar Nemzeti Galériában, több hazai és külföldi múzeumban, köz- és magángyűjteményben található. Kétszeres Munkácsy díjas.

– D. Fehér Zsuzsa katalógus előszava –

Képcsarnok 1976

Mácsai István, munkácsy-
díjas festőművész

MEGHÍVÓ

A KIÁLLÍTÁSI INTÉZMÉNYEK
MEGHÍVJA ÖNT

MÁCSAI ISTVÁN

MUNKÁCSY-DÍJAS FESTŐMŰVÉSZ

KIÁLLÍTÁSÁNAK MEGNYITÁSÁRA

1978. MÁRCIUS 31-ÉN, PÉNTEKEN DÉLUTÁN 5 ÓRÁRA

MEGNYITJA:

POGÁNY Ö. GÁBOR

A MAGYAR NEMZETI GALÉRIA FŐIGAZGATÓJA

BUDAPEST, MŰCSARNOK, HŐSÖK TERE

PB 2273 - FNYV 1

Mácsai István

A „Dunaparti Venusz" egy szolor-
szerű aktot ábrázol, háttcíben
az épülő királyi várral.

Brestyánszky Ilona: A formák és szinek harmóniája
Nők Lapja, 1978. május 27 - 16. lap.

Mácsai István

Kepei a modern városlakó ember leszükült mozgásterizül, nosztalgiajáról tanuskodnak.

Brestyánszky Ilona: A formák és színek harmóniája. Nők Lapja, 1978. május 27-16. lap.

Mácsai István

A posztimpresszionizmusból kiinduló Mácsai István már az 50-es évek végén kialakította a rajzos dokumentatív húségű stílust.

Brestyánszky Ilona: A formák és színek harmóniája. Nők Lapja, 1978. május 27-16. lap.

Mácsai István

Zómében az utolsó évtizedben alkotott műveit mutatta be a Műcsarnokban.

Brestyánszky Ilona: A forrnak és színek harmóniája. Nők Lapja, 1978. május 27 - 16. lap.

Mácsai István

„Leány népviseletben"
„A ajtó"
„A Ferenczi Dom"
} repro

Brestyánszky Ilona: A fonnák és színek harmóniája
Nők Lapja, 1978. május 27 - 16. lap.

Mácsai István

„Ágnes vörösben"
„Duna-parti Vénusz"
„A világ vége"
} repro

Brestyánszky Ilona: A formák és színek harmóniája.
Nők Lapja, 1978. május 27 – 16 lap.

Miácsai István

Képein alapos mesterségbeli tudással, fegyelmezetten, festői visszafogottsággal, a formák, színek tartózkodó harmóniáival küzd a zűrzavar ellen.

Brestyánszky Ilona: A formák és színek harmóniája
Nőkhapja, 1978. május 27 - 16 lap.

Mácsai István

Mácsai Bernáth Aurél tanítványa közé tartozik és ez meghatározza pályájának első szakaszát.

Sz. A.: A valóság porztos mestere.
Új Tükör, 1973. február 19 - 24. lap.

Mácsai István

Egy hónap múlva Rex Mácsai István kiállítása megnyitója. Amihez plakátjával a „Berkafolyosó" c. kép látható.

Sz. A.: A valóság pontos mestere.
Új Tükör, 1978. február 19–24. lap.

Mácsai István

Ránki György vongóra mű -
"vész portréja"
„Roncsautó a menőn".

} repro

Sz.A.: A valóság pontos mestere.
Új Tükör, 1978. felmáv 19-24. lap.

Miácsai István

„Pesti kapualj"
„Bérházfolyosó"
„Virágcsendélet"
} repro

Sz. A.: A valóság pontos mestere
Új Tükör, 1978. február 19 – 24. lap.

Mácsai István

Mácsai pontos szerkezetre törek-
szik, mérnöki en pontos ábrá-
zolásra. Az utóbbi években ké-
szült művei mind egységes ab-
bek a maguk nemében.

Sz. A.: A valóság pontos mestere.
Új Tükör, 1978. február 19 - 24. lap.

Mácsai István

Mácsai művészi egyéniségét portréi elsősorban az ábrázolás tisztaságát mutatják.

Sz. A.: A valóság pontos mestere.
Új Tükör, 1978. február 19–24. lap.

Mácsai István

Méltátás

Brestyánszky Ilona: A formák és színek harmóniája.
Nők Lapja, 1978. május 27 - 16. lap.

Mácsai István

MÁCSAI ISTVÁN FESTŐMŰVÉSZ KIÁLLÍTÁSÁT Pogány Ö. Gábor, a Magyar Nemzeti Galéria főigazgatója nyitotta meg pénteken a Műcsarnokban. bl. 30

Magyar Hirlap 1978-77-lo

Mácsai István

Bálint Endre, Bencze László, Bernáth Auréll, Deim Pál, Dienes Gábor, Dobrovits Ferenc, Duray Tibor, Fajó János, Kéri Ádám, Klimó Károly, Kokas Ignác, Lóránt János, Mácsai István, Mayer Berta, Nádler István, Nagy Sándor Zoltán, Pirk János, Schéner Mihály, Somogyi János, Sváby Lajos, Szántó Piroska, Tassy Klára, Z. Gács György művészek vettek részt a Műcsarnokban rendezett "Festészet 77" c. kiállitáson, melyről Vadas József ir:"Cáfol az egyveleg" cimmel. A kritikában szereplő alcimek figyelmeztetnek a korábban készült, -s már bemutatott-alkotásokra, ezzel is jelezve a cimben feltüntetett pontatlan 77-es évszámot.A részletes beszámoló erre többször is rátér, mint az alcimek mutatják: "Cáfolnak az évszámok","Cáfolnak a művek" "Cáfolnak a személyek", "Cáfol az élet". Élet és Irodalom, Bp. 1978. február 4. XXII.évf. 5.sz. 12. lap. Fenti c. kritikát lásd: Bencze László nevénél.

Mácsai István, festő

„Festészet '77" c. kiállítást a Műcsarnokban rendezték meg, melyen szerepel a művész 1975-ös arcképe. (említve)

Vadas József: Cáfol az egyveleg.
Élet és Irodalom, 1978. febr. 4.

Mácsai István

Darabont Tamás festőművész a miskolci Szőnyi Teremben április 6.-ig,
Mácsai István festőművész a Műcsarnokban március 31.-től,
Miháltz Pál festőművész a Csók Galériában márciu 30.-ig,
Urbán György festőművész a Kulturális Kapcsolatok Intézetének kiállitótermében március 30.-tól,
Barabás Márton festőművész a Csepel Galériában március 28.-tól,
Pásztor György festőművész a Fővárosi Művelődési Házban március 31.-től mutatja be müveit.
Reich Károly rajzkiállitása megtekinthető a miskolci Mini Galériában március 31.-től.

Élet és Irodalom, Bp. 1978. márc. 25. XXII. évf. 12.sz. 8. lap.

DÍSZPOLGÁROK

Mácsai István

Aki festői tájat lát az újlipótvárosi lakóépületekben, aki látomásvilágot teremt egy hangulattalan kapualjból és emberi sorsdrámát képes belerejteni egy eltaposott boldogtalan Coca-colás dobozba, a mi szívünkhöz közelálló költőnk és varázslónk: Mácsai István. A formákat, a színeket, a fényeket, a napszakok titkos árnyalatait nem csak megfesteni tudja mesteri fokon, hanem a lényén átszűrve érzi és érezteti is. És mintha kérdené: itt élsz és ezt mégsem látod? Olyan helyismereti iskola az ő művészete, amely mindenütt széles e világban, ahová a képei eljutnak, és számtalan ezen országok sora, érzékeny hatást gyakorol az emberi lélekre. Mintha az egyszerű és valóságos jelenségek mögé látnánk, ahol kibomlik előttünk összetettségük és bonyolultságuk, és a megfestett pillanat mögül elénk vetítődne a végtelen és beszédes idő. Mácsai István Pannónia utcai műteremlakásának magasából évtizedek óta apró részeire bontva szemléli és rakja egésszé a környezetét, amelyhez hasonlóban mi is élünk, de az ő festői tolmácsolása révén valahogy mégis egyedinek és hasonlíthatatlannak mutatkozik.

– Megnevezné-e stílusát, módszerét, amellyel életművét építi. Valahol az a megállapítás áll, hogy ön a magyar szürnaturalista festők legjobbika. Máshol azt írják: úgyszólván minden vásznán egyfajta merengő koloritba transzporálja át a megszokottabb látványok színvilágát is.

– Őszintén szólva mindig óvakodtam attól, hogy a nevén nevezzem azt az irányzatot, stílust, munkamódszert, amellyel dolgozom, mégpedig azért, mert semmi kedvem magamat beskatulyázni. Nincs annál rosszabb, mint amikor valaki beszűkíti magát és korlátokat állít önmaga köré, hiszen ki tudhatja, mit hoz a jövő. Az ember látásmódja megváltozhat az idők folyamán, lehet, hogy jobb lesz, lehet, hogy rosszabb. Ráhagyom én a művészettörténészekre, törjék ők a fejüket azon, hogy én mit hogyan csinálok.

– Ha valaki több mint hat évtizedet tölt el egy művészi pályán, nyilván az idők változásainak is a hatása alá kerül.

– Nyomatékosan szeretném hangsúlyozni, hogy sohasem ideológiailag jöttek létre a munkáim. Számomra ez alkati kérdés. Úgy dolgozom, abban a stílusban, amiben jól érzem magam, amit éppen jól tudok csinálni. Próbálkoztam fiatal koromban irányzatokhoz csapódni. Akkoriban az úgynevezett posztimpresszionizmust követtem. Nekem a főiskolán Bernáth Aurél és kortársai, Szőnyi István, Domanovszky Endre voltak a mestereim, Füst Milán tanította az irodalomtörténetet és Rabinovszky Máriusz a művészettörténetet. Mindebből következik, hogy sajátommá vált a sokféleség. Még a szocreálban is részt vettem, mert még akkor fiatal és lelkes voltam és szerettem volna érvényesülni, bejutni a művészvilágba. Megpróbálkoztam tehát a magam módszerével megoldani azt, amit mondanivalóban a szocreál megkövetelt és a sematikus irányzatból valami mást kihozni.

– Meghatározná mégis, hogy mikor következett be a magára találás korszaka, még ha nem is akarja megnevezni, milyen is az a Mácsai-stílus?

– Körülbelül 1960 óta már következetesen azt csinálom, amit a sajátomnak érzek, és amiről remélem ráismernek. Hogy mi ez? Nevezzük Pannónia utcai realizmusnak. Ezt vállalom. Persze az utcám környéke is az enyém. Most az Art 13 nevű pályázatra, amelynek kiállítása a Millenniumi XIII. Kerületi napok alkalmából lesz az Újlipótvárosi Klub-Galériában, a Pozsonyi utat festettem meg, ahogyan én látom.

– Ön, ahogyan mondani szokás, ezer szállal kötődik ehhez a kerülethez, itt talált alkotói értelemben is az otthonára. Mi az, ami ebben a kerületben a leginkább megragadja?

– 1928-ban költöztünk ide a szüleimmel és rögtön beírattak a Sziget utcai elemi iskolába. A gyerekkoromból sok-sok emléket őrzök, és ismerem azóta a kerület minden változását. De nem minden változást szeretek. Például az utcanevek rendszeres átkeresztelését. A Pannónia utca sem tarthatta meg több évtizeden át a nevét, mígnem mégis csak visszakapta. De így van ez több környező utcával is. Én még emlékszem, amikor Ügynök utca volt a Kresz Géza utca. Azt azonban nem tudnám megmagyarázni, miért lett az egykori Korál utcából Légrády Károly, majd Balzac utca. Mit csinálhatott szegény Légrády Károly, hogy eltüntették az utcatáblákról a nevét? Az Újlipótváros 3-4 év alatt, lényegében 1929 és 1936 között már az én szemem láttára épült fel. Nem is nagyon értem, hogy a nagy világgazdasági válság idején hogyan épülhetett fel ilyen gyorsan. A szomszédos Főnix-ház egy év alatt épült, pedig az akkori Európa egyik legmodernebb épülete lett.

– Az innen nem is nagyon távol eső Westend City Center a közelmúltban is alig több mint egy év alatt nőtt ki a földből. Milyen érzésekkel figyeli a Váci út közeli és távolabbi részeinek és környékének hasonlóan gyors és gyökeres átalakulását? Mintha ez nem ihletné ecsetjét a megörökítésre?

– Én inkább a közelemben megbúvó szépségeket keresem továbbra is. Nem mintha idegenkednék a kerület változásaitól. Ez a kerület objektív szemmel nézve nem szép, de én szeretem annak látni és ábrázolni. A festők úgy vannak vele, hogy ragaszkodnak számukra meghatározó tájakhoz, látványokhoz. Corot francia festő a XIX. században azt írta festő kortársának, Delacroix-nak: „Sajnos Párizsban már nem a régi, mert a montmartre-i szélmalmokat lebontják és csúf házakat építenek a helyükre. A legszörnyűbb a tetején az a fehér mészkőből épült nagy templom." És ez nem más, mint amely azóta már Párizs egyik kiemelkedő nevezetessége a Sacré Coeur. De Voltaire egy évszázaddal korábban szintén azon panaszkodott, hogy Párizs már nem a régi, hiszen a Montmarte-on a szőlőket kiirtják és helyüket beépítik.

– A réginek, a patinásnak tehát meg kell hagyni a becsületét egy modernizálódó kerületben is? Az Ön képei is azzal lopják be magukat nézőinek szívébe, hogy a már-már régi ismert városképi részletekben igyekszik feltárni és bemutatni az ismeretlent, az újat.

– Én valóban igyekszem a szükségből, hogy ez a környék az én legmeghittebb ismerősöm, erényt kovácsolni, és a kis részleteket, a detail-eket, amelyekben festőiséget vélek felfedezni, annak ellenére, hogy talán nincs is benne, megpróbálom megörökíteni. Itt ez a képem, ez a kedvencem, a Pannónia utca alkonyatkor, ez is az én ilyen felfedezésem. Különben, hogy mi a múlt, mi a jelen és mi a jövő, arra van egy példám. Most olvastam egy francia lapban egy szöveget, amely így szól: „Borzasztó, hogy ez a mai fiatalság nem tiszteli a szüleit, a vallást, csak a tánc és a szórakozás érdekli..." Mintha csak ma írták volna. Pedig tudja, hol találták? Egyiptomban, egy háromezer éves hieroglifán.

XIII. KERÜLETI HÍRNÖK
2000 JÚNIUS

getés a Budapesti Ke

kamarai kerületi tagcsoportok? • Szükség van a vezetőségét? • Mi lesz a budapesti négy és fé

zónak, amíg meg nem kapja postán a vállalkozói igazolványt, semmit nem kell tennie az egyablakos rendszerben. A másik változás az, hogy a kamarai irodák az adatszolgáltatásban, jogszabályok értelmezésében nagyon sok segítséget adnak a vállalkozónak. A vállalkozói tevékenységet az érvényes jogszabályok számos feltételhez kötik. A tanácsadás kiterjed az adózástól kezdve egészen odáig, hogy az adott tevékenységnek milyen egyéb jogszabályi feltételei vannak. A harmadik, hogy a kamara az egyes tevékenységek összes jogi feltételét összefogottan kezeli. A kamarai kerületi irodákban a vállalkozókkal való foglalkozásban gyakorlattal rendelkező önkormányzattól átkerült kollégák dolgoznak, de vannak gazdasági irányú tapasztalatokkal rendelkező munkatársaink is. Arra vonatkozóan, hogy az önkormányzatok a mostani felállásban hogyan fogják ellátni a november 1-jétől rájuk háruló feladatot, semmilyen támpontunk nincs. Ezt a feladatkört felvállaló önkormányzatoknak megfelelő jogi segédletek sorára van szükségük, olyan ismeretekre, amelyeknek gyakorlati alkalmazására időre van szükség.

Dr. Schneider Péter:

– Az átmeneti időszak is gondot fog okozni, hiszen az egyik legnagyobb problémát jelenti majd a kerületi kamarai irodák fenntartásának a finanszírozása. Az iroda legfontosabb feladatának a kerületi tagok tájékoztatását tekinti, kérdéses, hogy a vállalkozó novembertől hol kapja meg a kellő felvilágosítást a problémáit illetően.

– *A kerületi tagcsoportok szükségességét miben látják? Miért tartják fontosnak fennmaradásukat?*

Boda E. György:

– Nagyon fontosnak tartjuk a kamarán belül a kerületi kamarai szervezetek működését a közvetlen környezetünkben felmerülő különböző problémák miatt is. A kerületi szervezeteknek fontos szerepük van, hiszen a törvény által adott lehetőségeknek megfelelően képviselőink a kerületi önkormányzatok bizottságaiban részt vesznek, és azok munkája során véleményt nyilváníthatnak. Az eddigi gyakorlat azt mutatja, hogy a XIII. kerületi önkormányzat messzemenően támogatta az együttműködést. A kamara képviseletében ketten a Területfejlesztési és Környezetvédelmi Bizottságban és egy tagunk a Pénzügyi Bizottságban kapott helyet. A döntéshozatalban véleményeikre odafigyelnek, így mi is tudjuk érvényesíteni a vállalkozói rétegnek a képviseletét, illetve érdekképviseletét, a kerületi határozatokat a vállalkozói érdekek irányában alakítani.

– *Arra gondoltak, hogy az önkormányzatot jobban bevonják a kamara munkájába, hiszen most a közigazgatási jogkör átadásával kapcsolatuk még szorosabb lesz.*

Boda E. György:

– A vállalkozókat képviselő kamara és az önkormányzat között vannak nézetkülönbségek. Elképzeléseink nem min-

File Miklós, Vámos Péter, Vörös István, Boda E. György

dig egyeznek. Például, ha csak a néhány hónapja bevezetett fizetőparkolásra gondolunk nem szabad elfelejteni, hogy azokon a területeken, ahol már életbe lépett a rendelet, számtalan olyan vállalkozás működik (például egy autójavító, gumiszerelő), amely idáig is úgy dolgozott, hogy közterület-használatért pénzeket fizetett. A vállalkozó ezt a nem kis parkolási költséget nem számolhatja a szolgáltatási díjhoz. Vannak ellentétek, de úgy érzem, a kamarának elsőrendű feladata az, hogy a különböző problémákban közvetítsen és közös utat találjon a megoldáshoz. A Lehel piac ügyében a kamara pontosan a küldetéséből adódó feladatot látta el, vagyis közvetített a vállalkozók és az önkormányzat között. Sikerült elérnünk, hogy a vállalkozók és az önkormányzat képviselői leüljenek tárgyalni, és a kisebb atrocitásoktól eltekintve, végül is megoldódjon ez a kérdés.

– *Milyen tapasztalatai vannak a kerületi tagcsoportnak?*

File Miklós:

– A Fémmunkás Rt. az első helyen található a kamarai alapító tagok névsorában, és természetesen a továbbiakban is kérni fogja a tagságát. Magánemberként és a BKIK XIII. kerületi csoportjának vezetőségi tagjaként is azt tapasztaltam, hogy óriási a félreértés és a bizonytalanság a kamarai tagságot illetően. Vannak kisvállalkozók, akik

MDK

Macsalik Alfréd

Nagyváradról származik

Krónika. Pásztortüz 1921 II.r. 7o9 l.

Mácsánszky Sámuel

nyiregyházi szűrszabó

XIX. sz.

Gyöstfyszűr

138. l.

MDK

Macsánszky Sándor művezető (Nyíregyháza)

1909. Szabolcsmegyei művet állít ki (7. l.)

Elismerő oklevelet kap (19. l.)

A debreceni iparműv. kiállításról. D, 1909.

Mácsay László

Kalocsai építőmester

lásd

Pintér Imre

A. Kalocsai főszé-
kesegyház, Bp.
1942. 48. l.

Mácsay László

Nyaraló szálloda
terve, repr.

Technika 1931. 24 a. l.

Készült a József műegyetem
tervezési tanszékén
Dr. Kotsis Iván tanár-
nál

ment malade et depuis dix heures d'hier soir il ne sait plus parler. Venez donc vite et trouvez moyen d'apprendre où Monsieur garde son argent.» Elle signe: la domestique, Julie Szőcs. Puis elle jette un nouveau regard sur son maître et ajoute à sa lettre: «Pendant que j'écrivais cette lettre, il est mort. Ainsi on aurait beau le nier, Monsieur n'est plus.»

Toute la signification douloureuse de ces derniers mots dut échapper non seulement à Julie Szőcs, mais encore au destinataire Grégoire Bolyai. La postérité en entrevoit le poids tragique: mais peut-être qu'aujourd'hui encore on ne peut bien se rendre compte des proportions de la force créatrice qui s'éteignit en présence d'une simple fillette. Il n'est pas jusqu'à la *Doctrine du Salut* de Jean Bolyai, ouvrage raillé et considéré comme de la pure fantasmagorie, qui ne se trouve justifiée par l'évolution: une de ses propositions «les plus absurdes», relative à la constitution d'une langue scientifique formée avec une précision mathématique, est devenue le but final d'une tendance philosophique qui joue un grand rôle dans les discussions scientifiques de nos jours, la logistique. Près de cent ans après que Jean Bolyai en eut proclamé l'idée au milieu de l'indifférence générale, des savants jouissant d'une grande autorité se sont rendu compte qu'en vue de la libre évolution de la pensée scientifique, le besoin s'imposait d'une langue précise, composée d'un nombre déterminé de signes au

Mácsai John, építén

L: Bodon Sándor

kemle –.

Timon Kálmán: Tintelet a szücőföldnek 63

Magyar
Építőművészet Bp. 1983 83/4

MDK

Mácsai József

Bán B: A munkásmozgalom tematikája uj művészetünkben. SZ M. 1954.

53, 54 l.

MÁCSAI JUDIT

Egri Építőm. Kar. Kiáll. Bp. 1991

MÁCSAI JUDIT • Született: 1958-ban Szentesen • Iskolái: 1972–76. Radnóti Miklós Gimnázium, Szeged, 1976–82. BME Építészmérnöki Kar, 1988. Műemléki Szakmérnök BME • Munkahelyei: 1982–84. FIMÜV, Budapest, 1984-től EGERTERV • Fontosabb munkái: Füzesabony Rákóczi u.–Kárpát u. tömbbelső 1984. Eger, Széchenyi u. 40–42. felújítás, 1986. Eger, Tűzoltó tér 1. 1987. felújítás • Lakcím: 3300 Eger, Vécsei u. 16.

ORKESZTRA

Beszélgetés

az

Újlipótvárosi Klub-Galériában

1999. november 17-én, szerdán

17 órakor

Mit tud felhozni mentségére ?

Aki kérdez: **Bayer Ilona**

Aki válaszol: **Mácsai István**

festőművész

ÚJLIPÓTVÁROSI

KLUB - GALÉRIA

1136 Budapest, Tátra utca 20/b.

Szeretettel meghívjuk

Mácsai István

festőművész

Pannónia utca

című kiállítására.

A kiállítást megnyitja:

1999. november 10-én, szerdán

17 órakor

Dr. Úry Ibolya

művészettörténész

Megtekinthető: 1999. nov. 10 - nov. 26-ig

hétköznap 14-20 órakor

Cím:
Újlipótvárosi Klub-Galéria
1136 Bp., Tátra u. 20/b
/bejárat a Radnóti M.u. felől/

email:artbox13@euroweb.hu
www.home.euroweb.hu/artbox13

Mácsay László

— (Restaurálják a kalocsai főszékesegyházat.) Dr. *Möller* Károly müépitész vezetésével és a Müemlékek Országos Bizottságának ellenőrzése mellett két hónap óta folynak a kalocsai főszékesegyház tatarozási munkálatai. Gróf *Zichy* Gyula érsek támogatásával megkezdett munkálatok az Eucharisztikus Kongresszus megnyitásáig befejeződnek. *Mácsay* László kalocsai épitészmérnök és *Venczel* József pécsi vállalkozó mellett egész sereg válogatott szakmunkás gyors ütemben dolgozik a székesegyház külsején. Ezzel egyidejüleg *Borz* Jenő főiskolai tanár, szobrászmüvész Astrid érsekről farag márványszobrot, amelyet a kalocsai székesegyház falsikjába fognak elhelyezni. A székesegyház keleti oldalára néző teret parkositják s itt állitják fel Tomori érsek szobrát. A kalocsai főegyházmegyében négy uj templom épül a magyar szentév emlékezetének megörökitésére. Az egyik templom a bajaistvánmegye egyházközség hivei részére épül. A másik templom Bácsalmás nagyközség tanyaközpontjában épül, a harmadikat Jánoshalmán, a negyediket Szeremle községben épitik.

Nemzeti Ujság 1938 május 8

M.D.K

Mácsai Lajos
festő

A „Vár a képzőművészetben"
kiállításon részt vesz.

Soós Klára: „Vár a képzőművészetben"
Művészet, 1964. június - 39 kép

Mácsik Mária festő

Magyar képzőművész, 1964

ájpr. 5. I. 1. 11. – ájpr. 20. I. 2. 29–30.

O Magyarországi Művészet.

Táblakép – Női Tanulmányfej és arckép

Mácsik Mária

Magyar képzőművész, 1964

ápr. 5. I. 1. 11. – ápr. 20. I. 2. 29-30

A Magyarországi Műszlet.

Patak Jenő

Mácsik Mari festő/19.sz./müve a Kép-
zőm.Társ.jótékonycélu sorsolási ki-
állitásán a Mücsarnokban.

Fővárosi Lapok 1864.I.XII.17.12o2.o.

Patak Jenő

Mácsik Mária festő/19.sz./müvét a Müegylet megvette sorsolás céljára.

Fővárosi Lapok 1865.I.I.18.55.old.

Patak Jenő

Mácsik Mária festő/19.sz./a Müegylet kiállitásán.

Fővárosi Lapok 1864.I.évf.79.old.

Patak Jenő

Mácsik Mária festő/19.sz./a Müegylet kiállitásán.

Fővárosi Lapok 1864.I.évf.86.old.

Patak Jenő

Mácsik Mária festő/19.sz./portréi a Müegylet kiállitásán.

Fővárosi Lpok 1864.I.II.27.188.old.

Patak Jenő

Mácsik Mária festő/19.sz./művét sors-

lás céljára megvette a Müegylet.

Fővárosi Lapok 1864.I.III.25.279.old.

Festészet, X[illegible]. második f. -
Önálló t[illegible]kép - Arckép

M á c s i k Mária:
Arckép / két db /
/Kiállitva a M.o.müegylet 1864. évi kiállitásán/

M Ű V É S Z E T
XIII.évf.1914.
93.
"Mácsik Mária"

Festészet, XIX.sz.második f. - Önálló
táblakép - Egyházi festmény

M á c s i k Mária:
Mária-kép
/Kiállitva a M.o.müegylet 1864.
évi kiállitásán/

M Ű V É S Z E T
XIII.évf.1914.
93.
"Mácsik Mária"

Táblakép. Patak Jenő.

"Magánórák".Mácsik Mari müve a Képző
művészeti Társ.jótékonycélu sorsolás
kiállitsán a Mücsarnokban.

Fővárosi Lapok 1864.I.XII.17.12o2.o.

Festészet, XIX.sz.második f. - Önálló táblakép - Tanulmányfej -

M a c s i k Mária:
Női tanulmányfej
/Kiállitva a M.o. müegylet 1864. évi kiállitásán/

M Ú V É S Z E T
XIII.évf.1914.
93.
"Mácsik Mária"

Táblakép. Patak Jenő.

"Női tanulmányfő".Mácsik Mária müvét a Müegylet megvette sorsolás céljára.

Fővárosi Lapok 1865.I.I.18.5;old.

Egyesületek, XIX. sz. második fele

Magyarországi /Pesti?/ Müegylet
1864. évi kiállitása

M Ű V É S Z E T
XIII. évf. 1914.
93.
"Mácsik Mária"

Kiállitások, XIX. sz. második fele

A magyarországi müegylet 1864. évi kiállitasa

M Ű V É S Z E T
XIII. évf. 1914.
93.
"Mácsik Mária"

Patak Jenő

Táblakép.

Portrék.Mácsik Mária müvei a Müegyle
kiállitásán.

Fővárosi Lapok 1864.I.II.27.188.old.

Patak Jenő

Táblakép.

"Női tamulmányfő".Mácsik Mária müvét sorsolás céljára megvette a Müegylet.

Fővárosi Lapok 1864.I.III.25.279.old.

Patak Jenő

Táblakép.

Féfi és nő tanulmányfők/pastell/

Mácsik Mária müvei a Müegylet kiálli-

tásán.

Fővárosi Lapok 1864.I.évf.86.old.

M á c s i k Mária festő

Négy képe a M.o.müegylet 1864. évi kiállitásán

M Ű V É S Z E T
XIII.évf.1914.
93.
"Mácsik Mária"

Mácsik Mária festő
/ Női tanulmányfő és arckép /

A Magyarországi Müegylet, Magyar Képzőmüvész 1864.ápr.5.I.1.11 és ápr.2o.I.2.29-3o.

Kiállitások, XIX. sz. második fele

Mácsik Mária négy képe
/ Magyarországi müegylet
1864. évi kiállitása /

M Ű V É S Z E T
XIII. évf. 1914.
93.

Macsi Sándor (Járnágó) pedagógus

Gyulán negyedik alkalommal nyílt meg a pedagógus, alkotómühely, melynek munkájában részt vesz Hartl Éva és Macsi Sándor. – Gyulán most van először, egyébként ő is szorgalmas telepes.

Fényi András: Tájak, képek, művészek.

Pedagógusok Lapja, 1975. aug. 24.

MDK.

Mácsik Mária
(Machik)

1863. „Archép"-ét vendégműként a KT kiállítja.

MDK-A-T. - 1/108. és 114.

MDK

Mácsik Mária festőnő, Buda

Tanulmányfő, 1862
Női tanulmányfő, 1863

Szatmári Gy: Adatok 61 művész 280 művéről. Pesti Műegylet vásárlásai, 1853-63. Kézirat

Mácsai - Breznay

„Aratósztrájk 1894-ben"

A III. Magyar Képzőművészeti Kiállítás tesfmények
Magyar Nemzet, 1952. dec. 27. (Dutka Mária)

Mácsay Béla MDK

Vizparton, temp.

Mücsarnok 1943 Téli kiállitás

MÁCSAY Pál festő

1 müve

KABA Melinda: A Budapesti Történeti Muzeum évi jelentései 1981-1987. = TBM XXIV. Bp., 1991 288.p.

Das Hauptwerk der romanischen Kölner Plastik, by F.
Burlington Magazine, CXVIII, October 1976, pp. 711 – 712.
ers, by Meyer Schapiro. *The New York Review of Books*,
77, pp. 7 – 10.
in the South Transept of Worcester Cathedral', *The*
tion Conference Transactions for the year 1975, I. Medieval
rcester Cathedral, 1978, pp. 38 – 42.
rk. Courtauld Institute Illustration Archives, I,
uildings of the British Isles, Part 8, London, 1978.
Magazine, CXX, February 1978, pp. 96 – 97.
Normandy and England in the Eleventh Century',
ference on Anglo-Norman Studies, I, 1978. Edit. R. Allen
and 233 – 235.
n Canterbury at Chartham', *Archaeologia Cantiana*, XCV,

ool of Sculpture by Eric Gethyn-Jones, London and
XIV.
re, London, 1979.
British Museum, London) and *The Vikings* by J. Graham-
ndon, 1980, *Burlington Magazine*, CXXII, May 1980, pp.

ns l'Histoire de l'Architecture et du Décor Romans by Maylis
n Magazine, CXXII, April 1980, pp. 259 – 260.
es d'Art Médiéval offertes à Louis Grodecki, Paris, 1981, pp.

oot Hall, Colchester' in *Aspects of Anglo-Saxon and*
mmy, Colchester, 1981, pp. 63 – 67.
y H. M. Taylor, Cambridge, 1978. *Apollo*, CXIII, June

Marsányi Tibor

az alábbi tervpályázaton megosztott III. dijat nyert 12. számú pályaterv egyik szerzője.

A Budapesti Televizió Adóállomás és Mikrohullámú Központ fejlesztésére kiirt tervpályázat, 197o.
Magyar Ép.miv. 1971.3.sz. 2-6.l.

Macsi templom

Zoltai Lajos. Macs-
hajdan Hosszumacs
— története és
temploma. Debre-
cen Muzeum 1912.
évi jelentése
30-47 l.

A budapesti Királyi Magyar Pázmány Péter Tudományegyetem Művészettörténeti és Kereszténytörténeti Intézetében készült doktori értekezések:

1. Péter András: Árpádházi Szt. István, Szt. Imre és Szt. László a középkori művészetben. 1925. (Kézirat.)
2. Mihalik Sándor: A kassai dóm Erzsébet-oltára. 1926. (Kézirat.)
3. Stöhr Géza: Az egyházi ruhák története, különös tekintettel Magyarországra. 1926. (Kézirat.)
4. Genthon István: Magyar művészek Ausztriában a mohácsi vészig. Bp. 1927.
5. Wolf Rózsi: Gioacchino Pizzoli, a bolognai magyar-illir kollégium freskófestője. Bp. 1928.
6. Berkovits Ilona: A budapesti egyetemi könyvtár Dante-kódexe és a XIII. és XIV. századi velencei miniatura-festészet története. Bp. 1928.
7. Huszár Lajos: Körmöcbányai éremvésők és emlékérmek a XVI—XVII. században. Bp. 1929.

Az újjáépített hidak korszerűbbek és nagyobb teherbírásúak

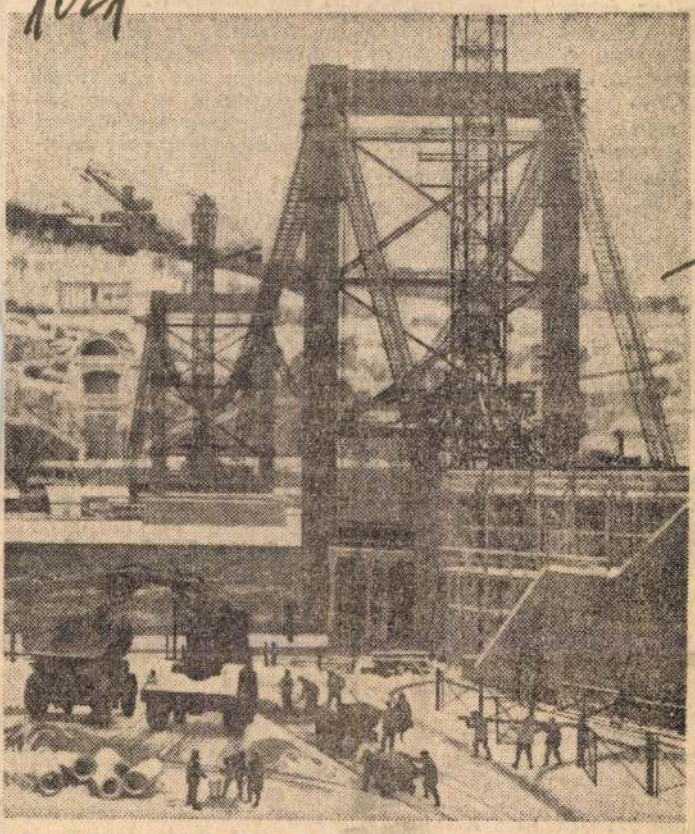

Mácsai S. hangulatos képe a szocialista képzőművészek kiállításán: »Az Erzsébet híd építése«

A Művelődési Minisztérium műszaki emlékeket nyilvántartó és gyűjtő csoportja, az Országos Műszaki Könyvtár és Dokumentációs Központtal, valamint az érdekelt szervekkel közösen kiállítást szervezett *»A magyar hídépítés fejlődése«* címmel és tartalommal. A kiállítás nem kíséri végig és nem mutatja be részleteiben a magyar hídépítés fejlődését, de rámutat mindazokra a jelentős eredményekre, amelyeket a magyar hídépítés mind hazai, mind pedig nemzetközi viszonylatban elért.

Csanádi György közlekedési és postaügyi miniszter nyitotta meg a kiállítást, amelynek során — a többi között — a következőket mondotta:

— A magyar hídépítés legnagyobb érdeme éppen az volt, hogy minden időben, még a legnehezebb gazdasági körülmények között is

megtalálta a módját annak, hogy újat alkosson.

Hidász szakembereink soha sem elégedtek meg a külföldön elért eredményeknek a hazai viszonyokra való egyszerű alkalmazásával, hanem *mindig az elméletileg szellemesebb és a kivitelezés szempontjából tökéletesebb megoldások kidolgozására törekedtek.* Ennek köszönhető, hogy a magyar hídépítés eredményei a területileg kicsiny és gazdaságilag sem erős országunk adottságai által megszabott határokon túlnőttek.

A felszabadulás után a mérhetetlen rombolás helyreállítása ezen a területen is szinte emberfeletti, de szép feladat volt. Sorra megépültek a Duna- és Tisza-hidak, évről évre szaporodott a véglegesen helyreállított kisebb és nagyobb hidak száma. *Ezek az újjáépített hidak korszerűbbek és nagyobb teherbírásúak, mint amilyenek a régi felrobbantott hidak voltak.* Az új hidak a forgalom megnövekedett igényeit is jobban kielégítik.

— Különös érdekessége ennek a kiállításnak, hogy

egybeesik az Erzsébet-híd újjáépítésének befejező szakaszával

— folytatta a miniszter. — Ez is hangsúlyozza a magyar hídépítés hagyományos eredményeinek és a jelen műszakilag fejlettebb megoldásainak állandó és szerves kapcsolatát. Az új Erzsébet-híd, amely még a réginél is karcsúbb vonalazású, lesz az első kábelhíd hazánkban. Ezenfelül ez lesz az első nagy híd a fővárosban, amelynél *a hídpálya és a híd feljáróinak kialakítása minden tekintetben figyelembe veszi a rohamosan fejlődő forgalom egyre növekvő igényeit.*

…adalmával, a munkaverseny egyéb formáival.

— A szakszer… gok — hangozta… — az értekezle… széléseken renc… lalkoztak a bi… eredményeivel, … Sajnos

nem vonatkoztatható ugyanez az üzemigazgatóság gazdasági vezetésére.

A gazdasági vezetésnek nemcsak akkor kell igényelnie a szocialista brigádok segítségét, amikor komoly nehézségek jelentkeznek, hanem a kölcsönös tájékozódás mellett *igényelnie és segítenie kell anyagi feltételekkel a szocialista brigádokat új módszerek bevezetésében, a teljesítmény növelésében.*

— Erősítenünk és tudatosítanunk kell a mozgalom tudatformáló, nevelő szerepét és mindazok számára, akik megfelelő eredményeket értek el,

az erkölcsi elismerésről és az anyagi megbecsülésről is gondoskodni kell

— fejezte be előadását *Kovács* István vezérigazgató-helyettes.

A beszámoló után élénk, tartalmas vita alakult ki. A beszámolóhoz hozzászóltak és további építő gondolatokkal kiegészítették azt: *Kiss* Imre és *Huzsvai* Gyula (Balatoni Üzemigazgatóság), *Molnár* Antal (Szabadkikötő), *Szigeti* Elemér (Folyamhajózás), *Tuzson* István és *Arnót* József (Hajójavító műhely), *Magyari* Imre (DTRT szb-titkár) és *Balázs* Imre, a Hajózási Vállalat termelési felelőse.

…iv felelősséget …den emberért

…ely címért indult, és ma is …olyó versenyben elértünk.

— A »Szocialista munka …műhelye« cím elnyeréséére in…uló mozgalomról — ismertet…e az előadó — az első tanács…ozáson még csak, mint a jö… feladatairól beszéltünk. …lost arról számolhatok be, …ogy *365 dolgozó 31 brigádja … műhelyben küzd ennek a …ímnek az elnyeréséért.*

A jó gazdasági eredmények …smertetésével párhuzamosan …konda Ödön arra is rámutatott, hogy a javítási igényeket …z iparág nem tudta mindig …egfelelően kielégíteni, első…orban a külön kiszámlázott …ödarab-javítások területén. Az …vközben jelentkezett terven …elüli igények ellátása érdeké…en egy anyagilag is ösztönzött mozgalmat indítottak, …melynek *célkitűzései azonban csak részben valósultak …eg.* A terven felül vállalt …épkocsi-nagyjavítás és …ödarab-javítás teljesítésében a *…I. sz. Autójavító Vállalat,* a *…eherautójavító Vállalat,* és a *…II. sz. Autójavító Vállalat* különösen elismerésre méltó …unkát végzett. Voltak válla-

…nak 1964. februárjában az építőipar és a mezőgazdaság … határozatai … közvetlenül

…lósítása … kap… …állítási …en ke… …resztül igényeket …támaszt az autójavítóiparral szemben is.

Az építőipar és a mezőgazdaság jellegéből adódó, lökésszerűen jelentkező javítási igények a tervezett mennyiségben, vagy összetételben jelentkező változások eseteiben nemcsak annak a munka szervezésében előidézett problémáit kell ellátni, hanem azt is, hogy *egy-egy ilyen megoldás, terven felül vállalt kötelezettség, olyan nagy célkitűzések megvalósulását segíti,*

A fő feladat… kérik a FŐ…

Mohamed elveszett hajszála körül nem volt olyan kutatás az elmúlt hetekben a muzulmán világban, mint a *Fővárosi Szállítási Vállalatnál* az a bizonyos »hajszál« után, amely a vállalatot elválasztotta attól, hogy élüzem legyen. Arról, hogy valóban nem sok hiányzott a Marx téren az újabb élüzem győzelmhez, arról *pontos számadatok is beszélnek.* Az áruszállítási bevétel teljesítésének két százalékos növelése helyett *2,7 százalék volt a tényszám,* a százezer kilométerre eső közúti balesetek 52,8-es teljesítése *46,2 százalék javulást bizonyít.* Az üzemi baleseteknél *10,9 százalék javulás mutatkozott 1963-ban,* a bázishoz viszonyítva. A kizáró feltételeket betartotta a vállalat és a *Fővárosi Tanács Közlekedési Igazgatóságának* megállapítása szerint

igen jó munkát végzett a kommunális feladatok elvégzésében.

És ez egyáltalán nem kis dolog. A nehéz, a közlekedés és áruszállítás számára sok megpróbáltatást hozó téli hónapokban *a legkisebb fennakadás sem mutatkozott az iskolák, kórházak, szociális otthonok tüzelőanyag-ellátásában. Az árvízvédelmi töltések építésén, a gátépítéseken — amelyek márciustól novemberig tartottak —, nem ritkán ötven FŐSPED—FŐTEFU-kocsi is segédkezett. A vállalat bútoros kocsiparkja nem növekedett, a lakosság mintegy 25 százalékos igénytöbbletét mégis ki tudta elégíteni a vállalat. A nyári szikvíz-, jég-, gyümölcs- és főzelékszállítás is zavartalanul folyt a zöldfehér csíkos kocsik jóvoltából. Jelentős részt vállalt magára*

Macskakő vára

lerombolták

1468-ban

lásd

Házi: Sopron város

tört. II. r. 4. köt.

IX. lap.

1464. 236, 238

240. l.

Orsz. Gyermekvédő Liga nagyszöllősi
intézetének népkvt. VII. 289

Macskakő vár

adatoka XV. sz.-
l. bol

Házi: Sopron város
tört. II. r. 3. k
427. l.

STÜHMER
STÜHMER
STÜHMER
STÜHMER
STÜHMER
STÜHMER
STÜHMER

Macskakő vára

Tomek E. Burg
Katzenstein bei Sopron.
Oedenburger Zeitung
1901. febr. 22.

kiváló eredményekkel gyarapito
zölt tanulmányaiban és munkáib
teljes fölkészültség, a kutatás
meretesség és az uj szempontol
kiváló irói stilusát és nyelv
nyokban különös érdemet jelent
nak szintén fényes bizonyitéka

Budapest, 1935. julius

—

a Római

Macskakő vára

(Katzenstein)

Sopron Eözeleben

XV. sz. csch rablóvár

ma helyét sem

ismerik –

Elpusztitottak

1. 1464-ben.

Payr Sándor:

A soproni ev. egyházkönyv tört – Sopron

1917. 21. l.

22. l.

23. l.

[illegible] minisztertől.
Budapest 5. Póstafiók 118.

53.959/1946. szám.

VII ü.o.

Müemlékek Országos

Bizottságának

Budapest

IX.Hőgyes Endre u.10.

Hivatalból.
Közszolgálati ügyben.
Díj átalányozva.

Macska József

farchai

l

Közlezrkiáll

1395. l

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni.
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 435418

Mácsik Mária

"Női tanulmányfő" c. festményét a Müegylet megvásárolta kisorsolás végett,-közli a Budapesti hirvivő c. rovat.

Családi Kör. Bp. 1864. ápr. 3. V. évf. 14. sz. 332. lap

M. D. K

MACSINSZKY asztalos

1782. Ilejce, kastély, kápolnatober-nákulumért 35,- forint

Aggházy: Barokk szobrászat... Bp. 1959.

I. 235., II. 117. l.

Macsinszky József

minaszlalos

l.

Kaposszy jegyzetek

326. l.

3823. Annibale Carracci,
Sz. Bolognában 1560 novem
15-én.

Jézus Jákob kútjánál (

Az előtérben van a ker
szamáriai asszony közeledik, k
Jézus azt mondá: „adj innom!" A M
ben és kék palástban van, ábráz
kezét keblén nyugtatja, ~~mig~~ és ba
bekötött fejű szőke asszony pe
sárga lepelt és zöld kurta szo
tanitvány jön, mig a hatodik a
kandikál. Egyikük~~nél~~ ~~vörös~~ uros ken
sé hátrább, de jobbról, a temet
csatornázott ~~törött~~ oszlop tün
városa foglalja el, hová gyerm
térben hegyek hullámzanak. Az

Vászon, méretei 76.2:

Dr. W. Martin: Galerie
pag. 12.

Vétetett az 1908. évi
alapján 4000 K-án (1807-908)

Vét. 121584-908

N° 17 pag. 12.

Macsinszky Józef

zmarzłaby

l.

Szm Egermüv

326 l.

Mácsik Mária Budán

1861. jul. – aug. kiáll. Mücgylet. Zarándoknő, olajf., 100 ft.

1862. dec. – 1863. jan. kiáll.: A magános órák, olajf.

1863. febr. – márc. kiáll.: Női tanulmányfő, olajf., 100 ft.

1863. máj. – jun. kiáll.: Archej, olajf.

1864. jan. – febr. kiáll.: Férfi tanulmányfő, ~~vízf.~~ pasztell, 40 ft. – Női tanulmányfő, pasztell, 60 ft. – Archej, olajf. – Női tanulmányfő, olajf.

1864. okt. – nov. kiáll.: Archej, olajf. – Női tanulmányfő, olajf. 30 ft. – Brüz Mária, olajf., 60 ft. – Archej, olajf.

Gyorski gazd. népkat. III. 237

MÁCSIK *(Machik) Mária*, férjezett *Krenner Józsefné*, festő, * Buda 1845 körül. Pesten a Marastoni akadémiában tanult 1857—8. A Pesti Műegylet tárlatain 1861—64-ben állított ki. Fia *Tardos Krenner Viktor*, festő és író volt.

K. Gy. II. 54 l.

Kassa.

A kettős bástyával körül
torony és a székesegyház ural
dak csatlakoznak és a külváro
le figyelmünket. A háttérbeli
irata fölül:

WAHRE CONTRAFACTVR DER ST

keretbe foglalt magyarázó szö
che der stadt és befejezés

Rm., mér. a vk. 8.3 :
Neue Ungar. & Siebenbü

140-95.

Machik Mária

Kremner József a U. Muzeum
ásványtára igazg., felesége
festőnő a régi mennyiget
szorgalmas kiállítója,
~~[illegible]~~ Fia volt Tardos
Kremner Viktor festő és
író. Az utóbbi életrajzá-
ban említve a Műcsar-
nok 1928. ősz kiáll-
katalogusában

miskolczi

Kőeszközök az avasi diluviumból

VIII. 15.

Mácsik Mária Budán

1862-63. Női tanulmányfő c. olajf. 80 fotést megvette a műegylet.
PMÉVK. 1862 re. 8. l.

1863-4. ben Női tanulmányfő c. olajf. 80 fotést megvette a műegylet.
PMÉVK. 1863 ra. 8. l.

1864-5. Női tanulmányfő c. olajf. 30 fotést megvette a műegylet
PMÉVK 1864. 8. l.

Vasmunkák, gömörmegyei remekbe kovácsolt

VIII. 45.

Machik Mária

festő növendék

1857/8 tanéban a Marcus-
tonifóle akadémiában
Karátsonyi Guido gróf
alapítványából tanít-
tatta a festészeti aka-
démiát gyámolító tár-
sulat, hol 1858. jul.
31-en a gipszintáni
krétarajzban 2 odfokú-
kitüntető oklevelet kapott

N

10–11 l

Mácsik Mária

festő

Lásd

műegyleti Katalog

1861 tól.

1917
60
57

1858
16
1842

Machik Mória

Jestvin

Lásd:

Bernwalh Mórer

Mácsik Mária

Művészet 1910. 271

– 1914. 93

Jegy

Eladás:

$ 600

Alkusz

Mácsik Mária (budai lakos) gestőnő

Kiállitott a műegylet Januar 22 én megnyilt kiállitásán s egy női tanulmányfejét megvásárolta a műegylet 100 ft ért.

Az Ország Tükre 1864. 48 l.
U. o. " " 118. l.

Mácsik Mária pestőnő

Női tanulmányfő czimű képét a műegyhet kisorsolásra megvette.

Családi kör 1864. év. 14 ik szám. 332 lap.

463
1910.

Mácsik Mária

Lásd
z
Egypt 1864. 64 l.

..... *mühely.*

yfőnökség!

v ..... hó ..... n történő kifize-

..... indokából személyesen meg nem

..... számu .....

am.

évi ..... hó .....

.....

sajátkezü aláirás és munkásszám.

Macsuk Mária

lásd Kremmer Józsefné

alatt is.

MÁCSIK MÁRIA. A magyarországi műegylet által rendezett 1864-ik évi kiállításon 62 mű, közte egy szobor, egy kőrajz és három vízfestmény volt látható. A Sürgöny 1864. évi 260. számában ezeket írja: Mácsik Mária, Budán, két arcképe, egy női tanulmányfeje és egy Mária képe mutatják, hogy a nevezett kisasszony kedvvel és szorgalommal tanulmányoz; csupán körvonalaira vagyunk bátrak azt a megjegyzést tenni, hogy elmosódottak s nincs bennök az a biztosság, mely a festékkeli rajznál megkívántatik. Azonban hisszük, sőt meg vagyunk felőle győződve, hogy a gyakorlat által ezen kezelési ügyességet könnyen magáévá teheti a különben talentummal bíró művésznő.

K. L.

Művészet 1914. 93. l.

MŰVÉSZETI
IRODALOM

küldöttnek tekintetik, kivéve, ha a mű szerzője írásban kijelenti, hogy a pályázaton résztvenni nem kíván. E kijelentés az illető művön «nem versenyez» felirattal fog feltüntettetni. Amennyiben a pályabíróság az illető kiállításon az előbbi pontban jelzett feltételeknek megfelelő és díjazásra érdemes művet nem találna, úgy, nem tévesztve szem elől az alapító szándékát, melyből az alapítvány létesítése kiindult, a zsűri a díjat más természetű és tárgyú, bármily teknikájú festészeti vagy szobrászati, de teljesen kész figurális kompoziciónak is odaítélheti, föltéve, hogy a kiszemelt mű minden kétségen felül oly szinvonalon áll, amelyet az illetékes fórumok a Szépművészeti Múzeum számára teendő vásárlásoknál szem előtt kell, hogy tartsanak. 3. Az alapító rendelkezése szerint a pályázat körébe tartozó és az Országos Magyar Képzőművészeti Társulat 1914. évi Tavaszi kiállítására elfogadott művek

Mácsik Mária

MÁCSIK MÁRIA „hazai“ festőnő 1864-ben részt vett a képzőművészeti társulat kiállításán, sőt egyik „Női tanulmányfő“ című képét a tagok számára ki is sorsolták.
—368

Művészet 1910. 271. l.

Macskássy Ákos

lakásberendező.

Elégséges eredménnyel végbiz. nyert.

Értimisk 1902/3. 48. l.

~~odónyek, római V. 186.~~

Macskássy Ákos

Cutorterverő

1899–1902

Éinnsk 1930. 86 l

perspektiva érzetetésében, de [illegible]
a terménether, a valósághoz való köze-
ledésében ~~jelentkez~~ nyilvánul meg.
Később Pozsonyba megy, s az Orosz
József által szerkentett és kiadott
Tillértárt (1834-37.) illusztrálja.
A folyóirat ismeretterjentő cikkei-
hez kénít ábrákat, archeológiai,
tájképi és portré ~~illusztrá~~ mellék-
leteket, kénint mások rajzai, kül-
földi nyomatok, rézmetszetek és
a saját rajzai után. Ezek a

Macskássy Ákos

Kereskm. min-tól 400 K
állmi segély

Értímisk 1899/1900. 39. l.

400 K. n. attól.

Értímisk. 1900/1901. 23. l.

ák Antal kir. közjegyző úr által megkezdett
ált festmények, domborművek és miniatureök
föl:

m ű t á r g y				Jegyzet
becsértéke				
egyenkint		összesen		
K	f	K	f	
37.050	—	—	—	
115	—	—	—	
4.000	—	241.165	—	
—	—	—	—	
—	—	15	—	
—	—	—	—	

Mácsik Mária

"Tanulmányfő" c. művét a Magyar Müegylet igazgatóságának választmánya -a részvényesek közötti kisorsolás végett- megvásárolta,-közli a lap "Budapesti Hirvivő" c. rovata.

Családi Kör, Bp. 1863. márc. 22.
IV. évf. 12. sz. 142. lap

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

PEDAGÓGUSOK LAPJA

1968 MÁJ 7.

Macsi Sándor

1021

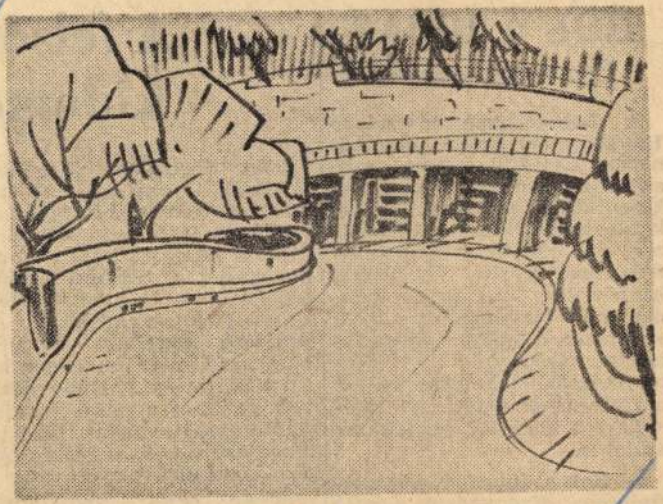

Macsi Sándor: Tihanyi részlet

HOL A HIBA?

Egy cikksorozatról

A Debrecenben megjelenő Hajdú-Bihari Napló több hónapon keresztül érdekes, sokszínű cikksorozatot közölt a középiskolai problémákról. A kezdeményezés hasznosnak bizonyult, hiszen a sorozatban megjelenő írások, vitacikkek, hozzászólások sok fontos mondanivalót tartalmaztak a közvélemény számára. Általános iskolai, középiskolai és egyetemi tanárok is bekapcsolódtak a vitába, s elmondták véleményüket a középiskolás tanulók szülei is.

A Hol a hiba? című cikk szerzője, *Krecsmáry László* például kiemeli, hogy a középiskolákba kerülő jó képességű, kitűnő, jeles vagy jó rendű fa-

A felsőo
kidolgo

Idén áprilisban, Szegeden tartották az első egyetemi nevelési konferenciát hazánkban. A tézisek legtöbbet vitatott és legfőbb kérdései között szerepeltek a magyar felsőoktatás pedagógia megteremtésével kapcsolatos elgondolások. Az Országos Egyetemi Nevelés Munkaközösség irányelvei kiemelték, hogy mielőbb össze kell gyűjteni a hazai és külföldi tapasztalatokat, ezzel is hozzájárulva a felsőoktatási pedagógia megalkotásához.

Éppen ezzel kapcsolatban érdemes felfigyelni azokra a hasznos és időszerű tapasztalatokra, amelyeket a szovjet fel-

Vas. Ujs. 1864.

TÁRHÁZ.

Egyház és iskola.

** *(Nagy miséi.)* Husvét első és második ünnepén a budavári Boldogasszony-egyházban Haydn és Mozart nagy miséit fogják előadni.

** *(A sopronyi evang. templom)* tornya, tiszta faragott kövekből már egészen fölépült, s a városnak nem kis diszére szolgál. A még fizetetlen költségek fedezésére, valamint a templomnak a torony-épités modora szerinti külső átalakitására, a konvent e hó 12-kén hozott határozata folytán, a gyülekezet saját tagjaitól 5% kamatozó s évenkinti sorsolás utján törlesztendő 16,000 ftnyi kölcsönt vesz föl. E czélra 800) ftot már aláirtak.

** *(Az erdélyi protestáns egyház)* — mint a „M. S."-nak Kolozsvárról irják — ez évben kettős emlékünnepet tart meg. Egyik a hitalapitó Kálvin halálának 300 ados évnapja. A másik helyi érdekü; t. i. 1564. april 13-án tartatott az akkori erdélyi fejedelem, János Zsigmond meghagyásából az enyedi zsinaton azon emlékezetes disputatio, mely az eddig egységes protestánsok közt végleges szakadást okozott, s melynek következtében a Luthert követők elváltak a Kalvin tanaihoz ragaszkodó többségtől. Ezen alkalommal történt az első ref. püspök választása Alexius vagy Madár Dénes személyében. Mindkét esemény emlékét közünnepély által határozta megujitani a ref. főegyházi tanács; e végre a következés rendje szerint a szék városban tartandó zsinatot Kolozsvártt fogják megtartani, s a rendezésre egy vegyes bizottságot neveztek ki. Az ünnepély napját junius 5-dikére tüzték ki.

Közintézetek, egyletek.

** *(A magyar tudományos akademia)* mathem. és természettudományi osztályainak e hó 21-ikén tartott ülésében három rendbeli székfoglaló értekezés olvastatott fel. A sort *Halász* Géza l. tag kezdte meg, ki „Az életbiztositásról orvosi szempontból" szólt. Utána *Schwarz* Gyula l. tag „Az ember-nem ugynevezett egységéről" értekezett. Végül *Poor* Imre l. tag miután az akademiának megválasztatásaért köszönetet mondott volna, mint az akademia által a nmlgu magyar. kir. helytartótanács által ajánlott inséglevesek tápereje megvizsgálására kiküldött bizottmány jegyzője, jelentést tett, mely szerint a bizottmány ama levest — melynek adagja állitólagosan 24 órára egy ember élete fenntartására elégséges — nem találja elég czélszerünek. Kubinyi Ágoston ur a nemz. muzeum igazgatója jelenti, hogy a *Duka* Tivadar hazánkfia által az akademiának küldött, de ettől a muzeumnak átengedett természettudományi és ethnographiai tárgyak, bár részben megsérülve, megérkeztek és az akademiának köszönetet szavaz. *Murmann* Ágost csillagászati müvét a birálók: Kondor Gusztáv és Vész Armin tagok kinyomatásra érdemesnek találják. *Bene* Károly az atyjától maradt villanygépet ajánlja fel az akademiának; köszönettel fogadtatik. Végül még egy érdekes ajándékról történt jelentés. *Pákh* Albert közli *László* Károly Mexikóban élő hazánkfiának a lapunk szerkesztőségéhez intézett levele kivonatát, melyben nevezett hazánkfia azon szép megemlékezése tolmácsoltatik, hogy a m. akademia palotája felbutorozásához közelebb 2—2½ tonna (80—100 köbláb) mahagonifát, mint ajándékot már utnak inditott. Az ajánlat köszönettel fogadtatott, s a további intézkedések meg fognak tétetni.

** *(A budai népszinház)* tudatja, hogy a berlini Wallner-szinházban a szinpad alatti ásatás és a gépezetekhez szükséges erősitési alapok munkálata, most érkezett távirati tudósitás szerint, előre nem számitott több időt vesz igénybe, — a miért is az „Ördög pilulái," látványos bohóság, itt még nehányszor előadatik. — A márt. 29-ére kitüzött „*Genovéva*" vigdalmű, az előkészületek és nagyobbszerü diszleti átváltozások pontos begyakorlása és a gépezet biztos sikerü müködése miatt, nehány napra elhalasztatott.

** *(A budai takarékpénztár)*, lefolyt üzletévében összesen 6200 ftot adott jótékonysági czélokra, és pedig az inség enyhitésére a helytartótanácsnak összesen 3000 ftot adott át; a karczagi, kisujszállási, madarasi, kunhegyesi és turkevei inségi bizottmányokhoz külön-külön 200 ftot küldött; Budaváros szegényei közt valláskülönbség nélkül 500 ftot osztatott ki; a pesti kenyérosztó bizottság kezébe 200, a budai levesosztó egyletbe 100 s a mária-nostrai tűzkárt vallottak részére 50 ftot juttatott. A pesti nőegyletnek 100, a budainak 100, az izraelita kórháznak 100, a kereskedelmi s gyermekkórháznak 100—100, az evang. árvaintézetnek 100 s a budai polgári ápoldának 50 ftnyi segélyt utalványozott. Ezenkivül részletfizetésben az Istvántelki mintagazdaság számára 500 s a nemz. szinház magánpénztára részére 200 ftot tett le.

** *(A váczi takarékpénztár)* aprilis 1-jén kezdi meg müködését. Az ujon alakult intézet elnöke s igazgatója Drágfy Sándor, alelnöke pedig Tragos Alajos. A 200 ftos 150 részvény 97 részvényes kezében van.

** *(Az orsz. magy. gazdasági egyesület)* földmivelési és marhatenyésztési szakosztálya f. hó 18-án tartott ülésében az osztály elnökévé gróf Károlyi Györgyöt, alelnökeivé pedig gr. Zichy Nándor, b. Wenkheim Béla és Ghyczy Ignácz urakat választá.

Közlekedés.

↗ *(A helyi csónakokkal való közlekedés)* szabályzására a város kapitánysága üdvös rendeletet bocsátott ki; igy a többek közt azt, hogy a Buda és Pest közt közlekedő csónakoknak 14 személynél többet nem szabad egyszerre szállitniok. A puttonos asszonyok két személy-számban járnak.

↗ *(A kanizsa-zágrábi vasutterv,)* melyet Vukotinovits körösmegyei főispán mutatott be Bécsben, ott jónak találtatott; e vonalat azonban addig nem fogják kiépiteni, mig a zimony-fiumei vonal tárgyában a belga bankárokkal véglegesen be nem lesznek fejezve az alkudozások.

↗ *(Az arad-szebeni vasutat)* a kormány mégis életbelépteti. Mint a „P. L." bécsi levelezője irja, befolyás al biró embereknek sikerült a kormányt rávenni, hogy az arad-szebeni, vasutvonal kiépitésére önállóan, azaz a reichsráth nélkül tegyen kisérletet. A kereskedelmi és pénzügyminiszter közt alkudozás foly, hogy az épités, ha lehet, még ezen a tavaszon megkezdessék, azon czim alatt, hogy ezáltal az inségben szenvedők is munkát kapnak. Ez azonban azt föltételezi, hogy tetemes tőkepénzeket gyorsan és olcsón szerezni sikerül, mert ha ez gyorsan nen történik, az inség talán a nyáron megszünvén, nem felelhetne meg fentebbi czimének.

↗ *(A Luczenbacher-Ruston-féle gőzhajókat)* az állomási hidakkal, bódékkal s álló hajókkal együtt a dunagőzhajózási társulat 200,000 ftou megvette. Ohajtandó, hogy e vétel által ne szenvedjenek csökkenést azon kedvezmények, melyek az eddigi verseny folytán a dunaparti városok közlekedésére nem kis előnynyel voltak összekapcsolva.

Mi ujság?

** *(Két mükedvelői előadás a nemzeti szinházban.)* E hó 21-én és 22 én ujra ünnepet ült a jótékonyság; a főrangu körök tagjai ekkor tarták mükedvelői előadásaikat a szükölködők javára. Harminczkilencz esztendővel ezelőtt, a Pesten lakó magyar főurak, majdnem hasonló inség enyhitésére német szini előadást tartottak a Beleznay telken; utódaik és rokonaik most, a korszellem sugallatát követve, édes magyar nyelvünkön szóltak sziveinkhez. Czélja mindkettőnek szent, de előttünk mégis ez utóbbi a kedvesebb. Ezuttal festői ábrákon kivül két franczia vigjátékot adtak, oly otthonossággal és könnyedséggel, mely csak müvészektől várható. A „*Hol töltsem estéimet*" czimü első vigjátékban *Gyürky-Orczy* Sarolta bárónő, *Andrássy-Kendeffy* Katinka grófné, és *Tisza* Lajos ur müködtek közre. A második vigjáték „Női könyek" alapeszméje ez: Delphine (*Csáky* Melania grófnő) arra a titokra tanitja meg barátnéját Clotildeot (*Vay* Gizella bárónő), hogy könyek által a férfiaktól mindent ki lehet erőszakolni. Az első kisérlet sikerül, Clotilde férjétől De Rieux Albert gróftól (*Kendeffy* Árpád) megnyeri a kért gyémánt függőt könyei segélyével. Megtudja ezt Chambly Prosper, Delphine férje (*Beőthy* Ákos,) egy pénzpazarló korhely, kit felesége havi dijjal lát el, s ki mindenféle hazudozással iparkodik nejétől uj meg uj előlegezéseket kicsikarni, amellett igen mulatságos alak, s gondolja, ha csak köny kell, majd sirok én is. Hanem biz ezzel megjárja, mert mikor sirni kezd, neje kineveti s a helyett a pinczért (ifj. *Károlyi* István gróf) inditja könyekre. Csak azzal nyeri vissza neje tiszteletét, mikor aztán egyszerre három párbajjal szembeszáll s férfias bátorságot árul el: akkor aztán megkapja, hogy a pénztárkulcs nála álljon. Tanuság belőle: az asszony akkor szép, ha gyönge, a férfi akkor, ha erős. Mindkét vigjátékban a szereplők leghangosabb dicsérője volt azon folytonos derült hangulat, mely az előadást mindvégig kisérte. — A vigjátékok után festői ábrázolatok következtek: „Béla választása a kard és korona között" „Bornemisza Anna egy órai uralma" s az „Il decamerone" azon jelenete, midőn hét előkelő olasz nő és három ifju odahagyja Florenczet, hol a dögvész dühöng, s a vidéken keresnek szórakozást, — Geiger, Vizkelety és Winterhalter képei után. Mindegyik ábrázolat fényes, szemkápráztató látvány volt. Résztvettek bennök: Odescalchi Anna herczegnő, Károlyi Edéné, Pejacsevich Pálné, Keglevich Béláné, Erdődy Henriette, Degenfeld Bertha, Zichy Pálné, Zichy Irma, Zichy Melania, Degenfeld Emma, Königsegg Irma grófnők, Révay Sarolta, Eötvös Ilona bárónők; Odescalchi Gyula herczeg, Festetics Leo, Keglevich Béla, Vay Alajos, Zichy Manó, Eszterházy István, Festetics Pál, Károlyi Gyula, Szapáry Imre, Károlyi István grófok, Podmaniczky Armin báró, Bohus László, Nyéky Gyula és Szőgyényi László urak. A közönség, az ötszörösen fölemelt árak daczára, megtölté a szinházat, s dörgő éljenekkel nyilvánitá tetszését, az áldozatkészséget azonban a szenvedők letörölt könyei jutalmazzák meg leginkább.

— *(László Károly,)* Mexikóban élő hazánkfia, kitől a Vasárnapi Ujság több év óta számos érdekes közleményt hozott Amerikából, legközelebb ismét egy szép tettben adta jelét életének. Egy, a V. U. szerkesztőségéhez intézett s a mult év végén kelt levélben ugyanis — melynek illető része a m. tud. akademia mult heti ülésében is felolvastatott — többi között a következő ajánlatot teszi: „Tudatni akarom önnel, hogy (fakereskedési üzletben) társam, *Nemegyei M. Bódog és én* egy pár tonna finom *mahagoni-fát* akarunk küldeni a magyar akademia palotája bebutorzásához, mint részünkről csekély adakozmányt. Időnyerés tekintetéből ezen, az akademiának ajándékul küldendő 2—2½ tonna (40—50 mázsa) vagyis 80—100 köb'áb mahagoni iránt ekkép intézkedtünk. Mi azt az első hajóval, melyet terhelünk, körülbelől ujév-nap táján New-Yorkba küldjük, s onnan Londonba, vagy Liverpoolba szállittatjuk ottani ügynökeink kezébe, hova mintegy mártiusban megérkezhetik. Ha tehát ez ajándéknak az akadémia hasznát veheti, s azt elfogadja, akkor intézkedjék tüstént annak Londonból vagy Liverpoolból Pestre szállitása iránt" stb. Az akademia ez érdekes ajánlatot szivesen és köszönettel fogadta, s teljes elismeréssel szól róla mindenki, a ki távollevő hazánkfiainak e szép megemlékezéséről értesül.

— *(A „Szinházi Látcső" megszüntetése ügyében)* e lapok mult számában közlött méltó kifakadásunkra azóta lapokban és magán-uton némi felvilágositó szózatok intéztettek hozzánk. Kitünik azokból, hogy a megszüntetés miatt legkevesebb szemrehányás illeti a volt szerkesztőt, Szerdahelyi Kálmánt, ki egy hasonczélu uj lap iránti engedélyért folyamodott, de azt ki nem eszközölhette. Midőn ezt megemlitjük, kijelentjük azt is, hogy mi e megszüntetés belső okainak kutatásába nem elegyedünk, s meddő polemiára meg épen nem vesztegethetjük szük hasábjainkat. Tény az, mit mindenki lát és bevall, hogy a kedvezően fogadott s magának már is tisztességes hatáskört biztositott kis lapnak rögtöni abban hagyása megbocsátlan hiba volt. S a hiba mielőbbi jóvátétele kivánatos és szükséges. A ki egy kissé gondolkodik fővárosi viszonyainkról, az szivesen elenged nekünk minden további hosszas okoskodást. Bármi uton, ujra fel kell egy efféle lapot támasztani!

** *(A magyarországi müegylet)* e hó 23-án tartott választmányi gyülésében következő öt olajfestvényt vett meg kisorsolás végett: Wichmann A. Drezdában: Gyermekkel játszó lányok (160 ft.) Pecz Henrik Pesten: Vén harczos (100 ft.). Mácsik Mária Budán: Női tanulmányfő (100 ft). Siebke Luiza Düsseldorfban: Márton temploma Felső-Weselben (110 ft.) Süs Gusztáv Düsseldorfban: Tyúkok (50 tallér).

** *(Bankjegy hamisitók.)* A napokban egész bankóhamisitó bandát fedeztek föl *Zsámbékon*. Mind tiz forintos bankjegyeket készitettek, s hamis gyártmányukból már többet átvittek a közforgalomba. Azért tájékozásul följegyezzük, hogy e hamis bankjegyekre *Ke* series 205,998 számmal, és *Ke* series 265,998 számmal van nyomtatva.

** *(A zürichiek részvéte a magyar szükölködők iránt.)* A helvét szövetségi műegyetemen, Zürichben tanuló *magyar ifjuság*, fölbátoritva a zürichi lakosságnak irántunk több alkalomkor nyilvánitott őszinte rokonszenve, és emberbaráti áldozatkészsége által: a zürichi szinház igazgatóságához azon kérelemmel járult, nyujtana a magyarországi szükölködők javára rendezendő szini előadással alkalmat Zürich minden rendü lakójának a részvét tettleges kimutatására. Feldmann ur, a szinház jelenlegi igazgatója, ennek folytán a mart. 12-kén előadott „Graf Waldemar" dráma fele jövedelmét e czélra felajánlotta. Az előadás megtörtént, s tiszta jövedelméből hazánk szegényeinek 244 ft. 15 kr., és két db. cs. k. arany jutott, mely összeg az ottani magyar technikusok egyletének adatván át, ezek azt b. Eötvös Józsefhez küldötték kiosztás végett.

** *(Szavalati estély, névnapi üdvözlésül.)* Sopronból tudósitanak, hogy ott e hó 18-án a képezdei ifjuság örömünnepet ült, — a közügyekben fáradhatatlan s minden szép s nemesért lángoló nt. *Pálfy* József képezdei igazgató s *Király* József tanár urak névnapi ünnepét. E nap estéjén tiszteletükre az ifjuság szavalati estélyt rendezett, mely alkalommal az intézetben egy nagyobb termet arczképeikkel diszitének föl s fényesen kivilágitottak. Megjelenésük alkalmával a képezdei zenekar fogadta őket, mely után mindketten két növendék által talpraesetten felköszöntettek; erre azután szavalatok következtek s nehány zongoradarabot is előadtak.

** *(Szigeti szintársulata Sopronban)* a szinielőadásokat jövő hóban „Szécsi Mária" vagy „Murányvár ostroma" szinmüvel nyitja meg.

** *(Egy bottosáni bojár,)* Miklós Sofiano a ki hazánkban több izben megfordult, s Szolnokon többször élvezte a magyar baratságot, most a szolnokiak inségét hallva, megemlékezésül 50 ftot küldött a szolnoki szükölködők számára.

** *(Györffy Antal szintársulata) Füleken* e hó 13-án szinielőadást rendezve, jövedelme felét, 22 ft. 70 krt. szerkesztőségünkhöz küldte be az alföldi szükölködők javára. Szép megemlékezése elismerést érdemel.

** *(A magyar ponyvairodalomra)* a Sz. István-társulat fölhivja az irók figyelmét. E részben — ugymond a társulat fölhivása, — részben oda törekszik a társulat, hogy az e nemben mérges gombaként fölmerülő kártékony terményeket megakadályozza s az elfoglalt térről leszóritsa oly művecskék kiadása által, melyeknek, minthogy egy-két fillérért a legszegényebb néposztály által is megszerezhetők, üdvös hatása kétségbevonhatlan, sőt nélkülözhetlen szükséggé vált, tekintve azon botrányosan babonás, sokszor erkölcsrontó firkákat, melyek ezer és ezer példányban árultatnak és kelnek el. Erre vonatkozólag a „M. S." megjegyzi, hogy e törekvés mindenesetre dicséretes, csak az ohajtandó még, hogy a ponyvairodalom ilyetén reformálása vallásfelekezeti különbség nélkül eszközöltessék.

** *(Az ös székely váromladékok)* legujabb időben ép oly fáradhatatlan, mint ügyes kutatóra találtak. Báró *Orbán* Balázs, kinek öt kötetben megjelent keleti utazása oly méltó figyelmet gerjesztett, *Mezey* József festőművészszel, a székely földön mintegy 100 régi várat, templomot, tájképet és népviseleti csoportozatot fényképeztek le. A nemes báró e képeket közelebb az erdélyi muzeum-egylet történeti szakosztályi ülésén bemutatá, azon terjedelmes munkájával együtt, melyhez ez érdekes képek szánva vannak. — A báró ur fáradságos utazása, mely a legmagasabb hegyekről a legmélyebb barlangokig terjedt, — mint a kolozsvári lapok irják — különös elismerésben részesült, s miután az eddig ismert várromokon kivül, a rengetekben mintegy 40 eddig irodalmilag ismeretlen várromot és várhelyet kutatott fel, s azokat felmérte, lerajzolta, lephotographirozta, mint valóságos felfedező jelenik meg régiségbuvárlatunk mezején. E felfedezés a székely ősidőkre egészen uj világot vet; mert mint tudjuk, a székely középkori institutiók a várakat nem türték, e várakról okleveleink és történészeink hallgatnak, eszerint e várak egy oly kor maradványai, melyet történelmileg nem ismerünk; s miután e várak utazóink előadása szerint oly formán voltak elhelyezve, hogy azok a székelyföldet körítő hegyek tetején, egymástól láthatólag feküdtek, azon gondolatot ébresztik fel, hogy e várak a magyarok kijötte előtt itt székelt székelyek országát védelmezék, tehát a hunnoktól itt maradt székelyősöktől épittettek.

** *(A győri régi vár)* utolsó maradványát, a dunaparti bástyákat, most rombolják le. Téglain R. G. V. M. betük és 1661 évszám látható. A betük jelentése: „Reimund Graf von Montecucoli;" a ki is 1661-ben győri várparancsnok volt, és ezen bástyákat épittette.

** *(Ásatások a saloni romok között.)* A saloni romok között, hol a régi okmányok szerint a sz. István templomban a horvát királyok hamvai pihennek, közelebbről ásatásokat szándékoznak megkezdeni.

** *(Halálozás.)* Váradi *Szabó* János, e hó 13-ikán Debreczenben, 81 éves földi pályáját bevégezte. A tudomány meleg pártolóját, a nevelés ügye hü bajnokát, a szegények jóltevőjöket vesztették benne.

— **(Adakozások.)** A Vasárnapi Ujság szerkesztőségéhez beküldetett:

Az alföldi szükölködők számára: Berzenczéből Takáts Ferencz molnármester 3 ft.

Felsőbányáról egy működedvelői szinielőadás jövedelme, beküldve Bájfalusi által 6 ft.

Fülekről Győrffy Antal szintársulatától egy, az ottani kaszinó támogatása s ellenőrködése mellett rendezett szinielőadás jövedelmének fele része, Váczy Gábor kaszinói jegyző által 22 ft. 70 kr.

Bottosánból (Moldva) ottani bojár, Sofiano Miklós, ki hazánkat minden évben meg szokta látogatni s a magyar barátságot ismeri, ott lakó hazánkfia, Hajnal Imre gyógyszerész által, 50 ft. (A szolnokiak számára.)

Bogdásáról (Barauya) az ottani ref. lelkész ujszülött leánya keresztelési ünnepélye alkalmából összejött kis társaságtól a komaebéd alatt begyült s Hetesy Dániel által beküldetett 12 ft. (A m. gazdasszonyok egyletéhez.)

Székes-fehérvárról egy névtelen 2 ft.

A mai közléssel együtt az *alföldi szükölködők* számára a Vas. Ujsághoz eddig beküldetett összesen **2049 ft. 20 kr.** és 52 darab arany.

Nemzeti szinház.

Péntek, márt. 18. „*Tausig Károly hangversenye*," Murska Ilma közreműködésével. Ezt megelőzte „*A fehér hajszál.*" Vigj. 1 felv. Irta Feuillet Octave.

Szombat, márt. 19. „*Az álarczosbál.*" Opera 5 felv. Zenéje Verditől.

Vasárnap, márt. 20. A szinház zárva volt.

Hétfő, márt. 21. „*Mükedvelői előadás.*"

Kedd, márt. 22. Ugyanaz.

Márt. 23-tól kezdve 28-ig az ünnepek miatt nem volt előadás.

Budai népszinház.

Márt. 18. „*Egérfogó.*" Pálya-népszinmű 3 szakaszban.

Márt. 19. „*Az ördög pilulái.*" Nagy bohózat 3 felv.

Márt. 20—28. A szinház zárva volt.

Szerkesztői mondanivaló.

7108. **H.-M.-Vásárhely.** r. l. Örvendünk, hogy kivánatát azonnal teljesithettük. A megjelölt könyveket megrendeltük, s ott tüstént utnak inditották. Bár már elébb tehettünk volna hasonló szivességet.

7109. **Lippa.** Dr. Sz. Köszönettel vettük a küldeményt. A régibb iránt intézkedtünk, hogy az ott jelenhessék meg, a hol ön kivánja. A legközelebbi napokban ez már meg is fog történni.

7110. **Borsa.** B. S. A „terjedelmesség" csak a netaláni folytatásra vonatkozott. Magát a beküldött czikket e vád nem illeti, s ennélfogva semmi kifogásunk nincs. (Különben több izben kijelentettük, hogy beküldött czikkek visszaküldésével nem foglalkozhatunk, s kérnünk kell mindenkit, hogy ha kéziratának birása közelebbről érdekli, annak másolatáról gondoskodjék, mielőtt hozzánk beküldené.

7111. **Rákócziné.** Van ebben és a korábbiakban némi nyoma részint a feltalálási, részint az utánzói tehetségnek, de egészben véve a napvilágot még nem állthatják ki. Egy-egy jól kigondolt eszme mellett sokszor kellemetlenül érint még egy-egy nyelvtani szörny s más egyéb külső hanyagság.

7113. **Élesd.** M. G. Fel fogjuk szólitani a „Magyar Képzőművész" szerkesztőségét, hogy ily kedves türelmetlenségü előfizetőre legyen gondja, s a tudnivalókat önnek egyenesen küldje meg. — A fölfedezésnek örvendünk s adandó alkalommal hasznát veszszük.

7113. **Szabadszállás.** Nem a „financzia" jön itt tekintetbe, hanem a „hosszuság." Hol vegyük a tért az ily Szent-Iván énekéhez? Különben szóval többet. Addig is köszönet.

— **Felhivás.** Északamerikában a mult év május 6-án a williamsburgi csatában kapott sebei következtében elhalt *Grechenek György* honfitársunk Magyarországban élő rokonait felkérjük, hogy egy reájok nézve fontos tudósitás átvételére a Vasárnapi Ujság szerkesztőjénél jelentkezzenek, vagy hollétüket tudtára adják.

SAKKJÁTÉK.

222. sz. feladvány. — Szalay Sándortól (Körös-Ladányban).

Sötét.

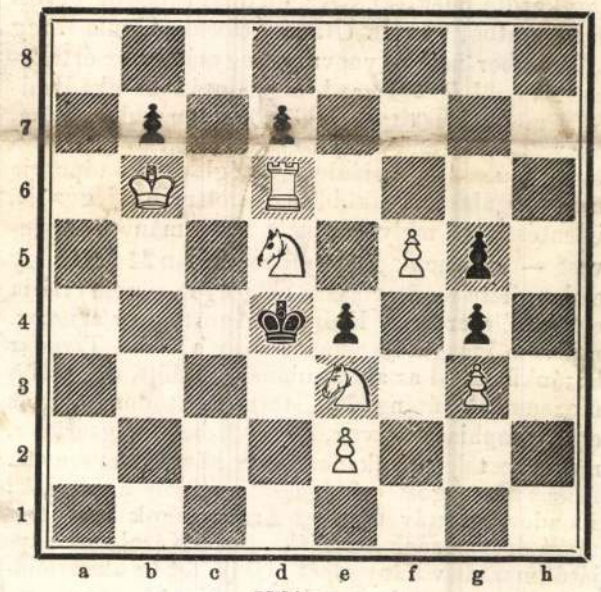

Világos.

Világos indul, s 3-ik lépésre matot mond.

A 217-dik számu feladvány megfejtése.

(Vész J. A. tanártól Budán.)

Világos.	Sötét.	Világos. A)	Sötét.
1. d2—d3	Hb2—d3:A)	1.	Bc7—d7
2. Vf4—c4†	Kd5—c4:	2. Vf4—e4†	Kd5—d6
3. Fd7—e6‡mat.		3. Fe1—g3‡mat.	

Helyesen fejtették meg: *Veszprémben*: Fülöp József. *Pécsett*: Rittkay János. — *Mooron*: Radványi Vilmos. — *Budán*: Medgyesi Ödön. — *Bajmakon*: Weisz Fülöp. — *Debreczenben*: Zagyva Imre. — Sperber F. — *Nagy-Váradon*: Pál Rezső. — *Eperjesen*: Brósz Károly. — *Pesten*: Cselkó György. — *Verbőczön*: Nagyidai Ferencz.

HETI NAPTÁR.

Hó- és hetinap	Katholikus és Protestáns naptár		Görög-orosz naptár	Izraeliták naptára	⊙ Nap- hossza	kél	nyug	☾ Hold- hossza	kél	nyug
Mártius—April			Mártius (ó)	W. Adar	fok vl.	ó. p.	ó. p.	fok vl.	ó. p.	ó. p.
27	**Vasár**	**B Husvétvas.**	**B Husvétv.**	**15 D 2** Agapius	19	7 3	5 51	6 22	233 40	11 3	7 31
28	**Hétfő**	**Husvéthétfő**	**Husvéthétf.**	16 Sabinus	20	8 3	5 49	6 23	246 47	* *	8 13
29	Kedd	Eustáz, Jónás	Jónás	**17 Elek**	21	9 2	5 47	6 24	260 9	0 3	9 4
30	Szerda	Angyalka	Angyalka	18 Cyril	22	10 1	5 45	6 26	273 48	0 59	10 3
31	Csöt.	Benj. Kornelia	Béni	19 Chrysanth	23	11 0	5 42	6 28	287 44	1 46	11 11
1	Pént.	Hugo püsp.	Hugo	20 Joh. Ser.	24 **(és Hah.**	11 59	5 40	6 30	301 55	2 28	0 24
2	Szomb	Paul. Ferencz	Paul. Fer.	21 Jakab p.	**25 Sabb. P.**	12 58	5 38	6 31	316 25	3 6	1 39

Hold változásai: ☾ Utoisó negyed másod izben szerdán 30-án éjjeli 11 óra 56 perczkor.

TARTALOM.

Radó Lajos (arczkép). *Sz. S.* — A világ baja. *Madách Imre.* — A Tisza bölcsője (folyt.). *P. Szathmáry K.* — Egy év egy behódolt város történetéből (vége). *Szilágyi Sándor.* — A tornai kastély (képpel). — Magyar huszárok Schleswig-Holsteinban (képpel). — Napraforgó-termesztés. *Zichermann J.* — Egyveleg. — **Tárház**: Egyház és iskola. — Közintézetek, egyletek. — Közlekedés. — Mi ujság? Nemzeti szinház. — Budai népszinház. — Szerkesztői mondanivaló. — Sakkjáték. — Heti naptár.

Felelős szerkesztő **Pákh Albert.** (Lak. magyar-utcza 1. sz.)

Kiadó-tulajdonos **Heckenast Gusztáv.** — Nyomtatja **Landerer és Heckenast**, egyetem-utcza 4. szám alatt Pesten, 1864.

MDK

dr. Macskásy Árpád, [épülén!]

Az emlékérem I. f.-t kapta.

–: Kiontották az idei Alpár Ignác emlékérmeket

12

Népszabadság, Bp. 1969. jún. 8.

M.D.K.

Maoskássy -család, kerámiagyártul.

A görgény-szent imre-i kőedénygyár tulajdonosai. Röss/Rössl/ volt a gyárvezető-készitményeik sárgás szinüek voltak. 197.o.

Mihalik Sándor: A körmöcbányai Kőedénygyár kezdő korszaka. 189.o.

Folia Archaeologica. X. 1958. Bp. Képzőmüv. Alap Kiadóváll. Bp. 1958

A Bánfa
e. IV. száz
nevű törzsei
Scarbancia
történelem
A mult
mai Sopron
képező 478
38 kataszter
kosság ma
A napf
rejtő sírhalr
jéből valók
ban mutatjá
hogy változ

az urna és egetetlen temetkezés-

neveit s hogy a maga idejében Pannonia Prima fontos és nagyforgalmú városa volt, azt kiterjedt úthálózatából sejthetjük. Ugyanis a régi térképek tanusága szerint a Poetovio (Pettau) felől jövő dél-északi római főútvonal, Halicanumon, (Alsólendva) Sallen, (Zalalövő) és Savarián keresztül nyílegyenes irányban haladt Scarbantiának, itt pedig három ágra oszlott. Az egyik ág a Fertő mellékén Carnuntumnak tartott. A másik Mutonon (Kismarton) át Vindobonába. A harmadik előbb elkerült a már Noricumban fekvő Aquae-ba (Baden) s onnan kanyarodott föl Vindobonába.

Római-kori maradványai leginkább a város rendezése, fejlesztése alkalmával előfordult munkálatoknál kerültek elő. Legértékesebbek ezek között azok az óriási méretü, művészi kézre valló szobortöredékek, melyek a városháza telkén, a mai földszintnél négy méterrel mélyebben fekvő egykori palota mozaikpadlóján, tűztől erősen megrongálva feküdtek és azt látszanak igazolni, hogy a palota a quádok ismert berörése alkalmával pusztult el.

E korszak egyik, még pedig főleg az előkelőbbek részére fönntartott temetője a Győr-sopron-ebenfurthi vasút sínpárja és a régi Várkerület közti térségen, a mai Deák-téren volt. Ugyanis innen kerültek ki a leggazdagabb római sírleletek, feliratos kövek, áldozati oltármaradványok, sírmécsesek, domborműves, terra sigilláta edénykék, különböző arany, ezüst, bronz tárgyak, könnycsepp üvegcsék, olajtartók, amphorák, urnák, kőkoporsók, stb.

A Deák-térrel párhuzamos Csengeri-uccában folytatott ásatások alkalmával, egy kőládából napényre került a földkerekség egyik leggazdagabb faragott borostyánkő gyüjteménye. É- szerencsés lelője a vizes hu-

M.D.K.

Macskássy

Plakátrajza "Ejnye, nincs a háznál VIM" felirattal.

Szinház, Bp. 1946. jan. 15-21. II. évf.
3. sz. 30. lap

. . .

M.D.K.

Macskássy

Plakátrajza a Franck-kávé reklamirozására.

Szinházi Magazin, Bp. 1943. május 26-juni 1.
VI. évf. 23. sz. 45. lap

M.D.K.

Macskássy

Plakátrajza-"Főzzük igy:..." cimmel-a Franck cikória kávé reklamirozására.

Film Szinház Irodalom, Bp. 1943. juni 11-17. VI. évf. 24. sz.

M.D.K.

Macskássy

Plakátrajza "Standard Rádió" cimmel

Szinházi Magazin, Bp. 1941. aug. 27.-szept.2.
IV. évf. 36. sz. 43. lap

M.D.K.

Macskássy

Plakátrajza az "Xitic puder" reklamirozására.

Szinházi Magazin, Bp. 1943. január 13-19.
VI. évf. cimlap belső felén.

M.D.K.

Macskássy

Plakátrajza a Diana fogkrém reklamirozására.

Szinházi Élet. Bp. 1935. okt. 2o-26. XXV. évf. 43. sz. hirdetési oldalakon.

Macskássy [, grafikus] MD4

Játékokat propagáló plakátja jó.

– tim – : Plakátja válogatja 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1960. dec. 18.

Macskássy Dezső (?)

M.D.K.

Macskássy

A magyar plakátmüvészet legjobb képviselői között szerepel a müvész neve Konecsni, Molnár C., Gebhardt-Gönczi, Szücs Pál és Mallász neve mellett Bauer Jenő cikkében, ahol összehasonlitja a korábbi /a 20-as évek/ és a későbbi /az 1935 év körüli/ müvészi felfogást; az előbbiek leegyszerüsitett formáival a szemben az utóbbi költőibb és festőibb felfogást.

Bauer Jenő: A nagyváros kulisszái.
Szinház és Mozi, Bp. 1949. junius 8. II. évf.
23. sz. 10-11. l.

M.D.K.

Macskássy

Plakátrajza "Ajándékozz szivart- cigarettát" cimmel.

- - -

Reklámrajza "Standard Rádió" "Kellemes Karácsony" cimmel.

- - -

Szinházi Magazin, Bp. 1941. dec. 17-23. IV. évf. 52. sz. 2. lap
6. "

M.D.K.

Macskássy

Plakátrajza "Miért csak az arc?" címmel
a Vasenol testápoló puder raklamirozására.

Film Szinház Irodalom, Bp. 1944. febr. 17-23.
VII. évf. 8. sz.

M.D.K.

Macskássy

Plakátrajza "Monori Mag" cimmel.

Film Szinház Irodalom, Bp. 1940. márc. 22-28.
III. évf. 12. sz. 31. lap

M.D.K.

Macskássy

Plakátrajza szépségápolási cikkek reklamirozá-
sára.

Film Szinház Irodalom, Bp. 1941 márc. 7-13.
IV. évf. 10. sz.

M.D.K.

Macskássy

Szines plakátrajza "EXOTIC" cimmel.

Szinházi Magazin, Bp. 1941. febr. 26.-márc.4.
IV. évf. 10. sz. cimlap belsőoldalán.

.J.G.

M.D.K.

Macskássy

Plkaátrajza "Fogkő ellen Kalodont" feliratal.

Szinházi Magazin, Bp. 1943. okt. 13-19. VI. évf. 43. sz. 1. lap

M.D.K.

Macskássy

Plakátrajza "Nikotex" cimmel

Szinházi Élet. Bp. 1934. juni 8-14. XXIV. évf. 29. sz. a lap elején megjelenő hárdetések között.

M.D.K.

Macskássy

Plakátrajz a Diana fogkrém reklamirozására.

Szinházi Élet. Bp. 1934. febr. 11-17. XXIV. évf. 8. sz. hátsó boritólapján.

. . .

MDK

Macskássy

(plakátjai szerepeltek a III. magyar plakátkiállításon.) (más adat nincs.)

Fábián Zoltán: Plakátművészetünkről. Magyar Ifjúság, Bp. 1958. 17. sz. [4. l.]

MDK

Macskássy

reklámgrafikai munkák.

Rosner K: A milanói Triennale. Magy. Iparművészet,
1933. 94 l.

M.D.K.

Macskássy

Plakátrajza "Pátria kávépótló" cimmel.

Szinházi Magazin, Bp. 1944. márc. 8-14. VII. évf. 12. sz. 47. lap

M.D.K.

Macskássy

Plakátrajza "Őfelsége a gyermek - Baba bőrét Vasenol védi" cimmel.

Szinházi Magazin, Bp. 1944. febr. 16-22. VII. évf. 9. sz. 51. lap.

...

MACSKÁSSY GYULA

Dizseri : Kockáról kockára, a magyar animáció krónikája

1948 - 1998

11. o.

...as being as naturally true as the landscape in which they stand. These are the monument's sustaining illusions, the principles of its seeming longevity and power. But it is just this seeming naturalization of national myths that also disturbs contemporary critics of the monument. For as several generations of artists—modern and postmodern alike—have made scathingly clear, neither the monument nor its meaning is really everlasting. Both a monument and its significance are constructed in particular times and places, contingent on the political, historical, and aesthetic realities of the moment.

The late German historian Martin Broszat, for example, suggested that in their references to history, monuments may not remember events so much as bury them altogether beneath layers of national myths and explanations. As cultural reifications, in this view, monuments reduce or, in Broszat's word, "warsen" historical understanding as much as they generate it (Broszat 1990, 295). In another vein, art historian Rosalind Krauss finds that the modernist period produces monuments unable to refer to anything beyond themselves as pure marker or base. After Krauss, critics have asked whether an abstract, self-referential monument can ever commemorate events outside of itself, or whether it only motions endlessly to its own gesture to the past, a commemoration of its essence as dislocated sign (Krauss 1988, 280).

Still others have argued that rather than preserving public memory, the monument displaces it altogether, supplanting a community's memory work

Mocskászy ~~György~~ Gyula - Vármon György

1, 2, 3. c. rajzfilmet Cannes-ban bemutatják

Négyszava, 1964, ápr. 23, kedd

Macskássy Gyula

1950-a Pannonia Filmstúdióban dolgozik, írja, tervezi és rendezi rajzfilmeit. Sok nemzetközi fesztivalon nyert díjat. Balázs Béla-díjas (1961) Érdemes művész (1965) Főbb filmei: Erdei sportversenyt (1954). Ki kicsoda? Életrajzi lexikon. /Fonó Györgyné, Kis Tamás/ Bpest, 1969.

342 f

Macskássy Gyula

(1912) – rajzfilm-rendező. Bortnyik Sándor grafikai iskolájában tanul. Reklámgrafikusként kezdi pályáját, munkássága során művészi igényű reklámfilmeket is készít.

Ki kicsoda? Életrajzi lexikon. / Fonó György né, Kis Tamás / B pest, 1969. 1-617 l 342 l.

M.D.K.

Macskássy Gyula és Várnai György

A Cannes-i Nemzetközi Filmfesztivál 1961 évi rövidfilm versenyém a "Párbaj" c. rajzfilm alkotásukkal a zsüri különdiját nyerték.
A Párbaj c. rajzfilm egyik jelenete a szöveg melletti képen szerepel.

A Cannes-i Festivál nyertesei 1961 évben cimmel Amint a napi sajtó - kezdetü közlemény hiradása Film Szinház Muzsika. Bp. 1961 május 26. V. évf. 21. sz. 3. l.

Macskássy Gyula

Két bors ökröcske (1956), Ceruza és radír (1960), Párbaj (1960), 1, 2, 3 ... (1964) Romantikus történet (1966), Kis ember – nagy város (1967).

Ki kicsoda? Életrajzi lexikon. (Fonó Györgyné, Kis Tamás), Szp. 1969. 1-617

3421.

Macskássy Gyula és Várnay György

"A fegyver" c. rajzfilmért Kategoria Dijjal tüntette ki a két müvészt a XIII. miskolci filmfesztiválzsürije.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1972. május 2o.
XVI. évf. 21. sz. 2. lap.

MOK

Macskássy Gyula (rajzfilm-rendező)

Az ő és Várnai György: Párbaj c. rajzfilmjének ítélték a zsűri külön-díját az 1961. évi cannes-i nemzet-közi filmfesztiválon.

Szovjet film nyerte a „legjobb rendezés" díját Cannes-ban.

Ország-Világ, Bp. 1961. 21. sz. (6. l.)

Macskássy Gyula

Várnai Györggyel közösen készitett "Siker" c. filmjükkel az 1972. évi Krakkói Nemzetközi Rövidfilm Fesztiválon elismerő oklevelet nyertek.
Csik István: "Krakkó 1972." c. beszámolója a fesztiválról.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1972. juli. 1.
XVI. évf. 27. sz. 13. lap.

Macrássy Gyula

neve ~~szerepel~~ emlitve,müve szerepel a "Száz politikai Plakát" c.kiállitáson a Szépmüvészeti Muzeumban

Magyar Nemzet 1973 november 1o 4.old.

Macskássy Gyula

„Szár politikai plakát" c. a Szépmű-
vészeti Múzeumban rendezett kiállí-
táson szerepel műve, a háromévés terv
teljesítésére mozgasító munkája.
(említve)

Népszava, 1973. nov. 7.

MACSKASSY GYULA , festo

1933-ban Rudnay ot is elküldte Sóstóra,de nem mehetett igy ment helyette Füstös Zoltan.Macskassynak rajzfilmjei:a"Gusztav", "Mézga csalad",. 28.old

DIENES ISTVÁN: Művésztelep a nyiregyházi Sóstófürdőn 1931-34. 25.old

Szabolcs-Szatmári Szemle, 1970. V. 4.sz.

Macskássy Gyula

A hároméves terv teljesítésére mozgósító plakátja részt vett a Szépművészeti Múzeumban rendezett „Száz politikai plakát" c. kiállításon.

Népszava, 1973. nov. 7. 101. évf. 261 sz. 6 p.

Macskásy Gyula

A Szépművészeti Múzeumban rendezett politikai plakátkiállításon szerepel plakátja, mely a 3 éves tervet hirdeti. (emlőtve)

Kádár Márta: Száz politikai plakát, Fejérmegyei Hírlap, 1973, nov. 18.

Macskássy Gyula.
grafikus

Macskássy Gyula a Főiskolán
Bereny Róbert és Domanyk Sán-
dor tanítványa volt.

Pogány Gábor. Macskássy Gyula emlékére.
Művészet, 1972. március - 25 oldal

Macskássy
grafikus

A művész plakátjai a Magyar
Nemzeti Galéria gyűjtemény
találhatók.

P. Brestyánszky Ilona: Az utca művészete...
Művészet, 1974. junius – 4 lap.

Macskássy
grafikus

Az 1920-as évek alatt is mert volt a plakátokon a „Macskássy-Fejes" szignó.

B.J.: Ötven politikai plakát.
MŰVÉSZET, 1973.január - 44.oldal

Macskássy Gyula

grafikus

Macskássy Gyuláról írjak hogy „Ő volt sokáig a magyar rajzfilm". Nevéhez fűződik „A kis hakas gyémánt félkrajcárja" és a „Két bors ökröcske" is.

Solymár István: Macskássy Gyula emlékére.
Műrészet, 1972. március – 25 oldal.

Macskássy Gyula
grafikus

1970-1971-ben készült a kilenc
fetenből álló Ember és ember cimű
sorozata, amelyek szatiszkus jellegű
mű.

Pogány G. Gábor: Macskássy Gyula emlékére.
Művészet, 1972 március - 25 oldal

Macskássy Gyula

Grafikus

A kis kakas gyémánt félkrajcárja és a két bors öhröcske óta Cannes-ban éppúgy mint bárhol Macskássy Gyula jelentette a magyar rajzfilmet.

Pogány Ö. Gábor: Macskássy Gyula emlékére. Művészet, 1972. március – 25 oldal.

Macskássy Gyula

grafikus

Macskássy Gyula megkapta a Balázs Béla díjat, az Érdemes Művész kitüntetést, a különböző fesztivál díjakat. Ohlevelek, Unesco megbízatás décsenk művészetét.

Pogány Ö. Gábor: Macskássy Gyula emlékére. Művészet, 1972. március – 25 oldal.

Macskássy Gyula
grafikus

1950-1951-ben készítette munka
társaival A beskakas gyémánt
félkrajcárját. Ötven magyar rajz-
filmet alkotott.

Pogány Ö. Gábor: Macskássy Gyula emlékére.
Művészet, 1972. március - 25 oldal

Macskássy Gyula
grafikus

Az „Ohoslány" cimü filmjet 1955-ben
készítette. 1958-ban született „A telhe-
tetten mérhecske" cimü alkotása.
1960-ból Vaniai Györggyel együtt dolgozott.

Pogány Ö. Gábor: Macskássy Gyula emlékére.
Művészet, 1972. március - 25 oldal

Macskassy Gyula
grafikus

Az elmult évtizedben gyerekeknek készult
a Peti sorozat, a Tiz deka halhatatlanság,
on Ember és glóbusz, a Nagy ember

Pozgány Ö. Gábor: Macskassy Gyula emlékére,
Művészet, 1972. március - 25 oldal

Macskássy Gyula
grafikus

A háború és béke problémakörének
tartozik a „Cenzura és radír", „Par-
baj 1960". Ez a rajzfelmi második
korszaka, elkor vált „felnőtté" az
új művészeti ág.

Pogány Ö. Gábor: Macskássy Gyula emlékére.
Művészet, 1972. március - 25 oldal

Macskássy Gyula

Graphus

Macskássy Gyula nevéhez egy új mű-
vészeti ág megszületése fűződik. 1931
óta száz számra készítette a reklám
felvéseket

Pogány Ö. Gábor: Macskássy Gyula nevéhez.
Művészet, 1972. március - 25 oldal

Macskássy Gyula, [grafikus]
szigetikus rendező

Eredetileg grafikus volt.
Meghalt 59 éves korában 71. okt. 29-én.

– : Meghalt Macskássy Gyula

2.

ESTI HIRLAP, Bn. 1971. okt. 30.

Macskássy Gyula
Grafikus

A magyar rajzfilm létrehozásában az első kísérletektől kezdve részt vett Kassowitz Felixszel és Halász Jenővel

Pogány Ö. Gábor: Macskássy Gyula emlékére.
Művészet, 1972. május - 25 oldal

Macskássy Gyula
grafikus

1946-ból a magyar film gyártásban dolgozott. 1950 ból a Pannonia Film stúdióban működött. Tereket különféle külföldi és harai díjat nyert el.

Pogány Ö. Gábor: Macskássy Gyula emlékére, Művészet, 1972. március - 25 oldal

Macskássy Gyula [grafikus]

A család köszöne te a részvét nyilvá-
nítóknak.

— : Köszönet nyilvánítás 11.

Népszabadság, Bp. 1971. nov. 10.

27
+1

Mackeássy Gyula, [grafikus]

A farkasréti temetőben

↓

— : Elbúcsúztatták Mackeássy Gyula
film rendezőt

21.

Népszabadság, Bp. 1971. nov. 4.

Macskássy Gyula. [grafikus]

Váznai György-gyel közösen

készített egy folytatásos tv-

filmet gyermekek részére.

(Egyik utolsó műve.)

— : Frakk a macskák réme 8.

Népszabadság, Bp. 1971. dec. 14.

Macskássy Gyula [grafikus]

Nov. 6-án lesz búcsúztatása
a Farkasréti temetőben.
(A elhúnyt reklám grafikusként
kezdte pályáját.)

— : Hír

8.

Népszabadság, Bp. 1971. nov. 3.

Macskássy Gyula

érdemes művész, Balázs Béla díjas
rajzfilmrendező

Nemvasztás előtti bácsuztatása
november 6-án lesz a Farkasréti temetőben

Magyar Nemzet 1971 november 2
4. old.

Macskássy Gyula

október 29-én meghalt

Magyar Nemzet 1971 október 30
4. old.

Macskássy Gyula, [grafikus]

„Macskássy Gyula reklám grafikusként kezdte művészi pályáját."

←: Meghalt Macskássy Gyula filmrendező

8.

Népszabadság, Bp. 1971. okt. 31.

Macskássy Gyula, [grafikus]

A nemrég elhúnyt rajzfilmrendező Vámai György grafikussal együtt készítette Az öreg c. színes rajzfilmet.

— : Üdvözlünk, holdkőret !

2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1971. dec. 4.

Macskássy Gyula gr

1949-es plakát

-> Sugár Andor
MŰVÉSZET 1985/7/3

mdk.

Macskássy Gyula és Foki Ottó grafikusok közösmunkája

az „ötletes jól megoldott" naptártervo

Ábra a 25. old. Transelektro

Lengyel Lajos: Külkereskedelmi Propaganda-nyomtatványainkról

Magyar Grafika, 1961, 5. évf. 1. sz 17. l.

Skacskássy Gyula és Sándor

- plakát a hátsó borítón

Múzeumi Magazin 1975/1

Macskásy Gyula
Grafikus

Macskásy János néhai öccsével
Macskásy Gyulával alkotta a
30-as évek elején a Tungsram
plakátot.

B.J.: Macskásy János plakátművészetéről.
Művészet, 1972. December - 38 oldal.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

MAGYAR HÍRLAP

1971 OKT 31

Macskássy Gyula

1021

MAGYAR HÍRLAP

Elhunyt Macskássy Gyula

Macskássy Gyula Balázs Béla-díjas, neves filmrendező, a Pannónia Filmstúdió vezető munkatársa pénteken súlyos betegség következtében 59 éves korában elhunyt. A Magyar Film- és Televízióművészek Szövetsége és a Pannónia Filmstúdió saját halottjának tekinti. Temetéséről később intézkednek.

*

Az öt és tíz percek voltak mindig az övé. A híradó után, a nagy film előtt. Ám e rövid időbe rengeteget tudott belesűríteni. Elsősorban persze derűt — hiszen Macskássy Gyula műfaja, a rajzfilm, mindenekelőtt nevettetni akart. Ez a jókedv azonban sohasem bizonyult öncélúnak. Bölcsesség rejtőzött a mélyén és szenvedély: gyilkos irónia a hibák leleplezésében és igaz emberszeretet. Tele volt kitűnő ötletekkel; munkáit, túl a mondanivalón, sokak számára ez tette emlékezetessé.

Felnőttek és gyerekek számára egyforma művészi ambicióval és komolysággal dolgozott. Pályáját reklámgrafikusként kezdte, de kis Múzeum körúti műtermében a reklámfilmek mellett már a harmincas évek eleje óta készített rajzfilmeket is. A felszabadulás után, Walt Disney hatásától elszakadva, népi motívumok felhasználásával alakította ki a maga sajátos stílusát, amelyet utóbb karikaturisztikus vonásokkal gazdagított, és absztrakt elemek alkalmazásával formált igazán egyénivé.

Elválaszthatatlan társa volt Várnai György, a karikaturista. Közösen készítették a Ceruza és radír, a Párbaj bölcs mosolyú történetét, később a mulatságos Peti-sorozatot. Része volt a Gusztáv-filmek nemzetközi sikerében, s az ő nevét dicséri a külföldön is elismeréssel fogadott Tíz deka halhatatlanság, meg A nagy ember.

Korán ment el közülünk. De neve filmjeiben tovább él.

Á. P.

HALÁLOZÁS

AZONNALI BELÉPÉSSEL FELVESZÜNK

nyugdíjas POSTAST, ASZTALOST.

RUHATISZTÍTÓ SZÖVETKEZET, Budapest, VII., Kürt u. 8.

Felvételre keresünk: pénzügyi előadót, — számlaellenőrt, könyvelőt és gépkönyvelőt. Jelentkezni lehet: ÉPTEK Vállalat személyzeti osztálya, Bp. X., Jászberényi út 38-72. Tel. 331—305.

Belváros területén levő iparvállalat

KERES azonnali belépéssel

gyakorlattal rendelkező MAGASNYOMÓ GÉPMESTEREKET, OFFSZET GÉPMESTERT, KÖNYVKÖTŐNŐKET, NYOMDAI VÁGÓ szakmunkásokat, szakképzetlen NŐI dolgozókat, GÉPKEZELŐ BETANÍTOTT MUNKÁSOKAT, FŰTŐKET, valamint ABLAKTISZTÍTÓT.

Munkabér és egyéb juttatások a kollektív szerződés szerint.

Jelentkezés telefonon:

SÜRGŐSEN

keresünk felvételre

KEZBESÍTŐKET, TAKARÍTÓNŐKET, valamint rákospalotai munkahelyre CSOMAGOLÓNŐKET, ANYAGMOZGATÓKAT.

Jelentkezés — szombat kivételével — DELKER Vállalat, Budapest, V., Münnich Ferenc u. 26.

Telefon: 317—490.

»ELZETT« FLIM Zár- és Lakatgyár (Bp. XIII., Váci út 117—119.) sürgős felvételre keres D 352-es és D 420-as Csepel tehergépkocsikra gyakorlattal rendelkező gépkocsivezetőket. Jelentk. a vállalat munkaerőgazdálkodási osztályán.

FELVESZÜNK

képesített és mérlegképes könyvelőket, számlaellenőri, bérelszámolói,

MACSKÁSSY GYULA
rajzfilm rajzoló

Somogy Megyei Múzeumi Igazgatósága: Múzeumi Tájékoztató 1996/2. Kaposvár

IN MEMORIAM MACSKÁSSY GYULA

Alig egy hónapja ünnepelte az egész világ a mozik századik születésnapját, hivatalosan ez a kiállítás is része a tovább folytatódó ünnepségsorozatnak. De tavaly decemberben volt hetvenöt éves a Magyar Rádió, napjainkban már készülünk a millecentenárium különböző eseményeire, pár hónap múlva lesz szintén évszázados a rendszeres magyar iskolai oktatás is. Évfordulókat, számunkra fontos dolgok, események elindulását ünnepeljük majd egész évben. A fényes, csillogó, nagyobb csinnadrattával járó ünnepségek között, mi most, itt együtt – remélem bensőségesebben és egyszerűen, de szintén születésnapot ünneplünk. Születésnapot – tisztelgő ajándékként az ünnepelt alkotásai egy részének szépen megoldott kiállításával – bár köszöntöttünk sajnos már csak hátrahagyott életművével lehet közöttünk.

Macskássy Gyula – a magyar rajzfilmművészet megteremtője, első és mindmáig ható mestere – február 4-én lenne, lehetne nyolcvannégy éves. Az életműve és választott műfaja előtti tisztelgéssel – gondolom ez volt a rendező szerv szándéka is – fejet hajtunk a hazai filmművészet történetének, alkotóinak, műveinek teljessége előtt is. Ennek ellenére vagy tán éppen ezért nem szándékozom (és kérem ne is várják ezt el tőlem) ez alkalommal a Macskássy életmű – kiállításmegnyitókon szokásos – részletes elemzésével, a művek felsorolásával, filmtörténeti és filmesztétikai értékelésével előhozakodni. A jelenlévők remélt egyetértésével arra gondolnék inkább, hogy a kiállítás megtekintése előtt néhány történetet, visszaemlékezést feleleve-

nítve, szójárásait, mondatait felidézve emlékezzünk együtt a mesterre, a pálya bizonyos szakaszaira, s ezzel együtt természetesen a magyar animáció történetére is. Így – megidézve – remélem Macskássy szelleme, embersége talán jobban közöttünk lesz és segít nekünk művei befogadásában, mondanivalójuk, filozófiájuk értelmezésében. Természetesen egy igen rövid filmtörténeti összefoglalót nem úszhatunk meg.

Az animációs film a nagy testvér – a játékfilm – hol mostoha, hol édes kisöccse. Honi rajzfilmgyártásunk kezdő lépéseinek megtétele idején a világ animációs nagymesterei már kiforrott, felismerhető egyéni stílusjegyeket felmutató művekkel szerepeltek a mozikban. Magyarországon a harmincas évek volt az igazi kezdet. Macskássy, Halász, Pál György, Szénássy, Kassowitz, Valker István voltak az úttörők – munkásságuk túlnyomórészt a rajzreklámfilm területén jelentkezett. Két évtizeddel s némi társadalmi változással később, már államilag megszervezett formában, megváltozott körülmények között került sor az igazi áttörésre, a nagykorúság felé megtett első lépésekre. 1950-ben került a mozikba az első színes magyar rajzfilm – A kiskakas gyémánt félkrajcárja. Ezt további rajzfilmek követték, majd a tényleges felnőtté válás – nem kis mértékben születésnapot ünnepeltünk munkájának eredményeképp – a hatvanas, hetvenes évek táján következett be. Az 1959-től önálló Pannónia Rajzfilmstúdióban Macskássyék nyomában és keze alatt felnőtt egy új nemzedék (Nepp József, Dargay Attila, Reisenbüchler Sándor, Jankovics Marcell, Richly Zsolt, Gémes József, Varga Csaba, a kaposvári születésű Csermák Tibor és mások) és munkásságuk révén a magyar rajzfilm nemzetközi ismertségre tett szert. Filmjeikből ízelítőt láthatnak itt a két terem közti átjáróban is. 1973-ban elkészült az első egészestés magyar rajzfilm, Jankovics Marcell János vitéze, s kicsit később 1980-ban a Rofusz Ferenc rendezte A légy az első Oscar-díjat is meghozta. Ez volt talán az a „virágkor", amelyben számos tehetséges, lelkes kísérletezőkedvű animációs alkotó művész dolgozott nemcsak a Pannóniában, de a pécsi és kecskeméti műhelyekben is. Sikereik mögött bevallottan vagy bevallatlanul ott állt Macskássy Gyula az ember és a művész.

Napjainkban sajnos ezt a művészeti ágat is megérintette az idő szele és az egész magyar filmszakmához hasonlóan a magyar animáció is nehéz helyzetben, válságban van.

E rövid, de szükséges kitérő után visszakanyarodva ünnepeltünkhöz: érdekes, hogy Macskássy a rendszeres hazai filmgyártás megindulásának évében, 1912-ben született. Ez valószínűleg véletlen, pályájának alakulása viszont nem az. A már diákkorában is kitűnően rajzoló, ötletgazdag szellemű

ifjú főiskola helyett a sokoldalú avantgard művész, Bortnyik Sándor szabadiskolájában tökéletesítette tudását, s mint kollégái közül oly sokan, megélhetését a harmincas években egyik virágkorát élő hazai reklámgrafikában próbálta meglelni. Ezen az úton jutott el a rajzos reklámfim készítéshez. Ifjúságának társa, jó barátja, alkotótársa, az angol animáció szintén világhírű megalapítója John Halas, azaz Halász János a saját és a közös indulásukra így emlékezett vissza 1978-ban:

„Amikor 16 éves lettem, szerencsémre odavettek az első magyar rajzfilmstúdióba, ahol a padló söprése volt az első feladatom. Ez 1928-ban történt és a stúdió három igazgatója Majowszky, Márkus és Marczincsák voltak. A három „M". Marczincsák most Hollywoodban él és úgy hívják, hogy George Pal és több Oscar-díj tulajdonosa. Ő volt a főrajzoló. Minden nap meg kellett csinálnunk egy egyperces reklámfilmet. Egy nap egy film. Ebéd előtt megrajzoltuk, ebéd után kivágtuk és összeállítottuk a filmfigurákat. Kb. hat órakor elvittük a Hunnia Filmgyárba, ahol én lefotografáltam és animáltam őket.

1932-ben a rendkívül rokonszenves Macskássy Gyuszi azt mondta nekem: „Te is húsz éves vagy, én is az vagyok, csináljunk együtt egy rajzfilmműtermet. Ezt létre is hoztuk a Bajza utcában és odahívtuk Kassowitz Félixet is. 1937-ben a Múzeum körútra költöztünk és egy műteremlakásban dolgoztunk tovább. Emlékszem Ránky György volt a filmjeink zeneszerzője..."

Ennek a csapatnak volt tagja Szénássy György is, aki később Franciaországban futott be nagyívű pályát.

Ez a névsor önmagáért beszél, ennek ellenére a másik alapító, Macskássy közmondásos szerénységével gondolt vissza a közös műteremre: „A harmincas években két konyhaasztal volt a trükkasztal. A felsőt kilyukasztottuk, oda került a kamera. Csak 1950-ben találkoztam ismét konyhaszékkel, amikor az első színes rajzfilmet készítettük az államosítás után: azon üldögélve rajzoltuk a figurákat."

Tréfásan szólva a magyar animáció első és második nekiindulását húsz év eltolódással – a konyhaszék köti össze. A hivatalos, állami magyar rajzfilmgyártás első időszakáról hadd idézzem Dargay Attila (a Vuk című sikeres rajzfilmünk rendezőjének) visszaemlékezését, aki pályáját, ahogy mondotta „Macskássy Gyula 10 forintos bérű kisinasaként kezdte."

„A New York palota V. emeletén lévő műterem csodás hely volt. Olyan felszereléssel, amilyet nem látott a világ. Székek nem is voltak, konyhaszékeken, cukrosládákon ültünk. Aztán munkaeszközként szerepelt még egy

vasalódeszka két székre téve, mellette hárman ültünk (ezekből egy mindig mocorgott vagy felugrált) tehát így rajzoltunk. De az igazi áldatlan állapotok csak a Koszorú utcába való költözés után kezdődtek. A Kordélyosok Szakszervezetével voltunk társbérletben. Mi a lakás négy szobájában, egy család az ötödikben. Ez egy apából, két lányból, kilenc macskából állt és ezek közül valakit mindig hajkurásztak... És a festékek! Olyan rosszak voltak, hogy naponta Déva várát játszottuk. Amit délben megfestettünk, lepattogzott estére. Zokogtunk a méregtől, de nem tudtuk megoldani az átkozott festékproblémát. Még a vágóhídra is kimentünk ökörlépért, mert valaki bölcs azt mondta, hogy megköti a porfestéket. Nem kötötte meg! Ekkor 1952 nyara volt s mi kollektíven rátértünk az éjszakai munkára, mert rájöttünk arra, hogy a viszonylagos hűvösben valamelyest megmarad a festék. Reggel azán az operatőrrel taxival rohantunk ki a Filmgyárba felvenni az anyagot. Aki fáradt volt, az ledőlt egy összkomfortos ruháskosárba aludni, a többiek pedig együtt kimentek a strandra... Mindezek dacára ez egy csodálatos időszak volt, mert nagyon szerettük egymást és a munkát!!!"

Szándékosan választottam a gazdag emlékezésanyagból és olvastam fel Önöknek ezt, főként az utolsó félmondatot.

NAGYON SZERETNI EGYMÁST ÉS A MUNKÁT – ez volt az egyik meghatározó elve Macskássy Gyula szellemiségének, emberi, művészi hibitusának – s ezt munkatársaira és tanítványaira is átörökítette. Szállóigeként fennmaradt munkafilozófiai mondásaiból még kettőt idéznék Önök elé:

„A reklámfilm kísérleti műhely a játékfilm számára" – és talán ami még fontosabb: „mély mondanivaló – populáris előadásmód." Ez utóbbi – érzésem szerint Macskássy művészetének kulcsmondata.

Megnyitóbeszédem összegzésének szántam ezeket a csak látszólag egyszerű megállapításokat. Azt hiszem érdemes őket a filmek, rajzok szemlélése közben is fejben tartani. Sokrétű tapasztalatot, végtelen alázatot, megélt szakmai titkokat rejtenek magukban. Ezektől hitelesek, korszerűek – halála után évtizedekkel is – Macskássy Gyula alkotásai.

A mester előtti főhajtással, a kiállítást megnyitom.

Kaposvár, 1996. február 1.

LENCSÓ LÁSZLÓ

a Magyar Filmintézet archívumvezetője

(Fotó: Gőzsy Gáborné)

1021

ÖTLETEK OLIMPIÁJA

A gyáva villámhárító — A pillanat virtuóza
Rajz- és trükkfilm-fesztivál — Mulattató algebra — Rendelő: az UNESCO

Az ötletek olimpiáján, az aunecyi rajz- és trükkfilmfesztiválon százötven művész találkozott. A francia kisvárosban mutatták be a bonyolult műfaj legjobb művelői az utóbbi esztendő eredményeit, és kísérleteit. A szovjet, kanadai, angol, francia, cseh, lengyel, kínai, amerikai, belga, svéd, jugoszláv, olasz, bolgár, japán, román, s még tucatnyi ország rajzfilmesei között ott voltak a magyarok is, világszerte sikerrel játszott két film, a Cannes-ban díjat nyert *Párbaj*, a Karlovy-Varyban kitüntetett *Ceruza és radír* készítői, *Macskássy Gyula* és *Várnai György*.

Három jelenet Macskássy Gyula és Várnai György készülő rajzfilmjéből: az 1, 2, 3... vidám számtörténetből.

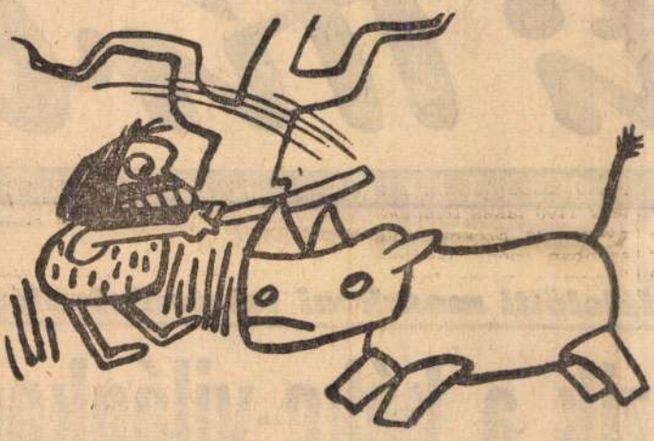

— Több napon át, nyolc-tíz órát ültünk a vetítővászon előtt és néztük a nyolc-tíz perces filmek százait — mondja az annecyi paráderól a *Balázs Béla-díjas Macskássy Gyula*. — Tapasztaltuk, hol tart 1962-ben a rajzfilm-művészet, mi a konzervatív, s mi a modern látásmód. Örömünkre szolgált: elképzeléseinkben nem maradtunk le. Helyesnek bizonyult az önmagunk támasztotta hármas követelmény: *grafika, színhatás, karikatúra:* mesterembernél magasabb képzőművészeti szinten. Leglényegesebb tanulság: *a tömörítés, a sűrítés, a még egyszerűbb, sokkal gyorsabb kifejezés.*

— A gyáva villámhárító, a bolgár *Todor Dinov* filmje, mindössze három perc — folytatja Várnai György. — Ez a 180 másodperc, úgy vélem, a járható utat jelenti nekünk is. A kanadai *Normann Mac Laren* két filmje, a *Horizontál* és a *Vertikál*, a függőleges és a vízszintes vonal története — *közérthetően*. Az amerikai *Ernest Pintoff Hegedűse* hangban, technikában, s realizmusban egyaránt példamutató. *Mark Twain-i, leacocki* anekdota *Pintoff* másik műve, az *Interjú*, az újságíró kínlódása a vaskalapos nyilatkozóval. Egy ember életét a bölcsőjétől a ravataláig mutatja be az olasz *Bruno Bozetto Alfa és omegája*. Különleges humorú a harmincas években kivándorolt, Angliában élő *John Halász* állathistóriája. A pillanat virtuóza párizsi honfitársunk, *Etien Raik*, a világ egyik legjobb reklámfilmese. Telitalálat a lengyel *Wietold Giersz* cowboy-paródiája, *A kis Western*. S milyen sokat mond az angol *Georges Dunning* szatírája, a kispolgár természetrajza, *Az alma*.

ŐSAPÁNK FEJBEKÓLINTJA AZ ŐSMAMMUTOT, DORONGJÁN JEL MARADT, IGY SZÜLETETT A ROVÁSÍRÁS.

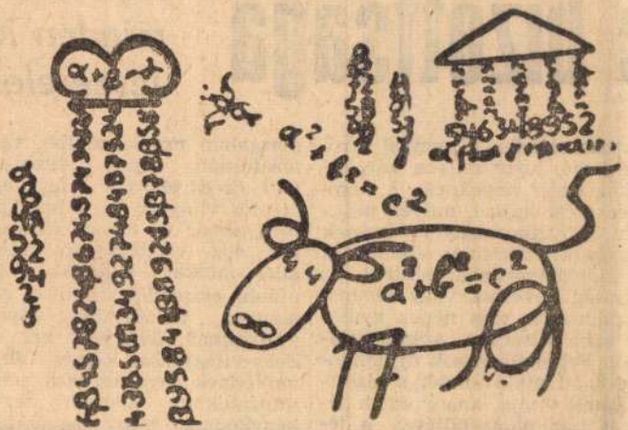

A VILÁGON MINDEN SZÁM... — HIRDETTÉK, MAGYARÁZTÁK, BIZONYITOTTÁK PYTHAGORAS HIVEI.

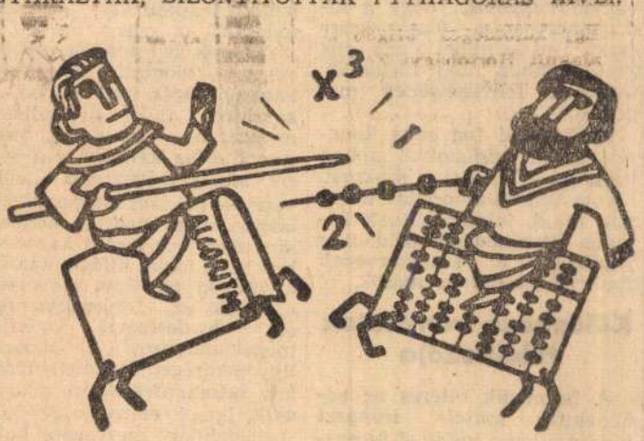

A KÜZDŐTÉREN AZ AGG SZÁMOLÓTÁBLA ÉS AZ IFJU LOGARITMUS. ÖSSZECSAPNAK. X³-ONT SZIKRÁZIK A PENGE. S AZ EREDMÉNY: GYŐZ A LOGARITMUS.

— A játékos storyk mellett mindinkább kibontakozik az új irány: *az oktató, népszerű, tudományos rajzfilm* — veszi át a szót a magyar delegáció harmadik tagja, a *Pannónia Filmstúdió osztályvezetője, dr. Matolcsy György*. — Ezek tréfába csomagolják a gondolatot, s így a nagyközönség — segédmunkástól egyetemi tanárig — megjegyzi, nem felejti el, amit lát, hall. Az annecyi filmesek érdeklődéssel várják *Macskássy Gyula* és *Várnai György* új tízperces munkáját, az UNESCO rendelésére készülő rajzos számtörténetet, az *1, 2, 3...*-at. A magyar művészek a fesztivál előtt Párizsban bemutatták az UNESCO titkárságán elképzeléseiket, rajzvázlataikat. *Forgatókönyvüket jóváhagyták.* A kísérőszöveget, a nevető matematikát, a mulattató algebrakönyvet Feleki László írja. A munkát a budapesti Pannónia Filmstúdióban a jövő héten kezdik. Vetíteni fogják a világ összes államában. Premier Párizsban, az *UNESCO* decemberi világkonferenciáján lesz.

(László)

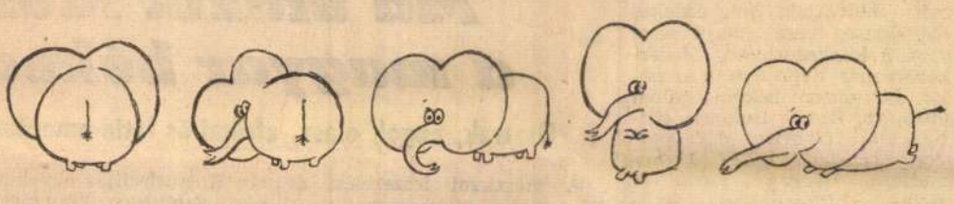

HAMILTON, A MUZSIKÁLÓ ELEFÁNT, JOHN HALÁSZ KEDVES ORMANYOSA KALANDJAIT IS LÁTHATTA A FESZTIVÁL KÖZÖNSÉGE.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-207
ESTI HÍRLAP
1962 JUL 7

Pesti emberek –

Olasz repülőgép-katasztrófa | A várnegyed rejt

Tizennyolc négytalálatos a lottón

VII. évfolyam, 158. szám

Ára 60 fillér

Esti Hírl

POLITIKAI NAPILAP

Tatár Imre ma délelőtti moszkvai telefonjelentés

Tanácskozik a béke-világkon előkészítő bizottsága

Hétfőn ke minden id leszerelés

Moszkva, július 7.

Ezekben az órákban ülésezik a moszkvai leszerelési világkonferencia előkészítő bizottsága, *amely véglegesen dönt a kongresszus megkezdésének időpontjáról és napirendjéről.*

Hétfőn nyílik minden időknek e legnagyobb leszerelési kongresszusa.

Valószínű, hogy a megnyitó beszédet *J. D. Bernal* professzor, a Béke-világtanács elnöke tartja. Hírek szerint a több mint kétezer küldött *részben együttes ülésen fogja megvitatni a napirendi pontokat, részben pedig operatív bizottságokban.* Sajtókörökben úgy tudják, hogy *Hruscsov* már jelzett beszéde nagyszabású lesz, esetleg egy-két órát is igénybe vesz.

A küldöttek érkezése

A küldöttségek többségét ma és holnap várják a szovjet fővárosba.

Tegnap érkeztek meg a *Kínai Népköztársaság* békemozgalmának küldöttei *Mao Dun* vezetésével. Moszkvában vannak már az *Afganisztánból, Argentinából, Ausztráliából, Franciaországból, Indiából, Japánból, Laoszból,* a *Mali Köztársaságból, Csehszlovákiából,* az *Egyesült Államokból* és még sok más országból érkezett küldöttek. Sok érdekes személyiség vesz majd részt ezen a kongresszuson. Megérkezett már *Velio Spano* szenátor, az olasz békemozgalom főtitkára, *Kyrill,* Bulgária patriarkája, *Gabriel d'Arboussier,* Szenegál igazságügyminisztere, *Kaoru Yasui,* az atom- és hidrogénbomba ellen küzdő japán tanács elnöke, *Ryuko Okochi* buddhista szerzetes és sokan mások.

latban minden bizonnyal arról lesz szó, hogy milyen károkat okoz egész népeknek a fegyverkezési hajsza, milyen negatív következményei vannak egyes országokban erkölcsileg a hidegháborúnak, például az ifjúság nevelése, vagy revánshangulatok, más népek gyűlöletének felszítása szempontjából. Feltehetően sok új gondolatot ad majd annak a bizottságnak vitája, amely ezt a témát tűzi napirendjére: *a leszerelés és a népek önrendelkezésének összefüggése.* Nyilvánvaló ugyanis, hogy a hidegháború és a fegyverkezés eszközt ad az imperialista erők kezébe ahhoz, hogy függésben tartsanak, fenyegessenek más népeket.

Különbözni fog ez a kongresszus az eddigiektől abban is, hogy a küldöttek szakmai, hivatásbeli találkozókat tartanak majd, találkozhatnak kötetlen beszélgetésre például a jogászok, a szakszervezeti funkcionáriusok és mások.

Különböző irányzatok találkozója

A harmadik eltérés az eddigiektől: *sokféle irányzat küldte, illetve küldi el Moszkvába képviselőjét.* A béke-

mozgalom ma sokrétűbb, változatosabb, mint régebben volt, és ez előnyös a fegyvermentes világért folyó harcban még akkor is, ha az irányzatok sok esetben különböző álláspontokat vallanak. Az utóbbi esztendőkben több országban keletkeztek olyan mozgalmak, amelyek nem a Béke-világtanács égisze alatt működnek, nem azoknak a határozatoknak alapján tevékenykednek, mint például a mi békemozgalmunk, s többé-kevésbé eltérő álláspontot vallanak például a leszerelés módjait, az egyes leszerelési javaslatok helyességét, sőt, az egyes társadalmi rendszerek hatékonyságát illetően is. A két híres angol atomellenes mozgalom — az egyik, amelyet *Collins* kanonok, a másik, amelyet *Bertrand Russell* vezet — például csak az atombomba ellen küzd, s a nemzetközi élet más fontos kérdéseiben nem foglal állást. Vannak a világon pacifista csoportok, amelyek az „erőszakmentesség" hirdetésével kívánják megakadályozni a háborút. Egy nemrégen *Indiában* lezajlott békekonferencián például aszkétikus életre kiképzett „békedandár" szervezését határozták el. A japán atom- és

Ma utazik Mosz a magyar békede

Osztrák, angol, olasz, afrikai és latin-amerikai bé

A moszkvai leszerelési és béke-világkongresszusra

ma utazik el a magyar küldöttség a Ferihegyi repülő-

tán Kossuth-díjas egyetemi tanár, *Sebestyén Nándorné,* a Hazafias Népfront békemozgalmi osztályának vezetője, *Hajduska István* osztályveze-

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

ESTI HÍRLAP

Macskássy Gyula
1021

Meghalt Macskássy Gyula

A magyar rajzfilmművészet doyenje, a világszerte ismert *Macskássy Gyula*, Balázs Béla-díjas, a Magyar Népköztársaság érdemes művésze tegnap délután meghalt. Az első volt, aki Budapesten — még 1930-ban — próbálkozott e különös, nehéz műfajjal, s az első volt, aki — a már államosított filmgyártásban — új formátumú, modern rajzfilmekkel sikert ért el itthon és külföldön. Háromszázötven munkája — közöttük tucatnál több nemzetközi díjat nyert — *A kiskakas gyémánt félkrajcárjától a Ceruza és radíron*, a Cannes-ban kitűnt és kitüntetett *Párbajon* át az UNESCO kívánságára készített 1, 2, 3...-ig, s a *Város és az emberig* bizonyították Macskássy Gyula újra törekvő tehetségét, emberszerető, embert vidító, állandóan megújuló művészetét. Frissessége, szorgalma, ötletgazdagsága az utolsó hónapokig bizonyították időt álló tehetségét. Példamutató szerénységgel, mesterségét tisztelő tudással, igaz örömmel tanította a fiatal rajzfilmes generációt. *Ötvenkilenc éves volt.* Temetéséről később történik intézkedés.

XVI. évfolyam, 256. szam
1971. október 30., szombat

...lap

...ILAP

...írásával
...gatás

...rev
...nbe

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1975 DEC 14

Népújság Heves

Macskássy Gyula
1021

Hugótól – Matyiig

Magyar rajzfilmek a Pannónia Stúdióban

HUGÓ, a rózsaszínű víziló-bébi nem magyar származású. Vagy legyünk pontosak: „szülőapja", aki először megrajzolta, új-zélandi grafikus: Graham Percy. „Szülőanyja", aki életet, mozgást vitt a formákba, a magyar Gémes József. A Hugó, a víziló című, egész estés rajzfilm, amely ezekben a hetekben került a mozikközönség elé, ugyanis koprodukció, méghozzá nem új-zélandi—magyar, hanem amerikai—magyar koprodukció. Ami azt jelenti, hogy a rendező viszont amerikai, aminthogy a zeneszerző is az, de Hugó többi bábája, tehát a rajzolók, kifestők hada, az operatőr, a vágó, mindmind magyar. Hogy a nemzetközi kavalkád teljes legyen: a filmhez szükséges pénz viszont angol eredetű, Simon Templar, azaz az Angyal, tehát Roger Moor színésznek is érdekeltsége van benne.

Angol pénzzel, amerikai rendezővel, új-zélandi grafikussal, miért éppen a budapesti Pannónia Stúdióban készült az egész estés rajzfilm? Valószínűleg Magyarországon is kevesen tudják, hogy a világ egyik legnagyobb kapacitású rajzfilmeket gyártó stúdiója a Pannónia. Amerikában és a Szovjetunióban percben vagy órában mérhetően, összességében több rajzfilm készül, de nem egyetlen stúdióban, hanem szétszórtan, több kisebb-nagyobb alkotóműhelyben. S éppen a legnagyobbakkal vetekszik a Pannónia.

Persze, ez még csak gyártási kapacitás, mennyiségi mutató, pedig a művészetekben a mennyiség és minőség között nincs közvetlen összefüggés. Szerencsére azonban a Pannónia művészi rangja sem kisebb, mint mennyiségi kapacitása. Pedig a rendszeres rajzfilmgyártás mögött mindössze két és fél évtizedes múlt áll Magyarországon.

MACSKÁSSY GYULA — aki már a második világháború előtt is próbálkozott rajzfilmkészítéssel —, az állami filmgyártás teremtette lehetőségek között kezdhetett hozzá az első produkcióhoz 1950-ben A kiskakas gyémánt félkrajcárjához. Mint ahogy a cím, a film maga is jelképezte az első évek programját: a népmesék kincsesházából fölhasználni mindazt, amit ez a csodás, lehetetleneket nem ismerő műfaj csak kínálni tud a gyermekek szórakoztatására. Mert a rajzfilmet nálunk is, mint mindenütt a világon, gyermekműfajnak tartották, még akkor is, ha tudták, hogy a gyerekeket kísérő felnőttek legalább úgy szórakoznak a mozik széksoraiban, mint azok, akiket kézen fogva odavezettek.

A hatvanas évek nagy fordulatot hoztak szerte a világon: a karikatúra technikája, látásmódja bevonult a rajzfilmművészetbe és megszüntette Walt Disney egyeduralmát, aki mindig az élő filmhez igyekezett hasonlóvá tenni bájos figuráit és azok mozgását. A változás azzal a haszonnal járt, hogy néhány perc alatt szinte filozófiai mélységű és összetettségű gondolatokat lehetett igen szórakoztató formában közölni a nézőkkel. Ám a karikatúrát és a filozófiát ritkán értik a gyerekek. Ettől kezdve a rajzfilmgyártás kétfelé vált és egy időre háttérbe szorultak a kis nézők. Magyarországon az új korszak legjelentősebb rajzfilmjeit is kezdetben Macskássy Gyula készítette, Várnai Gyula karikaturistával társulva, s ezek már világsikert hoztak a magyar rajzfilmművészet számára. A Ceruza és radír meg a Párbaj ma már olyan klasszikusa ennek a műfajnak, mint a Valahol Európában, vagy a Talpalatnyi föld a játékfilmeknél. Macskássy mellett azután új fiatal tehetségek sora indult el a pályán, és ez lehetővé tette, hogy a reklámfilmek mellett az egyre nagyobb teret hódító televízió igényeit is ki tudják elégíteni.

ELŐSZÖR Nepp József Gusztávja vonult be szinte családtagjaink közé: több mint ötven epizód készült belőle. Néhány évi pihenés után éppen az idén — 1975-ben — kezdtek hozzá, hogy Gusztáv kalandjainak újabb sorozatát készítsék el. Aztán a Méza család következett, Aladár, Géza, Kriszta, Paula és a többiek népszerűségét a csokiszeletek papírruhája is bizonyította. S a Mézga család egyben jelezte, hogy a műfaj szeretne visszatalálni a gyerekekhez is. Ezt szolgálta egy másik sorozat, a Kukori és Kotkoda is. Ám az is kiderült, hogy alig lehet eldönteni, hogy kinek készül egy ilyen televíziós sorozat. A Doktor Agy mindenesetre azt bizonyította, hogy a tévében is helye van a csak felnőtteknek készült rajzfilmeknek, de a Doktor Bubó már megintcsak bizonytalanságban hagyja azt, aki éles határvonalat szeretne húzni a gyermek- és felnőttrajzfilmek között.

Ilyenformán nehéz lenne eldönteni, hogy a szokatlan grafikájú János vitéz, a magyar filmgyártás történetének első egész estés rajzfilmje gyerekeknek való-e vagy csak felnőtteknek? Sokan elutasították Jankovics Marcell János vitézének a hagyományostól eltérő képi világát, meglepő mesebonyolítását, mégis — a körülötte zajló viták ellenére is — az elmúlt évek legnagyobb közönségsikert elért produkciója lett, a több mint egymillió nézővel. Külföldön is az eddigi legnagyobb devizabevételeket aratta a magyar filmek közül, hiszen Amerikától Olaszországig igen sok helyen megvásárolták forgalmazási jogát.

A tévészériák, a János vitéz mellett azonban az úgynevezett egyedi filmek mutatják leginkább, hogy a Pannónia Stúdió milyen sokféle stílusban alapozta meg nemzetközi hírét, hazai rangját. Reisenbüchler Sándor például szinte egyedül csinálja a sok kollázselemet felhasználó filmjeit; A nap és a hold elrablása után az 1812-t, s most egy tudományos-fantasztikus rajzfilmet készít. Gémes József két-három perces, festői megjelenítésű, ám groteszk magatartás-fintorai, Kovásznay György kamera alatt átfestett átváltozásai, egyaránt a művési igényességet és sokféleséget jelzik.

S TALÁN most már a gyerekeknek se fordít hátat a magyar rajzfilm. A Hugó is nekik készült, de már a rajzasztalon van a Döbrögit háromszor elfenekelő Ludas Matyi históriája is. Ez teljesen magyar produkció lesz, méghozzá ugyancsak teljes estés. Jövő karácsonyra ezt szeretné ajándékba adni kis- és nagy nézőinek a Pannónia Stúdió.

Bernáth László

MAI MŰSOROK:

RÁDIÓ

KOSSUTH

8.05 Öt kontinens hét napja
8.21 Kórusok
8.32 Népdalok
9.00 Az olvasás gyönyörűsége
9.25 Mirella Freni énekel
10.03 „Áldozni tudó szív nemesíti az észt...”
11.27 Nagy mesterek — világhírű előadóművészek
12.59 Tisztelet az embernek
13.00 Jó ebédhez szól a nóta
14.00 A trubadúr
14.40 Metronom
15.08 Lemezmúzeum
15.40 Pillantás a nagyvilágba
16.00 Népdalkörök országszerte
16.20 Szimfonikus zene
18.00 Dzsesszfelvételekből
18.45 Remekírók — remekművek
19.37 Színes népi muzsika
20.30 Világhírű hegedűművészek felvételeiből
21.05 Flotow: Márta

PETŐFI

8.05 Mit hallunk?
8.33 Miska bácsi lemezesládája
9.00 Szívesen hallgattuk...
10.33 A hét műsorából
12.11 Láttuk, hallottuk
12.33 Patachich Iván: Miniatűrök
12.43 Rendezte: Pós Sándor
14.00 Táskarádió
15.05 Történelmi arcképek
15.33 Részletek Lehár-operettekből
16.05 A vasárnap sportja
16.40 Mikrofon előtt az irodalmi szerkesztő
16.55 Ötórai tea
18.00 Hogyan éltek elődeink
18.40 Harminc perc rock
19.10 Monteverdi: Két szép szem
19.38 Kritikusok fóruma
19.48 Zenekari muzsika
20.25 A Rádió Dalszínháza
21.00 Akik a márványt faragták
21.20 Magángyűjtemény
22.30 Könnyűzene

SZOLNOKI RÁDIÓ

9.05—10.05 Vasárnapi magazin
10.00—10.30 Szlovák műsor
12.00—13.30 Sport és muzsika

Hétfő

KOSSUTH

8.25 Nóták
8.59 A hét zeneműve
9.29 Verseit elmondja Benjámin László
9.39 Óvodások műsora
10.05 A fenyőfa (Mesejáték.)
10.28 Gounod operáiból
11.00 Az orosz nép történetéből
11.20 R. Strauss: II. kürtverseny
11.39 Előadás Kemény Zsigmondról
12.20 Ki nyer ma?
12.35 Tánczene
13.20 Válaszolunk hallgatóinknak
13.35 Népdalok
14.00 Ezeregy délután
14.30 Zenekari muzsika
15.10 Édes anyanyelvünk
15.15 Kóruspódium
15.25 Zenés játékokból
16.05 Rádióiskola
16.35 Chopin-művek
17.05 A természet hangjai
17.35 Beszélgetés Huszár Istvánnal
18.05 Népi zene
19.15 Vendégségben (Rádiójáték.)
20.36 Köszöntjük a 70 éves Farkas Ferencet
21.20 Mikrolánc
22.20 Közel-Kelet közelről
22.30 Zenekari muzsika

PETŐFI

8.05 Fúvószene
8.32 Dvorzsák: Vonósszerenád
9.03 Egy hazában
9.33 Könnyűzene
12.00 Nóták
12.33 Csengő
12.50 Verdi: Machbeth
13.33 Kórusművek
14.00 Kívánságműsor
17.00 Az Ifjúsági Rádió órái
18.00 A tudat világa
18.33 Népdalcsokor
23.00 Operettrészletek

TV

9.00 Iskolatévé
9.40 Foxi Maxi kalandjai
10.00 Ki játszik ilyet?
10.20 Moszkva — gyerekeknek
10.30 Az állatvilág titkai (Ism.)
10.50 Flúgos futam
11.10 Leonard Bernstein a muzsikáról
14.20 Kérem a következőt!
14.35 Manndli majd megoldja (Filmsorozat.)
15.00 Balthazár professzor (Rajzfilmsorozat.)
15.10 Kubai rövidfilmek
15.50 Delta
16.15 Műsorainkat ajánljuk
16.40 Vallomások a XX. századról (Ism.)
17.30 A Tokaj Expressz nemzetközi párbajtőrverseny döntője
19.00 A HÉT
20.05 Vivát, Benyovszky! (Filmsorozat.)
21.00 Sporthírek
21.10 A bűvös szekrény (Opera tévéváltozat.)

POZSONYI

18.55 Svédország—Csehszlovákia jégkorongmérkőzés
21.20 Országutakon a tévé kamerával
21.55 Kuba '75
22.20 Hírek és sajtószemle
22.25 Sporteredmények

mozi

EGRI VÖRÖS CSILLAG:
(Telefon: 22-33.)
de. 10 órakor
Bob herceg
Színes, magyar filmoperett.
du. 3, fél 6 és este 8 órakor
Az idők kezdetén
Új, magyar film.

EGRI BRÓDY:
(Telefon: 14-07)
de. 10 órakor:
A robotdirektor
du. fél 4 órakor
Az idők kezdetén
Magyar film.
du. fél 6 órakor
Csendesek a hajnalok
Kétrészes, színes, szinkronizált szovjet film.

GYÖNGYÖSI PUSKIN:
de. 10 órakor
Állami Áruház
Vörös kányafa

GYÖNGYÖSI SZABADSÁG:
de. 10 órakor
Ottó, a világhírű vadász
du. 3 órakor
Vörös kányafa
du. fél 6 és este fél 8 órakor
Szertartás
15-én, du. fél 6 és este fél 8 órakor
Nincs visszatérés

HATVANI VÖRÖS CSILLAG:
de. 10 órakor
Hannibál tanár úr
Mussolini végnapjai

HATVANI KOSSUTH:
Mr. Tibbs nyomoz

HEVES:
Ereszd el a szakállamat
15-én
Hogyan mondjam meg a gyermekemnek?

FÜZESABONY:
Kopjások
15-én
Az ezredeseket akarjuk

LŐRINCI:
Huckleberry Finn és a csirkefogók

PÉTERVÁSÁRA:
Nyomorultak, I—II.

METEV
EGER, LENIN ÚT 9.
Felvételre keres okleveles mezőgazdasági gépészmérnököt, vagy üzemmérnököt.
Kereskedelmi gyakorlattal előnyben.
Bérezés: 15/1975. MÉM. rendelet szerint.
JELENTKEZÉS: személyesen a fenti címen.

MDA VÁLLALAT
RENDELŐIT, HOGY
mber hó
2
e költözik.
A UTCA 3. SZÁM
ZÁLLÓJA MELLETTI UTCA.)
A TERMÉKEKET
ENTI NAPTÓL
ONI. ILLETŐLEG ÁTVENNI.
EI NYOMDA VÁLLALAT

1021 Macskássy Gyula

A kiskakastól Mézgáig

Húszéves a Pannónia Filmstúdió

Gyülekeznek a zenészek a koncertpódiumon, és a nézők a széksorokban. Az egyenruhás zenészek furcsa „hangszereket": puskát, ágyút, gépfegyvert hoznak magukkal. Várják, hogy a karmester beintsen, s eldördüljenek a fegyverek. A közönség — az emberiség — pedig asszisztál mindehhez. Más.

A tojásból pelyhes kiscsirke kel ki. Szétnéz a világban, elrettentő képeket lát: háborút, bombák robbanását. Nem tetszik neki ez a világ — gyorsan visszabújik a tojásba.

Két mini-rajzfilm (Koncertissimo, Tojás) — komoly társadalmi mondanivalóval. Mindkettő a húszesztendős Pannónia Filmstúdió fiatal művészeinek alkotása.

*

1950-ben, rossz körülmények között kezdtek hozzá az első rajzfilm elkészítéséhez. Macskássy Gyula (a stúdió legrégibb rendezője) így emlékezik erre az időszakra:

— A New York palota legfelső emeletén volt egy kis helyiség, ott kezdtünk hozzá A kiskakas gyémántfélkrajcárja című rajzfilmünk elkészítéséhez. Még székünk és asztalunk sem volt, ládákon, hokedlikon rajzoltunk. Kevesen voltunk, de nagy lelkesedéssel dolgoztunk.

Második filmjük, az Erdei sportverseny már nemcsak hazai, hanem nemzetközi sikerrel is dicsekedhetett: 1953-ban két első díjat nyert Párizsban.

— Nem is tudtunk róla, hogy benevezték filmünket a fesztiválra. Egy újságból — véletlenül — értesültünk, hogy az 1500 gyerekből álló közönség — amely a zsüri szerepét is betöltötte — első helyre értékelte az Erdei sportversenyt.

*

A húsz év alatt elnyert díjak sokasága — még „karátban" mérve is — jelentős: Aranyoroszlán, Aranysárkány, Aranydukát, Aranygalamb — még felsorolni is alig győzik az oberhauseni, chicagói, krakkói, cannes-i, lipcsei és sok más fesztiválon nyert trófeákat.

Sok kedves figura született a stúdió alkotó-kollektívájának jóvoltából: Peti; a kalandos életű Gusztáv; Mézgáék; Vili és Bütyök, a két kétbalkezes kiskatona, dr. Agy, a gazdasági mechanizmus „tudora".

Költészet, humor, filozófia, új formanyelv, modern kifejezőeszközök jellemzik a róluk készült filmalkotásokat.

*

Sztorik.

Január 16-án a postás alig győzi cipelni a stúdióba érkező táviratokat. Ekkor van ugyanis — Gusztáv nevenapja...

Harmincnégy országban sok millióan zárták szívükbe hősünket.

— A múlt esztendőben jelen voltam a cannes-i tévéfilm-fesztiválon — meséli dr. Matolcsy György. — Kabátom hajókáján, akárcsak a többi delegáció tagjai, én is jelvényt viseltem. Sétálok a híres Croisette-n, amikor szembejön velem egy középkorú férfi. Meglátja a jelvényemet, közelhajol, olvassa: Mr. Matolcsy György, Hungarofilm. Ezután se szó se beszéd, átölelt, s csak ennyit mondott: „Gusztáv"!

Mézgáék is belopták magukat a tv-nézők szívébe. Ezt bizonyítja, hogy tréfás kedvű emberek gyászjelentést nyomtattak, amelyen az állt, hogy elhunyt Hufnágel István (Paula lánykori szerelme, aki után annyit áhítozik férjura mellett). A gyászjelentéshez levelet is mellékeltek, amelyben Paulát figyelmeztették, hogy miután már nem számíthat Hufnágel Pistire, legyen megértőbb és kedvesebb férjéhez, a szegény, jó Mézga Gézához...

*

A húszesztendős Pannónia Filmstúdió művészgárdáját sok új terv foglalkoztatja. (1970-ben 120 filmet készítenek.) Folytatják a Mézga-sorozatot, amelynek főhőse, a család esze, „lüke Aladár" lesz; egész estét betöltő Gusztáv-filmet készítenek, „Gusztáv bárkája" címmel. Elkészül a Magyarázom a mechanizmust folytatása is: a Magyarázom a jövőt, amelyben dr. Agy mellett új főszereplő, Soma, a renitens is színre (helyesebben képernyőre) lép. Alakja egy telefonkagylóra hasonlít, s kényes kérdésekkel igyekszik majd zavarba ejteni a tudós professzort. Francia koprodukcióban 28 részes La Fontaine-adaptációt terveznek, s a bábfilmek kedvelői sem maradnak sorozat nélkül: Foky Ottó: Egy világhírű vadász emlékiratai címmel készít filmet. A stúdió termésének nagy részét ez évben is a miniszatírák, mikrodrámák, egy-másfél perces karikatúra-filmek adják. Nagy munkát jelentenek ezek a rövid, gyorsan pergő alkotások, hiszen egy perc kidolgozott rajzfilm elkészítéséhez 600—800 rajzra van szükség.

Az egykor néhány művészből álló alkotógárda ma már 150-es létszámú, s a Pannónia jelenleg Európa legnagyobb rajz- és animációs filmstúdiója.

KÁRPÁTI GYÖRGY

Macskássy Gyula: „Első filmünk A kiskakas gyémántfélkrajcárja volt"

Mézga Géza és Aladár

Egy kocka a Gusztáv és a sikerből

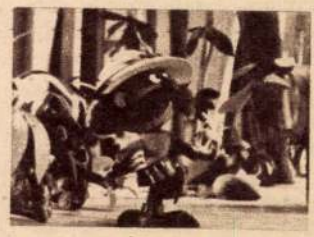

Egy világhírű vadász emlékiratai

Jelenet a Sós lötty című alkotásból

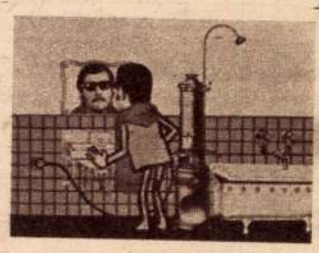

Egy kocka a Reggeli ábrándozásból

(PERCZE LAJOS felvételei)

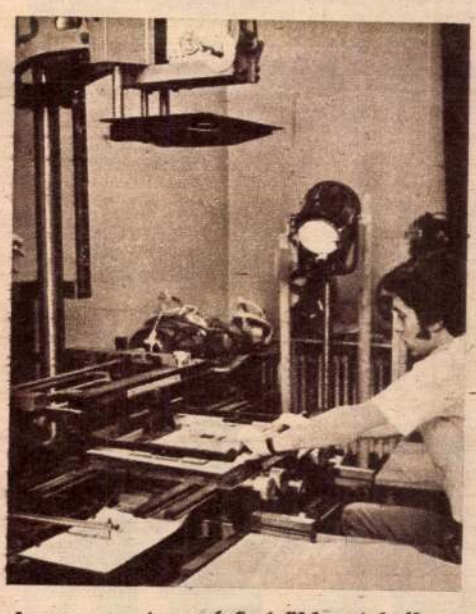

A magyar tervezésű trükkasztalnál a Magyarázom a jövőt egyik jelenetét készítik

Új figura születik a rajzoló munkája nyomán

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1970 JÚL 30
LOBOGÓ
Budapest

Kiküldött tudósítónk

Rakét ... e

3. Találk ... azisba

Végre elhangzik a parancs: kiszálláshoz felkészülni.

Autóbuszokon megyünk tovább.

Nagyokat huppanunk, végül egy különleges úthoz érkeztünk. Két párhuzamos, keréknyom szélességű betoncsík nyújtózkodik a távolságok felé. Sofőrünk — szovjet tizedes — egyre nagyobb sebességre kapcsol, most már hatvan-nyolcvan kilométerrel száguldunk úticélunk felé. A tájat az antik gobelinek tompa árnyalatai színezik. Most már a sivatagi homok lapályos, hosszú vonulatai jönnek, egyre több a homok, egyre kevesebb a növényzet.

Egy zsebhőmérő (T. elvtárs nézegeti kedvtelve) plusz 32 fokot mutat, itt benn szinte semmit sem érzünk belőle. Talán a teljességgel páramentes levegő teszi ezt? Váll-lapjainkon, sapkánkon, arcunkon viszont vonásnyi már a porréteg...

A táj növényzete egyre satnyább, és a porlepett leveleken nem repkednek pillangók. De a távolban porfelleg kavarog: szovjet kísérőink szerint birkacsorda vonul valahová előre, az oázis kútjai felé. Később vadlovakkal is találkozunk: fáradt-vánszorogva haladó menetük velünk párhuzamosan igyekszik előre.

Azután mintha diadalmas kürt vágna a hatásos csendbe: minden előzmény nélkül zöld kardfüvek döfik élénkzöld leveleiket az égbolt felé. Nyiszlett, törpén maradt fácskák telepített sávjai követik az utat, majd nagyobbak következnek, s egész erdő, amelyet esőztető-berendezések vize permetez. Hihetetlen: néhol fák bontják virágaikat, itt, ahol néhány esztendeje még a kardfű sem talált magának életteret. És lám, az ember állhatatos igyekvését siker koronázza, élénkzöld levelek susognak a szélben, s a nyárfák ezüstje megannyi tallérként ragyog.

Ni csak: a vadlovak is erre igyekeztek; itt hűsöl a birkák nyájának szürke, gyapjas légiója; amott kútfúrógépek merevítő csontváza vetíti az égboltra egy valószínűtlenül nagy, konstruktivista tuskép csupa hegyes- és derékszögből rajzolt ábráját. Valószínűtlen kontraszt késztet elragadtatásra valamennyiünket: oldalt a sivatag szürke fellegei szitálnak az avarszínű homoktalajra, itt pedig meseszép szivárványt rajzol a napsugár az öntözőberendezések permetének vonuló vízcseppjeire.

„Gépkocsiról!" — hangzik a vezényszó, és már ugrunk is lefelé, s a természet talajt érésünk pillanatában már közli, ne-

Nem tenger — csak sivatag, homokvihar után. A pillekönnyű homokszemcsék alatt ott húzódik valahol az út... Tessék megkeresni!

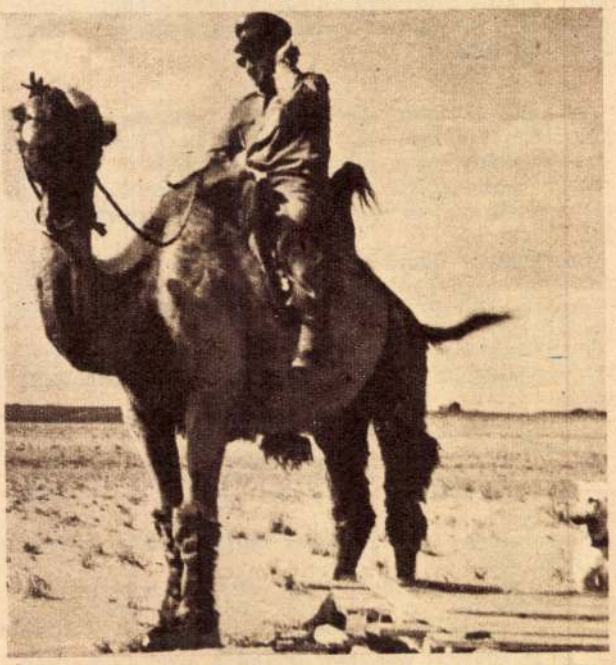

A teve a sivatag hajója. Itt egész hadravaló van belőle. Egyikükkel Bihari László alezredes is barátságot kötött...

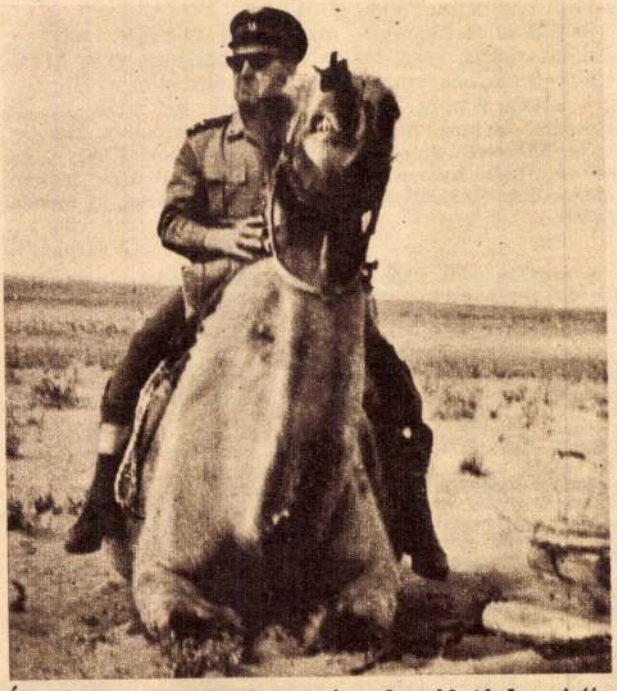

Ám a teve egyszer csak, se szó, se beszéd, térde vetette magát. Bihari barátunk elnyűhetetlen derűjének most is hasznát vette. Arckifejezése szinkronban volt a tevéjével

A szerző felvételei

Benn a Névtelen Oázisban is kellemesen telt az idő. A település állandó lakói — a panamakalapos szovjet sivatagi katonák és az itt dolgozó kislányok — szeretetteljes barátsággal köszöntötték a harcosokat

ARRA KÉRJÜK IGEN TISZTELT TAGTÁRSAINKAT, ILLETŐLEG ELŐFIZETŐINKET, HOGY AMENNYIBEN HÁTRALÉKOS TAGDÍJUKAT, AZAZ ELŐFIZETÉSI DÍJUKAT MÉG NEM KÜLDTÉK VOLNA BE, SZÍVESKEDJENEK ANNAK ÁTUTALÁSA IRÁNT MIELŐBB INTÉZKEDNI, NEHOGY A „MAGYAR IPARMŰVÉSZET" SZÉTKÜLDÉSÉBEN FENNAKADÁS ÁLLJON BE. A SZERKESZTŐSÉG

Macskássy Gyula

Konzum-bonbon
rajzai ~~repr.~~
Repr. a.

MAGYAR IPARMUVESZET
1934. 3-4. sz.

MDK

acskássy Gyula - Macskássy János

A főváros felépiti a romokat

Ujjáépitési Állami Sorsjáték

MASZOVLET

1885-1960. M. plakáttört. kiáll. Mücs. 1960.

Utaló-hirdetések

Írta: Jeanne Forest (Paris)

A francia lapok általában 8 oldal terjedelemben jele
nek meg. (Azonban az ismert lepedőnagyságban
Ebből a nyolc oldalból négy, sőt néha ennél is keve
sebb jut hirdetésre és notiszokra. Tehát azt hihetn
az ember, hogyha a francia lapokban legalább közép
nagyságú hirdetés jelenik meg, úgy annak terjedelm
feltétlenül elég figyelemkeltésre.

Hogy pedig ez nem így van, annak oka nem a hirde
tés terjedelmében, hanem valószínűleg, sőt teljes bi
tonsággal abban rejlik, hogy a franciát egyszerűe
nem érdekli a hirdetés. A francia psziché ne
olvasásra, hanem nézésre van beállítva; ne

Macskássy Gyula

BIENENSTOK LIPÓT ÉS FIA

CÉGTUL: **BÁRDI HENRIK**

Ujsághirdetés. Tervezte: Macskássy Gyula

Reklámelet
1932 V. 4.

BUDAPEST
12 VII 6-8

Macskássy Gyula

Macskássy Gyula és Szénásy György trükkfilm műterme, IV. Muzeum-krt 1/b. 380-027
Macskássy Gy. lakása, IV. Ferenc József-rkp. 15. 384-476

Bptávb 1940 szept.

pekkel. Köztük Szablya-Frischauf Ferenc, Bodon Károly, Lakatos Arthur, Csépai Csávlek András, László István, Nádor Kató, Kovács Zsuzsa, Farnadi Frigyes, Tálos Gyula és még sokan. A fotóművészet is szerepel: Angelo, Balogh Rudolf, Pécsi József, Rónai Dénes, Kardos Juci, Seidner Zoltán, Szöllössy Kálmán, Kis Pál. Mindegyik művei javát adta e kiállításra.

*

E beszámolónak nem a kritika irása volt a célja. Minden ott kiállitott darab többszörös birálaton ment át. Minden résztvevő emlékérmet kap, mely fémjelzést ad művének. A Tárlat háromévenként fog ismétlődni és célja, hogy az ottszereplő művészek a kiállításon való részvételével azt a tekintélyt adja, ami a kartársak és a kritika teljes elismerésének eredménye. Ez a kiállitás hivatása és ezzel előbbreviszi a magyar iparművészek és a magyar iparművészet ügyét. Az első Országos Iparművészeti Tárlat azt a reményt, amelyet hozzáfűztek, teljesen beváltotta. Reméljük, a többi tárlat ennek a fejlödésnek nyomdokain előre viszi a magyar kultúra ügyét.

LORD ROTHERMERE budapesti látogatása idején megtekintette az Országos Magyar Iparművészeti Kiállítást és e megtisztelő látogatása alkalmából a Társulat elnöksége a kiállítás egyik szép darabját, R á t h o n y i Reuss Frigyes szőnyegét nyujtotta át a magyar nemzet nagy barátjának. Itt említjük meg, hogy a kiállítás dijazottjai a következők: az állami iparművészeti nagy aranyéemet Ohmann Béla szobrász, a főváros aranyérmét. — melyet először adtak ki! — Kovács Margit keramikus, a Magyar Iparművészek Egyesületének aranyérmét Gorka Géza, az Iparművészeti

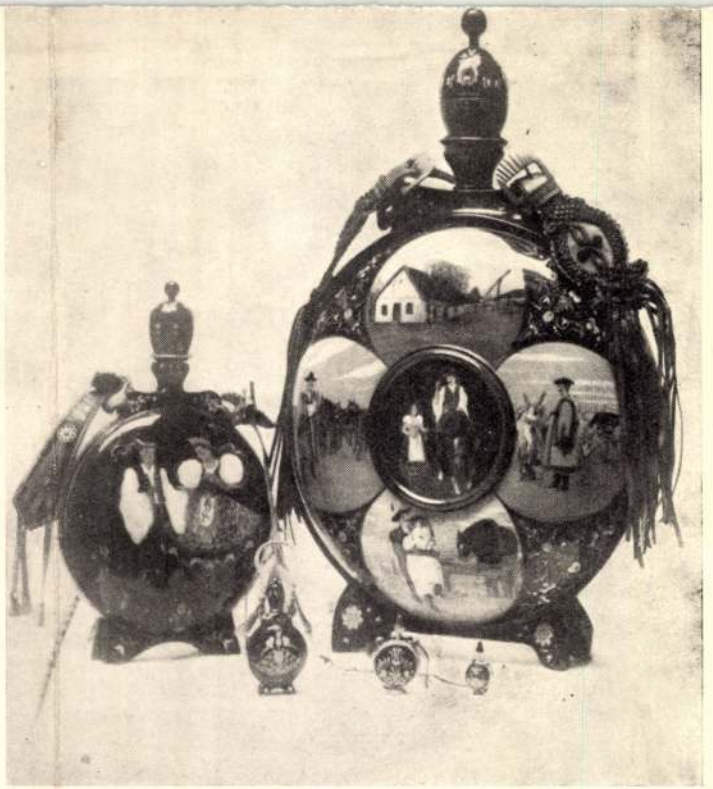

Kézzel festett és lakkozott fakulacsok
Tervezte és kivitelezte: Vladár Sándor
Az Orsz. Iparművészeti Társulat kiállításáról

Ugyanúgy meg lehetne ezt oldani, mint ahogy a címbetűk változatát már megalkotta a nyomdatechnika. A

Tervezte: Macskássy Gyula

Túl a betűkérdésen, nagyobb gondot kellene forditani a papirra is. Pár esztendővel ezelőtt legalább az alanyi költők ügyeltek arra, hogy milyen papirra nyomja ki a nyomdász „álmaikat", „lelkük gyermekét". Ez a módszer bizony már régen a multé. Az irodalom túlságos elgépesedése a könyvnyomtatás művészi követelményeit mindinkább háttérbe szorította, a szép helyére egyre jobban odatolakodott az üzlet.

Pedig a betűformák átalakitása és a könyv stilusához való alkalmazása, a papiranyag megfelelő módon való kiválasztása nem megoldhatatlan kérdés. Ugyanigy könnyen lehet változtatni a könyv nagyságának, formájának megszabásán is. Sajnos, igaz és érthető, hogy ma minden könyv kiadásánál elsősorban az anyagi megoldás jön figyelembe, de egy jó és művészi eszközökkel megalkotott könyv végeredményében nem igen kerül többe, mint az, amelyiket nem kellő gondossággal és megfelelő érzékkel terveznek meg a nyomdai kiállitás szempontjából.

Lám a könyvfedelek rajzai és kompoziciói terén, a kiadói munkában már mutatkozik bizonyos fejlődés. Egyes maradi felfogásu cégek még mindig a bejárt utakat követik, az általuk kiadott könyvek cimlapján nincs élet és iz, de azért itt már esztendők óta mutatkozik az úttörők munkája is. A megfelelően izgalmas stilusban összeállitott szines fotomontázsok, nemcsak, hogy éreztetik a könyv tartalmát, aminek révén már az olvasás előtt bizonyos előzetes érdeklődést keltenek fel a közönségben, hanem ezenfelül még a mű kelendőségét is emelik.

Ime itt jutottunk el a könyvkészítés műszaki része művészetének gyakorlati értékeléséhez. A könyv művészete nemcsak azért fontos, mert az esztétikai elemi követelményei előirják, hogy minden művészeti termék benső tartalma harmóniában legyen a külalakkal, hanem azért is, mert a szép külsejű könyv mindig jó üzletnek bizonyul.

Buday Bálint

Felelős szerkesztő: **Kende Béla**
Szerkesztő és felelős kiadó: **Erdős Imre**

Művészet 1938. III. évf. 227
162. l.

MDK

Macskássy Gyula

Magyar reklámfilmek - külföldön. Népszava, 1958. febr. 5. 8 l.

Mucsi /Tolna/

R.k.templom, homlokzati toronn
tal. Kétboltszakaszos hajó, a s
1781-ben.

/Stippek József, 1945/

M. O. K.

MACSKÁSSY Gyula grafikus

„Ceruza és radír" Rajzfilm.

A Karlovy Vary-ban díjat nyert

szept. 18.

Magyar Nemzet 1960. (XVI.) 221. sz. 7. l.

MDK

Macskássy Gyula grafikus

részt vett a felszabadulás előtti magyar rajzfilmpróbálkozásokban. Jelenleg a Pannónia Filmstúdió rajzfilm osztályának vezetője.
(A cikk felsorol több, a felszabadulás után készült magyar rajzfilmet, több filmkocka és Macskássy-ról egy foto repr.)

Radó István: Mickey-egér és utódai

Világ Ifjúsága, Bp. 1958. 4. sz. 2, 14., 15. l.

MDK

Macskássy Gyula grafikus, a Pannónia Filmstúdió rajzfilm osztályának vezetője.

(A cikkben felsorolt, a felszabadulás után készült magyar rajzfilmek: Okos lány; Kiskakas gyémántot találtat (1952.); Erdei sportverseny (1958-ban az Edinburgh-i rajzfilm-fesztiválon elismerő oklevelet nyert); Kutyakötelesség; Két bors ökröcske (Montevideoban 1956-ban, Varsóban 1957-ben első díjat nyert); két Móricz Zsigmond-mese feldolgozása: A török és a tehenek, A kis malac és a farkasok; Egér és oroszlán. Több filmkocka repr.)

Radó István: Mickey-egér és utódai.
Világ Ifjúsága, Bp. 1958. 4. sz. 2, 14, 15. l.

M. D. K.

MACSKÁSSY Gyula

Párbaj a. szines rajzfilm

Magyar Nemzet 1961. ápr. 29. 4. l.

Macskássy Gyula, grafikus Dok

1 Két boss ökröcske c. könyv egyik rajzolója.

Vekerdy Tamás: Könyvekről 13. l

Család és iskola, Bp. 1960. május XI/5.

M. D. W.

MACSKÁSSY Gyula

Párbaj (Rajzfilm)

Magyar Nemzet 1961. (XVII) jan. 15. 9. l.

Macskássy Gyula

az 1926. évi egyházmův. kiállítás

(Nemzeti Szalon)

plakát pályázatán egyik pályaservét megvették.

MOK

Macskássy Gyula rajzfilmművész

Karlovy-Vary-ban tartózkodik.
(Fényképp repr. Adat a képaláírás-
ból.)

(Kömendi Judit: Beszélgetés Karlo-
vy Vary-ban két világhírű rajzfilm-
művésszel.)
Ország-Világ, Bp. 1960. 30. sz. (6. l.)

M. D. K.

MACSKÁSSY Gyula

„Párbaj" c. rajzfilmje a cannes-i filmfesztiválon a zsűri különdíját kapta

Társszerzők: Várnai György

Magyar Nemzet 1961. máj. 19. 4. l.
20. 4. l.

M.D.K.

Macskássy Gyula

Rajzfilm-terv

Tiz deka halahtatlanság
Várnaival

Zay László: Asoknevü névtelen
Ünnepélyes rajzfilm-bemutató lesz februárban
Magyar Nemzet 1967. jan. 8. 10.l.

Macskássy Gyula /1912- /

MDK

"Tungsram Rádió" 1942.

"Franck cikóriakávé" 1942.

"Hároméves terv" 1947.

"Családi kávépótló" 1955

Embersport-fogadás" é.n.

Magyar Plakát-Történeti Kiállitás. Bp. 1960.
31. l.

Macskássy Gyula M.D.K.

Két filmje ,a 9 Ceruza és radir",valamint a "Párbaj" szerpelt az Osztrák-Magyar Társaság bécsi rövidfilm-bemutatóján

Napló
Magyar Nemzet 1961. október 29. 9.1.

M.DK

Macskássy Gyula
rajzfilmrendező

A Magyar Népköztársaság Érdemes
Művésze címet kapta, 1965. ápr. 4-én.

—: Kikintetések

Művészet, 1965. május – 48 kap.

M. D. K

MACSKÁSSY Gyula

új meseszerű rajzfilmet részítenek

„Peti és a gépember" –

Társtervező: Várnai György

(„Párbaj")

Magyar Nemzet 1961. máj. 24. 4. l.

M.D.K.

Macskássy Gyula

Várnai Györgygyelolyan mesén dolgozik amely,ha sikerül,sorozat elkezdője lesz

Zay László: Rajzfilmüvész-képzés kezdődik az Iparmüvészeti Főiskolán

Magyar Nemzet 1961. október 27. 4.l.

MDK

Macskássy Gyula

Plakát, repr.

Művészet 1938. III. 22. 162.l.

Lovskássy Szpula

A Nagykörtvélyi Erdemes Művésze
címet kapta rajzfilmjeiért.
Reklámgrafikusként indult.

Ormép-Szilág, 1965, 14 n, 6 old.

Matskássy Gyula

MDK

Salambo, tempera

Műcsarnok 1926 téli kiállitás

Macskássy M.D.K.

""1,2,3..." c. rajzfilm várnai társságában

Sutka Mária:Két uj kisfilm...

Magyar Nemzet 1963. április 10. 4.l.

Macskássy Gyula

„Romantikus történet" c. - Várnai
Gyöngyel közös - rajzfilmje nyerte
hamaiában a rajzfilmfesztivál
Ezüst Pelikán díját

Nézmava 1966 jul. 1 4 old.

MDK

Macskássy Gyula

Plakát kiállitás, 1948. N. Szal. képek

MDK.

Macskássy Gyula

1-2-3 c. illusztrációja

Filmvilág 1965 V.16.lap -

MDK

Ma/tskássy Gyula, festö-graf.

a nagy dijat nem adták ki.
Fenti a pályázaton juta lomban részedült.

Döntés Budapest szépségeit propagáló pla,kátpályázat ügyében.-Magya rs/ág. 1925. dec. 24.

M.D.K.

Macskássy Gyula

A filmszinházak a "Telhetetlen méhecske" c. rajzfilmet játszák, Macskássy Gyula grafikusmüvész alkotását- jelenti a H i r e k c. rovat.
Fénykép-repr. a filmből a hiradás mellett.

H i r e k c. rovat hiradása.
Film Szinház Muzsika. Bp. 1959. okt. 30. III. évf. 44. sz. 35. l.

M.D.K.

Macskássy Gyula

Rajzfilm-tervező és rendező a mannheimi kisfilmfesztiválra utazó delegáció tagjaként szerepel a fesztiválon, ahol Gyermekfilm Konferenciát rendeznek, hogy a különféle országok gyermekfilm gyártásának problémáit megbeszéljék.

- - -

A Pannonia Filmstudió rajzfilm-osztályának vezetője a rajz és bábfilmekről beszélt a mannheimi kisfilmfesztiválon. Itt mutatták be a müvész„Telhetetlen méhecske c. rajzfilmjét is.

H i r e k c. rovat rövid-hir anyaga.
Film Szinház Muzsika. Bp. 1959. május 8. III. évf. 19. sz. 35. l.
Potoczky Julia : A szerelmes gyufásdoboz c. közl. Bp. 1959. juni. 12. III. évf. 24. sz. 27. l.

M.D.K.

Macskássy Gyula grafikus müvész

"A ceruza és radir" c. rajzfilmről a kritikus elmondja, hogy forgatókönyve egyetlen mondatból áll: „nagy kincs a barátság; közös erőfeszitéssel minden megoldható." Ezt bizonyitja be Macskássy "ötletes rajzaival."
"A ceruza és a radir" c. rajzfilm "főszereplőinek" rajz-repr.-ja a beszámoló mellékletében.

/P.J./: Uj rajz és bábfilmek c. beszámolója. Film Szinház Muzsika. Bp. 1959. okt. 23. III. évf. 43. sz. 28. l.

M.D.K.

Macskássy Gyula

"A ceruza és a radir" c. dijnyertes rajzfilmjéről a Filmmüsor - gyermekeknek c. beszámoló igy ir: "Az egyszerü grafikai eszközökkel készült ötletes szines filmtörténet...figurái nagyon kifejezőek," melyeket Várnai György néhány vonalból megszerkesztett.

P.J.:Filmmüsor-gyermekeknek c. filmkritikája. Film Szinház Muzsika. Bp. 1960. okt. 28. IV. évf. 44. sz. 21. l.

M.D.K.

Macskássy Gyula

Az Egér és oroszlán c. szines rajzfilm rendezője
A szövegben két rajz, de ezt nem jelzi meg, kinek
a rajza, csupán annyit, hogy a 14000 /tizennéegy-
ezer/rajzból álló kisfilm Macskássy Gyula, Szabó
Szabolcs, Várnai György és Molnár László müve,
a film többi munkatársán kivül, - operatör, zene-
szerző stb.

Egér és oroszlán. c. ismertetés /1957 /
Film Szinház Muzsika. Bp./juli. 5. I. évf.
8. sz. 11. 1.

M.IX.

MACSKÁSSY Gyula

„Peti és a gépember"
„Szentgalleni kalond" bábfilm

bárczai György gyel

Három új rajz- és bábfilm

Magyar Nemzet 1961. december 5. 4. l.

M.D.K.

- Macskássy Gyula

Üdvözletek Karlovy Vary-ból c. rovat egyik rajzos üdvözlete a„Ceruza és a radir" rajzzal.

Üdvözlet Karlovy Vary-ból c. rajzos-képes rovat. Film Szinház Muzsika Bp. 1960. aug. 5. IV. évf. 32. sz. 4. l.

M.D.K.

Macskássy Gyula

„A ceruza és a radir" c. rajzfilmje aratott nagy sikert a Karlovy Vary-i nemzetközi filmfesztiválon. A rajz és bábfilmek zsürije a "Rajzfilmek dijá"-val tüntette ki. A Pannonia Filmstudióban uj rajzfilmjén dolgozik. Cime "A tudós és az atom". Várnai György rajzolómüvész ötletéből és rajzai alapján készül.
Két rajz a szöveg alatt A tudós és az atom c. rajzfilmből.

Macskássy Gyula./

A rajzfilmek dijának nyertese. /c. beszámoló.
Film Szinház Muzsika. Bp. 1960. julius 29. IV. évf. 31. sz. 6. l.

M.D.K.

Macskássy Gyula

Rajzfilm-rendező a Balázs Béla-dij I. fokozatát kapta meg az 1961 évi irodalmi és művészeti dijak kiosztásánál.

- - - - - - -

A művész arcképe a rajzasztalnál. Fényképfelv.
Jelenet a "Párbaj" c. rajzfilmből. " repr.

- - - - - - -

Az uj művészeti dijasok.
Film Szinház Muzsika. Bp. 1961. ápr. 7. V. évf. 14. sz. 10. l.
Szücs István: A magyar rajzfilm mestere Macskássy Gyula. Bp. 1961. ápr. 21. 16. sz. 8. l.

M.D.K.

Macskássy Gyula

A róla szóló beszámoló a magyar rajzfilm mesterének nevezi. A cikk beszámol arról is, hogy valamikor együtt indultak hárman Kassowitz Félix és Halász János-sal, mindhárman reklámfilm rajzolók voltak, de egyedül Macskássy maradt hü eredeti müfajához. 1952-ben rajzolta meg a "Kutyakötelesség" c. rajzfilmet. Utóbbi időben már maga irja a forgatókönyveket is. A „Párbaj" c. filmjéért kapta a budapesti kisfilmszemle első diját és a Balázs Béla dijat is. Uj filmje a "Piros labda" lesz.

Szücs István: Macskássy Gyula.
Film Szinház Muzsika. Bp. 1962. ápr. 21. V. évf. 16. sz. 8. l.

M.D.K.

Macskássy Gyula

A londoni BBC okt.20.-án mutatta be televiziós adásban "...Várnai György-Macskássy Gyula többszörös nemzetközi dijnyertes "A ceruza és a radir" c. rajzfilmjét."

/A hiradás nem számol be arról, hogy a művészek egyénenként nemzetközi dijnyertesek, vagy pedig a fenti filmmel nyerték a nemzetközi dijakat. Macskássy Gyuláról köztudomásu, hogy több dijat nyert liában c. művészetével./ /Magyar Filmek Ang/

K é p e k - H i r é k c. rovat/rövid hiradása Film Színház Muzsika. Bp. 1961. okt. 27. V. évf. 43. sz. 38.ml.

M.D.K.

Macskássy Gyula

A Pannonia Filmstudió rajzfilm-osztályának vezetője Várnai György grafikus művésszel együtt készíti uj "Peti, Kati, Félix" c. rajzfilmjét, amelynél"...uj szellemü, a formailag uj grafikai stilust..." követik.
"Kati, Peti, Félix" a közlemény melletti reprodukción szerepel.

P.J.: Uj rajzfilm-sorozat készül c. közleménye Film Színház Muzsika. Bp. 1961. junius 9. V. évf. 23. sz. 39. l.

Macskássy Gyula M.D.K.

Peti kalandjai , rajzfilm

K.A.: Rajzfilm , 1963.

Magyar Nemzet 1964. március 22. 13.1.

M. b. W

MACSKÁSSY Gyula

Ceruza és radír (rajzfilm)

Várnai György gyel zörösen: Parbaj

Lay László: Rövidfilm - művészetünk..

Magyar Nemzet 196 . április 15. a. e.

M.D.K.

Macskássy Gyula

Várnai György művésztársával együtt alkották a Párbaj c. rajzfilmet, amely a rövidfilm-fesztiválon első dijat nyert.
A Művészeti Szakszervezetek Szövetségének Filmművészeti Szakosztálya március 13-tól 19-ig rendezte meg a II. Magyar Rövidfilm Szemlét.

A szöveg mellett fényképfelvétel Macskássy Gyuláról, amint a dijat átveszi Gertler Viktortól, a zsüri elnökétől.

A II. Magyar Rövidfilm Szemle
Film Szinház Muzsika. Bp. 1961. márc. 24. V. évf. 12. sz. 10. l.

VTDk

Macskássy Gyula, grafikus

Legközelebb Macskássy reklámgrafikáit mutatják be a Pannonia filmstúdióban.

Tamás István: Tárlat a stúdióban 8. l.

Dn. 1962. máj. 24.

NÉPSZABADSÁG

Macskássy Gyula

Embersport-fogadás, é.n.

Műcsarnok 1966. Magyar Plakát-történeti kiáll.

MDK

Macskássy Gyula, 1912--

Tungsram rádió

Franck cikoriakávé

Hároméves terv

1885-1960. M. plakáttört. kiáll. Mücs. 1960.

M. D. K.

Macskássy Gyula

Várnai György közreműködésével készített rajzfilmet „Romantikus történet" címmel, adja hírül az „Aktuális" c. rovat közleménye.

Film Szinhár Muzsika, Bp. 1964. juni, 26.
VIII. évf. 26. sz. 20. lap.

Macskássy Gyula

grafikus

Nemzetközi Plakátkiállitás - Ginzában Japánban - a tokiói Hosei-Egyetem iparművészeti szakosztálya rendezésében - plakáttjával vesz részt.

Nemzeti Ujság
1935.I.27.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Macskássy Gyula
NÉPSZAVA

1962 DEC 16

Mese a meseviláról

Peti, Kati és Félix kutya születésének titkai
12 000 rajz tízperces filmhez — A ceruzától a trükkasztalig

Túl a villamoskanyarító, feketekávé illatú Moszkva téren, s még azon is túl, valahol ott, ahol az 56-os autóbusz kacsázik a Hárs-, sőt nagyon hideg völgy felé, *valahol ott van a mesevilág.* Bejáratát nem tűzlehelő sárkány, nem is örökké bömbölő oroszlán őrzi, csupán egy portás, aki jöttünkre megnyomja a varázsgombot — s a hatalmas kapu kitárul.

Belépünk a csodálatos birodalomba, amit úgy hívnak, hogy *Pannónia Filmstúdió.* Egy folyosóra érünk, ahol mindenki siet. A folyosóról sok ajtó nyílik, benyitunk az elsőbe; *Macskássy Gyula* fő varázslójával találjuk szemközt magunkat. Ő boszorkányolta elő a gyerekek örömére *Petit, Katit, Félixet* a csodakutyát, *Leonardo bácsit,* az ezermestert és társait.

— *Petiékből sorozatot csinálunk, mai kalandos meséket, mai gyerekeknek* — mondja. — *Reméljük, szívébe zárja őket a közönség...*

A kedves kis figurákkal gyakrabban találkozunk hát a mozik vásznain. De mi történik velük, amíg odáig eljutnak? A mester maga kalauzol végig a mesegyárban:

— *Társammal, Várnai Györggyel először is elkészítjük a story-board-ot, a forgatókönyvet. Aztán megrajzoljuk a legfőbb helyzeteket. Rajzaink a szomszéd szobába jutnak...*

A szomszédok ceruzával *mozdulat-kulcsrajzot* készítenek, kitervelik, *a figurák hogyan kapcsolódjanak a háttérhez?* Munkájuk fázisrajzolókhoz kerül, akik két fő rajz között rengeteg fázissal *besűrítik, megelevenítik, mozgatják* a képet. A vásznon egy másodperc alatt 24 filmkocka pereg le — ez *24 külön rajzot jelent. Egy tízperces filmhez tehát több, mint 12 000 rajzra van szükség.*

A fázisosok épp »*Peti és az űrutazás*« egyik epizódján dolgoznak: *az öt és fél másodperces részben egy űrrakéta elindul, kettőt bukfencezik, és a távolban kisebbedve eltűnik. Ez a jelenet 132 rajzból áll.* A rajzokról aztán próbafelvétellel ellenőrzik a mozgás helyességét.

A következő teremben ügyes kezű lányok a rajzokat precízen átlátszó *celluloidlapokra másolják,* folyékony festékkel, zsírceruzával vagy tollal átkontúrozzák. A celluloid a kifestőrészleghez jut, ahol a *színkeverő* által készített különleges festékkel a megjelölt helyeket kitöltik.

A hátteret *művészek festik.* Az átlátszó lapra festett figurák a háttér mozgatásával megelevenednek. *Egy járás fázisaiban rajzolt figuránál például a háttér ellenkező irányban húzódik, s a figura tetszés szerint jár, szalad.*

Ekkor kerül a rajz a háttérrel a *felvevőgép alá,* a trükkasztalra. A gép minden kockát külön exponál — így mennek végig mind a 12 000 rajzon. *Az elvégezhető trükköknek se szeri, se száma: több síkban fényképezéssel, félexpozíciókkal, áttűnésekkel — rengeteg ötletes megoldással, technikai bravúrral készül a rajzfilm.* Aztán a zenei és hangosfelvétel következik: a kísérő zenének a rajzfilmeknél nagyobb a szerepe, mint a játékfilmben. A speciális trükkök, zörejek, hangeffektusok is itt kerülnek a filmre, hogy végül is a vágó készülékén elnyerjék végleges formájukat.

Így készül — a tízperces rajzfilm.

Gy. I. Gy.

1962. december 16

ban. Dán film. 10 éven alul nem aj. 21.45: Telesport. 22: Optimizmus 62. Tv-film. 22.15: Hírek.

A BRATISLAVAI TV MŰSORA

8: Szórakoztató zene. 9.30: Mezőg. adás. 10: Gyermekműsor. 11: A cseh muzsika a nagyvilágban. 11.30: Ifj. adás. 17: Gyermekműsor. 18: Ifjú szemmel. 19: Tv-híradó. 19.20: Sporteredm. 19.40: Vers. 19.50: A groteszk aranykora. Amer. film. 21.05: Maja Pliszeckaja táncol. 21.20: Arcképcsarnok. 21.40: Tv-híradó.

Hétfő, december 17.

KOSSUTH RÁDIÓ

4.30: H. Idő]. 4.35: Z. 5.30: H. Idő]. 6: Falurádió. 6.35: Sport, totó. 7: H. Idő]. 7.10: Új könyvek. 7.30: Műsorok. 7.35: Hird. 8: Műsorism. 8.05: Idő]. 8.10: Napirenden. 8.15: Népi z. 9: Lányok, asszonyok. 9.20: Áriák. 10: H. Tó. Idő]. 10.10: Óvodások nulságos történetek Hgv. a stúdióban. Idő]. 12.10: Hgl. 13 14.10: Heti zenés ka H. Közl. Idő]. 1 hallg. 15.25: Könny Úttörő-híradó. 16.25 lay: Hegedűversen Műsorism. 17: H. Id Táncz. 18.10: Ifj. 18.35: Operarészl. mikrofon előtt Fekete László, a miskolci vár. tan. vb eln. 19.20: Áll. Népi Együttes. 19.54: Mese. 20: Esti Krónika. Idő]. 20.25: Glóbusz. Kult. világszemle. 21.45: R. Tauber énekel. 22: Hírek. Idő]. 22.15: Sporthírek. 22.20: Mai szemmel. 22.30: Táncz. 22.55: Álomital. Rádió]. 24: H. Idő]. 0.10: Filmz.

PETŐFI RÁDIÓ

5.50: H. Idő]. 6: Z. 6.25: Műsorok. 6.30: Torna. 8: H. Idő]. 14: Idő]. Vízál' 14.15: Műsorism. 14.20: Könnyűz. 14.40: Könyvismert. 15: Zkr' muzsika. 16: H. Idő]. 16.05: A világ minden tájáról. 16.15: Magy. nóták. 16.45:

Múzeumi előadások és tárlatvezetések

december 16-án

MNM—Tört. Múzeum: tárlatvezetés 11 órakor.

Néprajzi Múzeum: tárlatvezetés 11 órakor.

Magy. Nemz. Galéria: tárlatvezetés 10 órakor (Haulisch Lenke: XIX. szdi életképfestészet; Pénzes Éva: Munkácsy Mihály; Romvári Ferenc: Mednyánszky László művészete).

Szépműv. Múzeum: tárlatvezetés 11 órakor (Eszláry Éva: Bernini).

Megérkezett a vietnami tisztagyapjú

kötött pulóver és kardigán

Modern fazonban és színben, 350 Ft-tól árusítják a

CALVIN TÉRI, LOTTÓ,
CORVIN, ÚJPESTI,
CSILLAG, ÚTTÖRŐ,
GÓLYA, VERSENY áruházak

SZÉP AJÁNDÉK!

1934.12.4

Villamosplakát

Macskássy Gyula terve

Piatnik rt. nyomása

Villamosplakát

Mallász Gitta terve

Klösz György és Fia coloroffset-nyomása

Macskássy ~~Gyula~~ János MDK

Tungsram rádió, 1942

Franck cikóriakávé, 1942

Hároméves terv, 1947

Családi kávépótló, 1955

Műcsarnok 1960. Magyar Plakát-történeti kiáll.

Macskássy Gyula M.D.K.

Peti c. rajzfilmsorozat Várnai Györgyvel

Napló

Magyar Nemzet 1963. november 29. 4.1.

Matskásy Gyula
tevérőművész

M.D.K.

Rajz film tevvező és rendező

Barsszári: A mesék birodalmában
Nők Lapja, 1962. május 5 – 7 lap

MDK

Macskássy Gyula, 1912--

Családi kávépótló

Embersport-fogadás

1885-1960. M. plakéttört. kiáll. Mücs. 1960.

Macskássy Gyula, graf. MDK

Az Egyházmüv. Kiállitás pályázatot hirdetett sok szerepeltetésre alkalmas plakát tervére. 17 pályázó 49 pályamüvel jelentkezett.
Megvételre ajánlotta a bizottság M.Gy. egy müvét.

Plakátpályázat. - Egyházmüv.kiáll. 1926.
Nemzeti Szalon.

Macskássy Gyula M.D.K.

A számok története c. rajzfilm / árnai Györgygyel

eti és a rollerverseny

Uj magyar rjz-és bábfilmek

Magyar N emzet 1963. február 28. 4.l.

M.D.K.

Macskássy Gyula

"Miskolc, 1967" cimmel ir Körmendi Judit a miskolci Rövidfilmfesztiválról. Beszámolójában a "világszerte ismert animációs filmalkotó Dusan Vukotic" beszél Macskássy Gyula és Nepp József müvészekről, akiket "világviszonylatban is elismertek már" s ezeknek a müvészegyéniségeknek jelentőségét méltatja.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1967. juni 2.
XI. évf. 22. sz. 14-15. lap

MDK

Macskássy Gyula

Pályamunkáját megvásárolták

Egyházművészeti kiáll. plakátpályázata. Nemzeti Szalon. 1926.

e. D. 11

MACSKÁSSY Gyula

A szám története ábrázoló fel-
men dolgozik Vörösi György-
gyel az Unesco megbízásából

Zay László: Egy kiállitás igéretei
Fiatalok a rajzfilm-műteremben

Magyar Nemzet 1962. junius 2.4.1.

M.-D.K

MACSKÁSSY Gyula

hehatároztak, műterme - kiállítását

Zay László: Egy kiállítás igéretei
Fiatalok a rajzfilm-müteremben

Magyar Nemzet 1962. junius 2. 4.1.

M.D.K.

Macskássy Gyula

Várnay György munkatársával elkészitette a "Peti és a gépmester" c. rajzfilmet a Pannonia Filmstudióban.
Két figura-rajzot közöl a lap. Fénykép.

Képek-Hirek c. rovat hiradása
Film Szinház Muzsika Bp. 1962. febr. 2. VI. évf. 5. sz. 38. lap.

M.D.K.

Macskássy Gyula rajzfilmművész

Annecy-ban részt vett a kétévenként megrendezett bábfilm fesztiválon.
Az UNESCO megbizásából most egy tudományos szórakoztató rajzfilmet készitenek. A terveket Párisban jóváhagyták.
A filmet Várnai György rajzfilmművésszel együtt készitik.

Öt nap Annecy-ban c. hiradás a Tarka Krónika c. rovatban. Film Szinház Muzsika. Bp. 1962. juli. 20. VI. évf. 29. sz. 39. lap.

M.D.K.

Macskássy Gyula

Várnai Györgygyel készitett rajzfilmje :

Romantikus történet. Ezüst Pelikán emlékérmet nyert a mamaai ra jzfilmfesztiválon

Napló

Magyar Nemzet 1966. junius 30. 4.1.

M.D.K.

Macskássy Gyula

Várnai Györgygyel készitett rajzfilmje :

Romantikus történet. Ezüst Pelikán emi kérmet

nyert a mamaai ra jzfilmf sztiválon

Napló

Magyar Nemzet 1966. junius 30. 4.1.

Macskássy Gyula.

A Budapest Fürdőváros Egyesület plakát-pályázat bírálóbizottsága „City" jeligéjű munkáját megvételre ajánlotta, melyet az Ibus meg is vásárolt. (említve)

Magyarság, 1927. aug. 18.

M.D.K.

Macskássy Gyula

és Várnai György "Romantikus történet" c. rajzfilmjükkel elnyerték a romániai Mamaiában a rajzfilm fesztivál Ezüst Pelikán díját.

"Krónika" c. rovat

Film Szinház Muzsika, Bp. 1966. juli. 8.
X. évf. 27. sz. 23. lap

Macskássy Gyula

„Nap Ember" c. filmjének
nem ez a végleges címe —

Magyar Hirlap, Ábel Péter, Mindol-
gornak a rajz-és bábfilmeset?
968, jul 6.

MDK

Macskássy Gyula

4. m. plakát kiáll. Műcs. 1961.

M.D.K.

Macskássy Gyula

Balázs Béla-dijas rajzfilmrendezőt a magyar rajzfilmművészet terén elért eredményeiért a Magyar Népköztársaság Kiváló Művésze cimmel tüntették ki.

- - -

A lap 16. oldalán bemutatja a művész arcképét fényképfelvételen.

- - -

"Az emlékezés napja" c. közl.
Film Szinház Muzsika, Bp. 1965. ápr. 2. IX. évf. 14. sz. 2.lap

M.D.K.

Macskássy Gyula grafikus művész

„Az egér és az oroszlán"c. Aesopus mese szines rajzfilmváltozatát rendezi.

/ilosvay/: Az egér és az oroszlán c.
Szinház és Mozi. Bp. 1956. aug 18. IX. évf.
33. sz. 13. l.

Macskássy Gyula
festő

Az első magyar rajzfilm a „Kis hakas gyemánt felkrajcárja" - lett. - Ma is a gyemekfilmek legigazibb alkotója Macskássy Gyula

Révész Zsuzsa: A Pannonia Studió.....
Müvészet, 1970.november - 46.lap

MDK

Matskássy Gyula

Eldőlt plakátpályázat. Magyar Iparművészet. 1927. 182. l.

MDK

Gogolák L: 5. M. Képzm. Kiáll. kisplasztikai művei.
SzM. 1955.

Macskássy Gyula

"A takarékos bagoly" c. rajzfilmje, -mint a lap irja- igen nagy siker volt a Rajzfilm Fesztivalon.

Film Szinház Muzsika, Bp. 197o. juli. 18.
XIV. évf. 29. sz. 24. lap

Macskássy Gyula, plakáttery. MDK

Boldog uj évet kiván /monogrammból, papirtekercsből ecsetből, tollból rajzolt macska/
II., Fö ucca 8c. Repr.

Koloszváry-Kálló-Macskássy rajzai.

Tervez, kivitelez Löbl D. és Fia könyvnyomda.

Reklámélet, 1935. 1. sz.

Matskássy Gyula
tervező

M.D.K.

Peti és a gépember (repro)

Bars Sári: A mézk birodalmában
Nők Lapja, 1962. május 5 — 6 lap

Mac skásasy Gyula M.K.

A Magy a r Népköztársaság Érdemes Művésze

Koosztották sz 1965 évei művészeti dijakat

Magy ar Nemzet 1965. április 4. 6.l.

Macskássy Gyula M.D.

A Magyar Népköztársaság Érdemes művész cimmel kitüntetv

Kiosztották az 1965. évi Kossuht-dijakat

Pest megyei Hirlap 1965. április 2. 2. l.

MDK

Matskássy Gyula

Szent László c. plakátját az alábbi pályázaton megvásárolták

Az egyházművészeti kiáll. plakátpályázatának eredménye. Magyar Iparművészet 1926. 128.l.

Macskássy Gyula

"Siker" c. rajzfilmjét igen magasra értékeli Szabó György: "Kirándulás" c. kritikájában, melyben felsorolja a Pannonia Filmstudió rajzfilmkészitő müvészeit.

Élet és Irodalom, Bp. 1971. ápr. 17.
XV. évf. 16. sz. 12. lap

~~Haranghy Jenő~~

Matskássy Gyula

Nagy Kálmán

Tary Lajos

Zádor István

U. 4145

Kovább

cród

Magyarság. 1925.

dec. 24. (Döntés Budapest szépségeit propagáló plakátpályázat ügyében.)

A Nagy díjat nem adták ki

Fentiek a pályázatom futalomban részesültek.

K

láthatók
lás csarnokban, melynek virágfüzérrel éke-
itett kard és harsona van, ~~áll a három szö~~ Tagjai:
ár, Miklós czár és Frigyes Vilmos porosz
Az épület körül fák és pálmák képeznek
~~[illegible]~~ vitorlás hajó halad ~~a felkelő~~
~~[illegible]~~ a gazdasági szerek mellett, Amorette,
s Nemtő és jobbról a talapzaton, Sphynx kö-
okzaton: „AUGUSTAE FOEDERATORUM PRINCIPUM
BUS MDCCCXIII" és legalól jobbra: „Edic. A...
a e Cottu. Zemplin."

dselyem alapon, méretei 55: 43 cm.
: XI. 1. (183/92).

XIII-XIV

elő nap ragog

1165

Matskássy Gyula

illusztrálta az

Bíró Sándor stb.: alábbi könyvet

A magyar reformá-
tus egyház története.
Bp. 1949.

MDK

Macskássy Gyula /1912-/

Családi kávépótló.1955., 66.5x47.5 MH

Embersport-fogadás.én., 84x59 MH

Magyar Plakát-Történeti Kiállitás.1960.
Műcsarnok. Kat. 31.l.

Macskássy Gyula - Macskássy János MDK

Magyar Rádió, 1943

Ujjáépitési Allami Sorsjáték, 1947, 1948, 1949 I-III.

A főváros felépiti a romokat, 1948

MASZOVJET, 1952

Mücsarnok 196o.Magyar plakát-történeti kiáll.

MDK

Macskássy Gyula /1912-/

Tungsram rádió.1942., 126x96 OSZK 267

Franck cikóriakávé.1942., 119x82 MH

Háromeves terv.1947., 119x77.5 MH

Magyar Plakát-Történeti Kiallitas.1960.
Műcsarnok. Kat. 31.l.

Macskássy Gyula

Született 1912-ben. Grafikus művész, karikaturista, rajzfilm művész. 1960: Balázs Béla díjas. Reklám rajzfilm tervező Dassowitz F. és Halas János-sal.

Fehete Márton: Prominent Hungarians Home and Abroad, München, 1966. 334 l

191 l

Macskássy Gyula
grafikus

M.D.K.

Macskássy Jaróssal együtt rajzolták a „Nehézipari Központ" limú plakátot. + repro.

Gerelyes Ede: Politikai plakatkiállítás
(Művészet, 1965. nov. – 22 lap.

MDK

Macskássy Gyula

Konzum-bonbon rajza. Repr.
" " " "
" " " "
" " " "
" " " "
" " " "

Magy. Iparművészet, 1934. 3-4.sz. 42, 43, 44.lap.

Macskássy Gyula

Saját illusztrálású gyermekkönyveit 2 nyelven adja ki a Corvina az idén.

A Bécsi Képes Krónikától ...

Népszava, 1964 január 10. 92. évf. 7. szám, 2. lap.

M.D.K.

Macskássy Gy.

Plakátrajz a„Diana sósborszesz" reklamirozására a Szinházi Élet plakátszépségverseny pályázatára.

Szinházi Élet. Bp. 1931. nov. 15-21. XXI. évf. 47. sz. a lap hátlapján.

M.D.K.

Macskássy Gyula

"Két bors ökröcske" c. rajzfilm rendezője,
Varsányi Ferenc tervezővel együtt készíti
a filmet, amelyből két rajzot mutat be a lap:
"Gergő"a két csodatevő ökröcskével,
A rémült várur, rajz-repr.-ók

A film harmincháromezer rajzból áll.

"Két bors ökröcske"
Szinház és Mozi. Bp. 1954 . nov. 19. VII. évf.
47. sz. 13. l.

Macskássy Gyula M.D.K.

Rajzfilmrendező

Munkás ágával foglalkozott a berlini Filmspiegel C. folyóirat.

Filmjei: Kiskskas gyémánt félkrajcárja, Erdei sport verseny, Oroszlán és egér, Egy,kettő, három

Magyar Nemzet 1965. október 5 4.l.

napló

az ókori színház felépítéséről kialakult nézetekkel módosulnak az antik színházi előadásról alkotott felfogások. Ezt mutatja egy XV. század végéről való a színpad felől nézett, színházi előadást bemutató metszet, ahol a recitator szerepe már csak a prologus és epilogus elmondására korlátozódott. (23. sz.) Az antik hagyományok elméleti kutatása alapján való új színházi kísérletek helyei a humanista udvarok, ahol a középkori társadalmi rétegeket egy képzettségi alapon összefogott társaság váltja fel. Rómában a XV. században Pomponius Laetus és tanítványai rendeznek pártfogóik palotáiban Vitruvius alapján színrehozott Plautus és Terentius előadásokat. Ugyanígy történik Ferrarában, ahol Ercole d'Este udvarában folynak előadások. Itt áll be fiának, Alfonsonak idejében 1508-ban a fordulat, amikor a nagy olasz költőnek, Ariostonak vígjátékát a Cessaria-t nem olyan utcát, városrészletet ábrázoló színpadon mutatják be, ahol a házakat a miszteriumszínpad hagyományai szerint plasztikusan építik fel, hanem perspektivikus, festett dekorációkról szólnak az egykorú beszámolók. Egymás után jelennek meg ezután a többi antik mintára készült vígjátékok: köztük Macchiavelli: Mandragola-ja és az aristotelesi hármas egység (cselekmény, hely és idő) elve alapján felépített tragédiák: Trissino: Sofo-

iába a magas fejedelmi
ez az irány a tömegek
életképes. A fejlődés útja

az arkadiain pogánnyá
esztény kűlszínt felvett
naibb madrigálból, fejlő-
VI. század második felé-
sre törekvő madrigálok
kedik a dallam, a szóló-
do), kíséretül pedig szól-
lami mélyhangú húros
okhúrú lant és esetleg kis
termediok vezetnek át az
felé. 1589-ből Agostino
yság erre, melyek Medici
sztina esküvője ünnepsé-
. (5., 6. sz.) A közjátékok
firenzei Giovanni Bardi
már több, mint egy év-
közismertté lett platoni
iezni. Az első élőképsze-

MDK

Macskássy Gyula /1912-/ - Macskássy János /1910-/

Ujjáépitési Allami Sorsjáték.1948., 84x57 MH

A főváros felépiti a romokat.1948., 82.5x59 MH

Magyar Plakát-Történeti Kiállitás.1960. Műcsarnok.Kat. 31.l.

MDK

Macskássy Gyula /1912-/ - Macskássy János /1910-/

Magyar Rádió.1943., 117x83 MH

Ujjáépitési Allami Sorsjáték.1947., 84.5x58 MH

Magyar Plakát-Történeti Kiallitas.1960. Műcsarnok.Kat. 31.1.

MDK

Macskássy Gyula /1912-/ - Macskassy János /1910-/

Ujjáépitési Állami Sorsjaték.1949., 115x82 MH

MASZOVLET.1952., 82x57 MH

Magyar Plakát-Történeti Kiállitás.1960. Műcsarnok.Kat. 31.l.

MDK

Macskássy Gyula és János

Diadal plakát

Plakátkiállitás 1948. N.Szal. képek

MDK

acskássy Gyula - Macskássy János

Magyar Rádió

Ujjáépitési Állami Sorsjáték
" " "

1885-1960. M. plakáttört. kiáll. Mücs. 1960.

1021

ÚJ FILM UTÁN, KÖZBEN, ELŐTT

Mr. Senior és Mr. Junior

- Kék Szalag
- A bénító Érem
- Fesztivált nyert a Macskássy—Várnai-duó

Levelet hozott a posta *Budára Svájcból.*

A feladó: a *WHO* — az Egészségügyi Világszervezet — genfi irodája, a címzett a Pannónia Filmstúdió. Az értesítés hivatalos, szükszavú: *Macskássy Gyula—Várnai György urbanizációról szóló színes rajzfilmje, Kis ember — nagy város nyerte az amerikai fesztiválon a Kék Szalagot.* (Az 1967-ben az ENSZ-szervezet részére készített, a jövő modern városainak életfeltételeit humorral ismertető filmet műsoron tartja ma is öt világrész számtalan metropolisának mozija, televíziója. Hazai sorsa: Magyarországon a nagyközönség még nem láthatta. Aligha hinnénk, hogy ezután bárhol is vetítenék. Miért?)

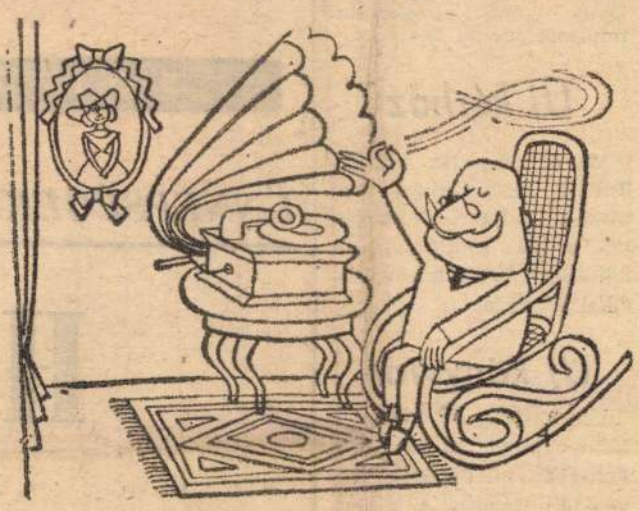

Az Öreg...

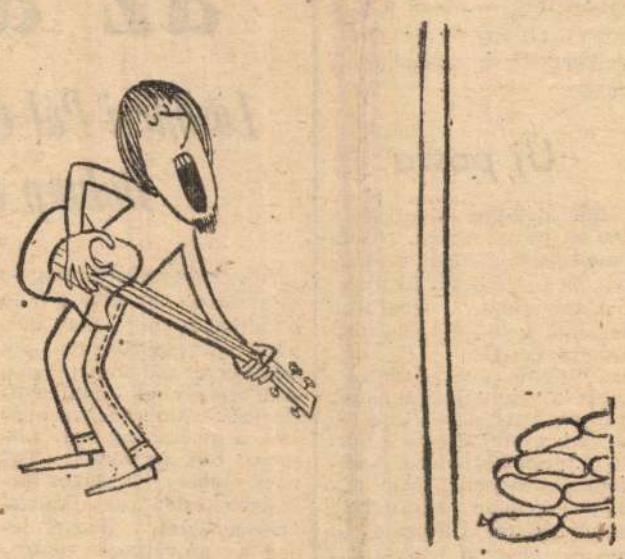

...és a Fiatal.

Ha szívesen fogadják

A múlt — múlt.

A jelenről, a jövőről kérdezte az Esti Hírlap munkatársa az évek során sok sikert elért, tucatnál több külföldi verseny díját kiérdemelt művészkettőst.

— *Új film után, új film közben, új film előtt vagyunk* — válaszolta *Macskássy Gyula.* — Július végén fejeztük be leendő sorozatunk elsőszülöttét. Címe elárulja a témát: *Öreg és Fiatal.* A két hős: Mr. Senior és Mr. Junior — mindketten a maguk generációjának jellegzetes megszemélyesítői — zenei párbaját meséljük el, követjük nyomon. A konfliktus közel sem drámai: *az agg a bécsi keringő híve, csak a Herkulesfürdői emlék dallamai andalítják.* Az ifjú — másként nem is lehetne — beatet penget, játszik, rikolt, üvölt. A történet happy endje: boldogság — magyar módra. A két látszólag ellentétes jellem egymásra talál. A jejesrác a Herkulesfürdői emlék ritmusára táncol, a bácsika pedig a Comeback-et fújja. A film megértést, megértetést, a békés egymás mellett élést hirdeti apák és fiuk, sőt, *az embetek* között... Ha a nagyközönség szívesen fogadja, akkor Öregre és Fiatalra újabb kalandok várnak...

Uhuka tv-t néz

— A premier időpontját még nem tudjuk, de azért a bemutatóig sem tétlenkedünk — folytatta *Macskássy Gyula.* — E héten gyerekfilmet kezdett csoportunk — *Mádai Gréte és társai* — rajzolni, a kor kívánta mondandójú tanmesét *Bagoly-család mai életéről.* A gyerkőc Uhukával baj támad. A kölyök ugyanis nem törődik semmivel. Nem eszik, nem játszik, nem tanul, még csak nem is csintalankodik. Mit csinál? *Tévét néz!* (Az iskolában is, óra közben, a pad alatt a Minivizort lesi.) Megbűvölte a képernyő. Bámulva bámul minden adást, válogatás nélkül, hozzá szóló műsort, s gyerekeknek nem valót egyaránt. A világból csak a tv-re figyel, az életből csak a tv-t veszi észre. Nem is akar másról tudni, mint *az Angyalról, dr. Agyról, Nők fórumáról*:.. S ez gyereknek — sőt, felnőttnek is — *kevés.* A tanító, a szórakoztató tv híveiként a butító, agytompító tv ellen szeretnénk szólni. A sok, a felesleges és mindenekelőtt a kicsiknek nem való, pedagógiailag okkal kifogásolható ártalmakra próbáljuk figyelmeztetni nevettetve, kinevettetve a szülőket, a tanárokat, a mindenekelőtt magukat a kispajtásokat.

Modernség

— A holnap terver az *Érem* — mondta *Várnai György.* — *Modern filmgrafikával ábrázolt filozofikus parabola.* Félremagyarázhatatlan, közérthető szimbólum. Történet a sikeres, beérkezett művészről, festőről. Ünneplik, csodálják. Ismerik, elismerik — kitüntetik. S a nagydíj — a nyakába akasztott éremóriás — teher. Sorompó. Akadály. A plecsnitől nem tud dolgozni. A Grand Prix bénítja, befagyasztja, megöli tehetségét... Eddigi jó és rosszabb munkáinkhoz hasonlóan, a jövőben is a magunk „nyelvén" próbálunk szólni, ragaszkodva saját stílusunkhoz. Ezután sem akarunk másolni, orozni, „feltalálni", feltálalni a máshol már ismertet, esetleg meguntat. Kanadai rajzfilmhez jobban értenek a kanadaiak, angolhoz az angolok, franciához a franciák. A világ a *magyaroktól magyar* rajzfilmet vár. Emberi, általános humort, pesti charmmal, ötletekkel, cinizmussal. Magyar szellemű keserű-cinkos bölcseletet, ugyanakkor igényes, újszerű grafikai korszerűséget. A rajzfilm valódi s nem álmodernségét a mesterkélt kuszaság, kiagyalt képrejtvények helyett én *a pozitív gondolatébresztésben vélem.* A látottaknak fel kell rázni, megdöbbenteni a nézőt: az életben, a mai világban mi az elavult, a nevetséges, az embertelen. Az Érem szándéka is ilyen: szatíra felnőttekről felnőtteknek. **László Miklós**

MA AVATJÁK, MA ADJÁK ÁT

Új gyár

Ma Kaposvárott villamossági gyárat avatnak. Az ünnepségen dr. Horgos Gyula, kohó- és gépipari miniszter mond beszédet.

Új kórház

Ma délelőtt dr. Szabó Zoltán egészségügyi miniszter átadja rendeltetésének a 140 millió forintos költséggel épült kazincbarcikai kórházat.

Új könyvtár

Uj, szabadpolcos könyvtárat avattak ma délelőtt a Fehérvári úti Fővárosi Művelődési Házban. A könyvtárat *25 ezer kötettel* nyitották meg — ebből 9 ezer könyv áll az olvasók rendelkezésére a szabad polcokon.

Új posta

Ma délután átadják a 100-as postahivatalt. A 14 emeletes épületben rendezték be fővárosunk legújabb postahivatalát, amelynek feladata lesz a IX. kerületi levélkézbesítés, csomagszállítás és távirat-szolgáltatás. Az épületkomplexumban munkásszállás, étterem is van, s ide költözik a posta oktatási központja. A későbbiekben pedig még egy nagy épületet létesítenek, amelyben majd a posta rádió és televízió igazgatóságát helyezik el.

Új mozdonyok

Ma délelőtt *Zatykó László*, a Ganz Villamossági Művek kereskedelmi igazgatója sajtófogadást adott abból az alkalomból, hogy a vállalatnál elkészült a századik háromezer lóerős szilícium-egyenirányítós villamos mozdony és a Kubának gyártott ötvenedik ezer lóerős Diesel villamos mozdony.

Ma délután a Ganz-MÁVAG-ban átadják a századik 3000 lóerős villamos mozdonyt. Ebből a típusból a MÁVAG mind a százat a MÁV részére szállította.

MAGYAR HÍRKERESŐ
BUDAPEST, IX., Üllői út 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-774
SAJTÓFIGYELŐ
ESTI HÍRLAP
Budapest
1969 AUG 29

ÜNNEPSÉGEK AZ ORSZÁGBAN

Húszévo az alkotm

Losonczi Pál és Fehér Lajos mond Holnap a Kossuth téren tisz

Alkotmányunk törvénybe iktatásának 20. évfordulója alkalmából már ma délután megkezdődnek országszerte az ünnepségek. Alkotmánynapi nagygyűlés lesz Mosonmagyaróvárott, a gyűlés szónoka *Losonczi Pál*, az Elnöki Tanács elnöke. Országos aktívaértekezlet lesz a vasas-szakszervezet dísztermében a szövetkezeti patronázsmozgalomban kiemelkedő munkát végzettek részvételével. A gyűlésen *Fehér Lajos*, a Politikai Bizottság tagja, a Miniszstertanács elnökhelyettese mond beszédet. Délután 5 órakor ünnepélyes külsőségek között zászlófelvonás a Gellérthegyen, 6 órakor pedig felvonják az állami zászlót a Parlament előtt, a Kossuth Lajos téren.

Holnap délelőtt 10 órakor kerül sor a budapesti ünnepségek egyik fénypontjára a Kossuth téren:

ünnepi zászlófelvonás és a végzett katonai főiskolások tisztavató ünnepsége lesz.

A Duna Parlament előtti szakaszán a Margit-híd és a Lánchíd között, északról délnek délelőtt 11 órakor jelmondatos zászlós repülőgépek, helikopterek suhannak majd el, miközben délről észak felé vízisiklók siklanak majd zászlóikkal a Dunán. A parádé vízben és levegőben zajlik. A vízen nemzetközi motorcsónakverseny, vízisíző bemutató, vízi karnevál, életképek jelennek majd meg a Tanácsköztársaságról, az alkotmányról és az ifjúság életéről. Ezután birtokukba veszik a Dunát a kajakosok, a kenusok és az evezősök. A levegőben a honvédség lökhajtásos repülőinek pilótái ugyancsak kötelékrepülést mutatnak be. Ezt követik a helikopterek, amelyekből *zuhanó ejtőernyős-ugrásokat hajtanak végre.*

Az alkotmány ünnepe

ÁRUBŐSÉG A BORÁROS TÉ

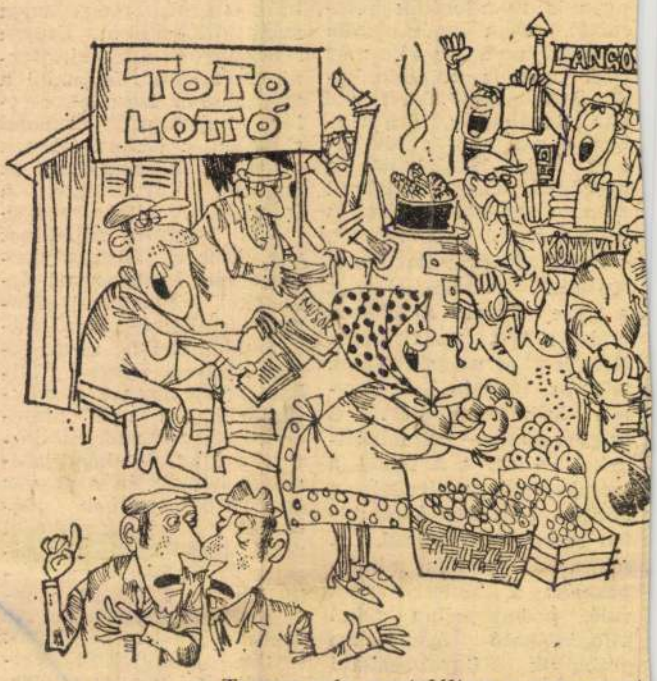

— Tegnap még megtaláltam a gyorsvasuta

MACSKÁSSY JÁNOS
Új Tükör 1980 (XVII.) 5. sz. 30. o.

A plakát mestere

EGY RÁDIÓMŰSOR UTÁN

A modern nagyvárosi utca folytonos mozgásban van, színek, formák kavarognak az ember szeme előtt, szétszórják a figyelmet. Csak valamilyen baleset, vagy furcsaság állítja meg a tekintetet egy pillanatra. A plakátgrafika nem kisebb feladatot vállalt magára, mint hogy ebben az állandóan forgó kaleidoszkópban megragadja a járókelő figyelmét. Ez a „blickfang" a plakát alaptörvénye. Ha csak egy pillanatra is, fel kell izgatnia az utca emberét. „A plakát — vizuális botrány" — mondja Savignac, a modern francia plakátművészet egyik legötletesebb grafikusa.

Ezen a nehéz terepen indult versenyre ötven éve Macskássy János grafikusművész. Nem kisebb ellenfelekkel találkozott, mint Pólya Tibor, Bortnyik Sándor, Berény Róbert és Konecsni György. Megragadó, erőteljes színeivel, tömör fogalmazási szövegeivel, célba találó ötleteivel megállta a helyét a nehéz mezőnyben. Nagy szó, ha a naponta születendő új meg új falragaszok ezrei közül megmarad néhány az emlékezetünkben. Ezek között vannak a játékos macskafejet ábrázoló szignóval ellátott Macskássy-plakátok legjobb darabjai is. Első sikerét a Diadal cigarettahüvely reklámsorozattal kezdte. Fő területévé vált a reklámgrafika. Sokan emlékeznek kis eszkimójára a mirelit-reklámon, s egy-egy sikerült politikai plakátjára is. Legnagyobb sikere a máig is használt totó-lottó reklámhadjárat, melynek ő a vezére.

Nem tudom, Macskássy János játszott-e valaha is lottón vagy totón, de azt tudom, hogy nyert. Nemcsak ő, hanem az OTP és a magyar reklámgrafika is. 50 éves munkásságával. Erről az 50 évről számolt be a grafikusművész néhány napja a Petőfi rádióban.

KAJÁN TIBOR

érzet

ban, egy évvel később negyed százezres példányban aratott sikert az Európa kiadásában. (Lassúságáért sokszor bírált könyvkiadásunk tehát mégis ennyivel frissebb — vagy „csak" figyelmesebben válogat? — mint a filmvásárlók?)

Az ötös számú vágóhíd rendezője, George Roy Hill (aki egyébként Arthur Pennel és Milos Formannal együtt a Yale egyetem filmtanszékét vezeti, s filmjének operatőre ugyanaz a Miroslav Ondricek, aki Forman filmjeit, többek között a *Hair*t is fényképezte) — elsőrangú mesterember: ezt követő alkotása, az 1973-as *Az átvágás* — amit még szintén nem láthattunk — talán nem véletlenül nyert hát Oscar-díjat. Szorongató képsorokban idézi fel a második világháborúnak azt az amerikai hadtörténészek által oly kevéssé szívesen emlegetett iszonyatos epizódját, a „nyílt városnak" minősített Drezda kegyetlen bombázását, ami 135 ezer ember — többségében asszony, gyerek, s harcképtelen öreg — halálát okozta. Vonnegut, az író, amerikai hadifogolyként, véletlenül élte túl az apokalipszist; s egy kamaszkorból alig kinőtt kis slemil, Billy Pilgrim szemszögéből láttatja az eseményeket. A regény elsőrangú mesteremberre valló, fölényes biztonsággal váltogatja az idősíkokat: az Amerikában, beházasodás révén immár jómódúvá váló Billy ideggyógyászati kezelése során fölködlő, esztelen logikájú háborús emlékképeit; a fantasztikus regényekből tudatába ivódott Tralfamador-bolygón „átélt" víziói-val, illetve konszolidált polgári jólétének kesernyés-ironikusan ábrázolt köznapjaival.

A mai mozinéző, aki már több mesterműben is megismerkedhetett a helyzettársításos, időfelbontásos technika művészi lehetőségeivel, valószínűleg kissé iskolásnak, túlságosan kiszámítottnak érzi Hill vágástechnikáját, s különösen megoldatlanok, erőltetetten illeszkednek a film szövetébe az idegen bolygón és a jövőben játszódó sci-fi-jelenetek; — ám Billy Pilgrimnek a háború, s a hadifogolytábor poklában megélt, fekete humorral fölidézett élményeinek emlékezetes képsorai a valóban igényes háborúellenes amerikai filmek sorába emelik George Roy Hill munkáját. Kitűnő a gyanútlanul passzív és ügyefogyott főszereplő, Michael Sacks, akit illúziókeltően szólaltat meg magyarul Dunai Tamás.

ZSUGÁN ISTVÁN

A gyanútlanul passzív és ügyefogyott főszereplő, Billy Pilgrim: Michael Sacks

Film-kalauz

HAIR

PETROVICS EMIL

Van itt minden

Mégsem tetszik nekem ez a film. Azért *mégsem*, mert a vetítés alatt nagyon is el voltam ragadtatva. Aztán kijöttem a moziból, egyre keseredett a szám íze, kerestem azt az enyhén mámoros érzést, azt a fájdalmasnak jellemezhető örömet, amit a remekművek, vagy legalábbis a nagyon jó művek láttán-hallatán érez az ember. De nem leltem sehol.

Forman ugyanis becsapott. A szó kemény, tudom jól, de nem találok pontosabbat. Nem igazi művészet ez a film, hanem ügyeskedés, nem varázslás, de annál inkább bűvészkedés, szemfényvesztés. Pedig, vagy talán éppen ezért, mindent megkap a nagyérdemű: mindazt, ami szemszájnak ingere. Az étlap közismert, fölösleges lenne felsorolni; nagyszerűen rendezett, fényképezett, zenélt, táncolt, játszott filmről van szó. Igazi amerikai „mozi"-ról. Lehet sírni, nevetni, izgulni, elérzékenyülni, felháborodni, kárörvendezni, ritmusra mocorogni, s még némi emelkedettség is átsuhan olykor a nézőtéren. Csak éppen nem *úgy* és nem *akkor* és nem *ott* és *arról*... Az érzelmek érzelgősséggé dagadnak, a szeretet lázadása cirkuszi látványossággá, az emberi tartás és magatartás mókás viselkedéssé, a politikai ellenállás kábítószerezéssé alakul és silánnyul. (A szó szoros és átvitt értelmében is.) Szociális és társadalmi szenvelgés, a fajok és nemek egyenjogúsága szirupöntetben (a bájos néger altisztekből álló sorozóbizottság bizony szereti a fehér lányokat, és viszont), van itt minden! Itt a piros, hol a piros!? A virtuóz és megvesztegető hollywoodi Forman nemcsak engem csapott be. Önmagát is.

PAÁL ISTVÁN

A nosztalg

Igen — vissz
ra — ők jön
vásznon.

Lobogó-zász
színes jelmez
és énekelve,
magányuk ön
hatvanas évek
cibálják-tépik

Igen: ők a
bennük talán
kat is).

A diáklázad
az egyetértés
minden olyan
RELEM: szer
barátság, A
dalom. A bék
Vízöntő jegyé
győzelmének
bizton tudott
prostituálódot
elsöprő indul
sem törődő
felmagasztosu
toztatni aka
örömtüzei.

Ilyen naiv
tunk); hittek
ban, a kis és
értésének-aka
megtisztító,
ben — a já
szent varázsá

Itt jönnek
lünk: a győze
színház az of
a Living The
Puppet), itt g
Mick Jagger
Warhol kame
nyekről, a va
szakállú Alla
olvassa verse
— és nézi-néz
mény-tiszta
rouack, mert
már örök Út
gyunk: átkozo
radalom „Che
gádok"), a pol
Közép-Kelet
és a művészet
az ölelés: evid
telműen egysz
és naivnak —
csületesnek és
ni — és nem
bertelenedő vi
ra fordulhat
Ne hazudj,
nyát, ne lopj,

Aztán elnye
nelem", a „Ko
gert és sorstár
sötét gyomra:
nosztalgiánkat,

Köszönet ért
még utoljára
ŐKET, hogy ut
VELÜK, mint
EMBERREL a

Macskássy János
grafikusművész

1021

1980. jan. 19. Petőfi 9.3o M.

Hogy tetszik lenni?

- Első riportunkat Simon Edit készítette Macskássy János grafikus művésszel.

- A grafika testvérének a plakátművészetnek is mestere. Furcsa művészet a plakátművészet. Kiabál. Talán a legkonkrétabban politizál. Hányan ijedtek meg a ℓ levágott kezü kislány orosz katonájától, hányan kaptak biztatást a Vörös Kalapácsos Ember erejétől, Picasso Békegalambja a legvilágosabb példa arra, hogy a plakátművészet egyike a leghatásosabb propagandáknak. Sohasem elvont, mindig konkrét. Tisztességtelen és tisztességes művészet. Ki merre fordul aszerint. Megkérjük mesélje el útját, törekvéseit, egy a tisztességesek közül.

- Én mint főiskolás Rudnay növendék, már a Főiskolán az összes plakátokat én terveztem. Egyik alkalommal a Munkás Dalosoknak volt egy dalos versenye, egy dalos müsora és arra én csináltam a plakátot. Az volt az érdekessége a plakátnak, hogy három hangjegy volt. A három hangjegyre én még külön egy kis szájat tettem és a három hangjegy éneklő hangjeggyé vált. Ez a Konesni Gyurkának a később világhírü magyar grafikusművésznek annyira tetszett, azt mondta nekem;"a Macska jó plakátos lesz;" Nem hiszem, hogy a magyar kereskedelemben, vagy a magyar iparban legyen olyan vállalat, ahová én, vagy az öcsém ne végzett volna grafikai munkát.

- Honnan veszi az ötleteket?

- Nekem nincs autóm, én itt lakom a város centrumában és bárhová megyek tulajdonképpen egy negyedóra, lo perc alatt ott vagyok a rendelőnél és amikor hazafelé jövök talán egy kicsit lassabban érek haza, de mire hazaérek már megfogalmaztam magamban a feladatot és amikor leülök az asztalhoz, akkor már le is tudom rajzolni. Érlelni kell természetesen ezt a munkát és igen sokszor csodálkoznak, hogy nekem megvan az ötletem, miért nem jelentkezem a kivitellel? Ennek az az oka, hogy nekem ugyan a friss szemmel kell meglátni a saját munkámat, mint annak a rendelőnek aki először látja ezt. Csak úgy érhetem el, hogy én félre teszem azt amunkát, mással foglalkozom, jólehet amit félretettem az sokkal sürgősebb, de azért teszem félre, hogy amikor én leteszem a rendelő asztalára a vázlatomat, akkor ő élvezze abba a munkába, hogy az egy kiértékelt mü.

- Melyik a legkedvesebb plakátja?

- A legelső plakátom. Egy nyári hangulatba egy barnára sült férfifej, nyári szalmakalapban, önfeledten cigarettázik, nyakára rácsapódik a hullám és vigyorgó szájában ott van a cigaretta-hüvely. A Modiana gyár olyan kitünő mestereket foglalkoztatott mint Vásárhelyi, akit ma Vasarelynek hívnak, Rudnay Gyula, Csók, a legnagyobb mestereket kérte föl a

Modiano Cigarettapapirgyár. Én nagyon büszke vagyok, hogy ebbe a nagy gárdába én is szerepelhettem.
A kiállításomon kb.130 plakátot mutattam be és azok plakátjaim java termése volt.

- Pasztellképeket is festett.

- Én nagyon szeretem a tájat, utca részleteket, női portrét, női aktot és tulajdonképpen megmondom őszintén ebből majdnem jobban meg tudnék élni mint a plakát-művészetből. De nekem szívügyem a plakát és nekem mindenem a plakát. Az, hogy én 50 éve ezt csináltam, én ezt most már nem hagyhatom abba. A kis focista TOTO figurám 33 éves már. A LOTTO szerencsegyerek pedig még csak 23 éves. Még mai is gyerekek koruk ellenére. Én 70 évem felé járok már, az én plakátjaim az én gyermekeim, az én plakátjaim az én unokáim.

MDK

Macskássy János - Fejes Gyula

Egxél halat

Budapest Gyógy- és Strandfürdő

Együnk télen is almát

1885-1960. M. plakát-tört. kiáll. Mücs. 1960.

Macskássy János - Fejes Gyula

MDK

Tungsram Krypton

Fütsünk szénnel

Gulliver /cipősarok/

TOTO a hét kedvence

1885-1960. M. plakát-tört. kiáll. Műcs. 1960.

MDK

Macskási János-Fejes Gyula, graf.-k.

Maszovlet! Plakát.

Ernst Muz.- Plakátművészeti kiáll. -1953. Kat.

MDK

Macskási János - Fejes Gyula

"MASZOVLET" c.plakát repr.

Plakátművészeti kiáll.1953.Kat.

MDK

Macskási János - Fejes Gyula

"Maszovlet" c.plakát repr.

Plakátművészeti Kiállítás Ernst Múzeum 1953.
Kat.

Negativ

Petrás: 17. Kerényiné

Macskási János-Fejes Gyula: MASZOVLET
plakát

MDK

Macskássy János - Macskássy Gyula

Maszovšet 1952 plakát Műv.t.

Képzőművészetünk tiz éve.Műcsarnok.
Kiallitott művek jegyzéke. 22.1.

MDK

Macskássy János - Macskássy Gyula

A főváros felépiti a romokat

Ujjáépitési Állami Sorsjáték

MASZOVLET

1885-1960. M. plakáttört. kiáll. Műcs. 1960.

MDK.

Macskássy János és Gyula

Plakátteriveőrl

Müvészet 1965 nov. lap -

MDK

Macskássy János - Macskássy Gyula

Magyar Rádió 1947 plakat Műv.t.
Háromeves terv 1947 plakat " "

Képzőművészetünk tiz éve. Műcsarnok.
Kiállitott Művek jegyzéke. 21.l.

Macskássy János - Macskássy Gyula MDK

Magyar Rádió 1947 plakát

Mücsarnok 1955 Képzőművészetünk tiz éve

MDK

Macskássy János és Gyula

Diadal plakát

Plakátkiállitás 1948. N.Szal. képek

Macskássy János - Macskássy Gyula MDK

Hároméves terv, 1947 plakát

Miccsarnok 1955 Képzőművészetünk tíz éve

Macskássy János - Macskássy Gyula MDK

Maszovlet 1952, plakát

Mücsarnok 1955 Képzőművészetünk tiz éve

Maskássy János

Részt vesz a kiállításon

Jubileumi plakátkiállítás
Bp. Szépművész. Múz. 1975.

MDK

Macskássy János - Macskássy Gyula

Magyar Rádió

Ujjáépitési Állami Sorsjáték

" " "

1885-1960. M. plakáttört. kiáll. Mücs. 1960.

és nagyratörésünk [illegible]

A nagy vállalkozások gazdája a kolozsvári Nyelvtudományi Intézet. A munkát ter-

MAGYAR HIRDETŐ SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Macskássy János grafikus-
művész

1972 OKT 1

Magyar Nemzet

Macskássy János grafikusművész plakátjaiból — munkásságának negyvenedik évfordulója alkalmából — kiállítást nyit meg október 5-én a Fészek művészklubban Gönczi Tibor grafikusművész. A csütörtök délután 5 órakor kezdődő megnyitón ismert színészek adnak műsort.

1972

Macskássy János 1.

kiállítása a Fészek Klubban tematikailag több retü. Ezen a visszapillantó tárlaton láthattunk régebbi kitünő munkákat: a Frank-kávé plakátot „a Főváros felépíti Budapestet" – közvetlenül a háború utáni évekből származó – mozgosítóerejü fabragaszt.

Bojár Iván: Kiállításról kiállításra.

Magyar Hirlap 1972/282 10 old.

Macskássy János grafikus

Plakátjainak kiállítása október

5-én nyílik a Férfi klubban

Magyar Nemzet 1972 október 1

12. old.

Macskássy János 3

A művész jórizü, a pesti humort képekbe is átmentő - de sohasem karikatúrával versengő plakátjai ezuttal is tanúsítják, hogy a kereskedelmi plakát feladata nem ér véget az árucikk reklámozásával. Része alakítója a város közízlésének: esztétikai környezetünk fontos alapeleme.

Bojár Iván: Kiállításról kiállításra.

Magyar Hírlap 1972/282 10 old.

Macskássy János 2.

S persze minden mennyiségben és minden változatban ott találtuk reményeink gyermekét, Ottót, a Totó és Lottó plakátok remekbe sikerült, közkedvelt figuráját. Annyit beszéltünk a városi folklórról, s lám, közben elfeledkezünk arról, hogy ez a városi folklór nem mindig mükedvelők termékeálkotása, hanem hivatásos művészek is közre működnek születésében.

Bojár Iván: Kiállításról kiállításra.

Magyar Hírlap 1972/282 10 old.

Macskássy János

grafikus

Macskássy János nevéhez fűződik a 30-as évek elején készült Elida plakát. Ő rajzolta a Mirelite plakát-lerést, a MALÉV és az IBUSZ plakátokat is.

B. J.: Macskássy János plakátművészete. Művészet, 1972. december – 38 oldal.

Macskássy János

grafikus

Macskássy János néhai özvegyével Macskássy Gyuláné alkotta a 30-as évek elején a Tungsram plakátot.

B. J.: Macskássy János plakátművészetéről Művészet, 1972 december – 38 oldal.

Macskássy János
grafikus

A hajdani Rudnay tanítványa Macskássy János plakátművészetét a kedélyesség, humor és humanizmus jellemzi.

B. J.: Macskássy János plakátművészetéről.
Művészet, 1972 december - 38. oldal.

Macskásy János
grafikus

A budapesti Fesztek Klubban 1972 október 5 től 10 ig megrendezett kamaraki állítás Macskásy János csaknem 40 éves reklámművészeti munkásságát összegezte.

B. J.: Macskásy János plakátművészetéről.
Művészet, 1972. december – 38 oldal.

Macskássy János, grafikus

A fének klubban szólik meg plakátkiállítása.

— : Hallottuk 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1972. okt. 3.

Macskásy János
grafikus

Macskásy János grafikus kiál-
lítását Gönczi Tibor grafikus
nyitotta meg a Fészek Klubban.

B.J.: Macskásy János plakátművészetéről.
Művészet, 1972. december - 38 oldal.

Macskássy János

A Tészek Klubban kiállítása volt négy évtized termésé-ből. Sok plakátja van a fotóról és a lottóról. Szerepelt Ludas Matyi figurája is. Gyakran feroczett bábiklete-sű plakátokat (KÖZÉRT-plakátja). Dolgozott a Magyar Hirdető Vállalatnak, a BNV, az ÁB számára. Ezek a dol-gai konstruktív jellegűek.

Bögel József: Macskássy J. plakátkiállítása; Ipari Művészet, 1972/6. sz. 14-15. p.

Macskásy János
grafikus

Macskásy készítette a „Franck kávé-pollò plakátját is és ő a terveréje a mostani az OTP és a TOTÓ-LOTTÓ plakátoknak.

B.J.: Macskásy János plakátművészetéről.
Művészet, 1972. december - 38 oldal.

Macskássy János

Női szépség, Pest-budai utcák, tájak címmel Macskássy János festő- és grafikusművésznek nyílik kiállítása július 2-án a Pénzügyminisztérium kiállítótermében (V., József nádor tér 2—4.). A bemutató július 18-ig tekinthető meg.

Magyar Nemzet 1984. VI. 14.

Macskássy János

Plakátkiállítását hirdető plakát: Fészek Klub, 1972. X. 5-10-ig.

Ipari Művészet, 1972/6. sz. 14. l.

Macskássy János

Női szépség, pest-budai utcák, tájak címmel, Macskássy János festő- és grafikusművész pasztellképei július 18-ig láthatók a Pézügyminisztérium kiállítótermében (Bp., V., József nádor tér 2—4.).

Magyar Nemzet 1984. VII. 6.

Macsrássy János

Kiállítás Mosonmagyaróváron

Magyar Nemzet 1984. IX. 23.

Macskássy János, grafikusművész

Brüsszelben él a hollázsművészetével sok elismerést és hírnevet szerzett Rohonyi Károly grafikusművész, aki már 30 éve plakátokkal foglalkozik Belgiumban. – Gönczi Tibor tanítója volt és apai jóbarátja, Macskássy Jánossal és a hazai most élő grafikussal jóba van.

Magyarok Belgiumban

1982. VII. 15. Televízió, 22.00, (K Gyné)

Macskássy János,

Táth Gabriella festőművész Mándokon született 1974-ben. Sohasem járt főiskolára, szorgalma mégis utat tört tehetségének, amely töretlenül felfelé ívelő. – Kezdetben Németh Béla soproni festőművész volt a mestere. Budapesten a Dési Huber Képzőművészeti Szabadiskola, majd a Lakóterv Képzőművészeti Körének szaktanáraitól tanult. Maázon Trigyes, Z. Gács György, Remsey Iván, Macskássy János, Kondor Lajos és Istókovics Kálmán képzőművészek is sok hasznos útravalóval látták el.

K. F.: Műterem – látogatás.

Taxi, 1982. máj. 17.

Sajtógrafika

Macskássy János:
Sedimpex.

1963.

Macskássy János, grafikus

L. Kakasy Éva

– o A női szépség rajzban 8.

Esti Hírlap Bp. 1982 jan. 7.

1981. november 24., kedd, 12 óra.

Hatalmas ciklon örvénylik Észak-Európa fölött; a ciklon nyugati oldalán nagy sebességgel hideg levegő áramlik szárazföldünk belseje fölé. A nappali fölmelegedés Európa északnyugati vidékein jelentősen visszaesett. Az említett hidegebb léghullámok határozzák meg az Alpok és Kárpátok térségében is az időjárást, így a november végi szokatlanul enyhe idő után változékonyabbra, szelesre, az eddiginél hűvösebbre fordul hazánk időjárása is. A Földközi-tenger környékén, valamint a Kelet-európai Alföldön ugyanakkor folytatódik a sokévi átlagnál lényegesen melegebb idő.

Hazánkban kedden változóan felhős idő volt. A délnyugati szél többfelé megerősödött. Az északkeleti országrészben a déli órákra feloszlott a köd, így ott a hőmérséklet csúcsértéke 10 fok közelében maradt. Máshol általában 12—17 fokig melegedett föl a levegő.

Előrejelzés ma estig:

Felhőátvonulások és élénk, gyakran erős, sőt néha viharos északnyugati szél. Elszórtan rövid ideig tartó záporeső. A felmelegedés gyengül. A hőmérséklet kora délután 8—11 fok között

A Duna vízállása tegnap Budapestnél 338 centméter volt; mára 345 centiméter várható.

Nipszabadság Bp. 1981. nov. 25.

– : Ízén a régi Tobaúról

7

avatkoz... senki sem sérült meg, s a lángokat a helyszínre érkezett állami tűzoltóknak rövid idő alatt sikerült megfékezniük. Az anyagi kár ennek ellenére jelentős. A tűz okának tisztázására a vizsgálatot a rendőrség a tűzoltóság bevonásával megkezdte. (MTI)

HELYREIGAZÍTÁS. Lapunk szombati számában a Nemzetközi Vöröskereszt manilai tanácskozásáról szóló tudósításba hiba csúszott. A mondat helyesen: Hantos Jánost a Nemzetközi Vöröskereszt állandó bizottságának alelnökévé választották meg.

Szeles idő

Sajtógrafika

Macskássy János:
Tétékkiállítás

1963.

Kártyanaptár

Macskásy János:
Mól

1963. M. H. Hrch.

Sajtógrafika

Macskásy János:
Diversarok

1963.

Sajtografika

Maoskány János:
Fehér hotell
(bel. ner.)

1963.

Sajtógrafika.

Ma eskáry Sándor:
Tcím pex, kül. led.

1963.

Plakat

Maciszewski Janos:
Lotto, (25 x 70 cm)

1963. M. H. Hoch

Plakát

Macskásy Tálé:
Toto (25 x 70)

1963. M. H. Hoch.

Kártyanaptár

Macskásy János:
Méh

1963

M. H. Arch.

Plakát

Macskásy János:
Vellamossági KTSZ.
(18 x 24 cm)
1963. M.H.-Hsch.

Plakát

Macskásy János: Lotto
(18 x 24 cm)

1963. M. H. Arch.

Plakát

Macsmárszy János:
Játékkiállítás.
59 x 84

1963. M. H. Arch.

Plakát

Macskásy János: Fehér
hetek, 59 x 84
bel. ner.

1963. M. H. Hoch.

PLAKÁT

MACSKÁSSY, JÁNOS:
~~RENDKÍVÜLI JUTA-~~
~~LOM JORSOLÁS~~
(50 x 70)
1963. M.H. ARCH.

Plakát

Macskány János:
vollanovská ji ulice
(18 x 24 cm)

1963. M. H. Hoch.

Plakát

Maeskáisy Sákos:
Lotto, 56 x 70

1963. M. H. Hsch.

PLAKÁT

MACSKÁSSY JÁNOS:
JÁTÉK KIHUITÁS
(59 x 84)

1963. M. H. HRCH-

Plakát

Magyarországi Jakos:
Tanácsrékosság
59 x 84

1963. M. H. Hrch.

Plakát

Macskáisy János:
Lolto, (25 X 70)

1963. M. H. Arch.

Plakát

Maskás y Sáros:
Toto, 50 x 70

1963.

Plakát

Macskássy János:
Toto, 25 x 70

1963. M. H. Hrch.

Macskássy JJános M.D.K.

Lottó -plakátok

Bauer Jenő: Az elmult 20 év plakáttermése Magyarországon

Müvészet 1965. febr.

Tétel-szám	Méretek és mennyiség	A munka

neme	Egységár		Összesen	
	kor.	fill.	korona	fill.
Áthozat . .				

Macskássy János M.D.K.

grafikus

Fényező lesvei ismertek.

Bauer Jenő: Esti fények művészete
Művészet, 1965. julius – 25 lap

Marskássy János

1928/29 – 1932/33

Ferképzomfoiskèvk

110.l.

Macskássy János

Macskássy Gyula és Macskássy János:

"Magyar Rádió" 1943

"Ujjáépitási Állami Sorsjáték" 1947.

"Ujjáépitési Állami Sorsjáték" 1948.

" A főváros felépiti a romokat" 1948.

"Ujjáépitési Állami Sorsjáték" 1949.

"MASZOVLET" 1952.

Magyar Plakát-Történeti Kiállitás. Bp. 1960. 31.l.

MDK

Macskássy János

4. m. plakát kiáll. Műcs. 1961.

Macskássy János

Macskássy János grafikus-
művész, tanár, IV. Muzeum-krt 1/b.
180-127

Bptávb 1940 szept.

	Compensation business	Affari di compensazione
s-	All kinds of banking business transacted	Ogni sorte di transazioni bancarie
	Goods' departments: Coal, Sugar	Dipartimenti merci: Carbone, zucchero
	Insurance Department	Dipartimento assicurazioni

Reklamélet
1937. X. évf. 4.sz

Macskássy János

Macskássy-t, az ifjabbat, mindenki játékosan kedves, tréfás ötletű, gyerekmódra nevető grafikusnak ismerte. Azt hitték, tőle igazán távol áll a monumentális hatású, komolykodó grafika. Most hatalmas Nikotex plakátjával bizonyítja, hogy más zsánerben is tud értékeset produkálni. A plakát az egyszerűen, de monstruózusan elhelyezett öt cigarettával frappáns és ötletes és mint jó ötlet, valóban Kolumbus-tojása.

A KMAC népligeti motorkerékpárversenyét hirdető plakáton csak erényt fedezhetünk fel: a grafikus úgy hozta ki a plakátszempontból nehezen alkalmazható trikolórt, hogy a versenyzőt vörössel csinálta, a versenypálya alaprajzát zölddel. A közte hagyott „levegő"-vel tökéletesen adja a nemzetiszínt, anélkül, hogy a legkevésbé is erőszakolt volna.

Na ki az?... Na ki az?.. Ki az, aki jó filmreklámot csinál?... Nem az imbecillis filmjéről széles körben ismert és utált mosóda, hanem a Lenthéric parfőmgyár. Kedves, üdítő mesével, jó szüzsével, szép felvételekkel és jó színészekkel bizonyítja, hogy nemkell feltétlenül mindennek bárgyúnak lenni, ami — filmreklám. Bárcsak akadna követője . . .

BANK: ANGOL-MAGYAR BANK RÉSZVÉNYTÁRSASÁG BUDAPEST, V.
BRITISH AND HUNGARIAN BANK LIMITED Vilmos cs.-út 32

Macskássy János

Szebestyén Gy: Plakátkiállitás. MN. 1956. ápr. 8.

MDK

Macskássy János grafikus

Iparmüv. Társ. Körirata. 1948.XI.26. 237lsz.
3. l.

MDK

Macskássy János

1932/33. középiskolai ~~xxxxx~~ rajztanári oklevelet kapott.

Képzőműv. főisk. Évk. 1932/33. 57 l.

Ha vskássy János grafikus

A tél egy részéd a zsennyei hűvéntelepen tölti

Vas Népe 1967 XII. 31

Macskássy János

Emlitve

(szántó): Magyar kártyák a világmindenben tájára

Déli Hírlap, Bp. 1970. jún. 15.

MDK

Macskássy János

Résztvett az Ernst Múzeumban rend.Plakátművészeti Kiállitáson 1953-ban.

Plakátművészeti kiáll.1953.Kat.

Marskássy János

Réatvett a „Magyar plakát 66"-s.
kiállításon a Műcsarnokban

Lehely ertár: Magyar plakát 66
Magyar grafika 1967. 1. n. 19.

Macskássy János

MDK

Repr:

Fejes Gyula és Macskássy János

"Tungsram krypton" 1940.

Magyar Plakát-Történeti Kiállitás. Bp. 1960.

44. kép.

M.D.K

Macskássy János
grafikus

Macskássy Gyulával együtt
rajzolták a „Vehéripari
Központ" című plakátot.
„Vehéripari Központ" (repro)

Gerelges Ede: Politikai plakát kiállítás
Művészet, 1967. november – 22 kep

MACSKÁSSY János

A Magyar Filmirodák szerkesztőségének tagja 37 éves korában meghalt.

Halló

Magyar Nemzet 1962. január 5. 4. l.

MDK.

Macskássy J.

Kiállitási kritika

Müvészet 1967 márc.p.39.

M.D.Y.

Macskássy J.
grafikus

OTP grafikái szerepelnek
a tárlaton.

Bauergenő: 5. Magyar Plakátkiállítás.
Művészet, 1967. március - 38 cap.

Macskássy János

Plakátjai ötlet és művészi megvalósítás szempontjából példások.

Székely Artur: Magyar plakát '66; Magyar grafika, 1967. 1. sz. 18. l.

Macskássy János

Plakátja:
Nyár illatszerbolt. Drogéria, Bp.1961. 23x33 cm.

Ábrázolva: Vitorlások vidám gyermekekkel.

Az 1961 és 62. évi grafikai plakátok és metszetek / összeállitotta: Munkácsi Piroska/ 179.1.
O.Sz.K. kiadványai Bp.1965.

Macskássy János

Plakátja:

Érdemes felvenni... sportzakó. Kapható az Állami Áruházakban és szaküzletekben. Bp. 1962. 82x58 cm.

Ábrázolva: Sportöltönybe öltözött férfi fényképezőgéppel.

Az 1961 és 62. évi grafikai plakátok és metszetek / összeállitotta Munkácsi Piroska / O.Sz.K. kiadványai Bp.1965. 186.l.

Macskássy János

Plakátja:

Könyveket a Szövetkezeti Boltból és a községi könyvtárból. Bp.1962. 84x56 cm.

Ábrázolva: A család valamennyi tagja nagy érdeklődéssel nyul a torony magasságban felhalmozott könyvek felé.

Az 1961 és 62. évi grafikai plakátok és metszetek /összeállitotta: Munkácsi Piroska / 169.l.
M.Sz.K. kiadványai. Bp.1965.

MDK

Macskássy János

Művészet (Kende) 1939. 25-26.sz. 62.lap

MDK

Macskássy János

Plakátművészeti Kiállítás Ernst Museum 1953.
Ant.

MDK

Macskássy János

Magyar plakát 66. 5. magyar plakát kiáll.
Műcs. 1966. dec.

MDK.

Macskássy János

Plakátterv

Magyar Hirek 967 jan.1.

MDK

Macskássy János

Plakát kiállitás 1948. N. Szal. képek

MDK

Macskássy János

Szövetkezeti munkával a békéért, plakát

Békeplakát és 5 éves terv grafikai. Ernst Múz. 1953. szept. 3 l.

Macskássy János MDK

Fejes Gyula-Macskássy János:

"Tungsram Krypton" 1940.
"Fűtsünk szénnel" 1949.
"[illegible] Gulliver" /cipősarok. 1954.
""Egyél halat" 1949.
"Budapest Gyógy- és Strandfürdői. 1949.
"Együnk télen is almát" 1955.
"TOTO a hét kedvence. " 1956.

Magyar Plakát-Történeti Kiállitás. Bp.1960.
20.1.

Macskássy János
G. Ofelus

H.D.V.

Méltatás.

Bauer Jenő: Az elmult 20 év plakáttermése Magyarországon,
Művészet, 1965. február ~ 35 lap.

H.T.K.

MDK

Macskássy János, 1910--

Toto

"

Lotto

"

"

1885-1960. M. plakáttört. kiáll. Miles. 1960.

MDK

Macskássy János, 1910--

Diadal

Öröm a háznál

Aluminium-edény

Szivjon ujra szimfónia cigarettát!

1885-1960. M. plakáttört. kiáll. Műcs. 1960.

Macskássy János /1910- /

"Diadal" 1942.

"Öröm a háznál... " 1955

"Aluminium -edény" 1955

"Szivjon ujra szimfónia cigarettát!" 1957.

"Toto" 1957.

"Toto" 1957.

Magyar Plakát-Történeti Kiállitás. Bp. 1960. 31. l.

Macskássy János MDK

/XØ/
"Lotto" 1957.

"Lotto" 1958.

"Lotto" 1958.

Magyar Plakát-Történeti Kiállitás. Bp. 1960.
31.1.

MDK

Macskássy János /1910-/

Lotto.1957., 82.5x57 MH

Lotto.1958., 68.5x47 MH

Lotto.1958., 82.5x56.5 MH

Magyar Plakát-Történeti Kiállitas.1960.
Műcsarnok.Kat. 31.l.

MDK

Macskássy János /1910-/

Szivjon újra szinfónia cigarettat! 1957., 84x56.5 MH

Toto.1957., 69x47 MH

Toto. 1957., 83.5x56.5 MH

Magyar Plakát-Történeti Kiállitás.1960. Műcsarnok. Kat. 31.l.

Macskássy János MDK

Toto, I-II, 1957

Lotto I-III, 1957,1958

Műcsarnok 1960. Magyar plakát-történeti kiáll.

Macskássy János

Diadal, 1942

Öröm a háznál, 1955

Aluminium-edény, 1955

Szivjon ujra szimfónia cigarettát!, 1957

Műcsarnok 1960. Magyar plakát-történeti kiáll.

Macskássy János 1.

Plakátjai:

1. Dupla szerencse Iker Lottó szelvénnyel!
   Bp. 1961.

2. Előfizetéses Lottó szelvény. Bp.1962.
   Ábrázolás: Lottó Ottóka szelvényt tölt ki.

3. Kettős Lottó sorsolás...szept.29. Kistelek 1961.
   Ábrázolás:Lottó Ottóka a szerencsekereket forgatja.

Az 1961 és 62. évi grafikai plakátok és metszetek. /összeállitotta: Munkácsi Piroska/ O.Sz.K. kiadványai Bp.1965. 79.1.

Macskássy János 2.

Plakát:

3. Szebbnél-szebb öröklakások. Érdemes takarékoskodni. Bp. 1961.
Ábrázolás: Tervrajzok, lakóház és diszesen rajzolt betük.

:z 1961 és 62. évi grafikai plakátok és metszetek. /összeállitotta: Munkácsi Piroska/ O.Sz.K. kiadványai Bp. 1965. 75.1.

Macskássy János 1.

Plakátjai:

1. Biztos helyen van és kamatozik. Országos Takarékpénztár. Bp. 1962.
   Ábrázolás: Kiemelt OTP betük. Egy takarékkönyvbe százforintosok hullanak.
2. Érdemes takarékoskodni. Bp. 1962.
   Ábrázolás: OTP betükből összeállitott kulcson takarékbetétkönyv, szines képeken családi ház. autó, motorkerékpár és televizió.

Az 1961 és 62. évi grafikai plakátok és metszetek. /összeállitotta: Munkácsi Piroska/ O.Sz.K. kiadványai Bp. 1965. 75.1.

MDK

Macskássy János /1910-/

Diadal.1942., 126x95.5 OSZK

Öröm a háznál...1955., 60x47.5 MH

Aluminium-edény.1955., 69.3x48.3 MH

Magyar Plakát-Történeti Kiállitás.1960.
Műcsarnok. Kat. 31.1.

Plakátjai:

6. Lottó sorsolása. Bp.1961.
   Ábrázolás: Lottó Ottóka a szerencsekereket forgatja.

7. Lottó sorsolása a Pesterzsébeti Vasas Müvelődési Házban! febr. 2-án Bp. 1962.
   Ábrázolás: Lottó Ottóka szerencsekerékkel, melyen a szöveg olvasható.

Az 1961 és 62. évi grafikai plakátok és metszetek. /összeállitotta: Munkácsi Piroska/ O.Sz.K. kiadványai Bp.1965. 80.l.

Plakátjai:

10. Lottó sorsolás április 6-án...Kőbányán.
Bp. 1962.
Ábrázolás: Lottó Ottóka szerencsekerékkel, melyen a szöveg olvasható.

11. Lottó sorsolás április 27-én, Békéscsaba 1962.
Ábrázolás: Lottó Ottóka szerencsekereket forgat.

Az 1961 és 62. évi grafikai plakátok és metszetek. /összeállította: Munkácsi Piroska/ O.Sz.K. kiadványai Bp.1965. 80.l.

Macskássy János 4.

Plakátjai:

8. Lottó sorsolás Pestszentlőrincen...márc.2-án a...Művelődési házban...Bp.1962.
Ábrázolás: Lottó Ottóka szerencsekerékkel, melyen a szöveg olvasható.

9. Lottó sorsolás...március 30-án,Nyiregyháza 1962.
Ábrázolás: Lottó Ottóka szerencsekerékkel.

Az 1961 és 62. évi grafikai plakátok és metszetek. /összeállitotta: Munkácsi Piroska/ C.Sz.K. kiadványai Bp.1965. 80.1.

Macskássy János 2.

Plakátjai:

4. Lottó...a szerencse házhoz jön! Bp.1962.
   Ábrázolás: Lottó Ottóka Totó és Lottó szelvényekkel és a fönyereménnyel futball-labdán biciklizik.

5. Lottó milliós öröm! Bp. 1961.
   Ábrázolás: Lottó Ottóka fényképezi a boldog nyertest.

Az 1961 és 62. évi grafikai plakátok és metszetek. /összeállitotta: Munkácsi Piroska/ O.Sz.K. kiadványai Bp.1965. 79.1. 80.1.

Macskássy János 8.

Plakátok Lottó sorsolásról

pesterzsébeti Erkel Müv.Ház Bpest.1962.szept.7.

Kőbánya 1962.szept.14.

Debrecen 1962.szept.21.

Csepel 1962. okt.6.

Budapest Xi.ker. 1961.okt.6.

Gyula 1962. okt.12.

Budapest XI.ker. 1962. nov.2.

Az 1961 és 62. évi grafikai plakátok és metszetek. /összeállitotta: Munkácsi Piroska/ O.Sz.K. kiadványai Bp.1965. 81.l. 82.l.

Macskássy János 9.

Plakátok Lottó sorsolásról
Budapest XVI.ker. 1961.nov.3.
Tata 1962.nov.23.
Mórahalom 1961.dec.8.

Az 1961 és 62. évi grafikai plakátok és metszetek. /összeállitotta: Munkácsi Piroska/ O.Sz.K. kiadványai Bp.1965. 82.1.

Macskássy János 7.

Plakátok lottó sorsolásról:

Hajduszoboszló 1962.jun.15

Tatabánya 1962. jun.22.

Budapest 1962.jul.6.

Balatonfüred jul.13.

Szeged 1962.jul.27

Miskolc 1962. aug.24.

Pesterzsébet 1961. szept.1.

Az 1961 és 62. évi grafikai plakátok és metszetek. /összeállitotta: Munkácsi Piroska/ O.Sz.K. kiadványai Bp.1965. 81.l.

Plakátjai:

12. Lottó sorsolás a Hazai Fésüsfonó és Szövőgyár kulturházában...máj.4-én Bp.1962.
Ábrázolás: Lottó Ottóka a szerencsekereket forgatja.

13. Lottó sorsolás Rákospalotán junius 1-én. Bp. 1962.
Ábrázolás:Lottó Ottóka a szerencsekereket forgatja.

Az 1961 és 62. évi grafikai plakátok és metszetek. /összeállitotta: Munkácsi Piroska/ O.Sz.K. kiadványai Bp.1965. 80.l.

Macskássy János 10.

Plakátjai:

Ne felejtse idejében bedobni Lottó szelvényét! Sokat nyerhet! Bp.1962.

Ábrázolás: három emeletes ház lakói egymás kezébe adják a Lottó szelvényeket, hogy a lent lakó bedobhassa a Lottó ládába.

5. éve hoz szerencsét a Lottó! Bp. 1962.

Ábrázolás: Naptárlap, Az év 12 hónapja mellett egy-egy szines kép Lottó Ottókával, a főnyeremény-nyel, illetőleg a különböző nyereménytárgyakkal.

Az 1961 és 62. évi grafikai plakátok és metszetek. /összeállitotta: Munkácsi Piroska/ O.Sz.K. kiadványai Bp.1965. 82.1. 83.1.

MDK

Macskássy János

Toto /ernyős/

Toto /halas/

II. Plakátkiáll. 1956. M. Szol. 16. l.

MDK

Macskássy János

Hungarian Shoes

Toto /trombitás/

II. Plakátkiáll. 1956. M. Szol. 16. l.

Macskássy János 11.

Plakátjai:

5 éves a Lottó. Bp. 1962.
Ábrázolás: Lottó Ottóka szerencsekerékkel.
Ioherével, balról - jobbról fénykép-
felvételek magyarázó szöveggel.

Az 1961 és 62. évi grafikai plakátok és metszetek. /összeállította: Munkácsi Piroska/ O.Sz.K. kiadványai Bp.1965.

83.1.

Budapest X. 181, 183, 184, 185

<Mácza János>

könyve

< > Agitációs türe-
ter a szinpadért
Szinhár – 1918
H. és c. n.

Könyvtáramban

Macskássy János, festő
grafikus

KÉP A RÉGI TABÁNRÓL

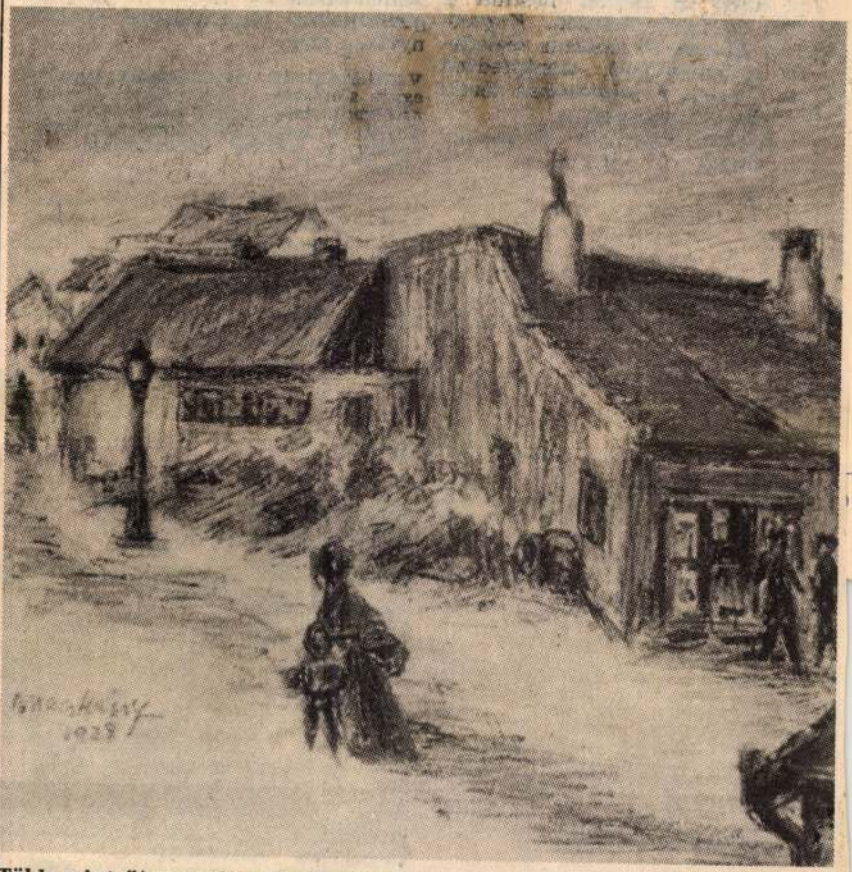

Több mint ötvenesztendős munkásságát mutatja be a Bem rakparti Budai Művelődési Házban Macskássy János festő- és grafikusművész. A Hadnagy utca a régi Tabánban című, 1928-as pasztellje egyike annak a harminc műnek, amelyek — plakátjai mellett — a tárlaton láthatók.

kell jelentősen visszaesett. Az említett hidegebb léghullámok határozzák meg az Alpok és Kárpátok térségében is az időjárást, így a november végi szokatlanul enyhe idő után változékonyabbra, szelesre, az eddiginél hűvösebbre fordul hazánk időjárása is. A Földközi-tenger környékén, valamint a Kelet-európai Alföldön ugyanakkor folytatódik a sokévi átlagnál lényegesen melegebb idő.

Hazánkban kedden változóan felhős idő volt. A délnyugati szél többfelé megerősödött. Az északkeleti országrészben a déli órákra feloszlott a köd, így ott a hőmérséklet csúcsértéke 10 fok közelében maradt. Máshol általában 12—17 fokig melegedett föl a levegő.

Előrejelzés ma estig:

Felhőátvonulások és élénk, gyakran erős, sőt néha viharos északnyugati széllel. Elszórtan rövid ideig tartó záporeső. A felmelegedés gyengül. A hőmérséklet

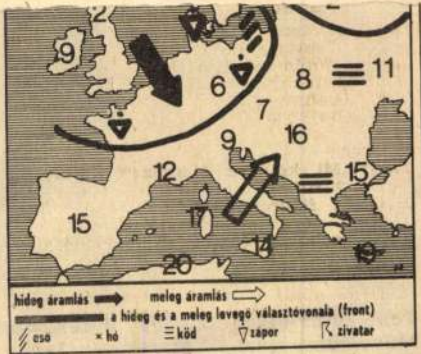

A Duna vízállása tegnap Budapestnél 338 centméter volt; mára 345 centiméter

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

NÉPSZABADSÁG

1981 NOV 2 5

MACSKÁSSY János

102/

KÉP A RÉGI TABÁNRÓL

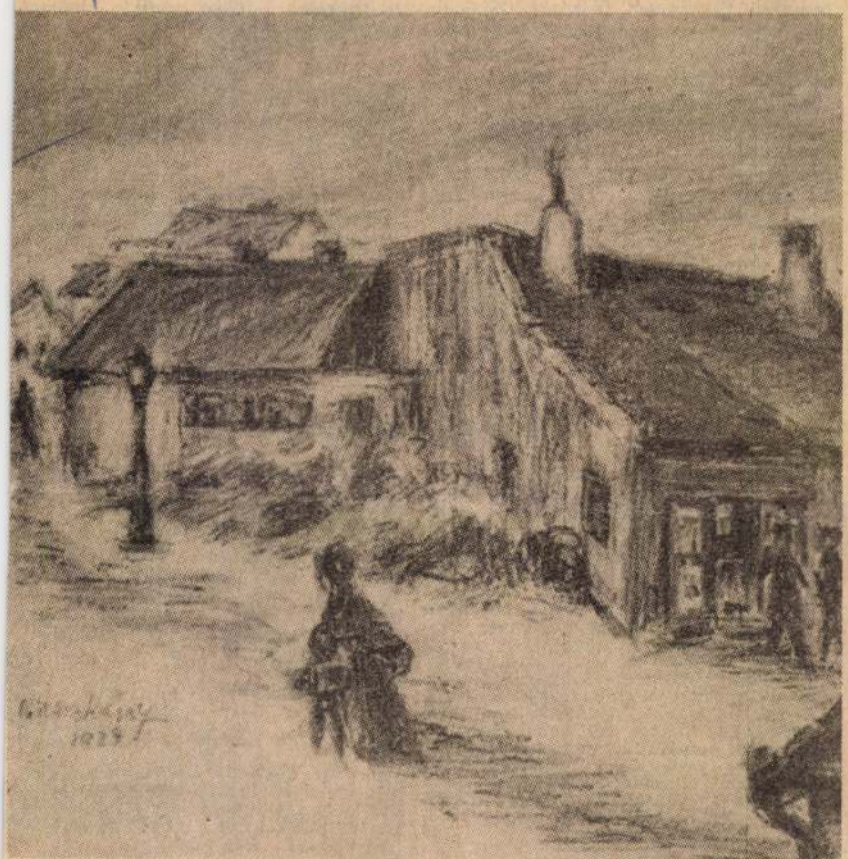

Több mint ötvenesztendős munkásságát mutatja be a Bem rakparti Budai Művelődési Házban Macskássy János festő- és grafikusművész. A Hadnagy utca a régi Tabánban című, 1928-as pasztellje egyike annak a harminc műnek, amelyek — plakátjai mellett — a tárlaton láthatók.

Senki sem sérült
de a kár jeler

Tűz ütött ki hétfő
Martfűi Cipőgyár tele
ladt egy 20-szor 20 mé
lú, fa tetőszerkezetű,
épület, s égtek a helyiségben tá
tűzveszélyes folyadékok is.

A vállalati tűzoltóság gyors be
avatkozásának is köszönhető, hogy
senki sem sérült meg, s a lángokat a
helyszínre érkezett állami tűzoltók
nak rövid idő alatt sikerült megfé
kezniük. Az anyagi kár ennek elle
nére jelentős. A tűz okának tisztá
zására a vizsgálatot a rendőrség a
tűzoltóság bevonásával megkezdte.
(MTI)

egyre sűrűbben a
csatornát pedig jégmadarak vették birt
kukba. A természetvédelmi megfigyelő
szerint jó néhány költözőmadár-csap
nálunk telel.

HELYREIGAZÍTÁS. Lapunk szom
bati számában a Nemzetközi Vörös
kereszt manilai tanácskozásáról szól
tudósításba hiba csúszott. A monda
helyesen: Hantos Jánost a Nemzetkö
zi Vöröskereszt állandó bizottságá
nak alelnökévé választották meg.

Szeles idő

Hatalmas ciklon örvénylik Észak-Európa fölött; a ciklon nyugati oldalán nagy sebességgel hideg levegő áramlik szárazföldünk belseje fölé. A nappali fölmelegedés Európa északnyugati vidékein jelentősen visszaesett. Az említett hidegebb léghullámok határozzák meg az Alpok és Kárpátok térségében is az időjárást, így a november végi szokatlanul enyhe idő után változékonyabbra, szelesre, az eddiginél hűvösebbre fordul hazánk időjárása is. A Földközi-tenger környékén, valamint a Kelet-európai Alföldön ugyanakkor folytatódik a sokévi átlagnál lényegesen melegebb idő.

Hazánkban kedden változóan felhős idő volt. A délnyugati szél többfelé megerősödött. Az északkeleti országrészben a déli órákra feloszlott a köd, így ott a hőmérséklet csúcsértéke 10 fok közelében maradt. Máshol általában 12—17 fokig melegedett föl a levegő.

Előrejelzés ma estig:

Felhőátvonulások és élénk, gyakran erős, sőt néha viharos északnyugati szél. Elszórtan rövid ideig tartó záporeső. A felmelegedés gyengül. A hőmérséklet kora délután 6—11 fok között.

1981. november 24., kedd, 12 óra.

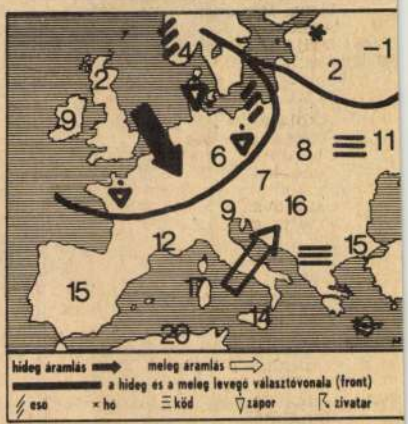

A Duna vízállása tegnap Budapestn
338 centméter volt; mára 345 centimété
várható.

Prospektus

Mackáry Agula:
Hungarofilm.

1963.

M. H. Hoch.

MDK

Macskássy Dezső

4. m. plakát kiáll. Mücs. 1961.

Macskássy Gyula

MDK

Macskássy Gyula és Macskássy János:

"Magyar Rádió" 1943

"Ujjáépitási Állami Sorsjáték" 1947.

"Ujjáépitési Állami Sorsjáték" 1948.

" A főváros felépiti a romokat" 1948.

"Ujjáépitési Állami Sorsjáték" 1949.

"MASZOVLET" 1952.

Magyar Plakát-Történeti Kiállitás. Bp. 1960.
31.1.

M. D. K.

Macskássy

Plakátrajza a „Goldberger" ruha-
anyagok reklamirozására.

Szinházi Élet Bp. 1937. juni. 13-19.
XXVII. évf. 25. sz. 6. lap.

A KÉPCSARNOK
MEGHÍVJA ÖNT

MACSKÁSSY IZOLDA

GRAFIKUSMŰVÉSZ

KARÁCSONYI MUZSIKA

CÍMŰ KIÁLLÍTÁSÁNAK
ÜNNEPÉLYES MEGNYITÁSÁRA
1988. DECEMBER 8-ÁN
CSÜTÖRTÖKÖN DÉLUTÁN 5 ÓRÁRA

MEGNYITJA:
DR. CSEHÁK JUDIT
EGÉSZSÉGÜGYI ÉS SZOCIÁLIS MINISZTER

KÖZREMŰKÖDIK:
GÁLFFI LÁSZLÓ
JÁSZAI-DÍJAS SZÍNMŰVÉSZ

A BUDAPESTI GYERMEKKÓRUS
VEZÉNYEL:
BOTKA VALÉRIA ÉS CSÁNYI LÁSZLÓ

KÉP CSAR NOK

MEGTEKINTHETŐ:
1988. DECEMBER 8—17.

MEDNYÁNSZKY TEREM
BUDAPEST, TANÁCS KRT. 26.

Felelős kiadó: Tóth Pál István

KnSz

MACSKÁSSY Izolda

Vasárnapi Hírek
1992 július 19

Jövő vasárnap Macskássy Izolda festőművésznő kiállítását délelőtt 11 órakor a balatonboglári Vörös-kápolnában Szőlősi Ferenc esperes nyitja meg.

Macskássy Izolda festő M.D.K.

Kiállitás müveiből a Hazafias Népfront
XIV. ker. bizottsága rendezésében

Napló

Magyar Nemzet 1966 . szeptember 13. 7.1.

MDK.

Macskási Izolda

Kiállitási hiradás

Szocialista Müvésztért 1966 okt.

MDK.

Macskássy Izolda

Kiállitási meghivója /1966 szept.18./

MDK.

Macskássy Izolda

Kiállitási hiradás

Magyar Nemzet 1966 szept.13.

Macskássy Izolda grafikus

1966-ban az Ifjú Művészek

Pince Uhelyában volt kiállítása.

Pestmegyei Hírlap 1970 április 14

Mohdi

Maeslássy Izolde

Kiállítás Kőbányán

Meyer Nanet 1983. VIII. 11.

MACSKÁSSY IZOLDA grafikusművész tárlata nyílt meg Békéscsabán, [illegible] a [illegible] kiállítótermében. A [illegible] megismerkészülő — sajátos technikával [illegible] selyemre festett — képeit.

Népszabadság, 1984. XI. 10

Tzolde

Macskássy

Rozz

Magyar Nemzet 1984. IV. 30.

Maeskássy Izolda grafikus

Megtekinthető: 1986. április 3-tól május 4-ig
Cím: Budapest, I. Színház u. 1-3.

A Magyar Népköztársaság Művészeti Alapja és
a Nemzeti Színház Igazgatósága
meghívja Önt és kedves családját 1986. április 3-án 18 órára
a Várszínház Galériába

Macskássy Izolda
grafikusművész

OSTINATO
című kiállításának megnyitására

Megnyitja: Kocsis Zoltán
zongoraművész

DNy

Macskássy Izolda

1021

1968. ÁPRILIS 14., VASÁRNAP

Mit tenne Ön?

Ha belsőépítész lenne?

Amikor 1966 szeptemberében az Ifjú Művészek Pinceklubjában megnyitották első képkiállítását, az ünnepi szónok azzal kezdte megnyitó beszédét: *„Macskássy Izolda legnagyobb erénye, hogy szemtelenül fiatal..."* 1945 januárjában született Marosvásárhelyen. Negyedik esztendeje él Budapesten. Jelenleg a Pest megyei Iparcikk Kiskereskedelmi Vállalat grafikusa.

○ Hogyan került Budapestre?

— Egy kicsit bonyolult história. A szüleim 1947-ben elváltak. Apám akkor költözött Magyarországra. Én az anyámnál maradtam, aki jelenleg még gyermekgyógyász technikus, de az idén már megkapja orvosi diplomáját. 1964-ben aztán az apám meghívott: utazzak Budapestre, Azóta itt élek.

○ Az apjával?

— Nem. Pillanatnyilag *négy nevelőapám van.*

○ Négy apának egy leánya?

— Valahogy így. Az első számú nevelőapám *Frankfurt József* külső-belső építész és műgyűjtő. A második: *dr. Völgyesi Ferenc* orvos. A harmadik: *dr. Macskássy Árpád* vegyész-professzor és a negyedik: *Macskássy Miklós*, az apám. Talán furcsának tűnik mindez első hallásra, de így igaz. És az is, hogy négy nevelőapa mellett is megmaradtam önállónak. Külön lakom, a magam fizetéséből élek.

○ Mi szeretne lenni?

— *Festő.* Az első kiállítás sikere adta hozzá a biztatást. Bár jelenlegi munkám nagyon elfoglal, mégis bízom benne, hogy szeptemberben folytathatom tanulmányaimat a Képzőművészeti Főiskolán. De nagyon szeretem a belsőépítész munkáját is.

○ Mit tenne Ön, ha belsőépítész lenne?

— Először is *súgnék!*

○ Tréfál?

— Nem. *Súgnék az építészet illetékeseinek*, hogy egy icipicit *nagyobbra tervezzék az épülő lakások szobáit.* És az sem lenne baj, ha egyre több lakás épülne *a jelenleginél praktikusabb elhelyezési megoldással.* Persze tudom, hogy ma még mindez csak másodlagos, mert az elsődleges feladat az, hogy minél több ház és lakás épüljön az országban és így Pest megyében is. Csakhogy — és ezért súgnék —, a házak és lakások nem egy-két évre, nem is egy-két évtizedre készülnek, hanem *nemzedékek nőnek majd fel falaik között.* Ezért kellene tervezés és építkezés közben *gondolni* már *a holnap igényeire* is.

○ Mit tenne még?

— Újra csak *súgnék.* Ezúttal *a formatervezőknek*, akiknek elképzelései nyomán születnek meg az új bútorok. *Alkalmazkodjanak jobban az új lakások méreteihez.* Sajnos, előfordul még ma is, hogy olyan szekrény-kolosszusokat konstruálnak, amelyek nem férnek be az új lakások ajtaján vagy éppen a szobák teljes egy falát elfoglalják. És szóvátenném azt is, hogy az eddiginél *bátrabban éljenek a varia-lehetőségekkel. Az emberek szeretik az egyéniségükhöz alakítani az otthonukat*, amelyben élnek. Ez pedig csak úgy lehetséges, ha a bútorok minél több, különböző módon variálható elemből állnak. Ez *a praktikusságra törekvés* azonban *soha nem mehet a gyakorlati használhatóság rovására.* Hogy mire gondolok? Az olyan íróasztal például, amelynek legalább öt-hat fiókja van, ritka, mint a fehér holló. Az elmúlt esztendőkben a legtöbb íróasztal egy vagy legfeljebb két fiókkal készül. Vajon miért? Az íróasztal nem lakást díszítő bútordarab és nem is csak azt a célt szolgálja, hogy írjanak rajta, hanem azt is: tárolni lehessen benne a munkához szükséges eszközöket.

○ Súgna másoknak is?

— Igen, harmadszor is csak *súgnék. Mindenkinek, aki ezután költözik új lakásba, vagy a régi lakását kívánja újra berendezni.*

○ Mit mondana el nekik?

— Azt, hogy elsősorban önmaguk érdekében, *ne zsúfolják tele bútorokkal szobáikat.* Akkor otthonosak és lakályosak a szobák, ha a lehetőségekhez képest tágasak és levegősek.

○ Egy példát: jelenleg kétszobás lakásokból épül a legtöbb. Hogyan rendezne be egy ilyen lakást három személyre?

— Véleményem szerint a *műbőr-bevonatú bútorok* a legpraktikusabbak és a legkönnyebben kezelhetők. Én ilyen bútorokkal rendezném be a két szobát. A *hálószobában* kapna helyet egy *alacsony, széles heverőágy.* Ha lehetőség kínálkozna rá, a ruhák tárolását *falba épített szekrénnyel* oldanám meg, hogy minél kevesebb helyet foglaljon el, s amelyben az *ajtó belső oldalán tükör* lenne. *Két puff, dohányzóasztal* és egy kicsi, *kerekeken tolható asztalka* egészítené ki a szoba berendezését, esetleg a dohányzóasztalka mögött hangulatlámpával és az egyik sarokban nagy, földre állítható *kerámia vázával.* A *nappali szobában* hosszú, lapos *asztal, hat székkel*, egy bőrbevonatú *kanapé*, amelyen éjszakára a gyerek elaludhat, egy *kicsi kombináltszekrény*, kovácsoltvas és fa kombinációjú *könyvfal*, amelyben elhelyezhető a *televízió* és a *rádió* is, valamint a könyvek mellett kisebb kerámia tárgyak. *Modern szőnyegekkel* és megint csak egy *földre állított nagy kerámia vázával* egészíteném ki ezt a szobát. Mindezt derűs és mégis merész színösszeállításban képzelem el.

○ Mit ért merész színek alatt?

— Például a *zöld és a kék*, a *lila és a piros* vagy éppen a *piros és a piros* variációját. Eddig ezeket a színeket együtt alig alkalmazták és sokak szemében még ma is különösnek tűnnek, például a zöld a kékkel. Pedig bizonyos árnyalatokban igen jól illenek egymáshoz, *derűt* és *hangulatot* árasztanak.

○ Mint grafikus és dekoratőr a gyakorlatban is hasznosítja az elmondottakat?

— Feltétlenül. Nézze végig a vállalathoz tartozó üzletek plakátjait és dekorációját. Merész színösszeállításúak, derűsek, hangulatosak és levegősek. A mi kis dekorációs kollektívánk véleménye szerint — négyen vagyunk, valamennyien harminc év alatt — csak így lehet *hatásos* és mégis *esztétikus* az üzletek kirakataiban elhelyezett propagandaanyag.

Prukner Pál

PESTMEGYEI HIRLAP
1968 APR 14
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Bp. V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

A táncművészek hetére

Hacsaturján: „Spartacus" — a zenéjére Seregi László koreográfus háromfelvonásos balettet tanít be az Operaház együttesének. Sebestyén Kati az egyik izgalmas jelenetet próbálja.

Május 5-én

Százéves

HETI KOMM

Ország nyol[illegible]n

Hazánkban egyedülálló építkezés első kapavágásait tették meg Szentendrén; nyolcvan holdon fölépítik az — országot! Skanzen, azaz országos szabadtéri néprajzi múzeum lesz a szentendrei Szabadság-forrás környékén. Éppen nyolcvan holdat foglal majd el a hazánk valamennyi néprajzi táját bemutató „miniország", mely — a 24 néprajzi tájegységet 12 csoportba foglalva — a jellegzetes lakóépületeket éppúgy közszemlére teszi, mint a népművészet, a kézműipar ezer színű, formájú, rendeltetésű alkotásait.

Évekig tartó viták, küzdelmek végére tett pontot az építkezés megkezdése. Ma már fölösleges fölelevéníteni, mi mindenen volt a vita. Az a lényeges, hogy meglesz a skanzen, s ezzel egy olyan összefüggő néprajzi komplexum, melynek legfontosabb feladata a népi hagyományok megőrzése, megismertetése, közkincsé tétele. Önmagunknak építjük ezt a miniországot, önmagunkról, mert — bármennyire is utazó nemzetté lettünk — ránkfér, hasznunkra válik ez a szabadtéri oktatás.

Igaz, köze van a szentendrei skanzenhez az idegenforgalomnak is, de már most, az első kapavágások idején tudatni kell: nem idegenforgalmi „becsaliként" létesül. A haza tájainak, a népi építészet sajátos remekeinek megismertetése, a népművészet sokféle hajtásának bemutatása elsősorban n e m idegenforgalmi látványosság, külföldinek szóló különlegesség, hanem sokkal inkább a haza serdülőinek és serdültjeinek okos-hasznos figyelmeztetése. Látványos figyelmeztetés, hogy tudjunk a magunk gazdagságáról, népművészetünk kincseiről, mert akkor becsülhetjük igazán, értőn a másokét is. A skanzen — és ez az ellenzők fegyvertárából soha nem hiányzott — nem fillérekbe kerül. Ám vannak dolgok, melyeket nem mérhet fillérek-forintok rendjével a nemzet: hagyományai, múltja ilyen.

Igen, menteni kell azt, amit az élet különben pozitív változásai feledtetnek; népviseletet és szekercével faragott kaput, „boglyatetős" házakat s ezernyi mást. Azt, amit ma már a falvakban is mind kevesebben ismernek, s ahogy múlik az idő, még kevesebben lesznek, akik emlékeznek. A nyolcvanholdas ország persze nem pótolhat mindent, a skanzen nem veszi le vállainkról egyéb kötelességeinket. A honismereti szakköröknek továbbra is megmarad a nemes küldetésük, ahogy azoknak a lokálpatriótáknak is, akik a maguk lelkesedésétől, ösztönétől hajtva fáradoznak napról napra a múlt emlékeinek megmentésén, megőrzésén. A szabadtéri néprajzi múzeum nagyszerű lehetőség ahhoz, hogy még többen legyenek azok, akik szívügyüknek érzik a honismeretet, s hogy [illegible] nemcsak szűkebb hazájukat, [illegible]nerni akarják.

[illegible] megkezdése újabb szem ab[illegible]már több mint tíz esztenval készül, s összefogja, kap[illegible]egőrzésre érdemes emlékeit. [illegible]obb azok tábora, akik ková[illegible]hálásánál, s összeillesztésénél [illegible]arra, hogy a skanzen, ha el[illegible]ajd meg valóban az egész or[illegible] ország fölfedezésének sokat

Krónikás

[illegible] területe, re[illegible]féle tennivai napi mun[illegible]össze és irá[illegible]

[illegible]ondja és örö[illegible]

azt mondták, máshová kerülj intézkednek.

Dicséri Ráczn[illegible]get: nem kell *méltányolják* az helyzetét. A kis átteszik könnyei[illegible]lában szívesen s[illegible]

— A nagyobb

Macskássy Izolde

Magyar Nemzet

1984. VII. 21.

Macskássy Izolda
gyűjteményéből

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG
1984 NOV 10.

1021

A Magyar Népművelők Egyesületének Békés megyei területi szervezete és a Kner Nyomda rendezésében tegnap, november 9-én délelőtt 11 órai kezdettel kiállítás nyílt Békéscsabán a Kner Nyomda kiállítótermében, „Kapcsolatok" címmel.

Mint elhangzott, az elmúlt 10 esztendő alatt mintegy 150 kiállítást rendeztek itt, ám textilgrafikákat eddig még nem mutattak be. Talán ezért is gyűltek össze oly sokan Macskássy Izolda grafikusművész (balról a harmadik) bemutatkozásán.

Megnyitó beszédet Domonkos Istvánné Görög Mária, a Magyar Népköztársaság Művészeti Alapjának munkatársa tartott. A művészről alkotott képet Berkes Erzsébet újságíró, a Magyar Nemzet művészeti rovatvezetőjének közreműködése tette még teljesebbé.

Macskássy Izolda textilgrafikáit november 19-ig láthatják az érdeklődők.

Kép: Veress Erzsi

vöröskeresztes munkában. Utánpótlásukról is gondoskodtak, hiszen a helyi szőnyegszövő és posta fiatal

több min
A 2-es s
kola ifjú
Röpülj pá
repeltek.

Az ellenőrzések haté
nemcsak a feltárt pr

Bevált gyakorlat már, hogy a Békés és Szolnok megyei ÁFÉSZ-ek, szövetkezeti vállalatok ellenőrzési osztályainak vezetői, belső ellenőrei közösen vesznek részt szakmai továbbképző tanfolyamokon. Így volt ez a közelmúltban is, amikor a Békés megyei MESZÖV ellenőrzési és jogi irodájának szervezésében 48-an öt napon át Orosházán ismerkedtek a konkrét vizsgálatok lefolytatásához szükséges új módszerek elsajátításával. Ennek megfelelően készült el a tanfolyam tematikája, mely többek között az új üzemelési formák elterjesztésének további lehetőségeit, s az ezzel kapcsolatos korábbi tapasztalatokat, az improduktív és hasonló jellegű költségek okainak vizsgálati módszereit, az SZTK-ügyintézés és -ellenőrzés helyzetét, továbbá a fogyasztói érdekvédelemmel kapcsolatos teendőket, illetve még jó néhány sajátosan szakmai természetű anyagok elemzését tűzte napirendre.

E szakmai továbbképző tanfolyam első előadója *Tanai Ferenc*, a MESZÖV elnöke volt, aki Békés és Szolnok megye fogyasztási szövetkezeteinek jelenlegi helyzetéről és az elkövetkező időszak legfontosabb tennivalóiról tájékoztatta az ellenőröket. A tanfolyamon előadást, szakmai tájékoztatót tartott *Giltner László*, az Országos Kereskedelmi Főfelügyelőség vezetője, *Rózsa Imre*, a Békés megyei Tanács kereskedelmi osztályának helyettes vezetője, *dr. Tóth Imre*, a PM Szolnok megyei és *dr. Szilasi Mihály*, a PM Békés megyei Igazgatósága kereskedelmi osztályának vezetője és *dr. Tóth József*, a Szolnok megyei MESZÖV elnökhelyettese.

Kiemelt jelentőséggel bírt a mostani tanfolyamon az a kerekasztal-beszélgetés, melyen *dr. Kósa József*, a SZÖVOSZ ellenőrzési és vállalatfelügyeleti főosztályának vezetője elnökölt. A kerekasztal-beszélgetésen a két megye fogyasztási szövetkezeteinek ellenőrei, illetve ÁFÉSZ-elnökei vettek részt. Ez az összetétel — az érdekazonosság dacára is — jó eszmecserét eredményezett. Ugyanis e beszélgetés közepette egyértelműen kifejezésre jutott: elengedhetetlenül fontos, hogy a vezetők és a belső ellenőrök együttműködjenek.

A szakmai továbbképző tanfolyam tapasztalatainak összegzéseként *Harsányi Mátyás*, a Békés megyei MESZÖV ellenőrzési és jogi irodájának vezetője hang-

Macskássy Izolda

Magyar Nemzet
1984. IV. 4.

Macskássy Izolda rajza

ja, tollrajza. A kései nézelődők tudták, hogy a kiállítást másnap lebontják. Ott csodálták tehát a napjainkban is aktuális témájú, minden háború ellen tiltakozó, huszonöt négyzetméteres képet, mely a késő romantikus, eklektikus, akadémikus festészet és a korai szürrealisztikus történeti víziók ritka keveréke. Mások

intézmény igazgatója. Anatolij Jefimovics *Bormotov* tájékoztat. Mivel a ház csupán az elmúlt esztendőben háromezernél is több rendezvényt, filmvetítést, kiállítást, baráti találkozót, műsoros estet szervezett országszerte, vezetője csak a szerteágazó munka legfontosabbnak vélt mozzanatait emelheti ki:

MAHIR
MAGYAR HIRDETŐ
SAJTOFIGYELŐ
LEVÉLREKLÁM
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Macskássy Izolda „Festő-grafikusmávész"

MAGYAR NEMZET
1984 ÁPR 30

1021

Macskássy Izolda rajza

(Várnai György rajza)

— **Az Operaház igazgatósága** közli, hogy az 1983. dec. 23-ról 1984. V. 19-re halasztott Parsifal előadása elmarad. A jegyeket az Operaház Szervezési osztálya (Bp., VI., Népköztársaság útja 20.) május 15-ig váltja vissza. Május 19-én, a Próba c. balettet játsszák, amelyre a dec. 23-ra váltott jegyek nem érvényesek.

— **Május 1-én az Almássy téren** színes programokkal várják az érdeklődőket. 15 órakor a Szélrózsa Együttes ad műsort gyerekeknek. 16 órától a Latin Combó műsora szórakoztatja a fiatalokat, 18—21 óráig pedig térbált rendeznek, közreműködik az Apolló Együttes.

— **VASÁRNAPTÓL ismét üzemel Budapesten az átkelőjárat a Dunán. A Jászai Mari tér, a Casino és a Szent István park között minden reggel 9 órától 18.20-ig közlekedhetnek az utasok. A Nagyszombat utcai állomásról reggelenként 8 órától indul át hajó a Palatinushoz, ahonnan vissza 19.06-kor kel át az utolsó hajó. A belvárosi és a római-parti átkelőjárat május 1-től üzemel. A Boráros tér és a Május 9. park között naponta 10 órától 18.10-ig közlekednek a hajók, a Jászai Mari térről pedig reggel 9 órakor indul Pünkösdfürdőre az első, és onnan 20.05-kor indul vissza az utolsó kishajó.**

Beszédes számok

Csehszlovákiában évente hétezer kötet jelenik meg, több mint kilencvenmillió példányban. Az ország az egy lakosra jutó évi 6 kötet kiadásával a 10. helyet foglalja el a világon, ENSZ statisztikai adatok sze-

rancia filmbohózat nyitja az idényt. Mindkét előadás este 8 órakor kezdődik.

— **Vízfertőzés** okozta járvány következtében Indiában és Bangladesben több mint ezernégyszázan, főként gyermekek vesztették életüket.

— **FORGALOMVÁLTOZÁSOK. Május 1-én, reggel 8 és délután 1 óra között több tömegközlekedési jármű menetrendje, menetiránya módosul. A piros jelzésű metró Keleti pályaudvari és Blaha Lujza téri megállóhelyén mindhárom mozgólépcső csak fölfelé szállít utasokat, reggel 8-tól 10-ig. Utastorlódás esetén a vonatok egy része a két megálló közül csak az egyiken áll meg; hogy hol, arról a jármű személyzete hangosbemondón, időben tájékoztatja az utasokat. Nyolc és tíz óra között metrópótló autóbuszok is közlekednek, M1 jelzéssel a Madách tér és a Baross tér (megállója: Blaha Lujza tér), M2 jelzéssel a Döbrentei tér és a Baross tér (megállói: Felszabadulás tér, Astoria, Blaha Lujza tér), M3 jelzéssel pedig a Nagyvárad tér és a Baross tér között (megállója: Orczy tér). Az 1-es autóbusz 8-tól 13 óráig a Kelenföldi pályaudvar és a Kodály körönd között közlekedik. A 4-es és a gyors 4-es autóbuszok a Lehel úton, az Élmunkás téren, a Váci úton, a Marx téren, a Lenin körúton, a November 7. téren át jutnak el a Népköztársaság útjára. A 7-es gyorsjárat az Etele tér és a Baross tér között közlekedik, a „normál" 7-essel a Bornemissza tér és a Baross tér, illetve a Bostyák tér és a Mexikói út között lehet közlekedni. A 20-as és a 30-as autóbuszok újpesti végállomásuktól az Erzsébet királyné útjáig szállítják az utasokat, a Róbert Károly körútig változatlan útvonalon, onnan a Hungária körúti felüljárón és a Hungária körúton haladva. A 120-as autóbusszal az újpesti végállomástól a 72-es troli Thököly úti végállomásáig járnak. Útjuk a Thököly út felé Róbert Károly körútig változatla**

MAHIR
MAGYAR HIRDETŐ
SAJTOFIGYELO
LEVÉLREKLÁM
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Macskássy Izolda
festő-grafikus

MAGYAR NEMZET
1984 JUL 21
1021

váltó a ságcikkeket, mert sze- van, mint a költőnek. A szép-

Macskássy Izolda rajza

nemzeti ünneper
ek meg pénteken
lisza Cipőgyár
ázában. Az ünn
en méltatták az
4 évvel ezelőtti
ását s az észt
zocialista társad
ében elért sik
int Észtország
egye baráti kap

— **Ornitológiai**
yílt a Hanságb
ozók a szigor
ehértó partján
yát, s három h
madarak életét. Az átvo
uló szárnyasokat meggyű
űzik. Ezenkívül zoológiai fél
néréseket is végeznek, s fi
yelemmel kísérik a növény
ilág változásait.

— **André Kertész fotómű**
ész alkotásaiból nyílt meg
iállítás New Yorkban a mű
ész kilencvenedik születés
apja alkalmából. Ez a tár
it csupán szemelvényeket
utat be munkásságából, de
emberben azonban a Metro
olitan múzeumban egész
letművét áttekintő nagy
abású bemutatót rendez
ek. A mostani kiállítás
nyagát az angliai Man
hester Collection anyagából
álogatták össze.

— **Kopik a Himalája,** a vi
ág legmagasabb hegység
endszere, állapították meg
ndiai tudósok. Az ok a ter
észetes környezetet pusztító
mberi beavatkozás, amely
elerősíti az évi kétezer—
áromezer milliméternyi eső
s a gyakori földrengések

kat sodort el, míg végül az ütközések ereje megállította. A balesetnek két halálos áldozata volt, öten súlyosan és tizennyolcan könnyebben megsérültek, s összesen mintegy félmillió forint értékű kár keletkezett.

A műszaki vizsgálatok kiderítették, hogy az úgynevezett i-es szemle és a napi szemle alkalmával *mulasztások történtek,* aminek következtében az autóbus kerékfék-berendezésének hatásfoka erősen csökkent. Ehhez hozzájárult a gépkocsivezető hegyi úton való *gyakorlatlansága, vala-*

— **Tárlatvezetések és múzeumi előadások** vasárnap: A neósok mozgalma (XX. századi festészet és szobrászat), fél 10-kor a Nemzeti Galériában. — A középkori Buda királyi várpalotája és gótikus szobrai, fél 11 és du. 4-kor a Budapesti Történeti Múzeumban. — Sarkkutatás és közlekedés vetített diaképekkel, (előadás), A béke kontinense — Antarktisz (film) 11-kor a Közlekedési Múzeumban.

1984. I. 13. Kossuth 4.25

1021

Jó reggelt! Macskási Izolda

- Hét végi látni valók, mulatságok. Hallgassák meg Papp Endre programjánlatát és utána Dombóvári Gábor tura javaslatait.

/Zene/

- Az összerakó játékot, a ~~pázölt~~ ezuttal nem játszhatják, hanem készitését megtanulhatják a gyerekek a Gödöllői Müvelődési Központban vasárnap 3-tól. Bár nemcsak a gyerekekenek szóló a MOM Játszóházának autó napja. Kiállitanak mach-box gyüjteményeket, ezeket csereberélni is lehet. Találkozhatnak neves autóversenyzőkkel és kisfilmeket vetitenek hires autóversenyekről. Közlekedési vetélkedő és autómodell bemutató is lesz holnap után tiztől a MOM Müvelődési Központban.

/Zene/

- Téli sport, farsang, jodli, népszokások a német nyelvterületen. Ez a témája annak a német nyelvű klubdélutánnak, amely szombaton 5-kor kezdődik a Csengeri utcai Fáklya Klubban.

/Zene/

- Ezer röp- és hosszongalamb hatvan fajta változatban. Disz baromfik, disz fácánok és pintyek. Szabadkai és kispesti verseny postagalambok, házi és disznaeskák várják a látogatókat Kispesten az Ifju Gárda Művelődési Házban szombaton és vasárnap 9 órától.

/Zene/

- Maeskási Izolda selyemgrafikáiból nyilik kiállitás na a Hatvani Ady Könyvtár galóriájában.

/Zene/

- Az otyeki műhely tárlatán Csókos György, Csákvári Nagy Lajos, Nagy Bertalan, Nagy Fülöp, Nagy Kinga, Nagy Kolos, Nagy Kristóf, Nagy Márk, Nagy Nike, Nagyné Lakatos Lilla és Luca Nagy Daniella müveit láthatják Kőbányán a Pataki Művelődési Központban.

/Zene/

Manskássy Trobla

Rajz

Major Nemzet 1984. VI. 2.

Macskássy Izolda

Macskássy Izolda grafikus Kapcsolatok című kiállítása [illegible] meg szerdán a kecskeszáz, selyemre festett képéből.

Magyar Nemzet 1984. XI. 22.

Macskássy Izolda

Macskássy Izolda grafikusművész tárlata Békéscsabán, a Kner Nyomda kiállítótermében pénteken megnyílt. A kiállítás tíz napig látható.

Magyar Nemzet 1984. XI. 10.

Macskássy Izolda

Macskássy Izolda grafikusművész kiállítása április 18-án, csütörtökön délután hat órakor nyílik meg a Rátkai Márton Munkás-Művész Klubban. Ugyanezen a napon, ugyancsak a Nagymező utca 22—24. szám alatti klubban Asszonyok tüköre címmel Szép Ilna estjén vehet részt a közönség. A műsor, melyben Reményi József zongoraművész működik közre, este hét órakor kezdődik.

Magyar Nemzet 1985. IV. 10.

Macskássy Izolda

◆

Macskássy Izolda kamaratárlata ma, csütörtökön este 6 órakor nyílik meg a hatvani Ady Endre Városi Könyvtár előterében.

◆

Magyar Nemzet 1985. 1. 24.

Macskássy Izolda textilművész

● *Macskássy Izolda textilművész kiállítása mától tekinthető meg Salgótarjánban, a Bányász Művelődési Házban.*

Népszabadság, 1985. VII. 23

Macskássy Izolda

Macskássy Izolda selyemre festett akvarelljeiből nyílt meg kiállítás kedden a salgótarjáni Bányász művelődési házban.

◆

Magyar Nemzet 1981. VII. 24.

1021

1984. II. 18. Kossuth 8.30 Znó

Családi tükör

- A kiállítóternek emelkedett hangulatában ritkán hallható olyan művészi hitvallás, mint amilyet Caürös Csilla rögzitett.

- Macskássy Izoldával akinek selyemre festett munkái a XI. kerületi Lágymányosi Közösségi Ház [illegible] miniagalériájában láthatók.

- Melyik tetszik a tündérszép Violának innen?

- A kis lepkék. Nagyon sokat rajzoltál meg festettél.

- Nem is egy kép van, amelyik az Édes Violám címet viseli.

- Igen, hát nekem két gyerekem van, az Édes Áron, most tiz éves. Ő igazi férfi. Szóval ugy igazi férfi, hogy idétlennek tartja azt, hogy a mamám rajzol, meg fest, a fiam abszolut sportember, ő focizik, és nem hagyja magát szeretni. Amikor szeretni hagyja magát, az elalvás előtt van három perccel, és az annyiból telik, hogy anyu, feküdj mellém, ölelj át, mert mindjárt elalszom. Tehát az elalvás előtti pillanatok kellenek neki mindig. A lányom az meg abszolut nő. Ezért is nevezem ugy, hogy lady Viola, meg tündérszép Viola, mert ő mosolygással ébredt, kedveskedéssel vesz körül egész nap, és tőle rengeteget tudok dolgozni, sőt, nagyon sok képem van ötóle, őniatta és őérte.

- Melyik példáula legkedvesebb az összes Édes Violád között?

- Hát az édes Violák között tulajdonképpen születése után amikor a Violka megszületett, akkor egy olyan különlegas kapcsolat alakult ki közöttünk, hogy már születése utáni másnap, amikor szoptatni hozták, egészen másképpen szopott, mint az Áron fiam. Az Áron fiam belakott, és elterült. A Viola meg a szoptatás kezdetónél megfogta szujjam, és minden szivdobogást utánozott a kis kezével is és akkor rajzoltam ezt a képet.

- Egymást ölelő anya és gyermeke.

- Igen. Ilyen kaviccszerü, gömbölyü, itt minden gömbölyü.

- Hogyha nem is nézem ezeket az egymásba mosódó meleg barnákat, sötétsárgákat, ezek azelomló és mindig gömbölyü, kerek formák csupa-csupa harmóniát sugallnak. Jól gondolom, hogy ezt akarják kifejezni a képek?

- Odahaza Erdélyben melegebb a viszonyulás a kézfogás, az egymáshoz simulás, mint bárhol. És odahaza nehezen tudjuk elképzelni azt, hogy valaki egyedül bármit is csinálhat. Van a fonó meg van a kaláka, tehátmindehhol több ember. Ha valaki nagyonegyedül van, akkor van öt macskája, meg tiz pípéje, de az egyedüllét az egyszerüen kizárt dolog,

- Minden szavából az sugárzik, hogy életének éltető elemei a kapcsolatok. Ahogyan ezt a kiállitás cime is tükrözi.

- Kellenek kapcsolatok. Kell a kapcsolat a virághoz, az ember gyerekéhez, a szerelemmel. Tulajdonképpen a szerelemmel Himalját lehet bontani meg fülépiteni, nagyszerü dolog. És amikor az ember ugyérzi, hogy abszolut csordultig van a lelke,

- Pillangó, napsugár, ölelkező párok, mind-mind érzelmet sugallnak.

- Most azt hiszem, az a divat, hogy el kell választani, az ikes igéket, hogy eszik, iszik, alszik, és a többit, és hogy az a jó mert nincs többre szükség. Ettől sokkal többre van mindenkinek szüksége, csak van aki szeméremből, vagy álszeméremből ezt elhallgatja. Szóval az átmenetek a legfontosabbak. Az evéstől az ivásig, az ivástól az alvásig, tehátevés előtt, evéshez, az asztalra kell virág, az ember megérkezik az evéshez. Hozzon valamit, egy ölelést, egy kedves szót, evés után, ivás közben is nem árt egy nagyszerü koccintás, Odahaza ug tanultuk, hogy koccintani ugy kell, hogy az illető a másik szemébe néz. Mert a totálrális koccintás az már megint nem koccintás.

- Ennyi szeretet- vagy szerelemvágy, igény lenne bennünk?

- Most sincs elidegenedés, csak az embernek tenni kell arról, hogy közelben legyen valakihez, valakihez, mert ha ez van, akkor sengetog probléma megoldható, tulszárnyalható.

- Akikedvet kapott hozzá, még február 20-ig láthat-

ja a kiállitást. Megismétlem a cimet: az a XI. kerület, Lágymányosi Közösségi Ház minigalériája.

- Kedves hallgatóink, jövő szombaton ismét ugyanebben az időben jelentkezik a Családi tükör.

---ooo---

Macskássy Izolda

a részvevőket.

AVATÁS ÉS KIÁLLÍTÁS. A kunszentmiklósi művelődési központ avatása alkalmából, május 23-án, kiállítás nyílik meg Macskássy Izolda festőművész alkotásaiból. A Várgaléria kiállítása után nagy érdeklődés kíséri az alkotó Bács-Kiskun megyei bemutatkozását.

Népszabadság, 1986. V. 22

Macskássy Izolda grafikus

MACSKÁSSY IZOLDA grafikusművésznek kiállítása nyílt a salgótarjáni Bányász Művelődési Házban. A tárlaton a művész harminc különleges akvarell-technikával selyemre festett alkotása látható.

Magyar Hírlap, 1985. VII. 24.

Macskássy Izolda

Ünnepkereső

— Rajzoltam a VIT-re és a *Békét akarunk!* pályázatra is. Olyant, hogy az emberek cédulákat tartanak a kezükben, a cédulákon meg az áll, ők is békét akarnak. Azt nem tudom megmondani, hogy ezzel a rajzzal kin segítek, mert még csak itt, Budapesten, a *Pataky Művelődési Ház* rajztermében látták, a 8—12—14 éveseknek rendezett festőtáborban.

— *Meg is bíráltátok ezeket a rajzokat?*

— Kitettük a táblára és láttuk, minden rajz kifejezte: békét akarunk, meg élni és ünnepelni úgy, ahogy a VIT-en.

— *Az ünnepek mire jók?*

— A felnőttek nyugalmához kell. Olyankor vidámak lehetnek. Ünnepkor még az is örül, aki a tévét nézi és az ünnepet csak a képernyőn látja.

— *Ez már ünneplés?*

— Nem, fel is kell vonulni. Vagy elsétálni oda, ahol az ünnep volt. Én ezt is szeretem. Mennek előre a lábak meg a fenekek és én is benne vagyok a tömegben. Anyukámék mindenen hangosan kacagnak, az ünnep meg egyre nagyobb, dagad-dagad, már akkora, mint egy ház — ezt képzelem —, s ekkor, hogy ne féljek tőle, beleharapok és már el is múlt az ünnep.

— *Ünnepekkor a gyerekek gondolnak arra, mit is ünnepelnek?*

— A felnőttek erről igazán nem sokat beszélnek, az iskolában pedig még ennél is kevesebbet.

— *Úgy ünnepeltek, hogy nem tudjátok, miért gyűltök össze, miért vesztek fel ünnepi ruhát?*

— Az iskolában mi mindig pár nappal előbb ünnepelünk. Meg kevesebbet is. A kétnapos ünnepen mi 1-2 óra alatt túljutunk.

— *Melyik ünnepen a legjobb?*

— Karácsonykor meg a szülinapon.

— *A kenyér ünnepét, augusztus huszadikát hogyan rendeznétek meg?*

— Először megtervezném, milyenre képzeljem. Az iskolában a tanítónéni szokott fölolvasni. November 7-én például az *Októberi Szocialista Forradalomról* mesél. Mert van egy könyvünk, az iskolának, s abból minden ünnepet ki lehet olvasni.

— *Segítettetek már kalácsot vagy kenyeret sütni?*

— Anyukám gyerekkorában a pékhez vitte megsütni a kenyérnek valót. Búzaföldön már jártam, most nyáron. A mellemig ért a búza. Láttam, átjött rajta egy szekér — teljesen lehajtotta ott a búzát. Nagyon nagy volt a búzaföld, gondoltam is arra, milyen nehéz dolguk lesz majd az aratómunkásoknak. A búzában nem szaladtam, kár. Pedig azt képzelhettem volna, pillangóként szállok, vagy futok valaki felé, mint a filmekben, hogy találkozzunk. A szüleimették a búzát, én is kértem. De nem éreztem a liszt ízét, mert még zsenge volt nagyon a búza.

— *Macskássy Izoldáról, a rajztábor vezetőjéről már korábban is hallottatok?*

— Csak most, amikor az első nap megérkezett és bemutatkozott mindenkinek. Még a kistestvéremnek is, pedig őt a szüleim nem is íratták be.

— *Mit mondott magáról?*

— Hogy fest — selyemre. És megmutatta, hogyan kell ábrázolni a motívumokat. És még a műtermében is voltunk, ahol lefestette a nagymamáját.

— *Előttetek?*

— Dehogy. Ott volt már a falon.

*

— Nekem a *Macskássy Izolda* névről mindig a macska bajsza jut eszembe. De még egy királylánynak is lehetne ilyen neve!

— Erdélyből származom, *Marosvásárhelyről*, a *Korondi Katona Sándor* unokája vagyok, *Katona Berta* nagyanyám fazekas családjából. S miért *Izolda*? Anyám, ez az okos és szép asszony, aki vívott, úszott, repült — az élvonalban — imádta a zenét. Nagy hassal ült a hangversenyen, áhítattal szívta magába a kolozsvári művészek által előadott *Wagner*-zenét, avval az elhatározással, ha leánya lesz, *Izoldának*, ha fia, *Trisztánnak* hívja majd. 71 óta magyar állampolgár vagyok. A diplomámat *Domanovszky mester* hagyta jóvá. Erdélyben *Nagy Pál* festőművész volt a mesterem, édesanyja pedig a nevelgetésembe segített bele. Kezdetben mesekönyveket illusztráltam, kifestőket, kivágókat csináltam, és persze közben is állandóan a selyemfestést.

Ilyen festőtábort azt hiszem, nem tartottak még. Az elgondolást Erdélyből hoztam. A nagybányai mesterek azt mondják, ebben az időszakban a legfogékonyabbak a gyerekek, s ez az az életkor, mikor már kiderül, akarják-e igazából a festést-rajzolást. Húsz gyerekből 17 talán tényleg a rajzolás kedvéért jött el, öten pedig valóban nagyon jól rajzolnak.

— *Két hét alatt mit lehet megtanulni ebben a rajztáborban?*

— A festést, a rajzolást, az írókázást. A papírtányér meg a papírkocsog készítését meg kifestését. Jó lenne, ha az iskolában is ilyenek lennének a rajzórák. De ott csak rajzolunk meg festünk. Elsőben meg még azt sem színezhettük ki, amit ábrázoltunk.

— *A festőtáborban a rajzok mondanivalójáról, jelképeiről is szó esik?*

— Az egyik kislány festett egy házat, kerítést, az utcatáblára meg ráírta: *Béke utca*. Miért pont Béke? — kérdeztem. — Mert ebben az utcában csakis a nagyon jól és egymás mellett szépen megférők élhetnek — válaszolta. Egy másik képre — a rajz 8 éves készítője — virágot szedő kislányt rajzolt. — Ha zöld minden és virágot szedhetek — magyarázta —, akkor már jó, mert még nem esett le az atombomba.

— *Mennyire gondolják mindezt komolyan a gyerekek?*

— Húszból tizenöt a transzparens-mondatokat szajkózza. Ezeket hallja az óvodában, iskolában, otthon, az utcán... A többség megmarad ennél: panelokban gondolkodnak, panelokat rajzolnak...

Scipiades Erzsébet

Magyar

Lenin legkorábbi magyarországi arcképe — Vértes Marcell alkotása 1917. november 18-án — alig másfél héttel a Téli Palota ostroma után — jelent meg a Déli Hírlap című újságban

A történet ott kezdődik, hogy még kisiskolás voltam, amikor művészi, közgazdasági képzettséggel és nyomdaipari alapismeretekkel egyaránt rendelkező édesapám egy szép napon a *Képzőművészeti Kiadó* igazgatójaként állított haza. Véletlenül olyan helyre került, ahol még irodalmi hajlamainak és művészettörténészi stílusérzékének is hasznát vehette. Munkája tizennyolc éven át szakadatlan harcban telt az igények és követelmények, a kivitelezés lehetőségei, no meg a „piac" törvényeinek szorításában. Mindehhez nagyfokú belső igényesség párosult. Ha valami megvalósíthatatlannak tűnt az általa elképzelt színvonalon, inkább lemondott tervéről. Ám ezek a lemondások ideiglenesek voltak: türelemmel kivárta a megfelelő pillanatot, a műveknek és a kiadónak egyaránt kedvező légkör kialakulását.

Így történt ez Vértes Marcell könyvével, a *Vértes varietével* is. 1960-ban, az akkor 65 esztendős mester kamarakiállításán, a Műcsarnok termeit járva született a gondolat: *magyarul is megjelentetni* a Párizsban már 1952-ben napvilágot látott, képpel és szóval írt művészi önéletrajzot. A szóbeli megállapodást hosszú levélváltás követte. A kötet, az *Amandes Vertès* (szabad fordításban: Vértes keserű manduláji) magyar kiadása azonban sehogysem akart létrejönni. 1961. november 1-én pedig a mester váratlan halála mintha végképp befagyasztotta volna a készülő könyvet... Tíz évvel később pedig a

[illegible] alázat és mások munkája nak megbecsülése — ezeket a jellemvonásokat rajzolta hozzá levéleiben arcképéhez a pályafutását, életét bemutató könyv magyar megjelenéséért aggódó mester. 1961 januárjában, néhány hó nappal halála előtt, New Yorkb készülődve megígérte: *„Magam mal viszem a könyv egy példá nyat és dolgozni fogok rajta: — 1. Esetleges húzásokat — 2. Revi diálni fogom a befejezést — 3 Magyar címét és esetleg, ha jó tenger, rajzolnék egy címlapot is.*

Hogy végül maga a cím, a *Vértes varieté* kinek az ötlete volt, nem tudhatni ma már. A művész franciás szellemessége a Vértes — Vertès szójátékkal kacérkodott. Az őszirózsás forradalom s a Tanácsköztársaság plakátjainak rajzolója, a fehérterror elől Bécsbe emigráló újpesti fiú, var gabetűkkel bár, de *hazaérkezett*

Nemes G. Zsuzsanna

24. Alföldi Tárlat

Békéscsabán, a Munkácsy Mihály Múzeumban szombaton megnyílt a *24. Alföldi Tárlat*, amely hagyományosan az ország e táján élő, illetve az Alföldhöz kötődő képzőművészek egyik közös kiállítása. Az idén hetvenöt művész több mint százötven alkotása (festménye, rajza, érme és iparművészeti munkája) látha tárlaton.

(MTI)

Macskássy Izolda grafikus

MACSKÁSSY IZOLDA grafikusművész munkáiból nyílik kiállítás szerdán Kiskörösön, a Petőfi Sándor Művelődési Központban. A tárlat június 10-ig tekinthető meg.

Magyar Hírlap, 1985. V. 28

MAHIR
MAGYAR HIRDETŐ
SAJTOFIGYELŐ
LEVÉLREKLÁM
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Macskássy Izolda, testőrnévésen

MAGYAR NEMZET

1984 ÁPR 4

seges alumíniumnál ... nia az egyébként ehetetlen levest, mikozben a jószerivel teljesen fölösleges műszakiak

1021

váló megkülönböztetésre, és az étterem felosztása után bekövetkezett területi sérthe-

Macskássy Izolda rajza

zom mindig úg
Schubert-dalok,
náták, Bach- é
lamok motoszká
ben. Hiszen a l
ben hétről hétr
hasonló muzsik
Semmelweis ut
a zenekedvelő
szejövetelén! S
az akkori élm
darabok csendü
kerületi zeneisk
adtak hangversenyt a tatai
között, ezúttal a Napocska
gyermekklub meghívására.

A koncert után rajzfilmeket vetítettek. Délután a műsorfüzet szerint az ifjúságé volt a moziterem.

Felfedeztük Zichyt

Ezzel voltaképpen a végéhez is ért a Szovjet Kultúra és Tudomány Házának hét végi programja, csakhogy a kiállítóterem nyújtotta látványtól sehogyan sem akart megválni a végszóra érkezett látogatók maroknyi csapata. Megragadta őket Zichy Mihály monumentális alkotása, *A pusztítás Géniuszának diadala* és a művész többi harminchat festménye, vázlata, akvarellje, könyvillusztrációja, tollrajza. A kései nézelődők tudták, hogy a kiállítást másnap lebontják. Ott csodálták tehát a napjainkban is aktuális témájú, minden háború ellen tiltakozó, huszonöt négyzetméteres képet, mely a késő romantikus, eklektikus, akadémikus festészet és a korai szürrealisztikus történeti [illegible] kozonseg. Igaz, a tárlat már bezárt, de lesz utóélete. Ez év végén hasonló, de még ennél is gazdagabb kiállítást rendeznek Moszkvában és Tbilisziben. Jövőre pedig Budapesten, a Nemzeti Galériában lesz nagyszabású Zichy-tárlat. Ezen valószínűleg a látogatók elé tárják a XIX. századi művész azon alkotásait is, amelyek magángyűjtőknél találhatók. A mi kiállításunkon fölbuzdulva ugyanis ketten is jelezték, hogy szívesen kölcsönadnák Zichy Mihály náluk őrzött, föltehetőleg kevésbé ismert műveit.

Sikeres klubok

A Szovjet Kultúra és Tudomány házának több mint egy évtizedes történetéről az intézmény igazgatója, Anatolij Jefimovics *Bormotov* tájékoztat. Mivel a ház csupán az elmúlt esztendőben háromezernél is több rendezvényt, filmvetítést, kiállítást, baráti találkozót, műsoros estet szervezett országszerte, vezetője csak a szerteágazó munka legfontosabbnak vélt mozzanatait emelheti ki:

MAHIR
MAGYAR HIRDETŐ
SAJTÓFIGYELŐ
LEVÉLREKLÁM
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Macskássy Izolda, festő-

1984 JUN 2

MAGYAR NEMZET

1021

Macskássy Izolda rajza

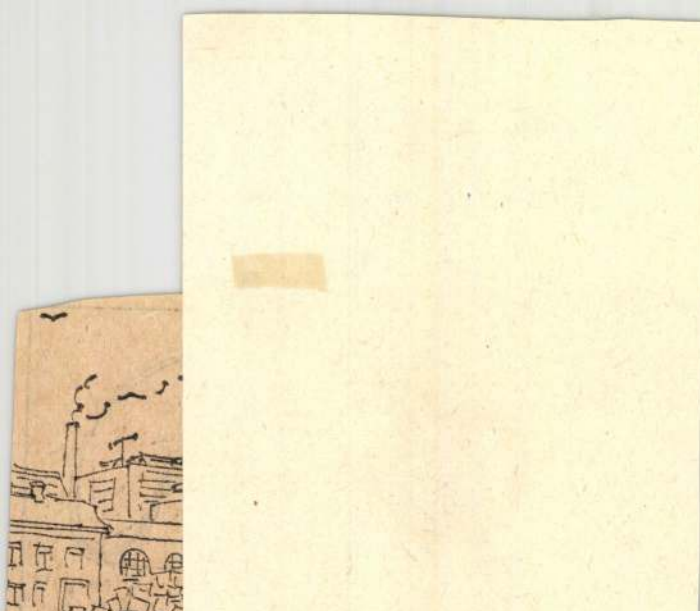

k. Ez volt a proletárok fegy-

(Brenner György rajza)

– A MAGYAR NEMZET KEDV-SINÁLÓK KÖRE hazánk tájait mutató rendezvényét június 4-, hétfőn, fél 6 és 8 óra között rtja a népfront és Budapest Tou- st közreműködésével. A prog- m: tanácsadás belföldi üdülési, azási kérdésekben; ismertető elő- ás vetítéssel a hazai tájak, vi- kek látnivalóiról, programlehe- égeiről. A helyszínen az ország ész területére lehet jelentkezni ülésre, körutazásra. A vendégek zött a Budapest Tourist min- alkalommal utazási utalványo- sorsol ki. A rendezvény szín- ye, a Hazafias Népfront köz-

10.45 *Pulzus* (ism.)
11.35 *Képújság*
13.38 *Műsorismertetés*
13.45 *Cimbora*
14.35 *Titok nyitja...*
15.05 *Hírek*
15.15 *Ember az Atlantiszról*
16.50 *Nemzetközi tévészakácskönyv*
17.05 *MAFILM-magazin*
17.15 *Phenjani pillanatképek*
17.45 *Műsoron a számítógép*
18.10 *Képújság*
18.15 *Teleráma*
19.10 *Tévétorna*
19.15 *Esti mese*
19.30 *Tévéhíradó*
20.00 *Vers — mindenkinek* Kosztolányi Dezső: Tanár az én apám
20.05—23.30 *SZOMBAT ESTI FILMKOKTÉL*

Macskássy Izolda

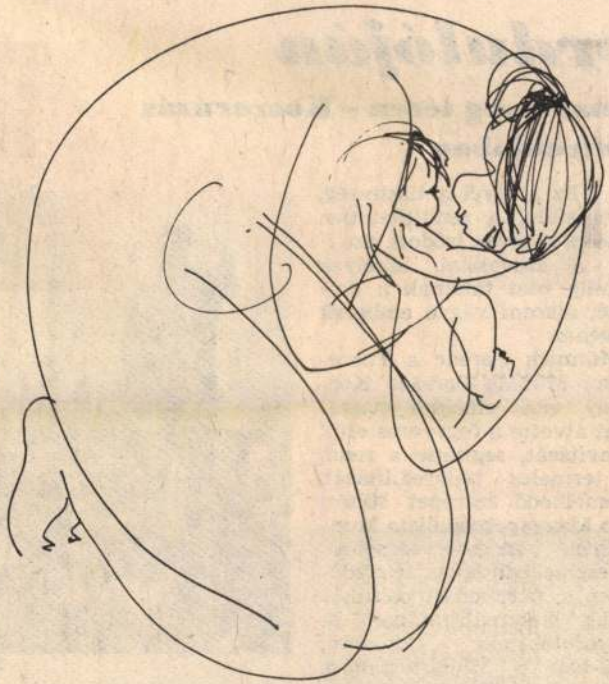

Macskássy Izolda **ÖRÖK ANYA**

káspárt megszervezésében, az eszmei zűrzavar leküzdésében, a párt lenini politikájának helyreállításában is. Pályafutásának csúcsán, 1958-ban a Minisztertanács elnökévé történt megválasztásakor ezt mondta: „*Kádár elvtárshoz nemcsak elvtársi kötelékek fűznek, hanem személyes megbecsülés és tisztelet is az olyan ember iránt, aki erejét nem kímélve dolgozott, hogy felemelkedjünk az ellenforradalom által oko-*

A forradalmár alakját felidézve Maróthy László így folytatta: — Egyesítette magában a legszebb forradalmi ideálokat: egyszerre volt népe felemelkedését szolgáló hazafi és önfeláldozó internacionalista. Harcmezőkön

Macskássy Izolda

— **A Képcsarnok Vállalat** december 4-én Egerben a Rudnay-teremben árusítással egybekötött kiállítást és közönségtalálkozót szervez Macskássy Izolda festőművész részvételével. A közönség és a művész találkozója bevezetője lesz az alkotó jövő évi, 50. jubileumi kiállításának.

Népszava 1986 XII. 2.

Macskássy Izolda

— **Macskássy Izolda grafikusművész** kiállítása ma délután nyílik (4 órakor) az egri Rudnay Gyula Teremben (Széchenyi u. 13.). Közreműködik Funtek Frigyes, a Nemzeti Színház művésze. A kiállítás december 4. és 14. között látogatható.

Népszava 1986. XII. 4.

Macskássy Izolda

— Az egri Rudnay Teremben —
Széchenyi utca 13. — december 4-én Macskássy Izolda festőművész találkozik a tárlatlátogatókkal abból az alkalomból, hogy új alkotásait bemutatják.

Magyar Nemzet 1986 XII. 3.

Macskássy Izolda

MACSKÁSSY IZOLDA GRAFIKUS-MŰVÉSZ kiállítása közönségtalálkozóval egybekötve holnap délután öt órakor nyílik meg a Képcsarnok Szőnyi István Termében (Miskolc, Széchenyi utca 21.). A tárlat december 12-ig tekinthető meg.

Népszabadság, 1987 XII.2

Macskássy Izolda

△ Macskássy Izolda grafikusművész kiállítása szeptember 3-án, csütörtök délután fél hatkor nyílik meg a Csók István Galériában (V., Váci utca 25.). Verset mond Bubik István, a Nemzeti Színház színművésze.

Népszabadság, 1987. IX. 1

Macskássy Izolda

Macskássy Izolda grafikáiból nyílt meg kiállítás pénteken a kunszentmiklósi művelődési központban. A tárlatot június 8-ig tekintheti meg a közönség.

Magyar Nemzet 1986. V. 24.

Macskássy Izolda
grafikus

◆ *Macskássy Izolda grafikusművész kiállítása nyílik ma délután 17 órakor a Várszínház Galériájában (Bp. I., Színház u. 1—3.). A kiállítást dr. Csehák Judit szociális és egészségügyi miniszter és dr. Czeizel Endre genetikus nyitja meg. A művésznő a kiállítás teljes bevételét a gyermekek egészségének alapítványa részére ajánlotta fel.*

Népszabadság, 1988. március 22.

Macskássy Izolda, grafikus

L: Fajó János

-: Heti ajánlat 3

Új Tükör Bp. 1986 szept. 14 XXIII/37

A KÉPCSARNOK MEGHÍVJA ÖNT

Macskássy Izolda

FESTŐMŰVÉSZ

TAVASZI TELIHOLD

CÍMŰ KIÁLLÍTÁSÁNAK
ÜNNEPÉLYES MEGNYITÁSÁRA
1989. MÁRCIUS 9-ÉN
CSÜTÖRTÖKÖN DÉLUTÁN 4 ÓRÁRA

MEGNYITJA
DR. CZEIZEL ENDRE

KÖZREMŰKÖDIK
GÁLFFI LÁSZLÓ
JÁSZAI-DÍJAS SZÍNMŰVÉSZ

MEGTEKINTHETŐ
1989. MÁRCIUS 9–17.
DERKOVITS TEREM
BUDAPEST, LENIN KRT. 63.

MACSKÁSSY Izolda (festő)

Fk.: Tóth Pál István

MATHAINDUSTRIA

Macskássy Izolda

A marosvásárhelyi származású Macskássy Izolda a híres korondi fazekasnak, Katona Sándornak az unokája. Fazekak, cserépedények között töltötte gyermekéveit, majd Erdélyben, Ausztriában és Bulgáriában végezte képzőművészeti tanulmányait. Negyvennégy éves, két gyermek édesanyja, és 1971 óta magyar állampolgár. Selyemre festett és selyemkollázs képei itthon és külföldön egyaránt népszerűek.

A selyem nagyon kényes textília, a festék gyorsan szétfolyik rajta, munka közben nem lehet tétovázni. Sok rajzot készít a végső megvalósítás előtt, amelyhez kiforrott elképzelés és biztos kéz szükséges.

Legkedvesebb témái az ember, a ló és a növények. Gyakoriak az anya–gyerek, illetve férfi–nő ábrázolások. A képek sokfélék, de közös bennük, hogy emberei boldogok. A szépívű karok egymást óvják, avagy ragaszkodóan a másik felé nyúlnak. A színek derűt, meleget árasztanak. Rainer Maria Rilke mondta egykor, hogy a művésznek hatalma van rá, hogy a múlót múlhatatlanná tegye. Macskássy Izolda képeinek hangulata hasonló érzetet vált ki a nézőben.

Nagyon szereti a lovakat is, képein gyakran találkozunk nemes ívű lófejekkel, büszke tartású paripákkal, melyek a népmesék táltosaira emlékeztetnek. A lóhoz fűződő vonzalma nem véletlen. Édesanyja 16 évig díjlovas volt, és versenyeire gyakran elkísérte. Mivel törékeny, vékony kislány volt, gyermekkorában nem engedték lovagolni, de mint felnőtt, annál nagyobb szenvedéllyel fordult a lovak felé. A selyemre festett, csukaorrú paripáit nézve, úgy érezzük, ez a vonzalom semmit sem kopott. A lószeretetéről ismert Fülöp herceg is őriz néhány Macskássy képet a Buckingham palotában.

Kiállításai voltak Ausztriában, Bulgáriában, Lengyelországban, Angliában, Észak-Amerikában, Kanadában és állandó kiállítása van az NSZK-ban.

A selyemkollázs e technikával készült növényábrázolásai eredetiek és gyönyörködtetők. Hatalmas szirmú, trópusi hangulatot árasztó virágok, a mákgubók, a búzakalászok formája, vonala, íve a természet mély ismeretét tételezi fel.

MACSKÁSSY IZOLDA
LOVAK

Fk.: Tóth Pál István MATRAINDUSTRIA

MACSKÁSSY IZOLDA
TALÁLKOZÁS

F.K. Tóth Pál István MATRAINDUSTRIA

Macskássy Izolda

grafikus

MACSKÁSSY IZOLDA grafikusművész kiállítása a 38. bányásznap tiszteletére tegnap nyílt meg Bátonyterenyén, a Bányász Művelődési Központban.

Népszabadság, 1988. szept. 1.

1021

1984. V. 6. 6.45 Kossuth/ Já

Vasárnapi tükör

- ... van ma Anyák napja. A születés, a megtartó szeretet ünnepe. És mint minden ünnep, ez is önvizsgálatra késztet. Családban, társadalomban egyaránt. Megtettünk-e, megteszünk-e mindent az anyák jobb megbecsüléséért? És vajon megteremtünk-e minden feltételt ahhoz, hogy többen és többször vállalják az anyaságot? Amelyről maradandó alkotást és egyben tanulságot nyujt egy hétvégén nyilt kiállitás. Macskás Izolda erdélyi grafikus tárlata, amelyet a Rátkai Klubban láthatnak Anyák cimmel, a mai ünnephez kötődik. A művésszel Csürös Csilla beszélget, megfestett érzelmekről.

- Ez a kiállitás az Anyák cimet viseli.

- Mikor pici lány voltam, azt kérdezték tőlem a felnőttek, hogy mi akarsz lenni? És én derekasan kivágtam, hogy anyuka. Hát én azóta, igencsak megpróbálok eleget tenni ennek az akkori igéretnek, Egy ilyen nagyon-nagyon régi hivatás, nem tudom, hogy ma mennyire lejáratott, vagy nem lejáratott szó az, hogy leheet hivatás szerüen üzni? Igen is lehet. Hivatásszerüen is. Nekem nagyon jó példaképem voltak, az édesanyám, meg a nagyanyám. Az édesanyám az állandóan tanult, tehát nem volt sok ideje rám. De azt a kevés időt, amikor velem volt édesanya, akkor az nagyon-nagyon maradandó volt és gyönyörü. A Nagymama, a nagymama az volt az állandó és az ügyeletes anya, illetve a kotló. Ilyen szeretnék én lenni. Mert nincsen tulszeretett gyerek, ahova még egy mákszemnyi szeretet be ne férne. Mindezeket, parancsolod Ilona?

- Nem tudom, én....

- Ezt a mondatot hadd fejezze be édesanya.

- Egymásba mosódó pasztell kékek, szürkék, sárgák, barnák, és csupa-csupa gömbölyüség, gömbölyü vonalvezetés. Ahogy néztem azeket a selyemre festett grafikákat, azon gondolkodtam, hogy vajon ennyire harmónikus lenne mindig az anya-gyerek kapcsolat?

- Én azt hiszem, hogyha valaki nagyon szeretne és nagyon akar anya lenni, az megtudja teremteni a harmóniát. Ezekbe a grafikákba az anya és a gyerek kapcsolatának az a gesztusa jelentkezik, ahol az ember nemcsak olyan anyax, aki továbbviszi az életet, hanem cinkos a gyerekével. Játszik vele, szereti, a két orr összedugódik, meg összemosolyognak, szóval...

- Épp ezt figyeltem meg és akartam is kérdezni, hogy van-e ennek valamilyen jelentősége, hogy mindenütt valamiféle testi kapcsolatban jelentkezik anya és gyermek együttléte?

- Igen, nagyon fontos a bőrközelsége, szóval érezze az a gyerek, az anyának azt a fajta közelségét, amikor a bőr érintése is kellemes.

- Lehet annak is valami ilyen magyarázata, hogy csupa-csupa apró gyermek kapaszkodik az anyjába ezeken a képeken, de mind ilyen violakorú, mint a saját lánya, aki itt áll.

- Azért, mert tulajdonképpen jelképesen is a gyerek, az mindig legyen valamivel kisebb, mint az anya. Az anyaságból, van aki teátrálisan profitál. De ez.....

- Ezt hogy érti?

- Hát úgy, hogy vannak olyan nőtársak, akik az anyagágot addig tudják átlátni, amíg kedves a gyerek, megy jön-megy, de nem azzal a nagyon kemény, és nagyon erős tudattal, hogy az anyasággal együttjár a pelenkamosás, a betegség, a gondok. Nagyobb korában meg egy csomó olyan elintézni való, amit egy ilyen csibe, akármennyi idős, nem tud ellátni.

- Szóval a hétköznapok.

- Egyszerüen nem szabad észrevenni a hétköznapokat. Nem szabad. Szóval nincs hétköznap, és ünnepnap. Mert a hétköznapokat is olyan vidáman, a gondokat is át kell vinni a tulsópartra. És mosolyogva, hogy a gyerek ebbőlsemmit ne érezzen.

- Percek mulva Czeizel Endre fogja tartani ennek a kiállitásnak a megnyitóját, nem tudom, mennyire lehet különválasztani ilyenkor azt, hogymilyen szemmel nézi az ember. Közben megszólalt már a zene is, jelzi, hogy mindjár kezdődik a megnyitó.

- Ezeket a képeket orvos-genetikusként kell nézni. És ezekben a képekben érzek megtestesülni valami olyasmit, amiró borzasztóan nagy szükségünk van, Tudja, az 50-es években kicsit arányt tévesztettünk. Szükség volt a nők munkájára, és valahogy a nők hagyományos, tradicionális csodálatosan szép hivatását, az anyaságot talán egy kicsit háttérbe szoritottunk. Talán egy kicsit lebecsültük, és ennek a következményeit most érezzük. És én ugy érzem, hogy vissza kellene adni a nőknek az anyagág jogos jussát.

És ezek a képek az anyaság intim pillanatait fejezik ki, ezek a képek is hozzájárulhatnak ahhoz, hogy adjuk vissza az anyáknak ezt az ősi jusst.

- Megmondom őszintén, engem a mozdulatok melegsége ragadott meg nagyon.

- Igen, ez egy nagyon fontos dolog, tudja majomkisérletekben lehet igazolni, hogy ha egy kis majmot elszakitanak anyjától, az anyai test közelségétől, akkor ez a kis majom, amikor nagy majom lesz, képtelen lesz anyának lenni. Tehát az anya és a kis ujszülött csecsemő közelsége valami olyasmit indit el, amely a generációlánc sorozatán keresztül, az anyaságnak ezt a csodálatos mély és azt mondhatnám, megtanulhatatlan, mert ősztönös hivatását diktálja és tanitja meg.

- Olyan ősi közhely ez, hogy anyaság. Mégis csupa-csupa mai nőre vonatkozó gondolat jutott most az eszébe.

- Igen, de azért gondolja meg, hogy az életünk fontos eseményei a születés, a szerelem, a halál. Ezek nem közhelyek? Mind közhelyek. Olyan közhelyek, amelyek nélkül nem tudunk élni. És azt hiszem, borzasztó fontos lenne, ezeknek a nagy nagy eseményeknek képesek legyünk megadni azt az emberi tartalmat, amelyet ebben a rohanó XX. században sokszor elvesztünk.

előadással, zenei és irodalmi műsorral emlékeznek Bem Józsefre május 17-én, pénteken 18 órakor a Megyei Művelődési Központban. A rendezvény szervezői és előadói: a Bem József Lengyel Kulturális Egyesület Tagozataként működő Klub Polonia tagjai és barátai.

Macskássy-grafikák

A Kossuth-díjas grafikusművész, Macskássy Izolda alkotásaiból nyílik kiállítás május 16-án, csütörtökön 17 órakor Székesfehérváron, az MH Helyőrségi Klubban. A tárlatot dr. Boross Péter nyitja meg.

MACSKÁSSY IZOLDA grafikus

Fejér Megyei Hírlap 1996. 05. 15.

HORDOZHATÓ KERTI GRILL

átmérő kb. 39 cm

1173 Budapest
Pesti út 2.
Tel.: 256-27-68

1182 Budap
Üllői út 6
Tel.: 294-30

Kecskemét
Kuruc krt. 8.
Tel.: 76-481-499

Pécs
Siklósi út
Tel.: 72-439

MEGHÍVÓ

Tisztelettel meghívjuk a
MŰVÉSZETEK HÁZÁBA
(Szekszárd, Mártírok tere 28)

1998. október 14-én, szerdán 17 órára

TÖRTÉNELMI PANNÓK
ISTVÁN, AZ EURÓPAI
"...EURÓPA SZINPADÁN..."
EZREDVÉGI LABIRINTUS
című kiállítás
megnyitójára

A kiállítást megnyitja:
RIDEG GÁBOR
művészettörténész

Közreműködik:
LÁNYI PÉTER
zongoraművész

A kiállítás megtekinthető:
1998. október 14-től november 23-ig
hétfő kivételével naponta 9-17 óráig

MADARASSY ISTVÁN

Kiállító művészek:

ATLASZ GÁBOR	festőművész
BLASKÓ JÁNOS	szobrász
BOD LÁSZLÓ	festőművész
BRÁDA TIBOR	festőművész
DUSCHANEK JÁNOS	festőművész
FÁBIÁN GYÖNGYVÉR	festőművész
FÓTH ERNŐ	festőművész
HÉVIZI ÉVA	festőművész
JANZER FRIGYES	szobrász
KÁDÁR JÁNOS MIKLÓS	festőművész
MADARASSY ISTVÁN	ötvös - szobrász
MOLNÁR JÓZSEF	festőművész
SEREGI JÓZSEF	szobrász
STEFÁNIAY EDIT	iparművész
SZABÓ TAMÁS	festő - szobrász
SZENTGYÖRGYI JÓZSEF	festőművész
TÓTH ERNŐ	festőművész

MACSKÁSSY holda

GYŐRI Béla: Isabellától Violáig: Neónapi előtti csevegés Macskássy holda grafikusmuvészünkkel.
= Ring, 1991. március 12. III. évf. 6. 21-23. p. ill

- a nagyobb egységekre vona
  a szociális és kulturális
  eldöntésében;
- az érdekeltségi alap, az
  talmazás felhasználásának
  alakitásában.

Dönt

- a Munkaügyi Szabályzat vé
  számoló elfogadásáról;
- az intézményi szociális e
  körébe utalt részének fel

MACSKÁSSY Izolda

M. Hivlap
1992. jún. 16

MACSKÁSSY IZOLDA grafikusművész kiállítása június 17-én, délután öt órakor nyílik meg a Gutenberg Művelődési Otthon Galériájában (Budapest VIII., Kölcsey utca 2.). A kiállítást dr. Csehák Judit országgyűlési képviselő (MSZP) nyitja meg, közreműködnek Koltai Zsuzsa és Novák Gizella előadóművészek.

MACSKÁSSY Izolda

RIPORT

Egy nagyálmú ember iskolája

Ne féljenek soha, senkitől

temberben harmadik tanévét kezdi a szigetszentmiklósi názium és szakközépiskola, amely a korszerűen európai, és is nemzeti szellemű oktatási intézmény figyelemre méltó pél- . Az intézmény a közelmúltban Batthyány Kázmér nevét vet- l. Tudósításunk ez alkalomból számol be az intézmény eddigi ményeiről, törekvéseiről.

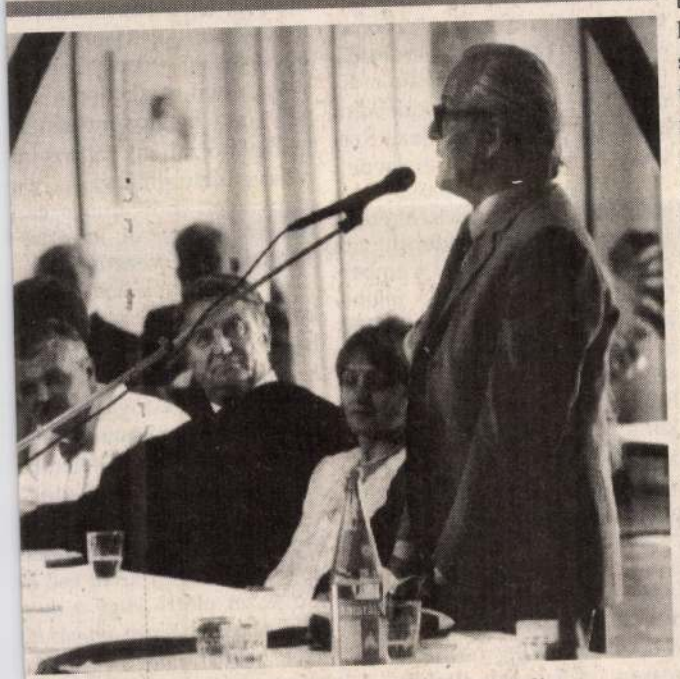

Batthyány László a család üdvözletét tolmácsolja

már utólag elmondhatom, oós Ferenc barátomat, a szi- entmiklósi új középiskola atóját, jó ideig csak nagyál- mberként emlegettem ma- an. De nem ám gúnyoló- ól! Ellenkezőleg! Több em- k elegendő hitét és szár- ó lelkesedését csodáltam, or hozzáfogott az iskolája szervezéséhez. Mert az im- *Batthyány Kázmér*ról elneve- gimnázium és szakközépis- mindenképpen az ő élet- e, amelyet így, ezen a szín- lon, kevesen tudtak volna valósítani.

gvallom, volt idő, amikor nagyon hittem benne, hogy ezetét siker koronázza. At- ltettem, hogy ez az örökké nó, élete gyertyáját kétfelől , ki tudja hányféle gondot, atot magára vállaló ember oppan az annyi oldalról gá- nátráltatott igyekezetbe. Az aalapításba akkor fogott be- nikor a korábbi rendszer ok- i kormányzata már kezdte ntani az érinthetetlennek égi korlátokat, de a helyi ha- n még igencsak bizalmatla- tekintett a nyugati típusú, évfolyamos középiskola tására. Ráadásul Koós Fe- azt sem titkolta, hogy véle- ye alaposan eltér az addigi noktól. Hiszen külföldi ven- nárokat alkalmazó, számí- tógépi oktatást, cserkészetet és hitoktatást tervező igazgató ugyancsak másként gondolkodónak bizonyulhatott akkoriban. Különös szerencse, hogy nem tudtak ellentállni meggyőző erejének, szervezői lendületének, és a tanügyi illetékesektől szabad utat kapott az iskolaalapításra. Talán titokban arra számítottak, hogy idealista bölcsész létére úgysem lesz képes egy ekkora horderejű vállalkozásra a jelentéktelen, hagyományok nélküli kisvárosban.

Ki megy oda vendégtanárnak, egy fejlett külföldi országból, kajánkodhattak az ellenzői, miközben hosszú ideig azon garasoskodtak, hogy melyik helyhatóság vállalja magáénak a káposztáskertek aljában felépített, gyönyörű, modern iskolát. Aztán pedig láthattak csodát, mert segített a budapesti Közgazdasági Egyetem, az amerikai magyar baptista egyház, s hovatovább szép számmal magánszemélyek is hozzájárultak az alapítványhoz. S mi több, minden ellenkező várakozással szemben, jöttek kellő számban külföldi vendégtanárok is, hogy angol és német nyelvre oktassák a kis magyarokat. Aligha láthattunk mostanában megindítóbb és festőibb látványt, mint amikor a skót származású, tasmániai illetőségű cserkésztiszt – az iskolai csapat lelkes parancsnoka, s egyben angol nyelvtanár – cserkészdíszben és skót népviseletben a magyar Himnuszt énekelve hajtotta meg a Batthyány-címeres iskolazászlót a szentelő egyházfiak előtt.

Ám kezdjük a legelején! Az első, valóban jelentős sikernek az tekinthető, hogy a tervezett határidőre és a kívánt minőségben felépült az iskola és a kollégium épülete, amely a magyar építőipar korabeli szokásai szerint korántsem lebecsülendő teljesítmény. Mint ahogy az sem, hogy az igazgató hívására, a távoli „faluvégen" az átlag pedagógusszínvonalnál lényegesen felkészültebb pedagógusgárda kezdhette meg az oktatást az új iskolában. Az első két oktatási év a mindennapi csendes aprómunkával, az önépítkezéssel, s a kitűzött célok gyakorlati átültetésével, valamint a „külhatalmakkal" való kisebb-nagyobb pénzügyi, hatásköri és egyéb viták megoldásával telt el.

Ezt követően kaphatott nagyobb figyelmet az iskola hagyomány- és szimbólumrendszerének megalapozása. Sokan állítják, hogy elegendő, ha egy iskolát csak községi, állami, vagy ilyen-olyan felekezeti intézménynek hívnak, külön névadóra semmi szükség, mivel a névadás amúgy is a politikai divatok tükörképe. Magam úgy vélem, hogy szükség van a lelkesítő életű, hazafias áldozatvállalásra serkentő iskolai névadókra, ha azok politikai divatoktól függetlenül, nemzetünk valódi nagyjainak sorából kerülnek kiválasztásra. Szerencsére így történt ez a szigetszentmiklósi középiskola esetében is, ahol a közös gimnáziumi és közgazdasági szakközépiskolai jellegnek megfelelően kellett névadót találni.

A választás végül gróf Batthyány Kázmérra, a hazai ipar felvirágoztatását célul tűző Védegylet elnökére, az 1849-es *Szemere*-kormány külügy-, valamint ipari és kereskedelemügyi miniszterére esett. A család örömmel tett eleget a felkérésnek, s a közelmúltban lezajlott névadó ünnepségen megjelent a jelenleg Ausztriában, a család ősi, németújvári székhelyén élő *Batthyány László gróf és felesége*. A rokonszenves Batthyány házaspár mellett népes és magas szintű vendégkoszorú tüntette ki jelenlétével a bensőséges, hazafias hangulatú ünnepséget. A rendezvény különleges színfoltjaként került sor az iskola aulájában *Macskássy Izolda* festőművész selyemkollázs képeiből rendezett kiállítás megnyitására. A művésznő lelkes ováció közepette adta át egyik munkáját Batthyány grófnénak, aki zászlóanyaként is a figyelem középpontjában állott. Megtudtuk még, hogy a Batthyány unokák a nyár folyamán az iskola lovastáborában vendégeskednek.

Az ünnepség háziasszonya a talán legszebben beszélő és legkellemesebb hangú magyar újságírónő, *Juhász Judit* kormányszóvivő volt. Judit asszony az ünnepség befejezéseként *Antall József* miniszterelnök szavait tolmácsolta, aki azt üzente e követésre méltó iskola tanulóifjúságának, hogy életük és munkájuk során legyenek mindig következetesek és ne féljenek soha, senkitől.

Pusztaszeri László

Az iskolazászló megáldása

Részlet

Koós Ferenc igazgató avatási beszédéből

Batthyány Kázmér igazi méltatása ellenségeitől származik. A halálbüntetést kimondó, s 1851. szeptember 13-án kelt cs. kir. haditörvényszéki ítéletben a következőket olvashatjuk: „A cs. kir. 3. Hadsereg-parancsnokság által a mai napon egybegyűlt, felesküdött haditörvényszék a törvényesen felségsértéssel vádolt, 1851. január 1-jén megidézett és meg nem jelent gróf Batthyány Kázmért szótöbbséggel elítélte. Gróf Batthyány Kázmér Pozsonyban született, negyvenkét éves, református, nős, egy gyermek apja, több birtok tulajdonosa. Baranya vármegye főispánja és főrendiházi tag, az 1848. október 3-i manifesztum megjelenése után, mellyel a magyar országgyűlést feloszlatták, a magát honvédelmi bizottmánynak nevező ideiglenes kormánytól fegyveres ellenállás szervezésére vonatkozó parancsokat vett át és azokat lelkes tevékenységgel végrehajtotta. Eszék erősségét annak parancsnoka, Jovich báró egyetértésével a magyar felkelők hatalmába adta, azokat élelmezte és védelmi állapotba helyezte, tevékenyen részt vett a helyőrség kitöréseiben és csatáiban Szarvasnál és Csepinnél. Továbbá Eszék átadása után, melyet a kapituláció előtt titkon elhagyott, mint az alsó Dunatáj teljhatalmú országos biztosa, teljes energiával véghezvitte az újoncok sorozását, mobilizálta a nemzetőröket, a hatóságokat forradalmi szellemben szervezte újjá, Szegeden és Szabadkán vésztörvényszéket állíttatott, megkísérelte fanatikus proklamációkkal a népet a magyar forradalom iránt lelkesíteni és a végső ellenállásra buzdítani, részt vett Perczel Móric szenttamási és pétervárad hadjárataiban...

A törvénytelen országgyűlés által 1849. április 15-én kiadott függetlenségi nyilatkozat és a dinasztia trónfosztása után a Kossuth Lajos kormányzó által megalakított forradalmi republikánus-demokratikus minisztériumba mint külügyminiszter lépett be és egyben ideiglenesen átvette a kereskedelmi minisztérium vezetését, május 8-án Kossuth parancsát 50 ezer újonc állítására aláírta, június 14-én, illetve 27-én aláírta az orosz intervenció elleni protestálást és a felhívást a szövetséges osztrák–orosz hadierő elleni keresztes hadjáratra és még a két utolsó, 1849. július 21-én és 28-án a törvénytelen országgyűlés által Szegeden tartott ülésen is védelmezte a minisztérium politikáját. Ezáltal a felségsértés bűnébe esett, távollétében halálra kell ítélni, vagyonát a forradalom által okozott kár pótlására be kell vonni és távolléte miatt nevét a bitón el kell helyezni."

Mit tett tehát gróf Batthyány Kázmér Magyarországért? Harccal és aktív politizálással segítette hazáját, amikor olyan idők jártak. Békében viszont iskolákat alapított, tudományt támogatott, ipart és kereskedelmet védett – mai divatos kifejezéssel élve, a korának legnagyobb szponzora volt. Szolgálta a magyar jövő megalapozását.

A mai napon az új utakat kereső szigetszentmiklósi gimnázium és közgazdasági szakközépiskola Batthyány Kázmér nevét veszi fel. Középiskolánk a magyar jövő megalapozásán dolgozik, s bízik a magyar jövőben.

Kékesdy Károly felvételei

igetszentmiklósi középiskola épülete

A Nádasdyak a nemzet szolgálatában

Kastély a kultúráért

Közel egy éve fáradozik az egyik legősibb és legrangosabb magyar főúri család kései leszármazottja, gróf Nádasdy Ferenc kanadai üzletember nagyszabású tervének megvalósításán. Nádasdladányon lévő egykori családi kastélyukban a művészetek és a környezetvédelem szolgálatára a nevét viselő akadémiát és alkotóházat kíván alapítani és működtetni. A szép cél valóra válása felé vezető út első jelentős eredményét márciusban érte el. Az újabb előrelépés érdekében 10 napos látogatásra érkezett hazánkba. A Nádasdy Alapítvány főhadiszállásán, Újfalusy Magda kuratóriumi alelnök Bólyai utcai otthonában kérdezem életéről és az akadémia terveiről.

1956. november 20-án, 19 éves korában emigrált, ami a dátumot és a család múltját tekintve számára egyedül járható útnak bizonyult. A hétéves korában hadiárvaságra jutott fiút testvéreivel édesanyja Ausztriába menekítette a közeledő front elől. A háború után visszatérő családot a kastélyba már nem engedték be, majd falujukból is távozásra kényszerítették őket. Az internálás rémétől fenyegetett édesanya a gyerekeket szétszórta az ország távoli végeibe. Ferencnek a csodával határos módon sikerült bekerülnie, majd leérettségiznie a Kecskeméti Piarista Gimnáziumban, de elhelyezkedni ezzel a névvel csak segédmunkásként tudott. A forradalom eltiprásakor végleg megbizonyosodott arról, hogy itthon megszűnt az élettér számára.

A név kötelez

Rövid hányattatás után Amerikába került és szerzett közgazdasági diplomát. Majd Kanada különböző városai után Ottawában telepedett le, ahol a Remy Martin leányvállalatának marketing osztályán dolgozik 20 éve. Az emigrációban az eszem parancsára világpolgár lettem – emlékezik – hiszen nem reméltem, hogy még megélem az életjogomat elbitorló kommunista rezsim összeomlását és a lehetőséget, hogy teljes jogú polgárként térhetek vissza hazámba. De a szívem magyar maradt.

A rendszerváltozás után azonnal elkezdett gondolkodni, hogy a nemzetet politikusként, katonaként és a kultúra mecénásaként szolgáló ősök örökségét visszaszerezze. S ekkor született a Nádasdy Akadémia és Alkotóház megalapításának ötlete.

A Nádasdy Akadémia és Alkotóház céljai

– A magyarok szürkeállománya és tehetsége révén az országot paradicsommá lehetne varázsolni. A mai békétlenséggel szemben összefogásra, az ellentétes nézetek türelmes megvitatására és egyeztetésére lenne szükség, amelyhez etnikum – felekezet és politika feletti akadémiánk szolgálna helyszínül, – hallottuk Nádasdy Ferenctől. A művészet – és talán érdeklődésem folytán – elsősorban a muzsikusok továbbképzéséhez kívánok hozzájárulni. Nádasdladány egykor a vonósnégyesek egyik világcentruma lehetne. Ugyanakkor a művészet – és egyáltalán az emberi élet – alapvető feltétele, hogy természeti környezetünk háborítatlanul fennmaradjon. Második célunk a környezet védelméről szóló korszerű nézetek terjesztése, és a természet óvása. S mivel az akadémia a jövőbe tekint, a számítógépes grafika és zeneszerzés alkotóinak otthonává is kíván válni.

Ennek érdekében mesterkurzusokat, koncerteket és konferenciákat tartanak. Ugyanakkor az együttlét során a művészek megismerkednek a környezetvédelem céljaival és módszereivel. – Hiszen nem a politikusok, hanem ők azok, akik a közvéleményt irányítani és formálni tudják – vallja. Ez az embertől emberig való véleményformálás ha nem is egyedüli megoldása, de szükségszerű kiegészítése a hatalmi torzsalkodások miatti lassú, intézményes környezetvédelemnek.

A kastély rekostrukciója

A 19. század közepén épült, közel 9000 nm alapterületű, kétszintes műemlék épületet 22 hektáros, 133 fajta faritkasággal beültetett angol park veszi körül. A földszintes szárnyon 22 ösztöndíjasnak otthont adó lakosztályt rendeznének be. Az épület hatalmas tetőterében impozáns műtermeket alakítanának ki. A nagyméretű *Ősök Csarnokában* kisebb konferenciákat és eszmecseréket rendezhetnek. A teraszra és az előtte elterülő kertre nyitható *Nagy Szalonban* hangversenyeket és előadásokat tartanának. A ma is csordogáló patakot zsilipekkel felduzzasztva feltölthetik a kiszáradt tavat, s így a bekerített angolpark a környezetvédők laboratóriumává válhatna. Hiszen itt kicsiben jelentkezik a környezet szennyezésének gondja, amely ellen hatásos berendezések megépítésével és működtetésével küzdenének.

A Nádasdy Alapítvány márciusban hívta életre a kanadai és a magyar kuratóriumot művészek, számítógépes szakemberek, intézményvezetők és közéleti emberek közreműködésével. Feladatuk az akadémia felállítása és a működéshez szükséges tőke összegyűjtése. A várhatóan 1997-ben megnyíló intézmény munkájának felügyeletére és irányítására újabb kuratóriumot szerveznek művészekből, számítógépes szakemberekből és tanárokból, hogy biztosítsák az alapítványtól való függetlenséget.

Az akadémia szervezete és eredményeik

Mindaddig azonban még sok munka, küzdelem vár Nádasdy Ferencre. Egy éve azon fáradozik, hogy a Honvédelmi Minisztérium kezelésében lévő épületet megmentse attól, hogy dollármilliókért luxushotelnek adják el. Márciusban sikerült védett műemlékké, vagyis nemzeti közkinccsé nyilváníttatnia ősei otthonát, és ezzel megmentette az idegenforgalmi hasznosítás rémétől. És a múlt héten végre összeült a magyar kuratóriummal, hogy a továbblépés lehetőségeit megtárgyalják. A kastélyt a Műemlékek Állami Gondnoksága, vagy a Kincstári Vagyonkezelő égisze alá kívánja helyeztetni. E lépés biztosítaná, hogy a kultúrát és környezetvédelmet szolgálja a becses épületegyüttes. Mindaddig, amíg a rekonstrukcióra és működtetésre elegendő tőke összegyűlik, a Honvédelmi Minisztériummal átmeneti szerződést kíván kötni, hogy az állagmegóvást továbbra is vállalják. A rekonstrukció megkezdése után 99 éves hosszú lejáratú szerződést írnának alá, amelynek alapján használhatják a nemzet tulajdonában lévő épületet. Tájékozódott a Magyar Tudományos Akadémiával való együttműködés lehetőségéről. Ígéretet kapott arra, hogy az érdemi szerződések megszületéséig a Művelődési és Oktatási Minisztérium pártfogolja az ügyet. Hiszen e nélkül egyetlen, a keleti térség fejlesztésében érdekelt magánvállalathoz sem fordulhat anyagi támogatásért. A levéllel és az eddig 70 tagú nemzetközileg ismert művészekből álló tiszteletbeli kuratóriumi tagok nevét tartalmazó listával a kezében testvérkapcsolatra kérheti fel a *BANNF Zenei Központot*, ami nemcsak a leendő akadémia szellemi rangjának nemzetközi elismertetését, hanem újabb anyagi források szerzését teszi lehetővé.

Az akadémia és alkotóház létrejöttekor Nádasdy Ferenc hazatelepül. Eredeti szakmájában kíván elhelyezkedni. Hiszen élete álmának megvalósításától sem anyagi hasznot, sem megélhetési lehetőséget nem kíván magának. – Egyedüli célom hazám szolgálata volt –, mondja. De szavai mögött ott bujkál az óhaj: méltóvá válni ősei örökéhez.

D. Veszelszky Sára

Jazzélet, kettős szorításban

A valóság létezhet művészet nélkül, de a művészet nem nélkülözheti a valóságot. A nyolcvanas évek végén a kommunizmusnak nevezett világtörténelmi utópia összeomlása megnyitotta az utat Európa politikai, gazdasági, kulturális térképének újrarajzolása előtt. A földindulásszerű változások az egységesülő Nyugat és az atomjaira hulló Kelet ellentétének erőterében bontakoztak ki.

Az új érdekszférák nem hagyták érintetlenül a jazz szerepét sem. A világközösség ábrándjának bűvkörében tevékenykedő, magát „esernyő"-testületként definiáló Nemzetközi Jazz Szövetség több mint két évtizeden át globális igénnyel lépett fel a jazzművészet képviseletében. 1991-re azonban kiderült: az egyetemes jazzvízióval szemben regionális szempontok jelentkeztek, a „világegész" ideológiája tartalom nélküli eszmévé üresedett. Jól jelezte ezt a Stockholmban tartott európai jazzkonferencia, amelyen az összesereglett európai muzsikusok, szervezők, kritikusok megkongatták a vészharangot a Nemzetközi Jazz Szövetség fölött. Amint a szervezet szaklapja, a Jazz Fórum kritikusan megállapította, az NJSZ „túl tág és laza volt ahhoz, hogy hatékony lehessen, céljai túl általánosak, anyagi forrásai vékonyak ahhoz, hogy a legelemibb technikai igényeket kielégítsék." A jelentkező új érdekek nyilvánvalóvá tették a világszervezethez fűződő illúziók tarthatatlanságát.

Valójában az történt, hogy az európai jazz megrázta magát, és *felvette a kesztyűt az amerikai jazz kihívásával szemben.* A kontinens fesztiváljain, klubjaiban ugyanis az utóbbi években olyan nyomasztóvá vált az amerikai jelenlét, hogy az már az európai muzsikusok oxigén-utánpótlását veszélyeztette. A sznobizmus és az üzleti érdekek által is táplált Amerika-mánia az értékrend felborulásához, kitűnő európai muzsikusok mellőzéséhez, alulbecsüléséhez vezetett. Miközben egyes európai országokban szervezettsége révén a jazz megbecsült helyet vívott ki magának a kulturális életben, a hazai muzsikusok továbbra is másodrendűnek minősültek amerikai légáik társaságában.

Ez a kirekesztettség szükképpen meghozta az összefo a közös európai érdekképvis koncertszervezés, menedzs gondolatát. Ellentmondásos tűnhet, valójában termész fejlemény, hogy a formálód európai jazzszövetség létreh sában a megszűnő NJSZ több nökségi tagja bábáskodik. V tére ők is (nyugat)európaiak. egységesülési törekvés nyilv valóan nem független az Eu pai Unió megteremtésének lyamatától, annak sajátos ku rális vetülete, jóllehet a jazz m alapvetően individuális és badelvű művészet, kevésbé a centrális szervezettséget.

Az ésszerűnek ható törekv ben számunkra nagy kérd hogy *milyen lehetőségek jutnak let-Közép-Európa jazzmuzsiku nak.* Eddig a vasfüggöny és a zumkényszer választotta el ő a kontinens nyugati felétől. jon a politikai szögesdrótok számolása automatikusan z utat nyit-e a mégoly kvalitás de a közösségen kívül eső ja művészet előtt? *Vagy a nyu érdekazonosság újabb, immár lá tatlan falakat emel a régiók kö* Térségünk jazzélete mind esetre kettős szorításban ver dik: pánikszerűen igyek megszabadulni a múltjától, felzárkózni-csatlakozni az ör delemre berendezkedő Nyu normáihoz. Félő, hogy négy tized mellőzöttsége, majd n tűrtsége után a kinyújtott ke új védőhálókba ütköznek. A let-európai jazz nemcsak szín nalában, de szellemiségét szervezettségében sem komp bilis a Nyugatéval. S ez nemc a konzumirányzatok, hanem szuverén jazzművészet ér nyesülésének esélyeit is beha rolja.

Kerestetik az a jós, aki meg vendöli, hogy annyi megpró tatás után a kelet-közép-euró és a magyar jazz új hányatt sának vagy kivirulásának szaka jön-e el a második évez utolsó évtizedében.

Turi Gá

Eufónia

Közel két esztendővel ezelőtt új lemeztársaság alakult Velencéb S bár az *Edelweiss Records* eddig alig több mint harminc kiadvánn – CD-vel és kazettával – jelent meg a piacon, a szakemberek szer feltétlenül fel kell figyelni rájuk. Az általuk kiadott anyagok ugya – nem is annyira témaválasztásukban, de sokkal inkább hangzás ban – lényegesen eltérnek mind az európai, mind a tengeren kiadók produkcióitól.

A zene igaz és alázatos szolgálatához a kiadó vezetői szerint már nem messe elegendő, hogy a legmodernebb és legprecíz hangszereket, illetve felvételi technikákat alkalmazzák. Meg kell nulnunk újra felfedezni a muzsika önálló erejét és minőségét. Edelweiss Euphonic Sound-ja – neve alapján szép, tiszta hangz – azt a külső és belső „teret" kívánja megragadni, amelyen kere tül formálódik a zene. Ennek következtében a lemezek hangul hangzásvilága kicsit légiesebb, fátyolosabb, – kevésbé „vegytisz –, hiszen a hangszerek a levegő, a légkör „szűrőjén" keresztül s lalnak meg.

Akkor, amikor a „sztár-rendszer" érdekei háttérbe szorítják a ne ősi funkcióit és a zenészek valódi szerepét, a kiadó – legalá szándékei szerint – a zenehallgatás új dimenzióit kívánja megn ni. Ahogy *Schumann* mondta annak idején: *a zenében a lélek otth talál.* S hogy ez megvalósulhasson, a lemezcég megpróbálja a megfelelőbb technikai, személyi és „térbeli" feltételeket megter teni.

Ennek érdekében olyan ismert és elismert művészeket szerz tettek le, mint az argentin származású, de Olaszországban élő z goraművész, *Daniel Levy*, az 1981-ben Párizsban első díjat nyer gonista *Thierry Mechler*, az 1978-ban Budapesten győztes *Franc Finotti*, a hegedűvirtuóz *Nicolas Chumanchenco* vagy *David Geri* Repertoárjuk Schumann és Liszt orgona-, Brahms, Grieg és Cho zongaműveitől kezdve Bach és Paganini hegedűversenyein, a zépkori velencei, angol és francia zenén keresztül az ir klasszikus zenéig terjed. Külön csemegét jelent ugyanakkor *chael* zongora-improvizációs sorozata.

A kiadó talán legjelentősebb vállalkozása a velencei Scuala C de di San Giovanni Evangelista épületének mielőbbi restaur érdekében a Contarini palota Minerva termében rendezett D Levy jótékonysági koncert volt. A zongoraestet „A piano recit Venice" (Zongoraest Velencéért) címmel CD-n is kiadták, mel teljes bevételét a Giovanni Massani által 1727-ben készítet Giovanni oltár és a Morlaiter reliefjeivel díszített kápolna bej nak a felújítására ajánlották fel.

Salome: Zempléni Mária

Sorozatosan csalódásokkal a hátam mögött, melyek a Magyar Állami Operaház legutóbbi bemutatóin értek, most egy olyan repertoárelőadást láttam (június 16-án), hogy világfesztiválokon avagy a világ leghíresebb operaszínpadain sem találni különbet. *Zempléni Mária* Salome-alakítása ugyanis lélegzetelállító remeklés, páratlanul kimunkált, minden ízében originális produkció. Hibátlanul kivitelezett színészi-zenei bravúr. Nekem többet mondott el e végletesen extrém, pszichoanalitikusok számára sem könnyen megfejthető figuráról, és Richard Strauss zseniális muzsikájáról, mint bárki más, beleértve a múlt nagyságai közül *Margaret Tynest* és *Anja Silját*, a még ma is fenomenális *Leonie Rysaneket* vagy a jelen csillagai közt tündöklő *Teresa Stratast*. Nem túlzok: Zempléni Mária utolérhetetlen Salome, ezzel a szereppel a nemzetközi sztárok élvonalában a helye. De vajon miért, hogy egész évben mindössze kétszer veheti magára a varázslatos júdeai hercegnő jelmezét? Milyen meggondolások alakítják azt a műsortervezést, amelyben egy ilyen drágakő minőségű teljesítmény csak ennyi teret kap a megmutatkozásra, és nem többet? Hogy hatalmas zenekari apparátus kell hozzá? Kell bizony; na és? Meg hogy a díszlet felépítése-lebontása roppant bonyolult – ezt is elhiszem, de ez csak nem perdöntő érv? Kérem szépen, minden színháznak és minden művésznek éltető eleme a siker, aki ezt nem tudja, rosszul értelmezi saját feladatát, kevésbé alkalmas menedzselésre, műsorpolitika kialakítására. A jóindulat és iparkodás kevés, ide célirányosság, rugalmasság és fantázia kell. Hogy a Zempléni-féle Salomék, ha egyszer megadatnak egy színháznak, ne elvétve szikrázzanak fel.

(kerényi)

MACSKÁSSY Izolda

művei ld.

Erdélyi Magyarság 1991. 3. sz.

középkori művészeti típusok és az ikonográfia rendsze
mint a kor latin nyelvű irodalmi műveltségében. A
reprezentáció nyelve, a képi ábrázolások kifejezésta
értelmezésükben csak műveltségi különbségeket l
irodalomból eltűnt a stiláris jelenségeknek konstans ne
való értelmezése, a stílustörténeti módszernek az a sajá
művészet nemzeti művészetként való felfogását is hoss
két világháború közötti időszak magyar művészettö
felszabadulás utáni művészettörténetírásban egyértel
helyet. Ennek egyik alapvető következménye az, hogy a
nem abszolutizált stílusfogalmakkal, hanem a középk
helyzetének megfelelően kísérli meg művészetünk törté
művészet egyes jelenségeinek felfogása, származtatás
mutathat, amint a fejlődésében kimutatható tendenciák
rekonstrukciója is vezethet nézeteltérésekre, azt azonba
mindenekelőtt közvetlen közép-európai regionális k
egyes művészeti jelenségek, műalkotáscsoportok bizto
magyar, mind a magyarországi művészettörténettel fog
kulturális régió sajátosságainak figyelembevételével é
annak, hogy feltételezzük és kutassuk a magyarország
földrajzi egységeinek és rétegeinek jellegzetességeit.

A középkor művészete ugyanis mind földrajzi tekint
ben határozottan tagolt struktúra. Egy művészeti
általánosságban: a középkorban az egyén nem elsőso
tagja, hanem mindenekelőtt a társadalmi hierarchia va

MACSKÁSSY holda

Szathmári Gabriella: Szívbeli örömöt szerezni: Karácsonyi beszélgetés Macskássy holda festőművésnel. = Heti Budapest. II-évf. 49.sz 1990. dec-21. 14-15. p. ill

n a 14.köt.-hez
tin a 15.köt.-hez

sing and Fo 5491
urope.
Commission
sion.

el Statistics Fo 5493
imestriel de
our l'Europe.
seszkij Bjulle-
Metalurgii.
Commission for

zönséget, én nem magamnak festek, magamnak is, de belőlem áradva igenis a közönségemnek és nagy szeretettel.

- Macskássy Izolda kiállitása december 6-ig látható a kecskeméti Ovónőképző Intézetben.

Macskássy Izolda

festő

□ *Macskássy Izolda festőművész Tavaszi Telihold kiállítását csütörtök délután 16 órakor dr. Czeizel Endre nyitja meg, közreműködik Gálffi László színművész. A tárlat a Derkovits Teremben (VII., Lenin krt. 63.) látogatható.*

Népmakadság, 1989. márc. 7.

Macskássy Izolda

grafikus

MACSKÁSSY IZOLDA grafikusművész Karácsonyi muzsika című kiállítását december 8-án, csütörtökön 17 órakor Csehák Judit szociális és egészségügyi miniszter nyitja meg. Közreműködik a Magyar Rádió Gyermekkórusa, vezényel: Botka Valéria és Csányi László. Verset mond Gálffi László Jászai-díjas színművész. A tárlat december 14-ig a Mednyánszky Teremben tekinthető meg.

Népszabadság, 1988. dec. 7.

Macskássy Izolda
grafikus

MACSKÁSSY IZOLDA grafikusművész közönségtalálkozóval egybekötött kiállítása nyílik meg január 11-én délután öt órakor a XIII. kerületi József A. tér 14. szám alatti József Attila Művelődési Központban.

Népszabadság, 1988. jan. 9.

Macskássy Izolda tárlata

Selyemre festett békesség

Macskássy Izolda híres korondi fazekascsaládban született Marosvásárhelyen. Tanulmányait Erdélyben, majd román ösztöndíjjal Ausztriában és Bulgáriában végezte. Magyarországon harmincegy éve él. Ugyanazt csinálja, mint hajdan Erdélyben: fest, selyem alapra, és kollázsait is ebből e nemes anyagból készíti. Legszívesebben embereket, növényeket és lovakat teremt ecsetjével. Képeiből a megtalált békesség derűje árad, akkor is, ha puritán egyszerűséggel csupán fekete alakokat mozdít a fehér alapon: ilyenkor egy-egy sárga színfolttal varázsol meleg hangulatot köréjük. Más képein az álombeli mély lila, kék, türkiz színek a selyem természetes fényétől kapnak misztikusan derengő csillogást.

Macskássy Izolda sok magyarországi kiállítása mellett bemutatkozott már Angliában, Kanadában, Amerikában, Lengyelországban és Bulgáriában is. Rendszeresen kiállít Ausztriában és állandó tárlata van Németországban. Munkái tegnaptól a *Gutenberg Galériá*ban (Budapest VIII., Kölcsey u. 2.) láthatóak. A megnyitót *Koltai* Zsuzsa és *Novák* Gizella előadóművészek közreműködése tette ünnepélyessé. Macskássy Izolda festményeihez méltó a megnyitóhoz választott *Petőfi* című vers, amelyben így fogalmaz a költő, *Farkas* Árpád: *„Lehalkítom a világot, lehalkítom./ Milyen lehet a csönd a zsivaj alján?/ (...) Lecsavarom ezt az űrt is összekormozó lármát (...)"*

L. D.

MACSKÁSSY Izolda

Magyar Nemzet, 1992.junius 18.12.p.

Népszava, 1991.jan.19.

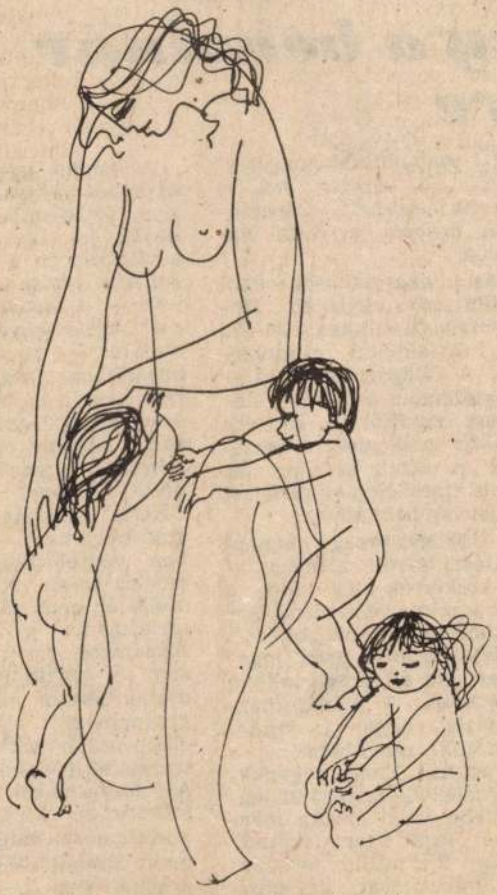

Macskássy Izolda

CSALÁD

állítás az Adria vezetéken

ény a benzinár sére

között szabadulnak meg terhüktől. A vezeték ma is teljesen leterhelt, *folyamatosan érkezik* az olaj hazánkba.

Más *energiahordozókból* szintén *van elegendő*. Motorbenzinből mintegy 20—22 napi tartalékkal rendelkezünk. A földgáztárolók színültig töltve, s az elmúlt napokban szénből is sikerült nagyobb mennyiséget beszerezni. A hírek szerint már megérkeztek Németországból az első szállítmányok.

A hírügynökség tegnapi jelentései arról szólnak: japán szakértők úgy vélik, a háború miatt nem kerül sor a „harmadik olajsokkra". Az *árfolyamok* ugyan ingadoznak, ám általában inkább csökkennek. A piacot megnyugtatta, hogy a szaúdi olajmezők sértetlenek, s a Nemzetközi Energiaügynökség kötelékébe tartozó 21 legfejlettebb ipari ország megkezdte saját tartalékaiból mintegy 2,5 millió hordónyi olaj kiárusítását. Jellemző, hogy tegnap délben már csak 21 dollárra tartották az északi-tengeri Brent típusú olaj árát.

A benzin termelői árát a terméket helyettesítő importárat figyelembe véve alakítják ki. Így amennyiben a világpiacon a benzin tőzsdei ára tartósan alacsonyabb lesz — e termék egyébként csak késve követi a tőzsdei olajárat —, *várható*, hogy a hazánkban forgalomba kerülő benzin is *kevesebbe fog kerülni*, de legalábbis *elmarad* a néhány napja beígért februári áremelés — mondotta *Wappel László*, az OKGT gazdasági vezérigazgató-helyettese. — A napokban végrehajtott benzináremelés során ugyanis a termelői ár nem változott, nem tartalmazta a korábbi 15 százalékos forintleértékelést sem. A benzin piaci árának kialakításakor tehát a magyarországi autósoknak előbb-utóbb ezeket a veszteségeket is el kell viselniük. A forgalmazók eredetileg *februárban* kívánták *érvényesíteni* a magasabb termelői árakat. Most azonban remény van arra, hogy az olaj, illetőleg a benzin világpiaci árának csökkenése miatt *az OKGT költségei* „belefférnek" az árba.

MACSKÁSSY IZOLDA

Kondor Béla-gyűjtemény; Szalay Lajos rajzai. Miskolci Galéria állandó kiállításai, Miskolc, Hunyadi u. 12. Nyitva: délelőtt 10-től este 6 óráig.

Feledy Gyula állandó kiállítása. Feledy-ház, Miskolc, Deák tér 3. Nyitva: délelőtt 10-től este 6 óráig.

~~**Miskolci Orthodox Múzeum** (Deák tér 7.) Nyitva: délelőtt 10-től este 6 óráig.~~

Korlátlan avantgarde művészet, MissionArt Galéria, Miskolc, Széchenyi u. 14. Nyitva: délelőtt 10-től délután 1 óráig és délután 2-től este 6 óráig.

~~**A Neander-völgyi ősember leleteiből rendezett állandó kiállítás.** Cserépfalu. Suba-lyuk Múzeum. Nyitva: délelőtt 11-től délután 5 óráig.~~

Bráda Tibor festőművész kiállítása. Lillafüred, Palotaszálló.

Gálné Galambos Dóra képei. Miskolc, TIT Kazinczy-klub.

A XVII. Országos Grafikai Biennálé nagydíjasa, Szabados Árpád grafikusművész kiállítása. Miskolc, Mini Galéria. Nyitva: délelőtt 10-től este 6 óráig.

~~**A Magyar Illusztrátorok Társasága kiállítása.** Miskolc, II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtár.~~

~~**A XVIII. Országos Grafikai Biennálé anyaga.** Miskolci Galéria (Rákóczi u. 2.). Nyitva: délelőtt 10-től este 6 óráig.~~

Makoldi Sándor festőművész kiállítása. Szerencs, Városi Kulturális Központ. Nyitva: délelőtt 10-től délután 5 óráig.

Macskássy Izolda selyemkollázsai és grafikái illetve Vertel Andrea kerámiáinak kiállítása. Miskolc, Iparművészeti bolt (Zsolcai kapu 1.).

~~**A Diósgyőri Képzőművész Stúdió tagjainak kiállítása.** Miskolc, Ady Endre Művelődési Ház. Nyitva: délelőtt 10-től este 6 óráig.~~

Brózsely Józsefné (Kertész Anna) festőnő képeinek kiállítása. Boldogkőváralja, Görög katolikus templom.

Takács István festőművész életmű-kiállítása, Mezőkövesd, Városi Galéria. Nyitva: délelőtt 10-től este 6 óráig.

Lengyel László pedagógus-képzőművész kiállítása. Putnok, Holló László Galéria.

Acélváros, Ozd – Benkő Imre fotókiállítása. Miskolci Fotógaléria. Nyitva: délelőtt 9-től este 7 óráig.

Kriston Béla festményeinek kiállítása. Miskolc, Tudomány és Technika Háza. Nyitva: délelőtt 9-től este 7 óráig.

~~**A matyó népviselet legékesebb darabja: a surc.** Mezőkövesd, Táncpajta. Nyitva: délelőtt 10-től este 6 óráig.~~

~~**A Sárospataki Népfőiskola dokumentumai (1936–1948) című kiállítás.** Sárospatak, Református Kollégium.~~

Brungelné Kálmán Mária keramikusművész és Demjén István festőművész kiállítása. Miskolc, Signal Galéria (Miskolc, Széchenyi u. 70.) Nyitva: reggel 8-tól délután 4 óráig.

Észak-Magyarország
1996. 09. 24.

„MINDENNAP SZÉPET LÁSSANAK”

Süteményillatú az otthona. Otthon érzem magam benne én is, zavarom is elmúlik, amint beszélni kezd Macskássy Izolda.

– Harminc éve élek Magyarországon. Apám mezőségi székely, és mint magyar királyi tiszt jött át. Nagyszüleim korondiak. Marosvásárhelyen születtem. Édesanyám szép asszony és kiváló sportoló volt. Jó eredményeket ért el mint vívó és lovagló. Nagyanyám fantasztikus öregasszony volt: bigottan vallásos. Sok minden furcsa volt nekem, amikor Magyarországra kerültem. Itt a lányok suhogó, zörgő ruhában jártak. Meg sok „vakolat” volt az arcukon, nem látszottak ki mögüle: arcnélküliek voltak. Persze én itt legalább ilyen riadalmat keltettem. Térdharisnyában, félcipőben és matrózblúzban jártam tizenhat évesen. És hiába telt-múlt az idő, csak nem tudtam itteniesen öltözködni. Akartam én, de nem ment.

– *És mostanában? Gyönyörű ez a ruha rajtad!*

– Ez széki népviselet. Ünnepi alkalmakra rendszerint nagyanyám ruháit csináltatom meg. A színvariáció is megmaradt: hét közben fekete, szürke, jeles ünnepekkor törtfehér.

– *Hogyan készülnek?*

– Régi fotókról. Persze inkább csak a régiek hangulatát idézik. Egyébként többnyire nyáron is cserélhető selyembélésű csizmában járok, esetleg egypántos szandálban. Harisnyát nem hordok télen sem, csak akkor, ha nagyon hideg van.

– *Így érzed jól magad?*

– Igen. Soha nem kedveltem semmiféle sallangot. A műteremben is csak használható dolgok vannak. A szépet viszont nagyon szeretem.

– *Könnyű annak, akinek a lakását és a műtermét is díszíti, amivel dolgozik.*

– De láthatod, a falakon sincsenek képek, sőt a festőállványon se. Én úgy dolgozom, hogy megcsinálom a munkát, és befelé fordítom. Megvan az ideje annak, amikor kirakom, megmutatom őket: amikor egyben van az egész. Addig nem kell matatni, szuszogni, beszélni róla.

– *Van azért két kép a falon.*

– Ez a két kép olyan személyeket ábrázol, akikre fölnézek. Az egyik drága nagyanyám, a másik Gyulai Endre megyés püspök úr.

– *Van még itt valami.*

– Ez egy parasztbarokk oltár, két századfordulós, festett szoborral, az ott a Szűzanya és Jézus, ez szenteltvíz, szentolaj. Van itt egy pici homok a Szentföldről és egy rózsafüzér, amelyet a bérmálás szentségénél kaptunk.

– *Néhány fényképet is látok szemben. Apácák.*

– Nem ismerőseim, csupán szép fotográfiák. Tehát abból, ami a műteremben van, én táplálkozom.

– *És mit keres itt Marci, aki le nem veszi rólunk a szemét?*

– Ő a világ legokosabb cicája. Sokat beszélgetek vele, és időnként ő törli le a könnyeimet.

– *Mikor sírsz?*

– Ha valami nem sikerül igazán, mert nagy súlyt helyezek arra, hogy amit elhatároztam, az sikerüljön is.

– *Mondd, csak ez a mai nap volt ilyen különleges? Körülötted kedvenc tárgyaid. Itt a családod; a férjed, 11 éves Viola lányod, 17 éves Áron fiad, a barátaid, ismerőseid. Jönnek-mennek. Folyton bekukkant valaki...*

– Na, ez úgy van, hogy valóban sokat időzöm a műteremben, rengeteget dolgozom, de napközben lent tevékenykedem a lakásban, mert polgárasszony is vagyok. Van egy segítőtársam, de az otthont a ház asszonyának kell rendben tartania. Reggel fél hét és fél nyolc között reggeli, háromnegyed nyolckor elmegy a család. A férjem dolgozni, a gyerekek iskolába. Akkor a segítőtársammal egyeztetjük, hogy ő mit csinál, én mit csinálok. Dél körül hazajön a két gyerek. Meleg étellel várom őket. Mindent elkövetek, hogy az anya és ne a művész fogadja őket idehaza. Aztán néha hajnalig is dolgozom. És persze vannak ilyen nyitott napjaim is, mint a mai.

– *Pillanatokon belül tudsz barátságot kötni, az az ember érzése: már régóta ismer! Mégis! Sejtem, hogy ha nem fogadsz valakit a szívedbe...*

– ...hát igen, azt valóban jobb, ha a jó Isten elviszi innen messzire. Nálam nincs langyi-bangyi állapot! Én valakit vagy teljesen fölvállalok vagy semmi közöm hozzá!

– *Szóval jól látom! Tudsz Te a másik véglet is lenni.*

– Nincs jó hírem az újságírók körében. Nem bírom a hazug,

MACSKÁSSY Izolda

Magyar Nő Lapja 1991/20.

műanyag embereket! Rengeteg mindent meg tudok bocsátani, csak az árulást, az árulást azt nem! Azt tartom a legnagyobb bűnnek! Azzal igazán meg lehet ölni valakit. Persze, áruló is sokféle van. Páskándi Géza – akit én a Szókratészemnek tartok – írja a Vendégségben: nem mindegy, ki az árulónk, mert ha rangon alul árulnak el, akkor az mindent kiforgat, de egy tanult kolléga talán aszerint árul el, ahogy valójában tesszük, valljuk a dolgokat. Egyébként mindig voltak, vannak „püspökök és Soccinók". Ha belenézek valakinek a szemébe, mindig tudom, hogy igaz ember-e vagy talmi. Nekem nem kell ahhoz sokat beszélgetnem, hogy megtudjam, valóban én kellek-e neki vagy pedig a körülöttem zajló dolgok.

– *Tulajdonképpen szerencsés helyzetben vagy: azt csinálod, amit szeretsz, tudsz, s van egy várad.*

– Valóban! A műterem a szentélyem. Nem is igen szeretek kimenni innen, mert abban a pillanatban ahogy kiteszem a lábam, annyi, de annyi visszás dolgot látok, s nekem ahhoz túl drága az időm, hogy mindenféle lehetetlen dolgon bedühödjek. Vidéken egészen mások az emberek. Itt Budapesten valami különös tenyészet él. Nem tudom pontosan, miféle, de egy biztos: nem emberszabású. Itt olyan dolgokat tapasztalok, hogy az egyik hátba támadja a másikat, s ha az illető megfordul, kedvesen rámosolyog. S amikor megint elfordul, jól megforgatja a hátában a kést, hadd dögöljön meg, hadd folyjon ki a vére! S mindezt néha csupán azért, hogy vagánykodjon a másik rovására.

Mondták rám azt is: még egy börtönben is jól érezném magam. Hát igen, mert ott kevésbé érnének sérülések. Ha viszont valakit szeretek, akkor szívem minden szeretetével elhalmozom.

– *Apropó szeretet: az előbb a börtönt említetted. Valahol olvastam, hogy a szerelem boldogan vállalt rabság.*

– Isten nyugtassa nagyanyám, azt hiszem, tizenéves korában volt szerelmes. Egyszer megvárta őt egy kék szemű masiniszta a templom előtt, és adott neki egy szál fehér szegfűt. Aztán két hét múlva két szál fehér szegfűt, és megkérdezte: hozzámenne-e feleségül? Nagyanyám azt válaszolta, hogy megkérdezi az édesapját, aki azt mondta: nem. Akkoriban a vagyont vagyonhoz kellett kötni. Tehát gyorsan hozzáadták a falu legmódosabbjához, aki egyébként egy szép ember volt. Harminchat évet éltek együtt, s ezalatt – nagyanyám szerint – nagyapám hat alkalommal böcstelenítette meg. Ebből a „hat"-ból hat baba lett, és az én édes kicsi nagyanyám, Kicsi Berta így élte le az életét: megböcstelenítésnek vette nagyapám közeledését.

PINTÉR MÁRTA FELVÉTELEI

– *Ha jól tudom, a vallás szerint a testi kapcsolat csak akkor bűn, ha nem azzal a céllal történik, hogy gyermek szülessék.*

– De az én nagyanyám egyáltalán nem akart együtt lenni a nagyapámmal. Ez egyfajta tartás volt részéről: ugyan nem engedték feleségül ahhoz, akit szeretett, de ő haláláig hű maradt hozzá. És mivel az érzelmeiben tettek kárt, a gyerekeit sem babusgatta. Anyagilag, erkölcsileg mindent megadott. De azt a fajta szeretetet nem kapták meg a gyerekei, amit a szerelemből született gyerek kap. Az első, akire rázúdította összes fölgyűlt szeretetét, az én voltam. Nekem Kicsi Berta volt az anyukám, tőle kaptam minden gesztust, minden fintort. Gyakran idézem is őt „...mert Kicsi Berta megmondta...". Kicsi Berta tanított meg írni, olvasni, és ő volt az ágyamnál, amikor beteg voltam.

– *Van, aki szerint minden embernek csak egy igazi párja van, s nem biztos, hogy rátalál az életben...*

– Nekem ez az egy megadatott, s én ezzel a nagy érzéssel szeretnék majd elmenni. Minden pillanatban várom, hogy milyen feladatom van, hiszen ha szerelmes az ember, akkor nagyon fontosnak érzi magát, és mindent teljesíteni szeretne.

– *Erről szólnak utóbbi két kiállításod képei – a szeretetről, az összetartozásról.*

– Amit érzek, ami bennem van, az ott ván a képeimen is. De az sem mindegy, hogy milyen az ember indíttatása. Én mind vallási, mind hovatartozási szempontból olyan erővel tudtam töltekezni, hogy képes voltam azt csinálni, amit szeretek. Abban a szerencsés helyzetben vagyok, hogy manuális munkát végzek, s ebből megalkuvás nélkül meg lehet élni. Néha ugyan a huszonnégy órából harminchatot kell fordítani a munkára. Dolgozni és dolgozni kell! És kell, hogy legyen az embernek egy alapelmélete és kell, hogy ahhoz csőlátóan ragaszkodjon! Mert visszatérve az árulókra: az árulót ugyan megfizetik, de megvetik, az áruló adott esetben a gazdát is elárulja, aztán tovább szolgálja a következőt. De meddig? Amíg egy következő nem kéri, hogy buktasson meg vagy áruljon el valakit. Szóval én azt hiszem, hogy ha az ember kitart valami mellett, akkor a gerince is megmarad, az arca is, és csak-csak belebotlik egy olyanba, akinek azonos a hőmérséklete, érintése, tekintete.

– *Fantasztikus a hited. Mondd: hiszel-e abban is, hogy mindaz, amit a képeiddel üzensz, eljut az emberekhez?*

– Úgy hiszem, igen. De már az is sokat jelent, amikor leveleket kapok, s azt írja valaki, hogy minden reggel szép, amióta a képeimre néz, s egészen másképp indul el otthonról. Igaz, sokszor ért már az a vád, hogy a képeim szépek, hogy a kedves közönségnek festek. Erre azt válaszolom, hogy igen, mégpedig azért, hogy az embereknek jó hangulatuk legyen, mindennap szépet lássanak. Mert ezek a képek olyan értelemben szépek, hogy a gyerek csillagszemű, s az anya, aki szerető, féltő gonddal öleli át gyermekét, az szintén. Én igenis festek kék madarat, mert ez a boldogság kék madara, és szeretném, ha mindenki el tudná érni. Ha valaki eléri, óvja, védje, mert a kék madár igen kényes jószág, de ha vigyáznak rá, tűzmadár lesz belőle. És ez az, amiért érdemes élni!

Baleczky Annamária

MACSKÁSSY Izolda

w. i. [Wagner István]

színésznő

[Macskássy Izolda] [életrajz]

17/246

Magyar Hírlap. 1984. okt. 19. 12.

nagy hatást gyakorló 1900-as Secession-beli bemutatónak. Az 1905-ös, Japán régi művészetét bemutató rendezvény fő attrakcióját (egy japán templomot) pedig most is felállították.

A rendezők a japán tárgyak és a japán téma divatját is végigkövették. A japán nő, az egzotikus tárgyak és öltözékek iránti érdeklődés a historizmussal kezdődik, egyik csúcspontja *Hans Makart Japán nő* című festménye (1875). Az egzotikum vonzásában készült portrék sora mellett a japanizmus giccsbe hajló ágát meghívók és levelezőlapok képviselik. A japán tájakat, figurákat idéző művek közül kiemelkedik *Emil Orlik* színes fametszet triptichona, amelyen egy japán műhely: festő, metsző és nyomdász munkáját mutatja be (1902).

A legnagyobb élményt a grafikai részleg nyúj-

WEHNER TIBOR:

Műsorajánlat

(Mészáros Dezső-szabadonválasztott)

Estefelé, ha már jól besötétedett, és elég hideg is van — esetleg éppen valami melegségre vágynak —, menjenek el bátran Szentendrére, az ország egyik — talán egyetlen — éjjel-nappal nyitva tartó múzeumába. (Ez az intézmény egyébiránt — a korlátlan nyitva tartást tekintve — jóval megelőzte korát, meg a nonstop soppingokat.) A Dunakanyar kissé prostituálódott gyöngyszemvároskájában, a hallatlan leleményességgel és szellemességgel a Dunakanyarról elnevezett körút kanyarulatában berendezett szabadtéri múzeumi gyűjtemény látogatása ingyenes, és vélhetően felhőtlennek ígérkező: terem lévén — teremőrök sincsenek. Kerítés, lánckorlát itt nem található, a fűre lépni kéretik. Szabadon lehet ki- és benyomulni, visszatérni és újra elindulni, meghátrálni, zavaros, józan ésszel megindokolhatatlan útvonalak mentén önhatalmúlag haladni.

E szobormúzeumban óvatosan a kiállított (beállított) műtárgyakhoz lehet nyúlni, illetőleg — halkan mondjuk — a felvonultatott műalkotások megérintése ajánlatos; ugyanis kőszobrokat érzékelhetünk a maguk valójában. Érezni lehet, érezni kell a kő keménységét, a keménységbe vájt lágy hajlatokat, az éleket, a sarkokat, az elmetszéseket és találkozásokat, a koptatottságra emlékeztető domborulatokat, a negatív tereket — magyarul: a lyukakat, az áttöréseket —, továbbá a redőket, a szemcsés és a sima felületeket. Át lehet karolni, meg lehet gyengéden ölelni egy-egy tömböt. Ha szerencsénk van, érezhetjük a kőbe zárt erők áramlását. És ha teljesen sötét van, ha teljes a csönd — a körúton nincs forgalmi dugó, nem vijjog szirénázva egyetlen alkalmi jármű sem — akkor érdemes csak igazán tapogatózni a titokzatos kőtömbök, a misztikus kőfigurák körében; szoborszereplőkké válhatunk, szoborértelemmé oldódhatunk — e köveknek különös a vonzásuk, furcsa a sugárzásuk.

Szóval, ha van egy szabad estéjük vagy éjszakájuk — de végső soron a nappal is jó —, keressék fel Szentendrén Mészáros Dezső szabadtéri szoborgyűjtemény-múzeumát. És ha csak véletlenül járnak arra, akkor sem árt elidőzni ott, ahol végső soron az időtlenségről van lényegében szó.

(Hát ennyi lenne 1993 januárjában egy kötelező jellegű szabadon választott műsorajánlat.)

[illegible] lépdelő volna!... Bárkinek hűséget esküdnék rajta." „Add ide azt a követ. Üvegcsörömpölés, cseng-bong az éjszaka." Bimm-bumm, hallod, testvér? Hogy az ember teste nem csupa ajtó-ablak, hogy a szél átsöpörje!" És így tovább. Hommage á Georg Büchner. Ha nem stíljátékként fogom föl a Woyzeck-parafrázist (mi értelme volna a drámai műnemben pastiche-sal tündökölni?), szociopoetico-pszichologico-szürreál-egzisztenciadrámát gyaníthatok *Németh Ákos Müller táncosaiban*. Vélem, nem járok távol az igazságtól.

Az alaphelyzet egészen közönséges. A darab címében jelzett „törpe balettkart" elhagyta az ugyancsak a címben jelzett mester; elment, talán Nyugat-Berlinbe, ámbár Nyugat-Berlin már nem létezik. Itt állnak mestertelenül, árván, magányosan, Isten nélkül, megváltásra várva. (Godot-reminiszcencia.) Nemcsak látszólag az a kérdés, megmaradnak-e tánccsoportnak, lesz-e szerződésük, csinálnak-e karriert. A *Müller táncosai* éppúgy nem a művészetről szól, ahogy Csehov Sirálya sem. Hanem a kilátástalanságról. Bizonyos szemszögből a darab merő csehoviáda. Három nő, „nővérekként" közös sorsba zárva, körülöttük férfiak „filozofálnak". Árulkodó mondatok. „Egyikünk se megy férjhez soha." „Minden megismétlődik. Minden ugyanaz. Semmi nem fog változni soha, a dolgok az urak, nem mi vagyunk." „Örökre elmenni innen." „Meg kell hogy értsem, hogy mivégre éltem eddig huszonnégy évet." Ezt ugyan egy férfi mondja. Mindegy.

Egy lány dosztojevszkiji gyónása egy papnak: „Ó, atyám, miért nincs menekvés? Kérem segítsen, látja, sírok, kérem. Maga talán az utolsó ártatlan ember..., különben észrevette volna, hogy [illegible] és eltaszítottam. Ocska kis senki vagyok, fertőző vagyok, én megaláztam magam, gyáva vagyok. Miért nem tudom levonni a következtetést?" Csakhogy a gyóntató nem pap, hanem Hasfelmetsző Jack, álruhában.

Naturália és líra vegyítve, kétségbeesett partnerváltások és leszboszi szerelem, rablógyilkosság és a gyilkos az üdvösségkereső, részeges Holbein „barokk német rémálmára" asszociál, önreflexiók sorozata és direkt mondatok — „Hová vezet a te utad, Andika?" —, amelyek csak az eklektika stilizációs olvasztótégelyében válnak elfogadhatóvá. S végül vissza Büchnerhez: a Woyzeck szaggatott snitt-technikája, összekacsintó utalással a jelenetek fontossági rendjének, esetleg sorrendjének szabad rendezői kezelésére.

Szeretem Németh drámáját, a merészségét, hogy kipróbált mitológiákat újraélesztve akar önálló nemzedéki mitológiát alkotni," az elszántságát, hogy nagy szellemeket idézve próbál rossz szellemeket elűzni, a rátartiságát, enyhe irodalmiasságát és erős színpadi érzékét. Szeretem elnézően, mint az igazi tehetséget, akit sikerül rajtakapnom az ihleten, s éppúgy a megoldatlan részeket közhelyekkel áthidaló svihákságon is. És szeretem, mert *Máté Gábor*ban emberére akadt. Drámaíró belátható idő óta nem köszönhet annyit rendezőnek, mint Németh, Máténak. Mindenekelőtt azt a partneri érzékenységet, amellyel a kapott mitológiai elegyet bekapcsolja a *Katona József Színház* magánmitológiájába. A három lány hajszolt kánkánjába lehetetlen nem „áthallani" a csehovi nővérek álombódulatból kibontakozó keringőjét. A figurák követhetetlen, irracionális, szenvedélyes kapcsolata mögött fölsejlik a Catullus „odi et amo"-ja — apropó, még egy Németh Ákos-ihletforrás: Füst Milán a „romlott" nőket bosszuló „Hasfelmetsző" mögött Wedekind Luluja, még színpadképileg is. Ami nem azt jelenti, hogy *Horgas Péter* másol, épp csak tiszteleg, s egyúttal eredetien, bravúrosartisztikusan használja-világítja a *Kamrát*.

Ritka kemény és pontos színészi munka feszül az előadásban. Ez a Katona második nemzedéke és utánpótlása. Nem állítom, hogy feszültség van az első és a második nemzedék között (állításom nélkül is van, kell is hogy legyen, baj lenne, ha nem volna), csak konstatálom, hogy míg a sztárok odafönt Goldoni-ujjgyakorlatot reprezentálnak, lent, a pincében nem hallgat, hanem vajúdik a mély. A születő új máris jó minőség. *Bertalan Ágnes* nagyon őszintén, nagyon koncentráltan fogalmazza meg az alkoholos elcsigázottság állapotát. *Söptei Andrea* kihívó és flegma, nem egyértelműsít, hanem titkokat rejteget. A főiskolás *Vasvári Emese* puha, gyermeki, madonnásan kerekded mosolyában fájdalom. *Stohl András* vagányt játszó, bűnnel eljegyzett, kárhozott lélek, „Raszkolnyikov baltája". *Rajkai Zoltán* a főiskoláról, karizmát sejtető, kész karakter, kiesztergált arcél; ő Horváth, az utódember, Müller után az első, karrierambíciókkal és woyzecki belső meghasonlással. *Takátsy Péter f. h.* játéka költőileg, belülről fénylik. Jó *Szirtes Ági* leszbikus kiszolgáltatottságát tartással és fölénnyel kompenzáló kritikusnője (a minta a Luluból való), a főiskolás *Csapó Virág* életproblémáit frivolan megoldó, válságmentességéért drágán fizető táncosnője, *Kocsó Gábor* pondróilag ábrázolt menedzsere, *Lengyel Ferenc* mint gyilkos megváltó, a színen ijesztően valódian átvonuló *Soós Edit*.

És egy abszolút sehonnai mondat a darab vége felé: „Ideje mindent újra kezdeni."

tődöttek, a Kassai őrjárat és A Garrenek műve. Ezekből a művekből valóban manni teljesség árad, a polgár kétségbeesett és kríziseket legyőző erkölcsi és esztétikai fölénye, a „polgárfeletti polgár" méltósága és megszenvedett nyugalma.

Ám a Márai-mű nemcsak az a Rend, amelyet ez a Breviárium most oly gondosan és hitelesen, az életmű tökéletes ismeretében sugároz. A Márai-mű Kaland is, diszharmónia és magány, szerelem és zendülés, ösztönök és erőszak. A Márai-mű mindig dualitás is, polaritás, melynek valódi feszültségét, s klasszikus konzervatív nyugalmát szétfeszítő izgalmát a valóban konzekvensen megélt és megírt ellentétek adják. A Rend és Kaland párbaja. Persze Kalandból Breviárium soha nem lesz, a Bébi, vagy az első szerelem, a Zendülők, az Idegen emberek, a Sziget, vagy a Vendégjáték Bolzánóban szenvedélyei, a krízisét megélő polgár menekülése, az üvöltés és a vágy léleknyugtató breviáriumba nem rendezhető. Ezért hát okosan és helyesen tette Pomogáts Béla, hogy Márai arcának e torz, kétségbeesett másik felét Breviáriumában már nem mutatta fel. (Madách, Magyarok Világszövetsége, Kritérion, 1991. 276 old., 260 Ft.)

Márai Sándor: Ihlet és nemzedék

Márai Sándor konzervatív arca legpregnánsabban irodalomtörténeti tanulmányaiban mutatható fel. Az 1946-os első kiadás után most ismét megjelentetett *Ihlet és nemzedék* esszéi tökéletesen illusztrálják, mit jelent Márai konzervativizmusa. „Az ihlet nem más, mint fegyelem, hideg önkívület, stopperóvával a kézben mért és ellenőrzött szenvedély. Minden más lelkes kontármunka csak, elragadó elmebaj, heveny idegroham." — írja az *Anyegin* kapcsán. S furcsa, hogy éppen egy romantikus műről szólva, hiszen Márai konzervativizmusa — úgy vélnénk —, elsősorban klasszicizmus, a meg-

Mint ahogy nem [illegible] 1941-ben megjelent Az igazi sem. „Nekem szükségem van a polgári rendre. Az ember befelé éppen eléggé kalandos. Kifelé éljen úgy, mint egy postafőtanácsos." — ajánlja a torz harmóniát ez önvallomásos regényében Márai. S ambivalens világunk bennünk rejtőzködő oly sok ellentétét: a Rend és Kaland, klasszicizmus és romantika, racionalizmus és idealizmus kettősét most e regényében meg is testesíti. Mintegy tükör által homályosan mutatja be a férjben a polgárt, a Rend és a racionalizmus emberét, „egy megszűnő életforma bakterét", és feleségét, „az igazit", a Kaland és a romantika asszonyát. A kettős portré egymásban rajzolódik ki, két monológ, mely egyszerre jellemzi önmagát s a másikat. Ám, akiről valóban szó van, aki totálba és kontrasztban kirajzolódik, az a polgár „sokkal kalandosabb, igen, forradalmibb lény, mint általában hiszik". Most azonban a forradalom csak egy messaliance, a gyáros és a cselédlány antiutópiája, happy end nélkül. A polgár megpróbálna a magánéletbe menekülni, forradalmát otthonában megvívni. Amit látunk, az két életforma discrepanciája, a véglegesen megmerevült polgári életforma és stílus méltóságot sugárzó életképtelensége.

E pszichológiát és szociológiát, esszé- és bulvárregényt eklektikusan keverő mű arról szólna, hogy szerepeink eltakarnak. S különösen a polgáré, amely már nem is szerep, csak jelmez. Ám Márai konzervativizmusa okán fennséges és nagyszabású jelmez. E jelmez lovagi páncél, melyen csak az idealizmus törhet át. Viselője magánforradalma fetisizált szerelmét csak angyalnak láthatja, s a nő se láthat többet belőle, mint a páncélt. (Akadémiai—Helikon. 1992. 214 old., 360 Ft.)

Márai Sándor: Judit... és az utóhang

A páncélt, amely bár férje testére forrt, mégis erőt, s méltóságot sugárzott. S különösen a megszépítő múltba vetítve,

berek. Mindent megfigyel és leír. Grafomán krónikás, kíváncsi túlélő. Ám olyan túlélő, aki mindig a múltból nézi a jelent, Kolumbusz, aki spanyol szavakkal szól az

hónapokban véletlenszerűen megjelent fenti gyengébb művek, s így e heti ex librisünk sajnos már nem szólhat. (Akadémiai—Helikon. 1992. 367 old., 390 Ft.)

MEGRENDELŐLAP

Megrendelem az Élet és Irodalom című lapot .... példányban az alábbi címre:

Cím (város, község, kerület): .....

(utca, tér, ltp.): .....

(irányítószám): .....

Az előfizetés díja

az első negyedévre: 300 Ft

fél évre: 876 Ft

egy évre 1752 Ft.

Az előfizetési díjat a fenti címen nyugtával jelentkező kézbesítőnek fizetem.

.....
aláírás

A megrendelőlapot borítékban, bérmentesítés nélkül, az alábbi címre kérjük feladni:

Vidékre:

Postahivatal, helyben;

Budapestre:

Budapest, Postaigazgatóság hírlaposztály.

MACSKÁSSY Izolda

V. Hírl
1993. jan. 18.-

Pénteken László Gyula regeszprofesszor képzőművészeti kiállítása nyílik az Országos Széchényi Könyvtárban (Budavári Palota). — Macskássy Izolda Kék madarak című kiállítását délután 5 órakor Kocsis L. Mihály nyitja meg a Józsefvárosi Galériában (Bp. VIII., Nap u. 1.)

/ POLONIAE / 1 . 5 . 8 . 6. A tok s
az volt hajdan a dombormű is.
— amennyire ezt az anyagában s
föveg formálásából meg tudjuk ítél
mintsem szobrásziak. Az arc, a h
rész csupa ránc, ám ezeknek a fin
számottevő plasztikai értékük; a
bajusz ugyan erőteljesebben emelke
azonban ezek is a bőrfelülethez h
lágy és képlékeny hatásúak. A ba
szakáll megformálása talán a legje
kissé az áll vonalát, de poncolt fel
a bőrtől. A mester alapjában véve
téről, személyiségéről semmi eg
Báthory István e viaszdombormű
irodalom sokáig nem kötötte mest

időkig német munkaként szerepel
készítettek azonban ilyeneket — 1
Abondio, a bécsi udvar szolgálatáb
magával a műfajt és a technikát is.
udvar számadáskönyvei alapján e
pictor műveként kíséreljük megha
szeti Múzeum viaszképmását is. 158
elkészültének évében — bizonyos
gyar aranyat kapott *pro depicta im*
amiről az akkor már hat éve ud
mester sajátkezű nyugtája is me
Ricciusról (vagyis Giulio Ricciről)
kívül semmi mást nem tudunk, s
műve híján — akár festőként, aká
dött a krakkói udvarban — e viaszl
összevetésére nincs módunk s attı
telezés csupán.[31] A portrét a s
már eleve azért rendelték meg, h
az ifjú Báthory András bíborosnak
ban egy másikat Báthory Zsigmon
nyilván el is jutott, hogy azután
országba s talán még Erdélybe is
azonban nem tudjuk, hol vészelt
mígnem az Egger-gyűjteménybe
szeti Múzeumba jutott. Báthory
azonban erdélyi jelenléte — ennel
stílusközvetítő hatása — nem
számadáskönyvek adatai okot adn
familiáris gesztusként Erdélybe ju
moljunk.

MACSKÁSSY Izolda

M. Nemzet
1993. márc. 25

Macskássy Izolda festőművész kiállítása március 25-én 17 órakor nyílik meg a KDNP-székház aulájában (Budapest XII., Nagy Jenő u. 5.), a KDNP női tagozatának rendezésében. A kiállított képek megvásárolhatók. A bevételt a művésznő az Együtt-Egymásért Alapítvány javára ajánlotta fel.

BARTALIS JÁN

Macskássy Izolda bemutatója

Macskássy Izolda selyemkollázsait bemutató galéria nyílt Budapesten. A mini galéria a szépségnek és napfénynek ad otthont. Virágok és szerelmespárok, anya gyermekével, ezek Macskássy Izolda leggyakoribb témái. A színek kavalkádja, a meleg sárgától a hűvös, elegáns liláig.

Aki képeiben gyönyörködik megnyugszik, szíve megtelik örömmel és szeretettel.

Híres korondi fazekascsalád tagjaként Marosvásárhelyen született. Fazekak, cserépedények között töltötte gyermekéveit, majd Erdélyben, Ausztriában és Bulgáriában végezte képzőművészeti tanulmányait. 1971 óta magyar állampolgár. Selyemre festett alkotásai és selyemkollázs képei mind Magyarországon, mind külföldön népszerűek.

Sok magyarországi kiállítása mellett bemutatkozott már Angliában, Kanadában, Amerikában, Lengyelországban és Bulgáriában.

Kedves hangvételű, életörömöt sugárzó grafikái bizonyára maradandó élményt nyújtanak, ha ellátogat a III. kerületi Igazgyöngy Galériába.

Hágai iskola

A *Haags Gemeentemuseum* gyűjteményéből érkeztek a *Magyar Nemzeti Galériába* a most csütörtökön megnyílt kiállítás képei, a XIX. századi holland festészet mesterművei. A Budavári Palota C épületében a kiállítás 1996. február 11-ig tekinthető meg.

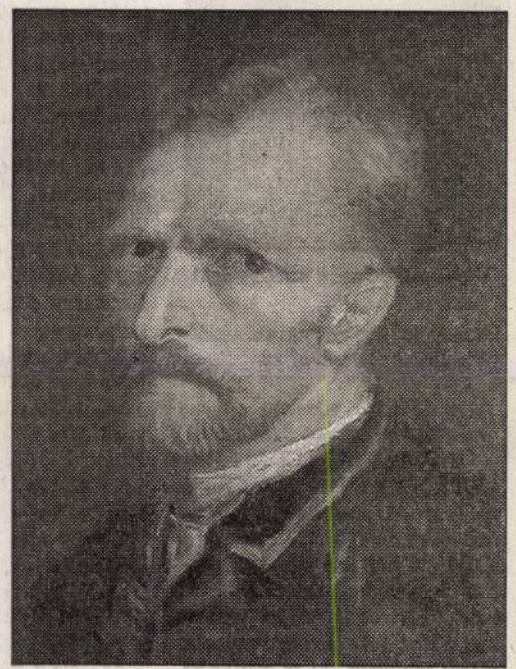

Vincent van Gogh: Önarckép, 1886

Kiállítás az Olasz Kultúrintézetben

Szerelmem, Budapest

Roberto Prina *Antnucci* 1993-ban jött Budapestre, első látásra beleszeretett a városba, és öreg Nikon gépével kutatta a szépségeket. E hét elején összegyűjtött munkáiból nyílt fotókiállítása az Olasz Kultúrintézet nagytermében.

eseménytelen, mint a csúcsot döntő remisorozatból tetszik. A 3., 6. és 8. partiban magas hőfokú küzdelem folyt, de az első alkalommal Anand egyszerűen nem csapta le a magasan feladott labdát. Ezt a

Vishi csöndesen szenvedett

játszmát helyezi nagyító alá a kihívó a *New in Chessben*.

Szicíliai védelem
Anand–Kaszparov, 3. játszma

1. e4 c5 2. Hf3 d6 3. d4 cd4 4. Hd4 Hf6 5. Hc3 a6 6. Fe2 Ezt a rendszert készítettem elő a Najdorf-változat ellen. A klasszikus scheveningeni valójában érdekesebb és kiaknázatlanabb, mint általában vélik, és jó néhány problémát vetett fel Kaszparovnak a meccs folyamán. +1-es mérlegem lehetett volna +2 is, ha nem szalasztom el a jelen játszmában kínálkozó esélyeimet. **6-, e6 7. 0-0 Fe7 8. a4 Hc6 9. Fe3 0-0 10. f4 Vc7 11. Kh1 Be8** ez az állás többször előfordult az 1985-ös Kaszparov–Karpov mérkőzésen. Talán nem kell mondani, hogy alaposan tanulmányoztam a szóban forgó játszmákat. **12. Fd3 Hb4 13. a5 Fd7 14. Hf3!** Ez a lépés sokkal erősebb, mint 14. Vf3. A vezér két lépésben g3-ra mehet, most azonban sötétnek Fb6-tal. kell foglalkoznia **14-, Fc6?!** Később Kaszparov a helyes 14-, Bac8-at játszotta. **Fd4 Hc5!?** Túl nagyratörő: arra kényszeríti világost, hogy csapást mérjen a királyszárnyon, ha nem akar kisebb hátrányba kerülni. **18. Vg3 f6** A/18-, Ff8? 19. f5 ef5 20. ef5 Hbd3 21. Fg7!, és mind 21-, Fg7 22. f6 He6 23. cd3, mind 21-, Vf5 22. Hh4 Be3 23. Hf5 Bg3 24. hg3 Fg7 jóval kedvezőbb fehérnek. B/ 18-, g6 19. Bad1 +=. **19. e5!** Csaknem döntő előnybe hozza világost: 23 percig töprengtem rajta. Időm javarészét 19-, de5 következményeinek vizsgálatára fordítottam. 19. Fc5 Hd3! (19-, dc5 20. Hd2 Bd8 21. Hc4 Hd3 22. Hb6 Vb8 23. cd3 Ba7 24. Vh3, f5 gondolatával sokkal előnyösebb világosnak) 20. Fd6 Hb2 21. Fe7 Be7 ellenjátékkal. **19-, Bf8!** A felkiáltójel annak a gyorsaságnak szól, amellyel Kaszparov e lépést meghúzta. Amikor rossz állásba kerül, Kaszparov általában gyorsan játszik, hogy azt a látszatot keltse: ura a helyzetnek. 19. e5 előtti hosszú fejtörésem alatt fel kellett fedeznie, hogy 19-, de5 veszít 20. Fh7+! miatt: 20-, Kh7 21. fe5 A/ 21-, f5 22. Fc5 Fc5 (22-, Ff3 23. Fe7 Fg2+ 24. Kg2 +-) 23. Hg5+ Kg8 (23-, Kh6 24. Vh4+ Kg6 25. Vh7+ Kg5 26. Vg7+ Kh5 27. Vh7+ Kg5 28. h4+ Kg4 29. Vg6+ Kh4 30. Bf4+) 24. Vh4 győzelmes támadással. B/ 21-, Hc2, B1/ 22. ef6 Ff6 B11/ 23. Hg5+? Fg5 24. Vg5 –24. Bf7 Hd4 – 24-, Vc7; B12 23. Ff6 gf6 24. Vh4+ (24. Hg5+ fg5 25. Bf7+ Kg6 26. Baf1 Vd8) 24-, Kg7 25. He5! Fg2+ 26. Kg2 He3+ 27. Kh1 Hf1 28. Bf1 és matt 5 lépésben; B2) 22. Vh4+ B21/ 22-, Kg8 23. ef6 Hd4 24. f7+! Kf7 (25-, Kf8 26. Vh8+ Kf7 27. He5 matt) 25. Hg5+ Kg6 26. Vh7+ Kg5 27. h4+ Kg4 28. Vg7+ Kh4 29. Bf4 matt; B22 /22-, Kg6 B221/ 23. ef6 gf6 24. Vg4+ (24. Ff6 Ff6 25. He5+ Fe5 26. Vg4+ Kh6) 24-, Kh6 (24-, Kh7 25. Hg5+!) 25. Fc5(25. Ff6 Ff6 26. Hh4 Fg2+ 27. Hg2 Fg5! kevésbé meggyőző) 25-, Fc5 26. He5! +-; B222) 23. Vg4+ Most mindhárom 24. Hg5+ Kg8 25. ef6; B222) 23-, Kh7 24. Vh5+ Kg8 25. ef6 Ff6 (25-, Hd4 26. f7+ Kf8 27. Vh8+ Kf7 28. He5 matt; 25-, gf6 26. Vg6+ Kh8 27. Hg5 Fg2+ 28. Kg1) 26. Hg5 Fg2+ 27. Kg2 Vc6+ 28. Kh3 e5 29. Vh7+ Kf8 30. Bf6+!!; B2223) 23-, Kh6 24. ef6! (24. Hh4 g5) 24-, Ff6 (24-, gf6 25. Fc5!) 25. Ff6 (25. He5 Fe5 26. Fe5 Vd7) 25-, gf6 26. He5! +-

20. Fc5? Milyen kár! Hiába töltöttem el oly sok időt 19-, de5 következményeinek latolgatásával, nem vettem kellőképpen figyelembe Kaszparov 19. lépését, és amikor meghúzta, túl gyorsan reagáltam rá. A helyes folytatás 20. ef6! Ff6 21. Fh7+ Kh7 22. Hg5+ volt. Előzetes számításaimban láttam ezt a lehetőséget, de nem foglalkoztam vele annyit, hogy ráébredjek,, milyen erős világos támadása. A változatok módfelett csinosak: A/ 22-, Kg6 23. f5+! ef5 24. Hge4+ Kh7 25. Hf6+ gf6 26. Bf4+-; B/ 22-, Kg8 23. Vh4 Fg5 24. fg5 Ve8 (24-, Bf5 25. g6 e5 26. Vh7+ Kf8 27. Vh5+-) 25. Bf8+ Kf8 (25-, Vf8 26. g6+-) 26. Bf1+ B1 / 26-, Ke7 27. g6+ Kd7 28. Bf7+ Vf7 (28-, Kc8 29. Fg7) 29. gf7+-; B2) 26-, Kg8 27. Fg7 Kg7 28. Vh6+ Kg8 B21/ 29. g6 Ve7 30. Bf7 Vf7 31. gf7+ Kf7 32. Vh7+ Kf6 33. Vh4+ Kf7 (33-, Ke5!? 34. Vg5 Kd4 35. Vf4+ He4 35. He4 Fe4 37. c3+ Kd3 38. cb4 Bg8! 39. Vd6 Fd5; 33-, Kf5 34. Vb4 Bg8 35. He2) 34. Vb4 Bg8, és sötétnek ellenjátéka van. B22) 29. Bf6! elsöprő világos támadással. C/22-, Fg5 23. fg5!. és sötétnek rendkívül nehéz védekeznie, pl. C1/23-, Kg8 24. g6; C2/ 23-, Kg6 24. Bf6+! gf6 25. gf6+ Kh5! C21/26. Fe3?? Fg2+! (26-, Bg8 27. Vh3+ Kg6 28. Vh6+ Kf7 29. Vh7+ Kf6 30. Bf1+) 27. Kg1 (27. Kg2 Bg8; 27. Vg2 Vc6) 27-, Bg8; C22/26. Vh3+ Kg5 27. Bf1 eldönti a küzdelmet. C3/ 23-, Bf1+ 24. Bf1 Ve8 25. Vh4+ Kg8 26. Fg7 Kg7 27. Vh6+ Kg8 28. Bf6!; C4/ 23-, Ve8 28. Bf8 Vf8 25. g6+ Kg8 26. Vh3 +-.

MACSKÁSSY Izolda

GYŐRI Béla: Izolda. = Magyar Nemzet,1993. febr.23. 6.

MACSKÁSSY Izolda

POGONYI Lajos: Itt a vénám, vágják meg! : Macskássy Izolda a karizmáról és Demokritoszról beszél [interju]. = Népszabadság, 1993. január 16. 8.

KOVÁCS Péter: A legenda igaz. = Művészet, 25, 1984, 8. 12-14., ill

NÉMETH Lajos: A Kondor-életmű távlata. = Kortárs, 28, 1984, 8. 1304-1308., ill.

PETERNÁK Miklós: Kondor Béla fényképeiről. = Művészet, 25, 1984, 8. 33-35., ill.

RÉNYI András: Ironikus apokalipszis : Adalékok Kondor Béla „ikonográfiai stílusához". = Művészet, 25, 1984, 8. 20-25., ill.

RICEG Gábor: Utolsó kortársunk? = Művészet, 25, 1984, 8. 1-2., ill.

SZUROMI Pál: Kondor Béla iróniája. = Múzeumi kutatások Csongrád megyében, 1984. 177-183.

2059. **Kondor Lajos**

KONDOR Lajos grafikusművész kiállítása, Bp., Dürer Terem, 1984. december 19. - január 5. Bp. : Képcsarnok Vállalat, 1984 [9]t., ill.

Konfár Gyula ⟶ 1996

2060. **Konok Tamás**

KONOK : Festmények, kollázsok, Tihanyi Múzeum, 1984. A kiállítást rend. László Péter. Bev. Sík Csaba. Veszprém : Veszprém Megyei Múzeumi Igazgatóság, 1984 [28]p., ill. F G **ism.** VADAS József: Föld, virág nélkül. = Élet és Irodalom, 1984. augusztus 31. 13.

2061. **de Kooning, Willem**

kiáll. Amsterdam Stedelijk Museum, 1983 **ism.** HEGYI Lóránd: Willem de Kooning kiállítása az amszterdami Stedelijk Múzeumban, 1983 nyarán. Művészet, 25, 1984, 5. 48-51., ill.

Koós János ⟶ 1742

2062. **Kopacz Márta**

kiáll. Bp., Fiatal Művészek Klubja, 1984 **ism.** CHIKÁN Bálint: Kopacz Márta kiállítása. = Új Tükör, 1984. január 22. 3., ill., SZLUKA Márton: A földreszállás pillanatában. = Magyar Hírlap, 1984. február 14. 6.

A Szoboszlói Kulturális Közösség
és a Városi Művelődési Központ
szeretettel meghívja Önt és barátait
1995. március 3-án, pénteken 18.00 órára
a Szoboszlói Kisgalériába

Macskássy Izolda

grafikusművész

Tavaszi telihold

című kiállításának megnyitójára.

A kiállítást megnyitja Varga Béla
római katólikus plébános.
A megnyitón közreműködik
az egyházközség katólikus ifjúsága.
A kiállítás megtekinthető
1995. március 3-11. között
naponta 9-12 és 14-18 óráig.

• fk.: Kovács Gábor, VMK • terv: Reklám Műhely • nyomdai munkák: Wider Print •

MACSKÁSSY Izolda

~~Komman~~
KORMOS Valéria: Csak a jó ág ered meg : Macskássy Izolda székely derüje [interjul]. = Magyar Nemzet, 1993. április 3o. 18.ill.

nincs idő. Szombaton lepakolták a polcokat, gatták a nagyobb bú- kat és az állványokat is.

az emeletig a legkisebb zugokat és a mozgólépcsőt is csillogóvá varázsolták, hogy ma már még az eddiginél is ragyogóbb tisztaság fogadja a Centrum Áruház vásárlóit.

őszi nagytakarítás az áruház legrejtettebb zugait is tisztává rázsolta.

Macskássy Izolda kiállítása

Macskássy Izolda festő- és grafikusművésznek nyílik kiállítása ma a miskolci Ady Művelődési Házban.

Macskássy Izolda híres, korondi fazekascsaládba született, Marosvásárhelyen. Tanulmányait Erdélyben, majd román ösztöndíjjal Ausztriában és Bulgáriában végzett, 1968-ban diplomázott és 1971 óta magyar állampolgár.

Selyemre festett alkotásai és selyemkollázs képei nálunk és külföldön is népszerűek. A művésznő legkedveltebb témája az ember, a ló és a növényvilág. Képeinek színei derűt, melegséget árasztanak. Magyarországon kívül Angliában, Kanadában, az Egyesült Államokban, Lengyelországban és Bulgáriában volt kiállítása, illetve rendszeresen van tárlata Ausztriában, Németországban pedig állandó kiállítást rendeztek műveiből.

Miskolci kiállításán kedves hangvételű, életörömöt sugárzó grafikáival szerepel. Az október 9-ig nyitva tartó kiállítást szeptember 25-én, délután 5 órakor nyitja meg *Veczán Pál* evangélikus lelkész.

Tandíjellenes az egy

A Hallgatói Önkormányzatok Országos Szövetségének felhívására rendeznek ma demonstrációt a mis-

sebb esők, záporok is előfordulhatnak. Melegfront közeleg, a hőmérséklet 17—22 fok között várható.

Holnap már erős felhősödés kezdődik, szerdán és csütörtökön pedig sokfelé kell csapadékra számítani. Pénteken egyre jobban megerősödik az északnyugatira forduló szél és felszakadozik a felhőzet. A minimumhőmérséklet többnyire 9, 14, a maximum pedig eleinte 20, csütörtöktől 15, 20 fok között lesz.

Razziát tartott szombatra virradó éjjel a Misko Városi Rendőrkapitányság állománya. Ennek s rán a város és vonzáskörzetének szinte telj területét ellenőrizték, körözött bűnözőket, aut feltörőket keresve. Lapunk munkatársai elkísé hették az akción a nyomozókat. Az erről szó beszámolót a 8. oldalon találhatják.

Magyar színésznek lenni, Erdélyber

Veress László, a sepsiszentgyörgyi Tamási Áron Színház tagja lépett fel c múlt hét végén Miskolcon. A diósgyőri evangélikus templomban mutatta be Siklós Olga Széchenyi Istvánról szóló, A legnagyobb magyar című mono-drámáját. Az előadás előtt arról kérdeztük Veress Lászlót, hogy milyen kö-rülmények között játszanak ma a romániai magyar színházak, színészek.

(INTERJÚ A 6. OLDALON.)

MACSKÁSSY Izolda

MACSKÁSSY IZOLDA festményeiből május 7-én, délelőtt tizenegy órakor nyílik meg kiállítás a Magyar Honvédség Művelődési Házában (Budapest XIV., Stefánia út 34.). A kiállítási képek a helyszínen megvásárolhatók, az értékesítésből származó bevételt a Futballbarátok a Fociért Alapítvány célkitűzéseinek megvalósítására ajánlja fel a művész.

1994. május 5

Buza Barna

Búcsú Madarassy Waltertől

Pályatársaid, kortársaid és barátaid nevében járulok koporsódhoz Madarassy Walter, kedves barátunk. Úgy érzem, a földi élet tovatűnt pillanatának látszik az a hatvanhat esztendő, amit barátságban és a művészi pályán együtt töltöttünk. Mert 1928-ban sorsunk – vagy talán szerencsecsillagunk – a Képzőművészeti Főiskola Szentgyörgyi osztályán bennünket összehozott, és Veled ott mindannyian egy távoli cél elérése érdekében kezdtük el művészi tanulmányainkat. Te már akkor is mindannyiunk közül kitűntél tehetségeddel, szorgalmaddal, törekvéseddel. Visszaemlékezve az együtt eltöltött időkre, hiszem, hogy Te voltál közülünk az első, aki pontosan tudta és látta, hová akar eljutni, hogy elkezdett alkotói életednek mi a célja. Rajzaidban, terveidben mindinkább kiformálódott az éremművészet iránti szándék. Kerested és megtaláltad a kapcsolatot az akkori mesterekhez: Berán Lajoshoz, Reményi Józsefhez, Bech Ö. Fülöphöz, akik Benned jó szemmel idejében fölfedezték a szakma leendő, kiváló mesterét.

Emlékszem azokra az estébe nyúló alakrajz órákra, ahol a modell állt ugyan a dobogón, de Te ezalatt szabadkézzel szabályos köröket rajzolva kigondoltad a szebbnél szebb érmeidet. Így aztán két műfajban, a nagy figurák és a kis érmek társaságában, azokkal együtt élve, pályádon fejlődtél töretlen ívben, mindig felfelé. Néhány év múlva római ösztöndíjjal az Örök Város lakója lettél, aminek lehetőségét igen kemény feltételű pályázaton nyerted. Ott látogathattad azokat a múzeumokat, ahol a művészettörténet legnegyobbjainak alkotásai kínáltak útmutatót művészeted kiteljesedéséhez.

Én csak csendes lépésekkel járhattam nyomodban, de talán éppen ezért lehettem részese annak a mérhetetlen örömnek, amit a Velencei Biennálé 1936. évi kiállításán érezhettem. Te akkor huszonhat éves voltál, amikor érmeiddel hazánkat képviselted a művelt világ seregszemléjén. Ott láttam, hogy egy tudós karakterű látogató – három kísérőjének – éremtároló vitrined előtt nagy szakértelemmel magyarázta, hogy ő, aki az európai éremművészet ismerője, professzora a Párizsi Művészeti Akadémiának, micsoda nagyszerű felfedezést tett. Most íme megismert egy magyar éremművészt, akit a jövőben számon tart és akinek munkáit előadásaiban tanítványaival megismerteti.

Mondhatom, hogy Madarassy Walter iránti barátságom és ebből fakadóan nemzeti büszkeségem nagyon boldoggá tett. Azóta munkáid nemcsak kontinensünkön, hanem a műértők között, múzeumokban és gyűjteményekben az egész földkerekségen nagyrabecsültek lettek.

Szakmai felkészültséged és művészettörténeti tudásod nemcsak az érem, a kisplasztika műfajában, hanem a köztéri munkáidban is megmutatkozik. Természetesen mindet felsorolni nem az én feladatom, de sokan talán azt sem tudják, hogy a balatonfüredi vasútállomáson álló szép kútszobor, a Vízbelépő is a Te műved.

Értékes munkásságod igen jelentős része a háborúban lerombolt műemlékeink helyreállításában végzett restaurálási tevékenységed. Senkivel össze nem mérhető igényességgel oldottad meg feladataidat, akár kultikus művek, akár profán alkotások vonatkozásában.

Külön kötelességemnek érzem megköszönni neked a végső búcsú órájában és hálás vagyok azért a kollegiális partnerségért, amit a budavári szentháromság szobor rekonstruálásánál a csodálatosan mintázott domborművek és címerek újrateremtésénél végeztél.

Nem csak azért, mert Rómában fejlesztetted tudásodat, de emberi alapállásodból, humanista érzelemvilágodból fakadóan – életműved jelentős részét a kultikus művek sokasága adja, mert e területen nem elég a száraz szakmai tudás és anyagismeret. Az egyházművészetben vissza kell menni a gyökerekig, és Te így tettél, így alkottál, hitem szerint az örökkévalóság számára. Mint régi barátod – munkásságodon túl – családi életedet ismerve csodálattal és örömmel láttuk példásan szép együttéléseteket, az egymásért való féltő és segítő szeretetet. Láttuk gyermekeitek gondos, szép tisztességben való nevelését, akik ma már érett férfikorban, nem csak fiaid, de munkatársaid, kollégáid

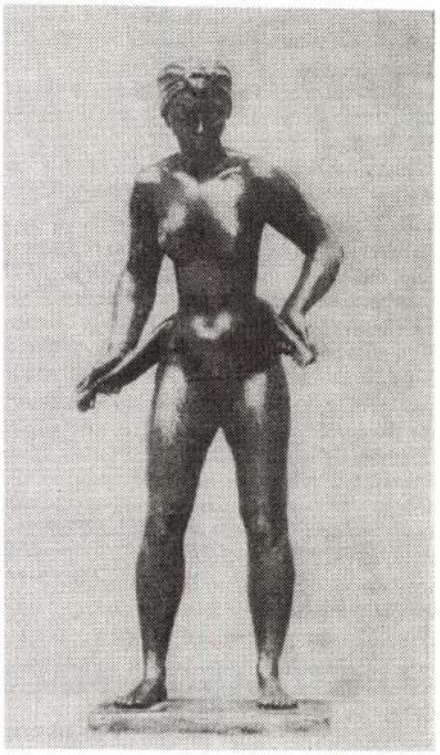

Madarassy Walter: Fürdő után

és Téged tisztelő barátaiddá nőttek. Példaképei a családi és szakmai, megértő együttdolgozásának.

És most, mikor a végső búcsú pillanatában az örök titok kapuja Mögötted bezárul, szívünkben a fájdalom és az emlékezés érzésével, azzal a meggyőződéssel köszönünk el Tőled, hogy emléked szeretteidben és műveidben tovább él. Mert Téged a Teremtő Úristen nem csak azért küldött e világra, hogy valahol otthon legyen benne, hanem azért, hogy a teremtés munkájában tehetséged által maradandó részed legyen.

Nyugodj békével, kedves Walter Barátunk!

(Elhangzott 1994. március 22-én a farkasréti temetőben.)

Király Lajos

AKI HÚSODBÓL VETT

-Dózsa György emlékére-

Aki húsodból vett
az egy testté vált veled
és egy lélekké

Az utódok átmenekítették
génjeikben e szent
rokonságot e szent
lázadást
a gonoszságok ellen
a hatalmasságok ellen
az önkényesek ellen

Aki húsodból vett
az egy testté vált veled
és egy lélekké

És meghallja az évszázados
dobok pergését
kaszák élezését
cséphadarók zuhogását
meghallja a népnek
könyörgő hívó szavát
és keserű káromkodását

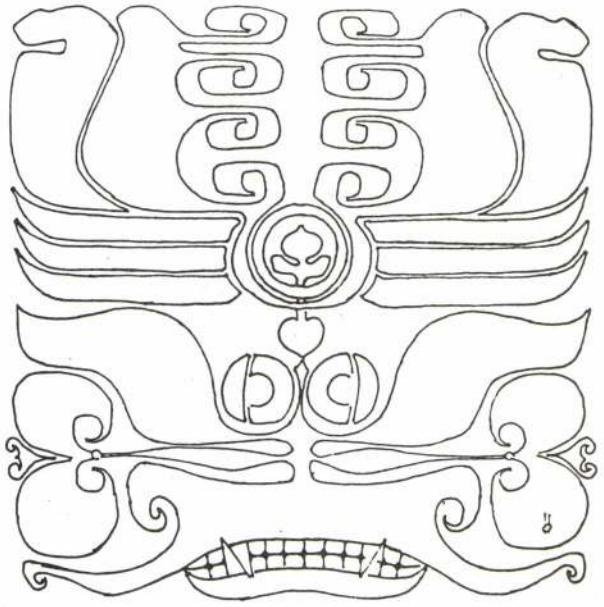

Halmy Miklós rajza

ABSZTRAKCIÓ MAGYAR MÓDRA

Tán sose volt ennyi tárlat Budapesten, mint manapság. Ez mindenesetre a szellem szabadságának jele, más kérdés, hogy e szabadság sokaknál nem több szabadosságnál, így a kiállítások jórésze nem feltétlenül örömünkre szolgál. . . A ritka kivételek közé tartozott a közelmúltban Halmy Miklósnak a Vigadó Galériában felvonult legjava életműve zömmel ugyan tíz-húsz éves alkotások (mert szíve szerinti nagyméretű képek megfestésére most egyszerűen nincs lehetősége!), de remekszép mai grafikák is.

Mi az, ami Halmy kiállítását oly fontossá tette? A legkorszerűbben internacionális (nonfiguratív) festészetének egyértelműen magyar jellege, amely ugyanakkor nem népieskedés. Ezek a keleties motívumok első pillantásra, felületes megítélésre, alig mások, mint a századelejei szecesszió díszítőművészetének megnyilvánulásai. Mi a döntő különbség? Az elmélyültség, kiérleltség, koncentráltság. Az egyszerre személyes és mélységesen mély, ősi nemzeti jelleg egyesítése: hagyomány s nagyonis mai, új rend és szuggesztívás, megannyi meditációs objektum és közösségi kiáltvány.

MŰÉRTÉS MAGYAR MÓDRA (EGY HALÁLESET KAPCSÁN)

Február 3-án, 86. életévében elhunyt dr. Nagy Zoltán művészettörténész, egyetemi magántanár, az esztergomi Balassa Múzeum, Vármúzeum és Keresztény Múzeum volt igazgatója. Életművének lényege: ellenséges közegben is maradandó, magyar szellemű műveket alkotott, közhasznú tevékenységet folytatott. A szomorú halálhírben az a vigasztalásunk, hogy még megérhette: az a művészetszemlélet, amelyet már fiatalon bátran képviselt, (amit akkor sem szerettek a "hivatalosok" s ma sem fognak szeretni a liberálisok), egy népi-nemzeti Magyarország magára találásában újra aktuális lett. Folyóirat szerkesztés, művészetpolitika, egy párját ritkítóan gazdag album (Új magyar művészet, 1941.) és számos fontos publikáció már 1945 előtt, majd azután a föntemlített múzeumi tevékenység mellett újabb jelentős tanulmányok Szegedről, Esztergomról és Mátyás király Itáliából jött művészeiről, a páratlan szépségű Kálváriáról, a nagy király kortársairól. (E publikációk jórésze olaszul jelent meg!) Mindez együtt nagy életmű volt, méltó a Nagy névhez, melyhez Nagy Imre és Nagy István műveinek korai megbecsülése, értékelése, propagálása is hozzá tartozott. Persze ez játék a szavakkal, itt az igazi magyar művészet egészéről van szó, így az Alföldi Iskolától - amit az elsők között nevezett így -, a Magyar Képírókon át Tóth Menyhértig.

És még egy személyes adat: szép nagy családnak volt a feje. Felesége N. Kovács Mária kiváló szobrász, nagyon nehéz körülmények között fölnevelt négy gyermekük közül Maya lányuk Olaszországban lett kiváló festővé, az egyházművészet fiatal mesterévé.

Kristó Nagy István

Gergely Mihály

Példájuk követendő

Több évforduló ürügyén okkall mondhatjuk, hogy 1994. a magyar képzőművészet éve is. 150 éve született Benczúr Gyula, Munkácsy Mihály, Mészöly Géza, 100 esztendeje Szőnyi István, Aba Novák Vilmos, Derkovits Gyula. Eddig még minden ünnepeltről jelentek meg itt-ott emlékező írások, kiállításaikról beszámolók, mert bár művészeti életünk a poszavantgard eseményeitől hangos évtizedek óta, az említett Mesterekről mégsem lehet hallgatni. Leginkább tekintélyes évfordulóinkon illendő említeni a nevüket. Nem olvastam azonban, hogy valaki némi összefoglaló igénnyel utalt volna arra, hogy a magyar festészet, grafika és szobrászat utóbbi másfél száz évének legkiválóbb teljesítményei szinte mindig szinkronban tudtak lenni Európa vezető iskoláival. Hogy e művészek munkásságában nem csupán a kvalitás adta meg hazai s európai rangjukat, de életművükben a helyhez és korhoz kötöttség tanuskodó jelei is. Annak erölködés nélküli jelenléte a művekben, hogy hol születtek, éltek s melly kornak fiai, mely nép jó-rossz sorsának részesei.

Szinyei Merse Pál (1845 – 1920) halála után 40 nappal alakították meg jeles művészek a Szinyei Merse Társaságot 1920. március 12-én. A Nemzeti Szalonban először megrendezett kiállításuk katalógusában Lyka Károly írta: ". . . Nem valamely közös művészeti irány társított össze az ő nevében a Társulatnak e tekintetben valóban heterogén tagjait, mert hisz valamely irányzathoz tartozás magában véve még nem jelent értéket. . ."

Az 1922-ben megfogalmazott Alapítólevélben olvashatjuk: "Az újjáalakult Társaság a régi örökébe lépve azzal a szándékkal jött létre, hogy támogassa a jelenkor alkotóinak munkáját, érvényesülését, továbbá ápolja Szinyei Merse Pál emlékét. . . A Társaság programjának legfőbb szempontja a minőség, a stílusirányzatoktól független értékrend kialakítása, támogatása mindazon műveknek, melyek egy közösen megélt nemzeti és európai kulturális élményt közvetítenek számunkra. Napjaink művészetét úgy tekinti, mint a kultúra folyamatosan megújuló részét, nem pedig zárt, megcáfolhatatlan igazságot. . ."

Az egyelőle 42 művészt számláló Társaság bamutatását április 14-én nyitották meg a Vigadó Galéria termeiben. A 39 kiállító (egyenként 2-3) műve meggyőzően demonstrálja a Társaságot alapító elődök által megfogalmazott s a maiak által is vállalt esztétikai alapelveket. Melyekre legnyomatékosabb a minőség, a teljesítmény értéke, bármilyen stílusirányzat jegyében születtek is. Az egymás művészete, ars poeticája iránti türelem egyik figyelemre érdemes sajátja ennek a tárlatnak napjaink intoleráns közegében, mely majdnem úgy eluralkodott művészeti életünkben is, mint a politika, a közélet szférájában. Ez a szemlélet hatja át a kötetnyi katalógus előszavát író Bajzáné Szinyei Merse Anna írását, a fiatalabb generációt képviselő Pogány Gábor gondolatait, a kiállítást megnyitó Mezei Ottó szavait, s a közönséget az alkalomból köszöntő Orosz János elnök és Kóka Ferenc ügyvezető elnök rövid beszédét, az először átadott ösztöndíj és az életmű-díj odaítélését.

A Szinyei Társaság ars poeticája s első szereplése példaértékű, követésre méltó. Hogy kik s mikor lesznek erre képesek, a közeljövő megmutatja. Hogy ezt alaposan megfontolgatják, arra abból merek következtetni, hogy a kiállításról (a televízió aznap esti kis képsorát nem számítva) még sehol nem olvashattam méltatást. De még néhány sorocskát sem az újságok hír-rovatában. Ahogyan ezt évek óta megszoktuk elfogultan indulatos kis hazánkban

GRAND HOTEL CORVINUS
Kempinski Budapest

A

KEMPINSKI GALÉRIA
(1051 Budapest, Erzsébet tér 7-8. I. emelet)

szeretettel meghívja Önt

Macskássy Izolda
festőművész

"Összetartozás"
c. kiállításának megnyitójára

1995. március 20-án, hétfőn
16.30 - 18.00 óráig.

A kiállítást méltatja: Kocsis L. Mihály
Közreműködik: Bánffy György színművész

Macskássy Izolda, híres korondi fazekascsalád leszármazottjaként Marosvásárhelyen született 1945-ben. Tanulmányait Erdélyben, majd román ösztöndíjjal Ausztriában és Bulgáriában végezte. 1968-ban diplomázott. 1971 óta magyar állampolgár.
Selyemre festett alkotásai és selyemkollázs képei mind Magyarországon, mind külföldön népszerűek. Legkedvesebb témái az ember és a növények, színei derűt és meleget árasztanak.
Sok magyarországi kiállítása mellett bemutatkozott már Angliában, Kanadában, Amerikában, Lengyelországban és Bulgáriában. Rendszeresen kiállít Ausztriában és állandó tárlata van Németországban.
Az "Összetartozás" képei négy fő témakört ölelnek fel: Trisztán és Izolda, Attila, István Király, valamint virágkompozíciók.
A Kempinski Galéria-beli új kiállítás megnyitója egyben a művésznő névnapi köszöntője is.

A tárlat megtekinthető április közepéig
naponta 8.00-20.00 óráig.

Szappanos T. Andrea
Public Relations Manager
Tel.: 266-1000/508

A Kempinski Galéria a Tájak-Korok-Egyesület 2260. sz. pecsételőhelye. (Bell Captain)

H-1051 Budapest V., Erzsébet tér 7-8., Tel.: 266-1000, Fax: 266-2000, Tlx.: 22 22 99

Kempinski Hotel Budapest Rt. • A társaság székhelye / Sitz der Gesellschaft: Budapest • Budapesti Cégbírósági bejegyzés száma / Registergericht: Amtsgericht Budapest 01-10-041234
Igazgatótanács elnöke / Vorsitzende des Vorstandes: Dr. Szemenkár Erika • Felügyelő Bizottság elnöke / Vorsitzender des Aufsichtsrates: Dr. Bálintfy Gábor
Management: Kempinski Hotels S.A.
BNP-KH-Dresdner Bank Rt.• Budapest, Molnár utca 19, H-1056 • Pf.263, H-1364 • Bankszámlaszám / Kontonummer: 218-93050-205888
Commerzbank Budapest Rt.• Budapest, Széchényi rakpart 8, H-1245 • Pf. 1070 • Bankszámlaszám / Kontonummer: 218-93311-1001601

Partner of Lufthansa Miles & More

Macskássy Izolda

1021

1981. XI.24. 20.55. Tv. S.J.né.

Stúdió'81

- Akik szeretik a régi Tabánt, azoknak ajánlom Macskássy János festőművész kiállitását, az I. kerületi Tanács művelődési házában.

Macskássy János
festőművész

MACSKÁSSY Izolda

Nógrád Megyei Hírlap, 1555. 021.4.

Erdélyi gyökerek – Macskássy Izolda grafikus-festőművész alkotásaiból tegnap Salgótarjánban, a József Attila Művelődési Központban nyílt kiállítás. Közreműködött a 35. születésnapján köszöntött Ivancsics Ilona színművésznő. FOTÓ: GYURIÁN TIBOR

Thür

Salgótarjá
salgóbány
lakossági
október 7-
órakor a
házban. A
Thürmer
országos eln

Vár

Pásztó – (
törtökön d
dettel vár
deznek a
ban. Az e
polgárokat
István, a v
tere tájéko
pénzügyi, g
téről, majd
leményeket
a lendület
lesztés érd
Hubai Mik

Klaus Kinkel külügyminiszter budapesti tárgyalásai

Számíthatunk Németországra

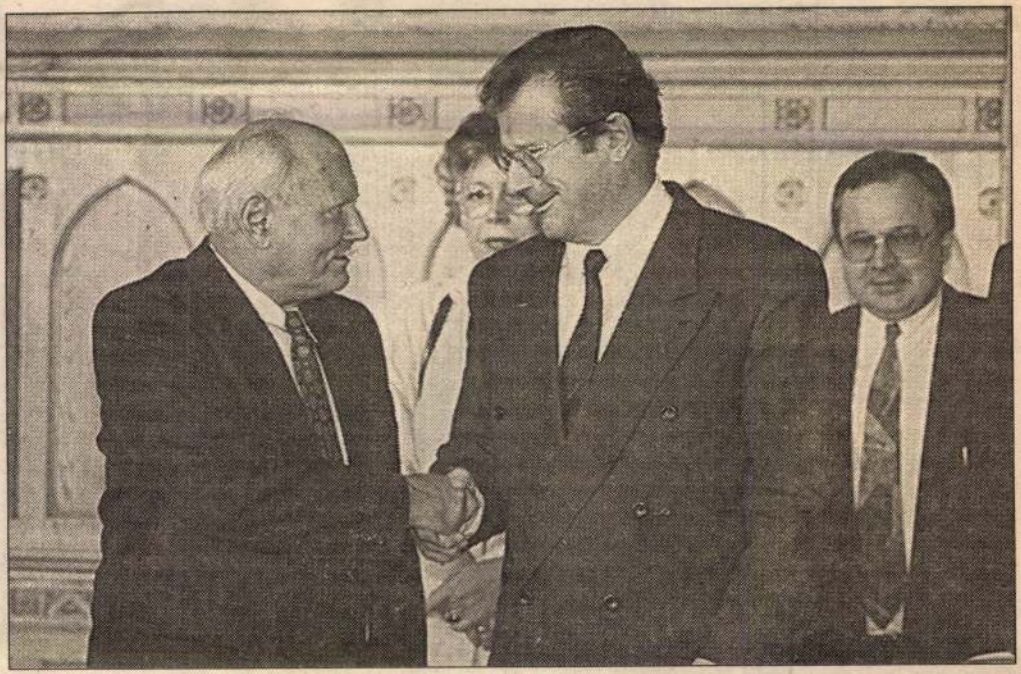

Göncz Árpád államfő is fogadta Klaus Kinkel külügyminisztert FOTÓ: FEB/HAJDU ANDRÁS

: *Krisztus éve*

esülés Titka

a kereszthalál és a megdicsőülés összefüggő folyamataként ünnepli.

Ez a titok — a Megtestesülés —, mely korszakok és nemzedékek óta rejtve volt, most mindenki számára látható lett (Kol 1,26), és amikor elérkezett az idők teljessége, „Isten elküldte a Fiát, aki asszonytól született" (Gal 4,4).

A Szentháromság belső közösségéből eredő Megtestesülés a mindenható Isten ajándéka. Ez Szent János határozott állítása is: „Isten úgy szerette a világot, hogy egyszülött Fiát adta oda, hogy aki hisz benne, az el ne vesszen, hanem örökké éljen" (Jn 3,16).

A Megtestesülés tehát nem pusztán elméleti igazság, mert hitünk szorosan összefügg üdvösségünkkel. A történelem során voltak, akik tagadták a Megtestesülés igazságát, és korunkban is sokan azt állítják: a Jézusnak nevezett emberben Isten a leghatásosabban megmutatta a jelenlétét.

Az Úr 1997-es kegyelmi esztendeje során nemcsak az öröm, az ünneplés, de a tanulás is a feladatunk. Álljunk meg egy pillanatra a hitvallás szavainál, ismételjük, tudatosítsuk a magunk számára a Megtestesülésről a Szentírásban található tanítást, hogy válaszolni tudjunk a hitünket érintő kihívásokra. A Szentírás és a Katolikus Egyház Katekizmusa a kezünkben van. Ez ennek az évnek szent kötelessége.

Kránitz Mihály

unk

nyolták is egyesek ezt a bensőséges hiedelmet, a lélektartományban az aggodalom arra a hitre figyelmeztetett, amely az öröm-áradásban Ferencnek két száraz ágat „parancsolt" a kezébe, hogy aztán ezeken az ágakon hegedűhangon — hallhatón hirdesse a világnak: „Mindenható fölséges és jóságos Úr, Tied a dicséret... és minden áldás."

Balázs talán megelőzi a ferencesek természetvédelmet szolgáló kultuszát; vagy inkább Ferenc előtt járt, hogy meg ne szakadjon a védelmi folytonosság, az a titokzatos háló kárt ne szenvedjen, amit manapság kevésbé ismer a világ, s ha gondol valamiféle „anticivilizációra" a „szent egység" érdekében, azt is csupán technikára építi...

Messzi idők jeleiben madarak énekét lehet hallani, erdők sóhajtását, mezők hangjait. Balázs és Ferenc járnak ott, de bármikor ide érkeznek, ha hívást kapnak. A válaszuk: „Házanként járunk, segítséget nyújtunk."

Tóth Sándor

Melyet minden nép számára rendeltél:
Világosságul a pogányok megvilágítására
És dicsőségére népednek, Izraelnek."

Atyja és anyja csodálkozva hallgatták, amit mondott. Simeon áldotta őket és így szólt anyjához, Máriához. „Soknak romlására és föltámadására lesz ő Izraelben: jel, amelynek elleneszegülnek — s a te lelkedet is tőr járja át — hogy így megnyilvánuljon sok szív érzése."

Volt ott egy Anna nevű prófétaasszony is, Fánuel leánya, Ászer törzséből. Már igen éltes korú volt. Szüzessége után hét évig élt férjével, majd özvegy lett. Már nyolcvannégy éves volt. Nem vált meg a templomtól: éjjel-nappal böjttel és imádsággal szolgált Istennek. Ő is odajött abban az órában, magasztalta Istent és beszélt róla mindazoknak, akik Jeruzsálem megváltására vártak.

Jézus Názáretben. Elvégeztek mindent az Úr törvénye szerint, aztán visszatértek városukba, a galileai Názáretbe. A gyermek ott növekedett és erősödött. Bölcsesség töltötte el és Istennek kedve telt benne. (Lk 2,22-40)

HÍREK

Pápán, a Pedagógus Művelődési Házban tartott előadást *Korzenszky Richárd* bencés tihanyi házfőnök. Az előadás kapcsán szó esett a keresztények közéleti szerepvállalásáról, melyet az előadó is egyértelműen fontosnak tartott. A rendezvényt a Katolikus Egyetemisták és Főiskolások Egyesületének Pápai Csoportja szervezte, egy sorozat első, — igen sikeres — darabjaként. K.B.

Csíkszeredán, a keresztények egységéért városszerte imanyolcadot tartottak a történelmi egyházak. A szentmisék, istentiszteletek keretében elhangzó szentbeszédekben és egyetemes könyörgésekben külön imádkoztak a hívek a kölcsönös tisztelet, megbecsülés és egység megvalósítása érdekében. (Vasárnap)

Kolozsvárott az egyetemi lelkészség vendége volt január 18-án *Jelenits István* budapesti piarista tanár. Délelőtt lelkigyakorlatot tartott, amelynek középpontjában Szent Pál apostol állt. Délután a Szent Mihály plébánia hittantermében Pilinszky János költészetéről beszélt. Az egyetemi lelkészség második félévi programjai, a vizsgaidőszak után folytatódnak. A a farsangi bál február 8-án lesz, jelmez kötelező. (Vasárnap)

Zalaegerszegen, a „Zalaegerszegi Miasszonyunk (Notre Dame) Nővérek Mindszenty Iskolájáért" Alapítvány szervezésében, a Megyei Művelődési és Ifjúsági Központban, *Macskássy Izolda* festőművész, térhatású selyemkollázs képeiből rendeztek kiállítást január első felében. A tárlat védnöke *Kurucz Mária Katalin* rendfőnöknő volt, a megnyitón *Kovács Lajos Bánk* ferences házfőnök mondott beszédet, közreműködött a Mindszenty József Általános Iskola kórusa. A kiállított alkotásokat meg lehetett vásárolni, a bevétel felét a művésznő felajánlotta a Mindszenty iskola javára. Cs.M.

A Nagycsaládosok Országos Egyesülete az Alkotmánybírósághoz fordult, mivel alkotmánysértőnek találja a családi pótlék rendszerben 1997. május 1-től bevezetni tervezett változtatások egy részét. Nevezetesen azokat, amelyek szerint a 16-18 éves, kiskorú, és nem tanuló, valamint a közoktatásban tanuló, 20 évesnél idősebb, és a bármilyen korú egyetemista vagy főiskolás eltartott gyermeket a családi pótlék összegének megállapításánál nem számítják be a gyermekszámba. Így a családi pótlékra jogosult gyerekek között aszerint tesznek különbséget, hogy az ugyancsak eltartott testvérük milyen iskolába jár. A NOE állást foglalt a személyi jövedelemadó egy százalékának az állampolgárok által történő irányításával kapcsolatban is. Eszerint az egy százalékot minden adózó számára megoszthatóvá kellene tenni, hogy több, általa választott közcélt is támogathasson az adójának ezzel a részével. Így nem kerülnének versenyhelyzetbe az egyházi, kulturális és más szervezetek. Sz.J.

Érsekújváron két díszpolgárt avatott az önkormányzat, a január 12-i ülésén. Az egyikük *Bartal Károly Tamás* — jászóvári apát —, aki itteni működése idején jelentős mértékben hozzájárult a fiatalság hitéletének fejlődéséhez, valamint a műemlékek felújításához. Ugyancsak kitüntettek *Vanek Imre* keramikust, aki szintén a város szülötte.

MACSKÁSSY IZOLDA – grafikus

Macskássy Izolda grafikusművész alkotásaiból nyílt tárlat tegnap kora este Zalaegerszegen, a Megyei Művelődési és Ifjúsági Központban. A rendhagyó megnyitón dr. Papp Lajos szívsebész professzor és Kovács Lajos Bánk ferences atya szólt az egybegyűltekhez. A művésznő személyes jelenlétével is megtisztelte az eseményt. Szavaiból kitűnt, e zalaegerszegi tárlat ajánlatával ő kereste meg dr. Papp Lajost, a bevétel jelentős részével ugyanis a neves profeszszor törekvéseit, a zalai szívsebészet ügyét kívánja támogatni. (Melles Ferenc felvétele)

A HÓNAP ZALAI SPORTBRAVÚRJA

December: szépen csillog a két ezüstérem is

Révész Kata természetesen az úszómárkák közül választott ajándékot.
(Pezzetta Umberto felvétele)

Viszonylag könnyű dolgunk volt, amikor lapunk és a Team 2000 sportboltok tulajdonosainak közös kezdeményezésének, a hónap zalai sportbravúrjáért járó díj decemberi győztesét kellett megválasztanunk. Egyértelmű volt ugyanis, hogy a zalai sportolók közül

hogy Révész kijusson a hét végén záruló Perth-i világbajnokságra...

— Kissé fáj a szívem emiatt, de világ nem áll meg — mondta Révész Kata. — Szerettem volna kijutni a vb-re, legközelebb talán majd sikerül. Fő célom ugyanis az, hogy a következő vi-

Sportfóru

Horn Gyula: igenis

A tavaly áprilisi tanácskozás-hoz hasonlóan pénteken újabb sportfórumot tartottak a Parlamentben. Ez az összejövetel jelentette a decemberben nyilvánosságra hozott sporttal kapcsolatos kormányanyag társadalmi vitájának lezárását.

A rendezvény fontosságát jelzi, hogy *Horn Gyula* miniszterelnök személyesen köszöntötte az egybegyűlteket. A kormányfő mindenekelőtt azt szögezte le, hogy igenis szükség volt a kormányzati beavatkozásra, mert a labdarúgás százezreket foglalkoztató közügy.

— Átfogó, gyors reformokra van szükség, s ehhez nem nélkülözhető a kormány, az Országgyűlés támogatása sem, ugyanis módosítani kell a sporttörvényt, és rendezni a sportszervezetek által felhalmozott több milliárd forintos adósságállományt — említette Horn Gyula, aki arra is kitért, hogy a novemberben létrehozott munkabizottság előterjesztéseivel január 22-i és 29-i

Macskássy Izolda

Kiállítás

Macskássy Izolda festőművész kiállítását 17 órakor Orosz Lőrinc római katolikus főtisztelendő plébános nyitja meg **Debrecenben**, a Piac utca 31. szám alatti Medgyessy Teremben; a tárlat két héten át látogatható.

Hajdú-Bihari Napló
'97. dec. 2.

MA[illegible]ÁSSY IZOLDA (v. HORVÁTH GYÖRGY)

A népművészet új szentélye

Fafaragó Galéria: három tárlat egy térben Dunaföldváron

Mea culpa.

Az elmúlt hónapokban másfélszer fanyalogtam a Dunaföldváron kiállított anyagokkal kapcsolatban — *Macskássy Izolda* tárlatát filantróp meggondolásból nem részleteztem —, rossz tendenciát sejdítettem, hibás választást gyanítottam. Pedig világos, mint a nap: Földvár már akkor a Fafaragó Galéria avatására készült — igaz, mélyről, de nagyon magasra repült a színvonal kék madara.

Egyszerre három kiállítás kapott helyet a szombaton avatott új kiállítóteremben — a vár melletti, kőtárból átalakított gyönyörű építmény *Nándori Klára* Ybl-díjas építész munkáját dicséri. Kezdjük a földvári szempontból legkevésbé fontossal. Népművészeti körkép címmel az országos népművészeti pályázatok anyagából válogattak míves munkákat — ám szerény sejtésem szerint elsősorban dekorációs célzattal. Ez nem feltétlenül volna baj —*Papp Mihályné* fehérvári mester székely szőnyegei, *Horváth György* vas- és *Török Katalin* kerámiamunkái, vagy például *Szabó Éva* írottasai vitathatatlanul mesterművek, és *Schneider Pálné* festett gyermekbútorait is biztos szívesen elnézegetik a festettbútor-kedvelők —, ám hozzá kell tenni, hogy némiképp kilógott a sorból, s nem feltétlenül égkékre színezte a tárlat egészét a gyűjtemény.

Inkább a másik két válogatás okán érdemel elimerést a rendező *dr. S. Kovács Ilona* etnográfus. A fa művészei címet viselő összeállítás — nem utolsó szempont, hogy a bemutatót országos pályázat előzte meg: ilyenre is kevés település vállalkozik manapság — pontosan azt adja, amit ígér: a természetes anyagokkal (a fa mellett csonttal, szaruval, sőt lószőrrel is!) mesterfokon bánó alkotók munkáit. A látogatók megtapasztalhatják, a „fafaragó" kifejezés mi mindent takar. Kiállítottak bájos-naiv enteriőröket (*Nagy András*), a népművészet jelkép- és jelentésrendszerét csak viszonylagos pontossággal idéző (ámde gyönyörű) alkotásokat — *Schmidt Sándor* műveit kötelező megemlíteni e körben: a vásárosnaményi népi iparművész Kodály-emléktáblája a maga nemében remekmű, „Tündérkert"-je is csodaszép, „Nászné p"-e a székely kopjafák „nyelvéből" indít, ám pontatlan, csak szimmetriája és finom kidolgozottsága miatt lenyűgöző —, bibliai és történelmi, mitológiai tablókat (*Lavotka Géza*; *Szutyor Győző*), szépséges bútorokat (*Sasvári János* palóc étkezője; *Horváth Béla* fémveretes, berakásos kollekciója). Külön említést érdemelnek *Szondy Sándor* hangszerei, *Harmat Attila* csont-fa kombinációval készült „apróságai", *Csehely István* és *Cs. Kiss Ernő* „sárgított-étetett" munkái.

És még nincs vége: Életmű I. címmel a dunaföldvári mester, *Csepeli István* alkotásaival ismerkedhetünk a népművészet új szentélyében. Csepeli nem ismer műfaji határokat, sem technikai akadályt, otthon van a pásztorművészet rejtelmeiben, és kisujjból hozza a spanyolozás titkait, nemegyszer tökéletesen kiaknázza a „képes beszéd" lehetőségeit (a szarvasos életfánál egy motívum — a nap! — miatt „döccen" az egész, de a „Cantata profana" maga az átváltozás lényege, az „Ősi dal", az „Emese álma" és a „Corpus Hungaricus" is hibátlan). Ez *a* színvonal, ezt kell tartani. Nem lesz könnyű, de megéri. **-nyulasi-**

Fotó: Vohlmann György

Bronzzal is le

Kovács Ágnes és Feri Attila bravúros

Kedden ismét bronznapot zártak a magyar sportolók. Ezek a harmadik helyek azonban maradéktalan örömet szereztek. *Feri Attila* ugyanis a súlyemelők 70 kg-os súlycsoportjában, a 15 esztendős *Kovács Ágnes* pedig a 200 m-es mellúszásban úgy végzett a harmadik helyen, hogy az országos csúcsot megjavítva eddigi legjobb teljesítményét érte el.

Barcelonai ezüstérmes együttesünk, a férfi párbajtőrcsapat nem tudta megismételni négy évvel korábbi eredményét, hatodik helyezettként csupán egyetlen pontot szerzett.

Női tornászaink a szabadonválasztott gyakorlatok után a 9. helyen zárták a csapatversenyt.

Ökölvívóink továbbra is remekelnek. Kedden *Mizsei György* győzött fölényesen egy ausztrál versenyző ellen. Jól kezdett a *Bátorfi-Tóth* női asztalitenisz párosunk, s sikerrel vette az első akadályt a női tenisz egyesben a „beugró" *Csurgó Virág* is. Labdarúgóink viszont ismét kikaptak, igaz a nagy favorit Brazíliától.

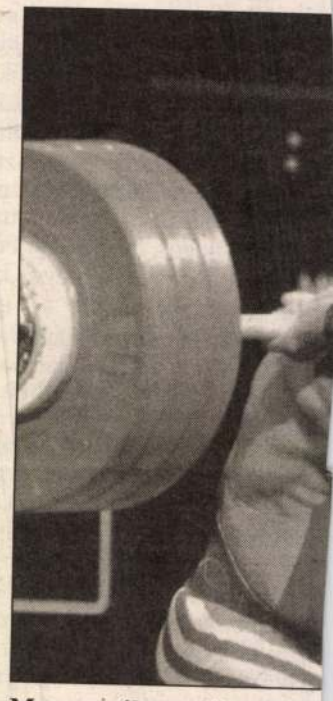

Magyar súlyemelő esélyek l tásban új országos rekordo esztendős Kovács Ágnes a

Jöhet a világbajnokverő

Kedd este *Mizsei György* személyében újabb magyar ökölvívó vette sikerrel az első fordulót: 10-2-re verte az ausztrál *Richard Rowles-t*. Barcelonai bronzérmesünk végig irányított, szinte szóhoz sem engedte jutni ellenfelét, akire a mérkőzés során két alkalommal is rá kellett számolni.

A következő fordulóban igen nehéz ellenfél vár Mizseire. Ugyanis a *Markus Beyer* (német)—*Vastag Ferenc* (román) találkozó győztesével öklözhet a továbbjutásért. Ez pedig, mint utólag kiderült, óriási meglepetésre Beyer lett. A német versenyző ugyanis 17-12-re legyőzte a súlycsoport világ- és Európa-bajnokát, Vastagot.

Pironkodni most sem kellett

Második csoportmérkőzésén is vereséget szenvedett a magyar olimpiai labdarúgó-válogatott. Nigéria után a braziloktól is úgy kapott ki *Dunai Antal* legénysége, hogy nem kényszerült alárendelt szerepre.

Brazília—Magyarország 3-1 (1-0)

Magyarország: Sáfár — Dra-

szerzett előnyt a dél-amerikai együttes, Ronaldinho révén, 1-0. Fordulás után a magyar csapat uralta a pályát. A 49. percben Dombi hagyott ki nagy helyzetet, majd a 58. percben — védelmi rövidzárlatot kihasználva — Madar ügyes fejesével egyenlített együttesünk, 1-1. Nem sokáig örülhettünk azonban, mert a 63. percben Juninho betalált Sá-

Értük szoríthatunk

Az olimpia július 25-ei versenynapján a következő magyar sportolók szerepelnek:

ASZTALITENISZ, női egyes: *Bátorfi Csilla, Tóth Krisztina.* **Férfi egyes:** *Németh Károly.* **Női páros:** *Bátorfi-Tóth.*

CSELGÁNCS, férfi 65 kg: *Csák József.*

EVEZÉS, a C-döntőbe kerülésért, kétpár: *Dani Zsolt, Mitring Gábor,* **egypár:** *Szögi László.*

LABDARÚGÁS, csoportmérkőzés: *Magyarország—Japán.*

LOVASSPORT, lovastusa (military) egyéni, akadályverseny: *Anita Nemtin.*

ÖKÖLVÍVÁS, 2. forduló, 54 kg: *Kovács István.*

SPORTLÖVÉSZET, férfi kisöbü sportpuska, fekvő: *Vári Zsolt.* **Férfi futócél:** *Burkus Tamás, Sike József.* **Férfi gyorstüzelő pisztoly:** *Pálinkás Lajos.*

TENISZ, női egyes, 2. forduló: *Csurgó Virág.* **Női páros, 1. forduló:** *Temesvári Andrea, Csurgó Virág.* **Férfi páros, első ford.:** *Köves Gábor, Markovits László.*

TORNA, női egyéni összetett döntő: *Krausz Nikolett, Nyeste Adrienn, Varga Adrienn.*

ÚSZÁS, férfiak 50 m gyors: *Kerékjártó Tamás.* **200 m vegyes:** *Czene Attila, Zubor Attila.* **Nők 200 m hát:** *Egerszegi Krisztina.* **800 m gyors:** *Kovács Rita* **(a szerdai előfutam eredményétől függően).**

Lapunkban már beszámoltunk a dunaföldvári Fafaragó Galéria szombati avatásáról: a város új kiállítóterme egyszerre három tárlattal debütált, köztük egy helyi fafaragó, Csepeli István élet-mű-kiállításával (5. oldal)

Vohlmann György felvétele

je kijelentette, hogy a már korábban felszínre hozott roncsokon elvégzett vegyi elemzések mindeddig eredménytelenek voltak, és nem mutattak ki olyan anyagokat, amelyek megfellebbezhetetlenül pokolgép robbanására utalnának. A pilótafülke üzenetváltásait és repülési adatokat rögzítő fekete dobozoknak azonban továbbra sincs nyomuk, márpedig a készülékekben tárolt információk perdöntőknek bizonyulhatnak.

A szakértőknek jelenleg nincs semmiféle kézzelfogható bizonyítékuk arra nézve, hogy mi okozhatta a kétszázharminc ember halálát követelő katasztrófát. A vizsgálatokkal megbízott szervek képviselői nem hajlandók nyilatkozni. A csalódottsággal és elkeseredettséggel vegyes tanácstalanságra jellemző, hogy a nevének elhallgatását kérő fehér házi illetékes nyilatkozata előtt röviddel Leon Panetta stábfőnök még azt bizonygatta az újságíróknak: a vegyi elemzések pozitívak voltak, és kimutatták robbanóanyagból származó szemcsék jelenlétét a roncsokon.

világszerte (meg az agyonüsztelt USA-t is beleértve) elindul egy balhé a magyar újszülöttek adoptálása körül és abban konkrétan megnevezik Czeizel Endre genetikust is, mint „húskereskedőt", akkor figyelni kell a részletekre. No, meg az időbeosztásra is. Azt senki sem tudja, hogy a magyar rendőrség pillanatnyilag milyen politikai érdekeknek akar megfelelni, de az látszik, hogy szakmai csődjeit szeretné lefedni és keresi a koncokat. Valószínűsíthető, hogy a hasonlóan sikerérdekelt ügyészség sem különb, amikor elrendelte Czeizel Endre neves genetikus orvosnál a házkutatást. Az sem mindegy, hogy ezt mikor tették az amerikai gyermekadoptációs ügyben. Ugyanis már vagy négy hete Czeizel doktor nyíltan bevallotta, hogy intézetének és munkatársainak igenis van köze a születendő magyar bébik USA-ba történő szállításához. Négy hét után a rendőrség lecsapott!

Hurrá!

Egyébiránt egy intelligens ember ennyi idő alatt talán még arra is képes, hogy — amennyiben annyit jelent, hogy egy halom dokumentumot lefo[illegible]tak, ámde azt nem, hogy azok [illegible] érdekében használhatóak is... Az ügy tényleg arra jó, hogy egy neves embert meghurcoljanak (ez is ismert a magyar félmúltból). Nem kell ítéletet mondanunk, hogy Czeizel doktor közreműködése a magyar anyáktól származó gyermekek amerikai örökbefogadását illetően teljességgel jogszerű volt vagy sem. Ez a magyar bíróságok dolga, hiszen végtére is magyar állampolgárok sorsáról kell jogszerű keretek között dönteni. Ámde...

Tessenek elmenni a magyar árvaházakba (e sorok írója volt tanár ilyen helyen), és akkor gondolkodjanak el azokon a sorsokon, amelyek ott körvonalazódnak, remény nélkül, perspektíva nélkül... itt ebben a házában, a saját honfitársaink, népünk gyermekeivel.

Lehet, hogy Czeizel vétett a törvényeink formái ellen, de megkérdezhető, mit vétenek azok, akik éppenséggel mérlegelés nélkül tartották be a formát? (Vagy éppen jól megfontoltan?!)

- Dömölki -

MONDIAL '98 MONDIAL '98 MONDIAL '98 MONDIAL '98 MONDIAL '98 MONDIAL '98 MONDIAL '98

Nigéria is a legjobb tizenhatban

Szárnyaltak a Szuper Sasok

NIGÉRIA–BULGÁRIA: 1-0 (1-0)

Párizs, Parc des Princes-stadion, 45 000 néző, vezette: Mario Sanchez Yanten (chilei). Gólszerző: Ikpeba (27.)

NIGÉRIA: Rufai – Adepoju, Okechukwu, West, Babayaro – Finidi (Babangida 85.), Oliseh, Okocha, Lawal – Ikpeba (Yekini 75.), Amokachi (Kanu 68.)

BULGÁRIA: Zdravkov – Kisisev, Gincsev, T. Ivanov, Jankov (Bacsev 85.), I. Petkov – Iliev (Penev 69.), Hrisztov (Borimirov 46.), Balakov – Sztoicskov, Kosztadinov

Hriszto Bonev, a bolgárok szövetségi kapitánya alaposan megkeverte a kártyákat, mivel három helyen is változtatott a paraguayiak elleni kezdőcsapaton: bekerült *Hrisztov, Gincsev* és *Kosztadinov* is. A másik oldalon *Oparaku* helyén *Amokachi* kezdett, vagyis a nigériaiak felállása támadó szellemű játékot ígért.

Láthatóan harcosabban jöttek ki a bolgárok a második félidőre, és nagy vehemenciával támadni kezdtek. A nigériaiak továbbra is vérlázító cseleket mutattak be – ebben főleg *Okocha* járt az élen –, de már kevésbé koncentráltak. Sztoicskov

gár védelem ugyanis nagyon fellazult. Tíz perccel a vége előtt *Finidi* pörgetett közelről a kapusba, majd három perccel ezután egy kavarodás után *Lawal* az üres kaput célozhatta meg, de a visszafutó hátvédbe lőtt. Majdnem ráfizettek a kihagyott helyzetekre a nigériaiak, *Kosztadinov* ugyanis egy jó lefordulás után hét méterről a keresztlécet találta telibe. A szokásos igen látványos, de szertelen játékukat hozva végül is begyűjtötték a három pontot a Szuper Sasok, és ezzel bebiztosították a helyüket a legjobb tizenhat között. H. Z.

Idegesek a házigazdák

Így látta Kovács Kálmán

„Minden meccset szeretnék megnézni, de bevallom, az első hét után besokalltam. A délutáni találkozókat mostanában kihagyom, az estieket viszont nem. Kicsit fáraszt ez az életmód, mert hiába aludnék tovább, a gyerekek már reggel fél hétkor jönnek. Ők nem vesznek tudomást a vb-ről...” – avatott be Kovács Kálmán, a Kispest-Honvéd klubtitkára a család új szokásaiba. Majd arra kértük az Auxerre és a Valenciénnes egykori légiósát, tegye ugyanezt a francia futball rejtelmeivel kapcsolatban.

A délutáni meccsről csak annyit, hogy a dél-afrikaiak azt hozták, amit elvárhatunk tőlük, a dánok viszont szokatlanul tompán játszottak – elemzett. – Taktikájuk túlságosan *Michael* és *Brian Laudrupra* épül, akik ezúttal nem adtak ihletet a csapatnak. Ez a győzelemhez kevés, mert a többiek csak melóznak kilencven percen át

most is, hiszen a hazai pálya előnyei mellett is minden adott számukra a jó szerepléshez. Az viszont komoly gondot okozhat a franciáknak, hogy a viszonylag könnyű csoportmeccseken nem tudnak rendesen felkészülni a „ki-ki” találkozókra. És az is problémák forrása lehet, hogy Aimé Jacquet szövetségi kapitány a vb után távozik, így szin-

Hát ez az... Drukkolok nekik, de az afrikaiak kiszámíthatatlanok, a spanyolok ellen pedig tétmeccsen nem szokott menni a játék Zidane-éknak.

Ön szerint miért nem kap lehetőséget a Real Madrid sztárja, Christian Karembeu?

Mert a védők annyira jók, hogy kihagyhatatlanok, a középpályán pedig Deschamps helyén játszhatna, de ő is mozdíthatatlan. Talán Karembeu lesz a titkos fegyver...

Azt kapta eddig a vb-től, amit várt?

Igen, mert beigazolódott az a szakvélemény, miszerint tovább tart a világ futballjának kiegyenlítődése. A csapatok fizi-

BIOKLINIKA

Természetgyógyászat orvosi diagnosztika mellett

Ha beteg és
- gyógyszer nélkül akar meggyógyulni
- olyan panasza van, amivel nem tud hova fordulni

ha
- fáradékony, nem tud aludni
- ideges, szorongásos
- gyermeke ágyba vizel, sokat szenved allergiától, légúti betegségektől
- egészséges és szeretné megőrizni állapotát

Forduljon hozzánk bizalommal!

Szolgáltatásaink:
relaxálás, íriszdiagnosztika, elektroakopresszúra, akupunktúra, talpmasszázs, nemeskő-gyógyászat, komplex életvezetés, étkezési és gyógytea-útmutatás

IV. István út 17–19. Ifjúsági Ház
Tel.: 06-30-923-314

Macskássy Izolda
grafikusművész
selyem kollázs
állandó kiállítása
Macskássy Izolda Galéria
Budapest V.,
Kecskeméti u. 8.

SILK COLLAGE
COLLAGE EN SOIE
SEIDEN – BILD
Budapest V.,
Kecskeméti u. 8.
KAPUTELEFON
hátul az udvarban

Az első taktikai értekezlet...

Először találkozott a Magyar Labdarúgó Szövetség vezérkara –Kovács Attila elnök vezetésével – a nyáron beinduló professzionális nemzeti bajnokságban részt vevő csapatokat működtető gazdasági társaságok vezetőivel. A tegnapi tanácskozáson a június 25-én véglegesítendő, vagyonértékű jogok hasznosításáról szóló szabályzat sarkalatos pontjait egyeztették.

Döntés született arról is, hogy június 30-ig kell leadni a már minden részleteiben teljesített nevezéseket. Ha a 18 megnevezett csapatból valamelyik nem teljesíti az előírásokat vagy nem adja be nevezését, akkor a korábban elutasított három együttes, a Tiszakécske, a Békéscsaba, vagy a Tatabánya juthat indulási joghoz.

Összhang alakult ki a vagyonértékű jogok hasznosításából származó bevételek elosztásáról is. A társaságok képviselői elfogadták, hogy a televíziós közv[illegible]

ta: a stadionokban felállított reklámtáblákból csupán egy részt, mintegy 20 m-es sávot kíván értékesíteni, míg a játékosok mezén csupán a szövetség címerének szükséges helyet igényelnék.

Az érdekelt proficsapatok elkészítették a rájuk eső 65 százalékos részesedés szétosztásának tervezetét is. Az összeg 60 százalékát egyenlő arányban osztanák szét a 18 csapat között, míg a fennmaradó 40 százalékból a bajnokság 15 csapata részesülne, a búcsúzó három csapatnak nem [illegible]

csolatban, a tervek szerint péntektől hétfő estig választhatnának az érdekelt televíziós társaságok a mérkőzések közül. Annyit kikötöttek, hogy szombatonként a hivatalos kezdési időpontok előtt, majd utána egy vagy fél órával nem lehetne élőben közvetíteni bajnoki mérkőzést. Ez a forma lenne érvényes vasárnapra is, amivel szeretnék kikerülni az amatőrbajnokság mérkőzéseinek időpontját. A városi kábeltelevíziókkal egyénileg is megállapodást köthetnek a csapatok. A tervek szerint az élő közvetítések mellett vasárnaponként gólösszefoglaló (45 perces) lenne, míg egy adott témával foglalkozó (30 perc), valamint népszerűsítő showműsorra (60 perc) is sor kerülne.

MACSKÁSSY IZOLDA festő

Heves i nap. 1997. június 3.

Macskássy-művek a Senator-házban

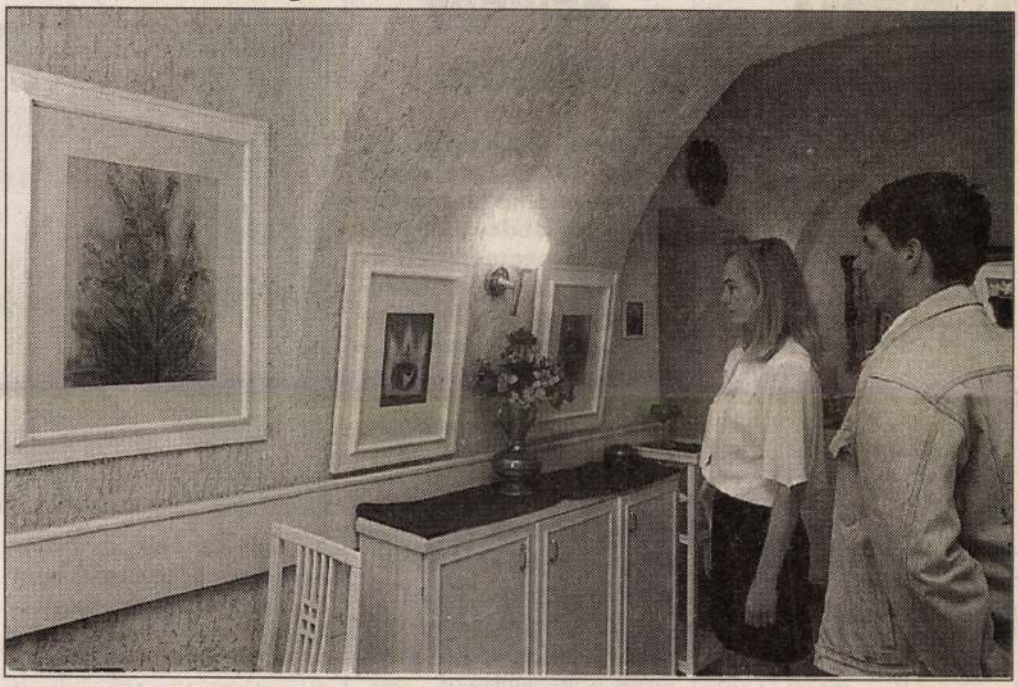

Június végéig láthatók az egri Senator-házban Macskássy Izolda Munkácsy-díjas festőművész képei. A tárlatot vasárnap Horváth Gyula Jászai-díjas érdemes művész nyitotta meg. FOTÓ: GÁL GÁBOR

ABDARÚGÓK

áfázni

kedden és szerdán két-két edzéssel készül, szerdán felkészülési mérkőzésen lép pályára Kunszentmártonban, ahol a város alapításának 75. évfordulóját ünneplik. Onnan a dunavarsányi edzőtáborba utazik a csapat. Csütörtökön és pénteken szintén két-két edzés jön soron, majd szombaton következik a norvégok elleni EB-selejtező.

A keret: Király Gábor (Milinte Árpád), Posza Zsolt – kapusok. Juhász Tamás, Virág Béla, Kriston Attila, Vámosi Csaba, Schultz Levente, Éger László, Vayer Gábor, Dvéri Zsolt, Dárdai Pál, Boda József, Bükszegi Zoltán, Pest Roland, Sira István, Győri János, Jakab Árpád – mezőnyjátékosok.

*

Laczkó Mihály, a MLSZ elnöke szerződést írt alá a Gillette International céggel, amelynek

BRONZPÓLÓSOK

Kemény feladat

Az athéni Világkupa volt a Kemény Dénes szövetségi kapitány által irányított férfi vízilabda-válogatott első igazi megmérettetése. Jól sikerült a bemutatkozás, hiszen a jelentősen megfiatalított csapat – amely egyébként címvédőként utazott az eseményre – bronzérmet szerzett Görögország fővárosában.

– Összességében mennyire elégedett együttese teljesítményével? – kérdeztük *Kemény Dénestől.*

– A helyezés reális, erre volt jó a csapat, de jobb eredmény is összejöhetett volna. Abban, hogy nem sikerült előrébb végeznünk, szerepet ját-

A szponzor

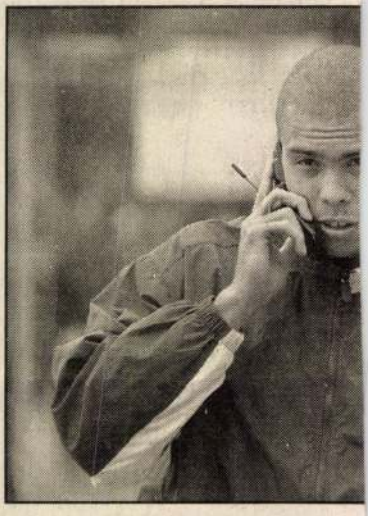

Az amerikai Nike sportszergyártó cég bejelentette: mindent megtesz azért, hogy a spanyol FC Barcelona labdarúgóklubnál maradjon a csapat gólerős támadója, a brazil *Ronaldo.*

A fiatal dél-amerikai csa-

MACSKÁSSY Halda

Macskássy Halda: Én és a történelem.
Önéletrajz. Bp. Szt. Gellért K., 1997. 158 p.
Ill.

stílű.

Szent Simeon

vel /Johannes

ztus alakkal.

sz. Madarak

ászon ezüst

MACSKÁSSY IZOLDA

ÉSZAK-MAGYARORSZÁG 1994. X. 4

Macskássy Izolda alkotásaiból nyílt kiállítás Sarkadon. A békés-bihari kisváros múzeumának nagytermében a művész félszáz selyemképe és selyemkollázsa látható. A sarkadi múzeum új tárlata október végéig lesz nyitva.

MACSKÁSSY IZOLDA BÉKÉS MEGYEI NAP 1996. X. 26

Macskássy-kiállítás Újkígyóson

Az Újkígyósi Petőfi Sándor Művelődési Házban a nagyközség október 23-ai ünnepi programja során nyílt meg *Macskássy Izolda* festőművész grafikus kiállítása, amelyen a művésznő személyesen is részt vett.

Az október 31-éig megtekinthető tárlatot *Szigeti Antal* plébános, Újkígyós díszpolgára nyitotta meg, aki első benyomásként arról szólt, hogy a szép művek jó és tiszta lelkű, a hivatását magas szinten művelő alkotóról árulkodnak... – Macskássy Izolda nem válik néma cinkosává ennek az embertelen, kegyetlen, istentelen mának, mert művein keresztül láttatja velünk Isten szép világát, szellemi és lelki magaslatokba vezet – mondta a katolikus lelkész. Az alkotó meghatottan köszönte meg a szép szavakat, majd önmagáról vallva ezt tartotta legfontosabbnak elmondani: „Gyakorló római katolikus, székely, magyar asszony vagyok, és ha ezek közül bármelyik mivoltomban megbántanak, akkor dühöngő fúriává változom..." A temperamentumos művésznő nem csak szavakkal mondott köszönetet a kiállításának megvalósításában részt vevőknek, hanem minden közreműködőnek ott helyben egy-egy képet ajándékozott.

V. K.

A kép címe: Testvéri szeretet... NYÁRI ATTILA FELVÉTELE

ert Curl és Richard Smalley, ak

Fizikai Nobel-díjasok: D. M. Lee, D. D. Osheroff és R. C. Richardson, amerikai kutatók

Közg a bri ben

Nobel-díj '96

grendeletében az orvostudo-, a kitüntetés november 27-yelvű végren-

Eszerint „A m gondnokai tetnek, alapot évente díjak azok között, án az emberi-gálatot tették. gyenlő részre k szerint íté-ak, aki a leg-te vagy talál-ika területén, fontosabb kétökéletesítést ak, aki a leg-fontosabb felfedezést tette a fiziológia vagy az orvostudomány körében, egy rész annak, aki az irodalomban a legkiválóbb idealista irányzatú művet alkotta, s végül egy rész annak, aki a legtöbbet vagy legjobbat tette a népek testvérisége, az állandó hadseregek lefegyverzése vagy csökkentése és a békekongresszusok rendezése vagy előmozdítása érdekében."

1969 óta az eredeti Nobel-díjjal erkölcsileg és anyagilag egyenértékű, de a svéd állam által alapított „Alfred Nobel-emlékdíjat" osztanak a közgazdaságtudomány legjelesebbjeinek. A fizikai és kémiai díjat a Svéd Tudományos Akadémia, az orvosi díjat a Stockholmi Károly Egyetem, az irodalmi díjat a Stockholmi Akadémia, a békéért harcolók díját a Storting, a norvég parlament képviselőiből alakult öttagú bizottság ítéli oda.

A kialakult gyakorlat szerint a díjak megoszthatók, de legfeljebb három személy között, és nemzetközi szervezetek is megkaphatják. Elvileg csak élő személyeket tüntetnek ki, de kétszer kivételt tettek (Erik Karlfeldt svéd költő és Dag Hammarskjöld volt ENSZ-főtitkár esetében).

A fenti intézmények minden ősszel levélben kérnek javaslatot a világ vezető tudósaitól; a javaslatoknak február 1-jéig kell befutniuk, az értékelést szeptemberig végzik el, a döntést októberben hozz halá oszt okle ket köt és a össz véte N évsz vehe méb beru sítot jes a a va idén koro jutal

Kiállítás a hajléktalanszállón

Hajléktalanok intézik ügyes-bajos dolgaikat a főváros legnagyobb átmeneti szállójának portáján, a XIII. kerületi Dózsa György úton. A folyosón csupán néhány fénymásolt papírlap jelzi: az épület klubjának alkalmi kiállítótermében, *Macskássy Izolda*, különleges technikával készült, selyemre festett képei közül ötvenkettőt láthatnak az ideérkezők.

Az intézmény életében is különleges esemény ez a kiállítás. Csak ritkán fordul elő, hogy neves képzőművész első szóra elfogadja a szálló meghívását. A hajléktalanok közvetlen közelében még sohasem volt ehhez hasonló képzőművészeti rendezvény. Ez az első, de terveik szerint nem az utolsó kulturális kísérlete az itt dolgozó közművelődési csapatnak – meséli *Dávid György*, a Budapesti Módszertani Szociális Központ és Intézményei szállásvezetője. Dávid György szerint a kiállítás azért is fontos az itt élőknek, mert a közgondolkodással ellentétben, a hajléktalanok közül sokan fogékonyak a művészetek, az élet szépségei iránt, szívesen rajzolnak, festenek, verseket írnak, mások még fotóznak is.

Az itt élő fedél nélküliek kulturális szintje és igénye ugyancsak változó, de a kiállítást sokan nagy örömmel és érdeklődéssel fogadják, látogatják, míg mások közönnyel nézik a többiek lelkesedés érdeklődését. Egy-egy ilyen esemény üdítő színfoltja az itt lakók egyhangú életének – állítja a szállásvezető. A művészetpártolók csapata óriási lelkesedéssel dolgozott a kiállítás előkészítésén, aktívan részt vettek a képek szállításában, rendezgetésében.

Az intézmény az élmény mellett is profitál a kiállításból, mert a művésznő az eladott képek árának felét felajánlotta a szálló javára. A megnyitót követő napokban már több mint tíz képet értékesítettek. A kiállítás képei december 20-ig láthatók, illetve megvásárolhatók a XIII. kerület Dózsa György út 152. szám alatt.

V. R. I.

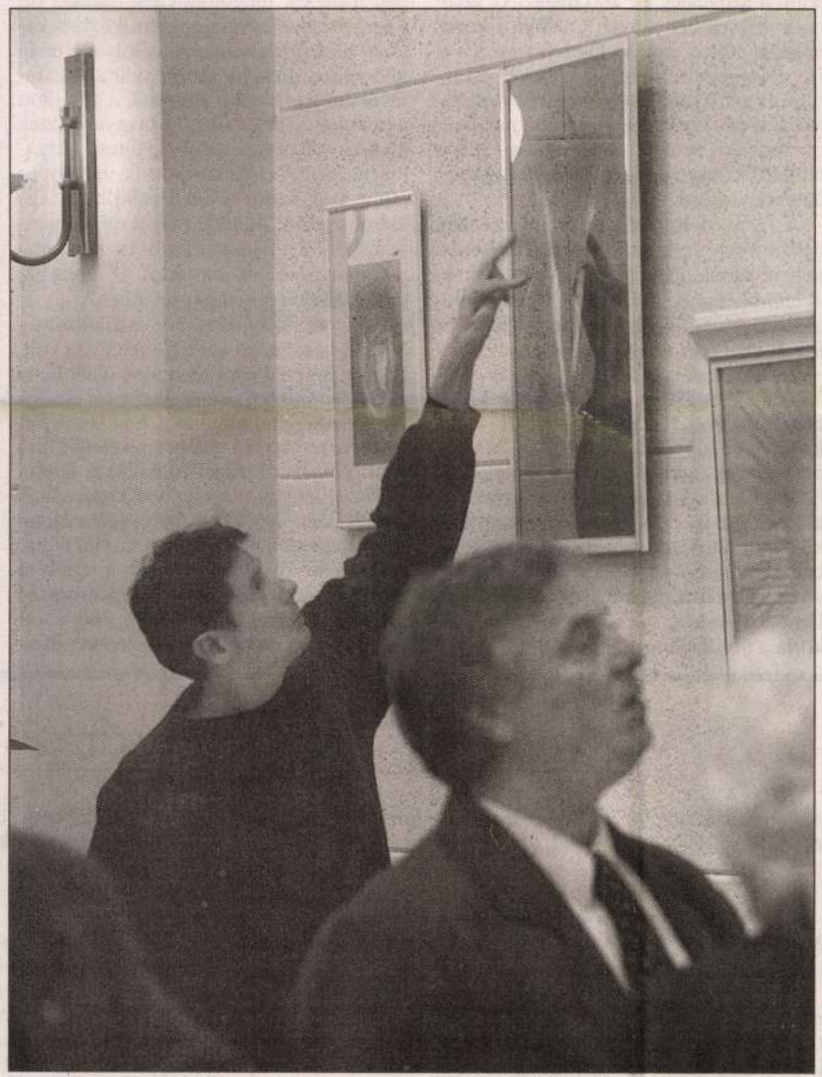

Macskássy Izolda ötvenkét selyemre festett képét állították ki a Dózsa György úti hajléktalanszállón

FOTÓ: DOMANICZKY TIVADAR

Erzsébetváros: ingyeninternet

Lakbéremelés a támogatási rendszer átalakítása után

Ingyenessé válhat Erzsébetvárosban az internetezés, ha megvalósul a polgármester terve, a walesi mintára kiépítendő mikrohullámú internet. A VII. kerületben két-három adótoronyra lesz szükség, és valamennyi épület vevőberendezéssel ellátására. A beruházás 80-90 millió forint, az üzemeltetés évente 40-50 millió – hangzott el az új polgármester, Hunvald György tegnapi, bemutatkozó sajtóbeszélgetésén.

Az ingyenes netezés alapfeltétele annak, hogy Erzsébetváros jövőre e-kerületté váljon, vagyis a polgármesteri hivatallal bárki elektronikusan intézhesse el ügyeit. Ha a mikrohullámú internet tervét nem sikerül megvalósítani, az önkormányzat a már kiépített optikai kábelhálózaton juttatja el a házakba a csatlakozási lehetőséget. A VII. kerületben kiemelt figyelemmel kezelik az informatikai fejlesztést, az új önkormányzatban önálló informatikai bizottságot is létrehoztak.

A korábban gazdasági alpolgármesterként, a választások óta pedig polgármesterként tevékenykedő *Hunvald György* (MSZP) hagyományteremtőnek szánt kötetlen sajtóbeszélgetésen a bérlakás-építési tervekről is beszélt. Mint mondta: a 33 ezer erzsébetvárosi lakásból 9,5 ezer van az önkormányzat tulajdonában. A bontásra kijelölt házak helyén újakat építenek, méghozzá úgy, hogy azokban a korábbi bérlők lakásvásárlási kedvezményüket – valamint az állami támogatású hiteleket, a szociálpolitikai kedvezményt – felhasználva vásárolhatnak lakást. A jelenlegi szabályok értelmében 10 millió forint piaci értékű lakáshoz a bérlő körülbelül egymillióért juthat hozzá. Ezt a 9 millió forintos kedvezményt a lebontott lakása helyén épülő házban is felhasználhatja: így a kerület bérlakásállománya csökken, épületállománya pedig megfiatalodik. A novemberi testületi ülésen már kijelöltek a Jósika téren egy telket bérlakásépítésre, a jövő héten pedig három újabb beruházásról döntenek. A Dob utca 27.-be ötvenlakásos, a Kazinczy 34.-be 20 lakásos, a Kisdiófa utca 16.-ba pedig nyolcvanlakásos bérházat építenek majd. A kerület által végeztetett valamennyi felmérés évek óta folyamatosan azt mutatja, hogy az erzsébetvárosi bérlők nem akarnak más városrészbe költözni. A bérlakásépítések első ütemében nem engednek a rendszerbe új bérlőt, a lakásra várók helyzetét csak később tudják rendezni.

2003-ban viszont emelik a lakbéreket – legutóbb 3 éve történt jelentős emelés –, de előtte kidolgozzák a lakbértámogatás módszerét. Hunvald rámutatott, hogy mostanra érdekes helyzet alakult ki, mert az önkormányzat rászorultságtól függetlenül támogatja a bérlakásban élők mindegyikét, ezért a lakbér mindenütt kevesebb, mint a közös költség. A leromlott épületállománnyal gazdálkodó kerületnek a bérlakások fenntartása négyzetméterenként havonta 200 forintba kerül, amit csak az új házak építésével lehet csökkenteni.

A polgármester elmondta: jövőre is ingyenes lesz az óvodai étkezés, sőt februártól a bölcsődei is. A tavaly bevezetett térítésmentesség a szülők jövedelmi helyzetétől függetlenül, valamennyi erzsébetvárosi óvodásra vonatkozik.

A VII. kerület szégyenfoltjának minősített Continental szálló kapcsán Hunvald nem tagadta: ha a Dohány utcai ingatlannal 2003 végéig sem kezd semmit tulajdonosa, az önkormányzat fogja kisajátítani az ingatlant, amint arra lehetősége lesz. Az évekig bezárt Royalt azonban már átadták, s luxushotel készül a New York-palotából. A műemlék épület felújítása után néhány éven belül új passzázzsal gazdagodik a környék: az Athenaeum nyomda épületének lebontása után belső sétálóutcát alakítanak ki a Rákóczi útig.

Sándor Tünde

Ítélet a városházi vesztegetési ügyben

MUNKATÁRSUNKTÓL

Véglegesen lezárult a városházi vesztegetési ügy: a Legfelsőbb Bíróság hatályában fenntartotta Miklóssy Bulcsú idén januárban másodfokon született ítéletét, mely ellen a férfi az év elején felülvizsgálati kérelemmel élt. Az ítélet szerint Miklóssy három év felfüggesztett börtönbüntetést kapott.

A Főpolgármesteri Hivatal közbeszerzési és beruházási osztályának korábbi munkatársa 1997-ben 100 ezer forintot fogadott el egy fővárosi középiskola felújítására kiírt pályázat nyertesétől. A korrupciós ügy többi szereplője elfogadta a januári ítéletet.

Mint arról korábban beszámoltunk a Főpolgármesteri Hivatal beruházási és közbeszerzési ügyosztályának négy volt tisztviselője, valamint négy vállalkozó hivatalos személy által elkövetett vesztegetés, illetve hivatali vesztegetés vádjával állt a bíróság elé. Az ügyészség szerint a hivatal megvádolt dolgozói pénzt fogadtak el üzletemberektől, és cserébe támogatták a vállalkozók pályázatát. A bíróság 8 hónaptól 1 év 4 hónapig terjedő, eltérő időtartamra felfüggesztett szabadságvesztésre ítélte a hat vádlottat.

a Havas utca és a Szabadság híd között, valamint a XVI., Timur utcában.

● A VI. kerületben, a Jókai téren tart a hagyományos karácsonyi vásár. Az Andrássy út felől nem lehet behajtani.

● A Fehérvári út és a Bocskai út kereszt- és a Csaba utca között a befelé vezető oldalt leszűkítették.

● A XV. kerületben a Tóth István utcát a Rákos út és az M3-as autópálya fővárosi szakasza között lezárták.

Forrás: Fővinform

budapest@nepszabadsag.hu

Az olvasók vonala

Keressenek bennünket Budapesttel kapcsolatos kérdéseikkel, lakóhelyi problémáikkal. Megpróbálunk segíteni, és beszámolunk arról, hogy mi történt telefonjaik nyomán. Cikkeinkről szóló észrevételeiket is szívesen fogadjuk. Munkatársunk délelőtt tizenegy és délután négy óra között várja hívásaikat.

Telefonszámunk: **436-4653.**
Fax: **388-6038.** Rovatunk e-mail címe: **budapest@nepszabadsag.hu**

Ma *Borgó János* várja hívásaikat.

BUDAPEST LEVEGŐMINŐSÉGE MA

Az Országos Meteorológiai Szolgálat előrejelzése alapján*

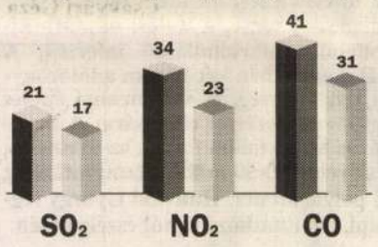

A fővárosban és környékén általában **mérsékelten szennyezett** a levegő. Az elkövetkező napokban az időjárásunk, a gyenge szél általában nem kedvez a légszennyező anyagok elkeveredésének.

A minősítés négy fokozata: **alacsonyan, mérsékelten, közepesen, erősen szennyezett.**

** Előrejelzés a napi átlagokra a levegőminőségi határérték százalékában.*

Egyre többen interneteznek

MUNKATÁRSUNKTÓL

Mennyire vált általánossá az internethasználat, hazánkban hányan szörfölgetnek a világhálón, ki az, aki otthon is ráhajt az információs világsztrádára, és ki az, akinek csak munkahelyén vagy az iskolában nyílik lehetősége ezen a módon kitekinteni a világba? Különböző felmérésekben próbálnak válaszolni a fenti kérdésekre. A Netsurvey Internetkutató Intézet Magyar Online Monitor című kutatása szerint egyre többen lesznek, akik rendszeresen használják az internetet.

Jelenleg 2,2 millió felnőtt használ otthon személyi számítógépet, de közülük csak 560 ezren férnek hozzá az internethez. Számuk azonban hamarosan növekedni fog, mert a felmérések szerint jelenleg 426 ezren tervezik, hogy az elkövetkező egy-két évben előfizetnek a szolgáltatásra. A számítógépek otthoni elterjedésében a legnagyobb különbségek a vagyoni helyzetből adódnak. Sokan, bár igénylik a világhálóhoz való hozzáférést, de valamiért erre még várniuk kell. Jelenleg a lakosság legtehetősebb harminc százalékának jut az összes használatban lévő, otthon használt számítógép 75 százaléka, a legszegényebb egyharmadnak a komputerek egy százaléka sem.

Nagyok a különbségek az iskolai végzettség szempontjából is. A nyolc általánost vagy ennél kevesebbet végzettek mindössze 16 százaléka használ otthonában számítógépet, a diplomásoknak 65 százaléka. Életkor alapján ötven év a határ, vagyis elsősorban az ötven éven aluliak használnak rendszeresen PC-t.

INTERNETHASZNÁLÓI SZOKÁSOK SZÁZALÉKOS MEGOSZLÁSA

Gyakoriság	Internethez hozzáférők	Internethez otthon is hozzáférők
Naponta	32	21
Többször egy héten	20	25
Hetente	25	24
Ritkábban	23	30

Forrás: Netsurvey Internetkutató Intézet

A lakóhely szerint vizsgálódva kiderült, hogy a fővárosi háztartásokban leggyakoribb tartozék a számítógép. Budapest mellett Pest megyében, valamint a Dunántúl északi és középső megyéiben elterjedt a használatuk.

A számítógép használóinak száma, valamint az, hogy hányan tervezik beszerzését, az internetszolgáltatók szempontjából is fontos, a kutatások ugyanis azt mutatják, hogy hetente legalább kétszer azok interneteznek, akiknek otthon is van gépük. A mostani kutatásból az is kiderült, hogy az internethez hozzáférők húsz százaléka naponta kilép a világhálóra, és csaknem ennyien hetenként többször is. Azok szokásait is vizsgálták, akik otthon is képesek kilépni a világhálóra. Huszonhat százalékuk naponta, huszonegy százalékuk pedig hetente többször internetezik.

A felmérés tapasztalatai arra utalnak, hogy a következő két évben a lakosság öt százaléka, 380 ezer ember tervezi személyi számítógép vásárlását. Többségük 18–39 éves aktív dolgozó, és 3–14 éves gyerekük van.

A módszer sem túl bonyolult. Akinek van egy rövidítése, az beküldi, ha lehet, akkor a magyarázattal együtt, de ha nem, azt is segítenek megtalálni. Aki sok érdekes rövidítéssel bővíti az adatbázist, ajándékot is kap. Éppen ezért a top-beküldők listája is elérhető. Látható, hogy néhány embernek szenvedélyévé vált a rövidítés. É. L. például a 2001. november 13-i alapítás óta pontosan 5585 rövidítést küldött be. Kladiva sem tétlenkedett, az ő mérlege 3174. Hozzájuk képest a harmadik helyezett, a 846 rövidítést beküldő Starter afféle kispályás, lelkes amatőrnek tetszhet. É. L. verhetetlen, hiszen az elmúlt tizenhárom hónapban tíznyal azért használnak teljes szavakat, mert ők a kifejezés erejéből élnek, a politikusok meg azért, mert igen nehéz lehet kódolva szószátyárkodni.

A keresés magával ragadó szórakozásnak sem utolsó. Az ember először is rákeres olyan közismert rövidítésekre, mint mondjuk az FTC. Nem is lepődünk meg, mert a gép kiadja: *F*ederal *T*rade *C*ommission, azaz Szövetségi Kereskedelmi Szabályzóbizottság. Aki nem hiszi, megnézheti a szervezet weboldalát is. Sikeres keresés esetén ugyanis minden rövidítésről táblázat jelenik meg a képen, amelyben leírják a jelentést, hogy milyen nyelvből származik, mit jelent

SZÖRFÖLŐ

A sereg a világhál

A magyar hadseregről szóló híradásokban egy ideje arról hallhatunk, milyen kötelezettségeknek kellene megfelelnie a NATO tagjaként, és miért nem tud eleget tenni a szövetség elvárásainak. Az igencsak vegyes benyomást erősítik a képes beszámolók is, amelyekben javításra váró, elöregedett harci járműveket láthatunk és azt, ahogy hat hónapra bevonultatott fiatalok csoportjaiból próbálnak hadra fogható sereget formálni hivatásos elöljáróik, a szerény lehetőségekhez mért hatékonysággal.

A Honvédelmi Minisztérium azonban néhány éve az interneten is képviselteti magát. Honlapján, mely a www.honvedelem.hu címen található, mindig nyomon követhetjük, mivel töltik idejüket az itthon szolgáló vagy külföldre vezényelt magyar katonák. A képernyő jobb oldalán megjelenő tematika szerint a képes beszámolók többsége hazai hadgyakorlatokról és egyéb eseményekről készült, ám egy-egy tudósítás erejéig ellátogathatunk a külföldön állomásozó magyar alakulatokhoz is, de a Sport rovatban tájékoztatást kaphatunk a részben civil, részben honvédségi sporteseményekről, illetve azok eredményeiről, sőt a civil Csollány Szilveszter világbajnoki gyűrűgyakorlata is a listán van.

Az őszi hónapok meglepően mozgalmasan telnek a seregben, ezért a honvédség jelenkori krónikásai egy percig sem tétlenkednek, és láthatóan minden seregbéli történést megörökítenek. Ezeket olvasva megtudhatjuk, hogy miközben katonai párbajtőrcsapatunk a Bolyai Kupán jeleskedett, magyar tábort avattak Szarajevóban, hadrendbe állították a felújított német harcjárműveket, és magyar tisztek mentek tapasztalatokat gyűjteni Afganisztánba. A munkariportok mellett a honvédség keretein belül zajló kulturális eseményekről: fotókiállításokról, koncertekről, könyvbemutatókról és más, hagyományőrző előadásokról is olvashatunk cikkeket a Kultúra rovatban.

Magyarország négy éve csatlakozott a NATO-hoz, ezért elkerülhetetlen volt, hogy a honvédelem hivatalos weboldala ennek is szánjon menüpontot. A civilek körében még mindig sok a homályos folt a szervezetbe való belépés részleteit illetően. Ám ha az ezzel foglalkozó ikonra kattint a látogató, a témával kapcsolatos kérdéseinek egy része megválaszolatlan marad, mivel a honvedelem.hu site legtakarékosabb rovatában csupán a kötelező „a NATO története" és a „Magyarország a szövetségben" címet viselő esszék olvashatók. Ez utóbbi az év elején került az

A NAP LINKJE

A Népszabadság Online mindennap ajánl internetcímeket olvasói figyelmébe.

e-tető
www.iseepet.com

Mostantól a távolból is megetethetjük kedvenc háziállatainkat – ha bírjuk állni a számlát.

Az e-tetőt hirdető site természetesen japán. A kávéfőzőnek látszó szerkezet annyiban különbözik a megszokott kutyatáltól, hogy beépített webkamerával és világhálózati csatlakozással látták el. Bárhol vagyunk, csak rácsatlakozunk az etető hálózatára, belépünk, rákattintunk a kamerára, megnyomjuk az ebet hívó hangfájlt lejátszó gombot, és már lát-

juk is (igaz, csak 1
igencsak nem szaba
szerencsénk van, ne
adagolást kérve már
egyebet.

Tényleg praktikus,
netkapcsolat, a gatyán
rül a leves, mint a hús
nekünk lett kitalálva.
kedvencedet bármiko
gyázat: ha túl sokat l
cánk, ebünk, ékszerte
főzőarcú gazdihoz, m

MACSKÁSSY Izolda

SZATHMÁRI Gabriella: Szívbeli örömöt szerezni : Karácsonyi beszélgetés Macskássy Izolda festőművésszel. = Heti Budapest, II. évf. 49. sz. 1990. dec. 21. 14-15. p. ill.

hung der
gewisse
von Sigis
Es wäre
die Qual
gewähre
des Weic
provozie
eigensch
ten.[31] In
Bildüber
zwischer
So erwie
gentium
Gelegenl
ipsorum,
„Geist",
Eine wei
Eucharis
des durch
Garamsz
stilistisch
geistigen

MACSKÁSSY Izolda

L.D.: Selyemre fetett békesség. =
Magyar Nemzet, LV. évf.143.sz.1992.
június 18. 12.p.

Bp.,Gutenberg Galéria, 1992

ja! To bo začetek brez jezikovnih težav, začetek ki bo razumljiv za vse, in ki stoji na širokih temeljih. Ta začetek bo ključ, ki nam bo odpiral mnoge duri na kulturnem področju: od arheoloških najdišč do varstva okolja, od zgodovine srednjega veka do današnjih esejistov.

Začeti bi morali z glasbo! Zato pa ste nam potrebni Vi, gospa profesorica in gospod profesor!

V naslednji izdaji našega mesečnika za evropsko sodelovanje — PANNONIA — boste našli skico o razvoju glasbe na panonskem področju od začetkov do danes. V prilogi Vam pošiljamo še anketne formularje s rošnjo, da jih razdelite med vaše učence, jih izpolnjene zberete in nam jih posljete nazaj. To je prvi in eden izmed najpomembnejših korakov. Od odgovorov bo namreč odvisno, kako bomo našo akcijo usmerjali v prihodnosti.

MASCKÁSSY Izolda

(lőcsei) [LŐCSEI Gabriella]: Aki szépet mer üzenni.. [interju Macskássy Izoldával] = Magyar Nemzet, LV.évf. 55.sz. 1992. március 5. 10.p.

tási jogszabályok és utmutatói.

ungsindustrienetz. Berlin,

ról. Bp, 1894, Schlesinger

munkák. Bp, 1953, Közlekedési K.

augusztus 19-én 9.30 órától a város több pontján zenés ébresztővel nyitja az I. Szigetvári Nemzetközi Fúvószenekari Találkozót. A négy zenekar 14.45 előtti szabadtéri színpadhoz, ahol (rossz idő esetén a Vigadó nagytermébe) az ünnepélyes megnyitót követően hangversenyt adnak.

MACSKÁSSY Izolda gr. Napló 1996 aug 15.

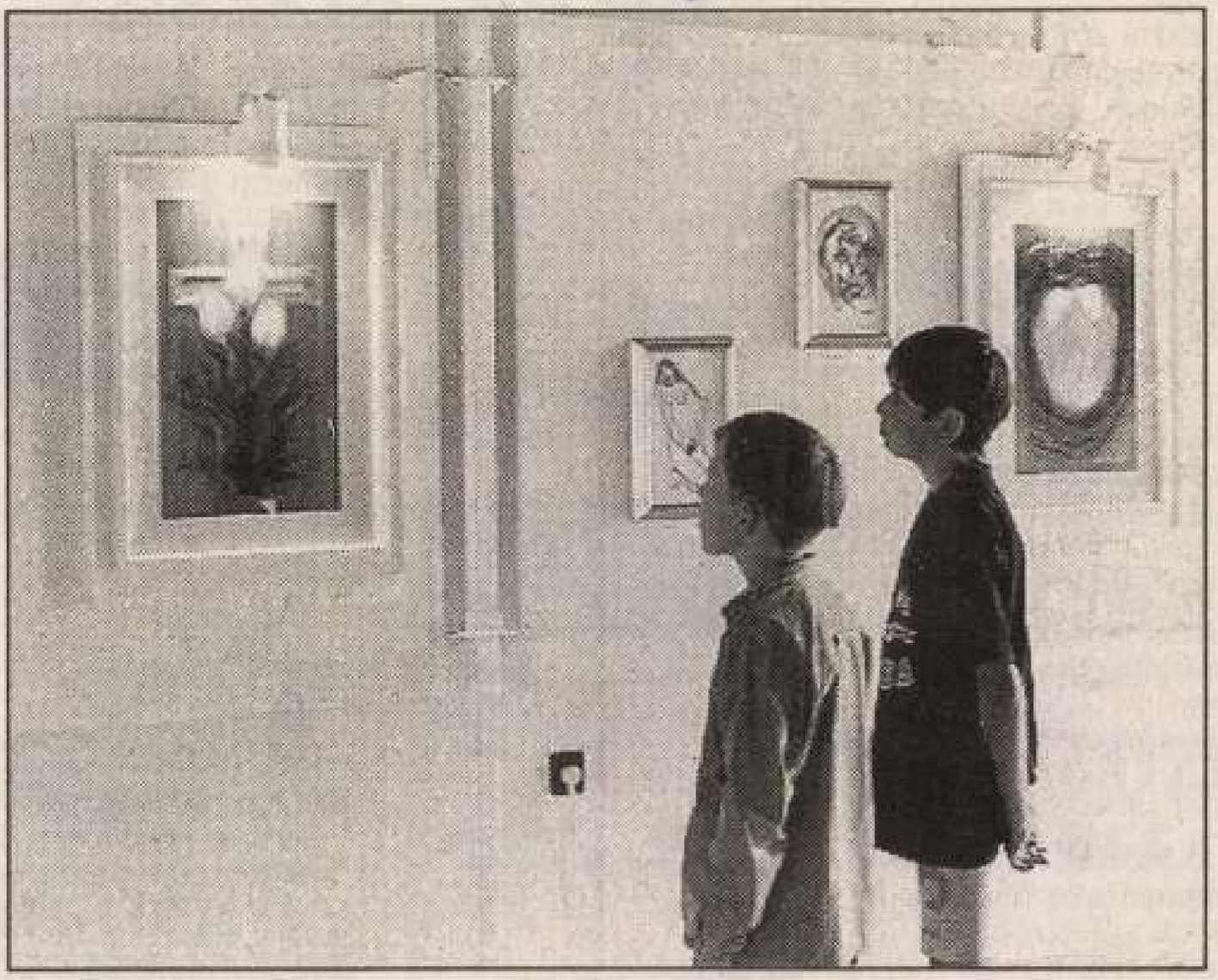

Macskássy Izolda festő és grafikusművész kiállítása látható a Vigadó Galériában augusztus 23-ig. FOTÓ: TÓTH

nék. 06-30-569-908 (56874) | 06-30-569-908 (56871) | (54007)

VEGYES

Redőny, napellenző, szalagfüggöny, reluxa 448-173 (51634)

3 fázisú 250 l-es betonkeverő eladó. Érd.: 326-632 telefonon, esti órákban (56944)

PÉCSI PLATÓTEHER
1-12 tonnáig
fix, billencs, darus, multikár, konténer, földmunkagép
447-795

6-os főút mellett Botykapeterden panzió, kamionparkoló építéséhez társat keresek. Érd.: 73/346-020 (56761)

Akciós áron redőny, reluxa, szalagfüggöny. 448-605 (56992)

EXTRA TEHER
KONTÉNER, DARUS, MULTIKÁR
FIX. **336-660** BILL.

Automata mosógép, bojler javítás vidéken is. 441-777 (56043)

Festés, mázolás. 312-564 (56947)

Hűtőgép javítás
06 60 369-484

Cserépkályha, kandalló építés anyagbeszerzéssel is. Tel.: 373-262, Rozmer (56950)

Festessen velem. 254-066 (56149)

Hevederzár 6.900 Ft 448-605 (56993)

Lapostetők szigetelése garanciával. Tel.: 72/330-495 (56600)

KÖLTÖZTETÉS
BÚTORSZÁLLÍTÁS
411-200

Nagy tételben cementet, mészhidrátot, téglát legolcsóbban házhoz szállítunk. 72/442-130 (56005)

Pótvizsgára felkészítést vállalok matematikából és fizikából. 371-951, 435-546 (56994)

Redőny, részletre is 06/30/564-388 Sipos Bt. Kozármisleny (56388)

Redőny, szalagfüggöny, harmónikaajtó, napellenző részletre is. Bemutatóterem Somogyi B. 5. Tel.: 331-767 (54756)

Kálvária teher,
gépi földmunka
336-081

Szobafestők! Tel.: 311-574 (54535)

Vizes házak utólagos szigetelése reklámáron. 443-357 (56823)

Varga
Vállalkozás
ÉPÍTŐIPARI MUNKÁK
építés, átalakítás, felújítás, hőszigetelés
(72) 211-726

Áru- és bútorszállítás. Érd.: 06-60-362-549, 437-549 (57023)

MACSKÁSSY József 54
Marosvásárhely, 1921. február 15.
IA Képz. Főisk. Kvár, festő

Banner Erdély

Macskássy Izolda

RÖVIDEN

Mádl a Sándor-palotába költözik?

Mádl Ferenc köztársasági elnököt költöztetné a *Megyessy Péter* miniszterelnök által felkért szakmai bizottság. Mint az emlékezetes: a kormányfő a Sándor-palota hasznosításának előkészítésére szakmai bizottságot kért fel, amelynek tagja lett *Glatz Ferenc* történész, *Ráday Mihály* városvédő, *Katona Tamás* történész, *Szabó Bálint* erdélyi építész. E testület szerint a palota hagyományai és kialakítása miatt a Köztársasági Elnök Hivatala nyerhetne méltó elhelyezést az épületben. Emellett a műemlékegyüttes helyt adhat a jövőben nyilvános kiállításoknak is. *(MTI)*

Megváltozik a NKÖM neve?

Görgey Gábor szeretné, ha az általa irányított tárca, a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma nevet változtatna, de a kérdés egyelőre nincs napirenden – derült ki a miniszter csütörtöki nyilatkozatából. „Én erről most nem kezdeményezek egyeztetést, mert olyan fontos kérdéseket kell megoldani, hogy ez erősen harmadrangú ügy" – fogalmazott a miniszter. Ugyanakkor jelezte, elképzelhető, hogy idővel előkerül a kérdés. *(MTI)*

Medgyessy kiállításmegnyitón

FOTÓ: MTI – KOVÁCS ATTILA

Medgyessy Péter miniszterelnök nyitotta meg tegnap *Macskássy Izolda* grafikusművész Szemeid szép ragyogása című kiállítását a Harmincad Galériában. *(MTI)*

Újabb büntetés a Pannon Rádiónak

Újabb milliós kötbért szabott ki a Pan-

Dr. Pendl & Dr. Piswanger Int.
Alapítva 1991

Megbízónk - a **TEJ TERMÉKTANÁC**
érdekegyeztető szervezete. A magya
céljából az elnökséggel együtt d
kere

ÜGYVEZETŐ

(ref.: 1218)

Az Ön feladata a szervezet titkársá
a közgyűlési és elnökségi döntések
Felelős lesz az állami szervezetek
szervezetekkel való kapcsolattar
a kiegyensúlyozott kommunikác
szakmai olc

Elvárásaink: felsőfokú agrár- vagy
területen szerzett tapasztalat, közg
széles körű ismerete, az EU-elvárá
ismerete, kiváló döntéshozó, szerve
munikációs és diplomáciai érzék, kor
A nemzetközi tejpiac is

Ha hirdetésünk felkeltette érdeklődés
renciaszám megjelölésével **2002. júni**
Dr. Pendl & Dr. Piswanger In
1012 Budapest, Logodi u. 44. Fax

InterSearch partnereink - a

Építész műszaki ellenőrt keresünk

heti két-háromnapos munkára
(alvállalkozóként vagy másodállásba),
Ajka környékén építendő projekthez.

Fényképes életrajzot kérünk:
Elgan Kft.
1051 Budapest, Bajcsi-Zsilinszky út 12.
e-mail: akerekes@elgan.hu

A HVB Bank H
törökbálinti fiókjába n

PÉNZTÁ

munkakör be

Elvárása
- középfokú isko
- érvényes valuta-p

HORVÁTH SZABOLCS

Macskássy Izolda

grafikus- és festőművész

„Marosvásárhelyi édesanyám vérbeli sportlady volt, bölcs, gyönyörű, és ha 1945-ben másként alakultak volna a dolgok, szerintem berepülőpilótának is jó lett volna. Édesapám, a magyar királyi katonatiszt viszont ki volt plakatírozva egész Erdélyben, hogy »élve vagy halva«" – kezdi egy, átmeneti apátlanságához vezető drámai epizóddal az 56 esztendős, önmagát következetesen „gyakorló római katolikus, népinemzeti székely-magyar asszony"-nak aposztrofáló művész. Mert a mama odaát marad, és a kislány csak 16 évesen ismerheti meg Magyarországra szakadt apját. Akihez utóbb aztán át is települ. Addig viszont – mivel a híres korondi fazekas, Katona Sándor unokája – „gyermekéveimet fazekak és korongok között töltöttem". Az 1961-ben Budapestre érkező leány persze kezdetben sok mindent furcsáll: „csak azt láttam, hogy minden nő óriási boglyával a fején mászkál, akár a tyúkok, akiket seggbe fúj a szél" – beszél jellegzetes stílusában első benyomásairól. Azután 1972-ben megpillant egy férfit: „fölhívtam Lestyán atyát, aki megnyugtatott, hogy kitűnő katolikus adófizető család. Ez volt novemberben. Rá egy hónapra már összeházasodtunk." De rátalál „fő műsorszámára", a selyemre is: „kényes textília, hamar szétfolyik rajta a festék, munka közben nem szabad tétovázni". Jön is a gyors siker, több ezer eddig készült selyemkollázsa közül sok került szerte a világba, kilenc éve pedig Budapest belvárosában saját galériája van. A rendszerváltozás után főként a konzervatív jobboldalon izzik fogyhatatlan temperamentuma. Elismerésként azonban – a Pro Patria, és Pro Urbe díjak mellett – csupán a Vitézi Rend Érdemkeresztje, illetve egy lovaggá ütés dukált. Újabban – nem emiatt – többször is csalódottságát fejezte ki az általa képviselt elveket konjunkturálisan meglovagolók, úgymond árulásait felpanaszolva.

„Szeretek főzni. Gyerekeim – a Miskolcon jövőre jogon diplomázó, volt válogatott jéghokis 27 éves Áron és a Pázmányon jogot tanuló 22 esztendős Viola – leginkább pompás füstölt bélszínemet kedvelik" – beszél arról a bel-budai lakásában már régebben elváltan élő, két házvezetőt és két sofőrt is tartó, rövidesen Szegeden is műtermet nyitó alkotó, hogy miben tekinti még magát mesternek.

– A liberalizmus elleni keresztes hadjárat egyik előharcosaként nemrégiben zavarba ejtette eszmetársait, de ellenfeleit is: csalódottságát fejezte ki egykori szövetségeseiben, és toleranciát mutatott a korábban szemben állók irányában. Mi történt?

– A dolog már régebben érlelődött bennem. De legutóbb is megdöbbentett, hogy a millennium ügyében nagyon exponált, általam korábban mélyen tisztelt úriember, akinek a könyvein tanultam a magyar történelmet, egy piciny:e posztért, alamizsnáért miként lafatyolja az ifjak tányérját. Ugye tudják, kikre gondolok, mivel nem mondom, hogy Fidesz, mert még megsebzi a szám.

– Ügyes: tisztünk szerint most az ifjak pártjára kell állnunk. De hát mi baja velük, hiszen: buzgó hívek lettek ők is az elmúlt években. Gondoljon csak Eperjes művész úrra...

– Hát, a drága Eperjes művész úr, amikor mélyen van, mindig kitalál valamit. Ami engem nem érdekel. Az annál inkább, hogy mit mondtak az ifjak tíz évvel ezelőtt például arról, hogy vissza az egyházi vagyonokat... Összenéztek, és dübörögtek. Most meg ott kóricálnak az egyház küszöbe körül... Giccset csinálnak a hitemből. És a szent koronából.

– Nem nekünk nyílik meg e tárgyban először. Mit szóltak korábbi kifakadásaihoz?

– Higgyék el, sokan, akiknek fáj a lelkük, és parányi tisztességük van, megköszönik, hogy szóltam: „Te megteheted, mert öntörvényű vagy" – mondják.

– Az sem volt akármi, ahogyan idejött – román ösztöndíjjal. Hogyan csinálták?

– Azt édesanyám megvásárolta nekem. Volt sok pénze. Nincs ebben semmi különös. Én különben is mindig mindent pénzért kaptam. A tejet, a kenyeret, a mosolyt...

– Ez most nagyon keserű volt. Hogyan viselte ezt ilyen törékeny lélekkel?

– Engem más keserített el. Voltak komoly csalódásaim a zsidó emberekben. Volt valaki, akivel szerelmetes barátságban hittem magam, a hátam mögött mégis elmondott mindennek. Sült is le a bőr a képemről, hogy én egy olyan zsidót szerettem, aki éveken keresztül ette a kenyeremet, a végén meg elárult. Fölhívtam anyámat: „miért baj az, hogy keresztény vagyok és magyar?" Hívott haza: „Itthon várnak a fenyők, a székely, román, zsidó emberek..."

– De nem ment. Pedig a kommunisták nemigen voltak oda a vallásukat felvállalókért...

– Mit mondjak, nyugodtan jártam kereszttel a nyakamban, nem volt bajom belőle. Legfeljebb mondogatták, hogy hát az a hölgy – mármint én – egy kicsit gobornyás....

– Hát ezt biztosan másképp mondták, legfeljebb az értelme volt ugyanaz. De beszéljünk lágyabb dolgokról. A művészeti lexikonok szerint visszatérő témái a lovak, a férfi–nő kapcsolat, az anya gyermekével. Ilyen erős hittel szentképet nem is fest?

– Dehogynem. Húsvét előtt mindig ráhangolódom az ünnepre, illetve az árulás témájára. Mert az Úr Jézust elárulták. Mindig mondom, nem a gyilkosságot és a tolvajlást tartom a legnagyobb bűnnek, hanem az árulást. Abból fakad minden szörnyűség.

– Ismert is, de mégsem igazán elismert, legalábbis a művészeti díjakat illetően. Pedig évek óta olyanok osztják, akiknek önnel aligha lehetett bármilyen bajuk.

– Egyszer ezt megkérdezték, de valaki más válaszolt helyettem: „nem tudod, mennyire reszketnek attól, hogy nem veszi át, vagy utóbb valami nagy botrány lesz, esetleg ott a helyszínen rendez valamit?" Mert mindenki tudja, hogy Macskássy egy két lábon járó időzített bomba.

– De ha ilyen dinamikus, miért nem gondolt arra, hogy honanya legyen a parlamentben?

– Képtelen vagyok fél órán át az ülepemen ülni bárhol is. És kikérem magamnak, hogy lopják a drága időmet. Aki semmihez sem ért, az két pályára mehet, nőgyógyásznak vagy politikusnak.

– Atyaisten, mit fog szólni ehhez legjobb barátnője, Dávid Ibolya pártelnök asszony?

– Az én drága Ibolyám királynőnek született. Ő csak azon szokott megsértődni, amikor bántják. Amit nem érdemel meg. Megjegyzem, ugyanilyen remek politikus volt Csehák Judit is. És ő is az én drága barátnőm volt. Medgyessy doktort – bár ő is szocialista – kedvelem, kitűnő család gyereke és nagyon okos. Hogy most nyesztetik, azoknak a kicsinységét mutatja, akik be vannak ijedve tőle.

– Egy éve még aligha mondott volna ilyet egy szocialista miniszterelnök-jelöltről. Mit szólnak ehhez a gyerekek? Igaz, éppen ön mesélte, hogy lánya vette rá az első HVG elolvasására is. Megfeddte eltévelyedéseiért?

– Arról van szó, hogy én keveset járok a mindennapi életbe... A leányom hozza az információkat. A fiam egyébként a kisgazdákhoz és az MDF-hez jár, de mindketten az anyatejjel szívták magukba, hogy csak két ember van, a jó és a rossz.

– Ők lassan teljesen kirepülnek. Mostanában kik jelentik a társaságot, a barátokat?

– Az én baráti köröm nagy része, annak ellenére, hogy a legnagyobb pofonokat zsidó emberektől kaptam, mégis zsidó. Pedig egy életen át orrolhatnék rájuk. De amikor elmeséltem egyiknek-másiknak, ami velem megesett, erősen szégyellték magukat... Hiszem, hogy szeretnek.

– Miért is ne tennék? Példája viszont sokakra hathat. Nem érzi a felelősséget, hogy ha sok hívét „átállítja", abba akár bele is botolhat a mostani koalíció?

– Merem remélni, hogy belebotlanak. Ez engem nem érdekel. És még egy csomó minden nem. Csak a magam igaza. Látják, mennyi tükör van a műtermemben? Szeretek beléjük nézni. Én ugyanis egy parányit sem szeretek álságoskodni...

Lindner András–Horváth Zoltán

Gazdpol

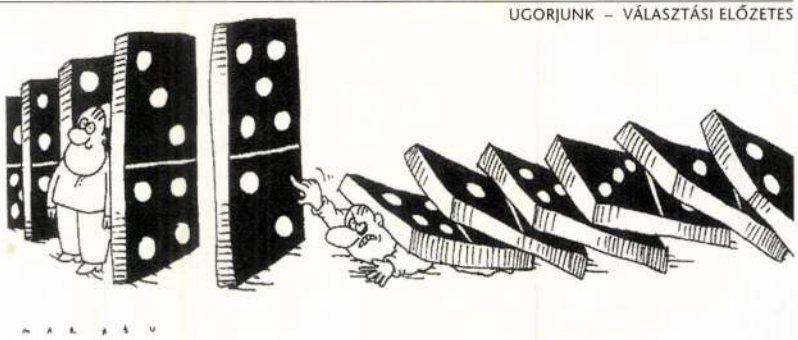

A naivabb lelkek és a dialektikusmaterializmus-oktatók sokáig azt hitték, hogy a kapitalizmus egyszerűen csak kapitalizmus, és kész... Az idők változásai azonban kikényszerítették a kérdés árnyaltabb végiggondolását. Lássuk az eredményt néhány szemléletes példán:

Fundamentális, avagy primitív kapitalizmus:
Van két tehenem. Az egyiket eladom, és az árán veszek egy bikát.
Ugyanez közvetlen demokráciában:
Van két tehenem. A többség eldönti, mennyi tej maradhat nálam.
Ugyanez képviseleti demokráciában:
Van két tehenem. A többség megválaszt valakit, aki megmondja, mennyi tej maradhat nálam.
Ugyanez amerikai demokráciában:
Az elnökjelölt megígéri, hogy ha győz, mindenki kap két tehenet. A választás után azonban felelősségre vonják, mert kiderül, hogy egyszerre volt viszonya két tehénnel. A tej ára esik a tőzsdén.
Ugyanez brit demokráciában:
Van két tehenem. Amikor kitör a szivacsos agyvelő-sorvadási járvány, a kormány kétszer annyit fizet a levágásukért, mint amennyiért egészségesen el tudnám adni őket. Megfertőzöm a két tehenet.
Ugyanez európai uniós demokráciákban:
Van két tehenem. A közösség tehenekre szakosított illetékes hatósága meghatározza, mivel etethetem őket, míg a tejhatóság azt írja elő, mikor és hogyan fejhetem őket. Egy idő után köteleznek, hogy az egyik tehenet vágjam le, a másik tejét pedig öntsem abba a csatornába, amelyet a környezetvédelmi hatóság kijelölt számomra. Ezt követően egy 240 kérdést tartalmazó űrlapon kell számot adnom arról, hová tűnt az egyik tehenem, és mit tettem a tejjel.
Ugyanez dél-amerikai típusú demokráciában:
Van két tehenem. A kormány kisajátítja őket, engem meg besoroznak.
Ugyanez ázsiai demokráciában:
Van két tehenem. Az állam ad helyette egy nemzetközi segélyprogramban vásárolt fémrollert, és kötelez, hogy iratkozzak be rollertanfolyamra.
Ugyanez afrikai demokráciában:
Van két tehenem. Az elnök elhajtja, és zürichi bankszámláján helyezi el őket.
Ugyanez Magyarországon (a legfelsőbb fok):
Van két tehenem. Ezeket hitelbe eladom a saját betéti társaságomnak úgy, hogy háromról írok magamnak szerződést. A hitelre a nagybátyám kibocsát egy kezességi nyilatkozatot azzal, hogy a hitel visszafizetésének elmulasztása esetén négy tehénnel tartozom neki. Ezzel azután már a bankos haverjával öt tehén megvásárlására adnak neki Széchenyi-támogatást, így összesen kilenc tehén után igényelhetünk adó-visszatérítést. A tej forgalmazási jogát ahhoz a Panamában alapított cégünkhöz telepítjük, amely a Kajmán-szigeteken működő, a bejegyzés szerint tejből varrógépolajat készítő offshore részvénytársaságunk leányvállalata. A varrógépolajat egy finánc csókosunk közbeiktatásával késleltetett vámfizetéssel importáljuk, gázolajként értékesítjük, majd az összes áfa visszaigénylése, valamint az adók és illetékek befizetésének elmulasztása mellett a céget egy kormány közeli török hajléktalannak eladjuk. A két tehenet levágjuk.

---

ri, hogy a desszertes asztaltól minél távolabb, a „Terhes Nők Szövetsége" pedig, hogy a mosdóhoz minél közelebb ülhessen. Már el is van intézve. Van még további óhaj-sóhaj??

Feladó: Humánpolitikai előadó
Címzett: Mindenki
Tárgy: Ünnepi buli
Dátum: December 8.

Na, szóval: világos, tudomásul vettem, hogy december 21-e a téli napforduló ideje, de kérem figyelembe venni, hogy a tűzvédelmi előírások a legnagyobb sajnálkozásom mellett sem teszik lehetővé, hogy „Föld-bázisú ősanya-követő" alkalmazottak számára engedélyezhessük a rituális zsályaégetést. Örömmel közlöm viszont, hogy elhárultak az akadályok az ugyancsak e tárgyban tervezett sámándobolás elől. A zenekar jelzi majd, mikor. Tíz perc. A többség meg majd kibírja. Így megfelel??!!

Feladó: Humánpolitikai előadó
Címzett: Mindenki
Tárgy: Ünnepi buli
Dátum: December 10.

Emberek! Könyörgök! Semmilyen hátsó szándék nincs abban, hogy az igazgató úr Mikulásnak öltözik! Elismerem, hogy a Mikulás amerikai nevének (Santa Claus) előtagja némi nagyvonalúsággal akár a „Sátán" anagrammájaként is értelmezhető, de az ég szerelmére, szeretném, ha mindenki elhinné, hogy ezzel a humánpolitikai osztályunk javaslatára született, pusztán kedvességnek szánt gesztussal senkit nem kívántunk ijesztgetni. Még kevésbé szerettünk volna a Mikulás-öltözék színével az ügyvezető igazgató úr állítólagos politikai múltjára utalni – mint arra egyesek az érintett szíves figyelmét a hátunk mögött már fel is hívták. Szeretném tehát a leghatározottabban leszögezni, ez csak egy, a névnapi jókívánságokhoz hasonló hagyomány.
Meg vagyok értve?

Feladó: Humánpolitikai előadó
Címzett: Mindenki
Tárgy: Ünnepi buli
Dátum: December 11.

Én eddig is igazán a lelkemet tettem ki, hogy minden hülyébbnél hülyébb kívánságnak eleget tegyek, de most már hadd ne a lekvár tegye el a nagymamát. Tehát itt és most kijelentem: SEMMI ESÉLY NINCS ARRA, HOGY MEGVÁLTOZTASSAM A MENÜT!!! Sőt már az sem igazán érdekel, ha a kérésükkel csak most előálló vegetáriánusok egyike véletlenül olyan asztalhoz kerül, amely „túlságosan közel esik a dögháshoz". De hogy lássátok, kivel van dolgotok: rendelek egy kibaszott salátabárt, beleértve az üzenetetekben igényelt hidroponikus paradicsomokat!
Azt azért tudnotok kell, hogy – egy kicsit beleástam magam a témába – a paradicsomoknak is vannak érzéseik! Mi több: állítólag sikoltanak, amikor felvágjátok őket! Már hallom is, hogy a szerencsétlenek már most miattatok sikoltoznak, sikoltoznak, és egyre csak sikoltoznak...!!!

Feladó: Humánpolitikai előadó-helyettes
Címzett: Mindenki
Tárgy: Vegyes
Dátum: December 14.

Biztos vagyok benne, hogy a munkáját mindeddig a legnagyobb lelkesedéssel végző humánpolitikai előadónknak mindenki gyors felépülést kíván. Ő most arra kér mindenkit, hogy az esetleges jókívánságokat, lehetőleg egyetlen közös mondatban összegezve, csakis rajtam keresztül juttassátok el hozzá.
Ezúton kívánom közölni, hogy a cég vezetősége időközben arra az elhatározásra jutott, hogy ünnepi bulinkat technikai okok miatt töröljük.
KELLEMES ÜNNEPEKET KÍVÁNUNK!

sonló autófutam alapján éves át- Rozgics Mária

Macskássy Izolda kilép

Ez a száz nem az a száz

Visszautasítja a Százak Tanácsába történt beválasztását és részvételét a tanácsban *Macskássy Izolda* festőművésznő. Mint arról korábban az Új Magyarország is beszámolt, a Százak Tanácsa megalakításának ötlete a Magyarok Világszövetségétől származik: az MVSZ több ezer kérdőívet juttatott el a legkülönbözőbb civil szervezetekhez azzal a kéréssel, hogy a tagok szavazatukkal nevezzék meg azt a száz embert, aki a leghatékonyabban részt tud vállalni a magyarság legfontosabb közgondjainak orvoslásában, illetve az ehhez szükséges stratégia kidolgozásában. A szövetség a közelmúltban elküldte tervezetét a megválasztottaknak azzal a céllal, hogy a Százak Tanácsának jövőbeli működtetéséhez egyetértésüket kérjék.

Macskássy Izolda lapunknak elmondta, a megválasztottak számára szervezett gyűlésre – amelyről ekkor még semmit nem tudott – azért ment el a szövetség székházába, mert a meghívón két, általa jól ismert és becsült személy neve szerepelt: *Fekete Gyuláé* és *Püski Sándoré*. Maga a gyűlés azonban számos meglepetést hozott – mondta el a művésznő –, hiszen a széksorokban olyan személyek foglaltak helyet, akik – ahogyan fogalmazott – az *Aczél*-udvartartáshoz tartoztak. A művésznő szerint ez nem meglepő, hiszen korábban, az MVSZ nemzeti kisebbségek választmányának tagjaként végzett munkája során már tapasztalhatta azt a szövetségen belüli ellenállást, amely ellehetetleníti a magyarság ügyéért folyó valódi munkát. Macskássy Izolda reméli, a közeljövőben hasonló testület jön létre, amelynek léte autentikusnak tekinthető. A művésznő ugyanakkor elnézést kér mindazoktól, akik szavazatukkal őt támogatták, s bízik abban, hogy a közeljövőben más, eredményes területen rászolgálhat erre a bizalomra.

(-rt-)

FIZETETT POLITIKAI HIRDETÉS

Felhívás!

A Magyar Területekért Szövetség kéri a magyarokat és valamennyi tagját, hogy szavazzon *nemmel* a NATO-ra.

ORSZÁGOS VEZETŐSÉG

Új magyar világszabadalom: a termokamera

Gyógyítás magyar módra

Igazi világszenzációnak számít az az új orvosi műszer, amelyet a Budapesti Műszaki Egyetem kutatócsoportja dolgozott ki, s amelyet útmutatásaik alapján a svéd Agema cég gyártott.

A termokamera segítségével az emberi test legrejtettebb zugairól is készíthetők felvételek, amelyek segítségével az eddigi eljárásoknál sokkal pontosabban deríthetők ki a szervezetben előforduló esetleges rendellenességek.

Erre a magyar találmányú műszerre alapozva kezdi meg működését a főváros XII. kerületében (Sasadi út 184.) a világ első termoklinikája, amely a legfrissebb orvostudomány, a szomatológia (testtan) oktatásának európai központja lesz. A Szomatológiai Oktatási Központ tudósbázisát a Semmelweis Orvostudományi Egyetem és a Budapesti Műszaki Egyetem oktatógárdája adja, vezetője pedig *Ribári Ottó* professzor lesz.

A klinikát diagnosztikai centrumként elsősorban a megelőzés szolgálatában kívánják működtetni. A vizsgálati eljárás ma még nagyon sok pénzbe kerül, ezért most annak a körülményeit vizsgálják, miként támogathatná ezt a társadalombiztosítás.

(pati)

Fájdalmas búcsú

A Corvin közi Bajtársi Közösség ügyvezető elnöke, Werner László bajtárs 1997. november 8-án váratlanul elhunyt. Halálával nagy űrt hagyott maga mögött, mert nemcsak családja, de az egykori Corvin közi harcosok egyre fogyatkozó tábora is pótolhatatlan bajtársat vesztett el személyében.

Mikor 1994-ben az ismét hatalomra került kommunisták és reformkommunisták csatlósai már-már teljesen szétverték és rágalmakkal lezülleszteték az egykori 56-osok szervezeteit, Werner László volt az, aki hihetetlen lelkesedéssel és erőfeszítéssel – a súlyos betegséggel küszködő Pongrátz Gergely megbízásából – összetoborozta a még élő és megtalálható egykori Corvin közi harcosokat, és megalakította a „Corvin közi Bajtársi Közösséget".

Mint a közösség ügyvezető elnöke, elszánt küzdelmet folytatott a hazai és nemzetközi sajtó hasábjain, a történelemhamisító reformkommunisták mesterkedései ellen, akik a forradalom minden sikerét és dicsőségét el akarják rabolni azoktól a „Pesti srácoktól", akik a győzelmet kivívták. De hasonló energiával figyelmeztette azoknak a magukat forradalmárnak mondott szervezeteknek vezetőit, akik szánalmas alamizsnáért kiszolgálói lettek a mindenkori hatalomnak, feladva a valódi rendszerváltozásért folyó küzdelmet.

A rendszeresen megtartott és egyre népszerűbb „Corvin közi vacsorákon" egyre több nemzeti elkötelezettségű politikus és közéleti személyiség vett, illetve vesz részt, így e „vacsorák" lassan egy 56 igaz szellemét tükröző találkozókká váltak.

Ennek a fáradtságot nem ismerő tevékenységnek volt fő motorja Werner László, akit munkája elismeréseként az 56-os Magyarok Világszövetsége 1997. október 24-én megtartott nagy sikerű kongresszusán beválasztottak a szövetség elnökségébe.

Halálával olyan harcos távozott közülünk, aki nemcsak 1956-ban, hanem a rendszerváltás után is teljes erőbevetéssel harcolt 56 igazságáért. E kemény harcot nem bírta az egyre fáradó szív, harc közben szűnt meg dobogni.

Emlékét kegyelettel megőrzi a Corvin közi Bajtársi Közösség, az 56-os Magyarok Világszövetsége, az 56-os Szövetség, a Hungária Szabadságharcos Mozgalom, a Magyar Közírók Nemzeti Közössége, az Új Idők, a Jobb Magyar Jövő és Szittyakürt szerkesztősége és olvasótábora.

Werner László temetése a Pestszenterzsébeti temetőben lesz 1997. november 18-án, kedden 13.30 órakor.

Szalay Róbert

FOTÓ: NAGY BÉLA

Az utalványok odaítélésé… közigazgatási hivatalok vezetői december 15-ig, az általuk létrehozott bizottság véleményének figyelembevételével döntenek, és juttatják el az utalványokat a kedvezményezetteknek.

Az utalványok értéke gépjárművásárlási támogatás esetén a gépjármű vételárának hatvan százaléka, de legfeljebb háromszázezer forint, átalakítási támogatás esetén 30 ezer forint. Az utalványokat a kiállítástól számított három hónapon belül lehet felhasználni. Indokolt esetben az érvényességi idő újabb három hónappal meghosszabbítható. Az újabb pénzösszegeket azok között a súlyosan mozgáskorlátozott személyek között lehet elosztani, akik már rendelkeznek a jogosultságot megállapító jogerős határozattal. Új igény bejelentésére, illetve új igények elbírálására ezúttal nincs lehetőség.

(pati)

Húszmilliárd forint ügyeleti díjjal tartoznak

Nem kap hitelt az esztergomi kórház

Azt követően, hogy tavaly Székesfehérváron egy orvos próbapert indított elmaradt ügyeleti díjának visszatérítésére, s követelését jogerős határozatban a Legfelsőbb Bíróság is jóváhagyta, az egészségügyi dolgozóknak – amennyiben hozzájuk fordulnak – a bíróságok most már automatikusan megítélik jogos követeléseiket. Azóta orvosok és más egészségügyi dolgozók százai nyertek pert munkaadói intézményeikkel szemben, s követeléseiknek mindeddig érvényt is tudtak szerezni, ám most – mint az előrelátható volt –, bekövetkezett az első kórházcsőd.

A bíróság egy héttel ezelőtt zárolta az esztergomi Vaszary Kolos Kórház számláját, miután az intézmény 134 dolgozója megnyerte a három éve elmaradt ügyeleti díjáért indított pert, ami 104 millió forint többletköltséget jelentene a kórház számára. A bankszámla zárolására amiatt is sor került, mert az esztergomi gyógyintézet további 280 millió forinttal tartozik hitelezőinek. A kórház ezért arra kérte az Országos Egészségbiztosítási Pénztárat, nyújtson hitelt számára adósságai rendezésére, ezt viszont az egészségpénztár visszautasította, s úgy döntött, hogy először szakértői bizottsággal vizsgáltatja meg, a dolgozók miért nem kapták meg pénzüket, illetve azt, hogy működőképes marad-e az esztergomi kórház, ha majd elkezdi az előleg visszafizetését.

Az OEP főigazgatója felhívta a figyelmet, hogy sem a tb idei, sem pedig jövő évre tervezett költségvetésében nincs fedezet az elmaradt ügyeleti díjak kifizetésére. Ha tehát ezt a 104 millió forintos előleget mégis átutalnák a kórháznak, a többi intézmény működtetésére ennyivel kevesebb jutna.

– Nem utasítottuk el véglegesen az Esztergomi Kórház kérelmét, hogy további működése érdekében az Országos Egészségbiztosítási Pénztár előleget adjon. De erre csak végső esetben, és a visszafizetés biztos garanciájával kerülhet sor – jelentette ki lapunknak *Kökény Mihály*, a tb-önkormányzatok törvényességi felügyeletét ellátó népjóléti tárca vezetője. A miniszter felhívta a figyelmet arra, hogy a kialakult helyzetért elsősorban maga a kórház, illetve annak fenntartója és tulajdonosa a felelős, minthogy túlméretezett fejlesztésbe kezdtek, aminek következtében ágykihasználtságuk az egyik legalacsonyabb az országban.

Kökény Mihály szerint az esztergomi kórház csődjét elsősorban nem az ügyeleti díjak okozzák. Mint mondta, a kritikus helyzetet a tulajdonosnak és a fenntartónak kell rendeznie, a kórház a minisztériumtól csak szakmai segítségre számíthat; végső esetben, ha ezt működőképessége megköveteli, anyagi támogatásuk is szóba jöhet.

(p. t.)

Donald Blinken, a távozó amerikai nagykövet kijelentette, hogy kötelességének érezte a Horn-kormány támogatását.

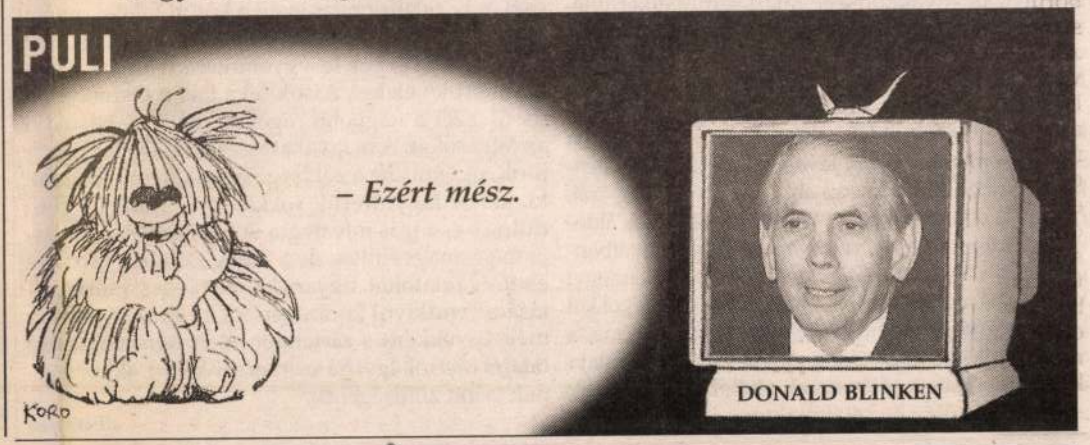

Új Magyarország 1997 XI.14.

...szövetkezetbe való belépését. Nem titkolják, először szeretnének megbizonyosodni arról, hogy az illető képes-e együttműködni, illetve a szövetkezet alapszabályába foglaltakat betartani.

...gazdáknak a műtrágyát, a vetőmagot, a növényvédő szereket. Egy év után úgy tűnt, hogy kinőttük ezt a formát, és akkor döntöttünk arról, hogy valamilyen formában meg kellene oldani az értékesítést is, ami komoly problémát okozott a térségben. Ekkor támadt az ötlet, alakítsunk szövetkezetet – persze nem kolhoz típusúra gondoltunk –, amit 1995 áprilisában sikerült létrehozni, méghozzá 52 alapító taggal. Ezek egyébként ma is valamennyien tagjai a mezőgazdasági egyesületnek. Közös földtulajdonuk nincs, mindannyian a saját gazdaságukban dolgoznak. Ezeknek az integrációját igyekszünk megoldani. Továbbra is közös a beszerzés, ugyanakkor a termény értékesítéséről a szövetkezet gondoskodik.

Teljes mértékben megoldották a szövetkezésre vállalkozó gazdák gazdái is náluk értékesítik a gyümölcs és a zöldségféle jelentős hányadát. Lényegesen többen, mint eddig. Az a gondolat is foglalkoztatja őket, hogy olyan gépsorokat állítanak be, amelyek lehetővé tennék a csomagolást. Újabb piacnak a felkutatásán fáradoznak, ahová reményeik szerint csak a Mórakert Beszerző és Szolgáltató Szövetkezet szállítana, amely egyébként nonprofit alapon működik. Magyarán ez azt jelenti, csak akkora haszonkulccsal dolgoznak, ami a költségeik fedezésére elegendő. Távlati elképzeléseikben szerepel a kereskedelem kiiktatása és ezáltal közvetlen kapcsolatot teremtenének a fogyasztókkal. Ez esetben a termelők és a fogyasztók egyaránt jobban járnának. Az előbbiek többet kaphatnának terményeikért, az utóbbiak pedig olcsóbban juthatnának gyümölcshöz és zöldségfélékhez.

Bálint József

MTI-FOTÓ

Az utolsó szüretelők. **A Heves megyei történelmi borvidéken befejeződött a szőlő szürete. Az idén a közepesnél jobb termést ígér a termelőknek a szőlő, amelyből a szakemberek szerint sok fajta alkalmas a nemes borok érleléséhez**

Bár a fejlődő országokban az idei gabonatermés alig marad el a tavalyi jó szinttől, 1997-ben a tavalyi 25 helyett 29-re nőtt azoknak az országoknak a száma, ahol veszélyes helyzet alakult ki az élelmezés terén - állapította meg az jelentés, amelyet a héten ismertettek az ENSZ Élelmezési és Mezőgazdasági Szervezetének (FAO) Rómában folyó konferenciáján. A veszélyeztetett országok közül 18 afrikai, 5 ázsiai. Egy ilyen ország található Európa keleti felén (Bosznia-Hercegovina). Négy a FÁK-országok között, valamint egy Latin-Amerikában. A jelentés szerint az El Nino pusztírása jövőre érezteti majd igazán hatását a mezőgazdaságban.

A koraiság titka

A tavaszi primőr zöldségek árai meglehetősen magasak szoktak lenni, ami a fűtés és fóliasátrak, üvegházak anyagköltsége miatt szinte elkerülhetetlen. Ezért fontos már most gondolnunk arra, melyek azok a zöldségfajok, amelyek átvészelik a telet, és tavasszal mintegy „primőr" jelleget adnak.

Hobbi szinten, a kiskertekben érdemes megkockáztatni ezért néhány késő őszi vetést, mert ha szerencsénk van, akkor tavasszal jól járunk. Ellenkező esetben kidobtuk az ablakon a vetőmag árát, hiszen „a deszantosaink" a fagyhalálnak estek áldozatul. Érdemes ezért a vetőmagboltok polcait átböngészni és a téltűrő fajtákat kiválasztani. A pénzügyi kockázatot csökkenti, ha saját gyűjtésű magokkal kísérletezünk. Számításba jöhet a vöröshagyma, a fokhagyma, a sárgarépa, a petrezselyem, a saláta és a zöldborsó. A sóskatövek általában átvészelik a telet, ugyanígy a metélőhagyma is.

A rendkívül száraz szeptember és október miatt a talajok meglehetősen nedvességszegények. Az őszi ásás, talajforgatás ezért a kötött talajokon nagyon nehézkes. Mindenesetre a tervezett ágyások fölül gereblyézzük le a gyommaradványokat és a lehullott leveleket. Ássuk fel a talajt. Gereblyével üssük szét a nagyobb rögöket, majd alakítsuk ki az ágyásokat. A magvakat vessük el. De ne locsoljunk, ugyanis ha a zöldségmagvak nem csíráznak ki, akkor fagytűrésük sokkal jobb, mint ha elindulna a csírázás folyamata. A téli nedvesség átjárja majd magvainkat, de a hideg sakkban tartja az életfolyamatokat, ugyanakkor a tavaszi meleg hatására rendkívül korán elindul a csírázás, amikor még egyébként a sártenger miatt nem tudunk a talajra menni. Így, ha szerencsénk van, akkor lesznek korai zöldségeink.

(bozsik)

FOTÓ: NAGY BÉLA

gyar társuk. A Stuttgartit egyébként 280 forintért mérik. A „díszdobozos" változat ennél valamivel drágább.

Érdemes elvetni a sonkahagyma magját is, és a gyöngyhagymáét is, ha megkockáztatjuk az 53 forintot tasakonként, valamint bízunk szerencsénkben, hogy nem fagy el. Ha nem így döntünk, akkor márciusig várhatunk vele.

A zöldborsó fajtákat széles kínálat jellemzi. A Tifon elnevezésű holland fajtát ajánlják elsősorban őszi vetésre. Ez a csávázott korai borsó a „vegyvédelmi" beavatkozásnak köszönhetően lila színben pompázik. Ez lehet a biztosítéka annak, hogy a lótetű és más földalatti ellenségek nem pusztítják el. Gondoljunk csak az idei pocok inváziójára. Negyed kiló 110 forintba kerül a holland portékából.

Elgondolkodtató, hogy miért osztrák cég nyomtatja a magyar szabványnak megfelelő vetőmag csomagoló papírját, amely egyébként csíraőrző. Szakállas viccet idézve: nem biztos, hogy az a legjobb megoldás, ha vízhatlan filterbe tasakoljuk a teát. De ez már egy másik történet.

Egy szem holland kukoricamag 10 forint. Igaz ez F–1-es jelzésű hibrid, amely 20-25 dekás csöveket fejleszt, és már korán beérleli terméseit, amelyeket a kuktában főzhetünk ízletesre. Vetésével azonban várjunk április 20-ig.

Szintén „Tulipánországból" érkezett a „Bodor" bab, sárga hüvelyű bokorbab. A 30 folyóméterre elegendő zacskón 192 kos hódító, a Crimson. A vetéssel azonban még célszerű várni, mégha fólia alá, vagy üvegházi palántanevelésre gondolunk is.

Ugyanúgy a korai holland sárgadinnye a Carlo is szívesen megvárja a március végi napsugarat. A fuzárium gombával szemben ellenálló, a lisztharmatra sem túlzottan érzékeny hibrid magja tasakonként kereken 100 forintba kerül.

A hónapos retkek közül a Korai piros magja drágább, mint a Jégcsapé. A vörös „gumójú" fajtát 77 forintért, míg a hószínűt 53-ért lehet kapni. Ezeket már most vethetjük fűtött fólia alá, sőt a piacon most kapható csomózott példányok is már az őszi vetésből származnak.

A cékla viszonylag hosszú tenyészidejű növény, ám egyes fajtáit mint például a Bíborhengert áprilisban és júliusban is vethetjük. Ettől függően augusztustól októberig tart a céklaszüret ideje. A Bíborhenger nevéből is következik, hogy nem gömbölyű, répatestszerűen megnyúlt képletekről van szó, vethető, és májusban már csomózhatóak is hengeres répatestjei. A Korai cukor nevű petrezselyem vetési ideje január vége február eleje és júliusban várhatunk belőle levesbe valót. Azaz hogy inkább franciasalátába valót, mert édeskés ízű gyökereit inkább az ínyencek kedvelik. Ám levele éppen olyan jó a petrezselymes burgonyára, mint a Félhosszú vagy a Hosszú változatoknak, amelyek azonban csak októberre nőnek meg legjobb formájukra. Egy-egy tasak ára 47-55 forint. Nem így a Nonteri sárgarépáé, amelyet 90 forintért mérnek.

Mindent egybevetve megéri most vásárolni, hiszen – egyelőre – egy korábban nem látott árrobbanás vagy tőzsdecsőd hatása a vetőmagpiacra is „begyűrűzhet".

A vetőmag azonban, amelyet idejében megvásároltunk, tavaszig nem kér kenyeret. Ebben biztosak lehetünk.

Bozsik József

Energiatakarékos forróvíz-tároló gázbojlerek

Űrtartalom: 25, 50, 80 és 125 literes kivitelben, kéménybekötési igény nélkül, maximum 80 Celsius-fokos meleg víz. Üzemmód: automatikus.

Biztonsági légtérőr! Országos szervizhálózat

A LEGOLCSÓBB MELEG VÍZ!

Gyártóművi áraink:

Típus:		
	KF-25	23 300 Ft
	KF-50	35 400 Ft
Zománcozott	KF-80	44 400 Ft
acéltartály	KF-125	50 350 Ft

MAGYAR ÁRU

Viszonteladóknak kedvezmények!
Nyugdíjasoknak, munkanélkülieknek 5% engedmény!

KF-GÁZ

Készülékgyártó és Forgalmazó Kft.
1103 Budapest X., Noszlopy út 9–13.
Tel./fax: 262-4315. Tel.: 262-0968, 263-0223

MACSKÁSSY Izolda

Baleczky Annamária: „Mindennap szépet lássanak" : Macskássy Izolda műtermében /interju/. = Magyar Nők Lapja,III.évf. 20.sz. 1991. május 18. 3 - 4.p. ill.

Platze vor der Burg selber die festen Ufer.

Der vom Ring her gesehen rechte Flügel des Schlosses war zwar seit 1886 als Neue Hofburg in Angriff genommen worden; aber der Bauausführung stellten sich Schwierigkeiten über Schwierigkeiten entgegen. Was war denn schließlich der innere Zweck dieser Anlage? Der Bau wurde immer mehr zu einem Gegenstand des Anstoßes und des Spottes. Der Kaiser selbst wandte, so wird erzählt, ostentativ den Blick von ihm ab, jedesmal, wenn seine Equipage den Heldenplatz überquerte. Da das Gebäude nun einmal da war, ist es noch unter Franz Josef selber musealen Zwecken überantwortet worden. Das Museum drang damit über den Ring hinüber in den eigentlichen Burgbezirk vor, das Kaiserschloß hingegen, das sich einst hatte erweitern sollen, zog sich zurück. Von den weiteren dem Heldenplatze zugedachten Trakten war kaum mehr die Rede. 1913 wurde der Sempersche Forum-Gedanke endgültig fallen gelassen. Die zur Verfügung gehaltenen jährlichen Bausummen wurden für die Erhaltung der alten Schlösser Schönbrunn und Belvedere bestimmt. Konservierung des Alten, Denkmalpflege an Stelle von Neubauten, auch hier also der Sieg des musealen Denkens, dies war das Ende.

Fontolva haladni jobb

Az országos rendőrfőkapitány közbiztonsági helyettese október 18–19-ére őszi forgalom-ellenőrző akciót rendelt el, amelybe a polgárőrséget és a Közlekedési Főfelügyeletet is bevonják.

Az akció célja a közlekedési morál javítása, a türelmetlen, ittas vezetők kiszűrése, a műszaki állapot ellenőrzésre a tél beállta előtt, s a gépjárműlopások megelőzése.

A személygépkocsi-vezetők Zalában például – mondta el tudósítónknak Gyenes Zoltán őrnagy, közlekedési osztályvezető – az idén majdnem kétszer annyi halálos balesetet okoztak, mint tavaly. Felhívta a figyelmet arra, hogy egyre többen csak hétvégén ülnek volánhoz, ezért nő a bizonytalanság az utakon. Zalában is csökkent a balesetek száma. A motorkerékpáros és a biciklis baleseteké azonban csaknem a duplájára emelkedett tavaly óta. A balesetet okozók közt jelentősen csökkent a külföldiek száma.

Kedvező jel, hogy felére csökkent az előző évihez képest az alkoholos állapotban elkövetett balesetek száma. A zalai cégek egyre többet áldoznak arra, hogy segítsék a közlekedésbiztonságot. Ezúttal Borsos Zoltán, a Westel 900 Rt. zalaegerszegi irodavezetője egy Nokia 2110-es

Megdöbbentő tragédia a guatemalavárosi stadionban

A szurkolók halálra taposták egymást

Szörnyű targédia történt: több mint nyolcvan futballszurkoló vesztette életét szerda este Guatemalavárosban, amikor a vb-selejtező mérkőzésére érkezők bedöntötték a Mateo Flores Nemzeti Stadion egyik kapuját, és a bezúduló tömeg agyontaposta az elöl haladókat.

Alvaro Arzu guatemalai államfő nemzeti tragédiának minősítette a tömegszerencsétlenséget, amely a Guatemala–Costa Rica labdarúgó-mérkőzés előtt történt. Arzu egyébként Costa Rica-i államfővel, *José María Figueresszel* együtt nézte volna meg a közép-európai idő szerint hajnali négy órakor kezdődő válogatott mérkőzést. A szerencsétlenség idején még egyikük sem tartózkodott a stadionban.

Az AP hírügynökség helyi rádiótudósításokra hivatkozva úgy tudja, hogy az emberek egy alagútban taposták egymást halálra. Az esti mérkőzésre 45 ezert néző váltott jegyet. Hírek szerint túl sok jegyet adtak el, s a rendezők nem tudták megfékezni a

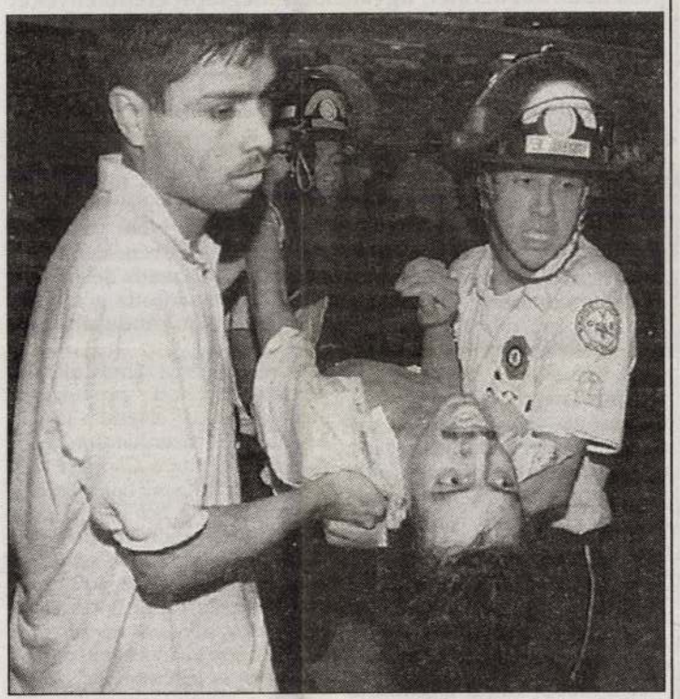

Menteni iparkodnak a pánik sebesültjeit a békésnek indult, s pokollá változott sportesemény helyszínéről FOTÓ: EPA/MTI

rófának, amely a mérkőzés előtt fél órával következett be. Az EFE hírügynökség szerint a város központi kórházában 700 sebesültet ápolnak, illetve részesítettek el-

nagyában egyként Európa-, világ- és olimpiai bajnokok veselkednek neki, többek közöttt a legendás lovasító, *Magyar Zoltán*, *Borzsei Zsolt* és *Guczogyn György* ismerkedik újra a torna alapelemeivel. A 300 forintos belépőjegyek ára a torna alapelemeivel. A 300 forintos belépőjegyek ára a

tottjának összecsapását – már több mint százra becsüli a halottak számát. Az áldozatok között nők és gyermekek is vannak.

Alvaro Arzu államfő a tömeg-

Szent Vendel-napi búcsú

A vasárnapi Vendel naphoz kapcsolódva búcsú kezdődik ma a Nógrád megyei Jákotpusztán, ahol Keszthelyi Tibor etológus, a Gödöllői Agrártudományi Egyetem tanára magánvállalkozásban működtet farmot a tájba hagyományosan illeszkedő állattartási technológiákkal és őshonos magyar állatfajtákkal. A búcsún mutatkozik be a gazdáknak a világhírű svéd Alfa-Laval Agrár Kft.

A háromnapos program keretében a Magyar Állatvédő és Természetbarát Szövetség tagjai találkozóra várják a természet iránt elkötelezett embereket, hogy konzultációkon, filmvetítéseken mutassák be nekik az állat- és természetvédelem európai gyakorlatát.

A búcsúra készül el az állatok és a pásztorok védőszentjének szobra. A munkát Szomora Kálmán salgótarjáni fafaragó népművész vállalta. A faragvány annak a Szent Ferenc szobornak a helyébe kerül, amelyet nemrégiben loptak el a pusztáról.

András bácsi forintjai

Hajlott hátú, ráncoktól barázdált arcú öreg ember toppant be szerkesztőségünkbe. A Fejér megyei Sárosdról jött a fővárosba. Mint mondja, ide hozta összespórolt forintjait, hogy személyesen fizessen elő az újságunkra. Ideérkezését némi kalamajka is nehezítette: bennrekedt a liftben, s csak üggyel-bajjal tudott feljutni a harmadik emeletre.

– Nem szoktam hozzá én az efféléhez – mentegetőzött zavartan, mikor végre kiszabadult a felvonó fogságából. – Februárban töltöm be a kilencvenet. Igaz, csak négy osztályt jártam, de azért mindig megéltem a munkámból; csak hát a városi élet, az magas nekem – magyarázza.

Saját magáról keveset beszél, nem azért jött el, hanem hogy előfizessen, mert így biztos, hogy kézhez kapja az újságot, amelynek példányait eddig másoktól szerezte be. Mielőtt elköszönt, egy rajzot vett elő: sebtében összeférc elt Bábel-torony látható rajta kormányprogram gyanánt, s *Horn* azt kérdezi *Gönczöl*: építse-e még? Mire a válasz: – Az alap már készen áll. – Ez az én véleményem a mai állapotokról – mutat a rajzra András bácsi; s ahogy jött, olyan gyorsan el is köszön.

R. M.

Vincze: FTC vagy Austria?

Az MLSZ sokallja a 16 millió forintot

Minap Vincze István labdarúgó az FTC szakosztályigazgatójával, Novák Dezsővel tárgyalt, ugyanakkor az Austria Wien felé kacsintgat.

Novák Dezső elmondta: az elmúlt szombaton valóban járt nála a Tatabánya NB II-es csapatában szereplő játékos, aki arra kérte őt, adjon neki néhány nap gondolkodási időt, mivel külföldi, első osztályú együttessel tárgyal. (A szakvezető tőlünk hallotta először, hogy kiszemeltje az Austriai Wiennél jött szóba.) Az FTC szakosztály-igazgatója akceptálta Vincze kérését, s abban maradtak: a 44-szeres válogatott játékos folyamatosan tájékoztatja ügye állásáról, s amennyiben kútba esik az ausztriai szerződése, akkor ismét beszélnek a továbbiakról.

Közben megérkezett a Ferencvároshoz az MLSZ állásfoglalása Vincze bonyolult átigazolási ügyével kapcsolatban. Ennek lényege, hogy a csatár korábbi klubja, a BVSC – ott még hivatásos labdarúgóként játszott – alaptalanul követel érte 16 millió forintot. A szövetség érvényben lévő szabályai szerint ugyanis a vasutascsapat 2.4 millió forintért köteles elengedni a játékost, s ezt az sem befolyásolhatja, hogy jelenleg amatőr státusban szerepel Tatabányán.

(kassai)

Világvége

Közelítünk a világvége felé, legalábbis bizonyos Nostradamus szerint, aki anno megmondott egy sor katasztrófát előre, aztán vagy lett belőle valami, vagy nem. Persze, ez nem a horoszkóp-rovat, nem jövendölni szeretnék sok rosszat előre.

Hanem arra akarok kilyukadni, hogy – tények ide, illetőleg oda – jól érzett bizonyos kérdéseket ez a Nostradamus nevű, már elhalálozott úriember, mert olyan világban élünk, ahol ugyan lehet friss tejet kapni a sarki boltban este hét után is, de mintha sok minden negatív irányba alakulna át a XX. század vége felé.

Virágzik a korrupció, tizenhárom éves fiúk hasissal kezdik a napot, tizenkét éves lányokat kényszerítenek prostitúcióra, nincs olyan nap, hogy ne robbanna föl valami vagy éppen valaki, hogy ne mészárolnának le békés járókelőket. Mindez természetesen már túlhaladott azon, hogy csodálkozás tárgya legyen, megszoktuk, lassacskán az a meglepő, ha éppen nem derül ki ikszipszilonról, hogy csalt, ölt, hazudott, lopott.

Ami miatt mégis le lett írva mindez szép sorban, annak oka elsősorban az, hogy Garamvölgyi Lajos lemondott a DVSC vezetőedzői tisztéről.

Kérdezhetnék: mi köze ennek a moralizálásnak és a Garamvölgyi-esetnek egymáshoz?

A helyzet az, hogy Magyarországon is kezd a feje tetejére állni sok minden, többnyire a befőtt teszi el a nagymamát, avagy tisztségükre alkalmatlan emberek vesznek föl milliókat végkielégítés gyanánt, rá-

Feltámadt az Ajax a labdarúgó Bajnokok Ligájában

Húsz perc alatt végeztek az Ördögökkel

A Bajnokok Ligája harmadik felvonásának nyolc összecsapása ádáz küzdelmet, ugyanakkor meglepő eredményeket is produkált. Közülük is az élre kívánkozik a D-csoportban a Milan 2-1-es veresége a Göteborg otthonában.

A gyengélkedő Ajax lábra kapott a skót bajnok ellen az A-csoportban. Az évkönyvekbe annyi vonul be, hogy a 100. BEK-meccsét 4-1-re hozta a 1995-ös BL-győztes amszterdami gárda. A 19 éves portugál *Dani* beállítása *Litmanen* helyére sikeres húzás volt *Van Gaal*-tól: a Sporting egykori csikója már a félidő vége előtt két góllal terhelte meg *Snelders* hálóját. A német *Krug* bíráskodására viszont árnyat vet, hogy egy visszarúgás-gyanús helyzet miatt 0-0-nál kiállította *Gascoigne*-t, majd 1-0-nál néma maradt a síp-ja, amikor *Marcio Santos* felvágta a büntetőterületre betörő skót *Albertzet*... A másik ágon *Deniaud* gólja az Auxerre győzelmén túl az eddig veretlen Grasshoppers fölött a teljes pontazonosságot is meghozta a nyílt küzdelmet előrevetítő csoportban.

A B-csoportban a Dortmund kitűnő jobbhátvédje, *Stefan Reuter* „spiccelt" az Atletico portásának, *Molinának* a hálójába a Vicente Calderon stadionban, s a Porto mellett már biztos továbbjutónak tekinthető *Ottmar Hitzfeld* edző csapata. Bukarestben a Steaua első győzelmét a lengyel *Bogusz* 82. percben lőtt öngójával szerezte, ám a továbbjutás vágyálom *Dumitriu* edző együttese számára.

A Juventus táblás ház előtt kapta első gólját és játszotta első döntetlenjét a KEK-ezüstérmes Rapid ellen a C-csoportban. *Peruzzi, Conte és Del Piero* sérülés miatt maradt otthon, *Zidane*-t viszont a vasárnapi Juve–Inter rangadóra pihentette *Marcello Lippi* edző. Ennek megfelelően 4–4–2-es hadrendben álltak pályára *Boksicsék*. Nem véletlen a horvát csillag nevének említése, hiszen a La Gazzetta dello Sport szerint ő lobbantotta gólra a jó mezőnyjátékot produkáló zebrákat. Kihagyott helyzeteivel szemben élményszámba ment 9. percben nyújtott produkciója, amikor *Lesiaktól* elvette a labdát, beviharzott a tizenhatoson belülre, s átadását az a *Christian Vieri* lőtte közelről *Konsel* hálójába, akinek édesapjával, *Bob Vierivel* Lippi is játszott a Sampdoriában. Ez sem volt elég: Lesiak később szabadrúgásból bombázott *Rampulla* kapujába. Marcello Lippi így értékelt: *„Játékunkkal elégedett vagyok. Csak két dolgot nem tudok megemészteni: a bíráskodást és az eredményt. A dán Nielsen szokatlanul csapnivalóan fújt, viszont amikor Tacchinardit leterítették a második félidőben a tizenhatoson belül, sípja néma maradt."*

A D-csoportban a göteborgi „angyalok" nem csak kiegyenlítették *Weah* vezető gólját, de *Alexandersson* találata révén a 84. percben szentesítették, hogy az utóbbi tíz év leggyengébb – sérülésektől is megtizedelt – Milanja lépett fel az Ullevi stadionban. A Roma elleni 3-0-ás vereség után négy nappal a Göteborg 20 perc alatt végzett a hanyatlás ördögi körébe került négyszeres BEK-győztessel.

T. Békés Sándor

Di Livio ugyan „felülkerekedett" Lesiakon, a Juventus azonban nem bírt a Rapiddal FOTÓ: MTI/AP

Bajnokok Ligája, 3. forduló. A-csoport: Ajax–Glasgow 4-1. Amszterdam, 47 ezer néző. Gólszerzők: Dani (25., 40.), Babangida (83.), Wooter (90.), illetve Durrant (88.). Auxerre–Grasshoppers 1-0. Auxerre, 19 ezer néző. Gólszerzők: Deniaud (43.).

Az állás: 1. Ajax 6 pont, 2. Grasshoppers 6, 3. Auxerre 6, 4. Glasgow 0.

B-csoport: Atletico Madrid–Dortmund 0-1. Madrid, 55 ezer néző. Gólszerzők: Reuter (51.). Steaua Bucuresti–Widzew Lodz 1-0. Bukarest, 9000 néző. Gólszerző: Bogusz (82. – öngól).

Az állás: 1. Dortmund 9, 2. Atletico 6, 3. Steaua 3, 4. Widzew 0.

C-csoport: Fenerbahce–Manchester United 0-2. Isztambul, 28 ezer néző. Gólszerzők: Beckham (55.), Cantona (60.). Rapid Wien–Juventus 1-1. Bécs, 48 ezer néző. Gólszerzők: Lesiak (20.), illetve Vieri (9.).

Az állás: 1. Juventus 7, 2. MU 6, 3. Rapid 2, 4. Fenerbahce 1.

D-csoport: Rosenborg–Porto 0-1. Trondheim, 20 400 néző. Gólszerzők: Jardell (90.). Göteborg–Milan 2-1. Göteborg, 42 450 néző. Gólszerzők: Wahlstedt (74.), Alexandersson (84.), illetve Weah (52.).

Az állás: 1. Porto 9, 2. Milan 3, 3. Göteborg 3, 4. Rosenborg 3.

A következő fordulót október 30-án rendezik.

UEFA-kupa, 2. forduló, első mérkőzés: Hamburg–Szpartak Moszkva 3-0.

Macskássy József

festő Marosvásár-helyen, Bordy András tanítványa.
Olajképein Ciupetől közvetített Van Gogh hatás.
Ciupenak 1940-ben volt tanítványa.

Marosvolt.

cród

Pásztortúr 1941. 477, 478. l. (V. Z. E.: Egyetlen kiállítás. [Bordy András növendékeinek kiállítása Marosvásárhelyen] képpel.)

Tanulmanyej c. ~~[illegible]~~ nem rajza
repr.
Kéksapkás nő, c. képe.
repr.

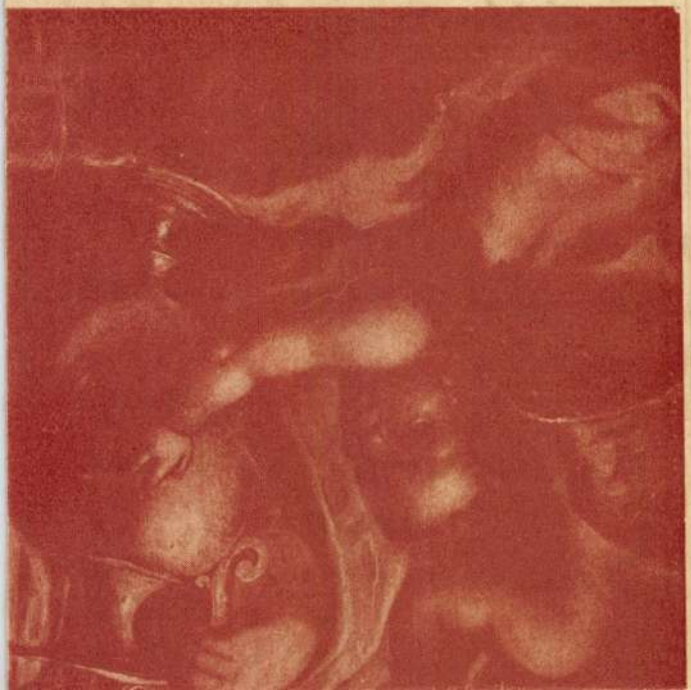

MACSKÁSY József festő

Tiszatáj, 1989.3.sz

Tiszatáj-galéria

Gesztenyevirág

MACSKÁSSY JÓZSEF FESTÉSZETÉRŐL

Macskássy József fiatalon, tizenévesen került a festészet vonzási körébe, mintegy véletlen sorsfordulattal, s azonnal otthon érezte magát benne. Tanult, csiszolódott, gazdagodott időközben, azonban egyéniségét pályakezdése óta semmiféle idegen befolyás nem változtatta meg átmenetileg sem, erről tanúskodik egész életműve.

Kiállítani korán kezdett; Bordy András és az ő nemzedékéből való neves erdélyi művészek, mint Szopos, Szolnay, Szervátiusz, vitték a sajátjukkal együtt a húszéves fiatalember műveit, mert érezték, hogy életteli, komoly tartású képek. Közönség előtt folyamatosan szerepelt, ennek ellenére a kolozsvári tárlatlátogató közönségnek kétszer szerzett alapos meglepetést: 1963-ban a tartományi kiállításon *Gesztenyevirág* csendéletével, és 1976-ban, első nagy, gyűjteményes kiállításával.

Gyermekkorától kezdve, még a szülői házból hozta magával az emberi felelősségtudatot, ez irányította a figyelmét elsősorban az emberábrázolásra, s ugyancsak ennek tudható be a legderűsebb, tüzes színekben tartott képeinek is súlyos, mértéktartó komolysága. Tizenkét éves volt, amikor dolgozni kezdett édesapja cipészműhelyében, tizenhat, amikor tüdőbetegsége kényszerpihenése alatt sokat rajzolt és olvasott, tizennyolc évesen lett a marosvásárhelyi képzőművészeti szabadiskolában Aurel Ciupe növendéke, majd egy év múlva Bordy András vezette tovább. Amint olvasmányai és művészi elindulása tágabbra nyitották a horizontját, úgy döbbent rá a proletárvilág nyomasztó gondjaira, életterének szűk voltára. Alapjában véve derűs, kiegyensúlyozott egyénisége nem lázad, de az emberért való aggódás, a szorongás tükröződik hideg és sötét, olykor a komorságig komoly színvilágában. Bordy András átérzi, mi megy végbe a növendéke lelkében, és úgy irányítja, úgy biztatja, hogy a szorongás oldódjon, amint érik, anélkül, hogy színei vesztenének mély zengésükből.

Bordy a tanév végi kiállításokon érdeme szerint nagyobb teret ad Macskássy Józsefnek, mint a többi növendéknek, iskolán kívüli szereplését azonban induló éveiben korlátozza a háború, a katonai szolgálat. Összesen egy „Műbarát"-tárlaton, a kolozsvári Műcsarnokban nyílott Karácsonyi kiállításon és a Székelyföldi művészeti év vándorkiállításain szerepel — majd 1944-ben, a felszabadulás után újra mesterénél, Bordynál jelentkezik, ő pedig külön műtermet biztosít neki a Kultúrpalotában. 1945-ben kezd újra nyilvános kiállításokon szerepelni. Első alkalmat a helyi kereteket meghaladó Művészeti Hetek rendezvényei nyújtanak, ahova Kolozsvárról Halmos Györgyöt is meghívják hangversenyezni, Gy. Szabó Bélát és László Gyulát pedig a kiállítás zsűrijébe. Ugyancsak 1945-ben alakul meg országosan a Művészek, Írók, Újságírók Vegyes Szakszervezete; a helyi szervezet vezetőségébe Macskássyt is beválasztják, s a Magyar Népi Szövetség tanulmányi ösztöndíjat biztosít számára.

magának", „őrséget váltott a mozdulattal", „zsaluk s fekszem — olyan homályban hogy már-már gondolat a tenger", „az agy elejti az arcot", „s nincs a szívemben jelenség".

Költészetünk egyik „reprezentatívnak" nevezett vonalával szemben — és ezt a szavak hamis totemizmusának nevezem itt — magányosan áll ez a könyv. Nem szózat. Százötven évvel a Szózat születése után, nem lehet őszinte az a költő, aki keddi Szózatot ír, aztán szerdait, hétfőn meg már majdnem napiparancsot, mintha a romantika nem volna túl sok és túl kevés a máig megmaradt szavainkhoz. Keszthelyi tud a tulajdon élete nyelvével írni. Ismeri a máig megmaradt szavakat, és elcserélhetetlen emlékei, érzései közegében a maga képére formálja a romantikus szótárt. Pedig témái látszólag klasszikusak vagy romantikusak: Róma, Positano, Amalfi, országút és tengerpart, hullám és a benne-úszás mámora, *„ne éljünk"*, eltévedt kövek, a tér és az idő félelmet keltő szűkülése az adott hely, szinte az adott testhelyzet köré, a honvágy, hogy egyszer máshol ugyanilyen közel volt a tér és az idő, és akkor nem volt félelem, tehát a félelem az, amit az ember végül is „felfedez", azaz lel a lelkében... De az öröm és a játékok emléke a félelmet érzőben bánatot keltenek, így a félelem — *„az agy elejti az arcot"* — csak mintegy az érzések útja és utazása a bánathoz. Aki bánatot érez, — és bármilyen dolog csak ennek tükre neki —, az már nem fél, az már „feláldozhatja a sivatagot", sorsa tudatával ahhoz a méltósághoz jut el, amelynek addig csak eszménye volt a birtokában — pálya és szabadság — és most már a gyakorlatában birtokolja a pályához kényszerítő szabadságot:

„hát így — tanuljuk a sors
fogalmait pedig nem várunk mást
csak esőt a hajunkra s feketerigók
lelkéhez támasztjuk a hátunk

ha bekeríti vérünk
a sárkányok ragyogása
s örökké közeledünk egymáshoz
a holdfényben száradó hálók között"

(1975)

1947 tavaszán Kolozsvárt az Erdélyi Szalon valóban egész Erdélyt átfogó tárlat — ez alkalommal a Macskássy József: *Piroskendős lány arcképe* a hivatalos vásárlások között szerepel. Egy év múlva az első országos tárlaton, Bukarestben, az *Öregasszony* című pasztelljét nemcsak megvásárolják, de magára vonja Petru Groza figyelmét is. A festő ekkor két távirati hívást kap, hogy a Képzőművészeti Főiskolán felvételire jelentkezzen: egyiket a fővárosból, másikat az alakulóban lévő kolozsvári Magyar Művészeti Intézet Képzőművészeti Fakultásáról. A kolozsvári főiskolán Miklóssy Gábor osztályában végzett, 1953-ban. Ettől kezdve a kolozsvári Pionírház szakoktatója 1964-ig, majd a Művészeti Általános Iskola tanára nyugdíjazásáig. Ez tehát a hétköznapi, kézzel fogható keret, ami a megélhetését biztosítja, néha ugyan zökkenőkkel, de erről legfeljebb a barátok tudnak. Az is megtörténik, hogy a festő hivatásától messze álló fizikai munkát is végez a családért, a padlásból leválasztott műteremért, de sem ez, sem a meg nem értés nem akadályozza az alkotásban, örömét és bánatát egyaránt kifesti magából.

Az ötvenes évek előírásos realizmusát megszenvedi, mert hiába, hogy kezdettől szívügye volt az emberábrázolás, hogy alkalmat kap a nagy szocialista építőtelepeken dokumentálni, ő elbeszélni, apró részletmegoldásokat csillogtatni nem tud, pedig ez évekig elengedhetetlen követelmény. Nem adja fel önmagát, s egyre határozottabban közeledik egy jelképekbe tömörítő, expresszionizmus felé hajló festői nyelvezethez, még ha fojtott tüzű, sötét színeit, máskor bizarrságig menő kontrasztjait nem is értik meg, olykor el is utasítják. Ezért ha szenzációként az 1962-ben festett *Gesztenyevirág* csendéletén a sok fehér lobogás — pedig a címe akár *Virrasztás* is lehetne. A fehér és fekete tiszta és közömbös akkordját izgalommal teliti a vonalak sodró lendülete: az egymást metsző átlós sávok zárt, de egyúttal a zártságot feszítő monumentális kompozícióba állnak össze. A heverőt borító kalotaszegi csíkos szőttes és a földön levő rongyszőnyeg balról jobbra vonuló párhuzamosait megtörik a szőttes merőleges hosszanti varrásai meg az alacsony lóca lábai, s végül ezt a zártságot a kép bal oldalán, a lócán elhelyezett gesztenyeág oldja fel. Leveleinek legyezőbe rendezkedő zöld sugarai közül a virág balra felszökkenő kettős gyertyája a jobbról balra átlót a kompozíció gerincvonalává erősíti. A kép balladás hangulatát fokozza a csonkított kivágás: a heverőből is töredéket látunk, a lóca lábának és a jobb sarokban levő borvizes korsónak (az egyetlen gömbölyű formának) is az alja a kereten kívül esik, de vágja a keret a virágok csúcsát is, kényszerítvén ezzel a nézőt, hogy gondolatban folytassa a képet minden irányba.

Pár év múlva olyan kompozícióhoz is eljut Macskássy József, amelyen gonosz varázslat kiúttalan fogságát érezteti egy palettás, maszkos csendélet (1964) fojtott lila-zöld-okker hangulatán, de szerencsére megtalálja nemsokára a szót, mellyel megtörik a varázslat: a múlthoz fordul erőt meríteni. A *Szülőházam* (1964) éjszakai látomás, nagyistvános feketékkel, okkeres-kékesszürkén derengő házfallal és nagy, vörös teliholddal, az előtérben kiöregedő, hajtást alig hozó fával — és mégis nagy nyugalmat hordoz a súlyos éjszaka.

A szülőházon kívül távolabbi gyökereit is tudatosan keresi. Számára nem válik külön a festészet a zenétől, költészettől, hazától. A művészeti ágak egymással — és az élettel — való összefüggésének ösztönös megérzését felszínre hozni, majd rendre tudatosítani nagymértékben segített a marosvásárhelyi kultúrpalotában zajló művészeti élet, amelynek részét képezte a festőiskola.

Itt, bár eleinte csak csírájában, helyet kaptak a modern irányzatok is, például Lányi Oszkár és Haják Károly Bartók-műsorai. Már a festőnövendék számára kezdenek színekké alakulni a zenei hangok. Még amikor nem érti, akkor is átéli az érzés súlyát, feszültségét, az átmenetek gyöngédségét. Bartók Béla zenéje és egyénisége foglalkoztatja legtöbbet, számos kompozícióban próbálja újra és újra megfogalmazni, mit jelent számára a bartóki zene.

Sok tanulmány, kompozícióvázlat, még több zenehallgatás és versekkel való telítődés előzi meg az első nagy kompozíciót, amely *Bartók, Ady, Petőfi* (1969) sorskutató hármasát foglalja egybe. Jelképes a tér, a világítás, a három levelet hajtó csonka gesztenyefa, a háttérbeli kolozsmonostori Kálvária épülete és a sötét ház világos ablakából kikémlelő óriási szemek, úgyszintén a ház mellett álló szoborszerű nőalak (Szabadság). Feléje fordul a távolodó, hátból ábrázolt Petőfi, ellenkező irányba, lehajtott fejjel áll a bal szélen, csonka gesztenyefa tövében a töprengő Ady, s középen, szemközt, a világító arcú ősz Bartók Béla, feszült figyelemmel fürkészi tekintetével a végtelent, képviseli a múltból folytatódó jövőt. A jövő nyomasztó, kínzó kérdés, nem lehet kitérni előle; a lila-sárga-zöld színakkord hideg atmoszféráját széles, dinamikus ecsetjárás tördeli, mintegy magyarázva a küzdelmet, amely ki kell vezessen a fényre.

A kompozíciók sorozata hosszú, lassú folyamat, a témák a festő izzó belső életének kivetülései, és ha elégtelennek érzi a megoldást, tovább érleli, megfesti más beállításban többször is. Bartók Béla *Cantata profana* művére összpontosított kompozícióját érleli ki leggazdagabban. Merész, vad kontrasztok ellenére tömör és egységes látomás, amelyben a sötét környezeten úrrá lesz az életet jelképező piros szín. A sötét égen egymásra kettőzi a piros napkorongot és az aranyló növekvő holdsarlót; narancspirosan tükröz a forrás, amelyből a szarvasok isznak. Izgatott, széles és hosszú ecsetvonásokból alakítja a felületet, állandó mozgásban van az egész táj, de a rohanó szarvasokat és a nyilazó apát háttérben tartja a lila szín is, amellyel leírja őket, míg a nap-hold-víz, tehát a világmindenség elemei piros színükkel Bartók alakjához kapcsolódnak az őrajta vibráló piros reflexek által. Bartók az előtérben áll, átöleli a haranglábat és megkondítja a harangot, miközben száját összeszorítja és tágra nyitott, égő szemmel minden idegszálával a végtelenbe figyel.

Petőfi és Ady költészete is újabb kompozícióra sarkallja a festőt. Ezeken a vásznakon azonban sok a nehezen dekódolható, hermetikus jelkép, például ilyen a *Felszállott a páva* tűzvarázsa, vagy a *Petőfi: Világszabadság* (1974) rohamra repülő lovasainak és a szöveget hordozó csóvának kicsit szecesszióra emlékeztető csigavonala.

A *Madéfalvi veszedelem* (1972) tragédiájának döbbenetes ábrázolásán, hogy a monumentális szerkezet vonalainak lendületét meg ne törje, elrajzolásokat enged meg magának. Mégis, rajzi torzulások ellenére, ennek a kompozíciónak földsúlya van, üvöltő vihar és félrevert harangzúgása: maga a forradalom izzik a vörös mennybolton, a szenvedés tűrhetetlensége dobban a fekete körvonalak és kék-zöld-lila-vörös reflexek lángolásában.

Zord napokat, súlyos küzdelmet történelmi esemény nélkül is lehet ábrázolni, például a titokzatos, mélybe húzó *Gyilkostó* félelmetes kísértetalakjával, a *Lófürösztés* hideg, de tiszta hegyi tájával, s ennek ellentétével, a *Szent Anna tó* Tuonela sötét mélységeire emlékeztető fekete vizével: az előtérben levő fészekből kiesett madárfiókák nézőpontjából indítja, de mint annyiszor, ezen a tájon is hangsúlyosan utal a szabadulásra — vágyára?, lehetőségére? —,

amikor az előtér szórt fényben álló rőtes fatörzsét úgy illeszti a képbe, hogy ághegye a jobboldali parton körvonalazódik, ott, ahol a fák árnyéka egyenletesen váltakozik a dús füvön, a lombok közt betűző nap izzó, világító foltjaival. A meredek oldalban szemünk és gondolatunk felfelé kapaszkodik a fényre, a remény megnyugtató érzését a kis kápolna épülete is fokozza.

A hetvenes évek közepéig tart Macskássy Józsefnek ez a korszaka, amelyben a sötétség és világosság küzdelmét még erősen uralja az árnyék. Jellemző összefoglalása ennek a *Kolozsvári emlékek* (1975): a város legfontosabb műemlékeinek önkényes összezsúfolása lila-zöld-sárga színakkordban. Derengő holdfényben és zöldessárgán világító ablakoknál folytat dialógust a múlt súlyáról és félelméről, a továbblétezés kényszeréről a felmagasodó, az egész képet uraló Szent György, vele szemben a határozott és nyugodt Mátyás király, előtérben pedig egy csonkított ágú fának egyetlen élő hajtásán egy élő, nagy holló a gyűrűvel.

Ezekkel a zaklatott és felzaklató kompozíciókkal párhuzamosan már a hetvenes évek elejétől — a nyomasztó külső gondok enyhületével — kezdenek jelentkezni a festő művei között derűsebb hangúak is, ezeknek pedig forrása a családi élet harmóniája. Kiugró szépségű arckép a feleségéről készült *Nő madárral.* Az áttetszően fehér bőrű asszony lesütött tekintete a kezében levő kis madarat becézi. Világos, de merész színtársítás gyöngédséggel veszi körül és teszi még bájosabbá. Gyermekei képmását is számos vásznán szerepelteti. A *Bőség* (1974) görögdinnyés uzsonnaasztala, a dinnyét evő kislánnyal és a lombok között átszűrődő napfény színes vibrálásával egy nyári délután örömét és szépségét kínálja felejthetetlenül a nézőnek. A *Kislány csellóval* meleg színei a levegős, hideg színekben tartott szobabelsőben úgy egyensúlyozzák ki a teret, hogy ezáltal a gyakorlásra teljes erejéből figyelő leányka mozdulata a zene ritmusát is érezteti. Könnyed, levegős színek veszik körül a *Heverő fiút könyvvel és gitárral* (1978) és természetesen, a gyermekek világa egész sor olyan témát hoz a festő útjába, ami felszabadult kedélyt, örömhordozó színvilágot diktál az ecsetjének.

A hetvenes évek végére általában világosabb lett a palettája, nem változott azonban szigorú szerkesztési módja, és lelkiismeretes, és komoly emberi tartása. Több világos szín kerül a vászonra az olyan zsarnokot jelképező figura esetében is, mint a *Szabadságért és békéért* férfiaktja, vagy az *Agresszió* (1979) átvitt értelmű madárcsoportja. Ezen, lilás-szederjes domboldal hátterén fehér galamb olajággal közeledne, de hat fekete holló készül megtámadni, s csak a közöttük feszülő szögesdrót kerítés gátolja ebben. Levegős, halvány színekben fogalmazott kompozíció, mégis nagy átütőerővel idézi a sötétség—világosság, azaz a rossz és jó küzdelmét.

Világosabbak, de az eddigieknél nem könnyedebbek a tájképei sem. Az árkosi és a szárhegyi művésztábor termését két nagy élmény jellemzi: a székely falu hagyományőrző tudatának kemény rendje, és a természet lenyűgöző nagysága. A vakító havasi napsütésben mások a színek: az áttetsző, oldott árnyékok közül élesen világítanak a fényben álló falak, s úgy feszülnek a térbe, hogy általuk a mozgó, élő, reális jelen a múlt minden emlékét képviseli. *A festő Szárhegyen* olyan önarckép, ahol főszereplő a Gyergyói-medence és a nyár. Csupa forró kánikulai rezgés a széles völgyfenék fölött és az égen, magát a levegőt ábrázolják a rózsás reflexek a sárga-zöld messzeségben. Pedig a vászonnak több mint felét egy szín belseje, s annak nyitott, lengő ajtaja foglalja el, amelynek árnyékában hátból látjuk a festőt.

A természeti látvány törvényszerűen a művész benső átéléseinek kivetítéséhez szolgál ürügyül. Városon született, városon felnőtt ember létére Macskássy József magáénak érzi a székely falut, s talán éppen ezért tudja ilyen lényegremenően összefoglalni árkosi és szárhegyi benyomásait. Mint ahogy a népművészeti tárgyak sem képeznek idegen dekorációt az otthonában, hanem szervesen hozzá tartoznak életének mindennapjaihoz, mint ahogy emlékezések és emlékeztetések a csendéleti elemként bekomponált Bartók-albumok vagy -lemezek, a Nagy Imre katalógusa. Magától érthető otthonossággal fest falusi enteriőrt falhoz támasztott kaszával, kalappal és inggel a fogason, kék tulipános ládával *(Reggel)*, s nem mesterkélt, hanem nyugalom és napsütés hangulata van. A műteremsarkok és virágcsendéletek szintén egy-egy lelkiállapot tükrözői. Sok vidám van közöttük, de sok csak első látásra tűnik annak, s ha jól megnézzük, bizony zaklatott, feszült. Bizarr csendélet az *Éjféli Hamlet* (1980): koponya, bagoly és zsiráffej rajta. A *Karácsonyfaág köcsögben* (1980) új témát és új hangot jelent. Egyszerre komoly és ünnepélyesen vidám. Formái kicsit szögletesen, de körbezárnak, és az egész színes látványnak ezüstösen hamvas jellege van. A leggyakrabban visszatérő téma mégis a gesztenyevirág marad, állandóan változó tartalommal.

Macskássy József gyűjteményes kiállításait nem lehet gyorsan megnézni. Első látásra nyugodtnak tűnik és egységesnek, ugyanakkor rendkívül változatos is. Csak ha egyenként és alaposan nézzük a képeket, akkor vesszük észre, hogy mindenik állandó dinamikus mozgást tükröz, és az egyensúly, ami az élet megmaradásához, továbbviteléhez kell, milyen kemény küzdelem árán jön létre, a képen ugyanúgy, mint az emberben. A képek együttesének a mondanivalója pedig, hogy csak a múltat ismerve és tisztelve építhetjük a jövőt, meg nem alkuvó becsülettel, csak így örülhetünk igazán minden körülöttünk virágzó szépségnek.

E. SZABÓ ILONA

[15] Vö. *Földpiac nélkül nem megy. Alternatíva az agrárreformról*, Népszabadság, 1989., I. 5., és *A magyar mezőgazdaság jövőképe*, Magyar Nemzet, 1989., I. 5. stb.

[16] Sárközy Tamás: *Egy gazdasági szervezeti reform sodrában* (Magvető, 1986., 25. l.). Vö. még Juhász Pál: *Zsákutcában van-e a magyar mezőgazdaság?* (Medvetánc, 1988/1.)

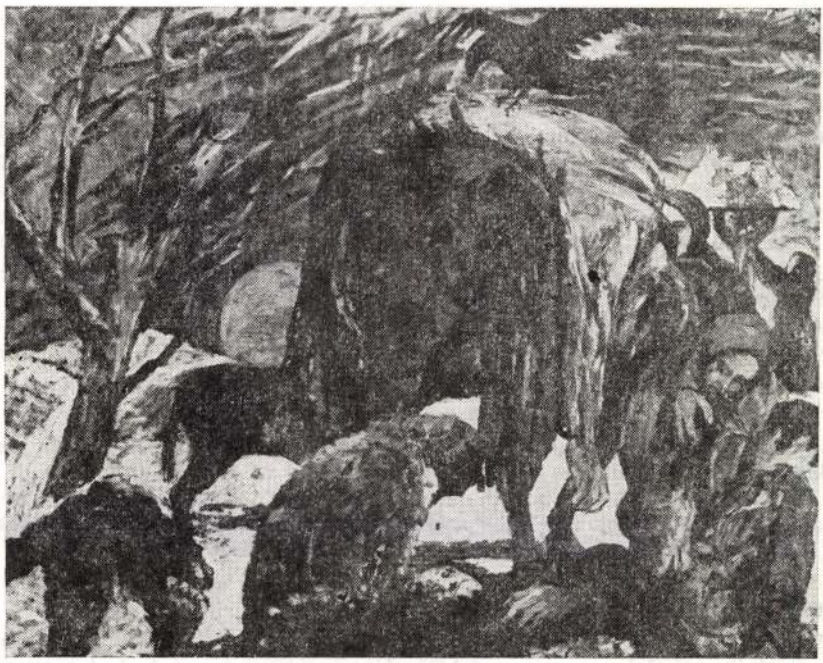

Madéfalva (1972)

sadalmakban) és Ferge Zsuzsa: *Zsörtölődő megjegyzések Szelényi Iván és Manchin Róbert tanulmányához* (Medvetánc — Magyar gazdaság és szociológia a 80-as években.). (Minerva, Bp., 1988., 166., 171—172., 204—205., 215. l. stb.)

[3] Juhász Pál: *Agrárpiac, kisüzem, nagyüzem* és Donáth Ferenc: *Tulajdon és hatékonyság* (in: Medvetánc, id. kiad. 27., 236., 259—263. l.) Lényegében ebből a szempontból tárgyalja a hazai „felemás polgárosodást" Lengyel László: *Politikai magatartás és gazdasági viselkedés egy kis ország jövőképében* c. ugyanitt újraközölt írásában, amelyben voltaképpen a civil társadalom nyugatias fejlődését, kulturálódását tárgyalja, utalva Hankissnak a második társadalomra vonatkozó koncepciójára is. (Uo. 54—56. l.)

[4] *Döntések már vannak... Utóhangok a parlamenti vitához* (riport Nagy Tamással, Magyar Nemzet, 1988., X. 18., 5. l.).

[5] Levendel László: *Egy ország gyógyítása* (Liget, 1988/1., 22—23. l.).

[6] A fogyasztás világa a maga eltörölhetetlen autonómiájával külön elemzést kívánna, itt csak a nagyságrendeket jelezhetem: 1960-ban a lakosság összjövedelme 118,5 mrd Ft, 1970-ben már 208,1 és 1980-ban 461,8, végül pedig 1986-ban 740,6 mrd Ft, amelynek egy részét a lakosság felhalmozásra-beruházásra, másik részét fogyasztásra költi, a mikrofölhalmozást és a termelő fogyasztást külön is meg kellene vizsgálni a civil társadalomban.

[7] Garai László ezt a kérdést legutóbb *A társadalmi válság természetének nyomában* (Tervgazdasági Fórum, 1988/3.) c. tanulmányában fejtette ki, bemutatva a magyar válságot a termelő termelésének megroppanása oldaláról is.

[8] Nyers Rezső: *Útkeresés — reformok* (Magvető, 1988., 112—113., 153., 218., vö. még 203—210., 229. l. stb.) és Ferber Katalin—Rejtő Gábor interjúja Nyers Rezsővel *Visszapillantás az 1968-as reformra* (Valóság, 1988/8.) címen.

[9] Vö. például *Building Constituencies for Economic Change: Report on the International Conference on the Informal Sector* (Held at the US Chamber of Commerce, Washington D. C. October 26—27., 1987., Edited by John Sullivan: The Center for International Private Enterprise). Az egyik résztvevő szerint Argentína GNP-jének 60%-a az informális szektorból származik (8—9. l.).

[10] *A Népszabadság kerekasztala* (1986. július 19., 5. l.) az új tanácsi gazdálkodás rendjéről összegez néhány gondolatot.

[11] Berend T. Iván referátumát és az 1982-es fordulat nyomán a „kicsi fölfedezését" annak szakirodalma nyomán feldolgoztam *A kicsi a szép? A demokratizálás szintjei Magyarországon* (Valóság, 1988/2.) c. tanulmányomban, ezért itt csak a „szövetkezeti" vonalra térek ki, és a társasági törvény felé vezető fejlődést vázolom fel.

[12] Sipos Miklós hozzászólását a *Közös gondolkodás a szocializmusról*, 3. köt. Kossuth, 1988., alapján mutatom be; 184. l., illetve vö. még 191. l.

[13] Győrffy Miklós: *Bagoly nappal* (Idegenforgalmi, Bp., 1988, 335. l.). Vö. még *Érdekvédelmi szövetséget terveznek a kistermelők* (Magyar Nemzet, 1988., IX. 15.).

[14] Pál József: *A szövetkezeti mozgalom új vonásai napjainkban (Közös gondolkodás a szocializmusról*, 2. köt., Kossuth, 1988., 374., 377. l., vö. még 372., 379., 383—384. l. stb.) 4700 szövetkezet a beszámolója szerint az aktív lakosság egynegyedével a nemzeti jövedelem egynegyedét állítja elő, nevezetesen a mezőgazdasági termelés 69, az ipari termelés 17, a lakossági szolgáltatások 50%-át. A szövetkezetekkel rokon elvek alapján létrehozott önkéntes, saját önkormányzattal rendelkező kisszövetkezetek-kisszervezetek száma megközelíti a 40 000-et (kisszövetkezetek, szakcsoportok, társasházak, munkaközösségek, polgárjogi társaságok). Ez a széles hálózat vagy gazdasági mikroszerkezet természetesen bekapcsolódik az egyesületekhez is, amiről Ádám Antal előadása szólt, hiszen az egyesület is alapíthat vállalatot-kisvállalkozást, bár kifejezetten gazdasági célra nem hozható létre egyesület (Uo. 393. l.).

Romház

Bertók Lászlónak

romok ahol a fű a gaz benéz
s benő a kivert
ablakon
és mohaszerű bársonyos
takarót von
kubista-
szín szeméremszőrzetet
a porladó
falakon
toporgok valamikori
fürdőszoba
helyén
mosdok-borotválkozom
vagy mit tudom én
mit
csinálok egy nem létező
fürdőszobában
opálosodó
csonka tükörben nézegetem
valamelyik elfeledett
arcom
közben gyíkot riasztok
taposok szétterülő
füvet
tiprom az idő részecskéit
a zöld és puha
növényi
tobzódásban indák kacsok mint
karocskák spirál
alakú
hajfürtvégződések nyálkás
sejtjeikre zúzódnak
érintésemtől
amíg visszateremtem hófehér
csempék vakító
csillogását
krómozott csaptelepek ostoba
surrogását
egy
vécéöblítés neszét
s megint
megvan
a ház innenső ideje valahogy
akkorivá kötődve
még

Gordonkázó lány (1974)

HAJDU FERENC

Jönnek a jelek

Tavasz — már nélküle
még *tavasz . . . . . viszi el*
mi ittmaradt — múlik így s már
nem riasztó (mintha ennyi lenne)
elérni amit nem lehet
(jönnek a jelek)
Véges — hát semmi nincsen
jobban meg-
halható *. . . . . s vissza nem*
léphet
(jönnek a jelek)
Képtelenség — egy pillanat! —
hogy olyan nagyon való
e l s z á l l
mert érzi-tudja: hol lenne lenni jó?
Ott-sehol — Itt-bármikor? Hogyha
szem sötétje vezet
(jönnek a jelek)
Mi történt — nyolc éven túl:
történtetett tett; *akkor (el-*
mozdulnak a szavak) lehajolni érte . . .
. . . „hát élsz? S mi épp csak . . .?" —
sokasodni kezdenek
(jönnek a jelek)
Fárasztó-e immár szólni is róla?
Fárasztó-e még ami valaha
törvényedett? Hát . . . csupán vissza-
vonhatatlan új-világgá!
Esélytelen lehetne rá bármiféle ok:
mi következhetett
(jönnek a jelek)
Elér — ha van — oly vég
mint káprázatként múlt a kezdet?
Érezni — még egyszer — másképp
lehetett?
Másért *nem érné meg*
(jönnek a jelek)
Nem dobban . . .: most igazán létezik
s fáj — látni
hogy felette *(jönnek a †)*
Mert már Ő van csak Ő — — — — — — — — —
— — — — — ahol majd egyszer — — — — —
nem célként — — — — — — — — — — — —
— — — — — nem céltalanul — — — — — —
m i n d e n e k f e l e t t
(☺ a jelek)

S mi csak hurcoltuk továbbra is a rablott holmit. Nekünk nem volt rá szükségünk, szívünk dicsőségtől duzzadt.

A temetések szaporodtak, s a boncnokok mérgezés tüneteit vélték felfedezni a merevedő testeken. De vigasztaltak, a mulatságért mindenre hajlandók voltak. Hamis halotti bizonyítványokat állítottak ki. Kívánták, hogy hordjam nekik a mérgezett tálakat.

Megbocsáthatatlan. Magam kotyvasztottam a gyilkos esszenciákat. És a puszta másik végén álló csapat nem tehet semmiről! Idáig csak szánakozva nézte hiábavaló küzdelmeimet. S én voltam, ki az ajándékaikat, melyekről hittem, hogy harcommal szerzett legyőzött zászlók, méreggel fröcsköltem be.

Az ecset gazdátlan. Ütésre készen hever ujjaim között. A vásznak közelebb húzódnak. Felém, beljebb, egyre beljebb. Kastélyok kapui nyílnak meg előttem. Ligetek fái között barangolok.

S ha tekintetem a hegyre emelem, bizonyosan ott vagyok.

Őszi csendélet (1981)

sévé, a Földközi-tengert uraltam, hajóim a Saroni-öbölben otthonosan mozogtak, tevéimet elvezettem a nagy fáraók gúláihoz, teherhordó elefántjaim rendületlenül követtek a havas csúcsokon, szurdokokon keresztül.

A harmincéves háborúban számtalanszor részt vettem, s az öröknek hitt Babilon pusztulását is átéltem. A franciák hadjáratain Napóleon szárnysegédje voltam, s Mucius Scevolának én perzseltem lángommal a karját. Szokratésznek tanítványa voltam, s én sütöttem el a pisztolyt Ferdinánd trónörökösre, s én voltam, aki összeroskadt személyében az automobilban.

S az átok, ami idáig kísért, hogy festő vagyok, festenem kellett egész földi életemben. De minden átoknak van egy jó tulajdonsága, hogy előbb-utóbb megszűnik. Isteni könyörület. Hála jó atyámnak!

Festményeimet szerte a világon ismerték, milliókat adtak egy-egy hamisítványért is. Festettem, eszelősen festettem, nem volt nyugtom. Szenvedtem. Meghurcoltam magam.

Ma már, ha a képeimről kérdeznek, csak a vászonról szólok: a vakkeretre feszített ecsetvonás nélküli hótiszta vidékről. A fal mellé támasztva sorakoznak; mindegyik remekmű. Nem árulhatom őket, esetleg még megvásárolnák. Nincs az a pénz, mit fizethetnének értük.

Egy-egy vászon előtt napokig, hetekig üldögélek, kezemben az ecset és a paletta: Ütésre emelt szablya, és pajzs, legyőzni a vászon csendjét.

Valaha csata csatát követett, rombadőlt városok, mozdulatlan emberek keltek életre ecsetem nyomán.

Nem dolgoztam ki megfelelő stratégiát. Minden harc végén úgy tűnt, hogy győztem. A siker csak illúzió volt. Izmaim pillanatnyi ernyedtsége. Nem vettem észre.

A túloldalon álló harcosok azonban lesben álltak. Minden pillantásuk engem rögzített.

Dölyfösen álltam velük szemben. Kísértettem őket. Akaratomat próbáltam rájuk kényszeríteni. Lázadtam ellenük. Hasztalanul. Figyelmükkel szemben tehetetlen voltam.

S megvolt az utolsó ütközet.

Utána a csend. A hófehér vászon. Bámulom hosszasan, kezemben az ecset mozdulatlan, a palettán cserepesre száradtak a festékfoltok.

Üres tálcámat benépesítettem pazar étkekkel; friss, illatos gyümölcsökkel. Meggazdagodtam. Palotáim száma határtalan, földjeim dúsan termő végtelen legelők.

Megbarátkoztam az ellenséggel: Békés nép, csak ne törjenek be a földjükre.

Harcosaim, akik voltak, minden percben vissza akarnak szerezni maguknak. Ravasz cselekhez folyamodnak, de mindvégig sikertelenül. Képtelenek áthatolni a határon, melyet még soha nem őrzött senki. Ilyenkor aztán dühösen átkozódnak.

Egyébként megértem őket. Harcosok. Harcosai annak a népnek, mely hódításra ingerelt egykor.

Békében nem különböznek egymástól. S ez a nép a mi sikereinkből élt. Míg mi harcoltunk, zajos mulatságokat tartottak. A tálcát felpúpoztuk pompás csemegékkel, s eléjük toltuk:

— Egyetek! Amennyi jólesik! S meghatottan néztük mohóságukat. Könnyűnek, szabadnak éreztük magunkat.

Nem figyeltem, hogy a dáridó közepette miért van az a sok temetés.

880209

Mozdulatlanul, gyönyörűen: médium-art.
Akárha plüsspuha-pázsit: apró és bizarr
rezdülések-rebbenések, selymes és el-
omló fű-szál-simogatások; mozdulatlanul,

gyönyörűen. Akárha médium-art. Plüss-
puha-pázsit: apró és bizarr rezdülések-
-rebbenések, selymes és elomló fű-
-szál simogatások. Mozdulatlanul, gyönyörűen.

Délutáni fényben: plüsspuha-pázsit. Apró és
bizarr rebbenések-rezdülések: a délutáni fényben.
A madarak némán köröznek fölöttünk, némán és

méltóságteljesen. A fényre és az egykedvű, ám-
de méltóságteljes *szárnycsapásokra örökké emlékezni*
fogok. A fényre és a közömbös szárnycsapásra.

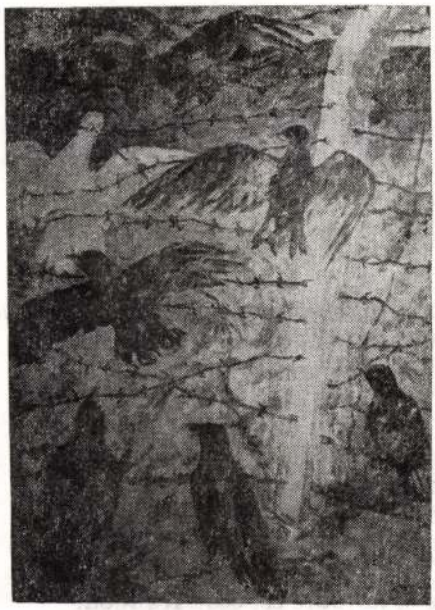

Agresszió (1980)

871217

A fű selymes zuhogása!
Szél és vihar. Selymes fű-zuhogás.
Simulékonysága, érdessége.
Érdessége: simulékonysága.

Egészen *piros, mintha lila lenne.*
Lehajtott fejjel várom, lehajtott fejjel.
Mikéntha lebegés lenne, akárha szárnyalás.
Akárha szárnyalás lenne: mikéntha lebegés.

Nem a kiáltás! Nem a vágyakozás!
A fű különös, sosem-volt zuhanása.
Nem is a suttogások.

Kezembe szorítom kezedet: különös mozdulattal.
Nem az akarat. Nem a pillanat sürgetése.
Inkább: a szituáció. *Tétova: szempillarebbenés.*

871222

René Magritte-nak

Különös, gyönyörű alma, valahol a hegyek fölött
Szomorú, szürke-zakós férfi áll a
Kilátó kőkerítésénél, hallgatása
a mi egykedvű, közömbös hallgatásunk.

Az alma súlyából, nagyságából
nyugodt és derűs erő sugárzik.
A hegyek hófödte csúcsai
nem tiltakoznak. Nem tiltakoznak

a hegyek hófödte csúcsai. Nyugodt
és derűs erő tölti el őket, bizonyossággal.
Mikéntha Isten tenyerén: végtelen hatalmunkat,

kiszolgáltatottságunkat látjuk, és boldogan
mártózunk meg a kékes-szürke fényben.
Puha és sűrű világosságban, nyújtózkodunk.

Vörös gesztenyevirág

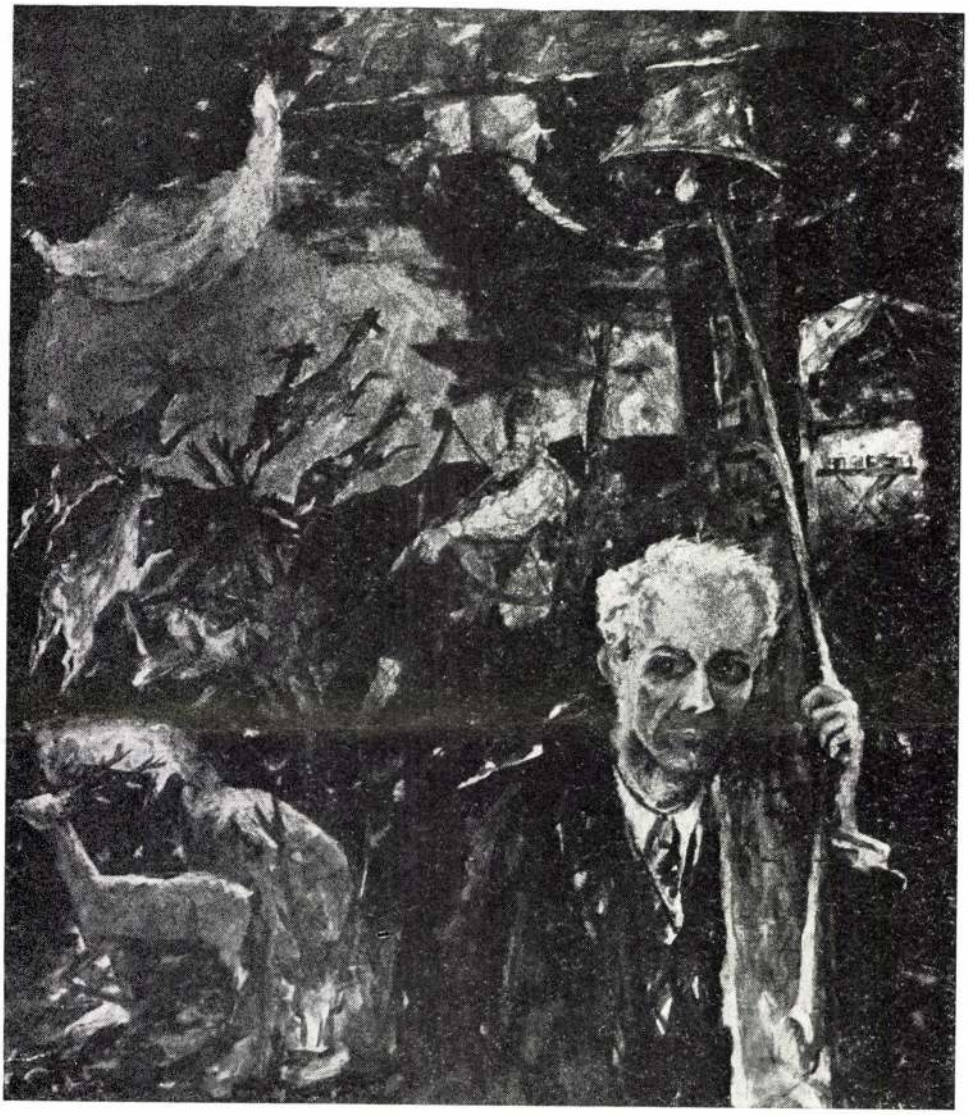

Bartók Béla: Cantata profana

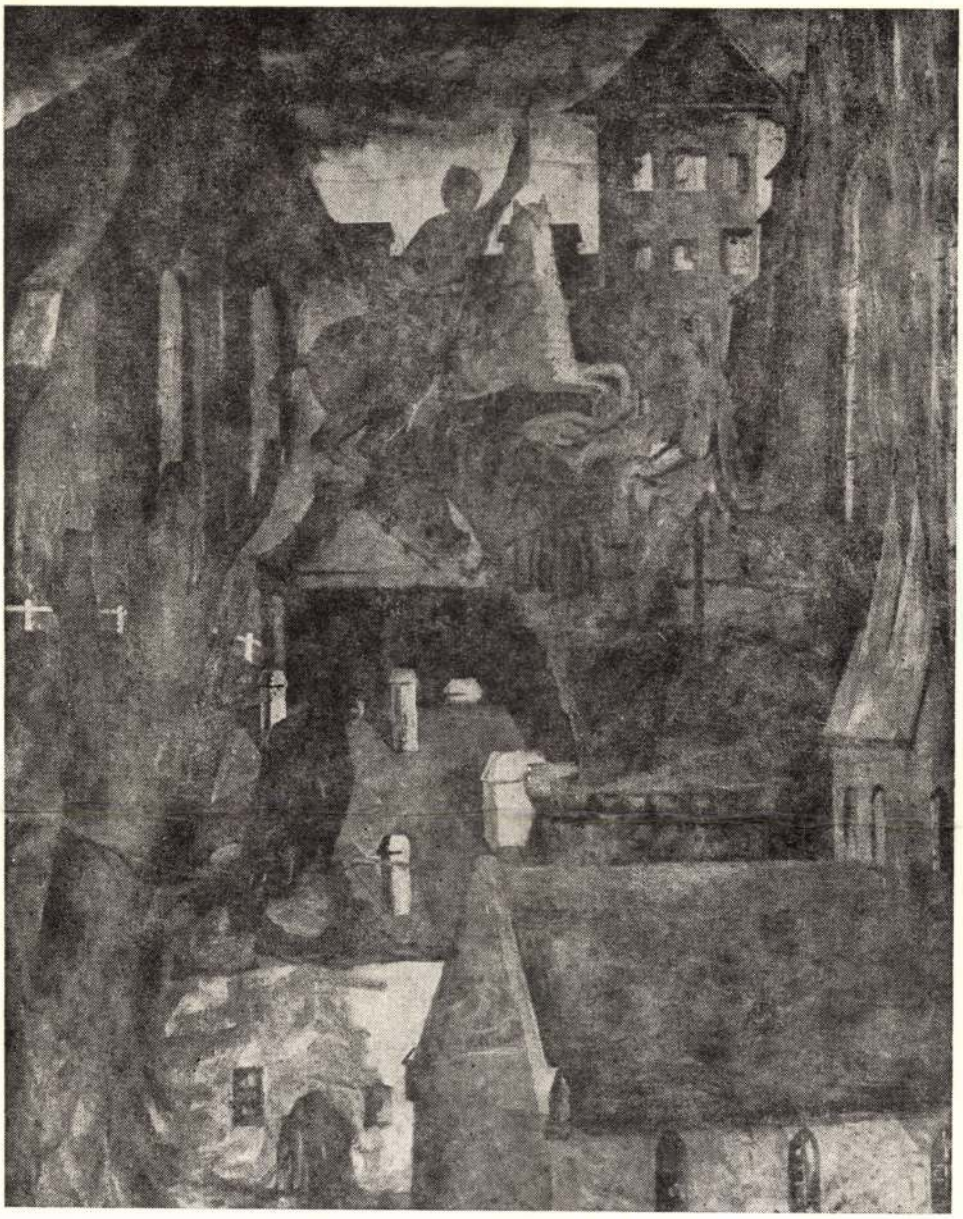

Kolozsvári emlékek (1975)

Ára: 16 Ft

Macskássy József

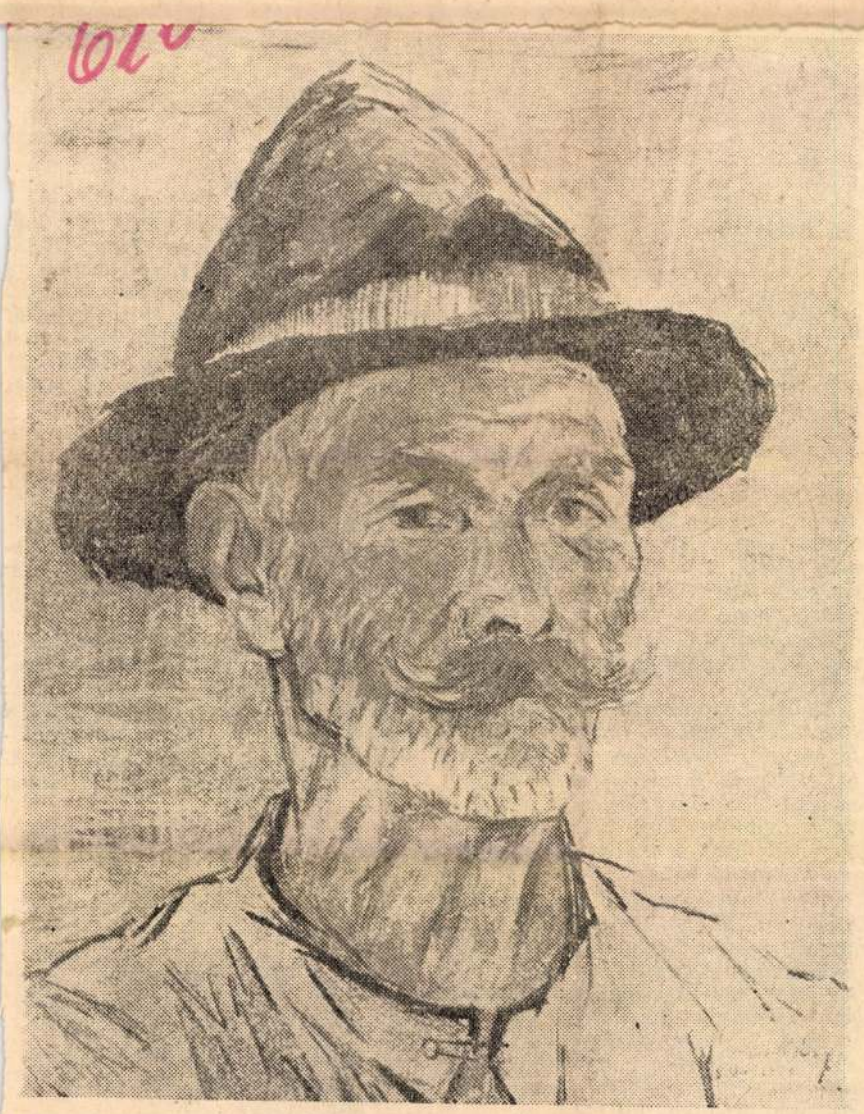

MACSKÁSSY JÓZSEF

Békási román paraszt

OROSZ

Filipás Nászt

(Folytatás lapunk előző számából)

II.

FOLVETTÉK A KOLLEKTÍVÁBA az uramat, és nem vallottam szégyent vele. Nem is kellett helyette dolgoznom. Hiába csúfolódtak, hogy asztalos, szemüveges, mert amiatt kell neki a pápaszem, hogy annyit tanult. Mennyi könyvünk van! Három hosszú polc a falon, az mind teli. S valamennyit olvasta. Abba romlott el a szeme, de nem annyira, hogy a hibákat meg ne lássa! Igaz, sokaknak nem tetszik ez a kollektívben. (Dehát ezt csak úgy közbevetőleg mondom.) Szóval, hogy annyit olvasott, tanult, annak hasznát veszi az egész gazdaság. Mert az én uram lett a kollektíva könyvelője.

Eleinte csak a maga fejétől, a maga tudásából vezette a könyveket. Úgy is jó volt, semmi sem hiányzott, de az elvtársak mégis azt tanácsolták, menjen el a könyvelői iskolába, ahova a többi kollektív gazdaságból is elmentek azok a földművesek, akikből könyvelő lett.

Milyen büszke voltam! Igaz, nagyon hiányzott az én Nikum annyi hónapon át, de nem bántam. Ő volt a legjobb tanuló. Kitüntetéssel végzett. A könyveit akárki megnézheti, minden szám mindig a helyén van bennük. A többi asszony irigykedik is rám. Azt mondják, persze csipkelődésből, hogy Nikuból maholnap tanár lesz. Hát, ami azt illeti, lehetne is...

Velem se vallott szégyent se a kollektíva, se az uram. Helyette ugyan nem kellett dolgoznom, de magamért kitettem. Mindig [illegible] a legértett volna a disznókhoz? Aki legalább annyit tud, hogy mikor rájuk jön, akkor nem kell együtt hagyni az ártányokat meg a kocákat?! Kiderült: szakértő akadt volna több is, dehát a beszerzőnek volt valami nyámja, s azt addig dicsérte, amíg beledicsérte a jól fizetődő állásba. Az vigyázott a jószágokra ilyen ügyesen.

Na, gondoltam, nemcsak nálunk akad olyan, aki a zsíros helyekre igyekszik beszervezni a rokonságot, akár érti a dolgát, akár nem, hanem önáluk is. Vigasztalgattam magamat, meg őket is, majd csak legyűrjük a bajt. Tudták ezt nélkülem is. Ők inkább a disznók sorsát firtatták.

Szerették volna, ha ide fogadjuk a jószágokat a kollektíva állattenyészetébe, csak addig, amíg rendbejönnek. A malacokat mind nekünk hagyják a tartásért. Én mindjárt meg is tudakoltam, hány hasas kocájuk van. Vagy harminc. Ejha! Hamar utána

Macskássy József grafikus M.D.K.

Az egri Muzeum állandó kiállitásainak egyik grafikusa

Bakó Ferenc: Az egri mügyüjteménye története 14.l.

Az Egri Muzeum Evkönyve I. 1963.

Macskássy József

festi

Tanulmányfej

c. képe repr.

Ki P. 54 tabla

Macskássi József

festő

Marosvásárhelyt

Bordy András

tanítványa

KiP. 158. l.

MACSKÁSSY JÓZSEF festőművész kiállitása Szatmáron, a Képzőművészeti Alap termében. /rövid hir./

Utunk, XXXI.évf. 46./1463./sz. 1976.nov. 12. 8.old.

Banner Zoltán:

MACSKÁSSY JÓZSEF uj képei.
/"Müvészek - kortársakról."/

Utunk, XXXI.évf. 23./1440[illegible]/sz. 1976. jun. 4. 7.old. 1,kép.

Macskássy József

Banner Zoltán: Macskássy József. - Utunk /Kolozsvár/ 1968.39.sz.8.l

az 1968. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája. - Művtört.Ért.1971.2.sz.149-182.l.

16o. l.

Macskássy József

az egri kiállítás grafikusa. /:Vármuzeum:/

Voit Pál stb.: Heves megye műemlékei II. köt.
Magyarország műemléki topográfiája VIII köt.
Budapest, 1972.

1661

Macskássy József festőművész
(1921 Marosvásárhely -)

Kolozsváron él. A kolozsvári
Ion Andreescu képzőművészeti főiskolán
végzett (1953)

Igaz Gó 1972 november

Macskássy József

2

Első nyilvános szereplése
1940 Marosvásárhely. Két hegedű
egyéni hangversenye volt.

Igaz tó 1972 november

Macskássy József

Művei szerepel a Korunk Galéria
"Ady szeme, Ady arca" c. kiállításán

Kolozsvár, 1977. október

MACSKÁSSY József

UNIUNEA ARTIȘTILOR PLASTICI DIN ROMÂNIA
FILIALA CLUJ
ROMÁNIAI KÉPZŐMŰVÉSZEK SZÖVETSÉGÉNEK KOLOZSVÁRI FIÓKJA

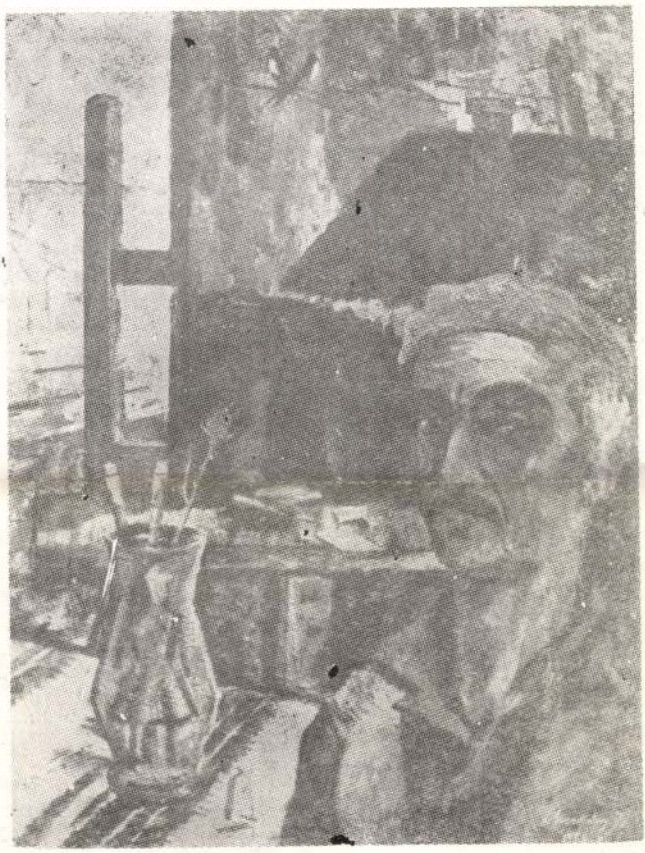

MACSKÁSSY JÓZSEF

MACSKÁSSY JÓZSEF

Născut la Tg. Mureş în 15 februarie 1921. Studii: la Tg. Mureş cu Aurel Ciupe şi Bordy András. Absolvent al Institutului de arte plastice „Ion Andreescu" Cluj, clasa Miklóssy Gábor în 1953.

EXPOZIŢII: Din 1942 participă la expoziţii colective în ţară şi peste hotare. Expune la „Salonul pictorilor ardeleni" în 1947 şi la prima expoziţie de stat în 1948. Din 1954 ia parte la majoritatea expoziţiilor judeţene. EXPOZIŢII PERSONALE: 1962 Cluj, 1968 Cluj, 1973 Bucureşti, 1976 Cluj-Napoca, Galeria Korunk. EXPOZIŢII DE GRUP: 1955 şi 1968.

1988 Budapesta, 1989 Viena, / Expoziţia colectivă al artiştilor ardeleni / , 1989 Stockholm, 1990 Galeria Korunk.

ADRESA: Cluj-Napoca,
str. Rákoczi 21, ap 4.
Tel.: 18 41 58

Született 1921, február 15-én Marosvásárhelyen. Tanulmányait szülővárosában Ciupe Aurel és Bordy András irányításával végezte, majd a Kolozsvári Ion Anreescu Főiskolán, Miklóssy Gábor osztályán szerzett oklevelet.

1942-ben részt vett hazai és határainkon túli csoportkiállításokon. 1947-ben az Erdélyi Szalonban, 1948-ban az első kiállításon kaptak helyet munkái. 1954-től rendszeresen jelen volt a kolozsvári művészkőzösség tárlatain.

EGYÉNI KIÁLLÍTÁSOK: 1962-ben Kolozsvár, 1968-ban Kolozsvár, 1973 Bucureşti, 1976 Kolozsvár-Napoca, Korunk Galéria. CSOPORT KIÁLLÍTÁSOK: 1955 és 1968-ban.

1988 Budapest, 1989 Bécs / az erdélyi képzőművészek csoport kiállítása / 1989 Stockholm / Móricz Zsigmond Magyar Ház / 1990 Korunk Galéria.

CÍME: Kolozsvár-Napoca
str. Rákoczi 21, 4-es ap.
Tel.: 18 41 58

Aflat în al şaptezeci şi unulea an al vieţii, Macskássy József deschide la Galeriile mari din cadrul Complexului expoziţional de pe strada Iuliu Maniu nr. 2—4 o vastă expoziţie retrospectivă, cu peste 70 de tablouri, a douăsprezecea dintr-o activitate prodigioasă. Macskássy József şi-a început formaţia artistică cu profesorul pictor Aurel Ciupe la Tg. Mureş, unde s-a născut la 15 februarie 1921. A lucrat cu Aurel Ciupe în cadrul Şcolii de pictură condusă de acesta în Tg. Mureş în perioada 1939—1940. După cedarea Ardealului de nord şi refugierea lui Aurel Ciupe la Timişoara a continuat să studieze pînă în 1941 cu pictorul Bordi András. Lucrează apoi singur şi îşi clarifică viziunea personală, astfel că în 1947 este admis la Salonul ardelean cu două lucrări care îi sînt achiziţionate. În 1948 participă la prima Expoziţie de stat din Bucureşti cu portretul compoziţional **Bunica,** achiziţionat. O replică a tabloului se păstrează în atelierul pictorului şi ea este inclusă la expoziţia de la Galeriile mari. În acelaşi an 1948 trece cu succes examenul de admitere şi din 1949 intră direct în anul al doilea la Institutul de artă plastică „Ion Andreescu", clasa profesor Miklóssy Gábor pe care îl absolvă în 1953. Timp de patrusprezece ani funcţionează apoi ca profesor la cercul de pictură de la Casa pionierilor din Cluj. Apoi, pînă în 1981, cînd se pensionează, este profesor la Şcoala de muzică şi artă plastică de pe str. Horea. Ca student participă la expoziţiile regionale, conti-

nuînd apoi să fie prezent la toate expozițiile regionale, și județene de la Cluj. În total a participat la peste o sută și douăzeci de expoziții colective. Prima Expoziție personală Macskássy József se deschide în 1962 în Cluj la Galeriile din Piața Libertății, urmată de o a doua, în același loc în 1968. În 1973 o altă Expoziție personală Macskássy József se deschide la Casa de cultură „Petőfi Sándor" din București. În 1976 organizează expoziții personale la Galeria mare din Cluj și la Galeria de artă din Satu Mare.Urmează în ordine expozițiile personale de la Cluj la Galeria mică din Piața Libertății în 1980, la Tg. Mureș la Galeria de artă și la Odorhei la Casa de cultură în 1981 și apoi din nou la Cluj la Galeria mică în 1986 și la Galeriile „Korunk" în 1990. Ultima expoziție personală dinaintea actualei retrospective s-a deschis în decembrie 1989 la Stockholm la Casa de cultură maghiară, manifestare bucurîndu-se de un frumos succes dovedit de faptul că toate lucrările au fost achiziționate.

Lectura ansamblului expoziției respective de la Galeriile mari relevă un univers tematic bogat și variat. Macskássy József este un colorist ciudat, la el culoarea cîntă, dar nu ca solistă, nu ca protagonistă sau ca dominantă majoră a unui tablou, ci în contexte închegate, în ansambluri care urmăresc armonia. Soluțiile sînt personale și ceea ce au ele caracteristic este faptul că artistul folosește tonalitățile din toate registrele gamei cromatice, cînd în pete mari, cu relevabilă forță expresivă, cînd în treceri fine, cu degradeuri subtil armonizate.

Relevabile sînt în ansamblu compozițiile cu mai multe personaje. Este vorba, în general de lucrări reprezentînd familiile de țărani, surprinși în fața casei ori așezați pe o bancă în fața unor copaci desfrunziți sau situați în fața unor porți sculptate sub picioarele unui Crist răstignit. Dominantele cromatice sînt în game calde, redînd atmosfera specifică de căldură sufletească și de înțelegere patriarhală. Într-o compoziție cu cinci personaje sînt surprinse costumele populare în alb și negru, redate cu obiectivitate, într-o viziune pe care aș numi-o realistă, fără a se cădea în decorativism sau în echivalare folclorică facilă. Într-o altă compoziție se întrezăresc doi tineri îmbrățișați în fața unui peisaj rustic cu un tractor în fundal și o bufniță în prim-plan. O lucrare pe care cenzura comunistă a scos-o din expoziția personală din 1986 de la Galeriile mici din Piața Libertății este **Cantata profana,** înfățișîndu-l în prim-plan pe Béla Bartok trăgînd un clopot de la o troiță românească, în timp ce în stînga sînt reprezentați cinci cerbi și un vînător. **Bartók-Ady-Petőfi** este o compoziție redînd înfrățirea artelor, a muzicii și poeziei, cu siluetele celor trei creatori situate în fața unei case cu etaj puternic luminată.

Cel mai vechi portret din expoziție este **Bunica**, o lucrare pusă în pagină cu siguranță, dar cu simplitate, în poziția șezînd, cu mîinile expresive, trudite de muncă, constituind un pandat al obrazului înregistrînd trecerea implacabilă a timpului. **Fiul artistului** este surprins în anul bacalaureatului, cu barbă, cu o cămașă înflorată și cu ginși, așezat cu o carte în mînă într-o echivalare a stării de meditați. **Soția artistului** este prezentă în două ipostaze, într-un pastel înfățișînd gingășia vîrstei tinere cu armonioase acor-

duri cromatice și într-un ulei melancolic în care rozurile carnației ne amintesc de Renoir. Un portret cu adevărat monumental este acela reprezentîndu-l pe **Ady Endre,** frumos construit și pus în pagină sub un cer cu accente fove.

Sugestive sînt compozițiile cu păsări. Una înfățișează doi porumbei albi și trei stăncuțe planînd deasupra unui copac desfrunzit în care unul dintre porumbei este așezat într-un cuib cu un ou ca simbol al regenerării. O altă compoziție înfățișează un porumbel alb și cinci ciori în jurul unui stîlp din beton armat care susține un gard de sîrmă ghimpată, cu pregnante accente grafice, într-un simbol al nedoritei **Agresiuni.**

Peisajele și naturile statice pun probleme cromatice pe care artistul le rezolvă cu abilitate. Peisajele înfățișează clădiri variate și pomi într-o lumină atotînvăluitoare. **Lacul Sf. Ana** prezintă un trunchi în prim-plan cu albastrul apei și cu verdele și galbenul vegetației. **Lacul Roșu** ne înfățișează un portret de femeie, în fața unui peisaj cu apă roșie, verde și galbenă. Dintre numeroasele interioare și naturi statice, relevabile sînt acelea care înfățișează flori de castan în vase ceramice, cu frunze mari, decorative și cu inflorescențele tronconice etalînd corole grațioase.

Cum se vede, un univers tematic bogat și variat asigură ținuta acestei manifestări care ne face să așteptăm și alte întîlniri cu arta pictorului Macskássy József.

MIRCEA ȚOCA

Erdélyi művészek sorsát, nemzetiségi létünk alaphelyzeteit mutatja föl Macskássy József pályaképe is. Most, hogy hetvenedik születésnapját visszatekintő tárlat köszönti, helyénvaló, hogy festményei előtt a sajátos és tipikusnak mondható mozzanatokat, mint útjelzőket fölsorakoztassuk.

Olyan környezetből tört fel a festő (marosvásárhelyi iparoscsaládból), melyben hagyománya nem volt a művészet befogadásának, még kevésbé művelésének. Vida Árpádnak, szülővárosa jeles szülöttének pályakezdése mutat hasonlóságot az övéhez. Vidának nagylelkű támogatói akadtak — a városépítő Bernárdy György, a tanítványok fölött bábáskodó Gulyás Károly rajztanár —, s az ő tehetségére is fölfigyeltek. Bordi András városi festőis-

kolájának lett a növendéke Macskássy József. Tanára és mentora az esti kurzusokon foglalkozott vele; képeinek helyet talált az év végi kiállításokon, s azok egyik-másikát már meg is vásárolták.

A háború apokalipszise formált át azután minden pályát és sorsot.

...Mint földnélküli Jánosok, mezitláb érkezett haza a hadak útjáról. Elölről kezdett mindent. A Kolozsváron alakult főiskola első diplomásai között igyekezett — egészen más környezetben — megkapaszkodni.

Nehéz kenyérnek érezte a pedagógusi, tanári munkát. Egyre inkább nyűgnek és kényszerűségnek. Élete ott kezdődik, hogy felhuzódhatott a Rákoczi úti padlásműhelybe.

Birkózás továbbra is a lét, küzdelem önmaga megtalálásáért de legalább értelmes a harc, a tusakodás. Sok év pereg le úgy, hogy egy-egy képe jut el kiállításokra. Önálló jelentkezései még váratnak magukra.

Líra és dráma él együtt — csöndes műtermi meditáció és lázadó indulat munkál Macskássy József festményein.

A rálátás a tájra, a Rákoczi úti kertek tavaszi-nyári pompája vagy didergető téli hideg zuzmarája jelenik meg vásznain. Csendéletei állnak össze gesztenyevirágokból, télen egy-egy népi szőttessel, szoborral komponált tárgy-együttesből. Stílusegysége, színekben, tónusokban, hangulatokban élő egyénisége teszi ezeket mindig felismerhetően a sajátjává.

A nagy vásznakon, a csak kiállítótermekben elhelyezhető képeken már egy lázadó művész tesz vallomást.

Abból a valóságos és jelképes padlásszobából nemzetiségi létünkre is rálátása nyílott. S ahogy sorsunk mind rosszabbra fordult, úgy próbált ő is mind nagyobb indulatal a létkérdéseinkre választ találni. Hozzáállását ez teszi ismét tipikussá. Így vezetett ellenállása a kezdeti belső számüzetéséből az igazság kimondásának dacos és vakmerő tetteihez. S ha előbb csak lélekgyilkos zsűrizők utasították ki a képeket a kiállítótermekből, utóbb — a diktatúra agonizáló korszakában — már a festő is fölkerült a gyanúsak, a megfigyelés alatt tartandók titkos névsoraira. Kompozíciós témájú festményei a tiltakozás kiáltásai: Cantata profana, Hármashangzat: Bartók, Ady, Petőfi, A fészekrablók, A mi golgotánk, Várakozás. Ha meg is változtatta olykor e művek címét, üzenetüket azokban az években elrejteni nem lehetett. Pusztuló népművészet, lerombolt templom, eltüntetett falúrészlet, utóljára már gyanús, kiátkozott szín is elég volt a kitiltáshoz, az elutasításhoz.

Festők örök küzdelmét élte végig e művek megalkotásában. Hogyan lehet az elbeszélést, a szavakban kifejthető témát a festészet színekben, hangulatokban élő igazmondásával megragadni? Ahol a feladat meghaladta erejét, ott az irodalmiasság, a narráció győzött. Másut ő diadalmaskodott.

Gyűjteményes kiállítása az eszményeihez hű maradt festő számadó önéletrajza.

MURÁDIN JENŐ.

1. — Kolozsvári emlékek.
olaj 140×110 cm.
2. — Bartók, Ady, Petőfi: Tricinia
olaj 110×100 cm.
3. — Felszállott a páva.
ulei 110×100 cm.
4. — Gyilkos-tó.
tempera 95×90 cm.
5. — Lófürdetés.
tempera 95×90 cm.
6. — Vadgesztenyevirágok.
tempera 95×90 cm.
7. — Tulipános láda Kaszával.
tempera 110×70 cm.
8. — Népmese születése.
olaj 80×70 cm.
9. — Kantata profana: Bartók B.
tempera 125×100 cm.
10. — Szobafestő gesztenyevirággal
tempera 88×76 cm.
11. — Fehér gesztenyevirág.
olaj 90×60 cm.
12. — Csendélet pipaccsal.
olaj 90×60 cm.
13. — Oregasszony.
tempera 90×55 cm.
14. — Árkosi gazdasági udvar.
tempera 60×40 cm.
15. — Állvány képpel.
tempera 90×70 cm.
16. — Akvárium.
tempera 90×70 cm.
17. — Vak ember.
olaj 100×70 cm.
18. — Balkon.
olaj 100×60 cm.
19. — Szülőházam.
tempera 95×90 cm.
20. — A fiam, Csaba.
tempera 95×90 cm.
21. — Viharbarna.
olaj 100×70 cm.
22. — Fésülködő nő.
olaj 70×60 cm.
23. — Testvérek.
olaj 60×50 cm.
24. — A feleségem madárral.
olaj 50×40 cm.
25. — Az első hó.
tempera 50×40 cm.
26. — Falu a hó alatt.
tempera 70×50 cm.
27. — Csendélet maszkkal.
tempera 50×40 cm.

1. — Amintiri clujene.
ulei 140×110 cm.
2. — Bartók, Ady, Petőfi: Tricinia
olaj 110×100 cm.
3. — Înălțare.
ulei 110×100 cm.
4. — Lacul Roșu.
tempera 95×90 cm.
5. — Scăldarea cailor.
tempera 95×90 cm.
6. — Flori de castan.
tempera 95×90 cm.
7. — Lada de zestre cu coasă
tempera 110×70 cm.
8. — Basm popular.
ulei 80×70 cm.
9. — Kantata profana: Bartók B.
tempera 125×100 cm.
10. — Interior cu flori de castane
tempera 88×76 cm.
11. — Flori albe de castan.
tempera 95×90 cm.
12. — Natură statică cu flori de maci.
ulei 90×60 cm.
13. — Bunica.
tempera 90×55 cm.
14. — Peisaj din Arcus.
tempera 60×40 cm.
15. — Tablou cu sevalete.
tempera 90×70 cm.
16. — Acvariu.
tempera 90×70 cm.
17. — Orbul.
ulei 100×70 cm.
18. — Balcon.
ulei 100×60 cm.
19. — Casa părintească.
tempera 95×90 cm.
20. — Fiul meu: Csaba.
tempera 95×90 cm.
21. — În furtună.
ulei 100×70 cm.
22. — Coafura.
ulei 70×60cm.
23. — Frați
ulei 60×50 cm.
24. — Nevasta mea cu pasăre.
ulei 50×40 cm.
25. — Prima zăpadă.
tempera 50×40 cm.
26. — Peisaj de iarnă.
tempera 70×50 cm.
27. — Natură statică cu mască.
tempera 50×40 cm.

28. — Árkosi házak reggel.
tempera 60×40 cm.
29. — Esti hangulat: Árkoson.
tempera 100×60 cm.
30. — Áron bácsi.
olaj 45×40 cm.
31. — Szent Anna-tó.
tempera 75×50 cm.
32. — A mama: József Attila.
tempera 90×70 cm.
33. — Tyúkok.
tempera 50×40 cm.
34. — Falurombolás.
tempera 116×91 cm.
35. — Agresszió.
tempera 135×100 cm.
36. — Fészekrablók.
tempera 95×83 cm.
37. — A paraván elmozdult.
tempera 100×80 cm.
38. — Önarckép a szülőházammal.
olaj 90×75 cm.
39. — A lányom csellóval.
olaj 90×75 cm.
40. — A dinyeevő lány.
olaj 90×75 cm.
41. — Ady Endre.
olaj 170×100 cm.
42. — Gy. Szabó Béla: egy üstökös
tempera 90×60 cm.
43. — Tetsvérek: Rolleren.
tempera 90×60 cm.
44. — Zsarnokság.
tempera 100×85 cm.
45. — Elválás.
tempera 80×65 cm.
46. — Ki tudja merre, hova visz a végzet.
olaj 80×65 cm.
47. — Ragaszkodjál a gyökerekhez
olaj 140×100 cm.
48. — Emlékek.
tempera 125×110 cm.
49. — Boglárka.
tempera 90×70 cm.
50. — Gy. Szárhegyi öreg iskola
olaj 70×50 cm.
51. — Lia akác
olaj 75×50 cm.
52. — Tulipános csendélet.
tempera 75×65 cm.
53. — Csendélet plenerbe.
tempera 80×70 cm.

28. — Peisaj de Arcuş.
tempera 60×40 cm.
29. — Amintiri din Arcuş.
tempera 100×60 cm.
30. — Nenea Áron.
ulei 45×40 cm.
31. — Lacul Sf. Ana.
tempera 75×50 cm.
32. — József Attila: Mama.
tempera 90×70 cm.
33. — Găinele.
tempera 50×40 cm.
34. — Distrugerea satului.
tempera 116×91 cm.
35. — Agresiune.
tempera 135×100 cm.
36. — Devastatorii, de cuib.
tempera 95×83 cm.
37. — Paravanul s-a deplasat.
tempera 100×80 cm.
38. — Autoportret cu casa părinteasca.
ulei 90×75 cm.
39. — Fica mea cîntînd la violoncel
ulei 90×70 cm.
40. — Fata cuonsumatoare de pepeni.
ulei 90×75 cm.
41. — Ady Endre.
ulei 170×100 cm.
42. — A căzut o cometă: Gy. Szabó Béla.
tempera 90×60 cm
43. — Fraţii pe roletă.
tempera 90×60 cm.
44. — Tirănie.
tempera 100×85 cm.
45. — Despărţire.
tempera 80×65 cm.
46. — Cine ştie încătrău, unde ne duce sfirşitul.
ulei 80×65 cm.
47. — Stărui la rădăcini.
ulei 140×100 cm.
48. — Amintiri.
tempera 125×110 cm.
49. — Flori.
tempera 90×70 cm.
50. — Şcoala bătrînă din Lăzăreni.
ulei 70×50 cm.
51. — Salcîm violet.
ulei 75×50 cm.
52. — Natură statică cu lalele.
tempera 75×65 cm.
53. — Natură statică în plener.
tempera 80×70 cm.

54. — Őszi csendélet.
tempera 70×70 cm.
55. — A Lázár Kastély Kertje.
tempera 80×65 cm.
56. — Virágcsendélet népi teritővel.
tempera 80×65 cm.
57. — Hóstát.
tempera 125×100 cm.
58. — A festő.
tempera 90×75 cm.
59. — Virágzó kaktusz.
olaj 80×75 cm.
60. — Présház.
acvarell 45×35 cm.
61. — Fehér gesztenyevirág pipával
tempera 80×70 cm.
62. — Az utolsó borjú.
tempera 70×55 cm.
63. — Csendélet gitárral.
64. — Leányarckép: virággal.
tempera 90×60 cm.
65. — Kalotaszegi asszony gyöngyökkel.
tempera 60×45 cm.
66. — Szobafestő piros gesztenyével.
tempera 86×77 cm.
67. — Gesztenvevirágok szőtesel.
tempera 95×90 cm.
68. — Csendélet aranyesővel.
tempera 60×50 cm.
69. — Gy. Szárhegyi öreg ház.
tempera 70×60 cm.
70. — Feleségem arcképe.
pasztell 45×30 cm.
71. — bár. Inczédi Ádám dédunokájának.
Barabás J. Girolti ősi szülőháza
tempera × cm.

54. — Peisaj de toamnă.
tempera 70×70 cm.
55. — Grădina Castelului Lázár.
tempera 80×65 cm.
56. — Natură statică cu cuvertură populară.
tempera 80×65 cm.
57. — Hoştatul.
tempera 125×100 cm.
58. — Pictorul.
tempera 90×75 cm.
59. — Cactus în floare.
ulei 80×75 cm.
60. — Cramă de presă.
acvarelă 45×35 cm.
61. — Floare de castan cu pipă.
tempera 80×70 cm.
62. — Ultimul viţel.
tempera 70×55 cm.
63. — Natură statică cu chitară.
64. — Portret de fată cu floare.
tempera 90×60 cm.
65. — Femeia din Călata cu mărgele.
tempera 60×45 cm.
66. — Interior de cameră cu castan roşu.
tempera 86×77 cm.
67. — Flori de castană cu ţesătură
tempera 95×90 cm.
68. — Natură statică cu flori galbeni.
tempera 60×50 cm.
69. — Casă veche din Lăzăreni.
tempera 70×60 cm.
70. — Portretul soţiei artistului.
pastel 45×30 cm.
71. — Casa părintească strămoşească, din Ghirolţi a lui Barabás J. — strănepot al baronului Inczédi Ádám.
tempera × cm.

Impr. „Ardealul" Cluj
1991-205, 150 ex.

MACSKÁSSY József festő

10. 5,8. Varadinum '92

Új Művészet 1992

Macskássy József festő

Magyar Művészet.1948.XV.évf.195-196. lap.

A kolozsvári egyetem kiállitása.

MACSKÁSSY József

E. SZABÓ Ilona: Gesztenyeirág.
Macskássy József
festőiszetéről = Tiszatáj,
1989/3. 88 – 92.
ill.

XX. 17. 45. u / Mesterek

Kacskássy József

– A Komor Galériában okt. 1-én megnyílt Ady-emlékkiállításon szerepelnek munkái.

(Komor hírei)

Komor · 1977/10

Macskássy József

- grafikáival szerepelt 1978 máj. 13 a Komor Galériában tartott "Grafikusok - a szülőföldről" kiállításán

(Komor hírei)

Komor 1978/5

Maeskássy József

„Dózsa György"

– festmény

Komm 1948/3 214 old

Macskássy József

- „Feleségem arcképe"
„Szülőházam"
„Műteremsarok"
„Tricinia"

– festmények a műmellékleten

Igaz Szó 1970/1

Macskássy József

- Bordy András művészi világába jut
- nemrégiben egyéni kiállítása volt Kolozsvárott
- négy képét elemzi a cikk írója

Hajdú Zoltán: Macskássy József négy képe

Igaz Szó 1970/1 102 old

MACSKÁSSY JÓZSEF

festőművész

Macskássy József festményeiről reprodukciókat közöl:

Igaz Szó. XXIX. évf. 10.sz. 1981 okt.

/ 289, 297, 338. old., és boritólapokom./

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1976 APR 5
Utunk

Macskássy József

1021

Macskássy József: Virágok

rik. Nem, dehogyis
kában a csengő ugy
mint az a szán, az
lok, de amilyen nin
kori elejű, vagy az
ket konflisból alak
Ilyennel szeretnék
határig fehérben. Le
azt a szánkózást maju megaimodom.

VÁLTÁS

Eddig életem java részében későn kelő voltam. Nem is tehettem másként, hisz éjfél után feküdtem, s ha korán kellett kelnem, egész napom odavolt. Meg aztán el sem tudtam volna képzelni életemet, az éjjel — mintha megelevenedő bútorok hangja nélkül; a bagoly-rikoltás, a denevér-suhanás nélkül. A nedves fű csattogása nélkül, ahogy az ablak alatt elmegy valaki. Ha meg az ablakot nem lehetett nyitva tartani, jó volt nézni, álom és ébrenlét határán, ahogy nyújtózkodnak a kancsókban a pingált virágok; hallgatni, hogy neszez az eső, surrog a fagyos hóval terhes szél. Mindez jó volt, és úgy tűnt — nélkülözhetetlen.

De jó ideje már nem csábít az éjfél, — ez a volt- és lesz-küszöb; — hisz a jelent alig érzékeljük, és máris múlttá válik — amelyet annyiszor értem meg ébren; nem csábít az ablakon betenyerelő meleg levegő, a jelzéseit szaporán ontó, künti világ. Különös ez az egész, én nem tudom, hogy van, de már jó ideje megromlik a napom, ha későn kelek. Nem tudok nem korán kelni. És mert csak kezdő vagyok a korán kelésben, minden izgat, ami történik. Korán kelek, de úgy, hogy elkerüljem a nyüzsgő csúcsidőket, — ezeket is ismerem; az érdekel, ami a csúcsidők közt marad velem, nekem. A borzongás a ruha alatt, a házak közötti visszhang, a hunyorgás, ahogy végignézek az égő éleken, szögleteken; a fecskehang; egy-egy, még alvó, ölben-vitt gyermek ijedt rebbenése.

Naponta elálldogálok a reggelben, tanulom szokásait. Azóta többet mosolygok magamban.

ES ATTILA

t szakaszá-
negek foko-
sa és tömö-
terror lég-
5 Párt kö-

atkozásban
Kommunis-

ellenzékben lévő, de valóságos erőt képviselő történelmi pártok képviselői. Ivasiuctól mi sem áll távolabb, mint e pártok képviselőinek leegyszerűsítő ábrázolása. A történelmi pillanat azonban rendkívül bonyolult: a koalíció a

szemszögből nyújt alkalmat a történelmi pillanat felmérésére. Ivasiuc szívesen alkalmazza a kettős tükröztetés eljárását, azaz az események és helyzetek pozitív mozzanatainak negatív szereplők szemszögéből történő megelevenítés-

MACSKÁSSY József festő

kiáll. Bp., Vármegye Galéria, 1993
ism. MURÁDIN Jenő: Macskássy József festményei. = Uj agyarország, 1993. szeptember 28. 11.

Macskássy Kati

"Mi lenne Budapesten ha..." c. Örkény-novellából készitett rajzfilmjét kiemeli Szabó György "Kirándulás" c. beszámolójában.

Élet és Irodalom, Bp. 1971. ápr. 17.
XV. évf. 16. sz. 12. lap.

Maaskassy Katalin

grafikus

Méltatás

Révész Zsuzsa: A Pannonia Stadió.....

Művészet, 1970.november - 46.lap

Macsháss Katalin

„Az már nem igaz"

Meryhárt László: Az ötlet még nem művészet
Művészet, 1975. november – 25. oldal

Macskássy Kati

„Mi lenne Budapesten, ha...?" c. filmjében az atomtámadás utáni Budapestet vizionálja. Ezekről a patkányok által benépesített utcaképekről, csak féligazság azt mondani, hogy szürrealisztikusak, vagy atmoszférateremtők, mert ezek a látomások csupán a köreget szolgáltatják a film-végül is irodalmi – csattanójához. (emlitve és repr.)

Vadas József: A mozgófilmek állóképeiről.
Filmvilág, Budapest, 1977. márc. 1.

MACSKÁSSY KATI

Dizseri: Kockáról kockára, a magyar animáció krónikája 1948 - 1998

64.o.

bánt & Ferkai, András &

& München & Paris &

ungar. Maler, * 27. 8.
Sohn des Architek-
ránt und *Ferenc F.*,
Tibor F. Stud.: 1896
de Balló; 1897–98 in
1898 in die Künstler-
00 Acad. Julian, Paris,
Carrière; 1901 KSch
vieder in Nagybánya,
nn in der Künstler-

Marskássy Katalin

festő

lásd: Balázs János

Népszabadság, 1988. márc. 28

[Ligány expresszionizmus.]

Macskássy Sajós

Hűrszató

Nagyvárad

Grőffy Hűr 57 l.

65. l.

MOB 1976. 69. l.

eltételezését, melyekhez ezek az emlékek
yosat nem tudunk a pilisszentkereszti
határozást a veszprémi kövekkel tartott
Ismét legkésőbb szent István halálár
redékeket, amennyiben az a bazilikához
elének első éveire mutat a bodrogszigeti
st leginkább az emléken lévő szallagfo-
gványnak az Aracsi kővelvaló szoros ro-
figyelembe kell venni azt is, hogy a
ely nyugati származási, is megjelenik.
k, hogy a pálos templom, melynek alap-
fennállott. A fejlődés utolsó állomását
tiszta nyugati forma, melyen a di-
oldalon jelentkező lombard izlésü szallag
etta, már a XI. század második felére
ező etapját a somogyvári friztöred

vászonra.

Sok kép közül is feltünik a művésznő Balaton című képe. Ilyen szépen és természethű módon csak kevésnek sikerült a magyar tengert vászonra vinni. Külön meg kell említeni a képek közül Macskássy «Tavasz» című képét.

A kiállítást maga Sipovics Éva festőművésznő rendezte. Megtekinthető egész nap augusztus 3-ig bezárólag.

Macskássy Pál
festő

„FIGYELŐ"
UJSÁGSZELVÉNY VÁLLALAT
Budapest, XIV., Nürnberg-u. 42.
Telefon: 299—632.

Lap: .....VASÁRNAPI UJSÁG.....

Megjelent 1943 aug. 1.

Képkiállítás
a Nemzeti Kaszinóban

Július 31-én képkiállítás nyilott a Nemzeti Kaszinó dísztermében. *Sipovics* Éva festőművésznő és tinkovai *Macskássy* Pál festőművész képei kerültek kiállításra.

Aki szereti a szép, hangulatos, művészi képeket, feltétlen nézze meg a kiállítást. Szebbnél-szebb képek sorakoznak egymás mellett. Ismerős hazai tájak, azután részletek a napsütötte Sziciliából és az északafrikai harcok szinhelyéről, ahol Sipovics Éva hosszabb tanulmányi időt töltött, elevenednek meg a vásznakon.

Macskássy Pál
festő
Békéscsaba

»FIGYELŐ«
ÚJSÁGSZELVÉNY VÁLLALAT
Budapest, XIV., Nürnberg-u. 42.
Telefon: 299-632.

Lap: .....

Megjelent: .....

193

TÁRLAT

Vasárnap nyílt meg Békéscsabán Macskássy Pál festőművész kép-kiállítása. A tárlat képei közül a kifejező színhatású «Derengés» c. kép nyerte meg a látogatók tetszését. Nagy sikert aratott a «Duna-kanyar» is. Ez a kép az impresszionizmus és esspressionizmus bilincseitől szabadulni vágyó művész fejlődésének egyik állapotát tükrözi vissza. Előnyére: hiányzik belőle a földtől elrugaszkodott l'art pour l'art irányzat erőszakolt «elvonatkoztatása». A táj nyugalma, a színek harmóniája élményszerűleg hat a nézőre. A tárlat többi képeiből éppen ez a szuggesszív élményszerűség hiányzik. Ezekben a művész még csak a kivezető utat keresi: a realista festészet felé.

Macskássy Pál tanítványainak képei közül különösen Endrényiné: «Keresés» című képe hívta magára a figyelmet. Említésre méltó még Füssy: «A zöldben» c. aquarellja is.

és ju...

Érdeklődni:
Raáb Ferenc kocsmáros Kamut (Békés vm.)

Ezen a héten a gyógyszertári ügyeleti szolgálatot a Réthy-gyógyszertár látja el.

Szövetet bélésárut

megbízható minőségben olcsó árakban **Kupfer** szaküzletéből, Andrássy-út 15

Macskovics Titusz epitéz

Duranci Bela: Titus Mačković (1851-1919)
= Ürenet, 15/1985, 9. 540-548. ill

Szabadka

Manojlović-palota
Takarékpénztár

K

Matskássy Pál
Endrényiné

festő Békéscsaba

Macskássy Pál festő tanítványa. Ennek 1949. februári koll. kiállításán szerepelt. Keresés c. képet dicsérik.

Viharsarok (Békéscsaba)
1949. febr. 9.

P

INSTITUT ARCHÉOLOGIQUE DE
L'UNIVERSITÉ DE DEBRECEN
(Hongrie)

DEBRECEN 948 DEC 24 12 10

BUDAPEST 948 DEC 25-6

Müemlékek Országos Bizottságának

Dercsényi Dezső dr.egyet.m.tanár,
előadó ur kezeihez

R Ajánlott Debrecen 10 725

BUDAPEST IX.

Hőgyes Endre utca 10.

Hivatalból díj átalányozva

Matskássy Paula

1911.

Ki tud róla?

A Rajztanárok
Egyesülete

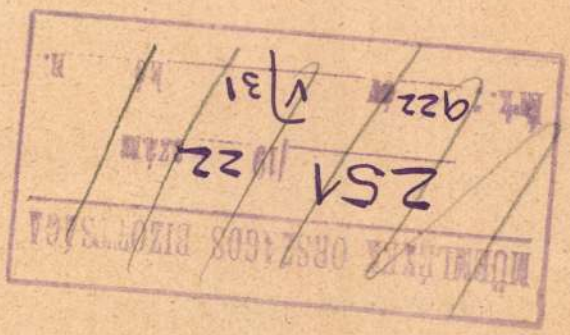

A m. kir. vall. és közokt. m
sz. a. kelt s a IX. ker. m.
rendeletének másolata:

a tárcza (fök
(sza

1921/22.évi költségvetés, XV

A Műemlékek Ország
várban és a Salamon toronyba
merült készkiadások fedezés
engedélyezvén, utasitom az
az emlitett bizottság elnökh
miniszteri tanácsosnak hivat

MDK

Matskássy Pál festő

Elsodort falu, festm.

Képkiáll. a vármegyeházán. Szentesi Ujság 1949. épr. 8.

MDK

Matskássy Pál festő

M.-E.né képkiáll. a vármegyeházán. Szentesi Magyar Alföld, 1949. márc. 31.

MDK

Matskássy Pál festő

Mosónő, festm.

Napraforgószedés, "

Gyár, "

Képkiáll a vármegyeházán. Szentesi Ujság, 1949. ápr. 8.

MDK

Matskássy Pál festő

A képkiáll. margójára. Hevesmegyei Népujság 1949, jun. 11.

MDK

Matskássy Pál festő

Viharsarok /Békéscsaba/ 1949, febr. 9.

10 28 30 59 83

Macskássy Zoltán, festő

Győri Mihály: Marosvásárhely régi és uj képzőművésztehetségei. Székely Nép, 1943. augusztus 18. 4 l.

Macskássy Zoltán

festő Marosvásárhelyt

Bordy András

tanítványa

vőd

Győri Mihály:

Marosvásárhely régi

és új képzőművésztehet-

ségei kötelesnek.

Székely Nép

1943. aug. 18.

Mácskovits Titusz

városi építésfőmérnök
Szabadkán
1890 körül

vód

Értesítője, Szabadka
sz. k. város községi fő-
gymnasiumának —
az 1899–900. tanévről.
Szabadka, 1900. 7. l.

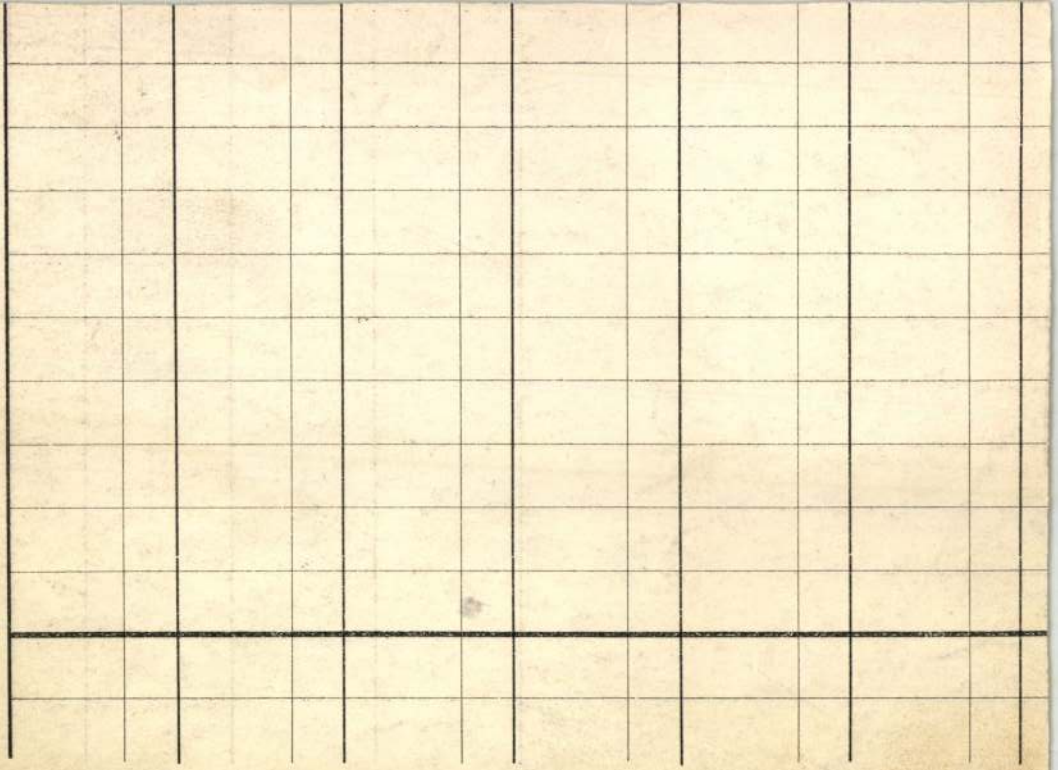

III. Utalványozási jegyzék. (Belív.)

Macskovich Titusz, épitéz

M.D.K.

a szabadkai templom pályázatán az egyik második díjat nyerte el.

Vállalkozók Lapja, Ep. 1894. XV. évf.

máj. 15. sz. 2. old.

139. Macsola, ev. ref. fatemplom.

1733. „Templum ligneum uti praecedens." (O. L.; C. P. D. A. 1733. jan. 26.); „Synagoga lignea proximum minus ruinam." (O. L.; C. P. D. A. 1733. jún. 18. No. 1.)

1751. kérelmezi a község a templom kibővíthetését és

1842. fejezik be a kőtemplom építését. (Lehoczky IIIb. p. 403.)

Lásd még: Balogh p. 134.

(Bereg m.)

Domfaép

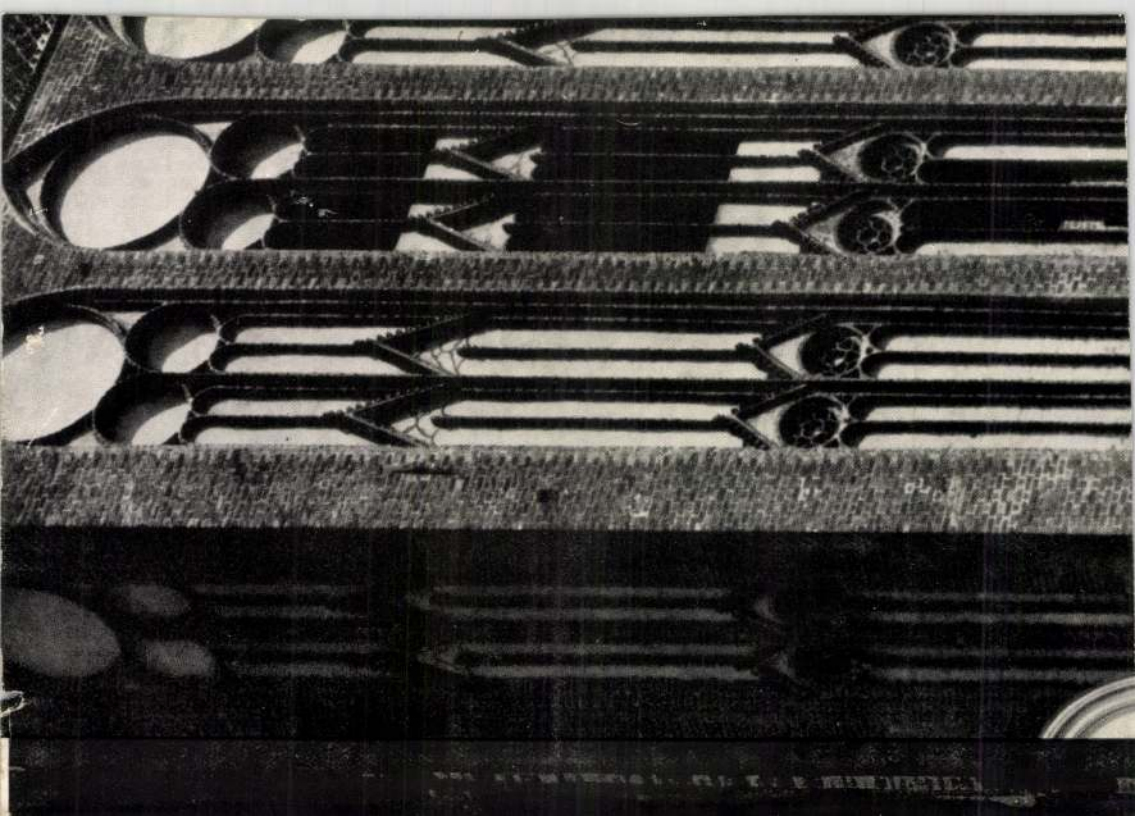

Macsova

(Krassó Szörény vm.)

Litzek-kastély 240. l.

Zádor-Rados

Macsi György

Danuvia,
1946. ápr. 30.

Szabados Gábor szerszámkészítő

Macsus György: Liliomfa

MACSVAI Milits

NASZLADY Ágnes: Macsvai Milits kiállitása a Szentendrei Képtárban. = Vigilia, 54. évf. 9. sz. 1989 717.p.

Szentendre, Szentendrei Képtár, ,1989

I N F O C O P Y KFT

1146 Thököly út. 57/b.
TEL/FAX:251-18-69

SZERVIZ
1145 Bácskai u.52.
(Révai J.u.)
TEL:183-52-30

Karbantar

Megrendelő

Neve:

Telephelye:

Ügyintéző neve, telefonszáma:

1./A megrendelő ezen szerződéssel
/továbbiakban: vállalkozó/ az
letben felsorolt gyártmányú é
szerinti szervizszolgálatának
megrendelő a szerződött müsze
szerek, gépek szervízszolgált

MACSVAI Miklós

kiállítás

kiáll. Szentendre 1989. [ ], ism. NAGLADY Ágnes:
Madsvai Miklós kiállítása a Szentendrei Képtárban. =
= Vigília 54. 1989. 9. 717.

[a helyszín nem volt feltüntetve]

Matskássy Pál festő.

Mezős Nemzet.

1946. IX. 18. ; II. évf. 208.

(:Hi:.:)

MACSVAI MILITS Vigilia 1989. 9.

a betegek a haldoklás milyen stádiumain mennek keresztül, s fontos tanulsága a beszélgetéseknek, hogy ha életünkben nem fordítottunk elég időt és energiát arra, hogy meghallgassuk egymást, odafigyeljünk a másik igényeire, személyére, akkor legalább a halál előtt változtassunk ezen a magatartásunkon, mert egyáltalán nem mindegy, hogy a beteg melyik stádiumban, s milyen lelkiállapotban hal meg.

Ezek a beszélgetések azonban nemcsak a betegek számára hasznosak, hanem az egészségügyi személyzet és a lelkészek számára is. A betegekkel való érintkezés valamennyiünket szembesít a halál gondolatával, s komoly önvizsgálatra késztet. A szerző meg is említi, mennyire megváltozott az orvosok és a nővérek magatartása, amikor látták, hogy a betegek eljutottak a megbékélés állapotába.

Kübler-Ross könyve orvosok, s gyakorló papok számára hézagpótló mű, ugyanakkor a „laikusok" számára is komoly tanulságokkal szolgál.

Furka Tamás

Képzőművészet

Macsvai Milits kiállítása a Szentendrei Képtárban

Aligha vonzott volna Szentendrére Macsvai Milits neve, ha valaki föl nem hívja rá a figyelmemet; s aligha nevezhető ismert festőnek Magyarországon. Pedig hazájában, Szerbiában és — a kiállításon látható kiadványok tanúsága szerint Európában is — hírét-nevét jól ismerik a kortárs művészet kedvelői.

Különös képek. Nem sorolhatók megnyugtató hitelességgel-biztonsággal egyetlen kényelmes kategóriába sem. Egyszerre meghökkentenek és indulatokat ébresztenek. Leginkább tán szürrealista ikonoknak nevezhetném őket. Bennük a nyugati művészet dinamizmusa a keleti ikonok statikus szemléletével egyesül. Pilinszky János írta valahol, hogy „a nyugati művészet dicsősége, hogy mindig együtt úszott az árral; a keletié, hogy volt ereje szembenézni a mulandósággal." Milits művészetének varázsa, hogy Európának ebben a felében sikerült egy divatos kortárs nyugati „izmus" jellegzetesen helyi változatát megteremtenie. Mágikus erejű szimbólumokkal terhes világot alkotott, mely lírai és epikus egyszerre. Lírai, mert szimbólumai — a szétfűrészelt, repülő rönkök, a szita, a gyémántkristály, a szögmérő, a körző, s a halotti leplek is — az élet tragikus és eleven eseményeinek drámai metaforái; s epikus, mert az „öröklét stigmáit" hordozva az idő nem létezik számára többé, s a statikus szimbólumokkal terhelt többsíkú képeket egyfajta szürrealista Biblia Pauperumként kell olvasni. Jelképrendszere az ószláv mitológia, folklór, művészet és história misztikus elemeiből áll, s ugyanakkor fölhasználja a nagy európai misztikusok, a kabbalisták és Hieronymus Bosch, Pieter Brueghel legösszetettebb szimbólumait is. A hosszan elnyomott, államtalan létbe kényszerített szerb nemzet fiaként rokonságot érez minden elnyomott kisebbséggel; a németalföldi protestánsoktól a zsidókig mindenkivel. Ez a felfokozott vágyakozás és érzelmi ínség az, amely a misztikusokat koronként arra hajtja, hogy túllépjenek „e mai kocsmán", s az isteni, a földöntúli megtapasztalására törekedjenek. Milits képein a reneszánsz enyészpontos perspektívája helyett kitárulkozó, növekvő teret látunk: egyfajta ars sacra ez; hiszen az enyészpont, az enyészet — az ördögé, míg az egyre táguló térben minden növekszik, és ahogy Milits mondta egyik nyilatkozatában, éppen a perspektíva szabályai miatt, a távolit nagyobbnak látva, közelebb érezzük magunkhoz, így válik a geometria az istenkeresés eszközévé. A néző szükségképpen a kép horizontjából a kép belsejébe kerül, a sugárzás, az energia, az öröklét érzetében részesül. A halhatatlanság terhét hordja hangtalanul Atlantisz, amelynek mindennapi valóságát próbálja Milits rögzíteni, a kelta halotti kocsi, mely szüleinek testét hordozza, az ugyancsak kelta tête coupéek.

A misztikus élmény azonban nem osztható. Ellenkezőleg: elválasztó, mert csak egyénileg, személyesen tapasztalható meg, így az ára a még nagyobb kirekesztettség és — esetenként az őrület bélyegével sújtott — magány, mely újabb misztikus élmények utáni vágyak forrásává lesz. Így válik Milits szürrealizmusa a keleti ikonfestő iskolák félhomályában személyessé, egyénivé, szakrálissá. És bár némelykor agresszív, botránkoztató, kegyetlen és olykor-olykor hatásaiban kiszámított is, mégis független, komplex világot tükröz. S ez a mai, kommercializálódott művészetben különleges rangot biztosít. Az élmény rangját.

Naszlady Ágnes

Művelődéstörténet

Harmat Pál: Freud, Ferenczi és a magyarországi pszichoanalízis

Születése idején az analitikus mozgalom érthető okokból, de dühödt támadások céltáblája volt. Napjainkban pedig — jószerivel ugyanazon okok következtében — korunk szellemi dzsungelének az egyik legterebélyesebb, noha a liánoktól szinte a felismerhetetlenségig benőtt fája. Ugyanis az egyre nagyobb mérvű, s végül már tömeges elvallástalanodáshoz vezető folyamatok nem egyszerűen csak az emberi ismeretek akkori rendszerét, a skolasztikát bomlasztották fel, de ezáltal gyakorlatilag megsemmisítették az ismeretek igazságtartalmáról és főként értelméről folytatható vita lehetőségét is. Azóta ugyanis a vélemények eltérései nem különböző álláspontok vitákban tisztázható különbségei, hanem diszciplínák, később pedig iskolák presztízsharcának a tárgyai. És szinte csak azok! Kölcsönösen és érvényesként elfogadott metafizika híján ugyanis mind a diszciplínák egymáshoz való viszonya, mind pedig a diszciplínák közötti diszkussziók szabályai tisztázatlanok (és tisztázhatatlanok is). Az ismeretek újraelosztásáért vívott háború befejeztével, azaz a modern tudományosság kialakulásának idején, és épp a szekularizáció következtében, az emberre vonatkozó addig felhalmozott ismeretek egy szinte példátlan méretű amnézia áldozatául estek. A kereszténység évezredei alatt ugyanis az emberre vonatkozó ismeretek részben eleve az emberre mint teremtményre vonatkoztak, részben pedig (a görög tradíciótól öröklött, s aligha túlbecsülhető ismeretek) ebbe a teremtményi formába transzformálódtak. Ilyetén módon a teremtőjét megtagadó európai ember szinte szükségképpen megtagadni „kényszerült" mindazokat az igaz ismereteket is, amelyeket éppen őróla a Hagyomány őrzött és teremtett számára. Ráadásul maga az ember is mintegy az eredetileg uralkodására hagyott világának perifériájára sodródva részben megismerővé, részben pedig a megismerést kiszolgáló személyzetté aláztatott. Ebben a helyzetben szinte szükségszerű volt, hogy végre újra az emberre, s nem csupán a funkcióira vetett első újkori — tehát a lehetőségekhez képest elfogulatlan, de az újkor naivnál naivabb vélekedéseitől is ment! — tekintet újra olyannak kényszerült látni az embert, amilyen — esendőnek. Sigmund Freud tekintete a huszadik század alighanem legjelentősebb tudományos forradalmának, az esendőségeink labirintusát elvileg feltérképezni képes, s így annak a börtönéből kivezető utat is található irányzatnak lett a forrásává. (Hogy azután mire is való ez a talán meglelhető, de legalább megközelíthető, az embernek adatott szabadság, nos ez értelemszerűen és változatlanul metafizikai kérdés!) Freud tanainak igazsága tehát valamennyi az emberrel foglalkozó diszciplína „felségjogát" sértette, innen a támadások dühe, de mert igazságok voltak, az azóta eltelt közel száz év során eltagadhatatlannak bizonyultak, és — maguk is diszciplinalizálódtak.

Harmat Pál e közel százesztendős történetnek az általa talán a legjelentősebbnek tartott metszetét, a „budapesti iskola" kialakulását, tevékenységét és szétrobbantását tekintette át olyannyira példaadó módon, hogy — sajnos — azt kell írnom, bizantintikus viszonyaink között ez a példa valószínűleg még sokáig követhetetlen és főként követetlen marad. Szokatlan először is, hogy a könyv valóban az, aminek a címe alapján gondolná az ember: (pszichológia) történeti monográfia, és csak az! Valószínűleg a választott tárgya iránti — és sajnos egészen szokatlan — alázata megkíméli a szerzőt azoktól a hibáktól, amelyekbe a hasonló jellegű munkák hazai szerzői az utóbbi évtizedekben rendszerint belezuhannak. Könyvében ugyanis nem saját kimondvakimondatlanul, de létező rendszerének az illusztrációjaként szerepelteti a tárgyalt szerzőket. Tehát valóban monográfiát írt, s nem monográfiának álcázott (rendszerint zavaros) értekezést; vagy épp ami még gyakoribb, s még rosszabb lenne, a tudatlanként kezelhető olvasók előtti tetszelgéstől is ment marad. Nem egy „ezoterikus tan" népszerűsítőjeként igyekszik villogni. Még ennél is szokatlanabb, hogy ellenáll annak a kísértésnek is, hogy a később élő „jogán" osszon „igazságot" védekezni már képtelen, hiszen halott ellenfelek között. A tárgy (és a tárgyalt szerzők) iránti tisztelet ez.

Félreértés ne essék, a szerzőnek mind a meggyőződése, mind pedig rokon- és ellenszenveinek a rendszere jól olvashatóan kirajzolódik a műből, de — s ez a legszokatlanabb — csak a jóízlés határain belül, azaz csak annyira, amennyire ez egy történeti munka esetében valóban elkerülhetetlen.

S ami már egyenesen meglepő: mivel nem egy tanrendszer, hanem egy iskola történetét rajzolja fel, magának a tannak a változásaira épp csak (követhető!) utalások történnek, ámde rend-